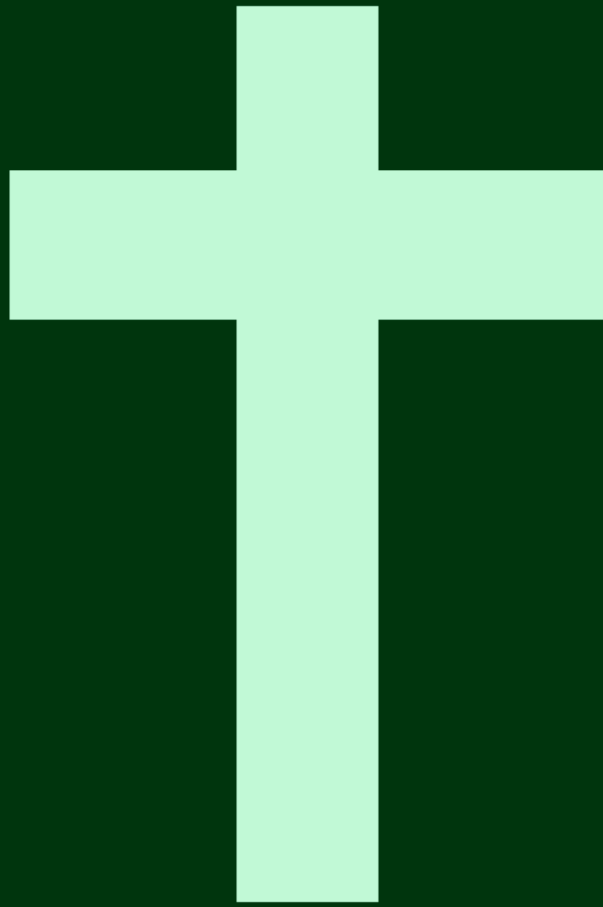

GALA SEUEI

Portions of the Holy Bible in the Toma language of Guinea

Portions of the Holy Bible in the Toma language of Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue de la Guinée Toma

copyright © 2013 Pioneer Bible Translators

Language: Toma

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2019 from source files dated 1 Dec 2018
95f995fa-1e05-5170-a262-d0f7dabeeddf

Contents

Zen ze	1
Ɛgez de	63
Leevi	115
Gaalu S i	151
T S i Velesi i	203
Zozuwe	249
T N	279
Lute	311
1 Samiy le	316
2 Samiy le	357
T n Faalaaliiti	391
Misee	434
Na uume	444
A akuke	449
Sofoni	454
Azee	460
Zakali	463
Malasi	477
K wotiiti	481

Zen ze Fai Kpein T zeizu

S i nui: Moize e.
S i nii zu vai ma ungi: faiti kpein t zeizu .
S i nii zi gi: kona waagila unnaani puul lu (1 450), é zeeli kona waagila unnaani puug (1 410) , aisa Yesu Kilista a z l .

Zen ze a ga kp t aniiti kpein t zeizu ma z i. É la kpelani n ga é gee l gi ta zooiti kp t vai wo, ta guluiti, ta suaiti, ta nuiti kp t vai. K l to a nu us iti ta-vaiti t zeie elei wosu, é ti y zu ilibai l zeie elei l .

Gaa w su m ungi é li puug maazu ilagi (11) zu: eteai nii de y nvuzu su, a zoo ale è naa ná-fai aa a? B a é ga nui? Nui losu a ga mini eteai zu? Lee vaa zu nuiti ti y zu ilibaiti ti olo olosu? Leeni a a ga za ui, nii pagai, é lo naama vai a?

Gaaza agi naati ka ti wosu zaa aza. Naati ma ka Zen ze z i ilazu ma m ungi goo aa otegi veezu, é lo ti a: zunui ta anzanui, GALA ná-kp t aniiti saama (gaa w su m ungi é zeeli feleg i), ti y zule e vai ta GALA (gaa w su sa ag), Kay n ta A le ta-vai (gaa w su naanig), Nowe ná-foloi, undaa ili tona wolai ma zi gi zu (gaa w su l zita é li taa uug i), woiti supu voloi nuiti ta-zangaso l ilosi gizu (gaa w su puug maazu ila (11)).

É zo gaa w su puug maazu feleg i (12) ma, ey su é li puul lug i (50) zu, ta bosu ti d e elei GALA ge aa la ga kizogi nu us iti p , ta é Izelay le m m wolai ma m ungitoli ná-botii ma: A alaame nii é t ni ná-kidaale ei ta ná-woom nigimaa ele ma, k si n p sugal ag nu, nii nu a ok ma.

Ná-doun zunui Izaake, ta Zak e, nii é ga ná-dounloin naa a (gaa w su 25:19-37:1 zu), é daaseigi z l ni ga: «Izelay le.» Zoz fe, nii é ga Zak e ná-doun zunui ta, koizeizu feleg i ma wolai, naa a faiti kpein saama , to a é aani ga Zak e, ta ná-doin z iti é ta- l ye eiti ba, ga ti li, ti zeie Ezipete yooi zu.

Zen ze z i a d ga kalagi, é il naa a, nii GALA ge k a. É t zeie ga boga ga GALA ka é eteai t a, naa a é kulazu k l ma ga GALA b l , k l nii a k ti p ti olo GALA b .

S i a wooi aa elazu ga GALA ná-minaze e gooi é boga ga: to a yeey ná-nu us iti ba . É zo t zeizu é li gaa elazu, GALA ka é ga s i nii zu vaa iin golai: to a ulazu k l ma, é a tukp i aale e, to a losu ná-nu us ititu , é a ti a, to a é ná-nu us iti ta-eteazi i ele t zu. Ma woo aa ote pag i a ga: GALA d i a ba ga: nu la t un da, è la ná-minaze egiti da, nu ná-deveiti so, ta ná-t giti.

ETEAI TA NUBUSEI TA-VAI LÓŌZEI UELEI

(1:1--11:32)

Gee l gi ta zooi t vai

¹T zeizu m unpa GALA ge gee l gi ta zooi t ni. ²K ele ila ge la ni zooi a, su akai ni de. Kpidii ni zi wolai a. GALA Z nvui ni le ete esu zi i a.

³ GALA ge ni ma: «Wozakalagi ula.» Wozakalagi ma ge ula. ⁴ GALA ge kaani ga wozakalagi ag . GALA ge wozakalagi ta kpidii yee aa w ni. ⁵ GALA

ge wozakalagi laasei p ni ga foloi, é kpidii laasei p ga kuai. Kpidii ni, geelaalao: naa ni ga folo m ungi.

⁶ GALA ge ni ma: «Z zu zi iti ba, é zi iti zee aa w ta zi iti.»

⁷ GALA ge z zu ni zi iti ba, niiti ti bu elei, ta niiti ti maazu elei. Naa ni ana n . ⁸ GALA ge z zu laasei p ni ga gee l gi. Kpidii ni, geelaalao: naa ni ga foloi velesi i.

⁹ GALA ge ni ma: «Zi iti ti gee l gi wu, naati ti aal ba ada ila, ada v i ula k l ma.» Naa ni ana n . ¹⁰ GALA ge ma v i laasei p ni ga zoi. Zi iti ti aal ai ba, é naati daasei p ga kpolo iti. GALA ge kaani ga naa ag . ¹¹ Naa olu GALA ge ni ma: «Zoi p n ba aniiti kula, e elei ti-ma ziiti ti la: tufai nii ma waai su a ga ma zuwui, ta gwaa wuluiti, niiti ti-ma waai ti zu ta ga ma zuwui.» Naa ni ana n . ¹² Zoi p n ba aniiti kulani, e elei ti-ma ziiti ti la: tufai nii ma waai su a ga ma zuwui, ta gwaa wuluiti, niiti ti-ma waai ti zu ta ga ma zuwui. GALA ge kaani ga naa ag . ¹³ Kpidii ni, geelaalao: naa ni ga foloi za asi i.

¹⁴ GALA ge ni ma: «Wozakalagiti ti geezu geei aa , ti foloi ta kuai yee aa w . Naati ti ga poogiti, é lo si giti ba, ta foloiti, ta konagiti, ¹⁵ ti ga wozakalagiti geei aa , ti eteai zu ala.» Naa ni ana n . ¹⁶ GALA ge wozakala gola feleg iti kp t ni, ma wola gelei a ze foloi unda, ma go gelei a ze kuai unda. É somide aiti alaa kp t ni. ¹⁷ GALA ge ti z l ni geei aa ga ti a eteai zu ala, ¹⁸ ti ze foloi ta kuai unda, ti wozakalagi ta kpidii yee aa w . GALA ge kaani ga naa ag . ¹⁹ Kpidii ni, geelaalao: naa ni ga foloi naanisi i.

²⁰ GALA ge ni ma: «Zi wu ani vuluiti ti wola m in zi iti bu, w niiti ti a o e geezu , zoi maazu.» ²¹ GALA ge kpolo wu zua wolaiti kp t ni, e elei ti-ma ziiti ti la, ta z nvu anii ma ziiti kpein, e elei ti-ma ziiti ti la, niiti ti le ete esu zi iti bu. É w niiti kp t ni, e elei ti-ma ziiti ti la. GALA ge kaani ga naa ag . ²² GALA ge tuya looni ti , é ma: «À u u, wo m in, wo kpolo iti buulaave, w niiti ti m in eteai zu.» ²³ Kpidii ni, geelaalao: naa ni ga foloi l lusi i.

²⁴ GALA ge ni ma: «Zoi fuluaniiti kula, e elei ti-ma ziiti ti la: toganiiti, ta kpokpo ganiiti, ta d zuaiti, e elei ti ilagilagi ti-ma ziiti ti la.» Naa ni ana n . ²⁵ GALA ge d zuaiti kp t ni, e elei ti-ma ziiti ti la, toganiiti e elei ti-ma ziiti ti la, ta kpokpo ganiiti p , e elei ti-ma ziiti ti la. GALA ge kaani ga naa ag .

²⁶ GALA ge ni ma: «Ade nu us i t ga ade-maaniinigi, é ga de-aa ulabai, é ze kaleiti unda, ta w niiti, ta toganiiti, ta eteai p , ta aniiti kpein ti okposu zoi ma.»

²⁷ GALA ge nu us i t ni ga t i maaniinigi, é kp t ni ga GALA maaniinigi. É zunui ta anzanui t ni.

²⁸ GALA ge tuya looni ti , é ti ma: «À u u, wo m in, wo eteai laave, wo maa olo. À ze kaleiti unda, ta w niiti, ta suai kpein é y nvuzu zoi a.» ²⁹ GALA ge ni ma: «W l , tufai nii ma waai su a ga ma zuwui, zoi a ná p , gè naa vea wo , ta gului nii ma waai su a ga ma zuwui, naa a ga wo-laamianigi.

³⁰ Gè tufa undui vea ga daamianigi zou a zuaiti p b , ta w niiti, ta nii kpein é okposu zoi ma, nii n p z nvu viil i su.» Naa ni ana n . ³¹ GALA ge kaani ga nii kpein é kp t ai, ti wola ag . Kpidii ni, geelaalao: naa ni ga foloi l zitasi i.

2

¹ Pele ana gee l gi t vai eni la ta zoi, ta ti zu aniiti kpein. ² Foloi l felasi i, GALA kpegai ma ga ná-botii aa ela, é loo oni ná-botii p ba, nii é

k ni. ³ GALA ge tuya looni foloi l felasi i , é mak , t ze
naama voloi é loo oni, é lo ná-botii p ba, aniiti kp t vai zu é k ni.

Eteai ta nu us i
ti t elei y zul vai

⁴ Gee l gi ta zooi ti-l zeigi a é ga nii, si gi zu ti t ni la.

Si gi zu G o GALAGI zooi ta gee l gi t ni la, ⁵ d ila kpalaa
ge la ni d eteai zu, tufa ila kpalaa ge la ni d n ni, maz l
G o GALAGI la ni d tona uuni zooi ma, nu la ni d ná g l in,
é a a boti zooi ma. ⁶ K l umugi ni wuze ezu, é a zooi ma
y . ⁷ G o GALAGI zooi ma l i ze eni, é kp t ga zunui, é z nvu
viil i u sokpaye eiti su, zunui ga z nvu su anii.

⁸ Naa olu G o GALAGI kpelei le eni Ed n yooi zu, folo ulazu elei. É
zunui il ni su, nii é kp t ai. ⁹ É gului ma zii kpein p n ni zooi a, ti t ga
maan ai, ti-ma waaiti n ai. Z nvu wului ni loni kpelei zaama , naa
gului a, nii é faa ag i ta faa i y zu w pelei l zu.

¹⁰ Zi wolai ni ulazu Ed n yooi zu, é a u kpelei ma. Kulaai ma ná a,
gaa w ni su ga ma eke naanig . ¹¹ Ma m ungi laaseigi ni ga Pison, naa
a kaku akugai Gavila yooi ná p su. Zanugi a a a zooi naa zu, ¹² zanugi nii
pagai. Nu a a gulu mana maku n n gi alaa a ná, daa ga ed liwume,
ta k tu z ng aagi, daa ga w nikese. ¹³ Felesi i laaseigi ni ga Giyon, naa
a kaku akugai Kuse yooi ná p su. ¹⁴ Sa asi i laaseigi ni ga Tigele, naa a
é yeizu Asuul laai zu folo ulazu elei. Zi wolai naanisi i a é ga Ufelate.

¹⁵ G o GALAGI zunui ze eni, é pil Ed n kpelei zu, ga é tii ná, ta é
mak . ¹⁶ É devei nii veeni zunui ya, é ma: «Da zoo è guluiti kpein ma waaiti ta
mi, niiti ti kpelei zu, ¹⁷ k l nii é faa ag i ta faa i y zu w pelei
l zu, mina naama waai ta mi, maz l voloi a naa ta miina la, a za.»

¹⁸ G o GALAGI ni ma: «É la ani ga zunui ila ko y de. Nà kp ba nu
ag t zu b .» ¹⁹ G o GALAGI d zuaiti ta w niiti kp t ni ga
p l i. É aani ga tiye zunui , é p t , elei a ti-laaseigiti p la, naa a a
k ti kpein ti daaseigi z l , nii zunui a p ti a. ²⁰ Zunui daaseigiti p ni
toganii p ba, ta w niiti, ta d zuaiti kpein. K l zunui la ni kp ba
nu ag z l ni. ²¹ G o GALAGI iim ni wolai l ni zunui aazu, é
i. É kaka aegi gila se eni, é ma zuai laa ulu pogi zu. ²² G o GALAGI anzanui
t ni ga naama aka aegi, nii é se eni, é kula zunui akai zu, é aani la zunui

²³ Zunui ni ma:
«Niizu nii a é ga kaei, nii é ga mà aei,
kpus i nii é ga kpùs i.
Daaseigi a ga anzanui,
maz l kula zunui zu.»

²⁴ Naa a é ba, zunui a ze e k ta dee a, é ili anzai a, ti ga
kpus ila. ²⁵ Zunui ta anzai ti feleg ti abei ni de, k l ti la ni unfesu
aazu.

3

Nui loo vai kotoi zu

¹ Kaalii ele elega ni de, é le e d zuaiti kpein ba, niiti G o
GALAGI ti t ni. É ni anzanui ma: «GALA ge bog n i ga ite, ga wo mina
guluiti kpein ma waai mi, niiti ti kpelei zu?»

² Anzanui kaalii woo aa oteni, é ma: «Gá zoo gi kpelei zu wuluiti ma waai mi.
³ K l nii é ga gului é loni kpelei zaama , naa ma waai, GALA ge ni ma: «À
mina ta mi, wo mina v u ba, naa a a k wo mina za.» »

⁴ Kaalii ni anzanui ma: «Wo la zaa g l in! ⁵ K l GALA ge kw ga foloi n p wo ta miizu la, wo- aazu ti ta ze e ma, wa e GALA, wa faa ag i ta faa i y zu w .»

⁶ Anzanui kaani ga gului naa ma waaiti p t ga maan , ta pag ga nu mi, fiz g ga é kele elegi ve nu ya. É ma waai ta ulani, é mi. Naa olu é ta veeni sinigi ya, nii é ni koba, naa alaa ge miini. ⁷ Ti feleg ti- aazu ti ti ze eni ma. Ti kw ni ga ti abei e. Ti koole oole gului ma laaiti da ani, ti gili ma.

⁸ Kp k l il igi, ti G o GALAGI lugi m nini, é azi zi kpelei zu. Zunui ta anzai ti l uni poun G o GALAGI a kpele zu wuluiti saama. ⁹ G o GALAGI zunui lolini, é ma: «Mini a è ná?»

¹⁰ É goo aa oteni, é ma: «Gè è-lugi m nig kpelei zu. Dùa , maz l kàbei e, naa a é k a g è l ua.» ¹¹ G o GALAGI ni ma: «B a k ai è ma, è abei e? È gulu waai naa ta mia aa, nii gè ni è ma, mina ta mi?»

¹² Zunui goo aa oteni, é ma: «Anzanui nii è fea zèa, ga gi eteai zi ma, naa a é gulu waai vea zèa, gè ta mi.»

¹³ G o GALAGI ni anzanui ma: «Leeni vaa zu è naa ai?» É goo aa oteni, é ma: «Kaalii a é yàava, gè gulu waai ta mi.»

¹⁴ G o GALAGI ni kaalii ma: «T i è naa a, gè è otoa, toganiiti kpein ta d zuaiti saama.

Da a okpo è- ogi ma, è a p l i mi, è-zii ma voloi p su.

¹⁵ Nà kpaai l wo y zu wa anzanui, naa a mavofodai ta n i ti z zu. N n i a ungi maawana, un a k libiligi maawana.»

¹⁶ É ni anzanui ma: «Nà ta la a- l i ma, kogi a na è ma, a l p , a a dointi s l . È yiima vai a è m n è-zinigi pelei, to a ze i è unda.»

¹⁷ É ni zunui ma: «T i è woiloga è-anzai wooi ma, è gulu waai mi, nii gè ni è mina mi, zooi a oto è maa ele ma. K ni è zuvik i ula, è l p , é a le a è-laamianigi z l , è-zii ma voloi p su.

¹⁸ To a aingiti p n è laal ma. Da zooi a lufaiti miizu.

¹⁹ Da è-laamianigi z l , k l k nif d i ula è-lo ala , ey su è ale ma zooi wu, è ze eni ná.

Maz l è t ga p l i, a ale ma p l i zu.»

²⁰ Adama anzai laasei p ni ga Eve,* maz l to a é ni ga nu vuluiti kpein ti-lee. ²¹ G o GALAGI sua l i t ni ga se ei Adama ta anzai , é too ti ba.

²² G o GALAGI ni ma: «P t , zunui a e ade ta ila, faa ag i ta faa i y zu w fai zu. Ade pele le e tu niina, é mina yeemaale, é a z nvu wului ma waai ula, a a mi, a a y vulua o .» ²³ G o GALAGI zunui ulani Ed n kpelei a, ga é a zooi woli, kulaai ná. ²⁴ É Adama

* 3:20 Eve: daaseigi nii ti maa u aai a ta «z nvu.»

ai ma, geezu eelaiti ti-laaseigi ga seulu in, é naati toni Ed n kpelei zu folo ulazu elei, ta bo a z kp i nii abui ba, é a lati, ti a z nvu wului ma elei mak .

4

Kay nni ta A le ta-vai

¹ Zunui anzai Eve laani olu, naa kogi ze e, é s l ga Kay n, é ni ma: «Gè zunu z l ga ga G o GALAGI ná-kp bai maa ele.»² Naa olu, é de ei A le z l ni. A le ni ga baala mak nui, Kay n ga tii nui. ³ Yee alai ta laawu, Kay n aani ga zooi a l n gi tanigaa, é k ga veb anii G o GALAGI . ⁴ A le alaagi aani ga ná-baala kpulugi ma yi o m ungi tanigaa, é ti-ma zuai asu ti kula ga zala ai. G o GALAGI yeezeini A le ta ná-veb anii wu ga pag . ⁵ K l é la ni yeezeini Kay n ta ná-veb anii wu. Kay n wola yii aawanani, gaazu ili.

⁶ G o GALAGI ni Kay n ma: «Lee vaa zu è yii aawanaai, è aazu ili? ⁷ Gaa alag ga ni a faa ag i na, a aazu wuze e, k l ni a faa i na, kotoi a laani a- l la . Ziima vai a ga é zeì è unda, k l un, v ni ma.»

⁸ Kay n ni de ei A le , t i ti ni d i zu, Kay n valani A le a, é paa. ⁹ Naa oluma, G o GALAGI ni Kay n ma: «È-le ei A le a mini?» É goo aa oteni, é ma: «Gè la kw . Nà a gè ga dè ei mak nui aa?» ¹⁰ Naa ni ma: «Lee a è k ai? È-le ei ma amai ain gooi a zeelizu mà, é ze e zooi ma. ¹¹ Niizu è oto zooi a, nii é laalaoga, é è-le ei ma amai le, è paai. ¹² Si gi zu è boti zu la zooi ma, é la m ná-kulanuma vea è ya. Da ga pela nu, è a le ete e eteai zu.»

¹³ Kay n ni G o GALAGI ma: «Nà-faa i ma ak i wola wui ga gè a zi bu. ¹⁴ W l , a kp zu za tii yooi ma, gè maa oozà, gè l u è a. Nà ga pela nu, gè a le ete e eteai zu. Ni nu a kàana, to a pàa.»

¹⁵ G o GALAGI ni ma: «Ba-o! Ni nui ta a Kay n aana, Kay n n n i oto ka ula naama nui ma, ná zeizu l fela.» G o GALAGI poogi ni Kay n a ga nu n p ka kaana, é mina paa. ¹⁶ Naa olu, Kay n maa oozani G o GALAGI a, é li, é zeì N de yooi zu, Ed n folo ulazu elei.

Kay n mavofodai

¹⁷ Kay n anzai laani olu, naa kogi ze e, é Geen ke z l . É taai loni, é ná-doun zunui laaseigi ba. ¹⁸ Geen ke lilade z l ni, lilade Me uyay le z l , Me uyay le Metusay le z l , Metusay le Leem ke z l .

¹⁹ Leem ke anza feleg zeini. Gilagi laaseigi ni ga Ada, z i laaseigi ga Sila. ²⁰ Ada Ya ale z l ni. T a é ga naati ti-m m wolai, niiti ti zeini se e otaiti bu, ti a toganiiti mak . ²¹ De ei laaseigi ni ga Yu ale. T a é ga naati kpein ti-m m wolai, niiti ti k nigi insu, ti a koolei v . ²² Sila alaagi Tu ale-Kay n z l ni, naa a é ni ga k lu igi ta k lu aniiti kpein gain nui. Tu ale-Kay n de e anzanui ni ga Naama.

²³ Leem ke ni anzaiti ma: «Ada ta Sila, à woilo gòoi ma, Leem ke anzaiti, à woilo ga pag gòoi ma. Gè zunui aani màawana vai zu, ta zunu loungoi nà-palai vaa zu.

²⁴ Potokulai a na Kay n ma, ná zeizu l fela, Leem ke n n i zeizu a ga puul fela (70).»

S te z l fai

²⁵ Adama anzai laani olu m n , naa kogi ze e, é doun zunu z l , é daasei p ga S te, maz l é ma: «GALA ge doun zunu ili fea zèa A le otogi zu, nii Kay n paani.»

²⁶ S te doun zunu z l ni alaa, é daasei p ga En se. Názu a ti t zeini la ga G o GALAGI valia.

5

*É zo Adama mavofodai ma,
é li Nowe n n i
(1D l S i 1:1-4)*

¹ Adama mavofodai ma z i a. Si gi zu GALA ge nui t ni la, é kp t ni ga GALA baa ulabai. ² É zunui t ni ta anzanui, é tuya looni ti , é ti-laasei p ga nu us i, ti t voloi n .

³ Adama ná-konagi ai ma ga ungila puusa ag (130), é doun zunu z l ni, nii é ni ga baa ulabai, ta maaniinigi, é daasei p ni ga S te. ⁴ S te z l ga oluma, Adama kona und sa a (800) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni. ⁵ Adama zii ma voloi kpein ge ni ga kona untaa uug puusa ag (930), naa olu é zaani.

⁶ S te ná-konagi ai ma ga ungila d lug (105), é En se z l ni. ⁷ En se z l ga oluma, S te kona und sa a kona d fela (807) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni. ⁸ S te zii ma voloi kpein ge ni ga kona untaa uug puug maazu feleg (912), naa olu é zaani.

⁹ En se ná-konagi ai ma ga puutaa uug (90), é Keenan z l ni. ¹⁰ Keenan z l ga oluma, En se kona und sa a puug maazu l lug (815) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni. ¹¹ En se zii ma voloi kpein ge ni ga kona untaa uug kona d lug (905), naa olu é zaani.

¹² Keenan ná-konagi ai ma ga puul fela (70), é Ma alaley le z l ni. ¹³ Ma alaley le z l ga oluma, Keenan kona und sa a puunaanig (840) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni. ¹⁴ Keenan zii ma voloi kpein ge ni ga kona untaa uug kona puug (910), naa olu é zaani.

¹⁵ Ma alaley le ná-konagi ai ma ga puul zita maazu l lug (65), é Yeel de z l ni. ¹⁶ Yeel de z l ga oluma, Ma alaley le kona und sa a puusa ag (830) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni. ¹⁷ Ma alaley le zii ma voloi kpein ge ni ga kona und sa a untaa uu maazu l lug (895), naa olu é zaani.

¹⁸ Yeel de ná-konagi ai ma ga ungila puul zita maazu feleg (162), é Geen ke z l ni. ¹⁹ Geen ke z l ga oluma, Yeel de kona und sa a (800) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni. ²⁰ Yeel de zii ma voloi kpein ge ni ga kona untaa uug puul zita maazu feleg (962), naa olu é zaani.

²¹ Geen ke ná-konagi ai ma ga puul zita maazu feleg (62), é Matuzal me z l ni. ²² Matuzal me z l ga oluma, Geen ke kona unsa ag (300) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni. ²³ Geen ke zii ma voloi kpein ge ni ga kona unsa ag puul zita maazu l lug (365).

²⁴ Geen ke zi ni ga GALA ziimai, é la ni y ni ná, t ze GALA ge se eni.

²⁵ Matuzal me ná-konagi ai ma ga ungila puul sa a maazu l fela (187), é Leem ke z l ni. ²⁶ Leem ke z l ga oluma, Matuzal me kona und fela puul sa a maazu feleg (782) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni. ²⁷ Matuzal me zii ma voloi kpein ge ni ga untaa uug puul zita maazu taa uug (969), naa olu é zaani.

²⁸ Leem ke ná-konagi ai ma ga ungila puul sa a maazu feleg (182), é doun zunu ila s l ni. ²⁹ É daasei p ni ga Nowe.* É ni ma: «Nii a ade aan n ada-wotiiti ta ada- l iti kpein faa zu, é z l su zool a, nii G o GALAGI foovoai.» ³⁰ Nowe z l ga oluma, Leem ke kona und lug puutaa uu maazu l lug (595) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni. ³¹ Leem ke zii ma voloi kpein ge ni ga kona und fela puul fela maazu l fela (777), naa olu é zaani.

³² Nowe ná-konagi ai ma ga und lug (500), é S me ta Same ta Zaf teni s l ni.

6

Nuiti m in vai

¹ Si gi zu nuiti ti t zeini la ga m in a zool a, ti doun anzanuiti s l ni, ² GALA doun zunuiti ti kaani ga nuiti ti-loun anzanuiti pag , ti tanigaani se eni, ti ti ga ti-anzaiti, naati saama, niiti ti yiimaze eni ga tiye. ³ Názu a G o GALAGI ni ma la: «Nà-z nvui la y ga nu us izu ,maz l nui a ga saa ani n , sii ma voloi a ga kona ungila puufeleg (120) n .» ⁴ Kooza nuiti ti ni eteai zu naama zi giti su. Dele n ana é ni la, GALA doun zunuiti pil ga oluma nuiti ti-loun anzanuiti polu. Naati ti dointi s l ni ti , naama nu wolaiti ka ti-l ulani w l w l izu.

⁵ G o GALAGI kaani ga nu us iti ta-vaa i wola w l ni zool a, ti-yiima ma isi iti ti ni losu n faa i a folo-o-folo. ⁶ G o GALAGI yii olo oloni nu us i t vai zu, é pil zool a, gola aazu ilini. ⁷ É ni ma: «Nà nu us i ma zuwu aale ezu zool a, nui nii gè kp t ai, naa toganiiti ba, ta kpokpo ganiiti, ta w niiti, maz l zii olo olog ga leeni vaa zu gè ti t ai.» ⁸ K l Nowe zaalai z l ni G o GALAGI aazu.

Nowe ná-fai

⁹ Nowe mavofodai t . Nowe ni ga telebo nu ta s le nu ná-si gi zu nu us iti saama. Nowe ni zi zu ga GALA ziimai. ¹⁰ Nowe doun zunu sa ag z l ni: S me, ta Same, naa Zaf te a.

¹¹ Eteai olo oloni GALA gaazu, daave ga toomai. ¹² GALA ge eteai t ni, é ka ga é olo ologa, maz l nu us iti kpein ti zi elei olo oloni eteai zu.

¹³ GALA ge ni Nowe ma: «Gè devea ga gè kp t anii kpein sii aa ela, maz l nuiti ti eteai laavega ga toomai. Naa a é ba, nà ti undaa ilisu zool a. ¹⁴ Keingi t ga gulu ag i. Da te ele e su ga p l goiti, è managi zi koozu ta polu . ¹⁵ W l elei a k la: keingi zakpai a ga m t l ungila puul lug (150), kogi ga m t l uufeleg maazu l lug (25), ta gaal gai ga m t l puug maazu l lug (15). ¹⁶ Da fiil zosu ba maazu kavagi wu, é aku ma, nii tieg i a ga m t l alisaamai lieg i. Da daa ula kakama . Da sangasoilo su , ma l i maazu ga sa ag . ¹⁷ N un nà, nà aazu ga zi ve golai zool a, ga é fuluaniiti kpein kolo olo, niiti kpein ti zool a, ti undaa a ili. ¹⁸ K l nà nà-minaze egi zu de y zu, a l keingi zu, a-o, è-loun zunuiti-yo, é è-anzai ta è-loun anzaiti ba. ¹⁹ Da suai ma zii velefelegi l keingi zu alaa, ga è ti-ma vului mak oba. Da k ga ma zin ila ta ma zaa ila. ²⁰ Ma zin ta ma zaa, ma zii ilagilagi a a è b , w niiti su, toganiiti alaa su, ta aniiti kpein ti okposu zool ma, ga ti p ti y nvui mak . ²¹ Da daamianigiti kpein se e, è mak oba, naa a a k é ga daamianigi è ta tiya alaa b .»

²² Naa a Nowe k ni. É naati kpein k ni, nii GALA ge ma levei veeni zea.

* 5:29 Nowe: daaseigi nii ti maa u aai a ta «gaan n i.»

7

Nowe l vai keingi zu
ta zi ve golai aa vai

¹ G o GALAGI ni Nowe ma: «L keingi zu, a-o, a- l ye ei-yo, maz l gè è t g ga telebo nu niima yee alai zu nu us iti saama. ² Suai niiti ti adegai, a ma zii ilagilagi ze e, ma zin l fela, ta ma zaa l fela, k l suai niiti ti z ai, a naama zii ga ma zin ta ma zaa n . ³ W niiti alaa, a ma zii ilagilagi ze e, ma zin l fela, ta ma zaa l fela, naa a a k è ti-ma zuwui mak eteai zu ná p . ⁴ Maz l é y ga ga folo l fela, gè tonai u eteai zu, folo uunaanig (40) ta kpidi uunaanig (40) laawu, fuluaniiti kpein gè ti t ai, gè ti-ma zuwu aale e zooi a.» ⁵ Nowe naa kpein k ni, nii G o GALAGI ma levei veeni zea.

⁶ Nowe kona und zita (600) z l ni niina, si gi zu zi ve golai aani la eteai zu. ⁷ Nowe l ni keingi zu ta ná-doun zunuiti, ta anzai, ta ná-doun anzaiti, ga ti izo zi ve golai ma. ⁸ Suai niiti saama, ti adegai, ta niiti ti z ai, naa w niiti kpein ba, ta suai niiti kpein ti okposu zooi ma, ⁹ ti kpein ti zeelini Nowe ma keingi b ga felefelegi, ma zin ila ta ma zaa ila, e elei GALA ge ma levei veeni la Nowe ya. ¹⁰ Folol fela oluma, zi ve golai eteai maa leni.

¹¹ Nowe zii ma ona und zitai (600), ma alu felesi i, ma volo puug maazu l felasi i (17) ma, naama voloi zooi wu wolaiti ma ungiti kpein daale eni, ta gee l gi ma l la ti alaa daalaoni. ¹² Tonai t zeini ga ua eteai zu, ey su folo uunaanig (40) ta kpidi uunaanig (40). ¹³ Naama voloi i n a Noweni til ni la keingi zu, t un be, S me e, Same e, ta Zaf te, é anzai a ta ná-doun anza sa ag iti, ¹⁴ naa d zuai ma zii kpein ba, ta toganiiti, ta aniiti kpein ti okposu zooi ma, é w niiti kpein ba, ta ko e ganiiti kpein. ¹⁵ Anii vului ma ziiti kpein, ma zin ma zaa, ti aani ga felefelegi Nowe b , ga ti l keingi zu. ¹⁶ Ti ilagilagi l ni ma zin ma zaa, ti ma ziiti k elei, e elei GALA ge ma levei veeni la Nowe ya. Naa olu G o GALAGI daa uluni ma.

¹⁷ Zi ve golai y ni l zu, é k ga folo uunaanig (40) eteai zu. Zi i veni, é keingi wuze e zooi maazu. ¹⁸ Zi i veni, é wola l su eteai zu. Keingi ni zi zu zi i a. ¹⁹ Zi i nil zu su n , ey su é gize aa oozagiti p maa le gee l gi wu eteai zu ná p . ²⁰ Zi i l ni gizeiti maazu ga m t l l fela ala, ti p maal uni. ²¹ Nii kpein é ni ga fuluanii eteai zu, ti p ti zaani, w niiti, toganiiti, d zuaiti, nii kpein é ni okposu, ta nu us i kpein. ²² Nii kpein é ni y nvuzu zou v i ma, naa p ge zaani. ²³ GALA ge fuluanii kpein suwu aale eni zooi a: nu us i ta suaiti, naa kpokpo ganiiti ta w niiti ba. Nowe n a é y ni ná, ta niiti ti ni ba keingi zu.

²⁴ Zi vegi y ni eteai zu ey su folo ungila folo uul lug (150).

8

Nowe ula vai keingi zu

¹ GALA ge iz ni Nowe zu, ta d zuaiti p , ta toganiiti ti ni ba keingi zu. GALA ge fiil ile eni eteai zu, zi vegi t zeini ga maa a yei. ² Zooi wu ungiti ta gee l gi ma l la ti daa uluni, tonai te e. ³ Zi i maa ni yeizu vaa, é a ze e zooi ma, maal ini folo ungila folo uul lug (150) laawu. ⁴ Alu d felasi i ma volo puug maazu l felasi i (17) ma, keingi loni gizei ma, nii daaseigi ga Alalate. ⁵ Zi i ni ba maa a yei, ey su alugi uusi i. Naama alugi ma volo m ungi, gizeiti t ungiti ti ulani k l ma.

⁶ Folo uunaanig (40) le egai ma, Nowe fen t l i laalaoni, nii é kp t ni keingi a. ⁷ É kalaw nii il ni, naa ula, é a li, é a aa ale ma, ná zeizu m inm in. É ná maa unni, ey su zi i v zooi a. ⁸ Naa olu é

poopogi alaa il , ga é p t , ni zi i maayei a zoi a. ⁹ K l poopogi la ni zeizu z l ni, é aleni ma p b keingi zu, maz l zi i ni zoi ma ná p . Nowe yee ulani, é so, é t ma keingi zu. ¹⁰ É folo l fela iligaa maa unni m n , naa olu é yee eni poopogi a, é ula keingi zu. ¹¹ Kp k ma , poopogi aleni ma, é a p b . P t , wolive wului aalaagi gila ge ni dakulugi a. Nowe kw ni naazu ga zi i maal i a ni de niina zoi a. ¹² É folo l fela iligaa maa unni m n , naa olu é poopogi il ni. K l naa la m ni aleni ma olu p b .

¹³ Nowe zii ma ona und zita maazu ilagi (601) ma alu m ungi ma volo m ungi, zi i v ni zoi a. Nowe keingi lakulugi ze eni da. É w l ni, é ka ga zoi aa v ni niina. ¹⁴ Alugi velesi i ma volo uufeleg maazu l felasi i (27) ma, zoi v ni niina kpaankpaan.

¹⁵ GALA ge ni Nowe , é ma: ¹⁶ «Gula keingi zu, wa è-anzai, wa è-loun zunuiti, ta è-loun anzaiti. ¹⁷ Fuluanii ma zii kpein kula, niiti ti è oba: w niiti, suaiti, ta kpokpo ganiiti, ti vaza eteai zu, ti u u, ti m in ná.» ¹⁸ Nowe ulani keingi zu, ta ná-doun zunuiti, ta anzai, ta ná-doun anzaiti. ¹⁹ Suai ma zii ilagilagi kpein ge ulani keingi zu, ani niiti ti okposu, w niiti ta nii kpein é vulua eteai zu.

²⁰ Nowe zala a ulazu t ni G o GALAGI . É ta ze eni suaiti su, niiti ti adegai, ta w niiti su, niiti ti adegai, é ti ga gala zala ai, zala a ulazu . ²¹ G o GALAGI zala ai naama maku n n gi m nigai ma, é boni yiima , é ma: «Gè la m eteai otoa nui maa ele ma, an alaa nui yiima ma isi iti tog faa i a, é l ze ma loungo zi gi zu ma. Gè la m fuluanii kpein kolo ologa, e elei gè k ai la.

²² Ni n eteai a d ná,
anii vaza fai ta te e vai,
diegi ta k l i,
fo oi ta samai,
foloi ta kpidii,
naati ti la ega g l in.»

9

GALA ná-minaze egi Nowe

¹ GALA ge tuya looni Nowe ta ná-doun zunuiti, é ni ti ma: «À u u, wo m in, wo eteai laave. ² Fuluaniiti kpein ta lua wo a, ti zasu a ali, é zo suaiti ma ti eteai zu, é li w niiti p , ta kpokpo ganiiti, ta kaleiti: ti p fee wo ya. ³ Gè fuluaniiti kpein fea wo ga daamianigi. E elei gè tufa l t i veai la wo , gè ti p fea wo ana. ⁴ An naa e, à mina suai mi, ma amai a y su, naa a é ga z nvui. ⁵ À su w alaa ga wo-ma amai a é ga wo-y nvui, nà maa aaza abo. Nà maa aaza abo naa ma, nii n p a nu amai u, é ni ga suai, aa é ni ga nui. Nà nui ilagilagi aaza a k loin ma amai ma.

⁶ Z i a nu ama u,
t alaa nu ili ka ma amai u,
maz l GALA ge nui t
ga maaniinigi ele.

⁷ W un wa, à u u, wo m in eteai zu.»

⁸ GALA ge ni Nowe ta ná-doun zunuiti, é ti ma: ⁹ «W l , gè minaze ea wo , wa wo-mavofodai, ¹⁰ naa nii kpein ba é vulua wo oba, w niiti, toganiiti, ta d zuaiti, wa niiti kpein wo ulaai keingi zu ma, ti aazu y nvuzu eteai zu. ¹¹ Gè minaze ea wo ga: fuluanii p undaa la m iliga ga zi ve golai, zi ve gola la m a ná, é a eteai olo olo.»

¹² GALA ge ni ma m n : «Nii a é ga minaze egi ma oogi ey su , gè k zu ade y zu, nà-o, wa-o, ta anii kpein ti y nvuzu wo oba. ¹³ Gè

nà-kpazamanamanagi ze i a tona iingi zu, to a ga minaze egi ma oogi gi y zu gá eteai. ¹⁴ Si gi zu gè tona iingiti gaal zu ba la, é z l zooli maazu, kpazamanamanagi a ulana k l ma tona iingi zu, ¹⁵ nà iz nà-minaze egi zu, é ade y zu, nà-o, wa-o, ta nii kpein é vulua. Zi i la m vega, é a fuluanii kpein kolo olo. ¹⁶ Kpazamanamanagi a tona iingi zu, nà w l na ba, nà iz o minaze egi zu, nii é gi y zu gá fuluaniiti kpein ti eteai zu.» ¹⁷ GALA ge ni Nowe ma m n : «Naa a é ga minaze egi ma oogi, nii gè k a gi y zu gá fuluaniiti kpein ti eteai zu.»

Nowe ná-doun zunu sa ag iti ta-vai

¹⁸ Nowe ná-doun zunuiti ti ulani keingi zu, ti ni ga niiti: S me, Same, ta Zaf te. Kanaan k ni ga Same. ¹⁹ Naati ka ti ga Nowe ná-doun zunu sa ag iti, ti-mavofodai a é eteai laavegai.

²⁰ Nowe ni ga tii nu m ungi, nii é leez n elei le eni. ²¹ É ma l i leni, naa so, é la ga abei ná-se e otai wu. ²² Same, nii é ga Kanaan k , naa k abei aani, é liini etea , é bo di ni feleg ma. ²³ S me ta Zaf te ti took ba wolai ze eni, ti p ma, ti zi ga olu elei, ti p ti- ma, kabei l u. T i ti oluavega ni de, ti la ni ti- abei aani g l in.

²⁴ Si gi zu Nowe wuunni da, é ula ná-d zodai zu, é naa m nini, nii ná-doun zunu aa elagi k ni la, ²⁵ é z ba é ma: «Kanaan oto ! To a ga k leaiti ta-lu iti t n ma lu il!» ²⁶ Naa olu é ni ma: «Mamagi a G o GALAGI , S me ná-GALAGI, Kanaan a ga S me ná-du il!»

²⁷ GALA ge Zaf te zeizu maaw l , é ze S me ná-se e otaiti bu, Kanaan a ga ná-du il»

²⁸ Zi ve golai oluma, Nowe k ni ga kona unsa ag puul lug (350). ²⁹ Nowe zii ma voloi kpein ge ni ga kona untaa uug puul lug (950), naa olu é zaani.

10

Ziiti t ze elei

(1 D l S i 1:5-23)

¹ Zi ve golai le ega oluma, Nowe ná-doun zunuiti, S me, Same ta Zaf te, ti dointi s l ni. Ti-mavofodaiti daaseigiti ti ni ga:

² Zaf te mavofodaiti ti ni ga: G m l, Mag ge, Madayi, Yavan, Tu ale, Mees ke, ta Tilase. ³ G m l mavofodaiti ti ni ga: Asekeenaze, Lifate, ta T gaalema. ⁴ Yavan mavofodaiti ti ni ga: Elisa, Taalesise, Kitime, ta D danime. ⁵ Ti-mavofodaiti kaa, ti zeini zi zaama yooiti su, ta zi la yooiti. Ti vazag zooiti su, e elei ta- l ye eiti, ta ti-laawooiti ta ti-ma ziiti ti la.

⁶ Same mavofodaiti ti ni ga: Kuse, Miselayime, Pute, ta Kanaan. ⁷ Kuse mavofodaiti ti ni ga: Se a, Gavila, Sa eta, Layema, ta Sa eteeka. Layema mavofodaiti ti ni ga: Sa a ta Dedan.

⁸ Kuse Nimel de z l ni, naa a é ni ga z b su nu wola m ungi zooi a. ⁹ É ni ga doso wola G o GALAGI aazu, naa a é ba, a a wo da ga: «Doso wolai G o GALAGI aazu, e Nimel de.» ¹⁰ Ná-masadai ma laa wola m ungiti ti ni ga Ba leni ta El ke, naa Akade a, ta Kalenee, niiti ti Sineyaal yooi zu. ¹¹ Naama yooi oluma, Nimel de liini Asiili yooi zu, é Ninive laa wolai lo, ta Le te-lil, ta Kala, ¹² naa Lees n a, nii é Ninive ta taa wolai Kala ti y zu .

¹³ Miselayime mavofodaiti ti ni ga: Lude nuiti, Aname nuiti, Le a e nuiti, Nafetu nuiti, ¹⁴ Pateluse nuiti, Kaselu nuiti, ta Kafet l nuiti. (Kaselu nui naati ka Filiseti nuiti kulaai ti zu).

¹⁵ Kanaan ná-doun zunu m ungi é s l ni, naa a é ni ga Sid n, naa olu gelei ga G te. ¹⁶ Kanaan mavofodaiti ti ni ga: Yee use nuiti, Am l nuiti, Giilegase nuiti, ¹⁷ Geeve nuiti, Aaleke nuiti, Sine nuiti, ¹⁸ Aalevade nuiti, Semaal nuiti, ta Gamate nuiti. Naa oluma Kanaan nuiti ta- l ye eiti ti vazani. ¹⁹ Kanaan nuiti ta-you w gi liini ey su Sid n, Geelaal letema elei, ey su é zeeli Gaza, ta S d me ele, é G m l ele a, é li Adema ta Se yime, ey su é gaa ela Leesa yooi ma. ²⁰ Same mavofodaiti kana, e elei ta- l ye eiti ti la, ta ti-laawooiti, ta ti-ma ziiti ta-yooiti su.

²¹ S me doun zunuiti alaa s l ni, to a é ni ga E l lointi kpein ti- m m wolai, Zaf te n n li i. ²² S me mavofodaiti ti ni ga: Elame, Asuul, Aalepakesade, Lude, ta Alame. ²³ Alame mavofodaiti ti ni ga: Use, Gule, Geet l, ta Mase. ²⁴ Aalepakesade Seela z l ni, ta Seela E l z l ni. ²⁵ E l zunu loun feleg z l ni: Gilagi laaseigi ni ga Peel ge, t zeí ná-si gi zu a zooi a nu us iti zee aa w ni la, ta k loin laaseigi ni ga Y ketan. ²⁶ Y ketan mavofodaiti ti ni ga: Alem dade, Seeleefe, Gasaalemav te, Yeela, ²⁷ Gad lame, Uzale, Dikela, ²⁸ W ale, A imay le, Sa a, ²⁹ W fiil, Gávila, ta Y a e. Niima nuiti p ti ni ga Y ketan mavofodaiti. ³⁰ Ti zeini Meesa ta Sefaal ize yooi y zu, nii é folo ulazu elei. ³¹ S me mavofodaiti kana, e elei ta- l ye eiti ti la, ta ti-laawooiti, ta ti-ma ziiti ta-yooiti su.

³² Nowe ná-doun zunuiti ta- l ye eiti k eleiti kana, e elei ti- mavofodaiti ti la, ti-ma ziiti saama. Tiya a ziiti kpein kulaai ti zu, ti vazagai eteai zu zi ve golai le ega oluma.

11

Nu us i aka fai Ba le

¹ Eteai p ge ni zii woo ilagi wosu, ti ni zu ga woo ilagi. ² Ti ze eni ga folo ulazu elei, ti n m wola ila kaani Sineyaal yooi zu, miná a ti zeini ná. ³ Ti ni ma: «Ade li, ade ilikiiti do a, ade ti ala abui zu.» Bilikii ni ti ga p l lok tui, ti a sei ga managi. ⁴ Ti ni ma m n : «Ade li, de taai ta lo , ta p l aa oozagi nii n ungi a zeí geei a. Ade l ula, naa a a k ade mina vaza zooi a ná p .»

⁵ G o GALAGI yeini taai t su ta p l aa oozagi, nii nuiti ti ni tosu. ⁶ G o GALAGI ni ma: «W l , ta ga zii ilagi n , woo ilagi n a é ti-la. Ni ta t zeina ani, ani n p ge la m pele esaga ti lu naa vai zu, nii a ti isu. ⁷ Ade yei, de li, de ti-laawooi zupu, naa a a k , ti mina laawooiti m ni.»

⁸ G o GALAGI ti zuzazani, ti maa oozá ná a, ti li eteai zu ná p . Ti loo oni taai lo fai a. ⁹ Naa a é k ai taai naa laasei p ai ga Ba le,* maz l miná a G o GALAGI eteai kpein gooi zupuai ná. Ná a G o GALAGI ti zuzazani ná, ti li eteai zu ná kpein.

M m wolaiti daaseigiti é zo S me ma, é zeeli A alame ma

(1 D l S i 1:24-27)

¹⁰ S me mavofodai aa: Zi ve golai le egai ma, é ga kona feleg , S me ná-konagi ni ga ungi la (100), é Aalepakesade z l ni. ¹¹ Aalepakesade z l ga oluma, S me kona und lug (500) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni.

¹² Aalepakesade ná-konagi ai ma ga puusa ag maazu l lug (35), é Seela z l ni. ¹³ Seela z l ga oluma, Aalepakesade kona unnaanig kona sa ag (403) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni.

* 11:9 Ba le: daaseigi nii ti maa u aai a ta «faazupui.»

¹⁴ Seela ná-konagi ai ma ga puusa ag (30), é E l z l ni. ¹⁵ E l z l ga oluma, Seela kona unnaanig kona sa ag (403) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni.

¹⁶ E l ná-konagi ai ma ga puusa ag maazu naanig (34), é Peel ge z l ni. ¹⁷ Peel ge z l ga oluma, E l kona unnaanig puusa ag (430) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni.

¹⁸ Peel ge ná-konagi ai ma ga puusa ag (30), é Leyu z l ni. ¹⁹ Leyu z l ga oluma, Peel ge kona unfeleg kona taa uug (209) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni.

²⁰ Leyu ná-konagi ai ma ga puusa ag maazu feleg (32), é Seluge z l ni. ²¹ Seluge z l ga oluma, Leyu kona unfeleg kona d fela (207) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni.

²² Seluge ná-konagi ai ma ga puusa ag (30), é Na l z l ni. ²³ Na l z l ga oluma, Seluge kona unfeleg (200) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni.

²⁴ Na l ná-konagi ai ma ga puufeleg maazu taa uug (29), é Teela z l ni. ²⁵ Teela z l ga oluma, Na l kona ungila puug maazu taa uug (119) ili k ni. É doun zunui ta doun anzanui ta iligaa z l ni.

²⁶ Teela ná-konagi ai ma ga puul fela (70), é A alameni s l ni ta Na l ta Galan.

²⁷ Teela mavofodai aa: Teela A alameni s l ni ta Na l, ta Galan. Galan L te z l ni. ²⁸ Galan zaani k Teela lu , s l zoolu, ná ga Uul, Kaledde yooi zu. ²⁹ A alame ta Na l ti anzaiti seini. A alame anzai laaseigi ni ga Salayi. Na l anzai laaseigi ga Mileka. Mileka ta Yisekani ti-ni ga Galan. ³⁰ Salayi maaloni, doun la ni b g l in. ³¹ Teela ná-doun zunui A alame ze eni, ta ná-doun loin L te, Galan ná-doun zunui, ta Salayi, ná-doin A alame anzai. Ti ulani ma Uul a Kaledde yooi zu, ti li Kanaan yooi zu ele. Ti zeelini Galan, ti zeí ná.

³² Teela zii ma voloi kpein ge ni ga kona unfeleg kona d lug (205), naa olu Teela zaani Galan.

A'BALAME NÁ-FAI

12

(12:1--25:18)

A alame loli fai

¹ G o GALAGI ni A alame ma: «Ze e a-yooi zu, a-wolodai zu, è ula è- l i wu, li zoolu naa zu, gè ná l zu ga e.

² Nà aazu zii wola ulazu è zu, nà tuya loo è , gè è-laaseigi w l . Nà tuya loo z iti b ga è maa ele.

³ Nà tuya loo naati b , niiti ta tuya loo è , nà naati foovo, niiti ta è voovo, etea l ye ei kpein ka tuyai z l è maa ele ma.»

⁴ A alame liini, e elei G o GALAGI boni ma la, L te il ni polu. A alame ná-konagi ni ga puul fela maazu l lug (75), si gi zu è ulani la Galan taai a. ⁵ A alame anzai Salayi ze eni ta L te, nii é ni ga de e loin, é zea ligiti kpein ba, ta boti nuiti, é ti z l ni Galan. Ti wuze eni, ti li Kanaan yooi zu. Ti zeeliai ma Kanaan yooi zu, ⁶ A alame ná zu iz ni, ey su é li ada ná laaseigi ga Sik me, ey su é zeeli M lee, s ne gului b . Kanaan nuiti ka ti ni naama yooi zu názu.

⁷ G o GALAGI ulani k l ma A alame , é ma: «Nà zoolu nii veezu è-mavofodai ya.» A alame zala a ulazu t ni ná G o GALAGI

, nii é ulani b k l ma. ⁸ Naa olu, é ze eni ná, é li ga gize yooi zu elei, Beet le folo ulazu elei. É ná-se e otai loni Beet le folo liizu elei ti y zu ta Ayi, nii é folo ulazu elei. É zala a ulazu t ni ná G o GALAGI , é woo ula G o GALAGI ma. ⁹ A alame ni liizu kp gal kp ma nu yeezazu elei.

A alame yee ala go vai
Ezipete yooi zu

¹⁰ Pului looni zooi zu, A alame yeini Ezipete ga é lago zeí ná, maz l pului wola w l ni zooi zu. ¹¹ Si gi zu é ni aazu maa u azu la Ezipete a, é ni anzai Salayi ma: «W l , gè kw a ga anzanui nii pagai. ¹² Si gi zu Ezipete nuiti ti è aazu la, ta ma: «Anzai e!» Ta pàa, ti è y vulua. ¹³ Da ti ma mu, a ga bàazeelai, naa a a k ti sò ga pag è maa ele ma, z nvui y zèa è-zaalai zu.»

¹⁴ Si gi zu A alame zeelini la Ezipete yooi zu, Ezipete nuiti ti kaani ga anzai wola ag . ¹⁵ Fala n ná-nu wolaiti ti kaai ma, ti maamus ni Fala n aazu. Ti liini ga anzanui masagi ná-p l i wu. ¹⁶ É A alame zoni ga pag anzanui maa ele ma. A alame togani goiti ta togani wolaiti s l ni, naa soovalegiti ba, ta boti zunuiti ta boti anzanuiti, ta soovale saaiti ta m iti.

¹⁷ K l G o GALAGI maan vaa wolaiti p ni Fala n ta ná-p l ye ei a, Salayi maa ele ma, nii é ga A alame anzai. ¹⁸ Fala n z ba é A alame loli, é ma: «Leeni a è k ai ga ze? Lee vaa zu è la boni mà ga è-anzai e? ¹⁹ Lee vaa zu è ai mà: «Bàazeelai e?» Naa a é k ai gè se eai ga ànza. È-anzai aa niina, se ena, è li!»

²⁰ Fala n devei veeni ná-nuiti zea ga ti z ná, é li, ta anzai, é naati kpein ba, ti ni ga n n .

13

A alame ale ma vai
Kanaan yooi zu

¹ A alame ze eni Ezipete yooi zu, é l olu Kanaan yooi zu, l kp ma nu yeezazu , t un be-o, anzai e-o, ta niiti kpein ti ni ga n n . L te ni ba. ² A alame wola t ni, toganiiti su, ta walii, ta zanugi.

³ É y ni l zu kp , é zo l kp ma nu yeezazu yooi zu, ey su é li Beet le, ná-se e otai ni ná m unpa, Beet le ta Ayi ti y zu , ⁴ é zala a ulazu loni ná m unpa. Miná a A alame woo ulani ná, G o GALAGI ma.

A alame ta de e loin L te
ti ali fai ma

⁵ L te, nii é ni A alame maazaasu, baalagiti ti ni zea alaa, naa boliiti ba, ta nik iti, ta se e otaiti, ⁶ zooi la ni kula a ti a, ga ti a zeí ada ila, maz l ti-yea ligiti ti wola m inni gola, ti la ena zoo ti a zeí ada ila. ⁷ Naa olu alaa, Kanaan nuiti ta Feeleeze nuiti ti ni zeini ma yooi zu naama zi gi zu. Kp i le eni A alame ná-togani mak nuiti z zu ta L te ná-togani mak nuiti.

⁸ A alame ni L te ma: «Nà è maan n zu, maa aali mina de y zu da e, aa ná-togani mak nuiti ta n iti z zu. Maz l da ga k lointi. ⁹ Zooi kpein ka è akala. De aa w na ma mu, ni a liina ga nu zu elei, nà li ga nu yeezazu elei, ni a liina ga nu yeezazu elei, nà li ga nu zu elei.»

¹⁰ L te aazuwuze eni, é w l , é Zulud n n m wolai a, nii z a ni de g l in. G o GALAGI zu é a S d me ta G m l olo olo, ná nie G o GALAGI ná-kpelei, ey su é zeeli S waal, kulaai ga Ezipete yooi ele. ¹¹ L te yiimaze eni ga Zulud n ma n m wolai kpein,

é liini ga folo ulazu elei. Uele ana ti feleg ti aa w ni ma la. ¹² A alame zeini Kanaan yooi zu, L te ze n m zu laaiti su, é ná-se e otaiti toni S d me letema elei. ¹³ S d me nuiti ti wola zu uni, ti ni ga kotoba nu wolaiti G o GALAGI laal ma.

G o GALAGI ná-minaze egi
A alame

¹⁴ G o GALAGI ni A alame , L te ze ea oluma polu, é ma: «Ada è ná loni, aazuwuze e, è w l , nu zu elei ta nu yeezazu elei, folo ulazu elei ta folo liizu elei. ¹⁵ Maz l , zoi nii kpein è p t su, nà aazu feezu è , wa è-mavofodai, ey su . ¹⁶ Nà è-mavofodai e zoi ma vufiligi, nii nu la zooga é a gaalu, e pelegi nu la zooga la é a zoi ma vufiligi aalu. ¹⁷ Wuze ena , è zoi zu iz , è zi sakpai ta kogi ma, maz l nà aazu feezu è .»

¹⁸ A alame ná-se e otaiti se eni, é li, é ze Mamelee ná-s ne guluiti bu, Gee el n oba . É zala a ulazu loni ná G o GALAGI .

14

A alame L te un m fai

¹ Naama zi gi zu, Sineyaal masagi Amelaf le, ta Elazaal masagi Aliy ke, ta Elame masagi Ked l-Law m l, ta G yime masagi Tideyale, ² yeeta naati ti k i ni S d me masagi Beela a ta G m l masagi Biilesa, ta Adema masagi Sineya e, ta Se yime masagi Seemeyeb l, ta Beela masagi (taai naa laa a ga alaa S waal). ³ Naati kpein ti aal ni ba Sidime n m wolai zu, nii maa legai za ga Kpolo Wanai. ⁴ Kona puug maazu feleg (12) laawu, ti oloa ni de Ked l-Law m l , k l kona puug maazu za asi i (13) ma, ti akani.

⁵ Kona puug maazu naanisi i (14) ma, Ked l-Law m l ta masagiti ti ni polu, ti aani, ti zobo s l Leefa mavofodaiti ma Asetel te-Kaalenayime, ta Zuze mavofodaiti ti Game, ta Eme mavofodaiti ti Savee-Kiliyatayime, ⁶ ta G l nuiti ti ta- izeiti su Seyiil, ey su é zeeli Palan s ne guluiti p b , nii é te ebai oba . ⁷ Naa olu, ti aleni ma, ti li En-Misepate, nii é ga Kad se, ti zobo s l ni Amal ke nuiti ma, ta-yooi ná p su, é Am l nuiti ba, ti ni zeini Gasason-Tamaal.

⁸ Názu a S d me masagi, ta G m l masagi, ta Adema masagi, ta Se yime masagi, ta Beela masagi nii é ga S waal, naati ti k i ele t ni la ti laal ma Sidime n m wolai zu. ⁹ Elame masagi Ked l-Law m l, ta G yime masagi Tideyale, ta Sineyaal masagi Amelaf le, ta Elazaal masagi Aliy ke, ti ni ga masa naanig , d lug ilaal ma. ¹⁰ Mana ze ei wola m inni Sidime n m izu, S d me masagi ta G m l ele geleiti ti ni elazu, ti a li, ti a loo ze ei naati su. M taiti ti elani, ti li gizei ma. ¹¹ Niiti ti zobogi z l ni, naati ka ti S d me ta G m l naavoloiti kpein se eni, ta daamiani mak gaiti, naa olu ti li. ¹² Ti A alame de e loin L te ta k ligiti soni, ti li ga tiye, maz l L te ni zeini S d me.

¹³ Pela nu ila ge aani, é daazeeli E ulu nui A alame ma, nii é ni zeini Am l nui Mamelee ná-s ne guluiti saama. Mamelee ni ga Esek leni ta An l ti-loin, niiti ti minaze eni A alame . ¹⁴ A alame m nigai ma ga de e loin zog , é ná-boti nu unsa ag nu puug maazu l sa a (318) maa ilini, niiti ti zuze liai k vai ma, ti z l gai ná-p l i wu, naati ti il ni masagiti polu, ey su ti zeeli Dan. ¹⁵ É ná-boti nuiti balini su, é sili nuiti so kpidi. É zobo s l ni ti ma, é y ti olu, ti zeeli G a, nii é Damase zu elei. ¹⁶ É aleni ma ga k zoganiiti kpein. É aleni ma alaa ga de e loin L te, ta zea ligiti, ta anzanuiti alaa, ta k lu iti.

¹⁷ Naa oluma, A alame aleni ma, é zobogi z l gai ma Ked l-
Law m l ma, ta masagiti ti ni polu. S d me masagi ulani, é daa omi
Savee n m i zu, nii é ga Masa N m i.

¹⁸ M lekizeed ke, Sal me masagi aani ga ului ta d i. É ni ga GALA nii
é Anii-P -Unda, naa ná-zala a ula nui. ¹⁹ É tuya looni A alame , é ma:
«GALA ge tuya loo A alame , GALAGI nii é Anii-P -Unda, é gee l gi ta zooli
t ai! ²⁰ Mamagi a GALA b , nii é Anii-P -Unda, nii é vaa bu, è zobogi z l
è zili nuiti ma!» A alame k zoganiiti p ma uusi i veeni zea.

²¹ S d me masagi ni A alame ma: «Nuiti fe zèa, è naavoloiti ta s laiti
se e .»

²² A alame ni S d me masagi ma: «Gè onaa G o GALAGI ma, nii é
Anii-P -Unda, é gee l gi ta zooli t ai, ²³ nii d in é ga n i, gè la ani
n p se ea naa a, an geze aali ilagi aa sa ala galu ilagi, naa a
a k è mina ma: «Gè A alame ga kp t nu.» ²⁴ Gè la ani n p
mak su nà i b , k ni niigi zunu loungoiti ti miai, ta zunui naati t n i,
niiti gi a si i zu, An l ta Esek le ta Mamelee, naati ta t n ze e.»

15

GALA ná-minaze egi

A alame ta mavofodai

¹ Naama vaiti poluma, G o GALAGI ni A alame segi zu, é
ma: «A alame, mina lua g l in, nà a gè ga è mak nui, a- ulanumai
a w l .» ² A alame goo aa oteni, é ma: «Màli ii, G o GALAGI,
lee a è feezu zèa? T ze i doun la zèa, nà-p l i wu ogani ze e nui a é
ga Eliyez l, Damase nui.» ³ É ta laani ma m n , é ma: «È la màvofoda
t ni, z is l gai nà-p l i wu, naa a é zu ga nà-pogani se e nui.»

⁴ G o GALAGI ni p , é ma: «Ba-o, naa laade, é a zu
ga a- ogani ze e nui, k l k ni z i é ulazu è oozu, naa a a ga a-
ogani ze e nui.» ⁵ Naa olu GALA ge ulani la etea ná-se e otai olu ,
é ma: «Gee l gi aa t , è somide aiti gaalu, ni a zoo è ti
aalu.» É ni ma m n : «Zekana è-mavofodaiti tieg i a la.» ⁶ A alame
laani G o GALAGI la, naa naa leveni b ga telebodai.

⁷ É ni ma: «Nà a gè ga G o GALAGI, nii é è ula Uul taazu Kaledée
yooi zu, gè niima yooi ve è ya ga n .» ⁸ A alame goo aa oteni, é ma:
«Màli ii, G o GALAGI, nà kw ale ite ite ga nà s l su?»

⁹ GALA ge ni ma: «Li, è kona sa ag nik eai zo, ta kona sa ag woli zaai,
ta kona sa ag aala sin wolai, è kp kpumagoi a, ta poopogi, è ti ula ga
zala ai.» ¹⁰ A alame naama zuaiti kpein se eni, é ti ali ali su, é ma z iti
gaa ote ma, ma kp ga fele, k l é la ni w niiti bali alini su.

¹¹ Sua mii w niiti ti ni uuzu ti-ma oomaiti ma, k l A alame ti ni.

¹² Foloji liizu , iim ni wolai le eni ga A alame, dualuagi so, kpidi ii
ma. ¹³ G o GALAGI ni A alame ma: «Su w ga è-mavofodaiti
ta ga seik ma nuiti zooli ta ili su, ta ná ga du iti, ti ti zopele u
kona unnaanig (400) laawu. ¹⁴ K l nà zii naa lukp aale e, nii ta du lai
zeezu, naa oluma, naavolo wolaiti ta y tiya, ti ula zeezu. ¹⁵ D un a,
a li è-m m wolani p ziil igi zu, è maa a ulu, è l za aga oluma,
undaan i zu. ¹⁶ È-mavofodai ma yamanii naanisi i a a olu , maz l
Am l nuiti ta-vaa aaza golai laa la d zeelini.»

¹⁷ Si gi zu foloi liini la, kpidi ii ni, di ii nii é duului ulazu, ta s m gi
é zosu, naati ti le eni sua aa w aiti z zu . ¹⁸ Naama yee ná, G o
GALAGI minaze eni A alame , é ma: «Gè niima yooi kpein fea è-mavofodai

, é zo Ezipete wolai ma, é zeeli zi wolai Ufelate ma, ¹⁹ Ken nuiti ta-yooi, Keenize nuiti, Kadem n nuiti, ²⁰ G te nuiti, Feeleeze nuiti, Leefa mavofodaiti, ²¹ Am l nuiti, Kanaan nuiti, Giilegase nuiti, ta Yee use nuiti.»

16

Agaal ná-fai

ta Isemay le z l fai

¹ A alame anzai Salayi la ni doun z l ni b g l in. K l du anzanui ta ni zea, daaseigi ni ga Agaal, é ni ga Ezipete yooi zu nu. ² É ni A alame ma: «È kaa ga G o GALAGI la vaani bu ga gè doun z l . Li, è il nà-du anzanui olu, tanisu nà doun zunu z l ga maa ele.» A alame zi ni ga anzai Salayi ná-t n gooi. ³ A alame anzai Salayi ná-du anzanui, Ezipete nui Agaal ze eni, é fe sinigi A alame ya ga anza. A alame zeini niina Kanaan yooi zu, é k ná ga kona puug . ⁴ É il ni Agaal olu, naa kogi ze e. Si gi zu é aai ma ga kogi a ma, é ni b l lala w l i wosu ná-du deei a.

⁵ Salayi ni A alame ma: «Poomugi é zeelizu mà, a a è unma as e. Nà i a gè nà-du anzanui ze ea, gè da è olu, si gi zu é kaa la ga kogi a ma, é a b l lala w l i wo ga ze. G o GALAGI ga tukp aale e nui de y zu.» ⁶ A alame Salayi woo aa oteni, é ma: «Da-lu anzanui a è yeezu. So, e elei n ai la è .» Salayi z ba é a sopele u, ey su naa ela ba.

⁷ G o GALAGI ná-geezu eelai kaani zi ungi oba te ebai zu, nii é Suul elei zu. ⁸ É ni ma: «Salyi ná-du anzanui Agaal, mini a è ze eai ná, mini a è liizu ná?» É goo aa oteni, é ma: «Nà elazu nà-du deei Salayi a.»

⁹ G o GALAGI ná-geezu eelai ni ma: «Gale ma a-lu deei b , è unmaayeib .» ¹⁰ G o GALAGI ná-geezu eelai ni ma m n : «Nà è-mavofodai m inzu, to a m in gola, nu n p ge la zooga é a gaalu.» ¹¹ É ni ma m n : «W l , a doun z l su, to a ga zunu loun. Da daasei p ga Isemay le,* maz l G o GALAGI è woom nini a- oozu iligi zu. ¹² To a ga d i zu zoovalegi, to a s p daal ma, s p ge daal ma, to a ze ek lointi p ba, é ze y .»

¹³ Agaal aaza ani, é ma: «Gè GALA i aa n i aa, nii é n un kaazu?» G o GALAGI nii é ni t un p , é naa laasei p ni ga Ata-Èle-L yi.† ¹⁴ Naa a é ba, ma l ye ei laasei p ai ga, La ayi-L yi l ye ei,‡ To a Kad seni ta Beel de z zu .

¹⁵ Agaal doun zunu z l ni A alame , naa daasei p ni ga Isemay le. ¹⁶ A alame ná-konagi ni ga puul sa a maazu l zita (86), si gi zu Agaal Isemay le z l ni la b .

17

Minaze egi ma oogi

¹ A alame ná-konagi ai ma ga puutaa uu maazu taa uu (99), G o GALAGI ulani b k l ma, é ma: «Nà a gè ga GALA Z b i-P -Mali ii. Da-eteai zi gàazu ga pag , zelilomazu mina è a. ² Nà minaze ezu è , nà è-mavofodai m inzu gola.»

³ A alame maa ni, é n k zooi ma, GALA ge ni zu p , é ma: ⁴ «W l , nà-minaze egi aa, gè k zu è : a zu ga zii

* 16:11 Isemay le: daaseigi nii ti maa u aai a ta «GALA ge m nig .» † 16:13 Ata-Èle-L yi: daaseigi nii ti maa u aai a ta « a ga GALAGI nii é kàazu.» ‡ 16:14 La ayi-L yi l ye ei: daaseigi nii ti maa u aai a ta «nii é vulua, é a kà, naa ná-k l ye ei.»

m inm ingaati- .⁵ Za oluma, è la m loliga ga A alame,* k l è-laaseigi a ga A alaame,† maz l nà è zu ga zii m inm ingaati- .
⁶ Nà è-mavofodai aaw l gola, a ga zii m inm in t zeizu, masagiti ta ula è-mavofodai zu. ⁷ Nà nà-minaze egi zo è letema ey su , nà k ana n è-mavofodai kpein b . Niima minaze egi maa ele ma, nà ga a-GALAGI, ta è-mavofodai n n è ze ea oluma ná. ⁸ Nà Kanaan yooi kpein fe è , a-o, è-mavofodaiti-yo, è ná ga seik ma nui niizu. To a ga w n ey su . Nà ga è-mavofodai ná-GALAGI.»

⁹ GALA ge ni A alaame ma m n : «D un, a nà-minaze egiti mak , wa è-mavofodaiti kpein. ¹⁰ Nà-minaze egi a é ga nii, nii wa so kpaan ade y zu, a-o, è-mavofodaiti-yo: zunuiti kpein ti wo zaama, ti lati p l olu. ¹¹ Walatip l olui a ga minaze egi ma oogi ade y zu. ¹² Zunuiti kpein ta wo zaama, wa a ti lati p l olu foloi l sa asi i ma, é ana wo-mavofodaiti kpein su, é z l ni p l i wu, aa é eyani ga walii, w in é ga du i, niiti ti la ga è-mavofoda. ¹³ Ti p , zee aa w zu la ba, ta lati p l olu, é z l ni a- l i wu, aa é eyani ga a-walii, nà-minaze egi ma oogi a wo- us i ma zuai a. Naa a é ga o minaze egi. ¹⁴ Zunui nii é la latini p l olu kpus i zu, naa e ka le e ná-nu us iti ba, t ze i é nà-minaze egi olo ologa.»

¹⁵ GALA ge ni A alaame ma: «È la m è-anzai Salayi loliga ga Salayi, k l daaseigi a ga Sala. ¹⁶ Nà tuya loob , nà doun zunu ve è ya ga t un maa ele, nà tuya loozub , to a ga zii m inm ingaati-lee, nu us iti ma m inm ingaata-masagiti ta ula t un su.»

¹⁷ A alaame maa ni, é n k zooi ma, é i wo, é yiima : «Doun zunu az l n i zunu a, nii é kona ungila (100) k ai na? Ta ànzai Sala é kona uutaa uug (90) ai na, naa a zoo é doun z l aa?» ¹⁸ A alaame ni GALA ma: «Nii gè falizu è ma, naa a é ga Isemay le ula su, è mak ma kpaan.»

¹⁹ GALA ge ni ma: «Ba-o, è-anzai Sala a doun zunu z l su è , a daasei p ga Izaake. Nà-minaze egi a ga o faa, gi y zu gá t , ta gi y zu gá mavofodaiti. ²⁰ Isemay le letemazu, gè a-vali wooi m nig ná-faa zu. Ungo, nà tuya loob . To a u u, nà mavofodai aaw l gola. Masa puug maazu feleg (12) a ula t un su, to a ga zii wola ma m m wolai. ²¹ K l nà nà-minaze egi gi y zu gá Izaake, doun zunui nii Sala s l su è , niima yee alai n zu, konagi nii é aazu.» ²² Si gi zu GALA ge eni la ga A alaame , é ze eni ná, é li.

²³ A alaame ná-doun zunui Isemay le ze eni, ta nii kpein é z l ni ná-p l i wu, ta nii kpein é geyani ga walii, zunuiti kpein ná-p l wu nuiti saama, é ti latini p l olu naama voloi, e elei GALA ge devei veeni la zea. ²⁴ A alaame ná-konagi ni ga puutaa uu maazu taa uu (99), si gi zu é latini da p l olu. ²⁵ Ná-doun zunui Isemay le ná-konagi ni ga puug maazu sa ag (13) niina, si gi zu é latini da p l olu. ²⁶ A alaame ta ná-doun zunui Isemay le ti latini p l olu naama voloi n zu. ²⁷ Zen ana é ni la ga ná-p l i wu zunuiti kpein, niiti ti z l ni ná-p l i wu, ta w inti ti eyani ga walii, ti p ti latini p l olu ta tiye.

18

Izaake z l fai laazeeli vai

* 17:5 A alame: daaseigi nii ti maa u aai a ta « i unfemai b .» † 17:5 A alaame: daaseigi nii ti maa u aai a ta «nu m inm in k .»

¹ G o GALAGI ulani k l ma A alaame Mamelee ná-s ne guluiti koba . A alaame ni zeini ná-se e otai laa . Folo kpaai ni de. ² É aazuwuze eni, é w l . É zunu sa ag iti kaani loni, ti lago maa oozaai ba. É ti aai ma, é zo ná-se e otai laa , é iz ni, é ti laa omi, é maa ni, é n k zooi ma. ³ É ni ti ma: «Màli ii, nà è maan n zu, r i gè ga a-woti nui, nii gè zaalai z l g è aazu, mina le e, è a maa ooza bà. ⁴ À va bu ga gè a ga zi i tago, wo iti maagba, wo lago loo o gulu wolai t i bu. ⁵ Nà liizu, gè a ga ulu go wo , wo z b z l olu, naa olu wa li niina, naa a a k wo mina le e ana n p b , r i gè ga wa-woti nui.» Ti goo aa oteni, ti ma: «Ungo, k , e elei è bogai la.»

⁶ A alaame liini gaamago n ná-se e otai wu, é Sala ma: «Suvil , è k ganii sa ag ze e ulu vuk i zu, è gaay , è ulu l l giti kp t .» ⁷ A alaame iz ni ná-togani ulugi b , é nik yi oi y bugi ze e nii pagai, é fe boti nui ta ya, naa suvil ga kp t a. ⁸ É nik iimi i ma wul i ta n n i ze eni, é p nik yi oi a, ti k ele t ni, é aa la ti . É loni ti oba t i, gulu wolai wu, ti ai ma laamiizu.

⁹ Naa olu ti ni ma: «Mini a è-anzai Sala ná?» É ti woo aa oteni, é ti ma: «To a se e otai wu.» ¹⁰ Gila ge ni ma: «Konagi nii é aazu, niima yee alai zu, nà aazu olu è b , è-anzai Sala a doun zunu z l .»

Sala y ni polu se e otai wu, é niima woiti m ni. ¹¹ A alaame ta Sala ti l za aga ni de niina, ti kona m inm in kula. Sala ud ni niina doun z l si gi maazu. ¹² Sala i woni oozu, é ma: «Niizu gè l za aga, zini p l wu w in a mà m n aa? Màli ii alaa l za aga.»

¹³ G o GALAGI ni A alaame ma: «Lee vaa zu Sala i wogai, é a : «Gaama e n i aa, ga nà doun zunu z l su, r igi p l za agai na?»

¹⁴ Faa a ná n i aa, nii G o GALAGI la zooga k zu? Konagi nii é aazu, niima yee alai n zu, nà aazu olu è b , Sala a doun zunu z l .»

¹⁵ Sala luani, é z i wo, é ma: «Gè la woni.» K l G o GALAGI ni ma: «Ga ite, è i wog .»

A alaame ná-GALA fali vai
S d me

¹⁶ Zunuiti ti wuze eni ga ti li, ti w l ga S d me ele. A alaame ti uuni ga pele, é vali ti ma. ¹⁷ G o GALAGI ni ma: «Gè la naa l uzu A alaame a, nii gè aazu k zu. ¹⁸ Zii wolai nii zee aa aai, to a zu ga naa m m wola. Eteai zu zii kpein ka tuyai z l maa ele ma. ¹⁹ Maz l gè yimaze e la, nii a k , é devei ve ná-dointi zea, ta mavofodaiti, ga ti G o GALAGI yiimai , ti y s ledai ta telebodai zu, naa a a k gè minaze egiti daazeeli, niiti gè ti woni b .»

²⁰ G o GALAGI ni A alaame ma: «S d me ta G m l ti maal ee wooi zuw l a, ta- otoi aa oa gola. ²¹ Naa a é ba, nà yeizu, gè p t , ni ti e elei ma wooi aa la, é zeeli mà, aa ni é la ana, nà kw .»

²² Zunui naati ti liini ga S d me ele, si gi zu A alaame ni loni la d G o GALAGI aazu. ²³ A alaame maa u ani ba, é ma: «Da telebo nui nu i a, è ti undaa ili aa? ²⁴ Tanisu telebo nu uul lug (50) a taai zu, a naati alaa undaa ilisu, è la taai zuvaay ga telebo nu uul lug i (50) maa ele ma, ti ti zaama? ²⁵ È la zooga è a naa ! È la telebo nui ta nu i zoga ga ele, è a telebo nui faa u nui a, è a ti aa! È la zooga è a naa ! D i è eteai kpein tukp aale ezu, è la telebodai a aa?»

²⁶ G o GALAGI ni ma: «Ni nà telebo nu uul lug (50) aana S d me taazu , nà taai kpein suvaay ti maa ele ma.»

²⁷ A alaame kp i ze eni olu, é ma: «W l , nà zoosu gè M àli ii , r i gè ga p l i n , ta zu ui. ²⁸ Tanisu telebo nu uul lug i (50) aa aa oola ga d lug , d lug vai zu, a taai kpein su olo olo aa?» G o GALAGI ni ma: «Gè la taai zu olo ologa, ni nà telebo nu uunaanig maazu l lug (45) aana ná.»

²⁹ A alaame kp i ze eni olu m n , é ma: «Tanisu telebo nu uunaanig (40) n a é ná.» G o GALAGI ni ma: «Gè la su olo ologa naama nu uunaanig i (40) maa ele ma.»

³⁰ A alaame ni ma: «M àli ii, soma kae è mina yii aawana, t ze i nà ilizu faa ilagi a. Tanisu telebo nu uusa ag (30) a é ná.» G o GALAGI ni ma: «Ni nà telebo nu uusa ag (30) aana ná, gè la taai zu olo ologa.»

³¹ A alaame ni ma: «W l , nà zoosu gè M àli ii . Tanisu telebo nu uufeleg (20) a é ná.» G o GALAGI ni ma: «Gè la taai zu olo ologa nu uufeleg i (20) maa ele ma.»

³² A alaame ni ma: «M àli ii, soma kae è mina yii aawana, gè la m kp ili n p bosu, é ula nii olu. Tanisu telebo nu puug a ná.» G o GALAGI ni ma: «Gè la S d me zu olo ologa naama nu puug iti maa ele ma.» ³³ Si gi zu ti eni la gay p ta A alaame, G o GALAGI liini. A alaame alaagi aleni ma seizu .

19

S d me ta G m l olo olo fai

¹ Geezu eela feleg iti ti ze eni S d me kp k ma . L te ni zeini S d me taa zi ida . Si gi zu L te ti aani la, é wuze eni, é ti laa omi, é maa ni, é n k zooi ma. ² É ni ti ma: «Nà wo maan n zu, m àli iiti, à ale ma, wo i nà-p l i wu, r i gè ga wa-woti nui. Wa zoo wo wo- iti maagba ná, wo i piin, sobui wo wuze e, wo a li wo-liizu elei.» Ti ni ma: «Ba-o, gá iizu koi zaama n .» ³ K l L te ilini ti ma gola, ti vaani bu, ti li ná-p l i wu. É daamianigi t ni ti , é p ului a, nii l la su. Ti laamiini.

⁴ Aisa ti a la, S d me taazu zu nuiti kpein ti aani, ti aku p l i ma, zunuiti kpein ti aani, é zo zunu loungoiti ma, é li k wolaiti p , ti p g l in ti aani ná. ⁵ Ti L te lolini, ti ma: «Zunuiti ta mini, niiti ti aai è b kpidi? Ti ula, è a ga tiye gi , gi d ula ga tiye.»

⁶ L te ulani p l la , é daa ulu ga olu elei. ⁷ É ni ti ma: «Ba, k leaiti, nà wo maan n zu, à mina faa i . ⁸ À woilo, dònun anzanu feleg iti ti ná, ti la v l zunu vaa w . Nà aazu ga naati wo etea , wo naa ga tiye, nii n ai wo . K l à mina v u zunui niiti ba, t ze i ti aa , ti laazu nà-p l i wu.»

⁹ Ti ni ma: «Ze el !» Ti ni ma m n : «D i è ga seik ma nu n , è aai, a p è ga tukp aale e nu! Be n , nii gi k zu ga e, naa a ut n i a.» Ti L te akpani ga u a, ti maa u ani kpogi a, ga ti kolo olo. ¹⁰ Zunu feleg iti ti ni L te b , ti soni, ti m n p l i wu, ti p l i laa ulu. ¹¹ Ti yeezi ni nuiti gaazu, niiti ti ni loni p l la , ti aazu ole, é zo zunu loungoiti ma, é li k wolaiti p , naa a é k ni ti la m ni p l la aazu.

¹² Zunu feleg iti ti ni L te ma: «B gele a é è ya m n ? È-n koiti, è-loun zunuiti, è-loun anzanuiti, nii kpein é ga n taazu , ti p kula niima ada a. ¹³ Maz l gá ga a niima laai olo olosu, t ze i maal ee wooi w l , é zeelizu G o GALAGI ma. Naa a é ba, G o GALAGI gi le eg ga gi taai t i kolo olo.»

¹⁴ L te ulani, é li, é naati p , niiti ti ná-doun anzanuiti maazoni, é ti ma: «À wuze e, wo ula niima ada a, maz l G o GALAGI ana a taai olo olosu!» K l naati ti naama wooiti kaani ga vae faa n .

¹⁵ Geelaalao si gi zu, geezu eelaiti ti ilini L te ma, ti a ma: «Wuze e, è-anzai ze e ta è-loun anzanu feleg iti niiti ti , naa a a k è undaa mina ili taai ná-undaa iligi zu.» ¹⁶ T i é nin k su, zunu feleg iti ti soni zeei a, t un be-o, anzai e-o, ta ná-doun anzanu feleg iti be-o, maz l G o GALAGI ni p ga é aa ti maazu, ti liini ga tiye, ti ti y taa olu . ¹⁷ Ti ulaai ma taai a, geezu eelai gila ge ni ma: «Biz , è-è-y nvui izo! Mina w l olu, mina lo n m i zu ada n p ! Uela, è l gizei ma, ni a p ga è undaa mina ili.»

¹⁸ L te ni ma: «Ba-o, màli ii! ¹⁹ N i gè ga a-woti nui, gè zaalai z l g è aazu, è ga nu ag wola b , è z nvui izo fai zu. Gè la zooga gè a ela, gè a l gizei ma, nà gè za, undaa ili. ²⁰ W l , taai t i tago maa u a , ga gè iz gè zeeli ná. D i , nà zoo gè ela, gè li ná, z nvui izo! Taai naa la l ini aa?» ²¹ Geezu eelai ni ma: «W l , gè vaa naa wu, ga gè k è ga faa , gè la taai t na kolo ologa, nii è ná-fai wosu. ²² Suvil , è ela, è li ná, maz l gè la zooga gè a faa n p k , ey su è zeeli ná.» Naa a é k a, ti taai naa laasei p ai ga S waal.*

²³ Folo t zi gi zu a L te zeelini la S waal. ²⁴ Názu a G o GALAGI timini abui uuni la S d me ta G m l, e tonai, é ulazu geezu . ²⁵ É taai naati kolo oloni, naa maa oolii ma n m i kpein ba, ta ma nu us iti, naa siinziin ganigiti ba. ²⁶ L te anzai w l ni ga olu elei, é oteni ga kpolo zi igi.

²⁷ A alaame wuze eni ga sobuzobui, ga é li naama ada , é ni loni ná G o GALAGI aazu. ²⁸ É aazuzi ni S d me ta G m l letema elei, ta n m i maa oolii ma yooi kpein su, p t , é duului aani, é a wuze e zooi ma, e abu zulugi ma luului.

²⁹ Si gi zu GALA ge n m zu laaiti su olo oloni la, é iz ni A alaame zu, é L te ula faa aagi zaama, nii é taaiti tokani da, L te ni zeini ná.

L te ta ná-doun anzanuiti ta-vai

³⁰ L te ze eni S waal, é li, é zeigizei ma, ta ná-doun anzanu feleg iti, maz l é luani ga é mina y S waal. É zeini pugi zu ta ná-doun anzanu feleg iti. ³¹ Yeeta, nu ite gelei ni loungo gelei ma: «De- l za aga, zunu la zou y zu , nii a il de olu, e elei de ula de ka la etea. ³² De li, de d i u de- la. De la koba, naa a a k , de- mavofodai ná.» ³³ Ti d i uuni ti- la kpidii naa, nu ite gelei liini, é la k oba. Naa la looni ga daa la koba, ta buze e la.

³⁴ Naa olu zobui, nu itei ni loungo gelei ma: «W l , d àa k oba kp k ná. De d i u da m n za kp k i, è li, è la koba, naa a a k de- mavofodai ná.» ³⁵ Ti d i uuni ti- la m n kp k i t na. Loungo gelei liini, é la koba. Naa la looni ga daa la koba, ta buze e la.

³⁶ L te ná-doun anzanu feleg iti ti kogi ze eni ti- a. ³⁷ Nu ite gelei doun zunu z l ni, é daasei p ga Moa e.† Zaa aza to a é ga Moa e nuiti ti- m m wolai. ³⁸ Loungo gelei alaagi doun zunu z l ni, é daasei p ga B ne-Ami.‡ Zaa aza to a é ga Am n nuiti ti- m m wolai.

* ^{19:22} S waal: daaseigi nii ti maa u aai a ta «d ii.» † ^{19:37} Moa e: daaseigi nii ti maa u aai a ta «nii kulaai k zu.» ‡ ^{19:38} B ne-Ami: daaseigi nii ti maa u aai a ta «det i ná-doun zunui.»

20

A alaame lii vai Geelaal

A imeel ke b

¹ A alaame ze eni niima yooi zu, é li ga l kp ma nu yeezazu elei, é zeini Kad seni z zu ta Suul, é lago zeini Geelaal. ² A alaame a la na a, é lo anzai Sala a, é ni zu ma: «To a ga bàazeelai.» Geelaal masagi A imeel ke Sala ze eni. ³ Naazu, GALA ge ulani k l ma segi zu A imeel ke kpidii, é ma: «W l , a aazu zaazu, t ze anzanui naa ná-faa zu, nii è se eai, maz l zini ka b .»

⁴ A imeel ke la ni d daani olu, é goo aa oteni, é : «Màli ii, a s balala nuiti paa aa? ⁵ Sinigi il i k ai mà: «Bàazeelai e?» Ta anzanui i alaa bog ga: «Dì i e?» Gè k kisi ag i zu, ta s balalai zu.»

⁶ GALA ge ni ma segi zu: «Gè kw gè è k zii ag lai zu, naa a é k a gè pele esagai è lu ga è mina koto dàal ma. Naa a é ba, gè la vaani bu ga è a da olu. ⁷ Niizu zunui nii anzai ve zea, maz l to a ga GALA goo wo nui. To a maan n i wo è , a y vulua. K l ni è la te eni p , su w ga a za, a-o, a-nu us iti-yo.»

⁸ A imeel ke wuze eni sobuzobui, é ná-boti nu wolaiti toli, é naama vaiti p bo ti ma, ti wola luani. ⁹ A imeel ke A alaame alaa tolini, é ma: «Lee a è k ai ga giye? Kotoi gele a gè k ai è laal ma, nà-o, nà-masadai-o, è gi l ai kotoi nii zu? È zi elei é lo r r un ba, nu maa la n ni ga é a naa .»

¹⁰ A imeel ke ni A alaame ma: «Leeni a é a è isu, è niima vai ai?»

¹¹ A alaame goo aa oteni, é ma: «Gè ni isi zu, gè a ma, ze ema n p ge la ba, ta aazu pàazu ànzai vai zu, t ze GALA gaazuluaba ila kpalaa ge la niima yooi zu. ¹² Gaama e, to a ga bàazeelai, é ga k ná-doun anzanui, k l dèe ná-doun anzanu laade. To a ga ànzai. ¹³ Si gi zu GALA ge k ni la ga te ete e nu, gè ula k ná-p l ye ei wu, gè ni Sala ma: «U n p de liizu ná, k ni è a màalobo, è a ti ma: Dì i e.» »

¹⁴ A imeel ke toganii tanigaa zoni baalagiti saama, ta boliiti, ta nik iti, é ti ve A alaame ya, é p boti zunuiti ba, ta boti anzanuiti. É anzai Sala alaa te eni p . ¹⁵ É ni ma: «Nà-zooi laalaog è lu , ze n p ná n zu è .» ¹⁶ É ni Sala ma: «Gè wali aei waagila (1 000) fea è-li ya, é ga poogi ga è la ga s ba nu niima vaiti su, è-maa oolii zu nuiti gaazu.»

¹⁷ A alaame GALA falini. GALA ge A imeel ke d ni, ta anzai, ta ná-boti anzanuiti, ti zooni ti a dointi s l olu. ¹⁸ Maz l G o GALAGI A imeel ke ná-p l ye ei wu anzanuiti p k ni ga doun z l tala nuiti, A alaame anzai Sala ná-faa zu.

21

Izaake z l fai

¹ G o GALAGI Sala maaw in aani, é naa laazeelini b , nii é minaze eni la. ² A alaame l za agai ma, anzai Sala kogi ze eni, é doun zunu z l b , naa ni é zoloo GALA ná-ku logai ma, nii é boni ma. ³ Doun zunui nii Sala s l ni b , A alaame daasei p ni ga Izaake.* ⁴ A alaame ná-doun zunui Izaake latini p l olu, s l foloi l sa asi i ma, e elei GALA ge ma levei veeni la zea. ⁵ A alaame ná-konagi ni ga ungila (100), si gi zu ná-doun zunui Izaake z l ni da.

⁶ Sala ni ma: «GALA ge zobo fea ga gè i wo ga koozun i, nu-o-nu nii a nii m nina, naa a a n kpaain.» ⁷ É ni ma: «B a a la A alaame ma, Sala a iimi ve doun a ya? Tama gè zunu loun z l ga b p l za a si gi zu.»

* 21:3 Izaake: daaseigi nii ti maa u aai a ta «to a zu.»

A alaame Agaal ta ná-doun zunui
Isemay leni kp vai

⁸ Doungoi w l ni, Sala daa ula iimii a. A alaame f ti wolai ulani naama voloi. ⁹ Ezipete anzanui Agaal ná-doun zunui é s l ni A alaame a, Sala naa aani, é a i wo. ¹⁰ Sala ni A alaame ma: «Du anzanui nii ta ná-doun zunui, maz l niima lu anzanui ná-doun zunui ti la ga poganii ma, ta doun zunui Izaake.»

¹¹ Niima wooi wanani A alaame ma gola, ná-doun zunui maa ele ma. ¹² K l GALA ge ni A alaame ma: «Mina nii wana ma a-lu anzanui ná-doun zunui vaa zu. Naa p k Sala , nii é bosu è ma. Maz l Izaake a è-mavofodai a ula su. ¹³ An naa e, nà a-lu anzanui ná-doun zunui ga zii ta m m wola, maz l t alaa ula è zu.»

¹⁴ Poluma zobui, A alaame wuze eni ga sobuzobui, é ului ze e ta k l woolei zi i su, é s l Agaal aki ba, é zunu loungoi alaa ve zea, é vali ma. É liini, é le ete e Beel-See a te ebai zu. ¹⁵ Si gi zu k l woolei zu i eni da, é zunu loungoi y ni laani gulu goi ta wu, ¹⁶ é li, é ze t ila oozama, ná tago maa oozaai n f n, maz l é ni zu ma: «Gàazu la y su doin a, é a a za.» É zeini t ila oozama, é a alakpala, é a w l .

¹⁷ GALA ge zunu loungoi wooi m nini, GALA ná-geezu eelai y ni geezu , é Agaal loli, é ma: «Agaal, leeni a è ya? Mina lua, maz l è doungoi y gai ná, GALA ge goom nig ná. ¹⁸ Wuze e, è zunu loungoi ze e, è gaan n . Maz l nà zii wola t zu ba.» ¹⁹ GALA ge gaazuze eni ma, é k l ye ei a, é li, é k l woolei laave ga zi i, é ta ve zunu loungoi ya, é le.

²⁰ GALA ge ni zunu loungoi a, é a w l . É zeini te ebai zu, é ni ga kil pili nu ag i. ²¹ É zeini Palan te ebai zu. Dee anzanui ta aizi ni b , é sei, naa ni ga Ezipete yooi zu nu.

A alaame ná-minaze egi A imeel ke

²² Naama zi gi n zu, A imeel ke ná-k ulu ai Pik le il ni polu, ti a, ti A alaame a, é ma: «GALA ka naa p su t zu, nii è k zu. ²³ Gona b niina ga GALA daaseigi, ga è la yàava, aa dòinti, aa màvofodaiti, k l a y a-woo iladai ilagi n olu n un b , ta niima yooi nii è lago zeizu su, e elei gè a la è .» ²⁴ A alaame ni ma: «Gè konai naa woga.»

²⁵ É aaza ani A imeel ke ma k l ye ei ná-fai zu, nii naa ná-boti nuiti ti se eni ga zee aa aai. ²⁶ A imeel ke goo aa oteni, é ma: «Gè la kw a é naa a. Da i è la ni naa woni mà, za a gè m niga da.»

²⁷ A alaame baalagi tanigaa ze eni, ta boliiti, ta nik iti, é ti ve A imeel ke , ti feleg p ti minaze egi ni . ²⁸ A alaame baala zi o zaa l fela mak ni y ma ulugi zu. ²⁹ A imeel ke ni A alaame ma: «Leeni vaa zu è niima aala zi o zaa l felaiti mak gai y ?» ³⁰ É goo aa oteni, é ma:

«Yeezei baala zi o zaa l felai niiti bu, gè feezu è ya, naa a b ga zeele wooi ga nà a gè niima l ye ei w a.» ³¹ Naa a é ba, ti naama ada laaseigi ni la ga Beel-See a (nii polu ga «minaze e k l ye ei»), t zeini miná a ti feleg ti minaze eni ná . ³² Ti minaze eni Beel-See a. Naa oluma A imeel ke wuze eni ta ná-k ulu ai Pik le, ti ale ma Filiseti nuiti ta-yooi zu. ³³ A alaame gului ta ziinni Beel-See a, nii ti zu ma tamalise, ná a é G o GALAGI valini ná, GALA nii é ná ey su . ³⁴ É l bini zeini Filiseti nuiti ta-yooi zu.

¹ Niima vaiti p poluma, GALA ge A alaame zu ni, é ma: «A alaame!» Naa goo aa oteni, é ma: «Nà aal!» ² GALA ge ma: «È-loun zunu ila kpegi Izaake ze e, nii è n ai , è li M liya yooi zu, è kula ga gala zala ai gizei naa ma, nii ná yeelo ba.»

³ A alaame wuze eni ga sobuzobui, é ná-soovalegi as ili, é ná-boti nu feleg ze eni ta ná-doun zunui Izaake. É ko ii ali alini gala zala ai vaa ma, é li naama ada , GALA ge yeeloni ná a. ⁴ Foloji za asi i ma, A alaame aazuwuze eni, é naama ada a oozama. ⁵ É ni ná-boti nuiti ma: «À y soovalegi oba. Nà-o, zunu loungoi-o, gá liizu munu, gi n k GALA bu, naa oluma gi a wo oba.»

⁶ A alaame gala zala ai ma o ii ze eni, é ná-doun zunui Izaake laal bu, é abui ta bo ai ze e. Ti feleg ti a zi ma, ti a li. ⁷ Izaake ni k A alaame , é ma: «K !» É goo aa oteni, é ma: «Nà aa, dòn zunu.» Izaake ma: «Abui ta ko iiti kaa, k l mini a baala zi oi ná, gala zala ai vaa zu?» ⁸ A alaame goo aa oteni, é ma: «Dòun zunu, GALA goi a a ga baala zi oi, gala zala ai vaa zu.» Ti feleg ti ni zi zu ma, ti a li.

⁹ Ti zeelii ma naama ada , GALA ge ná l ni, A alaame zala a ulazu t ni, é ko ii la maazu ga pag . É ná-doun zunui Izaake yeeiti ta k iti su ilini, é da zala a ulazu ko ii maazu. ¹⁰ Naa oluma A alaame bo ai ze eni ga é ná-doun zunui daale e. ¹¹ Gaamago n , G o GALAGI ná-geezu eelai y ni geezu , é toli, é ma: «A alaame! A alaame!» É goo aa oteni, é ma: «Nà aal!» ¹² Geezu eelai ni ma: «Mina yeev u zunu loungoi a, è a faa n p k la. Maz l gè kw ni niina ga a luazu GALA ba, è la kòmani ga è-loun zunu ila kpegi.» ¹³ A alaame aazuwuze eni, é baala sin wolai a olu , min iti sogai d goi zu, é ata. É baala sin wolai zoni, é kula ga gala zala ai ná-doun zunui otogi zu. ¹⁴ A alaame naama ada laasei p ni ga Ad nayi-Yiileyee (nii polu ga «G o GALAGI nii é nu ulazu faa zu»). Naa a é ba, zaa aza ti zu ná ma: «G o GALAGI ná-gizei ma, a ula su.»

¹⁵ G o GALAGI ná-geezu eelai y ni geezu , é A alaame loli ná zeizu velesi i, ¹⁶ é ma: «G o GALAGI laawooi aa: nà onazu nà i ma, t i è naa a, è la kòmani ga è-loun zunu ila kpegi, ¹⁷ nà tuya loozu è , gè è-mavofodai aaw l , e pelegi somide aiti ti m in ai la geezu , ta e a aegi nii é kpolo i oba . È-mavofodai a zobo s l sili nuiti ma. ¹⁸ Ziiti kpein ti eteai zu, ta tuyai z l è-mavofodai maa ele ma, t ze è gòoi zog .»

¹⁹ A alaame aleni ma ná-boti nuiti p pelei, naa olu ti il ni pelei ma, ti a li ma Beel-See a. Miná a A alaame ni zeini ná.

²⁰ Naama vaiti p poluma, A alaame m nini ga, Mileka alaagi doun zunua z l ni k loin Na l . ²¹ Use a é ga ná-doun m ungi, naa de eiti ti ga Buze, ta Kemuw le nii é ga Alame k , ²² Keeseede, Gazo, Piledase, Yidelafe, ta Betuw le. ²³ Betuw le a é Ele ka z l ni. Naama loun l sa aiti ka Mileka ti z l ni A alaame k loin Na l . ²⁴ Anza iligi nii é la ni vuluni ga z i ele, nii daaseigi ni ga Leyuma, naa dointi s l ni, ti-laaseigiti ti ni ga: Teeba, Ga ame, Ta ase, ta Maaka.

Sala zaa vai

¹ Sala zii ma voloi kpein ge ni ga kona ungila puufele maazu l fela (127). ² É zaani Kiliyate-Aale a, nii é ga Gee el n, Kanaan yooi zu. A alaame ná-saa vai ni, é ma w l i wo. ³ Naa olu A alaame wuze eni, é anzai ma oomai y laani, é li, é

Ɔ te nuiti p ,⁴ é ti ma: «Nà ga w in, gè zeini wo zaama. À maa ulu bosu ve zèa, gè ànzai maa ulu, nii saai.»

⁵Ɔ te nuiti ti goo aa oteni, ti ma: ⁶«Woilo gi-woo ma, màli ii. GALA ge è ga nu wola gi zaama. È-anzai maa ulu gá- abaye eiti ma ag i zu. Gi tan p ge la è oma ga ná-kabaye e ve vaa è ya è-anzai maa ulu vai zu.»

⁷A alaame wuze eni, é maa zou nuiti b , Ɔ te mavofodaiti. ⁸É ti , é ti ma: «Ni wo vaa bu ga gè ànzai maa ulu, à S aal ná-doun zunui Efelon maan n b ,⁹ ga é Makepeela ugi ve zèa, to a n n e, nii é ná-kpala kpelama . É z zèa ga s ng itei n wo aazu, naa a a k é zèa ga maa ulu bosu .»

¹⁰Efelon ni zeini Ɔ te nuiti saama. É A alaame woo aa oteni Ɔ te nuiti gaazu, ta niiti kpein ti ni l zu taazu ga si ida elei. ¹¹É ma: «Ba-o, màli ii, woilo mà! Gè nà-kpalagi vea è , ta pugi nii é ná. Gè fea è ga faan , nà-nu us iti gaazu, ga è è-anzai maa ulu ná.» ¹²A alaame maa ni zou nuiti b . ¹³É Efelon woo aa oteni, nii a k ti p ti gooi m ni, é ni ma: «Woilo d gòoi ma, a alaagi. Va bu gè kpalagi z ng i ve è ya. Yeezei bu b , nà ànzai maa ulu ná niina.»

¹⁴Efelon A alaame woo aa oteni, é ma: ¹⁵«Màli ii, woilo gòoi ma, leeni a a ga naa de y zu da e, zooi naa vaa zu nii s ng i ga wali ae unnaanig (400)? È-anzai maa ulu ná.» ¹⁶A alaame vaani naa wu, nii Efelon boni, é wali aei aaluni, nii naa boni ma Ɔ te nuiti gaazu, é lo wali ae unnaanig i (400) a, e elei falibogi laa ni la yaa oiti zea.

¹⁷Zekana Efelon ná-kpalagi é Makepeela, Mamelee letema , kpalagi ta pugi é ná, guluiti ti kpalagi zu, kw pelema maa oolii zu, ¹⁸naati p ti ni niina ga A alaame n n , Ɔ te nuiti gaazu, naati kpein gaazu, niiti ti ni l zu taazu ga si ida elei. ¹⁹Naa oluma A alaame anzai Sala maa uluni Makepeela alagi ma ugi zu, Mamelee letema elei, nii é ga Gee el n, Kanaan yooi zu. ²⁰Kpalagi ta pugi nii é ná, ti ni ga A alaame n n , naa ga kabama , é geyani Ɔ te nuiti ma.

24

Izaake anza ze i vai

¹A alaame wola l za aga ni de na, ta Ɔ o GALAGI tuya looni b faiti kpein su. ²A alaame ná-boti zunui lolini, nii p l za agai é le e ti p ba ná-p l i wu. To a é ni zea ligiti kpein unda, é a mak . É ni naa ma: «Yeel kpàlai wu, ³a onazu b Ɔ o GALAGI aazu, gee l gi ta zooi ma GALAGI, ga è la anza aiziaa dòn zunui Kanaan anzalopoiti saama, gè zeini ná. ⁴K l a liizu nà-zooi zu, nà-bolodai zu, è anzai ze e ná dòn zunui Izaake .»

⁵Boti zunui goo aa oteni, é ma: «Tanisu anzanui la k a, é a il pòlu, é a a niima yooi t i su, k ni mu gè li ga è-loun zunui zooi naa zu, è ulaai ná aa?» ⁶A alaame goo aa oteni, é ma: «Dama, è mina li ga dòn zunui ná. ⁷Ɔ o GALAGI, é ga gee l gi ma GALAGI, nii é kùla k l i wu, ta k ná-zooi a, nii é ni p , é onani b , ga to a zooi nii ve mavofodai ya, t i a ná-geezu eelai le e è lu , è anzai ze e ná dòn zunui . ⁸Ni anzanui la p , é a il è olu, a vie naazu konai vaa zu, nii è bogai b . K l an naa e, mina li ná n ga dòn zunui.» ⁹Boti nui yeei l ni mali ii A alaame alai wu, é ona b ga to a ná-deveiti so.

¹⁰Boti nui m puug ze eni mali ii ná- m iti saama, é liini ga mali ii yea ligi ma zii m inm in. É wuze eni, é li Meez p tami, Na l ná-taazu . ¹¹Seeliai ma ná, é m iti pil ni iibi a taa olu zi ye ei oba , kp k ma ma zi gi zu, yee alai zu nii anzanuiti ta a

ula la, ti li zi za azu . ¹² Naa olu é ni ma: «G o GALAGI, màli ii A alaame ná-GALAGI, va bu, è a-woo iladai ula k l ma màli ii A alaame za, ga gè omi ga naa, nii gè gaizi zu. ¹³ Nà a, gè loni zi ungi oba , taa nuiti ti-loun anzanuiti ta aazu ulazu ga ti a ti zi i za a. ¹⁴ Anzalopoi n p gè zu ma: «Nà è maan n zu, a- li ii yei l , gè le,» a goo aa otena ga: «B le, nà zi veezu alaa m iti zea, ti le,» naa ga naama anzanui, nii è devea a-woti nui Izaake . Nà kw ga naa maa ele ga è a-woo iladai ula k l ma màli ii .»

¹⁵ É zu é e ga , Ele ka aani, ná-zi li ii zeini k ma. É ni ga Betuw le ná-doun anzanui, A alaame k loin Na l ta anzai Mileka ti-lounloin. ¹⁶ É ni ga anzalopoi nii gola ani gola, kpea ni de na, zunun p ge la ni kw . É yeini zi ungi zu, é ná-zi li ii laave, é l olu.

¹⁷ Boti nui iz ni, é daa omi, é ma: «Nà è maan n zu, a- li ii zu i ta ve zèa, gè le.» ¹⁸ É goo aa oteni, é ma: «B le, màli ii!» É ná-zi li ii maayeini gaazuvil i zu, é zi i ve zea, é le. ¹⁹ Si gi zu é eni la ga zi i ve zea ga é le, é ni ma: «Nà aazu zi i za azu alaa a- m iti b , ey su ti le gola ga pag .» ²⁰ É aazuvil ni, é ná-zi li ii zuwo toganiiti ta- le wosu , é iz ni zi ye ei b m n , é zi i za a m iti kpein b . ²¹ Zunui la ni faa n p boni, é ni n aaza asu, é a w l , ni G o GALAGI a ná-si i n zu, aa ni é la n zu.

²² Si gi zu m iti ti eni la ga le, zunui zanu bala ae gila se eni, nii bu gi a la ga galamu l zita, ta zanu bala feleg ti ilagilagi wu gi ga galamu ungila (100) k ala maazu ba, é ti veeni zea ga é ti l yee da ti.

²³ É ni ma: «B ná-doun anzanu a é ga e? Bo d mà, nà è maan n zu. Gá laazu z l n i è- ná-p l i wu, ga gi i ná?»

²⁴ Ele ka goo aa oteni, é ma: «Nà ga Betuw le ná-doun anzanui, Mileka ta Na l ti-loun zunui.» ²⁵ É ni ma m n : «Suaiti daazu lufai ta ti-laamianigi a gi b ga b l a, nu laazu a ná alaa.»

²⁶ Zunui n k ni G o GALAGI wu, ²⁷ é ma: «Mamagi a G o GALAGI , màli ii A alaame ná-GALAGI, nii é la eni ná-nu lai a ta ná-woo iladai màli ii letegi! Nà-si i nii zu, G o GALAGI lia ga ze màli ii k lointi ta- l i wu.»

²⁸ Anzalopoi iz ni, é li dee b , é naama vaiti kpein su ula ma. ²⁹ Ele ka di i ta ni ná, daaseigi ga La an. La an iz ni, é ula etea , é li zunui b zi ungi oba. ³⁰ É bala aegi aani, ta balaiti baazeelai Ele ka yee da ti, é naa kpein m nini, nii zunui boni ma. É aani zunui t i p b , nii é ni loni m iti koba , zi ungi oba. ³¹ É ni ma: «Ua, i G o GALAGI tuya loai è ! Lee vaa zu è y su etea ? Gè p l i wu ele t a, ta ada m iti ta ná.»

³² Boti nui l ni p l i wu, La an m iti daayeini, é suaiti daazu lufai ta ti-laamianigi ve ti ya, é zi i ve zunui ya ga ti iti maagba ta maazaa nuiti. ³³ Naa olu ti daamianigi veeni zea. K l é ni ma: «Gè la daami wosu p , k ni nà naa wona, nii é b ga gè bo.» La an ma: «Ooluvaawona.»

³⁴ É ni ma: «Nà ga A alaame ná-boti nui. ³⁵ G o GALAGI tuya loo gola màli ii , é a ga z b su nu. G o GALAGI baalagiti fee zea, boliiti ta nik iti, walii ta zanugi, boti zunuiti ta boti anzanuiti, m iti ta soovalegiti. ³⁶ Màli ii anzai Sala l za agai ma, é zunu loun z l g màli ii . É s l ganiiti kpein fee doun zunui naa ya. ³⁷ Màli ii ni mà: «Gonana, è mà, è la anzanu ze ea ddon zunui Kanaan anzalopoiti saama, niiti gè zeini ti zaama ta-yooi zu. ³⁸ K l a liizu k l ye ei wu, nà-bolodai zu, miná a a anzai ze e ná ddon zunui .» ³⁹ Gè ni màli ii ma: «Tanisu anzanui

la k a, é a il pòlu.» ⁴⁰ É gòo aa oteni, é mà: «G o GALAGI nii gè ziaa gaazu ga pag , naa a ná-geezu eelai il è olu, to a a-zi in , a anzaì ze e dòn zunui nà-bolodai zu, k l ye ei wu. ⁴¹ Si gi zu è liizu la nà-bolodai zu, ni ta l na, ti la anzalopo veeni è ya, a vie minaze egi vaa zu, è bosu b .»

⁴² «Sèelìaì ma zi ungi ma, k ma: «G o GALAGI, màli ii A alaame ná-GALAGI, va bu, è nà-si i n , nii gè ma ani. ⁴³ Nà a gè loni zi ungi oba , anzalopoi nii é aazu ga é zi i za a, nii nà ma é ná-zi li ii zu i tago ve zèa, gè le. ⁴⁴ Ni a gòo aa otena ga: B le a i, nà zoo alaa gè zi i za a a- m iti b , naama anzalopoi ga anzanui naa, nii G o GALAGI devea màli ii ná-doun zunui .» ⁴⁵ Gè zu gè e ga ziima , Ele ka anu é aazu, ná-zi li ii zeini k ma, é yei zi ungi zu, é zi i za a. K ma: «Nà è maan n zu, zi i ve zèa, gè le.»

⁴⁶ É aazuvil ga é ná-zi li ii maayei, nii é ni zeini k ma, é mà: «B lena, nà zi i veezu alaa a- m iti zea, ti le.» Gè le , é ta ve m iti zea, ti le alaa. ⁴⁷ Gè gaaza ag , gè ma: «B ná-doun anzanu a ga e?» É gòo aa oteg ga: «Nà ga Betuw le ná-doun anzanui, Na l ta Mileka ti-lounloin.» Gè bala aegi l sokpai a, gè balaiti d zeeiti ba. ⁴⁸ Naa oluma, gè maa , gè n k G o GALAGI wu, gè G o GALAGI mama, nii é ga màli ii A alaame ná-GALAGI, nii é loga tù woo iladai zu, naa a a k gè màli ii k loin ná-dounloin ze e ná-doun zunui . ⁴⁹ Niizu, ni wa nu lai zu ta woo iladai màli ii , à naa wo mà, ni m n naa laade, wo naa alaa bo mà, gè li ada ili.»

⁵⁰ La an ta Betuw le ti goo aa oteni, ti ma: «Niima vai ze e G o GALAGI , gi la zooga gi a é ga taali ili. ⁵¹ Ele ka t , è akala, se e, è lii la, é ga è-mali ii ná-doun zunui anzaì, e elei G o GALAGI bogai la.»

⁵² Si gi zu A alaame ná-boti zunui ti-wooitì m nini da, é n k ni zooi ma G o GALAGI aazu. ⁵³ Boti zunui wali z laiti kulani ta zanu s laiti, ta se eiti, é ti ve Ele ka ya, é faan wolaiti k ni di ta dee alaagi.

⁵⁴ Naa oluma, t -o, maazaa nuiti-yo, ti daamii woni, ti le, ti i ná.

Sobui, si gi zu ti wuze eni la, boti zunui ni ma: «À yee e bà niina, gè ale ma màli ii b .» ⁵⁵ Ele ka di ta deeni ti ni ma: «B d anzalopoi y gi a yee ala laawu, folo puug ala, naa olu wa li niina.» ⁵⁶ K l é ti woo aa oteni, é ma: «À mina mà volo li, t zeì G o GALAGI nà-si i n a. À yee e bà, gè li, gè ale ma màli ii b .» ⁵⁷ Ti ni ma: «Ade anzalopoi lolina, ade gaaza a t i.» ⁵⁸ Ti Ele ka lolini, ti ma: «Da p wo li, wa zunui nii?» É ti woo aa oteni, é ma: «Ungo, gá li.»

⁵⁹ Ti vaani bu ga ti- aazeelai Ele ka li ta anzanui nii é ni sosu, ta A alaame ná-boti zunui, é ná-nuiti ba, ti ni polu. ⁶⁰ Ti tuya looni Ele ka , ti ma:

«D i è ga gi- aazeelai, a ga waawaagiti ti-lee!

È-mavofodai zobo s l sili iti ma faan!»

⁶¹ Ele ka wuze eni ta ná-boti anzanu loungoiti, ti zeì m iti k ma, ti il zunui olu, ti a li. Boti zunui Ele ka ze eni, é lii la.

⁶² Izaake aani, é ze e La ayi-L yi l ye ei b , l kp ma nu yeezazu yooi zu. ⁶³ Kp k ma ta, Izaake ulani, é a zi zi d i zu, é aazuwuze eni, é w l , é m iti kaa, ti a a. ⁶⁴ Ele ka aazuwuze eni alaa, é Izaake a, é ze e m i ma, é il . ⁶⁵ É ni boti zunui ma: «B a é ga zunui t i, é d i zu, é aazu ade laa omisu?» Boti zunui goo aa oteni, é ma: «Màli ii e.» Gaamago n , é ná- azai ni aazu. ⁶⁶ Boti zunui faiti kpein boni Izaake ma, niiti é ti ni. ⁶⁷ Naa olu, Izaake loni Ele ka lu , é lii la dee Sala ná-se e otai wu. É Ele ka

ze eni, naa ga anzai, é n ni . Pele ana Izaake gaan n iz l ni da, balaga oluma dee ma.

25

A alaame zaa vai
ta mavofodai é s l ni Ketula a
(1D l S i 1:32-33)

¹ A alaame anzai ta ze eni m n , nii daaseigi ni ga Ketula. ² Dointi é ti z l ni b ti-laaseigiti ti ni ga: Zimelan, Y kesian, Medan, Madiyan, Yise ake, ta Sua. ³ Y kesian Sa a ta Dedanni s l ni. Dedan mavofodaiti ti ni ga: Asuul nuiti, Letuse nuiti, ta Leyume nuiti. ⁴ Madiyan mavofodaiti ti ni ga: Efa, Ef l, Geen ke, A ida, ta Eledaa. Niima nuiti p ti ni ga Ketula mavofodaiti.

⁵ A alaame yea ligiti kpein feeni Izaake ya. ⁶ Anza iligiti niiti ti la ni vuluni ga z iti k ele, é veb aniiti feeni ti-loun zunuiti b . K ai ma vulua d , é ti le eni folo ulazu elei, é ti maa ooza ná-doun zunui Izaake a.

⁷ A alaame zii ma voloi kpein ge ni ga kona ungila kona uul fela maazu l lu (175). ⁸ A alaame yii looni, é zaani p l za aga oluma undaan i zu, é l bini gola sii zu ooza, naa olu é liini m m wolani p , ti zaai. ⁹ Ná-doun zunuiti Izaake ta Isemay le ti maa uluni Makepeela ugi zu, Efelon ná-kpalagi zu, G te nui S aal ná-doun zunui, Mamelee letema . ¹⁰ Naama alagi a A alaame geyani G te nuiti ma. Miná a A alaameni ta anzai Sala ti maa uluni ná. ¹¹ A alaame zaa oluma, GALA ge tuya looni ná-doun zunui Izaake , é ni zeini La ayi-L yi l ye ei oba .

Isemay le mavofodai

(1D l S i 1:28-31)

¹² A alaame ná-doun zunui Isemay le mavofodai aa, t a Agaal, Ezipete anzanui é ga Sala ná-du anzanui s l ni A alaame . ¹³ Isemay le ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, e elei ti-mavofodaiti ti la: Ne ay te, Isemay le ná-doun zunu m ungi, ta Keedaal, Ade ey le, Mi esame, ¹⁴ Misema, Duma, Masa, ¹⁵ Gadade, Teema, Yetuul, Nafise, ta Keedema. ¹⁶ Isemay le ná-doun zunuiti ta ti-laaseigiti kana, e elei ta- w pelegiti ta ti uu eleiti ti la. Kundi i puug maazu feleg iti (12) kaa, ti ni ta-nu us iti unda. ¹⁷ Isemay le zii ma voloi kpein ge ni ga kona ungila puusa ag maazu l fela (137). Zii looni, é za, é li m m wolani p ti zaai. ¹⁸ Isemay le mavofodaiti ti zeini, é zo Gavila, ey su é zeeli Suul, Ezipete yooi letema elei, nu a na lia ga Asiili ele. Ti ze eni ti- lointi p ba, ti ze y .

ZAKOBE NÁ-FAI

(25:19--36:43)

Izaake mavofodai

¹⁹ A alaame ná-doun zunui Izaake mavofodai aa: Izaake k ni ga A alaame. ²⁰ Izaake ná-konagi ni ga puunaanig (40), si gi zu é La an baazeelai Ele ka ze eni la ga anzai, Alame nui Betuw le ná-doun anzanui, nii é Padan-Alame. ²¹ Izaake G o GALAGI maan n ni anzai ná-faa zu, maz l é ni ga doun z l tala nu. G o GALAGI goo aa oteni, anzai Ele ka kogi ze eni. ²² Dointi ti ni zi azu a koozu, é ni ma: «Leeni a é zu ga ze?» É liini, é G o GALAGI aaza a. ²³ G o GALAGI ni ma: «Zii feleg a é è ooze, nu us iti ma zii feleg a aa w zu, ta na z l ga, ti ula è ooze. Gilagi z b i a w l é le ez i a, nu itei al loungoi yeezu.»

²⁴Doun z l foloi zeelai ma, ti kaani ga yoogiti ka ti ni koozu. ²⁵Ma m ungi é aani, maa ikp ini, de ai ma e sua l . Ti daaseigi ni ga Ezawu.* ²⁶Naa oluma, de ei z l ni, zeei Ezawu libiligi zogai. Ti daaseigi ni ga Zak e.† Kona uul zita (60) a Izaake k ni kpein, ti z l si gi zu.

Ezawu doun m un tosu di vai
Zak e ma

²⁷Doun zunu feleg i niiti ti kulasui woni. Ezawu ni ga dosoi zeeletegai, ta d zi nui, k l Zak e ni ga zunui ná-fai aal i ai, é n ni b ga é y n se e otaiti bu. ²⁸Izaake Ezawu n ni , t zeid zuai n ni b . K l Ele ka Zak e n ni .
²⁹Foloi ta, Zak e ai ma t i l zu, Ezawu ze eni d i zu, gola l ai. ³⁰Ezawu ni Zak e ma: «T i kp l i nii ta ve zèa, gè mi, maz l kp l gola.» Naa a é k ni ti Ed me‡ laaseigi ni la Ezawu a. ³¹Zak e goo aa oteni, é ma: «Da-loun m un tosu di mà d .» ³²Ezawu ni ma: «W l , nà ga a zaazu ga pului, naama loun m un tosu a leeni b ?» ³³Zak e ni ma: «Gonana d b .» Ezawu onani b , é ná-doun m un tosu di Zak e ma. ³⁴Názu a Zak e ului ta t l iti feeni la Ezawu ya. É daamii woni, é le. Naa olu é wuze eni, é li. Zekana Ezawu doun m un tosu l l ni da.

26

Izaake ta A imeel ke ta-vai

¹Pului ta ili ge looni zooi zu, é ula z i olu, é looni A alaame ná-si gi zu. Izaake liini Geelaal, Filiseti nuiti ta-masagi A imeel ke b . ²G o GALAGI ulani b k l ma, é ma: «Mina yei Ezipete yooi zu, k l zeid zooi naa zu, nii gè d zu ga e. ³Yee ala niima yooi zu. Nà y è a, gè tuya loo è , maz l nà niima you y zu ti kpein feezu è , wa è-mavofodai. Nà nà-minaze egi zo kpaan, nii gè k ni è- A alaame . ⁴Nà è-mavofodai m in su, e gee l gi ma zomide aiti, nà niima you y zu ti kpein fe è-mavofodai ya. Eteai zu zii kpein ka tuyai z l è-mavofodai maa ele ma. ⁵T zeid A alaame gòoi zoni, é nà-deveiti so, ta t n giti gè ti woni la, ta nà-t giti.»

⁶Naa a é k ni, Izaake zeini la Geelaal.

⁷Si gi zu naama ada nuiti ti ni gaaza agi wosu da, é lo anzai a, é ni zu ti ma: «Bàazeelai e.» É ni luazu ga a na anzai e, ná nuiti ti mina paa Ele ka ná-faa zu, t zeid gola ani. ⁸T i ná-sei yee alai zu ni oozazu ná , foloi ta ni de Filiseti nuiti ta-masagi A imeel ke w l ni fen t l i la, é Izaake a ta anzai Ele ka, ti a zee oegi . ⁹A imeel ke Izaake lolini, é ma: «Gaamai zu, è-anzai e! Lee vaa zu è ni ma: «Bàazeelai e?» » Izaake goo aa oteni, é ma: «Kp ana, nii a k gè mina za maa ele zu.» ¹⁰A imeel ke ni ma: «Lee a è k ai ga giye? Ná tago n a de nu us iti saama, zunui ta ila ge a la ga è-anzai, è a aazu gi zu ga s ba nuiti.» ¹¹A imeel ke niima levei veeni nu us iti kpein zea ga: «Nu n p a faa u na ga zunui t i aa anzai, ta naama nui aa.»

¹²Izaake tii ni zooi naa zu, é t , é ma da ungilagi (100) z l ni naama onagi, maz l G o GALAGI tuya looni b . ¹³Zunui nii t ni, é ni liizu n ga t a, ey su é ga kp t nu wola. ¹⁴Togani ulugiti ti ni zea, nik iti, baalagiti, boliiti, ta boti nu m inm ingiti. Filiseti nuiti ti ni toloi ulazu la. ¹⁵K l ye eiti kpein k A alaame ná-boti

* 25:25 Ezawu: daaseigi nii ti maa u aai a ta «de ale agi.» † 25:26 Zak e: daaseigi nii ti maa u aai a ta «tibiligi» aa «yaavai .» ‡ 25:30 Ed me: daaseigi nii ti maa u aai a ta «ma igi.»

nuiti ti ti w ni ná-si gi zu, ti naati daaveni ga p l i. ¹⁶ A imeel ke ni Izaake ma: «Liina, è ze e gi b , maz l é yee aa a, é le e gi a.»

¹⁷ Izaake ze eni ná, é li, é uuzu ga Geelaal n m i zu, miná a é zeini ná. ¹⁸ Izaake zi ye eiti b ni olu ga niin , niiti ti w ni k

A alaame ná-si gi zu, niiti Filiseti nuiti ti ti laaveni A alaame ná-saai oluma. É naama laaseigiti n ni ti a, niiti k ti ni ti a. ¹⁹ Izaake

ná-boti nuiti ti ta w ni m n n m i zu, ti zi ungi aani ná. ²⁰ Baala mak nuiti ti ni Geelaal, ti kp i ni Izaake ná-baala mak nuiti ba, ti

ma: «Zi i a ga g n !» É zi ye ei laasei p ni ga Es ke (nii polu ga «maa aalii»), t ze ti kp i ni ba zi ye ei ná-faa zu. ²¹ Ná-boti

nuiti ti zi ye e ili b ni, nii ti sakpeni m n ná-faa zu, é daasei p ni ga Sitena (nii polu ga «sakpegi»). ²² É ze eni miná, é li, é zi ye ei ta ili b , niigi

kp vaa la ni wuze eni, é a lo ba. É naa laasei p ni ga Le te (nii polu ga «suw l a»), maz l é ni ma: «Niizu, G o GALAGI

suw l a gi , gi undaa a n zoolu zu niina.»

²³ É ze eni ná, é l ga Beel-See a ele. ²⁴ G o GALAGI ulani b k l ma naama idii, é ma: «Nà a gè ga è- A alaame ná-GALAGI. Mina lua,

maz l nà è a. Nà tuya loozu è , gè è-mavofodai m inzu su nà-boti nui A alaame maa ele ma.» ²⁵ Izaake zala a ulazu loni ná , é woo ula

G o GALAGI ma. É ná-se e otai loni ná alaa. Ná-boti nuiti ti zi ye e ila b ni ná.

²⁶ A imeel ke aani p b , é ze e Geelaal, ta ná-t n bo nui A uzate, ta Pik le, nii é ni ga ná-k undi ii. ²⁷ Izaake ni ti ma: «Lee

vaa zu wo aazu p , tama wo a w inze e, wo a kp wo b ti?» ²⁸ Ti goo aa oteni, ti ma: «Gá p t su ga G o GALAGI a è a. Naa a é ba,

gi zu, minaze egi ade y zu, gá-o, a-o, ade minaze e . ²⁹ Da onazu ga è la faa u n p k a ga giye, e elei gi la è zopele

uni la g l in, k ni faa ag i n a gi k a è , gi è y ni ná, è li ziil igi zu. D i è tuyai z l gai G o GALAGI ya.»

³⁰ Izaake daamii ele t ni ti . Ti laamiini, ti le. ³¹ Ti wuze eni sobuzobui, ti ona . Naa olu Izaake valini ti ma, ti li ziil igi zu.

³² Naama voloi n zu, Izaake ná-boti nuiti ti aani, ti oluvaawo ma, é lo k l ye ei a, ti ni b zu, ti ma: «Gi zi i aa .» ³³ Izaake daasei

p ni ga Si a (nii polu ga «minaze egi»). Naa a é ba, ti taai laasei p ai ga Beel-See a (nii polu ga «minaze e k l ye ei»), ey su zaa aza.

Ezawu ná-vulu vaiti

³⁴ Ezawu ná-konagi ai ma ga puunaanig (40), é G te nui Beeli ná-doun anzanui Zudite ze eni ga anza, ta G te nui Elon ná-doun anzanui Basemate. ³⁵ Ti feleg p ti ni Izaake ta Ele kani zii l zu ti oozu.

27

Tuyai lati fai é ga Zak e n n

¹ Izaake ni l za asu, gaazu ti maa ni idizu, é la m ni woza aazu g l in. É ná-doun zunu m ungi Ezawu lolini, é ma: «Dòun zunu!» Naa goo aa oteni, é ma: «Nà aa!» ² Izaake ni ma: «Nà aa, gè

l za aga, gè la zaa volo w . ³ Da-losu z laiti ti ga a-m n uu l i, ta a- il giti, ti ze ena, è li d i zu, è sua aizi b . ⁴ Daamiani

n n kp t b , e elei n ai la b , è aa la p , gè mi, naa a a k gè tuya loo è p , gè a le a za.»

⁵ Ele ka ni naa m nisu, nii Izaake ni bosu ná-doun zunui Ezawu ma. Ezawu liini d i zu sua aizi zu , é a aa la. ⁶ Ele ka ni ná-doun zunui Zak e ma: «W l , gè è- woom nig , é a è-li Ezawu

, é ma: ⁷ «Da b ga sua, è daamiani n n kp t b , nii nà mi, nà tuya loozu è G o GALAGI aazu p , gè a le a za.» ⁸ Woilo d gòoi ma, dòn zunu, nii gè bosu è ma, è naa n . ⁹ Li b togani ulugi zaama, è boli yi o ag feleg zo, è aa la, nà ti t zu è- ga daamiani n n gi, e elei n ai la b . ¹⁰ È lii la è- , é mi, nii a k é tuya loo è p , é a le a za.»

¹¹ Zak e dee woo aa oteni, é ma: «Ungo, k l di Ezawu a ga de ale a nu, n un nà, gè la ga naama nu. ¹² Tanisu k a yee p bà, nà gaazu ga woya nu, náma su, nà foovooi maaloli ma, tuyai otogi zu.» ¹³ Dee ni ma: «Dòn zunu, naama voovooi y ga ze! Woilo n gòoi ma, è li, è a ga tiye p .»

¹⁴ Zak e liini, é ti ze e, é a ga tiye dee . Naa daa olii woni, e elei n ai la k . ¹⁵ Naa olu, Ele ka ná-doun zunu m ungi Ezawu ná-se eiti se eni, niiti ti wola aga ni de, ti ni p l i wu, é ti loo ná-doun zunui loungo gelei Zak e ba. ¹⁶ É zeeiti ta k gi maavelevele ga boli yi oi ma l iti, t ze de ai la ni náti ma. ¹⁷ Daamiani n n gi ta ului niiti é ti t ni, é naati feeni ná-doun zunui Zak e ya.

¹⁸ Naa liini k b , é ma: «K !» Izaake ma: «Nà aa! B a é ga e, dòn zunu?» ¹⁹ Zak e k woo aa oteni, é ma: «Nà ga Ezawu, è-loun zunu m ungi. Gè naa a, nii è bogai mà. Nà è maan n zu, wuze e, è ze, è nà-sua t ai mi, naa a a k è tuya loo b .» ²⁰ Izaake ni ná-doun zunui ma: «È k ale, dòn zunu, è suai ta z l gai gaaman ?» Zak e goo aa oteni, é ma: «G o GALAGI a-GALAGI a é aa la p .»

²¹ Izaake ni Zak e ma: «Maa u a l bà, dòn zunu, gè yeev u è a, gè kw , ni a ga dòn zunui Ezawu, aa ni é la ga t un.» ²² Zak e maa u ani k Izaake a, naa yee p ba, é ma: «Kp elei a ga Zak e elei, k l zeeiti ta ga Ezawu yeeiti.» ²³ É la ni w su aani ba, t ze de ai ni zeeiti ma, e di Ezawu yeeiti. É tuya looni b . ²⁴ É gaaza ani d , é ma: «Da a n i è ga dòn zunui Ezawu aa?» Zak e goo aa oteni, é ma: «Nà e.»

²⁵ Izaake ni ma: «Dòn zunu, a-zuai ta veena zèa, naa a a k gè mi, gè tuya loo è .» Zak e feeni zea, é mi, é a p ga d i alaa, é kp le. ²⁶ Naa olu k Izaake ni ma: «Dòn zunu, maa u a bà, è n n ga daa komagai.» ²⁷ Zak e maa u ani ba, é n n ga daa komagai. Izaake ná-se eiti makugi m nini. Naa oluma, é tuya looni b , é ma:

«Ungo, dòn zunui makugi e kpalagi makugi,

nii G o GALAGI tuya loai b .

²⁸ GALA ge gee l gi ma n ai ve è ya,

ta zoi ma ulanumai,
é moloi ta d i ve ga m in a.

²⁹ Nu us iti ti olo è ,

ziiti ti boti è .

È ga è- leaiti ti-mali ii,

è-leelointi ti boti è .

Z i a è voovo, naa a voovo,

z i a tuya loo è , tuya a naa .»

³⁰ Izaake eni n ga tuya loo Zak e , Zak e ze ezun feya k Izaake b , di Ezawu a unkula, é ze e doso zi bosu . ³¹ T alaagi é daamiani n n gi ele t ni, é aa la k b , é k ma: «K , wuze ena, è è-loun zunui ná-suai ta mi, naa a a k è tuya loo b .» ³² K Izaake ma: «B a é ga e?» É goo aa oteni, é ma: «Nà ga è-loun zunu m ungi Ezawu.» ³³ Izaake ni wola unga wuulee, é

a wola ali, é ma: «B a ga naa de mu, nii é suai zogai, é aa la p ?
Gè ti p ta miai, è zu è a, gè tuya loa b . To a tuyai z l .»

³⁴ Si gi zu Ezawu k wooiti m nini da, é ainni ga woo wola, é zii aawana
eei wola looni, é k ma: «K , tuya loo b , nà alaagi!» ³⁵ Izaake
ni ma: «È-le ei aa ga yaavai, é a-luyai ze e.» ³⁶ Ezawu ni ma: «T i
daaseigi ai ga Zak e, naa a é yàavaai la ná zeizu fele aa? É nà-doun
m un tosu ze ea, é aa m n niizu, é nà-tuyai ze e!» É ni k
ma: «È la tuyai ta mak ni b aa?»

³⁷ Izaake ni Ezawu ma: «W l , gè sei a ga è-mali ii, gè k lointi
kpein k a ga ná-boti nuiti, gè moloji ta d i vea zea. Lee a de mu nà zoo gè
k è , dòn zunu?» ³⁸ Ezawu k woo aa oteni, é ma: «Naama luya
ilagi n a è ya aa, k ? Nà alaa tuya loo b , k !» Ezawu t zeini
ga ainga, é a w l . ³⁹ K Izaake goo aa oteni, é ma:
«P t , è-zeizu a ala zooi ma ulanumai ma,
ta gee l gi ma n agi ma.

⁴⁰ Da-wo a z kp i a a ga è- n gaizi anii,
a ga è- loin ná-boti nui,
k l a na zi zi ga yeema,
a ná-unbawului ale ale, è kula ba.»

Zak e ela vai

⁴¹ Ezawu Zak e w inze eni, t ze tuyai a k boni b , é a
yiima : «K zaa voloi maa ana u a, nà dè ei Zak e aa naama yeei.»

⁴² Ti Ele ka ná-doun zunu m ungi Ezawu wooiti boni ma. É ná-doun zunui loungo
gelei Zak e lolini, é ma: «W l , è-li Ezawu a zu é potokulai ,
é è aa. ⁴³ Woilo gòoi ma niizu, dòn zunu! Wuze e, è ela, è li dè La an b
Galan yooi zu. ⁴⁴ È y koba yee ala laawu, ey su è-li yiimaal i. ⁴⁵ Si gi zu è-
li ná-zii aawanai ud zu la è maazu, é yeema naa ma, nii è k ai la, nà è aa ale
ma naazu niina. Leeni vaa zu nà ala wo feleg ma ma, folo ilagi zu?»

⁴⁶ Ele ka ni Izaake ma: «Z nvui w inze ea mà, G te ná-doun anzanui
niiti ta-vaa zu. Ni Zak e alaa ka zooi niizu anzanui ta ze ena, z nvui a b ga
leeni názu?»

28

¹ Izaake Zak e lolini, é tuya loo b , é devei nii ve zea, é ma: «Mina anzanu
ze e Kanaan anzanu lointi saama. ² Wuze ena, è li Padan-Alame è-lee k
Betuw le b , è anza aizi è- k La an ná-doun anzanuiti saama, è
sei. ³ GALA Z b i-P -Mali ii tuya loo è , é è ga kpu u nu, a a
ga nu us m inm in m m wola. ⁴ É A alaame ná-tuyai ve è ya, é è-
mavofodai a, nii a k zooi è zeini su ga seik ma nui, è naa z l , zooi nii
GALA ge feeni A alaame ya!» ⁵ Izaake Zak e le eni ga è li Padan-Alame, Alame nui
Betuw le ná-doun zunui La an b , Zak e ta Ezawu ti-lee Ele ka di i.

⁶ Ezawu kaani ga Izaake tuya looni Zak e , é te e Padan-Alame ga é anza
ze e ná. É m nini alaa ga k ai ma tuya loozu b , é devei nii veeni zea ga: «Mina
anza ze e Kanaan anzanu lointi saama.» ⁷ É kw ni alaa ga Zak e oloni
k ta dee , é li Padan-Alame. ⁸ Ezawu gaa aani ga Kanaan anzanu lointi
maayo ge la ni k Izaake . ⁹ Ezawu liini A alaame ná-doun zunui
Isemay le b . É Isemay le ná-doun anzanui Ma alate ze eni ga anzai, nii
é ga Ne ay te baazeelai, z ma anzaiti poluma ti ni zea.

Zak e ná-segi, é boni Beet le

¹⁰ Zak e ze eni Beel-See a, é li Galan. ¹¹ É zeelini ada ta, é iini
ná, maz l foloi liini niina. É ná tui ta ze eni, é da unbu, é iini
naama ada . ¹² Ná-segi zu, é ka agi aani loni zooi ma, n ungi ze ai geei a.

P t , GALA ná-geezu eelaiti ti ni l zu, ti a yeei ka agi naa zu. ¹³ P t , G o GALAGI ni loni ka agi unsu , é ma: «Nà ga G o GALAGI, è- A alaame ná-GALAGI, ta Izaake ná-GALAGI. Zoi nii è laani ma, nà feezu è , wa è-mavofodai. ¹⁴ È-mavofodai a e zoi ma vufiligi, ná-zoi zu a aa o, é zo folo ulazu elei, é li folo liizu elei, é zo nu zu elei, é li nu yeezazu elei. Etea ma l ye eiti kpein ta tuyai z l è maa ele ma, ta è-mavofodai maa ele ma. ¹⁵ W l , nà i nà è a, nà è mak , kpein è liizu ná, nà aazu ga e olu niima yooi zu, maz l gè la l a è a g l in, ey su naa kpein daazeeli, nii gè boga è ma.»

¹⁶ Zak e wuunni, é ula ná- iim nii zu, é ma: «Gaamazu G o GALAGI a niima ada , r un gè la a su w !» ¹⁷ É luani, é ma: «A , niima ada maayiki ! U a ná ga GALA ná- p l i, gee l gi ma l la e.» ¹⁸ Zak e wuze eni ga sobuzobui, k tui nii é daani unbu, é naa ze eni, é gaal ga iz sui, é gul i u unsu . ¹⁹ É naama ada laasei p ni ga Beet le (nii polu ga «GALA ná- p l i»), k l taai naa laaseigi ni ga Luze m ungi zu. ²⁰ Zak e minaze eni, é ma: «Ni GALA ka y na bà, é màk si i nii zu, gè bosu, ni a daamianigiti ta se eiti feena zèa, ²¹ ta ni nà alena ma k l i wu ziil igi zu, G o GALAGI a ga nà-GALAGI naazu. ²² K tui nii gè gaal gai ga iz sui, naa a ga GALA ná- p l i. Nii kpein è feezu zèa, nà naama uusi i ve è .»

29

Zak e zeeli vai La an b
¹ Zak e si il zeini olu, é li folo ulazu elei yooi zu. ² É w l ni yeeta, é k l ye ei a d i zu, p t , togani ulu seizu sa ag ni ná, ti a loo o, maz l naama l ye ei a togani ulugiti ti ni lezu la. K tu wolai a é ni ga k l ye ei lakulugi. ³ Si gi zu togani ulugiti kpein ti ena aal ba la ná, ti ena k tui ilikili, ti se e zi ye ei laa , ta la zi i veena togani ulugiti zea, ti k tui la daazu zi ye ei la.

⁴ Zak e ni togani mak nuiti ma: «K leaiti, mini nu a ga woye?» Ti goo aa otene, ti ma: «Gá ga Galan nuiti.» ⁵ É ni ti ma: «Wo La an w n i aa, nii é ga Na l ná-doun zunui?» Ti goo aa otene, ti ma: «Uun, gi kw .» ⁶ É ni ti ma: «K d g n i aa?» Ti goo aa otene, ti ma: «K d g , w l nuu, ná-doun anzanui Las le a, é aazu ga togani goiti.» ⁷ Zak e ni ma: «W l , foloi w l d , yee ala la ga nii, ga nu togani ulugiti gaal ba. À zi i ve togani goiti zea, naa olu, wo li ga tiye ga ti daami wo.» ⁸ Ti goo aa otene, ti ma: «Gi la zooga, k ni togani ulugi kpein gaa a l na ba, názu a gá a k tui ilikili da, é ze e zi ye ei laa , gi zi i ve togani goiti zea.»

⁹ É y ni n zu d ti , Las le a unkula ga k ná-togani goiti, maz l é ni ga togani mak nui. ¹⁰ Si gi zu Zak e k k La an ná-doun anzanui Las le aani la, ta La an ná-togani ulugi, é maa u ani ba, é k tui ilikili, é se e zi ye ei laa , é zi i ve k k La an ná-togani ulugi ya.

¹¹ Naa olu, Zak e Las le n n ni ga daa komagai, é woo ula, é w l .

¹² Zak e boni Las le ma ga to a ga k ná-nu, é ga Ele ka ná-doun zunui. Las le iz ni, é li, é bo k ma.

¹³ La an baazeelai ná-doun zunui Zak e aa vai ma wooi m nini n feya, é iz ni, é daa omi, é velevele da, é n n . É loni tu , é lii la ná- p l i wu. Faiti ti zi ni, Zak e naati kpein gaal ni la. ¹⁴ La an ni ma naazu: «Gaamazu, a ga màvofoda gi.» Zak e alu gila k ni La an

b .

Zak e Lea ta Las le vulu vai

¹⁵ Naa oluma, La an ni Zak e ma: «Nà-nui a ga e, a y su boti zu b ana n aa? Nii a ga è-zalai, naa l ga ze.»

¹⁶ Tama anzanu loun feleg ni La an ya. Ma m ungi laaseigi ni ga Lea, loungo gelei laaseigi ga Las le. ¹⁷ Lea la ni wola ani, k l Las le wola aga ni de. ¹⁸ Las le maayo ge ni Zak e . É ni La an ma: «Nà boti è ga kona d fela, è-loun anzanui loungo gelei ná-faa zu.» ¹⁹ La an ni ma: «Y p b , n b ga gè fe è ya, gè a liizu feezu zunu ili zea.» ²⁰ Uele ana Zak e boti ni la kona d fela zu Las le ná-faa zu, k l ti ni gaazu, e foloi tanigaani n , t ze maayo ge ni b .

²¹ Naa olu Zak e ni La an ma: «Ànzai veena zèa, maz l nà-boti voloi laazeelia, nà p ga gè il polu.» ²² La an ná nuiti kpein gaal ni ba, ti daamii oozun i wo. ²³ Kp k i zeeliai ma, é ná-doun anzanui Lea ze eni, é lii la Zak e , naa il ni polu. ²⁴ La an boti anzanui Zilepa ze eni, é fe ná-doun anzanui Lea ya, ga naa ga ná-boti anzanui.

²⁵ Ma eelaalaogai ma, Zak e a w l , é Lea a, é La an ma: «Lee a è k ai ga ze? Las le ná-faa a gè boti ai ma è b . Lee vaa zu è yàavaai?»

²⁶ La an ni ma: «Naa la a ga a gi b p l mazu, ga è loungoi ve zini b , nu itei lu . ²⁷ À d i aa ela wa nii, nà z i alaa ve è ya, è botii m n p b kona d fela iligaa laawu.»

²⁸ Zak e vaani bu, ti d i aa ela ta Lea. Naa olu La an ná-doun anzanui Las le ze eni, é fe Zak e ya ga anza. ²⁹ La an boti anzanui Bile a ze eni, é fe ná-doun anzanui Las le ya ga ná-boti anzanui. ³⁰ Zak e Las le alaa daani olu, nii gola n ni b , é le e Lea a. É botii ni m n La an b kona d fela iligaa laawu.

Zak e ná-dointi s l fai

³¹ T i G o GALAGI kaani ga tiba la ni Lea a, é naa ni ga kpu u nu, Las le ma ge ni ga doun z l tala nu. ³² Lea kogi ze eni, é zunu loun z l . É daasei p ni ga Lu n,* t ze é ni ma: «G o GALAGI nà- maayei t ga, sìnigi a r niina niizu.» ³³ É kogi ze eni m n , é zunu loun z l , é ma: «G o GALAGI m nig ga tiba la bà, é nii alaa fea b .» É naa laasei p ni ga Simiy n.† ³⁴ É kogi ze eni m n , é zunu loun z l , é ma: «Sìnigi a ili bà niina niizu, maz l gè zunu loun sa ag z l ga b .» Naa a é k ni ti daasei p ni ga Leevi.‡ ³⁵ É kogi ze eni m n , é zunu loun z l , é ma: «Nà G o GALAGI l bizu niina niizu.» Naa a é k ni, é daasei p ni ga Zuda.§ É eni niina doun z l gi a.

30

¹ T i Las le kaani ga é la doun z l su Zak e , é toloi ulani ga baazeelai, é a Zak e ma: «Doun a ve b , ni naa laade, k ni gè za!»

² Zak e yii aawanani Las le ma, é ma: «Nà a gè GALA potogi zu aa, é pele le ezu a-loun z l gi lu ?» ³ Las le ni ma: «Nà-boti anzanui Bile a t , il na naa olu, é doun z l k ma, t un maa ele ma gè doun z l , nà alaa.» ⁴ É ná-boti anzanui Bile a ze eni, é fe b ga anza. Zak e il ni naa olu. ⁵ Bile a kogi ze eni, é doun zunu z l Zak e . ⁶ Las le ni ma: «GALA ge nà-gaamai vea zèa, é gòoi m niga, nà alaagi, é doun zunu vea b .» Naa a é ba, é daasei p ni ga Dan.* ⁷ Las le ná-boti anzanui Bile a kogi ze eni m n , é doun zunui velesi i z l

* 29:32 Lu n: daaseigi nii ti maa u aai a ta «à doun zunui t .» † 29:33 Simiy n: daaseigi nii ti maa u aai a ta «m nig .» ‡ 29:34 Leevi: daaseigi nii ti maa u aai a ta «gilibai.» § 29:35 Zuda: daaseigi nii ti maa u aai a ta «l biyai.»

* 30:6 Dan: daaseigi nii ti maa u aai a ta «gaamai ve.»

Zak e .⁸ Las le ni ma: «Gè pi aa aak a bàazeelai laal ma, gè zobo s l g .» É daasei p ni ga N fetalí.†

⁹ Lea kaai ma ga é ega doun z l gi a, é ná-boti anzanui Zilepa ze eni, é fe Zak e ya ga anza. ¹⁰ Lea ná-boti anzanui Zilepa doun zunu z l ni Zak e . ¹¹ Lea ni ma: «Niima undaan a lee!» É daasei p ni ga Gade.‡ ¹² Lea ná-boti anzanui Zilepa doun zunui velesi i z l ni Zak e . ¹³ Lea ni ma: «Ga-o, kòozun a! Uun, anzalopoiti ta mà koozun nui.» É daasei p ni ga As l.§

¹⁴ Lu n ulani moloi é ga eleegi, naa le e zi gi zu. Siinziin ganigi daaseigi ga mandelag legi, é naati kaani kpalagiti su, é ti ze eni, é a ga tiye dee Lea . Las le Lea ma: «Nà è maan n zu ga è è-loun zunui ná-mandelag legi* ta ve zèa.» ¹⁵ Naa goo aa oteni, é ma: «Faa go ana n i aa, ga è sìngi ze ea, è a li m n dòn zunui ná-ani waaiti se ezu?» Las le ni ma: «Kii aa! Zak e a la è oba za idii, è-loun zunui ná-mandelag legiti ma vaa zu.»

¹⁶ Kp k i Zak e ai ma aazu, é ze e kpalaga , Lea ulani, é daa omi, é ma: «P b a é aazu ná za idii, maz l gè è eya ga dòn zunui ná-mandelag legiti, è maaz l fai zu.» É iini p b naama idii. ¹⁷ GALA ge Lea woo aa oteni, é kogi ze e, é doun zunui l lusi i z l Zak e . ¹⁸ Lea ni ma: «GALA ge nà-kulanumai vea, t ze gè nà-boti anzanui veeni sìngi ya.» É daasei p ni ga Isakaal.† ¹⁹ Lea kogi ze eni m n , é doun zunui l zitasi i z l Zak e . ²⁰ Lea ma: «GALA ge veb ani ag vea b niizu, sìngi a aazu zeizu p , maz l gè doun zunu l zita z l ga b .» É daasei p ni ga Za ul n.‡ ²¹ Naa olu é doun anzanu z l ni, nii é daasei p ni ga Dina.

²² GALA ge itooni Las le zu, é goo aa ote, é k ga kpu u nu. ²³ É kogi ze eni, é doun zunu z l ni, é ma: «GALA ge nà-unfegi ze ea mà.» ²⁴ É daasei p ni ga Zoz fe.§ É GALA falini, é a ma: «G o GALAGI doun zunu ila kp ba b !»

Zak e t vai toganii zu

²⁵ Si gi zu Las le Zoz fe z l ni da, Zak e ni La an ma: «Bena bà, gè ale ma, gè li nà-taazu, nà-zooi zu. ²⁶ Ànzaiti feena zèa, ta dòinti, niiti gè botii a è ti-ma vaa zu, gè a gè li, maz l è kw a i botii niiti gè ti a è .» ²⁷ La an ni ma: «Ni a k na, woilo gòo ma. Nà-galagiti ti d ga ze ga G o GALAGI tuya loo b , un è maa ele ma. ²⁸ È-zalai l ga ze, nà feezu è ya.»

²⁹ Zak e ni ma: «È kw a i, e elei gè botii ai la è , elei a-logani ulugi ai la zèa. ³⁰ Maz l nii goi é ni è ya, aisa gè a a è b , naa wola aaw l a. G o GALAGI tuya loa è , kaite k i il folo ma è b . Niizu, si gi gele a nà botii la nà-p l i ?» ³¹ La an ni ma: «Leeni a nà fe è ya?» Zak e goo aa oteni, é ma: «È la ani n p feezu zèa. Ni a vaana naa wu, nii gè bosu è ma, nà a-logani ulugi n kula m n , gè mak . ³² Nà zi zu za a-logani ulugi zaama. Gè naati pu y , toganiiti saama, nii kpein p n ai, ta ti odapodagai, ta baala zi oi nii

† 30:8 N fetalí: daaseigi nii ti maa u aai a ta « pii.» ‡ 30:11 Gade: daaseigi nii ti maa u aai a ta «undaan i.» § 30:13 As l: daaseigi nii ti maa u aai a ta «koozun .» * 30:14 mandelag legi: Tanigaa ta- isi i zu, siinziin gani naa a a ga za u anzanui kogi ze e. † 30:18 Isakaal: daaseigi nii ti maa u aai a ta «zunui nii é ga nà-kulanumai.» ‡ 30:20 Za ul n: daaseigi nii ti maa u aai a ta «sei.» § 30:24 Zoz fe: daaseigi nii ti maa u aai a ta «é ta ba.»

kpein t i ai, gè k ana n boliiti saama, nii kpein podapodagai ta ti n ai. Naati ka ta ga sàlai. ³³Nà-ladalai a goo aa otegi ve b lina, si gi zu è aazu la, è sàlai a. Nii kpein é la n ni, aa é la odapodani, boliiti su, ta ti la l ini baala zi oiti su, naa ta a aana zèa, naati ti unma .» ³⁴La an ni ma: «É ana, e elei è bogai la.»

³⁵Naama volo ná n , La an boli zin iti puuni y , niiti ti n ni ta ti odapodagai, ta boli zaaiti ti n ai, ti odapodagai, niiti kpein kolezu ni ti a, ta niiti kpein ti l i ai baala zi oiti su. É naati kalivaani ná-doun zunuiti ma.

³⁶Naa olu é folo sa ag ala zi wosu y ni ti y zu ta Zak e, nii é ni La an ná-togani ulugi m tai n kulazu, é a mak .

³⁷Gului niiti ti ga p pele ta amande ta pelatanegiti, Zak e naati ma eke undui tanigaani te eni, é maa l gi naa tanigaa ula ma, naa a a k ma olegi naa tanigaa ti ula k l ma. ³⁸Naa olu, gulu ekegi niiti é maa l gi ulani ti ma, é ti ze eni, é ti il pil kp le wosu , ti toganiiti gaazu, ti aazu lezu, niiti ti s gai, ti a ka, ta aana lezu.

³⁹Toganii nii kpein kp s gai, ti ni le esu gulu ekegiti kakala , ti ena yi oiti pu, ti n ai, aa ti odapodagai. ⁴⁰Zak e ni togani yi oiti zee aa w zu, k l é togani ulugi m tai uuni, ti a w l La an ná-togani ulugi a, niiti ti n ai, ta nii kpein t i ai. Pele ana Zak e ná-togani ulugi uuni la may , é la ti ni su ta La an ná-togani ulugi.

⁴¹Si n p su toganiiti ti maan ai, ti ni p polui wosu da, Zak e ni gulu ekegiti pil su kp le wosu ti, toganiiti gaazu, nii a k ti s gai a le e gulu ekegiti kakala . ⁴²Si gi zu toganiiti ta la a ana la, é la ni gulu ekegiti pil su, naa a a k , niiti ti a aai, naati ti ga La an n n iti, niiti ma ti maan ai, naati ti ga Zak e n n iti. ⁴³Zak e ná-kp t i tan a é ni laazu ma. É togani goiti s l ni ga m in a, ta boti anzanuiti, naa boti zunuiti ba, ta m iti, ta soovalegiti.

31

Zak e ale ma vai
Kanaan yooi zu

¹Zak e La an ná-doun zunuiti goom nini, ti a ma: «Nii kpein é a ga gi- n n i, Zak e naati se ea, gi- ligi a é niima t i z l gai su.» ²Zak e La an aazu t ni, é la m ni ni, e elei é ni la m ungi zu. ³Názu a G o GALAGI ni la Zak e ma: «Gale ma è-m m wolani ta-yooi zu, a- l ye ei wu, nà è a.»

⁴Zak e Las leni ta Lea lolini, ga ti a d i zu, é ni ná, ná-togani ulugi oba. ⁵É ni ti ma: «Nà kaazu ga wo- aazu la m ga e elei é a la r un tetema m ungi, k l k ná-GALAGI y g r un ba. ⁶Wa goi wo kw ni ga gè botii ni wo- ga sùvik i kpein. ⁷K l wo- yaavai ni ga ze, é sàlai valiboni ná zeizu puu. GALA ge la ni vaani bu, é a faa u ga ze. ⁸Si gi zu é ni zu la mà: «Ma odapodagiti ta ga è-zalai,» toganiiti ti ena pu ga ma yi oiti ti odapodagai. Ta si gi zu a la na la mà: «Ma n giti ta ga è-zalai,» toganiiti kpein ti ena s l ga ma yi o n giti. ⁹GALA ka é wo- ná-togani ulugi ulani zea, é fe b .

¹⁰«Si gi zu toganiiti ti ni zu la olu, gè aazuwuze eni, segi zu gè kaani ga boli zin iti ti ni zu ma zaaiti polu, ti n ni, ti odapodag . ¹¹GALA ná-geezu eelai ni mà segi zu: «Zak e.» Gè goo aa oteni, gè ma: «Nà aa.» ¹²É mà: «Gaazu wuze e, è w l , boli zin iti kpein ti zu ma zaaiti polu, ti n , ti odapodag , maz l gè naa kpein kaa, nii La an k ai ga e. ¹³Nà a gè ga Beet le GALAGI, è

gul izi ni ná k tui ma, è gaal ga iz sui, è minaze eni ná b . Niizu wuze ena, ula niima yooi a, è ale ma è z l zooi zu.» »

¹⁴ Las le ta Lea ti goo aa oteni, ti ma: «Leeni a é gi m n ga g n aa pogani gi- ná-p l i wu? ¹⁵ É la gi zoni n e w n anzanuiti aa? T zeí é gi dia, é gi-z ng i mi. ¹⁶ Naavoloi kpein GALA ge kulaai gi- ya, ta ga g n gá gi-lointi. De mu, niizu, naa kpein k , nii GALA ge boga è ma.»

¹⁷ Zak e wuze eni, é ná-dointi ta anzaiti t , é ti zeí m iti k ma. ¹⁸ É liini ga ná-togani ulugi kpein, ta k ligiti é ti z l ni, togani ulugi é ni zea, é ti z l ni Padan-Alame. É wuze eni, é li k Izaake b , Kanaan yooi zu.

¹⁹ Názu a La an liini la ná-baalagiti maale aiti te ezu. Las le k ná-p l wu zaleiti unmani. ²⁰ Zekana Zak e Alame nui La an yaavani la, é la faa n p boni ma, é a ela. ²¹ É elani ga naa kpein, nii é ni ga n n . É liini, é zi wolai Ufelate ud , naa olu é leteni Galaade ize yooi pelei ma.

La an ta Zak e ti y zu t vai

²² Foloi za asi i ma ti daazeelini La an ma ga Zak e ela. ²³ É p l wu nuiti se eni, ti il Zak e olu, folo l fela laawu ti a zi . Ti k zum nni Galaade ize yooi zu. ²⁴ K l GALA ge ulani k l ma kpidii segi zu Alame nui La an , é ma: «Dama, mina Zak e ga u a.»

²⁵ La an zeelini Zak e ma. Zak e ná-se e otai loni gize yooi zu. La an ná-p l wu nuiti ba, ti t n i loni alaa Galaade ize yooi zu. ²⁶ La an ni Zak e ma naazu: «Lee a è k ai? Lee vaa zu è yàavaai, è liizu ga dòn anzanuiti, e ta ga du iti, ti zogai k i zu? ²⁷ Leeni vaa zu è elaii d uzu, è r un yaava, è la tònì isu lago pa? Nà la e è a, è li koozun i zu, guye woiti saama, ta tamadegiti, ta k nigiti gooiti. ²⁸ È la z ni ná, gè a dònlointi ta dòn anzanuiti n n ga daa komagai! Gímalala vaa a è k ai niima gelei zu. ²⁹ Zobogi a b , gè faa u ga woye, k l wo- ná-GALAGI ni mà wogi idii: «Dama, mina Zak e ga u a.» ³⁰ Niizu è lia niina, t zeí è- l i a w in a è ma, k l lee vaa zu è nà-galagiti unmaai?»

³¹ Zak e La an woo aa oteni, é ma: «Dualuagi a é ni sù, gè a isi ga tanisu a aazu è-loun anzanuiti kulazu zèa ga zee aa aai! ³² K l nui n p gi è aazu a- alagiti kaazu zea, naa la m z nvui ta woga! Ada ti p f l f l da- l wu nuiti gaazu, è naa ze e, nii é ga n i.» Zak e la ni su w ga Las le ti unmani.

³³ La an l ni Zak e ná-se e otai wu, ta Lea ná-se e otai, ta boti anzanu feleg iti ta-ze e otai wu, é la ani n p kaani. É ulani Lea b , é l Las le ná-se e otai wu. ³⁴ Las le p l wu zaleiti se eni, é ti la m i ná-kp kp gi wu, é zeí maazu. La an w l ni se e otai kpein bu, é la ani n p kaani. ³⁵ Las le ni k ma: «Màli ii, mina yii aawana, ni gè la zooni gè a wuze e un è akala, maz l nii a a ga anzanuiti p l mazu, naa a é bà.» É p l wu zaleiti gaizi ni, é la ti aani g l in.

³⁶ Zak e yii aawanani, é kp i laal La an wu. É ni ma: «Nama ba vai gele a gè k ai, nà-kotoi a ga gele, è il su pòlu ga zeliloma wolai nii ma zii? ³⁷ Si gi zu è nà-kas iti kpein f l f l ni la, leeni a è kaai ga a- l wu z lai? D l nà-p l wu nuiti ta a- l wu nuiti gaazu, ti ga de zuvaa wo nui. ³⁸ W l kona uufeleg (20) a gè k ni è b , a- aala saaiti ta a-woli zaaiti ta o ge la ze eni ma, gè la a-logani ulugi ma aala sin iti ta miini. ³⁹ Gè la aani è ga togani, nii suaa ti baliai ga, naama vai nina n bà. Nii ta la unma zèa, foloi aa kpidii, è ni naama

s ng i ulazu zèa. ⁴⁰ Diegi ni zeizu mà, é a kp l foloi, k l i ni aazu mà kpidii, iim ni n p gè la ni bosu. ⁴¹ Kona uufeleg (20) a gè k ai a- l i wu, gè botii ni è ga kona puug maazu naanig (14) è-loun anzanu feleg iti ta-vaa zu, gè k a-logani ulugi mak fai zu ga kona d zita, è sàlai valiboni ná zeizu puu. ⁴² Ni k ná-GALAGI la ni aani, é a lo b , A alaame ná-GALAGI nii Izaake luazu ba, è ena z ana, gè ale ma ga zea akai. K l GALA ge nà-kp l i aani, ta nà-botii elei, é zaamazu logi wo de y zu, wogi idii.»

⁴³ La an Zak e woo aa oteni, é ma: «Anzanu lointi ta ga r un doun anzanuiti, doin niiti ta ga r un dointi, niima logani ulugi a ga nà-togani ulugi, nii kpein è kaazu, naa a ga r n . Leeni a nà zoo gè k za doun anzanuiti b , ta ti-lointi, ti ti z l gai? ⁴⁴ Niizu de minaze egi wo , nà-o, a-o, naa ga zeelei de y zu de feleg .»

⁴⁵ Zak e k tu ila se eni, é gaal . ⁴⁶ Zak e ni ná-p l wu nuiti ma: «À k tuiti z .» Ti k tuiti gaal ni ba, ti ma zi igi lo. Ti daamii woni ná , k tu zi igi oba . ⁴⁷ La an daasei p ni ga Yegaal-Sa aduta, Zak e ma ge daasei p ga Galeede.* ⁴⁸ La an ni ma: «Niima tu zi igi a ga zeelei de y zu za.» Naa a é ba, ti daaseigi ni ga Galeede. ⁴⁹ Ta a toli alaa ga Misepa,† t ze i La an ni ma: «G o GALAGI a w l de ma, nà-o, a-o, si gi zu de aazuze ezula a de feleg . ⁵⁰ Ni a doun anzanuiti sopele una, ni a anza iligaa ze ena m n , nu laade é a l zu de y zu, k l dama, GALA ka é zu de y zu ga zeelei.»

⁵¹ La an ni Zak e ma: «W l k tu zi igi a ta k tu aal gai, niiti gè ti logai de y zu. ⁵² K tu zi igi nii ta k tu aal gai nii ta ga zeeleiti, ga ey su p gè la ud a ti maazu, gè a li è pelei, gè a faa u ga e, ta ey su p è la ud a ti maazu, è a a p pelei, è a faa u ga ze. ⁵³ A alaame ta Na l ta-GALAGI, ti- ná-GALAGI ga tukp aale e nui de y zu.» Zak e onani GALAGI naa ma, nii Izaake ni luazu ba.

⁵⁴ Naa olu Zak e zala ai ulani gizei ma, é k leaiti toli ga ti daamii wo. Ti laamiini, ti i gizei ma.

32

¹ La an wuze eni ga sobuzobui, é ná-dounlointi ta ná-doun anzanuiti n n , é tuya loo ti . Naa olu é ale ma, é li zeizu .

Zak e ele t vai ga ti omi ta Ezawu

² Zak e il ni pelei zu, é a li. GALA ná-geezu eelaiti ti aani, ti daa omi.

³ Zak e ti aai ma, é ni ma: «GALA ná-k la ai a!» É naama ada laasei p ni ga Ma anayime (nii polu ga «k la a feleg i»).

⁴ Zak e keelaiti te eni lu di Ezawu ma, Seyiil yooi zu, Ed me o ii zu.

⁵ É devei nii veeni ti ya, é ti ma: «W l nii a wa bo màli ii Ezawu ma: «Pele a a-woti nui Zak e zu la: Gè zeini La an b , z g ná ey su niizu zeeli. ⁶ Nik iti ta zèa, ta soovalegiti, ta baalagiti, ta boti zunuiti, ta boti anzanuiti. Gè keelaiti te eg ga ti naama wooi laazeeli è ma, màli ii, naa a a k gè zaalai z l è aazu.» »

⁷ Keelaiti ti aleni ma Zak e b , ti ma: «Gi lii è-li Ezawu b , ta aazu è laa omisu, ta zunu unnaanig (400).» ⁸ Zak e wola luani, zii a zool . Nuiti ti ni polu, é naati balini su ga seizu feleg , é baalagiti ba, ta

* 31:47 Alame wooi zu, Yegaal-Sa aduta olu a ga «zeele woo tu zi igi,» e elei é la ga Galeede E ulu wooi zu. † 31:49 Misepa: daaseigi ti maa u aai a ta «gw l ma wosu .»

nik iti, ta m iti. ⁹ É ni ma: «Ni Ezawu a aana, é seizu ilagi zo, z i é y su ná, naa a zoo é ela.»

¹⁰ Naa oluma Zak e maan n i woni, é ma: «K A alaame ná-GALAGI, ta k Izaake ná-GALAGI, G o GALAGI, i è ni mà: «Galena ma a-yooi zu, a- l ye ei wu, nà faa ag ele t zu è .»

¹¹ Gè la kulani su, gè a nu lai kpein s l , ta woo iladai kpein nii è k a r un tetema, r i gè ga a-woti nui, maz l k ai ma Zulud n t i kpud zu, nà-tukp i n a é ni zèa, k l niizu, nà niina nu us b zeizu feleg unda. ¹² Nà è maan n zu, kizo, è kùla dì Ezawu ya. Maz l nà luazu ga é mina a, é a pàa, gá doun deeiti ta dointi. ¹³ Da ma, è ni mà: «Nà faa ag ele t zu è , gè è-mavofodai e kpolo i oba a aegi, é wola m in su, nu la zooga é a gaalu.» »

¹⁴ Naama ada t na ka Zak e iini ná. Nii é aani la ga k ligi, é naa ta ze eni ba ga maazoloogi, é te e di Ezawu : ¹⁵ boli zaa unfeleg (200) ta boli zin uufeleg (20), baala saa unfeleg (200) ta baala sin wola uufeleg (20), ¹⁶ m zaa uusa ag (30), é ti-yi oiti ba, ti ni iimii lezu, nik zaa uunaanig (30) ta nik zin puug (10), soovale saa uufeleg (30) ta soovale sin puug (10). ¹⁷ É ti alivaani ná-boti nuiti ma, togani ulugi yee aa w a ni de su kp kp . É ni ná-boti nuiti ma: «À le e tù , wo z zu togani ulugi ilagilagi a.» ¹⁸ É niima levei veeni ma m ungi ya, ga: «Si gi zu dì Ezawu wo laa omisu da, é wo aaza a ga: «Da ga ná-nu? Mini a è liizu ná?» A na ma: «B n n a ga togani ulugi, nii é è akala?» ¹⁹ a goo aa ote ga: «Da-woti nui Zak e n n i e, é te eg màli ii Ezawu ma ga sabai. W l t goi a, é aazu gi olu elei.» »

²⁰ Naama leve ilagi n a é feeni feles i ya, ta sa asi i, ta naati kpein niiti ti il ni togani ulugiti polu, é ti ma: «Dele ana wa la Ezawu , si gi zu wa omina da. ²¹ Wa zu ma alaa: «W l , a-woti nui Zak e a, é aazu gi olu elei.» » Maz l é ni zu ma: «Nà ziil izu ga maazoloo gani, nii è liizu tù , naa olu nà gaazu t niina, tanisu to a yeezei bù ga pag .» ²² B maazoloo ganiiti ti liini tu elei, t i iini kotai wu naama idii. ²³ É wuze eni naama idii n , é li ga anza feleg iti, ta boti anzanu feleg iti, ta ná-doun puug maazu ilagiti (11), é ud zi wolai Ya ke maale esu . ²⁴ É ti ze eni, é ti ud zi wolai maazu, nii kpein é ni ga n n , é naa p kpud ni.

Zak e ná- pi vai

²⁵ Zak e ila koy ni ná. Ti k ni naazu ta zunui ta, ey su geelaalao. ²⁶ Zunui kaai ma ga é la zi zu Zak e wu, é do ani kpala aei losu kpo i aei a. Kpala aei zi ni su kpo i aei losu , si gi zu ti ni pii zu la. ²⁷ Zunui ni Zak e ma: «Bena bà, gè li, maz l woza ana ala.» Zak e goo aa oteni, é ma: «Gè la esu è a p , è a li, ni è la tuya looni b .» ²⁸ Zunui ni ma: «È-laaseigi a ga lee?» É goo aa oteni, é ma: «Zak e.» ²⁹ Zunui ni ma m n : «È-laaseigi la m ga Zak e, k l to a na ga Izelay le,* maz l è pii a GALA daal ma, ta nuiti, è pil s l ga.» ³⁰ Zak e gaaza ani, é ma: «Nà è maan n zu, è-laaseigi l ga ze.» É goo aa oteni ga: «Leeni vaa zu è dàaseigi maa aaza abosu?» É tuya looni b ná n .

³¹ Zak e naama ada laasei p ni ga Penuwele,† maz l é ni ma: «Gè GALA kaa ga aazuni ta aazu, z nvui izo.» ³² Foloi l ni niina, si gi

* 32:29 Izelay le: daaseigi nii ti maa u aai a ta «to a pii zu GALA daal ma.» † 32:31 Penuwele: daaseigi nii ti maa u aai a ta «GALA gaazu .»

zu é ni le esu la Penuwele a. Zak e ni l kpuzu, é a yei alai ma fifi. ³³Naa a é ba, zaa aza, Izelay le nuiti ti la a ga sua atai mia, nii é kpalai zu, é l zu kpo i aei lodazu , maz l Zak e lo ani atai a, é kpalai aei lodazu .

33

Zak e ta di Ezawu
ti y zu t vai

¹ Zak e aazuwuzé eni, é w l , é Ezawu a, é a a, zunu unnaanig (400) polu. É dointi gaa w ni Leani z zu ta Las le ta boti anzanu feleg iti. ²É boti anzanuiti ta ti-lointi toni elela ti untu , naa olu Lea ta ná-dointi, gaa elasu ga Las le ta Zoz fe. ³T i le eni ti lu elei, é n k ni zoi ma ná zeizu l fela, ey su é zeeli di Ezawu oba .
⁴Ezawu iz ni, é daa omi, é velevele ga k gi, é n n . Ti feleg ti t zeini ga w l a. ⁵Naa olu, Ezawu aazuwuzé eni, é anzanuiti ka ta dointi, é ma: «B ni kanu ti è yeema loni munu?» Zak e goo aa oteni, é ma: «Dointi kana, niiti GALA ge ti veai ná-zaalai zu a-woti nui ya.» ⁶Boti anzanuiti ti maa u ani, tiya-o, ti-lointi-yo, ti n k . ⁷Lea ta ná-dointi ti maa u ani alaa, ti n k . Naa olu Zoz fe ta Las le ti maa u ani, ti n k .

⁸Ezawu ni ma: «Leeni a è k zu ga nuuma b iti, gi omigai ga tiye?» Zak e goo aa oteni, é ma: «Gè è zaba , naa a a k , gè zaalai z l màli ii è aazu.» ⁹Ezawu ma: «Anii oo a zèa, k loun, n i kpein mak .» ¹⁰Zak e goo aa oteni, é ma: «Ba-o, nà è maan n zu, ni gè zaalai z l g è aazu, nà-soloo ganii zo. Maz l gw l è-aazu a, e elei nu a w l la GALA gaazu a, tama è yeezei bù ga pag . ¹¹De mu, nà-soloo ganii zo, nii feai è , t ze GALA ge zaalaiti daaveg b , gè la alani ani n p ma.» É ilini Ezawu ma, ey su naa yeezei bu.

¹²Ezawu ma: «Ade liina, ade il na pelei zu. Nà liizu è lu .» ¹³Zak e goo aa oteni, é ma: «Màli ii kw ga doungoiti ta-vai aa , ta togani yi oiti ti iimii lezu. Ni nu a ina ti la, folo ila su ga ti zi vai, togani ulugi kpein undaa a ili. ¹⁴Màli ii lo elela n un tu , n i gè ga ná-boti nui. N un nà, nà il su ti olu, gi a li vaa, é zoloo togani ulugi ná-si i ma, nii é kàkala, ta é zoloo doungoiti ta-zi i ma, ey su gè zeeli màli ii b Seyiil.» ¹⁵Ezawu ma: «Nà p t un gè nà-nu us iti gilazu y è a.» Zak e goo aa oteni, é ma: «Lee vaa zu naa a ? Gè zaalai z l n màli ii aazu!»

¹⁶Naama volo ná n , Ezawu aleni ma ga Seyiil ele. ¹⁷K l Zak e liini Suk te, é p l i loni , é kotaiti to ná-togani ulugiti b . Naa a é ba, ada ná laasei p ai la ga Suk te (nii polu ga «kotaiti»).

¹⁸Zak e ze eai ma Padan-Alame, é zeelini ga pag Sik me taazu , Kanaan yooi zu. É zeini taa loa . ¹⁹U é ná-se e otai loni ná, é naama you u ai eyani Sik me k Gam l ná-doun zunuiti ma, ga wali ae ungila (100).

²⁰Miná a é zala a ulazu t ni ná, nii é daasei p ni ga Ele-El ee-Izelay le (nii polu ga «GALA ka ga Izelay le ná-GALAGI»).

34

Kp wola le e vai,
é lo Dina a

¹Yeeta, Lea ná-doun anzanui Dina, nii é s l ni Zak e a, naa a é ulani zoi zu anzanu lointi p t fai ma. ²Zou undi ii Geeve nui Gam l ná-doun zunui Sik me kaani, é vala ba, é ma ea ze e. ³É ilini Zak e ná-doun anzanui Dina

a ga zii p . Anzalopoi n ni b , é ni naa ga é kigi lati. ⁴ Sik me ni k Gam l ma: «Anzalopoi nii aizi b ga anza.»

⁵ Zak e m nigai ma ga é aa ula ná-doun anzanui Dina ma, t i ná-doun zunuiti ti ni d i zu ga ná-togani ulugi, é maa ni kp , ey su ti a. ⁶ Sik me k Gam l liini, é Zak e . ⁷ Naa laa y zu, Zak e ná-doun zunuiti ti aani, ti ze e d i zu. Ti m nigai ma, ti yii aawanani, ti yii ula, t zeii Sik me k z ba vai ni Izelay le nuiti saama, daa vai zu ga Zak e ná-doun anzanui, nii maa la n ni ga é a . ⁸ Gam l ni ti , é ti ma: «Wo-loun anzanui wola n doun zunui Sik me , nà wo maan n zu ga wo fe b niina ga anza. ⁹ À ili gi a vulu vai zu, wo a wo-loun anzanuiti fe gi , wo a g n iti se e. ¹⁰ Wa zeii gi zaama, zoi laa a lao wo lu ga wo zeii ná, wo wa-wotii su, wo ná tanigaa eya .»

¹¹ Sik me ni anzanu loungoi k ta di ni ma: «À niima vaa i b , nà naa ve wo ya, nii wa bona ga gè fe. ¹² À kàkala la ga vulu anii, nii b l ai, ta faa ani m inm in, nà naa ve, nii wa bo mà, k l à va bu ga anzalopoi ga anza.»

¹³ Zak e ná-doun zunuiti ti Sik me ta k Gam l woo aa oteni ga kele ele, t zeii é aa ulani ti- aazeelai Dina ma. ¹⁴ Ti ni ti ma: «Faa ana, nii gi la zooga gi a k , ga gi gi- aazeelai ve zunu , nii é la latini p l olu, maz l to a ga aa ulama vaa gi . ¹⁵ Gá va niima vai wu, k l k ni wa na ga gi ele, ga wo zaama zunuiti kpein ti lati p l olu. ¹⁶ Naazu, gá gi-loun anzanuiti fe wo ya, gi wo-loun anzanuiti se e , gá zeii wo zaama, ade ga nu us ila. ¹⁷ K l ni wo la vaani tatip l olu vai wu, gi bogai, gá gi- aazeelai ze e, gi li.»

¹⁸ Gam l ta Sik me ti yeezeini naama wooiti bu, ti boni. ¹⁹ Zunu loungoi la ni su oozani, é naama vai , nii ti boni, maz l é ni Zak e ná-doun anzanui . To a ti ni woilosu goo ma gola k l i wu. ²⁰ Gam l ta ná-doun zunui Sik me ti liini taa zi ida , ti ani ta-laazu nuiti p , ²¹ ti ma: «Nui niiti ta ga ziil i bea ade letegi, de va bu, ti zeii zoi zu, ti a su ani aizi , w l zoi zuw l ta-vaa zu, naati kpein n . Da ti-loun anzanuiti sei, de d n iti fe ti ya. ²² K l zunui naati ti la vaa bu, ti a zeii ade zaama, de a ga nu us ila, k ni ade zaama zunui kpein ge lati p l olu, e elei tiya i ti la, ti latigai da p l olu. ²³ Ta-logani ulugiti, ti-yea ligiti ta ta-loganiiti kpein ti la a ga d n aa? Ade yeezei n ta-levei wu, nii a k ti y ade a.» ²⁴ Niiti kpein ti ni taa zi ida , ti Gam l ta ná-doun zunui Sik me wooi m ni, ti yeezeini ti-wooi wu. Taazu zunuiti kpein ti latini p l olu.

²⁵ Foloi za asi i ma, si gi zu ti ni ta ai zu la, Zak e ná-doun zunui feleg iti Simiy n ta Leevi, Dina di iti, ti ta-wo a z kp iti se eni, ti loo taai zu, ziil igi ni ná, ti zunuiti kpein paa. ²⁶ Ti Gam l ta Sik meni alaa paani ga bo a z kp i, ti l , ti Dina ula Sik me ná-p l i wu, ti ula ná a. ²⁷ Zak e ná-doun zunui z iti ti aani, ti nu oomaiti zea ligiti se e, ti taazu z laiti se e, t zeii ti aa ulani ti- aazeelai ma. ²⁸ Ti togani goiti ta ma wolaiti se eni, é soovalegiti ba, nii kpein n é ni taazu , ta ala aiti su. ²⁹ Ti liini ga ta-naavoloiti kpein, ta ti-lointi, ta ti-anzaiti, ta nii kpein é ni p l iti bu, ti naati kpein se eni.

³⁰ Zak e ni naazu Simiy n ta Leevi ma: «Wa kp l zu, wo màayose e zoi zu nu us iti b , niiti ti ga Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti. Nu us go n a é zèa, ta aazu aal zu ba dàal ma, ti k i bà, ti kòlo olo, nà-o, nà-p l ye ei-yo.» ³¹ Ti goo aa oteni, ti ma: «Lee vaa zu gá gi- aazeelai y ná, ti so e kolo olo anzanu?»

35

Zak e ze e vai Sik me,
 é l Beet le

¹ GALA ge ni Zak e ma: «Wuze e, è l Beet le, è zeí ná. Da zala a ulazu ta t ná GALAGI, nii é ulani è k l ma, si gi zu è ni elazu la è-li Ezawu a.» ² Zak e ni ná-p l ye e wu nuiti ma, ta niiti kpein ti ni ba: «À k ganigiti kula zaama, wo ade, wo wa-ze eiti maavalibo. ³ Ada wuze ezu, ade l Beet le. Nà zala a ulazu t zu GALA b ná, nii é gò aa oteni, si gi zu gè ni la kpalai zu, é ni bà nà-si i zu, k ai ma pelei zu, gè a li.» ⁴ Ti k ganigiti kpein feeni Zak e ya, niiti ti ni ti ya, ta goizu anigiti ti ni ti woizu. Zak e ze ei w ni, é ti u su, é p l i u ti ma s ne gului wu, Sik me oba . ⁵ Naa oluma, ti ze eni ná, ti li. GALA ge dualuagi l ni ná maa oolii zu laaiti nu us iti su, nu n p ge la m ni Zak e ná-doun zunuiti sa alaboni.

⁶ Zak e zeelini Luze, taai nii é Kanaan yooi zu, naa a é ga Beet le, ta ná-si poluiti kpein. ⁷ É zala a ulazu t ni ná, é naama ada laasei p ni ga Ele-Beet le (nii polu ga «Beet le GALAGI»), maz l miná a GALA ge ulani b ná k l ma, si gi zu é ni elazu la di Ezawu a.

⁸ Dee ola, anzanui nii é ni ga Ele ka zo nui, naa zaani. Ti maa uluni Beet le, s ne gului wu. Ti ná laasei p ni ga: «G l wo s ne gului.»

⁹ GALA ge ulani m n k l ma Zak e, si gi zu é aani la, é ze e Padan-Alame, é tuya loo b . ¹⁰ GALA ge ni ma: «È-laaseigi a ga Zak e, k l è la m loli ga Zak e laaseigi, è-laaseigi a ga Izelay le.» É daasei p ni ga Izelay le. ¹¹ GALA ge ni ma: «Nà ga GALA Z b i-P -Mali ii. Bu u, è aaw l, ziiti ta zii m inm in ka ula è zu, masagaa ta ula è oozu. ¹² Zooi naa gè feeni A alaame ta Izaake, nà naa veezu è, wa è-mavofodai.»

¹³ Naa olu GALA ge wuze eni, é ze e koba, naama ada é ni zu p ná. ¹⁴ Zak e k tui aal ni, GALA ge ni p ná, é puya zala ai uuni maazu, ta é gul i u ma. ¹⁵ Zak e naama ada laasei p ni ga Beet le, GALA ge ni p ná.

B nzam n z l fai
 ta Las le zaa vai

¹⁶ Zak e ta ná-nuiti ti ze eni Beet le. Aisa ti a zeeli Efelata, ti lago maa oozaa ni de d ná a, ey su Las le a doin z l . Ná-doun z l fai aani. ¹⁷ Doun z l koozuwanai ma zi gi zu, maavie bo anzanui ni ma: «Mina lua, è doun zunu z l ga m n .» ¹⁸ K l zii loozu, é a za, é daasei p ni ga B ne-W ni (nii polu ga «màan loun zunui»), k l k daasei p ni ga B nzam n (nii polu ga «zeezazu loun zunui»). ¹⁹ Las le zaani, ti maa ulu Efelata pelei zu, naa a é ga B teley me. ²⁰ Zak e k tu zi igi loni ná-kabai ma ga iz sui. Zaa aza ta zu ma, «Las le ná-kabama iz su tui.»

²¹ Izelay le wuze eni, é li, é ná-se e otai lo Migedale-Ed l olu elei.

²² Si gi zu Izelay le ni zeini la naama yooi zu, Lu n liini, é la ga Bile a, k anza iligi nii é la ni vuluni ga z i ele. Izelay le ma wooi m nini.

Zak e ná-doun zunuiti tieg i ni ga puug maazu fele (12). ²³ Lea ná-doun zunuiti ti ni ga: Lu n, Zak e ná-doun zunu m ungi, ta Simiy n, Leevi, Zuda, Isakaal, ta Za ul n. ²⁴ Las le ná-doun zunuiti ti ni ga: Zoz fe ta B nzam n. ²⁵ Las le ná-boti anzanui Bile a ná-doun zunuiti ti ni ga: Dan ta N fetali. ²⁶ Lea ná-boti anzanui Zilepa ná-doun zunuiti ti ni ga: Gade ta As l. Zak e ná-doun zunuiti kana, é ti z l ni Padan-Alame.

Izaake zaa vai

²⁷ Zak e aleni ma, é ak Izaake b , Mamelee, nii é ga Kiliyate-Aale a, daasei peai ga Gee el n, A alaameni ta Izaake ti seik mai ni ná. ²⁸ Izaake zii ma voloi kpein ge ni ga kona ungila kona uul sa a (180). ²⁹ Naa olu zii looni, é za, é li m m wolani p ti zaai. É l za ani, sii zu ooza. Ná-doun zunui Ezawuni ta Zak e a ti maa uluni.

36

Ezawu mavofodai

(1 D l S i 1:34-37)

¹ Ezawu nii é ga Ed me mavofodai a. ² Ezawu anzanu sa ag ze eni, é sei, Kanaan anzanu lointi saama: Ada, Elon G te nui ná-doun anzanui, W li ama, Ana ná-doun anzanui, Si eyon Geeve nui ná-dounloin, ³ Basemate, Isemay le ná-doun anzanui, Ne ay te baazeelai. ⁴ Ada Elifaze z l ni Ezawu , Basemate Leyuw le z l b . ⁵ W li ama Yeyuse z l , ta Yalame, ta K la. Ezawu ná-doun zunuiti kana, é ti z l ni Kanaan yooi zu.

⁶ Ezawu anzaiti se eni, ta ná-doun zunuiti, ta ná-doun anzanuiti, ta ná-p l wu nuiti kpein, ta ná-togani ulugiti, ta ná-toganii kpein, naavoloi kpein é s l ni Kanaan yooi zu, é li, é zeii zou ili su, é maa ooza de ei Zak e a. ⁷ T zeii naavoloi wola aaw l ni, ti la ena zoo zeizu ma ada ila, ta zooi zu, ti seik mai ni ná, naa la m ena kula ti a, t zeii ta-logani ulugiti faa a. ⁸ Zekana Ezawu zeini la Seyiil ize yooi zu. Ezawu a é ga Ed me.

⁹ Ezawu mavofodai ná-fai aa: Ed me nuiti ti-m m wolai, é ni Seyiil ize yooi zu. ¹⁰ Ezawu ná-doun zunuiti ti ni ga: Elifaze, Ezawu anzai Ada ná-doun zunui, Leyuw le, Ezawu anzai Basemate ná-doun zunui. ¹¹ Elifaze ná-doun zunuiti ti ni ga: Teeman, W maal, Sefo, Gayetame, ta Kenaze. ¹² Ezawu ná-doun zunui Elifaze anza iligi ni ga Timena, nii é la ni vuluni ga z i ele, naa doun zunui z l ni b ga Amal ke. Ezawu anzai Ada ná-dounlointi kana. ¹³ Leyuw le ná-doun zunuiti ti ni ga: Na ate, Zeela, Sama, ta Miza. Ezawu anzai Basemate ná-dounlointi kana. ¹⁴ Ezawu anzai W li ama, é ga Ana ná-doun anzanui, Si eyon ná-dounloin, naa a é Yeyuse z l ni b , ta Yalame, ta K la.

¹⁵ Bolodama undi iiti kaa, ti ulani Ezawu ná-doun zunuiti saama. Ezawu ná-doun m ungi Elifaze, ná-doun zunuiti ti ni ga: kundi ii Teeman, kundi ii W maal, kundi ii Sefo, kundi ii Kenaze, ¹⁶ kundi ii K la, kundi ii Gayetame, ta kundi ii Amal ke. Elifaze n n ma wolodama undi iiti kana Ed me yooi zu. Ada ná-dounlointi kana. ¹⁷ Ezawu ná-doun zunui Leyuw le ná-doun zunuiti ti ni ga: kundi ii Na ate, kundi ii Zeela, kundi ii Sama ta kundi ii Miza. Leyuw le n n ma wolodama undi iiti kana Ed me yooi zu. Ezawu anzai Basemate ná-dounlointi kana. ¹⁸ Ezawu anzai W li ama ná-doun zunuiti ti ni ga: kundi ii Yeyuse, kundi ii Yalame, ta kundi ii K la. Ana ná-doun anzanui W li ama, Ezawu anzai n n ma wolodama undi iiti kana. ¹⁹ Ezawu nii é ga Ed me ná-doun zunuiti kana, ta ma wolodama undi iiti.

G l nui Seyiil mavofodaiti

(1 D l S i 1:38-42)

²⁰ G l nui Seyiil mavofodaiti kaa, ti ni ga sei nu m ungitu zooi zu: L tan, S ale, Si eyon, Ana, ²¹ Dison, Eseel, ta Disan. Naati ka ti ga G l nuiti ta wolodama undi iiti, Seyiil ná-doun zunuiti, Ed me yooi zu. ²² L tan mavofodaiti ti ni ga: G li ta Geemame. L tan baazeelai laaseigi ni ga: Timena. ²³ S ale mavofodaiti ti ni ga: Alevan, Mana ate, E ale, Sefo ta W name. ²⁴ Si eyon ná-doun zunuiti ti ni ga: Aya ta Ana. Ana t i ka é zi ungi aani te ebai zu, nii kpadiai, si gi zu é ni daamianigi veezu la k ná-soovalegiti zea, é a ti mak . ²⁵ Ana ná-dointi ti ni ga: ná-doun zunui Dison ta ná-doun anzanui W li ama. ²⁶ Dison ná-doun zunuiti ti ni ga: G medan, Ese an, Yitelan ta

Kelan. ²⁷ Eseel ná-doun zunuiti ti ni ga: Bile an, Zaavan ta Akan. ²⁸ Disan ná-doun zunuiti ti ni ga: Use ta Alan. ²⁹ G l nuiti ta-wolodama undi iiti ti ni ga: kundi ii L tan, kundi ii S ale, kundi ii Si eyon, kundi ii Ana, ³⁰ kundi ii Disan, kundi ii Eseel ta kundi ii Disan. Tiya a ti ni ga G l nuiti ta-wolodama undi iiti Seyiil yooi zu.

Ed me masagiti

(1D l S i 1:43-54)

³¹ Masagiti daaseigiti kaa, niiti ti masadai ni Ed me yooi unda, aisa masa ge a zeI Izelay le unda. ³² Bey l ná-doun zunui Beela masadai ni Ed me unda, ná-taai laaseigi ni ga Dina a. ³³ Beela zaai ma, B sela nui Zeela ná-doun zunui Y a e masadai ni potogi zu. ³⁴ Y a e zaai ma, Teeman nuiti ta-you zu nui Gúsame masadai ni potogi zu. ³⁵ Gúsame zaai ma, Bedade ná-doun zunui Gádade masadai ni potogi zu. T un ka é v nini Madiyan nuiti ma Moa e yooi zu. Ná-taai laaseigi ni ga Avite. ³⁶ Gádade zaai ma, Maseleeka nui Samela masadai ni potogi zu. ³⁷ Samela zaai ma, Sayile masadai ni potogi zu. É ni ga Le te taa wolai zunu, zi wolai laa . ³⁸ Sayile zaai ma, Ake l ná-doun zunui Baale-Ganan masadai ni potogi zu. ³⁹ Ake l ná-doun zunui Baale-Ganan zaai ma, Gadaal masadai ni potogi zu. Ná-taai laaseigi ni ga Pau. Anzai laaseigi ni ga Me eta ey le, Mateleede ná-doun anzanui, é ga Meeza a e ná-dounloin.

⁴⁰ Ezawu ná-bolodama undi iiti daaseigiti kaa, e elei ti-zeizu ti ti la, ta e elei ti-laaseigiti ti la: Timena, Aleva, Yeteete, ⁴¹ W li ama, Ela, Pinon, ⁴² Kenaze, Teeman, Mi esaal, ⁴³ Magediy le, ta Iilame. Ed me undi iiti kana, e elei ti-zeizu ti ti la, zooi zu nii ti s l ni. Ezawu a é ga Ed me m m wolai.

ZOZEFÉ NÁ-FAI

37

(37:1--50:26)

Zoz fe ná-segiti

¹ Zak e zeini Kanaan yooi zu, k seik mai ni ná. ² Zak e ná-p l ye ei ná-fai t . Zoz fe kona puug maazu l fela (17) ulaai ma, ti ni togani ulugi mak su ta di ni k anzai Bile a ná-doun zunuiti ta Zilepa ná-doun zunuiti. Zoz fe ni ti maal zu, é a ti zi ele iti bo ti- ma. ³ Zoz fe n ni Izelay le , é le e z ma lointi ba, maz l é naa z l ni p l za a si gi zu. É se e n papa feeni b . ⁴ Di ni ti kaani ga n ti- , é le e ti kpein ba. Ti w inze eni, ti la ni zosu ti a p ga n n gi. ⁵ Zoz fe segi ta woni, é a li, é su ula di ni ma, naati ti w inze eni m n olu. ⁶ É ni ti ma: «À woilo segi naa ma, nii gè bogai! ⁷ Gè ade aani, de a molo ili ba kpalaga . Nà-molo ilii wuze eni, é lo, w n ma molo iliiti ti oolini ma, ti an k bu.» ⁸ Di ni ti ni ma: «Da kaazu ga a zu ga masagi, è zeI gi unda, è a gi leve?» Ti w inze eni m n s s , ná-segiti ta daawooiti maa ele ma. ⁹ É segi ta ili boni m n , nii é su ulani di ni ma. É ni ti ma: «Gè segi ta wog m n . Gè foloi aani, ta alugi, ta somide a puug maazu ilagiti (11), ti aani, ti n k bùkàkala .» ¹⁰ É su ulani k ta di ni ma, naa zeli lo ma, é ma: «Segi naa olu a ga lee, nii è bogai? Da kaazu ga nà-o, è-lee-o, gá è-li ni, gi kpein gá aazu, gi n k è wu?» ¹¹ Di ni ti ni toloi ulazu la, k l k naama vaiti mak ni igi zu.

Zoz fe di vai

¹² Zoz fe di ni ti liini Sik me lugiti su ele, ga ti ti- ná-togani ulugi mak . ¹³ Izelay le ni Zoz fe ma: «Nà p gè è le e è-li ni p b , ti togani ulugi mak su Sik me.» É goo aa oteni, é ma: «K , nà aa.» ¹⁴ Izelay le ni ma: «Li, è è-li ni p t , ni ti d g , ta ni faa n p ge la toganiiti ba, è ale ma, è a ga ti-maawoo ag i p .» É Zoz fe le eni ana, é ze e Gee el n n m i zu, é li Sik me ele z li.

¹⁵ Ti omini ta zunui ta, é a di ni aizi d i zu. É gaaza ani, é ma: «Leeni a è gaizi zu?» ¹⁶ Zoz fe goo aa oteni, é ma: «Nà di ni gaizi zu. Nà è maan n zu, ná l ga ze, di ni ti togani ulugi mak su ná.» ¹⁷ Zunui ni ma: «Ti ze e , ti li, t ze i gè m nini, ti a : «Ade li D tan.» » Zoz fe il ni di ni k ogi a, é a li, é ti a D tan.

¹⁸ Ti kaai ma oozama, k zu é maa u a ti a, ti yaavai ilini ma ga ti paa. ¹⁹ Ti ni ma: «Se bo nui t , é aazu. ²⁰ À a, ade paa, de pili ze eza ai ta ila su. Ada ma n sua vil i ta a é sogai, da p t naazu elegi ná-segiti ti aazu zu la.»

²¹ Si gi zu Lu n naa m nini la, é Zoz fe maaloboni, é ni p , é kula ti ya. É ni ti ma: «Ade mina z nvui ula zea.» ²² Lu n ni ti ma m n : «À mina amai u! À se e, wo pili ze eza ai nii zu, é te ebai zu, k l à mina yeeloo ma.» É ni isi zu ga é kizo, nii a k é gaa ale ma, é li k b .

²³ Si gi zu Zoz fe zeelini la di ni p b , ti ná-se e n gi ulani ma. ²⁴ Ti soni, ti se e, ti pili ze eza ai ogi zu, nii su akai ni de, zi n p ge la ni su.

²⁵ Ti zeini naa oluma, ti a daamii wo. Ti aazuwuze eni, ti w l , ti Isemay le nuiti ma b i a, ti a a, ti ze e Galaade, ta- m iti kas iliai ga gulu mana maku n n gi ma aniiti, ti ni liizu ga tiye Ezipete yooi zu. ²⁶ Ná n , Zuda k leaiti ma: «Lee ulanuma a da s l , da de-le ei aana, de ma amai l u? ²⁷ Ade li, de p di Isemay le nuiti ma, de mina yeev u ba, maz l de-le ei a ga de-ma amai ta!» K leaiti ti woiloni goo ma. ²⁸ Yaa oiti ti ni ze ezu Madiyan, naati te esu , ti Zoz fe m nni, ti t , ti kula ze eza ai zu, ti p dini Isemay le nuiti ma ga wali ae uufeleg (20), naati ti lii la Ezipete yooi zu.

²⁹ Si gi zu Lu n aani la olu ze eza ai laa , Zoz fe la m ni su. É ba ze eiti balini ga, i ge le e. ³⁰ É aleni ma k leaiti p b , é ti ma: «Doungoi la m ná! Leeni a nà k ?» ³¹ Ti Zoz fe ná-se ei ze eni, ti boli zin i daale e, ti d ma amai wu. ³² Ti ná-se e n gi le eni ti- ma, ti ma: «W l nii a gi kaai! P t , ni è-loun zunui ná-se ei laade.» ³³ Zak e kw ni, é ma: «Dòun zunui ná-se ei e! Sua vil i ta sogal! Zoz fe ali alia gal!» ³⁴ Zak e ná-se eiti balini ga, é zaama ili ga saa w l wo se ei, é folo m inm in k ni ná-doun zunui ná-saa w l i a. ³⁵ Ná-doun zunuiti ta ná-doun anzanuiti kpein ti aani gaan n zu, k l é la ni yeezeini gaan n n p bu. É ni zu ti ma: «Nà y su w l zu, ey su gè yei dòn zunui b g v alaazu!» É ni ba n , é a w l ná-doun zunui zaa vai zu.

³⁶ Madiyan nuiti ti Zoz fe dini Ezipete yooi zu P tifaal ma, Fala n ná-kundi i ze i ai ta, masagi mak nuiti ta- undi ii.

38

Zuda ta Tamaal ta-vai

¹ Naama zi gi zu, Zuda ze eni k leaiti ba, é li, é ze i Adulame zunui ta b , nii daaseigi ni ga Giila. ² Ná Zuda Kanaan anzalopoi ta aani, nii k laaseigi ni ga Sua. É se eni ga anza, é il polu. ³ É kogi ze eni, é doun zunu z l b . É daasei p ni ga ε l. ⁴ É kogi ze eni m n , é doun

zunu z l , é daasei p ga W nan. ⁵ É doun zunui za asi iz l ni olu, é daasei p ga Seela. Zuda ni Kezi e si gi zu anzai s l ni da.

⁶ Zuda anzanui ta ze eni ná-doun zunui m ungi E l , daaseigi ni ga Tamaal. ⁷ E l ni ga nu u G o GALAGI aazu. G o GALAGI paani.

⁸ Zuda ni naazu W nan ma: «Li, è il è-li anzai olu, è-nim i e, sei, è p n to è-li a.» ⁹ K l W nan kw ni ga naama lointi ti la zu ga t un n n . Naa a é ba, a la na d a di anzai ma, é ni gaa elazu ga é ma i u zooli ma, nii a k é mina mavofoda z l di . ¹⁰ Nii é

ni k zu, naa wola uni G o GALAGI aazu, naa t alaa paani.

¹¹ Zuda ni naazu ná-doun anzai Tamaal ma: «Y na ga poanzai è- l i wu, ey su doun zunui Seela w l .» É ni zu ana ga Seela mina za ga di ni k ele. Tamaal liini, é ze k l i wu.

¹² Su oozani folo m inm ingaa ti le e naa ma, Sua ná-doun anzanui, é ga Zuda anzai, naa zaani. Si gi zu Zuda ná-g l wo foloiti ti le eni da, é l ni ga Timena ele ta b lai Giila, Adulame nui, ná-baalagiti maale a le ezu .

¹³ Ti ni Tamaal ma: «W l , è- m in a l zu Timena, ná-baalagiti maale a le ezu .» ¹⁴ É ná-poanza ze eiti puuni, é se ei veleveleni ma, é aazumaal u, é l , é ze Enayime nul zu Timena elei zu. Maz l é p t ni ga Seela w l ni niina, k l ti la ni feeni naa ya ga anzai.

¹⁵ Zuda Tamaal aani ga kolo olo anzanui ta e, maz l é aazu maal uni. ¹⁶ É maa u ani ba pele oba , é ma: «Va bu, gè la ga e.» Maz l é la ni kw ni ga ná-doun anzai e. Naa ni ma: «Leeni a a fe zèa, a il na pòlu?» ¹⁷ É goo aa oteni, é ma: «Nà boli yi o ila te e è ma, é ula nà-togani ulugi zu.» Naa ni ma: «Zèe a bu, k l a kp unma ve zèa, ey su è te e.» ¹⁸ É goo aa oteni, é ma: «Leeni a nà fe è ya ga kp unmai?» É ni ma: «Nii a a yee oz da aniiti ba, naa ve zèa, ta a- alui, é a-lukp i a.» Naa olu é il ni polu, naa kogi ze eni. ¹⁹ É wuze eni, é li, é ná-se ei u, nii é aazumaal uni la, é ná-poanza ze eiti se eni.

²⁰ Zuda boli yi oi le eni b lai Adulame nui ga é lii la, é kp unma aniiti kula anzanui ya. K l é la ni anzanui aani m n . ²¹ É ná nuiti gaaza ani, é ti ma: «Mini a kolo olo anzanui ná, nii é ni losu pele oba Enayime?» Ti goo aa oteni, ti ma: «Kolo olo anzanu la d niima ada y zu .» ²² É aleni ma, é li, é Zuda ma: «Gè la kaani, ná nuiti ti mà: «Kolo olo anzanu la d ná y zu g l in.» » ²³ Zuda ni ma naazu: «É mak naa a, nii é zea, de mina l ulasu zu. W l , n un gè boli yi oi nii le ega p , k l è la kaani.»

²⁴ Alu sa ag ala le egai ma, ti aani, ti Zuda ma: «È-loun anzai Tamaal kolo ologi a, t v l kogi a ma, kolo ologi maa ele ma.» Zuda ma: «À ula la, é ala.» ²⁵ Ti ai ma ulazu la etea , é nu le eni k m in ma, é bo ma ga: «Zunui nii po ge ga niima ligiti, naa a ná-kogi mà. Nà è maan n zu, ti t d , a n n ga anii, nii nu a a yee oz da aniiti ba, ta galui, ta tukp i niiti?» ²⁶ Zuda ti aai ma, é ti w ni, é ma: «T un s leg , é le e n un ba, é naa , t ze ba ga, gè la vaani bu, é a ze doun zunui Seela .» É la m ni k ni, é a laa la.

²⁷ Ná-doun z l si gi zeeliai ma, ti kaani ga yoogiti ka ti ni koozu. ²⁸ Doun z l yee alai zeeliai ma b , gilagi yeei ulani k l ma. Maavie bo anzanui soni, é geze igi ili zeei a, é ma: «Niima gelei a é ulazu m unpa.»

²⁹ K l é yeei l uni m n , b lai ula etea m unpa. Maavie bo anzanui ni ma: «È ula ga zee aa aai!» Ti daasei p ni ga Peel se (nii polu

ga «kulazu »).³⁰ Naa oluma b lai z l ni, nii geze igi ilini zeei a. Ti naa laasei p ni ga Zeela.*

39

Zoz fe vai P tifaal b
¹ Ti yeini ga Zoz fe Ezipete yooi zu. Ezipete nui P tifaal, masagi Fala n mak nuiti ta- undi ii, naa a é Zoz fe eyani Isemay le nuiti ma.² G o GALAGI ni Zoz fe a, naa maa ele ma, é ni undaan i z l su naa kpein su, nii é ena k . É ni mali ii Ezipete nui ná-p l i wu.³ Naa p t ni ga G o GALAGI a t un ba, nii n p gi é ni k zu, G o GALAGI ni naa t zu zeema.⁴ Zoz fe zaalai z l ni mali ii aazu, é d ni ná-botii zu, é sei ná-p l i unda. Nii kpein é ni zea, é naati kalivaani ma.⁵ É zo naama voloi ma, P tifaal sei ai ma ná-p l i unda, ta nii kpein é ni zea, G o GALAGI tuya looni Ezipete nui P tifaal ná-p l i , Zoz fe maa ele ma. G o GALAGI ná-tuyai ni zea ligiti kpein ba, é ni ga p l i wu, aa kpalaga ti.⁶ Niiti kpein ti ni ga zea li, é ti y ni Zoz fe yeezu, é la m ni faa ili k zu, k ni é ná-daamianigi ze e n .

Zoz fe ni ga zaalamai gola agai.⁷ Naama vaiti p poluma, Zoz fe mali ii anzaai aazu ulani ba, é ma: «Laa ga ze.»⁸ É l ni, é mali ii anzaai ma: «P l i wu vai le e ga k feleg , màli ii la faa n p kw ta zu, é ti p z g zèe zu.⁹ É la w l ni n un ba niima l i wu, é la t seini faa n p ma, k ni a n , t ze i a ga anzaai. Nà naama vaa u wolai zu ale, gè koto ze e GALA daal ma?»¹⁰ Folo-o-folo é ni izu Zoz fe la, é a faa ilagi n wo ma, k l naa la ni woilosu ta ma, é l ni ná-dakoba vai a, ga a a il polu.

¹¹ Foloji ta, Zoz fe aani, é l p l i wu, ga é ná-botii . Nu n p ge la ni ná, p l i wu nuiti su.¹² É soni ná-se ei a, é ma: «Laa ga ze!» Zoz fe ná-se ei y ni zea, é ela, é ula etea elei.¹³ Si gi zu é kaani la ga naa ná-se ei y ga zea, é ela, é li ga etea elei,¹⁴ é ná-p l i wu nuiti tolini, é ti ma: «Sìnigi aa ga E ulu nui ade , é a aa ula ade ma. Paa p , é é la ga ze, k ni kpàngai.¹⁵ Si gi zu é kaai la ga gè woo ula ga kpeei, é ná-se ei y g uuni kòba , é ela, é li ga etea elei.»

¹⁶ É Zoz fe ná-se ei y ni oba , ey su sinigi aa p l i wu.¹⁷ É faa ilagi n woni ma, é ma: «E ulu nui é ga du i, nii è aai la ade , paa p ga é aa ula mà.¹⁸ K l t igè woo ulaai ga kpeei, é ná-se ei y g kòba , é ela, é li ga etea elei.»¹⁹ Kpegai ma ga anzaai wooiti m ni, é a ma: «W l na, naa a a-lu i k a,» Zoz fe mali ii wola yii aawanani.²⁰ É Zoz fe zoni, é pili kasoi a, masagi ná-kaso a nuiti ti mak ni ná. Miná a Zoz fe ni ná kasoi a.

Zoz fe vai kasoi a
²¹ G o GALAGI ni Zoz fe a, é woo iladai b , nii a k naa zaalai z l kaso undi ii ya.²² Kaso undi ii kaso a nui z iti kpein kalivaani Zoz fe ma. Faa n p ge la ni zu t un polu.²³ Kaso undi ii la m ni w l zu naama vai tan p ma, nii é ni zu Zoz fe yeezu, maz l G o GALAGI ni ba. É vaani bu, naa p su t , nii é ni k zu.

40

Fala n ná-boti undi i feleg iti ta-zegiti

* 38:30 Zeela: daaseigi nii ti maa u aai a ta «ma i s s gi é volozu.»

¹ Naama vaiti poluma, Ezipete masagi Fala n ná-kp le le gani woti nuiti ta- undi ii ta ná-daa oli woti nuiti ta- undi ii ti aa oni ti-mali ii, Ezipete masagi ma. ² Fala n yii ulani niima undi i feleg iti daal ma, kp le le gani woti nuiti ta- undi ii ta daa oli woti nuiti ta- undi ii. ³ É ti ilini kasoi a, masagi mak nuiti ta- undi ii ná-p l i wu, Zoz fe mak ga ni de ná. ⁴ Naa ti alivaani Zoz fe ma, ga é a w l ti ma. Ti yee alai ta ni kasoi a s .

⁵ Kpidii ta, Ezipete masagi ná-kp le le gani undi ii ta ná-daa oli undi ii, ti ni kasoi a, ti feleg p ti segi woni, s ni ta n n ma zegi, polu ni ti ilagilagi a. ⁶ Naa oluma zobui, Zoz fe aai ma ti b , é w l ni ti a, ti p ti aazu iliai. ⁷ É Fala n ná-boti undi iiti gaaza ani, ti ni t un ba mali ii ná-p l i wu kasoi a, é ti ma: «Lee vaa zu za wo-aazu ti u ai?» ⁸ Ti goo aa oteni, ti ma: «Gi segi wog , k l nu n p ge la ná, nii a polu wo gi ma.» Zoz fe ni ti ma: «GALA t i a zoo é segiti polu ti bo aa? À wa-zegiti su ula l mà.»

⁹ Kp le le gani undi ii laal ni ná-segi zu, é su ula Zoz fe ma, é ma: «Nà-segi zu, w l , ansa t kulugi ni kàkala . ¹⁰ Ansa t kulugi naama eke sa ag ni ba. Si gi zu é l t ni la, ma uai ulani, ta ma p giti ti leez n igi ve. ¹¹ Fala n ná-kp le w w i ni zèa zoni, gè leez inti se eni, gè ti lu a Fala n ná-kp le w w i zu, gè kp le w w i ve Fala n ya.»

¹² Zoz fe ni t un ma: «Polu aa: ma eke sa ag iti ta ga folo sa ag iti. ¹³ Folo sa ag a le ena, Fala n a ungi wuze e, é è aa ale ma a-wotii zu. Da ná-kp le w w i zeizu zeezaama , e elei è ni k zu la, si gi zu è ni la ga ná-kp le le ganiiti ma undi ii. ¹⁴ K l nà è maan n zu, iz sù, si gi zu è undaan zu la, nu la b , è nà-faa ag wo Fala n ma, nii a k é kùla niima asoi a. ¹⁵ Maz l ti kùla E ulu nuiti ta-yooi zu ga zee aa aai, alaagi gè la faa un p k ni, nii nà ili kaso a ma vaa zu.»

¹⁶ Si gi zu daa oli woti nuiti ta- undi ii kaani la ga Zoz fe segi olu ag wog , é ni ma: «Nà alaa gè segi ta wog , ulu l sa ag ni zeini ùnma. ¹⁷ Kp l gi nii gaa oozaa ni de, daamianigi ma zii kpein ge ni su Fala n , k l w niiti ti ni miizu kp l gi zu, é zeini ùnma.»

¹⁸ Zoz fe goo aa oteni, é ma: «Polu aa: kp l sa ag iti ta ga folo sa ag iti. ¹⁹ Folo sa ag a le ena, Fala n a ungi le e è a, é è z l gului a, w niiti ta è-ma zuai mi.»

²⁰ Foloi za asi i ma, Fala n z l fai ma oozun yeei, é daamii n n wolai t ni, é fe ná-boti nuiti kpein b . Ná-boti nuiti gaazu, é kp le le gani woti nuiti ta- undi ii ulani, ta daa oli woti nuiti ta- undi ii. ²¹ É kp le le gani undi ii il ni m n ná-botii ma, é a kp le w w i ze Fala n yeezaama. ²² K l é daa oli woti nuiti ta- undi ii z l ni gului a. Faiti p ti il ni su, e elei n Zoz fe ta-zegiti polu ti boni la. ²³ K l kp le le gani woti nuiti ta- undi ii la ni iz ni Zoz fe zu, é yeemani ma.

41

Masagi Fala n ná-segiti

¹ Kona feleg le egai ma, Fala n segi ta woni. P t : é ni zi wolai Nile oba . ² É nik zaa l fela aani, ti wola agai, ti l t ai. Ti l ni, ti ula zi wolai wu, ti a daamii wo tufa l t i zu, zi oba . ³ Nik zaa l fela iligaa ti ulani zi wolai wu z iti poluma, ti u ai, ti a a, ti lo ti oba ,

zi wolai laa .⁴ Nik zaaiti ti u ai ta ti a aai, naati ti nik zaa l felaiti miini, niiti ti agai, ti l t ai. Fala n wuunni.

⁵ É iini olu, é segi velesi i wo. É w l ni, é anii p d fela a, ti z ai, ti agai, ti n gai ma l kulu gilagi a. ⁶ Naa oluma, ani p d fela iligaa ti n ni z iti poluma, ti ooveai, ti ooloai ga folo ulazu ele viil i. ⁷ Ani p giti ti ooveai, naati ti ani p d fela ag iti kp leni, niiti ti z ai, ti laavegai. Fala n wuunni, é gaa a ga é a segi zu.

⁸ Sobui, Fala n ni unga wuulee, é Ezipete molikulagiti ta ma ima nuiti kpein tolini, é segiti su ula ti ma. K l nu n p ge la ni zooni, é a ti oluwo Fala n ma. ⁹ Kp le le gani woti undi ii kp i ze eni, é Fala n ma: «Kigi loa nà-faa aazagi zu za. ¹⁰ Yeeta ni de, Fala n yii aawanani ná-boti nuiti ma, é n un pilini kasoi a masagi mak nuiti ta- undi ii ná-p l i wu, nà-o, daa oli woti nuiti ta- undi ii-yo. ¹¹ Kpidi ilagi zu, gi feleg p gi segiti boni, polu ni ti a. ¹² E ulu zunu loungoi ta ni gi a ná , masagi mak nuiti ta- undi ii ná-du i, gi gá-zegiti su ulani ma, é s n n oluwoni ma. ¹³ Ti p ti il ni su n , e elei é polu woni gi ma la. Fala n pìl ni olu nà-botii ma, é daa oli woti nuiti ta- undi ii z l gului a.»

Zoz fe Fala n ná-segiti
polu wo fai

¹⁴ Fala n Zoz fe lolini, ti kulani kasoi a ga gaazuvil i. É n ungi woni, é ná-se eiti maavalibo, é li Fala n b . ¹⁵ Fala n ni Zoz fe ma: «Gè se bog , nu n p ge la zooni polu wosu, k l gè m nig ga a a segi olu wo, ni nu a su ulana è ma.» ¹⁶ Zoz fe Fala n woo aa oteni, é ma: «Nà laade, k l GALA ka a goo aa ote pag i ve Fala n ya.»

¹⁷ Fala n ni Zoz fe ma: «Nà-segi zu, gè ni loni zi wolai Nile laa . ¹⁸ Gè nik l fela aani, ti l t ai, ti wola agai. Ti l ni, ti ula zi wolai wu, ti a daamii wo tufa l t i zu zi oba . ¹⁹ Naa olu, nik zaa l fela iligaa ti ulani, ti l z iti polu elei, ti a aai, ti wola u ai, ti- l gi ulaai ti ma, gè la d ti ala aani i zu Ezipete yooi kpein su. ²⁰ Nik zaaiti ti l gi ulaai ti ma, ti wola u ai, naati ti nik zaa l fela m ungiti miini, niiti ti l t a ni de. ²¹ Ti ti leni, ti yei ti oozu, nu la v l kw ga ga ti l ti oozu. Nik zaa a aiti ti uni n , e elei ti ni la m unpa. Ey su gè wun. ²² Naa olu zegi m n , ani p d fela ti laavegai, ti agai, naati ti n ni ma l kulu gilagi a. ²³ Naa oluma, ani p d fela iligaa ti n ni z iti poluma, ti ooveai, ti zu akai, ti ooloai ga folo ulazu ele viil i. ²⁴ Ani p giti ti ooveai, naati ti ani p d fela ag iti kp leni. Gè su ulaa molikulagiti ma, k l nu n p ge la polu woni mà.»

²⁵ Zoz fe ni Fala n ma: «Segi bogai è , to a ga faa ila n . Nii GALA ge aazu k zu, naa ana é kula k l ma Fala n . ²⁶ Nik zaa l fela ag iti ta ga kona d felaiti, ani p d fela ag iti ta ga kona d felaiti. Se gila kpegi n e. ²⁷ Nik zaa l felaiti ti a aai, ti u ai, ti ma m ungiti poluma, naati ta ga kona d fela alaa, ta ani p d felaiti ti zu akaiti, ti ooloai ga folo ulazu ele viil i, ta zu ga kona d fela ului. ²⁸ E elei n gè boga da Fala n ma, nii GALA ge aazu k zu, naa a é kulaa k l ma Fala n . ²⁹ P t , kona d fela laawu, daamianigi wola a m in Ezipete yooi kpein su. ³⁰ Pului ma ona d felai a a naati poluma, nu a yeema anii m in zi gi naa ma Ezipete yooi zu. Pului a zooi olo olo. ³¹ Pului naa é aazu, to a i, nu i ge la m loa su v l ga ni daamiani ge oo ani zooi zu. ³² Ni Fala n segi aa, ná zeizu fele, naa a ga faa e deveai niina GALA b , é aazu zu ga suvil .

³³ «Fala n faa ila k na niizu, w l vaa ga ima nui ta, nii kele elegai, è se e, è sei Ezipete yooi unda. ³⁴ K ni Fala n ani mak nuiti sei zooi zu, ga ti Ezipete moloji zeizu l lusi i ze e ba, ani m in ona d felaiti ma zi giti zu. ³⁵ Kona pag iti su ti aazu zeelizu, ti naama laamianigiti kpein gaal ba, Fala n ná-devei wu, ti moloiti gaal ba taaiti su, molo mak su ti, ti a w l ti ma. ³⁶ Daamianigi naati ta uuni ná zooi , pulu ona d felaiti b , ti aazu Ezipete yooi zu, naa a a k nu us iti ti mina za ga pului zooi zu.»

Zoz fe ze i vai ga kundi i wolai
Ezipete yooi unda

³⁷ Naama woiti ti wola n ni Fala n ta ná-boti nu wolaiti kpein b .
³⁸ Fala n ni ti ma: «Ada zoo nu ili s l su n i aa ga nii ele, nii GALA Z nvui a zeini su?» ³⁹ Fala n ni Zoz fe ma: «T i GALA ge niima vaiti d a ga e, nu n p ge la ná nii a ele ele, é ga ima nu alaa ga è ele. ⁴⁰ Da a è zu nà-p l ye ei unda, nà-nu us iti kpein ta olo a-l giti b . Nà in a te egai è a, ta gè è maazu ga masa kp kp gi maa ele.» ⁴¹ Fala n ni Zoz fe ma: «W l , gè è ze i a Ezipete yooi kpein unda, devei a a n è ya.»

⁴² Fala n nà-masa bala aegi ulani yee a, é d Zoz fe yeei a. É se ei looni k ba, nii é ga geze ag i. É zanu k bu ansai ilini k bu. ⁴³ É t ni ná-wotoloi velesi i zu. Te esu , ti a zeze kakala elei, ti a : «À il iibi al!» Zekana Fala n Zoz fe zeini la Ezipete yooi kpein unda. ⁴⁴ Fala n ni m n Zoz fe ma: «Nà a gè ga Fala n! Ni a laade, nu n p ge la yee ua faa wu Ezipete yooi kpein su.» ⁴⁵ Fala n Zoz fe laasei p ni ga Safenate-Payeneya. É Azenate ze eni, é fe zea ga anza, galagi daa ga Won, naa ná-zala a ula nui P tifeela ná-doun anzanui. Zoz fe liini, é le ete e, é w l Ezipete yooi ná kpein su.

⁴⁶ Zoz fe ná-konagi ni niina ga puusa ag (30), si gi zu é liini la, é lo Ezipete masagi Fala n aazu. Se eai ma Fala n b , é Ezipete yooi kpein su iz ni. ⁴⁷ Kona d felaiti daawu, niiti daamianigiti ti t ni su, zooi bal n gi veeni ga poo amai. ⁴⁸ Zoz fe kona d felai ma laamianigiti kpein gaal ni ba Ezipete yooi zu, é daamianigiti maa ni, é pu taaiti su. É naa uuni taai ilagilagi oozu , nii é ga maa oolii zu yooi ná-daamianigiti. ⁴⁹ Zoz fe moloji aal ni ba, gola m in e kpolo i ma a aegi. Naama oo amai maa ele ma, ti loo oni gaalu fai a, t ze i nu la m ni zoosu é a gaalu, tiegi late ega ni de.

Zoz fe ná-dointi ta-vai

⁵⁰ Pulu ona m unpagi yeelu , Won ná-zala a ula nui P tifeela ná-doun anzanui Azenate zunu loun feleg z l ni Zoz fe . ⁵¹ Zoz fe doun m ungi laasei p ni ga Manasee,* maz l é ni ma: «GALA ge zèema nà-kp l iti kpein ma, ta k ná-p l ye ei kpein ma.» ⁵² É felesi i laasei p ni ga Efelayime.† É ni ma: «Maz l GALA ge k a ga kpu u nu, zooi naa zu, gè zii l iz l ni ná.»

Pului

⁵³ Kona d felai niiti aniiti ti wola t ni su Ezipete yooi zu, naati ti le eni. ⁵⁴ Kona d fela uluiti ti t zeini ga aa, e elei Zoz fe boni la. Pului looni zooi kpein su, k l daamianigi ni Ezipete yooi p su. ⁵⁵ Si gi zu pului a la Ezipete yooi kpein sona da, nu us iti ti ena kpeei loo Fala n woizu ga ti daamianigi z l . Fala n ni Ezipete nui kpein ma: «À li Zoz fe

* 41:51 Manasee: daaseigi nii ti maa u aai a ta «é nu yeemazu.» † 41:52 Efelayime: daaseigi nii ti maa u aai a ta «kpu ui.»

b , nii é bosu wo ma, wo naa .»⁵⁶ Pului looni zoi kpein su. Zoz fe daamiani mak su ti kpein daalaoni, é a moloi di Ezipete nuiti ma. Pului ni liizu ga i a Ezipete yooi zu.⁵⁷ Nui ni ze ezu zoi kpein su, ti a a Ezipete, Zoz fe b , ga ti moloi eya, maz l pului wola ini zoi kpein su.

42

Zoz fe k leaiti ti aa laa m ungi
Ezipete yooi zu

¹ Zak e kaai ma ga moloi a Ezipete yooi zu, é ni ná-doun zunuiti ma: «Lee vaa zu wo w l zu a wo ilagilagi?»² Gè m nig ga moloi a Ezipete yooi zu. À yei, wo ta eya ná ade , nii a k ade y vulua, ade mina za.»

³ Zoz fe k loun puug iti ti yeini Ezipete yooi zu molo eyazu .
⁴ Zak e la ni Zoz fe de ei B nzam n il ni ti olu, é ni luazu ga faa u mina la.⁵ Izelay le ná-doun zunuiti ti ni z iti saama, niiti ti yeini molo eyazu , maz l pului ini Kanaan yooi zu.

Zoz fe k leaiti polu ula vai
⁶ Zoz fe a é ni devei wosu zoi zu ná kpein. T a é ni moloi dizu nu us i kpein ma. Zoz fe k leaiti ti aani, ti n k bu, ti unpil zoi ma.
⁷ Zoz fe k leaiti kaani. É ti w ni, k l é ni, e é la ti w . É la ni ni ti f n, é ni ti ma: «Mini a wo ze eai ná?» Ti goo aa oteni, ti ma: «Gá ze ezu Kanaan yooi zu, gi aa daamiani geyazu.»

⁸ Zoz fe k leaiti kw ni, k l tiya mu ti la ni t un kw ni.
⁹ Zoz fe igi looni segiti su, é boni, é il ti a. É ni ti ma: «Wa ga n n giti! Wo aa ga wo zoi ná-zobotalazu ti sum .»¹⁰ Ti goo aa oteni, ti ma: «Ba-o, màli ii, g i gi ga a-woti nuiti, gi aa n ga gi molo eya.
¹¹ Gi kpein gá n ga zunu ila kpegi ná-doun zunuiti, gá ga s elama nuiti, a-woti nuiti gi la ga n n gaa n .»¹² É ni ti ma: «Kpele-o, wo aa zoi ná-zobotalazu ti sum su n .»

¹³ Ti goo aa oteni, ti ma: «Da-woti nuiti gá ga k loun puug maazu feleg (12), zunu ila kpegi ná-doun zunuiti Kanaan yooi zu. Loungo gelei, naa y g gi- b za, gila ge ni ná, naa la m vulua.»¹⁴ Zoz fe ni ti ma: «Naa mu ka gè bosu wo ma, gè , wa ga n n giti.¹⁵ W l , elegi gè aazu wo olu ulazu la. Nà onazu Fala n ma, nii é vulua, wo la ulazu g l in, ni wo-le ei la aani .¹⁶ Wo zaama, à gila te e, é li, é a ga wo-le ei. Wa ma, wo y kasoi a ey su wo wooiti polu ula, nà kw ni gaamai a wo bosu. Ni naa laade, gè onaa Fala n ma, nii é vulua, wa ga n n giti.»¹⁷ É ti kpein d ni ma kasoi a folo sa ag laawu.

¹⁸ Foloi za asi i ma, Zoz fe ni ti ma: «N un nà luazu GALA ba. Nii gè bosu wo ma, à naa , wa z nvui wo.¹⁹ Ni wa ga s elama nuiti, wo- loin ta y kasoi a, wo ná, w un, wo li ga moloi, wo wa- l ye eiti k n kula la,
²⁰ naa olu wo a p ga wo-le ei, naa a a k wa- iti polu ula, wo mina za.» Ti yeezeini naa wu, ti naa .

²¹ Ti ni zu ma: «Ungo, ade ga s ba nu de-le ei letegi, maz l de ná-ziizool i aani, si gi zu é ni de maan n zu la, de la ni woiloni ma g l in! Naa a é k a niima maan vai zeelia ade ma la.»²² Lu n kp i ze eni, é ti ma: «Gè la ni bosu wo ma aa, ga: «À mina ama ula gaazu vaa ga doungoi nii?» K l wo la ni woiloni gò ma g l in. Ma amai a niizu maa aaza a ge wosu de ma.»²³ Ti la ni su w ga Zoz fe a gaa aazu, maz l é ena daawoole e nui ti y zu.

²⁴ Zoz fe maa oozani ti a, é li, é lo, é a w l . É aani olu, é ti , é Simiy n ulani ti zaama, é gili ti aazu. ²⁵ Zoz fe deveni ga ti ta- l iti daave ga moloi, ti s ná-walii la ná- l i zu, ti daamiani fe ti ya, ta mi pelei zu. Naa a ti k ni. ²⁶ Ti ta-zoovalegiti kas ilini ga moloi, ti li.

²⁷ Ti ta ila ge ná-molo l i laalaoni ga é daamianigi ve ná-soovalegi ya, ti iini ná, é w l ni, é ná-walii a ná- l i laa . ²⁸ É ni k leaiti ma: «Nà-walii aa aleg ma olu, w l l ba nà- l i zu!» Ti oozu ilini, ti a lua, ti a ma: «Leeni a GALA ge k a ga adeye?»

²⁹ Ti zeelini ti- Zak e b , Kanaan yooi zu. Ti naa kpein su ulani ma, nii é ni ga tiye. ³⁰ Ti ni ma: «Zunui nii é ga zoi mali ii, kp gi ga u a, é gi zog , e gá ga n n giti. ³¹ Gi ma: «Gá ga s elama nuiti, gi la ga n n gaa. ³² Gá ga k loun puug maazu feleg (12), gi p ga k i ma. Gilagi la m ná, doungo gelei a gi- b za, Kanaan yooi zu.» ³³ Zunui naa é ga zoi mali ii, k gi ma: «P t elei nà kw da ga wa ga s elama nuiti. À wo- loin gila z kòba. À daamianigi ze e wa- l ye eiti faa ma. T ze pului i . ³⁴ À li, wo a ga wo-le ei p . Nà kw ga naa maa ele ga wo la ga n n gaa, k l wa ga s elama nuiti. Nà wo- loin ve wo ya, wa zoo wo zi zi zoi zu, maa ili la a wo ma.» »

³⁵ Si gi zu ti ta- l iti suwoni da, s ná-wali uun ge ni laani ná- l i zu. Tiya-o, ti- -o, ti w l ni, ti ta-wali uungi a, ey su ti a lua. ³⁶ Ti- Zak e ni ti ma: «Wa bàlasu dòiinti ma! Zoz fe la m ná, Simiy n la m ná m n , wa ga B nzam n ze e m n , wo lii la! Nà n a naa kpein ge y su ga ze.»

³⁷ Lu n ni k ma: «Da dòn zunu feleg iti paa, ni gè la aleni ma è ga B nzam n. Kaliva mà, nà ale ma la, gè aa la è .» ³⁸ Zak e ni ma: «Ba-o! Wo la lia ma p wa dòn zunui, maz l di zunui zaa, t ila kpe n a é zèa niina. Ni faa u a maaz l na si i zu, wo la aazu bosu, wa r unde a olegiti zeizu g v alaazu sool i zu.»

43

Zak e vaa vai
B nzam n lii vai wu

¹ Pului ni liizu ga wola i a zoi zu. ² Si gi zu ti eni la ga moloi mi, nii ti ze eni la Ezipete yooi zu, Zak e ni ná-doun zunuiti ma: «À ale ma, wo li, wo daamianigi tago eya ade .»

³ Zuda goo aa oteni, é ma: «Zunui naa boni, é maa akpa, ga: «Wo la m aazulaa gàazu ma, k ni wo-le ei a y ná wo olu, wo a.» ⁴ Ni a yee ena gi-le ei a, gi li ma, gá li naazu Ezipete yooi zu, gi daamianigiti geya è .

⁵ K l ni è la p , è a te e, gi la k a, gi a yei p , maz l zunui naa gi ma: «Wo la m aazulaa gàazu ma, k ni wo-le ei a y ná wo olu, wo a.» »

⁶ Izelay le ni ma: «Lee vaa u mu kana wo k ai ga ze, wa na lia zu zunui naa ma, wo- loin ta ili kana m n ?» ⁷ Ti goo aa oteni, ti ma: «Zunui naa gi aaza ag ga f l f l gi gá-vaiti ma, ta gá- l ye e vaiti, é ma: «Wo- a d vulua aa? K loun ili ka wo ?» Gá ma, gi goo aa otegi veeni naati p su, gá la zoo ale gi kw ga to a gi ma: «À li, wo a ga wo-le e zunui?» »

⁸ Zuda ni k Izelay le ma: «Doungoi y ná, é li p , naa a a k , gi wuze e, gi li, ada zoo de z nvui wo, ade mina za, a-o, gi-lointi-yo, giya-o. ⁹ Nà a gè ga zeelagai, ga nà aazu t un maazu, a maa aaza abo mà, ni gè la aani la

olu è , gè a pil è akala si, gè è ya ga s ba nu ey su . ¹⁰ Ni gi la
ni l bini ey su niizu zeeli, é ga gi zi ná zeizu ala fele.»

¹¹ Ti- Izelay le ni ti ma: «T i é a ana, à nii na mu. À zoi
ma z l gani ag iti se ena, wo ti u wa- l iti su, wo lii la ga sabali ai
zunui naa , gul maku n n gi tago, ta k in gul i tago, ta gulu mana maku
n n gi, ta miilegi, ta gulu waai ma z iti, niiti ti ga pisetasegiti ta amandegiti.
¹² À walii ma da feleg i ze e, wo ale ma ga walii ti daani wa- l iti
daa , tanisu kaka faa n ni de. ¹³ À wo-le e zunui ze e, wo wuze e, wo
ale ma zunui naa b . ¹⁴ GALA Z b i-P -Mali ii zaalai ve wo ya zunui naa
aazu, é va bu, é yee e wo- loin z i a, ta B nzam n, ga ti ale ma wo
 . N un nà, ni nà alasu dòinti ma, gè ala ti ma!» ¹⁵ Ti sabali ai ze eni, ti
walii ma da feleg iti se e ya, ti li ga B nzam n alaa. Ti yeini Ezipete yooi
zu, ti li, ti l ga Zoz fe.

Zoz fe k leaiti suzo fai ga pag

¹⁶ Zoz fe w l ni, é B nzam n a ti a, é ná-naavolo unda nui ma: «Nui
niiti t nà-p l i wu, suai ta aa, è kp t , è daamii ele t , maz l
niima nuiti ta aazu laamiizu p b folo gaal gai ma.» ¹⁷ Zunui naama vaiti kpein
k ni, niiti Zoz fe deveni ti ma, é liini ga numaiti Zoz fe ná-p l i wu. ¹⁸ Ti luani
si gi zu ti liini ga tiye la Zoz fe ná-p l i wu, ti ni ma: «Walii vaa e, é ni
ada- l iti su z izu. Naa a ti liizu ga adeye ma, ti vala ade a ga maa aai, ti de
ga du iti, ti da-zoovalegiti se e.» ¹⁹ Ti maa u aai ma Zoz fe ná-naavolo unda
nui a, ti ni p nul zu p l la . ²⁰ Ti ni ma: «Gi maavaay ,
màli ii! Gi aa ná zeizu ila, ga gi daamianigiti geya. ²¹ Si gi zu gi zeeliai ma
maan ni ga gi i ná kpidi, gi gá- l iti daalaoni, s ge w l ni, é ná-
walii a ná- l ilaa , é ni n kpein ga walii naa lieg i, gi p dii looni la.
Gi aa la olu. ²² Gi aa alaa ga wali iligaa, ga gi daamianigiti geya. Gi
la kw a é gá-walii laani gá- l iti su.»

²³ Naavolo unda nui ti woo aa oteni, é ma: «À yiil i, wo mina lua! Wa-
GALAGI e, wo- ná-GALAGI, nii é naavoloi laani wa- l iti su. Wa-walii
zeelini zèa.» Naa olu é yee eni Simiy n a, é lii la ti . ²⁴ É ti l ni Zoz fe
ná-p l i wu, é a ga zi i ti , ti iti maagba. É daamianigi veeni
alaa ta-zoovalegiti zea. ²⁵ Ti ni sabali aiti k ele t zu, ti a Zoz fe
maa un, é zu é a folo gaal gai ma, maz l é woni ti ma ga ta daami
wosu ma ta tiye.

²⁶ Si gi zu Zoz fe aani la ná-p l i wu, ti sabali ai veeni zea, nii é y ni ti ya,
ti aa la, ti n k ni bu zoi ma. ²⁷ É ti aaza ani elei ti elei la, é
ti ma: «Wo- ma l za agi, nii wo ná-fai woni, k d g ? To a d
vulua?» ²⁸ Ti goo aa oteni, ti ma: «Da-woti nui gi- d g ,
to a d vulua.» Ti maa ni, ti n k bu. ²⁹ Zoz fe w l ni, é B nzam n
a, nii é ni ga de ei, dee ná-doun zunui. É gaaza agi woni, é ma: «Wo-
le e zunu aa elagi aa, nii wo ná-fai woni mà?» É ni naa ma: «GALA ge è
aazumaaw in a, dòun zunu!» ³⁰ Zoz fe ulani ga suvil , maz l de ei
aa vai zu b , naa k ni wuulee, g l w in soni. É l ni daa l i wu,
é w l . ³¹ Naa olu é aazu gbani, é ula ná. É aa aani é zuzo,
é ni ma: «À a ga daamianigi.»

³² Ti Zoz fe n n i veeni zea y , k leaiti t n i y , Ezipete nuiti ti
ni laamiizu p b , naati alaa t n veeni ti ya y , maz l Ezipete nuiti
ti la ni k a, ti a laami ma ta E ulu nuiti, ti aazu k z ba va ni ga
naa. ³³ Zoz fe k leaiti ti zeini gaazu ga ti z l pelei, é zo ma m ungi ma,
é li ma aa elagi . Ti ni w l zu a, ti laav ai, ti ilagilagi.

³⁴ Zoz fe daamianigiti te eni ti , niiti ti ni ná-ta alii a. B nzam n

ni s l su, ná zeizu l lu, é le e z iti ba. Ti leni, ti oozun ta tiye.

44

Unma vai y fai ga B nzam n

¹ Zoz fe devei nii veeni ná-naavolo unda nui ya, é ma: «Niima zunuiti ta- l iti daave ga daamianigiti, e elei ta zi bu la, è s ná-wali la ná- l i la. ² Nà-kp le w w i, nii é ga walii, a naa la loungo gelei ná- l i la, è p ná-molo z ng i a.» P l ungi Zoz fe ná-deveiti k ni.

³ Sobui, geelaalaogai ma, ti yee eni nui niiti ba ta ta-zoovalegiti, ti li. ⁴ Ti ulaai ma taai a, ti maa la ni d oozani, Zoz fe ni ná-naavolo unda nui ma: «Wuze e, li, è il nui niiti polu. Si gi zu è ti zu m nsu da, a ti ma: «Lee vaa zu wo faa ag i zuloozu ga faa i? ⁵ Leeni vaa zu wo màli ii ná- kp le w w i unmaai, nii a a le su, é a se e, é ad i la elela ele vai zu? Faa u wola ana wo k ai ga ná.» »

⁶ P l ungi ti zum nni, é ti , e elei n mali ii boni la ma. ⁷ Ti goo aa oteni, ti ma: «Leeni vaa zu màli ii zu ana ga naama zii? Da-woti nuiti ti la d naama isi n p boni ga ti naa ala vaa u ! ⁸ Walii gi kaani gá- l iti daa , gi aa ga naa olu è , gi ze e la Kanaan yooi zu. Lee vaa zu gá li m n walii aa mu zanu unmazu è- mali ii ná- p l i wu. ⁹ Da-woti nuiti gi zaama, z i n p kp le w w i ulazu zee o su, naama nui a za, giya i gá ga màli ii ná-du iti!»

¹⁰ P l ungi ni ti ma: «Naa zolooga e elei wo bogai la. Z i n p a ula zee o su, naama nui a ga nà-du i, naazu w un, wa ga s balala nuiti.»

¹¹ Es ge aazuvil ni, é ná- l i il zoi ma, é daalao. ¹² P l ungi ta- l iti suveel ni, é t zeini ti- ma akologi a, é gaa ela ti- ma loungoi ma. Kp le w w i aani B nzam n ná- l i zu. ¹³ Ti ta-ze eiti balini ga, s ge ná-soovale kas ili olu, ti ale ma taazu.

¹⁴ Zuda tak leaiti ti zeelini Zoz fe ná- p l i wu, naa nid ná- p l i wu, ti n k ni bu zoi ma. ¹⁵ Zoz fe ni ti ma: «Leeni vaa a wo k ai ga nii? Wo la kw ni aa, ga zunui e elei gè la, gè ungaizi i wo, é lo elela ele vaiti ba?» ¹⁶ Zuda goo aa oteni, é ma: «Lee a gá bo màli ii ma? Gá ale? Gá maalobo ale? GALA ge a-woti nuiti ta-vaa aazagi ula k l ma. Giya aa, gi a ga màli ii ná-du iti, giya-o, z i kp le w w i aai zea-o.» ¹⁷ K l Zoz fe ni ma: «Gè izo naa ma, gè a naa ala vaa ! Nui nii kp le w w i aai zea, naa a a ga nà-du i. K l w un, à li wo- ziil igi zu.»

¹⁸ Zuda maa u ani Zoz fe a, é ma: «Màli ii, soma, è va bu a-woti nui è , naa mina ga a-yii aawana vaa wola a-woti zunui laal ma, maz l è e Fala n. ¹⁹ M unpa, màli ii a- woti nuiti gaaza ani, é gi ma: «K a wo n i, aa wo- loin ta ili?» ²⁰ Gi màli ii woo aa ote ga, gi- ma l za agi a ná, ta gi-le e zunu ilagi, nii é s l gai p l za agai ma, naa di i zaa. Nii ila kpe ka z gai dee ya, k gola n ai . ²¹ È ni a-woti nuiti gi ma: «À li, wo aa la p , gè ka ga aazu nà i.» ²² Gi màli ii woo aa oteni ga, zunu loungoi la zooga é a ze e k a, nii naa laade, k a za.

²³ È ni a-woti nuiti gi ma: «Ni wo-le ei la y ni wo olu, wo a a, wo la m aazulaa gàazu ma p .» ²⁴ Si gi zu gi l ai ma la m olu a-woti nui gi- b , gi màli ii woiti boni ma.

²⁵ «Si gi zu gi- ni ma la: «À ale ma, wo li, wo daamianigi ta eya ade ,» ²⁶ gi goo aa oteni, gi ma: «Gi la zooga alesu ma ná, k ni ni gi-le e zunui a gi a, gá yei naazu, maz l ni gi-le e zunui la gi a, gi la zooga gi a

aazula zunui naa aazu ma.»²⁷ Da-woti nui gi- ni gi ma: «Wo kw ni ga ànzai Las le doun zunu feleg z l ni b .²⁸ Gilagi ulani zèa, nà isi zu ga, ite itegi zu, d zuai ta a é soni, é bali ali ga, t zeigè la m ni kaani ey su zaa aza.²⁹ Wa niima gelei ze ena m n , wo lii la, wo maa ooza la bà, faa u a na la, wa r unde a olegi yeizu g v alaazu sool i zu.»

³⁰ «Niizu, ni nà alena ma a-woti nui k b , zunu loungoi la y ni gi olu, gi a li, ta nii ti iliai a,³¹ to a za. Da-woti nuiti gá ga s ba nuiti, ni gá a-woti nui gi- n unde a olegi yeina g v alaazu sool i zu.³² É ud naa maazu, r i gè ga a-woti nui, gè yeelaani doungoi ná-fai a. Gè ni k ma: «Ni gè la aani la olu è , nà ga s ba nu è letema ey su .»

³³ «Màli ii, nà è maan n zu, r i gè ga a-woti nui, nà y zunu loungoi otogi zu, gè ga màli ii ná-du i, zunu loungoiti ti li ta di ni.³⁴ Nà zoo l zu ale k b , ni zunu loungoi la liini pòlu? Ee! Gè mina nimizai a, nii é aazu zeelizu k ma!»

45

Zoz fe l vai ga k leaiti

¹ Zoz fe la m ni zi ni ná wu, é a zuzo naati kpein gaazu, ti ni loni maa oolii zu. É woo ulani, é ma: «À nuiti kpein kula!» Nu n p ge la ni y ni Zoz fe oba, si gi zu é ni l zu la ga k leaiti.

² É wola woo ulani ga g l i, ey su Ezipete nuiti ti m ni, ma wooi zeelini Fala n ná-p l ye ei ma.

³ Zoz fe ni k leaiti ma: «Nà ga Zoz fe! K a n i d vulua?» K l k leaiti ti la ni zooni ti a t un goo aa ote, maz l ti ni luazu ba, ti zasu a ali gaazu.⁴ Zoz fe ni k leaiti ma: «Nà wo maan n zu, à maa u a bà.» Ti maa u ani ba. É ni ti ma: «Nà a gè ga Zoz fe, wo- loin, nii wo p dini, ti aa la Ezipete yooi zu.⁵ Niizu, naa mina wo ga zii l vaa, naa mina wo yii aawana ga t i wo p dini. Pàa , nu y nvui mak vai a é k a GALA ge tè e wo lu .⁶ Maz l kona feleg aa na, pului loai zoi zu, kona d lug a d ná olu, wozawoli la a, aa molo le e vaa.⁷ GALA ge tè eg w un wo lu , nii a k wo y vulua zoi a, wo-y nvui mak , naa ga kp ba vaa wola.⁸ Naa a é ba, wa laade, wo a tè e , k l GALA be. É sèi ga Fala n k , é k ga ná-p l i mali ii, é k ga Ezipete yooi kpein ma undi i wolai.

⁹ «À ale ma fala, wo li k oba. Wa ma: «È-loun zunui Zoz fe a é niima wooi laazeelizu è ma: «GALA ge sèi a ga Ezipete yooi kpein mali ii. Suvil , è a p b !¹⁰ Da aazu zeizu G s n yooi zu, è kòba , a-o, è-loun zunuiti-yo, è lounlonti-yo, wa a- aalagiti, ta a-nik iti, é nii kpein ba, é ga è- ligiti.

¹¹ Miná a nà è-maavai p k ná, naa a a k è la ala ga ani n p ma, a-o, a- l ye ei-yo, ta nii kpein é ga n i, maz l kona d lug ului a d aazu.»

¹² «Wa i wo kaa ga aazu , dè ei B n zam n alaa kaa ga aazu , ga nà goi a gè zu wo .¹³ Gaazu unfegi kpein é b Ezipete yooi zu, à li, wo naa zu ula k ma, nii kpein wo kaa ga aazu, wo naa wo ma. À suvil , wo aa ga k .»

¹⁴ Naa olu, é yee ilini de e zunui B n zam n gi zu, é w l . B n zam n yee y nik gi a, é a w l .¹⁵ É k leaiti kpein n n ni alaa, é a w l . Naa oluma, k leaiti ti y p ni t un p .

Fala n Zak e loli fai
Ezipete yooi zu

¹⁶ Zoz fe k leaiti paa vai ma wooi vazani Fala n ná-p l i wu. Naa n ni Fala n ta ná-boti nu wolaiti. ¹⁷ Fala n ni Zoz fe ma: «G è- leaiti ma: «À wa-loganiiti kas ili, wo li Kanaan yooi zu, ¹⁸ wo wo- ze e ta wa- l ye e wu nu us iti, naa olu wo ale ma, wo a p b . Nà zooi asu ti fe wo ya Ezipete yooi zu. Wa zooi ná-kulanuma ag iti s l , wo mi.» ¹⁹ Da devei nii ve ti ya, è ti ma: «À wotoloiti se e Ezipete yooi zu, wo-lointi b ta wo-anzaiti. Wa wo- alaa se e, wo a. ²⁰ Wo-yii mina olo olo wo- ligiti faa zu, maz l anii ag iti ti Ezipete yooi zu, naati ta ga w n .»

²¹ Izelay le ná-dointi ti k ni ana n . Zoz fe wotoloiti feeni ti ya, e elei Fala n ná-devei ni la. É daamianigiti feeni ti ya alaa, nii ta mi pelei zu. ²² É se e niin i veeni ti ilagilagi ya. É wali ae unsa ag (300) veeni B nzam n ya, ta se e niin l lug . ²³ É soovale sin puug le eni k ma, ti as iliai ga Ezipete anii apagiti, ta soovale saa puug ti as iliai ga moloji, ta ului, ta daamianigiti k ná-si vai zu. ²⁴ Naa olu, é yee eni k leaiti ba, ti li, é ti ma: «À mina pelei zu.»

²⁵ Ti aleni ma, ti ze e Ezipete yooi zu, ti l Kanaan yooi zu ti- Zak e b . ²⁶ Ti ni ma: «Zoz fe a d vulua, to a é Ezipete yooi kpein unda.» K l Zak e aal ini n t n, maz l é la ni laani ti la. ²⁷ Ti wooiti kpein daazeelini ma, niiti Zoz fe ti woni ti ma. Zak e wotoloiti kaani, niiti Zoz fe ti le eni se e vai zu. Názu a ti- Zak e yiil ini la ma. ²⁸ Izelay le ni ma: «É zolooga! Dòun zunui Zoz fe a d vulua! Nà liizu, gè p t , aisa gè a za.»

46

Zak e yei vai Ezipete yooi zu

¹ Izelay le il ni pelei zu, é a li, é naati kpein ba, ti ni ga n n i. Si gi zu é zeelini la Beel-See a, é zala aiti kulani k Izaake ná-GALAGI . ² GALA ge ni Izelay le kulak l maiti su kpidii naa. É tolini, é ma: «Zak e! Zak e!» Izelay le goo aa oteni, é ni ma: «Nà aal!» ³ GALA ge ni ma: «Nà ga GALA, è- ná-GALAGI. Mina lua è lii vai zu Ezipete yooi zu, maz l ná a gè è zu ná ga zii wola. ⁴ Nà i a gè y su è a, de yei Ezipete yooi zu, nà i n a m n gè aazu l zu ga e, gè è ula ná . Da zaana, Zoz fe a é aazu è- aazu ti p zu ma ga t i zeei.»

⁵ Zak e ze eni Beel-See a. Izelay le ná-doun zunuiti ti ti- Zak e ze eni, ta ti-lointi, ta ti-anzaiti, ti ti l wotoloiti su, niiti Fala n ti le eni ga ti ti ze e ti zu. ⁶ Ti ta-logani ulugiti se eni alaa, ta ti-yea ligiti kpein, ti ti z l ni Kanaan yooi zu. Pele ana Zak e zeelini la Ezipete yooi zu, é ná-p l ye ei kpein ba. ⁷ É liini ga ná-p l ye ei kpein Ezipete yooi zu: ná-doun zunuiti, ta naati ti-loun zunuiti ta ti-loun anzanuiti, ta ná-doun anzanuiti.

Zak e ná-p l ye ei,
nii é yeini Ezipete yooi zu

⁸ Izelay le ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, niiti ti yeini Ezipete yooi zu, Zak e ta ná-doun zunuiti.

Zak e ná-doun zunu m ungi, é s l ni, daaseigi ni ga Lu n. ⁹ Lu n ná-doun zunuiti ti ni ga: Geen ke, Palu, G selon, ta Kaalemi.

¹⁰ Simiy n ná-doun zunuiti ti ni ga: Yemuw le, Yamin, W ade, Yakin, S aal, ta Sayile, nii é ga Kanaan anzanui ná-doun zunui.

¹¹ Leevi ná-doun zunuiti ti ni ga: G lesen, Ke ate, ta Melali.

¹² Zuda ná-doun zunuiti ti ni ga: E l, W nan, Seela, Peel se, ta Zeela. K l E l ta W nanni ti zaani Kanaan yooi zu. Peel se n n ma loun zunuiti ti ni ga: G selon ta Gamule.

¹³ Isakaal ná-doun zunuiti ti ni ga: T la, Puva, Y e, ta Simelon.

¹⁴ Za ul n ná-doun zunuiti ti ni ga: Seel de, Elon, ta Yaaley le.

¹⁵ Zunu lointi kana Lea ti z l ni Zak e Padan-Alame, é ti-loun anzanui Dina a. Ti-vofodaiti p ti ni ga nu uusa a maazu sa a (33).

¹⁶ Gade ná-doun zunuiti ti ni ga: Sifiyon, Gagi, Suni, Ese on, Eli, Al di, ta Aleeli.

¹⁷ As l ná-doun zunuiti ti ni ga: Yimena, Yiseva, Yisevi, Belia, ta ti- aazeelai Seela. Belia ná-doun zunuiti ti ni ga: Gee l ta Malekiy le.

¹⁸ Zak e mavofodaiti kana ti y zu ta Zilepa, boti anzanui nii La an feeni ná-doun anzanui Lea ya. Ti p ti ni ga nu puug maazu l zita (16).

¹⁹ Zak e anzai Las le ná-doun zunuiti ti ni ga: Zoz fe ta B nzam n.

²⁰ Won ná-zala a ula nui P tifeela ná-doun anzanui Azenate doun feleg z l ni Zoz fe Ezipete yooi zu: Manasee ta Efelayime.

²¹ B nzam n ná-doun zunuiti ti ni ga: Beela, Beek l, Ase le, Geela, Naaman, Eyi, L se, Mupime, Gupime, ta Aalede.

²² Zak e mavofodaiti kana ti y zu ta Las le. Ti p ti ni ga nu puug maazu naani (14).

²³ Dan ná-doun zunui ni ga: Gusime.

²⁴ N fetali ná-doun zunuiti ti ni ga: Yaasey le, Guni, Yees l, ta Sileeme.

²⁵ Zak e mavofodaiti kana ti y zu ta Bile a, boti anzanui La an feeni ná-doun anzanui Las le ya. Ti p ti ni ga nu l fela.

²⁶ Nuiti ti y ni Zak e a, ti a Ezipete yooi zu, ti ulaai t un su, ti kpein kp ga ni ga nu uul zita maazu l zita (66), Zak e ná-doun zunuiti ti-anzaiti ti la naama aalugi zu. ²⁷ Zoz fe ná-doun zunuiti ti z l ni Ezipete yooi zu: nu feleg . Zak e ná-p l ye ei ma nu us i lieg i é yeini Ezipete yooi zu, é ni ga nu uul fela (70).

Zak e zeizu ula vai
G s n yooi zu

²⁸ Zak e Zuda le eni lu elei Zoz fe b , é bo ma ga é daa omi G s n. Ti zeeliai ma G s n yooi zu, ²⁹ Zoz fe ná-wotoloi ele t ni, é l su, é li G s n, k Izelay le laa omisu. É kaai ma n feya, é v l ga k gi, é l bi w l zu zeei naa gi a. ³⁰ Izelay le ni Zoz fe ma: «Nà zoo zaazu niina, t zeigè- aazu aa, a d vulua!»

³¹ Zoz fe ni k leaiti ma, ta k ná-p l ye ei: «Nà liizu, gè Fala n loo isu, gè ma: «K leaiti ta k l ye ei, niiti ti a Kanaan yooi zu, ti a, ti zeelia mà. ³² Niima nuiti ta ga togani mak nuiti, maz l togani lo nuiti be, ti aa ga ta- aalagiti, ta ta-woliiti, ta ta-nik iti, ta nii kpein é ga ti- ligiti.» ³³ Si gi zu Fala n a wo lolina da, é wo ma: «B gele a wa a k ?» ³⁴ wa goo aa ote ga: «Da-woti nuiti gá ga togani lo nuiti, é t zeigima loungo yeei ma, ey su niizu, giya-o, gi-m m wolani-yo.» Naa ele ma, to a vaazu bu, wo zeig s n yooi zu, maz l togani lo nuiti b l ze e Ezipete nuiti b .»

47

L biyai Zak e ná-p l ye ei s l ni

¹ Zoz fe liini, é Fala n loo isu, é ma: «K ta k leaiti ti aa, ti ze e Kanaan yooi zu, é ta-logani wolaiti ta ma goiti ba, ta nii kpein é ga t n i. P t , ti lia G s n yooi zu.» ² É nu l lug ze eni k leaiti su, é li, é ti

l ga Fala n. ³ Fala n Zoz fe k leaiti gaaza ani, é ti ma: «Wawotii a ga gele?» Ti Fala n woo aa oteni, ti ma: «Da-woti nuiti gá ga togani lo nuiti, e elei gi-m m wolani ti ni la.» ⁴ Ti ni m n Fala n ma: «Gi aa lago zeizu zoi zu, t ze daamiani ge la m awoti nuiti ta-logani ulugiti zea, maz l pului wola i Kanaan yooi zu. Va bu, a-woti zunuiti gi ze G s n yooi zu.»

⁵ Fala n ni Zoz fe ma: «È- ta è- leaiti paa è oba. ⁶ Ezipete yooi a è yeema. È- ta è- leaiti sei zoi asu . Ti ze G s n yooi zu. Ni è kw ga s elama zunua ta ti zaama, ti ze nà-togani ulugiti unda.»

⁷ Zoz fe aani ga k Zak e, é d ga Fala n. Zak e tuya looni Fala n . ⁸ Fala n ni Zak e ma: «È-zii ma voloi ma onagiti ti a ga dieleg ?» ⁹ Zak e Fala n woo aa oteni, é ma: «Sii ma voloi ma onagiti ti ai si zi gi zu, ta ga kona ungila puusa a (130). Sii ma voloi ma onagiti ti la m inni, ti u , ti la zeelini g l in m m wolani ti-zii ma voloi ma onagiti su, t n ma zi zi voloiti.» ¹⁰ Zak e tuya looni m n Fala n , é ze e naa b , é li.

¹¹ Zoz fe k ta k leaiti seizu ulani, é naa ta veeni ti ya ga t n Ezipete yooi zu, zoi asu , Lames se yooi zu, e elei Fala n ma levei veeni la zea. ¹² Zoz fe k ta k leaiti k n kulani, é ti laaz bo, ta k ná-p l ye ei kpein, e elei dointi tieg i ni la.

Zoz fe ná-botii elei pului ma zi gi zu

¹³ Daamiani ge la m ni zoi zu ná kpein, maz l pului wola ini. Nu us iti ti a ani, Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi zu, pului maa ele ma.

¹⁴ Zoz fe walii kpein gaal ni ba, é kula Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi, moloí olu ele zu ti ni geyazu. É naama walii l ni Fala n ná-p l i wu. ¹⁵ Si gi zu walii eni da Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi zu, Ezipete nuiti ti aani Zoz fe b , ti ma: «Daamianigi ve gi ya! K ni n gi za è aazu, t ze walii ega?» ¹⁶ Zoz fe ni ma: «Ni walí la m ná, à wa-loganiiti fe, nà daamianigi ve wo ya wa-loganiiti potogi zu.» ¹⁷ Ti ni aazu ga ta-loganiiti Zoz fe . Zoz fe daamianigi veeni ti ya, ta-zooiti potogi zu, ta ta-nik iti, ta ta- aalagiti, ta ta-woliiti, ta ta-zoovalegiti. É daamianigi veeni ti ya ana naama onagi, ta-loganiiti kpein potogi zu.

¹⁸ Si gi zu naama onagi le eni da, ti aani p b poluma onagi, ti ma: «Gi la d uzu g l in màli ii a ga walii ega gi ya, ta gi aa ga togani ulugi màli ii , naa ega, é y ga gi ma n ga gi aa ga gi- us iti ta gá-yooiti, gi fe màli ii ya. ¹⁹ Lee vaa zu gá li zaazu è aazu, giya-o, gá-yooiti-yo? Gi na gá-yooiti ba, è gi eya daamianigi otogiti su, gá ga Fala n ná-du iti, giya-o, gá-yooiti-yo. Nii alaa gá faza, naa ve gi ya, naa a a k gi y vulua, gi mina za, gá-yooiti gaa akai mina y .»

²⁰ Zoz fe Ezipete yooi kpein geyani Fala n , maz l Ezipete nuiti ti ta-alagiti p dini, ti ilagilagi, t ze pului ini ti la. Zoi ni ga Fala n ogi. ²¹ É nu us iti gaal ni ba, é ti u taa wolaiti su Ezipete w pelema ti, é zo z la ele, é li z la ele. ²² K l é la ni zala a ula nuiti ta-yooi eyani, t ze Fala n t seini zala a ula nuiti ta-vaa zu. Ti- n gi ni ga nii Fala n ni feezu ti ya. Naa a é ba, ti la ni ta-yooiti p dini g l in.

²³ Zoz fe ni nu us iti ma: «Gè wo eya za Fala n , wo wa-yooiti ba. Ani zuwui t , wa zoo wo faza, wo boli wa-yooiti ba. ²⁴ Molo le e zi gi zu, wa seizu l lusi i ve Fala n ya, seizu naanisi i z iti ti ga w n , é ga kpalagiti ba zuwui, é wo n kula wa wo-lointi, ta niiti kpein ti

wa- l ye eiti bu.»²⁵ Ti ni ma: «Da a è gi-y nvui y ga gi ya, maz l gi zaalai z l g màli ii è aazu, gá ga Fala n ná-du iti.»²⁶ Zoz fe naa ni ga t gi Ezipete yooi kpein su, naa y g ma zaa aza, Ezipete yooiti ma z l gani zeizu l lusi i a ga Fala n n n . K ni n zala a ula nuiti ta-yooiti ka ti la ga Fala n n n .

Zak e zii ma ona gaa elagiti

²⁷ Izelay le nuiti ti zeini Ezipete yooi zu, G s n yooi zu. Ti z l ni, ti u u, ti wola aaw l .²⁸ Zak e kona puug maazu l fela ni Ezipete yooi zu. Zak e zii ma voloi kpein ge ni ga kona ungila puunaani maazu l fela (147).

²⁹ Si gi zu saa voloi maa u ani la, é ná-doun zunui Zoz fe lolini, é ma: «Ni a va bu, è faa b , nà è maan n zu, yeei l kpàlai wu, è minaze e b , è n b i ulak l ma b , ta woo iladai, ga è la màa ulua Ezipete yooi zu. ³⁰ Si gi zu gè liizu la m m wolani p , ti zaai, a kùla Ezipete yooi a, è li ga ze, è màa ulu ta- abaye ei zu.» Zoz fe goo aa oteni, é ma: «Nà k ana, e elei è bogai la.»³¹ Izelay le ni ma: «Gona b .» Zoz fe onani b . Naa olu Izelay le n k ni ná-betei unbua .

48

Zak e tuya loo vai

Zoz fe ná-doun zunu feleg iti b

¹ Naama vaiti poluma, ti aani, ti Zoz fe ma: «W l , è- a zee zu.» É ná-doun zunu feleg iti se eni ya, Manasee ta Efelayime. ² Ti liini, ti daazeeli Zak e ma ga: «È-loun zunui Zoz fe a aazu è b .» Izelay le zuvik iti kpein gaal ni ba, é wuze e, é zeí ná-betei zu. ³ Zak e ni Zoz fe ma: «GALA Z b i-P -Mali ii ulani b k l ma Luze, Kanaan yooi zu, é tuya looni b . ⁴ É ni mà: «Nà è zu ga kpu u nu, gè è aaw l , gè è ga zii m inm in. Nà niima yooi ve è-mavofodai , un a ze ena ná, to a ga è-mavofodai n n .» ⁵ Doun zunu feleg iti ti z l gai è Ezipete yooi zu, aisa gè a a è b , Efelayime ta Manasee, naati ta ga r n iti, e elei n Lu n ta Simiy nni ti la zèa. ⁶ K l , dointi è ti z l ga niiti poluma, naati ta ga n iti. Ta t n ma oganii z l ti-li ni ta-yooi zu. ⁷ Maz l gè ni alesu ma, gè a ze e Padan-Alame, Las le zaani pelei zu kòba , Kanaan yooi zu, ná maa la ni oozani gola Efelata a. Miná a gè maa uluni ná, Efelata pelei zu.» (Efelata é lolisu alaa ga B teley me.)

⁸ Izelay le w l ni Zoz fe ná-doun zunuiti ba, é ma: «B ni ka ga niiti?» ⁹ Zoz fe k woo aa oteni, é ma: «Dòun zunuiti kana, GALA ge ti vea zèa .» Izelay le ni ma: «Nà è maan n zu, ti maa u a l bà, ga gè tuya loo ti .»

¹⁰ Izelay le aazu ti maa idini p l za agi maa ele ma, é la m ni woza aazu f n. Zoz fe ti ze eni, é ti maa u a ba. Izelay le laa ni ti- omaga ti, é ti n n . ¹¹ Izelay le ni Zoz fe ma: «Gè la ni isi zu ga nà è- aazu a olu m n , k l w l , GALA ge vaa bu v l gè aazula è-lointi ma.»

¹² Zoz fe ná-doun feleg iti kulani k iibiiti z zu, é n k zooi ma. ¹³ Naa oluma Zoz fe ti feleg p se eni, é Efelayime zoni ga zeezai, é naa lo Izelay le zu elei, é Manasee zo ga i, é naa lo ga Izelay le yeezazu elei, é ti maa u a ba. ¹⁴ K l Izelay le zeezai maalení, é p Efelayime unma, nii é ni ga loungoi, é zu ele yeei wuze e, é p Manasee unma. É zeeiti gaa olani ba, an ni Manasee a é ni ga doun m ungi.

¹⁵ É tuya looni Zoz fe , é ma:

«GALAGI niigi k A alaame ta k Izaake ti zi ni gaazu,
 GALAGI nii togai tù sù ma voloi p su ey su za,
¹⁶ geezu eelai nii é kizoga faa i kpein ma,
 naa tuya loo niima zunu loungoiti b .
 Ti a ti loli ga dàaseigi, ta k ni daaseigi, A alaame ta Izaake,
 ti wola aaw l zooi zu ná p .»

¹⁷ Zoz fe kaani ga k a yeezai laazu Efelayime unma, naa la ni
 n ni b . É k yeei zoni ga é se e Efelayime unma, é lii la Manasee unma
 elei. ¹⁸ Zoz fe ni k ma: «Mina k ana k , maz l nii ma
 gelei a é ga doun m ungi. È-yeezai la n ungi ma.»

¹⁹ K l ni, é ma: «Gè kw , dòn zunu, gè su w . T
 alaagi to a aazu zuga nu us m inm in, gaaw l . K l de e
 zunui a w l zu, é le e t un ba, mavofodaiti ta ga zii wola.» ²⁰ Naama volo
 ná, é tuya looni ti feleg , é ma: «Izelay le nu us iti ta wo-laaseigi wo
 ta-luyai zu, ti ma: «GALA ge è ga Efelayime ta Manasee ele.» » Zekana
 é Efelayime le eni da Manasee lu .

²¹ Izelay le ni Zoz fe ma: «Sàa yeei ana a zeelizu, w l GALA ka
 zu wo a, to a wo aa ale ma, é li ga woye, wo-m m wolani ta-yooi
 zu. ²² N un nà, nà Sik me yooi ze ezu, gè da n i ma, é le e è- lointi
 t n i a, nii gè kulani Am l nuiti zea, ga nà-bo a z kp i, ta nà-kil gi.»

49

Zak e tuya loo vai
 ná-doun zunu puug maazu feleg iti (12) b

¹ Zak e ná-doun zunuiti tolini, é ti ma: «À aal ba, gè faiti bo wo ma, niiti
 ti aazu zuga woye elela elei.»

² À aal ba, wo woilo mà ga pag , Zak e ná-doun zunuiti!
 À woilo wo- Izelay le wooi ma!

³ Lu n, a a è ga dòn m ungi,
 nà-z b i ta sùvik i ma m ungit,
 è-losu w l ai ti p ba,
 è-z b i w l ai ti p ba.

⁴ È yee aa aai e zi vegi,
 è la m nu itela losu z l ga,
 maz l è l è- laa etei zu,
 è nà-betei z è l vai zu ná.

⁵ Simiy n ta Leevi ta ga k lointi,
 ta-wo a z kp iti ta ga tooma aniiti.

⁶ Zii mina p ta-yaava vai a g l in,
 nà-kisi i mina ili ta- aal bai a!
 Maz l ti nu aani ta-yii ulagi zu,
 ti nik iti k olu ataiti te eni ta-unsu i zu.

⁷ Ta-yii ulagi oto , maz l gola u ,
 ta-yii adii oto !
 Nà ti aa w Zak e n n iti saama,
 nà ti vaza Izelay le zaama.

⁸ Zuda, a a è- lointi ti aazu è maamus zu.
 È-yeei a è zili nuiti k polu .
 È- ná-doun zunuiti ta n k su è wu.

⁹ Zuda, d̀un zunu, a ga zala zin goi,
nii é ze ezu paa wosu !

É iibiiti p su, é , e zalai,
e zala zaai, a a zoo é buze e p zu ?

¹⁰ Kundi ilai ma lukp i la ulaa Zuda l ye ei a p ,
an t gi maazu aa nui ná-poogi la ulaa k y zu ti,
ey su nii tukp i ga n n naama nui a,
nuiti ti olo b .

¹¹ To a ná-soovalegi ili leez n l kulugi a,
é ná-soovale saai ma yi oi ili ma l kulu pag i a.

To a ná-se ei gba d i wu,
é ná-se e maazu ze ei gba leez in ma amai wu.

¹² Gaazu z iti kp i su ga d i,
n n i iigaiti kole .

¹³ Za ul n a ze i Kpolo Wolai oba yooiti su,
to a ze i zi la , atoiti tosu
ná-zou w pelema ti ta zeeli Sid' n yooi pelei.

¹⁴ Isakaal a ga soovale sin i su aai,
é laani togani mak zasa feleg iti z zu .

¹⁵ É a ka ga ná-doo o bosu ag ,
zooi wola ag .

É a ili kas i wu,
é a l du lai ma wotii zu.

¹⁶ Dan a ná-nu us iti tukp aale e,
e Izelay le ná-bolodai gila.

¹⁷ Dan a zu pelei zu ga kaalii,
é ga p aalii pele goi zu,
é sooi i k libiligi a,
soo ma nui loo daazei.

¹⁸ Ee, G o GALAGI, k̀tog a- izo fai a!

¹⁹ Toosu nuiti ta a Gade laal ma,
k l to a wuze e, é laal ti wu, é ti zi a ga i.

²⁰ As l ná-zooi zu a daamianigi a ná ga b l a.
To a masa daamiani pag i kpein kula.

²¹ N fetali a ga dopai, é yeema, é a ili,
é a zi o ag iti pu.

²² Zoz fe a ga gwaa wulu ag i ma n bai,
gwaa wulu ag i ma n bai, é zi ungi oba .
Ma ekegiti buze e , ti z l si igi maazu.

²³ Ti aa og ma, ti kil giti pili ma.
Kil pili nuiti ti ni ga t un sili nuiti.

²⁴ K l é ná-kil gi zog kpaan t i,
zeeiti sulog ga Zak e ná-Z b -Su-GALAGI yeeiti,
nii é ga Izelay le mak nui ta ná-fasai.

²⁵ È- ná-GALAGI zaalai zu, nii é ga a- ba nui,
GALA Z b i-P -Mali ii, nii a tuya loo è ,

a tuyaiti s l , ti ze ezu maazu gee l gi zu,
ta tuyaiti ti ulazu zi oma zooli wu,
ta doun m inm ingiti ta togani ulugiti.

²⁶ È- ná-tuyaiti zee aa aa ,
ti le e s l nuiti t n iti ba,
ey su é zeeli o gizeiti kw gi.
Tuyai naati ti yei Zoz fe unma,
é yei, é la k lointi ta- undi ii losaama !

²⁷ B nzam n a ga zulu ui, nii é anii alizu ga,
sobui é ná-ani zogai mi,
kp k i, é k zoganii aa w .

²⁸ Naati kpein ka ti ga Izelay le ná-boloda puug maazu feleg iti (12), pele ana
ti- naama iti boni la ti ma, é a tuya loo ti . É tuya looni ti ,
s gilagilagi ta n n ma luyai.

Zak e zaa vai

²⁹ Naa olu é nii ma levei veeni ti ya ga: «Nà ga a liizu k ni p , ti zaai.
Wa màa ulu m m wolani koba , pugi zu, é G te nui Efelon ná-kpalagi zu,
³⁰ Makepeela alagi ma ugi zu, Mamelee oba , Kanaan yooi zu. Kpalagi naa a
A alaame geyani G te nui Efelon ma, é b ga maa ulu bosu . ³¹ Ná n
a ti A alaame ta anzai Sala maa uluni ná. Ná n a ti Izaake ta anzai Ele ka
maa uluni ná. Ná n a gè Lea maa uluni ná. ³² Kpalagi ta pugi é ni su, ti
eyaa ni de G te nuiti ma.»

³³ Si gi zu Zak e eni da ga deveiti fe ná-doun zunuiti zea, é laani olu betei
zu, zii looni, é za, é li m m wolani p ti zaai.

50

Zak e maa ulu vai

¹ Zoz fe izini k aazu ma. É w l ni ma, é n n ga daa
komagai. ² Naa olu Zoz fe devei veeni t l iti zea, niiti ti ni ga
ná-boti nuiti, ga ti k ele t f n. D t l iti ti
Izelay le ma oomai v ni, ti a gul maku n n gi f ma. ³ K ni
ta la k ga folo uunaanig (40), yee alai naa a maan ni, é , poomai
a v , gul i a f ma. Ezipete nuiti ti ná-w l i woni folo uul fela (70)
laawu.

⁴ Si gi zu saa w l i ma voloiti ti le eni da, Zoz fe liini, é Fala n
ná-koizu nuiti p , é ti ma: «Ni wa va bu, wo faa b , nà wo
maan n zu ga wo li, wo niima woiti bo Fala n ma: ⁵ «K ni gè ona
b , é ni mà: Nà ga a zaazu. Da màa ulu kabaye ei zu, nii gè b ni Kanaan
yooi zu. Nà p gè l ná, gè k maa ulu, naa olu, nà alesu ma, gè a.»
» ⁶ Fala n goo aa oteni, é ma: «L , è- maa ulu, e elei è
onani la t un b .»

⁷ Zoz fe l ni ga é k maa ulu, Fala n ná-boti nuiti kpein ti
il ni polu, ta ná-koizu wolaiti, ta Ezipete yooi zu wolaiti kpein, ⁸ ta Zoz fe
ná-p l ye ei kpein, k leaiti, ta k ná-p l ye ei, doungoiti n
a ti ti y ni G s n yooi zu, é ta-logani goiti ta ma wolaiti ba. ⁹ Wotoloiti ta
soo nuiti ti ni Zoz fe olu alaagi, naa a é k ni b b i wolalaa aa oni.
¹⁰ Ti zeelini Atade molo lo azu , nii é zi wolai Zulud n olu elei, ti ma
maa ulu bo fai w l ni, ti maawui. Zoz fe k l bini, é k ga folo
l fela, é a k zaa w l i wo. ¹¹ Kanaan nuiti ti ni zeini zooli zu, ti
idaani saa vai naa elei wu, nii é ni Atade molo lo azu , ti ni
ma: «Saa w l iin ka ga nii kpaai Ezipete nuiti ma.» Naa a é ba, ti naama

molo lo azu laasei p ni ga A le-Miselayime.* Ada ná a zi wolai Zulud n olu elei.¹² Dele ana Zak e ná-doun zunuiti ti ti- ná-deveiti k ni la. ¹³ Ná-doun zunuiti ti liini la Kanaan yooi zu, ti maa uluni Makepeela alagi ma ugi zu, nii A alaame geyani G te nui Efelon ma, ga é ga n n ma maa ulu bosu , Mamelee oba . ¹⁴ Zoz fe egai ma ga k maa ulu, é aleni ma Ezipete, ta k leaiti, ta niiti kpein ti l ni ma k maa uluzu .

In in gi vai
Zoz fe k leaiti ba
¹⁵ Zoz fe k leaiti ti kaai ma ga ti- zaa, ti ni ma: «Ni s i Zoz fe a na, é ga ade zili nu, faa i kpein de k ni la, é ti otokula ade ma!»¹⁶ Ti keela wooi le eni Zoz fe ma, ti ma: «Aisa è- a za, é niima levei veeni, é ma: ¹⁷ «Wa Zoz fe ani ga: Nà è maan n zu, è- leaiti ta- amaba vai zuvaay , ta ta- otoi, maz l ti faa i ga e.» Gá è maan n zu, è- ná-GALAGI ná-boti nuiti gá- otoi zuvaay niizu!»
Zoz fe w l ni, si gi zu ti ni p la ana. ¹⁸ K lointi ti aani tiya i, ti la k wu, ti ma: «Giya aa, gá ga a-woti nuiti.»
¹⁹ Zoz fe ni ti ma: «À mina lua, nà a gè GALA potogi zu aa? ²⁰ Wo isi ni ga wo faa u ga ze, k l GALA ge naa valiboni, é k ga faa ag , ga naa laazeeli, nii é zu za, naa a a k nu us m in m in z nvui izo. ²¹ Niizu, de mu à mina m lua, nà wo-maavaiti p k zu, ta wo-lointi t n i.» É ti aan n ni, kp elei ma ti ga pag .

Zoz fe zaa vai
²² Zoz fe zeini Ezipete, ta ná-p l ye ei. É y ni vulua, ná-konagi ga ungila puug (110). ²³ Zoz fe Efelayime mavofodaiti kaani, ey su é za agi a. Manasee ná-doun zunui Makiil ná-doun zunuiti ti z l ni alaa k ma. ²⁴ Zoz fe ni k leaiti ma: «Nà ga a zaazu. K l GALA ka aazu wo ulazu niima yooi t i su, é li ga woye m n zooi naa zu, nii é ma minaze egi woni, é ma ona wo A alaame , ta Izaake, ta Zak e.»²⁵ Zoz fe ni Izelay le lointi ma: «K ni wo ona, GALA ka aazu wo maalobosu, ze eman p ge la ba, wal ga mà aeiti, wo ti maa ooza a.»²⁶ Zoz fe ná-konagi ai ma ga ungila puug (110), é zaani. Ti ma oomai v ni, ti a gul maku n n gi f ma, ti da pooma esui zu Ezipete yooi zu.

* 50:11 A le-Miselayime: daaseigi nii ti maa u aai a ta «Ezipete nuiti ta-zaa w l vai.»

Egez de

S i nii laaseigi a ga: Egez de
 Polu a ga: Gula
 To a Izelay le nuiti kula vai wosu Ezipete yooi a, ti ni ná Zoz fe
 n n ma zi gi zu, ti y ni ná, GALA ge tuya loo ti , ti wola u u. K l
 masa niin ili ge zeini Ezipete nuiti unda, nii é la ni faa n p kw , é a
 il Zoz fe a. É t zeini ga ti l a, é ti zo ga du iti.
 Gaa w su 20:2 zu, nii é Egez de z i zaama , GALA ge bog Izelay le
 nuiti ma, é ti ma: «Nà a gè ga è-Mali ii, a-GALAGI, nà a gè è ula Ezipete
 yooi a, è ni ná du lai zu.»
 Wooi naati ti puuzu feleg i zu, ta Egez de z i ma ungi ulazu
 k l ma, ta suvaa iin golai, ga GALA ka é ga: Ná-nu us iti un m GALAGI.
 Naa olu, ma puuzu ilagi n a é ga: «T puug iti» ma l zeigi, GALA ná-
 n b i maa ele ma, é Izelay le nuiti un m ga, to a p niina ga naati ti ta-
 n b i ula k l ma t un b , ga ti a ná-t giti so.
 Izelay le nuiti ti egai ma ga zeizu z l ga pag Ezipete yooi zu, ti u uni,
 ti ga nu us m in m in kona m in m in daawu, (Zen ze 45:17 é li 20; ta
 47:11), k l ti t ni ga ti l a du lai zu Ezipete masa niin i yeezu.
 GALA ge la ni y ni n w l zu Izelay le nuiti ba ta- l i zu, ti ni
 su, é a e ti ulazu su.
 É yiimaze eni ga ti ta ila, daa ga: Moize, ga é ga ta-lotu i, naa olu GALA
 ge ti maaloboni ná zeizu m in m in ga ná-zee aa aai.
 É ini Ezipete nuiti da, ey su Izelay le nuiti ti ula ti ya du lai zu, ti
 yeemalai z l , ti li ta-yooi zu (1:1--15:21).
 GALA kpegai ma ga lo ti lu , é ti mak , ey su ti e ga Sinayi gizei ma le eba
 wolai maazu ud , (15:22--18:27). GALA ge Izelay le ni ga ná-nu us i,
 naama minaze egi maa ele ma, é k ni Izelay le Sinayi gizei ma, ta ná-
 t giti é d ni ga ti ye (19:1--24:18).
 Ey su Moize a kalagiti s l , niiti ti losu GALA seizu adegai ma ze e
 l i lo fai a, (25:1--31:18) Izelay le nuiti ti liini m n GALA baa ulaba
 t zu , ti zanugi t ga nik yi oi elei, naa a é
 aani ga GALA ná-zii aawana wolai ti laal ma (32:1--34:35).
 S i a wooi aa elazu ga GALA seizu adegai ma ze e l i lo fai,
 GALA a a a, é ula k l ma ti ná (35:1--40:38).

**GALA GE IZELAYELE NUITI
 KULA VAI
 EZIPETE YOOI UA**

(1:1--15:21)

Izelay le nuiti d vai du lai zu
 Ezipete yooi zu

¹ Izelay le ná-doun zunuiti kaa, ti y ni Zak e olu, ti a Ezipete yooi zu,
 s ta ná-p l ye ei: ² Lu n, Simiy n, Leevi ta Zuda, ³ Isakaal, Za ul n ta
 B nzam n, ⁴ Dan, N fetali, Gade ta As l. ⁵ Zak e mavofodaiti tieg i ni
 ga nu uul fela (70). Zoz fe ni niina Ezipete yooi zu.

⁶ Zoz fe zaani, k leaiti kpein alaa, ta ti-ma alamaiti kpein.
⁷ Izelay le nuiti ti u uni, ti m in, ti aaw l , ti a n ga zobob
 nuiti. Zooi zulaaveni ga ti ye.

⁸ Masa niin zeini Ezipete yooi unda, nii é la ni Zoz fe w . ⁹ É ni
 ná-nu us iti ma: «À w l , Izelay le nu us iti ti m in a de a, ti-z b i

w l d n i a. ¹⁰ Ade li, de l ga da ga kele ele nuiti ta-vaa zu. De pele esa ta- u u vai lu , maz l ni k a aana, ti mina de w inze e nuiti ba, ti a de zakpe, ti a ula zooi a naa olu.»

¹¹ Názu a ti gw l ma nuiti seini la Izelay le nuiti unda, ti a ti l ga boti aagiti, ti ni feezu ti ya ga maa aai. Pele ana ti taa wolaiti toni da Fala n , niiti ti ga Pit me ta Lames se, anii mak su ti. ¹² K l t un ta la na ti l zu, ti maa ena m in n , ti aa a w l , ey su Ezipete nuiti ti ti w inze e. ¹³ Ezipete nuiti ti Izelay le nuiti gola zopele uni, ti ti unga ga du la aa aagi. ¹⁴ Ti eteai aani ti ma ga boti aa aagiti ti ni k zu, p l aay faiti, iliki lo a vaiti, ta kpalaga wotiiti kpein, nii n da ma wotii kpein, ti ti p daani ti unma ga maa aai.

¹⁵ Ezipete masagi ni E ulu nuiti ta-maavie bo anzanuiti p , gilagi laaseigi ni ga, Sifela, z i ga Pua, ¹⁶ é ti ma: «Si gi zu wo maaviegi wosu da E ulu anzanuiti p b , ni zunu loun e, à naa aa. Ni anzanu loun e, à naa y ná, é y vulua.»

¹⁷ K l maavie bo anzanuiti ti ni luazu GALA ba, ti la ni k ni, e elei Ezipete masagi boni la, ti ni doun zunuiti z su vulua. ¹⁸ Ezipete masagi maavie bo anzanuiti tolini, é ti ma: «Lee vaa zu wo naa zu, wo a doun zunuiti z vulua?» ¹⁹ Maavie bo anzanuiti ti Fala n woo aa oteni, ti ma: «E ulu nuiti ti-anzaiti ti la ga Ezipete anzanuiti k ele, ti zulog , ta doin z l su p , maavie bo anzanui mu ge a zeeli ná.»

²⁰ GALA ge tuya looni maavie bo anzanuiti b . Nu us iti maam inni, ti z b i w l . ²¹ T i maavie bo anzanuiti ti luani GALA ba, GALA ge ti-mavofodai aaw l . ²² Názu a Fala n niima levei veeni la ná-nu us i kpein zea ga: «Zunu lointi kpein ta z l , wa naati pili ya zi wolai Nile wu, k l anzanu lointi kpein wa naati z vulua.»

2

Moize z l fai
ta ná-doungo zi gi

¹ Leevi ná-p l ye ei wu zunui ta liini, é anzanui ta ze e ná-bolodai zu, é sei ga anza. ² Naama anzanui kogi ze eni, é doun zunu z l . É kaani ga doungoí ag , é se eni, é d u alu sa ag laawu. ³ T i é la m ni zooga é a d u, é t mu l gi ze eni, é managi zi ba. Naa olu é doungoí ze eni, é da su, é li, é sei seeligiti saama zi wolai Nile oba . ⁴ Doungoí di anzanui liini, é lo oozama tago, nii a k é kw , nii é aazu zu la.

⁵ Fala n ná-doun anzanui yeini zi wolai Nile pelei ga é maagba, ta ná-boti anzanuiti, ti ni zi zi su zi wolai Nile laa . É w l ni, é t mu l gi a seeligiti saama, é ná-boti anzanui le eni ga é li, é se e. ⁶ É daalaoni, é doungoí a laani su. Zunu loungoi ni de, é a w l . Naa maaw in soni, é ma: «E ulu nuiti ti-loin ta aa.»

⁷ Doungoí di anzanui ni Fala n ná-doun anzanui ma: «Nà zoo n i gè li, gè doun ulasu anzanui ta loli è , E ulu anzanuiti saama, naa a a k é a iimii ve doungoí nii ya è ?» ⁸ Fala n ná-doun anzanui goo aa oteni, é ma: «Li!» Anzanu loungoi liini, é doungoí dee loli. ⁹ Fala n ná-doun anzanui ni ma: «Li b ga doungoí nii, è a iimii ve zea, nà aazu è zalazu.» Anzanui doungoí ze eni, é kula su. ¹⁰ Si gi zu doungoí w l ni la, é liini la Fala n ná-doun anzanui . Naa se eni, é k ga ná-doun zunu. É daasei p ni ga Moize,* maz l é ni ma: «Gè kula zi i a.»

Moize ela vai,
é li Madiyan

* 2:10 Moize: daaseigi nii ti maa u aai a ta «kula.»

¹¹ Naama zi gi zu, Moize w l ai ma, é liini ná-nu us iti p b , é w l ni, é naati ta-woti aagiti p t . É Ezipete nui ta aani, é a k loin E ulu nui ta lo a. ¹² É w l ni oba, é kaai ma ga nu n p ge la ni ná, é Ezipete zunui zoni, é paa, é d u a aegi zu. ¹³ É ulani naa oluma zobui, p t , E ulu zunu feleg ni ná, ti a k . Z i é la ni eeni, é ni naa ma: «Lee vaa zu è è-loin lo azu?» ¹⁴ É goo aa oteni, é ma: «B a é è ze i a ga kundi ii ta tukp aale e nui gi unda? Da isi zu ga è pàa, e elei è Ezipete nui aani la?» Moize luani, é ma: «Gaamazu fai nii w g na.»

¹⁵ Fala n naa m nini, nii é ni, é ni p ga é Moize aa.

K l Moize elani Fala n a, é li poun, é ze i Madiyan yooi zu. K ai ma zi ye ei ta oba , ¹⁶ anzanu loun l fela ti aani zi za azu . Ti ni ga Madiyan zala a ula nui ná-doun anzanuiti. Ti toganiiti ta- le wosu ti daaveni, ti ti- ná-togani ulugiti k . ¹⁷ K l togani mak nuiti ti aani, ti ti . Moize wuze eni, é ti maalobo, é ta-logani ulugiti k . ¹⁸ Si gi zu ti aleni ma la ti- Leyuw le b , naa ti aaza ani, é ti ma: «Lee vaa zu wo aai fala za?» ¹⁹ Ti goo aa oteni, ti ma: «Ezipete zunui ta a é gi maalobogai, é gi ula togani mak nuiti zea, é zi i za a v l gi , é togani ulugi .»

²⁰ É ni ná-doun anzanuiti ma: «Mini a é ná? Lee vaa zu wo zunui naa y gai mu? À tolina, é daamianigi ta mi.»

²¹ Moize yeezeini bu ga é ze i zunui naa b , naa ma ge ná-doun anzanui Seef la ze e, é fe b ga anza. ²² É doun zunu z l ni. Moize daasei p ni ga G lesome (nii polu ga «seik mai»), maz l é ni ma: «Nà ga seik ma nui, gè zeini zou ili su.»

GALA ge Izelay le nuiti
kpain gooi m ni fai

²³ Su oozaai ma, Ezipete masagi zaani. Izelay le nu us iti ti ni alasu n d du lai zu, ti ni kpeei loozu. Kpeei ti ni toozu du lai zu, naa zeelini GALA ma. ²⁴ GALA ge ti ala gooi m nini. GALA ge iz ni ná-minaze egi zu, é boni A alaame , ta Izaake, naa Zak e a. ²⁵ GALA ge w l ni Izelay le nu us iti ba, ti maaw in so.

3

Moize loli fai GALA b

¹ Moize ni n koi Zeetelo ná-togani ulugi mak su, nii é ni ga zala a ula nui Madiyan yooi zu. É liini ga togani ulugi te ebai olu elei, ey su é li GALA ná-gizei ma, G l e. ² G o GALAGI ná-geezu eelai ulani b k l ma abuzogi zaama, kp v goi zaama . Moize w l ni, p t , abui soni kp v goi a ná kpein, k l kp v goi la ni alazu g l in.

³ Moize ni ma: «Nà latisu, gè li, gè niima laav vaa wolai a, lee vaa zu kp v goi la alazu g l in.» ⁴ G o GALAGI kaani ga to a na lati ga é ná a. GALA ge y ni kp v goi zaama , é toli, é ma: «Moize! Moize!» É goo aa oteni, é ma: «Nà aa!» ⁵ GALA ge ni ma: «Mina maa u a a, a-za alagiti kula a, maz l ada è loni ná, zou e gè maa ai ba.» ⁶ É ni ma olu: «Nà a gè ga è- ná-GALAGI, ta è-m m wolani A alaame, Izaake, ta Zak e ta-GALAGI.» Moize aazu l uni, maz l é ni luazu ga é mina w l GALA ba.

⁷ G o GALAGI ni ma: «Gè nà-nu us iti ta- l i aa Ezipete yooi zu, gè ta- ee wooi m niga, ti toozu ta-w l ma nuiti zea, gè ta- l i w .

⁸ Gè aa ga gè ti unm , gè ti ula Ezipete nuiti zea, gè l ga tiye zou ag i zu, suw l ai, n n i ta k in gul i oo aai ná, zoi nii Kanaan nuiti ti zeini su, ta G te nuiti, ta Am l nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yee use nuiti.

⁹ Niizu Izelay le nu us iti ta- ee woiti ti zeelia mà, gè nimizai a, nii Ezipete nuiti ti seizu ti ma. ¹⁰ Naa a é ba, nà è le esu Fala n b , è nà-nu us i Izelay le nuiti kula Ezipete yooi a.»

¹¹ Moize ni GALA ma: «B a é ga ze, gè liizu Fala n b , ga gè Izelay le nu us iti kula Ezipete yooi a?» ¹² GALA ge ni ma: «Nà è a, w l nii é zu ga poogi ga nà a gè è le esu: Si gi zu a nu us iti kulana la Ezipete yooi a, wa n k b u gizei nii ma.»

¹³ Moize ni GALA ma: «Nà liizu Izelay le nu us iti p b , gè ti ma: <Wo-m m wolani ta-GALAGI tè eg wo b .> K l ni ta gàaza ana ga <daasei ka lee?> Nà ti woo aa ote ale?»

¹⁴ GALA ge ni Moize ma: «Nà ga naa, nii é ná.» É ni ma m n : «Pele a a Izelay le nuiti goo aa ote da: <Z i é lolisu ga: Nà ná, naa a é tè egai wo b .> » ¹⁵ GALA ge ni Moize ma m n : «Da ani Izelay le nuiti p : <G o GALAGI, é ga wo-m m wolani A alaame, Izaake, ta Zak e ta-GALAGI a é tè egai wo b .> Dàaseigi ana ey su , pele ana gè p ga ti a woo ula mà la, yee alaiti p su. ¹⁶ Li, è Izelay le wolaiti gaal ba, è ti ma: <G o GALAGI, wo-m m wolani ta-GALAGI ula b k l ma, nii é ga A alaame ná-GALAGI, ta Izaake, ta Zak e. É ma: Gè w l a wo ma, gè naa aa gaamazu, nii ti daazu wo ma Ezipete yooi zu. ¹⁷ Gè devea ga nà aazu l zu ga woye, gè wo ula Ezipete yooi a, wo ná kp l i zu, gè li ga woye Kanaan nuiti ta-yooi zu, ta G te nuiti, ta Am l nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yee use nuiti, n n i ta k in gul i oo aai ná.> ¹⁸ Ta woilo è-woo ma. Da-o, Izelay le wolaiti-yo, wa li Ezipete masagi b , wo ma: <G o GALAGI, E ulu nuiti ta-GALAGI aa gi . Va bu niizu, gi folo sa ag zi wo te ebai zu, ga gi li, gi zala aiti kula G o GALAGI , é ga gá-GALAGI.> ¹⁹ Gè kw ni ga Ezipete masagi la aazu yee esu wo a, wo a li, ni naa la ni ga zeema ai. ²⁰ Nà yeemaalesu, gè Ezipete yooi lo a ga maa l vai ma ziiti kpein, gè aazu k zu ti zaama. Naa oluma, to a aazu yee esu wo a, wo li. ²¹ Nà fai ta , nii a k niima nu us iti ti aazu unfe s l Ezipete nuiti gaazu. Si gi zu wo aazu liizu la, wo la lia ga yea aka g l in. ²² Izelay le anzanui ilagilagi a wali ani akaiti, ta zanu ani akaiti, ta se eiti fali sei i ma, ta naama anzanui ma, nii é ná-p l i wu, wo wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti maa ili la. Wa ti ula Ezipete nuiti zea, wo ti maavo.»

4

GALA ge ná-z b i ula vai k l ma

Moize

¹ Moize goo aa oteni, é ma: «Ti la aazu laazu dà, ti la woiloga gòoi ma. K l ta aazu zu mà: <G o GALAGI la ulani è k l ma.> »

² G o GALAGI ni ma: «Lee a é zoni è ya?» É goo aa oteni, é ma: «Tukp i e.» ³ G o GALAGI ni ma: «Pili ya zooi ma.» É pilini ya zooi ma, naa latini, é ga kaalii. Moize elani ba. ⁴ G o GALAGI ni Moize ma: «Yeemaale, è so w ngi a.» É yeemaaleni, é so, naa latini, é olu ga tukp i zea. ⁵ G o GALAGI ni ma: «Da naa , naa a a k , ti la da ga G o GALAGI, ti-m m wolani ta-GALAGI ula k l ma è , nii é ga A alaame, Izaake, ta Zak e ta-GALAGI.»

⁶ G o GALAGI ni ma m n : «Yee è- akai zu.» É yeei ni akai zu. Naa olu é se eni ná, p t , geei ulani zeei maa p , koleai e kobe kolegi. ⁷ G o GALAGI ni ma: «Yeei olu è- akai zu.» É yeei ni olu kakai zu. Naa olu é yeei ze eni akai zu, é latini, é olu ga k l gi elei. ⁸ G o GALAGI ni ma: «Ni ti la laani è la, ti la is l ni poogi ma m ungi ma, ta la poogi velesi i la. ⁹ Ni alaa ti la laani poo

feleg i naati da, ti la woiloni è-wooi ma, a zi wolai Nile ma i ta ze e, è pu ya zooi ma. Zi i è aazu se ezuzi wolai Nile a, naa a lati, é ga amai zooi ma.»

¹⁰ Moize ni G o GALAGI ma: «Ee, Màli ii, gè la ga zunui nii daa l ai, naa ma ge la t zeini bà wogi, aa veleina, an voloi naa è t ze i a la ga a p , r i gè ga a-woti nui, maz l d àa ta r gi ti ili .»

¹¹ G o GALAGI ni ma: «B a é nu vului laa t a? B a a a nui ga o oi, aa goizu l nu, aa é k ga woza aa nu, aa gaazu ole nu? Nà n laade aa, r i gè ga G o GALAGI? ¹² Liina de mu ani, nà i a gè zu è a, a na a, nii è aazu bosu, nà è ala ga naa.» ¹³ Moize ni ma: «Ee, Màli ii, nu ili te e, nii è p è te e.»

¹⁴ G o GALAGI yii aawanani Moize ma, é ma: «È-li Aal n, Leevi nui, a ná. Gè kw ga daa l . W l t go a, é aazu è laa omisu. Si gi zu é è aazu la, gola oozu a n , ga ziima p . ¹⁵ Da p , è wooti pu da. N un nà, nà wo a, wa na a, nà wo ala ga naa, nii wa k . ¹⁶ To a è nu us iti p , é ga è-laa , un a GALA tosu t un b . ¹⁷ Tukp i nii ze e ya, nii è aazu poogiti k zu la.»

Moize ale fai ma
Ezipete yooi zu

¹⁸ Moize aleni ma, é li n koi Zeetelo b , é ni naa ma: «Nà p gè li k leaiti p b , niiti ti Ezipete yooi zu, gè p t ni ta d vulua.» Zeetelo ni ma: «Li ziil igi zu.»

¹⁹ G o GALAGI ni Moize ma Madiyan yooi zu: «Gale ma, è li Ezipete yooi zu, maz l niiti kpein ti a p ti è aa, naati ti zaa.» ²⁰ Moize anzai ta ná-doun zunuiti se eni, é ti ze soovale sin i ma, ti pele zo, ti a li Ezipete yooi zu. Moize GALA ná-tukp i ze eni ya.

²¹ G o GALAGI ni Moize ma: «Da alena ma Ezipete yooi zu, k ni è maa l vaiti kpein k Fala n aazu, nii gè ma zobogi veai è ya. N un nà, nà aazu kigi aazu, é la aazu yee esu nu us iti ba, ti a li. ²² Da zu Fala n ma: «G o GALAGI wooi aa: Izelay le a ga d doun zunu m ungi. ²³ Gè bo è ma: «Be d doun zunui a, é li, é boti b . Ni è la k ni, è a e ba, é a li, nà è-loun zunu m ungi undaa ili.»

²⁴ Si gi zu Moize ni si i ma la, é ulani ada ta, é iini ná, G o GALAGI daa omini, é ni p ga é paa. ²⁵ Seef la dodo tui ze eni, é ná-doun zunui ná-zunu anii ma l y kp gi le ega, é f u Moize k ligi a, é ma: «Da b ga zinigi gè s l gai ga amai.» ²⁶ G o GALAGI z ni ná. Názu a anzanui ni ma la: «Zinigi s l gai ga amai,» tatip l olui maa ele ma.

²⁷ G o GALAGI ni Aal n ma: «Li te ebai zu, è Moize laa omi.» Aal n liini, é Moize laa omini GALA ná-gizei ma, é n n . ²⁸ Moize wooi kpein d ni ga Aal n, nii G o GALAGI te eni p , ta poogiti kpein é deveni ga é k .

²⁹ Moize ta Aal n ti liini, ti Izelay le wolaiti kpein gaal ba. ³⁰ Aal n oluvaawoni ga naama vaiti kpein, niiti G o GALAGI ti woni Moize ma. É poogiti k ni nu us iti gaazu. ³¹ Nu us iti ti laani da. Ti kw gai ma ga G o GALAGI aa Izelay le nuiti p , ga é w l ti ma, é ta-maan i a, ti maayeini, ti n k bu.

5

Moize ta Aal n ti lii laa m ungi
Fala n b

¹ Naama vaiti te egai ma, Moize ta Aal n ti liini Fala n b , ti ma: «G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI wooi aa: «Be nà-nu us iti ba, ti li, ti

f tii ula te ebai zu dàaseigi l bi vaa ma.»² Fala n ti woo aa oteni, é ti ma: «B a é ga G o GALAGI, ga gè olo b , gè e Izelay le nuiti ba, ti li? Gè la G o GALAGI w , gè la yee ega Izelay le nuiti ba p , ti a li.»³ Ti ni ma: «E ulu nuiti ta-GALAGI ula k l magi . Va bu gi folo sa ag zi wo te ebai zu, gi li, gi zala aiti kula gá-GALAGI, G o GALAGI , naa a a k , é mina a see wola zu gi a, aaa ak gi a.»⁴ Ezipete masagi ni ti ma: «Moize ta Aal n, leeni vaa zu wo nu us iti se ezu ta-wotiiti ma? À ale ma, wo wa-wotiiti k .»⁵ Fala n ni ma: «Niizu, niima nu us iti ti m in a zooi zu, wa ta-wotiiti su olo olosu!»

Fala n ta fai
Izelay le nuiti ta-wotii a

⁶ Naama voloi n , Fala n niima levei veeni nu us iti ta-w l ma nuiti zea, ta ta-woti undi iiti, é ti ma: ⁷ «À mina m tufa ve nu us iti zea, e elei é a zu la m ungi zu, ga ti a ilikii lo a, ti a li niina, tiya i ti a tufai y .⁸ An naa e, ilikii lieg i ti a do azu m ungi zu, wa naa n la ti akala. À mina ta ula naa la ga tago alaa, maz l ta ga d nuiti, naa a é k zu, ti kpee loozu, ti a : «Be gi a, gi li, gi zala aiti kula gá-GALAGI .»⁹ À nui niiti kas ili ga botii, ti-un ka y naa ma, ti mina woilo z zu ulaiti ma.»

¹⁰ Nu us iti ta-w l ma nuiti, ta ta-woti undi iiti ti liini, ti nu us iti ma: «Fala n wooi aa: «Gè la m tufa veezu wo ya. ¹¹ Wa i, à li, wo tufai aizi , n p wa ka ná. An naa e, tan p ge la ulazu wa-wotii la.»¹² Nu us iti ti vazani Ezipete yooi zu ná p , ti a tufa unkpulugiti z tufai otogi zu. ¹³ Ta-w l ma nuiti ti ni izu ti la, ti a : «À wa-volo ila ku ui e, e n si gi zu tufai ni la wo ya.»¹⁴ Ti ni Izelay le nuiti ta-woti undi iiti do azu, niiti Fala n ná-gw l ma nuiti ti ti zeini ti unda. Ti ni zu ti ma: «Lee vaa zu wo la eni ga wogi ta za ilikii lieg i lo a, daai wo akala, e elei é laani la wo akala m ungi zu?»

¹⁵ Izelay le nuiti ta-woti undi iiti ti liini, ti aaza a Fala n ma, ti ma: «Lee vaa zu è gi zosu ani, g i gi ga a-woti nuiti? ¹⁶ Ti la m tufa veezu gi ya, g i gi ga a-woti nuiti, ti a gi ma: «À ilikiiti do a!» G i gi ga a-woti nuiti, ta gi lo azu, tama a-nu us iti ka ti faa aazagi ai.»

¹⁷ Fala n ti woo aa oteni, é ma: «Wa ga d nuiti, d nu wolaiti! Naa a é k zu, wo zu ma: «Be gi a, gi li, gi zala aiti kula G o GALAGI .»¹⁸ Niizu, à li, wa-woti zu , nu la m tufa veezu wo ya g l in, k l wa ilikii lieg i n ve, nii wo ni feezu.»

¹⁹ Izelay le nuiti ta-woti undi iiti ti kaaniga ta ti maan zu n s s , ti a ma: «Wo la tan p kulazu ilikii lieg i la, nii é veezu folo-o-folo.»

²⁰ Ti ulazu Fala n b , ti zeelini Moize ta Aal n b , naati ti ni ti maa unsu. ²¹ Ti ni ti ma: «G o GALAGI a wo aazu, to a wo lukp aale e! Wo gi maayogi ze ea Fala n ta ná-boti nuiti b . Wo bo a z kp i laa ti-yeezaama , ga ti gi aa la.»

²² Moize aleni ma G o GALAGI b , é ma: «Màli ii, lee vaa zu é faa i a ga niima nu us iti? Lee vaa zu è tè egai? ²³ Kaipa gè liini Fala n b , gè p è-laaseigi zu, to a faa i zu n ga niima nu us iti, a ma, è la a-nu us iti unm ni p , è a ti ula zea.»

6

GALA ge Izelay le nuiti unm fai
laazeeli vai

¹ G' o GALAGI ni Moize ma: «Da aazu p t su niizu, nii gè aazu k zu ga Fala n. Nà-zee aa aa wolai maa ele a é aazu esu la Izelay le nuiti ba, ti li, to a ti zu, é ti ula ná-zooi a.»

² GALA ge ni m n Moize , é ma: «N' un nà, nà ga G' o GALAGI. ³ Gè ulani k l ma A alaame , ta Izaake, ta Zak e, ga GALA Z b i-P -Mali ii, k l gè la ni l ni ga tiye ga dàaseigi a ga G' o GALAGI. ⁴ Gè minaze eni ti , ga nà Kanaan yooi veezu ti , zooi naa, nii ti su ga seik ma nuiti. ⁵ N' un nà, gè Izelay le nuiti kpala gooi m nig , niiti ti ga Ezipete nuiti ta-lu iti. Gè iz g nà-minaze egi zu. ⁶ Naa a é ba, Izelay le nuiti ma: «Nà ga G' o GALAGI, nà wo viesu, gè wo ula boti aagi laawu, niiti Ezipete nuiti ti daazu wo unma. Nà wo unmu su, wo ula du lai zu, nii wo su ti ya. Nà wo unmu su ga nà-zee aa aai, naa a ga tukp aale e wolai ti laal ma. ⁷ Nà wo ze ezu, wo ga nà-nu us iti, nà ga wa-GALAGI. Wa su w ga nà a gè ga G' o GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo unmu su, é wo ula boti aagiti daawu, niiti Ezipete nuiti ti daazu wo unma. ⁸ Nà l zu ga woye zooi naa zu, nii gè ma onai woni ga nà fe A alaame ya, ta Izaake, ta Zak e. N' un nà, nà feezu wo ya, é ga w n . Nà G' o GALAGI e.»

⁹ Moize naama woiti boni Izelay le nuiti ma, k l naati ti la ni woiloni gooma, maz l ti ni i te e wolai zu, du la aa aa golai maa ele ma, nii ti ni su.

¹⁰ G' o GALAGI ni Moize , é ma: ¹¹ «Li, è Fala n , Ezipete masagi, é e Izelay le nuiti ba, ti li, ti ula ná-zooi a.» ¹² Moize G' o GALAGI woo aa oteni, é ma: «Izelay le nuiti ti la woiloni gòoi ma. Fala n a zoo ale woilosu gòoi ma, n i kp la aai?»

¹³ G' o GALAGI ni Moize ta Aal n , é deveiti fe ti ya, é il Izelay le nuiti ba ta Ezipete masagi Fala n, Izelay le nuiti kula vai zu Ezipete yooi a.

Moize ta Aal n ti-m m wolaiti

¹⁴ Izelay le nuiti ta- l ye eiti ma undi iiti ti ni ga: Izelay le ná-doun zunu m ungi é z l ni, daa ga Lu n. Naa ná-doun zunuiti ti ni ga: Geen ke, Palu, G' selon, ta Kaalemi. Lu n n n ma l ye eiti kana.

¹⁵ Simiy n ná-doun zunuiti ti ni ga: Yemuw le, Yamin, W ade, Yakin, S aal, ta Sayile, Kanaan anzanui ná-doun zunui. Simiy n ná-p l ye eiti kana.

¹⁶ Leevi ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, e elei ti-mavofodaiti ti la: G leson, Ke ate, ta Melali. Leevi zii ma onagiti ti ni ga kona ungila puusa ag maazu l fela (137). ¹⁷ G leson ná-doun zunuiti ti ni ga: Li eni ta Simeyi, ta ta- l ye eiti. ¹⁸ Ke ate ná-doun zunuiti ti ni ga: Amelame, Yise aal, Gee el n, ta Uziy le. Ke ate zii ma onagiti ti ni ga kona ungila puusa ag maazu sa ag (133). ¹⁹ Melali ná-doun zunuiti ti ni ga: Maali ta Musi. Naati ka ti ga Leevi ná-p l ye eiti, e elei ti-mavofodaiti ti la.

²⁰ Amelame nazai Y kee de zeini ga anza, naa doun zunuiti s l ni b : Aal n ta Moize. Amelame zii ma voloi kpein ge ni ga kona ungila puusa ag maazu l fela (137). ²¹ Yise aal ná-doun zunuiti ti ni ga: K lee, Neef ge, ta Zikeli. ²² Uziy le ná-doun zunuiti ti ni ga: Mikay le, Elesafan, ta Siteli.

²³ Aal n Naason baazeelai Elisee a zeini ga anza, nii é ga Aminada e ná-doun anzanui, naa doun zunuiti s l ni b : Nada e, A iyu, Elezaal, ta Itamaal.

²⁴ K lee ná-doun zunuiti ti ni ga: Asiil, Elekana, ta A iazafe. K lee ná-doun zunuiti ta- l ye eiti kana.

²⁵ Aal n ná-doun zunui Elezaal, Putiy le ná-doun anzanui zeini ga anza, naa doun zunu z l ni b , é daasei p ni ga Finease. Naati ka ti ga Leevi lointi ta- l ye eiti ma undi iiti, e elei ta- l ye eiti ti la.

²⁶ Aal n ta Moize naati ka G o GALAGI ni ti ma: «À li, wo Izelay le nuiti kula Ezipete yooi a, wo ti ze i kpasu ga pag .» ²⁷ Moize ta Aal n a ti liini, ti Ezipete masagi Fala n , ga ti Izelay le nuiti kula Ezipete yooi a.

G o GALAGI ná-minaze egi niin vai Moize

²⁸ Si gi zu G o GALAGI ni la Moize , Ezipete yooi zu, ²⁹ é ni ma: «Nà ga G o GALAGI. Li, è Ezipete masagi Fala n , naama vaiti kpein bo ma, nii gè bosu è ma.» ³⁰ K l Moize G o GALAGI woo aa oteni, é ma: «N un nà a kp la aai, Fala n a woilo ale gò ma?»

7

¹ G o GALAGI ni Moize ma: «W l , nà è losu GALA tosu Fala n , è-li Aal n ga è laavaawo nui. ² D un, a naati kpein bo, nii gè aazu è levezu ma. È-li Aal n a lati, é ti wo olu Fala n ma, ga é e Izelay le nuiti ba, ti ula ná-zooi a. ³ Nà ma, r un, nà Fala n igi aazu, nà nà-poogiti ta nà-laav vaiti k , ná zeizu m inm in Ezipete yooi zu. ⁴ K l Fala n la aazu woilosu wo-wooi ma. Názu , nà yee zu Ezipete yooi ma, gè nà-nu ulugiti kula Ezipete yooi a, nà-nu us iti ti ga Izelay le nuiti, ga tukp aale e wolai maa ele. ⁵ Ezipete nuiti ta aazu kw su naazu ga, nà ga G o GALAGI, si gi zu gè aazu yeemaalesu da Ezipete yooi maazu, gè Izelay le nuiti kula ti zaama.»

⁶ Moize ta Aal n ti naa ni, e elei n kpein G o GALAGI devei veeni la ti ya. ⁷ Moize ná-konagi ni niina ga puul sa a (80), Aal n ná-konagi ga puul sa a maazu sa ag (83), si gi zu ti liini la, ti Fala n .

Aal n ná-tukp i lati fai,
é ga kaalii

⁸ G o GALAGI ni Moize ta Aal n ma: ⁹ «Ni Fala n a na wo , é wo ma: «À laav vaa ila k , a Aal n ma: «Da-lukp i ze e, è pili Fala n akala zooi ma.» To a ga kaalii.» ¹⁰ Moize ta Aal n ti liini Fala n b , ti naa ni, nii G o GALAGI valini la ti ma. Aal n ná-tukp i ilini zooi ma Fala n akala ta ná-boti nu wolaiti, naa latini, é ga kaalii. ¹¹ K l Fala n molikulagiti tolini, ta zo oiti. Tiya alaa, ti naa alai ni ga ta-zo olaiti maa ele. ¹² Ti kpein ti ta-lukp iti pilini zooi ma, naati ti latini, ti ga kaaliiti. K l Aal n ná-tukp i ta-lukp iti kp leni. ¹³ Fala n igi aani, é la ni woiloni Moizeni ta Aal n wooi ma p , e elei n G o GALAGI boni la.

Maan m ungi:

Zi i lati fai, é ga amai

¹⁴ G o GALAGI ni Moize ma: «Fala n igi aa, é la k zu, é a e nu us iti ba, ti a li. ¹⁵ Li Fala n b sobui n , to a ulazu, é a li zi wolai Nile laa . Tukp i zo ya, nii é latini, é ga kaalii. ¹⁶ Da zu Fala n ma: «G o GALAGI, E ulu nuiti ta-GALAGI, tè eg è b ga gè bo è ma ga è e ná-nu us iti ba, ti li, naa a a k ti d bi te ebai zu. K l un, zaa aza é la d k ni. ¹⁷ G o GALAGI wooi aa: «Da aazu kw su nii maa ele ma, ga to a ga G o GALAGI. Nà aazu zi wolai Nile lo azu ga tukp i é zoni zèa, to a aazu latisu, é ga amai. ¹⁸ Kaleiti kpein ti zi wolai Nile wu, ta za, zi wolai Nile makugi a ula, Ezipete nuiti ta aa a wafuun ga ti zi wolai Nile ta le.» ¹⁹ G o GALAGI ni Moize ma: «G Aal n ma: «Da-lukp i ze e, è yeemaale Ezipete nuiti ta- iti ma: ta- wolaiti, ta-ma ekegiti, ta- oigiti, ta ta- ye e goiti. Ta ga amai, amai a Ezipete yooi kpein su, gulu ani akaiti su ta k tu ani akaiti.» »

²⁰ Moize ta Aal n ti naa ni, nii G o GALAGI valini la ti ma. É tukp i wuze eni, é zi wolai Nile lo a Fala n aazu, ta ná-boti nu wolaiti gaazu,

Nile i kpein ge latini ga amai. ²¹ Kaleiti ti zaani zi wolai Nile wu. Zi wolai Nile makugi ulani, Ezipete nuiti ti la m ni zoosu ti a zi wolai Nile le. Namai ni Ezipete yooi kpein su. ²² K l Ezipete molikulagiti ti naa alai ni ga ta-zo olaiti maa ele. Fala n igi aani, é la woiloni Moizeni ta Aal n woo ma, e elei n G o GALAGI boni la. ²³ Fala n aleni ma, é li ná-masa p l i wu, é la v l is l ni niima vai ma g l in. ²⁴ Ezipete nuiti kpein ti ze eiti b ni zi wolai Nile maa oolii zu, ga ti kp le z l , maz l ti la ni zoosu ti a zi wolai Nile ta le. ²⁵ G o GALAGI zi wolai Nile olo ologai ma, é k ni su ga folo l fela.

Maan i velesi i:
Z l giti ti zooi maa le fai
²⁶ G o GALAGI ni Moize ma: «Li Fala n b , è ma: «G o GALAGI wooi aa: «Be ná-nu us iti ba, ti li, naa a a k ti d bi. ²⁷ Ni è la k ni, è a e ti a, ti a li, nà aazu a-yooi kpein su olo olosu ga z l giti. ²⁸ Zi wolai Nile wuulaa a ve ga z l giti, ta ula bu, ti l a-masa p l i wu, ti l è laa l i wu, ta a- etei zu, ti l a-woti nuiti ta- l iti bu, ta a-nu us iti p b ti, ta u a- ulu m ze eiti su, ta a- ulu vuk aay ani akaiti su. ²⁹ Z l giti ta l wo ma, wa a-nu us iti, ta a-woti nuiti kpein.» »

8

¹ G o GALAGI ni Moize ma: «G Aal n ma: «Yeemaale ga a-lukp i zi wolaiti ma, ta ma ekegiti, ta kpoigiti, z l giti ti l Ezipete yooi a.» ² Aal n yeemaaleni Ezipete iti ma. Z l giti ti l ni, ti Ezipete yooi maa le. ³ K l molikulagiti ti naa alai ni ga ta-zo olaiti maa ele. Ti z l giti puuni alaagi Ezipete yooi a.

⁴ Fala n Moizeni ta Aal n lolini, é ti ma: «À G o GALAGI maan n , naa a a k é z l giti maa ooza gi a ga nà-nu us iti. Nà esu wa-nu us iti ba, ti li, ti zala aiti kula G o GALAGI .» ⁵ Moize ni Fala n ma: «Masagi, va bu a i è kui l ga ze, yeei gè aazu G o GALAGI maan n zu la è , wa a-woti nuiti, ta a-nu us iti, nii a k é z l giti maa ooza è a, ta a- l iti? Ta ila kpalaa ge la y ga ná, k ni zi wolai Nile n wu.» ⁶ Fala n goo aa oteni, é ma: «Lina n .» Moize ni ma: «To a ana, e elei è faliai la, naa a a k , è kw ga gala kili ge la ulani ga G o GALAGI, gá-GALAGI. ⁷ Z l giti ta maa ooza è a, ta a- l iti, ta a-woti nuiti, ta a-nu us iti, ta ila kpalaa ge la y ga ná, k ni zi wolai Nile n wu.»

⁸ Moize ta Aal n ti ze eni Fala n b , Moize woo ulani G o GALAGI ma, z l giti ta-vaa zu, niiti é ti le eni Fala n laal ma. ⁹ G o GALAGI naa ni, nii Moize falini ma. Z l giti ti zaani p l iti bu, ta koizu ti, ta d iti su. ¹⁰ Ti ti aal ni ba kpif kpif , makugi ni ulazu zooi zu ná p . ¹¹ K l Fala n kaai ma ga faiti ti zolooga, é ikpaani, é la woiloni Moizeni ta Aal n woo ma, e elei G o GALAGI bogai la.

Maan i za asi i:
Sosoligiti

¹² G o GALAGI ni Moize ma: «G Aal n ma: «Da-lukp i maale, è zooi ma vufiligi lo a. To a latisu ga sosoligiti Ezipete yooi zu ná kpein.» ¹³ Zekana ti k ni la. Aal n yeemaaleni ga ná-tukp i, é zooi ma vufiligi lo a la. É ni ga sosoligiti, é u nuiti ma, ta suaiti. Zooi ma vufiligi kpein ge ni ga sosoligiti, Ezipete yooi kpein su. ¹⁴ Molikulagiti ti ta-zo olaiti kpein k ni, ga ti a sosoligiti kula, k l ti la ni zooni. Sosoligiti ti uuni nuiti ma ta suaiti. ¹⁵ Názu a molikulagiti ti ni la Fala n ma: «GALA i yee ogi el!» K l Fala n igi aani, é la woiloni Moizeni ta Aal n woo ma, e elei G o GALAGI bogai la.

Maan i naanisi i:
D giti puu vai

¹⁶ G o GALAGI ni Moize ma: «Wuze e ga sobuzobui, è li, è lo Fala n akala, si gi zu é ulazu la ga é li zia , a ma: <G o GALAGI wooi aa: Be nà-nu us iti ba, ti li, naa a a k ti ð bi. ¹⁷ Ni è la eni nà-nu us iti ba, ti a li, nà aazu è laal ma ga d giti ti laa adiai, wa a-woti nuiti, ta a-nu us iti, naa a- l iti ba. Ezipete nuiti ta- l iti buulaa a ve ga d giti, ta zoi alaa laa a ve. ¹⁸ K l naama volo ná, nà zee aa w zu G s n yooi a, nà-nu us iti ti zeini ná, d giti ti la a miná g l in, naa a a k è kw ga nà ga G o GALAGI, nà naama yooi zu. ¹⁹ Nà zee aa w zu zu nà-nu us iti ta a-nu us iti ba. Laav vai ma oogi naa a ula k l ma lina.» ²⁰ G o GALAGI k ni ana. D giti ti laa adiai, naati ma ulugi aani Fala n ná-masa p l i wu, ta ná-boti nuiti ta- l iti bu, ta Ezipete yooi kpein su. Zoi olo oloni d giti zea.

²¹ Fala n Moizeni ta Aal n lolini, é ti ma: «À li, wo zala aiti kula wa-GALAGI zoi zu.» ²² Moize goo aa oteni, é ma: «É la zolooni lago pa ga é ana, maz l gá aazu zala aiti kulazu G o GALAGI , gá-GALAGI, ti ga k z ba aniiti Ezipete nuiti b . Ni gá zala aiti kulana Ezipete nuiti gaazu, ti ga k z ba aniiti ti , ti la gi z a ga k tui aa? ²³ Gá folo sa ag zi wosu te ebai zu, gi zala aiti kula G o GALAGI , gá-GALAGI, e elei é bogai la gi ma.» ²⁴ Fala n ma: «N un nà, nà yee esu wo a, wo li te ebai zu, wo zala aiti kula G o GALAGI , wa-GALAGI. K l wa na lia, à mina maa ooza. À maan n i wo b .» ²⁵ Moize goo aa oteni, é ma: «P t , nà ga ula è b , nà G o GALAGI maan n zu è . Lina, d giti ta maa ooza Fala n a, ta ná-boti nuiti, ta ná-nu us iti, k l Fala n mina y gi yaavazu, é a e yee esu nu us iti ba, ti a li, ti a zala aiti kula G o GALAGI .» ²⁶ Moize ulani Fala n b , é G o GALAGI maan n . ²⁷ G o GALAGI k ni e elei Moize falini la ma, d giti ti maa oozani Fala n a, ta ná-boti nuiti, ta ná-nu us iti. Gila kpalaa ge la ni y ni ná. ²⁸ K l niizu m n , Fala n igi aani, é la yee eni nu us iti ba, ti a li.

9

Maan il lusi i:
D f zee i vai suaiti ba

¹ G o GALAGI ni Moize ma: «Li Fala n b , è ma: <G o GALAGI, E ulu nuiti ta-GALAGI wooi aa: Be nà-nu us iti ba, ti li, naa a a k ti ð bi. ² Ni è la k ni, è a e ti a, ti a li, a ti zona, ³ G o GALAGI yeei a a-loganiiti daal ma, niiti ti d iti su, sooiti, ta soovalegiti, ta m iti, ta nik iti, ta baalagiti, ta boliiti. To a ga f i, é wola u. ⁴ K l G o GALAGI a zee aa w zu Izelay le ná-toganiiti ba ta Ezipete nuiti ta-loganiiti. Niiti ti ga Izelay le nuiti t n i, gila kpalaa ge la zaa ti a.» ⁵ G o GALAGI kui le ea ba, é : «Lina, G o GALAGI a naa zoi zu.»

⁶ G o GALAGI k ni ana n , poluma voloi. Ezipete nuiti ta-loganiiti kpein ti zaani, k l sua ila kpalaa ge la ni zaani Izelay le nuiti ta-loganiiti su. ⁷ Fala n keelai le eni ga ti gaaza agiti bo, p t , Izelay le ná-toganiiti gila kpalaa ge la ni zaani. Fala n igi aani, é la ni eni Izelay le nuiti ba, ti a li.

Maan il zitasi i:
Divologiti ti lo fai
nuiti ta suaiti ba

⁸ G o GALAGI ni Moize ta Aal n ma: «À yeelaave ga di i losu ma yu ui, Moize fo e geezu elei Fala n aazu. ⁹ To a ga fufiligi, é Ezipete yooi p ma, é ga divologi, é lo nuiti ta suaiti ba, é ula ti ma, Ezipete yooi zu ná p .» ¹⁰ Ti fuului ma yu ui ze eni, ti li, ti lo Fala n akala. Moize fo eni geezu elei, é ni ga divologiti, k ai ga kula ma anii nuiti ta suaiti ma. ¹¹ Molikulagiti ti la ni zooni ti a a Moize akala, t ze divologiti ba, maz l divologiti ti ni molikulagiti ba, e elei é ni la Ezipete nuiti kpein ba. ¹² G o GALAGI Fala n igi aani, Fala n la ni woiloni Moizeni ta Aal n wooi ma, e elei G o GALAGI bogai la Moize ma.

Maan il felasi i:
Sak tuiti puu vai

¹³ G o GALAGI ni Moize ma: «Wuze e ga sobuzobui, è li, è lo Fala n akala. Da zu ma: «G o GALAGI, E ulu nuiti ta-GALAGI wooi aa: Be nà-nu us iti ba, ti li, naa a a k ti d bi. ¹⁴ Maz l niizu, nà aazu ga maan vaiti kpein a i è laal ma, ta a-woti nuiti daal ma, ta a-nu us iti daal ma, naa a a k , è kw ga k ala n p ge la ná eteai zu ná kpein. ¹⁵ Ni gè yeemaaleni, gè è lo a ga saai, a-o, a-nu us iti-yo, é ga wo l a etea. ¹⁶ K l gè è y g vulua, naa a a k , è nà-z b i a, ta ti dàaseigi wo eteai zu ná p . ¹⁷ Da ba, è a pele esa nà-nu us iti dii vai lu . ¹⁸ Naa a é ba, lina, niimal l i ma, nà sak tui uuzu zee aa a, nii k ala n p ge la d ni Ezipete yooi zu, é zo naa t volo ma, ey su niizu. ¹⁹ De mu, a-loganiiti mak su t na ga pag , ta nii kpein é ga n , é è ya etea . Sak tui a aazu uuzu nuiti kpein ma ta suaiti, niiti ti aazu y su etea , ti la l uni p l iti bu, naati ta za.»

²⁰ Fala n ná-boti nuiti saama, niiti ti luani G o GALAGI laawooi a, naati ti ta-woti nuiti ta ta-loganiiti t ni p l iti bu ga gaazuvil i. ²¹ K l niiti ti la ni G o GALAGI laawooi l ni yiima, ti a k aazu ma ga faa, naati ti ta-woti nuiti ta ta-loganiiti z ni etea .

²² G o GALAGI ni Moize ma: «Yeemaale gee l gi pelei, sak tui u Ezipete yooi kpein su nuiti ma, ta suaiti, ta tufaiti kpein d iti su, Ezipete yooi zu.» ²³ Moize ná-tukp i leteni gee l gi pelei. G o GALAGI tona kpun tugi le eni, ta sak tui, gee ad i yeini eteai zu. G o GALAGI sak tui uuni Ezipete yooi zu. ²⁴ Sak tui uuni, mainmain ni sa azu, gee ad i a loo sak tuiti saama, gola yee aa aani, k ala la d ni Ezipete yooi zu, kaipa é ni ga you. ²⁵ Sak tui uuni, é zeelini Ezipete yooi kpein ma ga u a, nii kpein é ni etea , é zo nuiti ma, é zeeli suaiti ma. Sak tui uuni tufaiti kpein ma d iti su, é guluiti su olo oloni d iti su. ²⁶ K ni n Izelay le nuiti ti ni ná, G s n yooi zu, miná a sak tui la ni zeelini ná.

²⁷ Fala n Moizeni ta Aal n lolini, é ti ma: «Gè kotoi a niizu. G o GALAGI a s legai, nà-o, nà-nu us iti-yo, gi la eeni. ²⁸ À G o GALAGI maan n na, nii a k tona kpun tugi mina m ula, ta sak tui mina m u. Nà esu wo a, wo li, nu la m yee iliga wo zu m n .» ²⁹ Moize ni ma: «Si gi zu gè ulazu la taai a, nà zeeiti t zu G o GALAGI ma. Tona kpun tugi maa a le e, ta sak tui, naa a a k è kw ga G o GALAGI a po ge ga eteai. ³⁰ K l gè kw ga a-o, a-woti nuiti-yo, wo la d luazu G o GALAGI a.»

³¹ (Gezei ta w lezegi ti olo oloni, t ze w lezegi ulaa ni de su ga niin , gezei ua ni de ga niin . ³² Beleegi ta ep telegi ti la ni olo oloni, t ze ti n k g .)

³³ Moize ulani Fala n b , é li taa olu , é yeeiti t ni G o GALAGI ma, tona kpun gooi ta sak tuiti maale eni, tonai la m ni uuni

zooi ma. ³⁴Fala n kaai ma ga tonai, ta sak tui, ta tona kpun gooiti maale ea, é ni n ba, é a kotoi , é igi aani, t -o, ná-boti nuiti-yo.
³⁵Fala n igi aani, é la ni eni Izelay le nuiti ba, ti a li, e elei n
 G o GALAGI puuni la Moize la, é bo.

10

Maan il sa asi i:
 Kotogiti puu vai

¹G o GALAGI ni Moize ma: «Li Fala n b , maz l nà a gè kigi aai, ta ná-boti nuiti zii, nii a k gè nà-poogiti kula k l ma ti zaama.

²To a alaa ga è su ula è-lointi ma, ta ti-lointi, pelei gè Ezipete nuiti sogai da, ta poogi ma ziiti gè ti ulaai k l ma ti zaama. Wa kw naa maa ele ma ga nà ga G o GALAGI.»

³Moize ta Aal n ti liini Fala n b , ti ma: «G o GALAGI, E ulu nuiti ta-GALAGI wooi aa: «Da y su l zu ey su si gi gele zu, ga è la unmaayei a b ? Be nà-nu us iti ba, ti li, naa a a k ti d bi.

⁴Maz l ni è la k ni, è a e nà-nu us iti ba, ti a li, w l , nà aazu lina ga kotogiti a-yooi zu. ⁵Ta zooi maa le, nu la zooga é a zooi a, ti anii m taiti mi nii é ná, nii sak tui z gai wo ya, guluiti kpein ti t zu wo d iti su, ta naati kpein miizu. ⁶Ta a- l iti buulaave, ta a-woti nuiti kpein ta- l iti, ta Ezipete nuiti kpein ta- l iti. È- ni, ta è- ni ti- ni ti la ni naa ala aani, kaipa ti ulani, ti a y nvu zooi nii zu, ey su niima voloi.» » Moize oluaveni, é ula Fala n b .

⁷Fala n ná-boti nuiti ti ni ma: «Zunui nii a zu ga balii ale ade , ey su si kp gele zu? Bena nui niiti ba, ti li, ti G o GALAGI l bi, ta-GALAGI. È la d su w aa ga Ezipete undaa ana ili?» ⁸Ti aani olu ga Moize ta Aal n Fala n b , naa ti ma: «À li, wo G o GALAGI l bi. K l ni ka ti liizu?» ⁹Moize goo aa oteni, é ma: «Gá liizu ga gá-nu niin iti ta gá-nu l iti, gá liizu ga gi-loun zunuiti ta gi-loun anzanuiti, é gá-logani goiti ta ma wolaiti ba, maz l k ni gi f tii ula G o GALAGI l bi vaa ma.» ¹⁰Fala n ni ti ma: «G o GALAGI y wo a, ni nà ena wo a, wo li, wa-o, wo lointi-yo! À dama ga , t ze maan i a wo aizi zu! ¹¹K l é la zu ana! Zunuiti à li, wo G o GALAGI l bi, maz l naa a wo maa aaza abonil!» Ti ti ni Fala n b .

¹²G o GALAGI ni Moize ma: «Yeei maale Ezipete yooi maazu, nii a k kotogiti ti a, ti u Ezipete yooi zu, ti zooi a lufaiti kpein mi, nii kpein sak tui z gai.» ¹³Moize ná-tukp i maalen Ezipete yooi maazu, G o GALAGI aani ga folo ulazu ele viil i zooi zu, naama voloi p ta ma idii p . Sobui, folo ulazu viil i aani ga kotogiti. ¹⁴Kotogiti ti l ni Ezipete yooi kpein ga, ti uuni Ezipete yooi a ada p , naa wola ini, é le e m ungi a, koto ge la d m inni ana, k ala la m a elela elei ey su . ¹⁵Ti zooi maa kpein se eni, zooi maa idini. Ti tufai kpein miini zooi a, ta gulu waaiti kpein, nii kpein sak tui z ni ná. Daa undu ila kpalaa ge la ni y ni guluiti ga, an tufaiti alaa d iti su, Ezipete yooi kpein su.

¹⁶Fala n Moizeni ta Aal n lolini ga gaazuvil i, é ti ma: «Gè koto a G o GALAGI laal ma, wa-GALAGI, ta wo laal ma. ¹⁷K l nà-kotoi zuvaay na, niima gelei n zu. G o GALAGI maan n b , wa-GALAGI, nii a k é saa maan i nii maa ooza bà niizu.» ¹⁸Moize ulani Fala n b , é G o GALAGI maan n . ¹⁹G o GALAGI aani ga folo liizu ele viil i, gola yee aa aai, é li ga kotogiti, é ti ili Seeli Kpolo i wu. Kotogi gila kpalaa ge la ni y ni Ezipete yooi ná tan p . ²⁰K l G o GALAGI Fala n igi aani, Fala n la ni eni Izelay le nuiti ba, ti a li.

Maan i laa uusi i:
 Kpidii vai Ezipete yooi ma
²¹ G o GALAGI ni Moize ma: «Yeei maale gee l gi pelei,
 kpidii Ezipete yooi zu, kpidii nu yeei a v u ba.» ²² Moize yeei maalen
 gee l gi pelei, kpidii ni Ezipete yooi zu ná p , nii gola aa iligai,
 naa ni folo sa ag laawu. ²³ Nu la ni b la aazu, nu n p ge la
 ni ze eni zeizu folo sa ag laawu. K l wozakalagi ni ada ti
 p , Izelay le nuiti ti ni náti.
²⁴ Fala n Moize lolini, é ma: «À li, wo G o GALAGI l bi. Wo-lointi
 ta zoo ti il wo olu, k ni wa-logani goiti ta ma wolaiti n a wa ti y
 .» ²⁵ Moize goo aa oteni, é ma: «K ni è gá-loganiiti z gi ya, nii a k
 gi zala aiti ta gala zala aiti kula G o GALAGI . ²⁶ Gá liizu ga gá-logani
 ulugiti, ma oloka gila kpalaa ge la y ga, maz l to a gi ta ze ezu, gi
 G o GALAGI l bi la, gá-GALAGI. Ey su gi zeeli ná, gi la kw , nii lieg i gá
 kula ga zala ai G o GALAGI l bi vai ma.» ²⁷ K l G o GALAGI Fala n
 igi aani, Fala n la ni k ni, é a e ti a, ti a li.
²⁸ Fala n ni Moize ma: «Gula p b ! Dama ga , è a gàazu
 a m n ,maz l voloi a gàazu t da, a za.» ²⁹ Moize ni ma:
 «È bogal! Gè la m è- aazu aa p .»

11

Maan aa elagi
 ma wooi wo fai
¹ G o GALAGI ni Moize ma: «Nà aazu ga maan aa elagi
 Fala n ta Ezipete yooi. Naa a na, to a esu wo a, wo ula a.
 Si gi zu é esu la wo a ga wo li, to a wo t t . ² B nu us iti
 p ga, zunui ilagilagi ta anzanui ilagilagi wali ani akaiti ta zanu ani akaiti fali
 sei i ma.» ³ G o GALAGI k ni ana, ey su nu us iti ti aazu
 unfe s l Ezipete nuiti gaazu, Moize i ni ga nui nii unfemai ni
 veezu b gola Ezipete yooi zu, Fala n ná-boti nuiti zea, ta nu us iti p .
⁴ Moize ni: «G o GALAGI wooi aa: «Kua zaamai ma yee alai, nà
 aazu, gè le e Ezipete yooi zu. ⁵ Doun zunu m ungi kpein ka za Ezipete yooi zu,
 Fala n é zeini masa kp kp gi a, é zo naa ná-doun zunu m ungi ma, ey su é
 zeeli boti anzanui ná-doun zunu m ungi ma, nii é moloi zi azu, ey su é zeeli
 toganiiti ti-yi o zin m ungitu kpein ma. ⁶ Kpee wola a loo Ezipete yooi kpein su,
 nii k ala la d ni kaipa, ta k ala la m a p . ⁷ K l Izelay le
 nuiti p b , nu la ite alaa gil z woom niga nu ma, aa mu sua ma,
 naa a a k wo kw ga G o GALAGI z zu Ezipete a ta
 Izelay le.» ⁸ Naazu, a-woti nuiti kpein ta a, ti n k b u , ti ma: «Gula
 a, wa nu us iti p , niiti ti è olu!» Naa oluma nà ula, gè li.» Moize
 ulani Fala n b ga zii aawana wolai.
⁹ G o GALAGI ni Moize ma: «Fala n la woiloga wo-woo ma, naa a
 a k gè nà-maa l vaiti k ga m in a Ezipete yooi zu.» ¹⁰ Moize ta Aal n
 ti naama maa l vaiti kpein k ni Fala n aazu, k l G o GALAGI
 Fala n igi aani, é la eni Izelay le nuiti ba, ti a li, ti a ula ná-zooi a.

12

Pake f tii l zeie lei
¹ G o GALAGI ni Moize ta Aal n ma, Ezipete yooi zu: ² «Niima alugi
 a wo ga alugiti ma m ungi, to a zu wo ga konagi ma
 alu m ungi. ³ À Izelay le b i ma: «Niima alugi ma volo puug i ma,
 p l ye e ila baalazi o ila, aa koi ila baalazi o ila, naa a wa kula. ⁴ Ni

p l ye eil i baala zi oi ma, wa se e ti ta koba gelei, e elei nuiti tieg i la, wa baala zi oi naa aa w ga nii nu ilagilagi a zoo é mi. ⁵To a ga baala zi oi, nii n uzu la ba, é ga ma zin i, é kona gila kulaai. Wa zoo wo baala zi oi aa boli yi oi ze e. ⁶Wa mak , wo a p t ey su alugi ma volo puug maazu naanisi i (14), Izelay le b i kpein ka ti daale e kp k i. ⁷Wa ma amai zo, wo ta zi daamasagiti ma, maazu ta koba feleg iti, a mi ná. ⁸Naama idii n , wa ma zuai mi, m gai abui a. Wa mi ta ului nii l la su, ta tufa wanaiti. ⁹À mina ma undu mi, aa wo a gili zi i wu, k l to a m abui a, n ungi ma e aiti ba ta koozu aniiti. ¹⁰À mina tan p z ná sobu a zeeli. Ni ta a y na ná sobui zeeli, wa naa ala. ¹¹W l elei wa mi la: saama iligi a wo zaama, wa-za alagiti ti wo- iti ga, wa-lukp i zoni wo ya. Wa mi ga gaazuvil . G o GALAGI ná-Pakegi e. ¹²Naama idii, nà zi zu Ezipete yooi zu, gè Ezipete yooi zu loun zunu m ungi ti kpein paa, é zo nuiti ma, é li toganiiti p . Nà Ezipete yooi ná-galagiti kpein tukp aale e. Nà ga G o GALAGI. ¹³Namai a ga poogi wo p l iti ma, wa ná. Nà amai aana, nà ud wo maazu, maan la zeelia wo ma, nii a wo olo olo, si gi zu gè aazu Ezipete yooi lo azu la.

Bului nii l la su,
naama v tii

¹⁴« Naama voloi a wo ga iz sui, wa ma oozun i wo G o GALAGI l bi vaa ma, é ga o t gi, wo-mavofodaiti kpein b . ¹⁵Folo l fela laawu, wa y ului miizu, nii l la su. Folo m ungi ma, wa l i ula wa- l iti bu t t , maz l , nu n p a ului miina, nii l i su, é zo folo m ungi ma, é li folo l felasi i , naa e ka le e Izelay le a. ¹⁶Folo m ungi, wa gaal ba adegai wo, d felasi i wa gaal ba adegai wo. Nu n p ge la boti n p k a naama voloiti su. Wa zoo n wo nu ilagilagi ná-daamianigi t . ¹⁷Bului nii l la su, wa naama v ti voloi mak , maz l naama voloi i n a gè wa-nu ulugiti kulazu la Ezipete yooi a, wa naama voloi mak , é ga o t gi, wo-mavofodaiti kpein b . ¹⁸Alugi ma m ungi, ma volo puug maazu naanisi i (14) ma k i, wa uluiti mi nii l la su, ey su folo uufeleg maazu ilasi i (21) ma k i. ¹⁹Folo l fela laawu, l n p ge mina a wa- l iti bu, maz l nu n p a ulu miinal i su, naa e ka le e Izelay le b i a, é ni ga seik ma nu aa zou loun. ²⁰À mina ulu mi nii l i su. Ada ti kpein wo zeini náti, wa uluiti mi nii l la su.»

Maan i uusi i:
Doun m ungi ti saa vai

²¹Moize Izelay le wolaiti kpein tolini, é ti ma: «À li, wo togani goi ze e wa- l ye eiti b , wo paa Pakegi vaa zu. ²²Wa iz pe tufa if gi ze e, wo d amai wu, nii é zu kokoi zu, wa kokoi zu amai zi daamasagiti ma, maazu ta koba feleg iti. Wo tan p ge mina ula ná-p l i wu ey su sobui zeeli. ²³Si gi zu G o GALAGI aazu zi zu la Ezipete yooi zu, ga é paai wo, a amai aana daamasagiti ma, maazu ta koba feleg iti, G o GALAGI a ud kpogi maazu , é la ega faa zu olo olo geezu eelai a, é a l wa- l iti bu, é a wo aa.

²⁴«Wa niima vai mak kpaan ta wo-lointi b e t gi ey su . ²⁵Si gi zu wo l zu la zooi naa zu, nii G o GALAGI feezu wo , e elei ná-minaze egi la, wa mak niima vai ma. ²⁶Si gi zu wo-lointi ta na la wo ma: «Niima vai olu a wo ga gele?», ²⁷wa goo aa otegi ve, wo ma: «Pakegi ma zala ai e, G o GALAGI l bi vai ma, nii é ud ni Izelay le nuiti ta- l iti maazu Ezipete yooi zu, si gi zu é Ezipete nuiti paani la, é

ada- l iti mak .» Nu us iti ti maayeini, ti n k .²⁸ Izelay le nuiti ti liini, ti naa , e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ta Aal n ya.

²⁹ Kua zaamai, G o GALAGI doun zunu m ungiti kpein paani Ezipete yooi zu, é zo Ezipete masagi Fala n ná-doun zunu m ungi ma, é li kaso a nui , naa ná-doun zunu m ungi, ta toganiiti ti-yi o zin m ungiti kpein. ³⁰ Fala n wuze eni kpidii, t e, ná-boti nuiti kpein be, ta Ezipete nuiti kpein. Kpee wolaiti ti looni Ezipete yooi zu ná kpein, maz l p l ila kpalaa ge la ni ná, nu la zaani ná.

³¹ Naama idii n zu, Fala n Moizeni ta Aal n lolini, é ti ma: «À wuze e, wo ula nà-nu us iti saama, wa Izelay le nuiti. À li, wo G o GALAGI l bi, e elei wo boni la. ³² À wa-logani goiti se e, ta wa-logani wolaiti, e elei wo boni la. À li, à tuya loo nà alaa b .» ³³ Ezipete nuiti ti ni izu nu us iti da, ti alani ga ti ula zooi a, maz l ti ni zu ma: «Gi kpein gi undaa ana ili.»

³⁴ Nu us iti ti liini ga ta- ulu vuk aay gai, nii é la ni d okoloni. Ti ulu vuk aay ani akaiti maaveleveleni ta-ze eiti su, ti ti la ma ti. ³⁵ Izelay le nuiti ti naa ni, nii Moize boni ti ma: ti wali ani akaiti falini Ezipete nuiti ma, ta zanu ani akaiti, ta se eiti. ³⁶ G o GALAGI k ni ana ey su nu us iti ti aazu unfe s l Ezipete nuiti gaazu: nii ti falini ti ma, ti naa veeni ti ya. Ti naati kulani Ezipete nuiti zea, ti ti maavo.

Izelay le nuiti kula vai
Ezipete yooi a

³⁷ Izelay le nuiti ti ze eni Lames se, ti li Suk te. Zunuiti ti ni zi zu a, naati ti ni ga nu waaund zita (600 000) ala, doungoiti ta anzanuiti ti la naama aalugi zu. ³⁸ Nui ma zii laalitaaligi kpein ge il ni ti olu, toganii wola m inni ti ya, ma goiti ta ma wolaiti. ³⁹ Ti ulu l l giti m ni, nii l la su, ga ulu vuk aay gai, ti ze eni la Ezipete yooi zu, é la ni okoloni, maz l ti ti ni Ezipete yooi zu, ti la ena n k , ta ti la ni zooga daamiani kp t zu , nii ta mi elela elei.

⁴⁰ Yee alai lieg i Izelay le nuiti ti k ni Ezipete yooi zu, naa ni ga kona unnaanig kona uusa ag (430). ⁴¹ Kona unnaanig kona uusa ag i (430), naama ona pil da voloi n a, G o GALAGI ná-nu us ulugiti kpein ti ulani la Ezipete yooi a. ⁴² Yeei G o GALAGI ti ulani la Ezipete yooi a, é iigaazu ai ni naama idii. Izelay le nuiti ta ti-mavofodaiti kpein alaa, k ni ti iigaazu ai naama idii, G o GALAGI l bi vai ma.

T gi é lo Pakegi ula vai a

⁴³ G o GALAGI ni Moize ta Aal n ma: «W l t gi a, Pakegi ma vaa zu: W n ila kpalaa mina ma anii ta mi. ⁴⁴ Du i kpein nii geyaai ga walii, ta tatigai p l olu, to a zoo é ta mi. ⁴⁵ Seik ma nui ta boti nui é zalazu, naati ti mina ta mi. ⁴⁶ Wa mi p l i n wu. À mina ula ga ma zuai tan p p l i a. À mina ma aei tan p gale. ⁴⁷ Izelay le b i kpein ka Pake f tii ula. ⁴⁸ Ni w in é zeini wo ma, naa ap é Pake f tii ula G o GALAGI , k ni zunu kpein é ná-p l i wu, ti lati p l olu, naazu to a a, é f tii ula. To a naazu e zou loun, k l tatip l olulala nu n p ge mina ta mi. ⁴⁹ T gilagi naa n a é zeizu zou loin ma, ta seik ma nui.»

⁵⁰ Izelay le nuiti ti k ni ana n , e elei G o GALAGI devei veeni la Moize ta Aal n ya. ⁵¹ Naama voloi i n a, G o GALAGI Izelay le nuiti kulani la Ezipete yooi a, e elei ti-ma ulugiti ti zeini la kpasu ga pag .

13

Devei é lo Pakegi

ta doun m ungitita-vai a

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «Doun zunu m ungi kpein fe b , niiti ta z l Izelay le nuiti saama, nu us iti ta toganiiti. Ma m ungi kpein Izelay le nuiti p b , ta ga r n .»

³ Moize ni nu us iti ma: «À iz naama voloi zu, yeei wo ulani la Ezipete yooi a, du la l i wu, maz l G o GALAGI ná-zee aa aai a é wo ulani la. Nu mina ului mi nii l i su. ⁴ Wa ulazu za Ezipete yooi a, molo ulasu alugi ma, wo li. ⁵ Si gi zu G o GALAGI l zu la ga woye Kanaan nuiti ta-yooi zu, ta G te nuiti, ta Am l nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yee use nuiti, nii é ma onai woni wo-m m wolani b ga é fe wo , n n i ta k in gul i oo aai ná, wa niima l biyai ve G o GALAGI , niima alugi i n ma. ⁶ Folo l fela laawu, wa uluiti miizu nii l la su. Folo l felasi i ma, f tii a G o GALAGI l bi vaa ma. ⁷ Wa uluiti mi folo l fela laawu, nii l la su. Bului nii l i su, naa mina a wo-zeizu , nu mina l a wo b wa-yooi a ná p .

⁸ «Naama voloi zu, wa su ula wo-loun zunui ma ga: <To a ga naama vai, nii G o GALAGI k ni b , si gi zu gè ulani la Ezipete yooi a.> ⁹ To a wo wo-yeei a ga poogi, ta tookisui wo-lo ala , naa a a k G o GALAGI ná-t gi wo-laa , maz l G o GALAGI wo ula Ezipete yooi a ga ná-zee aa aai. ¹⁰ Wa niima levei zo, wo k ma yee alai ma kona-o-kona.

¹¹ «Si gi zu G o GALAGI l zu la ga woye Kanaan nuiti ta-yooi zu, e elei é ma onai woni la wo , ta wo-m m wolani b , ga to a aazu feezu wo , ¹² wa doun zunu m ungi kpein fe G o GALAGI , an toganiiti ti-yi oi ma m ungititi s l su, ma zin iti ta ga G o GALAGI n n . ¹³ Wa soovale zi o m ungi kpein un m ga baala zi oi. Ni wo la un m ni, wa k t a wolo. Wa doun zunu m ungi kpein un m , wo-loun zunuiti saama. ¹⁴ Si gi zu wo-loun zunuiti ti wo aaza asu la lina a lina, ga: <Naa olu a ga gele?>, wa goo aa ote ga: <G o GALAGI ná-zee aa aai maa ele a é ade ulani la Ezipete yooi a, du la l i wu. ¹⁵ T i Fala n ni l zu ga kikpaai, ga é mina e ade a, de a li, G o GALAGI doun zunu m ungi kpein paani Ezipete yooi zu, é zo nuiti ti-loun zunu m ungititi ma, é li suaiti ti-ma yi o zin m ungititi p . Naa a é k zu, ade ma zin m ungititi kpein kulazu la ga zala ai G o GALAGI , ta de doun zunu m ungititi kpein un m su la.> ¹⁶ To a e poogi wo-yeei a, ta wo-lo ala , maz l G o GALAGI ade ulani Ezipete yooi a ga ná-zee aa aai.»

Seeli Kpolo i maazu ud vai

Izelay le nuiti b

¹⁷ Si gi zu Fala n eni la nu us iti ba ga ti li, GALA ge la ni liini ga tiye Filiseti nuiti ta-yooi zu ele, an ni naa wola maa u ani, maz l GALA ge ni zu ma: «Nu us iti ti i ka le e, ti ale ma Ezipete yooi zu, ta na k i aa.» ¹⁸ K l GALA ge ti aa aleni ma, é li ga tiye ga te ebai zu elei, Seeli Kpolo i pelei. Izelay le nuiti ti ulani Ezipete yooi a, ti as iliai ga pag .

¹⁹ Moize Zoz fe ma aeiti se eni ya, maz l Zoz fe ni Izelay le ná-doun zunuiti ma: «À onana, wo , GALA ka aazu su wo a, wa l ga mà aeiti ya, wo ti maa ooza a.»

²⁰ Ti ze eni Suk te, ti li, ti u Etame te ebai laa . ²¹ G o GALAGI ni liizu ti lu foloi tona iingi zu, é lo ti lu pelei zu, ta kpidi é lo ti lu ga abuzogi, é ti maa ala, naa a a k ti zi folo kpidi a. ²² Tona iingi la

ni ze ezunu us ititu foloi laawu, abuzogi alaa la ni ze ezutu lu kpidii laawu.

14

Fala n ná-k b itipil fai
 Izelay le nuiti polu
¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «B Izelay le nuiti p ga ti ale ma, ti u Pi-Ga il te akala , Miged le ta kpolo i ti y zu , Baale-Sefon letema . Naama ada letema a wa u ná, kpolo i oba . ³Fala n a aazu zu ma: «Izelay le nuiti ti loa ya zoi zu, te ebaiti maa lega.» ⁴Nà Fala n igi aazu, to a aazu il su ti olu, k l nà aazu l biyai z l su ga Fala n ta ná-k b i maa ele. Ezipete nuiti ta kw ga nà ga G o GALAGI.» Izelay le nuiti ti k ni ana n .
⁵ É woni Ezipete masagi ma ga Izelay le nu us ititi ela. Názu a Fala n ná-kisi i ta ná-boti nuiti ta- isi i latini la, é lo nu us itita-vai a. Ti ni ma: «Leeni aade k ai, ga de e fai Izelay le nu us itiba, ti li, da-wotiiti ti la m a?» ⁶Fala n ná-wotoloi ele t ni, é ná-k b i il olu.
⁷ É wotolo iin gola und zita (600) ze eni ta Ezipete wotoloiti kpein, k nuiti ti ni ti zu ga nu za asa agi. ⁸ G o GALAGI Ezipete masagi Fala n igi aani, Fala n il Izelay le nuiti polu. Izelay le nuiti ti ulani ga z b i.
⁹ Ezipete nuiti ti il ni ti olu, sooiti kpein, ta Fala n ná-wotoloiti, ta ná-soo iz zala usuiti, ta ná-k gi, ti zeelini ti ma, názu ti uuni kpolo i oba , Pi-Ga il te ele, Baale-Sefon letema .
¹⁰ Fala n ni maa u azuti a. Izelay le nuiti ti aazuwuzé eni, w l Ezipete nuiti ba, ti aazu ti olu elei. Izelay le nuiti ti wola luani, ti kpeei looni, ti woo ula G o GALAGI ma. ¹¹ Ti ni Moize ma: «Kabaye ea ti la Ezipete yooi zu aa, è aazu ga giye ga gi za te ebai zu? Lee a è k ai ga giye, è ulazu ga giye Ezipete yooi a? ¹² Naa laade gi ena bo è ma Ezipete yooi zu aa ga: «Gi y ná, gi botii Ezipete nuiti b ?» Maz l fiz g gi ma ga gi botii Ezipete nuiti b , é le e gi zaa vai a te ebai zu.» ¹³ Moize nu us itigoo aa oteni, é ti ma: «À mina lua. À y zeini , wo w l , elei G o GALAGI aazu wo izosu la za. Maz l Ezipete nuiti wo ti aazu za, wo la m ti aa ey su p .
¹⁴ G o GALAGI ak i wo . W un, à nál it n.»
¹⁵ G o GALAGI ni Moize ma: «Lee vaa zu è woo ulazu mà ga kpeei? B Izelay le nuiti p , ga ti a n li. ¹⁶ D un, a-lukp i wuze e, yeemaale kpolo i ma, è bali su. Izelay le nuiti ta l zu kpolo i zaama ga a v i. ¹⁷ N un nà, nà aazu Ezipete nuiti kigi aazu, ga ti il ti olu. Nà aazu l biyai z l su Fala n ta ná-k gi ná-faa zu, ta ná-wotoloiti, ta ná-soo iz zala usuiti. ¹⁸ Ezipete nuiti ta kw ga nà ga G o GALAGI, si gi zu Fala n ta ná-wotoloiti ta ná-soo iz zala usuiti, ta nà-l biyai ulana la k l ma.»
¹⁹ GALA ná-geezu eelai nii é ni liizu Izelay le b ilu , naa le eni ga ti olu elei. Tona iingi ze eni alaa ti akala elei, é li, é lo ti olu elei.
²⁰ É loni Ezipete nuiti ta- b i ta Izelay le nuiti ta- b i ti z zu . Tona iingi ni ga kpidi ii gilazu elei , ta é a woza ala kpidii zu z la elei . Ti la ni maa u ani a g l in kpidii.
²¹ Názu a Moize yeemaaleni la kpolo i ma, G o GALAGI kpolo i aa aleni ma kpidii g l in ga folo ulazu ele viil i, nii gola yee aa aai. É kpolo i v ni, zi i ali su. ²² Izelay le nuiti til ni kpolo i zaama ga ti- a v ai. Zi i aal ni ba, é ga si igi ti-yeezazu ta ti- zu . ²³ Ezipete nuiti ti il ni ti olu kpolo i zaama ga

Fala n ná-sooiti kpein, ta ná-wotoloiti, naa ná-soo iz zala usuiti ba. ²⁴ Ma eelaalaosu sobui, G o GALAGI y ni abuzogi ta tona iingi letema , é w l ni Ezipete nuiti ma ulugi a, é Ezipete nu ulugiti k wuulee. ²⁵ É ta-wotoloiti k iti kulani ba, ti zi vai aa. Ezipete nuiti ti ni ma naazu: «Ade ela Izelay le nuiti ba, maz l G o GALAGI a k i zu ti de laal ma.» ²⁶ G o GALAGI ni Moize ma: «Yeei maale kpolo i ma, zi i a aa alesu ma Ezipete nuiti ma, ta ta-wotoloiti, ta ta-zoo iz nuiti.» ²⁷ Moize yeemaaleni kpolo i ma. Sobui zeelizu , kpolo i aani daazu olu. Ezipete nuiti ti iz ni maa u azu ti a, k l G o GALAGI Ezipete nuiti tooni kpolo i zaama . ²⁸ Zi i aa aleni ma, é wotoloiti maa le, ta soo iz zala usuiti, ta Fala n ná-k gi kpein. Niiti ti l ni kpolo i zaama Izelay le nuiti polu elei, gila kpalaa ge la ni ulani. ²⁹ K l Izelay le nuiti ti zi ni ga a v iti kpolo i zaama . Zi i aal ni ba e si igi, ti-yeezazu ta ti- zu . ³⁰ Naama voloi G o GALAGI Izelay le izoni, é kula Ezipete nuiti zea. Izelay le Ezipete nuiti ma oomaiti kaani laani kpolo i laa . ³¹ Izelay le G o GALAGI ná-zee aa aai aani, é k ni Ezipete nuiti daal ma. Nu us iti ti luani G o GALAGI a. Ti idaale eni G o GALAGI ma, ta ná-boti nui Moize.

15

Unm guyei

¹ Názu , Moize ta Izelay le nuiti ti niima wuyei looni G o GALAGI , ti ma:
«Nà guyei loozu G o GALAGI , maz l é ná-f nifaamai ula k l ma, é sooi ta kpiz nui iliga kpolo i wu. ² G o GALAGI a ga sùvik i ta nà-maamus wuyeiti ma ungi, to a é ga nà-kizogi. To a ga nà-GALAGI, nà b l . To a ga k ná-GALAGI, nà maamus zu. ³ G o GALAGI a ga k ulu ai. Daaseigi a ga G o GALAGI. ⁴ É Fala n ná-wotoloiti ta ná-k gi iliga kpolo i wu, ná-k ulu a z iti maa lega Seeli Kpolo i wu. ⁵ Zi lakpatakpagiti ti ti maa leni, ti yeini zi i oma ti e k tui. ⁶ Ee, G o GALAGI, è-yeezai maayiki ga suvik i. Ee, G o GALAGI, è-yeezai a é è zili nui aay ni. ⁷ Ee, è aazu unfegi w l ! Da naati tokasu, niiti ti wuze ezu è laal ma, a yee esu a-yii aawana wolai a, é ti ala e kpakui. ⁸ Zi i ma zi igiti ti loni ga è-zokpa zu viil iti maa ele. Zi i aal ni ba e si igi, paliiti ti aani kpe kpolo i zaama . ⁹ Sili nui ni zu ma: «Nà il ti olu, gè ti zo. Nà ta-naavoloi aa w , gè ta mi. Nà bo a z kp i m n, gè yeei ti ma.» ¹⁰ È laavuuvuuni, kpolo i ti maa leni. Ti ni loozu e kena kpui zi i wu, ti wola yee aa aai.

¹¹ Ee, G' o GALAGI, a é ga è ele galagiti saama?

B a é ga è ele, maayikiai adedai zu,

aazu unfegi b , maamus i zoloogai ma,

é laav vaiti k zu?

¹² È yeezai maalen n ,

zooi gi nuiti kp le.

¹³ Nu us iti é ti unmi ni, è loni naati tu ga a-woo iladai,

a losu ti lu ga è-zuvik i, è li ga tiye è-zeizu adegai.

¹⁴ Nu us iti ti m nini, ti zu ali,

dualuagi Filiseti nuiti soga.

¹⁵ Ed me undi iiti sasu a alizu,

sasu alii Moa e ulu aiti soni,

Kanaan ze wo nuiti d t zule ea.

¹⁶ Maalua vai ta dualuagiti ta zeeli ti ma.

È-yeelokoi ná-b l i maa ele ma, ta zu ga o oiti e k tui,

ee, G' o GALAGI, ey su a-nu us iti ti le e,

a-nu us iti è ti eyaai.

¹⁷ Da liizu ga tiye, è ti ze a-ize ma,

ee, G' o GALAGI, ada è ná t a ga è-zeizu ,

ee, Mali ii, seizu adegai, nii è-yeeiti ti kp t ni.

¹⁸ G' o GALAGI a masadai zu ey su .»

¹⁹ Maz l Fala n ná-sooiti, ta ná-wotoloiti ta ná-soo iz zala usuiti ti

l ni kpolo i zaama . G' o GALAGI kpolo i aa ale ma ti ma,

k l Izelay le nuiti ti zi ni ga a v i kpolo i zaama .

²⁰ Miliyame é ga GALA goo wo anzanui, Aal n baazeelai, tamadegi ze eni. Anzanuiti

kpein ti il ni polu ga tamadegiti, ti a kuai wo. ²¹ Miliyame ni guyei laazosu, é

a ma:

«À guyei loo G' o GALAGI , maz l é ná-b l lai ula k l ma,

é sooi ta kpiz nui iliga kpolo i wu.»

IZELAYELE NUITI TA-ZIÉI TEDEBAI ZU

(15:22--18:27)

Mala i b

²² Moize liini ga Izelay le nuiti, ti ze e Seeli Kpolo i b . Ti Suul te ebai

zu elei ze eni, ti zi ni te ebai zu ga folo sa ag , ti la ni zi aani

g l in.

²³ Ti zeelini Mala, k l ti la ni zooni, ti a Mala i ta le, t ze

é wanani. Naa a é k ni, naama laaseigi ni ba ga Mala (nii polu ga

«wana »). ²⁴ Nu us iti ti zeli loni Moize ma, ti ma: «Leeni a gá kp le?»

²⁵ Moize woo ulani G' o GALAGI ma. G' o GALAGI gului ta l ni la. É ma

u ai ta ilini zi i wu, zi in ni.

Miná a G' o GALAGI t giti ta deveiti feeni ná-nu us iti zea ná. Miná a é

ti olu ulani ná. ²⁶ É ni ma: «Ni wa woilona gò ma ga pag , n i gè ga G' o

GALAGI wa-GALAGI, ni wa naa na, nii s legai gàazu, ni wa woilona nà-deveiti ma,

ta ni wa nà-t giti kpein sona, gè la see iti ta ila kpalaa p a wo a, nii gè p ni

Ezipete nuiti ba, maz l nà ga G' o GALAGI, nii é wo d su.»

²⁷ Ti zeelini Elime, zi un puug maazu feleg (12) ni ná, ta d wulu

uul fela (70). Ti uuni miná zi la .

16

Manegi ta kakalogiti

¹ Izelay le b i kpein ge ze eni Elime, ti li, ti zeeli Sin te ebai zu, nii é Elime

ta Sinayi ti y zu , folo puug maazu l lusi i (15) ma, alugi velesi i ma,

ti ulaai ma Ezipete yooi a. ² Izelay le b i kpein ge zeli loni Moize ta Aal n

ma te ebai zu. ³ Izelay le nuiti ti ni ti ma: «Leeni vaa zu gi la zaani G' o GALAGI yeezu Ezipete yooi zu, si gi zu gi ni la sua li iiti koba, si gi zu gi ni la ului miizu, gi yi o kpe? K l wo aa ga giye te ebai niizu ga wo b b i nii kpein paa ga pului.»

⁴ G' o GALAGI ni Moize ma: «Nà aazu ului uuzu, é ze e geezu . Nu us iti ta aazu ulazu, ti a z folo-o-folo nii lieg i a kula , naa a a k gè ti olu ula, gè p t ni ta zi ga nà-t gi, aa ni ti la ziaa la. ⁵ Folo l zitasi i, si gi zu ti naa ele t zu la, nii ti aazu la, nii ta a z folo-o-folo, to a ga ná zeizu feleg i.»

⁶ Moize ta Aal n ti ni Izelay le nuiti ma: «Za kp k i, wa aazu kw su ga G' o GALAGI a é wo ula Ezipete yooi a. ⁷ Sobu, wa G' o GALAGI ná-l biyai a, t zeí é wa-yelilomaiti m nig , wo k ai G' o GALAGI laal ma. Maz l gá ga leeni, wo zelií losu gi ma?» ⁸ Moize ni ma: «G' o GALAGI a suai veezu wo ya za kp k i, wo mi, sobui é ului ve wo ya, wo mi, wo yi o. G' o GALAGI zeliíomaiti m nig , wo ti ai daal ma, maz l gá ga gele? Giya l i wa-yelilomaiti ti a zu gi laal ma, G' o GALAGI a ti zu daal ma.»

⁹ Moize ni Aal n ma: «Bo Izelay le b i ma, ga ti maa u a G' o GALAGI a, maz l é ta-yelilomaiti m nig .» ¹⁰ Si gi zu Aal n ni zu la Izelay le b i kpein p , ti aa oteni ga te ebai pelei, p t , G' o GALAGI ná-l biyai ulani k l ma tona iing zu.

¹¹ G' o GALAGI ni Moize , é ma: ¹² «Gè Izelay le nuiti ta-yelilomaiti m nig . G' ti ma: «Kp k i wa suai miizu, sobui wa yi o ga ului, wa aazu kw su ga nà ga G' o GALAGI, wa-G'ALAGI.»

¹³ Kp k i, w niiti ti aani, ti-ma zii ai e kakalogi, ti ti- uuzu maa idi. Sobui, n agi ni ni ti- uuzu maa oolii zu. ¹⁴ Si gi zu naaman agi l ni la, ani goi ta ni te ebai zu e ani waa, e kobe kolegi ma uun goiti, é zooi ma. ¹⁵ Izelay le nuiti ti w l ni ba, ti ma ti ilagilagi: «Leeni a ga nii?» Maz l ti la ni kw , nii é ni de. Moize ni ti ma: «Bului e G' o GALAGI fea wo ya ga daamianigi. ¹⁶ P t nii G' o GALAGI deveai: Es gilagilagi naa y , nii a zoloo ga ná-daamianigi, k ganii gila nu ila, e elei wa-nuiti tieg i la. Es ge ta ze e naati b , niiti ti ná-se e otai wu.» ¹⁷ Izelay le nuiti ti k ni ana. Tanigaa ti z ni ga gola, tanigaa ma ti z ga tago. ¹⁸ Ti ni k su k gani zu, z i é ni z zu ga m in a, é la ni oo azu naa ya, z i ma é ni tago n y zu, naa la ni alasu. Es ge ni z zu, é zoloo n ná-daamianigi ma.

¹⁹ Moize ni ti ma: «Nu n p ge mina ta y ná, é a y su sobui.» ²⁰ Nui tanigaani ti la ni woiloni Moize woo ma, ti ta y ni ná ey su sobui. K l koegiti ti uuni su, naa makugi ulani. Moize yii aawanani naama nuiti ma. ²¹ Sobu ilagila, s ge ni naa y zu, nii a zoloo ga ná-daamianigi. Si gi zu foloi ma liegi a la aana la, gaa ni wuunsu.

²² Foloi l zitasi i, ti ni daamianigi zeizu feleg i y zu, w m l zu feleg nu ila. B b i ma undi iiti kpein ti aani, ti su ula Moize ma. ²³ Moize ni ti ma: «Naa a G' o GALAGI bogai, lina a ga doo o folo adegai G' o GALAGI . À naa m , nii é wo ya ga wo m . À naa l , nii é wo ya ga wo kp l , m tai nii kpein é y su, wo naa mak ey su sobu.» ²⁴ Ti z ni ná ey su sobui, e elei Moize devei veeni la. Naa maku ge la ni ulani, ta koegaa ti la ni uuni su g l in. ²⁵ Moize ni ma: «À mi za, maz l doo o foloi e G' o GALAGI . Za, wo la ta aa ada tan p etea .

²⁶ Folo l zita laawu, wa z zu, k l foloi l felasi i a ga doo o foloi, ta la a ná, naama yeei.»

²⁷ Foloi l felasi i ma, nu us i tanigaani ti ulani ga ti ta y , k l ti la ni ta aani. ²⁸ Názu a G o GALAGI ni la Moize ma: «Ey su si kp gele zu a wo y su l zu la nà-deveiti ta nà-t giti so fai a? ²⁹ À kw ga G o GALAGI doo o foloi vee wo ya, naa a é ba, folo l zitasi i ma, to a folo feleg laamianigi veezu wo ya. Es ge y zeizu , nu mina ze e zeizu folo l felasi i ma.» ³⁰ Nu us iti ti doo o foloi maa ni, ti loo o folo l felasi i ma.

³¹ Izelay le l ye ei naama laamianigi laaseigi ni ga manegi. É ulani ga k liandelegi ma aei, é oleni, é n ga gatoi elei, nii k in gul i ba. ³² Moize ni ma: «W l nii G o GALAGI devea: À k ganii zu ila mak manegi zu, wo-mavofodaiti b , lina a lina, naa a a k ti ului a, nii gè feeni wo ya, wo mi te ebai zu, si gi zu wo ulani la Ezipete yooi a.»

³³ Moize ni Aal n ma: «Di ii ze e, è k ganii ila pu su manegi zu, è sei G o GALAGI aazu, naa a a k é mak wo-mavofodaiti b lina a lina.» ³⁴ E elei devei la, G o GALAGI feeni Moize ya, Aal n seini zeele woo z i ma esui akala , naa a a k , é mak . ³⁵ Izelay le nuiti ti manegi miini kona uunaanig (40) laawu, ey su ti zeeli zooi naa zu, nua ti ni zeini ná. Ti manegi miini, ey su ti zeeli Kanaan yooi w gi ma.

³⁶ (Nu ilagilagi n gi ni ga k ganii zu ila. K ganii nii daaseigi ga w m legi, naa a ga efagi ma aa w su puug i.)

17

Zi i ula vai G l e vasai a
(Gaalu S i 20:1-13)

¹ Izelay le b ikpeinge ze eni Sinte ebai zu, e elei G o GALAGI ná-devei ni la, é il ta-zi vai a, ti liini, ti u Lefidime. U nu us iti ti la ni zi z l ni ná, ti a le. ² Názu a nu us iti ti wuze eni la Moize laal ma. Ti ma: «À zi i ve gi ya, gi le.» Moize ti woo aa oteni, é ti ma: «Leeni vaa zu wo wuze ezu dàal ma? Leeni vaa zu wo G o GALAGI zu su?» ³ Nu us iti ti ni ná, kp le w in a i ti la, ti a zeli lo Moize ma. Ti ni zu ma: «Lee vaa zu è gi ulaai Ezipete yooi a, ga è gi aa ga kp le w in, giya-o, gi-lointi-yo, ta gá-loganiiti-yo?» ⁴ Moize woo ulani G o GALAGI ma, é ma: «Leeni a nà k , é lo niima nu us iti ba? Ná tago n e, ti a ti s ga k tui.»

⁵ G o GALAGI ni Moize ma: «Le e nu us iti kakala elei, è Izelay le wolai tanigaani se e, a-lukp i alaa se e, nii è zi wolai Nile lo ani la, è li lu elei. ⁶ W l , nà liizu, gè lo è lu G l e tui ma, a k tui lo a, zi i a ula ba, nu us iti ta le.» Zekana Moize k ni la, Izelay le wolaiti gaazu. ⁷ É naama ada laasei p ni ga Masa ta Meeli a (niiti ti-olu ti ga «su gi» ta «maa aalii»), t ze i Izelay le nuiti ti maa aalii ni ná, ti G o GALAGI zu , ti a ma: «G o GALAGI a ade zaama n i, aa é la ná?»

Izelay le nuiti ti pil s l fai
Amal ke nuiti ma

⁸ Amal ke nuiti ti aani, ti k i Izelay le nuiti ba Lefidime. ⁹ Moize ni Zozuwe ma: «Yiimaze e ga zunui tanigaa ade , wo li, wo vala Amal ke nuiti ba. Lina, nà liizu, gè lo gize unma , GALA ná-tukp i zoni zèa.» ¹⁰ Zozuwe naa ni, nii Moize boni ma, ga é Amal ke zakpe. Moize Aal n a, ta Guul ti l ni gizei unma . ¹¹ Si gi zu Moize a la yeei wuze ena la, Izelay le ni pil s l su, k l si gi zu a la yeei yeina la, Amal ke ni pil s l su.

¹²T i Moize yeeiti su l ni, ti k tui ze eni, ti da bu, é ze maazu. Aal n ta Gúul ti zeeiti soni, gilagi lo kakama , z ilo z la elei, zeeiti maalegai y ni de kpaan ey su foloi da. ¹³Zozuwe pil s l ni Amal ke ma ta ná-nu us iti, ga bo a z kp aaligi.

¹⁴G o GALAGI ni Moize ma: «Niima vaiti s s i zu, é ga iz su vaa, è bo Zozuwe ma ga, nà Amal ke ma zuwui aale ezu gee l gi wu, nu la m isiaa ti zu.»

¹⁵Moize zala a ulazu ta loni, é daasei p ni ga: «G o GALAGI a ga nà- alapoi.» ¹⁶É ni ma: «T ze nui ta yeei wuze ea G o GALAGI ná-masa kp kp gi laal ma, G o GALAGI ná-k i a Amal ke laal ma, yee alaiti p su.»

18

Moize n koi Zeetelo
ná-daalima vai

¹Moize n koi Zeetelo, Madiyan zala a ula nui, naa kpein m nini, nii GALA ge k ni Moize ta ná-nu us i Izelay le nuiti, naa a é ni ga G o GALAGI Izelay le nuiti kula vai Ezipete a. ²Moize n koi Zeetelo Moize anzai Seef la ze eni, nii Moize yee eni ba, é li k b olu, ³ta ná-doun zunu feleg iti alaa, gilagi laaseigi ni ga G lesome (nii polu ga «seik mai»), maz l Moize ni ma: «Nà ga seik ma nui, gè zeini zou ili su.» ⁴Z i laaseigi ni ga Eliyez l (nii polu ga «nà-GALAGI g bà»), maz l é ni ma: «K ná-GALAGI g bà, é ùnm , é kùla Fala n ná-bo a z kp i ya.»

⁵Moize n koi Zeetelo liini te ebai zu ga Moize ná-doun zunuiti ta anzai, é ni uuni ná, GALA ná-gizei oba. ⁶É woole eni Moize ma, é ma: «N un nà, è-n koi Zeetelo, pàa è b , ga è-anzai, é ná-doun zunu feleg iti ba.» ⁷Moize ulani é n koi laa omi, é n k bu, é n n ga daa komagai. Ti aaza ani ta- d yaiti ma vaa ma, naa olu ti l ni Moize ná-se e otai wu. ⁸Moize naa kpein su ulani n koi ma, nii G o GALAGI k ni ga Fala n ta Ezipete yooi Izelay le ná-faa zu, kp l iti kpein ti zeelini ti ma pelei zu, ta elei G o GALAGI ti ulani la ti zu. ⁹Zeetelo oozun ni faa ag i kpein ma vaa zu G o GALAGI k ni Izelay le nuiti b , ta e elei é ti un m ni la, é ti ula Ezipete nuiti zea. ¹⁰Zeetelo ni ma: «Mamagi a G o GALAGI , nii é wo ula Ezipete nuiti zea, ta Fala n ya, nii é nu us iti kula Ezipete nuiti ta-zobogi ya! ¹¹Gè kw ga niizu ga G o GALAGI w l , é le e galagiti kpein ba, é naa ulani k l ma, si gi zu Ezipete nuiti ti ni gaazumaav vaiti k zu la ga Izelay le nuiti.» ¹²Moize n koi Zeetelo gala zala ai ta zala aiti kulani GALA b . Aal n ta Izelay le wolaiti kpein ti naama laamii woni ma ta Moize n koi, GALA gaazu.

¹³Poluma zobui, Moize zeini ga é nu us iti ta-lukp iti gaale e. Nu us iti ti loni Moize akala, é zo sobui ma, ey su kp k i zeeli. ¹⁴Nii kpein Moize k ni nu us iti b , n koi naa aani, é ma: «Lee a è k zu niima nu us iti b ? Lee vaa zu è zeizu a ila, nu us iti kpein ti loni è akala, é zo sobui ma, ey su kp k i zeeli?» ¹⁵Moize n koi woo aa oteni, é ma: «To a ga nu us iti ka ti aazu p ga ti GALA gaaza a. ¹⁶Si gi zu fai ta zu la ti ya, ta aazu p , gè tukp i aale e ti y zu, gè GALA ná-deveiti ta ná-t giti d .»

¹⁷Moize n koi ni ma: «Nii è k zu, naa la ani. ¹⁸Da suvik i esu fala, ta niima nu us i alaa é è a, maz l fai nii wui è-z b i ma. Da ila è la zooga è a k . ¹⁹Niizu, woilona gòoi ma, nà è l n su, GALA ge è a! G ga nu us iti gaazu GALA koba, a i è li ga nu us iti ta- vaiti GALA p . ²⁰Deveiti ta t giti gaal ga tiye, pelei l ga tiye, nii maan ai ti il

ba, ta k wotii nii maan ai ti k .²¹ Yiimaze e ga s elama zunuiti nu us iti kpein saama, ti luazu GALA ba, zunuiti ti iliai gaamai a, ti lob anii w inze ezu, è ti ze e, è ti ze i nu us iti unda ga nu waagilagila kundi iiti, nu ungilagila kundi iiti, nu uul lud lu kundi iiti, ta nu uupuu kundi iiti.²² Ti a nu us iti ta-lukp i aale e si n p , ti a ga faa iingiti è , tiya iti ti faa goiti ma lukp i aale e. Ta ula a- as i ma, wo se e ma.²³ Ni a naa na, GALA ge deveiti fe è ya, a zoo è zi bu ga pag , niima nu us iti kpein ta zeeli ziil igi zu ti b .»

²⁴ Moize woiloni n koi wooi ma, é naa kpein k ni, nii naa boni ma. ²⁵ Moize yiimaze e ga s elama zunuiti, Izelay le nuiti kpein saama, é ti ze i nu us iti unda ga nu waagilagila kundi iiti, nu ungilagila kundi iiti, nu uul lud lu kundi iiti, ta nu uupuu kundi iiti.²⁶ Ti ni nu us iti ta-lukp iti gaale ezu si n p , ti ni aazu ga faa iin golaiti Moize b , tiya iti ena fai m taiti ma lukp i aale e.

²⁷ Moize eni n koi a, é li, naa liini ná-zooi zu.

GALA NÁ-MINAZEGĒGI IZELAYĒLE NUITI BĒ

19

(19:1--24:18)

Izelay le zeeli vai

Sinayi gizei b te ebai zu

¹ Alugi za asi i ma, ti ula oluma Ezipete yooi a, Izelay le nuiti ti zeelini Sinayi te ebai zu naama voloi. ² Ti ze eni Lefidime, ti liini, ti zeeli Sinayi te ebai zu, ti uuni te ebai zu. Izelay le uuni miná, gizei akala .

³ Moize l ni GALA p pelei, G o GALAGI tolini gizei unma , é ma: «W l , nii a a bo Zak e ná-p l ye ei ma, è daazeeli Izelay le nuiti ma. ⁴ «Wa goi wo naa aani, nii gè k ni ga Ezipete nuiti, gè wo ze eni ko o egiti su, gè a ga woye p pelei. ⁵ Niizu, ni wa woilona gdoi ma, ni wa mak na nà-minaze egi ma, wa ga r n ite itegiti, nu us iti kpein saama. An ni eteai kpein ka ga r n ,⁶ w un wa, wa b ga zala a ula zii, nii adegai.» Wooiti kana a ti wo Izelay le nuiti ma.»

⁷ Moize liini, é nu us iti ta- wolaiti toli, é wooi nii kpein daani ti , e elei G o GALAGI devei veeni la zea. ⁸ Nu us iti kpein ti zooloni faa ila ma, ti ma: «Gá naa kpein k , nii G o GALAGI bogai.» Moize nu us iti gooi laazeelini G o GALAGI ma. ⁹ G o GALAGI ni Moize ma: «W l , nà aazu è tona iin gaa iligi zu, naa a a k , si gi zu gè zu la è , nu us iti ti m ni, ti la è la .» Moize nu us iti gooi laazeelini G o GALAGI ma.

GALA kula vai k l ma

Sinayi gizei ma

¹⁰ G o GALAGI ni Moize ma: «Li nu us iti p b , è ti ade za ta lina, ti ta-ze eiti gba. ¹¹ Ti ele t ai le foloi za asi i ma, maz l foloi za asi i ma, G o GALAGI a aazu yeizu nu us iti kpein gaazu, Sinayi gizei ma. ¹² Da nu us iti kw su le e ba gizei maa oolii zu, è ma: «À dama, wo mina l gizei ma, wo mina v u dak l ga a. Nu n p a v una gizei a, ta naama nui aa. ¹³ Nu la yeev ua ba, k l to a z ga k tui, aa ti b ga m inti, é ni ga sua, aa nu, é la y ga vulua g l in.» Si gi zu baala sin min i ma u ugi a v na la, tanigaa ta l gizei ma názu.»

¹⁴ Moize yeini nu us iti p pelei, é ze e gizei ma, é nu us iti adeni. Naati ti ta-ze eiti gbani. ¹⁵ É ni nu us iti ma: «À ele t folo sa ag laawu. À mina maa u a anzanu ila kpala ba.»

¹⁶ Foloji za asi i, ma zobui, tonai kpun ni, mainmainti ti a sa a, ta tona iin gaa iligai ni gizei ma, pu u gooi wola ulani. Nu us iti kpein ti ni zeini ti- uuzu , ti t zeini ga sasu alii, dualuagi maa ele ma. ¹⁷ Moize nu us iti kulani ti- uuzu , ti GALA daa omi. Ti liini, ti lo gizei a . ¹⁸ Sinayi gizei kpein ge ni ga duulu letele, t ze i G o GALAGI yeini ná, abui zaama. Naama luului ni ulazu e abu zulugi zu luului, gizei kpein ge ni alizu ga zee aa aai. ¹⁹ Pu u gooi nil zu, tugi a zizi. Moize ni zu, GALA ge ni goo aa otesu ga woo wola. ²⁰ Zekana G o GALAGI yeini la Sinayi gizei ma, gize losaama . Moize l ni ná.

²¹ G o GALAGI ni Moize ma: «Yei, è nu us iti kw te e, ta mina ud , é a a G o GALAGI pelei, faazu wo faa ma, ma m in m in undaa mina a ilisu ti zaama. ²² Zala a ula nuiti i ti maa u azu G o GALAGI a, ti ade, G o GALAGI mina a ta ze ezu ti a.» ²³ Moize ni G o GALAGI ma: «Nu us iti ti la zooga ti a l Sinayi gizei ma, maz l è gi l n g ga gi kw gi la gizei maa oolii zu, maa i ba.» ²⁴ G o GALAGI ni ma: «Li, è yei, a l zu olu wa Aal n. K l zala a ula nuiti ta nu us iti ti mina ud g l in, ti a l G o GALAGI b , nii a k saa mina a loozu ti zaama.» ²⁵ Moize yeini nu us iti p b , é ti .

20

GALA ná-t puug iti

(T S i Velesi i 5:6-21)

¹ GALA ge niima woointi kpein boni, é ma: ² Nà ga G o GALAGI, a-GALAGI, nii é è ulani Ezipete yooi a, du la l i wu.

³ Gala kiligaa ti mina è r un polu.

⁴ Mina ani maaniini sa a g l in, ta ani n p baa ulaba, ni- iti ti gee l gi zu, aa niiti ti zoi ma, aa niiti ti zi iti bu zoi wu. ⁵ Mina n k ti wu g l in, mina ti l bi g l in, maz l nà, G o GALAGI, a-GALAGI, nà ga GALAGI toloai, nii a a iti ta-vaa i otokula ti-lointi ma, ey su é zeeli yamanii za asi i ta naanisi i ma, niiti ti màayose ezu . ⁶ K l nà a woo iladai , ey su é zeeli yamani waagilasi i (1 000) ma, naati b , niiti ti r zu , ta ti nà-deveiti sosu.

⁷ Mina G o GALAGI, a-GALAGI laaseigi wo fuun g l in, maz l G o GALAGI a naama nui leve ga s ba nu, nii é daaseigi wosu fuun.

⁸ Giz doo o foloi zu, è maa . ⁹ Da botii folo l zitai zu, è a-wotii kpein k . ¹⁰ K l folo l felasi i a ga G o GALAGI, a-GALAGI, ná-doo o foloi. Mina boti n p k ma, a-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo, a-woti zunuiti-yo, a-woti anzanuiti-yo, a-logania-o, ta w inti niiti ti zeini è ma. ¹¹ Maz l folo l zita laawu G o GALAGI gee l gi t ni, ta zoi, ta kpolo i, ta ti zu aniiti kpein, é loo oni folo l felasi i ma. Naa a é ba, G o GALAGI tuya looni doo o foloi ma, é mak .

¹² È- l bi ta è-lee, naa a a k è-zii ma voloiti su ooza, naama yooi zu nii G o GALAGI, a-GALAGI feezu è .

¹³ Mina nu aa g l in.

¹⁴ Mina w nzi bo g l in.

¹⁵ Mina unma wo g l in.

¹⁶ Mina z zeele woo wo g l in è-zei i laal ma.

¹⁷ Mina aazu ula g l in è-zei i ná-p l i a. Mina aazu ula g l in è-zei i anzai a, aa ná-boti zunui, aa ná-boti anzanui, aa ná-nik i, aa ná-soovalegi, aa ani n p é ga è-zei i n n .

Moize, GALA daa vaa wo nui

(T S i Velesi i 5:23-33)

¹⁸ Nu us iti kpein ti tona kpun tugiti m nini, ti mainmainti kaa, ti pu ugi wooi m ni, ti gizei a abuzogi ba. Nu us iti ti naati kaai ma, ti zasu alini, ti lo oozama. ¹⁹ Ti ni Moize ma: «Da i è a gi , gá woilo ma, k l GALA ge mina gi , gá a za.» ²⁰ Moize ni nu us iti ma: «À mina lua, maz l GALA paa ga é wo olu ula, naa a a k , wo lua ba, wo mina koto .» ²¹ Nu us iti ti ni loni oozama. K l Moize maa u ani tona iingi a, GALA ge ni ná.

T gi é lo zala a ulazu a

²² G o GALAGI ni Moize ma: Dele a a la Izelay le nuiti p : Wop t g gaz g gee l gi zu, gè wo . ²³ À mina galagaa t ga walii aa zanugiti, wo a ti ok mà. À mina naa ta g l in. ²⁴ Wa zala a ulazu lo b ga p l i, nii wa gala zala aiti ta ziil i zala aiti kula maazu, ga wa- aalagiti ta wa-nik iti. U n p gè ulazu ná k l ma, nà a wo b , ga gè tuya loo wo . ²⁵ Ni wa zala a ulazu lona b ga k tui, à mina to ga k tu za aai, maz l wa wa-z laiti p na k tui a, wa k z . ²⁶ À mina nà-zala a ulazu lo, wo a nul zu t ba, nu a nal a ga, kabei mina ula k l ma.

21

T giti é lo du iti ba

E ulu nuiti saama

(*Levi Nuiti 25:39-46;*

T S i Velesi i 15:12-18)

¹ T giti p t , a d ga tiye: ² Ni wa E ulu nuiti ta eyana ga du i, to a botii kona d zita laawu, k l d felasi i, to a ula, é w l yai z l , é mina ani n p sala. ³ Ni t ila ka é aani, t ila ka a li, ni anza zea, ta li ta anza. ⁴ Ni mali ii a é anza veeni zea, é doun zunuiti ta doun anzanuiti s l , anzanui ta ná-dointi ta ga mali ii n n , t ila ka a li názu. ⁵ Ni du i a na ma: «Màli ii n b , ta ànzai ta dòinti alaa, gè la p gè a yeema,» ⁶ naazu mali ii a lii la GALA kakala, é maa u a p l la a, aa daamasagi a. Mali ii a goii w ga k lu aazo agi. Du i a y ná-botii zu .

⁷ Si gi zu zunui ta a ná-doun anzanui dina la, ga é ga du i, é la ula du lai zu, e elei zunuiti ta ula la. ⁸ Ni w in a ze ena mali ii ma, nii é a deveni ga é se e ga anza, to a z ná, nu ili ge unm , k l zobo ge la a zea ga é a p di zii ili ma, a naa na é a ga yaava nu anzanui letema. ⁹ Ni a devena ga é fulu ná-doun zunui , to a k b , e elei soloogai la anzanu lointi ma. ¹⁰ Ni a anza ili se ena, é la ta ula ma m ungi ná-daamianigi la, ta ná-se ei, ta é la l a naa ná-dakobai a. ¹¹ Ni é la naama vaa sa ag iti k ni b , to a zoo é li, é mina ani n p sala.

T giti é lo do a vai

ta nu maawana vaiti ba

¹² Z in p a nu lo ana, é za, ta naama nui aa. ¹³ Ni é la woya t ni tu , ni GALA ge k a é zea ga te ezea vaa, nà ada t zu wo , a ela, é li, é l u ná. ¹⁴ K l si gi zu nu a gaa ilina la ma, é wuze e sei i laal ma, é kele ele i ga é paa, an ni dii , é l u nà-zala a ulazu , wa kula naa a, wo paa.

¹⁵ Z in p a k lo a, aa dee, ta naama nui aa.

¹⁶ Z in p a nu us unma, é p di, aa é mak ya, ta naama nui aa.

¹⁷ Z in p é k aa dee otozu, ta naama nui aa.

¹⁸ Si gi zu nua ti zu la, gila ge sei i z ga k tui, aa é do a ga zee uin, ni é la ni ga saa vaa, k l naa ma ge la ga see i, ¹⁹ ni to a zoo é ná-tukp i ze e, é zi zi etea , z i é do ai wogai, faa la m a naa a, k l ná-botii kolo ologai ma, to a naa zala, é lati, é naa zale, ey su é d .

²⁰ Si gi zu zunui ta ná-du i lo azu la ga tukp i, zunu aa anzanu, ey su du i za zea, ta potokula ma.

²¹ Ni a y na vulua folo ila, aa feleg , ti la potokulaa ma, maz l ná-walii e.

²² Ni zunua ta na, ti zi a anzanui ta a kogi ma, é doin z l , faa a kili ge la s l ni, ta alamanii zala nii anza zinigi d zu, ta sala faawo bo nuiti kakala. ²³ K l ni faa a ka ulana su, z nvui oto ka ga z nvui, ²⁴ nu aazu z gi oto ka ga nu aazu z gi, nu iiga oto ka ga nu iiga, nu yeei oto ka ga nu yeei, nu i oto ka ga nu i, ²⁵ abu alai oto ka ga abu alai, maawanai oto ka ga maawanai, maa ologi oto ka ga maa ologi.

²⁶ Ni zunui ta a ná-du i lo ana gaazu z gi gilagi a, é ni ga zunu aa anzanu, é naa ala gaazu z gi ma, to a yee e ba, é li, é ula du lai zu, gaazu z gi zalai ana. ²⁷ Ni a ná-du i iigai ila kulana da, é ni ga zunu aa anzanu, to a yee e ba, é li, é ula du lai zu, iigai zalai ana.

²⁸ Ni nik i a nu zi ana ga min i, zunu aa anzanu, naa za, nik i a z ga k tui, nu mina ma zuai mi pa. Nik nui la m faa z l ga. ²⁹ K l ni kaite, nik i ba, é a nuiti si a ga min i, ti a nik nui l n , é la w l zu ma, si gi zu a zunu aa anzanu aana la, nik i a z ga k tui, é za. Ta nik nui alaagi aa. ³⁰ Ni ta z nvui unma salai levena ma, to a naa kpein sala, nii a leve ma. ³¹ Si gi zu nik i a zunu loun aa anzanu loun zi ana la, naama l gi n a a zi . ³² K l si gi zu nik i a du i zi ana la, zunu aa anzanu, wali ae uusa ag (30) a a zo du k i ya, nik i a z ga k tui.

T giti é lo nu ligiti ba

³³ Ni zunui ta a zi ye ei laalaogai y na de, aa ni zunui ta a zi ye ei ta w na, é la daa uluni, nik i loo su, aa soovalegi, ³⁴ zi ye e nui a toganii lieg i ma walii zala k nui ma, sua oomai a ga t un n n .

³⁵ Ni nui ta ná-nik zin a nui ta ili ná-nik zin zi ana ga min iti, naa za, ta nik zin i di, nii é vulua, ti walii aa w a, ti lati, ti nik oomai alaa gaa w a. ³⁶ K l ni kw g ga nik i é ta ili paai, k si ai wosu, ma nui la w l ni ma g l in, ma nui a potogi le e ga nik i n , nik oomai ga n n .

³⁷ Ni nui ta a nik aa baala unmana, ni a k daale ena, aa é p di, to a nik zin l lug ve nik ilagi otogi zu, ta baala naanig baalagi otogi zu.

22

¹ Ni unma nui a zona unma wosu ga maa aai, nu do a, é za, ti la a ga s ba nu g l in, t un tetema saa vai zu. ² K l ni foloi a t na, ta ga s ba nu t un tetemazu paa vai zu.

Unma nui kpein ka naa otogi ve, nii é unmaai. Ni ani la zea, ta p di ná-unma vai zu. ³ Ni nii é unmaai, nik i aa soovalegi, aa baalagi, naa a d vulua zea, to a naa otogi ve ga ma dai.

⁴ Ni zunui ta a faa zu olo olo k na kpalagi ta zu, aa kpelei ta zu, é e ná-toganiiti ba, ti daami wo sei i ná-kpalagi zu, to a ma vaa zu t i ga ná-kpalagi zu ani ag i, aa ná-leez n elei zu ani ag i.

⁵ Ni abui a le ena, é so d i a, moloji nii daa ga elee, é so naama ilii a, aa nii é ma a ai a, aa é kpalagi ala, z i é abui loga, naa a naama vai t ga é potogi ve.

⁶Ni nui ta a walii aa ani iligaa alivaana nui ta ma ga é mak , ni ta ti unmana naa ná-p l i wu, unma nui a ma dai aa ale ma, ni ta sona. ⁷Ni unma nui la zoni, p l nui a lo GALA gaazu, é d ga é la yeezeelini sei i ligi ma. ⁸Maa aali vaa kpein, é lo nik vaa a, aa soovale faa, aa baala faa, aa se e vaa, aa tooya ani vaa, nii nu a ma: «Nii e,» naama nu zeizu feleg iti ta-vai laa a zeeli GALA ma. Z i GALA ka peelalana, naa a sei i n n i aa ale ma ga ma dai.

⁹Ni nui ta a soovale, aa nik i, aa baalagi, aa togani n p feena nui ta ya ga é mak ba, suai z ba é za, aa nata ale ba, aa é l , nu n p ge la kaani, ¹⁰konai a wo G o GALAGI laaseigi zu ti feleg y zu, z i é suai mak gai, naa a bo ga é la yee ni sei i ligi a. Togani nui a yeezei konai naa wu, z i la ani n p gaa alega ma g l in. ¹¹K l ni suai unma p b , to a potogi ve ma nu ya. ¹²Ni suai ali ali ga, to a d , é ga zeele wooi, é la m naa oto fea, nii bali aliai ga.

¹³Ni nui ta a togani ziingaona sei i ma, nata ale suai naa a, aa é za, ma nui aazu la ná, to a potogi ve. ¹⁴Ni ma nui a ná, poto ge la vea. Ni suai zala vaa de, sala z ng i a kula .

Pelei nu a GALA d bi la
ta nu us iti

¹⁵Ni zunui ta a anzalopo eai ta n n sona, nii maa la d zoni, é la koba, to a fulu naavoloi ula, é se e ga anza. ¹⁶Ni dounk ia l na, é a fe zea, nii anzalopoiti ta a vulu la, to a naa lieg i zala ga walii.

¹⁷À mina m ta anzanui y ná, é a y vulua.

¹⁸Nu-o-nu a la ga suai, ta naama nui aa.

¹⁹Z i a zala aa ula gala kiligaa , é ula G o GALAGI ila kpe polu, naa undaa a ili.

²⁰À mina seik ma nui zo pele u g l in, wo a suzi a, maz l wo ni ga seik ma nuiti Ezipete yooi zu.

²¹À mina poanzai aa podoin yii l vaa g l in. ²²Ni wa ti yii l na, ti woo ula mà ga kpeei, nà ti ain gooi m ni. ²³Nà wola yii aawana wo laal ma, nà wo aa ga k i, wo-anzaiti ta ga poanzaiti, ta wo-lointi ti ga podointi.

²⁴Ni wa wali uye na nà-nu us iti ta ma, m n nui é wo b , à mina b e kuye nu, wo mina talama maaloli ma g l in.

²⁵Ni wa wo-zei i ná-se ei ze ena ga kp unmai, wa fe zea, aisa foloi a li.

²⁶Maz l ná-se e ilagi e, é p zu ma. Ni naa a ulana zea, lee a a p ma? A woo ulana mà ga kpeei, nà gooi m ni, maz l nà a nu maaw in a.

²⁷À mina GALA koto, wo mina woo u wo wa-nu us iti ta- undi ii ma.

²⁸Wo maan , wo a b ga wa-molo le ea m ungiti, wo k ga zala ai, ta wa-leez n m ungiti.

Wa wo-loun zunum ungi ve zèa. ²⁹Zekana wa k la wa-logani wolai ta wa-logani goiti ta-vaa zu. Ma m ungi a y dee a folo l fela zu. Foloi l sa asi i, wa fe zèa.

³⁰Wa b ga nu adegaiti. À mina sua mi, nii bali aliai ga d i zu. Wa naa ili ya gil iti bu.

23

T gi é lo telebodai vai a

¹À mina ti woo vaza. À mina nu u a, wo a z zeele woo wo. ²À mina il b b i olu ga wo a faa u . Ni wo lolig ga wo zeele wooi ve,

à mina lo naati polu, niiti ti m in ai, wo a telebodai maa e. ³ À mina lo m n nui olu ná-faawogi zu.

⁴ Ni wa omina ga wo zili nui ná-nik i aa ná-soovalegi toai ya, k ni wo aa la p . ⁵ Nui é wo w inze ezu, wa ná-soovalegi aana, toai ná-kas i wu, wa ma, wa in in su ga daayei vai, wa ba, wo daayei.

⁶ À mina m n nui ná-gaamai maa e ná-tukp i zu. ⁷ K ni wo ete e z wo fai a. À mina s balala nui aa ta telebo nui. Maz l gè la s ba nui t ga e telebo nui. ⁸ À mina lob ani zo, maz l lob aniiti ta a naati gaazu ole, niiti ti aazuze eai ma, ta ti telebo nuiti kp wooiti maa e.

⁹ À mina seik ma nui maan . Wo kw ni wa i nii seik ma nui a a suzo, maz l wo ni ga seik ma nuiti Ezipete yooi zu.

T giti é lo konagiti ba ta doo o foloi

¹⁰ Kona d zita laawu, wa ani zuwui vaza wa-yooi ma, wo ba l n gi z l . ¹¹ K l wa yee e ba, wo z ana n , kona d felasi i, é naa doo o gi zu. M n nuiti ti wa-nu us iti saama, naati ti naa mi, nii ta ka, ta d zuaiti ti naa mi, nii é y su. Wa k ana ga wa-leez n elei, ta wa-wolive wuluiti.

¹² Folo l zita laawu, wa wa-wotii . K l folo l felasi i, wa loo o, naa a ak wa-woti nik iti ta wa-zoovalegiti ti loo o, ta wa-lu iti ta seik ma nuiti ti lago loo o.

¹³ À naa kpein so, nii gè bogai wo ma. À mina gala kiligaa laasei bo g l in, nu mina ta m ni g l in, é a ula wo-laa .

Konagi zu v ti wola sa ag iti
(Egez de 34:18-26;

T S i Velesi i 16:1-17)

¹⁴ Ná zeizu a sa a konagi zu, wo a f tiiti kula dàaseigi l bi vai zu. ¹⁵ Bului nii l la su, wa naama v tii mak . Folo l fela laawu, naama zi gi deveai molo ulasu alugi ma, wa ului mi, nii l la su, e elei gè ma levei veai la wo ya, maz l naama alugi ma a wo ulani la Ezipete yooi a. Nu n p ge mina ula k l ma gàazu ga yea aka. ¹⁶ Wa molo m v tii mak , wa-wotii zul n m ungiti, nii wa faza kpalaga . Wa molo le e v tii mak kona aa elagi zu, si gi zu wo esu la ga wa-wotii zul n gi aal ba. ¹⁷ Ná zeizu a sa a konagi zu, zunuiti kpein ti ula k l ma gàazu, r i gè ga wo-Mali ii G o GALAGI.

¹⁸ Bului nii l i su, à mina naa suai a, wo a kula ga nà-zala ai. À mina nà-f tii ma zala ai ma wul i mak kpidii laawu, é a y su sobu a zeeli. ¹⁹ Wa a ga wa-yooi al n m ungiti G o GALAGI, wa-GALAGI ná-p l i wu.

À mina boli yi oi ili ga dee ná- iimi i.

Kanaan yooi z l fai
ma minaze egi

²⁰ N un nà, nà geezu eelai ta le esu wo lu , é wo mak pelei zu, é wo laazeeli naama ada , gè ná t ai. ²¹ À dama, wo zo gaazu, wo olo gooi . À mina zii l vaa , t zeí é la wa- otoiti suvaay ga, maz l dàaseigi at un ba. ²² K l ni wa olona gooi , ta ni wa naa kpein k na, nii gè bosu wo ma, nà ga wo zili nuiti sili nui, ta wo maayose e nuiti maayose e nui.

²³ Nà-geezu eelai a lo wo lu , é li ga woye Am l nuiti p b , ta G te nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yee use nuiti, ta nà ti-ma zuwui aale e. ²⁴ À mina n k ta- alagiti bu, wo mina til bi. À mina ok naama nu us iti ma ti zi elei zu. K l wa ti olo olo, wo ta-zale tuiti kpeze ele. ²⁵ Wa d bi, r i gè ga G o GALAGI wa-GALAGI. Nà tuya loo

wa-laamianigi ma, ta wa- le i. Nà see i ula wo zaama, gè maa ooza wo a. ²⁶ Anzanu la a wa-yooi zu, nii kogi a ze e ma, aa doun z l tala anzanu. Nà wo-zii ma onagi zu ooza.

²⁷ Aisa wo a zeeli, nà dualuagi u zooi zu nuiti su. Nà nu us iti kpein daa ili, gè ti ze e pelei zu wo lu , niiti wa zeeli ti b . Nà wo zili nuiti kpein kp , ti ela wo a. ²⁸ Nà kaogiti te esu wo lu , ta Geeve nuiti kp , ta Kanaan nuiti, ta G te nuiti, ti maa ooza wo a. ²⁹ Gè la aazu ti zu kona gila su, ti a maa ooza wo a, naa a a k , zooi zu, akai mina y , d zuaiti ti mina m in wo laal ma. ³⁰ Nà ti zu vaavaa, ti maa ooza wo a, ey su wo a wola m in, wo zoo wo zooi z l ga w n .

³¹ Nà wa- w pelema ti daazu, é zo Seeli Kpolo i ma, é zeeli Kpolo Wolai ma, ta é zo te ebai ma, é zeeli zi wolai ma. Maz l nà zooi a nuiti d zu wo yeezu, wa ti lu . ³² À mina minaze e k y zu wa tiye, aa wa ta- alagiti. ³³ Ti mina ze i wa-yooi zu, naa a a k ti mina wo l kotoi zu dàal ma, maz l wa ta- alagiti d bi, naa a ga balii wo .

24

Minaze egi ma woolaamai

¹ GALA ge ni Moize ma: «L G o GALAGI b , a i wa Aal n, ta Nada e ta A iyu, ta Izelay le wola l uul fela (70), wo y oozama, wo n k . ² Da ila kpe n a a maa u a G o GALAGI a. Z iti ti mina maa u a ba, nu us iti ti mina y é olu, ti a l .» ³ Moize aani, é G o GALAGI woiti kpein bo nu us iti ma, ta t giti kpein. Nu us iti kpein ti goo aa otegi veeni ga woo ila, ti ma: «Gá naa kpein k , nii G o GALAGI boga.» ⁴ Moize G o GALAGI woiti kpein s ni. Naa olu é wuze eni ga sobuzobui, é zala a ulazu lo gizei a , é k tu puug maazu feleg iti (12) pil ni ga iz sui Izelay le ná-boloda puug maazu feleg iti (12) faa zu. ⁵ É Izelay le zinipoiti te eni, ga ti gala zala aiti kula G o GALAGI , ta ti nik zin iti kula ga ziil i zala aiti. ⁶ Moize amai ma lukp gi ze eni, é pu kokoiti su, é ma lukp gi z i ze eni, é pili zala a ulazu ma. ⁷ É minaze egi ma z i ze eni, é kala nu us iti gaazu. Ti ni ma: «Gá naa kpein k , nii G o GALAGI boga, gá olo gooiti b .» ⁸ Moize amai ze eni, é faza nu us iti ma, é : «Nii a é ga amai nii é minaze egi maa akpasu, nii G o GALAGI k a wo y zu, e elei niima iti kpein ti la.»

Moize l vai Sinayi gizei ma

⁹ Moizeni ti l ni gizei ma ta Aal n, ta Nada e, ta A iyu, é Izelay le wola l uul fela (70) a. ¹⁰ Ti Izelay le ná-GALAGI aani, k iti bu ai e k tui nii daaseigi ga safiilegi, kpiiniai e gee l gi. ¹¹ G o GALAGI la ni faa u n p k ni ga Izelay le nu iingiti. Ti GALA kaani, naa olu ti daamii woni, ti le.

¹² G o GALAGI ni Moize ma: «L p b gizei ma, è y ná. Nà k tu okologiti feezu è ya: t gi ta deveiti gè ti z ai Izelay le nuiti b , ti ala fai zu.» ¹³ Moize wuze eni, ta Zozuwe, nii é ga ná-boti nui, Moize l ni GALA ná-gizei ma. ¹⁴ É ni k wolaiti ma: «À gi maa un , ey su gi ale ma olu wo b . W l , Aal n ta G uul ta y su wo a , ni faa aa ulaba a na ta ya, to a bo ti ma.» ¹⁵ Moize l ni gizei ma, tona iingi ni gizei ma. ¹⁶ G o GALAGI ná-l biyai yeini, é Sinayi gizei ma, tona iingi ni ma folo l zita laawu. Foloji felasi i, G o GALAGI Moize lolini tona iingi zaama . ¹⁷ G o GALAGI ná-l biyai elei ni Izelay le nuiti gaazu,

e abuzogi gize unma .¹⁸ Moize l ni tona iingi zaama, é l gizei ma. Moize k ni gizei ma ga folo uunaanig (40) ta kpidi uunaanig (40).

**GALA NÁ-SEGÈ UÈLE NADEGAI
LO FAI
MA LEVEITI**

25

(25:1--31:18)

Se e l adegai
ma veb aniiti
(Egez de 35:4-9)

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² Bo Izelay le nuiti ma, ti a p ga veb aniiti. Wa so, é ula nui kpein zea, nii faan igi b . ³ W l veb anii a, nii wa so, é ula ti ya: zanugi, ta walii, ta k lu igi, ⁴ ta geze iinii, ta ma igi, ta ma is s gi, ta geze ag i kpaliai, ta boli le ai, ⁵ ta baala sin l iti, ti loai ga ma igi, ta nuni l iti, ta akasia wului, ⁶ ta fitina wul i, ta tufa maku n n giti ti ga si ma wul adegai ta ani maku n n gi , ⁷ ta k tu z ng aagi nii daaseigi ga w nikese, ta k tu z ng aa kiligiti zala a ula ze ei ma vaa zu, ta ma akazu ze ei. ⁸ Ta seizu adegai lo b , nà ze ti zaama. ⁹ Wa ti kpein k ga se e l adegai aza i pelei, é ga s lai kpein kaza i pelei, nii gè aazu d zu ga e.

Kesui
(Egez de 37:1-9)

¹⁰ Ta kesui t ga akasia wului. Sakpai a ga m t l ila taata, kogi ga m t l aa w sui, ta s lig i ga m t l aa w sui. ¹¹ Da zanu kitei zi koozu ta polu , è daa egi ga zanugi, é aku ma. ¹² Da zanugi aawun, è bala naanig iti kp t b , è ti ili goizu naanig iti ba, bala feleg gilazu elei ta bala feleg z la elei. ¹³ Da gulu z kp iti kp t ga akasia wului, è zanugi zi ti ma. ¹⁴ Da gulu z kp iti d balaiti su, kesui akama ti, ti kesui a, kesui a ze e ga tiye. ¹⁵ Gulu z kp iti ta y kesui ná-balaiti su, ti mina ula ná. ¹⁶ Zeele woo z i gè feezu è ya, a da kesui zu. ¹⁷ Da kesui lakulugi t ga zanu kitei. Sakpai a ga m t l ila taata, kogi a ga m t l aa w sui. ¹⁸ Geezu eela feleg iti ti laaseigi ga seelu in, a naati kp t ga zanu do ai, è ti il kesui lakulugi laa e feleg iti ga. ¹⁹ Da seelu in gila kp t daa egi ilazu a, seelu in gila daa egi z la elei a. Da seelu in feleg iti ta kesui lakulugi t ga ani ila n . ²⁰ Seelu inti ta ti- o egiti suvie maazu , ti kesui lakulugi maal u ga ti- o egiti, ta aa ote ma. Seelu inti ta aa ote kesui lakulugi ma. ²¹ Zeele woo z i gè feezu è ya, a da kesui zu. Da kesui laa ulu. ²² Miná a nà ulazu ná k l ma è , kesui lakulugi maazu seelu in feleg iti z zu . Ná a gè aazu zu ná è , é lo nà-deveiti kpein ba, Izelay le nuiti faa zu.

Bului nii feai GALA b ,
naa ma la alii
(Egez de 37:10-16)

²³ Da ta alii t ga akasia wului. Sakpai a ga m t l ila, kogi ga m t l lukp gi, s lig i ga m t l aa w sui. ²⁴ Da zanu kitei zi ma, è daa egi t ga zanugi, é aku ma. ²⁵ Da kakama ti kp t ga nu yea lieg i ala, è naa laa egi alaa kp t ga zanugi, é aku ma. ²⁶ Da zanu bala naanig iti to goizu naanig iti ba, ti k naanig iti tetegi. ²⁷ Balaiti ta kakama ti ba, gulu z kp iti ta l ti zu, ta alii ze e vai zu.

²⁸ Da gulu z kp iti kp t ga akasia wului, è zanugi zi ti ma, ti ga ta alii ze e aniiti. ²⁹ Da di iiti kp t , ta tazaiti, puya zala ai vaa zu, naa ziaw iti ta kokoiti ba. Da ti ga zanu kitei. ³⁰ Da uluiti da ta alii a, niiti ti veai b , ti ná gàazu yeen p .

Fitina zeizu

(Egez de 37:17-24)

³¹ Da fitina zeii anii t ga zanu kitei do aai. Ti p ti ga ani ila: k i, ta ma wului, ta ma ekegiti, ta maa ili z laiti ti ulaai ga gulu uai. ³² Fitina zeii anii ma eke d zitaiti ta ula kakama ti, ma eke sa ag a zu kakama gilazu , ta ma eke sa ag kakama z la elei. ³³ Maa ili z lai a sa a ma eke d zitai ilagilagi p ba, ti ulaai ga amandegi ma uai. ³⁴ Maa ili z la naanig a fitina zeii anii ma wului a, ti ulaai ga amandegi ma uai. ³⁵ Maa ili z lai gila ka ma eke felefelegiti todazu . ³⁶ Fitina zeii anii a ga zanu kitei do aai. Baalobazu ti p ti ga ani ila: ma wului, ta ma ekegiti, ta maa ili z laiti. ³⁷ Da ná-fitina l felaiti kp t , ti zeizu maazu , nii a k é a woza ala gaazu. ³⁸ Ná-sala a zo s laiti ta ná-sala a ze e ani akaiti, ta ga zanu kitei. ³⁹ Da kilo uusa ag (30) ze e zanu kitei zu, è kp t ga fitina zeii anii ta ma z laiti kpein. ⁴⁰ Dama, è k ga naama aza igi n , nii é l ni ga e gizei ma.

26

Se e l adegai ma landaiti

ta ma maze eiti

(Egez de 36:8-19)

¹ Da se e l adegai t ga tanda puug , ga geze ag i kpaliai, ta geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi. Da su u ga seelu inti ma votoi. ² Tanda ilagi zakpai a ga m t l puug maazu naanig (14), kogi ga m t l feleg . K gi a ga ani ila n tandaiti kpein faa zu. ³ Tanda l lug iti ta zeii la, z l lug iti alaa ta zeii la. ⁴ Da galu iiniiti gili ili tandai ma su m ungi laama . Da k ana n ga tandai ma su velesi i laama . ⁵ Da galu uul lug (50) ili ili tandai ma su m ungi laama a, è galu uul lug (50) ili ili tandai ma su velesi i laama a. Naama aluiti ta zoloo ma ga felefele. ⁶ Da zanu kala puul lug (50) t , è tandai ma suiti gili ili a ga tiye. Se e l adegai a ga ani ila kpe n .

⁷ Da boli le a landa puug maazu ila (11) kp t , ti se e l adegai ma. ⁸ Tanda ilagi zakpai a ga m t l puug maazu l lug (15), kogi ga m t l feleg . K gi a ga ani ila n tanda puug maazu ilagiti (11) b . ⁹ Da tanda l lug iti gili ili a, ta è z l zitaiti gili ili a. Da tandai l zitasi i su fele se e l i laa . ¹⁰ Da galu uul lug (50) ili ili tandai ma su m ungi laama , a galu uul lug (50) alaa gili ili tandai ma su velesi i laama . ¹¹ Da k lu i kala puul lug (50) t , è kalagiti d galuiti unsu. Da tanda ma suiti sei la ana, ti ga ani ila n . ¹² Se e l i ma landaiti ta aazu oo azu ma ga ta tukp , naa a yei, é u ga se e l adegai olu elei. ¹³ M t l aa w sui é y su kakama gilazu elei, ta m t l aa w sui é y su z la elei, niiti ti y su olu se e l i zakpai ma, naati ka ti yeizu se e l adegai akama feleg iti, ti ma. ¹⁴ Da baala sin l iti kp t ga p maze ei, toai ga ma igi, se e l i vaa zu, è nuni l iti ma maze ei maazu.

Se e l adegai
ma d giti

(Egez de 36:20-38)

¹⁵Da kp d giti kp t se e l adegai ga akasia wulu z iti, ti l ad se e l i zuzo fai zu. ¹⁶Kp d gi z lig i a ga m t l l lug , kogi ga m t l aa w sui. ¹⁷Kp d gi ilagilagi p kpad zu aa a zoba ma wulu z feleg i a. Zekana a k la se e l adegai ma d giti kpein ba. ¹⁸Da kp d uufeleg (20) t se e l adegai ,ti zu nu yeezazu elei. ¹⁹Da dabu uunaanig iti (40) kp t ga walii, ti a la kp d uufeleg iti (20) gilagilagi wu, kpad zu feleg iti b . ²⁰Da kp d uufeleg (20) t alaa se e l adegai ,nu zu elei. ²¹Da dabu uunaanig iti (40) kp t alaa ga walii, ti a la kp d uufeleg iti (20) gilagilagi wu, kpad zu feleg iti b . ²²Da kp d d zita t se e l adegai oga , folo liizu elei. ²³Da kp d feleg t se e l adegai ma zoko feleg iti b , ti kpoga . ²⁴Ta ili kp d gi z iti ba, é zo buu , é zeeli bala m ungi ma unga . Uele ana a la ga ti feleg ,ti il gai soko feleg iti su. ²⁵Kp d d sa a naazu, é zu se e l adegai oga ,é ta-labu puug maazul zitaiti (16) ba, ti t ai ga walii, kp d gila dabu feleg .

²⁶Da gulu z kp l lug t kp d giti b ga akasia wului, ti esa se e l adegai akama ilagi, ²⁷ta gulu z kp l lug se e l adegai akama z la elei ma d giti b , ta gulu z kp l lug se e l adegai oga ma d giti b , folo liizu elei. ²⁸Zaamazu wulu z kp i a kp d giti maale e, é zo kw gi ma, é li z la elei. ²⁹Da zanugi zi kp d giti ma. Da ta- alaiti kp t ga zanugi, ga gulu z kp iti ti l ti zu. Da zanugi zi naama wulu z kp iti ma. ³⁰Da se e l adegai lo, e elei ma aza igi l ni la ga e gizei ma.

Se e l adegai
ma ze e zu ooza golai

³¹Da se e zu ooza golai t ga geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai. Da su u ga seelu inti ma votoi. ³²To a z l ga zanu kalagiti ti t kpala naanig iti ba, ti t ai ga akasia wului, zanugi ziaai ti ma, ti ad ai dabu naanig iti ma, niiti ti t ai ga walii. ³³Da se e zu ooza golai z l kalagiti buu . Se e zu ooza golai oozu elei, miná a a zeele woo esui l ná. Se e zu ooza golai a wo ga ada adegai ta ada adegai wolai ti yee aa w zu . ³⁴Da zeele woo esui laa ulu, ada adegai wolai b . ³⁵Da ta alii il se e zu ooza golai akala , se e l adegai wu, l kp ma nu zu . Fitina zeii anii ta alii letema , l kp ma nu yeezazu .

³⁶Da se e zu ooza golai ta ili kp t se e l i laa ga geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai, é ga se e zu uai. ³⁷To a z l ga zanu kalagiti ti t kpala l lug iti ba, ti t ai ga akasia wului, zanugi ziaai ti ma. Da k lu igi aawun, é ti ga ta-labu l lug iti.

27

Zala a ulazu
(Egez de 38:1-7)

¹Da zala a ulazu t ga akasia wului. Sakpai a ga m t l feleg ta tukp (2,5), kogi ga m t l feleg ta tukp (2,5). Zala a ulazu a ga seki naanigi, s lig i ga m t l ila ta tukp (1,5). ²Da min iti kp t goizu naanig iti ba, ma min iti ta ba, ti ga

ani ila n . Da k lu igi zi ti ma. ³ Da ani akaiti kp t zu ui zo fai zu, ta p luiti, ta kokoiti, ta sua z mit wolaiti, ta abu ze e aniiti. Da s lai naati kpein kp t ga k lu igi. ⁴ Da k lu v l ai t ga k lu igi zala a ulazu . Da k lu i balaiti to k lu v l ai a, goizu naanig iti su. ⁵ Da pil zala a ulazu lak l ga wu, é zo buu , ey su é zeeli zala a ulazu z lig i zaama . ⁶ Da gulu z kp iti kp t zala a ulazu , ga akasia wului, è k lu igi zi ti ma. ⁷ Gulu z kp iti ta l balaiti su. Gulu z kp i naati ta zala a ulazu akama feleg iti, si gi zu a na a ze ezu la. ⁸ Da zala a ulazu t ga gulu z iti, ze ei koozu. To a e elei é l ni la ga e gizei ma.

Se e l adegai
ma oizu
(Egez de 38:9-20)

⁹ Da se e l adegai ma oizu t . L kp ma nu yeezazu , maazasa ga se ei é ga geze ag i kpaliai. Sasai zakpai ga m t l uul lug (50) naama akama m ungi. ¹⁰ T kpala uufeleg iti (20) ta l dabu uufeleg iti (20) ga, ti t ai ga k lu igi. T kpalaiti ma alagiti ta ti z l k luiti ta ga walii. ¹¹ L kp ma nu zu , sasai zakpai a miná alaa ga m t l uul lug (50), naa ga se ei, ta t kpala uufeleg iti (20), ta ta-labu uufeleg iti (20), ti ga k lu igi. T kpalaiti ma alagiti ta ti z l k luiti ta ga walii. ¹² Folo liizu elei, sasai ogi a ga m t l uufeleg maazu l lug (25), naa ga se ei, ta ta-l kpala puug ta ta-labu puug iti. ¹³ Folo ulazu elei, sasai ogi a ga m t l uufeleg maazu l lug (25). ¹⁴ Nu l zu oba ilazu , sasai a ga m t l l fela ta tukp (7,5), naa ga se ei, ta t kpala sa ag , ta ta-labu sa ag iti. ¹⁵ Nu l zu oba z la elei, sasai a miná ga m t l l fela ta tukp (7,5), naa ga se ei, ta t kpala sa ag , ta ta-labu sa ag iti. ¹⁶ Sasai laa vaa zu, se e zu ooza golai a ga m t l puug , é ga geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai, su uai, ta t kpala naanig , ta ta-labu naanig iti. ¹⁷ Sasai ma l kpalaiti ma alagiti ta ti z l k luiti kpein ta ga walii. Ta-labuiti kpein ta ga k lu igi. ¹⁸ Sasai zakpai a ga m t l uul lug (50), kogi ga puufeleg maazu l lug (25), s lig i ga m t l feleg ta tukp (2,5). Se eiti ta gageze ag i kpaliai, ta dabuiti ta ga k lu igi. ¹⁹ S lai kpein deveai se e l adegai ma wotii vaa ma, ta suzo k luiti kpein, ta sasai zuzo k luiti kpein ta ga k lu igi.

Deveiti é lo seizu adegai
ná-fitinaiti ba
(Leevi Nuiti 24:1-4)

²⁰ Da devei ve Izelay le nuiti zea, ga ti a è ga wolive wul ag i, kp t ai fitinai vaa zu, naa a a k wo yeey fitinaiti ba, yeen p ti mina za. ²¹ GALA daa omi se e l i wu, se e zu ooza golai akala , nii é zeele woo esui akala . Miná a Aal n ta ná-doun zunuiti ta sei ná, fitinaiti ti zo, é zo kp k i ma, ey su geelaalao, G o GALAGI aazu. To a ga o t gi Izelay le nuiti ti-mavofodaiti kpein b , ti maan ai, ti so.

28

Zala a ula ze eiti
(Egez de 39:1-7)

¹ Da è-li Aal n maa u a a, ta ná-doun zunuiti, ti ze e Izelay le nuiti saama, ga è ti ve b , nà-boti vai zu, é ga zala a ula vai, Aal n ta ná-doun

zunuiti, Nada e ta A iyu, ta Elezaal ta Itamaal. ² Da zala a ula ze eiti kp t è-li Aal n , ti ga tosu ta ná-l biyai ma oogi. ³ Da naati kpein p , ti ga li i nuiti, niiti gè ti laavegai ga ima y nvui, ta Aal n ná-se eiti kp t , naa a a k éveb , é nà-zala a ula wotii . ⁴ W l se eiti ba, ta ti t : kakazu ze e ila, zala a ula ze e ila, took ba wola ila, se ewuze e ila nii su uai, b l gila, ta saama ili gila. Ta zala a ula ze e adegaiti kp t è-li Aal n ta ná-doun zunuiti b , naa a a k ti nà-zala a ula wotii . ⁵ Ta zanugi ze e ta geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai.

Zala a ula ze ei

⁶ Ta zala a ula ze ei t ga geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai. Ta su u ga zanu galui. ⁷ Ta kpakiga ze e feleg iti kp t , ti ze zala a ula ze ei aa elasu feleg iti da. ⁸ Zala a ula ze ei ma lokoi a t ga ma zii n . To a ga zanugi, ta geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai. Ta ga ani ila ta zala a ula ze ei.

⁹ K tu z ng aagi nii daaseigi ga w nikese, a naa feleg ze e, è Izelay le ná-doun zunuiti daaseigiti s ti ma, ¹⁰ ti-laasei d zita a z k tu ilagi ma, z ma laasei d zitaiti ti k tui velesi i ma, e elei ti z l pelei la. ¹¹ Da Izelay le ná-doun zunuiti daaseigiti s k tu feleg iti ma, e elei nu a a k tui za a la, e zee oz ba aniiti. Da ti ata ti-l zu ti ba, ti ga zanugi. ¹² Da ti ili zala a ula ze ei ma akiga ze eiti ba, ti ga Izelay le ná-doun zunuiti ta- iz sui, nii Aal n se ezu aki feleg iti ga, ga ti-laaseigi G o GALAGI aazu. ¹³ Da d zu ti feleg t ga zanugi. ¹⁴ Da zanu galu feleg iti f l , è ti lo d zu ti ba.

Kakazu ze ei

(Egez de 39:8-21)

¹⁵ Da kakazu ze ei t , nii deveiti ti ze ezu la, ga geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai. Da su u ga zanu galui, ga zala a ula ze ei elei. ¹⁶ Kakazu ze ei a su fele, é ga seki naanigi. Sakpai ga zeelo gila, kogi ga zeelo gila. ¹⁷ Da k tu z ng aagiti kp ba, ma kp naanig i zu: ma kp m ungi zu, saaledoane gila, t paze gila, ta emelode gila, ¹⁸ ma kp i velesi i zu, gelenate gila, safiil gila, ta diama ila, ¹⁹ ma kp i za asi i zu, w pale gila, agate gila, ta ameeisete gila, ²⁰ ma kp i naanisi i zu, keliz lite gila, w nikese gila, ta zasepe gila. Naama tu z ng aagiti ta ata ti-l zu ti ba, ti ga zanugi. ²¹ Da Izelay le ná-doun zunuiti daaseigiti s k tu puug maazu feleg iti (12) ma, e elei nu a a k tui za a la, e zee oz ba aniiti. Boloda puug maazu feleg iti (12) daaseigiti ta ti ma, k tu ila, gila daasei, k tu ila, gila daasei. ²² Da zanu galuiti to kakazu ze ei a, ti v l ai ga zanu kitei. ²³ Da zanu bala ae feleg iti kp t , è ti lo kakazu ze ei woizu feleg iti ba. ²⁴ Da zanu galu feleg iti to bala ae feleg iti ba, kakazu ze ei woizu feleg iti. ²⁵ Da zanu galu feleg iti sokpaiti to d zu ti feleg a, niiti ti iliai zala a ula ze ei ma akiga ze e feleg iti ba, nii a k kakazu ze ei y elela . ²⁶ Da zanu bala ae feleg t m n , è ti lo kakazu ze ei woizu feleg i z iti ba, koozu elei, ná zu zala a ula ze ei ma. ²⁷ Da zanu bala ae feleg iligaa t , è ti lo zala a ula ze ei ma akiga ze e feleg iti ba, buu , elela elei, ti-lodazu oba , zala a ula ze ei ma lokoi maazu. ²⁸ Kakazu ze ei ná-bala aegiti ta ili zala a ula ze ei ná-bala aegiti ba, ga galu iinii, naa a a k , kakazu ze ei zala a ula ze ei ma lokoi maazu, ti yee aa mina w ta zala a ula ze ei.

²⁹ Si gi zu Aal n l zu la ada adegai, Izelay le ná-doun zunuiti daaseigi a ziila , s ai kakazu ze ei ma, nii deveiti ti ze ezu la, ga é ma iz sui mak yeen p G o GALAGI aazu. ³⁰ Anii niiti ti-laaseigi ga wuulimegi ta

tumimegi, naati pu kakazu ze ei zu, nii deveiti ti ze ezu la, ti zu Aal n yiila , si gi zu é l zu la G o GALAGI aazu. Uele ana Aal n a p la yiila yeen p , nii a k é G o GALAGI yiima vai w , é lo Izelay le nuiti ba.

Zala a ula ze ei z iti
(Egez de 39:22-31)

³¹ Da zala a ula ze ei ma look ba wolai ga geze iinii, ³² a k te e zaamazu , n ungi a l ná, è daa ale é aku ma ga se e v l ai ta ili, naa a a k é mina ali ga. ³³ Gului nii daa ga gelenadegi, a naama waai ma votoi ili daama , é aku ma ga geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, zanu tala koiti ti ti y zu ti, ³⁴ zanu tala ko ila, gelenade gila, zanu tala ko ila, gelenade gila, naa aku took ba wolai laama ma. ³⁵ Aal n a maa ili la, é a botii , tala koiti gooi a m nisu, si gi zu é l zu la ada adegai, G o GALAGI aazu, ta si gi zu é ulazu la ná, é la zaa názu.

³⁶ Da zanu kitei ma z goi t , è s i ma ga: «Feai G o GALAGI .» S ai e elei nu a a zee oz ba anii maaza a la. ³⁷ Da gili b l gi a ga galu iinii, kakala elei. ³⁸ To a Aal n lo ala yeen p , si gi zu é losu la gàazu, n i gè ga G o GALAGI. Naa maa ele ma, nà yeezei Izelay le nuiti ta-veb ani adegaiti bu, an ni ta faa aazagiti k zu, ta na ti vea zèa.

³⁹ Se ewuze ei ta b l gi t ga geze ag i, è saama iligi t , è su u.

⁴⁰ Da se ewuze eiti kp t Aal n ná-doun zunuiti b , è saama iligiti kp t ti , è b l giti kp t ti , ti ga ti-losu ta ta-l biyai ma oogi.

⁴¹ Da è-li Aal n ta ná-doun zunuiti maa ili la. Da gul i zi ti ma, è ti ve b , è ti ade, naa a a k ti nà-zala a ula wotii . ⁴² Da l kpu agi t ti ga gezei, é ti-maa akaiti d u, to a zo ti-zaama , é yei ti- alaiti ma.

⁴³ Aal n ta ná-doun zunuiti ta ti l ma, si gi zu ti l zu la GALA daa omi se e l i wu, aa si gi zu ti maa u azu la zala a ulazu a, ti a botii ada adegai, naazu ti la a ga s ba nua g l in, ta ti la zaa. Naa a ga o t gi Aal n ta mavofodaiti kpein b .

29

Zala a ula nuiti fee vai
GALA b

(Leevi nuiti 8:1-36)

¹ W l , nii a k , Aal n ta ná-dointi fee vai zu b , naa a a k ti nà-zala a ula wotii . Nik zin okpa gila se e, ta baala sin feleg , n uzu mina ti a, ² ta ului nii l la su, ta ulu l l giti l la su, gaay gai ga gul i, ta ulu l v iti, l la su, gul i uai ma, è ti t ga ulu vuk ag i. ³ Da ti u kp l gila su, è a ga tiye kp l gi naa zu, è ti l , a na nik zin i ta baala sin feleg iti kulaa ga zala ai. ⁴ Da li ga Aal n ta ná-doun zunuiti GALA daa omi se e l i laa , è ti maagba ga zi i. ⁵ Da se eiti se e, è Aal n maa ili ga se ewuze ei, ta took ba wolai, ta zala a ula ze ei, ta kakazu ze ei, è saama ili ga zala a ula ze ei ma lokoi. ⁶ Da b l gi l n ungi a, è zanu s goi ili kakala , nii é ga fee vai ma oogi GALA b . ⁷ È si ma wul adegai ze e, è ta u n ungi zu, è ta zi ma. ⁸ Da a ga ná-doun zunuiti, è ti maa ili ga se ewuze eiti. ⁹ Da ti zaama ili ga saama iligiti, è b l giti d t ungit ba. Ta nà-zala a ula wotii , t gi ana ey su . Da Aal n ta ná-doun zunuiti fe b .

¹⁰ Da a ga nik zin okpaga GALA daa omi se e l i akala , Aal n ta ná-doun zunuiti ti-yeeti p nik zin i unma . ¹¹ Da nik zin i daale e G o GALAGI aazu, GALA daa omi se e l i laa . ¹² Da

nik zin i ma amai ze e, è ta zi zala a ulazu ma min iti ma ga è-
yee e ai. Da amai m tai u ya zala a ulazu a . ¹³ Da ma
wul i kpein se e, nii felevelegai koozu z laiti ma, ta ma m in asu , ta
ma l feleg iti ma, ta gul i é ti maa g l in, a naa ala zala a
ulazu . ¹⁴ K l a nik zin i m tai ala wo- uuzu olu : ma
zuai, ta ma l i, naa ma ooiti ba. To a ga koto gba zala ai.

¹⁵ Da baala sin i ta ila se e, Aal n ta ná-doun zunuiti ta yeeiti p baala
sin i unma . ¹⁶ Da baala sin i daale e, è ma amai ze e, è pili zala a
ulazu ma, é aku ma kpoloo. ¹⁷ Da baala sin ile ele e, è kpulukpulu, è koozu
z laiti ta k iti gba, è ti la kpulukpulugai ta ma ungi ma. ¹⁸ Da baala sin i p
gala zala a ulazu . To a ga gala zala ai G o GALAGI , zala ai e,
nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI .

¹⁹ Da z ma aala sin i ze e. Aal n ta ná-doun zunuiti ta yeeiti p baala
sin i unma . ²⁰ Da baala sin i daale e, è ma amai ta ze e, è si Aal n
yeezazu ele woi y kp gi ma, ta ná-doun zunuiti zeezazu ele woi y kp giti
ma, ta ti-yeezazu yeezin kpotogiti ma, ta ti-yeezazu zin kpotogiti ma. Da
amai m tai ili zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ²¹ Da amai ta ze e,
nii a zala a ulazu , ta si ma wul adegai ta, è ti vaza Aal n ta ná-
se eiti ma, naa ná-doun zunuiti ta ta-ze eiti ba. Pele ana a Aal nni fe
la b , ta ná-se eiti, naa ná-doun zunuiti ta ta-ze eiti ba.

²² Da baala sin i ma wul i ze e, ta ma w ngi, ta ma wul i felevelegai koozu
z laiti ma, ta ma m in asu , ta ma l feleg iti, ta ma wul i
felevelegai ti ma, ta zeezazu alai, maz l to a ga ti ze i vai ma aala sin i.

²³ Bului l la su, naama l gi, nii sei ai G o GALAGI akala, a
ulu ila se e naama l gi zu, ta ulu l l gila gul i ba, ta ulu
l v ila. ²⁴ Da ti kpein pu Aal n ta ná-doun zunuiti zeezu, ti ti lat vai
ma oogi G o GALAGI aazu. ²⁵ Naa oluma, a ti ula niina ti ya, è
ti ala zala a ulazu , gala zala ai maazu. To a ga zala ai, nii abui galazu,
makugi n ai G o GALAGI .

²⁶ Da Aal n ze i vai ma aala sin i ma ekegi ze e, è dat vai ma oogi
G o GALAGI aazu. Naa a ga n i. ²⁷ Da ti ze i vai ma
aala sin i ma ekegi ze e ba ta ma alai, niiti ti ula ga dat vai ma
oogi, ti ze e ba Aal n ta ná-doun zunuiti. ²⁸ Ta ga Aal n ta ná-doun
zunuiti t n , naa a ga o t gi, nii Izelay le nuiti ta so, maz l
veb anii ana se eai ba Izelay le nuiti ta-yiil i zala aiti su. Naa a ga
G o GALAGI n n .

²⁹ Aal n a zaana, ná-zala a ula ze eiti ta ga ná-doun zunuiti t n , ta ti
loo ba, si gi zu ti gul adegai zi zu la ti ma, ti ze i vai zu. ³⁰ Ná-doun zunuiti su,
nii a potogi zu, zala a ula vai zu, naa a too ba folo l fela laawu, si gi zu
é zu l zu la GALA daa omi se e l i wu, ga é botii ada adegai.

³¹ Da ti ze i vai ma aala sin i ze e, è ma zuai ili ada adegai ta. ³² Baala sin i
ma zuai ta ului a kp l gi zu, Aal n ta ná-doun zunuiti ti mi, GALA daa omi
se e l ilaa . ³³ Nii k ai ga koto gba anii, ta naa mi ana, naa a a k ti ve
b , ta ti ti ze i. Nu ili n p ge la ta mia, maz l ti adeg . ³⁴ Ni ti ze i vai ma
zala a zuai aa ma ului ta a y na ná ey su sobui, nu la m mia g l in,
maz l ti adeg . Nii é y su, a naa ala.

³⁵ Da zi ga deveiti kpein, gè ti vea è ya Aal n ta ná-doun zunuiti ta-vaa zu. Da
folo l fela ti ze i vai zu. ³⁶ Folo-o-folo, a nik zin ila kula ga zala ai koto
gba vai zu. Da zala a ulazu ade ga naama oto gba vai, è gul i zi ma
ga é ade. ³⁷ Folo l fela laawu, a koto gba vaiti k zala a ulazu , é ade,
zala a ulazu wola a ade. Nii kpein a v u zala a ulazu a,
naa a ade.

Gala zala ai,
nii a ulazu folo-o-folo
(*Gaalu S* i 28:1-8)

³⁸ Folo-o-folo, a a kona gila baala sin feleg ula ga zala ai zala a ulazu . ³⁹ Da baala zi oi ilagi ula ga zala ai sobui, è z ma aala zi oi ula ga zala ai kp k i. ⁴⁰ Da baala zi o m ungi ula ga zala ai, è p ulu vuk ag i kilo sa ag a, gaay gai ga wolive wul ag i ma lit l ila ta tukp (1,5), naa d i lit l ila ta tukp (1,5) ba. ⁴¹ Da baala zi oi velesi i ula ga zala ai kp k i, è p veb ani ila ba, ta puya zala ai, e elei sobu gelei la. Zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI . ⁴² To a ga gala zala ai, wo-mavofodaiti kpein ta kulazu folo-o-folo, gàazu, r i gè ga G o GALAGI, GALA daa omi se e l i laa , miná a nà ulazu ná k l ma wo , gè a è . ⁴³ Miná a nà ulazu ná k l ma Izelay le nuiti b , naama ada a ade ga nà-l biyai. ⁴⁴ Nà GALA daa omi se e l i ta zala a ulazu ade. Nà Aal n ta ná-doun zunuiti ade, ti a nà-zala a ula wotii . ⁴⁵ Nà zeizelay le nuiti saama, gè ga ta-GALAGI. ⁴⁶ Ta kw ga nà ga G o GALAGI, ta-GALAGI, nii é ti ulani Ezipete yooi a, nà zeizelay la. Nà ga G o GALAGI, ta-GALAGI.

30

Ani maku n n giti
ma zala a ulazu
(*Egez* de 37:25-28)

¹ Da zala a ulazu gila kp t ani maku n n giti gala vai zu. Da kp t ga akasia wului. ² To a ga seki naanigi, sakpai ga m t l alisui, kogi gam t l alisui, s lig i gam t l ila. Ma min iti ti zu ba, ta ga ani ila. ³ Da zanu kitei zi ma, gaa , ta kakama ti, é aku ma, ta ma min iti ma ná p . Da daa egi t ga zanugi, é aku ná p ma. ⁴ Da zanu bala feleg lo ba daa egi wu , kakama feleg iti, gulu z kp iti ti a l ti zu, se e vai zu. ⁵ Da gulu z kp iti kp t ga akasia wului, è zanugi zi ti ma. ⁶ Da zala a ulazu lo se e zu ooza golai akala , nii é zeele woo esui akala , kesui lakulugi aazu letema , nii é zeele woo z i maazu , nà ulazu k l ma ná è . ⁷ Miná a Aal n a a ani maku n n giti gala ná. To a ta alazu sobu-o-sobu, si gi zu a fitinaiti k ele t zu la. ⁸ Aal n a ta alazu kp k i, si gi zu a fitinaiti k ele t zu la. Ani maku n n gi e, a alazu yeen p G o GALAGI aazu, wo-mavofodaiti kpein su. ⁹ À mina ani maku n n ma zii ili kula ga zala a, zala a ulazu , an gala zala a ili be, aa veb ani ili. À mina puya zala a ila kpalaa pu ya ná. ¹⁰ Aal n a a koto gba vaiti k zala a ulazu min iti maazu, naa ila kona-o-kona. To a k ga koto gba zuai ma amai, naa ila kona-o-kona, wo-mavofodaiti kpein su. Zala a ulazu naa a ga faa adegawola G o GALAGI aazu.

Seizu adegai
ma mulu ula vai

¹¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹² «Si gi zu è Izelay le nuiti gaalusu da, ti ilagilagi ta unmganii zala G o GALAGI ma, naa a gaalugi ma zi gi zu, naa a a k maan mina zeeli wo ma. ¹³ Niiti kpein ti aalusu, naati ta aazu wali aei galamu l zita veezu, e elei seizu adegai ma wali aei la. Naa ga veb anii, é ze e ba G o GALAGI . ¹⁴ Nu-o-nu é zu gaalugi zu, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, naa a veb anii zala, nii é veezu G o GALAGI . ¹⁵ Naavolo nui la salaa, é a oo a ma, m n nui alaa la salaa, é a yei bu. Veb ani e, é veezu G o

GALAGI , ga ti unm .¹⁶ Da unm walii ula Izelay le nuiti zea, è d GALA daa omi se e l i ma wotii zu. To a ga kiz su vaa Izelay le nuiti b G o GALAGI aazu, nu us iti unm fai zu.»

Maagba ani akai

(Egez de 38:8)

¹⁷ G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹⁸ «Da maagba ani akai t ga k lu igi, ná-seiga anii alaa a ga k lu igi, maagba vaiti su. Da pil GALA daa omi se e l i ta zala a ulazu ti y zu , è zi i u su. ¹⁹ Naa a Aal n ta ná-doun zunuiti ta yeeiti ta iti maagbazu la. ²⁰ Si gi zu ti l zu la GALA daa omi se e l i wu, ta maagba ga naama i, naa a a k ti mina za, ta si gi zu ti maa u azu la zala a ulazu a, ga ti botii , ti zala aiti gala ga abui G o GALAGI .²¹ Ta ti-yeeiti ta ti- iti maagba, naa a a k ti mina za. Naa a ga o t gi, Aal n ta ná-doun zunuiti, ta ti-mavofodaiti kpein b .»

Gul adegai

ta ma maku n n kelei

²² G o GALAGI ni Moize , é ma: ²³ «Da ani maku n n papagiti se e: miile gul maku n n gi kilo l zita, ta sinam me maku n n gi kilo sa ag , ta seeli maku n n gi kilo sa ag ,²⁴ ta kasegi kilo l zita, e elei seizu adegai ma gi la, ta wolive wul i lit l l zita. ²⁵ Da naa ga si ma wul adegai, e elei gul maku n n kp t nui a a kp t la. Naa a é zu ga si ma wul adegai.

²⁶ «Naa a a ta zi GALA daa omi se e l i ma, ta zeele woo esui,²⁷ ta ta alii ta ná-s laiti, ta fitina zeii anii, ta ná-s laiti, ta ani maku n n giti ma zala a ulazu ,²⁸ ta è si gala zala aiti kulazu ta ná-s laiti kpein ma, ta maagba ani akai, é ná-seiga anii a. ²⁹ Da niima aniiti kpein fe b , ti wola a ade, nii kpein a v u ti a, naa a ade. ³⁰ Da gul adegai zi Aal n ta ná-doun zunuiti ma, è ti ve b , naa a a k ti nà-zala a ula wotii .

³¹ «Da Izelay le nuiti p , è ti ma: «Naa a b ga si ma wul adegai, wo-mavofodaiti kpein su. ³² Nu mina ta zi us i ma, g l in. À mina ma zii t ga k ele. Nadeg , wa a p t ga ade ganii. ³³ Nu-o-nu a ma zii t na, aa é ta zi nu ili ma, é la ga zala a ula nu, naa e ka le e ná-nu us iti ba.» »

Ani maku n n gi

³⁴ G o GALAGI ni Moize ma: «Ani maku n n gi naati se e, ti tie: setaketegi, ta w nikesegi, ta gale anumegi, ta gulu mana maku n n gi. ³⁵ Da naa ga ani maku n n gi, supuai, e elei gul maku n n kp t nui a a kp t la, kpoloi ba. To a ga ma itei, é ade. ³⁶ Da k ga ma vuk i, è sei zeele woo esui akala , GALA daa omi se e l i wu, nà ulazu k l ma ná è . To a wo ga anii gola adegai. ³⁷ À mina ani maku n n kp t g l in ga nii ele, si ma vaa zu. Wa p t ga ani e adegai, mak gai G o GALAGI ila kpe n . ³⁸ Nu n p a naa ala t na, ga é a maku, naa e ka le e ná-nu us iti ba.»

31

Se e l adegai

ma li i nuiti

(Egez de 35:30--36:1)

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «W l , gè yiimaze e ga B saley le, nii é ga Uli ná-doun zunui, G uul ná-dounloin, Zuda ná-bolodai zu. ³ Gè daaveg ga GALA Z nvui, ta imalai, ta kele elegi, ta soofaalai, botii ma zii kpein

faa zu, ⁴ é zoo faiti kaza isu, é zanugi t , ta walii, ta k lu igi, ⁵ é k tu z ng aagiti sa a, é ti kp ti-l zu ti, é gului za a, é botii ma zii kpein k . ⁶ Gè kp ba nu ba, nii é ga W liya e, Ayizamake ná-doun zunui, é ula Dan ná-bolodai zu. Gè kele elegi uu naati kpein ziima , niiti ti zoogai faa la, ga ti naa kpein k , nii gè è leveai ma, ⁷ é zo GALA daa omi se e l i ma, é li zeele woo esui , ta dakulugi, ta se e l i ma z laiti kpein, ⁸ ta ta alii ta ná-s laiti, ta fitinai zeii anii é ga zanu kitei, ta ná-s laiti kpein, ta ani maku n n giti ma zala a ulazu , ⁹ ta gala zala aiti kulazu ta ná-s laiti kpein, ta maagba ani akai ta ná-seiga anii, ¹⁰ ta boti ze eiti, niiti ti ga zala a ula nui Aal n ná-zala a ula ze eiti, ta ná-doun zunuiti ta-ze eiti zala a ulazu ma woti vai ma, ¹¹ ta si ma wul adegai, ta ada adegai ma ani maku n n gi. Ta naa kpein k , e elei gè deveai la.»

Doo o foloi

¹² G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹³ «B Izelay le nuiti p , è ti ma: «Wa nà-doo o foloiti maa , maz l naa a a r un nà, ta wa, ade y zu, wo-mavofodaiti kpein saama, é ga poogi, nii nu a kw la ga nà ga G o GALAGI, nii é wo adesu. ¹⁴ Wa doo o foloi maa , maz l to a wo ga faa adegai. Z i a k z na, ta naama nui aa. Nu n p a boti na naama voloi ma, naa e ka le e ná-nu us iti ba, é ula ti zaama. ¹⁵ Folo l zita laawu, nu a boti , k l foloil felasi i a ga doo o foloi, feai G o GALAGI . Z i n p a boti na doo o foloi, ta naama nui aa. ¹⁶ Izelay le nuiti ta doo o foloi maa , tiya-o, ti-mavofodaiti-yo, é ga o minaze egi. ¹⁷ To a ga poogi, nà-o, Izelay le nuiti-yo, gi y zu, ey su , maz l folo l zita laawu, G o GALAGI gee l gi ta zoi t ni. Folo l felasi i é eni ná-botii a, é loo o.» »

T gi ma tu okologiti

¹⁸ Si gi zu G o GALAGI eni la ga Moize Sinayi gizei ma, é zeele woo okolo feleg iti feeni zea, k tu okologiti, GALA ge s i ai ti ma ga t i zee e ai.

MINAZEGEGI GOLOGOLO FAI TA NIINE VAI

32

(32:1--34:35)

Nik yi oi maaniinigi t vai
ga zanugi

(*T* S i Vesi i 9:6-29)

¹ Nu us iti ti kaai ma ga Moize l biga, é la yeini, é a ze e gizei ma fala, ti aal ni ba Aal n maa oolii zu, ti ma: «Wuze ena, è galagiti kp t gi , ti lo gi lu , maz l Moize nii, zunui t i é gi ulaai Ezipete yooi a, gi la kw nii k ai la.» ² Aal n ni ti ma: «À zanu goizu anigiti kula wo-anzaiti goizu ti, ta wo-loun zunuiti goizu ti, ta wo-loun anzanuiti goizu ti, wo a ga tiye p .» ³ Nu us iti kpein ti zanu goizu anigiti kulani woizu ti, ti a ga tiye Aal n . ⁴ É yeezeini zanugi wu, ti feeni zea. É gaawuunni, é pu zanu kp t okologi zu, é kp t ga nik yi oi maaniinigi. Naa olu, ti ni ma: «Izelay le nuiti, à w l wa- alagi a, é wo ulaai Ezipete yooi a.» ⁵ Si gi zu Aal n miná aani la, é zala a ulazu ta t ni nik yi oi maaniinigi . É woo ulani, é ma: «F ti wola a ga lina G o GALAGI l bi vai ma!» ⁶ Ma eelaalaogai ma, ti wuze eni ga sobuzobui, ti gala zala aiti ta ziil i zala aiti kula. Nu us iti ti zeini, ti daamii ta kp lei wo. Naa olu, ti wuze eni, ti a a o.

⁷ G o GALAGI ni Moize ma: «Yei, è li, maz l a-nu us iti, è ti ulani Ezipete yooi a, ti z a. ⁸ Ti ze ea gaamago n naama elei

a, nii gè d ai ga tiye. Ti nik yi oi maaniinigi t a , ga zanu gaawuungai, ti n k bu, ti zala aiti kula b , ti ni ma: «Izelay le nuiti, à w l wa- alagi a, é wo ulaai Ezipete yooi a.»⁹ G o GALAGI ni Moize ma: «Nà kaazu ga niima nu us iti ta ga nu us iti ti zuv ai. ¹⁰ Niizu, z d ná! Nà-zii aawanai a aazu ti laal ma, nà ti-ma zuwui aale ezu, k l nà è zu ga zii wola.»

¹¹ Moize ná-GALAGI maan n ni, G o GALAGI, é ma: «Ee, G o GALAGI, lee vaa zu a yii aawanai aazu a-nu us iti daal ma, niiti è ti ulaai Ezipete yooi a, ga a-z b wolai, ta zee aa aai? ¹² Ni a naa na, Ezipete nuiti ta ma: «Ti maan vai a é ti ulaai ma, ga é ti aa gizeiti su, é ti-ma zuwu aale e eteai zu.» Da-yii aawana wolai y ná, è mina faa u ga a-nu us iti. ¹³ Giz A alaame zu, ta Izaake, ta Izelay le, a-woti nuiti, niiti è onani ma ti ga: «Nà wo-mavofodai m in e gee l gi ma zomide aiti, zooi nii kpein gè zu ná-faa zu, ga nà fe wo-mavofodai ya, ta s l , é y ti ya .» ¹⁴ G o GALAGI ze eni faa i olu, nii é ni p é k ga ná-nu us iti.

Moize ná-zii aawanai

¹⁵ Moize yeini, é ze e gizei ma, zeele woo okolo feleg iti ti zoni zea, s i ni ti- akama feleg iti, ti z ni z la ele ta z la ele. ¹⁶ GALA ka é kokologiti kp t ni, GALA ná-s ai a é ni ti ma, p n ai kokologiti ma.

¹⁷ Zozuwe nu us iti gooi m nini, ti a z ng , é Moize ma: «K ee wooi a nuiti puuzu .» ¹⁸ É goo aa oteni, é ma: «Pil s l nua ta- ee woo laade, pil s l tala nua ta- ee woo laade, guye woo a gè m nisu.»

¹⁹ T i é ni maa u azu ti- uuzu a, é nik yi oi aani, nuiti ti ni kuai wosu. Moize wola yii aawanani. É k tu okologiti pilini zooi ma, é ti wolowolo gize a . ²⁰ É nik yi oi ze eni, nii ti kp t ni, é gala. É fuk ni, é k ga fufiligi, é ma vuk i vaza zi i a, é to Izelay le nuiti da, ti kp le.

²¹ Moize ni Aal n ma: «Leeni a nu us iti ti k ai ga e, è ti y gai ná, ti niima oto wolai ?» ²² Aal n goo aa oteni ga: «Màli ii, ná-zii aawanai mina w l . Da è niima nu us iti kw , faa i a ti polu. ²³ Ti ni mà: «Galagiti kp t gi , ti lo gi lu , maz l Moize nii, zunui t i é gi ulaai Ezipete yooi a, gi la kw nii k ai la.» ²⁴ Gè ni ti ma: «Niiti zanugi ti ya, ti kula ma.» Ti feeni zèa, gè pilini abui zu, niima nik yi oi ulani su.»

²⁵ Moize p t ni ga nu us iti ti l ni faazupui zu, Aal n ti y ni faazupui naa zu, ey su ti l ti maayose e nuiti ta- ulasui zu. ²⁶ Moize loni ti- uuzu ma l la , é ti ma: «À a p , w iti wo ga G o GALAGI n n iti!» Leevi ná-bolodamaiti kpein ti aal ni ba koba. ²⁷ É ni ti ma: «G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI wooi aa: «Wo ilagilagi ná-bo a z kp la oba, à le ete e nuiti puuzu , wo lati naa ma, é zo z ma l la , é li z la elei, s gilagilagi k loun aa, aa b lai, aa ná-nui.» ²⁸ Leevi nuiti ti k ni, e elei Moize boni la, zunu waasa ag (3 000) ala a é zaani nu us iti saama naama voloi. ²⁹ Moize ni ma: «Za, wo vea G o GALAGI , maz l wo ilagilagi la in in ni ná-doun zunui aa k loin ula vai zu ga zala ai, nii a k é tuyai yei wo ma za voloi.»

Moize ná-GALA maan n i

³⁰ Poluma zobui, Moize ni nu us iti ma: «Wo koto wola . Nà aazu l zu niizu G o GALAGI b . Tanisu nà wa- otoi ma zuvaay gi z l .» ³¹ Moize aleni ma G o GALAGI b , é ma: «Ee! Niima nu us iti ti koto wola . Ti zanugi t ga galagi.

³² Soma kae, è ta- otoi zuvaay ! Ni naa laade, nà è maan n zu, dàaseigi aa a, é ula a-z i zu, è k ai.» ³³ G o GALAGI ni Moize ma: «Z i é

kotoi ai dàal ma, naa a nà daaseigi aa a, é ula nà-s i zu. ³⁴ Li niizu , è li ga nu us iti, gè ná l ni ga e. W l , nà-geezu eelai a lo è lu . K l nà-potokula voloi, ta ta-otoiti su oloi m .» ³⁵ G o GALAGI nu us iti do ani, t ze i nik yi oi a, nii ti ni Aal n ma, é kp t ti .

33

Si i wuze e vai olu

¹ G o GALAGI ni Moize ma: «Li, ze e , a-o, nu us iti-yo, niiti è ti ula Ezipete yooi a. L zooi pelei, nii gè ma minaze eni ga nà feezu A alaame ya, ta Izaake, ta Zak e, gè ma: «Nà feezu è-mavofodai ya.» ² Nà geezu eelai ta le esu è lu , nà Kanaan nuiti kp zu è lu , ta Am l nuiti, ta G te nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yee use nuiti. ³ L naama yooi zu, n n i ta k in gul i oo aai ná. K l ade la l zu ma, gè mina wo undaa ili pelei zu, maz l wa ga suv nu us iti.»

⁴ Si gi zu nu us iti ti naama iti m nini da, ti aal ini. Nu n p ge la ni maa ilini ga ná-s la ag . ⁵ G o GALAGI ni Moize ma: «G Izelay le nuiti ma: «Wa ga nu us iti ti zuv ai. Ni gè l ni wo zaama yee ala go laawu, nà la wo undaa ili. Niizu, à wa-maa ili z la ag iti kula ma, nà p t , nii gè aazu k zu wo .» ⁶ Izelay le nuiti ti maa oozaai ma G l e gizei a, ti la m ni ta-maa ili z la ag iti toozu ba.

GALA daa omi se e l i

⁷ Ta la ti- uuzu t na, Moize ena se e l adegai ze e, é to ti- uuzu olu , tago maa ooza. É daasei p ni ga GALA daa omi se e l i. Nu-o-nu nii é ni p ga é G o GALAGI aaza a, naa ni ulazu, é li GALA daa omi se e l i pelei, nii é ni ti- uuzu olu elei. ⁸ Si gi zu Moize ni liizu la se e l adegai wu, nu us i kpeinge ni wuze ezu, s ge ni losu ná-se e l ilaa , é aazulo Moize a, ey su é l se e l adegai wu. ⁹ Si gi zu Moize ni l zu la se e l adegai wu, tona iingi ni yeizu, é lo se e l adegai laa , G o GALAGI ni zu Moize . ¹⁰ Nu us i kpeinge ni tona iingi aazu, é a lo se e l adegai laa , naazu nu us i kpeinge ena wuze e, é y ná-se e l ilaa , é n k GALA bu. ¹¹ G o GALAGI ni zu Moize aazuni ta aazu, e elei nu a a la b la . Naa olu Moize ena ale ma ti- uuzu , k l ná-boti zunu loungoi Zozuwe, Nun ná-doun zunui la ni ze ezu se e l adegai ooze elei.

G o GALAGI ula vai k l ma

Moize

¹² Moize ni G o GALAGI ma: «W l , è mà: «Lo niima nu us iti tu , è l ga tiye,» a ma, è la naama nui l ni ga ze, nii gá li, é màaza! An naa e, è ni mà: «Gè è w ga è-laaseigi, è zaalai z l g g àazu.» ¹³ Niizu, ni gè zaalai z l g è aazu, a- eleiti d na ga ze, naazu nà è w , gè zaalai z l è aazu m n . W l , zii t i ka ga a-nu us i.»

¹⁴ G o GALAGI goo aa oteni, é ma: «Nà losu è lu , nà i. Nà doo o feezu è .»

¹⁵ Moize ni ma: «Ni a i è la losu gi lu , mina gi ze e .

¹⁶ To a w ale ga gaama, ga gè zaalai z l g è aazu, r un nà-o, a-nu us iti-yo? Si gi zu laade, ade zi zu la ma, ta si gi zu nà-o, a-nu us iti-yo, z zu zu la gi a ga nu us iti kpein ti eteai zu?»

¹⁷ G o GALAGI ni Moize ma: «Nà naa , nii è maa aaza aboga mà, maz l è zaalai z l g gàazu, gè è w ga è-laaseigi.»

¹⁸ Moize ni ma: «Soma kae, è a-l biyai l ga zel!» ¹⁹ G o GALAGI goo aa oteni, é ma: «Nà le esu è akala , gè nà-padai kpein d ga e, gè dàaseigi l ga e, nii é ga G o GALAGI. Nà zaalai la naa ma, nii gè p gè zaalai la ma. Nà maaw in ai naa , nii gè p gè maaw in ai b .»

²⁰ É ni ma m n : «È la zooga è a gàazu a, maz l nui la zooga kàazu, é a y vulua.» ²¹ G o GALAGI ma: «W l ada ta a, kòba , a lo fasai ma. ²² Si gi zu nà-l biyai le esu da, nà è l zu fasa ye ei ta zu, gè è maal u ga zèei, ey su gè le e. ²³ Naa olu, nà yee aa ale ma niina, a pòlu elei a, k l gàazu la zooga aazu.»

34

T gi ma okolo niin iti sa a vai

(T S i Velesi i 10:1-5)

¹ G o GALAGI ni Moize ma: «K tu okolo feleg za a ga ma m ungiti k ele. Nà woosti s zu naama tu okologiti ma, wooi niiti ti ni ma m ungiti ma, niiti è ti wolowoloni. ² Sobuzobui, ele t , sobui n , è l Sinayi gizei ma, a losu ná kàkala, gizei unma . ³ Nu n p ge mina il è olu, wo a l . Nu n p ge mina l gizei ma ná tan p . Toganii ma go aa ma wola mina alaa daami wo gizei ma, ma lugi zu kpein.»

⁴ Moize k tu okolo feleg i za ani, e elei ma m ungiti ti ni la. Moize wuze eni sobuzobui, é l Sinayi gizei ma, e elei G o GALAGI devei veeni la zea, é k tu okolo feleg iti se eni ya.

⁵ G o GALAGI yeini tona iingi zu, é lo ná koba , é G o GALAGI laaseigi l ni. ⁶ G o GALAGI le eni kakala , é woo ulani, é : «G o GALAGI, G o GALAGI, maaw in a GALAGI, nii é zaalai veezu, zii la ula fala, kp t ai nu lai ta woo iladai zu, ⁷ é woo iladai zu, ey su é zeeli yamani waagilasi i (1 000) ma, é faa i zuvaay su, ta t kolo ologiti, ta kotoi, k l é la s ba nui zoga ga s balala nu, a a iti ta-vaa i otokula ti-lointi ma, ta ti-lounlointi ma, ey su é zeeli yamani za asi i ta naanisi i ma.»

⁸ Moize zuvil ni ga maa a zoi ma, é n k . ⁹ É ni ma: «Màli ii, ni gè zaalai z l g è aazu, gi zaama. An ni suv nu us iti be, gá-vaa iti suvaay , ta gá- otoiti, gi ze e, è gi ga n .»

G o GALAGI ná-minaze egi

(Egez de 23:14-19;

T S i Velesi i 10:1-5;

16:1-17)

¹⁰ G o GALAGI goo aa oteni, é ma: «Nà nà minaze egi zu wo . Nà laav vaiti k zu a-nu us iti kpein gaazu, niiti ti ta la d ni eteai zu ná tan p , ziiti kpein saama. Nu us iti kpein wo zeini ti zaama, ta G o GALAGI ná-k wotii a, k wotii nii maaluaai, nii nà k ga è maa ele.

¹¹ «À dama ga devei gè feezu wo ya za. Nà aazu Am l nuiti kp zu wo lu , ta Kanaan nuiti, ta G te nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yee use nuiti. ¹² À dama, wo mina minaze e k zoi zu nu us iti b , wo aazu zeizu ná, naa a a k , ti mina ga balii wo zaama. ¹³ K l , k ni wo ta-zala a ulazu ti golo, wo ta-zale tuiti kpeze ele, wo ta-zale wuluiti te e ga. ¹⁴ À mina n k gala kili bu, maz l nà, r i gè ga G o GALAGI, dàaseigi a ga <nii toloi.> Nà ga tolo GALAGI.

¹⁵ «À mina minaze e k zooi zu nu us iti b , naa a a k , ta kolo ologi na ta ta- alagiti, ti ti ga zala aiti, ti mina wo loli, wo a ta mi. ¹⁶ À mina ti-loun anzanuiti se e wo-loun zunuiti b , ti-loun anzanuiti ta kolo ologi na ta ta- alagiti, ti mina wo-loun zunuiti maal l ga ti a a naa ta .

¹⁷ «À mina k lui aawun, wo a kp t ga galagi.

¹⁸ «Bului nii l la su, wa naama v tii mak , folo l fela laawu, molo ulasu zi gi ma yee alai zu, te eai ba, wa uluiti mi nii l la su, e elei gè devei veeni la wo ya, maz l molo ulasu alugi ma a wo ulani la Ezipete yooi zu.

¹⁹ «Doun m ungi kpein ka ga r n , an toganii ma yi o m ungi ma zin i, é ni ga nik yi o, aa baala zi o. ²⁰ Wa soovale zi o m ungi un m ga baala zi oi. Ni wo la un m ni, wa k t a wolo. Wa zunu loun m ungi kpein un m . Nu n p ge mina ula k l ma gàazu ga yea aka.

²¹ «Wa botii folo l zita laawu, wo loo o folo l felasi i, an wozawoli ta molo le e zi gi zu e.

²² «Wa d iti ma v tii ula, ga molo i é ga eleegi ma m m ungi, ta molo le e v tii konagi a ena. ²³ Ná zeizu a sa a konagi zu, zunuiti kpein ti ula k l ma Mali ii aazu, G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI.

²⁴ Maz l nà ziiti kp zu wo lu , nà wa- w pelema ti b l zu. Nu n p gaazu la ulaa wa-yooi a, si gi zu wo l zu la ga wo ula k l ma G o GALAGI, wa-GALAGI aazu, ná zeizu a sa a konagi zu.

²⁵ «Bului nii l i su, à mina naa suai a, wo a kula ga nà-zala ai. À mina Pakegi ná-f tii ma zala ai mak kpidi i laawu, é a y su sobu a zeeli.

²⁶ «Wa a ga wa-yooi al n m ungit i G o GALAGI wa-GALAGI ná-p l i wu.

«À mina boli yi oi ili ga dee ná- iimi i.»

²⁷ G o GALAGI ni Moize ma: «Wooi niiti s , maz l minaze egi gèk zu è , ta Izelay le , to a zoloosu niima wooiti ma.» ²⁸ Moize k ni G o GALAGI oba ná ga folo uunaanig (40) ta kpidi uunaanig (40). É la daami woni, ta é la zi leni. É minaze e gooit s ni kokologiti ma, ti ga t puug i ma wooiti.

Moize aazu volo vai

²⁹ Moize yeini, é ze e Sinayi gizei ma, zeele woo okolo feleg iti ti ni zea, zeizu é ze e gizei ma. É la ni kw ga gaazu ni volozu, t ze ti y p ni ta G o GALAGI. ³⁰ Aal n ta Izelay le nuiti kpein ti w l ni Moize a, p t , gaazu ni volozu, ti ni luazu ga ti a maa u a ba. ³¹ Moize ti lolini. Aal n ta b b iti ta- undi iiti kpein ti aani p b , é ni ti . ³² Naa oluma, Izelay le nuiti kpein ti maa u ani ba. É deveiti kpein feeni ti ya, niiti é ti z l ni G o GALAGI ya, Sinayi gizei ma. ³³ Si gi zu Moize eni la ga ti , é se ei ni aazu. ³⁴ Si gi zu Moize a la na l a la G o GALAGI b , ga é p , é ni se ei ulazu aazu, ey su é ula. Si gi zu a la ulana la, é ni naa wosu Izelay le nuiti ma, nii é ga devei é veeni zea. ³⁵ Izelay le nuiti ti ni w l zu Moize aazu , ti kaani ga gaazu ni volozu, Moize ni se ei zu aazu olu, ey su é l , é G o GALAGI .

GALA NÁ-SEGÊ UELÉ NADEGAI LO FAI

¹ Moize Izelay le b i kpein tolini, é ti ma: «À p t , faiti G o GALAGI ti leveai ga ti : ² Folo l zita laawu, nu a boti , k l folol felasi i a ga doo o foloi, feai G o GALAGI . Z i n p a boti na naama voloi, ta naama nui aa. ³ À mina abu aazo doo o foloi, wo-zeizu tan p .»

Se e l adegai
ma veb aniiti
(Egez de 25:1-9)

⁴ Moize ni Izelay le b i kpein p , é ti ma: «W l , nii a G o GALAGI deveai: ⁵ À veb anii ze e wo- ligiti ba, G o GALAGI . Nu n p faan igi b , naa a a ga veb anii nii G o GALAGI : zanugi, ta walii, ta k lu igi, ⁶ ta geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai, ta boli le ai, ⁷ ta baala sin l iti, ti loai ga ma igi, ta nuni l iti, ta akasia wului, ⁸ ta fitina wul i, ta tufa maku n n giti ti ga si ma wul adegai, ta ani maku n n gi , ⁹ ta k tu z ng aagi nii daaseigi ga w nikese, ta k tu z ng aa kiligiti zala a ula ze ei ma vaa zu, ta ma akazu ze ei.

Se e l adegai
ma z laiti
(Egez de 39:32-43)

¹⁰ «Wo zaama, niiti kpein ti zoogai faa la, li i vai zu, ti a, ti naa , nii G o GALAGI deveai: ¹¹ se e l adegai, ta ná-se e l i, ta ma maze ei, ta ma alagiti, ta ma d giti, ta ná-gulu z kp iti, ta ná-t kpalaiti, ta ná-dabuiti, ¹² ta kesui ta ná-gulu z kp iti, ta dakulugi, ta se e zu ooza golai, ¹³ ta ta alii, ta ná-gulu z kp iti, ta ná-s laiti kpein, ta uluiti ti veai GALA b , ¹⁴ ta fitina zei anii, ta ná-s laiti, ta ná-fitinaiti, ta gul i fitinai vaa zu, ¹⁵ ta ani maku n n giti ma zala a ulazu , ta ná-gulu z kp iti, ta si ma wul adegai ta ani maku n n gi, ta p l la ma ze e zu ooza golai, nu l zu se e l adegai wu, ¹⁶ ta gala zala aiti kulazu , ta k lu v l ai é ga k lu igi, ta ná-gulu z kp iti, ta ná-s laiti kpein, ta maagba ani akai ta ná-seiga anii, ¹⁷ ta koi ma zasai ma ze eiti, ma l kpalaiti, ta ma labuiti, ta sasai laa ma ze e zu ooza golai, ¹⁸ ta se e l adegai zuzo k luiti, ta koi ma zasai zuzo k luiti, ta ta- aluiti, ¹⁹ ta zala a ula ze eiti ada adegai vaa ma, zala a ula nui Aal n ná-se eiti, ta ná-doun zunuiti ta-ze eiti zala a ulazu ma wotiiti faa zu.»

Izelay le nuiti ta-veb aniiti

²⁰ Izelay le b i kpein ge ze eni Moize b . ²¹ Niiti kpein é t ni ti yiima, faan igi ni ti , ti aani ga veb anii G o GALAGI , GALA daa omi se e l i ma wotii ma vaa zu, ná-botii kpein faa zu, ta zala a ula ze eiti faa zu. ²² Zunuiti ti aani, anzanuiti alaa, nu-o-nu nii faan igi a la b , naati ti ni aazu ga k bu aniiti, goizu anigiti, bala aegiti, ta balaiti, ta zanu ganiiti ma zii kpein. Es ge zanu veb anii veeni G o GALAGI . ²³ Niiti kpein se eiti ti ni ti ya, geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i, ta boli le ai, ta baala sin l iti toai ga ma igi, ta nuni l iti, ti aani ga tiye. ²⁴ Niiti kpein walii ta k lu igi ma veb anii ni ti ya, naati ti aani ga tiye G o GALAGI . Niiti kpein akasia wului ni ti ya, a zoo t zu ma vaa ma, ti aani ga tiye. ²⁵ Anzanui niiti kpein ti zooni faa la, naati ti gezei alini ga yeei, ti aani ga gezei nii ti kpalini, geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai. ²⁶ Anzanui niiti kpein ti-yii ele t ni ga pag , ti zoogai faa la, naati ti boli le ai alini. ²⁷ Nu us iti ta- undi iiti ti aani ga k tu z ng aagi, nii daaseigi ga w nikese, ta k tu

z ng aa kiligiti, zala a ula ze ei ma vaa zu, ta ma akazu ze ei. ²⁸ Ti aani ga tufa maku n n giti ta gul i, fitinai ná-fai zu, ta si ma wul adegai ta ani maku n n giti kp t vai zu. ²⁹ Izelay le nuiti kpein, zunuiti ta anzanuiti, niiti faan igi ni ti , ga ti a ga ani G o GALAGI , ná-botiiti faa zu é ma levei veeni Moize ya, naati ti aani ga veb aniiti G o GALAGI .

Se e l adegai
ma li i nuiti
(Egez de 31:1-11)

³⁰ Moize ni Izelay le nuiti ma: «À w l , G o GALAGI yeelog B saley le a, nii é ga Uli ná-doun zunui, Guul ná-dounloin, Zuda ná-bolodai zu. ³¹ GALA ge daaveg ga GALA Z nvui, ta imalai, ta kele elegi, ta soofaalai, botii ma zii kpein faa zu: ³² é zoo faiti kaza isu, é zanugi t , ta walii, ta k lu igi, ³³ é k tu z ng aagiti sa a, é ti kp ti-l zu ti, é gului za a, ta é li i wotii ma zii kpein k . ³⁴ É kalagi ma veb anii vee b , zekana alaa é k ai la W liya e , Ayizamake ná-doun zunui, Dan ná-bolodai zu. ³⁵ É ti laaveg ga imalai, ga ti botii ma ziiti kpein k , nii é ni ga li i vai, ta faa niin laa ula vai, ta se e zu u vai ga geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai, ta se e v l vai. Ti zoogai li i vai ma zii kpein da, ta faa niin laa ula vai ma zii kpein.

36

¹ «B saley le ta W liya e, ta zunuiti kpein ti zooni faa la, niiti G o GALAGI imalai ta kele elegi uuni ti-yiima , ti zoo ti botii , e elei seizu adegai naama wotii kpein ga la, ti l ni botii zu, e elei G o GALAGI ma levei veeni la.»

² Moize B saley le ta W liya e lolini, ta zunuiti kpein igi ni ti ma, niiti G o GALAGI kele elegi uuni ti-yiima , niiti kpein ti- igiti k ele t ni ga ti olo botiiti k vai zu. ³ Ti veb aniiti kpein se eni Moize aazu, niiti Izelay le nuiti ti daani isu, ti aa la, naa a a k , seizu adegai ma wotii . Sobu-o-sobu, nuiti ti ni aazu ga veb aniiti Moize b m n . ⁴ Názu a li i nuiti kpein ti ni seizu adegai ma wotii zu, ti ilagilagi ti botiiti z ni ná la, niiti ti ni ti zu, ⁵ ti aani, ti Moize ma: «Nu us iti ta wola aazu la, é oo a botiiti k vai ma, nii G o GALAGI deveai ga é .» ⁶ Moize devei woni ga ti sezei wo ti- uuzu , ga: «Nu n p , zunu aa anzanu, ta mina m veb ani ele t seizu adegai vaa zu.» Zekana ti pele le eni la nu us iti tu , ti a a ga ta. ⁷ S laiti ti ti t ni, ti kula ni, é oo a botii kpein ma, é ni zu.

Se e l adegai
ma landaiti
ta ma maze eiti kp t vai
(Egez de 26:1-14)

⁸ Zunuiti saama, niiti kpein ti zoogai faa la, li i vai zu, ti se e l adegai t ni ga tanda puug , ga geze ag i kpaliai, ta geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi. Ti su uni ga seelu inti ma votoi. ⁹ Tanda ilagi zakpai ni ga m t l puug maazu naanig (14), kogi ga m t l feleg . K gi ni ga ani ila n tandaiti kpein faa zu. ¹⁰ Ti tanda l lug iti seini la, ti z l lug iti alaa sei la. ¹¹ Ti galu iiniiti gili ilini tandai ma su m ungi laama . Ti k ni ana n ga tandai ma su velesi i laama . ¹² Ti galu uul lug (50) ili ilini tandai ma su m ungi laama a, ti galu uul lug (50) ili ili tandai ma su velesi i laama a. Naama aluiti ti zolooni ma ga felefele.

¹³ Ti zanu kala puul lug (50) t ni, ti tandai ma suiti gili ili a ga tiye. Se e l adegai ni ga ani ila kpe n .

¹⁴ Ti boli le a landa puug maazu ila (11) kp t ni, ti ti se e l adegai ma. ¹⁵ Tanda ilagi zakpai ni ga m t l puug maazu l lug (15), kogi ga m t l feleg . K gi ni ga ani ila n tanda puug maazu ilagiti (11) b . ¹⁶ Ti tanda l lug iti gili ilini a, ta ti z l zitaiti gili ili a. ¹⁷ Ti galu uul lug (50) ili ilini tandai ma su m ungi laama , ti galu uul lug (50) alaa gili ili tandai ma su velesi i laama . ¹⁸ Ti k lu i kala puul lug (50) t ni, naa a a k tandai ma suiti ti zeida ga tiye, ti ga ani ila n . ¹⁹ Ti baala sin l iti kp t ni ga p maze ei, toai ga ma igi, se e l i , ti nuni l iti ma maze ei maazu.

Se e l adegai ma d giti kp t vai

(Egez de 26:15-37)

²⁰ Ti kp d giti kp t ni se e l adegai ga akasia wulu z iti. Ti l ad ni se e l i zuzo fai zu. ²¹ Kp d gi z lig i ni ga m t l l lug , kogi ga m t l aa w sui. ²² Kp d gi ilagilagi p kpad zu aazobani ma wulu z feleg i a. Zekana ti k ni la se e l adegai ma d giti kpein ba. ²³ Ti kp d uufeleg (20) t ni se e l adegai , ti ni nu yeezazu elei. ²⁴ Ti dabu uunaanig iti (40) kp t ni ga walii, ti a la kp d uufeleg iti (20) gilagilagi wu, kpad zu feleg iti b . ²⁵ Ti kp d uufeleg (20) t ni alaa se e l adegai , nu zu elei. ²⁶ Ti dabu uunaanig iti (40) kp t ni alaa ga walii, ti a la kp d uufeleg iti (20) gilagilagi wu, kpad zu feleg iti b . ²⁷ Ti kp d d zita t ni se e l adegai oga , folo liizu elei. ²⁸ Ti kp d feleg t ni se e l adegai ma zoko feleg iti b , ti kpoga . ²⁹ Ti ilini kp d gi z iti ba, é zo buu , é zeeli bala m ungi ma unga . Dele ana é ni la ga ti feleg , ti il gai soko feleg iti su. ³⁰ Kp d d sa a a naazu, é ni se e l adegai oga , é ta-labu puug maazu l zitaiti (16) ba, ti t ai ga walii, kp d gila dabu feleg .

³¹ Ti gulu z kp l lug t ni kp d giti b ga akasia wului, ti esa se e l adegai akama ilagi, ³² ta gulu z kp l lug se e l adegai akama z la elei ma d giti b , ta gulu z kp l lug se e l adegai oga ma d giti b , folo liizu elei.

³³ Ti zaamazu wulu z kp i t ni, ga é kp d giti maale e, é zo kw gi ma, é li z la elei. ³⁴ Ti zanugi zi ni kp d giti ma. Ti ta- alaiti kp t ni ga zanugi, ga gulu z kp iti ti a l ti zu. Ti zanugi zi ni naama wulu z kp iti ma.

³⁵ Ti se e zu ooza golai t ni ga geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai. Ti su uni ga seelu inti ma votoi. ³⁶ Ti akasia wulu l kpala naanig t ni b , ti zanugi zi ti ma. Zanu kalagiti ti ni ti a. Ti walii aawuunni, ti kp t ga ma labu naanig iti. ³⁷ Ti se e zu ooza golai ta ili kp t ni se e l i laa , ga geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai, é ni ga se e zu uai. ³⁸ Ti ná-t kpala l lug iti ta ta- alagiti kp t ni. Ti zanugi zi ni ti-unsu ti ma, ta ti ti z l k luiti kp t ga zanugi. Ta-labu l lug i ni ga k lu igi.

¹ B saley le kesui t ni ga akasia wului. Sakpai ni ga m t l ila taata, kogi ga m t l aa w sui, s lig i ga m t l aa w sui. ² É zanu kitei zi ni koozu ta polu , é dak l gi ga zanugi, é aku ma. ³ É zanugi aawuunni, é bala naanig iti kp t b . É ti ilini goizu naanig iti ba, bala feleg gilazu elei ta bala feleg z la elei. ⁴ É gulu z kp iti kp t ni ga akasia wului, é zanugi zi ti ma. ⁵ É gulu z kp iti d ni balaiti su, kesui akama ti, kesui ze e vai zu. ⁶ É kesui lakulugi t ni ga zanu kitei. Sakpai ni ga m t l ila taata, kogi ga m t l aa w sui. ⁷ É seelu in feleg iti kp t ni ga zanu do ai, kesui lakulugi laa e feleg iti ga. ⁸ Seelu in gilagi ni daa egi gilazu a, seelu in gilagi daa egi z la elei a. É seelu in feleg iti ta kesui lakulugi t ni ga ani ila n . ⁹ Seelu inti ti ti- o egiti suvien maazu , ti kesui lakulugi maal u ga ti- o egiti, ti aa ote ma. Seelu inti ti aa oteni kesui lakulugi ma.

Ta alii t vai
(Egez de 25:23-30)

¹⁰ É ta alii t ni ga akasia wului. Sakpai ni ga m t l ila, kogi ga m t l lukp gi, s lig i ga m t l aa w sui. ¹¹ É zanu kitei zi ni ma, é daa egi t ga zanugi, é aku ma. ¹² É kakama ti kp t ga nu yea lieg i ala, é naa laa egi t alaa ga zanugi, é aku ma. ¹³ É zanugi aawuunni, é k ga balaiti ta alii . É ti loni goizu naanig iti ba, k naanig iti tetegi. ¹⁴ Balaiti ti ni kakama ti ba, gulu z kp iti ti l ni ti zu, ta alii ze e vai zu. ¹⁵ É gulu z kp iti kp t ni ga akasia wului, é zanugi zi ni ti ma, ti ga ta alii ze e aniiti. ¹⁶ É ani akaiti kp t ni ga nu a ti ze ta alii a: di iiti, ta tazaiti, puya zala ai vaa zu, ta kokoiti, ta ziaw iti. É ti t ni ga zanu kitei.

Fitina zei anii t vai
(Egez de 25:31-40)

¹⁷ É fitina zei anii t ni ga zanu kitei do aai. Ti p ti ni ga ani ila: k i, ta ma wului, ta ma ekegiti, ta maa ili z laiti ti ulaai ga gulu uai. ¹⁸ Fitina zei anii ma eke d zitaiti ti ulani kakama ti, ma eke sa ag ni kakama gilazu , ta ma eke sa ag kakama z la elei. ¹⁹ Maa ili z lai ni sa a ma eke d zitai ilagilagi p ba, ti ulaai ga amandegi ma uai. ²⁰ Maa ili z la naanig ni fitina zei anii ma wului a, ti ulaai ga amandegi ma uai. ²¹ Maa ili z lai gila ge ni ma eke felefelegiti todazu . ²² Fitina zei anii ni ga zanu kitei do aai. Baalobazu ti p ti ni ga ani ila: ma wului, ta ma ekegiti, ta maa ili z laiti. ²³ É ná-fitina l felaiti kp t ni, ta ná-sala a zo s laiti, ta ná-sala a ze e ani akaiti, ti p ti ga zanu kitei. ²⁴ Kilo uusa ag (30) a é se eni zanu kitei zu, fitina zei anii, ta ma z laiti kpein kp t vai zu.

Ani maku n n gi
ma zala a ulazu t vai
(Egez de 30:1-5)

²⁵ É ani maku n n giti ma zala a ulazu t ni ga akasia wului. É ni ga seki naanigi, sakpai ga m t l alisui, kogi ga m t l alisui, s lig i ga m t l ila. Ma min iti ti ni ba, ti ga ani ila. ²⁶ É zanu kitei zi ni gaa , ta kakama ti, é kaku ma, ta ma min iti ma. É daa egi t ni ga zanugi, é kaku ma. ²⁷ É zanu bala feleg loni ba, daa egi wu , kakama feleg iti, gulu z kp iti ti a l ti zu, se e vai zu. ²⁸ É gulu z kp iti kp t ni ga akasia wului, é zanugi zi ti ma.

Si ma wul i t vai
(Egez de 30:22-38)

²⁹ É si ma wul adegai t ni, ta ani maku n n giti, e elei gul maku n n kp t nui a akp t la.

38

Gala zala aiti kulazu t vai
(Egez de 27:1-8)

¹ É gala zala aiti kulazu t ni ga akasia wului. Sakpai ni ga m t l feleg ta tukp (2,5), kogi ga m t l feleg ta tukp (2,5). É ni ga seki naanigi, s lig i ga m t l ila ta tukp (1,5). ² É min iti kp t ni goizu naanig iti ba, ma min iti ti ba, ti ga ani ila n . É k lu igi zi ni ti ma. ³ É zala a ulazu ma z laiti kpein kp t ni: zu u zo ani akaiti, ta p luiti, ta kokoiti, ta sua z mit wolaiti, ta abu ze e aniiti. É s lai naati kpein kp t ni ga k lu igi. ⁴ É k lu v l ai t ni ga k lu igi zala a ulazu . É pil ni zala a ulazu lak l ga wu, é zo buu , ey su é zeeli zala a ulazu z lig i zaama . ⁵ É k lu i balaiti kp t ni, é ti lo k lu v l ai a, goizu naanig iti su, gulu z kp iti ti a a l su. ⁶ É gulu z kp iti kp t ni ga akasia wului, é k lu igi zi ti ma. ⁷ É gulu z kp iti d ni balaiti su, zala a ulazu akama ti, ti ga se e aniiti. É zala a ulazu t ni ga gulu z iti, é ze ei koozu.

Maagba ani akai t vai
(Egez de 30:17-21)

⁸ Anzanuiti niiti ti ni botii zu GALA daa omi se e l i laa , naati ti aani ga ta- lu i p t giti. Naati ka é ti t ni ga maagba ani akai, é ni ga k lu igi. Ná-seiga anii alaa ni ga k lu igi.

Se e l adegai
ma oizu t vai
(Egez de 27:9-19)

⁹ É koizu t ni. Nu yeezazu elei, se ei é ga geze ag i kpaliai a é ni ná ga sasai. Sasai zakpai ni ga m t l uul lug (50). ¹⁰ T kpala uufeleg iti (20) ti l ni dabu uufeleg iti (20) ga, ti ga k lu igi. T kpalaiti ma alagiti ta ti z l k luiti ti ni ga walii. ¹¹ L kp ma nu zu , sasai zakpai ni miná alaa ga m t l uul lug (50), naa ga se ei, ta t kpala uufeleg (20), ta ta-labu uufeleg iti (20), ti ga k lu igi. T kpalaiti ma alagiti ta ti z l k luiti ti ni ga walii. ¹² Folo liizu elei, sasai ogi ni ga m t l uufeleg maazu l lug (25), naa ga se ei, ta ta-l kpala puug iti ta ta-labu puug iti. T kpalaiti ma alagiti ta ti z l k luiti ti ni ga walii. ¹³ Folo ulazu elei, sasai ogi ni ga m t l uufeleg maazu l lug (25). ¹⁴ Nu l zu oba ilazu , sasai ni ga m t l l fela ta tukp (7,5), naa ga se ei, ta t kpala sa ag , ta ta-labu sa ag iti. ¹⁵ Nu l zu oba z la elei, sasai ni miná ga m t l l fela ta tukp (7,5), ta t kpala sa ag , ta ta-labu sa ag iti. ¹⁶ Se ei niiti kpein ti ni ga sasai, naati ti ni ga geze ag i kpaliai. ¹⁷ T kpalaiti ma labuiti ti ni ga k lu igi. T kpalaiti ma alagiti, ta ti z l k luiti ti ni ga walii, ta walii ni ni ti-unsu ti ma.

¹⁸ Sasai laa ma ze e zu ooza golai zu ua ni de ga geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai. Sakpai ni ga m t l puug . S lig i ni ga m t l feleg ta tukp (2,5), e elei sasai ma ze ei la. ¹⁹ Sasai laa mal kpala naanig iti ma labu naanig iti ti ni ga k lu

igi. T kpalaiti ma alagiti, ta ti z l k luiti ti ni ga walii, ta walii ni ni ti-unsu ti ma. ²⁰ Se e l adegai zuzo k luiti kpein, ta sasai zuzo k luiti kpein ti ni ga k lu igi.

Se e l adegai lo ganiiti gaalu fai

²¹ Se e l adegai lo ganiiti ma aalugi t , se e l i nii zeele woo esui ni bu, é loni Moize ná-devei wu, ga Leevi nui ti ta- aa aai, Itamaal ná-totu lai zu, zala a ula nui Aal n ná-doun zunui. ²² Uli ná-doun zunui B saley le, Guul ná-dounloin, Zuda ná-bolodai zu, é naa kpein k ni, nii G o GALAGI ma levei veeni Moize ya. ²³ W liya e, naa ni polu, é ga Ayizamake ná-doun zunui, Dan ná-bolodai zu, nii é ni ga li i nui, faa niin laa ula nui, ta se e zu u nui ga geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai.

²⁴ Zanugi lieg i nii é l ni seizu adegai ma wotiiti kpein su, é ni ga kilo waagila (1 000) k ala, e elei seizu adegai ma gi la. ²⁵ Nu us iti ti aaluni, naati ta-walii ni ga kilo waasa ag unnaani puunaanig (3 440) ala, e elei seizu adegai ma gi la. ²⁶ Nu ilagilagi ni wali aei ma ali saamai veezu, e elei seizu adegai ma wali aei la. Zunu ilagilagi naa ni, niiti kpein ti aaluni, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, naa a é ni ga zunu waaund zita maazu sa ag und lu puul lug (603 550). ²⁷ Walii kilo waasa ag unnaani puufeleg (3 420), naa a gaawuunni, é ga seizu adegai ma labuiti, ta se e zu ooza golai ma labuiti. Dabuiti ti t ai ga walii nii, naati ti ni ga ungi (100). ²⁸ Walii kilo uufeleg i (20) m tai z iti, naati ka é ti aawuunni. É kalagiti ta s l k luiti kp t ni la t kpalaiti b , ta é ti-unsu ti p la. ²⁹ K lu igi é ni ga veb anii, é ni ga kilo waafeleg unnaanig puufeleg maazu ila (2 421) k ala. ³⁰ Ti GALA daa omi se e l i laa ma labuiti kp t ni ga naama lu igi, ta zala a ulazu , ta ná-k lu v l ai, ta zala a ulazu ná-s laiti kpein, ³¹ ta koi ma zasai ma labuiti kpein, ta sasai laa ma labuiti, ta se e l adegai zuzo k luiti kpein, ta sasai zuzo k luiti.

39

Zala a ula ze eiti kp t vai
(Egez de 28:1-14)

¹ Gezei niiti ti loai ga ma iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, naa a ti kp t ni ga zala a ula wotii ze eiti ada adegai ma vaa ma. Ti ti t ni ga zala a ula ze e adegaiti Aal n , e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

² Ti zala a ula ze ei t ni ga geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai. Ti su uni ga zanu galui. ³ Ti zanugi ma s p giti sumaaleti, ti te ele e e galui, ti gezei zu u ga zanu galui, geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai. ⁴ Ti kpakiga ze eiti kp t ni ba, ti zeini zala a ula ze ei aa elasu feleg iti da. ⁵ Ti zala a ula ze ei ma lokoi t ni ga ma zii n , e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya. É ni ga zanugi, ta geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai. Ti ni ga ani ila ta zala a ula ze ei. ⁶ Ti k tu z ng aa feleg iti kpatani ti-l zu ti ba, ti ga zanugi, k tui nii daaseigi ga w nikese, niiti Izelay le ná-doun zunuiti daaseigiti ti z ni ti ma, e elei nu a a k tui za a la, e zee oz ba anii. ⁷ Ti ti ilini zala a ula ze ei ma akiga ze e feleg iti ba, ti ga Izelay le ná-doun zunuiti ta- iz sui, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Kakazu ze ei t vai
(Egez de 28:15-30)

⁸ Ti kakazu ze ei t ni ga geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai. Ti su uni ga zanu galui, ga zala a ula ze ei elei. ⁹ Kakazu ze ei ni su fele, é ga seki naanigi. Sakpai ni ga zeelo gila, kogi ga zeelo gila. ¹⁰ Ti k tu z ng aagiti kp ni ba, ma kp naanig i zu: ma kp m ungi zu, saaledoane gila, t paze gila, ta emelode gila, ¹¹ ma kp i velesi i zu, gelenate gila, safiil gila, ta diama ila, ¹² ma kp i za asi i zu, w pale gila, agate gila, ta ameeisete gila, ¹³ ma kp i naanisi i zu, keliz lite gila, w nikese gila, ta zasepe gila. Niima tu z ng aagiti ti atani ti-l zu ti ba, ti ga zanugi. ¹⁴ Ti Izelay le ná-doun zunuiti daaseigiti s ni k tu puug maazu feleg iti (12) ma, e elei nu a a k tui za a la, e zee oz ba aniiiti. Boloda puug maazu feleg iti (12) daaseigiti ti ni ti ma, k tu ila, gila daasei, k tu ila, gila daasei.

¹⁵ Ti zanu galu feleg iti toni kakazu ze ei a, ti v l ai ga zanu kitei. ¹⁶ Ti zanu d zu feleg iti kp t ni ta zanu bala ae feleg iti. Ti bala ae feleg iti toni kakazu ze ei woizu feleg iti ba. ¹⁷ Ti zanu galu feleg iti toni bala ae feleg iti ba, kakazu ze ei woizu feleg iti. ¹⁸ Ti zanu galu feleg iti sokpaiti toni d zu ti feleg a, niiti ti iliai zala a ula ze ei ma akiga ze e feleg iti ba, nii a k kakazu ze ei y elela . ¹⁹ Ti zanu bala ae feleg i t ni m n , ti ti lo kakazu ze ei woizu feleg i z iti ba, koozu elei, ná zu zala a ula ze ei ma. ²⁰ Ti zanu bala ae feleg ili kp t ni, ti ti lo zala a ula ze ei ma akiga ze e feleg iti ba, buu , elela elei, ti-lodazu oba , zala a ula ze ei ma lokoi maazu. ²¹ Ti kakazu ze ei ná-bala aegiti gilini zala a ula ze ei ná-bala aegiti ba, ga galu iinii, naa a a k kakazu ze ei zala a ula ze ei ma lokoi maazu, ti yee aa mina w ta zala a ula ze ei. É ni, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Zala a ula ze ei z iti kp t vai
(Egez de 28:31-43)

²² Ti zala a ula ze ei ma look ba wolai t ni, f l ai g l in n ga geze iinii. ²³ Took ba wolai naa te ezu ni saama , daa aleai é aku ma ga se ei ta ili, naa a a k é mina ali ga. ²⁴ Gului nii daa ga gelenadegi, naama waai ma votoi a ti gilini took ba wolai laama , ga geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, ta geze ag i kpaliai. ²⁵ Ti zanu kitei ma lala koiti kp t ni, ti ti ili gelenadegiti z zu ti, é aku took ba wolai laama , gelenadegiti z zu ti, ²⁶ tala ko ila, gelenade gila, tala ko ila, gelenade gila, é aku took ba wolai laama ma, botii ma vaa zu, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²⁷ Ti se ewuze eiti kp t ni Aal n ta ná-doun zunuiti b , ga geze ag i, ²⁸ ta b l giti ga geze ag i, ta l kpu agiti ga geze ag i kpaliai, ²⁹ ta saama iligiti ga geze ag i kpaliai, é ga geze iinii, ta ma igi, ta ma i s s gi, su uai. Ti naa p kp t ni, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³⁰ Ti zanu kitei ma z goi t ni masa b l adegai a, ti s ni ga: «Feai G o GALAGI .» S ai e elei nu a a zee oz ba anii maaza a la. ³¹ Ti galu iinii lo ba, nii a k ti gili b l gi a, maazu , e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Se e l adegai
ma wotii e fai
(Egez de 35:10-19)

³² Dele ana se e l adegai ma wotii kpein ge eni la, GALA daa omi se e l i. Izelay le nuiti ti naa kpein k ni, nii G o GALAGI ma levei veeni Moize ya, ti k ni ana n . ³³ Ti aani ga se e l adegai Moize : ná-se e l i, ta ná-s laiti kpein, kalagiti, kp d giti, gulu z kp iti, t kpalaiti, ta dabuiti, ³⁴ ta baala sin l i ma maze ei toai ga ma igi, ta nuni l iti ma maze ei, ta se e zu ooza golai, ³⁵ ta zeele woo esui ta ná-gulu z kp iti, ta dakulugi, ³⁶ ta ta alii, ta ná-s laiti kpein, ta uluiti ti veai GALA b , ³⁷ ta fitina zeii anii é ga zanu kitei, ta ná-fitinaiti, ta ná-s laiti kpein, ta fitinai ná-gul i, ³⁸ ta zala a ulazu nii zanugi zi ni maa , ta si ma wul adegai, ta ani maku n n gi, ta se e zu ooza golai é nu l zu se e l i wu, ³⁹ ta zala a ulazu é ga k lu igi, ta k lu v l ai é ga k lu igi, ta ná-gulu z kp iti, ta ná-s laiti kpein, ta maagba ani akai ta ná-seiga anii, ⁴⁰ ta koi ma zasai ma ze eiti, ta ma l kpalaiti, ta ma labuiti, ta sasai laa ma ze e zu ooza golai, ta ná-galuiti, ta ná-suzo k luiti, ta se e l adegai wu woti z laiti kpein, GALA daa omi se e l i vaa zu, ⁴¹ ta zala a ula ze eiti ada adegai vaa ma, zala a ula nui Aal n ná-se eiti, ta ná-doun zunuiti ta-ze eiti zala a ulazu ma wotiiti faa zu.

⁴² Izelay le nuiti ti naama wotiiti kpein k ni, é zoloo ma, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ⁴³ Moize botii kpein f l f l ni. É kaani ga ti k , e elei G o GALAGI deveni la. Názu a Moize tuya looni la ti .

40

Se e l adegai lo fai
ta fee vai GALA b

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «Alu m ungi ma volo m ungi, a se e l adegai lo, GALA daa omi se e l i. ³ Da zeele woo esui zeii bu, è maal u ga se e zu ooza golai. ⁴ Da a ga ta alii, è ná-s laiti sei ga. Da a ga fitina zeii anii, è fitinaiti k ele t . ⁵ Da ani maku n n gi ma zala a ulazu il , nii zanugi zi ni maa , zeele woo esui akala . Da se e zu ooza golai z l nu l zu se e l adegai wu. ⁶ Da gala zala aiti kulazu il se e l adegai akala , GALA daa omi se e l i. ⁷ Da maagba ani akai zeii GALA daa omi se e l i ta zala a ulazu ti y zu , è zi i u su. ⁸ Da koi ma zasai lo, é maa ooli ná p , è se e zu ooza golai z l sasai laa .

⁹ «Da si ma wul adegai ze e, è ta zi se e l adegai ma, ta nii kpein a ná, è ti ade, ta ná-ani akaiti kpein. To a ade. ¹⁰ Da gul adegai zi gala zala aiti kulazu ma, ta ná-s laiti. Da zala a ulazu ve b , naa a ak , zala a ulazu wola ade. ¹¹ Da gul adegai zi maagba ani akai ma, é ná-seiga anii a, è ade.

¹² «Da Aal n ta ná-doun zunuiti maa u a nu l zu a, GALA daa omi se e l i akala , è ti maagba ga zi i. ¹³ Da Aal n maa ili ga zala a ula ze eiti. Da gul adegai zi ma, è fe b , é zala a ula losu ma wotii b . ¹⁴ Da a ga ná-doun zunuiti, è se ewuze ei loo ti ba. ¹⁵ Da gul adegai zi ti ma, e elei è gul i zi zu la ti- ma, naa a ak ti nà-zala a ula wotii . Gul i a zi na ti ma, naa maa ele ma, zala a ula vai ma losu a ti ya, ti-mavofodaiti kpein su.»

¹⁶ Moize naa kpein k ni, nii G o GALAGI ma levei veeni zea. Zekana é k ni la. ¹⁷ Konagi velesi i ma alu m ungi ma volo m ungi a se e l adegai loni la. ¹⁸ Moize se e l adegai loni, é ma labuiti kp t , é ma d giti pil , é gulu z kp iti d ti zu, é t kpalaiti to. ¹⁹ É tandai zuvieni, é p se e l adegai ma. É p maze ei ni maazu, e elei

Ɔ o GALAGI ma levei veeni la zea. ²⁰ É zeele woo okolo feleg i ze eni, é ti la kesui zu. É gulu z kp itid ni kesui ma alaiti su. É kesui lakulugi zeini kesui la.

²¹ É liini ga kesui se e l adegai wu. É se e zu ooza golai z l ni, nii a k é zeele woo esui maal u, e elei Ɔ o GALAGI ma levei veeni la zea.

²² É ta alii il ni GALA daa omi se e l i wu, nu zu elei, se e zu ooza golai akala . ²³ É uluiti puuni ga ga pag Ɔ o GALAGI aazu, e elei Ɔ o GALAGI ma levei veeni la zea.

²⁴ É fitina zei anii il ni GALA daa omi se e l i wu, nu yeezazu elei, ta alii letema . ²⁵ É ma vitinaiti k ele t ni, Ɔ o GALAGI aazu, e elei Ɔ o GALAGI ma levei veeni la zea. ²⁶ É zala a ulazu il ni,

nii zanugi zi ni maa , GALA daa omi se e l i wu, se e zu ooza golai akala . ²⁷ É ani maku n n giti galani ga, e elei Ɔ o GALAGI ma levei veeni la zea.

²⁸ É se e zu ooza golai z l ni nu l zu se e l adegai wu.

²⁹ É gala zala aiti kulazu il ni se e l adegai akala , GALA daa omi se e l i. É gala zala ai ulani ná ta veb aniiti, e elei Ɔ o GALAGI ma levei veeni la zea.

³⁰ É maagba ani akai zeini GALA daa omi se e l i ta zala a ulazu ti y zu . É zi i uuni su maagba vaiti su. ³¹ Moize ta Aal nni, ta ná-doun zunuiti, ti iti ta ti-yeeiti maagbani ná . ³² Ta la nal a GALA daa omi se e l i wu, aati a maa u a zala a ulazu a, ti ni maagbazu, e elei Ɔ o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³³ É koi ma zasai loni se e l adegai ta zala a ulazu maa oolii zu, é se e zu ooza golai z l sasai laa . Zekana Moize eni da ga botii .

Ɔ o GALAGI ná-l biyai

(*Gaalu S* i 9:15-23)

³⁴ Tona iingi ni GALA daa omi se e l i ma, Ɔ o GALAGI ná-l biyai se e l adegai wuulaaveni. ³⁵ Moize la m ni zoosu é a l GALA daa omi se e l i wu, maz l tona iingi ni ni

ma, Ɔ o GALAGI ná-l biyai ni n se e l adegai laavesu .

³⁶ Si gi zu tona iingi ni wuze ezula, é ze e se e l adegai maazu, názu a Izelay le nuiti ti ena si i wo da, ti ze e ti- uuzu . ³⁷ Ni tona iingi la d wuze eni maazu, ti la ni liizu, ey su voloi a la wuze ena la. ³⁸ Maz l

Ɔ o GALAGI ná-tona iingi ni se e l adegai maazu foloi, k l kpidii, abui ni zosu tona iingi zu, Izelay le nuiti kpein ti ni kaazu kpezekele. Zekana é ni zu la ta-zi yee alai kpein su.

Leevi Nuiti Ta-Z i

Puuzu m ungi a d zu ga GALA ka y su GALA daa omi se e l i wu, é Moize loli, é p . S i naati kpein su, GALA ka t giti ta deveiti ma m inm in feezu Moize ya, Izelay le nuiti ta-vaa zu, minaze egi ba ga z i n p a zi ga tiye to a z nvui wo (18:5, bog W l. 10:5).

Ti p su, GALA ka Izelay le nuiti kalasu ga elei ta faa aazagiti maala la, ti n GALA b ,ti faa ma, nii a se e l i ga komi bosu ite itegi.

K ni niiti ti zala aiti kulazu, ti k e elei deveiti ti la (1:1--7:38).

Unfemai ve zala a ula nuiti b ,ti lu a elei gal biya vaa (8:1--10:20).

Ni to a zoo zu, nu us i ilagilagi ete e kpus izu z ba vaiti ba (11:1--16:34).

Ta z nvu zu olo ologi, ta kala iti kpein (17:1--27:34).

Nade GALAGI, n b GALAGI, z nvu su GALAGI, a p é ná-nu us iti p p ná- adedai a (19:2), naa a a k ti li ga z nvu vai ta n b vai, ti daazeeli.

Naama isi i zu, é devei nii woni Izelay le nuiti ma, nii Yesu alaagi ma vaa wolai looni nuiti kisu ga: «Wo ilagilagi maan é sei i n , e t i» (19:18, Mat. 22:39).

T gi naati ta ulazu niima yee alai zu z ala nuiti filiba, k l to a kidaale e nuiti toozu isu folo-o-folo, é maa akpa, ga woosti kpein ta n b faamai GALA p ,to a ga z nvu su vai nii nu us i d i ba.

TŌGITI É UILE ZALAGAITI BA

(1:1--7:38)

Gala zala aiti

¹ G o GALAGI Moize lolini, é p GALA daa omi se e l i wu, é ma: ² «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Si gi zu nui ta veb anii veezu la G o GALAGI ,to a se e toganii ma wolaiti aa ma goiti saama. ³ Ni ná-veb anii a ga togani wolai, é ga gala zala ai, to a ma zin i ta ve, n uzu mina ba. To a kula GALA daa omi se e l i laa , ga G o GALAGI daazo. ⁴ To a yee gala zala a loganii unma , naa a n G o GALAGI , ga é t un b ga koto gba vai. ⁵ To a nik zin i daale e G o GALAGI aazu. Zala a ula nuiti, Aal n ná-doun zunuiti, ta ma amail ga G o GALAGI, ti pili zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo, é GALA daa omi se e l i laa . ⁶ To a gala zala a loganii l , é te ele e, é kpulukpulu. ⁷ Zala a ula nui Aal n ná-doun zunuiti ta abui la zala a ulazu ,ti ko ii u abui a. ⁸ Zala a ula nuiti, Aal n ná-doun zunuiti, ta ma ulukpulugiti, ta ma ungi, ta ma wul iti da ko ii maazu, zala a ulazu abui a. ⁹ To a koozu z laiti ta k iti gba ga zi i. Zala a ula nui a ti kpein gala zala a ulazu . Gala zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI .

¹⁰ «Ni ná-veb anii a na ga gala zala ai, é ga togani goi, baala zi oiti aa boli yi oiti, to a ma zin i ula ga zala ai, n uzu mina ba. ¹¹ To a k daale e zala a ulazu zu , G o GALAGI aazu. Zala a ula nuiti, Aal n ná-doun zunuiti, ta ma amail zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ¹² To a te ele e, é kpulukpulu, ta ma ungi, ta ma wul i. Zala a ula nui a ti la ko ii maazu, puai abui a, zala a ulazu . ¹³ To a koozu z laiti, ta ma iti gba ga zi i. Zala a ula nui a ti kpein kula ga zala ai, é gala, zala a ulazu . Gala zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI .

¹⁴ «Ni ná-veb anii Ğ o GALAGI , a na ga gala zala ai, é ga w nii, to a a ga kpumagoi aa poopoo kpokpági. ¹⁵ Zala a ula nui a a ga w nii zala a ulazu . To a n ungi volo ba, é gala, zala a ulazu . To a ma amai leda zala a ulazu laama . ¹⁶ To a ma z gi ta su aniiti kula su, é ti ili ya zala a ulazu oba , folo ulazu elei, zu u ilisu . ¹⁷ To a w ni laa ali ko egiti z zu , k l é mina te esu. Zala a ula nui a w ni ala zala a ulazu , ko ii maazu, puai abui a. Gala zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai Ğ o GALAGI .

2

Veb aniiti ti ga ma vuk i

¹ «Si gi zu nui ta veb ani veezu la Ğ o GALAGI , ná-veb anii a ga ani vuk ag i. To a gul i u ma, é ani maku n n gi ba. ² To a aa la zala a ula nuiti p , Aal n ná-doun zunuiti. Zala a ula nui a zee gila se e ani vuk i zu, nii gul i uai ma, é ani maku n n gi kpein ba, é gala, zala a ulazu ga iz sui. Zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai Ğ o GALAGI . ³ Nii é y su veb anii olu, naa a ga Aal n ta ná-doun zunuiti t n . To a ga anii adega wola zala a aniiti saama, ti alazu abui a, Ğ o GALAGI .

⁴ «Ni veb ani e, nii é m su fuului zu, é ga ulu l l giti l la su, é kp t ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i, aa ulu l v iti l la su, gul i uai ma.

⁵ «Ni veb ani e, nii é eesu k lui maazu, to a ga ulu vuk ag i l la su, gaay gai ga gul i. ⁶ To a ale ale, é ulukpulu, gul i u maazu. To a ga veb anii.

⁷ «Ni veb ani e, nii é eesu k lu li ii ma, to a ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i.

⁸ «Ta a ga veb anii Ğ o GALAGI , nii kp t ai ga naama aniiti. To a ve zala a ula nui ya, é aa la zala a ulazu . ⁹ Nii maan ai, é ula ga iz sui, zala a ula nui naa ze e ba, é gala, zala a ulazu . Zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai Ğ o GALAGI . ¹⁰ Nii é y su veb anii olu, naa a ga Aal n ta ná-doun zunuiti t n . To a ga anii adega wola zala a aniiti saama, ti alazu abui a, Ğ o GALAGI .

¹¹ «Veb anii tan p wo zu feezu Ğ o GALAGI , ta la t aga l i, maz l wo la ani n p gala, nii l i a su, aa k in gul i, veb aniiti saama, ti alazu abui a, Ğ o GALAGI . ¹² Wa zoo wo ta ula Ğ o GALAGI , ga zooi a l n m ungitima veb anii, k l é mina ala zala a ulazu , e veb anii makugi n ai.

¹³ «Wa kpoloi u wa-veb aniiti kpein ba. Kpoloi mina ala wa-veb anii zu, wa GALAGI ná-minaze egi ma oogi e. K ni kpoloi u wa-veb aniiti kpein ba.

¹⁴ «Ni wa zooi a l n m ungitima veb anii veena Ğ o GALAGI , wa ani p niin iti gee d , naa olu wo ti wolowolo, ma vuk i ula. ¹⁵ Wa gul i u ma, ta ani maku n n gi. Veb ani e. ¹⁶ Zala a ula nui a ma vuk i ilazu ala, ta gul i, é ani maku n n gi kpein ba, é ga iz sui. Zala ai e, nii abui galazu, Ğ o GALAGI .

3

Ziil i zala aiti

¹ «Ni nui ta ná-veb anii a na ga ziil i zala ai, ni to a ga togani wolai, to a ma zin i aa ma zaai ula, n uzu mina ba, Ğ o GALAGI aazu. ² To a yee zala a loganii unma , é k daale e GALA daa omi se e l i laa . Zala a ula nuiti, Aal n ná-doun zunuiti, ta ma amai ili

zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ³ Naama yiil i zala ai zu, nii a kula ba ga zala ai, é alazu abui a, G o GALAGI , naa a é ga: ma wul i felevelegai koozu z laiti ma, ta nii kpein giliai ba, ⁴ ta ma l feleg iti, ta ma wul i felevelegai ti ma, é zu ma zaamal kaeiti ma, ta ma m in asu , a kula ma l iti koba . ⁵ Aal n ná-doun zunuiti ta naa gala zala ai a, nii a ko ii maazu, ti gala zala a ulazu . Zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI .

⁶ «Ni to a ziil i zala ai ulazu G o GALAGI , ga togani goi ta, to a ma zin i aa ma zaai ula, n uzu mina ba. ⁷ Ni baala zi oi a a kula ga zala ai, to a aa la G o GALAGI aazu. ⁸ To a yee zala a loganii unma , é k daale e GALA daa omi se e l i laa . Aal n ná-doun zunuiti ta ma amai ili zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ⁹ Naama yiil i zala ai zu, nii a kula ba ga zala ai, é alazu abui a, G o GALAGI , naa a é ga: ma wul i, ta w ngi kpein, a kula saamal kaei a, ta ma wul i felevelegai koozu z laiti ma, ta nii kpein giliai ba, ¹⁰ ta ma l feleg iti, ta ma wul i felevelegai ti ma, é zu ma zaamal kaeiti ma, ta ma m in asu , a kula ma l iti koba . ¹¹ Zala a ula nui a naa ala zala a ulazu . Daamiani zala ai e, nii abui galazu, G o GALAGI .

¹² «Ni ná-veb anii a na ga bolii, to a kula G o GALAGI aazu. ¹³ To a yee zala a loganii unma , é k daale e GALA daa omi se e l i laa . Aal n ná-doun zunuiti ta ma amai ili zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ¹⁴ Nii a kula ba ga zala ai, é alazu abui a, G o GALAGI aazu, naa a é ga: ma wul i felevelegai koozu z laiti ma, ta nii kpein giliai ba, ¹⁵ ta ma l feleg iti, ta ma wul i felevelegai ti ma, é zu ma zaamal kaeiti ma, ta ma m in asu , a kula ma l iti koba . ¹⁶ Zala a ula nui a naa ala zala a ulazu . Daamiani zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai. Ma wul i kpein ka ga G o GALAGI n n i.

¹⁷ «Nii a ga o t gi wo-mavofodaiti kpein b , n p wa zeí ná: Wo la sua wul i ta amai mia p .»

4

Koto gba zala aiti

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Si gi zu nui ta kotoi zu la, é la k ni ga gaa ilimai, G o GALAGI ná-devei ta laal ma, é fai ta , nii maa la n ni ga é a , ³ ni zala a ula nui e, gul adegai ziaai ma, é nu us itik ga s ba nu, ná-kotoi é k ai naa maa ele ma, to a nik zin okpagi ula ga zala ai, nii n uzu la ba, G o GALAGI , é ga koto gba zala ai. ⁴ To a a ga nik zin i GALA daa omi se e l i laa , G o GALAGI aazu, é yee nik zin i unma , é k daale e G o GALAGI aazu. ⁵ Zala a ula nui gul i ziaai ma, naa a nik zin i ma amai ta ze e, é lii la GALA daa omi se e l i wu, ⁶ to a yee e ail amai wu, é amai vaza daa l fela, seizu adegai ma ze e zu ooza golai letema , G o GALAGI aazu. ⁷ Zala a ula nui a amai ta zi ani maku n n giti ma zala a ulazu ma min iti ma, nii é G o GALAGI aazu, GALA daa omi se e l i wu. To a nik zin i ma amai m tai u ya gala zala aiti kulazu a , nii é GALA daa omi se e l i laa . ⁸ To a koto gba nik zin i ma wul i kpein kula: ma wul i felevelegai koozu z laiti ma, ta nii kpein giliai ba, ⁹ ta ma l feleg iti, ta ma wul i felevelegai ti ma, é zu ma zaamal kaeiti ma, ta ma m in asu , a kula ma l iti koba . ¹⁰ Zala a ula nui a tobazu naati kula, e elei ti ulazu la ziil i zala a nik zin i a, é ti ala, gala zala aiti kulazu . ¹¹ K l nik zin i ma l i, ta ma zuai kpein, é n ungi

a, ta k ita, ta ma oozu z laiti, ta ma ooti,¹² woo zu u a su, nii kpein z gai oluzu nik zin i a, to a li ga naa ti- uuzu olu , ada adegai ta, zu u ilisu , é gala abui a, ko ii maazu. To a gala zu u ilisu .

¹³ «Ni Izelay le b i kpein ka é kotoi a, ti la gaa ilini ma, ti la su w ni, ti naa G o GALAGI ná-t gi ta ila daal ma, fai nii ti maa la n ni ga ti a k g l in, ti ana ga s ba nu,¹⁴ kotoi ti k ai, naa a ulana k l zu, b b i a nik zin okpa gila kula ga koto gba zala ai, ta aa la GALA daa omi se e l i laa .¹⁵ Izelay le wolaiti ta yee nik zin i unma , ti k daale e G o GALAGI aazu. ¹⁶ Zala a ula nui nii gul i ziaai ma, naa a li ga nik zin i ma amai ta GALA daa omi se e l i wu, ¹⁷ to a yee e ai l amai wu, é faza, ná zeizu l fela G o GALAGI aazu, se e zu ooza golai letema .¹⁸ To a amai ta zi zala a ulazu ma min iti su, nii é G o GALAGI aazu GALA daa omi se e l i wu, ta to a amai m tai u ya gala zala aiti kulazu a , nii é GALA daa omi se e l i laa .¹⁹ To a nik zin i ma wul i kpein kula, é gala, zala a ulazu .²⁰ To a nik zin i naa , e elei n koto gba nik zin i zu la. To a k ana n . Zekana zala a ula nui a koto gba vai lati , suvaa ay ti .²¹ To a li ga nik zin i ti- uuzu olu , é gala, e elei é nik zin m ungi alani la. Koto gba zala ai ana b b i ná-faa zu.

²² «Si gi zu kundi ii ta a kotoi na la, é la gaa ilini ma, é k ná-GALAGI, G o GALAGI ná-devei ta laal ma, é fai ta , nii maa la n ni ga é a , é ana ga s ba nu,²³ a ná-kotoi w na, nii é k ai, to a boli zin i ula ga zala ai, nii n uzu la ba. ²⁴ To a yee boli zin i unma , é k daale e, gala zala a loganiiti k daale ezu , G o GALAGI aazu. Koto gba zala ai e. ²⁵ Zala a ula nui a koto gba zala ai ma amai ta ze e ga yee e ai, é ta zi gala zala aiti kulazu ma min iti ma, to a amai m tai u ya gala zala aiti kulazu a .²⁶ To a ma wul i kpein gala zala a ulazu , e elei ziil i zala ai ma wul i la. Zekana zala a ula nui a koto gba vai la kundi ii naa , ná-kotoi vaa zu, suvaa a y b .

²⁷ «Ni nui ta e, nu us iti saama, é kotoi ai, é la gaa ilini ma, é naa G o GALAGI ná-t giti ta laal ma, é fai ta , nii maa la n ni ga é a g l in, é ga s ba nu ana,²⁸ a ná-kotoi w na, é k ai, to a boli zaai ula ga zala ai, nii n uzu la ba, kotoi vaa zu nii é k ai. ²⁹ To a yee koto gba loganii unma , é k daale e, gala zala a loganiiti k daale ezu .³⁰ Zala a ula nui a suai ma amai ta ze e ga yee e ai, é ta zi gala zala aiti kulazu ma min iti ma, é amai m tai u ya zala a ulazu a .³¹ To a ma wul i kpein kula, e elei ziil i zala ai ma wul i ulazu la, é gala, zala a ulazu , to a ga ani maku n n gi G o GALAGI . Zekana zala a ula nui a koto gba vai la b , suvaa a y b .

³² «Ni s ba nui a aana ga baalagi ga koto gba zala ai, to a ga ma zaai, nii n uzu la ba. ³³ To a yee koto gba zala a loganii unma , é k daale e, gala zala a loganiiti k daale ezu .³⁴ Zala a ula nui a suai ma amai ta ze e ga yee e ai, é ta zi gala zala aiti kulazu ma min iti ma, é amai m tai u ya zala a ulazu a .³⁵ Zala a ula nui a ma wul i kpein kula, e elei ziil i zala a aala gul i ulazu la, é gala, zala a ulazu , naa gala zala ai z iti ba, ti alazu G o GALAGI . Zekana zala a ula nui a koto gba vai la zunui naa , ná-kotoi vaa zu é k ai, suvaa a y b .

5

Kotoi niiti ti zuvaay su
ga koto gba zala ai

¹ «Ni nui ta a faa aana, aa é faa m ni, naa olu é toligi m ni ga zeeleiti ti a, k l é la k ni, nii é kw , é a naama zeele wooi wo, ná-faa aaza golai ma as i a la unma.

² «Si gi zu nui ta v uzu la k z ba anii ta a, é la su w , k z ba zuai ta ma oomai, é ni ga d zua, aa toganii ta, aa kpokpo ganii, t i a z , é ga s ba nu.

³ «Ni a v una nui ta ma zii n p ba, k z ai, nii a zoo t alaa k z zu, a su w na n feya, to a ga s ba nu názu.

⁴ «Ni nui ta a na soleyai zu, é ona ga to a faa u zu aa faa ag i, é la idaani bu, a su w na n feya, to a ga s ba nu názu.

⁵ «De mu, z i é zu ga s ba nu niima vaiti gila su, to a la z ga ga ná-kotoi. ⁶ Naa oluma ná-kotoi vaa zu é k ai, to a a ga baala saa ila aa boli zaa ila, é ga koto gba zala ai, faazu t vai zu G o GALAGI letema. Zekana zala a ula nui a koto gba vai la b , ná-kotoi vaa zu.

Bala nuiti ta-zala ai
⁷ «Ni ani la nu ya, a baala saai z l da, aa boli zaai, ná-kotoi vaa zu é k ai, to a a ga kpumago feleg , aa poopo kpokpa feleg , faazu t vai zu G o GALAGI letema. Gilagi ga koto gba zala ai, z i ga gala zala ai. ⁸ To a a ga tiye zala a ula nui , naa a naa ula ga zala ai m unpa, nii maan ai é ga koto gba zala ai. Zala a ula nui a k gi ee ga, k l é mina n ungi ula ga. ⁹ To a ma amai ta vaza zala a ulazu laama , é amai m tai leda zala a ulazu a . Koto gba zala ai e. ¹⁰ To a z ma w ni ga gala zala ai, e elei deveai la t gi zu. Zekana zala a ula nui a koto gba vai la zunui naa , ná-kotoi vaa zu é k ai, suvaa a y b .

¹¹ «Ni ani la nu ya, nii a kpumago feleg z l da, aa poopo kpokpa feleg , to a a ga veb anii ná-kotoi ma vaa zu, ga kilo sa ag ulu vuk ag i zu. É mina gul u ma g l in, ta é mina ani maku n n p ba alaa, maz l to a ga koto gba zala ai. ¹² To a aa la zala a ula nui . Zala a ula nui a zee gila se e ga iz sui, é gala, zala a ulazu , naa zala ai z iti ba, ti alazu G o GALAGI . Koto gba zala ai e. ¹³ Zekana zala a ula nui a koto gba vai la zunui naa , ná-kotoi vaa zu é k ai, é lo naama vaiti ta ila ba, suvaa a y b . Nii a y oluzu, naa a ga zala a ula nui n n , e elei a a la ga veb anii ma zala ai.»

Faazu t zala ai
¹⁴ G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹⁵ «Si gi zu nui ta zu la ga ladalala nu, é kotoi , é la gaa ilini ma, é mak aniiti ba , niiti ti veai G o GALAGI , to a baala sin i ze e, nii n uzu la ba, é kula ga faazu t zala ai G o GALAGI , ná-kotoi vaa zu, e elei s ng i la, é lo seizu adegai ma wali vaiti k elei a. Faazu t zala ai e. ¹⁶ To a fe zala a ula nui ya, é p anii ná zeizu l lug i ilazu a, nii feai GALA b . Zekana zala a ula nui a koto gba vai la b ga baala sin i, nii kulaai ga faazu t zala ai, suvaa a y b .

¹⁷ «Ni nui ta a koto na, é la su w , é naa G o GALAGI ná-devei gila daal ma, fai niiti maa la n ni, ti a g l in, to a ga s ba nu, ná-faa aaza golai ma as i a la unma. ¹⁸ To a a ga baala sin i, nii n uzu la ba, é fe zala a ula nu ya, ga faazu t zala ai, é se e toгани ulugi zaama, e elei s ng i la. Zekana zala a ula nui a koto gba vai la b , ná-kotoi vaa zu é k ai, é la su w , suvaa a y b . ¹⁹ Faazu t

zala ai e, zunui naa ni ite ite su ga s ba nu Ğ o GALAGI letemazu.»

²⁰ Ğ o GALAGI ni Moize , é ma: ²¹ «Si gi zu nui ta koto zu la, é ga ladalala nu Ğ o GALAGI letemazu, é z i wo sei i ma, kaliva ma vaa zu, anii é kalivaai ma ga é mak , anii unmaai, aa ta ulaai su ga yaavai, ²² aa é laama a ga tooya anii aa vai, aa é z onai wo, é lo kotoi tan p ba, nu us i a zoo k zu, ²³ si gi zu a kotoi na la ana, é ga s ba nu, anii nii é unma, aa é ta ula su ga yaavai, to a naa otogi ve, aa anii é alivaani ma, aa anii toai ya, é ka, ²⁴ aa anii-yo-anii nii é z onai wosu, é lo ba. To a gaav nigai ve, é seizu l lusi i ilazu ila p ba, é te e anii k nui , naama voloi n ma, yeei é ná-faa zu t zala ai ulazu la. ²⁵ To a a zala a ula nui ga ná-faa zu t zala ai, ná-kotoi vaa zu, Ğ o GALAGI aazu, ga baala sin i nii n uzu la ba, é ula togani ulugi zu, e elei s ng i la. ²⁶ Zekana zala a ula nui a koto gba vai la b Ğ o GALAGI aazu, suvaa a y b , é ni ga faa aazagi ma zii n p , é ai su ga s ba nu.»

6

Gala zala aiti
ta veb aniiti ma l giti

¹ Ğ o GALAGI ni Moize , é ma: ² «Niima levei ve Aal n ta ná-doun zunuiti zea, è ti ma: Gala zala ai ma l gi aa: Gala zala ai ay zala a ulazu ma lutui zu, kpidii g l in ey su sobui, zala a ulazu ma abui a y sosu. ³ Sobui, zala a ula nui a ná-se ei loo ba, é l kpu agi l ma, niiti ti ga gezei. To a zu ui ula, nii abui kulaai gala zala ai alazu , to a sei zala a ulazu oba. ⁴ Naa oluma to a ná-se eiti pu, é ta iligaa loo, ga é li ga zu ui ti- uuzu olu , ada adegai ta zu. ⁵ Abui a y sosu zala a ulazu , é mina za g l in. Sobu-o-sobu, zala a ula nui a abui lo ko ii a, é gala zala ai t , é ziil i zala aiti ma wul i ala. ⁶ Abui a y sosu zala a ulazu , é mina za.

⁷ «Veb anii ma l gi aa: Aal n ná-doun zunuiti ta kula Ğ o GALAGI aazu, zala a ulazu akala . ⁸ Zala a ula nui a zee gila se e ani vuk i zu, nii gul i uai ma, é p ani maku n n gi kpein ba. To a naa ala zala a ulazu ga iz sui, makugi n ai Ğ o GALAGI . ⁹ Aal n ta ná-doun zunuiti ta veb anii m tai mi. Ta mi ada adegai ta, GALA daa omi se e l i ma oizu , k l l mina ba. ¹⁰ Nu mina l u ma, é a m da. T n i ana gè feai ti nà-veb aniiti su, ti alazu abui a. Ani e gola adegai, e koto gba zala ai aa faazu t zala ai. ¹¹ Zunui kpein ka ta mi, Aal n ná-doun zunuiti saama. T gi ana wo-mavofodaiti kpein b ey su , é lo veb aniiti ba, ti alazu Ğ o GALAGI . Nu-o-nu a v u ba, naa a ade.»

¹² Ğ o GALAGI ni Moize , é ma: ¹³ «W l veb anii a, Aal n ta ná-doun zunuiti ta fe Ğ o GALAGI , foloi ta gul adegai zi na la ti ma: kilo sa ag ulu vuk ag i zu, gilazu sobui, gilazu kp k i, e folo-o-folo veb anii. ¹⁴ Bulu vuk i a aay ga gul i, é la gee k lui maazu. Da geegai ta te ele eai ula ga zala ai, makugi n ai Ğ o GALAGI . ¹⁵ Zala a ula nui niigi, Aal n ná-doun zunuiti saama, gul adegai a zi ma ga é ze potogi zu, naa alaa a veb anii naa ula. Ğ o t gi e. To a ala g l in Ğ o GALAGI aazu. ¹⁶ Zala a ula nui ná-zala ai kpein ka ala g l in, tan p ge la mia.»

Koto gba zala ai

¹⁷ G' o GALAGI ni Moize , é ma: ¹⁸ «B Aal n ta ná-doun zunuiti, è ti ma: Koto gba zala ai ma l gi t . Ada gala zala ai daale ezu ná, miná a koto gba zala a zuai daale ezu ná, G' o GALAGI aazu. Ani e gola adegai. ¹⁹ Zala a ula nui é koto gba zala ai ulazu, naa a mi. To a mi ada adegai ta, GALA daa omi se e l i ma oizu .
²⁰ Nu-o-nu a v u ma zuai a, naa a ade. Ni ma amai a vazana se e ma, fazagai ná ma, miná a gba ada adegai ta. ²¹ P l li ii a ili su, naa a wolo. Ni k lu i di ii a a ili su, su a ale, é gba zi i wu. ²² Zunui kpein é ga zala a ula nui, naa p ka ta mi. Ani e gola adegai. ²³ K l nu la zala a zua n p mia, nii ma amai a a GALA daa omi se e l i wu, ga koto gba vai a ada adegai. Ma zuai a ala.

7

Faazu t zala ai
¹ «W l faazu t zala a l gi a: Ani e gola adegai. ² Ada ti gala zala ai daale ezu ná, miná a faazu t zala a zuai daale ezu ná. Ma amai a ili zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ³ Ta ma wul i kpein kula: ma w ngi, ta ma wul i felevelegai koozu z laiti ma, ⁴ ta ma l feleg iti, ta ma wul i felevelegai ti ma, é zu ma zaamal kaeiti ma, ta ma m in asu , a kula ma l iti koba . ⁵ Zala a ula nui a naa ala zala a ulazu . Faazu t zala ai e, nii abui galazu, G' o GALAGI .
⁶ Zunuiti kpein ti wo zaama ga zala a ula nuiti, naati ta ta mi, é mi ada adegai ta. Ani e gola adegai.
⁷ «To a ana faazu t zala ai vaa zu, e elei n é la koto gba zala ai vaa zu. T gi naa a ga faa ila n zala a feleg i naati faa zu, ma zuai a ga zala a ula nui n n , nii é kotoi gbazu. ⁸ Zala a ula nui é aazu gala zala ai ulazu, nui ta , n n i a ga gala zala ai ma l gi, nii é kulaai ga zala ai. ⁹ Veb anii kpein m gai fuului zu, aa anii ee k lu li ii ma, aa anii ee k lui maazu, naa a ga zala a ula nui n n , nii é kulaai. ¹⁰ Veb anii kpein gaay gai ga gul i, aa ma v i, naa a ga Aal n ná-doun zunuiti kpein t n , ti ilagilagi p .

Ziil i zala ai
¹¹ «Ziil i zala ai ma l gi t , nii nu a kula G' o GALAGI : ¹² Ni nui ta a ziil i zala ai ulana ga mama fee zala ai, to a kula ga ulu l l giti l la su, gaay gai ga gul i, é ulu l v i a, nii l la su, gul i uai ma, ta ulu l l giti, kp t ai ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i. ¹³ To a ului ula alaa, nii l i su, é p ná-ziil i zala ai a, mama fee vai zu. ¹⁴ Veb ani ilagilagi tago a ula ma G' o GALAGI . Naa olu ta ga zala a ula nui n n , nii é ziil i zala ai ma amai iliai. ¹⁵ Ziil i zala a zuai a mi, naama voloi n é ulazu la mama fee vai zu. Nu mina tan p z sobu a zeeli.
¹⁶ «Ni nui ta a zala a ulana minaze e daazeeli vaa zu, aa veb anii vaa zu é daai isu, ma zuai a mi, naama voloi n é kulazu la, nii a y oluzu, naa a mi poluma zobui. ¹⁷ Nii é y su ga zala a zuai m tai foloi za asi i, naa a ala. ¹⁸ Ni nu a naama yiil i zala a zuai ta miina foloi za asi i, zala ai laa la m zoga, é la faa aa naa ma, nii é kula. To a ga anii k z ai, nu-o-nu a ta miina, ná-faa aaza golai ma as i a la unma.
¹⁹ «Ma zuai f uai k z ba anii ta a, nu mina naa mi g l in. Ma zuai a ala.
 «Nui niiti kpein ti la z ni t gi letemazu, naati ta zoo ti ziil i zala a zuai ta mi. ²⁰ K l nui nii k z ai t gi letemazu, naa a ziil i zala a zuai ta miina, é ga G' o GALAGI n n i, naama nui e ka le e ná-nu us iti ba. ²¹ Z i a v una anii ta a, nii k z ai, nu us i k z ai, aa suai k z ai, aa ani

n p é ga k z ba anii, é ziil i zala a zuai mi, é ga Ğ o GALAGI n n i, naama nui e ka le e ná-nu us iti ba.»

T gi é lo sua wul i ta amai mii vai a
²² Ğ o GALAGI ni Moize , é ma: ²³ «B Izelay le nuiti p , è ti ma: À mina nik , aa baala, aa boli wul i mi g l in. ²⁴ Suai saai , aa d zuai ta paai, naama wul i a zoo é ga wo-maavai ta anii n , k l wo la mia g l in. ²⁵ Z i a suai ma wul i ta mi, é ulazu ga zala ai, é alazu abui a Ğ o GALAGI , naama nui e ka le e ná-nu us iti ba. ²⁶ U n p wa ná, à mina amai mi, w nii n n i, aa suai n n i. ²⁷ Z i n p a amai mi, ma zii n p , naama nui e ka le e ná-nu us iti ba.»

Zala a ula nuiti ti-laamiizu
²⁸ Ğ o GALAGI ni Moize , é ma: ²⁹ «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Z i a ná-ziil i zala ai ula Ğ o GALAGI , to a Ğ o GALAGI n n i ze e ba. ³⁰ Zala ai nii maan ai é ala abui a, Ğ o GALAGI aazu, to a a ga naa , ma wul i, ta ma ekegi, é ti lat vai ma oogi Ğ o GALAGI aazu. ³¹ Zala a ula nui a ma wul i ala zala a ulazu . Ma ekegi a ga Aal n ta ná-doun zunuiti t n . ³² Wa-yiil i zala aiti ka, wa ma yeezazu alai ve zala a ula nui ya. ³³ Aal n ná-doun zunuiti su, z i a ziil i zala ai ma amai ta ma wul i ulana, naa a ma yeezazu alai z l , é ga n n . ³⁴ Maz l ziil i zala aiti su, nii Izelay le nuiti ti kulazu, ma ekegi ta ma alai niiti ta a ula ga dat vai ma oogi, nà ti ze e, gè ti ve zala a ula nui Aal n ya ta ná-doun zunuiti zea, ga o t gi Izelay le nuiti ta so.»

³⁵ Daamiizu ana, Aal n ta ná-doun zunuiti ti s l su, zala aiti su ti alaai abui a, Ğ o GALAGI , é zo naama voloi ma, yeei ti l zu la ga ti zala a ula wotii . ³⁶ Naa a Ğ o GALAGI Izelay le nuiti devezu la, ga é ve ti ya, é zo naama voloi ma, yeei gul adegai ziaa la ti ma. To a ga o t gi ti-mavofodaiti kpein b .

³⁷ Gala zala ai ma l giti kana, ta veb anii, ta koto gba zala ai, ta faazu t zala ai, ta nu ze i vai ma zala ai, ta ziil i zala ai. ³⁸ Ğ o GALAGI ma leveiti feeni Moize ya, Sinayi gizei ma, voloi é devei veeni la Izelay le nuiti zea, ga ti ta-veb anii ve Ğ o GALAGI Sinayi te ebai zu.

ZALAGA ĞULA NU MƆUNGITI FEE VAI GALA BƆ

8

(8:1--10:20)

Aal n ta ná-doun zunuiti
 fee vai GALA b
 (Egez de 29:1-37)

¹ Ğ o GALAGI ni Moize , é ma: ² «Aal n ze e ta ná-doun zunuiti ma, ta zala a ula ze eiti, ta si ma wul adegai, ta koto gba nik zin i, ta baala sin feleg iti, ta ului l la su, naama l gi. ³ B b i kpein toli GALA daa omi se e l i laa .» ⁴ Moize naa ni, nii Ğ o GALAGI deveni ga é k . É b b i aal ni ba GALA daa omi se e l i laa .

⁵ Moize ni b b i ma: «À p t , nii Ğ o GALAGI deveai ga é .»

⁶ Moize aani ga Aal n ta ná-doun zunuiti, é ti maagba ga zi i. ⁷ É se ewuze ei looni Aal n ba, é saama ili ga saama iligi. É took ba wolai looni k ba, é zala a ula ze ei loo maazu, é gili ga zala a ula ze ei ma lokoi. ⁸ É kakazu ze ei

ilini k bu, é wuulimegi ta tumimegi u kakazu ze ei zu. ⁹ É b l gi l ni n ungi a, é zanu s goi ili kakala , nii é ga fee vai ma oogi GALA b , e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

¹⁰ Moize si ma wul adegai ze eni, é si se e l adegai ma, ta aniiti kpein ti ni ná, ele ana é ti veeni la GALA b . ¹¹ É faza daa ni l fela zala a ulazu ma. É gul i zi ni zala a ulazu ma, ta ná-s laiti kpein, ta maagba ani akai ta ná-seiga anii, naa a a k é ti ve GALA b . ¹² É si ma wul adegai uuni Aal n n ungi zu, é ta zi ma, nii a k é fe GALA b . ¹³ Moize aani ga Aal n ná-doun zunuiti, é ti maa ili ga se ewuze eiti, é ti zaama ili ga saama iligiti, é b l giti d ti unba, e elei G o GALAGI ma levei veeni la zea.

¹⁴ É aani ga koto gba nik zin i. Aal n ta ná-doun zunuiti ti yeeiti p ni koto gba nik zin i unma . ¹⁵ Moize k daale eni, é amai ze e, é ta zi ga yee e ai zala a ulazu ma min iti ma, é zala a ulazu ade. É amai m tai uuni ya, zala a ulazu a , é ade ga koto gba vai a ná. ¹⁶ É ma wul i kpein se eni, nii felevelegai koozu z laiti ma, ta ma m in asu , ta ma l feleg iti, é ti-ma wul iti ba, é naa alani zala a ulazu . ¹⁷ K l é nik zin im tai alani ti- uuzu olu , e elei G o GALAGI ma levei veeni la zea: ma zuai, ta ma l i, naa ma ooit ba.

¹⁸ É aani ga gala zala ai ma aala sin i. Aal n ta ná-doun zunuiti ti yeeiti p ni baala sin i unma . ¹⁹ Moize k daale eni, é ma amai ili zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ²⁰ É baala sin i le ele eni, é kpolukpulu. É ma ungi alani, ta ma ulukpulgiti, naa ma wul i a. ²¹ É koozu z laiti gbani ga zi i, ta k iti. É baala sin i p galani zala a ulazu . Gala zala ai ni de, zala ai nii abui galaai, makugi n ai G o GALAGI , e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²² É aani ga z ma aala sin i, ti ze i vai ma aala sin i. Aal n ta ná-doun zunuiti ti yeeiti p ni baala sin i unma . ²³ Moize baala sin i daale eni, é ma amai ta ze e, é si Aal n yeezazu ele woi y kp gi ma, ta zeezazu yeezin kpotogi ma, ta zeezazu zin kpotogi ma. ²⁴ É aani ga Aal n ná-doun zunuiti, é amai zi ti-yeezazu elei woi y kp giti ma, ta ti-yeezazu yeezin kpotogiti, ta ti-yeezazu zin kpotogiti. É amai m tai ilini zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ²⁵ É ma wul i ze eni, ta ma w ngi, ta ma wul i kpein felevelegai koozu z laiti ma, ta ma m in asu , ta ma l feleg iti, é ti-ma wul i a, ta zeezazu alai. ²⁶ Bului l la su, naama l gi, nii sei ai G o GALAGI akala, é ulu ila se eni naama l gi zu, ta ulu l l gila gul i ba, ta ulul v ila, é ti uuni zala a zuai ma wul i ma, ta ma yeezazu alai ma. ²⁷ É naama aniiti kpein puuni Aal n ta ná-doun zunuiti zea waa, ga ti ti lat vai ma oogi G o GALAGI aazu. ²⁸ Naa olu, Moize ti ulani ti ya, é ti ala, zala a ulazu , gala zala ai maazu. Ti ze i vai ma zala ai ni de, zala ai nii abui galaai, makugi n ai G o GALAGI .

²⁹ Moize ti ze i vai ma aala sin i ma ekegi ze eni, é dat vai ma oogi G o GALAGI aazu. Moize n n i ni ga naa, e elei G o GALAGI ma levei veeni la zea.

³⁰ Moize si ma wul adegai ta ze eni, ta amai ta, nii é ni zala a ulazu . É ti vaza Aal n ta ná-se eiti ma, naa Aal n ná-doun zunuiti ta ta-ze eiti ba. É Aal n veeni GALA b , ta ná-se eiti, naa ná-doun zunuiti ta ta-ze eiti ba.

³¹ Moize ni Aal n ta ná-doun zunuiti ma: «À suai ili GALA daa omi se e l i laa . Miná a wa mi ná, é ului a, nii é wo ze i vai ma l gi

zu, e elei gè deveni la, gè ma: «Aal n ta ná-doun zunuiti ta mi.» ³² Suai ta ului m tai é y su, wa naa ala. ³³ Wa y GALA daa omi se e l i laa ey su folo l fela, wo mina ze e ná, ey su wo ze voloi lieg i laazeeli, maz l folo l fela a é zu ga wo ze voloi. ³⁴ Nii k ai za, G o GALAGI deve ga naa wo ga koto gba vai. ³⁵ Wa y su de mu GALA daa omi se e l i laa folo l fela, folo kpidi a, wa G o GALAGI ná-deveiti so, naa a k wo mina za, maz l naa a ma levei veeni zèa.» ³⁶ Aal n ta ná-doun zunuiti ti naama vaiti kpein k ni, nii G o GALAGI ma levei veeni ga Moize maa ele.

9

Aal n ta ná-doun zunuiti
ti l vai botii zu

¹ Foloi l sa asi i ma, Moize Aal n ta ná-doun zunuiti tolini, ta Izelay le wolaiti, ² é Aal n ma: «Nik yi o zin ila se e koto gba zala a vai zu, ta baala sin ila gala zala a vai zu, n uzu mina tan p ba, è ti lo G o GALAGI aazu. ³ Da Izelay le nuiti p , è ti ma: «À boli zin ila se e koto gba zala ai vaa zu, ta nik yi o ila, ta baala zi o ila, kona gila keleiti, n uzu mina ti a, gala zala ai vaa zu, ⁴ ta nik zin ila, ta baala sin ila ziil i zala ai vaa zu, naa a k , ti ula ga zala ai G o GALAGI aazu, ta veb anii, nii é ga ani vuk i, gaay gai ga gul i. Maz l za G o GALAGI a ulazu k l ma wo .»

⁵ Nii Moize deveni, ti aani ga naa GALA daa omi se e l i laa . B b i kpein ge maa u ani ná a, ti lo G o GALAGI aazu. ⁶ Moize ni ma: «Wa naa , nii G o GALAGI deveai, G o GALAGI ná-l biyai a aazu ulazu k l ma wo .» ⁷ Moize ni Aal n ma: «Maa u a zala a ulazu a. Da- otoi gba zala ai ula, ta a- ala zala ai, è koto gba vai , ta nu us iti b . Nu us iti ta-veb anii ula, è koto gba vai ti , e elei G o GALAGI deveni la.»

⁸ Aal n maa u ani zala a ulazu a, é nik yi oi daale e t i ná-kotoi gba vai zu. ⁹ Aal n ná-doun zunuiti ti amai veeni zea. É yee e ai l ni amai wu, é ta zi zala a ulazu ma min iti ma. É amai m tai uuni ya zala a ulazu a . ¹⁰ É ma wul i alani zala a ulazu , ta mal iti, ta koto gba zala a zuai ma m in asu , e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ¹¹ K l é ma zuai ta ma l gi alani abui a, ti- uuzu olu .

¹² Aal n gala zala a loganii daale eni. Ná-doun zunuiti ti amai veeni zea, é pili zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ¹³ Ti gala zala ai veeni zea, te ele eai, é ulukpulu, é ma ungi a, é ti ala zala a ulazu . ¹⁴ É koozu z laiti ta k iti gbani, é ti ala zala a ulazu , gala zala ai maazu.

¹⁵ Naa olu, é nu us iti ta-zala ai ulani. É boli zin i ze eni nu us iti ta- otoi gba zala ai, é k daale e, é kula koto gba vai zu, e elei zala a zua m ungi ni la. ¹⁶ É gala zala ai ulani, e elei deveai la t gi zu. ¹⁷ É veb anii ulani, é zee gila se e su, é naa ala zala a ulazu . Naa la ni gala zala ai a, nii kulaai sobui.

¹⁸ É nik zin i daale eni, ta baala sin i ga ziil i zala ai, nu us iti faa zu. Aal n ná-doun zunuiti ti amai veeni zea, é pili zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ¹⁹ Ti nik zin i ta baala sin i ma wul i veeni zea: ma w ungi, ta ma wul i é koozu z laiti maavelevelegai, ta mal iti, ta ma m in asu .

²⁰ Ti ma wul iti puuni ma ekegiti su, é ma wul i ala zala a ulazu .

²¹ Aal n ma ekegiti ta zeezazu alai ze eni, é ti lat vai ma oogii G o GALAGI aazu, e elei Moize ma levei veeni la.

²² Aal n yeeiti t ni geezu nu us iti p pelei, é tuya loo ti . Kpegai ma ga koto gba zala ai ula, ta gala zala ai, naa ziil i zala ai a, é ze eni zala a ulazu , é yei. ²³ Moize ta Aal n ti l ni GALA daa omi se e l i wu. Si gi zu ti ulani la ná, ti tuya looni nu us iti b . G o GALAGI ná- l biyai ulani k l ma nu us iti kpein b . ²⁴ Abui ulani G o GALAGI b , é gala zala ai ala, ta ma wul iti, niiti ti ni zala a ulazu . Nu us iti kpein ti kaani. Ti kpeeiti tooni ga koozun i, ti n k .

10

Aal n ná-doun zunu feleg iti saa vai

¹ Aal n ná-doun zunuiti Nada e ta A iyu ti ta-ani maku n n gala li iiti se eni, ti abulekaiti pu ti zu, ti ani maku n n gi u maazu. Naazu ti aani ga abu iligi G o GALAGI aazu, niigi GALA ge la ni ma leve veeni. ² Gaamago n , abui ulani G o GALAGI b , é ti ala. Ti zaani G o GALAGI akala.

³ Moize ni Aal n ma: «Naa a G o GALAGI boni, si gi zu é ni la: «Niiti ti maa u azu bà, k ni ti unfe nà- adedai ma. Nà l biyai z l nu us iti kpein gaazu.» » Aal n maa ni kp .

⁴ Moize Mikay le lolini ta Elesafan, Uziy le ná-doun zunuiti, nii é ga Aal n k k loin, é ti ma: «À maa u a bà, wo wo- lointi se e, wo li ga tiye ade- uuzu olu , wo ti maa ooza seizu adegai a.» ⁵ Ti maa u ani ba, ti ti ze e ta-ze ewuze eiti su, ti li ga tiye ti- uuzu olu , e elei Moize boni la.

⁶ Moize ni Aal n ma, ta Elezaal, ta Itamaal, Aal n ná-doun zunuiti: «À mina w unde aiti z ya aba, wo mina wa-ze eiti bali ga, saa w l vai zu, naa a a k , wo mina za, wo a GALA ná-zii aawanai maaloli b b i kpein ma. À wo- lointi Izelay le l ye eiti kpein z ná, ti w l naati ta-vaa zu, niiti G o GALAGI ti alaai ga abui, nii é gaazogai. ⁷ À mina ze e GALA daa omi se e l i laa , naa a a k wo mina za, maz l G o GALAGI ná-si ma wul adegai a wo ma.» Ti naa ni, nii Moize bogai.

Devei tanigaani,

é lo zala a ula nuiti ba

⁸ G o GALAGI ni Aal n , é ma: ⁹ «Mina d le, aa kp le le ani n p , nii a nu aazulati, a-o, è-loun zunuiti-yo, si gi zu wa l zu la GALA daa omi se e l i wu, naa a a k wo mina za. Naa a ga o t gi wo-mavofodaiti kpein b . ¹⁰ Maz l k ni wo zoo zee aa w zu w su ani adegai ta adetala gelei a, ta nii k z ai ta nii é la z ni. ¹¹ À Izelay le nuiti kala ga t gi kpein, nii G o GALAGI feeni ti ya ga Moize maa ele.»

¹² Moize ni Aal n ma, ta doun zunu feleg iti ti y ni zea, Elezaal ta Itamaal: «À veb anii m tai ze e, nii é la alani abui a G o GALAGI aazu. À mi zala a ulazu oba , l mina ba, maz l ani e adegai. ¹³ Wa mi ada adegai ta, naa a é ga wo-laamiizu , wa è-loun zunuiti, zala a aniiti saama, ti alazu abui a G o GALAGI aazu, maz l devei a naa, é veeni zèa. ¹⁴ Ma ekegi ta ma alai niiti ti ula ga dat vai ma oogi, wa naati mi ada adegai ta, a-o, è-loun zunuiti-yo, ta è-loun anzanuiti ti è b , maz l ti vee wo , ga é leve un è , wa è-loun zunuiti, Izelay le nuiti ta-yiil i zala aiti su. ¹⁵ É ula gul iti polu, ti maan ai ti ala, Izelay le nuiti ta a ga ma ekegi ta ma alai. Ti ulaai ma ga dat vai ma oogi, ta ga n , wa è-loun zunuiti, ti è a, o t gi a ga ná, e elei G o GALAGI deveni la.»

¹⁶ Moize koto gba woli zin i aizi ni, k l galaa ni de niina. É yii aawanani naazu Elezaal ma, ta Itamaal, Aal n ná-doun zunuiti ti y ni ná, é ma: ¹⁷ «Leeni vaa zu wo la koto gba zala a zuai miini ada adegai ta? To a ga anii gola adegai, G o GALAGI feai wo , naa a a k w o b b i ná-faa aazagi ze e, naa a a k w o n á-kotoi gba b G o GALAGI aazu. ¹⁸ W l , wo la liini ga zala a zuai ma amai seizu adegai oozu . Wo maan ni, wo zala ai ma zuai mi ada adegai ta, e elei gè ma levei veai la.» ¹⁹ Aal n ni Moize ma: «W l , ti ta- oto gba zala ai ulaa za, ta ta- ala zala ai G o GALAGI aazu. È su w ni s , nii k ai ga ze. Ni za gè a koto gba zala ai miini, naa a la ga faa ag G o GALAGI aazu aa?» ²⁰ Moize naama woiti m nini, é yeezei ti wu.

KƆZƆBA VAI TA NADE FAITI

11

(11:1--16:34)

Sua adegaiti
ta k z ba geleiti

(T S i Velesi i 14:3-21)

¹ G o GALAGI ni Moize ta Aal n, é ti ma: ² «À Izelay le nuiti p , wo ti ma: Suaiti kpein saama, niiti ti eteai zu, w l niiti ka wa zoo wo ti mi. ³ Wa zoo wo suai ma zii p mi, nii polokagi aa aliai, é miizu, é a t olu. ⁴ K l niiti wo la ti mia, an ni ti- olokagi aa ali , aa ti miizu, ti a t olu, naati ta ga niiti: m i, an ni to a miizu, é a t olu, k l polokagi aa la alini. Wa deve ga k z . ⁵ Fasa woli alaa, a miizu, é a t olu, k l polokagi aa la alini, wa deve ga k z . ⁶ Za ei alaa, a miizu, é a t olu, k l polokagi aa la alini, wa deve ga k z . ⁷ Boigi alaa, polokagi aa ali , k l é la miizu, é a a t olu, wa deve ga k z . ⁸ À mina ti-ma zuai ta mi, wo mina v u ti-ma oomai ta a. Wa ti leve ga ti z .

⁹ «Zi wu zuaiti kpein su, w l niiti ka wa zoo wo ti mi: niiti ma woekegi ti a, ta maa alai ti ma, ti zi iti bu, é ni ga kpolo iti aa zi wolaiti. ¹⁰ K l wa naati deve ga ti z , niiti kpein ma woeke ge la ti a, aa maa ala la ti ma, ti kpein saama, ti y nvuzu zi i wu, é ni ga kpolo iti aa zi wolaiti. ¹¹ Wa ti leve ga ti z . À mina ti-ma zuai ta mi, wa ti-ma oomai leve ga ti z . ¹² Wa naati kpein deve ga ti z wo aazu, niiti ti zi iti bu, ma woeke ge la ti a, maa ala la ti ma.

¹³ «W niiti saama, w l niiti ka wa ti leve ga ti z , nu la ti mia: uai ma zii p , ko i ma zii p , ¹⁴ see ei ma zii p , ¹⁵ kalaw nii ma zii p , ¹⁶ sizigoi ma zii p , buungi ma zii p , ¹⁷ kpolo laa w nii ma zii tanigaa, ¹⁸ zi w nii ma zii tanigaa, ¹⁹ ta z gb lutugi, ta d v i.

²⁰ «Fuluani goi kpein ko egi ba, é a zi iti ga, wa naati deve ga ti z wo aazu. ²¹ K l fuluaniiti kpein saama, ti o esu, ti a zi iti ga, wa zoo wo naati mi, niiti ti- e aiti ti- zapalagiti maazu , ti a ili zoi ma. ²² P t nii wa zoo wo mi: kotogi ta kpazin gi, ta ti-ma ziiti. ²³ Wa fuluani z iti deve ga ti z , niiti ti o esu, ta k i ti a.

²⁴ «Suai tanigaa ta ná, ta zoo ti wo z , nu-o-nu a v u ti-ma oomai ta a, naa a z ey su kp k i zeeli. ²⁵ Nu-o-nu a ti-ma oomai ta ze e, k ni é ná-se eiti gba. K z ai a y de, ey su kp k i. ²⁶ Wa suai naa kpein deve ga k z , nii polokagi ba k l k i aa la alini, aa é la miizu, é a a t . Nu-o-nu a v u ta a, to a z . ²⁷ Wa naati kpein deve ga

ti z , niiti ti- i naani, ti zi zu ti- zapalagiti ga. Nu-o-nu a v u ti-ma oomai ta a, to a z ey su kp k i zeeli. ²⁸ Nu-o-nu a ti-ma oomai ta ze e, k ni é ná-se eiti gba. K z ai a y de, ey su kp k i. Wa ti leve ga ti z .

²⁹ «P t , sua goiti saama, ti okposu zooi ma, niiti wa ti leve ga ti z , naati ta ga: in gi ma zii p , ³⁰ ta zeegoi, ta kooloi ma zii p . ³¹ Wa ti leve ga ti z , sua goiti saama. Nu-o-nu a v u ti-ma oomai ta a, to a z ey su kp k i zeeli. ³² S la kpein, ti-ma oomai ta a v u ba, naa a z : gulu ani akai, aa se ei, aa k l , aa l , aa ani aka kpein nua d ula su. K ni é gba ga zi i, k l k z ai a y de ey su kp k i zeeli, naa olu to a ade niina. ³³ Ni ti-ma oomai a loona p l li ii zu, su anii a z , wa ani akai naa wolo. ³⁴ Daamiani kpein a ga nu mi, ni p l li ii naa zu i ta a uuna ma, naa a z . Ni ti-ma oomai a loona ani akai n p su, kp le ani kpein, nii a su, naa a z . ³⁵ S la kpein, ti-ma oomai ta a v u ba, naa a z . Ni a na ga fuului aa abu laazu ti, wa ti olo olo. Ti z , wa ti leve ga ti z . ³⁶ Ni a na ga zi ungi aa zi mak su ti, naati ti la z a, ti adegai a y de, k l z in p a v u ti-ma oomai ta a, naa a z . ³⁷ Ti-ma oomai ta a loona ani zuwu ma, nii é vazasu, naa adegai a y de. ³⁸ K l ni nu a zi i uuna ani zuwui ma, ta ti-ma oomai ta loo ani zuwui naa ma, wa deve ga k z .

³⁹ «Suaiti ti zu wo ga daamianigi, naa ta a zaana, z i a v u ma oomai a, to a z ey su kp k i zeeli. ⁴⁰ Z i a ma zua oomai ta mi, k ni é ná-se eiti gba. K z ai a y de, ey su kp k i. Z i a ma oomai ze e, k ni é ná-se eiti gba. K z ai a y de, ey su kp k i.

⁴¹ «Wa sua goi naati kpein deve ga ti z , niiti ti okposu zooi ma. Nu mina ta mi g l in. ⁴² À mina sua goi naa tan p mi g l in, niiti ti okposu zooi ma, an niiti ti okposu ogi ma, an niiti ti zi zu naanig iti ga, aa m in m ingiti ga, maz l wa ti leve ga ti z . ⁴³ À mina z ga naama zuaiti ti okposu. À mina ga adetala nu ga ti maa ele. ⁴⁴ Maz l nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI. À ade, wa ade, maz l r un adeg . À mina z ga naama zua goiti, ti okposu zooi ma. ⁴⁵ Maz l nà ga G o GALAGI, nii é wo ula Ezipete yooi a, ga gè ga wa-GALAGI. À ade, maz l r un adeg .»

⁴⁶ T gi ana, é il suaiti ta-vai a, ta w niiti, ta fuluaniiti kpein ti vulua, ti y nvuzu zi iti bu, ta fuluaniiti ti okposu zooi ma, ⁴⁷ naa a a k wo z zu w ani adegaiti ba, ta niiti ti z ai, suai nu a mi, ta suai nu la mia.

12

Anzanui a doin z l na,
naa ade fai

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Si gi zu anzanui a kogi ze ena la, é doun zunu z l , to a z folo l fela laawu. To a z e ná-alu kaa zi gi ma yee alai. ³ Foloi l sa asi i ma, doungoi a lati p l olu. ⁴ To a y d m n adesu folo uusa ag maazu sa ag (33) laawu, ná- amai vaa zu, é mina v u ani adegai ila kpalaa ba, é mina li seizu adegai, ey su ná- ade foloiti daazeeli.

⁵ «Ni a anzanu loun z l na, k z ai a y de d feleg laawu, e ná-alu kaa zi gi ma yee alai. To a y adesu folo uul zita maazu l zita (66) laawu.

⁶ «Si gi zu ná- ade foloiti daazeelizu la, zunu loin ná-faa zu, aa anzanu loin ná-faa zu, to a a ga kona gila baala zi oi zala a ula nui , GALA daa omi se e l i laa , ga é k ga gala zala ai, ta poopo kpokpa gila, aa kpumago ila, é k ga koto gba zala ai. ⁷Zala a ula nui a ti ula G o GALAGI aazu, é koto gba vai b . To a ade naama ama ula ba vai ma k ai la. T gi ana anzanui ná-faa zu, nii é zunu loin z l su, aa anzanu loin. ⁸Ni ani la nu ya, a baala zi oi z l da, to a kpumago feleg ze e, aa poopo kpokpa feleg , gilagi a ga gala zala ai, z i ga koto gba zala ai. Zala a ula nui a koto gba vai b , to a ade.»

13

T giti é lo kulama zee iti ba

¹ G o GALAGI ni Moize ta Aal n , é ti ma: ² «Si gi zu nui ta l gi maa okolosu da, aa po o ul i ma, aa g l l gi, nii é zu ga kulama zee i k l gi ma, ta lii la zala a ula nui Aal n , aa ná-doun zunui ta ila p . ³Zala a ula nui a see i ele t , nii kulaai k l gi ma. Ni ma le ai ole su, é yei, su ooza k l gi a, to aga kulama zee i ma zii ta. Zala a ula nui a k ele t , é d ga nui naa z . ⁴Ni ani olekolegi é k l gi ma, é la yeini, su a ooza k l gi a, ma le ai la oleni, zala a ula nui a naama nui l p l i wu, é daa ulu ma, é y ná folo l fela laawu. ⁵Zala a ula nui a k ele t folo il felasi i ma. Ni see i la liini lu ma, ta é la vazani k l gi ma, zala a ula nui a t p l i wu m n ná zeizu velesi i, é daa ulu ma folo l fela laawu. ⁶Zala a ula nui a k ele t , ná zeizu velesi i folo l felasi i ma. Ni tago zuzasaga, é la vazani k l gi ma, zala a ula nui a d ga nui naa adeg , po o ul i e. To a ná-se eiti gba, to a ade. ⁷K l ni po o ul i a vazana k l gi ma, é l a oluma ga zala a ula nui, naa d ga adeg , to a l ga zala a ula nui ná zeizu velesi i. ⁸Naa a k ele t . Ni po o ul i vazag k l gi ma, zala a ula nui a d ga k z . Kulama zee i ma zii ta e.

⁹ «Si gi zu kulama zee i ma zii ta zu la nui ta a, ta lii la zala a ula nui . ¹⁰Naa a k ele t . Ni k l gi maa okolog , é ole, ta maa okolosu ma le ai ole, ta ma zua l t gi okolo su, ¹¹kulama zee i e é naama nui l gi wu. Zala a ula nui a d ga k z , é la t a p l wu, é a daa ulu ma, maz l k z . ¹²Ni kulama zee i a ulana ma, é k l gi maaze e, é zo n ungi ma, ey su é zeeli k iti ma, ti zala a ula nui a azulosu naati ba, ¹³naa a k ele t . Ni a kaana ga kulama zee i k l gi maa p se ea, to a d ga nui nii see i ba, adeg , t ze i maa olea g l in, adeg . ¹⁴K l voloi ta ma zua l t gi aala t unba, to a z . ¹⁵Zala a ula nui a k ele t . Ni a ma zua l t gi aana, to a d ga k z . Ma zua l t gi z , kulama zee i ma zii ta e. ¹⁶Ni ma zua l t gi a valibona, é ole, to a li zala a ula nui b . ¹⁷Naa a k ele t . Ni k l gi maa olea, zala a ula nui a d ga nui nii see i ba, adeg .

¹⁸ «Si gi zu divologi losu la nui ta a, divologi ze e ba, é d , ¹⁹divologi ni ná, ani ud ole ga ulana ná, aa ani olegi maa ikp igai, naama nui a l ga zala a ula nui. ²⁰Zala a ula nui a k ele t . Ni see i yei , su ooza k l gi a, ta ma le ai ole, zala a ula nui a d ga k z . Kulama zee i ma zii ta e, nii kulaai divologi zu. ²¹K l ni zala a ula nui a kaana ga see i zuzasag , é la yeini, su a ooza k l gi a, ma le ai a ole, to a nui naa l p l i wu, é daa ulu ma folo l fela laawu. ²²Ni see i a vazana k l gi ma, zala a ula nui a d ga k z .

Kulama zee i ma zii ta e. ²³ K l ni see i a y na ada ilagi n , é la vazani maa , to a ga divologi ma ilii. Zala a ula nui a d ga adeg .

²⁴ «Si gi zu abui nui ta maa alazu la, g l l kolegi ula galazu ogi zu, aa koleai maa ikp i, ²⁵ zala a ula nui a k ele t . Ni ma le ai a olena g l l gi zu, é yei su ooza k l gi a, kulama zee i e, nii kulaai gala ilii zu. Zala a ula nui a d ga nui naa z . Kulama zee i ma zii ta e. ²⁶ K l ni zala a ula nui a kaana ga see i zuzasag , é la yeini, su a ooza k l gi a, ma le ai a ole, to a nui naa l p l i wu, é daa ulu ma folo l fela laawu. ²⁷ Zala a ula nui a k ele t foloi l felasi i ma. Ni see i vazaga k l gi ma, zala a ula nui a d ga k z . Kulama zee i ma zii ta e. ²⁸ K l ni see i a y na ada ilagi n , é la vazani k l gi ma, suzasaga, gala ilii maa okologi n e, zala a ula nui a d ga adeg , maz l gala ilii e.

²⁹ «Si gi zu see i zu la zunui ta aa anzanui ta n ungi zu, aa n kp i a, ³⁰ zala a ula nui a see i ele t . Ni ze i , su ooza k l gi a, ma le ai ma ikp igi a su, p l l gai, zala a ula nui a d ga nui naa z . G l l gi e, kulama zee i ma zii ta e é n ungi zu, aa é n kp i a. ³¹ Ni zala a ula nui a kaana ga see i la yeini, su a ooza k l gi a, ma le a ag la ná, to a t p l i wu, é daa ulu ma folo l fela laawu. ³² Zala a ula nui a see i ele t foloi l felasi i ma. Ni ma le ai ma ikp i ge la su g l in, see i la vazani ma, é a yei, su a ooza k l gi a, ³³ z i see i ma, naa a n ungi wo ta kp l i, k l é la miná woga, see i ná. Zala a ula nui a t p l i wu m n ná zeizu velesi i, é daa ulu ma folo l fela laawu. ³⁴ Zala a ula nui a see i ele t foloi l felasi i ma. Ni see i la vazani ma, é a yei, su a ooza k l gi a, zala a ula nui a d ga adeg . To a ná-se eiti gba, to a ade. ³⁵ K l ni see i a vazana k l gi ma, d ai oluma ga adeg , ³⁶ zala a ula nui a k ele t . Ni see i vazag k l gi ma, zala a ula nui la m w l a ga ma le a ikp i faa, k z . ³⁷ Ni see i la liini lu ma gaazu, ma le a ag iti ti n ga, see i d ga, é adeg a. Zala a ula nui a d ga adeg .

³⁸ «Si gi zu g l l kolegiti ti ulazu la zunui ta aa anzanui ta maa , ³⁹ zala a ula nui a k ele t . Ni g l l gi aa olekoleg , see i e, é la uni, nui naa adeg .

⁴⁰ «Si gi zu zunui ta zu ná la, unde a la unma, to a ga kpaana nui, adeg . ⁴¹ Ni unde a la unma tosaama , é a to ala elei, kpaana nui e kakala elei, adeg . ⁴² K l ni see i koleai maa ikp i naa a kpaanagi zu, kakala elei aa polu elei, kulama zee i ana, kulaai kpaanagi zu. ⁴³ Zala a ula nui a k ele t . Ni see i okolog , é ole, maa ikp i kpaanagi zu, polu elei aa kakala elei, kulaai ga kulama zee i k l gi ma, ⁴⁴ kulama zee i ma zii ta e, k z . Zala a ula nui a d ga k z . N ungi zu a see i ná.

⁴⁵ «See nui a ná-se ei ali ga, é too ba, é n unde aiti z ya aba, é daa maal u, é a kpeei loo, é a : «K z ! K z !» ⁴⁶ Ey su see i e ba, to a y k z yai zu. T ze i k z , t ila ka a ze i y , seizu a ga ti- uuzu olu .

Fuinfuingiti

maa ili z laiti ma

⁴⁷ «Si gi zu fuinfuingi ogi a na la se ei zu, baala de a ze ei zu, aa geze ze ei zu, ⁴⁸ aa f l ze ei zu, aa k l ze ei ta a, aa k l z lai tan p ba, ⁴⁹ ni fuinfuingi ogi a iinkpiinna aa é ikp i se ei zu, aa k l i zu, fuinfuingi e, maan ai é l ga zala a ula nui. ⁵⁰ Zala a ula nui a

k ele t . To a naama anii l p l i wu, é daa ulu ma folo l fela laawu. ⁵¹To a k ele t folo l felasi i ma. Ni fuinfuingi ogi a vazana se ei zu, aa k l i ma, to a ga fuinfuingi, é sumiizu, anii naa z . ⁵²To a se ei ala, aa k l i, niigi fuinfuingi ogi ba, maz l fuinfuingi e, é sumiizu. To a ala.

⁵³«K l ni zala a ula nui a kaana ga fuinfuingi ogi la vazani se ei zu, aa k l i, ⁵⁴zala a ula nui a devei ve ga ti naa gba, nii fuinfuingi ai ba. To a t p l i wu, é daa ulu ma ná zeizu velesi i folo l fela laawu. ⁵⁵Zala a ula nui a fuinfuingi naa t , anii naa gbaai oluma. Ni fuinfuingi ogi la ze eni ele ma, an ni é la vazani, anii naa z . To a ala, an ni fuinfuingi a gaazu ag i aa gaazu i ma. ⁵⁶Ni a kaana ga fuinfuingi ogi aazasaga, anii naa gbaai oluma, to a ná le e se ei a, aa k l i. ⁵⁷Ni fuinfuingi ogi a ulana m n k l ma se ei ma, aa k l i, fuinfuingi e, é sumiizu. Nii fuinfuingi ai ba, naa a ala. ⁵⁸Se ei aa k l i nii gbaai, fuinfuingi ogi ze e ba, naa a gba olu ná zeizu velesi i, to a ade.»

⁵⁹T gi ana, é il ani n p ba, nii maa vuinfuinsu, é ni ga baala de a ze ei, aa geze ze ei, aa f l ze ei, aa k l ze ei, aa k l z lai tan p , pelegi a w da ni adeg , aa ni k z .

14

T gi é lo kulama zee i
ma ade fai a

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «W l pelegi t gi a la, é il kulama zee nui a, ná- ade folo l vaa zu. Ta aa la zala a ula nui . ³To a ula ti- uuzu a, é kulama zee nui ele t . Ni kulama zee nui d ga, ⁴zala a ula nui a devei ve ga ti w ni feleg ze e, ti vulua, ti adegai, ta s dele gulu u ai, ta geze i s s gi, ta iz pe tufa if gi, ná- ade fai zu. ⁵To a devei ve ga ti w nii gila k daale e p l li ii maazu, daavegai ga zi ungi zu i. ⁶To a w ni vului ze e, ta s dele gulu u ai, ta geze i s s gi, ta iz pe tufa if gi, é ti l w nii daale eai ma amai wu. ⁷To a faza daa l fela naa ma, nii kulama zee i a ma, maan ai ga é ade. Naa olu to a d ga adeg , é yee e w ni vului a, é li d i zu.

⁸«Z i é adesu, naa a ná-se eiti gba, é maale ai kpein bo, a maagbana zi i wu, to a ade. Naa olu to a zoo é l ti- uuzu , k l é la ze i a ná-se e otai wu, ey su folo l fela le e. ⁹Folo l felasi i, to a maale ai kpein bo m n , n ungi ta kp l i, ta gaazu polu ti. To a ná-se eiti gba, é us i maagba ga zi i, to a ade niina.

¹⁰«Folo l sa asi i, to a baala zi o zin feleg iti se e, niiti n uzu la ti a, ta kona gila baala saai, nii n uzu la ba, ta ulu vuk ag i kilo taa uug , nii gaay gai ga gul i, ta gul i lit l aa w sui, é ga veb anii. ¹¹Zala a ula nui nii é ade fai zu, naa a zunui ula k l ma, nii é adesu, ta naama aniiti kpein G o GALAGI aazu, GALA daa omi se e l i laa . ¹²Zala a ula nui a baala zi o zin iti gila se e, é kula ga faazu t zala ai, é gul i lit l aa w sui a. To a ti lat vai ma oogi G o GALAGI aazu. ¹³To a baala zi oi daale e, ta a koto gba zala a zuaiti k daale e ná, ta gala zala aiti, ada adegai ta, maz l faazu t zala ai ma zuai a ga zala a ula nui n n , e elei koto gba zala ai ma zuai la, ani e gola adegai. ¹⁴Zala a ula nui a faazu t zala a zuai ma amai ta ze e, é si naa yeezazu woi y kp gi ma, nii é adesu, ta zeezazu yeezin kpotogi ma, naa zeezazu zin kpotogi a. ¹⁵To a gul i ta ze e, é pu zu yeei a. ¹⁶To a yee e ai l gul i wu, nii é k zu yeei a, é gul i vaza daa

l fela ga yee e ai G o GALAGI aazu. ¹⁷ To a gul i ta ze e, nii é k zu yeei a, é si naa yeezazu woi y kp gi ma, nii é adesu, ta zeezazu yeezin kpotogi ma, naa zeezazu zin kpotogi a, faazu t zala a zuai ma amai ziaai ná. ¹⁸ Zala a ula nui a gul i m tai ze e, z gai zea, é si naa n ungi ma, nii é adesu, naa a a k é koto gba vai t un b G o GALAGI aazu. ¹⁹ Naa oluma, to a koto gba zala ai ula, é koto gba vai naa , nii é adesu ná-k z ba vai ma. Naa olu to a gala zala a loganii daale e. ²⁰ To a gala zala ai ta veb anii ula zala a ulazu . To a koto gba vai zunui naa , naa a ade.

Nadedai é lo bala nui a,
nii kulama zee i ba

²¹ «Ni to a ga bala nui, ná-s l giti ti la kula a su, to a baala zi o zin ila n ze e, nii a ula ga faazu t zala ai, é dat vai ma oogi , koto gba vai la t un b . To a ulu vuk ag i kilo sa ag ze e, gaay gai ga gul i, ta gul i lit l aa w sui, é ga veb anii. ²² To a kpumago feleg ze e alaa, aa poopoo kpokpa feleg , e elei ná-s l giti ti la. Gilagi ga koto gba zala ai, z i ga gala zala ai. ²³ Folo l sa asi i, to a a ga naama aniiti kpein zala a ula nui , GALA daa omi se e l ilaa , G o GALAGI aazu, ná- ade fai zu. ²⁴ Zala a ula nui a faazu t zala ai ma aala zi oi ze e ta gul i. To a ti lat vai ma oogi G o GALAGI aazu. ²⁵ To a faazu t zala ai ma aala zi oi daale e. Zala a ula nui a faazu t zala a zuai ma amai ta ze e, é si naa yeezazu woi y kp gi ma, nii é adesu, ta zeezazu yeezin kpotogi ma, naa zeezazu zin kpotogi a. ²⁶ To a gul i ta u zu yeei a. ²⁷ To a yee e ai l gul i a, nii é k zu yeei a, é gul i vaza daa l fela ga yee e ai G o GALAGI aazu. ²⁸ To a gul i ta ze e, nii é k zu yeei a, é si naa yeezazu woi y kp gi ma, nii é adesu, ta zeezazu yeezin kpotogi ma, naa zeezazu zin kpotogi a, faazu t zala a zuai ma amai ziaai ná. ²⁹ Zala a ula nui a gul i m tai ze e, z gai zea, é si naa n ungi ma, nii é adesu, naa a a k é koto gba vai t un b G o GALAGI aazu. ³⁰ Naa olu to a kpumagoiti gila kula ga zala ai, aa poopoo kpokpagiti gila, nii é zooga é s l , ³¹ gilagi a ga koto gba zala ai, z i ga gala zala ai, é veb anii a. Zala a ula nui a koto gba vai G o GALAGI aazu, naama nui , nii é adesu.»

³² Nadedai ma l gi ana, naama nui vaa zu, nii kulama zee i ba, tama s l giti ti la kula a su.

Fuinfuin p l i ade fai

³³ G o GALAGI ni Moize ta Aal n, é ti ma: ³⁴ «Si gi zu wo l zu la Kanaan yooi zu, nii gè feezu wo ya ga w n , ni nà fuinfuingi na p l i ta a, zooi zu wo s l su, ³⁵ z i n n ga p l i, naa a li, é daazeeli zala a ula nui ma, é ma: «Nà fuinfuingi ogi t su nà-p l i a.» ³⁶ Aisa zala a ula nui al , é a ná ele t , to a devei ve ga ti p l i zuwo, naa a a k , bu anii p ge mina leve ga ti z . Naa oluma zala a ula nui al p l i wu, é ná ele t .

³⁷ «To a fuinfuingi ogi ele t . Ni a kaana ga naa ogi ap l i a ga ze eze egiti su eingai, aa ti maa ikp igai, ti w ai p l i zu su ooza, ³⁸ to a ula p l i wu, é lo daa , é daa ulu, é k ga folo l fela. ³⁹ Zala a ula nui a ale ma ná, foloi l felasi i ma. Ni a kaana ga fuinfuingi ogi vazag p l i ma, ⁴⁰ to a deve ga ti k tui naati kula ná, niiti ti vuinfuingai, ti ti ili ya ti- uuzu olu , ada z ai ta. ⁴¹ To a p l ooza kpein f in,

fuilingi kpein ti kpalesu, ta naa ili ya ti- uuzu olu , ada z ai ta. ⁴² Ta k tuiti maale e ga ma niin iligaa, ti p l i ze e, ti p l i zi .

⁴³ «Ni fuinfuingi ogi a aa alena ma, é ula p l oozu ma, k tuiti kulaa oluma ná, maav in, ta p l i zi olu, ⁴⁴ zala a ula nui a ale ma ná olu. Ni a kaana ga fuinfuingi ogi vazag p l oozu , fuinfuingi e, é sumiizu. P l i z . ⁴⁵ Ta p l i wolo, ti ma tuiti se e, ta guluiti, ta si l iti kpein, ti li ga tiye ti- uuzu olu , ada z ai ta. ⁴⁶ Z i a l p l i wu, si gi kpein su daa ulugai la, naa a z ey su kp k i. ⁴⁷ Z i a laani p l i naa wu, naa a ná-se eiti gba. Z i a laamiina p l i naa wu, naa alaa a ná-se eiti gba.

⁴⁸ «Ni zala a ula nui nii é alegai ma p l i wu, naa a kaana ga fuinfuingi ogi la vazani, p l i ziaa oluma, to ad ga p l i adeg , maz l fuinfuingi ega. ⁴⁹ P l i ade fai zu, to a w ni feleg ze e, ta s dele gulu u ai, ta geze i s s gi ta iz pe tufa if gi. ⁵⁰ To a w ni gila k daale e p l li ii maazu, daavegai ga zi ungi zu i. ⁵¹ To a s dele gulu u ai ze e, ta iz pe tufa if gi, ta geze i s s gi, ta w ni vului, é ti l w ni daale eai ma amai wu, é faza daa l fela p l i wu. ⁵² Zekana a p l i ade da, ga w nii ma amai, é zi ungi zu i a, ta w ni vului, naa s dele gulu u ai ta iz pe tufa if gi a, ta geze i s s gi. ⁵³ To a yee e w ni vului a, é li ti- uuzu olu , d i zu. Zekana a koto gba vai la p l i . P l i a ade.»

⁵⁴ T gi ana kulama zee i kpein faa zu, ta g l l faiti, ⁵⁵ ta fuinfuingi é ulazu se eiti su, aa p l iti ma, ⁵⁶ ta ada okolo ba vaiti, ta po o ul iti, ta g l l giti, ⁵⁷ é kalagi wo, si gi zu anii z ai la, ta si gi zu adegai la. T gi ana kulama zee i vaa zu.

15

Zunui ná- adetala vai

¹ G o GALAGI ni Moize ta Aal n , é ti ma: ² «À Izelay le nuiti p , wo ti ma: Zunu n p kala a kolegi ba, k z naa maa ele ma. ³ Ná-kala a kolegi maa ele a k z ai la, é ni ulazu kpus i a, aa suzo pa de, k z . ⁴ Bete n p ala su, naa z , ta ani n p a ze i ma, naa a z . ⁵ Z i a v u ná-betei a, k ni naa ná-se eiti gba, é maagba. K z ai a y de, ey su kp k i. ⁶ Z i a zeina ani ma, niigi é a zeini ma, k ni naa ná-se eiti gba, é maagba. K z ai a y de, ey su kp k i. ⁷ Z i a v u kpus i a, k ni naa ná-se eiti gba, é maagba. K z ai a y de, ey su kp k i. ⁸ A laa i uuna nu ma, nii adegai, k ni naa ná-se eiti gba, é maagba. K z ai a y de, ey su kp k i. ⁹ Seima ani n p a ze i ma togani ma, naa a z . ¹⁰ Z i a v u ani n p ba, nii é at un bu, naa z ai a y de, ey su kp k i. Z i a naama anii ta ze ena, k ni é ná-se eiti gba, é maagba. K z ai a y de, ey su kp k i. ¹¹ Nu-o-nu nii kala a kolegi ba, é la yeagbani, a v una nu a, k ni naama nui ná-se eiti gba, é maagba. K z ai a y de, ey su kp k i. ¹² P l li ii kpein t un ka v una ba, k ni naa wolo, gulu ani akai kpein ka gba zi i wu.

¹³ «Si gi zu ná-kala a kolegi a ena la, to a folo l fela aalu ná- ade fai zu, é ná-se eiti gba, é maagba ga zi ungi zu i. Naa olu to a ade. ¹⁴ Folo l sa asi i ma, to a kpumago feleg ze e, aa poopo kpokpa feleg , é li G o GALAGI akala, GALA daa omi se e l i laa , é ti ve zala a ula nui ya. ¹⁵ Naa a gilagi ga koto gba zala ai, é z i ga gala zala ai, é koto gba vai t un b G o GALAGI aazu, ná-kala a kolegi vaa zu.

¹⁶ «Zunui nii maa olo olosu, k ni é us i kpein gba. K z ai a y de, ey su kp k i. ¹⁷ Se ei kpein, ta k l i kpein a u ti ma, naati ta gba zi i wu. Ti z ai a y de, ey su kp k i.

¹⁸ «Ni zunui ta anzanui ta laana, ta maagba ti ilagilagi. Ti z ai a y de, ey su kp k i.

Anzanui ná- adetala vai

¹⁹ «Anzanui nii amai ulazu ba, t zeí ná-alugi a é kaazu, to a y ná-adetalai zu folo l fela laawu. Nu-o-nu a v u ba, naa z ai a y de, ey su kp k i. ²⁰ Bete n p a la su ná- adetala zi gi zu, naa a z . Ani n p a zeí ma, naa a z . ²¹ Nu-o-nu nii a v u ná-betei a, k ni naa ná-se eiti gba, é maagba. K z ai a y de, ey su kp k i. ²² Nu-o-nu nii a v u anii ta a, nii é a zeini ma, k ni naa ná-se eiti gba, é maagba. K z ai a y de, ey su kp k i. ²³ Ni anii a betei a, aa sei ai ná, z i a v u ba, k z ai a y de, ey su kp k i. ²⁴ Ni zunu a laana ga anzanui naa, ná-k z i a t un ba. K z ai a y de, folo l fela laawu. Bete n p a la su, naa a z .

²⁵ «Anzanui nii amai a y ulazu ba folo m inm in daawu, é ula ná-alu kaa yee ala zoloogaiti polu, aa amai l bi ulazu ba, é le e p l mai a, k z ai a y de, ná- ama uu zi gi kpein su, e elei n ná-alu kaa yee alai la. ²⁶ Bete n p a la su, naama ama ula zi gi laawu, naa a z e ná-alu kaa etei, ani n p nii a zeina ma, naa a z , e ná-alu kaa zi gi zu n . ²⁷ Nu-o-nu a v u ba, naa a z , k ni é ná-se eiti gba, é maagba. K z ai a y de, ey su kp k i.

²⁸ «Si gi zu é adesu la ná- ama ui ma, to a foloi aalu ga d fela. Naati poluma, to a ade. ²⁹ Foloi l sa asi i ma, to a kpumago feleg ze e, aa poopokpokpa feleg , é li ga tiye zala a ula nui , GALA daa omise e l i laa . ³⁰ Zala a ula nui a gilagi ula ga koto gba zala ai, é z i ga gala zala ai. Zala a ula nui a koto gba vai b G o GALAGI aazu, ama ui ma vaa zu, nii é a k z zu.

³¹ «Wa Izelay le nuiti maa ooza faiti kpein ba, ta ti z , naa a a k ti mina za ta- z vaiti su, ni ta nà-se e l adegai z na, nii é ti zaama.»

³² T gi ana naama zunui , nii kala a kolegi ba, aa maa olo ologai, é z , ³³ aa anzanui, nii k z ai ga ná-alu kaa amai, aa zunui, aa anzanui, nii amai ulazu ba, aa zunui, nii é laazu anzanui oba, k z ai.

16

T gi é lo koto gba vai a konagi zu

¹ G o GALAGI ni Moize , Aal n ná-doun zunu feleg iti saa oluma, niiti ti l ni ga G o GALAGI. ² G o GALAGI ni Moize ma: «B è-li Aal n , naa a a k , é mina a l yeen p ada adegai wolai, se e zu ooza golai olu , kesui lakulugi akala , nii é minaze e kesui la, naa a a k é mina za, maz l nà ulazu k l ma tona iingi zu kesui lakulugi maazu .

³ «P t elegi Aal n a zoo l zu la ada adegai wolai: To a nik zin okpa gila se e ga koto gba zala ai, ta baala sin ila ga gala zala ai. ⁴ To a se ewuze e adegai loo ba, é ga gezei, é ma l kpu agi l ma, é zaama ili ga geze zaama iligi, é ma w l gil unba. Zala a ula ze eiti kana, niiti a maa ili ga tiye, é maagba oluma. ⁵ To a boli zin feleg ula Izelay le b i ya ga koto gba zala ai, ta baala sin ila ga gala zala ai.

⁶ «Aal n a koto gba vai ga ná-nik zin i, to a ná-kotoi gba ta ná- p l ye ei. ⁷ To a boli zin feleg iti se e, é a ga tiye G o GALAGI

akala, GALA daa omise e l ilaa .⁸ Aal n a kpakutoomai ga boli zin feleg iti, gilagi ga G o GALAGI n n i, gilagi ga nii kotoi y su da, é lii la. ⁹ Aal n a boli zin i maa u a a, niigi kpakui loozu ma G o GALAGI , é naa ula ga koto gba zala ai. ¹⁰ Boli zin i niigi kpakui loozu ma, ga kotoi y da, é lii la, naa ma vului a il G o GALAGI akala, naa a a k , é koto gba vai , ta yee e ba, é li te ebai zu, kotoi y da.

¹¹ «Aal n a koto gba vai ga ná-nik zin i. To a koto gba vai t i , ta ná-p l ye ei. To a ná-koto gba nik zin i daale e. ¹² To a ani maku n n gala li ii ta ze e, daavegai ga abulekaiti, se eai zala a ulazu G o GALAGI aazu, ta é zee feleg ze e ani maku n n gi ma vuk i zu. To a li ga naama aniiti se e zu ooza golai olu . ¹³ To a ani maku n n gi u abui a G o GALAGI aazu, naa a a k ani maku n n gi ma luului kesui lakulugi maal u, nii é zeele woo esui maazu, naazu é la m za p . ¹⁴ To a nik zin i ma amai ze e, é faza ga yee e ai kesui lakulugi akala elei, folo ulazu elei, é amai vaza ga yee e ai, ná zeizu l fela, kesui lakulugi akala elei. ¹⁵ To a koto gba woli zin i daale e nu us iti b , é li ga ma amai se e zu ooza golai olu elei. Delei n é k ai la ga nik zin i ma amai, zekana n a k la ga naa ma amai, to a faza kesui lakulugi ma ta kakala elei.

¹⁶ «Dele ana a koto gba vai la ada adegawolai Izelay le nuiti ta- z ba vaiti faa zu, ta ta-l kolo ologiti kpein maa ele zu, ti kotoi ai ga ti maa ele. To ak anan GALA daa omise e l i , maz l to a k z ba nu us iti saama. ¹⁷ Nu n p ge la y ga GALA daa omise e l i wu, si gi zu é l zu la ga é koto gba vai ada adegawolai, ey su é ula ná. To a koto gba vai t i , ta ná-p l ye ei, ta Izelay le b i kpein b .

¹⁸ «A na ulaa, to a li zala a ulazu , nii é G o GALAGI akala, é koto gba vai , zala a ulazu , é nik zin i ta boli zin i ma amai ze e, é si zala a ulazu min iti ma, maa oolii p su. ¹⁹ To a amai vaza ga zee e ai, ná zeizu l fela, zala a ulazu ma. To a kole, é ade, Izelay le nuiti ta- z ba vaiti faa zu.

²⁰ «Si gi zu é esu da ga koto gba vai ada adegawolai , ta GALA daa omise e l i , ta zala a ulazu , to a boli zin i ma vului maa u a a. ²¹ Aal n a yee feleg iti p boli zin i ma vului unma , é la z ga maazu ga Izelay le nuiti ta-vaa iti kpein, ta ta-l kolo ologiti kpein, niiti ti kotoi a ga ti maa ele. To a ti la boli zin i unma, naa olu, é kp , é li te ebai zu, zunu ila ge ba, nii k ele t ai. ²² Ta-vaa iti ta y boli zin i a, ti kp , é li te ebai zu, é li zoi naa zu, ná akai.

²³ «Aal n a l GALA daa omise e l i wu, é geze ze eiti kula, niiti é a ti looni t zu ada adegawolai. To a ti la ná. ²⁴ To a maagba ada adegai ta, é ná-se eiti se e olu. Naa olu to a ula, é ná-gala zala ai ula, ta nu us iti ta- ala zala ai, é koto gba vai , ta nu us iti b .

²⁵ To a koto gba zuai ma wul i ala zala a ulazu .

²⁶ «Z i a bolii , nii kotoi y gai da, naa a ná-se eiti gba, é maagba, naa oluma to a l niina ti- uuzu . ²⁷ Koto gba zala ai ma nik zin i ta koto gba woli zin i niiti ti ti-ma amai ze eai, ti aa la ada adegawolai koto gba vai zu, ta li ga tiye ti- uuzu olu , ti ma l iti gala abui a, ta ma zuai, ta ma ooiti. ²⁸ Z i a gala, naa a ná-se eiti gba, é maagba. Naa olu to a l niina ti- uuzu .

²⁹ «Nii a wo ga o t gi, alugi l felasi i ma volo puug i ma, wa zugi zo, wo la boti n p k a, é ni ga zou loun, aa w in nii é ga seik ma nui wo zaama. ³⁰ Maz l naama volo ná, ta koto gba vai wo

, naa a a k wo ade. Wa ade wa- otoiti kpein faa zu, G o GALAGI aazu. ³¹To a wo ga doo o folo wolai, wa zugi zo. To a wo ga o t gi.

³² «Koto gba vai a zala a ula nui ya, nii gul i ziaai ma, feai b ga é il k otogi zu zala a ula vai zu. To a maa ili ga zala a ula ze eiti, ti ga gezei. ³³To a koto gba vai ada adegai wolai , ta GALA daa omi se e l i , ta zala a ulazu . To a koto gba vai alaa zala a ula nuiti b , ta nu us iti kpein b .

³⁴To a wo ga o t gi, koto gba vai a , naa ila kona-o-kona, Izelay le nuiti ta- otoiti kpein faa zu.»

Naa ni, nii G o GALAGI ma levei veeni Moize ya.

IZELAYELE NUITI TA-JNADEDAI

17

(17:1--27:34)

Zala a ulazu ila kpegi

¹G o GALAGI ni Moize , é ma: ²«B Aal n , ta ná-doun zunuiti, ta Izelay le nuiti kpein, è ti ma: W l , nii a G o GALAGI deveai:

³«Ni Izelay le nui ta a nik i aa baalagi, aa bolii daale ena ga zala ai ti-uuzu , aa ti- uuzu olu ,⁴é la liini la GALA daa omi se e l i laa , é a k ga veb anii G o GALAGI ná-se e l adegai akala , naama nui a gas ba nu, t zeí amai ua. Kpe ka le e ná-nu us iti ba, é ula ti zaama. ⁵Naa a a k , Izelay le nuiti ti mina m ta-zala a aniiti kula d iti su, k l ti a a ga tiye zala a ula nui , G o GALAGI akala GALA daa omi se e l i laa , é ti ula ga zala ai G o GALAGI , ga ziil i zala aiti. ⁶Zala a ula nui a ma amai vaza G o GALAGI ná-zala a ulazu ma, GALA daa omi se e l i laa , é ma wul i ala, nii makugi a n G o GALAGI . ⁷Ti la m ta-zala aiti kulaa z alagiti b , niiti ti- aa ulabaiti ti ga boli zin iti, niiti ti a z zu ga tiye. To a ga o t gi ti , ta ti-mavofodaiti kpein.

⁸«Da ti ma m n : Ni Izelay le nui ta, aa seik ma nui ta, é ti zaama, a gala zala ai ulana, aa zala ai ta ili, ⁹é la liini la GALA daa omi se e l i laa , é a kula ga zala ai G o GALAGI , naama nui e ka le e ná-nu us iti ba.

T gi é lo ama mii vai a

¹⁰«Ni Izelay le nui ta, aa seik ma nui ta, é ti zaama, a amai ma zii tan p miina, nà oluave naama nui a, nii é amai miizu, nà naama nui ete e alaa ná-nu us iti ba, é ula ti zaama. ¹¹Maz l amai a é ga kp t anii kpein z nvui. Gè fee wo ya, ga wo koto gba vai la zala a ulazu , wo- y nvuiti faa zu, maz l t i é ga z nvui ma oogi, naa maa ele a amai a kotoi gba la. ¹²Naa a é ba, gè bog Izelay le nuiti ma ga, nu n p ge mina amai mi wo zaama, an seik ma nui e, é mina amai mi. ¹³Ni Izelay le nui ta, aa seik ma nui ta, é ti zaama, a sua zona d zi su, aa w nii, nii nu a mi, to a ma amai u zooi ma, é fufiligi u gaazu. ¹⁴Maz l kp t anii kpein, ni n to a vulua, z nvui a ma amai zu. Naa a é ba, gè bog Izelay le nuiti ma ga, wo la kp us i tan p ma amai mia, maz l kp t anii kpein z nvui a ná- amai zu, nu n p a ta miina, naa e ka le e Izelay le nu us iti ba.

¹⁵«Nu n p , é ni zou loun zu, aa seik ma nuiti su, a sua miina saai , aa bali aliai ga, to a ná-se eiti gba, é maagba. K z ai a y de, ey su kp k i. Naa olu, to a ade. ¹⁶Ni é la ná-se eiti gbani, é a maagba, ná-faa aaza golai ma as i a la unma.»

18

Daa koba vai

ma maa i tanigaani

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI. ³ À mina naa , nii é zu Ezipete yooi zu, wo ni zeini ná. À mina naa , nii é zu Kanaan yooi zu, gè liizu ga woye ná. À mina il ta-l giti polu. ⁴ À olo nà-deveiti b , wo mak nà-t giti ma, wo il ti olu. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI. ⁵ À olo nà-t giti b , ta nà-deveiti, nui nii a zi na ga tiye, naa a z nvui wo naa maa ele ma. Nà ga G o GALAGI.

⁶ «Wo tan p ge mina la ga anzanu, ta nii ti logai a. Nà ga G o GALAGI.

⁷ «Mina la è-lee oba. To a ga è- unfe faa. To a alaa ga è-lee unfe faa, maz l è-lee e.

⁸ «Mina la è- anzai ta ili koba. To a ga è- unfe faa.

⁹ «Mina la è- aazeelai oba, è- ná-doun anzanui e, aa è-lee ná-doun anzanui, an ni kula su p l ye ei ta ili bu.

¹⁰ «Mina la ga è-loun zunui ná-doun anzanui, aa è-loun anzanui ná-doun anzanui, maz l a-unfe faa e, a i.

¹¹ «Mina la ga è- anzai ta ili ná-doun anzanui. To a ga è- ná-doun anzanui. To a ga è- aazeelai.

¹² «Mina la ga è- aazeelai. To a ga è- ná-nu ite itegi.

¹³ «Mina la ga è-lee di aa de e anzanu, maz l è-lee ná-nu ite itegi e.

¹⁴ «Mina la ga è- di aa de e zunui anzai, maz l to a ga è-lee.

¹⁵ «Mina la ga è-loun anzai. To a ga è-loin unfe faa.

¹⁶ «Mina la ga è- loin anzai. To a ga è- loin unfe faa.

¹⁷ «Mina la ga anzanui, ta ná-doun anzanui. È la ná-doun zunui ná-doun anzanui ze ea, aa ná-doun anzanui n n ma loun anzanui, maz l ta ga ná-nu ite itegiti, naa a ga faa u wola.

¹⁸ «Ni è-anzai a d vulua, mina di aa de e anzanui ta ze e ga è-anza. Da toloi l ti y zu.

¹⁹ «Mina la ga anzanui ná-alu kaa zi gi zu, nii é t un k z zu.

²⁰ «Mina la ga è-zei i anzai, a z la.

²¹ «Mina è-loin tan p kula ga zala a, é a ala k ganigi daa ga M l ke, d bi vaa ma, è la a-GALAGI l i olo ologa. Nà ga G o GALAGI.

²² «Mina la ga zunu, e elei nu a laa la ga anzanui. Naa a ga k z ba vaa.

²³ «Mina la ga sua, è a z . Anzanu mina la sua oba. Baa ulama vaa e.

²⁴ «À mina z ga naama zi elei tan p , maz l ziiti gè ti zu wo lu , naati ti z ga naama zi eleiti kpein.

²⁵ Zooi kpein ge z a, gè ti maa olo ta-vaa aaza golaiti faa zu, zooi unpiliga ga ná-nu us iti.

²⁶ «W un wa, wa olo nà-t giti b , ta nà-deveiti, wo mina naama z ba vai tan p k , é ni ga zou loun, aa seik ma nui, nii é wo zaama.

²⁷ Maz l k z ba vaiti kpein kana, zooi zu nu us iti ti ni k zu, niiti ti ni zeini zooi a m ungi wo lu , zooi z a. ²⁸ Naa a na, zooi la m unpiliga ga woye, t ze wa- z ba vaiti ba, e elei é unpilini la ga ziiti, ti ni w un wo lu ná . ²⁹ Maz l niiti kpein ti aazu naa ala z ba vaiti ta zu, ti e ka le e ta-nu us iti ba, ti ula ti zaama.

³⁰ «Wa olo nà-deveiti b , naa a a k , wo la m naama vaa u wolaiti tan p k a, nii é ni zu wo lu , wo la z a ga naa ta. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.»

19

- À ade, maz l àdeg
¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «B Izelay le b i kpein p , è ti ma: À ade, maz l àdeg , nà, G o GALAGI, wa-GALAGI.
³ «Es gilagilagi a unfe dee ta k ma, é nà-doo o foloiti maa . Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.
⁴ «À mina aa ote k ganigiti ma. À mina galagaa t ga k lu aawuungi. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.
⁵ «Si gi zu wa ziil i zala ai ulana la G o GALAGI , wa k , nii a k é daazo. ⁶ Ma zuai a mi foloi wo kulazu la ga zala ai, aa poluma zobui. Nii é y su ná ey su foloi za asi i, naa a ala. ⁷ Foloi za asi i, ni nu a ta miina, to a ga anii k z ai, zala ai laa la m zoga. ⁸ Z i a ta miina, ná-faa aaza golai ma as i a la unma, maz l to a naa z zu, nii feai G o GALAGI , naama nui e ka le e ná-nu us iti ba.
⁹ «Si gi zu wo moloi le ezu la wa-yooi zu, wa kpala kpelama y ná, wo mina ná le e, wo mina ale ma posuy i ma. ¹⁰ À mina ani p giti kula alaa, niiti ti y gai wa-leez n elei zu. À mina ma waaiti z , niiti ti loozu. Wa naa y ná bala nuiti b , ta seik ma nuiti. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.
¹¹ «À mina unma wo. À mina z wo, aa wo a woya t , wo ilagilagi wo-zei i laal ma. ¹² À mina z ona wo dàaseigi zu, maz l wa wa-GALAGI l i olo olo. Nà ga G o GALAGI.
¹³ «À mina wo-zei i maan vaa , wo mina unma wo. À mina ata nu ná-sala wali ma, é a y su poluma zobui. ¹⁴ À mina goizu l nui oto, wo mina ani n p kpesa gaazu ole nui lu , nii a zi a ba, k l wa ga GALA gaazuluaba nu. Nà ga G o GALAGI.
¹⁵ «À mina telebotala vaa n p k tukp aale eiti su. À mina topolu bala nui aa nu wolai . K l wa wo-zei i lukp aale e ga s ledai. ¹⁶ À mina l u vaa wa-nu us iti ta a. À mina z zeele woo wo wo-zei i laal ma, a ga saa za u. Nà ga G o GALAGI.
¹⁷ «À mina wo-loin w inze e wo-yiima . À dama, wa na zeli loga wo-loin ma, wo mina koto la unma t un ná-faa zu. ¹⁸ À mina n n otokula vaa , wo mina faa ze i yiima wa-nu us iti ta laal ma. Wa wo-zei i n , e wa i. Nà ga G o GALAGI.
¹⁹ «Wa olo nà-deveiti b . À mina sua ma zii feleg u ma, ti a p polu wo. À mina ani zuwu zii feleg woli wa- alagi a. À mina se e loo ba f l ai ga gezei ma zii feleg .
²⁰ «Si gi zu zunui ta a laana ga du anzanui ta, nii maazogai zunu ili b , é la unm ni, é la yeema, ta faa zu olo ologi t , k l ti la ti aa, maz l anzanui naa la yeema. ²¹ Zunui a a ga baala sin ila, G o GALAGI , ga ná-faa zu t zala ai GALA daa omi se e l i laa . ²² Zala a ula nui a koto gba vai t un b , G o GALAGI akala, ná-kotoi vaa zu é k ai, é k ga baala sin i, é kulazu ga faazu t zala ai, kotoi naa é k ai, suvaa a y b .
²³ «Si gi zu wo liizu la zooi ná zu, wa ena ga gwaa wului ma zii p siin, wa ti-ma waaiti p t kona sa ag laawu ga ti z , à mina ta mi g l in.
²⁴ Konagi naanisi i ma, wa ti-ma waaiti kpein fe G o GALAGI ná-maamus vaa zu. ²⁵ Konagi l lusi i ma, wa zoo wo ma waaiti ta mi. Ni wa naa na, wa-ulanumai a li ga w l a. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.
²⁶ «À mina sua n p mi, nii amai su. À mina l zo o vaa zu, ta ungaizi vaa n p . ²⁷ À mina w ungiti buuwo, wo mina wo- akalagiti bo. ²⁸ À

mina w n d wo- l gi ma g v , wo mina p l pal l ma.
Nà ga G o GALAGI.

²⁹ «À mina wo-loun anzanui aazu unfe se e ga wo a d kolo ologi zu, galagi tan p d bi vaa ma, naa a a k zoi zu nu us iti ti mina l kolo ologi zu, ná zula a a ve ga k z ba vai. ³⁰ Wa nà-doo o foloiti maa , wo unfe sèizu adegai ma. Nà ga G o GALAGI.

³¹ «À mina li, wo ag v laawoole e nuiti gaaza a, aa niiti g v iti ti elela ele vaiti bosu ti ma. À mina ti aizi , wo mina z ga tiye. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.

³² «Wa wuze e un kolegiti kpein b , wo k wola l il bi. Wa lua wa-GALAGI a. Nà ga G o GALAGI.

³³ «Ni seik ma nui ta a aana wo zaama wa-yooi zu, à mina suzi a. ³⁴ Wa seik ma nui zo ga pag , e pelegi wo zou loin zosu da. Wa n e wa i. Maz l wo ni ga seik ma nuiti Ezipete yooi zu. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.

³⁵ «À mina telebotala vaa , tukp aale eiti su, an k giti su, aa aniiti s lig iti su, aa aniiti bu giti su. ³⁶ K ni wa- ganiiti ti z le, bui elei zooloo. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo ulani Ezipete yooi a. ³⁷ Wa nà-deveiti kpein so, ta nà-t giti, wo ti mak , wo zi ga tiye. Nà ga G o GALAGI.»

20

Kotoiti ma zalai

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «G Izelay le nuiti ma: Nu-o-nu é ni Izelay le nuiti saama, aa seik ma nu, nii a ná-doin ta ulana ga zala a salei , daa ga M l ke, ta naama nui aa. Zoi zu nu us iti ta s ga k tui, é za. ³ N un nà oluave naama nui a, gè kpete e ná-nu us iti ba, t zeiba é ná-doin ta le eg salei M l ke , é sèizu adegai z , é dàasei adegai olo olo. ⁴ Ni Izelay le nuiti ta gilina ba, ti aazu ma naama nui letegi, nii é ná-doin ta le egai salei M l ke , ni ti la paani, ⁵ n un, nà oluave ma nui a, ta ná-p l ye ei, nà kpete e ná-nu us iti ba, é naati kpein ba, niiti ti k gani k vai zu, e elei é k zu la salei M l ke .

⁶ «Ni nui ta a liina, é g v laawoole e nuiti gaaza a, aa niiti g v iti ti elela ele vaiti bosu ti ma, nii é ga k gani k vai ma zii, nà oluave naama nui a, gè kpete e ná-nu us iti ba. ⁷ À ade, wa ade, maz l nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI. ⁸ À nà-deveiti mak , wo zi ga tiye. Nà ga G o GALAGI, nii é wo adesu.

⁹ «Z i n p é k aa dee otozu, ta naama nui aa, t zeiba k aa dee otoa, ma amai a la t unma.

¹⁰ «Si gi zu zunui ta a w nzi bona la ga sei i ta anza, wa w nzi nuiti feleg p paa.

¹¹ «Ni zunui ta a laana ga k anzai, é k aazu unfe se ea, wa naama zunui ta naama anzanuiti paa. Ti-ma amai a la ti unma. ¹² Ni zunui ta a laana ga ná-doun anzai, wa ti feleg i p paa. Ti unfetala vai a, ti-ma amai a la ti unma.

¹³ «Ni zunui ta a laana ga zunui ta, ti k z ba vai a, wa ti aa. Ti-ma amai a la ti unma.

¹⁴ «Ni zunui ta a anzanui ta dee ze ena, é ti feleg zeiga anza, naa a ga faa u wola. Ta ti sa ag ala, naa a a k faa u wolai naa mina y wo zaama.

¹⁵ «Ni zunui ta a laana ga suai, wa zunui naa aa, wo suai alaa paa. ¹⁶ Ni anzanui ta a maa u ana suai ta a, é la koba, wa anzanui aa, wo suai aa. Ta ti p paa, ti-ma amai a la ti unma.

¹⁷ «Ni zunui ta a ná-seelai zeina ga anza, k ná-doun anzanui, aa dee ná-doun anzanui, é naa unfega, ta é unfega. Unfetala vaa wola ana, ti e ka le e ta-nu us iti ba, naa a ta-nuiti p gaazu. Zunui naa é ná-seelai unfegai, ná-faa aaza golai ma as i a la unma.

¹⁸ «Ni zunui ta a laana ga anzanui ta, é ná-alugi aai, ti feleg p ti e ka le e ta-nu us iti ba, maz l ti ná-alugi ma amai aa.

¹⁹ «À mina la ga wo-lee di aa de e anzanui ta, aa wo- ná-seelai ta. Ni zunui ta a laana ga ná-nu ite itegiti ta, ta-vaa aaza golai ma as i a la ti unma.

²⁰ «Zunui ta a laana ga k di aa de e zunui ta anza, é zunui naa aazu unfe se ea. Ti feleg ta ta- otoi ma as i ze e, ta za ana n , ti la doun z l ga.

²¹ «Ni zunui ta a k loin anzai zeina, k z ba vaa ana, é k loin unfega, ti la doun z l ga.

²² «Wa mak nà-deveiti ma, ta nà-t giti, wo ti zo kpaan, naa a a k zooi gè aazu liizu ga woye ná, ga wo zeí ná, é la unpiliga ga woye. ²³ À mina zi ga zii naati ta-lu ai, niiti gè aazu ti zu wo lu , maz l ti naama wotiiti kpein k , naa l ze e b . ²⁴ Gè boga wo ma: Wa a wo ta-yooi z l su, nà feezu wo ga w n , zooi e, n n i ta k in gul i oo aai ná. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo yee aa w a, wa z ma ziiti. ²⁵ Wa z zu k z ba zuaiti ta sua adegaiti ba, ta k z ba w niiti ta w ni adegaiti ba, naa a a k wo mina ga k z ba ea, ga suaiti, aa w niiti, aa ga naati kpein, niiti ti okposu zooi ma. Gè ti yee aa w a, ta suai z iti, nii a k wo kw ga ti z .

²⁶ «À ade r un b , maz l àdeg , r un nà, G o GALAGI, gè wo yee aa w wa z ma ziiti, naa a a k , wo ga r n iti.

²⁷ «Zunui aa anzanui nii é ga g v laawoole e nui, aa nii g v iti ti elela ele vaiti bosu ma, wa s ga k tui, é za. Ma amai a la unma.»

21

Deveiti

é lo zala a ula nuiti ba

¹ G o GALAGI ni Moize ma: «B zala a ula nuiti p , Aal n ná-doun zunuiti, è ti ma: Zala a ula nui la z a ná-nu us iti saama g v maa ele ma. ² É ula ná-nu ite itegiti polu, dee, aa k , aa ná-doun zunui, aa ná-doun anzanui, aa k loin, ³ aa ná-seelai, nii é la d zeini zunu . To a zoo é z ná-seelai naa , t zeí naa a ná-p l ye ei wu, é la d l ni zunu ili ná-p l wu. ⁴ To a ga kundi ii ná-nu us iti saama, é la z a, é al i olo olo.

⁵ «Ni saa a lona zala a ula nuiti ma, ti la kpaana p a t ungi zu, ti la akalagiti boga, ti la p l pal l a ma. ⁶ Ta ade ta-GALAGI , ti mina ta-GALAGI l i olo olo, maz l ta zala aiti kulazu G o GALAGI , ná-daamianigi e é alazu abui a. Ti maan , ti ade. ⁷ Ti la kolo olo anzanu zeí a, aa nii t i olo ologai. Ti la anzanu zeí a, nii sinigi l ai ba, maz l zala a ula nui adeg ná-GALAGI . ⁸ Wa p t ga ade nu, maz l to a é daamianigi ulazu ga zala ai wa-GALAGI . To a ga ade nu wo , maz l r un adeg , r i gè ga G o GALAGI, nii é wo adesu. ⁹ Ni zala a ula nui ná-doun anzanui a l i olo olona ga é l kolo ologi zu, to a k l i olo olosu, ta gala, é za.

¹⁰ «Zala a ula nui nii kundi ilai zea, k lointi maazu, nii gul adegai ziaai ma, ta nii zala a ula ze eiti toai k ba, é la n unde aiti z ga ya aba, ta é la ná-se eiti balia ga. ¹¹ É la lia pooma oba, é la z a, an ni k a zaana, aa dee. ¹² É la ula seizu adegai a, naa a a k é mina seizu

adegai z ,maz l fee b ga nà-si ma wul adegai maa ele. Nà ga G o GALAGI.

¹³ «Zala a ula nui naa mina anzanu ze, nii é zunu vaa w . ¹⁴ É la poanza ze a, aa anzanui nii sinigi l ai ba, aa kolo olo anzanu, aa nii t i olo ologai, k l anzanui a seizu, k ni é ga ná-bolodai zu anzalopo eai, é la d zunu vaa w . ¹⁵ Zala a ula nui naa la mavofodai l olo ologa ná-bolodai zaama, maz l nà ga G o GALAGI, nii é t un adesu.»

¹⁶ G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹⁷ «B Aal n , è ma: È-mavofodai zu zunui tan p , nii n uzu ba, naa mina maa u a ga é ná-GALAGI ná-daamianigi ula ga zala ai. ¹⁸ Zunui tan p , nii n uzu a ba, naa la maa u aa ná a: gaazu ole nu, aa m l nu, aa nii sokpai maa egai, aa baalobazu ta ze eai k ele ma, ¹⁹ aa zunui ta, nii k i aleai, aa zeei, ²⁰ aa zunui ta, nii g g i polu, aa é ga kutui, aa gaazu wana nu, aa d i ma, aa kulama zee i ba, aa nii p l z ain woloai. ²¹ Zala a ula nui Aal n mavofodai zu, zunui tan p nii n uzu ba, naa mina maa u a ga é a zala aiti kula, ti alazu abui a. T in uzu ba, é mina maa u a, é a ná-GALAGI ná-daamianigi ula ga zala ai. ²² To a zoo é ná-GALAGI ná-daamianigi ta mi, aniiti ti wola adegai, ta ani adegaiti. ²³ K l é la lia se e zu ooza golai pelei, ta é la maa u aa zala a ulazu a, maz l n uzu a ba. É la nà-ada adegai z a ta ma z laiti, maz l nà ga G o GALAGI, nii é ti adesu.»

²⁴ Moize naama woiti daazeelini Aal n ma ta ná-doun zunuiti, é Izelay le nuiti kpein ba.

22

Maa i é lo zala a aniiti fai a

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «Aal n ta ná-doun zunuiti kala ga fai niiti ta ti maa , é lo veb ani adegaiti ba, niiti Izelay le nuiti ti ti ulazu b , naa a a k ti mina dàasei adegai olo olo. Nà ga G o GALAGI.

³ «G ti ma: Wo-mavofodaiti saama, zunu n p k z ai a y de, é maa u a veb ani adegaiti ba, niiti Izelay le nuiti ti ti veezu b , naama nui a , é ze e gàazu. Nà ga G o GALAGI. ⁴ Nu-o-nu Aal n mavofodai zu, kulama zee i a ba, aa kala a kolegi, naa la veb ani adegaiti ta mia, ey su é e ga ade. Zekana é la ga z i a v una nui ta a, k z ai ga poomai, aa é maa olo ologai. ⁵ Z i a v una kpokpo ganii ta a, é k z i maaz l , aa nu vului ta, nii k z ba anii ma zii tan p a na ba, é z ga naa, ⁶ z i a v una ta a, naa a y k z yai zu ey su kp k i, é la veb ani adegaiti ta mia, k ni é maagba. ⁷ Foloji a ena ga da, to a ade, naa olu to a zoo niina é veb ani adegaiti ta mi, maz l ná-daamianigi e. ⁸ É la sua ooma mia, aa nii bali aliai ga, nii a k é mina z ga naa. Nà ga G o GALAGI.

⁹ «Zala a ula nuiti ta nà-deveiti mak , naa a a k ti mina kolo olo, koto a la ti unma, ti mina a zaazu. Nà ga G o GALAGI, nii é ti adesu.

¹⁰ «Izelay le nu n p ge mina veb ani adegai ta mi, ni é la ga zala a ula nu. An zala a ula nui ma w in ta ná-boti nui, ti la veb ani adegai ta mia. ¹¹ K l du i nii zala a ula nui geyai, naa a zoo é ta mi, ta nii alaagi s l gai ná-p l i wu, ta ná-daamianigi ta mi. ¹² Zala a ula nui ná-doun anzanui, sinigi la ga zala a ula nu, naa la naa ta mia, nii se eai veb ani adegaiti ba. ¹³ K l zala a ula nui ná-doun anzanui, nii é ga poanzai, aa nii sinigi l ai ba, é la doun z l ni, ta nii é aazu alesu ma, é y k

ná-p l i wu, e elei é ni ná la, ná-nu niin lai zu, naa a zoo é k
ná-daamianigiti ta mi. Nu n p ge la ta mia, ni é la ga zala a ula nu.

¹⁴ «Ni nui ta a veb ani adegai miina, ki ge la ba, to a veb anii lieg i naa ve
zala a ula nui ya, é ta ba ga gaa w sul lug i zeizu ilagi. ¹⁵ Zala a
ula nuiti ti mina Izelay le nuiti ta-veb ani adegaiti k z , nii naati ti se ezu
ba G o GALAGI . ¹⁶ Ni naati ta ta-veb ani adegaiti miina, ta ta-vaa aaza
golai la unma, ti ga s ba nuiti, maz l nà ga G o GALAGI, nii
é ti adesu.»

Suai niiti ta zoo ulazu
ga zala ai

¹⁷ G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹⁸ «B Aal n ta ná-doun
zunuiti p , naa Izelay le nuiti kpein ba, è ti ma: Nu kpein é ga Izelay le
nu, aa ti ga seik ma nu Izelay le yooi zu, niiti ta gala zala ai ula G o
GALAGI , minaze e daazeeli vaa zu, aa veb anii vaa zu ti daai isu, ¹⁹ nii a
k daazo, to a a ga togani zin ila, nii n uzu la ba, é kula nik iti saama,
aa baalagiti, aa boliiti. ²⁰ À mina ani n p kula ga zala ai, nii n uzu a
ba, maz l daa la zoga wo . ²¹ Ni zunui ta a toganii ma wolai aa ma
goi ta ulana ga ziil i zala ai, é ni ga minaze e daazeeli vai, aa é ni ga
veb anii nii é daai isu, n uzu mina zala a anii a, naa a k daazo.
N uzu n p ge mina ba. ²² À mina sua n p kula ga zala ai G o
GALAGI , nii gaazu oleai, aa maal f gai, aa koliiti ti ba, aa ka ai
ulaai ma, aa g l l gi ulaai ma. À mina naa ala zala a ulazu
G o GALAGI . ²³ Nik zin i aa baala zi oi nii baalobazu ta oozai,
aa ta u a, wa zoo wo naa ula ga zala ai aa veb anii, nii wo daai isu, k l
naa ala zuai ma zala ai la daazoga minaze e daazeeli vaa zu. ²⁴ À mina sua
ula ga zala ai G o GALAGI , nii p l z ain woloai, aa kulaai
su, aa te eai ga. À mina naa ta ga zala a wa-yooi zu. ²⁵ À mina suai naa ma
zii tan p geya w n ma, wo a kula wa-GALAGI ga zala ai. Maz l ti
maal f g , n uzu a ba, daa la zoga wo .»

²⁶ G o GALAGI ni Moize , é ma: ²⁷ «Si gi zu nik i a
z l na da, aa baalagi, aa bolii, to a y ma leei a, é k ga folo l fela. É
zo folo l sa asi i ma, ey su z ma voloiti, a ulana ga zala ai, nii abui galazu
G o GALAGI , daa a zo. ²⁸ À mina togani leei ta ma yi oi aa ma
folo ila n . ²⁹ Wa na mama fee zala ai ulaa G o GALAGI , wa kula
ele t , nii a k daazo. ³⁰ Wa ti p mi ma voloi n ma, wo la ta y ga ná, é
a y su sobui a zeeli. Nà ga G o GALAGI.

³¹ «Wa nà-deveiti so, wo zi ga tiye. Nà ga G o GALAGI.

³² «À mina dàasei adegai olo olo, nà- adedai a maamus i z l Ize-
lay le nuiti saama. N un nà G o GALAGI, nii é wo adesu, ³³ r i gè wo ulaai
Ezipete yooi a, ga gè ga wa-GALAGI. Nà ga G o GALAGI.»

23

F ti voloiti

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «B Izelay le nuiti p , è
ti ma: F ti voloi a ga niiti, wo maan ai wo ti ula, ti ga nà-f ti voloiti. Naati
ma vaa zu, wa nu us iti toli, ti gaal ba adegai wo.

³ «Es ka ná-boti folo l zita laawu, k l folo l felasi i a ga doo o
foloi, gaal ba adegai a wo ma. Wo la boti n p k a naama voloi. Doo o foloi
a de G o GALAGI l bi vai ma, n p wa zeí ná.

⁴ «W l G o GALAGI ná-f ti volo iligi tanigaa a, niiti wo maan ai wo
nu us iti toli ma, ti gaal ba adegai wo naama uiti ma, ti logai.

Pakegi ta ului l la su,
naati ma v tii
(*Gaalu S* i 28:16-25)

⁵ «Alu m ungi ma volo puug maazu naanisi i (14) ma k i, kpidii a na, naa a é ga G o GALAGI ná-Pakegi. ⁶ Alugi naa ma volo puug maazu l lusi i (15), naa a ga ului nii l la su, naa ma v tii, G o GALAGI l bi vai ma. Folo l fela laawu, wa y ului miizu, nii l la su. ⁷ Folo m ungi, wa gaal ba adegai wo, wo la boti n p k a, e elei wa a k la. ⁸ Folo l fela laawu, wa zala ai ula, nii abui galazu, G o GALAGI . Folo l felasi i ma, wa nu us iti toli, wo gaal ba adegai wo, wo la boti n p k a, e elei wa a k la.»

Zooi al n m ungit
ma v tii

⁹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹⁰ «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Si gi zu wo aazu l zu la zooi zu, nii gè feezu wo ya, wa molo le ena, wa a ga ma ili ila, zala a ula nui , wa-molo le ea m ungi zu. ¹¹ Doo o foloi oluma zobui, zala a ula nui a molo ilii lat vai ma oogi , G o GALAGI akala, naa a a k daazo wo . ¹² Volo i wo aazu molo ilii lat vai ma oogi zu la, wa kona gila baala sin i zo, nii n uzu la ba, wo kula ga gala zala ai G o GALAGI . ¹³ Wa ulu vuk ag i kilo l zita ba, gaay gai ga gul i, e veb anii galaai abui a, makugi n ai G o GALAGI , ta puya zala ai lit l ila ta tukp (1,5) d i zu. ¹⁴ Aisa naama voloi a zeeli, wo aazu ma ga veb anii wa-GALAGI , à mina ulu mi, aa ani p geega, aa molo niin i. Naa a ga o t gi wo-mavofodaiti kpein b , n p wa zeí ná.

Pantekote voloi
(*Gaalu S* i 28:26-31)

¹⁵ «Wa d i aalu ga d fela, é zo doo o foloi oluma voloi ma, yeei wo aazu la ga molo ili, wo dat mà. ¹⁶ É zo doo o foloi ma voloi ma, wa folo uul lug (50) aalu, wo molo niin i ma veb ani ili k ele t G o GALAGI . ¹⁷ Wa a ga ulu feleg , wo ze e la wo-zeizu , wo ti lat , ti ilagilagi a t ga ulu vuk ag i kilo l zita, ti m ga l i. Naati ta ga zooi al n m ungit G o GALAGI . ¹⁸ Bului naati poluma, wa kona gila baala zi o l fela ula ga zala ai, n uzu mina ti a, ta nik zin okpa gila ta baala sin feleg , ti ula ga gala zala ai, é ta-veb anii a, ta ta- uya zala ai. Zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI . ¹⁹ Wa boli zin i ula ga koto gba zala ai, ta kona gila baala sin feleg , wo kula ga ziil i zala ai. ²⁰ Zala a ula nui a ti lat vai ma oogi , G o GALAGI akala, é zooi al n m ungit ma ului a, é baala zi o feleg iti ba. Ta ze e, ti ve G o GALAGI , ti ga zala a ula nui n n i. ²¹ Naama voloi n , wa nu us iti toli, ti gaal ba adegai wo. Wo la boti n p k a, e elei wa a k la. Naa a ga o t gi wo-mavofodaiti kpein b , n p wa zeí ná.

²² «Si gi zu wo molo le ezula wa-yooi zu, wa kpala kpelama y ná, wo mina ná le e, wo mina ale ma posuy i ma. Wa naa y ná bala nuiti b , ta seik ma nuiti. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.»

Pu uf v tii
(*Gaalu S* i 29:1-6)

²³ G o GALAGI ni Moize , é ma: ²⁴ «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Alugi l felasi i ma volo m ungi ma, to a ga doo o folo wola wo , wo itoo sù, wa pu ugiti f , wo gaal ba adegai wo. ²⁵ Wo la boti n p

k a, e elei wa a k la. Wa zala ai ula, nii abui galazu, G o GALAGI .»

Koto gba voloi

(Gaalu S i 29:7-11)

²⁶ G o GALAGI ni Moize , é ma: ²⁷ «Alugi l felasi i ma volo puug i ma, naa a ga koto gba voloi. Wa gaal ba adegai wo, wo zugi zo, wo zala ai ula, nii abui galazu, G o GALAGI .²⁸ Wo la boti n p k a naama voloi, maz l koto gba voloi e, yeei koto gba vai maan ai é la wo , G o GALAGI aazu, wa-GALAGI. ²⁹ Nu-o-nu nii é la zugi zoni naama voloi, naa e ka le e ná-nu us iti ba. ³⁰ Nu n p a boti na naama voloi, nà undaa ili ná-nu us iti saama. ³¹ Wo la boti n p k a. Naa a ga o t gi wo-mavofodaiti kpein b , n p wo zeizu ná. ³² To a wo ga doo o folo wolai, wa zugi zo. É zo alugi ma voloi laa uusi i ma k i ma, é li poluma zobui ma k i , k ni wo loo o.»

Kota lo f tii

(Gaalu S i 29:12-39)

³³ G o GALAGI ni Moize , é ma: ³⁴ «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Ma alugi l felasi i n ma volo puug maazu l lusi i (15) ma, naa a ga kota v tii G o GALAGI , folo l fela laawu. ³⁵ Folo m ungi, gaal ba adegai a wo. Wo la boti n p k a, e elei wa a k la. ³⁶ Folo l fela laawu, folo-o-folo wa gala zala ai gila kula, G o GALAGI . Folo l sa asi i, wa gaal ba adegai wo, wo gala zala aiti kula G o GALAGI . To a ga gaal ba adegai GALA d bi vai ma. Wo la boti n p k a, e elei wa a k la.

³⁷ «F ti voloiti kana, G o GALAGI l bi vai ma, niiti wo maan ai wo nu us iti toli ti ma, ti gaal ba adegai wo. Ti zala aiti kula, ti alazu abui a, ta veb aniiti, ta zala aiti, ta puya zala aiti, é zoloo foloi ilagilagi ma leveiti ma. ³⁸ Wa G o GALAGI ná-doo o foloiti maa , wo ti la wa-veb aniiti maazu, ta wa-minaze egiti, ta wa-veb aniiti kpein wo ti laai isu, niiti wo ti veezu G o GALAGI .

³⁹ «Alu d felasi i ma volo puug maazu l lusi i (15) ma, si gi zu wo zooli zu ani waaiti kulazu la, wa f tii ula G o GALAGI l bi vai ma. Wa naa folo l fela laawu. Folo m ungi a ga doo o gi, d sa asi i alaa ga doo o gi. ⁴⁰ Folo m ungi, wa gulu ag iti ma waai ze e, ta d laagiti, ta gulu ekegiti, ti aa iiliai, ta zi la ulu ekegiti. Wa oozun G o GALAGI aazu, wa-GALAGI, wo naa folo l fela laawu. ⁴¹ Kona-o-kona wa f tii naa ula G o GALAGI l bi vai ma, folo l fela laawu. To a ga o t gi wo-mavofodaiti kpein b . Wa kulazu alu d felasi i ma. ⁴² Wa ze i kotaiti bu folo l fela laawu. Izelay le yooi zu, zou lointi kpein ta ze i kotaiti bu, ⁴³ naa a a k , wo-mavofodaiti ti kw ga gè Izelay le nuiti seini kotaiti bu, gè ti ulaai ma Ezipete yooi a. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.»

⁴⁴ Uele ana Moize kalagiti feeni la Izelay le nuiti zea, é il G o GALAGI ná-f ti voloiti ba.

24

Deveiti

é lo seizu adegai ná-fitinaiti ba

(Egez de 27:20-21)

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «Devei ve Izelay le nuiti zea, ga ti a è ga wolive wul ag i, kp t ai fitinai vaa zu, naa a a k wo yeey fitinaiti ba, yeen p ti mina za. ³ GALA daa omi se e l i wu, se e zu ooza golai akala , nii é zeele woo esui akala , miná a Aal n a sei

ná, fitinaiti ti so, é zo kp k i ma, ey su geelaalao, G o GALAGI aazu. To a ga o t gi, wo-mavofodaiti kpein b .⁴ To a fitinaiti k ele t , fitina ze i anii a, é ga zanu kitei, ti a zo yeen p G o GALAGI aazu.

Bului é ni veezu GALA b
⁵ «Da ulu vuk ag i ze e, è ulu puug maazu feleg (12) t , ului ilagilagi a ga kilo l zita. ⁶ Da ti ele t zanu kitei ma la alii a, G o GALAGI aazu, ga seizu feleg . ⁷ Da ani maku n n kitei ta u seizu ilagilagi ma. Naa olu a ani maku n n kitei ala G o GALAGI aazu, ului otogi zu, e iz sui. ⁸ Doo o foloi ilagilagi, ta a ului naati k ele t yeen p G o GALAGI aazu. To a ga minaze egi é y su ná , Izelay le nuiti ta-vaa zu. ⁹ Bului naati ta ga Aal n ta ná-doun zunuiti t n , ta ti mi ada adegai ta, maz l to a ti ga veb ani adegai wolai, naati saama, niiti ti alazu, G o GALAGI aazu. To a ga o t gi.»

Woo u wo nuiti
 ta nu aa nuiti so pelei

¹⁰ Yeeta, Izelay le anzanu ila ta Ezipete zunu ila, ti-loun zunui aani Izelay le nuiti saama. Kp i le eni ti- uuzu , Izelay le anzanui naa ná-doun zunui ta Izelay le zunui ta ti y zu. ¹¹ Izelay le anzanui naa ná-doun zunui woo iti boni GALA daal ma, é koto. Ti aani la Moize . Dee laaseigi ni ga Sel mite, Di eli ná-doun anzanui, Dan ná-bolodai zu. ¹² Ti mak ni ga pag , ey su deve z l G o GALAGI ya.

¹³ G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹⁴ «À woo u wo nui ula wo- uuzu a. Niiti kpein ti gooi m nigai, naati ti yeeiti p unma, naa oluma b b i kpein ge s ga k tui, é za. ¹⁵ Da Izelay le nuiti p ga, nu- o-nu a ná-GALAGI otona, naama nui a ná-kotoi ma as ize e. ¹⁶ Z i n p a woo u wona G o GALAGI laaseigi laal ma, ta naama nui aa, b b i kpein ka s ga k tui, é za, é ni ga seik ma nu aa zou loun, t ze i woo i woga GALA daaseigi laal ma.

¹⁷ «Z i a nu aana, ta naama nui aa. ¹⁸ Z i a sua aana, to a potogi ve ga suai ta. Z nvui oto ka ga z nvui. ¹⁹ Ni nui ta a sei i maawanana, to a la, e elei t i é k a la ga z i. ²⁰ Nii a nu aei ale, naama nui aei a ale, nu aazu z gi oto ka ga nu aazu z gi, nu iiga oto ka ga nu iiga. Ta naama maawanai alai ga naa, nii é k a ga z i. ²¹ Z i a sua aana, to a potogi ve. K l z i a nu aana, ta naama nui aa.

²² «T gilagi n a sei ai wo ma, seik ma nu zou loun a, maz l ná ga G o GALAGI, wa-GALAGI.»

²³ Moize ni Izelay le nuiti p . Ti woo u wo nui ulani ti- uuzu a, ti s ga k tuiti, é za. Izelay le nuiti ti k ni ana, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

25

Zooi ná-doo o konagi

(T S i Velesi i 15:1-11)

¹ G o GALAGI ni Moize Sinayi gizei ma, é ma: ² «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Si gi zu wo aazu l zu la zooi naa zu, gè feezu wo , wa a zooi y ná, é a loo o yee alai tanigaa zu, naa a G o GALAGI ná-l biyai vaa ma. ³ Kona d zita laawu, wa wa-ani zuwui vaza wa- alagiti su. Kona d zita laawu, wa wa-leez n eleiti su t ga pag , wo gaawaai ula. ⁴ K l kona d felasi i, doo ogi a ve zooi ya, doo ogi a

G o GALAGI l bi vai ma. Wo la ani zuwu vazaga wa- alagiti ba. Wo la wa- leez n eleiti su t a. ⁵Wo la molo olu le ea, wo mina leez n ula kpelei zu, nii su la t ni. Naa a ga doo ogi g l in zoi . ⁶Zoi ná-doo ogi zaala zu, wa n gi z l , w un wa, wa-woti zunuiti, ta wa-woti anzanuiti, ta nui nii wo salazu folo-o-folo, ta w n é zeini wo ma, ⁷ta wa-loganiiti, ta suaiti ti wa-yooi zu, zoi a l n gi kpein ka ga daamianigi.

B yeemai ta unm konagi

⁸ «Wa doo o kona d fela aalu, kona d fela zeizu l fela, naa a é ga kona uunaanig maazu taa uug (49). ⁹Alu d felasi i ma voloi uusi i ma, wa pu ugi v , goo ula, koto gba voloi, wa pu ugi v wa-yooi kpein su. ¹⁰Wa kona uul lusi i (50) naa leve ga kona adegai, wo yeemai laazeeli zoi zu ze wo nuiti kpein ma. To a wo ga yeema onagi, s gilagilagi ná-zoi a aa ale ma p , ta s ka ale ma ná-p l ye ei wu. ¹¹Kona uul lusi i (50) a wo ga yeema onagi: wo la ani zuwu vazaga, wo mina molo olu le e, wo mina leez n ula kpelei zu, nii su la t ni. ¹²Maz l yeema onagi e. Wa deve ga adeg . Anii niiti ti n su kpalagi zu, wa naati mi.

¹³ «B yeema onagi naa zu, s gilagilagi ná-zoi a aa ale ma p . ¹⁴Ni wa zou dina, aa wo geya Izelay le nui ta ma, à mina tooma vaa . ¹⁵Wa zou di z ng i aa geya z ng i w te e, ét ze yeema ona gaa elagi ma, konagi lieg i te egai, ta molo le ei lieg i a , aisa yeema onagi a zeeli. ¹⁶Konagi ta a na laa ta ma, wa s ng i ta la ma, konagi ma ge la d m inni, wo ta ula s ng i la. Maz l molo le e laa lieg i a, é p dizu wo ma. ¹⁷Wo tan p ge mina loo sei i ma. Wa lua wa-GALAGI a, maz l nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.

¹⁸ «À nà-t giti so, ta nà-deveiti, wo ti mak , wo zi ga tiye, wa ze zoi zu ziil igi zu. ¹⁹Zoi a ná-kulanumaiti fe, wa daami wo, wo yi o, wo ze ziil igi zu. ²⁰Ni wa na ma: «Leeni a gá mi konagi l felasi i, maz l gi la tii ni, gi la aazu ani zuwu ma l n kulazu?» ²¹Nà, nà-tuyai loo wo , konagi l zitasi i, nii a kona sa ag molo le ei lieg i ve wo ya. ²²Wa tii konagi l sa asi i ma, ta wa molo l mai mi, ey su molo le ea niin i zeeli, wa ma l mai miizu.

Poganiiti unm fai

²³ «Zoi la dia, é a y su , maz l zoi a ga r n , wa p b ga w inti, e nuiti ti aai zeizu zoi zu yee ala go laawu. ²⁴Zoi zu ná kpein, wo aazu zeizu ná, é ga w n , wa t gi ze, é zobogi veezu s p b ga é ná-zoi unm .

²⁵ «Ni Izelay le nui ta a na zea akalai zu, é ná-zoi ta di, nii maan ai ga é lo unm fai a, é ga ná-nu ite itegi, naa a a, é naa unm , nii k loin p dia. ²⁶Ni nui ta a ná, nu la zea, maan ai ga é lo unm fai a b , ni a ani z l na , nii a ná-unm fai la, ²⁷to a t ze ga konagiti gaaluga, é zo p di voloi ma, é naa otogi ve, nii é laazu maazu geya nui , ná-zoi aa ale ma p . ²⁸Ni é la ani z l ni, a potogi le e da, zoi a y geya nui yeezu, ey su yeema onagi zeeli. To a aa ale ma, é zeezu, é ga n n názu.

²⁹ «Ni nui ta a daa l i dina taai ta zu, maalatigai ga si igi, to a zoo é unm kona gila daawu, é zo p di voloi ma. Ná-unm fai a l bisu ga kona gila n . ³⁰K l p l i naa togai taai ta zu, maalatigai ga si igi, ni naa la unm ni kona gilagi zu é pil da, to a ga geya nui n n niina ey su , ta n n mavofodai, ti la m te ega, an yeema onagi a zeelina. ³¹P l iti ti taaiti su, si i ge la ti ma, naati ta leve, e elei zoi ma

l giti ti la. P di nui a zoo é unm , ni naa laade p l i a le e ma nui
yeema onagi.

³² «Nii é ga Leevi nuiti ta- l iti ta-vai, niiti ti ta-laaiti su, Leevi nuiti ta zoo ti
unm fai ey su . ³³ Z i a p l i ta eyana Leevi nu ma taai zu, to a
ula p l i naa wu, p diai ma, yeema onagi ma. Maz l Leevi nuiti
ta- l iti ta-laaiti su, ta ga ta- oganii Izelay le nuiti saama. ³⁴ Kpalagiti ti ta-laaiti
maa oolii zu, naati maa la n ni, ti a di, maz l tiya a ta- oganii e
ey su .

T gi é lo bala nuiti
maa uyeiti ba

³⁵ «Ni Izelay le nui ta a na ga zea aka nu wo oba, aniiti balagai zea, wa yeezei
bu, e elei wo k zu la w inti aa seik ma nuiti b , naa a a k é
z nvui wo wo oba. ³⁶ À mina talama maaloli ma, aa kulanumai, wa lua wa-GALAGI
a, wo- loin z nvui wo wo oba. ³⁷ À mina kuye ga wa-walii, wo a
ta la ma. Wo la wa-laamianigi vea zea ga l d gi, wo a ta la ma. ³⁸ Nà ga G o
GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo ula Ezipete yooi a, ga é Kanaan yooi ve wo ya, naa a
a k gè ga wa-GALAGI.

T gi é lo
nu us iti unm fai a
(Egez de 21:2-6;

T S i Velezi i 15:12-18)

³⁹ «Ni Izelay le nui ta a na ga zea aka nu wo oba, é di wo ma,
à mina du la wotii la unma. ⁴⁰ To a wo b , e nui é botii zu,
wo a sala, é e seik ma yee ala go n zu. To a y wa-wotii
laawu ey su yeema onagi zeeli. ⁴¹ To a ze e názu wo b , t -o,
ná-dointi-yo, é ale ma ná-bolodai zu, k oganii zaama. ⁴² Maz l nà-
boti nuiti be, gè ti ulaai Ezipete yooi a, ti la dia, e elei du iti ta
di la. ⁴³ È la ze i a unda ga maa a, k l wa lua wa-GALAGI a.

⁴⁴ «Ziiti ti wo-maa oolii zu, naati saama a wa du zunui aa du anzanui
ze ena, ti ga w n , tiya a wa du iti geya ti zu. ⁴⁵ Niiti ti aai zeizu wo
zaama, yee ala go laawu, wa zoo wo naati geya, ta ti-mavofodaiti. Ta ga
w n . ⁴⁶ Wa ti y ná, wa ze ena ná, ti ga pogani wo-loun zunuiti b , ti
ga t n . Wa zoo wo ti mak , ti ga du iti ey su . K l wo-
lointi tetemazu, ti ga Izelay le nuiti, wo tan p ge mina ze k loin
unga ga maa a.

⁴⁷ «Ni w n aa seik ma nu, a na ga kp t nui, Izelay le nui ta
ga zea aka nu koba, ni a dina w n naa ma, aa seik ma nui
naa ma, aa w n ná-bolodai zu nui ta ma, ⁴⁸ unm gi ma zobogi maan
é b , an ni é ega ga di. K loin ta a zoo é
unm . ⁴⁹ K di aa de e zunui ta, aa naa ná-doun zunui ta, aa
ná-nu ite itegi ta, é ná-bolodai zu, naa a zoo é unm . Baa ni s l gani
a ná, nii zeelai ma, to a unm . ⁵⁰ Ta geya nui ta konagi aalu, é zo
p di voloi ma, é zeeli yeema onagi ma. Unm salai a leve, é zoloo nui
ná-folo ila woti zalai ma, naa a gaalusu, é zoloo konagi lieg i ma. ⁵¹ Ni konagi
wola m in d , ná-unm fai zu, to a letema ma walii ula, nii zunui
naa geyaai la. ⁵² Ni kona m in m in ge la m y ni, ey su yeema onagi
zeeli, to a gaalugi , é letema ma walii aa ale ma, ná-unm fai zu, é
zoloo naama onagiti ma. ⁵³ To a mali ii b e boti nu, é a
zalai ze e konagi laawu. Naa la ze i a unda, é a sopele u ga maa a. ⁵⁴ Ni é la
unm ni ga naama elei tan p , to a y ná, ey su yeema onagi
zeeli, é yeema, t -o, dointi-yo. ⁵⁵ Maz l Izelay le nuiti ta ga

boti nuiti b , t zeigè ti ulani Ezipete yooi a. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.»

26

Tuyaiti

(T S i Velesi i 7:12-24; 28:1-14)

¹ «À mina k ganigiti kp t . À mina vololiba il , aa sale tu. À mina k tui tan p sa a, wo a a n k bu wa-yooi zu, maz l nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.

² «Wa nà-doo o foloiti maa , wo unfe sèizu adegai ma. Nà ga G o GALAGI.

³ «Ni wa zi na ga nà-deveiti, wo olo nà-t giti b , ni wa ti zona, ⁴ nà tonaiti fe wo ya ma yee alai ma, zooi a ná-kulanumaiti fe, guluiti ta waa. ⁵ Wa y molo lo azu, ey su d t yee alai zeeli, wo y d t vai zu, ey su ani zuwu vaza yee alai zeeli. Wa daamianigi z l ga m in a, wo zeig pag ziil igi zu, wa-yooi zu. ⁶ Nà ziil igi l zooi zu, wa iim nii wo, faa n p ge la wo l a. Nà sua vil iti kpein kula wa-yooi a, k la a wa-yooi zu. ⁷ Wa il wo zili nuiti polu, wo zobo s l ti ma ga wa-wo a z kp i, ti loo. ⁸ Wo zaama, nu l lug a pil s l nu ungila (100) ma, ta nu ungila (100) ka nu waapuug (10 000) . Wa-wo a z kp i a wo zili nuiti toozu bu. ⁹ Nà yeey wo a, gè wo ga kpu u nu, wo wola m in. Nà nà-minaze egi mak kpaan wo . ¹⁰ Wa molo l mai mi, wo m tai likpi v l , nii a k wo ma niin i uuzu z l . ¹¹ Nà sèizu t wo zaama, gè la m l a wo a p . ¹² Nà zi wo zaama, gè ga wa-GALAGI, wo ga nà-nu us iti. ¹³ Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo ulani Ezipete yooi a, é wo ula du lai zu. Gè wa-unbawuluiti gale aleni, wo zi unbuze ei zu.

Foovooiti

(T S i Velesi i 28:15-68)

¹⁴ «K l ni wo la woiloni gò ma, wo a zi ga devei niiti kpein, ¹⁵ ni wa nà-deveiti w inze ena, wo l nà-t giti ba, wo la zi ni ga nà-deveiti kpein, wo nà-minaze egi olo olo, ¹⁶ à w l elegi gè aazu wo zosu da: Nà zii l il wo zaama, k s kolegi ta k l kpadimai a wo zo, ti a wo- aazu ti maa idi, ta a ula wo-zii la. Wa wa-ani zuwuiti faza fuun n , maz l wo zili nuiti ta wamolo le eaiti se e. ¹⁷ Nà ale ma wo laal ma, wo- iti ta zobo s l wo ma. Niiti ti wo w inze ezu, naati ta zeig wo unda. Wa ela, an ni nu la il ni wo olu, é a a wo .

¹⁸ «Ni naa p poluma, wo la woiloni gò ma, nà wo maa olo ná zeizu l fela wa- otoiti faa zu. ¹⁹ Nà wa-wasogi ma z b i olo olosu, geezu a aa wo ma e k lui, wa-yooi e k lu igi. ²⁰ Wo-zuvik i a e, é ula wo ya fuun, wa-yooi la m ná-kulanumaiti fea, zooi a wuluiti ti la m waa.

²¹ «Ni wa l na, wo la k ni, wo a woilo gò ma, nà wo lo a ná zeizu l fela, e elei wa- otoiti ti la. ²² Nà d zuaiti te e wo laal ma, ti wo- lointi paa, ti wa-loganiiti suwu aale e, ti wo maal i, wa- eleiti ta aazu zu ga te ebaiti.

²³ «Ni, an naa e, wo la vaani bu, gè a wo maa olo, wa sàkpena, ²⁴ nà alaa, nà wo zakpe, gè wo lo a ná zeizu l fela m n , wa- otoiti faa zu. ²⁵ Nà k iti te e wo laal ma, t zeig wo minaze egi olo ologa. Wa aal na ba wa-laaiti su, gè f zee i l wo zaama, wa l wo zili nuiti zeezu. ²⁶ Si gi zu gè wo alasu la wo- n gi ma, anzanu puug a ului m fuulu ila su, ti aa la wo , gaa a w na, wa daami wo, wo la yi oa.

²⁷ «Ni, an naa e, wo la woiloni gòo ma, wa sàkpena, ²⁸ nà alaa, nà wo zakpe ga zii aawanai, gè wo lo a ná zeizu l fela m n , wa- otoiti faa zu. ²⁹ Wa wo-loun zunuiti ma zuaiti mi, wo wo-loun anzanuiti ma zuaiti mi. ³⁰ Nà wa-zala a ula ada ti kolo olo, ta wa-ani maku n n giti ma zala a ulazu ti, gè wo-ma oomaiti pu wa- ganigiti ma oomaiti ma, nà l wo a. ³¹ Nà wa-laaiti k ga te ebai, gè wa-ada adegaiti faza, wa-zala a maku n n giti ti la m zìil i a. ³² Nà i, nà zoi zu olo olo, wo zili nuiti ti aai, ti zeí ná, naati koozu a ili, ti laav . ³³ Nà wo vaza ziiti saama, gè il wo olu ga bo a z kp i. Wa-yooi zu a olo olo, wa-laaiti ta ga te ebai.

³⁴ «Naazu zoi a doo o s l , si gi kpein é k zu gaal i zu, wa zu wo zili nuiti ta-yooi zu. Zoi a loo o názu. ³⁵ Si gi kpein é k zu gaal i zu, to a doo ogi z l , nii é la a s l su wa-loo o konagiti su, si gi zu wo zeini la ná.

³⁶ «Wo zaama, niiti ti zu zeini ti zili nuiti ta-yooiti su, nà ti-yiiti daave ga dualuagi. Daai é iikpisi, naa lugi a ti maalua. Ta ela, e elei nu a a ela la sili nui ná-bo a z kp i a. Ta loo, an ni nu la il ni ti olu. ³⁷ Ta un su ma, e elei nu a labo a z kp i akala, an ni nu la il ni ti olu. Wo la ungal ga wo zili nuiti kakala. ³⁸ Wo undaa a ili zii iligiti saama. Wo zili nuiti ta-yooi a wo maa ili. ³⁹ Niiti ta y vulua wo zaama, naati ta undaa ili ti zili nuiti ta-yooi zu, ta-vaa aaza golaiti ta ti-m m wolani ta-vaa aaza golaiti faa zu.

G o GALAGI a ná-minaze egi mak kpaan

⁴⁰ «Ta la z ga, ga ta-vaa aaza golaiti, ta ti-m m wolani ta-vaa aaza golaiti, é lo wooveledaiti ba, ti ti ni ga ze, ta sakpegi ti bogai ga ze, ⁴¹ naa a é k a gè ti zakpeni, gè li ga tiye ti zili nuiti ta-yooi zu. Ni ta maayeina, ta ti ta-vaa aaza golai ma uyei zala, ⁴² nà iz nà-minaze egi zu, gi y zu gá ti-m m wolani, Zak e, Izaake, ta A alaame, nà iz alaa zoi zu. ⁴³ Maz l ta ula zoi a, naa a doo o s l názu, si gi zu é gaal i zu la, ti maa oozaai ba. Ta ta-vaa aaza golai ma uyei zala, t zeí ti l ni nà-deveiti ta nà-t giti ba. ⁴⁴ K l si gi zu ti zu la, ti zili nuiti ta-yooi zu, gè la l a ti a g l in, gè la ti-ma zuwu aale ea, gè la nà-minaze egi olo ologa ti letemazu, maz l nà ga **G** o GALAGI, ta-**G**ALAGI. ⁴⁵ Nà iz su nà-minaze e m ungi zu ti-m m wolani tetemazu, niiti gè ti ulani la Ezipete yooi a, ziiti gaazu, ga gè ga ta-**G**ALAGI. Nà ga **G** o **G**ALAGI.»

⁴⁶ Kalagiti kana, ta deveiti, ta t giti, niiti **G** o **G**ALAGI ti zeini, ti y zu ta Izelay le nuiti, Sinayi gizei ma ga Moize maa ele.

27

Minaze e daazeeli z ng i

¹ **G** o **G**ALAGI ni Moize , é ma: ² «**B** Izelay le nuiti p , è ti ma: Ni nui ta a minaze ena ga é nui ta ga **G** o **G**ALAGI n n , to a ná-minaze egi laazeeli ga s ng i, ³ a lona zunui ta a, nii é kona uufeleg (20) z l ga, ey su é zeeli kona uul zita (60) ma, s ng i a ga wali aei uul lug (50), é zoloo seizu adegai ma walii ma. ⁴ Ni anzanu e, s ng i a ga wali ae uusa ag (30). ⁵ Zunu loungoi, é zo kona d lug ma, é li kona uufeleg (20) , s ng i a ga wali ae uufeleg (20), anzanu loungoi ma z ng i a ga wali ae puug . ⁶ É zo alu gila ma, é li kona d lug , zunu loungoi ma z ng i a ga wali ae l lug , anzanu loungoi ma z ng i a ga wali ae sa ag . ⁷ É zo kona uul zita (60) ma, é l zeemaazu, zunui ma z ng i a ga wali ae puug maazu l lug (15), ta anzanui ma z ng i a ga wali ae puug . ⁸ Ni z i é minaze egi ai, naa

a ga zea aka nu, é la zooga é a s ng i zala, to a a ga z i nii é kalivaai, é d ga zala a ula nui. Naa a deve, é soloo ná-s l gi elei ma.

⁹ «Ni nu a minaze ena ga é suai ta ve G o GALAGI , nii a zoo ulazu ga zala a, naa vee G o GALAGI . ¹⁰ Nu la maavaliboga, nu la ma ag i otogi a ga ma i, aa ma i otogi ga ma ag i. Ni nu a suai otogi na ga ta ili, ti feleg ta ve G o GALAGI .

¹¹ «Ni nu a minaze ena ga é sua z ai ta ve G o GALAGI , nii é la zooga ulazu ga zala a, to a l ga zala a ula nui, ¹² naa a s ng i leve, é zoloo pa pelei aa u elei ma, ná-devei a ta yeezei bu. ¹³ Ni fee nui a p é unm , to a ta la ma ga d lug i zeizu ilagi.

¹⁴ «Ni nui ta w in ga é ná-p l i ve G o GALAGI , é k gan n , zala a ula nui a s ng i leve, é zoloo ná-pagi aa ná- i ma, ta yeezei naa wu, s ng in p é devezu. ¹⁵ Ni z i nii é feai, to a p é unm , to a s ng i ma aa w sul lug i ilazu la s ng i ma, naa a gan n olu ga niin .

¹⁶ «Ni nui ta a ná-kpalagi veena G o GALAGI , s ng i lieg i a w , é zoloo ani zuwui lieg i ma, nii a vaza ba, wali ae uul lug (50) moloi é ga w lezegi naama ilo unsa ag (300). ¹⁷ Ni a ná-kpalagi veena yeema onagi l zeigi, ta va s ng i lieg i wu. ¹⁸ Ni to a ná-kpalagi ve yeema onagi a le ena, zala a ula nui a s ng i aalu, é zoloo konagi lieg i ma, nii z gai ná, ey su yeema onagi z i zeeli, ta ta ula s ng i lieg i la. ¹⁹ Ni kpala nui a p é ná-kpalagi unm , to a s ng i ma aa w sul lug i ilazu ba, e elei zala a ula nui a ida la s ng i lieg i wu, to a kpalagi ze e olu. ²⁰ Ni é la kpalagi unm ni, é di zunui ta ili ma, zoboge la m ná, é a unm , ²¹ yeema onagi a zeelina, kpalagi naa a ga G o GALAGI n n , é ga zala a ula nui n n , e kpalagi nii feai G o GALAGI ey su .

²² «Ni nui ta a kpalagi veena G o GALAGI , nii é geyaai, é la ni ná-poganiiti ba, ²³ zala a ula nui a ida s ng i lieg i wu, é zoloo konagi lieg i ma, a y ná, ey su yeema onagi z i zeeli. Zou vee nui a naama walii lieg i zala, naama voloi n yeei deveai la, maz l kpalagi vee G o GALAGI . ²⁴ K l yeema onagi ma, kpalagi a aa ale ma naa ma, nii é eyani ma, nii zooi i a zea ga poganii.

²⁵ «S ng i kpein ka wo é zoloo seizu adegai ma walii ma, nii ma ae ilagi wu gi ga galamu puug i.

²⁶ «Nu n p ge la zooga é a ná-togani ma yi o m ungi ve G o GALAGI , maz l ma m ungi kpein ka niina ga G o GALAGI n n i, é ni ga togani goiti aa ma wolaiti ti-ma yi oiti. ²⁷ Ni to a ga sua z ai ta, é la ulaa ga zala a, to a unm , e elei s ng i la, é s ng i ma aa w sul lug i ilazu ze e, é p ba. Ni é la unm ni, to a di, e elei s ng i la.

²⁸ «Naa oluma, nii kpein nu a kona G o GALAGI ma, k ligaa zaama ti ga n n i, naa la zooga dizu, aa é a unm , é ni ga nu vului, aa toganii, aa kpalagi é ga zea ligi. Nii kpein a ona G o GALAGI ma, naa a gan n ta anii gola adegai. ²⁹ An ni nu us i e a kona, nu la zooga é a unm , ta naama nui aa.

³⁰ «Zooi ná-puusi iti, é ni ga zooi a l n giti, aa guluiti gaawaaiti, ta ga G o GALAGI n n , ani e feai G o GALAGI . ³¹ Ni nui ta a p é ná-puusi i ma anii ta unm , to a s ng i ma aa w sul lug i ilazu ze e, é p ba. ³² Puusi vai, nii é il su nik iti ba, ta baalagiti, ta boliiti, toganii a le ena puu, tukp i wu, puusi i a ve G o GALAGI . ³³ Togani nui la zooga é a ziimaze e k , ma ag i ta ma i zu. Nu la ta maavaliboga ga ta ili.

Ni nu a ta otogi na ga ta ili, ti feleg ta ga ani adegai, ti la zooga
unm su.»

³⁴ Deveiti kana G o GALAGI ti veeni Moize ya, Izelay le nuiti ta vaa ma, Sinayi
gizei ma.

Gaalus i

S i nii laaseigi ga gaalus i, t zeito a Izelay le nuiti gaalu fai wosu ná zeizu m in. Izelay le nuiti kpegai ma ga t giti kpein s l , GALA ge feeni ti ya Sinayi gizei ma, ti ni ele t zu ga ti il pelei zu, nii é liizu zoi zu, nii GALA ge ma minaze eni Izelay le nuiti b (1:1--10:10). Ta-zi i a d liizu ga tiye Kad se-Baalenea, nu l zu i zoi ná zu.

K l ti luani ga ti l vai zoi ná zu, k ni mu naazu ti kona uunaanig (40) te ebai zu, ti ale ma, ti li olu gal kp ma elei nu yeezazu , nii ak ti Moa e yooi maaz l gaa elasu, ti kaku si oozagiti bo, kpolo i pelei folo ulazu elei (10:11--21:35).

Gaa w su aa elagiti ta faiti ma ziiti d zu, niiti ti ogi ze ai Moa e yooi a. Miná a Izelay le a zoo é l ga ná elei Kanaan yooi zu (22:1--36:13).

S i nii a il su Egez de ta Leevi nuiti ta-z i ti polu, é GALA ná-nu us iti k elei l , ta-nu us lai zu, lada vai ta in in faiti ti ná, ta i d i tai te ei, ta b l i ta unmaayei. To a GALA ná-woo iladai l zu alaa, nii é la latiga, é a ga ma u, ná-nu us iti tetema, woo iladai nii é la ná-to kpaangi ta ná-telebodai ze ea ma.

Moize a tosu ná aai Mali ii ta ná-nu us iti z zu, GALA ná-faiti maa akpa fai, to a ga naama elai, ta nii n b ilibalai su, to a losu t un kakala alaa, é ga maalobo nui, nii é la l a woovele nu us iti ta-vaa zu.

IZELAYELE NUITI KEAI MA SINAYI TEUEBAI ZU

(1:1--10:10)

Izelay le nuiti gaalu faa m ungi

¹ G o GALAGI ni Moize Sinayi te ebai zu, GALA daa omi se e l i wu, alugi velesi i ma volo m ungi ma, ti ulaai ma Ezipete yooi a, ma onagi velesi i. É ni ma: ² «À Izelay le nu us iti kpein gaalu, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, wo zunuiti kpein gaalu, ³ é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, nii d in seeliai k vai ma Izelay le nuiti saama. Wa Aal n, wa ti aalu ga k b i elei.

⁴ «Zunu ilagila ka wo a, é ula bolodai ilagilagi zu, zunui nii a ga p l ye e undi ii. ⁵ W l zunuiti daaseigiti ba, niiti ta wo a:

Lu n b , Elisuul, Sedeyuul ná-doun zunui,

⁶ Simiy n b , Selumiy le, Sulisadayi ná-doun zunui,

⁷ Zuda b , Naason, Aminada e ná-doun zunui,

⁸ Isakaal b , Netaney le, Suaal ná-doun zunui,

⁹ Za ul n b , Elia e, Geelon ná-doun zunui,

¹⁰ Zoz fe ná-doun zunuiti p b ,

Efelayime b , Elisama, Amiyude ná-doun zunui,

Manasee b , Gameliy le, Peedaasuul ná-doun zunui,

¹¹ B nzam n b , A idan, Gidey ni ná-doun zunui,

¹² Dan b , Ayiyez l, Amisadayi ná-doun zunui,

¹³ As l b , Pagiy le, W kelan ná-doun zunui,

¹⁴ Gade b , Eliazafe, Deyuw le ná-doun zunui,

¹⁵ N fetali b , Ayila, Enan ná-doun zunui.»

¹⁶ Naati ka ti ni ga nu us iti gaazu ti, ti ti lolini. Ti ni ga ta-wolodamaiti ta-lotu iti. Tiya a ti ni alaa ga Izelay le gi ma undi iiti.

¹⁷ Moize ta Aal n ti zunui niiti kp ni a, niiti ziimaze egi ni ga tiye ga ti-laaseigiti. ¹⁸ Ti nu us iti p gaal ni ba, alugi velesi i ma volo

m ungi ma. Ti Izelay le nuiti kpein gaaluni, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti. Ti zunuiti daaseigiti s ni ga gilagila, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu,¹⁹ e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya. Zekana Moize ta- aalugi woni da Sinayi te e bai zu.

²⁰ Lu n, Izelay le ná-doun zunu m ungi, mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li k ma .
²¹ Lu n ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ni ga zunu waa uunaani maazu l zita und lug (46 500).

²² Simiy n mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li k ma .²³ Simiy n ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ni ga zunu waa uul lu maazu taa uu unsa ag (59 300).

²⁴ Gade mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li k ma .²⁵ Gade ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ni ga zunu waa uunaani maazu l lu und zita puul lu (45 650).

²⁶ Zuda mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li k ma .²⁷ Zuda ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ni ga zunu waa uul fela maazu naani und zita (74 600).

²⁸ Isakaal mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li k ma .²⁹ Isakaal ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ni ga zunu waa uul lu maazu naani unnaani (54 400).

³⁰ Za ul n mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li k ma .³¹ Za ul n ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ni ga zunu waa uul lu maazu l fela unnaani (57 400).

³² Zoz fe ná-doun zunui Efelayime mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li k ma .³³ Efelayime ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ni ga zunu waa uunaani und lu (40 500).

³⁴ Manasee mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li k ma .³⁵ Manasee ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ni ga zunu waa uusa a maazu fele unfeleg (32 200).

³⁶ B nzam n mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li k ma .³⁷ B nzam n ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ni ga zunu waa uusa a maazu l lu unnaanig (35 400).

³⁸ Dan mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li k ma .³⁹ Dan ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ni ga zunu waa uul zita maazu fele und fela (62 700).

⁴⁰ As l mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li k ma .⁴¹ As l ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ni ga zunu waa uunaani maazu ila und lug (41 500).

⁴² N fetali mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu,

niiti kpein ta la zoo ti li k ma .⁴³ N fetalí ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ni ga zunu waa uul lu maazu sa a unnaanig (53 400).

⁴⁴ Naati tieg i a Moizeni ta Aal n ti gaaluni. Zunu puug maazu feleg iti (12) niiti ti ni ga Izelay le woloda undi iiti, naati ti ni ti a. ⁴⁵ Izelay le nuiti saama, niiti kpein ti ti aaluni, e elei ta- l ye eiti ti la, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li k ma ,⁴⁶ ti ni ga zunu waaund zita zunu waasa ag und lu puul lu (603 550).

Leevi nuiti ta-vai

⁴⁷ Leevi nuiti ta-wolodai zu, ti- l ye eiti bu, ti aa la ni luni ti zaama. ⁴⁸ G o GALAGI ni Moize , é ma: ⁴⁹ «Mina Leevi nuiti ta-wolodamaiti gaalu, mina ti aalu Izelay le nuiti saama g l in. ⁵⁰ Se e l adegai, nii zeele woo esui bu, naa ma wotii ve Leevi nuiti zea, ta ma z laiti kpein, ta nii kpein é ga naama vai. Ta se e l i ze e, ta ná-s laiti kpein, ti ná-botii , ti u se e l adegai maa oolii zu. ⁵¹ Si gi zu se e l adegai a na ze ea la losu , é a li ada ili, Leevi nuiti ta kulakula ba, ti to olu ga niin , ta zeizu ná. Z i n p a maa u ana ná a, nii é la ga Leevi ná-bolodai zu nui ta, ta naama nui aa. ⁵² Izelay le nuiti ta u ti- uuzu ti ilagilagi, ná-bolodai ná-poogi oba . ⁵³ K l Leevi nuiti ta u se e l adegai maa oolii zu, nii zeele woo esui bu, naa a a k nà-zii aawanai mina vuka Izelay le b i ma. Leevi nuiti ta se e l adegai mak su.»

⁵⁴ Izelay le nuiti ti oloni, ti deveiti kpein so, niiti G o GALAGI ti veeni Moize ya.

2

Izelay le nuiti puu elei

¹ G o GALAGI ni Moize ta Aal n , é ti ma: ² «Izelay le nuiti ti ilagilagi a u ná-bolodai ná-poogi oba , ta- l ye eiti ta- oogi wu. Ta u GALA daa omi se e l i letema, ta maa oolii zu.

³ «Zuda ná-bolodai a u folo ulazu elei, ná-poogi wu, ga ná-k giti k elei. Ná-kundi ii a ga Naason, Aminada e ná-doun zunui. ⁴ Ná-k gi lieg i a ga zunu waa uul fela maazu naani und zita (74 600). ⁵ Isakaal ná-bolodai a u koba . Ná-kundi ii a ga Netaney le, Suaal ná-doun zunui. ⁶ Ná-k gi lieg i a ga zunu waa uul lu maazu naani unnaanig (54 400). ⁷ Za ul n ná-bolodai a u z la elei. Ná-kundi ii a ga Elia e, Geelon ná-doun zunui. ⁸ Ná-k gi lieg i a ga zunu waa uul lu maazu l fela unnaanig (57 400). ⁹ Zuda ná-k giti ti-lieg i a ga zunu waaungila puul sa a maazu l zita unnaanig (186 400). Naati ka ta lo si i ma elei la.

¹⁰ «Lu n ná-bolodai a u nu yeezazu elei, ná-poogi wu, ga ná-k giti k elei. Ná-kundi ii a ga Elisuul, Sedeyuul ná-doun zunui. ¹¹ Ná-k gi lieg i a ga zunu waa uunaani maazu l zita und lug (46 500). ¹² Simiy n ná-bolodai a u koba . Ná-kundi ii a ga Selumiy le, Sulisadayi ná-doun zunui. ¹³ Ná-k gi lieg i a ga zunu waa uul lu maazu taa uu unsa ag (59 300). ¹⁴ Gade ná-bolodai a u z la elei. Ná-kundi ii a ga Eliazafe, Leyuw le ná-doun zunui. ¹⁵ Ná-k gi lieg i a ga zunu waa uunaani maazu l lu und zita puul lug (45 650). ¹⁶ Lu n ná-k giti ti-lieg i a ga zunu waaungila puul lu maazu ila unnaani puul lug (151 450). Naati ka ta elelaiti polu si wo fai zu.

¹⁷ «Naa oluma, Leevi nuiti ta il ti olu ga GALA daa omi se e l i, si wo fai zu. Ta k feleg m ungiti ta k feleg aa elagiti

z zu. Uelei ti uu elei la, pele ana ta lii la, s ge y losu, ti ilagilagi, ta ta- oogiti.

¹⁸ «Efelayime ná-bolodai a u folo liizu elei, ná-poogi wu, ga ná-k giti k elei. Ná-kundi ii a ga Elisama, Amiyude ná-doun zunui. ¹⁹ Ná-k gi lieg i a ga zunu waa uunaani und lug (40 500). ²⁰ Manasee ná-bolodai a u koba . Ná-kundi ii a ga Gameliy le, Peedaasuul ná-doun zunui. ²¹ Ná-k gi lieg i a ga zunu waa uusa a maazu fele unfeleg (32 200). ²² B nzam n ná-bolodai a uz la elei. Ná-kundi ii a ga A idan, Gidey ni ná-doun zunui. ²³ Ná-k gi lieg i a ga zunu waa uusa a maazu l lu unnaanig (35 400). ²⁴ Efelayime ná-k giti ti-lieg i a ga zunu waaungila maazu l sa a ungila (108 100). Naati ka ta liizu togi za asi i zu.

²⁵ Dan ná-bolodai a u nu zu elei, ná-poogi wu, ga ná-k giti k elei. Ná-kundi ii a ga Ayiyez l, Amisadayi ná-doun zunui. ²⁶ Ná-k gi lieg i a ga zunu waa uul zita maazu feleg und fela (62 700). ²⁷ As l ná-bolodai a u koba . Ná-kundi ii a ga Pagiy le, W kelan ná-doun zunui. ²⁸ Ná-k gi lieg i a ga zunu waa uunaani maazu ila und lug (41 500). ²⁹ N fetali ná-bolodai a uz la elei. Ná-kundi ii a ga Ayila, Enan ná-doun zunui. ³⁰ Ná-k gi lieg i a ga zunu waa uul lu maazu sa a unnaanig (53 400). ³¹ Dan ná-k giti ti-lieg i a ga zunu waaungila puul lug maazu l fela und zita (157 600). Naati ka ta li ga gaa elagi ta ta- oogiti.»

³² Izelay le nu us iti ti ti aaluni ga p l ye ei, ta ta- giti k elei, ti-lieg i ni ga zunu waaund zita zunu waasa ag und lu puul lug (603 550). ³³ Leevi nuiti gaa la ni luni Izelay le nui z iti saama, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³⁴ Izelay le nuiti ti zi ni ga deveiti p , e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya. Naa a é k ni, ti ni uuzu ta- oogi oba. Ta na ziaa, ti lo ga ta-woloda elei, ta p l ye e elei.

3

Aal n ná-doun zunuiti ta-wotii

¹ Aal n ta Moize ti-mavofodai t , si gi zu G o GALAGI ni la Moize Sinayi gizei ma.

² Aal n ná-doun zunuiti daaseigiti kaa: ma m ungi laaseigi ni ga Nada e, naa olumai A iyu ta Elezaal, ta Itamaal. ³ Ti ni ga zala a ula nuiti, gul adegai zi ni ti ma, zobogi ve ti ya, ga ti zala a ula wotii . ⁴ K l Nada e ta A iyu ti zaani G o GALAGI aazu Sinayi te ebai zu, t ze ti aani ga abu iligi. Ti la ni doun a z l ni. Elezaal ta Itamaal ti zala a ula wotii ni, ti- Aal n a w l ti ma.

Leevi nuiti k vai

zala a ula nuiti ta-wotii zu

⁵ G o GALAGI ni Moize , é ma: ⁶ «Da ga Leevi mavofodai, è ma nu us iti pu zala a ula nui Aal n yeema, ga ti a ba. ⁷ Ta zu ná-botii zu, ta nu us iti ta-wotii, GALA daa omi se e l i akala, ti ti-losu ti kpein k , ti daazeeli, é lo se e l adegai a. ⁸ Ti aa a GALA daa omi se e l i wu z laiti ma, ti ti mak , ti Izelay le nuiti ta-wotii zu, ti ti-losu kpein k , ti daazeeli, é lo se e l adegai vai a. ⁹ Da Leevi nuiti fe Aal n ta ná-doun zunuiti zea. Ta veezu b g l in, ti ga Izelay le nuiti gaazu . ¹⁰ Da Aal n ta ná-doun zunuiti sei, ti zala a ula wotii . Z in p a maa u ana se e l adegai a, nii é la ga ta- l ye ei wu nui ta, ta naama nui aa.»

¹¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹² «W l , gè yiimaze ea ga Leevi nuiti, Izelay le nuiti saama, doun zunu m ungiti kpein potogi zu, Izelay le anzanuiti ti-loun m ungiti. Ta ga r n n iti. ¹³ Doun zunu m ungiti kpein ka ga r n n , é zo naama voloi ma, yeei gè Ezipete yooi zu loun zunu m ungiti paani la, gè Izelay le loun zunu m ungiti mak ni , é zo nuiti ti-lointi ma, é li suaiti ti-yi oiti p . Ta ga r n n . Nà ga G o GALAGI.»

Leevi nuiti gaalu fai

¹⁴ G o GALAGI devei veeni Moize ya, Sinayi te ebai zu, é ma: ¹⁵ «Leevi mavofodaiti gaalu, e elei ta- l ye eiti ti la, ta ta-wolodamaiti. Da zunuiti kpein gaalu, é zo alu gila ma, é l zeemaazu.» ¹⁶ Moize ti aaluni G o GALAGI ná-devei zu, e elei é ma levei z l ni da.

¹⁷ Leevi ná-doun zunuiti daaseigiti ti ni ga: G leson, Ke ate ta Melali. ¹⁸ G leson ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, e elei ta-wolodamaiti ti la: Li eni ta Simeyi. ¹⁹ Ke ate ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, e elei ta-wolodamaiti ti la: Amelame, Yise aal, Gee el n, ta Uziy le. ²⁰ Melali ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, e elei ta-wolodamaiti ti la: Maali ta Musi. Leevi ná-bolodamaiti kana, e elei ta- l ye eiti ti la.

²¹ G leson mavofodaiti ti ni ga Li eni ná-bolodamaiti ta Simeyi n n iti. ²² Ti-lieg i ni ga zunu waad fela und lug (7 500), é zo alu gila ma, é l zeemaazu. ²³ G leson ná-bolodamaiti ti- uuzu ni ga se e l adegai olu elei, folo liizu elei. ²⁴ G leson ná-bolodamaiti ta- undi ii ni ga Eliazafe, Lay le ná-doun zunui. ²⁵ Ti-losu ni ga ti aa a GALA daa omi se e l i aalobazu niiti ma: se e l adegai, ta ma maze ei, ta se e zu ooza golai, nii é GALA daa omi se e l i laa , ²⁶ ta kooi ma zasai laa ma ze e zu ooza golai, ta sasai ma ze eiti, nii é se e l adegai ta zala a ulazu maa oolii zu, é ta- aluiti ba. Tiya a ti- as ni ga botii, nii togai naama aniiti kpein ba.

²⁷ Ke ate mavofodaiti ti ni ga Amelame ná-bolodamaiti, ta Yise aal n n iti, naa Gee el n ta Uziy le t n iti ba. ²⁸ Ti-lieg i ni ga zunu waad sa a und zita (8 600), é zo alu gila ma, é l zeemaazu. Ti p ka ti ni seizu adegai ma wotii zu. ²⁹ Ke ate ná-bolodamaiti ti- uuzu ni ga nu yeezazu elei se e l adegai ilazu . ³⁰ Ke ate ná-bolodamaiti ta- l ye eiti ta- undi ii ni ga Elisafan, Uziy le ná-doun zunui. ³¹ Ti-losu ni ga ti aa a GALA daa omi se e l i ma z lai niiti ma: minaze e kesui, ta ta alii, ta fitina zeii, ta zala a ulazu ti, ta seizu adegai ma z laiti kpein, niiti botii ni zu ga tiye, ta se e zu ooza golai. Tiya a ti- as ni ga botii, nii togai naama aniiti kpein ba. ³² Leevi nuiti ta- undi i wolai ni ga Elezaal, zala a ula nui Aal n ná-doun zunui. To a é ni w l zu Leevi nuiti ma, niiti ti ni seizu adegai ma wotii zu.

³³ Melali mavofodaiti ti ni ga Maali ná-bolodamaiti ta Musi n n iti. ³⁴ Ti-lieg i ni ga zunu waad zita unfeleg (6 200), é zo alu gila ma, é l zeemaazu. ³⁵ Melali ná-bolodamaiti ta- l ye eiti ta- undi ii ni ga Suliy le, A iyayile ná-doun zunui. Ti- uuzu ni ga se e l adegai ilazu elei nu zu . ³⁶ Ti-losu ni ga ti aa a GALA daa omi se e l i aalobazu niiti ma: se e l adegai ma d giti, ta ma wulu z kp iti, ta ma l pkalaiti, ta ta-labuiti, ta ta- z laiti kpein niiti botii ni zu ga tiye, ³⁷ ta t kpalaiti ti ni ga kooi ma zasai, é ooli ma, é ta- labuiti ba, ta ti zuzo k luiti, ta ta- aluiti.

³⁸ Moize-o, Aal n ta ná-doun zunuiti-yo, ti uuni se e l adegai akala , folo ulazu elei, GALA daa omi se e l i laa . Ti ni seizu adegai ma wotii zu Izelay le nuiti daaseigi zu. Z i n p a la maa u ana ná a, ta naama nui aa.

³⁹ Leevi nuiti kpein, niiti Moizeni ta Aal n ti ti aaluni, zunuiti, é zo alu gila ma, é l zeemaazu, e elei G o GALAGI ná-devei ni la, é lo p l ye eiti ba, ti ni ga zunu waa uufele maazu feleg (22 000).

Doun m ungiti un m fai

⁴⁰ G o GALAGI ni Moize ma: «Doun zunu m ungiti kpein gaalu Izelay le nuiti saama, é zo alu gila ma, é l zeemaazu, è ti-laaseigiti s . ⁴¹ Da Leevi nuiti fe b , Izelay le nuiti ti-loun zunu m ungiti potogi zu. Nà ga G o GALAGI. Leevi nuiti ta-loganiiti ta ga r n , Izelay le nuiti ta-logani zin m ungiti potogi zu.» ⁴² Moize doun zunu m ungiti kpein gaaluni Izelay le nuiti saama, e elei G o GALAGI ma levei veeni la zea. ⁴³ Doun zunu m ungi kpein gaaluni, é zo alu gila ma, é l zeemaazu. Ti-lieg i ni ga waa uufele maazu fele unfele puul fela maazu sa ag (22 273).

⁴⁴ G o GALAGI ni Moize , é ma: ⁴⁵ «Leevi nuiti fe b , Izelay le nuiti ti-loun zunu m ungiti potogi zu, ta Leevi nuiti ta-loganiiti, Izelay le nuiti ta-loganiiti potogi zu. Leevi nuiti ta ga r n . Nà ga G o GALAGI. ⁴⁶ Izelay le nuiti ti-loun zunu m ungiti, zunu unfele puul fela maazu sa ag (273) un m fai zu, nii daai ma, ti y zu ma ta Leevi nuiti, ⁴⁷ naa aga a wali ael lud lu kula ti ilagilagi un m fai zu. Wali aei naa zoloo seizu adegai ma walii ma, nii bu gi ga galamu puug . ⁴⁸ Da walii naa ve Aal n ta ná-doun zunuiti zea, ga naati un m ganii, niiti ti-lieg i a le e Leevi nuiti tieg i a.» ⁴⁹ Moize un m gi ma walii zoni, é ula naati zea, niiti ti-lieg i ud ni Leevi nuiti maazu, ti un m gai, ⁵⁰ é walii zoni, é ula Izelay le nuiti ti-loun zunu m ungiti zea, é ga wali aei waagila unsa a puul zita maazu l lug (1 365), e elei seizu adegai ma walii la. ⁵¹ Moize un m gi ma walii veeni Aal n ta ná-doun zunuiti zea, é zoloo G o GALAGI ná-devei ma, e elei G o GALAGI Moize i leveni la.

4

Ke ate ná-doun zunuiti ta-wotii

¹ G o GALAGI ni Moize ta Aal n , é ti ma: ² «Ke ate mavofodaiti gaalu, Leevi ná-doun zunuiti saama, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta l ye eiti, ³ é zo kona uusa ag (30) ma, é li kona uul lug (50) , nii n p gi a zoloo GALA daa omi se e l i ma wotii ta vai ma.

⁴ «Ke ate mavofodaiti ta-wotii t , ta k zu GALA daa omi se e l i wu: ada adegai wolai ma as i a ti unma. ⁵ Si gi zu ta liizu la, ti ze e ti- uuzu , Aal n ta ná-doun zunuiti ta se e zu ooza golai ula, ti zeele woo esui maavelevele la, ⁶ nuni l i ma, ti se e iinii maazu, naa olu ti kesui ze e wulu z kp iti to ba.

⁷ «Ta se e iinii ta alii ma, nii ului laazu ga GALA b , ti di iiti sei maazu, ta tazaiti, puya zala ai vaa zu, ta kokoiti, ta zia w iti. Buluiti ti veai GALA b , naati ta y ná ta alii a. ⁸ Ta p maze e i s s gi ma aniiti ma, naa olu ti nuni l i velevele ti ma, naa olu ti ta alii ze e wulu z kp iti to ba.

⁹ «Ta se e iinii ze e, ti felevele fitina ze i anii ma, woza ala fai zu, ta ná-fitinaiti, ta ná-sala a zo s laiti, ta ná-sala a ze e ani akaiti, ta ná-gul ani akaiti, ná-botii vai ma. ¹⁰ Ta ti maavelevele, ta ná-s laiti kpein, nuni l i zu, ti ti la kas ze e wului ma.

¹¹ «Ta p maze e iinii zala a ulazu ma, nii zanugi zi ni maa , ti maavelevele ga nuni l i, naa olu ti se e wulu z kp iti to ba.

¹² Ta ani akaiti kpein se e, niiti ti botii zu ga tiye seizu adegai zu, ti ti u se e iinii zu, ti ti maavelevele ga nuni l i, naa olu ti ti la kas ze e wului ma.

¹³ «Ta zala a ulazu ma yu ui ula su, ti p maze e igi niina gaazu, ¹⁴ naa a ti s laiti kpein puuzu maazu, niiti ti ga ná-boti aniiti: abu

ze e aniiti, sua z mit wolaiti, p luiti, ta kokoiti. Naa oluma ta nuni l i ti p maazu, ti se e wulu z kp iti to ba.

¹⁵ «Si gi zu Aal n ta ná-doun zunuiti ti esu la ga seizu adegai ta s laiti maavelevele, ti lii zi gi zu, ti a ze e uuzu , Ke ate ná-nuiti ta a niina, ti ti ze e. K l ti mina yeev u ada adegai ma anii ta a, ti a za. Ke ate mavofodaiti tosu ana, GALA daa omi se e l i ná-fai zu.

¹⁶ «Zala a ula nui Aal n ná-doun zunui Elezaal losu a ga, é a w l fitinai ná-gul i ma ta ani maku n n gi, ta veb anii é ulazu folo-o-folo, ta si ma wul adegai. To a se e l adegai ma w l ma vai kpein k , ta bu anii kpein, ta seizu adegai, é ma z laiti kpein ba.»

¹⁷ G o GALAGI ni Moize ta Aal n , é ti ma: ¹⁸ «À mina va bu ga Ke ate nuiti ta-wolodai ma l ye eiti ma zuwu aale e Leevi nuiti saama. ¹⁹ W l pelegi maan ai wo k la ti , nii a k ti z nvui wo, ti mina za: Si gi zu ti aazu la ani adegaiti p b , i è ga Aal n, wa è-loun zunuiti, wa l , wo s tosu l la, nii maan ai é k . ²⁰ Ke ate nuiti ti maa la n ni, ti a l ada adegai ey su p , naa t faa zu, an yee ala go n laawu, ti a za.»

G lesome nuiti ta-wotii

²¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ²² «G leson mavofodai aalu, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti. ²³ Da zunuiti kpein gaalu, é zo kona uusa ag (30) ma, é li kona uul lug (50) , nii n p gi a zoloo GALA daa omi se e l i ma wotii ta vai ma. ²⁴ W l nii a é zu ga G leson nuiti ta- l ye eiti tosu , nii ta k , ta nii ta se e: ²⁵ ta a se e l adegai ma landaiti se e, ta GALA daa omi se e l i, ta ma maze eiti, ta nuni l i é zu ti maazu, ta se e zu ooza golai é GALA daa omi se e l i laa , ²⁶ ta kooi ma zasai, nii é se e l adegai ta zala a ulazu maa oolii zu, ta sasai laa ma ze e zu ooza golai, é ta- aluiti ba, ta naama z laiti kpein. Ta botii kpein k , nii togai naa a. ²⁷ G leson mavofodaiti ta ta-wotii kpein k Aal n ta ná-doun zunuiti ta- levei wu, ti naama as i ze e, nii maan ai ti se e, ti ti-losu laazeeli. ²⁸ Pele ana G leson nuiti ta- l ye eiti ta-wotii a la, é lo GALA daa omi se e l i vai a. Ta k , ti daazeeli zala a ula nui Aal n ná-doun zunui Itamaal ná-devei wu.

Melali nuiti ta-wotii

²⁹ «Da Melali mavofodaiti gaalu alaa, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti. ³⁰ Da zunuiti kpein gaalu, é zo kona uusa ag (30) ma, é li kona uul lug (50) , nii n p gi a zoloo GALA daa omi se e l i ma wotii ta vai ma.

³¹ «W l , nii a maan ai ga ti a se e, GALA daa omi se e l i ma z laiti su: se e l adegai ma d giti, ta ma wulu z kp iti, ta ma l kpalaiti, ta ma labuiti, ³² ta t kpalaiti ti ni ga kooi ma zasai, é ooli ma, é ta-labuiti ba, ta ti zuzo k luiti, ta ta- aluiti, ta s lai nii kpein fiz gai ti loda vai zu. Wa s ná-s la l la, nii a se ezu. ³³ Pele ana Melali nuiti ta- l ye eiti ta-wotii a la, ta ti-losu , é lo GALA daa omi se e l i vai a. Naa a ta k zu Itamaal yeezu, nii é ga zala a ula nui Aal n ná-doun zunui.»

Leevi nuiti gaalu fai,

niiti ti ni botii zu

³⁴ Moize ta Aal n ta nu us iti ta- undi iiti ti Ke ate mavofodaiti gaaluni, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, ³⁵ é zo kona uusa ag (30) ma, é li kona uul lug (50) , nii n p gi a zoloo GALA daa omi se e l i ma wotii ta vai ma. ³⁶ Nii gaaluni ta-wolodamaiti su, naa ni ga zunu waafeleg und fela puul lug (2 750). ³⁷ Ke ate ná-bolodamaiti kana, ti ti

aaluni, nii kpein é ni botii zu GALA daa omi se e l i wu. Moize ta Aal n ti ti aaluni, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³⁸ G leson mavofodaiti ti aaluni, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, ³⁹ é zo kona uusa ag (30) ma, é li kona uul lug (50) , nii n p gi a zoloo GALA daa omi se e l i ma wotii ta vai ma, ⁴⁰ nii gaaluni, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, naa ni ga zunu waafeleg und zita puusa ag (2 630). ⁴¹ G leson ná-bolodamaiti kana, ti ti aaluni, nii kpein é ni botii zu GALA daa omi se e l i wu. Moize ta Aal n ti ti aaluni, e elei G o GALAGI ma levei veeni la ti ya.

⁴² Melali ná-bolodamaiti ti aaluni, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, ⁴³ é zo kona uusa ag (30) ma, é li kona uul lug (50) , nii n p gi a zoloo GALA daa omi se e l i ma wotii ta vai ma, ⁴⁴ nii gaaluni, e elei ta-wolodamaiti ti la, naa ni ga zunu waasa ag unfeleg (3 200). ⁴⁵ Melali ná-bolodamaiti kana, ti ti aaluni. Moize ta Aal n ti ti aaluni, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

⁴⁶ Leevi nuiti, Moize ta Aal n ta Izelay le nuiti ta- undi iiti ti ti aaluni, e elei ta-wolodamaiti ti la, ta ta- l ye eiti, ⁴⁷ é zo kona uusa ag (30) ma, é li kona uul lug (50) , nii n p gi a zoloo GALA daa omi se e l i ma wotii ta vai ma, ⁴⁸ ti-lieg i ni ga zunu waad sa a und lug puul sa a (8 580). ⁴⁹ G o GALAGI a é devei veeni ga ti ti aalu, Moize s ná-boti l ni la, nii maan ai é k , ta kas i nii maan ai é se e, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

5

T gi é lo ade fai a

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «Devei ve Izelay le nuiti zea ga ti naati kpein kula zaama ti- uuzu , niiti ti z ai ga gee zee i, aa kala a kolegi, aa ti v uai poomai ta a. ³ É ni ga zunu aa anzanu, wa ti ula wo- uuzu a, ti mina wo- uuzu z , gè zeini ná wo zaama.» ⁴ Izelay le nuiti ti woozogi ni, ti naama nuiti kpein kulani ti- uuzu a, ti li ná olu , e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Unmai ma vaazu t i

⁵ G o GALAGI ni Moize , é ma: ⁶ «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Ni zunu aa anzanu a aa ona nui ta ma, to a ga ladalala nu G o GALAGI letema, k ni é leve ga s a nu. ⁷ To a la z ga ga kotoi é k ai. To a ma anii aa ale ma naa , nii é aa ogai ma, é kp ba ga ma gaa w su l lug i zeizu ilagi. ⁸ Ni nui nii kpaá omai wogai la, naa za, tama ná-pogani ze e nu la ná, nii faazu t i a wo zeezaama, aniiti kpein ta ve G o GALAGI , naa a ga zala a ula nui a ta ve zea, é baala sin i a, é ga koto gba zala ai s a nui . ⁹ Veb ani adegai kpein Izelay le nuiti ta kula, faan gelei nii a ze e ba, é ve zala a ula nui ya, naa a ga naa n n . ¹⁰ Nii nui feezu G o GALAGI , naa a ve zala a ula nui ya, nii nui a fe zala a ula nui ya, naa n n ana.»

Tolo vai é il anzanui a

¹¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹² «B Izelay le nuiti p , è ti ma: W l nii maan ai wo k , ni anzanui ta a sinigi yaavana, é b ga ladalala nu. ¹³ Ni zunu ili ka laana la, sinigi la oleni ma, t ze i é z d uzu, zeele la ná, a zeele woo wo daal ma, tama é la zoni ná k zu , ¹⁴ si gi zu tolo igi zu la sinigi , é zoo i anzai ma, é ni ga ite vaa aa z , ¹⁵ to a aa la zala a ula nui b , moloji nii é ga w lezege, to a naama z i kilo sa ag ze e, é k b ga zala ai,

é mina gul u ma, é mina ani maku n n pu ma, maz l to a ga tolo zala ai, veb anii nii é faa aaza golai ma vai loozu nu isu.

¹⁶ «Zala a ula nui a maa u a ga anzanui seizu adegai a, é lo G o GALAGI akala. ¹⁷ To a zi adegai za a p l li i zu, é se e l adegai ma vufiligi y , é pu su. ¹⁸ To a anzanui aal G o GALAGI aazu, é n ungi vie, é veb anii ve zea, nii é ná-faa aazagi ma iz sui wosu, naa a é ga tolo zala ai, k l zala a ula nui i a foovoo wanai zo ya. ¹⁹ To a anzanui ma: «Da onazu ga: Ni zunu ili ge la d laani ga e, è la d z ni, è a è-zinigi yaava, kaipa è zeini b , naazu foovoo wanai nii mina faa u n p k ga e. ²⁰ K l tama, è ze i ai ma zini b , ni è è-zinigi yaava, è z , è la zunu ili koba, ²¹ a onazu, è yeezei niima voovooiti bu: G o GALAGI è- alaiti f , é è- ogi l da, ey su a-nu us iti ta na foovoo loa, ti pok è ma. ²² Foovoo i t i g e l è oozu, é è- ogi l da, é è- alaiti f !» Anzanui a goo aa ote, é ma: «Ungo, é ana!»

²³ «Zala a ula nui a foovoo vai niiti s s i zu, é gba zi wanai wu. ²⁴ To a zi wanai naa lo anzanui la, nii é ga foovoo i, é kp le, é yei koozu. ²⁵ Aisa naa a , zala a ula nui a tolo zala ai ze e anzanui ya, é dat vai ma oogi G o GALAGI aazu, naa olu é aa la zala a ulazu . ²⁶ Zala a ula nui a zee gila se e ba, é mak ga iz sui, é gala, zala a ulazu , naa oluma, é zi i ve anzanui ya, é kp le. ²⁷ Ni gaama e ga é z , é ga ladalala nui sinigi , foovoo i a yei koozu , é naa wona, kogi l da, kpalaiti ta v , ey su ná-nu us iti ta na foovoo loa, ti pok ma. ²⁸ K l ni anzanui la z ni, ni adeg , faa u n p ge la a la, to a zoo é doun a z l olu.

²⁹ «Naa a é gat gié il tolo vai a, si gi zu anzanui é zini b , é sinigi yaavazu la, é z , ³⁰ aa ni tolo yii a l na zunui ta yiima, é zoo i anzai ma kolo olo fai zu. To a ula la G o GALAGI akala. Zala a ula nui a naa , nii kpein s ai t gi zu. ³¹ Anzazinigi a ga s balala nu naazu, anzanui ná-faa aaza golai ma as i a la t i unma.»

6

Nuiti ti alivaazu

G o GALAGI ma
¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Si gi zu zunui ta, aa anzanui ta alivaazu la G o GALAGI , é alivaa minaze egi wo, ³ k ni é zo, é mina d le, aa kp le ani n p a nu aazulati, é mina d la a le, an kp le ani la ai ta ma zii n p nii a nu zo, é mina leez in ma i ta le, é mina leez in ta mi, ma undui aa ma v i. ⁴ Ey su kalivaa zi gi e, é mina leez in aalobazu tan p mi, é zo ma aei ma, é li ma l p .

⁵ «Naama yee alai kpein daawu, niiti kalivaai ti zu G o GALAGI ma, n ungi mina wo, ey su naama yee alaiti daazeeli, to a ade niina, é n unde ai ta kp l iti z ná.

⁶ «Yee alai kpein daawu, é deveai ga é aliva G o GALAGI ma, é mina maa u a nu ooma a. ⁷ É mina z t gi letemazu, k , aa dee, aa k loun zunu , aa baazeela , ni naa ta a zaana, maz l ná-kalivaa vai GALA ma, naama oogi a unma . ⁸ Kalivaa zi gi kpein daawu, to a ga nu adegai G o GALAGI .

⁹ «Ni nui ta a zaana koba kpaun, n ungi é kalivaai, naa z a, to a n ungi wo ta kp l i, folo l felasi i ma, ná- ade foloi. ¹⁰ Foloi l sa asi i, to a li ga kpumago feleg aa poopoo kpokpa feleg zala a ula nui , GALA daa omi se e l i laa . ¹¹ Zala a ula nui a gila kula ga koto gba zala ai, é z i

ga gala zala ai, kotoi k ai ga é yeev u poomai a, naa gbaai ana. Naama voloi n zu, to an ungi aliva m n ga niin .¹² To a aliva olu ga niin G o GALAGI ma, ná-kalivaa yee alaiti faa zu é a deveni. To a kona gila baala sin i ula ga faazu t zala ai. Foloiti ti le egai, é mina m naati gaalu, t ze i ná-kalivaa voloiti ti z ni.

¹³ «T gi t é il alivaa vai a: foloi ná-kalivaa vai esu la, naama voloi ta aa la GALA daa omi se e l i laa .¹⁴ To a ná-zala ai ula G o GALAGI : kona gila baala sin ila, nii n uzu la ba, naa a ga gala zala ai, ta kona gila baala saa ila, nii n uzu la ba, naa a ga koto gba zala ai, ta baala sin wolai, nii n uzu la ba, naa a ga ziil i zala ai. ¹⁵ Bului l la su, to a a alaa ga naama l gi: ului kp t ai ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i, ta ulu l v iti l la su, gul i uai ma, é ta-veb aniiti ba, ta ta- uya zala aiti. ¹⁶ Zala a ula nui a a ga ti p G o GALAGI akala, é ná-koto gba zala ai ula, ta ná-gala zala ai. ¹⁷ To a baala sin wolai ula ga ziil i zala ai G o GALAGI , ta ului l la su, naama l gi, é kp ná-veb anii a ta ná-puya zala ai. ¹⁸ Nui kalivaa i, naa a n ungi wo, GALA daa omi se e l i laa . To a n unde ai ze e ta kp l i, é ti ili abui a, nii é ziil i zala ai wu. ¹⁹ Zala a ula nui a baala sin wolai ma akigi ze e, nii giliai, ta ulu ila l la su, ta ulu l v ila l la su, é fe nui naa ya, nii é alivaa i, naa a ena ga n ungi wo. ²⁰ Naa olu, zala a ula nui a ti lat vai ma oogi G o GALAGI aazu. Daamianigi naati adeg , ta ga zala a ula nui n n , é ma ekegi ta ma alai a, niiti ti ula ga dat vai ma oogi. Naa a oluma, nii é alivaa i, naa a zoo é d i le niina.

²¹ «T gi ana é il naama nui a, nii é alivaa zu, é minaze egi ai, nii maan ai é kula ga zala ai G o GALAGI kalivaa vai zu, gaalu ge la naa a, nii a ga faan i ma zobogi b ga é k . To a k e elei a minaze e la, é naa a, nii t gi bogai, é il nui alivaa vai a.»

Tuyai loo elei

²² G o GALAGI ni Moize , é ma: ²³ «B Aal n ta ná-doun zunuiti p , è ti ma: <W l , ele a wa tuya loozu la Izelay le nuiti b , wa ti ma:

²⁴ G o GALAGI tuya loo wo , é wo mak !

²⁵ G o GALAGI yeezei wo wu ga pag !

É zaalai la wo ma!

²⁶ G o GALAGI w l wo ma!

É ziil igi ve wo !

²⁷ Zekana ta woo ula la mà, Izelay le nuiti ta-vaa zu, r un nà, nà tuya loo ti .»

7

Botii l ze i vai

se e l adegai wu

¹ Yeei Moize eni da ga se e l adegai lo, é gul adegai zi ni ma, é fe GALA b . É k ni ana n ga ma z laiti, naa zala a ulazu a, ta ma z laiti. ² P l ye e undi iiti, ti ga bolodaiti ta- undi iiti ti maa u ani. T iti ti loni gaalugi untu . ³ Ti aani ga veb aniiti G o GALAGI : wotolo l zita ti maazu ai, ta nik puug maazu feleg (12), kundi i feleg wotolo ila, nik ilagila. Ti aani ga tiye se e l adegai laa .

⁴ G o GALAGI ni Moize , é ma: ⁵ «Ta-veb aniiti so. Wotoloi niiti, ta nik i niiti, ta l GALA daa omi se e l i ma wotii zu. 'Da kaliva Leevi nuiti ma, e elei ti ilagilagi ta-wotii d ma vai la.» ⁶ Moize yeezeini wotoloi ti bu, ta nik iti, é ti aa w Leevi nuiti ba. ⁷ É wotolo feleg ze eni, ta nik

naanig , é fe G leson ná-nuiti zea, e elei ta-wotii d ma vai ni la. ⁸É wotolo naanig ta nik l sa a ve Melali ná-nuiti zea, t zeii botii lieg i a, ti ni k zu Itamaal yeezu, zala a ula nui Aal n ná-doun zunui. ⁹É la ni ta veeni Ke ate ná-nuiti zea, maz l naati ka ani adegaiti ma as i ni ti unma, k ni ti ena ti ze e ma.

Zala a ulazu laalao fai ma veb aniiti

¹⁰Kundi iiti ti aani ga ta-veb aniiti, voloi ti zala a ulazu veeni la GALA b , ti daalao, ti gul adegai zi ma. Kundi iiti ti aani ga ta-veb aniiti zala a ulazu akala . ¹¹Názu a G o GALAGI ni la Moize ma: «Kundi iiti ti a ga ta-veb aniiti, ti ilagilagi p , nu ila, folo ila, zala a ulazu laalao fai zu.»

¹²Folo m ungi, Naason, Aminada e ná-doun zunui aani, é ná-veb anii l . Naa a é ni ga Zuda mavofodai n n i. ¹³É aani ga tazai, é ga walii, bu gi ga kilo ila ta tukp (1,5), ta koko ila, é ga walii, bu gi ga galamu und sa a (800), e elei seizu adegai ma gi ni zu la, ti feleg p daavega ni de ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i, é a ga veb anii, ¹⁴ta zanu ani aka ila, bu gi ga galamu ungila puug (110), daavegai ga ani maku n n gi. ¹⁵É aani alaa ga nik zin okpa gila, ta baala sin wola ila, ta kona gila baala sin ila, gala zala ai vai zu, ¹⁶ta boli zin ila, koto gba zala ai vai zu, ¹⁷ta nik feleg , ta baala sin wola l lug , ta boli zin l lug , ta kona gila baala sin l lug , ti ga ziil i zala ai. Aminada e ná-doun zunui Naason ná-veb anii ni ga naa.

¹⁸Foloi velesi i, Netaney le, Suaal ná-doun zunui, Isakaal mavofodaiti ta-undi ii aani, é ná-veb anii l . ¹⁹É ni ga tazai, é ga walii, bu gi ga kilo ila ta tukp (1,5), ta koko ila, é ga walii, bu gi ga galamu und sa a (800), e elei seizu adegai ma gi ni zu la, ti feleg p daavega ni de ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i, é a ga veb anii, ²⁰ta zanu ani aka ila, bu gi ga galamu ungila puug (110), daavegai ga ani maku n n gi. ²¹É aani alaa ga nik zin okpa gila, ta baala sin wola ila, ta kona gila baala sin ila, gala zala ai vai zu, ²²ta boli zin ila, koto gba zala ai vai zu, ²³ta nik feleg , ta baala sin wola l lug , ta boli zin l lug , ta kona gila baala sin l lug , ti ga ziil i zala ai. Suaal ná-doun zunui Netaney le ná-veb anii ni ga naa.

²⁴Foloi za asi i, Elia e, Geelon ná-doun zunui, Za ul n mavofodaiti ta-undi ii aani, é ná-veb anii l . ²⁵É ni ga tazai, é ga walii, bu gi ga kilo ila ta tukp (1,5), ta koko ila, é ga walii, bu gi ga galamu und sa a (800), e elei seizu adegai ma gi ni zu la, ti feleg p daavega ni de ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i, é a ga veb anii, ²⁶ta zanu ani aka ila, bu gi ga galamu ungila puug (110), daavegai ga ani maku n n gi. ²⁷É aani alaa ga nik zin okpa gila, ta baala sin wola ila, ta kona gila baala sin ila, gala zala ai vai zu, ²⁸ta boli zin ila, koto gba zala ai vai zu, ²⁹ta nik feleg , ta baala sin wola l lug , ta boli zin l lug , ta kona gila baala sin l lug , ti ga ziil i zala ai. Geelon ná-doun zunui Elia e ná-veb anii ni ga naa.

³⁰Foloi naanisi i, Elisuul, Sedeyuul ná-doun zunui, Lu n mavofodaiti ta-undi i aani, é ná-veb anii l . ³¹É ni ga tazai, é ga walii, bu gi ga kilo ila ta tukp (1,5), ta koko ila, é ga walii, bu gi ga galamu und sa a (800), e elei seizu adegai ma gi ni zu la, ti feleg p daavega ni de ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i, é a ga veb anii, ³²ta zanu ani aka ila, bu gi ga galamu ungila puug (110), daavegai ga ani maku

n n gi. ³³ É aani alaa ga nik zin okpa gila, ta baala sin wola ila, ta kona gila baala sin ila, gala zala ai vai zu, ³⁴ ta boli zin ila, koto gba zala ai vai zu, ³⁵ ta nik feleg , ta baala sin wola l lug , ta boli zin l lug , ta kona gila baala sin l lug , ti ga ziil i zala ai. Sedeyuul ná-doun zunui Elisuul ná-veb anii ni ga naa.

³⁶ Folol lusi i, Selumiy le, Sulisadayi ná-doun zunui, Simiy n mavofodaiti ta- undi ii aani, é ná-veb anii l . ³⁷ É ni ga tazai, é ga walii, bu gi ga kilo ila ta tukp (1,5), ta koko ila, é ga walii, bu gi ga galamu und sa a (800), e elei seizu adegai ma gi ni zu la, ti feleg p daavega ni de ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i, é a ga veb anii, ³⁸ ta zanu ani aka ila, bu gi ga galamu ungila puug (110), daavegai ga ani maku n n gi. ³⁹ É aani alaa ga nik zin okpa gila, ta baala sin wola ila, ta kona gila baala sin ila, gala zala ai vai zu, ⁴⁰ ta boli zin ila, koto gba zala ai vai zu, ⁴¹ ta nik feleg , ta baala sin wola l lug , ta boli zin l lug , ta kona gila baala sin l lug , ti ga ziil i zala ai. Sulisadayi ná-doun zunui Selumiy le ná-veb anii ni ga naa.

⁴² Foloi l zitasi i, Eliazafe, Deyuw le ná-doun zunui, Gade mavofodaiti ta- undi ii aani, é ná-veb anii l . ⁴³ É ni ga tazai, é ga walii, bu gi ga kilo ila ta tukp (1,5), ta koko ila, é ga walii, bu gi ga galamu und sa a (800), e elei seizu adegai ma gi ni zu la, ti feleg p daavega ni de ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i, é a ga veb anii, ⁴⁴ ta zanu ani aka ila, bu gi ga galamu ungila puug (110), daavegai ga ani maku n n gi. ⁴⁵ É aani alaa ga nik zin okpa gila, ta baala sin wola ila, ta kona gila baala sin ila, gala zala ai vai zu, ⁴⁶ ta boli zin ila, koto gba zala ai vai zu, ⁴⁷ ta nik feleg , ta baala sin wola l lug , ta boli zin l lug , ta kona gila baala sin l lug , ti ga ziil i zala ai. Deyuw le ná-doun zunui Eliazafe ná-veb anii ni ga naa.

⁴⁸ Foloi l felasi i, Elisama, Amiyude ná-doun zunui, Efelayime mavofodaiti ta- undi ii aani, é ná-veb anii l . ⁴⁹ É ni ga tazai, é ga walii, bu gi ga kilo ila ta tukp (1,5), ta koko ila, é ga walii, bu gi ga galamu und sa a (800), e elei seizu adegai ma gi ni zu la, ti feleg p daavega ni de ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i, é a ga veb anii, ⁵⁰ ta zanu ani aka ila, bu gi ga galamu ungila puug (110), daavegai ga ani maku n n gi. ⁵¹ É aani alaa ga nik zin okpa gila, ta baala sin wola ila, ta kona gila baala sin ila, gala zala ai vai zu, ⁵² ta boli zin ila, koto gba zala ai vai zu, ⁵³ ta nik feleg , ta baala sin wola l lug , ta boli zin l lug , ta kona gila baala sin l lug , ti ga ziil i zala ai. Amiyude ná-doun zunui Elisama ná-veb anii ni ga naa.

⁵⁴ Foloi l sa asi i, Gameliy le, Peedaasuul ná-doun zunui, Manasee mavofodaiti ta- undi ii aani, é ná-veb anii l . ⁵⁵ É ni ga tazai, é ga walii, bu gi ga kilo ila ta tukp (1,5), ta koko ila, é ga walii, bu gi ga galamu und sa a (800), e elei seizu adegai ma gi ni zu la, ti feleg p daavega ni de ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i, é a ga veb anii, ⁵⁶ ta zanu ani aka ila, bu gi ga galamu ungila puug (110), daavegai ga ani maku n n gi. ⁵⁷ É aani alaa ga nik zin okpa gila, ta baala sin wola ila, ta kona gila baala sin ila, gala zala ai vai zu, ⁵⁸ ta boli zin ila, koto gba zala ai vai zu, ⁵⁹ ta nik feleg , ta baala sin wola l lug , ta boli zin l lug , ta kona gila baala sin l lug , ti ga ziil i zala ai. Peedaasuul ná-doun zunui Gameliy le ná-veb anii ni ga naa.

⁶⁰ Foloi laa uusi i, A idan, Gidey ni ná-doun zunui, B nzam n mavofodaiti ta- undi ii aani, é ná-veb anii l . ⁶¹ É ni ga tazai, é ga walii, bu gi ga

kilo ila ta tukp (1,5), ta koko ila, é ga walii, bu gi ga galamu und sa a (800), e elei seizu adegai ma gi ni zu la, ti feleg p daavega ni de ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i, é a ga veb anii, ⁶² ta zanu ani aka ila, bu gi ga galamu ungila puug (110), daavegai ga ani maku n n gi. ⁶³ É aani alaa ga nik zin okpa gila, ta baala sin wola ila, ta kona gila baala sin ila, gala zala ai vai zu, ⁶⁴ ta boli zin ila, koto gba zala ai vai zu, ⁶⁵ ta nik feleg , ta baala sin wola l lug , ta boli zin l lug , ta kona gila baala sin l lug , ti ga ziil i zala ai. Gidey ni ná-doun zunui A idan ná-veb anii ni ga naa.

⁶⁶ Foloji uusi i, Ayiyez l, Amisadayi ná-doun zunui, Dan mavofodaiti ta- undi ii aani, é ná-veb anii l . ⁶⁷ É ni ga tazai, é ga walii, bu gi ga kilo ila ta tukp (1,5), ta koko ila, é ga walii, bu gi ga galamu und sa a (800), e elei seizu adegai ma gi ni zu la, ti feleg p daavega ni de ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i, é a ga veb anii, ⁶⁸ ta zanu ani aka ila, bu gi ga galamu ungila puug (110), daavegai ga ani maku n n gi. ⁶⁹ É aani alaa ga nik zin okpa gila, ta baala sin wola ila, ta kona gila baala sin ila, gala zala ai vai zu, ⁷⁰ ta boli zin ila, koto gba zala ai vai zu, ⁷¹ ta nik feleg , ta baala sin wola l lug , ta boli zin l lug , ta kona gila baala sin l lug , ti ga ziil i zala ai. Amisadayi ná-doun zunui Ayiyez l ná-veb anii ni ga naa.

⁷² Folo puug maazu ilasi i (11), Pagiy le, W kelan ná-doun zunui As l mavofodaiti ta- undi ii aani, é ná-veb anii l . ⁷³ É ni ga tazai, é ga walii, bu gi ga kilo ila ta tukp (1,5), ta koko ila, é ga walii, bu gi ga galamu und sa a (800), e elei seizu adegai ma gi ni zu la, ti feleg p daavega ni de ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i, é a ga veb anii, ⁷⁴ ta zanu ani aka ila, bu gi ga galamu ungila puug (110), daavegai ga ani maku n n gi. ⁷⁵ É aani alaa ga nik zin okpa gila, ta baala sin wola ila, ta kona gila baala sin ila, gala zala ai vai zu, ⁷⁶ ta boli zin ila, koto gba zala ai vai zu, ⁷⁷ ta nik feleg , ta baala sin wola l lug , ta boli zin l lug , ta kona gila baala sin l lug , ti ga ziil i zala ai. W kelan ná-doun zunui Pagiy le ná-veb anii ni ga naa.

⁷⁸ Folo puug maazu velesi i (12), Ayila, Enan ná-doun zunui, N fetali mavofodaiti ta- undi ii aani, é ná-veb anii l . ⁷⁹ É ni ga tazai, é ga walii, bu gi ga kilo ila ta tukp (1,5), ta koko ila, é ga walii, bu gi ga galamu und sa a (800), e elei seizu adegai ma gi ni zu la, ti feleg p daavega ni de ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i, é a ga veb anii, ⁸⁰ ta zanu ani aka ila, bu gi ga galamu ungila puug (110), daavegai ga ani maku n n gi. ⁸¹ É aani alaa ga nik zin okpa gila, ta baala sin wola ila, ta kona gila baala sin ila, gala zala ai vai zu, ⁸² ta boli zin ila, koto gba zala ai vai zu, ⁸³ ta nik feleg , ta baala sin wola l lug , ta boli zin l lug , ta kona gila baala sin l lug , ti ga ziil i zala ai. Enan ná-doun zunui Ayila ná-veb anii ni ga naa.

⁸⁴ Voloi ti zala a ulazu lat ni la G o GALAGI ma, ti gul adegai zi ma, kundi iiti ta-veb aniiti ti ni ga: wali laza puug maazu fele (12), wali oko puug maazu fele (12), zanu ani aka puug maazu fele (12). ⁸⁵ Wali laza ilagilagi wu gi ni ga kilo ila ta tukp (1,5), wali oko ilagilagi ni ga galamu und sa a (800), nii ti kulani, ti p ge ni ga kilo uufele maazu l fela ta tukp (27,5) walii zu, e elei seizu adegai ma gi la. ⁸⁶ Zanu ani akai ilagilagi wu gi ni ga galamu ungila puug (110), daavegai ga ani maku n n gi, nii ti kulani, naa kpein ge ni ga galamu waagila unsa ag (1 300) zanugi zu, e elei seizu adegai ma gi la. ⁸⁷ Nii ti aani la ga gala

zala ai, naa ni ga: nik zin puug maazu fele (12), baala sin wola puug maazu fele (12), kona gila baala sin puug maazu fele (12), é veb aniiti ba, ti ni p zu ti a. Ti aani alaa ga boli zin puug maazu fele (12), koto gba zala ai vai zu. ⁸⁸Ziil i zala ai ma vai zu, nii ti kulani, naa ni ga: nik zin uufe fele maazu naanig (24), baala sin wola uul zita (60), boli zin uul zita (60), ta kona gila baala sin uul zita (60). Veb aniiti k ni ga naati, ti ulani zala a ulazu laalaosu , ti egai ma ga fe GALA b , ti gul adegai zi ma.

⁸⁹Si gi zu Moize ni l zu la GALA daa omi se e l i wu, ga é a G o GALAGI , é ni wooi m nisuu, é a p , é ze ekesui lakulugi maazu seelu in feleg iti z zu , ti ze ai zeele woo esui maazu. É ni zu p .

8

Fitinaiti sei elei ti-zeizu ti

¹G o GALAGI ni Moize , é ma: ²«B Aal n , è ma: Si gi zu è fitina l felaiti seizu la ti-zeizu ti, a ti ze ga pag , nii a k ' ti-ma zezei a ula fitina ze anii akala, elela elei.»

³Aal n k ni ana. É fitinaiti sei ni, fitina ze anii a elela elei, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ⁴P t elei fitina ze anii t ni la, é ni ga zanu do ai, é zo k i ma, é l ma wulu uaiti p . Ti fitina ze anii t ni, é zooloo naama aza igi ma, nii G o GALAGI d ni ga Moize.

Leevi nuiti fee vai GALA b

⁵G o GALAGI ni Moize , é ma: ⁶«Leevi nuiti se e Izelay le nuiti saama, è ti ade. ⁷W l elegi a ti ade da. Da zi i vaza ti ma, nii é ga ade i, ti kpekai ze e, ti ti- us i maa p bo da, ti ta-ze eiti gba. T gi letemazu ti adegai ana. ⁸Ta nik zin okpa gila se e, é veb anii a, nii soloogai ma, naa a é ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i. D un a nik zin okpaga velesi i ze e, é ga koto gba zala ai. ⁹Da li ga Leevi nuiti GALA daa omi se e l i laa , è Izelay le nu us iti kpein toli. ¹⁰Da Leevi nuiti maa u a G o GALAGI a, Izelay le nuiti ti yeei la ti ma. ¹¹Aal n a Leevi nuiti fe r un b , G o GALAGI, Izelay le nuiti b , ta l niina nà-botii zu. ¹²Leevi nuiti ta yeei nik zin feleg iti unma . Da ti ula ga zala ai, gilagi ga koto gba zala ai, z i ga gala zala ai, naa a a k koto gba zala ai ula Leevi nuiti b , e elei t gi la. ¹³Da Leevi nuiti to Aal n ta ná-doun zunuiti kakala, è ti ve G o GALAGI . ¹⁴Pele ana, a Leevi nuiti sei la y , Izelay le nuiti saama, ta ga r n iti. ¹⁵É zo názu ma niina, ta l botii zu, ti a k GALA daa omi se e l i wu.

«Maan è Leevi nuiti ade, è ti ve b ana. ¹⁶Maz l ti vee b g l in Izelay le nuiti saama, ga Izelay le nuiti ti-loun zunu m ungiti potogi. Gè Leevi nuiti se e ga r n iti. ¹⁷Maz l doun zunu m ungi kpein ka ga r n , Izelay le nuiti saama, nuiti ti-lointi, ta suaiti ti-ma yi oiti. Voloi gè doun zunu m ungi paani la Ezipete yooi zu, naama yeei a gè ti mak ni la

. ¹⁸Gè Leevi nuiti se e , ga Izelay le nuiti ti-loun zunu m ungi potogi. ¹⁹Gè ti vee Aal n ta ná-doun zunuiti b Izelay le nuiti saama, ga ti Izelay le nuiti ta-wotii GALA daa omi se e l i wu, ta botii ti ya, koto gba vai zu. Naazu faa ula a ga Izelay le nuiti, maz l ti la maa u azu seizu adegai a.»

²⁰Moize ta Aal n, ta Izelay le nu b i kpein, ti naa ni Leevi nuiti ta-vaa zu, nii kpein G o GALAGI ma levei veeni Moize ya, é il ti a. ²¹Leevi nuiti ti adeni, ti ta-ze eiti gba. Aal n ti veeni G o GALAGI , é t gi ma ade fai laazeeli koto gba vai zu ti , nii a k ti ade. ²²Naa oluma, Leevi

nuiti ti l ni botii zu, GALA daa omi se e l i wu, Aal n ta ná-doun zunuiti zeezu. Ti k ni ta-vaa zu, e elei n G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Leevi nuiti ta-woti onagi lieg i
²³ G o GALAGI ni m n Moize , é ma: ²⁴ «Leevi nuiti ti kona uufeleg maazu l lug i (25) z l gai, ey su é l zeemaazu, ta l botii zu, ti a k GALA daa omi se e l i wu. ²⁵ Z i a kona uul lug (50) z l na, naa ná-botii a w niina, é la m botii a. ²⁶ To a zoo é a k leaiti ba GALA daa omi se e l i wu, naati ta-wotiiti su, k l t i la m botii a. Pele ana a Leevi nuiti ta-boti vaiti so da.»

9

Pake f tii ula vai te ebai zu

¹ Konagi velesi i ma alu m ungi ma, ti ula oluma Ezipete yooi a, G o GALAGI ni Moize , Sinayi gizei ma le ebai zu. É ni ma: ² «K ni Izelay le nuiti ti Pake f tii ula ma u logai ma. ³ Wa ma v tii ula niima alugi ma volo puug maazu naanisi i (14) ma, kp k i. Wa ma v tii ula, e elei n deveiti ta t giti feai la, é lo ba.»

⁴ Moize ni Izelay le nuiti p ga ti Pake f tii ula. ⁵ Ti ma v tii ulani Sinayi te ebai zu, alu m ungi ma volo puug maazu naanisi i (14) ma, kp k i, ti k n kpein, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Nuiti ti la adeni,
 é a zoloo t gi ma

⁶ Nui tanigaani ti ni ná, ti la zooni ti a Pake f tii ta ula, t zeiti z ni ga ti v u vai poomai ta a. Ti liini ma volo ná n Moize b ta Aal n, ⁷ ti ma: «T gi maa ele ma gi z , t zeiti gi v u poomai a. Leeni vaa zu gi maa la n ni, gi a a ga gá-veb anii, gi a fe G o GALAGI ma, gá Izelay le nui z iti, ma u logai ma?»

⁸ Moize ni ti ma: «À maa un , gè li, gè woilo G o GALAGI wooi ma, nii é bosu wa-vaa zu.»

⁹ G o GALAGI ni Moize ma: ¹⁰ «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Ni nui ta a na ná wo zaama, niizu aa yee alaiti su ti aazu, a z na t gi letemazu, t zeif u poomai ta a, aa é si ma oozama, to a zoo n é Pake f tii ula G o GALAGI l bi vai ma. ¹¹ Alugi velesi i ma volo puug maazu naanisi i (14) ma, kp k i a ta Pake f tii ula la, ti baala zi oi mi, ta ului niil la su, ti p tufa wanaiti ba. ¹² Ti mina tan p z sobu a zeeli, ti mina ma aei tan p gale. Ta zi e elei deveiti ti la, é lo Pakegi a. ¹³ K l z i n p adegai t gi letemazu, é la si ma, é Pake f ti vai ga faalakobai, naa e ka le e ná-nu us iti ba, ná-faa aazagi ma as i a la unma, t zeí é la ná-veb anii veeni G o GALAGI ma ui ma. ¹⁴ Ni w in ta a zeini wo zaama, é p é G o GALAGI ná-Pake f tii ula, to a zi e elei Pakegi ma l gi la ta ma leveiti. Seik ma nu zou nu a, niima l gila kpe n a a zeiti ma.»

Tona iingi nii é ni ga poogi ga
 GALA ka ti zaama

(Egez de 40:34-38)

¹⁵ Voloi se e l adegai aal ni da, nii zeele woo esui ni bu, tona iingi ni ma. Kp k i, ey su sobui, é ni se e l adegai ma e abuzogi. ¹⁶ É ni ana n yeen p su: Foloji, tona iingi ni zu se e l i ma, kp idii ma zi gi zu, é ni ulazu e abuzogi.

¹⁷ Si gi zu tona iingi ni wuze ezu la, é ze e se e l i maazu, názu a

Izelay le nuiti ti ena lii la, a la lona ná, ti u miná. ¹⁸ G' o GALAGI ná-devei a Izelay le nuiti ti ena ze e la ti- uuzu , a la ná-devei veena, ti u m n . Ni n tona iingi a d ni se e l adegai ma, ti la ni ze ezuná. ¹⁹ An tona iingi a la l bi pa se e l adegai maazu su ooza, Izelay le nuiti ti ni olozu G' o GALAGI wooi , ti la ni liizu. ²⁰ Tanisu tona iingi ni foloi tanigaani n zu se e l adegai maazu , si n p su, ti ni n G' o GALAGI ná-devei maa unsu, ti a uti- uuzu , aati a wuze e ti- uuzu . ²¹ Tanisu alaa tona iingi ena y ada tan kp k iey su geelaalao, aa é k n ga folo ila, kpidi ila, é ena wuze e n feya, Izelay le nuiti ti wuze e ti- uuzu . ²² Ni a la y na se e l adegai ma, é k ga folo feleg , aa alu gila, aa é wola l bi su ooza, Izelay le nuiti ti la ni ti- uuzu valibosu, ey su tona iingi wuze e. ²³ G' o GALAGI ena devei ve p , Izelay le nuiti ti a u ti- uuzu , aati a wuze e ti- uuzu . Ti ni ti- losu tikpeink zu, ti olo G' o GALAGI ná-deveiti b , e elei é devei veeni la Moize ya.

10

Pu u feleg iti
ti t ni ga walii

¹ G' o GALAGI ni Moize , é ma: ² «Pu u feleg t ga wali lo ai. Ta è ya, è a b b i loli da, é ga poogi nuiti b si wo fai zu, wa na ze ea wo- uuzu . ³ Ta pu u feleg iti f na ma, b b i kpein ka maa è b , GALA daa omi se e l i laa . ⁴ Ni ta pu u gilagin v na, Izelay le undi iiti, bolodama undi iiti n a, ta maa è b . ⁵ Si gi zu wo f zu la ga goo aa aingai, niiti ti uuni folo ulazu elei, naati ta wuze e, ti si il ze. ⁶ Si gi zu wo f zu la ga goo aa aingai, ná zeizu velesi i, niiti ti uuni nu yeezazu elei, naati ta wuze e, ti si il ze. Pu u goo aa aingai a ga si wo fai ma oogi. ⁷ Wa a f alaa b b i loli fai ma, k l n ázu wo la pu ugi v a ga goo aa a ain.

⁸ «Zala a ula nuiti ti ga Aal n mavofodaiti, naati gila n a ta a pu ugiti f . Naa a ga o t gi, wo- mavofodaiti kpein b .

⁹ «Si gi zu wa na la wa-yooi zu, wa na lia k ma wo zili nuiti daal ma, ti laal wo wu, wa pu ugi v , wo goo aa ain, naazu nà iz wo zu, n i gè ga G' o GALAGI wa- GALAGI. Nà wo unm , gè wo ula wo zili nuiti zea. ¹⁰ Wa pu ugi v , wa- oozun voloiti, ta wa- volo wolaiti, ta alugi ma volo m ungiti, si gi zu wo gala zala aiti kulazu la, ta ziil i zala aiti. To a ga za ui, wa- GALAGI iz wo zu. Nà ga G' o GALAGI, wa- GALAGI.»

SICI É ZO SINAYI GIZEI MA, É ZEELI MOABE GŴEPELEMAOƆ

(10:11--21:35)

Izelay le nuiti se e vai
Sinayi gizei b

¹¹ Konagi velesi i, ma alugi velesi i ma volo uufeleg i (20) ma, tona iingi ze eni se e l adegai maazu, nii zeele woo esui ni bu. ¹² Izelay le nuiti ti ze eni Sinayi te ebai zu, ti li, e elei devei veeni la, é il ta-zi vai a. Tona iingi loni Palan te ebai zu. ¹³ Ma m un ge ni ga nii ti a ze e ti- uuzu , e elei G' o GALAGI ná-devei ni la, nii ti s l ni Moize ya.

¹⁴ Nu ulugi nii gaal ai ba Zuda ná-poogi wu, naa m unpa ka é il ni pelei ma. Zuda mavofodaiti ta- nu ulugiti ti ni Aminada e ná-doun zunui Naason ná-deveiti bu. ¹⁵ Isakaal mavofodaiti ta- nu ulugi ni Suaal ná-doun zunui Netaney le

ná-deveiti bu. ¹⁶ Za ul n mavofodaiti ta-nu ulugi ni Geelon ná-doun zunui Elia e ná-deveiti bu.

¹⁷ Naa oluma, ti se e l adegai ulakulani ba, G leson mavofodaiti ta Melali mavofodaiti ti se e, ti il pelei ma.

¹⁸ Naa olu, nu ulugi nii gaal ai ba Lu n ná-poogi wu, naa il ni pelei ma. Lu n mavofodaiti ta-nu ulugi ni Sedeyuul ná-doun zunui Elisuul ná-deveiti bu. ¹⁹ Simiy n mavofodaiti ta-nu ulugi ni Sulisadayi ná-doun zunui mavofodai Selumiy le ná-deveiti bu. ²⁰ Gade mavofodaiti ta-nu ulugi ni Deyuw le ná-doun zunui Eliazafe ná-deveiti bu.

²¹ Naa olu, Ke ate mavofodaiti ti ada adegai ma z laiti se eni, ti il pelei ma. Leevi nui z iti ti ni se e l adegai p zu ba, ti to, aisa Ke ate nuiti ti a a.

²² Naa olu, nu ulugi nii gaal ai ba Efelayime ná-poogi wu, naa il ni pelei ma. Efelayime mavofodaiti ta-nu ulugi ni Amiyude ná-doun zunui Elisama ná-deveiti bu. ²³ Manasee mavofodaiti ta-nu ulugi ni Peedaasuul ná-doun zunui Gameliy le ná-deveiti bu. ²⁴ B nzam n mavofodaiti ta-nu ulugi ni Gidey ni ná-doun zunui A idan ná-deveiti bu.

²⁵ Naa olu, nu ulugi nii gaal ai ba Dan ná-poogi wu, naa ni ga oluzui, é il pelei ma. Dan mavofodaiti ta-nu ulugi ni Amisadayi ná-doun zunui Ayiyez l ná-deveiti bu. ²⁶ As l mavofodaiti ta-nu ulugi ni W kelan ná-doun zunui Pagiy le ná-deveiti bu. ²⁷ N fetali mavofodaiti ta-nu ulugi ni Enan ná-doun zunui Ayila ná-deveiti bu.

²⁸ Izelay le nuiti ta-nu ulugiti ta-zeikpasui ni ga ná, si gi zu ta la na si i woga da, ti a ze e ti- uuzu .

Ti ze e vai Sinayi

²⁹ Moize ni n koi, Madiyan nui Leyuw le ná-doun zunui G a e ma: «Gá ga li zooli naa zu, nii G o GALAGI minaze eni la gi , ga to a fe gi . Ua, ade li, a gaan zu, maz l G o GALAGI minaze eni ga to a faa ag Izelay le .» ³⁰ G a e ni ma: «Gè la il su è olu. Zìimai a ga gè ale ma nà-zooli zu, nà-nu us iti p b .» ³¹ Moize ilini ma, é ma: «Nà è maan n zu, mina ze e gi olu, maz l è te e bai nii zu w gola, ta ada ti gá zoo gi u ná, a gi ga totu i. ³² Ni a gi maazaana, a n z l naama ani ag iti kpein su, nii G o GALAGI aazu ti veezu gi .»

³³ Izelay le nuiti ti liini, ti ze e G o GALAGI ná-gizei ma, ti folo sa ag zi i woni. Naama volo sa ag iti daawu, G o GALAGI ná-minaze e kesui ni loni ti lu , é a ada aizi ti , ta loo o ná. ³⁴ Si gi zu ta la ze ena la ti- uuzu , G o GALAGI ná-tona iingi ni z l su ti maazu foloi.

³⁵ Minaze e kesui lii la ilagila, Moize ni GALA falii zu, é a : «Wuze e G o GALAGI, è zili nuiti ti vaza, niiti ti è w inze ezu, naati ti ela è a!» ³⁶ Si gi zu ta la zeina la, é ni zu ma: «Ua olu G GALAGI, a-nu us ulu m inm ingiti saama, ti ga Izelay le nuiti!»

11

Izelay le nuiti ta-unsuyeli lo fai

¹ Foloi ta, nu us iti ti unsuyelii loni, ti daazeeli G o GALAGI ma. Si gi zu G o GALAGI naa m nini da, é yii aawanani. G o GALAGI ná-abui soni ti- uuzu , é naa oba ala. ² Nu us iti ti woo ulani Moize ma, naa G o GALAGI maan n , abui za. ³ Ti naama ada laasei p ni ga Ta eyela (nii polu ga «ada alai»), maz l ná a G o GALAGI ná-abui soni ná ti- uuzu .

B b i suai maaloli fai

⁴Nu iligiti ti ni ga w inti Izelay le nuiti saama, naati ti-yiima laaveni ga gaazu ulap vaiti. Názu a Izelay le nuiti ti t zeini la ga kpeei loa, ti a : «Ni gá la zoo gi a sua z l , gi mi! ⁵Gá itoozu kalei zu, gi ni miizu Ezipete yooi zu, geya la ba, ta kilikamaiti, ta paset kegiti, ta ya a laa kpaazagiti, ta ya a aazagiti, ta ya a l l giti! ⁶Niizu gá ga a a. Gi alag anii kpein ma, k ni n manegi, yeen p n manegi!»

⁷Manegi ma aza igi ni e k liandelegi ma aei, gaazu e gulu mana maku n n gi, daaseigi ga ed liwume. ⁸Nu us iti ti ena ula, ti vaza, ti a z , ti a golowolo ga daamiani si a tui, aa ti si a kodai zu, ti gili di ii zu, ti k ga ulu l l gi. Ná-n i ai e ulu l l gi gul i ba. ⁹É ni uuzu kpidii ti- uuzu , ta n ai.

¹⁰P l ye ei ilagilagi uuni ná-se e otai laa , é a kpeei loo. Moize nu us iti gooi m nini, ti a w l . G o GALAGI wola yii aawanani. Moize wola aazu ilini. ¹¹É ni G o GALAGI ma: «Lee vaa u a è k zu ga ze, r i gè ga a-woti nui? Lee vaa zu gè la zaalai z l ni è aazu? Da zoo ale è niima nu us iti kpein ta- as i la r un unma? ¹²Nà a gè niima nu us iti kpein s l ga aa? Nà a gè ti il ga etea aa, è zu mà: <Ti yii la, e elei doun deei a a ná- iimi legi zo la,> gè naa ey su gi zeeli naama yooi zu, nii è ma minaze e boni ti-m m wolani b , ga a feezu ti ya? ¹³Mini a nà suai z l na, gè a gaa w niima nu us iti kpein ba, ti w l zu kòba, ti a ma: <Suai ve gi ya, gi mi!» ¹⁴Gè la zooga, nà ila ko, gè a niima nu us iti kpein ta- as i ze e. Gola wui mà! ¹⁵Ni a p è zaalai la mà, z nvui ze e, aisa è a sò ani, gè mina nà-maan i a!»

Kundi i uul felaiti (70) p vai
Moize a

¹⁶G o GALAGI ni Moize ma: «Zunu uul fela (70) aal ba b , è ti ula Izelay le undi iiti saama, zunui niiti è ti w ga ta ga s elama nua, nu us iti ta- undi iiti. Ua ga tiye GALA daa omi se e l i laa , wo lo ná ma, wa tiye. ¹⁷Nà yeizu ná, gè è , nà ta ze e z nvui naa a, nii è è a, gè fe ti ya, naa a a k , wo niima nu us iti ta- as i ze e ma, a ila è mina m se e. ¹⁸Da nu us iti ma: «À ade lina voloi vaa zu, wa aazu suai miizu, t ze wo w l G o GALAGI woizu ga: Ee, ni gá la zoo gi sua mi! Gi a gaan zu Ezipete yooi zu! Naa a é ba, G o GALAGI a aazu suai veezu wo ya, wo mi. ¹⁹Wa aazu miizu , é la n ga folo ila faa, aa folo feleg , aa folo l lug , aa folo puug , aa folo uufeleg (20). ²⁰K l wa y su miizu ey su alu gila, ey su é ula wo-zokpai zu, unpili w in a wo zo. Maz l wo G o GALAGI l iliga, nii é wo zaama, wo w l a gaazu, wo ma: Leeni vaa zu de mu gi ze eai Ezipete yooi zu?»

²¹Moize goo aa oteni, é ma: «Niima nu us iti gè ti zaama, gá ga zunu waaund zita (600 000), è minaze e naati b ga ta suai mi alu gila daawu g l in! ²²Ta baalagiti paa ti , ta nik iti, é a kula ti a? An ni nu a kpolo i wu aleiti kpein kp zu ti , to a kula n i?»

²³G o GALAGI goo aa oteni, é ma: «G o GALAGI yee a wola u a aa? Su la m oozani, a naa a, ni ite e, aa z e, ga ni nii nà bo, to a a il su.»

GALA Z nvui yei vai
kundi i uul felaiti (70) ma

²⁴Moize ulani, é G o GALAGI laawooi wo nu us iti ma. Naa olu, é zunu uul felaiti (70) gaal ni ba, ta- undi iiti saama, é ti lo se e l i maa oolii zu. ²⁵G o GALAGI yeini tona iingi zu, é p . Z nvui nii é ni Moize a, é ta ze eni naa a, é fe kundi i uul felaiti (70) zea. Si gi

zu z nvui yeini la ti ma, ti t zeini ga a e GALA goo wo nua, k l ti la
ni l bini ga.

²⁶ Z nvui yeini alaa zunu feleg ma ti- uuzu , gilagi laaseigi ni ga
Eledade, z i laaseigi ga Meedade. Z nvui yeini ti ma, maz l ti-laaseigi
z ni zunu uul felaiti (70) saama, k l ti la ni ze eni ti- uuzu ,
ti a li se e l i b . Ti t zeini ga a e GALA goo wo nua.
²⁷ Zunu loungoi ta iz ni, é li, é bo Moize ma, é ma: «Eledade ta Meedade ta
GALA ná-kulak l ma vaiti bosu ade- uuzu .» ²⁸ Nun ná-doun zunui Zozuwe, nii é
ni ga Moize ná-kp ba nui, é zo ná-doungo zi gi zu ma, naa ni ma: «Màli ii,
Moize, pele le e ti lu , ti e naa zu!» ²⁹ Moize ni ma: «Da mà lolo
ulazu? G o GALAGI ná-Z nvui yei Izelay le nu us iti p ma, ti ga
GALA goo wo nuiti!» ³⁰ Moize ta Izelay le undi iiti ti aleni ma ti- uuzu .

Kakalogiti

³¹ G o GALAGI fiil i le eni kpolo i a, é a ga kakalogiti, ti u ti-
uuzu maa oolii zu, é aku ná ma ga folo ila si lieg . Ti zoi maa idini,
ey su é l ga m t l ila s lig . ³² Nu us iti ti loni ma naama
voloi, ta ma idii kpein, ta m n poluma voloi g l in, ti a kakalogiti so.
Nu n p ge la ni se eni, é a yei kilo waasa ag (3 000) zee wu.
Ti ti zuvieni, ti a f ti- uuzu maa oolii kpein su. ³³ Suai naa y ni n ti-
laa , ti la d numani, ey su G o GALAGI yii aawana ti ma, é maan i
nu us iti ba. ³⁴ Ti naama ada laaseigi ni ga Ki el te-Gataava
(nii polu ga «gaazu ulap abaye eiti»), maz l miná a ti naati ma
m inm in maa uluni ná, niiti daamii vai ma aazu ulap i ti zoni.

³⁵ Nu us iti ti si i l zeini, ti ze e Ki el te-Gataava, ti a Gaseel te, ti
u miná.

12

Miliyame ta Aal n

ti vaa vai Moize ma

¹ Moize Kuse anzanui ta ze eni ga anza. Miliyame ta Aal n ti ni vaazu ma.
² Ti ni ma: «Moize ila n l i G o GALAGI ai p ! Kp
gá alaagi gi l!» G o GALAGI ti-wooi m nini. ³ Tama Moize ni ga
maaye nu gola, é le e nui p ba etei zu. ⁴ Gaamago n , G o
GALAGI Moize lolini, naa Aal n a, ta Miliyame, é ti ma: «À omi, wo
sa ag , GALA daa omi se e l i b .» Ti liini ná. ⁵ G o GALAGI
yeini tona iingi zu, é lo se e l i laa maazu . É Aal n ta Miliyameni
tolini. Ti feleg ti aani. ⁶ É ni ti ma: «À woilo, nii é b , gè bo wo ma! Si gi zu
GALA goo wo nu a na la wo zaama, nà, G o GALAGI, nà a l la
kulak l mai zu, gè p segi zu. ⁷ K l é la ana ga nà-boti nui Moize,
nii é ga lada nui nà-p l wu vai kpein su. ⁸ Nà a p ga wooi koleai, faa
zu idi laade, gè l la, é kà. Lee vaa zu wo la luani, wo a va nà-boti
nui Moize ma?»

⁹ G o GALAGI yii aawanani ti laal ma, é li. ¹⁰ Tona iingi ze eni n
feya se e l i maazu , geei Miliyame ma m , koleai e kobe
kolegi. Aal n w l ni ba, é ka ga é a ga gee nu. ¹¹ Aal n ni Moize ma:
«Soma màli ii, è mina gá- otoi ma as i la gi unma, gi k ai imalalai zu! ¹² Ee,
de- aazeelai mina e doin saai, é a z l , nii kpus i ta luulaai, aisa é
a z l .»

¹³ Moize woo ulani G o GALAGI ma, é ma: «Ee, GALA, nà è
maan n zu, k d !»

¹⁴ G o GALAGI ni Moize ma: «Ni k a la ni laa i uuni gaazu , é la ena y ma unfegi zu, ey su folo l fela? À kp , é ula wo-uuzu a, é k su ga folo l fela, naa oluma, wa yeezei bu niina, é a wo zaama.»

¹⁵ Miliyame ulani ti- uuzu a, é k ga folo l fela. Nu us iti ti y ni ti- uuzu , ey su é a, é l ti zaama m n . ¹⁶ Naa oluma, ti ze eni Gaseel te, ti li, ti u Palan te ebai zu.

13

Kanaan yooi zu t fai

(T S i Velesi i 1:19-33)

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «Zunuiti te e, ti Kanaan yooi zu t , gè feezu Izelay le nuiti b . Yeelo nu ila ba, bolodai ilagilagi zu, se eai kundi iiti saama.»

³ Moize G o GALAGI wooi zoni, é zunuiti te eni, ti ze e Palan te ebai zu. Izelay le nuiti ta- undi iiti ti ni ga tiye.

⁴ Ti-laaseigiti ti ni ga:

Lu n ná-bolodai n n i ni ga: Samua, Zakuul ná-doun zunui.

⁵ Simiy n ná-bolodai n n i ni ga: Safate, G li ná-doun zunui.

⁶ Zuda ná-bolodai n n i ni ga: Kal e, Yefunee ná-doun zunui.

⁷ Isakaal ná-bolodai n n i ni ga: Yigale, Zoz fe ná-doun zunui.

⁸ Efelayime ná-bolodai n n i ni ga: G sea, Nun ná-doun zunui.

⁹ B nzam n ná-bolodai n n i ni ga: Paleti, Lafu ná-doun zunui.

¹⁰ Za ul n ná-bolodai n n i ni ga: Gadiy le, S di ná-doun zunui.

¹¹ Zoz fe ná-bolodai ta Manasee, t n i ni ga: Gadi, Susi ná-doun zunui.

¹² Dan ná-bolodai n n i ni ga: Amiy le, Gemali ná-doun zunui.

¹³ As l ná-bolodai n n i ni ga: Setuul, Mikay le ná-doun zunui.

¹⁴ N fetali ná-bolodai n n i ni ga: Naa i, V fesi ná-doun zunui.

¹⁵ Gade ná-bolodai n n i ni ga: Geyuw le, Maki ná-doun zunui.

¹⁶ Zunuiti daaseigiti kana, niiti Moize ti le eni ga ti Kanaan yooi zu t . Moize Nun ná-doun zunui G sea laasei p ni ga Zozuwe.

¹⁷ Moize ti le egai ma ga ti Kanaan yooi zu t , é ni ti ma: «À le e ga l kp ma nu yeezazu yooi zu ele, wo zeeli gize yooi pelei, ¹⁸ wo ida zooi ná-fai wu. Wo ka elei é la, ta nuiti ti zeini ná, wo ti t ni ti zulog , aa ni z b la ti ya, ni ti m in , aa ni ti la m inni. ¹⁹ Wo zooi t , ti zeini ná, ni pag , aa ni u , ta-laa wolaiti ta ale, ni si igi a ti ma, aa ni é la ti ma, ²⁰ ani t you e, aa ani la t a ga, gulua ta ga, aa ti la ná? À yiil ! À zooi zu wulu waai tanigaa ze e.»

É ni ga leez n waa m ungi ma yee alai.

²¹ Zunui naati ti liini, ti zooi zu t , é t zeizi Sin te ebai zu ey su Le e, Le o-Gamate oba . ²² Ti l ni l kp ma nu yeezazu yooi zu, ti zeeli Gee el n. Ayiman ta Seesayi ta Talemayi nuiti ti zeini ná, Anake mavofodaiti. Gee el n laai loni, é k ga kona d fela aisa Soan a lo, nii é Ezipete yooi zu. ²³ Ti zeeliai ma Esek le n m i zu, ti leez n ansa gi ma eke gila te eni ba, nii leez n p gi niz l ni ba. Bui elei ma, ti d ni gului a, nu feleg da ma, ti se e. Ti gelenade wului ma waaiti se eni alaa, ta koole oolegiti. ²⁴ Ti naama ada laasei p ni ga Esek le n m i (nii polu ga «anii p gi ma n m i»), t zeizi leez n p gi a, Izelay le nuiti ti te eni ná. ²⁵ Ti aleni ma, ti ze e zooi t su , folo uunaanig (40) a ti k ni.

N n puug maazu feleg iti (12)
ta- oluvaawo gooi

²⁶ Ti aani, ti Moize a, ta Aal n, ta Izelay le b i kpein, Palan te ebai zu Kad se. Ti oluvaawo ti ma ga nii kpein ti kaani, ti zooi zu wulu waaiti d ga tiye.

²⁷ W l poluvaawo gooi a, ti boni Moize ma: «Gi zeelini zooi naa zu, è gi le eni ná. Gaama zu, zou e, n n i ta k in gul i oo aai ná, naa wulu waaiti p t . ²⁸ K l -o, nuiti ti zeini ná, ti wola zu aa . Taaiti b l , si igi ti ma. Gi Anake mavofodaiti alaa p t g ná. ²⁹ Amal ke nuiti ta zeini nu yeezazu elei. G te nuiti, ta Yee use nuiti, ta Am l nuiti ta zeini gize yooi zu. Kanaan nuiti ta zeini Kpolo Wolai laa , ta Zulud n n m i zu.»

³⁰ Názu a Kal e aa aani la ga é nu us iti gaa , niiti ti t zeini niina ga wuze ea Moize laal ma. É ni ti ma: «Ade li ná! Ada v ni zooi ma, de se e. Maz l ma aa aai a ade ya.»

³¹ K l zunuiti ti ni ga ná-si poluiti, naati ti ni zu ma: «Ma zobo ge la ade , de a laal nuuma nu us iti bu, maz l ti zu aa de a.»

³² Ti t zeini Izelay le nuiti gaazu ga zooi naa ná-fai zuvalaga, nii ti liini ti ka, ti ni ma: «Zooi nii gi su izaai, gi su t , to a ga zooi nii é naati paazu, niiti ti aazu, ti zei ga. Nuiti kpein gi ti aai ná, ta ga nu oozagiti. ³³ Gi kooza nuiti kaa ná alaa, Anake mavofodaiti, nu oozagiti ma zuwuzui. Gi a ti oba, é gi aazu, e gá ga kotogiti n , tiya alaa, ti aazu, gi ni e kotogaa n !»

14

Izelay le nuiti kpaka fai

¹ Izelay le nu us iti kpein ti kpeei looni, ti ii w l zu naama idii. ² Ti unsuyelii loni Moize ta Aal n laal ma. Nu us iti kpein ti ni ti ma: «Ni su ila gi zaani Ezipete yooi zu, aa te ebai zu! ³ Leeni vaa zu G o GALAGI p ga é a ga giye niima yooi zu, ti a gi aa ga k i, gi-anzaiti, ta gi-lointi, ti a ga gi zili nuiti daamianigi? É la a gi ga faa ag aa, ga gi ale ma Ezipete yooi zu?» ⁴ Ti ilagilagiti ti ni zu ma: «Ade yeelo kundi i ila ba, de ale ma Ezipete yooi zu!»

⁵ Moize ta Aal n ti looni zooi ma, ti laa Izelay le nu us iti kpein gaazu, ti aal ai ba. ⁶ Zozuwe, Nun ná-doun zunui, ta Kal e, Yefunee ná-doun zunui, nu feleg i naati, ti ni z iti ba, t iti ti liini zooi zu t su, ti feleg ti ta-ze eiti balini ga, ⁷ ti Izelay le nu us iti kpein ma: «Zooi nii gi su izaai, gi su t , to a ga zou ag wola. ⁸ Ni G o GALAGI a ade , to a ade l zooi naa zu, é fe de , n n i ta k in gul i oo aai ná. ⁹ To a n ga, à mina wuze e G o GALAGI laal ma. À mina lua zooi naa zu nuiti ba, maz l ta zu n ga ade- n , niinigi é a ti mak su, naa maa ooza ti a, tama G o GALAGI a ade a. De mu, à mina lua ti a pa!»

¹⁰ Nu us iti kpein ti ni zu, ti ti z ga k tui, ti ti aa, k l gaaman G o GALAGI ná-l biyai ulani k l ma Izelay le nuiti b GALA daa omi se e l i maazu. ¹¹ G o GALAGI ni Moize ma: «Niima nu us iti ta y su b l ilisu ey su si gi gele zu? Ta y su l zu ga ti mina la dà, ey su si gi gele zu? An gè poo gola m in m in k a ti zaama. ¹² Nà f zee i zu ti a, gè ti-ma zuwu aale e, naa olu nà zii t zu, é ula è zu, nii s b i a w l , ta é m in Izelay le a!»

¹³ Moize G o GALAGI woo aa oteni, é ma: «Ezipete nuiti ti kw ga a a è niima nu us iti kula ta-yooi a ga a-z b i. ¹⁴ Ti bog niima you zu nuiti kpein ma. Ti m nig ga a, G o GALAGI, a niima nu us iti saama, a l zu kpezekele. Ti m nig ga a-lona iingi az l ni ti maazu, a losu ti lu foloi tona iingi zu, ta kpidii abuzogi zu. ¹⁵ Ni a niima nu us i kpein paana e nu ila, zooiti ti è- vaiti ma woom niga, è ti ai, naati ta aazu zu ma: ¹⁶ G o GALAGI la ena zobo s l , é ali ga nu us i

t iti zoi naa zu, nii é ma onawoni ga é fe ti ya, naa a é k ai é ti aa te ebai zu.»¹⁷ Niizu Màli ii, nà è maan n zu, a-zobogi ula k l ma ga z b i p , e elei è boni la gi ma ga: ¹⁸«G o GALAGI yii la a ga ula fala, kp t woo iladai zu, to a a faa aaza golai zuvaay ta t kolo ologi. K l é la a ga s ba nui levea ga s balala nu, to a doun k itita-vaa aaza golai zala ti-lointi ma, ey su yamani za asi i aa naanisi i.»¹⁹ Nà è maan n zu, niima nu us itisuvaay ga ta-vaa aaza golai, a-woo iladai maa ele ma, e elei n è niima nu us itisuvaay su da, è zo ti ula voloi ma Ezipete yooi a, é zeeli za ma.»

²⁰ G o GALAGI ni ma: «Gè ti maavaay ga, e elei è falia la. ²¹ K l e elei gè vulua la ga ite, r i gè ga G o GALAGI, nà-l biyai eteai p daavegai, gè onaa ga: ²² Nui niiti ti nà-l biyai aani, ta poo golaiti gè ti ni Ezipete yooi zu, ta te ebai zu, ti sù daa a puu, ti la oloni b ,²³ ti ta ila kpalaa, ti la zoi naa aa, nii gè ma minaze e boni, gè ona su ti-m m wolani b . T iti kpein ti b l iligai, ta ila kpalaa ge la l a ná. ²⁴ K l nà-boti nui Kal e, i kili ka é ni naa , k b ga woo ila nu ey su . Naa a é ba, nà l ga naa, ma yooi zu, é liini ná, mavofodaiti ta naa z l . ²⁵ T i Amal ke nuiti ta Kanaan nuiti ti zeini n m i zu, lina sobu n , wa nuiti gaa alesu ma te ebai zu, wo li ga Seeli Kpolo i pelei.»

²⁶ G o GALAGI ni Moize ta Aal n ma: ²⁷ «Nà niima nu us itiz su ná, ti a unsuyelii lo dàal ma, ey su yeel ? Maz l gè Izelay le nuiti ta-unsuyeliiti m nig , ti tosu dàal ma. ²⁸ G ti ma: «G o GALAGI wooi aa: E elei gè vulua la ga ite, nà wo zosu, e elei wo wooiti bogai la gòizu. ²⁹ Wa za te ebai t i su, wo-ma oomaiti ti la ná. W itid in ti wo aaluni, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, maz l wo unsuyelii log dàal ma, ³⁰ wo la m l a zoi naa zu, nii gè ma minaze egi woni, gè ona ga wa zeiga, k ni Kal e, Yefunee ná-doun zunui, ta Zozuwe, Nun ná-doun zunui. ³¹ K l wo-lointi, wo ni zu ma ta ga wo zili nuiti daamiani, nà liizu ga tiye ma yooi zu, ta zoi naa w , nii wo b l iligai. ³² K l w un, wa zaazu te ebai t i su. ³³ Wo-lointi ta zu ga te ete e nuiti, kona uunaanig (40) laawu. Ta wawoo aladai ma zalai z l ana, nii wo k a ga ze, ey su wo p wo za te ebai zu. ³⁴ Folo uunaanig (40) a wo k ni zoi zu t su , tama, wa wavaa aaza golai ma zalai z l kona uunaanig (40) laawu, kona gila, folo ilagi otogi zu. Wa kw naazu ga wa l na bà, wa ala. ³⁵ Nà, G o GALAGI, nà a kp ai. Ungo, zekana gè aazu niima nu us iti sosu da, ti iliai a, ti wuze e dàal ma. Ta l zu te ebai t i su, ti za ná.»

³⁶ Zunuiti Moize ti le eni ga ti zoi zu t , ti alegai ma ma, ti nuiti unsule eni, ti unsuyelii lo daal ma, ga zoi zu vaiti suvala pelei. ³⁷ G o GALAGI zunui naati do ani, ti za, t zeiti zoi ná-fai zuvalani. ³⁸ Zunuiti ti liini zoi zu t su, ti p ti zaani, k ni Zozuwe, Nun ná-doun zunui, ta Kal e, Yefunee ná-doun zunui, naati n a ti y ni vulua.

Woozotala niin i

(T S i Velesi i 1:41-46)

³⁹ Si gi zu Moize G o GALAGI laawooi woni da Izelay le nuiti ma, nu us iti gola aal ini. ⁴⁰ Poluma zobui, ti wuze eni ga sobuzobui, ti l gize yooi pelei, ti ma: «Gi koto a, k l gá ga l , G o GALAGI ai, é il ná a.»

⁴¹ Moize ni ti ma: «Leeni vaa zu wo ze ezu G o GALAGI wooi olu? Wo la zobo s l ga! ⁴² À mina l , maz l G o GALAGI la wo zaama. Wo zili nuiti ti mina wo aa fuun. ⁴³ Maz l wa Amal ke nuiti kaazu lu , ta Kanaan nuiti, wa aa. Delei wo oluavegai da G o GALAGI a, é la m a wo a.»

⁴⁴ Ti daani m , k ni ti l ni gize yooi pelei, k l G GALAGI ná-minaze e kesui la ni liini, ta Moize alaa, ti a ula ti- uuzu a. ⁴⁵ Amal ke nuiti ta Kanaan nuiti ti ni uuni gize yooi zu, naati ti yeini, ti Izelay le nuiti sakpe, ti ti olo olo, ti il ti olu, ey su ti li, ná laaseigi ga G lema.

15

T gi é lo veb aniiti ba,
ta puya zala aiti

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Si gi zu wo zeelizu la zooi naa zu, gè aazu feezu wo ga wo ze ná, ³ wa na p wo zala aiti kula G o GALAGI , nii abui galazu, gala zala ai, aa minaze e daazeeli zala ai, aa veb anii nui daai isu, aa zala ai nii é il su wa-GALA fai ma v ti voloi ta a, wa k ga nik i, aa baalagi, aa bolii, nii é alazu, makugi n ai G o GALAGI . ⁴ Wa veb aniiti kp zala a zua ilagilagi p ba. Wa ulu vuk ag i kilo sa ag ba, gaay gai ga gul i lit l ila ta tukp (1,5), ⁵ ta puya zala ai ga d i lit l ila ta tukp (1,5), ni zala a zuai a ga baala zi oi. ⁶ Ni baala sin wolai e, wa veb anii ga ulu vuk ag i kilo l zita, gaay gai ga gul i lit l feleg , ⁷ ta puya zala ai ga d i lit l feleg . Naama zala aiti makugi an G o GALAGI . ⁸ Ni nik zin i a wo kulazu ga zala ai G o GALAGI , é ga gala zala ai, aa minaze e daazeeli zala ai, aa é ga ziil i zala ai, ⁹ wa ulu vuk ag i kilo taa uug ba ga veb anii, gaay gai ga gul i lit l sa ag , ¹⁰ ta puya zala ai ga d i lit l sa ag . Zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI .

¹¹ «Pele ana wo maan ai wo nik zin zala ai ula la, aa baala sin i, aa baala sin yi oi, aa boli yi oi. ¹² Toganii m in a ele-o- ele, veb anii a ti ilagilagi a. ¹³ Izelay le nu gi kpein maan é naama l gi zo, a na zala ai ulaa, nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI . ¹⁴ T gilagi naa n a a ze nu us ip ma, ga faa ila n an w in é ga seik ma nui, aa ná-p l ye ei wo zaama wo-mavofodaiti kpein su, ni ta p ti zala a ula, nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI . ¹⁵ Nu us ip ka t gi naa zo, ga faa ila n to a la s gilagilagi p ma, Izelay le nu seik ma nu a. Naa a ga o t gi, wo-mavofodaiti kpein b , ta seik ma nui, G o GALAGI aazu. ¹⁶ T gilagi, ta deve ilagi n a a ná wo p b , wa seik ma nui.»

Bulu m ungiti ma veb anii

¹⁷ G o GALAGI ni Moize ma: ¹⁸ «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Si gi zu wo zeelizu la zooi zu, gè losu wo lu , wo li ná, ¹⁹ wo ma you zu ului miizu, wa gilazu ze e ba ga veb anii G o GALAGI . ²⁰ Si gi zu wo ului m su da, wa ma m ungi ze e ba, wo kula b ga zala ai, e elei wa a molo niin in n ize e ba la. ²¹ Veb anii ana, wa fe G o GALAGI , é ula wa-vuului ná-botii a m ungi zu, wo-mavofodaiti kpein su.

Te ezea otoi ma zala ai

²² «Ni wa koto na, wo la gaa ilini ma, wo la t gi niiti kpein soni, niiti G o GALAGI ti veai Moize ya, ²³ é zo naama voloi ma G o GALAGI deveiti feeni la, ey su é li wo-mavofodaiti p elela elei, ²⁴ ni faa aazagi a na, é la ni ga gaa ilima, é ga nu us iti kw tala zu vaa, nu us i kpein ka nik zin okpa gila kula ga zala ai, makugi n ai G o GALAGI , é veb anii a, ta puya zala ai, e elei deveai la t gi zu, ta boli zin i, nii a ga koto gba zala ai. ²⁵ Zala a ula nui a kotoi gba Izelay le nu us iti kpein b , suvaa a y ti , t ze faa aazagi e, ti k ai, ti la gaa ilini ma. Si gi zu

ti aazu la ga ta-zala ai, nii abui galazu, G o GALAGI , ta koto gba zala ai G o GALAGI aazu, t ze i ta-vaa aazagi vaa a, ti k ai, ti la gaa ilini ma, ²⁶ suvaa a y Izelay le nu us iti kpein b , ta seik ma nuiti, maz l nu us iti ti naama vaa aazagi , ti la gaa ilini ma.

²⁷ «Ni nu ila kpe n e, é kotoi ai, é la gaa ilini ma, to a kona gila boli zaai ula ga koto gba zala ai. ²⁸ Zala a ula nui a kotoi gba G o GALAGI aazu, nui naa , nii é kotoi ai, é la gaa ilini ma. Si gi zu é kotoi gbazu la b , naa zuvaa a y b . ²⁹ Si gi zu nu a koto na la, nii é la gaa ilini ma, t gilagi nii n a a ze i nui p ma, Izelay le nuiti ti ga zou lointi, ta seik ma nuiti.

³⁰ «K l nu-o-nu, nii a gaa ili ma, é kotoi , Izelay le nui, é ga zou loin, aa seik ma nui, é G o GALAGI l i olo ologa, kpe ka le e ná-nu us iti ba, é ula ti zaama. ³¹ É GALA daawooi l iliga, é ná-deveiti kolo olo, k ni kpe ge le e ná-nuiti ba. Ná-faa aaza golai ma as i a la unma.»

Doo o foloi zo fai

³² T i Izelay le nuiti ti ni te ebai zu, ti zunui ta aani, é a ko ii ale doo o foloi. ³³ T iti ti soni ná, ti aani la Moize ta Aal n, ta nu us iti kpein p . ³⁴ Ti mak ni ma ga pag , t ze i faa n p gela ni d leveni, é a il naa a, nii a zoo é la. ³⁵ G o GALAGI ni Moize ma: «Ta naama zunui aa. Wa lii la wo- uuzu olu , nu us i kpein ge s ga k tui.» ³⁶ Názu a nu us iti ti ulani la la, ti- uuzu olu , ti s ga k tui, ey su é za, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Geze yiizayiizagi ma levei

³⁷ G o GALAGI ni Moize ma: ³⁸ «Bo Izelay le nuiti ma ga, tiya-o, ti-mavofodaiti-yo, ti geze yiizayiizagi lo ta- k ma ze eiti goizu , ta geze aali iinii. ³⁹ Si gi zu wo geze yiizayiizagiti kaazu la, wa iz G o GALAGI ná-deveiti su, wo a k , wo la akaga, wo a il wo yiima vaiti polu, ta wa- aazu ulap iti, niiti ti wo l zu woo aladai zu. ⁴⁰ Naazu wa iz ná-deveiti kpein su, wo olo ti . Wa ade wa-GALAGI . ⁴¹ Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo ulaai Ezipete yooi a, ga é ga wa-GALAGI. Ungo, nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.»

16

K lee aka fai

¹ K lee, Yise aal ná-doun zunui, Ke ate ná-p l ye ei wu, Leevi ná-bolodai zu zunui ta ni de, é Lu n ná-bolodai zu zunu sa ag ni a, Datan ta A ilame, Elia e ná-doun zunuiti, ta Won, Peel te ná-doun zunui, ² ti wuze eni Moize laal ma, ti Izelay le nuiti nu unfeleg puul lug (250) ni a, niiti ti ni ga nu us iti ta- undi iiti, ti ni ga alaa nuiti t n nuiti maa giti su, ti ga nuiti unfemai ti . ³ Ti aal ni ba Moize ta Aal nni daal ma, ti ti ma: «É kula a! Nu us i kpein ka adegai, G o GALAGI a ade p ba. Zobogi gele a é wo ya, ga wo ze i G o GALAGI ná-b b i a ii?»

⁴ Si gi zu Moize naama yelilomaiti m nini da, é laa ni zooi ma. ⁵ Naa olu é ni K lee , ta polu nuiti, é ma: «Lina sobu, G o GALAGI a naa l , nii é ga n n i ta nii adegai, a zoo maa u azu ba, nii é yimaze ezu la. ⁶ W l nii wo aazu k zu, K lee ta polu nuiti kpein ta ani maku n n gala li iiti se e, ⁷ ti ti laave ga abulekaiti, ti ani maku n n gi u ga, G o GALAGI aazu. Nii G o GALAGI a yimaze e la, naa a adegai. É kula a, Leevi ma zuwuzuiti!»

⁸ Moize ni K lee ma m n : «À woilo gdoi ma ga pag , Leevi nuiti! ⁹ Naa a wo aazu ga faa go aa, ga Izelay le ná-GALAGI yimaze e ga woye y , Izelay le

nu us iti saama, é zobo fe wo , wo maa u a ba, wo a botii G o GALAGI ná-se e l adegai wu, wo lo nu us iti untu , wo botii t un b ? ¹⁰ É ma zobogi vee wo ga wo a maa u a ba, wa è- leaiti, Leevi nuiti. Naa a wo zala a ula nui losu aizi zu m n ? ¹¹ Naa a é k a a-o, a-nuiti-yo, wo gilia ba, wo wuze e G o GALAGI laal ma! Maz l Aal n a ga , wo a unsuyelii losu daal ma?»

¹² Moize nu le eni ga ti Datan loli ta A ilame, Elia e ná-doun zunuiti. K l ti ni ma: «Gi la liizu! ¹³ È gi ula zou ag i a, n n i ta k in gul i oo aai ná, é a ga giye te ebai zu ga gi za, faa go ana aa? Da zu m n , è zeigi unda aa? ¹⁴ È la aani ga giye zou zu, n n i ta k in gul i oo aai ná! È la kpalagaa veeni gi ya, aa kpelea ga g n . Da niima nuiti kpein kaazu ga gaazu ole nuiti? Ba-o, gi la liizu p !» ¹⁵ Moize wola yii aawanani, é G o GALAGI ma: «Mina yeezei ta-veb anii wu! Gè la ta- li n p kulani zea, folo ila alaa, an soovale gila pa, gè la d faa u nigata ila alaa!»

¹⁶ Moize ni K lee ma: «Da-o, è olu nuiti-yo, é Aal n a, à ula k l ma lina G o GALAGI akala. ¹⁷ Wo ilagilagi, ani maku n n gala li ii ze e, è ani maku n n gi u su, è a G o GALAGI akala. Wa a ga ani maku n n gala li i unfeleg puul lug (250), a-o, Aal n-o, wo ilagilagi a n n i zo ya.»

¹⁸ Ti ilagilagi, ti ta-ani maku n n gala li ii ze eni, ti abulekaiti pu su, ti ani maku n n gi u ga. Ti p ti loni GALA daa omi se e l ilaa , Moize alaagi ta Aal n. ¹⁹ K lee b b i aal ni ba ti laal ma GALA daa omi se e l ilaa .

Naazu, G o GALAGI ná-l biyai ulani k l ma b b i kpein b . ²⁰ G o GALAGI ni Moize ta Aal n ma: ²¹ «À ula niima nu us iti saama, nà ti undaa ilisu ani anigi n !» ²² K l Moize ta Aal n ti laa ni zooi ma, ti maan n i wo, ti ma: «Ee, GALA! GALAGI nii deve kp t aniiti kpein z nvui ma, a aazu b b i kpein sosu ga nu ilagi ná-kotoi?»

²³ G o GALAGI ni Moize ma: ²⁴ «B nu us iti p , è devei ve ti ya ga ti maa ooza K lee ta Datan ta A ilameni ta-ze e otaiti ba.»

²⁵ Moize wuze eni zooi ma. Izelay le undi iiti ti il ni polu, ti li Datan ta A ilame b . ²⁶ É ni nu us iti ma: «À maa ooza kotoba nui t iti ta-ze e otaiti ba. À mina v u ti-yea ligi tan p ba, ni wo la w inni, wo undaa a ili ta- otoiti faa zul!» ²⁷ Naazu, ti maa oozani K lee ta Datan ta A ilameni ta-ze e otaiti ba.

Datan ta A ilame ti ulani, ti lo ta-ze e otaiti daa , ta ti-anzaiti, ta ti-loun zunuiti, ta ti-loun lointi. ²⁸ Moize ni ma: «Nii a wa kw da ga G o GALAGI a é tè ega, ga gè k wotii niiti k , gè la faa n p k zu ana n . ²⁹ Ni niima nu us iti ta zaana ga nu zaa ele n , e elei devei la nu us i ma ga é za, naazu G o GALAGI laade é a vali mà, é a tè e. ³⁰ K l ni G o GALAGI a fai ta na, nii k ala la d ni, ni zooi a laalaona, é ti le ta ti-yea ligiti kpein, ti ma vului yei g v alaazu, wa kw naazu ga nui niiti ti ula G o GALAGI zu.»

³¹ Moize eni n ga woo aa ela, zooi alini ga Datan ta A ilameni k wu. ³² Zooi laalaoni, é ti le, ta ta- l ye eiti, ta K lee ná-nuiti, ta ti- ligiti. ³³ Naama nuiti ti yeini g v alaazu ga ti ma vului, ta t n iti kpein. Zooi laa uluni ti ma olu. Pele ana ti aalani da, nu us iti saama. ³⁴ Ta- ee wooi m nigai ma, Izelay le nuiti kpein ti ni loni ná maa oolii zu, ti iz ni, ti a kpeei loo, ti ma: «Ade iz , zooi mina ade le, ada alaa!» ³⁵ Abui ulani G o GALAGI b , é zunu unfeleg puul lug iti (250) gala, niiti ani maku n n gi ni ti ya.

17

B a a zoo
 é maa u a GALA ba?
¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «B Elezaal , zala a
 ula nui Aal n ná-doun zunui, bo ma ga é ani maku n n gala li iiti kula abui
 zu, é abulekaiti pu ya oozama, maz l di ii naati ti adegá. ³ Nui niiti, ti zaai
 ta- otoi maa ele ma, à ta-ani maku n n gala li iiti se e, wo ti lo a, wo ti
 t ga k lu is p giti, nii a zala a ulazu ma. Di ii naati ti
 adegá, maz l ti aa ga tiye p . Ta ga poogi Izelay le nuiti b .»
⁴ Zala a ula nui Elezaal ani maku n n gala li iiti se eni, niiti ti ga k lu
 igi, zunuiti niiti ti aani ga tiye, abui naati galani. Ti ti lo ani, ti ti ga ma
 z p giti, ti p zala a ulazu ma. ⁵ Naa a é ga iz sui Izelay le nuiti
 b , ga nu n p nii é la ga Aal n mavofodai, maa la n ni, é a maa u a
 G o GALAGI a, é a ani maku n n kula ga zala ai gaazu, a a
 e K lee ta ná-nu us iti, e elei G o GALAGI devei veeni la Moize ya
 ga é bo ma.

Nu us iti ti zeli lo fai
 Moize ta Aal n ma
⁶ Poluma zobui Izelay le nu us iti kpein ti ni zeli losu Moize ta Aal n
 ma, ti ma: «Wo G o GALAGI ná-nu us iti paa !» ⁷ Ti maa ni ba
 Moize ta Aal n maa oolii zu. Ti ai ma latisu GALA daa omi se e l i
 pelei, p t , tona iingi ni ma, G o GALAGI ná-l biyai ulani
 k l ma. ⁸ Moize ta Aal n ti liini, ti lo GALA daa omi se e l i laa .
⁹ G o GALAGI ni Moize ma: ¹⁰ «À ula b b i t i saama, nà ti-ma zuwu
 aale ezu ani n .» Ti laa ni zooi ma. ¹¹ Naa olu Moize ni Aal n ma:
 «Da-ani maku n n gala li ii ze e fala, abulekaiti se e zala a ulazu , è
 pu su, è ani maku n n gi u ga. Suvil , è lii la nu us iti p b , è koto gba
 vai , maz l G GALAGI ná-zii aawanai lokole ea, niizu maan i
 t zeí a.»
¹² Aal n naa ni, nii Moize boni ma. É ani maku n n gala li ii ze eni,
 é iz , é li nu us iti saama. Naazu maan i t zeini niina ga zeelia
 nu us iti ma. É ani maku n n giti galani, é koto gba vai nu us iti b .
¹³ É loni nuiti saama, niiti ti zaa ni de na, ta niiti ti ni vulua, maan i eni.
¹⁴ Nui lieg i é zaani naama maan i zu, é ni ga nu waapuug maazu naanig
 und fela (14 700), é ula niiti polu, ti undaa ilini K lee ná-fai zu. ¹⁵ Aal n aleni
 ma Moize b GALA daa omi se e l i laa , si gi zu maan i
 eni la.

Aal n ná-tukp i
¹⁶ G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹⁷ «Devei ve Izelay le nuiti
 zea, ga bolodama undi ii ilagilagi tukp i ila fe è ya. Tukp puug maazu
 feleg (12) a bolodama undi iiti ta fe è ya. È ti ilagilagi laaseigi z s
 n n ma. ¹⁸ Da Aal n laaseigi z Leevi ná-bolodai ná-tukp i ma, maz l
 bolodama undi i ilagilagi ná-tukp i a ná. ¹⁹ Da ti la GALA daa omi se e
 l i wu, zeele woo esui akala , ada omisu ná. ²⁰ Zunui nii gè
 yiimaze ezu la, naa ná-tukp i a n ba, naa a a k gè Izelay le nuiti ta-
 unsuyelii e, nii ti bosu gòizu yeen p wo laal ma.»

²¹ Moize naama leveiti feeni Izelay le nuiti zea. Bolodama undi iiti gilagilagi
 tukp ilagila feeni zea, é ga tukp puug maazu feleg (12). Aal n ná-
 tukp i ni t n iti saama. ²² Moize ti laani G o GALAGI aazu, se e
 l i wu, nii zeele woo esui ni bu.

²³ Poluma zobui, Moize l ni se e l i wu. É kaani ga Aal n ná-tukp i, nii
 é laani Leevi ná-bolodai laaseigi zu, é n ni ba, ful l iti gaa uye, gulu wai é

ga amandegi, naa ma igi ni ba. ²⁴ Moize tukp i kpein se eni olu se e l i wu, G o GALAGI aazu, é li, é d ga Izelay le nuiti. Ti naa aani nii k ai, s ge ná-tukp ze eni.

²⁵ G o GALAGI ni Moize ma: «Aal n ná-tukp i la olu zeele woo esui akala . To a mak su ná e poogi niiti b , ta ti aka, naa a a k è ti ete e unsuyeli lo fai a gàazu, ti a za.» ²⁶ Moize k ni ana. É G o GALAGI wooi zoni, e elei naa deveni la.

²⁷ Izelay le nuiti ti ni Moize ma: «W l , gi loa ya, gá zaazu g l in! ²⁸ Nu-o-nu a maa u a G o GALAGI ná-se e l i a, naa a zaazu! Zekana gi p gi aa elazu la?»

18

Zala a ula nuiti
ta Leevi nuiti tosu

¹ G o GALAGI ni Aal n ma: «Da-o, è-loun zunuiti-yo, ta è-mavofodaiti, faa aaza golaiti kpein ti zu seizu adegai laal ma, ma as i a la wo unma. Da-o, è-loun zunuiti-yo, faa aaza golaiti kpein ti zu, wa-zala a ula wotii ma zi gi zu, wa a naama as i a la wo unma. ² È-leaiti maa u a a, Leevi ná-bolodai, è- ná-bolodai, ti ili è a, ti è a, wa è-loun zunuiti wo botii zu se e l i wu, nii zeele woo esui bu. ³ Ta a-levei zo, ti a se e l i kpein mak , k l ti la maa u aa seizu adegai ma z laiti ba, an zala a ulazu alaa, wa a lia zaazu, tiya-o, wa-o. ⁴ Ta wo a, a-wotii zu, ta GALA daa omi se e l i wu wotii kpein su, ti a botii p k , nii maan ai ga ti k . K l nu ili n p ge la maa u aa wo a. ⁵ Wa a seizu adegai ma as i a wo unma, ta zala a ulazu , nà-zii aawanai loko la le ea naazu, é a yei Izelay le nuiti daal ma. ⁶ À w l , gè yiimaze eni ga wo-leaiti, Leevi nuiti, Izelay le nui z iti saama, ta ga r n i, gè ti vee wo ya ga ti GALA daa omi se e l i ma wotii . ⁷ D un a Aal n, wa è-mavofodaiti, wa wa-zala a ula wotii , naa kpein su nii é il su zala a ulazu a, ta nii é ada adegai wolai, se è zu ooza golai olu , wo- as i ana. Gè wa-zala a ula wotii vee wo ga faan i. Z i n p a maa u ana ná a, ga wo ele, ta naama nui aa.»

Zala a ula nuiti ti-laamiizu

⁸ G o GALAGI ni Aal n ma: «Woilo, nii d in Izelay le nuiti ti kulazu veb ani adegaiti ba, nà i gè naa mak fai aliva è ma. Gè fea è , wa è-mavofodaiti, w n i a ná, naa a ga o t gi. ⁹ W l nii a ga w n i veb ani adegaiti su, nii é ga r n i, naa a ze ena ba, é ala: nii d in Izelay le nuiti ti k zu b ga veb aniiti moloi zu, ta koto gba zala aiti, ta ná-faa zu t zala aiti, ti aazu ga tiye p . Naama ani adegai wolaiti ta ga n , wa è-loun zunuiti. ¹⁰ Wa ti mi ada adegai ta. Zunuiti n a ta mi. Ta ga ani adegai wolaiti wo .

¹¹ «É ud naa maazu, veb anii niiti Izelay le nuiti ti feezu b , a naa ilazu ze e. Gè naa kpein fea è , wa è-loun zunuiti, ta è-loun anzanuiti, naa a ga o t gi. Nuiti kpein ta a- l i wu, ti la t kolo oloni, ta zoo ti ta mi. ¹² Zoi al n m ungiti ti feezu b , gè naati alaa fea wo , naa a é ga gul i, ta d niin i, ta moloi, ¹³ zoi al n m ungi kpein ti aazu la G o GALAGI . Nuiti kpein ta a- l i wu, ti la t kolo oloni, ta zoo ti ta mi.

¹⁴ «Nii kpein Izelay le nuiti ta konana mà ga r n i, naa a alaa ga w n . ¹⁵ Doun m ungiti, ta togani m ungiti, ta ti ve G o GALAGI , naati ta ga n . K ni è doun zunu m ungi unnm , è togani yi o zin m ungi alaa unnm , nii é la zooga é a ula ga zala a. ¹⁶ Zunu loin unnm ganii a ula,

a alu gila s l na, s ng i a ga wali ae l lug , seizu adegai ma valibogi zu, naama wali aei ilagi a ga galamu puug .¹⁷ K l mina va bu, ti a nik yi o m ungi un m , aa baala zi o m ungi, aa boli yi o m ungi, ta ga zala a ani adegaiti. Wa ti-ma amai vaza zala a ulazu ma, wo ti-ma wul i ula ga zala ai, nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI .¹⁸ Ti-ma zuai a ga n , e elei zala a zuaiti ta a la, ma ekegi ta ma alai é ga zeezazu elei, niiti ti ula ga dat vai ma oogi. ¹⁹ Ani adegaiti kpein Izelay le nuiti ti se ezu ba G o GALAGI ta-veb aniiti su, gè naati fea wo , a-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo, naa a ga o t gi. To a ga minaze egi é la olo ologa ta é la valiboga, wo y zu wa G o GALAGI ta è-mavofodaiti.»

²⁰ G o GALAGI ni Aal n ma: «È la zou z l ga, ga è gele, Izelay le yooi zu, n n p ge la a ná, ti zaama. Nà a gè ga n i ta a- t i Izelay le nuiti saama.

Leevi nuiti ti-laamiizu

²¹ «Puusi i nii kpein Izelay le nuiti ti kulazu, gè naa vea Leevi nuiti b ga t n , botii vaa zu ti k zu, nii ti k zu GALA daa omi se e l i wu. ²² Izelay le nuiti ti la m maa u aa GALA daa omi se e l i a, ti a koto ze e, ti a za. ²³ Leevi nuiti n a ta GALA daa omi se e l i wu wotiiti k zu, ni faa aaza gola a na ná, tiya a ma as i a la ti unma. To a ga o t gi, wo-mavofodaiti kpein b . Ti la zou z l ga Izelay le nuiti saama, ²⁴ maz l nà puusi i kpein feezu Leevi nuiti b ga t n , nii Izelay le nuiti ti kulazu G o GALAGI . Naa a é k a, gè boni ti ma ga ti la zou z l ga Izelay le nuiti saama.»

Leevi nuiti ta- uusi i

²⁵ G o GALAGI ni Moize ma: ²⁶ «Bo Leevi nuiti ma ga: <Si gi zu Izelay le nuiti ti aazu ga puusi iti wo , gè feezu wo ya ga w n , wa puusi i ula ba ga veb anii G o GALAGI , naa a é zu ga puusi i ma uusi i. ²⁷ W n ma uladai naa a levezu ga, e elei naa la, nii é ulazu molo lo azu ta d t zu . ²⁸ Pele ana wa ta ula da la, wa alaagi, é ga veb anii G o GALAGI , é ula puusi i kpein ba, wo s l su Izelay le nuiti zea. Wa fe zala a ula nui Aal n ya, é ga zala ai G o GALAGI . ²⁹ Faan i kpein wo s l su, wa veb anii ze e ba G o GALAGI , wa ma ag ize e ba, é ga ma ag adegai se eai ba y .>

³⁰ «Da ti ma m n : <Wa ma ag i ulana ba, m tai a wo , Leevi nuiti, e elei naa la, nii é ulazu molo lo azu ta d t zu . ³¹ Wa mi, n p ná n ai wo , wa wa- l ye eiti, maz l wo-zalai ana, botii kpein faa zu nii wo k zu GALA daa omi se e l i wu. ³² Wo la faa aaza n p k a ga naa, t ze i wo ma ag ize e ba b . Naazu wo la Izelay le nuiti ta-veb ani adegaiti k z a g l in, wo a za.»

19

Nade i ná-fai

¹ G o GALAGI ni Moize ta Aal n , é ti ma: ² «P t , devei nii a é G o GALAGI ná-t gi zu: À bo Izelay le nuiti ma, ti a ga nik zaa igi, nii n uzu la ba, aa maa al f , nii é la d wozawolini. ³ Wa fe zala a ula nui Eleazaal ya. Naa alaagi a lii la wo- uuzu olu , ti k daale e gaazu. ⁴ To a ma amai ta zo, é yee e ail bu, é faza ná zeizu l fela GALA daa omi se e l i letema elei. ⁵ Naa olu, ta nik zaai naa ala gaazu: ma l i, naa ma zuai a, ta ma amai, naa ma ooiti p ba. ⁶ Naa olu, zala a ula nui a s dele gulu u ai ze e, ta iz pe tufa if gi, ta geze i s s gi, é ti ili abuzogi zaama , nik zaa igi alazu

ná. ⁷ Naa poluma, zala a ulanui a ná-se eiti gba, é maagba, aisa é a ale ma wo- uuzu , an naa e, k z ai a y de t gi letemazu ey su kp k i zeeli. ⁸ Z i alaagi a nik zaai ala, naa a ná-se eiti gba, é maagba, k z ai a y de ey su kp k i zeeli. ⁹ Zunu ila nii adegai t gi letemazu, naa a nik zaai ma yu ui aal ba, é lii la wo- uuzu olu elei, é pu ada adegai ta, a mak ná Izelay le nu us iti b , ade i t vai zu, koto gba vai zu. ¹⁰ Z i a nik zaai ma yu ui aal ba, naa alaa a ná-se eiti gba, k z ai a y de ey su kp k i zeeli. Izelay le nuiti ta seik ma nuiti, ta t gi nii zo ey su .

¹¹ «Nu-o-nu a v u nu ooma a, k z ai a y de, t gi letemazu, folo l fela laawu. ¹² Ni a adena foloi za asi i ta d felasi i, ga niima i, to a ade. Ni naa la ni, k z ai a y de. ¹³ Nu-o-nu nii a v u nu ooma a, é la ade fai ni, to a G o GALAGI ná-se e l adegai z zu. Naama nui e ka le e Izelay le nuiti ba. T ze i ade i la vazani ma, k z ai a y de.

¹⁴ «T gi t , nii maan ai ga wo so: Ni nu a zaana se e otai wu, niiti kpein ti l zu ná, ta niiti kpein ti ni ná, ti z ai a y de folo l fela laawu. ¹⁵ Ani akai kpein daalaogai, dakulu ge la ni da, naa a z . ¹⁶ Ni nu a v una nu ooma a d i zu, nu paa, aa é za , aa é v u nu aei aa kabai a, k z ai a y de folo l fela laawu.

¹⁷ «Nii a k é ade, ta nik zaai ma yu ui ze e, nii kulaai ga zala ai, é ala, koto gba vai zu, ti pu ani akai zu, ti zi ungi zu i u ma. ¹⁸ Zunui nii adegai t gi letemazu, naa a iz pe tufa if gi gila se e, é d zi i wu, é ta vaza se e otai wu, nui ta zaai ná, ta ani akaiti ma, ta nuiti kpein ma ti ni ná. To a k ana n naama nui , nii f uai nu aeiti ba, aa nu oomai a, nii nui ta paai, aa saai , aa nii f uai kabai a. ¹⁹ Nui nii adegai t gi letemazu, naa a a zi i vaza z i ma nii k z ai. To a naa foloi za asi i ta d felasi i ma. Folol felasi i, zunui k z ai, naa a ná-se eiti gba, é maagba. Kp k i, to a ade.

²⁰ «K l ni zunui nii k z ai, é la adeni, kpe ka le e Izelay le nuiti ba, maz l to a G o GALAGI zeizu adegai z zu. T ze i ade i la vazani ma, k z ai a y de.

²¹ «Izelay le nuiti ta niimal gi zo ey su . Z i a ade i vazana, naa a ná-se eiti gba. Z i a v una naama i a, naa a z ey su kp k i zeeli. ²² Zunui k z ai, anii kpein a v u ba, naati ta z , nu-o-nu a v u nui a, nii k z ai, t i a z ey su kp k i.»

20

Miliyame zaa vai

ta Meeli a i
(Egez de 17:1-7)

¹ Konagi ma alu m ungi, Izelay le nu us iti ti zeelini Sin te ebai zu, ti u Kad se. Miná a Miliyame zaani ná, ti maa ulu ná.

² Zi la ni ná. Nu us iti ti aal ni ba Moize ta Aal n laal ma. ³ Ti kp i ni Moize a, ti ma: «Ee, ni gá la ni zaani, si gi zu gi-leaiti ti ni zaazu la, G o GALAGI aazu! ⁴ Leeni vaa zu wo aai ga G o GALAGI ná-nu us iti niima le ebai zu, gi za gá gá-loganiiti? ⁵ Leeni vaa zu wo ze eai ga giye Ezipete yooi zu, wo a ga giye niima ada nimizai zu? Nu la zooga é a ani n p sin . Nu la koole oole gulu aazu , aa kpelei, aa gelenade gului. Zi v l a é la ná, nu a le.»

⁶ Moize ta Aal n ti maa oozani b b i a, ti li GALA daa omi se e l i laa , ná a ti looni ná, ti laa zooni ma. Názu a G o GALAGI ná-l biyai ulani la ti k l ma. ⁷ G o GALAGI ni Moize , é ma: ⁸ «Da-lukp i ze e, wa è-li Aal n, wo nu us iti gaal ba. Wa fasa tui ti aazu, é zi i ve. Dazi i ulazu fasa tui naa a, è fe nu us iti zea, ti le ta ta-loganiiti.»

⁹ Moize liini, é ná-tukp i ze e G o GALAGI aazu, e elei naama levei veeni la zea. ¹⁰ Moize ta Aal n ti b b i lolini fasa tui b , nii é l ni ga tiye. Moize ni ti ma: «À woilo, w iti wo ga kololala nuiti! Wo laa da aa, ga gá zooni gi zi i ula fasa tui t i ba wo ?» ¹¹ Moize yeewuze eni, é fasa tui lo a la fele ga ná-tukp i. Zi i ulani ga b l a. Nu us iti ta toganiiti ti zooni ti le.

¹² K l G o GALAGI ni Moize ta Aal n ma: «T ze i wo la laani dà, wo a nà- adedai w l Izelay le nuiti gaazu, naa maa ele ma, wa la m de, wa lo niima b i lu , wo a lii la naama yooi zu, nii gè feezu ti .»

¹³ Meeli a iti kana, Meeli a laaseigi a é ga «sakpegi.» Ná a Izelay le nuiti ti kp i ni ná G o GALAGI a. Ná a m n é ná-l biyai ulani ná k l ma ti .

Ed me masagi l vai
Izelay le le e fai a ná-zooni zu

¹⁴ Moize keelaiti te eni, ti ze e Kad se, ti li Ed me masagi b . Ti ni ma: «È- loin Izelay le , è kp l iti kpein kw , nii gi s l gai.

¹⁵ Kaite gi-m m wolani ti liini Ezipete yooi zu, gi zeini ná kona m inm in daawu. K l Ezipete nuiti ti gi zopele uni, e elei ti gi-m m wolani sopele uni la. ¹⁶ Gi ainni G o GALAGI woizu, é gi woom ni. É ná-geezu eelai le eni, é gi ula Ezipete yooi a. Niizu gá Kad se, taai nii é uuni a-yooi ma w pelema . ¹⁷ Va bu, gi le e a-yooi zu. Gi la zi zu kpalagaa zu, aa kpelea, gi la wa- l ye e lezu. Gá il su n pele wolai n ma, gi la ze ezu ba, gi a li ga yeezazu ele, aa zu ele, ey sugi a-yooi maazu ud .»

¹⁸ Ed me masagi goo aa oteni, é ma: «Wo la le esu nà-zooni zu. Ni naa laade, nà k i wo a.»

¹⁹ Izelay le eelaiti ti ni ma: «Gá zi zu n ga pele wolai, ni gá a- i ta lena, gá gá-loganiiti, gá s ng i ve è ya. Gi la faa ili n p maa aaza abosu è ma, k ni n è va bu, gi zi a, gi le e a-yooi zu.»

²⁰ Masagi ti woo aa oteni, é ti ma: «Wo la le esu !»

Ed me nuiti ti Izelay le laa omini ga k gi, ti wola m in, ti wola yee aa aai, ²¹ ti pele esa ti lu , ti a le e ta-yooi zu, naa a é k ni Izelay le nuiti ti liini la ga pele ili.

Aal n zaa vai

²² Izelay le nu us iti kpein ti ze eni Kad se, ti zeeli G l gizei ma.

²³ G o GALAGI ni Moize ta Aal n , G l gizei ma, Ed me yooi ma w pelema , é ti ma: ²⁴ «Aal n ana a liizu m m wolani p , ti zaai. É la l zu zooni naa zu, nii gè aazu feezu Izelay le nuiti zea, maz l wo woozotalai ni ga nà-deveiti, Meeli a iná-faa zu. ²⁵ Aal n ze e ta ná-doun zunui Elezaal, è l ga tiye G l gizei ma. ²⁶ Da Aal n ná-zala a ula ze eiti kula k ba, è ti loo ná-doun zunui Elezaal ba. Naazu Aal n a li niina m m wolani p , to a za miná.»

²⁷ Moize naa ni, nii G o GALAGI deveni la. Ti sa ag , ti l ni G l gizei ma, nu us iti gaazu. ²⁸ Moize Aal n ná-se eiti kulani k ba, é ti loo ná-doun zunui Elezaal ba. Aal n zaani ná, gize unma . Moize ta Elezaal ti yeini, ti ze e gize unma . ²⁹ Izelay le nu us iti kpein ti su w ni ga Aal n zaa. Nu us iti kpein ti ná-w l i woni folo uusa ag (30) laawu.

21

Izelay le nuiti ti zobo s l fai
Kanaan nuiti ma

¹ Masagi Alade, Kanaan nui, é ni zeini l kp ma nu yeezazu yooi zu, é m nini ga Izelay le nuiti ta le esu ga Atalime elei. É laal ni ti wu, é tanigaa zo ti zaama ga du i. ² Izelay le nuiti ti minaze eni G o GALAGI , ti ma: «Ni a niima nu us iti d na gi yeezu, gá ta-laaiti kpein kolo olo m tu.» ³ G o GALAGI Izelay le nuiti gooi zoni, é zobogi ve ti , ti pil s l Kanaan nuiti ma. Izelay le nuiti ti ti zuwu aale eni, ti ta-laaiti kolo olo. Ti naama ada laaseigi ni ga G lema (nii polu ga «é olo ologa»).

Kaali iti ta-vai

⁴ Izelay le nuiti ti ze eni G l gizei ma, ti li ga Seeli Kpolo i pelei, nii a k ti Ed me yooi maala. K l nu us iti i ge le eni pelei zu. ⁵ Ti t zeini ga a GALA daal ma ta Moize, ti a ma: «Lee vaa zu wo gi ulaai Ezipete yooi a, wo a ga giye, gi a za te ebai zu? Maz l ulu la ná, zi la ná, niima maan laamianigi w inze ea gi ma!»

⁶ Názu a G o GALAGI kaali iti te eni la nu us iti daal ma, ti a ti i. Izelay le nu us i zaani ga gola. ⁷ Nu us iti ti aani, ti Moize a, ti ma: «Gi kotoi ni, si gi zu gi a la G o GALAGI laal ma ta a i. Niizu, soma è G o GALAGI maan n , é kaali t iti kula gi ma!» Moize maan n i woni nu us iti b .

⁸ G o GALAGI goo aa oteni, é ma: «Kaalii t ga k lui, è s l gulu oozagi a. Z i n p kaali a iina, é aazuwuze e, é w l kaalii t na ba, naa la zaa.» ⁹ Moize kaalii t ni ga k lu igi, é s l gulu oozagi a. É zo názu ma, nu n p kaalii a la iina, é aazuwuze e, é w l kaalii a, é ga k lu igi, naa la m ni za.

Minaze e zooi ma w pelema

¹⁰ Naa oluma, Izelay le nuiti ti ze eni ti- uuzu , ti li, ti u W te. ¹¹ Ti ze eni miná, ti li Iye-A alime, nii é te ebai zu, gaa otegai Moa e yooi ma, folo ulazu elei. ¹² Naa oluma, ti liini, ti u Zeel de n m i zu, ¹³ naa olu ti liini, ti u zi wolai Aalen n olu elei, zi i naa a é yeizu te ebai zu, é a ula Am l nuiti ta-yooi zu, é ga kw pelegi Moa e yooi ta Am l nuiti ta-yooi y zu. ¹⁴ Naa a é ba, bog é ole, G o GALAGI ná-k vaiti maz i zu ga: «Wa e nii é Sufa, ta ma ekegiti, ta Aalen n, ¹⁵ é ma ekegiti ba, ti yeizu Aal taai pelei, tiya a ti ga Moa e w pelegiti.»

¹⁶ Ti ze eni miná, ti li Beel. K l ye ei naa ná-fai a é k ni G o GALAGI ni Moize ma: «Nu us iti gaal ba, ná zi i veezu ti ya.» ¹⁷ Izelay le nuiti ti niima wuyei looni, ti ma: «Zi i ula k l ye ei zu, é l !

À maamus i wo!

¹⁸ À k l ye ei t ,
nii kundi iiti ti b ni,
nii nu wolaiti ti b ni
ga ta-lukp i ta- ak iti.»

Ti ze eni te ebai zu, ti li Matana, ¹⁹ ti li Na aliy le, ta Bam te. ²⁰ Ti liini n m i zu, nii é Moa e yooi zu, gizei nii daaseigi ga Pizega, naa unma , ná z l gai te ebai maazu.

Izelay le pil s l fai masagi
Si on ma ta masagi W ge
(T S i Vesi 2:26--3:11)

²¹ Izelay le nuiti ti keelaiti te eni Am l nuiti ta-masagi Si on ma, ti ma: ²² «Va bu, gi le e a-yooi zu. Gi la zi zu kpalagaa zu, aa kpelea, gi la wa- l ye e lezu. Gá il su n pele wolai n ma, ey su gi a-yooi maazu ud .»

²³ An naa e, Si on l ni, é la eni ti a, ti a zi ná-zooi zu. É ná- k nuiti p gaal ni ba, é li Izelay le nuiti daal ma te ebai zu, é k i ti a Ya ase. ²⁴ K l Izelay le nuiti ti v nini ma, ti ná-zooi p se e, é zo zi wolai Aalen n ma, nu yeezazu elei, é li zi wolai Ya ke pelei, nu zu , ey su é li Am n nuiti ta- w pelema , folo ulazu elei, ná mak ga ni de kpekpe. ²⁵ Izelay le Am l nuiti ta-laaiti kpein soni, é ze ti zu, G se on taai la ma m , ta maa oolii zu geleiti p . ²⁶ Maz l G se on ni ga taa wola, Am l nuiti ta-masagi Si on ni zeini ná, é zo naama zi gi zu ma, é k i ni la Moa e masagi a, é zoi kpein se eni, é zeeli zi wolai Aalen n ma. ²⁷ Naa a é ba, faa w nuiti ti boni la, ti ma: «À a G se on!

Si on ná-taai lo olu,
é lo olu!

²⁸ Maz l abui a vukazu, é a ula G se on, abuzogi vazaga, é a ula Si on ná-taazu , é Aal ala Moa e yooi zu, ta Aalen n ada aa oozagiti mali iiti.

²⁹ Maan i a è , Moa e!

È loa ya, Kem se ná-nu us il!

È-loun zunuiti ti ela.

È-loun anzanuiti ti a ga

Am l nuiti ta-masagi ná-du iti,
ungo, Si on masagi.

³⁰ Gi gá-m inti pilini Am l nuiti ma!

Niizu zoi p ge olo ologa,

é zo G se on, ey su é zeeli Di on.

Ey su é li N fa, é li ite Meede a,
gi ti kpein kolo oloni!»

³¹ Zekana Izelay le nuiti ti zeini la Am l nuiti ta-yooi zu. ³² Moize zou zu t nuiti te eni, ti li, ti Yaz l taai t . Taaiti kpein ti ni ba, Izelay le nuiti ti naati soni, ti Am l nuiti kp ná.

Izelay le nuiti ti pil s l fai
Basan masagi W ge ma

³³ Naa olu ti latini, ti li ga Basan ele. Basan masagi W ge ulani, ta ná- k nuiti kpein, ti ti laa omi, ti ak i ti a Edeleyi. ³⁴ G o GALAGI ni Moize ma: «Mina lua t un ba, maz l gè d a è yeezu, ta ná- k nuiti kpein, é ná-zooi a. Da so, e elei è Am l nuiti ta- masagi Si on zoni da, nii é ni zeini G se on.»

³⁵ Izelay le nuiti ti W ge aani ta ná-doun zunuiti, ta ná-k nuiti kpein. Nu ila kpalaa ge la ulani. Ti ná-zooi zoni.

IZELAYELE NUITI KEAI MA MOABE NEMEI ZU

22

(22:1--36:13)

Balaame ta Balake ta-vai

¹ Izelay le nuiti ti liini m n , ti u Moa e n m i zu zi wolai Zulud n folo ulazu elei, Zeeliko letema . ² Sip l ná-doun zunui Balake naa kpein kaani, nii

Izelay le k ni ga Am l nuiti. ³ Moa e nuiti ti wola luani nu us iti m in vai a. Moa e nuiti sasu alini Izelay le nuiti tu . ⁴ Ti aani ta Madiyan nuiti ta- undi iiti, ti naati ma: «Niima b wolai a aazu, ti zoi ta maa oolii kpein kolo olo, e elei nik iti ta a tufaiti gaamii la d iti su.» Naama zi gi zu Sip l ná-doun zunui Balake ni masadai zu Moa e yooi unda. ⁵ É keelaiti te eni Bey l ná-doun zunui Balaame ma Pet l, zi wolai Ufelate oba , zoi naa a é z l ni su, é naa ma: «W l nu us iti kula Ezipete! Ti vazaga ada p , ti ze i a nà-zoi letema . ⁶ Niizu nà è maan n zu ga è a. Niima nu us iti foovo b , maz l ti-z b i w l r n i a. Tanisu nà zoo naazu gè vala ti a, gè v ni ti ma, gè ti , ti ula zoi a. Maz l gè kw , z i a tuya loo b , tuyai a naa , z i a foovo, naa voovoo .»

⁷ Moa e wolaiti ta Madiyan wolaiti ti liini ga lob anii, ungaizi vai zu, ti a fe Balaame ya. Ti zeelini Balaame b , ti Balake laawooi wo ma. ⁸ Balaame ti woo aa oteni, é ma: «À y za kp k i. Lina, nà nà-goo aa otegi ve wo ya, e elei G o GALAGI a la p .» Moa e undi iiti ti iini p b .

⁹ GALA ge aani Balaame b , é gaaza a, é ma: «Nui gele a ga niiti ti è b ?»

¹⁰ Balaame goo aa oteni, é ma: «Nuiti be Sip l ná-doun zunui Balake, Moa e masagi ti le egai, ga ti mà: ¹¹ «Nu us iti ti ulai Ezipete yooi a, niizu ti a zoi zu m . Ua, è ti voovo b , tanisu nà zoo naazu gè ti zakpe, gè ti .» ¹² K l GALA ge ni Balaame ma: «Mina il ti olu, wo a li. È la niima nu us iti foovoa, maz l tuyai a ti ma.»

¹³ Poluma zobui, Balaame liini, é kundi iiti ma, niiti Balake ti le eni: «À ale ma wa-yooi zu, maz l G o GALAGI la yeezeini bu ga gè il wo olu.»

¹⁴ Moa e zou zu undi iiti ti wuze eni, ti ale ma Balake b , ti ni ma: «Balaame la k ni, é a il gi olu, gi a a.»

¹⁵ Balake kundi i iligaa le eni, ti m in gola, é le e ma m ungi a, ta unfemai veezu ti , é le e m un keleiti ba. ¹⁶ Ti aani Balaame b , ti ma: «Sip l ná-doun zunui Balake : «Soma, è mina l , è a è bà. ¹⁷ Nà è wola w l , nà naa p k , nii a maa aaza abo mà. K l k ni è a, è nu us it iti foovo b .»

¹⁸ Balaame Balake ná-boti nuiti goo aa oteni, é ti ma: «An ni Balake a aazu ga walii ta zanugi, nii é ná-masa p l i laavegai, é fe zèa, gè la G o GALAGI, nà-GALAGI ná-devei tan p kolo ologa, ma wola, aa ma go. ¹⁹ K l tama, wa alaa, à y za kp k i. Nà p gè naa w , nii G o GALAGI a p é fai ta wo mà d .» ²⁰ Kpidii GALA ge aani, é Balaame ma: «Ni niima zunuiti ti aa è lolisu, à li wa tiye. K l mina faa n p k , k ni nii nà bona è ma.»

²¹ Balaame wuze eni sobui, é ná-soovale saai maa ili, ti li ta Moa e undi iiti.

Geezu eelai pele le e vai

Balaame lu

²² GALA ge yii aawanani si vai naa zu. G o GALAGI ná-geezu eelai loni pelei zu, é esa tu . Balaame ni ná-soovale saai ma, ná-boti nu feleg il gai polu. ²³ Soovale saai geezu eelai aani, bo a z kp i zea, kulaai maala agi zu, é loni pele zaama . É ze eni pelei a, é li ga d i zu ele. Balaame t zeini ga do aa, é aa la pelei zu.

²⁴ Geezu eelai liini, é lo oozama pele zokogi zu, leez n eleiti z zu, k tu zi igi z la ele, é z la ele. ²⁵ Soovale saai G o GALAGI ná-geezu eelai aani, é zi a k tu zi igi a, é Balaame i ata k tu zi igi a. Naa alaa t zeini ga do aa.

²⁶ G o GALAGI ná-geezu eelai le eni ti a m n , é li, é lo pele o ologi zu, nu la zooga é a le e ná, ga nu yeezazu ele, aa nu zu ele. ²⁷ Si gi zu soovale saai kaani la, é ni zooi ma, Balaame wu. Balaame yii aawanani, é t ze ga sulo aa ga ná-tukp i. ²⁸ G o GALAGI soovale saai laa vieni, é Balaame , é ma: «Leeni a gè k ai ga e, è dò a ná zeizu a sa a?» ²⁹ Balaame goo aa oteni, é ma: «Maz l è ula sù. Ee, ni bo a z kp ni zèa, gè a è aazu ani n !» ³⁰ Soovale saai goo aa oteni, é ma: «Nà laade gè a ga a-zoovale saai, nii a a ze k ma yeen p ? Zekaa n i nà a è zo da p l mazu aa?» É goo aa oteni, é ma: «Ba!»

³¹ Gaamago n , G o GALAGI Balaame aazu ze eni ma, é G o GALAGI ná-geezu eelai a, é loni pele zaama , ná-bo a z kp i zea, kulaa maala agi zu. Balaame il ni iibi a, é n k , é unpil zooi ma. ³² G o GALAGI ná-geezu eelai ni ma: «Leeni vaa zu è a-zoovale saai lo aai ná zeizu sa a? Nà a pàai, gè pele le e è lu , maz l si i nii è t ze ai, undaa ili pelei e. ³³ Soovale saai kàa , é màala ná zeizu sa a. Ni é la ni màalaani, é ga gè è aa, gè t un z vulua.»

³⁴ Balaame ni G o GALAGI ná-geezu eelai ma: «Gè gaaza , maz l gè la a kw ga a loni tù pelei zu. Ni si i nii wana è ma, gè ale ma.» ³⁵ G o GALAGI ná-geezu eelai ni ma: «À li wa zunui t iti, k l k ni n è a woo ilagi n wo, nii nà bo è ma.» Balaame ta kundi iiti Balake ti le eni, ti il ni pelei zu, ti a li.

³⁶ Si gi zu Balake m nini da ga Balaame aa, é liini, é daa omi Moa e taa wolai zu, nii é zou w ma oba , zi wolai Aalen n oba . ³⁷ Balake Balaame aaza ani, é ma: «Gè la keela m ungiti te eni aa, ga è a? Leeni vaa zu è la aani gaamago n p b ? È ni isi zu ga gè la zooga gè a è w l ?» ³⁸ Balaame Balake woo aa oteni, é ma: «W l , gè aa è b . Da kaazu niina ga nà zoo zu è ana n ? Wooi nii GALA ka pu dà, naa n a nà bo è ma.»

³⁹ Balaame il ni Balake olu, ti li Kiliyate-Gutes te. ⁴⁰ Balake nik iti ta baalagiti kulani ga zala ai, é Balaame n n i le e ma, ta kundi iiti ti y ni polu, ti a.

Balaame tuya loo vai

Izelay le nuiti b

⁴¹ Poluma zobui, Balake aani, é Balaame laa omi, ti l Bam te-Baale, é ni Izelay le nu us i ilazu aazu ná.

23

¹ Balaame ni Balake ma: «Zala a ulazu l fela lo b , è nik zin l fela ta baala sin l fela ele t b .» ² Balake naa ni, nii Balaame boni. Balake ta Balaame ti nik zin ila ta baala sin ila kulani ga zala ai, zala a ulazu ilagilagi. ³ Balaame ni Balake ma: «Gaal , è lo a- ala zala ai oba. Nà maa oozazu, tanisu G o GALAGI a aazu é dda omi. Nà naama wooi laazeeli è ma, nii a kula k l ma b .» É liini gizei ta ma, nii gulu la ma. ⁴ GALA ge ulani k l ma Balaame , naa ni ma: «Gè zala a ulazu l fela log , gè nik zin i ta baala sin i ula ga zala ai, zala a ulazu ilagilagi.»

⁵ G o GALAGI wooi uuni Balaame la, é ma: «Gale ma Balake b , è p ani.» ⁶ Balaame aleni ma Balake b , nii é ni ná-gala zala ai oba, ta Moa e undi iiti. ⁷ Balaame faalaalii nii woni, é ma: «Moa e masagi Balake ze e ga ze Siili yooi zu gizeiti su.

É mà: «Oa, è Zak e mavofodai voovo b !

Ua, è a-yii aawanai yei Izelay le laal ma!»

⁸ Nà naa voovoozu ale, nii GALA ge la foovooni?

Nà yii ula ale nu us iti ma, si gi zu G o GALAGI yii la ulani la?

⁹ Nà y su fasa izeiti unma , gè p t ,

nà y na gizeiti unma , gè p t ,

nu us e é zeizu y ,

z a ti a ta zii z iti.

¹⁰ B a a zoo é Zak e mavofodai ma b i aalu,

aa é Izelay le nu ulugi aalu?

Gè za, e elei s le nui zaa elei la.

Gàa ela elei ga n n i elei.»

¹¹ Balake ni Balaame ma: «Leeni a è k a ga ze? Gè è ze e ga è sili nuiti foovo, w l a ba, è a tuya loo ti !» ¹² É ni ma: «Nà na a, gè la naa woga aa, nii G o GALAGI pua dà?»

Balaame ná-tuyai velesi i

¹³ Balake ma: «Ua p b , de li ada ta ili, a ti a ná. Da ti ilazu n a, è la ti p kaa, miná a a ti voovo ná r un b .»

¹⁴ É liini la S fime kpalaga , Pizega gizei unma , é zala a ulazu l fela lo, é nik zin ila ta baala sin ila kula ga zala ai, ti ilagilagi maazu. ¹⁵ Balaame ni ma: «Lo a- ala zala ai oba, gè li munu, gè G o GALAGI laa omi.»

¹⁶ G o GALAGI ulani k l ma Balaame , é wooi u da, é ma: «Gale ma Balake b , è p ani.» ¹⁷ Balaame aleni ma Balake b , naa ni loni ná-gala zala ai oba , ta Moa e undi iiti. Balake ni ma: «Leeni a G o GALAGI bogai?»

¹⁸ Balaame faalaalii nii woni, é ma:

«Balake wuze e, è woilo!

Sip l ná-doun zunui, woilo gòoi ma!

¹⁹ GALA ge la ga nu us i, é a z i wo,

aa nu vulu, é a ze e kp wooi a.

Nii é bogai, é la naa a aa?

To a woo wo, é la su vai a?

²⁰ W l , gè devei z l ga ga gè tuya loo,

GALA ge tuya loa, gè la se ezu ma.

²¹ É la telebotala vaa aani Zak e a, é la s letala vaa aani Izelay le nu us iti ba.

G o GALAGI, é ga ná-GALAGI, naa a t un polu,

to a masadai ma oozun iz l ti b .

²² GALA ge ti ulani Ezipete yooi a,

suvik i ula ga te ui zuvik i ti .

²³ Zo olai la ga faa n p Zak e mavofodai aazu,

aa ad vai Izelay le laal ma.

Yee ala ag i ma, to a a wo Zak e ta Izelay le ma,

nii kpein GALA ge k zu.

²⁴ Niima nu us iti ta wuze ezu e zalai,

to a aal su e zalai,

é a ná-sua zogai mi,

é a ná-sua zogai ma amai le,

naa oluma a niina a a laa la.»

²⁵ Balake ni Balaame ma: «Ni è la ti voovooni, mina tuya loo ti , ga tago alaa.» ²⁶ Balaame goo aa oteni, é ma: «Gè la boni è ma aa ga nà naati kpein

n , nii G o GALAGI bosu?»

Balaame ná-tuyai za asi i

²⁷ Balake ni Balaame ma: «Da de mu, nà liizu ga e ada ta ili, tanisu GALA ka p t nàzu ga a nu us i niiti foovo r un b .²⁸ Balake liini ga Balaame Pey l gizei unma , nii é z l ni te ebai maazu. ²⁹ Balaame ni Balake ma: «Zala a ulazu l fela lo b , è nik zin l fela ta baala sin l fela ele t b .»³⁰ Balake naa ni, nii Balaame boni. É nik zin ila ta baala sin ila kulani ga zala ai, zala a ulazu ilagilagi.

24

¹ Balaame p t ni ga n G o GALAGI ga tuyai loo Izelay le , é la m ni liini kulak l ma ili gaizi zu, e pelegi é ni k zu la z ma zi giti su, k l é aazu latini te ebai letema elei. ² É aazuwuze eni, é Izelay le a uuni, e elei ná-bolodaiti ti la. Nàzu a GALA Z nvui yeini la t un ma. ³ Balaame faalaalii nii laazeelini, é ma:

«Bey l ná-doun zunui Balaame ná-keela wooi aa, zunui nii gaazuze eai ma, ná-keela wooi aa,

⁴ nui nii é GALA gooiti m nisu, naa ná-keela wooi aa, é Z b i-P -Mali ii ná-kulak l mai aazu, si gi zu é loozu la su ili, gaazuze e ma:

⁵ Ee Zak e, a-ze e otaiti wola ag , ta è- iizu ti alaa, Izelay le!

⁶ Ti a yei ga zoviega e laasamagiti, e kpeleiti, ti zi oba , e al w gului, Mali ii siingai, e s dele gului, ti zi la .

⁷ Zi i a yeizu, é a ula seizu , zi m inm ingiti ta ná-ani zuwuiti fae. Ná-masagi a zobogi z l Agage ma, ná-masadai z b i a w l .

⁸ GALA ge kula Ezipete yooi a, te ui z b i alai a é zea, to a zobo s l ziiti ma, ti ga sili nuiti, é ti-ma aeiti golowolo, é ti z ga ná-m inti.

⁹ To a ili, é e zala zin i, e elei zala zaai la, a a kata ga é wuze e?

Nui nii a tuyai loo è , tuyai a naa , nui nii a è voovo, foovooi a naa zo.»

¹⁰ Balake yii aawanani Balaame ma, é yealo ani, é ni Balaame ma: «Gè è lolig ga è a, è sili nuiti foovo, w l , ná zeizu a sa a, è a tuyai loo ti .

¹¹ T i é a ana, liina a-yooi zu! Gè boni ga nà faan m inm ink è , k l G o GALAGI è alag faan iti s l fai ma.»

Balaame GALA ná-kulak l maiti bo fai Izelay le ná-faa zu

¹² Balaame Balake woo aa oteni, é ma: «Gè ni ani keelaiti p , è ti le eni mà: ¹³ «An ni Balake a aazu ga walii ta zanugi, nii é ná-masa p l i laavegai, é fe zèa, gè la zooga faa n p k zu ga ma ag , aa ma u, G o GALAGI ná-devei laal ma. Nà naa n wo, nii G o GALAGI a bo mà.» ¹⁴ Niizu nà ga li nà-nu us iti p . Da, nà naa l zu ga e, nii Izelay le nu us iti ti aazu k zu ga a-nu us iti, yee alaiti su ti aazu.» ¹⁵ Balaame faalaalii nii laazeelini, é ma:

«Bey l ná-doun zunui Balaame ná-keela wooi aa, zunui nii gaazuze eai ma, ná-keela wooi aa,

¹⁶ nui nii é GALA gooitu m nisuu, naa ná-keela wooi aa,
nii é Anii-P -Unda ná-faa w giti feai zea,
é Z b i-P -Mali ii ná-kulak l mai aazu,
si gi zu é loozu la su ili, gaazuze e ma:

¹⁷ Nà p t su, k l niizu laade d ,
nà sum su, k l maa la d u ani,
elela elei, somide ai ta a ulazu Zak e mavofodai zu,
masadai ma lukp i a Izelay le zaama,
nii a Moa e nuiti goizu lo azu,
to a S te ná-doun zunuiti kpein do a t ungi zu.

¹⁸ To a Ed me yooi zo, é ga n n ,
sili nuiti su, Seyiil yooi a zo,
Izelay le a ná-zee aa aai l .

¹⁹ Nui nii é ulazu Zak e mavofodai zu, naa a masadai ,
to a naati undaa ili, niiti ti elazu, ti ula taaiti ba.»

Balaame Izelay le zili nuiti
kolo olo fai wo fai

²⁰ Balaame Amal ke aani. É faalaalii nii laazeelini, é ma:
«Amal ke a é ga ziiti p ti-ma m ungi.

K l gaa elasu, to a olo olosu.»

²¹ É Ken nuiti kaani. É faalaalii nii laazeelini, é ma:
«È-zeizu log kpe,
è-la agi log fasa izei ma.

²² K l Ken nuiti ta ga abui laamianigi.
Gaa elasu, Asuul nuiti ta li ga woye, ti wo ga kaso a nuiti.»

²³ Gaa elasu, é faalaalii nii laazeelini, é ma:
«Ee, maan i nii é aazu! B a a y vulua GALA ná-k wotii lu ?

²⁴ K l keingiti ti zi i a, ti aazu, ti ze e Kitime,
ta Asuul nuiti maan , ti E l nuiti maan .
T alaa to a liizu undaa iligi zu.»

²⁵ Balaame liini, é ale ma ná-zooi zu. Balake alaagi liini ga pelei.

25

Izelay le nuiti ti l vai
k gani k vaiti su

¹ Izelay le nuiti ti zeini Sitime. Nu us iti ti t zeini ga l a
kolo ologi zu, ta Moa e anzanu lointi. ² Naati ti ti lolini ga ti zala ai ula ta-
alagiti b . Nu us iti ti vaani bu, ti zala a laamii wo, ti n k naati ta-
alagiti bu. ³ Ti p ni naati ta- alagi Baale-Pey l l bi vai a. Naama vai
G o GALAGI yii aawanani ti laal ma. ⁴ G o GALAGI ni Moize
ma: «Nu us iti kpein gaal ba, è ta- undi iiti s l guluiti ba, foloi a, gàazu,
naa a a k nà-zii aawanai ze e Izelay le maala.» ⁵ Moize ni Izelay le
lukp aale e nuiti ma: «Wo ilagilagi ná-nuiti paa, niiti ti p ai Baale-
Pey l l bi vai a.»

⁶ Zunu ila ge ni Izelay le nuiti saama, é aani ga Madiyan anzanu ila
k lointi saama, Moize ta Izelay le b i kpein gaazu, naazu naati ti a
w l , GALA daa omi se e l i laa . ⁷ Zala a ula nui Aal n ná-doun
zunui Elezaal ná-doun zunui Finease naama vai aai ma, é wuze eni b b i zaama,
é kp in ze e, ⁸ é il Izelay le zunui olu ná-se e otai wu, é ti feleg
p s ma, kp in zunui volokula, é anzanui zo kobu . Naazu nimiza vai
eni Izelay le nuiti saama. ⁹ Nu waa uufeleg maazu naanig (24 000) a é zaani
nimizai naa zu.

¹⁰ G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹¹ «Zala a ula nui, Aal n ná-doun zunui Eleazaal ná-doun zunui Finease a é nà-zii aawanai ze ea Izelay le nuiti maala, nà-ziizool i a é ma ti zaama, naa a é k a, r i gè ga GALAGI, nà p ga ti nà ila n d bi, nà-zii aawanai zu, gè la m Izelay le nuiti ma zuwu aale eni. ¹² Naa a é ba, a ma: «Gè minaze egi a t un b , nii a ga ziil igi ma ungi. ¹³ To a gat un n n , ta mavofodaiti. Zala a ula wotii a gat n , yee alai p su, t ze i é ná-ziizool i ula k l ma ná-GALAGI , é koto gba vai Izelay le nuiti ta-vaa zu.»

¹⁴ Izelay le zunui ti paani ta Madiyan anzanui ma, daaseigi ni ga Zimeli, Salu ná-doun zunui. É ni ga Simiy n ná-p l ye e undi ii ta. ¹⁵ Madiyan anzanui nii ti paani, daaseigi ni ga K ze i, k laaseigi ni ga Suul, nii é ni ga bolodama m in m in ma undi ii, kulaai bolodai gila su Madiyan yooi zu.

¹⁶ G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹⁷ «Vala Madiyan nuiti ba, è ti-ma zuwu aale e. ¹⁸ Maz l ti ni ga wo zili nuiti, ti laavegai ga kele ele i, Pey l ná-fai zu, ta K ze i, nii é ni ga Madiyan undi ii ta ná-doun anzanui, nii é zaani, Pey l ná-nimiza voloi.»

Izelay le nuiti gaalu daa velesi i

¹⁹ Nimiza vai naa le ega oluma,

26

¹ G o GALAGI ni Moize ta zala a ula nui Eleazaal ma, nii é ga Aal n ná-doun zunui: ² «À Izelay le b i kpein gaalu, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, e elei ta- l ye eiti ti la, Izelay le nuiti kpein su, niiti ta zoo ti li k ma .» ³ Moize ta zala a ula nui Eleazaal, ti ni ti Moa e n m i zu, Zulud n oba , Zeeliko letema , ti ma: ⁴ «Ada aazu gaalugi wosu, é zo kona uufeleg (20) ma, é l zeemaazu, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.»

Izelay le nu us iti p t , niiti ti ulani Ezipete yooi a:

⁵ Izelay le nii daa ga Zak e, ná-doun zunu m ungi é s l ni, daaseigi ni ga Lu n. Lu n ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti, ti ni ga: Géen ke mavofodaiti, Palu mavofodaiti, ⁶ G selon mavofodaiti, ta Kaalemi mavofodaiti. ⁷ Lu n mavofodaiti tieg i ni ga zunu waa uunaani maazu sa ag und fela pu- usa ag (43 730). ⁸ Palu ná-doun zunui ni ga Elia e. ⁹ Naa a é ni ga Nemuw le k , ta Datan, ta A ilame. Datan naa, ta A ilame ti ni ga kundi iiti b b i untu , ti wuze eni Moize ta Aal n laal ma, ta K lee ná-nu ulugiti, si gi zu ti wuze eni la G o GALAGI laal ma. ¹⁰ Zooi laa alini, é ti maal u, ta K lee, si gi zu ná-nu ulugiti ti zaani la, ta si gi zu abui zunu unfeleg puul lug (250) alani la. Ti ni nu us iti b ga kiz su vai. ¹¹ K l K lee ná-doun zunuiti ti la ni zaani.

¹² Simiy n ná-doun zunuiti, e elei ti-mavofodaiti ti la, ti ni ga: Nemuw le mavofodaiti, Yamin mavofodaiti, Yakin mavofodaiti, ¹³ Zeela mavofodaiti, ta Sayile mavofodaiti. ¹⁴ Simiy n mavofodaiti tieg i ni ga zunu waa uufeleg maazu fele unfeleg (22 200).

¹⁵ Gade ná-doun zunuiti, e elei ti-mavofodaiti ti la, ti ni ga: Sefon mavofodaiti, Gagi mavofodaiti, Suni mavofodaiti, ¹⁶ W zenii mavofodaiti, Eli mavofodaiti, ¹⁷ Al de mavofodaiti, ta Aleeli mavofodaiti. ¹⁸ Gade mavofodaiti tieg i ni ga zunu waa uunaanig und lug (40 500).

¹⁹ Zuda ná-doun zunuiti ti ni ga E l ta W nan. E l ta W nan ti zaani Kanaan yooi zu. ²⁰ Zuda ná-doun zunuiti, e elei ti-mavofodaiti ti la, ti ni ga: Seela mavofodaiti, Peel se mavofodaiti, ta Zeela mavofodaiti. ²¹ Peel se ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti ni ga: G selon mavofodaiti ta Gamule mavofodaiti.

²² Zuda mavofodaiti tieg i ni ga zunu waa uul fela maazu l zita und lug (76 500).

²³ Isakaal ná-doun zunuiti, e elei ta-wolodamaiti ti la, ti ni ga: T la mavofodaiti, Puva mavofodaiti, ²⁴ Yasu e mavofodaiti, ta Simelon mavofodaiti. ²⁵ Isakaal mavofodaiti tieg i ni ga zunu waa uul zita maazu naani unsa ag (64 300).

²⁶ Za ul n ná-doun zunuiti, e elei ti-mavofodaiti ti la, ti ni ga: Seel de mavofodaiti, Elon mavofodaiti, ta Yaaley le mavofodaiti. ²⁷ Za ul n mavofodaiti tieg i ni ga zunu waa uul zita und lug (60 500).

²⁸ Zoz fe ná-doun zunuiti, e elei ti-mavofodaiti ti la, ti ni ga: Manasee ta Efelayime. ²⁹ Manasee ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti ni ga: Makiil mavofodaiti, Galaade mavofodaiti, nii é ni ga Makiil ná-doun zunui. ³⁰ Galaade ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti ni ga: Yeez l mavofodaiti, Geel ke mavofodaiti, ³¹ Aseliy le mavofodaiti, Sik me mavofodaiti, ³² Semida mavofodaiti, ta Geef l mavofodaiti. ³³ Geef l ná-doun zunui Sel fe ade la ni doun zunua z l ni, k l é doun anzanuiti s l ni, ti-laaseigiti kaa: Maala, Noa, G gela, Mileka ta Tiilesa. ³⁴ Manasee mavofodaiti tieg i ni ga zunu waa uul lug maazu feleg und fela (52 700).

³⁵ Efelayime ná-doun zunuiti, e elei ti-mavofodaiti ti la, ti ni ga: Suteela mavofodaiti, Beek l mavofodaiti, ta Ta an mavofodaiti. ³⁶ Suteela ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti ni ga: Elan mavofodaiti. ³⁷ Efelayime mavofodaiti tieg i ni ga zunu waa uusa ag maazu feleg und lug (32 500). Zoz fe ná-doun zunuiti kana, e elei ti-mavofodaiti ti la.

³⁸ B nzam n ná-doun zunuiti, e elei ti-mavofodaiti ti la, ti ni ga: Beela mavofodaiti, Ase le mavofodaiti, Ayilame mavofodaiti, ³⁹ Sufame mavofodaiti, ta Gufame mavofodaiti. ⁴⁰ Beela ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti ni ga: Aalede mavofodaiti ta Naaman mavofodaiti. ⁴¹ B nzam n mavofodaiti tieg i ni ga zunu waa uunaani maazu l lug und zita (45 600).

⁴² Dan ná-doun zunuiti, e elei ti-mavofodaiti ti la, ti ni ga: Su ame mavofodaiti. ⁴³ Su ame mavofodaiti tieg i ni ga zunu waa uul zita maazu naanig unnaanig (64 400).

⁴⁴ As l ná-doun zunuiti, e elei ti-mavofodaiti ti la, ti ni ga: Yimena mavofodaiti, Yisevi mavofodaiti, ta Belia mavofodaiti. ⁴⁵ Belia ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti ni ga: Gee l mavofodaiti ta Malekiy le mavofodaiti. ⁴⁶ Anzanu loun ni As l ya, daaseigi ni ga Seela. ⁴⁷ As l mavofodaiti tieg i ni ga zunu waa uul lug maazu sa ag unnaanig (53 400).

⁴⁸ N fetali ná-doun zunuiti, e elei ti-mavofodaiti ti la, ti ni ga: Yaasey le mavofodaiti, Guni mavofodaiti, ⁴⁹ Yees l mavofodaiti, ta Sileeme mavofodaiti. ⁵⁰ N fetali mavofodaiti tieg i ni ga zunu waa uunaanig maazu l lug unnaanig (45 400).

⁵¹ Izelay le nuiti tieg i ni ga zunu waaund zita maazu ila und fela puusa ag (601 730).

Zooi aa w vai
⁵² G o GALAGI ni Moize , é ma: ⁵³ «Zooi aa w bolodaiti ba, é zoloo nuiti tieg iti ma. ⁵⁴ Bolodaiti ti m in ai, a zooi ve ti ya ga b l a, niiti ti l i ai, è zooi tago ve ti ya. Es gilagilagi ná-zooi a ve zea, é zoloo ti-lieg i ma. ⁵⁵ K l zooi aa a w ga kpakutoomai. Ta ti z l ga t n , e elei ti- ni ta-wolodaiti daaseigi la. ⁵⁶ Zooi aa a w ga kpakutoomai, naati z zu, niiti ti wola m in ai, ta niiti ti wola la m inni.»

Leevi nuiti gaalu daa velesi i

⁵⁷ Leevi nuiti, ti aaluni, e elei ti-mavofodaiti ti la, ti ni ga: G leson mavofodaiti, Ke ate mavofodaiti, ta Melali mavofodaiti. ⁵⁸ Leevi mavofodaiti ti ni ga: Li eni mavofodaiti, Gee el n mavofodaiti, Maali mavofodaiti, Musi mavofodaiti,

ta K lee mavofodaiti. Ke ate Amelame z l ni. ⁵⁹ Amelame anzai laaseigi ni ga Y kee de, Leevi ná-doun anzanui, nii é z l ni Leevi Ezipete yooi zu. É doun a z l ni Amelame ga Aal n ta Moize, ta Miliyame, nii é ni ga ti-aazeelai. ⁶⁰ Niiti ti z l ni Aal n ti ni ga Nada e, A iyu, naa Elezaal a, ta Itamaal. ⁶¹ Nada e ta A iyu ti zaani, naa ni si gi zu ti aani la ga abu iligi G o GALAGI akala.

⁶² Niiti ti aaluni, zunuiti kpein é zo alu gila ma, é l zeemaazu, zunuiti ta zunu lointi, ti ni ga zunu waafeleg maazu sa ag (23 000). Ti la ni ti ni Izelay le nuiti ba, ti a ti aalu, maz l zou la ni veeni ti ya Izelay le nuiti saama.

Gaalugi unseizu

⁶³ Naati ka Moize ta Elezaal ti ti aaluni Moa e n m iti su, Zulud n oba , Zeeliko letema . ⁶⁴ Niiti kpein Moize ta zala a ula nui Aal n ti ti aaluni Sinayi te ebai zu, naa ta n p ge la m ni niiti saama. ⁶⁵ Maz l G o GALAGI ni ti ma: «Ta zaazu te ebai zu.» Gila kpalaa ge la ni y ni vulua, é ula Yefunee ná-doun zunui Kal e olu, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe.

27

T gi é lo anzanuiti
ta- ogani ze e vaiti ba

¹ Anzanu loun l lug ni ná, ti-laaseigi ga: Maala, Noa, G gela, Mileka, ta Tiilesa. Ti- laaseigi ni ga Sel fe ade, Geef l ná-doun zunui. K wolani ti ni ga Galaade, ta Makiil, ta Manasee, ta Zoz fe. Anzanu naati ka ti aani, ² ti lo Moize akala, ta Elezaal, ta kundi iiti, ta b b i kpein, GALA daa omi se e l ilaa , ti ma: ³ «Gi- zaa te ebai zu, k l é la ni naati ta- gi zu, niiti ti wuze eni G o GALAGI laal ma, K lee ná-nu ulugiti, k l é zaani ga kp otoi maa ele, doun zunu la ni zea. ⁴ Leeni vaa zu gi- laaseigi a ula ná-bolodai zaama, t zeidoun zunu alagi maa ele ma? Gi- da ve, gi- k lointi saama.»

⁵ Moize liini ga ti-mavai G o GALAGI akala. ⁶ G o GALAGI ni Moize ma: ⁷ «Gaamai a Sel fe ade ná-doun anzanuiti ti bosu. Da zoi ve ti ya, é ga t n i, ti- k lointi saama. Tiya a a ti- n n i le e ti . ⁸ Da Izelay le nuiti p , è ti ma: Si gi zu zunui ta zaazu la, é la doun zunuy ni, wa ná-poganii ve ná-doun anzanui ya. ⁹ Ni doun anzanu la zea, wa ná-poganii ve k lointi zea. ¹⁰ Ni k loun a ti la b , wa ná-poganii ve k lointi zea. ¹¹ Ni k loun a ti la k , wa ná-poganii le e ná-nu ite itegi ta bolodai zu, naa a a y zea. To a ga devei ta t gi Izelay le nuiti b , e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.»

Zozuwe vai ga Moize otogi

(T S i Velesi 31:1-8)

¹² G o GALAGI ni Moize ma: «L A alime izei nii ma, è w l zoi a, gè feezu Izelay le nuiti b . ¹³ Da w l zu ba, k l a alaagi a zaazu, è li è-m m wolani p , ti zaai, e elei è- loin Aal n zaani la, é li m m wolani p ti zaai. ¹⁴ Maz l wo ga kololala nuiti nà-devei laal ma, Sin te ebai zu, si gi zu b b i zu nu us iti ti maa aalii ni la, ti kp i bà. Wo la ni nà- adedai maawuini nu us iti gaazu, é lo zi i vai a, ti ni maalolisu.» (Naa ni ga Meeli a i ná-fai é ni Kad se, Sin te ebai zu.)

¹⁵ Moize ni G o GALAGI , é ma: ¹⁶ «G o GALAGI é ga kpus i kpein ta-z nvuiti ta-GALAGI, a i yiimaze e ga nu, è sei b b i unda, é ga kundi ii, ¹⁷ nui nii a losu ti untu k zu ti, é a

li ga tiye, é a a ga tiye, nii a k G o GALAGI ná-nu us iti ti mina e elei baalagiti ti la, ti mak nu la ná.»

¹⁸ G o GALAGI ni Moize ma: «Nun ná-doun zunui Zozuwe ze e, zunu e nii z nvui zeini su, a yeela ma. ¹⁹ Da lii la, è sei zala a ula nui Eleazaal akala, ta b b i kpein, è deveiti fe zea ti aazu. ²⁰ Da a- undi ilai ma zobogi ta ve zea, naa a a k Izelay le b i olob . ²¹ To a zeizala a ula nui Eleazaal akala, naa a a gaaza a t un b , ga anii nii daaseigi ga wuulimegi. Nii n p a bona, ele ana Zozuwe ta Izelay le nu us iti ta ta- vaiti so da.»

²² Moize k ni, e elei G o GALAGI ma levei veeni la zea. É Zozuwe zeini zala a ula nui Eleazaal akala, ta b b i kpein. ²³ É yeeiti daani ma, é deveiti fe zea, e elei G o GALAGI boni la ma.

28

T gi é lo zala aiti ba

(Egez de 29:38-46)

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «Niima levei laazeeli Izelay le nuiti ma, è ti ma: Wa dama kp , wo r n ma veb anii ve, yee ala ag i zu, é ga nà-zala aiti, daamianigiti ti alazu abui a, ti b ga ani maku n ai. ³ Da ti ma: Folo-o-folo, wa kona gila baala sin feleg ula, nii n uzu la ba, G o GALAGI ga gala zala ai, nii abui galazu. ⁴ Da baala zi o ilagi ula ga zala ai sobui, è z ma aala zi oi ula kp k i, ⁵ naa veb anii a, nii é ga ulu vuk ag i kilo sa ag , gaay gai ga wolive wul ag i lit l ila ta tukp (1,5). ⁶ Gala zala ai ana, folo-o-folo, nii é zu ulazu, e elei deveai la Sinayi gizei ma. Zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI . ⁷ Wa puya zala ai baala zi o m ungi a, ga d aagi lit l ila ta tukp (1,5), ada adegai zu a wa puya zala ai naa ula ná, ga d aagi G o GALAGI . ⁸ Baala zi oi velesi i a ula ga zala ai kp k i, veb anii ta puya zala ai, niiti ti gai sobu gelei a, naa ma ziiti n ba. Zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI .

Doo o foloi ma zala aiti

⁹ «Doo o foloi, wa baala zi o feleg ula ga zala ai, niiti ti kona gila n a, n uzu n p ge la ba, è veb anii u ma ga ulu vuk ag i kilo l zita, gaay gai ga gul i, puya zala ai u ma. ¹⁰ Wa gala zala ai naa ula doo o foloi ilagilagi. Naa kpein ge gala zala ai a, é ulazu folo-o-folo, ta ná-puya zala ai.

Alugi laa ulazu ma zala ai

¹¹ «Alugi laa ulazu , wa nik zin okpa feleg ula ga gala zala ai G o GALAGI , ta baala sin ila, ta kona gila baala sin l fela, n uzu mina ti a. ¹² Wa veb anii gala zala a zuaiti ba, to a ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i: kilo taa uug nik zin i ilagilagi , ta kilo l zita baala sin i , ¹³ ta kilo sa ag baala zi oi ilagilagi . Gala zala ai e, zala ai nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI . ¹⁴ Puya zala aiti ta zu ga d i lit l sa ag , é nik zin ilagi a, lit l feleg baala sin i a, ta lit l ila ta tukp (1,5) ge baala zi oi a. Gala zala aiti kana, ta ulazu alugi laa ulazu , alu-o-alu, konagi zu. ¹⁵ Wa boli zin i ula alaa ga koto gba zala ai G o GALAGI . Naa kpein ge gala zala ai a, é ulazu folo-o-folo, ta ná-puya zala ai.

Pakegi ma zala aiti

(Leevi Nuiti 23:5-14)

¹⁶ «Alu m ungi ma volo puug maazu naanisi i (14) a zu ga G o GALAGI ná-Pakegi.

¹⁷ «Alugi naa ma volo puug maazul lusi i (15) af tii l zeizu ma. Bului nii l la su, naa a wa miizu ey su folo l fela. ¹⁸ Folo m ungi, wa gaal ba adegai wo, wo la boti n p k a, e elei wa a k la, ¹⁹ wa nik zin okpa feleg ula ga gala zala ai G o GALAGI , ta baala sin ila, ta kona gila baala sin l fela, n uzu mina ti a. ²⁰ Wa veb anii gala zala a zuaiti ba, to a ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i: kilo taa uug nik zin i ilagilagi , ta kilo l zita baala sin i , ²¹ ta kilo sa ag baala zi oi ilagilagi . ²² Wa boli zin ila kula ga koto gba zala ai, naa a a k koto gba vai wo . ²³ Naati kpein ta laazu gala zala ai maazu, é ulazu sobu-o-sobu. ²⁴ Folo-o-folo, folo l fela laawu, wa naama laamianigiti kula, nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI . Wa ti ula ga zala ai, é gala zala ai a, é ulazu folo-o-folo, ta ná-puya zala ai. ²⁵ Folo l felasi i, wa gaal ba adegai wo, wo la boti n p k a, e elei wa a k la.

Pantekote voloi ma zala aiti
(Leevi Nuiti 23:15-22)

²⁶ «Zooi al n m ungititi ma oozun voloi, wo aazu veb anii veezu la G o GALAGI , ga ani niin iti, d iti ma v tii, wa gaal ba adegai wo, wo la boti n p k a, e elei wa a k la. ²⁷ Wa nik zin okpa feleg ula ga gala zala ai, ta baala sin ila, ta kona gila baala sin l fela, makugi n ai G o GALAGI . ²⁸ Wa veb anii gala zala a zuaiti ba, to a ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i: kilo taa uug nik zin i ilagilagi , ta kilo l zita baala sin i , ²⁹ ta kilo sa ag baala zi oi ilagilagi . ³⁰ Wa boli zin i ula alaa, naa a a k koto gba vai wo . ³¹ Wa suai niiti kula, n uzu mina ti a, ta ta- uya zala aiti. Naa kpein ge gala zala ai a, é ulazu folo-o-folo, ta ná-veb anii.

29

Pu uf v tii ma zala aiti
(Leevi Nuiti 23:23-25)

¹ «Alugi l felasi i ma volo m ungi, wa gaal ba adegai wo. Wo la boti n p k a, e elei wa a k la. To a wo ga pu uf yeei. ² Wa nik zin okpa gila kula ga gala zala ai, ta baala sin ila, ta kona gila baala sin l fela, n uzu mina ti a, makugi n ai G o GALAGI . ³ Wa veb anii gala zala a zuaiti ba, to a ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i: kilo taa uug nik zin i , ta kilo l zita baala sin i , ⁴ ta kilo sa ag baala zi oi ilagilagi . ⁵ Wa boli zin ila kula ga koto gba zala ai, naa a a k koto gba vai wo . ⁶ Naama zala aiti ta gala zala aiti ba, niiti ti ulazu alu-o-alu ta folo-o-folo, ta ta-veb aniiti, ta ta- uya zala aiti, e elei deveai la t gi zu ta-vaa zu. Zala aiti be, niiti abui ti alazu, makugi n ai G o GALAGI .

Koto gba voloi ma zala aiti
(Leevi Nuiti 23:26-32)

⁷ «Alugi l felasi i ma volo puug i ma, wa gaal ba adegai wo. Wa zugi zo, wo la boti n p k a. ⁸ Wa nik zin okpa gila kula ga gala zala ai, ta baala sin ila, ta kona gila baala sin l felaiti, n uzu mina ti a, makugi n ai G o GALAGI . ⁹ Wa veb anii gala zala a zuaiti ba, to a ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i: kilo taa uug nik zin i , ta kilo l zita baala sin i , ¹⁰ ta kilo sa ag baala zi oi ilagilagi . ¹¹ Wa boli zin i ula alaa ga ga koto gba zala ai. Naa kpein ge koto gba zala ai a, nii é ulazu koto gba voloi, ta gala zala ai, nii é ulazu folo-o-folo, ta ná-veb anii, ta ta- uya zala aiti.

Kota lo f tii ma zala aiti
(*Leevi Nuiti 23:33-44*)

¹² «Alugi l felasi i ma volo puug maazu naanisi i (14) ma, wa gaal ba adegai wo, wo la boti n p k a, e elei wa a k la. Wa f tii ula G o GALAGI l bi vai ma, wa naa folo l fela laawu. ¹³ Wa nik zin okpa puug maazu sa ag (13) ula ga gala zala ai, ta boli zin feleg , ta kona gila baala sin puug maazu naanig (14), n uzu mina ti a, makugi n ai G o GALAGI . ¹⁴ Wa veb anii gala zala a zuaiti ba, to a ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i: kilo taa uug nik zin i ilagilagi , ta kilo l zita baala sin i ilagilagi , ¹⁵ ta kilo sa ag baala zi oi ilagilagi . ¹⁶ Wa boli zin i ula alaa ga koto gba zala ai. Naa kpein ge gala zala ai a, é ulazu folo-o-folo, ta ná-veb anii, ta ná-puya zala ai.

¹⁷ «Foloi velesi i ma, wa nik zin okpa puug maazu feleg (12) ula ga zala ai, ta baala sin feleg , ta kona gila baala sin puug maazu naanig (14), n uzu mina ti a. ¹⁸ Wa veb aniiti ta puya zala aiti p zala a zuaiti ba, k gi lieg i zoloo ti-lieg i ma, e elei deveai la t gi zu. ¹⁹ Wa boli zin i ula alaa ga koto gba zala ai. Naa kpein ge gala zala ai a, é ulazu folo-o-folo, ta ná-veb anii, ta ná-puya zala ai.

²⁰ «Foloi za asi i ma, wa nik zin puug maazu ila (11) kula ga zala ai, ta baala sin feleg , ta kona gila baala sin puug maazu naanig (14), n uzu mina ti a. ²¹ Wa veb aniiti ta puya zala aiti p zala a zuaiti ba, k gi lieg i zoloo ti-lieg i ma, e elei deveai la t gi zu. ²² Wa boli zin i ula alaa ga koto gba zala ai. Naa kpein ge gala zala ai a, é ulazu folo-o-folo, ta ná-veb anii, ta ná-puya zala ai.

²³ «Foloi naanisi i ma, wa nik zin puug ula ga zala ai, ta baala sin feleg , ta kona gila baala sin puug maazu naanig (14), n uzu mina ti a. ²⁴ Wa veb aniiti ta puya zala aiti p zala a zuaiti ba, k gi lieg i zoloo ti-lieg i ma, e elei deveai la t gi zu. ²⁵ Wa boli zin i ula alaa ga koto gba zala ai. Naa kpein ge gala zala ai a, é ulazu folo-o-folo, ta ná-veb anii, ta ná-puya zala ai.

²⁶ «Foloi l lusi i ma, wa nik zin taa uug ula ga zala ai, ta baala sin feleg , ta kona gila baala sin puug maazu naanig (14), n uzu mina ti a. ²⁷ Wa veb aniiti ta puya zala aiti p zala a zuaiti ba, k gi lieg i zoloo ti-lieg i ma, e elei deveai la t gi zu. ²⁸ Wa boli zin i ula alaa ga koto gba zala ai. Naa kpein ge gala zala ai a, é ulazu folo-o-folo, ta ná-veb anii, ta ná-puya zala ai.

²⁹ «Foloi l zitasi i ma, wa nik zin l sa a ula ga zala ai, ta baala sin feleg , ta kona gila baala sin puug maazu naanig (14), n uzu mina ti a. ³⁰ Wa veb aniiti ta puya zala aiti p zala a zuaiti ba, k gi lieg i zoloo ti-lieg i ma, e elei deveai la t gi zu. ³¹ Wa boli zin i ula alaa ga koto gba zala ai. Naa kpein ge gala zala ai a, é ulazu folo-o-folo, ta ná-veb anii, ta ná-puya zala ai.

³² «Foloi l felasi i ma, wa nik zin l fela ula ga zala ai, ta baala sin feleg , ta kona gila baala sin puug maazu naanig (14), n uzu mina ti a. ³³ Wa veb aniiti ta puya zala aiti p zala a zuaiti ba, k gi lieg i zoloo ti-lieg i ma, e elei deveai la t gi zu. ³⁴ Wa boli zin i ula alaa ga koto gba zala ai. Naa kpein ge gala zala ai a, é ulazu folo-o-folo, ta ná-veb anii, ta ná-puya zala ai.

³⁵ «Foloi l sa asi i ma, wa GALA d bi aal bai wo. Naama voloi, wo la boti n p k a, e elei wa a k la. ³⁶ Wa nik zin ila kula ga gala zala ai, baala sin ila, ta kona gila baala sin l fela, n uzu mina ti a, makugi n ai G o GALAGI . ³⁷ Wa veb aniiti ta puya zala aiti p zala a zuaiti

ba, k gi lieg i zoloo ti-lieg i ma, e elei deveai la t gi zu. ³⁸ Wa boli zin i ula alaa ga koto gba zala ai. Naa kpein ge gala zala ai a, é ulazu folo-o-folo, ta ná-veb anii, ta ná-puya zala ai.

³⁹ «Naa a wak G o GALAGI , wa-v ti voloiti su, é ula wa-veb aniiti polu, wo ti laai isu, ta wa-minaze e daazeeli zala aiti, ti ga wa- ala zala aiti, ta wa-veb aniiti, ta wa- uya zala aiti, ta wa-yiil i zala aiti.»

30

¹ Moize devei naati kpein boni Izelay le nuiti ma, niiti G o GALAGI ti veeni zea.

T gi é lo minaze egiti ba

² Moize ni Izelay le nuiti ma wolodama undi iiti p , é ni ti ma: «Devei t , nii G o GALAGI feai: ³ Si gi zu zunui ta minaze ezu la G o GALAGI , aa é konai wo, é il fai ta a, nii é p ga é k , é la m daawooi ze ea ma. To a naa kpein k , niiti ti ulaai da, é bo.

⁴ «Ni anzalopoi ta, nii é k ná-p l i wu d , a minaze e k na G o GALAGI , é ili ga naa, ⁵ ni k a ná-minaze e fai ta ná-kona vai zu w na, é iliai la, ni k a maa na kp , é la faa woni t un tetegi, ná-minaze egiti ta ná-konaiti kpein ta y ma, niiti é iliai ga tiye. ⁶ K l ni k la yeezeini bu, yeei n é faa w gai la su, minaze egiti ta konai kpein é iliai la, naati ti la m y ga ma. G o GALAGI a suvaay , maz l k la yeezeini ti wu.

⁷ «Ni to a zini b , é minaze egaa ai na, aa é iliai na, ga kp i ta nii kulaai na da, é bo, ⁸ ta sinigi a faa w na su, é maa kp t un tetegi voloi n é faa w gai la su, ná-minaze egiti ta y ma, ta konaiti é iliai ga tiye, ta y ma. ⁹ K l ni sinigi la yeezeini bu, voloi n é su w su da, é minaze egi aa a, nii é k ai, ta kp i kulaai daa , niiti é iliai ga tiye, G o GALAGI a suvaay .

¹⁰ «Poanzai, aa anzanui ti l ai ba, minaze egi naa a bo, aa konai n p kulaai daa , nii é ilizu la, giliai a y de.

¹¹ «Anzanui nii é zini b , naa a minaze egaa na, aa é ili ga konai ta, ¹² sinigi a faa w na su, é maa kp , é la yee ulani bu, é a l , ná-minaze egiti kpein ta y ma, ta kona wooi n p é iliai la. ¹³ K l ni sinigi a l na, voloi n é su w su da, ná-minaze egi kpein ta kona wooi kpein é lo t i a, aa daawooi a, naati ti la y ga ma. Sinigi ti aa aa, G o GALAGI a suvaay . ¹⁴ Sinigi a zoo é ti y ma, aa é minaze egi kpein kolo olo, aa konai kpein nii a zoo l zu la anii ta a. ¹⁵ Ni sinigi la l ni, a maa na kp ey su poluma zobui zeeli, anzai a ili minaze egi kpein su, ta kona wooiti kpein su, é ti woga. É vaa bu ga é ti mak , t zeí é maa ga kp , é la faa woni, foloi é m niga da. ¹⁶ K l ni to a ti ze e ma, foloi tanigaani te ega oluma, kpega oluma ga su w , to a anzai ná-faa aaza golai ma as i ze e.»

¹⁷ T giti kana, niiti G o GALAGI ti veeni Moize ya, é il zunui ta anzai ti y zu a, doun k i ta ná-doun anzanui ti y zu a, si gi zu é ga nu niin i, é k ná-p l i wu d .

31

Pil s l fai Madiyan nuiti ma

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «Izelay le nuiti t n i otokula Madiyan nuiti ma, naa olu, a li niina è-m m wolani p , ti zaai.»

³ Moize ni nu us iti p , é ti ma: «À zunui tanigaani maa ili ga k z laiti wo zaama, ti li Madiyan nuiti daal ma, naa a a k ,

G' o GALAGI ná-potokulai laazeeli Madiyan nuiti ma. ⁴ Bolodai ilagilagi zu, wa zunu waagila (1 000) kula ti zaama, wo ti le e k ma .»

⁵ Ti ziimaze egi woni Izelay le nu us iti saama, bolodai ilagilagi zu, zunu waagilagila (1 000), ti-lieg i ni ga zunu waapuug maazu feleg (12 000) ti maa iliai k vai ma. ⁶ Moize ti le eni k ma , é Finease ti a, zala a ula nui Eleazaal ná-doun zunui, naa a é ni seizu adegai ma z laiti se ezu, ta pu ugiti é a a poogiti d la.

⁷ Ti k z laiti se eni, ti li Madiyan nuiti daal ma, e elei G' o GALAGI devei veeni la Moize ya. Ti zunuiti kpein paani, ⁸ é Madiyan nuiti ta-masa d lug a, ti ga: Evi, Leek me, Suul, Guul, ta Lee a. Ti Bey l ná-doun zunui Balaame alaagi aani ga bo az kp i. ⁹ Izelay le nuiti ti Madiyan anzanuiti ta ti-lointi soni ga du iti, ti li ga tiye. Ti ta-zuaiti soni, ta ta-logani ulugiti kpein, é ti-yea ligi kpein ba. ¹⁰ Ti abui loni ta-laaiti kpein ba, ti ti ni zeini ná, ta ti- uuzu ti kpein. ¹¹ Ti liini ga aniiti kpein ti ti zoni k ma , nuiti ti toganiiti ba. ¹² Ti liini ga du iti, ta k zoganiiti, ta k i zu aniiti Moize , ta zala a ula nui Eleazaal, ta Izelay le b i, naati ti ni uuni Moa e n m i zu, Zulud n oba , Zeeliko letema .

K nuiti ade fai

¹³ Moize ta zala a ula nui Eleazaal ta b b i ná-kundi iiti kpein ti wuze eni, ti li, ti laa omisu , ti- uuzu olu elei. ¹⁴ Moize yii aawanani k ulu aiti ma, nu waagilagila kundi iiti, ta nu ungilagila kundi iiti, niiti ti aani, ti ze e k ma . ¹⁵ Moize ti aaza ani, é ti ma: «Lee vaa zu wo niima anzanuiti kpein z gai vulua? ¹⁶ À iz su ga, tiya a ti Balaame ná-t n gooi zoni, ti Izelay le nuiti d woo aladai zu, G' o GALAGI laal ma, Pey l ná-fai zu, naa a é aani ga maan i G' o GALAGI ná-nu us iti saama. ¹⁷ Niizu niina, à zunu loungoiti kpein paa, wo anzanui kpein paa, niiti ti zunu vaa w gai na. ¹⁸ Anzanu loungoiti, niiti ti la d zunu laakoba vaa w , naati n a wa ti y ná, wo ti mak .

¹⁹ «W un wa, à li, wo u ada ila ade- uuzu olu , woy ná folol fela laawu, w iti wo nu aai, aa wo v u pooma a, wa ade foloi za asi i, ta foloi l felasi i, wa-o, wa-lu iti-yo. ²⁰ Wa se eiti kpein ade alaagi, s la kpein kp t ai ga k l i, aa boli le a ze ei kpein, ta ani aka kpein é ga gului.»

²¹ Zala a ula nui Eleazaal ni k nuiti p , ti ze eni k ma , é ti ma: «À w l faazeikpasui a, é t gi zu, G' o GALAGI ma levei veai Moize ya: ²² zanugi, walii, k lu igi, k lui, fo agi, ta b b gi, ²³ anii kpein nii a zool zu abui a, é la ala, wa naal abui a, é ade. Naa olu, wa ti l alaa zi adegai wu. K l , s la kpein é la zooga l zu abui a, wa naati d n zi adegai wu. ²⁴ Wa wa-ze eiti gba, foloi l felasi i, wa ade niina, naa oluma, wa zool zu ade- uuzu .»

K zoganiiti gaa w vai

²⁵ G' o GALAGI ni Moize ma: ²⁶ «Zala a ula nui Eleazaal ze e, é è a, ta nu us iti ta- l ye eiti ma undi iiti, wo k zoganiiti gaalu, du iti ta toganiiti. ²⁷ Da k zoganii naati gaa w su fele, ma ali saamai ve k nuiti zea, ma ali saamai ve nu us i z iti kpein zea. ²⁸ Nii é zu ga k nuiti t n i, veb anii a ze e ba, é ga G' o GALAGI n n i, nu ila ka ze e nu und lug i (500) zaama, togani ila ka ze e togani und lug i (500) zaama, ma wolaiti ta ma goiti ta soovalegiti saama. ²⁹ Ma ali saamai nii feai ti ya, a se e naa a, è fe zala a ula nui Eleazaal ya, é ga veb anii se eai ba G' o GALAGI . ³⁰ Ma ali saamai nii é zu ga Izelay le nuiti t n i, a nu ila se e nu uul lug i (50) zaama, è togani ila se e togani uul lug i (50) zaama, ma wolaiti ta ma goiti ta soovalegiti

saama, è ti ve Leevi nuiti zea, niiti G' o GALAGI ná-se e l adegai mak fai alivaai ti ma.»

³¹ Moize ta zala a ula nui Elezaal ti k ni, e elei G' o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³² K zoganiiti niiti k nuiti ti aani la, naa ni ga: baalagi ta bolii waaund zita waa uul fela maazu l lu (675 000), ³³ nik waa uul fela maazu feleg (72 000), ³⁴ soovale waa uul zita maazu ila (61 000), ³⁵ anzanu loungoi niiti ti la ni d zunu laakoba vaa w , naati ti ni ga nu waa uusa ag maazu feleg (32 000).

³⁶ Ma ali saamai nii é ni ga k nuiti t n i, tieg i ni ga: baalagi ta bolii waaunsa ag waa uusa ag maazu l fela und lu (337 500), ³⁷ naa a und zita puul fela maazu l lug i (675) ze eni ba, é ga G' o GALAGI n n i, ³⁸ nik waa uusa ag maazu l zitai (36 000), naa a puul fela maazu feleg i (72) ze eni ba, é ga G' o GALAGI n n i, ³⁹ soovale waa uusa ag und lug i (30 500), naa a puul zita maazu ilagi (61) ze eni ba, é ga G' o GALAGI n n i, ⁴⁰ nu us waapuug maazu l zitai (16 000), naa a nu uusa ag maazu feleg i (32) ze eni ba, é ga G' o GALAGI n n i. ⁴¹ Veb anii kpein é ni ga G' o GALAGI n n i, Moize naa ze eni, é pu zala a ula nui Elezaal yeezu, e elei G' o GALAGI ma levei veeni la zea.

⁴² Ma ali saamai é ni ga Izelay le nu us iti t n i, nii Moize puuni y , k nuiti t n i oluma, ⁴³ naa ni ga: baalagi ta bolii waaunsa ag waa uusa ag maazu l fela und lu (337 500), ⁴⁴ nik waa uusa ag maazu l zita (36 000), ⁴⁵ soovale waa uusa ag und lu (30 500), ⁴⁶ nu us waapuug maazu l zita (16 000).

⁴⁷ Ma ali saamai é ni ga Izelay le nuiti t n i, Moize nu ilagilagi ze eni nu uul lud lugi (50) kpein ba, é togani ilagilagi ula togani uul lud lugi (50) kpein saama, é ti ve Leevi nuiti zea, niiti ti G' o GALAGI ná-se e l adegai mak su, e elei G' o GALAGI ma levei veeni la zea.

Faan wuu w fai
ma veb aniiti

⁴⁸ K giti deve undi iiti, waagilagila kundi iiti, ta nu ungilagila kundi iiti, naati ti aani naazu, ⁴⁹ ti Moize ma: «G i gi ga a-woti nuiti, gi k nuiti gaaluga, niiti ti a gá-leveiti bu, ti aav nig , zunu ila kpalaa ge la y ni ná olu gi zaama. ⁵⁰ Gi ilagilagi gá aazu ga zanu s laiti G' o GALAGI , ti ga veb aniiti, nii gi ka, zanu balaiti, y l iti, bala aegiti, goizu anigiti, ta k bu ansaiti, é ga koto gba anii t gi letemazu, gi- us iti faa zu, G' o GALAGI aazu.»

⁵¹ Moize ta zala a ula nui Elezaal ti yeezeini naama z laiti bu, ti ti veeni ti ya, ti t ai ga zanugi. ⁵² Zanugi kpein nu waagilagila kundi iiti ta nu ungilagila kundi iiti ti gaaluni G' o GALAGI , bu gi ni ga kilo ungila puul sa a maazu naanig (184). ⁵³ K nuiti s ge ná-k zoganii ze eni . ⁵⁴ Moize ta zala a ula nui Elezaal ti zanugi ze eni, nu waagilagila kundi iiti ta nu ungilagila (kundi iiti zea, ti lii la GALA daa omi se e l i wu, é ga iz sui Izelay le nuiti b , G' o GALAGI aazu.

¹ Togani ulu golai ni Lu n mavofodaiti ta Gade mavofodaiti zea. Ti kaani ga Yaz l yooi ta Galaade yooi ta ga ada ag toganiiti to fai zu. ² Ti aani, ti zeeli Moize ma, ta zala a ula nui Elezaal, ta nu us iti ta- undi iiti, ti ti ma: ³ «Taaiti ti ga, Atal te, Di on, Yaz l, Nimela, G se on, Elealee, Se ame, Nee o ta Beyon, ⁴ zooi nii G o GALAGI feai Izelay le , to a ga zooi pagai togani lo fai ma. Tama, toganii wola m in gi ya g i gi ga a-woti nuiti.» ⁵ Ti ni ma: «Ni gi zaalai z l g è aazu, yeezei bu, è zooi nii ve gi ya, g i gi ga a-woti nuiti. Mina gi ud ga Zulud n olu elei.»

⁶ Moize bolodama feleg i niiti goo aa oteni, é ti ma: «Wa p wo y , wo- lointi ta na lia k ma , naa a ale? ⁷ Lee vaa zu wo p Izelay le nuiti i te e ti l vai zu zooi zu, nii G o GALAGI feezu ti ya? ⁸ Zekana kpein n wo- ni ti k ni la, si gi zu gè ti le eni la, ti ze e Kad se-Baalenea, ti li, ti zooi t . ⁹ Ti l ni, ti zeeli Esek le n m i zu, ti egai ma ga zooi t , ti Izelay le nuiti i te eni ga ti mina li zooi zu, nii G o GALAGI feezu ti ya. ¹⁰ G o GALAGI yii aawanani naama voloi, é ona, é ma: ¹¹ «Zunui niiti ti ulaai Ezipete yooi a, é zo kona ufeleg (20) ma, é l zeemaazu, naati ti la aazulaa zooi ma, nii gè ma ona woga ga nà feezu A alaame ya, ta Izaake, ta Zak e, maz l ti la il ni gòoi olu, ti a olob , ¹² é ula Kal e olu, Yefunee ná-doun zunui, nii é ga Keenize nui, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe, niiti ti il ni G o GALAGI laawooi olu, ti olob .»

¹³ «G o GALAGI yii aawanani Izelay le nuiti ma, é ti le ete e te ebai zu kona uunaanig (40) laawu, ey su naama yamanii kpein ge ze e ná, niiti ti G o GALAGI wanama vai ni. ¹⁴ W l , wa a wo wo- ni tosu ze ea, e elei wo la ga kotoba nuiti ti z l gai, wo G o GALAGI ná-zii aawanai aal zu ba Izelay le laal ma. ¹⁵ Maz l ni wo la k ni, wo a olo t un b , to a Izelay le y n te ebai zu, wa ga za ui wo niima nu us i kpein undaa ili.»

¹⁶ Ti Moize woo aa oteni, ti ma: «Ba-o, gá sasaiti n losu , gá-logani ulugiti faa zu, gi taaiti to gá- l ye eiti b . ¹⁷ G un gi letegi, gá maa ili ga k z laiti gaazuvil i zu, gi lo Izelay le nuiti untu , ey su gi l ga tiye naama ada , ná veai ti ya. Gá- l ye eiti gila n a ta y su taaiti su, si igitu ti ti ma, nii a k ti maal u zooi zu nu us iti ba. ¹⁸ Gi la alega ma gá- l iti bu, ey su Izelay le nuiti gilagilagiti ti t n ma yooiti s l . ¹⁹ K l gi la m zou z l ga Zulud n olu elei, an ná maa ooza a, t zeigi g n ma yooi z l ga Zulud n akama folo ulazu elei.»

²⁰ Moize ni ti ma: «Ni wa minaze e gooi naa laazeelina, ni wa maa ilina ga wo k i G o GALAGI aazu, ²¹ ni wa- nuiti kpein ta maa ili, ti Zulud n ud , G o GALAGI aazu, ey su é sili nuiti kpein kp aazu, ²² ni wa ale ma, si gi zu n zooi maa olozu la G o GALAGI aazu, faa la m a wo a, wa vie naazu G o GALAGI aazu, ta Izelay le letegi. Naazu, niima ada y zu a ga w n G o GALAGI aazu. ²³ K l ni wo la k ni ana, wo koto a G o GALAGI laal ma. À su w ga wa- otoi a wo zum n! ²⁴ À taaiti to wa- l ye eiti b , wo sasaiti to wa-logani ulugiti b . Nii é ulaa wo-la, wo bo, à zi ga naa.»

²⁵ Gade mavofodaiti ta Lu n mavofodaiti ti ni Moize ma: «Da-woti nuiti gá k , e elei màli ii devei wogai la. ²⁶ Gi-lointi, gi-anzaiti, gá-loganiiti, ta gá-logani ulugiti ta y Galaade taaiti su. ²⁷ G i gi ga a-woti zunuiti, gi p gi maa iliai ga k z laiti, gá Zulud n ud , gi k i G o GALAGI aazu, e elei màli ii bosu da.»

²⁸ Moize devei veeni ta-vaa zu zala a ula nui Elezaal ya, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe ya, é Izelay le wolodama l ye e undi iiti ba. ²⁹ É ni ti

ma: «Ni wa Gade mavofodaiti ta Lu n mavofodaiti, wa Zulud n maazu ud na ma, ti maa iliai ga k z laiti, ti k i G o GALAGI aazu, ey su zoi maa olo wo , wa Galaade yooi ve ti ya ga t n . ³⁰ K l ni ti la Zulud n ud ni, ti ele t ai a de, ga wo k i ma, ta ze wo zaama Kanaan yooi zu.»

³¹ Gade mavofodaiti ta Lu n mavofodaiti ti goo aa oteni, ti ma: «Gá naa , nii G o GALAGI bogai gi ma, g i gi ga a-woti nuiti. ³² Gá ud , gi maa iliai ga k z laiti, G o GALAGI aazu, Kanaan yooi zu, k l gá g n i ma yooi z l Zulud n akala elei.»

³³ Am l nuiti ta-masagi Si on, ta Basan nuiti ta-masagi W ge, Moize naati ta-masadai ta ta-yooiti feeni Gade mavofodaiti zea, ta Lu n mavofodaiti, é Manasee ná-bolodai ilazu a, nii é ga Zoz fe ná-doun zunui, é ta-laaiti ba, ta ma yooiti ti ni ti a.

³⁴ Taai niiti Gade mavofodaiti ti ti loni, ti ni ga: Di on, Atal te, Al w l, ³⁵ Atel te-S fan, Yaz l, Y ge e a, ³⁶ B te-Nimela, ta B te-Galan, taaiti si igi ti ma. Ti sasaiti toni togani ulugiti faa zu.

³⁷ Taai niiti Lu n mavofodaiti ti ti loni, ti ni ga: G se on, Elealee, ta Kiliyatayime, ³⁸ Nee o, ta Baale-Meyon, naati ti-laaseigi valiboni, ta Si ema. Ti daaseigiti p ni taaiti ba, niiti ti ti loni.

³⁹ Makiil mavofodaiti, nii é ga Manasee ná-doun zunui, naati ti liini Galaade laal ma, ti v ni ma, ti zobo s l Am l nuiti ma, ti ni zeini ná, ti ti ze e. ⁴⁰ Moize Galaade yooi veeni ti ya, ti zeini ná. ⁴¹ Yayiil é ga Manasee ná-dounloin ta, naa wuze eni, é li, é ala aiti so, é ti-laasei p ni ga Yayiil ná-taaiti. ⁴² N a laal ni Kenate wu, é so, ta taaiti ti ilini ba, é t i daaseigi ti a.

33

Izelay le nuiti te esu ti

¹ Peleiti p t Izelay le nuiti ti le eni da, ti ulaai ma Ezipete yooi a, ti ze ai kpasu, Moize ta Aal n ti loni ti lu . ² Moize ti- uuzu ti ta ti-zi zu ti s ni, e elei G o GALAGI ná-devei ni la.

³ Alu m ungi ma volo puug maazu l lug i (15) ma, Pakegi oluma zobui, ti liini, ti ze e Lames se. Izelay le nuiti ti ulani yeema zoi a, Ezipete nuiti kpein gaazu ni ti a. ⁴ Ezipete nuiti ti ni ti-loun zunu m ungititi maa uluzu, niiti G o GALAGI ti aani. Tukp i ana é daal ni ta- alagiti bu.

⁵ Izelay le nuiti ti ze eni Lames se, ti li, ti u Suk te. ⁶ Ti ze eni Suk te, ti li, ti u Etame, nii é te ebai aa elazu . ⁷ Ti ze eni Etame, ti aa ale ma ga ogi Pi-Ga il te ele, Baale-Sefon folo ulazu elei, ti li, ti u Miged le letema .

⁸ Ti ze eni Pi-Ga il te, ti le e Seeli Kpolo i zaama , te ebai pelei. Ti folo sa ag zi woni Etame te ebai zu, ti li, ti u Mala. ⁹ Ti ze eni Mala, ti zeeli Elime, zi un puug maazu feleg (12) ni ná, ta d wulu uul fela (70), miná a ti uuni ná. ¹⁰ Ti ze eni Elime, ti li, ti u Seeli Kpolo i oba .

¹¹ Ti ze eni Seeli Kpolo i oba , ti li, ti u Sin te ebai zu. ¹² Ti ze eni Sin te ebai zu, ti li, ti u D feka. ¹³ Ti ze eni D feka, ti li, ti u Aluse. ¹⁴ Ti ze eni Aluse, ti li, ti u Lefidime, nu us iti ti la ni zi z l ni ná ga ti a le.

¹⁵ Ti ze eni Lefidime, ti li, ti u Sinayi te ebai zu. ¹⁶ Ti ze eni Sinayi te ebai zu, ti li, ti u Ki el te-Gataava. ¹⁷ Ti ze eni Ki el te-Gataava, ti li, ti u Gaseel te. ¹⁸ Ti ze eni Gaseel te, ti li, ti u Litema. ¹⁹ Ti ze eni Litema, ti li, ti u Limon-Peel se. ²⁰ Ti ze eni Limon-Peel se, ti li, ti u Li ena. ²¹ Ti ze eni Li ena, ti li, ti u Lisa. ²² Ti ze eni Lisa, ti li, ti u Ke eelata. ²³ Ti ze eni Ke eelata, ti li, ti u Saf l gizei ma. ²⁴ Ti ze eni Saf l gizei ma, ti li, ti u Galada. ²⁵ Ti ze eni Galada, ti li, ti u Makeel te. ²⁶ Ti ze eni Makeel te, ti li, ti u Ta ate.

²⁷ Ti ze eni Ta ate, ti li, ti u Tala. ²⁸ Ti ze eni Tala, ti li, ti u Miteka. ²⁹ Ti ze eni Miteka, ti li, ti u Gasem na. ³⁰ Ti ze eni Gasem na, ti li, ti u M seel te. ³¹ Ti ze eni M seel te, ti li, ti u Benee-Yaakan. ³² Ti ze eni Benee-Yaakan, ti li, ti u G l-Gidegade. ³³ Ti ze eni G l-Gidegade, ti li, ti u Y te ata. ³⁴ Ti ze eni Y te ata, ti li, ti u A el na. ³⁵ Ti ze eni A el na, ti li, ti u Esiyon-Gee l. ³⁶ Ti ze eni Esiyon-Gee l, ti li, ti u Sin te ebai zu, to a é ga Kad se. ³⁷ Ti ze eni Kad se, ti li, ti u G l gizei ma, Ed me yooi w ma .

³⁸ E elei G o GALAGI ná-devei woni da, zala a ula nui Aal n l ni G l gizei ma, é za, Izelay le nuiti kulaai ma Ezipete yooi a ma onagi uunaanisi i (40) ma, alugi l lusi i ma volo m ungi ma. ³⁹ Aal n ná-konagi ni ga kona ungi la kona uufele maazu sa ag (123), si gi zu é zaani la G l gizei ma.

⁴⁰ Názu a Alade masagi, Kanaan yooi zu nui, nii é ni zeini zooi unda l kp ma nu yeezazu , naa m nini da ga Izelay le nuiti ta aazu.

⁴¹ Ti ze eni G l gizei ma, ti li, ti u Salem na. ⁴² Ti ze eni Salem na, ti li, ti u Punon. ⁴³ Ti ze eni Punon, ti li, ti u W te. ⁴⁴ Ti ze eni W te, ti li, ti u Iye-A alime, Moa e kw pelema . ⁴⁵ Ti ze eni Iye-A alime, ti li, ti u Di on-Gade. ⁴⁶ Ti ze eni Di on-Gade, ti li, ti u Alemon-Di elatayime. ⁴⁷ Ti ze eni Alemon-Di elatayime, ti li, ti u A alime gizeiti z zu , Nee o gizei akala . ⁴⁸ Ti ze eni A alime gizeiti ma, ti li, ti u Moa e n m i zu, Zulud n oba , Zeeliko letema . ⁴⁹ Ti uuni Zulud n oba , é zo B te-Gayesim te, é li A le-Sitime, Moa e n m iti su.

Kanaan yooi zo fai ma levei

⁵⁰ G o GALAGI ni Moize , Moa e n m iti su Zulud n oba , Zeeliko letema , ⁵¹ é ma: «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Si gi zu wo Zulud n ud zu la, wo l Kanaan yooi zu, ⁵² wa zooi zu nuiti kpein kp lu , wo ta-ganigiti kpein kolo olo, ti ti t ai ga k tui, wo ta-vololibaiti kpein kolo olo, ti t ai ga k lui gaawuungai, wo ta-zala a ula ada ti kpein kolo olo. ⁵³ Wa zooi ze e ga w n , wo zeí ná, maz l gè zooi vea wo ya, é ga w n . ⁵⁴ Wa zooi aa w a, wa k ga kpakutoomai, e elei wa-wolodamaiti ti la. Niiti ti m in ai, wa ta-yooi w l , wo fe ti ya, niiti ti la m inni, wa ta-yooi ve ti ya, k l gola mina w l . E s ka naa z l , nii a ve zea ga kpakutoomai, wa ti ze e ga w n , e elei wo- ni ta-wolodamaiti ti la. ⁵⁵ K l ni wo la zooi zu nuiti kp ni lu , ti zaama, niiti wa ti y ná, ta zu ga aingi, ti a u wo- aazu ti, ta ani aazo agiti ti a wo- o kakama ti kpota, ta ga wo zili nuiti zooi naa zu, wo aazu zeizu ná. ⁵⁶ Názu a nà wo zo da, e elei gè deveni la ga gè ti zo da.»

34

Kanaan yooi ma w pelegiti

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «Devei nii ve Izelay le nuiti zea, è ti ma: Si gi zu wo aazu l zu la Kanaan yooi zu, w l zooi a, nii é aazu veezu wo ya ga w n , Kanaan yooi, é ná-kw pelegiti ba. ³ L kp ma nu yeezazu , wa-you w gi l a zeí Sin te ebai zu, é l ga Ed me yooi zakpai. Folo ulazu elei, wo- w gi sogai l kp ma nu yeezazu , naa a liizu, é lo Kpolo Wanai a, ⁴ wo- w gi zu a ilisu gize y zu Akela ime, l kp ma nu yeezazu , é le e ga Sin ele, é zeeli Kad se-Baalenea, l kp ma nu yeezazu . É li ga Gasaal-Adaal ele, é le e ga Asemon ele, ⁵ é zo Asemon, é lati, é li, é zeeli Ezipete tu i ma, é il Kpolo Wolai a.

⁶ «Wa- w pelema é folo liizu elei, naa a ga Kpolo Wolai.

⁷ «W l nii é zu ga wa- w pelema l kp ma nu zu , é zo Kpolo Wolai ma, wa kw gi la, ey su é zeeli G l gizei ma. ⁸Wa w gi la, é zo G l gizei ma, é li Le o-Gamate, é il Sedade a, ⁹é zo miná, é li ga Zifelon ele, é li, é il Gasaal-Enan a. L kp ma nu zu ele w pelegi ana.

¹⁰«Wa w pelema le e ba folo ulazu elei, é zo Gasaal-Enan, é li Sefame ele, ¹¹é zo miná, é yei Li ela, Ay n folo ulazu elei, kw pelema a yeizu, é il Kineel te olo i a, folo ulazu elei, ¹²é yei m n ga zi wolai Zulud n, é il Kpolo Wanai a. Wa-yooi w giti kana.»

¹³Moize Izelay le nuiti kalani ga niima vaiti, é ti ma: «Zooi ana nii wo aazu gaa w zu ga kpakutoomai, G o GALAGI devea ga é ve boloda taa uug i ta ma lukp gi ya. ¹⁴Maz l Lu n nuiti ta-wolodamaiti, e elei ta- l ye eiti ti la, ti ta-yooiti se ea, ta Gade nuiti ta-wolodamaiti alaa, e elei ta- l ye eiti ti la, Manasee ná-bolodai ilazu alaaagi ná-zooi ze ea. ¹⁵Boloda feleg i naati ta boloda lukp gi, ti t n i ze ea Zulud n olu elei, Zeeliko letema , folo ulazu elei.»

Seikpasui é lo

zooi aa w vai a

¹⁶G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹⁷«W l zunuiti daaseigiti ba, ti aazu zooi aa w zu wo y zu: zala a ula nui Elezaal, ta Nun ná-doun zunui é ga Zozuwe. ¹⁸Wa bolodama undi ii ilagilagi ze e ga ti zooi aa w . ¹⁹Naama zunuiti daaseigiti ta ga:

Zuda ná-bolodai zu, Yefunee ná-doun zunui Kal e,

²⁰Simiy n n n i, Amiyude ná-doun zunui Samiy le,

²¹B nzam n n n i, Kiselon ná-doun zunui Elidade,

²²Dan n n i, Y geli ná-doun zunui Buki é ga kundi ii,

²³Zoz fe mavofodaiti su,

Manasee n n i, kundi ii Ganiy le, Ef de ná-doun zunui,

²⁴Efelayime n n i, kundi ii Kemuw le, Sifetan ná-doun zunui,

²⁵Za ul n n n i, kundi ii Elisafan, Paalenake ná-doun zunui,

²⁶Isakaal n n i, kundi ii Paletiy le, Azan ná-doun zunui,

²⁷As l n n i, kundi ii Ayiyude, Sel mi ná-doun zunui,

²⁸N fetali n n i, kundi ii Peda le, Amiyude ná-doun zunui.»

²⁹Naati ka G o GALAGI devei veeni ti ya, ga ti Kanaan yooi aa w Izelay le nuiti z zu.

35

Leevi nuiti ta-laaiti

¹G o GALAGI ni Moize , Moa e n m iti su, Zulud n oba , Zeeliko letema . ²É ni ma: «Devei ve Izelay le nuiti zea, ga ti va bu, ti taai tanigaa ve Leevi nuiti zea ta-yooi zu, nii ti s l gai ga t n , ti ta zoo ti zeí náti. Wa náti maa ooliiti fe Leevi nuiti zea. ³Naama laaiti ta ga ti-zeizu . Ti-maa ooliiti su ga ta-logani losu ti, ti-yea ligiti ti ná, ta ta-logani ulugiti. ⁴Taaiti maa ooliiti su, niiti wo ti veezu Leevi nuiti zea, zooi a ba, é aku ma ga m t l und lug (500), é t zeí si igiti ma, é li polu elei maa oolii kpein su. ⁵Wa k , wo kw gi la taa olu elei, ga m t l waagila (1 000), é aku ma kpoloo, taai a zaamazú . Uele ana zooi a la, ta-laaiti maa oolii zu. ⁶Wa yeelo taa l zita a, wo fe Leevi nuiti b , ti ga maa ela wosu , nui niiti ti nu aazu, ti la gaa ilini ma, ta zoo ti ela, ti li ná, é taa uunaanig maazu feleg (42) iligaa a. ⁷Taaiti wo aazu ti veezu Leevi nuiti b , tieg i a ga puunaanig maazu l sa a (48), é ti-maa oolii ma yooiti ba, ti ilagilagi p . ⁸Taaiti wo aazu ti ze ezu Izelay le nuiti ta-yooiti su, m in a a ula naati zea, niiti gola ti ya, tago n a a ula naati zea, niiti é la

m inni ti ya. Bolodai ilagilagi a ná-taai ta ve Leevi nuiti b , e elei a zoloo da s l gi ma, é aazu bosu.»

Maa ela laaiti
(T S i Velesi 4:41-43;
19:1-13;
Zozuwe 20:1-9)

⁹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹⁰ «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Si gi zu wo Zulud n ud zu la, wo l Kanaan yooi zu, ¹¹ wa yeelo taai tanigaani ba, ta wo ga maa ela laaiti, ni nu a nu aana, é la gaa ilini ma, é ela, é li ná. ¹² Naama laaiti ta wo ga maa ela laaiti, amai otokula nui a, naa a a k nu aa nui mina za, aisa é a ula k l ma nu us iti gaazu, ná-tukp i aa a le e. ¹³ Wa yeelo taa l zita a, ti ga maa ela laaiti, ¹⁴ wa taa sa ag ve Zulud n olu elei, wo taa sa ag ve Kanaan yooi zu. Naati ta zu ga maa ela laaiti. ¹⁵ Naama laa l zitaiti ta zu ga maa ela laaiti Izelay le nuiti b , ta w inti, naa seik ma nuiti ba, nu-o-nu nii a nu aana, é la gaa ilini ma, miná a a ela, é li ná.

¹⁶ «Ni zunui ta a sei i lo ana ga k lu ani, naa za, to a ga nu aa nu. Ta nu aa nui naa aa. ¹⁷ Ni a s na ga k tu, naa za, to a ga nu aa nu. Ta nu aa nui naa aa. ¹⁸ Ni a do ana ga gulu, naa za, to a ga nu aa nu. Ta nu aa nui naa aa. ¹⁹ Namai otokula nui a nu aa nui naa aa, si gi zu é maaz l su da. ²⁰ Ni zunui ta a z na sei i a ga w inze emai, aa é ani ze e, é pili ma ga kisi i, saa vaa ula su, ²¹ aa ni a do ana ga yeei, sili vaa zu, saa vaa ula su, to a ga nu aa nu, ta paa. Namai otokula nui naa a nu aa nui naa aa, si gi zu é yeezeelizu la ma.

²² «K l ni zunui ta a z na sei i a, é la gaa ilini ma, é la daani isu, aa é anii ta ili ma, é la daani isu, ²³ aa é la naa aazu, ey su é k tui loo ma, naa olu ga saai, é la ga sili , é la faa u t zu daal ma, ²⁴ nu us iti ta tukp aale e, é zoloo t gi ma, nu aa nui ta amai otokula nuiti z zu. ²⁵ Nu us iti ta nu aa nui izo, ti kula amai otokula nui ya. Nu us iti ta gaa ale ma maa ela laai zu, pelaai, é li ná. To a y ná ey su zala a ula undi i wolai, nii gul adegai ziaai ma, naa za.

²⁶ «Ni nu aa nui a ud na maa ela laai ma w giti maazu, pelaai, é li ná, ²⁷ ni ta omina ta amai otokula nui taa olu , naa paa, é la a ga s ba nu, nu aa vaa zu. ²⁸ Maz l , nu aa nui maan , é y maa ela laai zu, ey su zala a ula undi i wolai za. Zala a ula undi i wolai zaa oluma, nu aa nui a zoo é ale ma ná-poganii unda.

²⁹ «Deveiti kana wo ma vaa zu, wo-mavofodaiti kpein su, n p wa zeí ná. ³⁰ Ni nuiti a nu lo ana, é za, ta nu aa nui aa, zeeleiti gooi ma. K l zeele ila ge la kula a, peelalai a ve nui ya ga ti paa.

³¹ «À mina yeezei walii wu, nu aa nui y nvui vaa zu, nii maan ai ga é za, maz l k ni ti naama nui aa. ³² À mina yeezei walii wu, wo a pelei ve zea, é a ula maa ela laai a, é a ale ma ná-zooi zu, aisa zala a ula undi i wolai a za. ³³ À mina zooi z , wo aazu zeizu ná, maz l amai a a zooi z . Koto gba vaa la a amai ná-faa zu nii puai, k ni naama nui amai, nii é amai uai. ³⁴ Wo la zooi naa z a, wo aazu zeizu ná, nà alaagi gè aazu zeizu ná, maz l nà ga G o GALAGI, nii é zeini Izelay le nuiti saama.»

¹ P l ye e undi iiti ti ulaai Galaade ná-bolodai zu, Makiil ná-doun zunui, Manasee ná-doun zunui, Zoz fe ná-doun zunuiti ta-wolodamaiti saama, ti aani Moize b ,ti p ,ta Izelay le nuiti ta- l ye e undi iiti, ²ti ti ma: «G o GALAGI devei veeni màli ii ya, ga é zooli aa w Izelay le nuiti ba ga kpakutoomai. Naa oluma, màli ii devei z l ni G o GALAGI ya, ga é gi-loin Sel fe ade ná-poganii ve ná-doun anzanuiti zea. ³ Ni ta vuluna Izelay le nuiti ta-wolodamai ta ili ma, ta- oganii a ze egi-m m wolani ta- oganii a, é bolodai naa, ná-poganii a, nii ti iliai ba, naa maa ele ma, ta a ulazu poganii la, nii gaa w ai gi a ga kpakutoomai. ⁴ B yeema onagi a zeelina Izelay le nuiti b ,ta- oganii a bolodai naa n n i a, nii ti ilizu ba, to a ze e gá-wolodai n n ma gelei a.»

⁵ Moize G o GALAGI ná-deveiti daazeelini Izelay le nuiti ma, é ti ma: «Zoz fe mavofodaiti ta-wolodai a gaamai wosu. ⁶ P t nii G o GALAGI deveai Sel fe ade ná-doun anzanuiti ma: Ta ze naama nuiti b ,niiti ta ti , ni n ta ze ti- ni ta-wolodai zu. ⁷ Izelay le yooi zu, poganii tan p ge la ulaa bolodai ta zu, é a li bolodai z i zu, k l Izelay le nui ilagilagi a ili k ni ta-wolodai ma oganii a. ⁸ Anzanu loin ilagilagi kpein poganii a zea, Izelay le nuiti ta-wolodaiti su, k ni naa ze zini b ,k ná-bolodai zu, naa a a k Izelay le nuiti gilagilagiti ti ti-m m wolani ta- oganii z l . ⁹ Poganii tan p ge la ulaa bolodai ta a, é a li bolodai ta ili su, k l Izelay le nuiti ta-wolodaiti ta ili ti ilagilagi ta- oganii a.»

¹⁰ Sel fe ade ná-doun anzanuiti ti k ni, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ¹¹ Sel fe ade ná-doun anzanuiti ti ga Maala, Tiilesa, G gela, Mileka ta Noa, ti zeini ti- k lointi ti-loun zunuiti b , ¹²ti zeini Zoz fe ná-doun zunui Manasee mavofodaiti b ,ta- oganiiti ti y ni ti- ni ta-wolodai zu.

¹³ Deveiti ta t giti kana, niiti G o GALAGI feeni Izelay le nuiti zea, ga Moize maa ele, Moa e n m i zu, Zulud n oba , Zeeliko letema .

T S i Velesi i
S il zeizu ma woo m ungiti
Gaalu S i aa elazu a d zu ga adeye, ga Izelay le nuiti ti zeelia zou w ma , ti l vai e niina minaze e zoi zu. T S i Velesi i é il su polu, Moize la ni su sa a Izelay le nuiti p (1:1--4:43; 4:44--28:68; 28:69--30:20). Moize ti looni isu ga GALA ná-k wotiiti, ná-n b i zu, nii kw ge la ba, é k ni ná-nu us iti tetegi: é minaze e bo ti , é lo ti lu kona uunaanig (40) laawu te ebai zu, é ti mak ti zili nuiti ti la zi ni ti wu, é ná-deveiti ta ná-minaze egiti fe ti ya.

An naa e, é la n ga faiti ti ai, aa t gi é veeni naa w fai n olu. K l Moize a zu e t n bo nui, nii z b i ba, é ti loli ga ti iz ti-Mali ii ná-woo iladai zu, ti lo naa ma, ti GALA kitei ná-kp faamai aizi . «Woilo, Izelay le! G o GALAGI ada-GALAGI a é ga GALA gila kpegi. Da G o GALAGI a-GALAGI n ga è-yii p , ta è-y nvui p , ta è-zuvik i p » (6:4-5, bog Mat 22:37 zu). Niima wooi a k ai ga d l gi l zeizu Izelay le nuiti b , é lo kidaale e elei a, ta folo-o-folo GALA falai vai.

S i nii ma aa w su naanig i ma aa elagiti, feleg i a koozu ele i wosu, ta kiz su vaa feleg : m unpa maamus wuyei é lolisu ga «Moize ná-guyei» (gaa w su 32), ta tuyai Moize tooni Izelay le woloda puug maazu feleg iti (12) b (gaa w su 33), naa olu, ná d zu elei ziimaze egi ni la ga Zozuwe, é lo Moize otogi zu, é a li ga Izelay le minaze e zoi zu (gaa w su 31), ta Moize ná-saa vai (gaa w su 34).

T S i Velesi i t i su vaa wolai a ga, «T s i,» nii é aani GALA sei l i wu Zeeluzal me, masagi Z ziasé ná-masada ma zi gi zu (2Ma 22), naa a é ni ga faiti falibo fai l zeigi GALA pelei ma, nii masa niin i t zeini. Su wooi a alasu s m inm in su minaze e p l i zu (Masagiti, Zeeleemi), ey su é zeeli minaze e niin i zu (Mat 4:4, 7, 10; Mak 12:32).

Niiti ti kalasu niizu, ta m un keleiti, T S i Velesi i a d zu ga undaan i nii nu us i p ge gaizi zu, k ni nu olo GALA b p , nii é ga Kizo Nui ta Unm Nui, é a le a s l , fai p su.

MOIZE NÁ-KPƏZUGŪLA MŪNGI

(1:1--4:44)

¹ S i nii a woiti bosu, niiti Moize ti laazeelini Izelay le nuiti kpein ma, Zulud n folo ulazu elei, te ebai zu, p tun m izu Sufeletema . N m i naa a Palanni z zu ta taa naanig iz iti: T f le ta La an, naa Gaseel te ta Di-Za a e a. ² (Folo puug maazu ila (11) si a é ná, é zo G l e gizei ma, é a ga Seyiil izei ma elei, é zeeli Kad se-Baalenea.) ³ Kona uunaanisi i (40) ma alu puug maazu ilagi (11) ma volo m ungi ma, ti ula oluma Ezipete yooi a, Moize ni Izelay le nuiti p , e elei G o GALAGI devei veeni la zea ta-vaa zu. ⁴ Naa ni, si gi zu é eni da ga v ni Am l nuiti ta-masagi Si on ma, nii ná-taa wolai ni ga G se on, ta Basan masagi W ge, nii é ni zeini Asetal te ta Edeleyi.

⁵ Zulud n olu elei, Moa e yooi zu, miná a Moize t zeini ná ga t gi nii y zul a ga tiye, é ti ma:

⁶ G o GALAGI da-GALAGI ni de G l e gizei ma, é ma: «Wo wola l big zeini gizei nii b . ⁷ À latina, wo li Am l nuiti ta- ize yooi zu, ta ná maa ooliiti su, Kanaan nuiti ti zeini ná, Zulud n ma tu n m i zu, ta gizeiti ma, naa zi la ma n m i zu a, ta l kp ma nu

yeezazu , ta Kpolo Wolai oba ti, ey su é zeeli Li an izeiti ma, ta zi wolai Ufelate ma. ⁸ À p t , gè zoot i fea wo . À li, wo zoi naa ze ega w n , nii r un nà G o GALAGI gè ma ona woni wo-m m wolani b , A alaame, ta Izaake, naa Zak e a, ga gè fe ti , ta ti-mavofodaiti, ta ze ena ná.»

Moize tukp aale e nuiti sei vai
(*Egez* de 18:13-27)

⁹ Moize ni ma m n : naama zi gi zu, gè ni wo ani, ga: «Gè la zooga, nà ila, gè a lo wo lu . ¹⁰ G o GALAGI wa-GALAGI, wo maam in a, za wo m in a e gee l gi ma zomide aiti. ¹¹ G o GALAGI, wo-m m wolani ta-GALAGI, ta wo a ná zeizu ga waagila (1 000), é tuya loo wo , e elei é minaze eni la! ¹² Nà ila, nà wa- as i ze e ale, gè wa-vaiti gaa ula ba, ta wa- vaiti? ¹³ À yeelo zunui tanigaani ba, wa-wolodaiti su, ti ga ima nuiti, ti ele elegai, ta l ag i ti a, gè ti ze wo unda.» ¹⁴ Wo gò aa oteni, wo mà: «Nii è isiaa su ga è k , naa a ga faa ag .» ¹⁵ Gè wa-wolodama undi iiti se eni, ima nuiti, l ag i ti a. Gè tanigaa ze wo unda ga nu waagilagila kundi iiti, nu ungilagila kundi iiti, nu uul lud lu kundi iiti, ta nu uupuu kundi iiti. Gè z iti k ga faa aa ulaba nuiti wa-wolodaiti su. ¹⁶ Gè devei veeni naama zi gi zu, wa-lukp aale e nuiti zea, gè ti ma: «À woilo wo- leaiti goo ma, wo ti lukp aale e ti y zu vaiti su, ta ti- leaiti, ta w inti, ga telebodai. ¹⁷ À mina zeel z zu nuiti su, wa woilo m n nuiti goo ma, ta zobob nuiti. À mina lua nu n p ba, maz l GALA ka po ge ga tukp aale e vai. Ni fai ta a ana wo ya gola, wa aa la p b , gè gaa ula ba.» ¹⁸ Pele ana naama zi gi zu gè devei veeni la, ga nii kpein wa k .

Kpakagi é ni Kad se
(*Gaalu S* i 13:1-33;

14:20-45)

¹⁹ Ade ze eni G l e gizei b , de zi te eba wolai zu, nii maayikiai, de li ga Am l nuiti ta- ize yooi zu elei, e elei G o GALAGI ade leveni la. Ade zeelini Kad se-Baalenea. ²⁰ Gè ni wo ma: «Wo zeelia Am l nuiti ta- ize yooi zu, nii G o GALAGI da-GALAGI fea de . ²¹ P t , G o GALAGI wa-GALAGI zoi laa wo akala. À l , wo se ega w n , e elei G o GALAGI, wo-m m wolani ta-GALAGI boni la wo ma. À mina lua. À mina ali.»

²² Wo p wo maa u ani bà, wo mà: «Ade zunui tanigaa le e, ti zoi zu t , ti a, ti oluvaawo ade ma, pelei da zi la, taaiti da li ná, ti naaiti d .» ²³ Wo isu vai naa n ni b . Naa a é k ni, gè yeelo zunu puug maazu feleg (12) a wo zaama, boloda ila, zunu ila. ²⁴ Ti liini, ti l ga gize yooi pelei, ey su ti li Esek le n m i zu, ti náti sum ni. ²⁵ Ti aani ga ma yooi ma wulu waaiti ya, ti d ga adeye, ti oluvaawo, ti ma: «Zou ag e, nii G o GALAGI da-GALAGI feezu de .»

²⁶ K l wo la k ni, wo a l . Wo akani wa-GALAGI G o GALAGI ná- devei laal ma. ²⁷ Wo ni unsu wa-ze e otaiti bu, wo ma: «T i ade w inze ea G o GALAGI ma, naa a é de ulaai la Ezipete yooi a, é a de l Am l nuiti zeezu, ti de undaa ili. ²⁸ Mini a ade liizu ná? Ade- leaiti ti de i te ea, ti ma: «Nu us a e ti wola m in ai, ti wola oozakoozagai ade a, taaiti be ti wola w l ai, si igi ti ma, é ze geei a, gi Anake mavofodaiti kaa ná ite.» »

²⁹ Gè ni wo ma: «À mina ali. À mina lua ti a. ³⁰ G o GALAGI wa-GALAGI, nii é loni wo lu , t i a a k i wo , e elei é k ni la wo , wo aazu, Ezipete yooi zu, ³¹ naa olu te e bai zu, wo kaani miná, G o GALAGI wa-GALAGI wo ze eni, e elei zunui a a ná-doun zunui ze e la, pelei kpein su, ey su wo zeeli niima ada .» ³² An naa e, wo la ni laani G o GALAGI la, wa-GALAGI, ³³ nii é ni losu wo lu pelei zu, ga é wo- uuzu

aizi , é ni losu wo lu kpidii abuzogi zu, é pelei l ga woye, nii wo zi zu la, foloi é lo wo lu tona iingi zu.

³⁴ G o GALAGI wo isu vai w ni, é yii aawana, é minaze e ani: ³⁵ «Niima yamanii zu nu us iti ta ila kpalaa ge la zooi naa aa, nii gè ma ona woga ga gè fe wo-m m wolani zea, ³⁶ k ni Kal e, Yefunee ná-doun zunui, t a a ka. Nà zooi naa ve zea, nii siai su, ta ná-doun zunuiti, t zeisi ga ziiimai.»

³⁷ G o GALAGI yii aawanani mà alaa wa-vaa zu, é mà: «Da alaagi, è la m l a ná. ³⁸ K l Nun ná-doun zunui Zozuwe, a- ba nui, naa a l ná. Naa i d , maz l to a é aazu losu Izelay le nuiti tu zooi zo fai zu. ³⁹ Wo-lointi, wo ni zu ma ta ga wo zili nuiti daamiani, ta wo-loun zunuiti, niiti ti la faa ag i ta faa i y zu w za, naati ka ti l zu ná, naati ka gè feezu ti , ti se e ga t n . ⁴⁰ K l w un, à ale ma, wo li olu te ebai zu, Seeli Kpolo i pelei.»

⁴¹ Wo gò aa oteni, wo mà: «Gi koto a G o GALAGI laal ma. Gál zu, gi k i , e elei G o GALAGI gá-GALAGI devei vea la gi ya.» Wo ilagilagi wo wa- z laiti se eni, wo ka ga faa go, wo l vai gize yooi zu. ⁴² K l G o GALAGI ni mà: «G ti ma: À mina l , ta à mina k , maz l gè la wo zaama g l in, wo zili nuiti ta wo olo olo n fuun.» ⁴³ An naa e, gè l ni ga a wo , wo la woiloni, wo akani G o GALAGI ya, wo l ni ga goizu l i gize yooi zu. ⁴⁴ Názu a Am l nuiti ti zeini gize yooi zu, ti ulani, ti wo laa omi, ti il wo olu e k ingiti, ti laal wo wu, é zo Seyiil lugi zu, ey su é zeeli G lema.

⁴⁵ Wo alegai ma ma, wo w l ni G o GALAGI akala, k l G o GALAGI la ni woiloni wo-wooi ma, é woizu l ni. ⁴⁶ Naa a é k ni wo y ni Kad se, wo wola l bi ná.

2

Ed me ta Moa e ta Am n yooiti
maazu ud vai

¹ Ade latini, de li ga te ebai zu ele, de Seeli Kpolo i ma elei zo, e elei G o GALAGI boni mà la. Ade folo m in m in k ni, de a lati Seyiil ize yooi ma.

² G o GALAGI ni mà: ³ «Wo l biga latisu gize yooi t i ma. À latina ga l kp ma nu zu elei. ⁴ Devei nii ve nu us iti zea, ga wa aazu le esu wo- leaiti Ezawu ná-doun zunuiti ta- w pelema , ti zeini Seyiil yooi zu. Ta lua wo a, k l à dama ga . ⁵ À mina laal ti wu, maz l gè la wo- losu n p feezu ta-yooi zu, t zeigè Seyiil ize yooi vee Ezawu ga n n . ⁶ Wa daamianigi z l ti ya, ga wo geya ga walii, wo mi, an zi i wa kp lezu, wa s l ti ya ga wo geya ga walii.»

⁷ Maz l G o GALAGI wa-GALAGI tuya loo wo , wo-yeavaiti p su, gw l wo ma wa-zi i zu, te eba wolai nii zu. Kona uunaanig (40) a G o GALAGI wa-GALAGI a wo a, wo la alani ani n p ma.

⁸ Ade- leaiti Ezawu ná-doun zunuiti ti zeini Seyiil yooi zu, ade ti y ni oozama, de le e ti a, de lagoon maa oozani Zulud n ma tu n m i zu elei a, ta Elate, ta Esiyon-Gee l. Naa olu, ade latini, de li ga Moa e te ebai zu elei.

⁹ G o GALAGI ni mà: «À mina laal Moa e nuiti bu, wo mina k ti a, maz l gè la ada n p feezu wo ya ná-zooi zu, L te ná-doun zunuiti ka gè Aal yooi veai ti ya ga t n .»

¹⁰ (Eme mavofodaiti ka ti ni zeini ná m ungi, ma nu us iti ti w l ni, ti wola m in, ti oozakooza e Anake mavofodaiti. ¹¹ Tiya alaagi ti ni ti t su e Leefa mavofodaiti, elei n Anake mavofodaiti ti la, k l Moa e

nuiti ti ni ti lolisu ga Eme mavofodaiti. ¹² G l nuiti ka ti ni zeini Seyiil, Ezawu ná-doun zunuiti ti ti zoni, ti ti-ma zuwu aale e lu , ti ze ti- otogi zu, e elei Izelay le k ni la zooni naa zu, nii é zea, nii G o GALAGI feeni zea.)

¹³ G o GALAGI ni ma m n : «À wuze ena niizu, wo Zeel de tu i ud .» Názu a ade Zeel de tu i ud ni la. ¹⁴ Yee alai ade k ni, de a zi , é zo Kad se-Baalenea, é li Zeel de tu i maazu ud voloi , é ni ga kona uusa a maazu l sa a (38), ey su zunuiti ti zeelini k vai ma, naati kpein ti l de zaama, e elei G o GALAGI ma onai woni la ti . ¹⁵ G o GALAGI i ni ti laal ma, é a ti aa, ey su ti l de zaama.

¹⁶ Si gi zu k nuiti kpein ti l ni la nu us iti saama ga ti za, ¹⁷ G o GALAGI ni mà: ¹⁸ «Wa Moa e w pelema maazu ud zu za, wo le e ga Aal taai oba elei, ¹⁹ wa aazu maa u azu Am n nuiti ba. À mina laal ti wu, wo mina k ti a, maz l gè la ada n p feezu wo ya Am n nuiti ta-yooi zu, L te ná-doun zunuiti ka gè naa veai ti ya ga t n .»

²⁰ (Naama ada leveni ga Leefa mavofodaiti ta-yooi, Leefa mavofodaiti ka ti ni zeini ná m ungi, Am n nuiti ti ni ti lolisu ga Zamezume nuiti, ²¹ ti ni ga nu us iti ti w l ni, ti wola m in, ti oozakooza e Anake mavofodaiti. G o GALAGI ti olo oloni Am n nuiti, naati ti ti zo, ti ze ti- otogi zu. ²² Uele ana G o GALAGI k ni la Ed me nuiti b , ti ga Ezawu mavofodaiti, niiti ti zeini Seyiil, si gi zu é G l nuiti kolo oloni la, naati ti ta-yooi zoni, ti ze ná ti- otogi zu, ey su zaa aza. ²³ Avi nuiti ti zeini taa goiti su, ey su é zeeli Gaza, Kafet l nuiti ti aani, ti naati kolo olo, ti ze ti- otogi zu.)

²⁴ G o GALAGI ma: «À wuze e, wo pele zo, wo zi wolai Aalen n ud . W l , gè G se on masagi Si on Am l nui l a wo yeezu, ta ná-zooi. À t ze ga k i ba, wo ná-zooi ze e ga w n . ²⁵ Za, nà t zeizu ga wo- aaluabai l a nu us iti kpein su, niiti ti zeini gee l gi wu, ta lua wo a. Si gi zu ti wo-maawooi m nisu da, ta ali, ti n unga wuulee wo lu .»

G se on masagi Si on ná-zooi zo fai

(Gaalu S i 21:21-30)

²⁶ De y ni Kedeem te te ebai zu, gè keelaiti te e G se on masagi Si on ma, ga ziil i kp iti. Gè boni ma ga: ²⁷ «Va bu, gi le e a-yooi zu. Gá le esu ga pele zakpai n , gi la ze ezu ba, gi a li ga yeezazu ele, aa zu ele. ²⁸ Daamiani kpein gá mi, a ti di gi ma, zi i nii kpein gá kp le, a ti di gi ma, gá le esu n ná a. ²⁹ Naa a Ezawu ná-doun zunuiti ti k ni gi , niiti ti zeini Seyiil, zen ana Moa e nuiti ti k ni la gi , niiti ti zeini Aal taazu . Va bu gi le e, ey su gi Zulud n maazu ud , gi l zooni naa zu, nii G o GALAGI gá-GALAGI feezu gi .» ³⁰ K l G se on masagi Si on la ni k ni, é a va bu, ade a le ep b , maz l G o GALAGI wa-GALAGI kigi aani, é aazumaav , nii a k él wo yeezu, e elei wo p t su la za.

³¹ Naa oluma, G o GALAGI ni mà: «W l , gè t ze a ga gè Si on ta ná-zooi l wo yeezu. À t ze ga ná-zooi ze e ga w n .» ³² Si on ulani ga ná-k gi p , ti laal ade wu, ti k i ade a Ya ase. ³³ G o GALAGI ada-GALAGI d ni de yeezu, de zobogi z l ni ma, ta ná-doun zunuiti, ta ná-nu us iti p . ³⁴ Naama zi gi zu, ade ná-taaiti kpein soni da, de ti olo olo. Ade nu us iti suwu aale eni ti zu, zunuiti, ta anzanuiti, ta doungoiti, gila kpalaa ge la ulani. ³⁵ Toganiiti n a ade ti mak ni , ta k zoganiiti, ade ti y ni taaiti su, niiti ade ti zoni. ³⁶ É zo Al w l , zi wolai Aalen n oma , ta taai naa nii é n m i zu, ey su é zeeli Galaade, taa n p ge la ni ná, nii ade la v nini ma, maz l G o GALAGI da-GALAGI ti p d ni

de yeezu. ³⁷ K l wo la ni maa u ani Am n nuiti ta-yooi a, an zi wolai Ya ke oma , ta taaiti ti gize yooi zu, ta naama ada ti tan p , niiti G o GALAGI ma levei veeni ade ya ga de aa ti maazu.

3

Basan masagi W ge ná-zooi zo fai
(*Gaalu S i 21:31-35*)

¹ Ade latini, de li ga Basan ele. Basan masagi W ge ulani, ta ná-k nuiti kpein, ti ade laa omi, ti a k i ade a Edeleyi. ² G o GALAGI ni mà: «Mina lua t un ba, maz l gè d a è yeezu, ta ná-k nuiti kpein, é ná-zooi a. Da so, e elei è Am l nuiti ta-masagi Si on zoni da, nii é ni zeini G se on.» ³ G o GALAGI da-GALAGI Basan masagi W ge l ni ade yeezu, é ná-k nuiti kpein ba. De ti p paani. Nu ila kpalaa ge la ulani. ⁴ Názu a de ná-taaiti p soni da, taa uul zita (60) a é ni Aaleg e yooi maa oolii zu, niiti W ge ni masadai zu ti unda, Basan yooi zu. Taa ila kpalaa ge la ni y ni, nii de la ni soni. ⁵ Naama laa wolaiti toga ni de gola, si i gaa oozagiti ti ti ma, ta k lu ogiti nu ti loozu. Taaiti ti ni ná alaa, ti m in ai, niiti si i ge la ni ti ma. ⁶ Ade taai naati p kolo oloni, e elei de k ni la ga G se on masagi, Si on, n n iti. Ade nu us iti p suwu aale eni ti zu, zunuiti, ta anzanuiti, ta doungoiti. ⁷ K l ade toganiiti soni , ta k zoganiiti niiti ti ni taai naati su.

⁸ Zekana, naama zi gi zu, ade ada náti kulani la Am l nuiti ta-masa feleg iti zea, zooi nii é Zulud n olu elei, é zo zi wolai Aalen n ma, ey su é zeeli G lem n gizei ma. ⁹ (Sid n nuiti ti G lem n gizei laasei p ga, Siliy n, Am l nuiti ti daasei p ga Seniil.) ¹⁰ Ade zooi kpein soni, niiti ti ni Basan masagi W ge ná-masadai zu: gize n m zu laaiti kpein, ta Galaade yooi kpein, naa Basan yooi a, ey su é zeeli Saleka taai ta Edeleyi taai ma. ¹¹ (Basan masagi W ge ila kpe ka é y ni vulua, Leefa mavofodaiti saama. Ná-pooma esui kp t ai ga k tui, naa a d La a, Am n nuiti ta-laa wolai zu. Sakpai a ga m t l naanig , kogi ga m t l feleg .)

Zulud n folo ulazu ele yooi
aa w vai
(*Gaalu S i 32:1-42*)

¹² Naama zi gi zu, ade eni ga zooi naati kpein so. Lu n ta Gade nuiti ta-wolodamaiti ka gè zooi naa veeni ti ya, nii é Al w l letema l kp ma nu zu , zi wolai Aalen n ma, ta Galaade ize yooi ilazu , é ná-taaiti ba. ¹³ Manasee ná-bolodai ilazu a gè Galaade yooi m tai veai zea, ta Basan yooi kpein, nii W ge ni masadai zu unda. (Aaleg e maa oolii kpein, é Basan kpein ba, naa a é ni lolisu ga Leefa mavofodaiti ta-yooi. ¹⁴ Yayiil é ga Manasee ná-dounloin ta, naa a é Aaleg e yooi kpein se eni, ey su é zeeli Gesuul nuiti ta Maakate nuiti ta- w pelema , é daaseigi ni Basan laaiti ba, zaa aza ta lolisu ga Yayiil ná-taaiti.) ¹⁵ Gè Galaade yooi veeni Makiil . ¹⁶ Gè Galaade ilazu veeni Lu n nuiti b , ta Gade nuiti, ey su é zeeli zi wolai Aalen n ma, to a é ga kw pelegi, ey su é zeeli zi wolai Ya ke ma, Am n nuiti ta- w pelema . ¹⁷ Folo liizu w pelema ni ga Zulud n ma tu n m i, é zo Kineel te a, é zeeli Kpolo Wanai ma. Folo ulazu w pelema ni ga Pizega ize i a .

¹⁸ Naama zi gi zu, gè niima levei veeni wo ya, ga: <G o GALAGI wa-GALAGI niima yooi vea wo , nii a k é ga w n . W iti kpein wo ga zunuiti, wa a maa ili ga k z laititi, wo le e wo- leaiti tu , Izelay le nuiti. ¹⁹ Wo-anzaiti, wo-lointi, ta wa-loganiiti n a ta y ná, naama laaiti

su gè ti veai wo ya. (Wa-loganiiti m in , gè naa zu w .) ²⁰ Wa wo-leaiti ba, ey su G o GALAGI doo o fe ti , e elei é k ai la wo , tiya alaagi ti zoi z l ga t n , nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu tiya Zulud n olu elei. Názu a wa ale ma la wa-yooiti su, niiti gè ti veai wo ya.

²¹ Naama zi gi zu, gè devei veeni Zozuwe ya, gè ma: «È- aazu naa kpein kaani, nii G o GALAGI wa-GALAGI k ni ga masa feleg iti, pele ana G o GALAGI a k la ga masadai kpein, è aazu le esu ná. ²² À mina lua ti a, maz l G o GALAGI wa-GALAGI i a é k i zu wo .»

Moize la l a Kana minaze e zoi zu

²³ Naama zi gi zu, gè G o GALAGI maan n ni, gè ma: ²⁴ «Màli ii, G o GALAGI, è t ze i a ga è w l elei ta è-z b i l a ga ze, n i gè ga a-woti zunui, maz l galagi gele a é gee l gi zu, aa zoi ma, nii a zoo é ok a-wotiiti ma, ta a-vaa wolaiti? ²⁵ Nà è maan n zu ga è va bu, gè Zulud n maazu ud , gè zou ag i naa a, nii é z la elei, naama ize you ag i, ta Li an.» ²⁶ K l G o GALAGI yii aawanani mà wa-vaa zu, é la m ni p ga é a gòm ni. É ni mà: «É kula a! Mina m p ga naama vai ta. ²⁷ L Pizega gizei ma, è aazuzi , folo liizu elei, ta l kp ma elei nu zu , ta nu yeezazu , ta folo ulazu elei, è p t ga aazu , maz l è la Zulud n nii maazu ud a p . ²⁸ Deveiti fe Zozuwe ya, è i d , è s b l , maz l to a é losu niima nu us iti tu , é zoi nii ve tiya ga t n , nii è aazu p t su.» ²⁹ Ade y ni n m i zu, B te-Pey l letema .

4

Nu olo vai GALA ná-t giti b

¹ Niizu, Izelay le nu us iti, à woilo t giti ta deveiti ma, gè wo alasu da. À ti zo, wo mak ti ma, naa a a k wo z nvui wo, wo zoi z l ga w n , nii G o GALAGI, wo-m m wolani ta-GALAGI feezu wo . ² À mina ta devei naa a, nii gè feezu wo ya, à mina tan p se e ba. Wa olo G o GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti b , elei gè feezu la wo ya. ³ Wo- aazu naa aani, nii G o GALAGI k ni, é lo 'Baale-Pey l a. G o GALAGI wa-GALAGI naati kpein undaa ilini wo zaama, niiti ti p ni 'Baale-Pey l l bi vai a. ⁴ W iti wo ilini G o GALAGI wa-GALAGI a, wo p wa vulua za.

⁵ Wo su w ga gè wo alag ga t giti, ta deveiti, e elei G o GALAGI nà-GALAGI ma levei veeni la zèa, naa a a k wo so, wo mak naama yooi zu, wo aazu l zu ná, wo s l ga w n . ⁶ À so, wo mak , naa a a wo ga ima nuiti, ta kele ele nuiti, nuiti gaazu, ta naama vaiti m ni, ti ma: «Zii wolai nii a ga ima nu, ti ele eleg .» ⁷ Zii gele a é ná, an zou wolaiti saama, nii ná-galagiti maa u aai ba, e elei G o GALAGI da-GALAGI maa u aai la de a, si gi zu de woo ulazu la ma? ⁸ Zii wolai gele a é ná, nii t giti ta deveiti ti zea, ti z legai, e elei niima l gi la, gè feezu wo ya za?

Kulak l maiti ti veai
Sinayi gizei ma

⁹ K l à dama ga , wo aa wo-y nvui maazu, wo-zii ma voloi p su, wa a yeema naama vaiti ma, niiti ti ni wo aazu, wo ga ti-ma zeeleiti, ti mina ula wo isu. À ti l ga wo-lointi, ta wo-lounlointi. ¹⁰ À mina yeema naama voloi ma, yeei wo loni da G o GALAGI wa-GALAGI akala, G l e gizei ma, si gi zu G o GALAGI ni mà la: «Niima nu us iti gaal ba kàkala , gè dàawooi l ga tiye, naa a a k ti t ze i ga lua bà, ti-zii ma voloi p su eteai zu, ti ti-lointi

kala da.»¹¹ Wo maa u ani gizei a, wo lo k a . Abui soni gizei a, ey su é l geezu . Kpidii ni, ta tona iingi, ta umugi. ¹² G o GALAGI ni abui zaama wo . Wo kp wooiti m nini, k l wo la ni gaazu aani, wooi n a é ni ná. ¹³ É ná-minaze egi ulani k l ma wo , nii é wo leveni ga wo so, naa a é gat puug iti. Naa olu é ti z ni k tu okolo feleg iti ma. ¹⁴ Naama zi gi zu, G o GALAGI devei veeni zèa, ga gè wo ala ga deveiti ta t giti, naa a a k , wo ti zo, wo a zi ga tiye zoi naa zu, nii wo aazu l zu su, wo se e, é wo ga w n .

K ganigiti k vai
maa vai

¹⁵ T ze i wo la ni nu n p gaazu aani, voloi G o GALAGI ni zu la wo , abui zaama , G l e gizei ma, à dama ga ,¹⁶ wo mina yaava, wo a k ganigi ta t , é a ga anii tan p baa ulaba, zunu ele, aa anzanui,¹⁷ aa suai ta ele, nii é vulua eteai zu, aa w nii, nii é o esu geezu ,¹⁸ aa suai ta ele, nii é okposu zoi ma, aa kalei ta ele, nii é zi i wu zoi wu. ¹⁹ À mina ungi wuze e, wo a w l geezu , wo a foloi t , ta alugi, ta somide aiti, ta niiti kpein ti volozu geezu , wo a n k ti wu, wo a a ti l bi. G o GALAGI wa-GALAGI naama vai y g nu us i z iti zea, zoi ma gee l gi wu ná p . ²⁰ K l w un, G o GALAGI liini, é wo aizi , é wo volo abu zulugi naa zu, nii é ni ga Ezipete yooi, é wo ga ná-nu us iti, wo ga n n iti, e elei wo la za.

²¹ G o GALAGI yii aawanani mà wa-vaa zu, é ona, é , gè la Zulud n maazu ud a, gè a l zou ag i zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya ga w n . ²² N un nà, nà zaazu de mu niima yooi zu, gè la Zulud n maazu ud a g l in, k l w un, wa kpud zu, wo zou ag i naa ze e ga w n . ²³ À dama, wo mina yeema minaze egi ma, nii G o GALAGI wa-GALAGI se eni wo , wo a k ganigi ta t , é a ga anii tan p baa ulaba, nii a G o GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti daal ma. ²⁴ Maz l G o GALAGI wa-GALAGI e abui, nii é anii p galazu, GALAGI nii toloi.

²⁵ Si gi zu wo dointi s l su da, ta dounlointi, wo l bi zeini zoi zu, wa akana, wo k ganigi ta t ga ani n p baa ulaba, wo wa-GALAGI G o GALAGI wanama vai ni, wo zii aawana, ²⁶ gè gee l gi ta zoi zoga za ga zeeleiti wo laal ma, kulafiliba zaa aungi a zeeli wo ma, wo l zoi a, wo aazu s l su ga w n , wa Zulud n ud na, wo-zii zu la oozaa ná, maz l wa olo olo g l in. ²⁷ G o GALAGI a wo vazu nu us iti saama, wo wola aa al i zii iligiti saama, G o GALAGI a li ga woye ná. ²⁸ Miná, wa gala kiligiti d bizu, nii nu us i yeei kp t ai ga gului aa k tui, é la zooga é a woza a, aa é a faa m ni, aa é a daami wo, aa é a ani maku m ni. ²⁹ Miná a alaagi wo aazu G o GALAGI wa-GALAGI aizi zu ná olu, wa ka, ni wa gaizi na ga wo-yiima p , ta wo-y nvui p .

³⁰ Niima vai kpein ka zeeli wo ma, wa- idaa iligiti su. Naama zi giti su ti aazu, wa ale ma G o GALAGI wa-GALAGI , wo olo gooi . ³¹ Maz l G o GALAGI wa-GALAGI a ga maaw in aa GALAGI, é la l a wo a, é la wo olo ologa, é la yeema minaze egi ma, nii é ma onai woni wo-m m wolani b .

G o GALAGI ila kpe n a
é ga GALAGI

³² À igaizi l su, fai niiti kpein ti ai, aisa wo a z l , kaipa GALA ge nu us i t ni, é kula etea, é zo gee ela, é li z la ele, fai nii k ala

la d ni ga laav vai, ta a aa? Nu nii ala vaa m niga aa?
³³ Nu us galagi ta laawoo m niga n i aa, é a abui zaama , é
 la zaani, e elei k ai la ga woye? ³⁴ Galagi gele a é lia ná-nu us iti
 gaizi zu, zii iligiti saama, ga olu ulaiti, ta laav vaiti, naa maa l
 vaiti ba, é k i ga yeei, é maalua vaiti k , e elei G o GALAGI wa-
 GALAGI k ni la wo , Ezipete yooi zu, wo- aazu naa a? ³⁵ É naa kpein
 d ni ga woye, wo kw ga G o GALAGI a é ga GALA, ta ili n p
 ge la ná t un polu. ³⁶ Daawooi ze eni geezu , wo m ni, é wo ala, é ná-abu wolai
 l ga woye zoi ma. Wo daawooiti m nini, é ula abui zaama . ³⁷ T zeí é wo-
 m m wolani n ni , é yiimaze e ga ti-mavofodaiti, ta y ná ti olu elei,
 naa a é k a, t i wo ula Ezipete yooi a, ga ná-z b wolai, ³⁸ é ziiti
 kp wo lu , ti wola w l ai, ti zu a wo a, é wo l ta-yooi zu, é fe wo ya ga
 w n , e elei wo p t su da za. ³⁹ À su w de mu za, wo mak
 wo-yiima , ga G o GALAGI a é ga GALA gila kpegi, geezu ta zoi ma,
 ta ili n p ge la ná t un polu. ⁴⁰ Wa ná-t giti so, wo ti mak , ta ná-deveiti, gè
 ti veezu wo ya za, naa a a k , wo undaan , wa wo-lointi ti y su ná wa zaana, wo-
 zii zu ooza zoi naa zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n
 ey su .

Maa ela wo taa sa ag iti

⁴¹ Moize yeeloni taa sa ag a Zulud n folo ulazu elei, ⁴² ti ga maa ela
 laai naama nui , nii é la gaa ilini ma, é nu a, é la w inze eni p l ma, nu
 aa nui a ela, é li taai naa gila su, z nvui a y zea. ⁴³ Lu n ná-bolodamaiti
 t n i ni ga Bees l, nii é ni te ebai zu gize n m i ma, Gade nuiti
 t n i ni ga Lam te, Galaade yooi zu, Manasee nuiti alaa t n i ga
 G lan, Basan yooi zu.

MOIZE NÁ-KPƏZUGULAI VELESIEI

(4:45--11:32)

⁴⁴ T gi t Moize d ni ga Izelay le nuiti. ⁴⁵ Ti ni ga deveiti, ta t giti,
 ta kala gooití é ti veeni Izelay le nuiti zea, ti ulai ma Ezipete yooi a. ⁴⁶ Naa
 ni Zulud n olu elei, n m i zu, B te-Pey l letema , Am l
 nuiti ta-masagi Si on ná-zoi zu, nii é ni zeini G se on, nii Moize ta Izelay le
 nuiti ti k i ni ba, ti v ni ma, ti ulai ma Ezipete yooi a. ⁴⁷ Ti ná-zoi
 ze eni ga t n , ta Basan masagi W ge ná-zoi. Am l nuiti ta-masa feleg i
 naati ti ni Zulud n olu elei, folo ulazu elei. ⁴⁸ Izelay le zeini ná kpein,
 é zo Al w l, zi wolai Aalen n oma , é zeeli Siyon gizei ma, nii é ga
 G lem n, ⁴⁹ é Zulud n ma tu n m i kpein ba, Zulud n folo ulazu
 elei, é zeeli Kpolo Wanai ma, Pizega izei a .

5

T Puug iti

(Egez de 20:1-17)

¹ Moize Izelay le nuiti p tolini, é ti ma: À woilo, Izelay le nu us iti,
 deveiti ta t giti kaa, gè feezu wo ya za. À ti ala, wo ti zo, wo a ti . ² G o
 GALAGI da-GALAGI minaze e boni de , G l e gizei ma. ³ É la ga de-
 m m wolani gila n a G o GALAGI minaze eni ti , k l dea alaa,
 d i p de za, de vulua. ⁴ G o GALAGI ni wo , aazuni ta
 aazu, gizei ma, abui zaama. ⁵ Naama zi gi zu, gè loni wo y zu, wa G o
 GALAGI, gè daawooi laazeeli wo ma. Maz l wo luani abui a, wo la ni l ni
 gizei ma. P t nii é boni, é ni: ⁶ «Nà ga G o GALAGI a-GALAGI, nii é è
 ulani Ezipete yooi a, du la l i wu.

⁷ «Gala kiligaa ti mina è n un polu.

⁸ «Mina ani maaniini sa a g l in, ga anii tan p baa ulaba, niiti ti gee l gi zu, aa niiti ti zooi ma, aa zi iti bu zooi wu. ⁹ Mina n k ti wu g l in, mina ti l bi g l in, maz l nà, G o GALAGI, a-GALAGI, nà ga GALAGI toloai, nii a a iti ta-vaa i otokula ti-lointi ma, ey su é zeeli yamanii za asi i ta naanisi i ma, niiti ti màayose ezu . ¹⁰ K l nà a woo iladai , ey su é zeeli yamani waagilasi i (1 000) ma, naati b , niiti ti r zu , ta ti nà-deveiti sosu.

¹¹ «Mina G o GALAGI a-GALAGI laaseigi wo fuun g l in, maz l G o GALAGI a naama nui leve ga s ba nu, nii é daaseigi wosu fuun.

¹² «Doo o foloi leve ga maa ba voloi, e elei G o GALAGI a-GALAGI ma levei veai la è ya. ¹³ Da botii folo l zitai zu, è a-wotii kpein k . ¹⁴ K l folo l felasi i a ga G o GALAGI a-GALAGI ná-doo o foloi. Mina boti n p k ma, a-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo, a-woti zunuiti-yo, a-woti anzanuiti-yo, a-woti nik iti-yo, a-zoovalegiti-yo, an a-logania kpein, an w inti niiti ti zeini è ma, naa a a k , a-woti zunuiti ta a-woti anzanuiti ti la loo o ga è ele. ¹⁵ Da iz su ga è ni ga du i Ezipete yooi zu, G o GALAGI a-GALAGI a é è ulani ná ga ná-zee aa aai. Naa a é ba, G o GALAGI a-GALAGI è levea ga è doo o foloi maa

¹⁶ «È- l bi ta è-lee, e elei G o GALAGI a-GALAGI ma levei veeni la è ya, naa a a k è-zii ma voloiti su ooza, è a-eteai zi undaan i zu, naama yooi zu nii G o GALAGI a-GALAGI feezu è .

¹⁷ «Mina nu aa g l in.

¹⁸ «Mina w nzi bo g l in.

¹⁹ «Mina unma wo g l in.

²⁰ «Mina z zeele woo wo g l in è-zei i laal ma.

²¹ «Mina aazu ula g l in è-zei i anzai a. Mina aazu ula è-zei i ná-p l i a, an ná-kpalagi, aa ná-boti zunui, aa ná-boti anzanui, aa ná-nik i, aa ná-soovalegi, aa ani n p é ga è-zei i n n .»

²² Wooiti kana, G o GALAGI ti woni wa-nu us iti ma, é woo ula la gizei ma, abui zaama , tona iingi zu, ta umugi, é la tan p daani ma. É ti z ni k tu okolo feleg iti ma, é ti ve zèa.

Moize, GALA daa vaa wo nui

(Egez de 20:18-21)

²³ Wo wooi m nigai ma, nii é ni ulazu kpidii zu, tama abui gizei a, wo aani p b , wa wa-wolodama undi iiti kpein, ta wa- wolaiti, ²⁴ wo ni: «W l , G o GALAGI gá-GALAGI ná-l biyai l a ga giye, ta ná-b l i elei, gi gooi m niga abui zaama, za gi kw ga ga GALA ka zoo é nui , naa zoo é y ná, é y vulua. ²⁵ K l niizu, lee vaa zu gá li l zu saai zu? Maz l abu wolai nii a gi undaa ili. Ni gá y na G o GALAGI gá-GALAGI wooi m nisuu, gá za. ²⁶ Nu ila alaa ka ná n i eteai zu, nii é z nvu su GALAGI wooi m niga ga gi ele, é a abui zaama, é y vulua, é la zaani? ²⁷ Li a i, è woilo naa kpein ma, nii G o GALAGI gá-GALAGI bosu, naa olu è ti wo gi ma, gá woilo ma, gi k .»

²⁸ G o GALAGI wo-wooiti m nini, wo ai ma zu p , é mà: «Gè niima nu us iti daawooiti m niga, ti bogai è ma, gè vaa bu. ²⁹ Ni n ta la k ele ag i naati mak na, ti lua bà ti-yiima , ti nà-deveiti so yeen p , nii a k tiya-o, ti-mavofodaiti-yo, ti undaan ey su ! ³⁰ Li, è ti ma, ti ale ma ta-ze e otaiti bu. ³¹ K l un, a y su bà , nà deveiti, ta t giti, ta faliiti bosu è ma, nii a ti ala da, ti so, ti a k zooi naa zu, nii gè feezu ti ga t n .»

³² Nii Ğ o GALAGI wa-ĞALAGI ma levei vea wo ya, wa naa zo, wo ak , à mina ze e gila kpalaa ba. ³³ Wa zi ga pelei naan g l in, nii Ğ o GALAGI wa-ĞALAGI wo levei ma, naa ak wo a-eteai zi undaan i zu, wo-zii zu ooza, zoi naa zu, nii wo s l su ga w n .

6

À wa-ĞALAGI n ,
wo ná-deveiti so

¹ À w l deveiti ba, ta t giti, ta faliiti, nii Ğ o GALAGI wa-ĞALAGI देंveni ga gè wo ala da, nii ak wo so, wo ak , zoi naa zu wo l zu su, wo se e ga w n , ² wo lua Ğ o GALAGI a, wa-ĞALAGI, wo olo wo-zii ma voloi p su ná-deveiti b , ta ná-t giti, gè ti veai wo ya. Ta ga w n , wa wo-lointi ta ti-mavofodaiti, naa ak wo-zii zu ooza. ³ Naa a é ba, Izelay le nu us iti, à woilo ti ma, wo aa a wo olo ti , wo ti , nii ak wo undaan , wo wola m in naama yooi zu, n n ita k ingul i oo aai ná, e elei Ğ o GALAGI, wo- m m wolani ta-ĞALAGI boni la wo ma.

⁴ À woilo, Izelay le nu us iti! Ğ o GALAGI ada-ĞALAGI a é ga GALA gila kpegi. ⁵ Da Ğ o GALAGI a-ĞALAGI n ga è-yii p , è-y nvui p , ta è-zuvik i p . ⁶ Woi niiti gè ti veezu è ya za, ta è-yiima . ⁷ È-lointi kala ga tiye, è y p la ti ma, a na zeini a- l i wu, ta a na ziaa pelei zu, a na laa, ta a wuze ena. ⁸ Ti ga poogi, ti è-yeei a, ti ga poogi è-lo ala . ⁹ Da s a- l i ma laamasagi ma, ta a-laa zi ida ma.

Izelay le maa la n n ni,
é a yeema ná-GALAGI ma

¹⁰ Si gi zu Ğ o GALAGI wa-ĞALAGI l zu la ga woye zoi naa zu, nii é ma onai woni wo- m m wolani b , A alaame, ta Izaake, naa Zak e a, ga é fe wo , ta taa wolaiti ti agai, niiti wo la ti loni, ¹¹ p l iti ti laavegai ga ani ag iti, wa laade wo a naati pu ti wu, k l ye eiti ti w ai, wa laade wo a ti w , leez n eleiti, ta wolive wuluiti, wa laade wo a ti zin, ¹² si gi zu wo laamiizu la, wo yi o, à dama ga , wa a yeema Ğ o GALAGI ma, nii é wo ulaai Ezipete yooi a, du la l i wu. ¹³ À lua Ğ o GALAGI a, wa-ĞALAGI, t ila kpe ka wa d bi, wo ona daaseigi zu. ¹⁴ À mina p gala kiligiti ta- vaa a, nu us iti ti wo-maa oolii zu ta- alagiti, ¹⁵ maz l Ğ o GALAGI wa-ĞALAGI a wo zaama, ga GALAGI nii toloai. To a yii aawana wo laal ma, é wo-ma zuwu aale e eteai zu.

¹⁶ À mina Ğ o GALAGI wa-ĞALAGI zu , e elei wo k ni la Masa. ¹⁷ K l à olo Ğ o GALAGI wa-ĞALAGI ná-deveiti ta ná-t giti b , ta faliiti è ti woni wo ma. ¹⁸ Wa naa , nii Ğ o GALAGI devezu ga s leg , ta pag , naa ak wo undaan , wo zoo wo zou ag i z l ga w n , nii Ğ o GALAGI ma ona woni wo- m m wolani b , ¹⁹ é wo zili nuiti kpein kp wo lu , e elei Ğ o GALAGI boni la.

²⁰ Si gi zu, elela elei, wo-loun zunuiti ti wo aaza asu da ga: «Lee vaa zu Ğ o GALAGI da-ĞALAGI kala gooi niiti, ta deveiti, ta t giti feai wo ya?», ²¹ wa ti woo aa ote ga: «Gi ni ga du iti Fala n ya Ezipete yooi zu, Ğ o GALAGI a é gi ulani ná ga ná-z b i. ²² É laav vaiti k ni gi aazu, ta poo golaiti, nii é ni ga Ezipete yooi nimiza vai, é ni Fala n ta ná-p l ye ei kpein daal ma. ²³ K l g un, é gi ulani ná a, é a ga giye , é zoi ve gi , nii é ma minaze egi woni, é ona gi-m m wolani b . ²⁴ Ğ o GALAGI devei veeni ade ya, ga de t gi t iti so, de k , de lua Ğ o GALAGI da-ĞALAGI a, naa ak de undaan ey su , é de-y nvui mak , e elei é k zu la zaa aza. ²⁵ Ad un de letema, to a ga telebo faa, ni da Ğ o GALAGI da-ĞALAGI ná-deveiti sona, de mak , e elei é boni la de ma.»

7

Kanaan nuiti ta ta- ganigiti
(Egez de 34:11-16)

¹Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI aazu la ga woye, zoi naa zu wo se ezu ga w n , é ziiti kpein kp wo lu , G te nuiti, ta Giilegase nuiti, ta Am l nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yee use nuiti, zii l fela ti m in ai, ti-z b i w l w n i a, ²a ti l na wo yeezu, wa zobo s l na ti ma, wa ti zuwu aale e. À mina minaze e n p k ti , à mina ti maaw in a. ³À mina vulu ma wa nu us i naati. À mina wo-loun anzanu ve ti-loun zunu , wo mina ti-loun anzanu ze e wo-loun zunu . ⁴Ni naa laade, ta wo-lointi se ezu G o GALAGI a, ti a gala kiligiti d bi. G o GALAGI a yii aawana wo laal ma, é wo-ma zuwu aale e gaamago n . ⁵W l elei wa ti zo da: Wa ta-zala a ulazu ti golo, wo ta-zale tuiti kpeze ele, wo ta-zale wuluiti te e ga, wo ta-ganigiti gala. ⁶Maz l wa ga nu us iti ti adegai G o GALAGI wa-GALAGI . É yiimaze eni ga woye ziiti kpein saama etei zu, ga wo ga nu us iti ti wola viz gai.

Mali ii ná-woo iladai
ná-minaze e fai zu

⁷É la ga wo m in a bogai z ma nu us iti ba, naa a é k ai, G o GALAGI iliai la wo a, é yiimaze e ga woye, maz l w un ka wo l i ai nu us iti kpein saama. ⁸K l t ze i G o GALAGI wo n , t ze i to a p ga é ná-minaze e konai laazeeli, nii é boni wo-m m wolani ma, naa a é k a, é wo ula ga ná-zee aa aai du la l i wu, é wo ula Ezipete masagi Fala n ya. ⁹À su w de mu ga G o GALAGI wa-GALAGI a é ga gaama GALA gila kpegi. Woo ila GALAGI, é ná-minaze egi ta ná-woo iladai mak su ey su é zeeli yamani waagilasi i (1 000) ma, naati b , niiti ti n zu , ta ti ná-deveiti sosu. ¹⁰K l to a a naati sala gaamago n , é zoloo ta-wotiiti ma, niiti ti maayose ezu, é ti undaa ili. To a naama nui zala gaamago n , nii é maayose ezu, é zoloo ná-k wotii ma. ¹¹Wa deveiti so mu, ta t giti, ta kala gooti, wo ti mak , niiti gè ti veezu wo ya za, wo a zi ga tiye.

Tuyai é koloi zu

(T S i Velesi i 28:1-14)

¹²Ni n wa y woilosu t giti ma, wo ti zo, wo zi ga tiye, G o GALAGI wa-GALAGI a ná-minaze egi ta ná-woo iladai mak wo , e elei é onani la wo-m m wolani b . ¹³To a wo n , é tuya loo wo , é wo maam in, é doun m in m in fe wo ya. To a tuya loo wo zoi a l n giti ma: wa-moloi é ga eleegi, ta wa-l igi, ta wa-wul i, é wa-loganiiti ma wolaiti ta ma goiti kpu u vai maaw l zoi zu, elei é minaze eni la, é ona wo-m m wolani b , ga é fe wo ya. ¹⁴Wa-luyai a w l ziiti kpein t n i a. Zunu aa anzanu la a wo zaama ga doun z l tala nu, wa-logani ulugi zu, gila kpalaage la a ti zaama ga zi o uulalagele. ¹⁵G o GALAGI a see iti kpud wo maazu, é la naama f i tan p p a wo a, niiti ti zeelini Ezipete yooi ma, wo naa zu w , k l to a ti le e naati ma, niiti ti wo maayose ezu .

¹⁶Wa nu us i kpein suwu aale e, niiti G o GALAGI wa-GALAGI ti l zu wo yeezu, ta maaw in mina wo zo. À mina ta-alagiti d bi, to a ga balii wo

Mali ii a ga ná-nu us iti mak nui

¹⁷Wa isi zu tanisu ga: «Zii niiti m in gi a, gá ti zoo ale?» ¹⁸À mina lua ti a. À itoo naa zu n , nii G o GALAGI wa-GALAGI k ni ga Fala n, ta Ezipete yooi kpein, ¹⁹olu ula wolaiti wo- aazu ti aani, poogiti, ta laav

vaa wolaiti, G o GALAGI wa-GALAGI ná-zee aa aai, é wo ulani la Ezipete yooi a. Dele n ana G o GALAGI wa-GALAGI a naama nu us iti kpein so da, niiti wo luazu ti a. ²⁰ G o GALAGI wa-GALAGI a kaogiti te e ti laal ma, ey su ti naati kpein paa, niiti ti y su ná, ti l uzu wo a. ²¹ Wo zasu mina ali ti aazu, maz l G o GALAGI wa-GALAGI a wo zaama, GALAGI e, b l ai, ta maayikiai. ²² G o GALAGI wa-GALAGI a zii naati kp wo lu vaavaa, wo la zooga wo a ti-ma zuwu aale e gaamago n ,naa a a k , d zuaiti ti mina m in, ti a wuze e wo laal ma. ²³ G o GALAGI wa-GALAGI a niima nu us iti d wo yeezu, ti unga wuulee, ey su ti undaa ili. ²⁴ To a ta-masagiti d wo yeezu, wa ti-laaseigi aa a gee l gi wu zooi ma, ta ila kpala ge la loga wo lu , ey su wo ti p kolo olo. ²⁵ Ta- alagiti ti ga vololibaiti, wa naati gala. À mina aazu ula wali a aa zanugi, nii é z l ni ti a. À mina ta ze e , a a wo ga balii, maz l G o GALAGI wa-GALAGI ti w inze e . ²⁶ À mina l ga k z ba ani wa- l iti bu, wo a z ga t un k ele. À naama anii olo olo, wo l ba, wo deve ga k z ba anii, maz l t gi a ma.

8

Izelay le maa olo vai te ebai zu

¹ Deveiti kpein gè ti veezu wo ya za, wa ti zo, wo zi ga tiye, naa a a k wo z nvui wo, wo maam in, wo zooi naa ze e ga w n , nii G o GALAGI ma ona woni wo-m m wolani b . ² À iz peleiti kpein su, niiti G o GALAGI wa-GALAGI wo zi ni ga tiye kona uunaanig (40) laawu, te ebai zu, é baladai l ga woye, é wo olu ula. É naa ni, nii a k é wo oozu vaa itei w , ni wa olo ná-deveiti b , aa ni wa l . ³ Ungo, é vaani bu, wo baladai w , ta pului, é wo laamianigi ve ga manegi, nii wo la ni kw , wo-m m wolani alaa ti la ni kw . Naa maa ele ma, é ni p é wo ala ga nui la z nvui woga ga daamianigi n , k l k ni alaa ga wooiti p maa ele ti ulazu G o GALAGI la. ⁴ Wa-ze e la ni za ani wo ba, wo- la veni wo wu, naama ona uunaanig (40) laawu. ⁵ À su w wo-yiima ga G o GALAGI a wo maa olozu, e elei zunui ná-doin maa olozu la. ⁶ À G o GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti so mu, wo zi ga ná-peleiti, wo lua ba.

Su giti ta wo minaze e zooi zu

⁷ Maz l G o GALAGI wa-GALAGI a wo l zu zou ag i zu, zooi nii zi i m in ai su, zi ungiti ta zou iti ti laani n m iti su, ta ti ulazu gizeiti ba. ⁸ Zou e, nii moloiti kpein ti t zu ga, ti-laa ga elee ta w lezegi, ta leez n elei, ta koole oole gului, ta gelenade gului, ta wolive wului, ta k in gul i, ⁹ wo la kpala laamii woga ná, zou e wo la alaga ani n p ma ná, k lui a ma vasaiti su, wa zoo wo k lu igi ula ma izeiti su. ¹⁰ Wa daami wo, wo yi o, wa G o GALAGI wa-GALAGI mama zou ag i vaa zu, nii é feai wo ya.

¹¹ À dama, wo mina yeema G o GALAGI wa-GALAGI ma, wo a e ná-deveiti sosu, ta ná-fali wooiti, ta ná-t giti, niiti gè ti veezu wo ya za. ¹² Si gi zu wo daami wosu la, wo yi o, si gi zu wo p l ag iti tosu da, wo a i ti wu, ¹³ si gi zu wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ti m inzu la, walii ta zanugi m in wo ya, wo-yea ligi kpein ge m in, ¹⁴ à dama, wo yiilaa mina ve ga wasogi, wo a yeema G o GALAGI wa-GALAGI ma, nii é wo ulani Ezipete yooi a, du la l i wu. ¹⁵ É loni wo lu , wo zi te eba wolai zu, nii maayikiai, sulaavegai ga kaali iti, ta aku t kaaliiti, ada v i, zi la ná, miná a é zi i ulani ná fasai a. ¹⁶ Te ebai naa zu, é wo n kulani ga manegi, nii wo-m m wolani ti la ni kw . É naa p k ni, nii a k é zea akalai l ga woye, é wo olu ula, naa oluma é faan wo . ¹⁷ À dama, wo mina ma wo-yiima : «Nà

i nà-zobogi ta nà-z b i agè niima naavoloiti s l gai da.»¹⁸ Wa iz G o GALAGI zu, wa-GALAGI, maz l to a é zobogi vea wo , wo naama naavoloiti s l , e elei é d zu la za m n , ga ná-minaze egi maa ele, nii é ma onai woni wo-m m wolani b .

¹⁹ Ni gaama wa yeemana G o GALAGI ma, wa-GALAGI, wo il gala kiligiti polu, wo a ti l bi, wo a n k ti wu, nà d zu ga woye za, ga wo undaa a ili. ²⁰ Ungo, wo undaa a ili, e elei G o GALAGI ziiti undaa ilisu da wo lu , ni wo la woiloni G o GALAGI wooi ma, wa-GALAGI.

9

Izelay le nuiti ta- ololalai

¹ À woilo, Izelay le nu us iti! Wa ga a Zulud n maazu ud zu za, wo li, wo ziiti kp , ti w l wo a, ti-z b i w l w n i a, ta taa wolaiti su, si igi ti ma, é ze i geei a, ² ta ga nu us iti ti w l ai, ti wola oozakooza, Anake mavofodaiti, wo ti w , wo ti-maawoo m nini ga: «B a a zoo é Anake ná-doun zunuiti sakpe?» ³ À su w olu za, ga G o GALAGI wa-GALAGI i a losu wo lu e abui nii é galai wosu. To a niima nu us iti kolo olo, é ti unmaayei wo , wa zobo s l ti ma, wo ti undaa ili gaamago n , e elei G o GALAGI boni la wo ma.

⁴ Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI ti zu la wo lu , à mina bo wo-yiima : «Ada-z ledai e, é k zu G o GALAGI zoi veezu la de ya, ga ad n .» Maz l zii niiti ta-vaa i a G o GALAGI ti zu la wo lu . ⁵ É la ga wo lelebog , aa wo z leg wo-yiima , naa a é k zu wo aazu ta-yooi z l su da ga w n , k l zii naati ta-vaa i a é k a, G o GALAGI wa-GALAGI, ti zu la wo lu , é daawooi laazeeli, nii é ma ona woni wo-m m wolani b , A alaame, ta Izaake, naa Zak e a. ⁶ À su w de mu ga, é la ga wo lelebog , naa a é k zu, G o GALAGI wa-GALAGI niima you ag i veezu la wo ya, ga w n , maz l wa ga nu us iti ti zuv ai.

Nu us iti ta-vaa aazagi
é lo nik yi oi a

⁷ À iz su, wo mina yeema, elegi wo ni G o GALAGI wa-GALAGI yii aawana vaiti k zu la te ebai zu. É zo wo ula voloi ma Ezipete, ey su wo zeeli ada t i, wo ni wuze ezu G o GALAGI laal ma. ⁸ Wo G o GALAGI yii aawanani G l e gizei ma, é yii aawanani, w in ni ma ga é wo-ma zuwu aale e. ⁹ Si gi zu gè l ni la gizei ma, ga gè minaze e k tu okologiti se e, minaze egi nii G o GALAGI k ni wo y zu wa tiye, gè y ni ná , ey su folo uunaanig ta kpidi uunaanig (40), gè la daami woni, gè la leni. ¹⁰ G o GALAGI k tu okolo feleg iti feeni zèa, GALA ge ti z ai ga yee e ai, ti zoloo wooiti kpein ma, é ti woni wo ma gizei ma, abui zaama , gaal ba voloi.

¹¹ Folo uunaanig (40) ta kpidi uunaanig i (40) laawu, G o GALAGI minaze e k tu okolo feleg iti feeni zèa. ¹² É ni mà: «Wuze e, è yei gaaman , è ze e gizei ma, maz l a-nu us iti, è logai ti lu , è ti ula Ezipete yooi a, ti koto wola a. Ti ze ea pelei a fala, nii gè deveni ga ti zi la. Ti k lu aawuungai t a ga k ganigi.»

¹³ G o GALAGI ni mà: «Gè niima nu us iti p t ga, ti zuv .
¹⁴ Be bà, gè ti-ma zuwu aale e, gè ti-laaseigi ale, é ula gee l gi wu. Zii niiti ta-zobogi w l ai, ti wola m in ai, ti le e niiti ba, nà è ga naati ti- .»

¹⁵ Gè yeini, gè ze e gizei ma, minaze e kokolo feleg iti ti zoni zèa, abui a so gizei a. ¹⁶ Gè w l ni, p t , wo kotoi ni G o GALAGI wa-GALAGI laal ma. Wo nik yi oi t ni ga k lu aawuungi. Wo ze eni gaamago

n naama elei a, nii G o GALAGI ná-fai z ni. ¹⁷ Gè kokolo feleg iti soni ga yee feleg i, gè ti ili zooi ma, ti wolowolo wo aazu.

¹⁸ Naa oluma gè laani G o GALAGI wu, gè y ni ná, e elei n é ni la m ungi, folo uunaanig (40) ta kpidi uunaanig (40), gè la daami woni, gè la leni, t ze i koto wolai a, wo G o GALAGI wanama vai ni, wo zii aawana. ¹⁹ Maz l gè luani zii aawanai naa a, zii ulagi nii G o GALAGI ni su wo laal ma, é ni p ga é wo-ma zuwu aale e. K l názu m n , G o GALAGI gòò aa oteni.

²⁰ G o GALAGI wola yii aawanani Aal n ma alaa, é ni p ga é undaa ili. Gè maan n ni Aal n alaa naama zi gi zu. ²¹ Nii é ni ga wa- otoi ungi, nik yi oi naa wo kp t ni, gè galani, gè fuk , gè k ga fufiligi, gè ma vuk i ili k tu i a, nii é yeizu gizei ma.

Nu us iti ta-vaa aaza kiligiti

²² Wo G o GALAGI yii aawanani m n Ta eyela, ta Masa, ta Ki el te- Gataava. ²³ Si gi zu G o GALAGI wo le eni la ga wo ze e Kad se-Baalenea, é wo ma: «À l , wo zooi ze e ga w n , nii gè feezu wo ya,» wo wozotalai ni ga G o GALAGI wa-GALAGI, wo la ni laani t un da, wo la ni wiloni goo ma. ²⁴ Kaipa gè wo w ni, wo la oloni G o GALAGI .

²⁵ Si gi zu G o GALAGI ni zu la, é wo-ma zuwu aale e, gè laani G o GALAGI wu, gè y ni ná ey su folo uunaanig (40) ta kpidi uunaanig (40). ²⁶ Gè falini, gè ma: «Màli ii, G o GALAGI, mina a- nu us iti ma zuwu aale e, n iti è ti un m gai ga a-zobogi, è kulaai Ezipete yooi a ga è-yeei ná-z b i. ²⁷ Giz a-woti nuiti su, A alaame, ta Izaake, naa Zak e a. Mina niima nu us iti so ga ti-z i, ta ta-vaa i, ta ta- otoi maa ele! ²⁸ Ni naa laade, zooi nii è gi ulaai su, naama nu us iti ta ma: G o GALAGI ti ula Ezipete yooi zu, é a ti aa te ebai zu, t ze i zobo ge la ni b , é a li ga tiye zooi naa zu, nii é ma vaa woni ti ma. ²⁹ Tama, ta ga a-nu us iti, n iti, niiti è ti ulaai ga a-zobo golai, ta a- yee aa aai.»

10

GALA ge ná-nu us iti maavaay fai
(Egez de 34:1-10)

¹ Naama zi gi zu, G o GALAGI ni mà: «K tu okolo feleg za a ga ma m ungitik ele, è l p b , gizei ma, è kesui t alaa ga gului. ² Nà wooiti s zu naama tu okologiti ma, wooi niiti ti ni ma m ungitik ma, niiti è ti wolowoloni, a ti la kesui zu.»

³ Gè kesui t ni ga akasia wului, gè k tu okolo feleg i za ani, e elei ma m ungitik ni la, gè l ni gizei ma, kokolo feleg iti ti zoni zèa. ⁴ G o GALAGI s i ni kokolo niin iti ma ga ma m ungitik elei, t puug iti é ti veeni wo ya gizei ma abui zaama , voloi wo aal ni ba la. É feeni zèa. ⁵ Gè aleni ma, gè gizei yei, gè kokologiti daani kesui zu, nii gè kp t ni. Ti y g laani su, e elei G o GALAGI ma levei veeni la zèa.

⁶ (Izelay le nuiti ti ze eni Beel te-Benee-Yaakan, ti li M seela. Miná a Aal n zaani ná, ti maa ulu. Ná-doun zunui Elezaal zeini potogi zu ga zala a ula undi i wolai. ⁷ Ti ze eni miná, ti li Gudeg da, ti ze e miná, ti li Y te ata, zooi zi i wola m in ai ná. ⁸ Naama zi gi zu a G o GALAGI yiimaze eni la ga Leevi ná-bolodai, ga ti a G o GALAGI ná-minaze e kesui ze e, ti lo kakala, nii a k ti ná-botii , ti tuya loo nu us iti b daaseigi zu, naa a ti k zu zaa aza. ⁹ Naa a é ba, Leevi nuiti ti la t n z l ni la zooi zu ti- leaiti saama: G o GALAGI a é gat n i, e elei G o GALAGI wa-GALAGI boni la ti ma.)

¹⁰ Gè y ni gizei ma, e elei é ni la ma m ungi, folo uunaanig (40) ta kpidi uunaanig (40). G o GALAGI gò aa oteni m n niizu, é ze e wo undaa ili fai olu. ¹¹ É ni mà: «Wuze e, li, è lo niima nu us iti tu . Ti li zoi naa zu, ti se e ga t n , nii gè onani ti-m m wolani b ga nà fe ti ya.»

T gi é lo n b i
ta koloi ma vai a

¹² Niizu Izelay le nu us iti, leeni a G o GALAGI wa-GALAGI p ga wo k b ? To a n ga wo lua ba, wo zi ga ná-peleiti kpein, wo n , wo d bi ga wo-yii p , ta wo-y nvui p , ¹³ wo G o GALAGI ná-deveiti so, ta ná-t giti, gè ti veezu wo ya za, naa a a k wo undaan .

¹⁴ W l , gee l s b l golai maa oozaai, naa a ga G o GALAGI wa-GALAGI n n , naa zoi ta gaa aniiti kpein ba. ¹⁵ An naa e, wo- m m wolani n a G o GALAGI ilini ti a, wo ti n , ti oluma, wa e wo ga ti-mavofodaiti, wa a é yimaze ea ga woye ziiti saama, e elei wo kaazu la za. ¹⁶ À valibo mu wo-yiima , wo mina gi aa ga G o GALAGI laal ma. ¹⁷ Maz l G o GALAGI wa-GALAGI a é ga GALAGI nii é galagiti unga, mali iiti ti-Mali ii, GALAGI nii b l ai, zee aa aai, maayiki, é la zeel z zu zu, é la lob ani zoga, ¹⁸ é telebodai zu podoin , ta poanzai, seik ma nui n ai b , é k n gi ta se ei veezu zea. ¹⁹ À seik ma nui n , maz l wo ni ga seik ma nuiti Ezipete yooi zu.

²⁰ À lua G o GALAGI wa-GALAGI a, wo a d bi, wo ili t ila kpe n a, wa na onaa, wo ona daaseigi zu. ²¹ T a é ga wa-maamus i ma ungi, to a ga wa-GALAGI, to a é k woti wolaiti k a wo , ti maayikiai, wo- aazu ti a. ²² Wo- m m wolani ti yeini Ezipete yooi zu, ti liegi ni ga nu uul fela (70), niizu G o GALAGI wa-GALAGI wo a ga maam in nu, e elei gee l gi aa zomide aiti ti la.

11

À G o GALAGI n ,
wo olo ná-deveiti b

¹ Wa G o GALAGI wa-GALAGI n , wo ná-deveiti so yeen p , ta ná- t giti, ta ná-kala gooiti, ta ná-fali wooiti. ² Wo la ga wo-lointi k ele, niiti ti la niima vaiti kw , ti la ti aani, w i wo ná za, wo naa w , nii G o GALAGI wo alani da, b l elei, ná-zee aa aai, ta ná-z b i, ³ laav oogiti, ta k wotiiti é ti laazeelini Ezipete yooi zu, Fala n laal ma, Ezipete masagi, ta ná-zoi kpein daal ma, ⁴ nii é k ni ga Ezipete nuiti, ta ta-zooiti, ta ta-wotoloiti, elei é Seeli Kpolo i aa aleni ma la, é u ti ma, si gi zu ti ni wo za alabosu la, é ti maal uni, ti l g l in. ⁵ Wo naa kpein kw , nii é k ni wo te ebai zu, ey su wo a zeeli niima ada , ⁶ elei é Datan zoni da, ta A ilame, Elia e ná-doun zunuiti, Lu n ná-bolodai zu, si gi zu zoi laalaoni da ti wu, é ti maa ulu ta ta- l ye eiti, ta ta-ze e otaiti, ta niiti kpein ti ni loni ti olu, Izelay le nuiti saama. ⁷ Maz l wo k woti wolai naa kpein kaani, nii G o GALAGI k ni.

⁸ Naa a é ba, à deveiti kpein so, gè feezu wo ya za, nii a k wo z b iz l , wo li, wo zoi zo, wo liizu, wo ná ze e ga w n , ⁹ wo-zii zu a ooza zoi naa zu, nii G o GALAGI ma onai woni wo- m m wolani b , ta ti-mavofodaiti, zoi n n i ta k in gul i oo aai ná. ¹⁰ Maz l zoi nii wo liizu, wo se e ga w n , é la ga Ezipete yooi ele, wo ulaai ná. Miná wa la ani zuwui vazana, k ni wo ena k , e guulu kpelei. ¹¹ Zoi nii wo le esu, wo li, wo se e ga w n , to a ga zoi nii gizeiti ti su ta n m iti, é y zu ga tona i é ze ezugezu . ¹² Zou e nii G o GALAGI wa-GALAGI daaz bosu, é aa a ma, é zo konagi ma volo m ungi ma, é li ma aa elagi .

¹³ Ni wa olona deveiti b , gè ti veezu wo ya za, wo G o GALAGI wa-GALAGI n , wo a l bi ga wo-yii p , ta wo-y nvui p , ¹⁴ to a tonai u wa-yooi zu, si gi zu maan ai é u la, sama gelei ta fo o gelei, wa wa-moloi aal ba, nii é ga eleegi, ta wa-l niin i, ta wa-wul i, ¹⁵ to a tufa ag iti pu wa-l i zu, wa-loganiiti daamii vai zu, wa daami wo, wo yi o.

¹⁶ Wa dama ga , wo mina y ná, wo a aka, wo a li ga gala kiligiti p pelei, wo a ti l bi, wo a n k ti wu. ¹⁷ G o GALAGI a yii aawana wo ma, é gee l gi laa ulu, tona la ua, zooi la aniiti p n ga, wo undaa a ili gaaman zou ag i naa zu, nii G o GALAGI fea wo .

¹⁸ T gi niiti gè ti veezu, wa ti z wo-yiima , ti wo isu, ti ili wo-yeeiti ba e poogi, poogi wo-lo ala a. ¹⁹ À wo-lointi kala ga tiye, wo y p la ti ma, wa na zeini wa- l i wu, ta wa na ziaa pelei zu, wa na laa, ta wa wuze ena. ²⁰ Wa ti z wa- l i ma laamasagi ma, ta wa-laa zi ida ma. ²¹ Wo-ziiti ta wo-loun zunuiti siiti su a ooza, e gee l giti siiti, niiti ti z l gai zooi maazu, naama yooi zu, nii G o GALAGI ma ona woni wo-m m wolani b , ga é fe ti ya.

²² Maz l ni wa olona devei niiti p b , gè feezu wo ya ga wo mak , wo G o GALAGI wa-GALAGI n , wo zi ga pelei kpein é wo alaga da, wo ili t ilagi a, ²³ to a zii niiti kpein kp wo lu , wa ziiti ta-yooi ze e ga w n , niiti ti m in ai wo a, z b i ti a ti le e wo a. ²⁴ Ada kpein wo losu ná ma, miná a ga w n , wa- w pelema a zeeli Li an te e bai ma, ta zi wolai Ufelate, ey su é zeeli folo liizu ele olo i ma. ²⁵ Nu n p ge la zooga é a wo zakpe, e elei é boni la wo ma, G o GALAGI wa-GALAGI a dualuagi l nuiti su wo lu , ti zasu a ali, zooi kpein su wo le esu ná.

Tuyai ta foovooi

²⁶ Gè tuyai ta foovooi ze a wo lu za, wo yiimaze e: ²⁷ wa tuyai z l , ni wa olona G o GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti b , gè feezu wo ya za, ²⁸ wa foovooi z l , ni wo la oloni G o GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti b , ni wa ze ena pelei a, gè ma levei veezu wo ya za, wo ili gala kiligiti ba, niiti wo la ti w .

²⁹ Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI liizu la ga woye zooi naa zu, wo ná ze ezu ga w n , wa tuyai loo Galizime gizei ma, wo foovooi loo E ale gizei ma. ³⁰ Naama ize feleg iti p ta Zulud n olu elei, pelei nii é folo liizu elei naa olu , Kanaan nuiti ta-yooi zu, niiti ti zeini Zulud n ma tu n m i zu, Gilegale letema , M lee s ne gului, naati koba . ³¹ Maz l wa ga a Zulud n ud zu, wo li, wo zooi zo, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya. Wa se e ga w n , wo ze ná. ³² Wa dama, wo olo deveiti b ta t giti, gè ti veezu wo ya za.

TŪGITI TA DEVEITI

12

(12:1--26:19)

¹ W l t giti ta deveiti ba, niiti wa ti zo, wo a zi ga tiye wo-zii ma voloi p su, zooi naa zu, G o GALAGI, wo-m m wolani ta-GALAGI feezu wo , ga wo se e ga w n .

GALA falizu ila n

² Wa naama ada ti p kpeze ele, zii naati wo aazu ti zu, ti ni ta- alagiti d bizu ná, gize aa oozagiti ma, ta gize goiti, ta gulu wolaiti bu. ³ Wa ta- zala a ulazu ti toka, wo ta-zale tuiti kpeze ele, wo ta-zale wuluiti gala, wo ta- ganigiti gale ale, ti ga ta- alagiti, wo ti-laaseigi ale, é ula ada náti, é l . ⁴ À mina ti woti naama zii ta ga G o GALAGI wa-GALAGI. ⁵ K l G o GALAGI wa-GALAGI ayiimaze ezu

ga ada ta, wo-mavofodaiti kpein saama, ná a ga seizu , miná a wa li ná, wo a n k bu. ⁶ Miná a wa gala zala aiti kula ná, ta zala aiti, ta puusi iti, ta uladaiti, ta minaze e daazeeli zala aiti, ta veb aniiti wo daai isu, ta wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yi o m ungitu. ⁷ Miná a alaa wa daami wo ná, G o GALAGI wa-GALAGI aazu, wa-o, wa- l ye eiti-yo, wo oozun naama ani ag i p faa zu a wo ya, niiti G o GALAGI wa-GALAGI a tuya loo wo ti zu.

⁸ À mina faiti k , e elei ade k zu la za , s ka naa zu n , nii pagai gaazu. ⁹ T ze i wo la d zeelini doo o bosu , ta zoi zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n . ¹⁰ Wa ga a Zulud n maazu ud zu, wo ze i zoi zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n , to a doo o gi ve wo ya, é wo ula wo zili nuiti kpein zea, ti wo-maa oolii zu, wa ze i zoi naa zu ziil i gi zu. ¹¹ Ada a miná, nii G o GALAGI wa-GALAGI a yiimaze e ga ná, daaseigi a y ná a. Miná a wa naati kpein kula ná, niiti gè wo levezu ti ma, wa- ala zala aiti, ta wa-zala aiti, ta wa- uusi iti, ta wa- uladaiti, ta veb aniiti wo minaze ezu ga tiye G o GALAGI . ¹² Wa oozun G o GALAGI wa-GALAGI aazu, wa wo-loun zunuiti, ta wo-loun anzanuiti, ta wa-woti zunuiti, ta wa-woti anzanuiti, naa Leevi nuiti ba, ti zeini wa-laaiti su, maz l naati ti la zou n p s l ni wo zaama.

¹³ À dama ga , wo mina wa- ala zala aiti kula ada tan p n , wa ná a, ¹⁴ k l wa wa- ala zala aiti kula naama ada , G o GALAGI a yeelo ná a, wa-wolodai ta zu, miná a wa naa kpein k ' ná, nii gè wo levezu ma.

¹⁵ An naa e, si gi zu w in a wo zo da, wa zoo wo toganii ta aa, wo ma zuai mi, é zoloo tuyai ma, nii G o GALAGI wa-GALAGI bosu wo , n p wa ze i ná. Nui nii k z ai, aa nii adegai, ta zoo ti ta mi, e n elei nu dopa zuai aa goe suai miizu la. ¹⁶ À mina n amai mi, k l wa pu ya zoi ma e zi i.

¹⁷ À mina wa-moloi ma uusi i mi wo-zeizu , ta wa-l niin i, ta wa-wul i, ta wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yi oiti, an minaze e ganii gila kpala, aa wa-veb aniiti wo daai isu, ta wa- uladaiti. ¹⁸ Wa n G o GALAGI wa-GALAGI aazu, naama ada , é yeelosu ná a, miná a wa ti mi ná, wa wo-loun zunuiti, ta wo-loun anzanuiti, ta wa-woti zunuiti, ta wa-woti anzanuiti, ta Leevi nuiti ti zeini wa-laaiti su, wa oozun G o GALAGI wa-GALAGI aazu, wa-wotii ma l n giti kpein su. ¹⁹ À mina yeema Leevi nuiti ma, ey su p wo-zii ma voloi p su, wa-yooi zu.

²⁰ Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI wa-yooi zuw l zu la, e elei é minaze eni la wo , ni sua w in a wo zona, wa zoo wo naa kpein mi, nii a n wo .

²¹ Ni ada G o GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná a ga daaseigi ná, ná maa ooza wo a, wa-loganiiti G o GALAGI feezu wo , wa zoo wo ta ze e ma wolaiti su, aa ma goiti su, wo paa, e elei gè devei veeni la wo ya, wa zoo wo mi, wo zeini ná, e elei wo p la. ²² Wa mi, e elei nu a a dopa zuai aa goe suai mi la, nui k z ai, aa nii adegai, naa feleg p ka zoo é ta mi. ²³ À dama n , wo mina amai mi, maz l amai a é ga z nvui, à mina z nvui suai a, wo a mi. ²⁴ À mina ta mi g l in, wa pu ya zoi ma e zi i. ²⁵ À mina mi, naa a a k wo undaan , wa wo-mavofodaiti, t ze i wo naa a, nii s legai G o GALAGI aazu.

²⁶ K l wa-loganiiti wo ti veezu GALA b , ta minaze e daazeeli zala aiti, wa li ga naati naama ada , G o GALAGI yeelosu ná a. ²⁷ Wa gala zala aiti kula, suai ma amai a, G o GALAGI wa-GALAGI ná-zala a ulazu . Wa-zala ai z iti ma amai a vaza G o GALAGI wa-GALAGI ná-zala a ulazu , wa zoo wo ma zuai ta mi.

²⁸ À iz devei niiti kpein su, gè feezu wo ya, à olo ti p b . Naazu wo undaa a n , wa wo-mavofodaiti, t ze i nii pagai, é z le G o GALAGI aazu, wa naa zu.

Nu mina ok
Kanaan nuiti ma

²⁹ Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI ziiti ma zuwu aale ezu la wo lu , niiti wo liizu ti b , wo ti zo, si gi zu wo ti zu la, wo ze ta-yooi zu, ³⁰ à dama ga , wo mina ga ta- alii, wo a ok ti ma, ti undaa iliga oluma wo lu . À mina p ta- alagiti ta vaa a, wo a gaaza a bo ga: «Nu us i niiti ti ni ta- alagiti d bizu ale? Gáp gá alaagi gi k ga ti ele.» ³¹ Wo elei mina ana G o GALAGI wa-GALAGI letema. Maz l zii naati ti ni fai ma zii p k zu, niiti ti G o GALAGI aazu ga k z ba vaiti, ti w in la ma. Ti y ni liizu la, ti a ti-loun zunuiti ta ti-loun anzanuiti gala ga zala ai ta- alagiti b .

13

¹ Wa olo devei kpein b , nii gè feezu wo ya, wo mak , à mina tan p da ma, à mina tan p se e ba.

K gani k nuiti maa olo vai
Izelay le nuiti saama

² Tanisu GALA goo wo nui ta a wuze e wo zaama, aa kulak l ma aa nui, é poogi ta ve wo ya, é wo laav , é maa l vai ta l ga woye. ³ Ni poogi aa maa l vai é bogai, naa laa a zeelina, é wo ma: «Ade li, de il gala kiligiti polu, de ti l bi,» tama wo la galagi naati kw , ⁴ à mina woilo GALA goo wo nui naa wooi ma, aa kulak l ma aa nui naa wooi ma, maz l G o GALAGI wa-GALAGI se e ga é wo olu ula la, nii a k é kw ni n wo , gaamai zu, ga wo-yii p , ta wo-y nvui p . ⁵ G o GALAGI wa-GALAGI ila kpe n a wa il polu, wo lua ba, wo olo ná-deveiti b , wo woilo goo ma, wo d bi, wo ili t un ba. ⁶ Maan ga ti GALA goo wo nui naa aa, aa kulak l ma aa nui naa, maz l kp ga nuiti ti kololalai G o GALAGI wa-GALAGI laal ma, nii é wo ulani Ezipete yooi zu, é wo ula du la l i wu, maz l é ni p ga é wo ze e pelei a, nii G o GALAGI wa-GALAGI ma levei veeni ga wo zi la. Wa faa il ula ana zaama.

Wo w la mina wo aka
⁷ Ni è- loin, è-lee ná-doun zunui, aa è-loun zunui, aa è-loun anzanui, aa è yiima anzai, aa è-w lai n ai è , naa ta a su na d uzu ga é è l ga, é è ma: «De li, de gala kiligiti d bi,» tama a-o, è-m m wolani-yo, wo la ni galagi naati kw , ⁸ galagiti ti w n nu us iti saama, ti u ama, aa oozama, ti zeini, é zo zou ela ga, é li zou ela ga, ⁹ mina kisu vai zo, mina woilo goo ma, mina maaw in a, mina maazasa, mina ná-kakagi l u. ¹⁰ È maan ga è paa. Yeewuze e daal ma m unpa, ga è paa, naa oluma, nu us iti ti è a. ¹¹ Da s ga k tui, é za, t ze w in a ma ga é è ze e G o GALAGI a, a-GALAGI, nii é è ulani Ezipete yooi a, du la l i wu. ¹² Izelay le nuiti kpein ta m ni, ti lua, nu n p ge la m naama woti i ma zii ta a wo zaama.

Kololala nuiti maa olo vai
Izelay le nuiti saama

¹³ Ni wa m nina taai ta ila ná-faa zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feai wo ga wo ze su, ¹⁴ nu akaiti kula wa-nu us iti i n zaama, ti ta-laazu nuiti kala ga: «Ade li, de gala kiligiti d bi,» tama wo la ni galagi naati kw , ¹⁵ wa naa wuuzum , wo ida bu, wo nuiti gaaza a ga pag . Ni fai naa a ga gaama, daazu a e n i, naama vaa u wolai n i wo zaama, ¹⁶ wa taa nuiti kpein paa ga bo a z kp i, ta toganiiti. Wa kolo olo ta su anii kpein. ¹⁷ Wa k zoganii kpein gaal ba zaamazu , wo taai ala g l in, é ná- k zoganii a ga zala ai G o GALAGI . Ada ná a ga ná

olo ologai, taai la m loga olu ey su p . ¹⁸ À mina anii naa tan p se e, nii maa ai ba, naa a a k , G o GALAGI ná-zii aawanai aayei, é wo maaw in a, é wo maam in, e elei é ma onai woni la wo-m m wolani b , ¹⁹ wa woilona G o GALAGI wa-GALAGI woo ma, wo olo ná-deveiti b , gè ti veezu wo ya za, wo naa , nii s legai G o GALAGI wa-GALAGI aazu.

14

Fai niiti t gi ze i ai ti ma,
é lo saa vai a

¹ Wa ga G o GALAGI wa-GALAGI ná-dointi. Saai a loona, à mina w n aa p l pal l ma, aa wo a w ungi uye wo-lo ala elei ga saa w l i ma oogi. ² Maz l wa ga nu us iti ti adegai G o GALAGI wa-GALAGI , G o GALAGI yiimaze e ga woye, é wo ula ziiti kpein saama eteai zu, ga wo ga n n y .

Sua adegaiti ta adetala geleiti
(*Leevi Nuiti 11:1-47*)

³ À mina k z ba ani n p mi. ⁴ À w l suai niiti ka wa zoo ti miizu: nik i, baalagi, ta bolii, ⁵ dopai ma zii p , goegi ma zii p , gize wolii, d aalagi, d wolii, ⁶ suai nii kpein polokagi aa aliai, é miizu, é a t olu. ⁷ K l niiti wo la ti mia, an ni ti- olokagi aa ali , aa ti miizu, ti a t olu, naati ta ga niiti: m i, za ei, ta fasa wolii, an ni ta miizu, ti a t olu, k l ti- olokagi aa la alini. Wa ti leve ga ti z . ⁸ Boigi alaa, polokagi aa ali , k l é la miizu, é a a t olu, wa deve ga k z . À mina ti-ma zuai ta mi, wo mina v u ti-ma oomai ta a.

⁹ Zi wu zuaiti kpein su, nii wa zoo wo mi, naa a ga, niiti ma woekegi ti a, ta maa alai ti ma. ¹⁰ K l à mina naati mi, niiti ma woeke ge la ti a, aa maa ala la ti ma, wa naati deve ga ti z .

¹¹ Wa zoo wo w ni adegai kpein mi. ¹² K l w l niiti wo la zooga wo a ti mi: uai ma zii p , ko i ma zii p , ¹³ see ei ma zii p , ¹⁴ ta kalaw nii ma zii p , ¹⁵ sizigo ma zii p , buungi ma zii p , ¹⁶ ma wolaiti ta ma goiti, ¹⁷ kpolo laa w nii ma zii tanigaa, ¹⁸ zi w nii ma zii tanigaa, ta z gb lutugi, ta d v i.

¹⁹ Fuluani goi kpein ko egi ba, wa naati deve ga ti z , à mina naati mi. ²⁰ K l wa zoo wo naati mi, niiti ti o esu, ta ti adegai.

²¹ À mina sua mi, nii saai . Wa zoo wo fe seik ma nui ta ya, é wo b , ga é mi, aa wo p di w in ta ma. Maz l wa ga nu us iti ti adegai wa-GALAGI .

À mina boli yi oi ili ga dee ná- iimi i.

Puusi ula vai ma l gi

²² Kona-o-kona wa wa- alagi zu aniiti kpein ma uusi i ze e ba. ²³ Wa mi G o GALAGI wa-GALAGI aazu, naama ada , daaseigi a ze i ná, é ni ga wa-moloi ma uusi i, ta d niin in n i, ta gul in n i, é wa-loganiiti ma wolaiti ta ma goiti ma yi o m ungitu ba, naa a a k wo lua G o GALAGI wa-GALAGI a ey su , wo-zii ma voloi p su. ²⁴ Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI tuya loozu la wo , é oo a gola, tanisu wo la zooga wo a lii la, G o GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná a ga daaseigi ná, t ze i ná maa ooza vai a, ²⁵ wa puusi i di, wo ma walii ze e, wo lii la naama ada , G o GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná a. ²⁶ Miná, wa zoo wo naa kpein geya, nii w in wo ma, toganii ma wolaiti ta ma goiti, ta d i, ta kp le le ganiiti ta nu aazulati, nii n p n ai wo , wo daami wo ná, G o GALAGI wa-GALAGI aazu, wo oozun , wa-o, wa- l ye eiti-yo.

²⁷ À mina yeema Leevi nuiti ma, ta wo zaama, maz l ti la ada n p s l ni zoi zu ga t n ga wo ele. ²⁸ Kona za asa agi ma, wa konagi za asi i ma uusi i ze e wa- alagi zu aniiti kpein ba, wo pu wa-laazu . ²⁹ Leevi nuiti, ti la ada n p s l ni zoi zu ga t n , naati ta a, ta seik ma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ti zeini wa-laazu , ti daami wo, ti yi o. Naazu G o GALAGI a tuya loo wa-wotii kpein ma, niiti wa ti zu.

15

Kuyeiti suvaay konagiti
(*Leevi Nuiti 25:1-7*)

¹ Konagi l felasi iti kpein ma, wa kuyeiti suvaay . ² W l kuyeiti suvaay pelei a: Si gi zu kuyei zuvaay konagi ma zezei wosu da, G o GALAGI l bi vai ma, nu kpein é kuye ai sei i ma, é ga zou loin ga t un k ele, é mina ani n p maaloli ma. ³ Wa zoo wo i w inti da ga ti ta- uyeiti sala, k l wa wo-zei iti, zou lointi t n i y ná, wo mina ani n p maaloli ti ma. ⁴ Tama maa la n ni ga bala nu a wo zaama, maz l G o GALAGI wa-GALAGI a p ga é tuyai loo wo , é oo a, zoi naa zu, nii é feezu wo ga w n , ⁵ ni n wa woilo G o GALAGI wa-GALAGI wooi ma, deveiti gè ti veezu wo ya za, wo ti zo, wo a zi ga tiye. ⁶ Maz l G o GALAGI wa-GALAGI a tuya loo wo , e elei é minaze eni la. Naazu wa a wali uyei zou iligaa ma, wo la l d boga ey su p . Wa zeii m inm in unda, k l tan p ge la zeii a wo unda.

⁷ Ni wo-zei i, zou loin ta a l na baladai zu, naama yooi zu nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo , à mina aazumaav b , wo a e kuyei zu ma. ⁸ K l wa naa ma ga kuyei, nii a kula kp d ma vai zu g l in. ⁹ À dama, kisi i mina l wo-yiima , wo a ma: «Konagi l felasi i maa u a, kuyeiti suvaay konagi.» naa maa ele ma, wo aazu ilo wo-zei i zou loin a, é ga bala nui, wo la ani n p fea zea. Maz l to a aaza a ga wo-l G o GALAGI ma, wa gas ba nu. ¹⁰ À kuyei ma, wo fe zea ga koozun i. À mina k ga ala vaa. Naa a na, G o GALAGI a tuya loo wa-woti ai kpein ma, ta wa-woti zu ti kpein. ¹¹ Bala nuiti ta n wo zaama zoi zu, naa a é ba, gè wo levea ga wo ga faan nu, wo yeavie gola wo-zei i zou lointi b , ta maan nuiti, ta bala nuiti ti zoi zu.

Du iti kula vai du lai zu
(*Egez de 21:1-11;*

Leevi Nuiti 25:39-46)

¹² Ni wo- loin E ulu nui ta, zunu aa anzanu, a dina wo ma, to a botii wo kona d zita laawu. K l konagi l felasi i ma, wa fie, é ze e wo b , é li. ¹³ Si gi zu wo fiesu la, ga é yeema, é ze e wo b , é li, à mina e ba, é a li ga yea aka. ¹⁴ Wa faan b , é zoolo tuyai ma, nii G o GALAGI wa-GALAGI toa wo , wo se e wa-logani goiti ba, ta wa-moloi é ga eleegi, ta wa-l i. ¹⁵ À iz su ga wa i wo ni ga du iti Ezipete yooi zu, G o GALAGI wa-GALAGI a é wo unm ni. Naa a é k zu, gè niima levei veezu la wo ya za.

¹⁶ Ni wa-lu i a na, é la p é ze e wo b , t zeii é ilia wo a, wa wa- l ye ei, to a gaan zu wo b , ¹⁷ naazu wa k lu aazo agi ze e, wo goii wa- ogi a, wo b . Naazu to a ga wa-woti nui ey su . Wa k ana n ga wa-woti anzanui.

¹⁸ Naa mina wo ga faa a, du vie fai zu wo , é a li yeema, é ze e wo b , maz l é botii a wo kona d zita laawu, é botii

a wo ,nii a ga sala ze e nui n n i zeizu feleg ele. G o GALAGI wa-GALAGI tuya loo wo ,naa kpein su,nii wo k zu.

¹⁹ Wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yi o m ungi, ti ga ma zin iti, à naati fe G o GALAGI wa-GALAGI . À mina boti ga wa-nik iti ma yi o m ungi. À mina wa- aalagiti ma yi o m ungi maale ai le e. ²⁰ Wa-o, wa- l ye eiti-yo, wa a mi konagi le e daa ilagila, G o GALAGI wa-GALAGI aazu, naama ada , é yeelosu ná a. ²¹ Ni n uzu a ba, ni to a l kpuzu, aa gaazu olea e, aa n uzu wola ili ge ba, à mina naa ula ga zala a G o GALAGI wa-GALAGI . ²² Wa mi, wo zeini ná, nui nii k z ai, aa nii adegai, naati seizu feleg iti p ta zoo ti ta mi, e elei n nu a a dopai aa goegi mi la. ²³ K l à mina ma amai mi ey su p . Wa pu ya zooi ma, e zi i.

16

Pake f tii

(Egez de 12:1-20)

¹ À aa a, molo ulasu alugi ma, wo Pake f tii ula G o GALAGI wa-GALAGI l bi vai ma, maz l naama alugi ma idii ta a G o GALAGI wa-GALAGI wo ulani la Ezipete yooi a. ² Wa nik i ula ga Pake zala ai, aa baalagi, aa bolii, G o GALAGI wa-GALAGI l bi vaa ma, naama ada , a yeelo ná a, ga daaseigi ná. ³ Bului l i su, à mina naa Pake daamianigi a, wo a mi, k l folo l fela laawu, wa y ului miizu, nii l la su. Ziizool ului naa a wo itoo su ga wo ze eni Ezipete yooi zu ga gaazuvil i. Naa maa ele ma, wo-zii ma voloi p su, wo- i ka y wo ze e voloi zu Ezipete yooi zu. ⁴ Naama volo l felai kpein daawu, maa la n ni nu a l i o gila kpalaa ka wo-zeizu wa-yooi kpein su. Nii é ga suai é ulazu ga zala ai folo m ungi ma k i, nu mina tan p mak , é a y su sobui a zeeli. ⁵ Wo la zooga wo a Pakegi ma zala a zuai aa taaiti p n zu, niiti G o GALAGI wa-GALAGI ti veezu wo ya ga wo-zeizu . ⁶ K ni n G o GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná a, ga daaseigi ná, miná a wa Pake zala ai ula ná. Wa zala a zuai daale e foloi daa zi gi zu, si gi zu wo wuze eni la Ezipete yooi zu. ⁷ Wa suai ili, wo mi naama ada , G o GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná a. Poluma zobui, wa zoo wo li wa-ze e otaiti bu. ⁸ Folo l zita laawu, wa y ului miizu, nii l la su. Folo l felasi i, wa maa adegai wo G o GALAGI wa-GALAGI l bi vai ma. À mina boti n p k naama volo ná.

Pantekote voloi ma v tii

(Egez de 34:22;

Leevi Nuiti 23:15-21)

⁹ Wa d i aalu ga d fela. Wa gaalu fai l ze, si gi zu molo i é ga elegei, wa naa le e vai l zeina la, wo w l t i l su n feya. ¹⁰ Naa olu, wa d iti ma v tii ula G o GALAGI wa-GALAGI l bi vaa ma. Wa veb aniiti fe b , wo daai isu, é zoloo tuyai ma, nii wa-GALAGI a too wo . ¹¹ Wa oozun G o GALAGI wa-GALAGI aazu, wa wo-loun zunuiti, wa wo-loun anzanuiti, wa wa-woti zunuiti, wa wa-woti anzanuiti, wa Leevi nuiti ta zeini wa-laaiti su, ta seik ma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ta wo zaama, naama ada , G o GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná a ga daaseigi ná. ¹² Wa iz su ga wo ni ga du iti Ezipete yooi zu. Wa aa a, wo devei t iti so, wo zi ga tiye.

Kota lo f tii

(Leevi Nuiti 23:33-43)

¹³ Si gi zu wo esu la ga moloi lo a, nii é ga eleegi, ta d t vai, wa kota v tii ula, wa naa folo l fela laawu. ¹⁴ Wa koozun i zu, wo a f tii ula, wa wo-loun zunuiti, wa wo-loun anzanuiti, wa wa-woti zunuiti, wa wa-woti anzanuiti, é Leevi nuiti ba, ta seik ma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ti zeini wo zaama. ¹⁵ Folo l fela a wa k f tii a G o GALAGI wa-GALAGI l bi vaa ma, naama ada , é yeelosu ná a, t zeito a aazu tuya loozu kpalagi zu anii kpein ma, ta botii kpein wa k , naa a a k , wo koozun i zu, nii kw ge la ba.

¹⁶ Ná zeizu a sa a konagi zu, zunuiti kpein ti ula k l ma G o GALAGI wa-GALAGI aazu, naama ada , a yeelo ná a: ului nii l la su naama v tii zu, ta d iti ma v tii zu, ta kota v tii zu. Nu n p ge mina ula k l ma G o GALAGI aazu ga yea aka. ¹⁷ K l s gilagilagi a a ga gala k i, é zoloo ná-s l gi ma, e elei G o GALAGI wa-GALAGI tuya loa b la.

Tukp aale e nuiti sei vai

¹⁸ Taaiti kpein G o GALAGI wa-GALAGI ti veezu wo , wa tukp aale e nuiti sei naati, ta kundi iiti wa-wolodaiti su, ti a nu us iti tukp aale e ga telebodai. ¹⁹ À mina tukp i maa e, à mina zeel z zu , à mina lob ani zo, wo a yaava, maz l lob anii a a ima nuiti gaazu ole, é s balala nuiti ta-vai maa e. ²⁰ À aa a, wo tukp aale e ga s ledai, naazu wa zoo wo wa-eteai zi , wo zooi ze e ga w n , nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo .

Faiti t gi ze i ai ti ma

²¹ À mina sale wului ta lo zala a ulazu oba , nii wo aazu kp t zu G o GALAGI wa-GALAGI . ²² À mina sale tu aal naa oba , maz l naama wotii ma ziiti w inze e G o GALAGI wa-GALAGI ma.

17

¹ À mina sua ula ga zala a G o GALAGI wa-GALAGI , nii n uzu tan p ge ba, é ni ga nik i, aa baalagi, aa bolii, maz l to a ga k z ba ani G o GALAGI wa-GALAGI .

² Tanisu taaiti G o GALAGI wa-GALAGI ti veezu wo , zunui ta, aa anzanui ta a ta zu, é a wa-GALAGI G o GALAGI wanama vai , é ná-minaze egi olo olo, ³ é li, é a gala kiligiti d bi, é an k ti wu, é an k foloi wu, ta alugi, aa somide aiti kpein, nii é devei laal ma nii gè feeni. ⁴ Wa ma woo m nina feya, wo w faa su, à ná wola wuu ga pag . Ni gaama e, fai naa ole , faa i naa Izelay le nuiti saama, ⁵ nu i naa, é ni ga zunu aa anzanu, wa aa la nul zu taazu , wo s ga k tuiti, é za. ⁶ Nii maan ai é za, zeele feleg aa sa ag ná-zeele wooi a wa lo ma, wo paa, zeele ila ná-zeele woo la kula a su. ⁷ Zeeleiti ta ga ma m ungi ti k tuiti pili ma, paa vai zu, nu us i m taiti ta ti a niina. Wa faa i ula zaama ana.

Faa aagiti ka

ti-ma lukp i aa a le e
GALA seizu

⁸ Ni fai ta a aana, é il nu aa vaa a, aa kp vaa, aa nu maawana vaa, aa faa ta, nii kpaai, wa li ga naa, G o GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná a. ⁹ Wa li, wo zala a ula nuiti, Leevi nuiti p t , ta tukp aale e nui é ná. Wa ti aaza a, ti tukp i aale e wo . ¹⁰ Wa k ana, e elei ta tukp i aale e la wo , G o GALAGI yeelosu ná a. Wa aa a, wo zi ga naa, nii ta wo ala da. ¹¹ Wa zi gat gooi, ta wo ala da, ta tukp i naa ti gaale ezu, wo mina ze e ta-levei gila kpalaa ba. ¹² Ni nui ta a l na ga ná-wasogi maa ele,

é la woiloni zala a ula nui wooi ma, nii é G' o GALAGI wa-G'ALAGI ná-botii zu, aa tukp aale e nui é ná, zunui naa a za. Wa faa i ula ana Izelay le nuiti saama. ¹³ Nu us iti ta m nina, dualuagi a ti kpein so, nu n p ge la m waso fai naa ma zii ta a.

Masadai

¹⁴ Si gi zu wo l zu la naama yooi zu, nii G' o GALAGI wa-G'ALAGI feezu wo , wo se e ga w n , wo zeí su, tanisu wa aazu zu ma: «Ade masa sei unda, e elei zii z iti ti la, ti de-maa oolii zu.» ¹⁵ Wa masagi naa zeí unda, nii G' o GALAGI wa-G'ALAGI a yiimaze e la. Zou loin ta a wa se e, wo sei unda, wo la zooga wo a yeelo w n a ga wa-masagi. ¹⁶ Masagi naa mina sooi wola m in ya, é mina nu us iti te e Ezipete yooi zu, ga ti li, ti soo m in a eya ná. Maz l G' o GALAGI ni wo ma: «À mina m ale ma, wo a zi ga pelei ná.» ¹⁷ Anzai mina m in, kigi a a ote, a a ze e GALA ba. É mina walii wola aal ba, aa zanugi.

¹⁸ Si gi zu a zeina la masa kp kp gi a, to a t s i z , s i ta zu, to a bo zala a ula nuiti ma, ti ga Leevi nuiti, ga ti fe zea. ¹⁹ Naama z i mina ula zea, é a kala sii ma voloi p su, naa a a k é G' o GALAGI ná-G'ALAGI aazuluaba vai maa li, é t gooiti kpein so, ta deveiti, é a zi ga tiye, ²⁰ naa a a k , é mina ili kib l mai zu, é a waso zou nuiti ma, é a ze e devei gila kpalaa ba, nii a k , sii zu ooza ná-masadai zu, ta mavofodaiti, Izelay le nuiti saama.

18

Zala a ula nui

Leevi nuiti daamiizu

¹ Zala a ula nui Leevi nuiti, ta Leevi mavofodai z iti kpein, ti la zou n p s l ga ga t n , e elei Izelay le nui z iti ti la. Ta ti- n gi z l gala zala aiti su, ta ani ag i kpein niiti ti veezu G' o GALAGI . ² Zou la a ti ya ga t n , zou lointi saama. G' o GALAGI a é ga t n i, e elei t i boni la wo ma.

³ W l , ná a ga zala a ula nuiti daamiizu, nu us iti ta fe ti ya, niiti ta nik i ula ga zala ai, aa baalagi, ta ma akigi ve zala a ula nuiti zea, ta ma al iti, ta ma ud gi. ⁴ Wa zooli al n m ungiti kpein fe ti ya, ga moloí nii é ga eleegi, ta d niin i, ta gul i, ta baala de a m ungi wa te e wa- aalagiti ma.

⁵ Maz l wa-wolodamaiti saama, G' o GALAGI wa-G'ALAGI yiimaze e ga Leevi nuiti ta ti-mavofodaiti, é ti lo seizu adegai ma wotii untu daaseigi vaa zu ey su .

⁶ Si gi zu Leevi nui ta ze ezula Izelay le laai ta zu, é ni zeini ná, t zeí w in ga é li G' o GALAGI yeelogai ná a, ⁷ é a botii , G' o GALAGI, ná-G'ALAGI laaseigi zu, e elei n k leaiti, Leevi nui z iti ti losu da G' o GALAGI akala. ⁸ To a n n ma laamianigi z l , é zoloo naati t n i lieg i ma, naa la ni pogani a l n gi a, é p dizu, nii é s l ni k ni zea.

Zala goo wo nuiti ta-vai

⁹ Si gi zu wo l zu la zooli naa zu, nii G' o GALAGI wa-G'ALAGI feezu wo , à mina ok k woti i naati ma, niiti zooli naa zu nu us iti ti ti zu. ¹⁰ Nu n p ge mina wo zaama, nii a ná-doun zunui aa ná-doun anzanui ula ga zala ai, é a gala abui a. Nu n p ge mina ungaizi vaa , aa ad vaa, aa zo o vaa, aa m ta vaa, ¹¹ aa foovoo vaa, aa z nvu aaza a faa, aa sale ili ma vaa, aa g v aaza a faa. ¹² Maz l niiti ti naama vaiti k zu, naati w inze e G' o GALAGI ma, t zeí zooli nii wo aazu l zu su, nuiti ti zeini ná, naati ti veeni naama vaiti zea, naa

a é k zu G o GALAGI wa-GALAGI a ti zu wo lu . ¹³ W un wo letegi, à ve G o GALAGI wa-GALAGI , peelalazu mina wo a. ¹⁴ Maz l zii naati wo aazu ti zu, ta a woilo ad nuiti gooi ma, ta ungaizi nuiti, k l w un wa, G o GALAGI wa-GALAGI la p ga wo a naa ma zii tan p k .

GALA goo wo nu iteiti

¹⁵ G o GALAGI wa-GALAGI a GALA goo wo nui ta wuze ezu wo ga n un k ele, wo- leaiti saama. À woilo goo ma. ¹⁶ Naa zoloog naa ma, nii wo maa aaza aboni G o GALAGI wa-GALAGI ma, voloi wo aal ni ba la G l e gizei ma, wo ni ma: «Gi la m p ga gi a G o GALAGI gá-GALAGI wooi m ni, gi la m p gi a niima abu wolai a. Gi la p gi a za.» ¹⁷ G o GALAGI ni mà naazu: «Gè vaa naa wu, nii ti bosu ani. ¹⁸ Nà GALA goo wo nui ta wuze ezu ti , ti- leaiti saama, ga è ele. Nà dàawooi u da, to a naa kpein bo ti ma, nii nà deve ma. ¹⁹ Ni nui ta a l na, ga é mina woilo naa ma, nii é bosu dàaseigi zu, nà i, nà su olo ve zea. ²⁰ K l ni gala goo wo nui ta a na dàaseigi zu ga gaazumaan i, é wooi ta wo, nii gè la deveni ga é bo, aa é gala kiligiti daaseigi zu, gala goo wo nui naa a za.»

²¹ Tanisu, wa aaza asu, ga: «Gá wooi naa w ale, nii é la ze eni G o GALAGI ?» ²² Si gi zu gala goo wo nui zu la G o GALAGI laaseigi zu, gooi la il ni su, naa la ni, nii é bogai, G o GALAGI laade é a naama wooi wo. Gaazul i n a gala goo wo nui naa, a naa wo da. À mina va bu, é a wo laav .

19

Maa ela laaiti

(*Gaalu S* i 35:9-34;

Zozuwe 20:1-9)

¹ Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI aazu ziiti kp zu la, niiti é p é ta-yooi ve wo ya, si gi zu wo ti zu la, wo ze ta-laaiti su, ta ta- l iti bu, ² wa taa sa ag y ná y zooi zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n . ³ Wa peleiti to ti a, nii a k nu aa nui al uzu aizi ná, wa zooi alisu ga sa ag , nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n .

⁴ W l elei nu aa nui maan ai la, é maa ela la, taai naati gila su, z nvui a izo: ni é sei i aa , é la gaa ilini ma, naa ná-w inze ema i ge la a kisu kaipa. ⁵ A na n ga tanisu ti li ta b lai d i zu, gulu le ezu , a y na gului su, zoov i ula ma ungi a, é b lai za a, é za. Zunui naa a zoo é ela, é li taai naati gila su, z nvui izo, ⁶ naa a a k , amai otokula nui mina lia il su polu, ná-zii aawana wolai zu, é a so, ni si ooza ka a wo, é a zeeli taai naa ma, a a paa, tama zunui naa maa la n ni, é a za. W inze ema vaa la a ti y zu kaipa ta sei i, é paai. ⁷ Naa a é ba, gè devei vea wo ya, ga wo yeelo taa sa ag a y .

⁸ Ni G o GALAGI wa-GALAGI a wa-yooi zuw l na, e elei é mi-naze eni wo-m m wolani b , é zooi kpein fe wo ya, nii é minaze ea ga é fe wo ya, ⁹ ni n wa devei niiti so, wo a zi ga tiye, nii gè feezu wo ya za, wo G o GALAGI wa-GALAGI n , wo zi si n p su ga ná-pelei, wa taa sa ag la taa sa ag i niiti ma , ¹⁰ naa a a k , nu la s balala nu aa, ma amai a u zooi nii zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n , nu aa ama otoi la a wo a naazu.

¹¹ K l ni w inze emai a nui ta isu sei i laal ma, é a gaa n , é so, é do a, naa za, é ela, é li, é ze naama laai ta ila su, ¹² ná-taazu wolaiti ta nu le e kalama, a aana, ti fe amai puai, naa otokula nui ya, naa

a a k é za. ¹³ À mina maaw in a, wa Izelay le ade ana s balala nui amai ma puai, wa gaan i zu.

Kw ma ma maa
ta z zeele vai

¹⁴ Si gi zu wo zeizu la zoi naa zu, G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n , à mina kw ma tui ze e daazu , nii é wo-zei i w gi l zu, nii nu m ungiti ti daani, ti aai ma.

¹⁵ Zeele ilagi ná-zeele wooi la zoga nu ilagi laal ma, é a lo ná-faa aazagi a, aa ná-faa i, aa kotoi tan p nu a k . Fai p gaa a ula ba n , ga zeele feleg aa zeele sa ag ná-zeele wooi maa ele. ¹⁶ Ni z zeelei a z i na nui ta ma, faa i ta ma vaa zu, ¹⁷ nu feleg iti ti zakpegai, naati ta a G o GALAGI akala, zala a ula nuiti ta tukp aale e nuiti kakala, niiti ti botii zu naama zi gi zu. ¹⁸ Tukp aale e nuiti ta naa wuu ga pag gola. Ni ta kaana ga zeelei z i woni, z zeele wooi n a é boni k loin laal ma, ¹⁹ naazu wa naa la, nii é w inni ga é ga k loin. Uele ana wa faa i ula la zaama. ²⁰ Z iti ta m nina, ta lua, nu n p ge la m naa ala vaa i ta a wo zaama. ²¹ À mina maaw in a , devei a ga: Z nvui oto ka ga z nvui, nu aazu z gi oto ka ga nu aazu z gi, nu iiga oto ka ga nu iiga, nu yeei oto ka ga nu yeei, nu i oto ka ga nu i.

20

K vai ma l giti

¹ Si gi zu wo liizu la k ma wo zili nuiti daal ma, wo sooiti ka, ta k wotoloiti, ta k nuiti, ti m in ai wo a, à mina lua ti a. Maz l G o GALAGI wa-GALAGI nii é wo ulani Ezipete yooi a, naa a wo a. ² Wa na ele t a ga wo a k il ze, zala a ula nui a maa u a wo a, é k nuiti p . ³ To a ma: «À woilo ma, Izelay le nuiti! Wo aa za, ga wo k i wo zili nuiti daal ma. À mina i te e wo-yiima . À mina lua, wo zasu mina ali, wo- igi mina zupu ti aazu. ⁴ Maz l G o GALAGI wa-GALAGI a losu wo lu , é k i wo wo zili nuiti daal ma, naa a a k é wo izo.»

⁵ Naa oluma, kundi iiti ta k nuiti p , ti ti ma: «Nui ta a wo zaama n i aa, nii é p l logai, é la d niin ni? É ale ma ná-taazu, a a za k ma , nu ili ge a niin m unpa. ⁶ Nui ta a wo zaama n i, nii é leez n elei le eai, é la d ma waa m ungi ulani? É ale ma ná-taazu, a a za k ma , nu ili ge a ná-leez n elei ma waa m ungi ula. ⁷ Nui ta a wo zaama n i, nii é anzanui ta maazogai, é la d fuluni? É ale ma ná-taazu, a a za k ma , ta ili ge a ná-anzanu maazogai ze.» ⁸ Kundi iiti ta k nuiti p m n , ti ti ma: «Nui ta a wo zaama n i, nii é luazu, i te eai? É ale ma ná-taazu, a a k leaiti i te e ga ele.» ⁹ Si gi zu kundi iiti ti esu da ga k nuiti p , ta kundi iiti sei niina nu ulugiti unda.

¹⁰ Si gi zu wo liizu la taai zosu, wo bo taazeigiti ma ga, ti ve wo ya, k vaa mina ba. ¹¹ Ni ta vaana wo isu vai wu, ti taai laalao wo , ta- nu us iti kpein ta ga wa-woti nuiti, ti ga wa-lu iti. ¹² Ta l na wo isu vai a, ti k i laal wo wu, wa lati taai ma, wo sei k l su. ¹³ G o GALAGI wa-GALAGI a d wo yeezu, wa zunuiti kpein paa ga bo a z kp i. ¹⁴ K l anzanuiti, ta doungoiti, ta toganiiti, ta k zoganiiti wa ka taazu , wa naati kpein se e . K zoganiiti wa ti ula wo zili nuiti zea, wa naa ze e, G o GALAGI wa-GALAGI a é naa veezu wo . ¹⁵ Zekana wa k la ga naama laaiti kpein ti maa oozaai wo a, niiti ti la ni naama yooi a, nii wo zeini su.

¹⁶ K l naama laaiti ma nu us iti, niiti G o GALAGI wa-GALAGI ta-yooi veai ga é wo ga w n , nii kpein é y nvuzu ná, à mina tan p z vulua.

¹⁷ Wa niiti kpein suwu aale e, niiti ti ga G te nuiti, ta Am l nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yee use nuiti, e elei G o GALAGI wa-GALAGI ma levei veeni la wo ya, ¹⁸ naa a a k , ti mina wo ala ga ta- olo olo k wotiiti ti k zu, ta- alagiti d bi vai zu, wo a ta ti ele, wo a kotoi G o GALAGI wa-GALAGI laal ma.

¹⁹ Si gi zu wo taai zeizu la k l su, su ooza, aisa wo a so, à mina zoov maa oolii zu wuluiti ba, ti waazu. Wa zoo wo ti-ma waaiti ta mi, k l à mina ti . Maz l d zu wului la ga nu us i, nii wa li k i loozu ma. ²⁰ Gului niiti ti la gwaa woga, nu a ma waai mi, naati n a wa zoo wo ti . Wa zoo wo ti ze e, ti ga gului, wo k z laiti kp t ga tiye taai naa laal ma, nii wo maalatigai, wo zei ma, é k i zu wo laal ma, ey su é loo bu.

21

Ni ta nu aana,
nu la paa nui w

¹ Zooi nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya ga w n , ni ta nui ta aana ná, wo ma oomai a d i zu, wo la nu aa nui w ni, ² wa- undi iiti ta wa-lukp aale e nuiti ta li naama ada , ti ná y zu , é zo poomai b a, é zeeli maa oolii ma laaiti su, ³ ti kw nii maa u aai. Naama laai ma undi iiti ta nik zaa yi oi ze e, nii é la d botii ni, unbawulu la d ilini unba. ⁴ Ta lii la k tu i ta b , nii é la a ga v a ey su , nu la d wozawolini ná, aa nu a ani vaza ná. Miná a ta nik yi oi ma zaai o o a wolo ná, k tu i wu.

⁵ Názu a zala a ula nuiti, Leevi nuiti ta maa u a la ná a, maz l tiya a G o GALAGI wa-GALAGI yiimaze eai ga tiye, ga ti ná-botii zu, ti a tuyai loo daaseigi zu. Tiya a ti maan ai, ti kp vaiti gaa ula ba, ta do a vaiti, ta nu maawana vaiti. ⁶ Naa olu, kundi iiti ti taai naa zu, nii d ai ga maa u a poomai a, ta yagba nik zaa yi oi maazu, nii kpo o a woloai k tu i wu. ⁷ Ti ma: «Gi-yeeiti ti la ni ga, nui nii ma ama uu nua, gi aazu la faa n p kaani, é a lo ba, gá su ga zeele. ⁸ Ee, G o GALAGI, a- nu us iti maavaay , Izelay le nuiti, è ti unmgai. Mina s balala nu aa vai ma as i la ti unma.» Pele ana amai puai ma oto gba vai a la ti . ⁹ Wa s balala nu aa vai ma as i ze e unma ana, t ze wo naa a, nii s legai G o GALAGI aazu.

Du anzanuiti ta-vai

¹⁰ Si gi zu wo liizu la, wo k i loo wo zili nuiti ma, G o GALAGI wa-GALAGI ti l wo yeezu, niiti wo ti zu ga du iti, tanisu ti zaama, ¹¹ wo zaama ta a du anzanu ag ta ana, w in so, é p ga é ze b ga anza. ¹² To a lii la ná-p l i wu. Anzanui a n ungi uye, ta é zeezaingiti te e. ¹³ To a ná-du ze ei u, nii é ni k ba. To a ze sinigi ná-p l i wu, é w l k ta dee ta-vaa zu, alu gila daawu. Naa a le ena, to a il polu niina, é ga sinigi, naa ga anzai. ¹⁴ Su a oozana, w in a ze ena zunui ma, to a e ba, é li ná n ai b . Zunui la zooga é a p di, aa é a d du la zu, t ze é laa koba, ti faa ma.

Doun zunu m ungitu tosu

¹⁵ Ni anza feleg a na zunui ta ya, tanisu to a gilagi n , é le e z i a. Ni ti feleg ta dointi s l na b , tanisu doun zunu m ungi ga anzanui naa n n i, nii gola la ziimani. ¹⁶ A na pogani aa w a ná-doun zunuiti z zu, é la zooga é a doun m un tosu ve anzanui naa ná-doun zunui ya, nii gola n ai b , é a kula naa ná-doun zunui ya, nii gola la ziimani, ni naa a é ga doun m ungi. ¹⁷ K ni anzanui naa gola la n ni b , é ná-doun zunui w ga doun zunu m ungi, é pogani ma da feleg i ve zea, zea ligi kpein su.

Maz l doun zunui naa a é ga suvik i ma m ungi, doun m un tosu a
ga t un n n .

Doun zunui nii kpakagai

¹⁸ Ni zunui ta a ná, doun zunui ta zea, kpakagai, gaazul , é la oloni k
ta dee , ni ta maa olona, k l é la oloni, ¹⁹ k ta dee ta so, ti lii la
taa undi iiti p b , taa zi ida . ²⁰ Ta kundi iiti ma: «Gi-loun zunui
t , kpakagai, gaazul , é la oloni gi , é a ga kolo olo nu, ta d
le nu.» ²¹ Ná-taazu zunuiti kpein ta s ga k tui, é za. Wa faa i l ula
ana zaama. Izelay le nuiti kpein ta ma wooi m nina, ta lua.

Nu z l gai ma oomai ná-fai

²² Ni zunui ta a faa i ta na, soloogai ga é za, wo s l gului a, ²³ ma
oomai maa la n ni é a kpidii z l ni gului a. Wa maa ulu ma yeei
n , maz l nii s l gai gului a, naa a ga foovooi GALA gaazu. À mina zooi
z , nii Ġ o GALAGI wa-ĠALAGI feezu wo ga w n .

22

À lua wo-w laiti k ligiti ba

¹ Wa wo- loin ná-nik i aa ná-baalagi aana, toai ya, à mina gaazu-
maav , k ni wo lii la p . ² Ni wo la zeini ada ila wa wo- loin naa,
maa ooza wo a, aa wo la kw ni, à li ga toganii wa- l i wu, wo mak
ba wa- l i wu, ey su é maa aaza abo, názu wa fe zea. ³ Zekana wa k la ga
ná-soovalegi, aa ná-se ei, aa ani n p n wo- loin a toona ya, wo ka,
à mina gaazumaav vaa la. ⁴ Ni wa wo- loin ná-soovalegi aana, aa
ná-nik i, toai pelei zu, à mina aazumaav , wo a le e ba, wa ba, wo buze e.

T giti é lo faa m inm in ba

⁵ Anzanu mina zunu ze e loo ba, zunu mina anzanu ze e loo ba, niiti kpein
ti naama vai zu, naati ta ga etea olo olo nuiti Ġ o GALAGI aazu.

⁶ Ni wa w ni la a kaana pelei zu, é gului zu, aa zooi ma, ma leei ni ma
ainti ma, aa ma yi oiti, à mina ma leei ta ma yi oiti kp su, wo a ti ze e. ⁷ À
e ma leei a, é o e, é li. Wa zoo wo ma yi oiti se e. Wa zi na ana, wo undaa
a n , wo-zii zu ooza.

⁸ Ni wa p l niin lona, k ma aan m ai, k ni wo sasai lo p l
ma , é aku ma, nu a a ula ná, é a loo, a zaana, mal a a
wo a.

⁹ À mina ani iligaa zin wa-leez n elei zu, ni naa laade, nii n p a z l na
ná, leez inti, ta ani waai z iti, t gi a ti ma. ¹⁰ À mina nik zin i ta soovale
sin i su, wo a ti l unbawulu ilagi wu, ti a wozai woli wo . ¹¹ À mina
se e loo ba, nii f l ai zupuai ga baala de ai ta gezei.

¹² Se ei nii wo felevelesu ma, wa geze yiizayiizagi lo goizu naanig iti ba.

Vulu vai ma maa tanigaani

¹³ Ni zunui ta a anzanui ta zeina, ti faa ma, naa oluma, naa w inze e
ma, ¹⁴ é z vaiti kp t anzanui laal ma, é kisi i wo, é lo ba, é
ma: «Gè la ni ma ea ze eni, gè fuluai ma, gè il polu.» ¹⁵ naazu, anzanui
k ta dee ta ma ea oogi ze e, ti lii la taa undi iiti p taa zi ida ,
ti-zeizu . ¹⁶ K a ti ma: «Gè doun anzanui veeni zunui t i b ga
vului, k l é maa oa, ¹⁷ é t ze i a ga maa oa, ga w nzi nu e, é la ma
ea ze eni. K l poogi t , nii é d zu ga doun anzanui ma eai ni
de.» Ta maazaa kpidii ma lasuze ei zuvie taa undi iiti gaazu, nii amai vazagai su.
¹⁸ Taa undi iiti ta zunui naa zo, ti faa la ma, ¹⁹ t ze i é Izelay le anzanu eai
ta maa oa, k ni ti alamanii loo ma, ga wali aei ungila (100), é fe anzanu loungoi

k ya. To a y zea ga anzai ey su saai, ma zobo n p ge la m a
 b ,é a l ba.
²⁰ K l tama, ni k ga gaama, anzanu loungoi ná-kpea vai ma oogi la
 aani, ²¹ ta anzanu loungoi ula, ti to k ná-p l la , ná-taazuiti ta s
 ga k tui, é za, t zeí é etea olo olo faa a Izelay le nuiti saama, é kolo ologi
 , k ai ma k ná-p l i wu. Pele ana wa faa i l ula la
 zaama, nii é wo z zu.

Dakoba vaiti maa ti a
²² Ni ta zunui ta zona, é a la ga anzanui é zini b , ta ti feleg p paa, zunui ta
 anzanui. Wa faa i l ula ana Izelay le nuiti saama.

²³ Ni anzalopoi ta maazog zunui ta , ta omina ta zunui ta ili taazu ,
 é la koba, ²⁴ wa li ga ti feleg taa zi ida , wo ti z ga k tui, ti za. Anzanu
 loungoi a za, t zeí é la kpee looni, an ni taazu e, zunui a za, t zeí
 é aa ulaa sei i anzai ma. Wa faa i l ula ana zaama.
²⁵ Ni d i zu a zunui omigai ná ga anzanu loungoi, nii maazogai, ni a sona,
 é la koba, zunui é dakobai wogai, naa ila n a a za. ²⁶ À mina faa n p k
 ga anzalopoi, maz l é la faa aaza faa n p k ni, nii soloogai saai ma. É
 aani faa aagi laawu n , e elei zunu a vala la sei i a, é
 paa. ²⁷ Anzalopoi maazogai, zunui omigai da d i zu, é kpee loo , k l nu
 la aani, é a ba.

²⁸ Ni zunui ta anzalopoi ta ta omina, nii nu la d maazoni, é so zee a, é laa la, ti
 ti zo ná, ²⁹ zunui daai la, naa a wali ae uul lug (50) ve doun k i ya,
 to a se e, é ga anza, t zeí to a é ma ea ze eai. K l é la pil ga, sii
 ma voloi p su.

23

¹ Nu n p ge la k anzai tan p sei a ga anza, é mina aa ula
 k ma ana.

Nui niiti maan ai ga
 ti ula maa gi zaama

² Zunu n p nii p l z ain woloai, aa s agai, naa la l a
 G o GALAGI ná-maa gi zu.

³ W n loun la l a G o GALAGI ná-maa gi zu, an ti-mavofodai
 uusi i e, é la l a G o GALAGI ná-maa gi zu.

⁴ Am n nuiti ta Moa e nuiti ti la l a G o GALAGI ná-maa gi zu, an
 ti-mavofodai uusi i e, é la l a G o GALAGI ná-maa gi zu. ⁵ É ana
 ey su , t zeí wo ulazu Ezipete yooi a, ti la ni aani wo
 pelei zu ga ulu aa zi , k l ti Bey l ná-doun zunui Balaame l ni ga wo
 laal ma, nii é ni Pet l, Meez p tami yooi zu, ga é wo voovo. ⁶ K l
 G o GALAGI wa-GALAGI la ni k ni, é a woilo Balaame wooi ma, é foovooi
 latini wo ga tuyai, maz l G o GALAGI wa-GALAGI wo n .

⁷ Wa-eteai p su, à mina yiizool ga ta-yiil i faa, aa ta-undaan vaa.

⁸ À mina Ed me nuiti w inze e, maz l wo- lointi be, à mina Ezipete
 nuiti w inze e, maz l wo ni ga seik ma nuiti ta-yooi zu, ⁹ doun
 zunuiti ti ti z l su ti-mavofodai za asi i zu, naati ta zoo ti l G o GALAGI
 ná-maa gi zu.

K nuiti puuzu ade fai

¹⁰ Si gi zu wo liizu la k ma wo zili nuiti daal ma, wa wa- la ai
 uuna, à dama, wo mina faa n p k , a wo z . ¹¹ Ni zunui ta a na ná, é
 z t gi letemazu, maa olo olo kpidii, to a ula wo- uuzu a, é mina
 l ná ga foloi. ¹² Kp k voloi, to a maagba, foloi a daana, to a zoo niina é l olu
 wo- uuzu .

¹³ Wa ada ta le e ba wo- uuzu olu , etea , miná a wa liizu ná d zu. ¹⁴ K nui ilagilagi a s lai ta mak ná-kas i zu, si gi zu maa alasu da, to a ze ei w , naa olu a ena, é ná-kpooi maa ulu. ¹⁵ Maz l G o GALAGI wa-GALAGI a zi zu wo- uuzu , é a wo mak , é zobogi ve wo , wo pil s l wo zili nuiti ma. Wo- uuzu kpein maan , é ade, GALA ge mina faa zolootala n p ka wo zaama, nii a ga za u, é oluave wo a.

T gi é lo du iti ba

¹⁶ Du i a elana, é ze e mali ii b , é a, é l u wo b , à mina gaa ale ma olu mali ii b . ¹⁷ To a y wo zaama wa-yooi zu, ná a n b , wa-laai ta zu, a ná gaan zu. À mina suzi a.

Walii nui s l su kolo ologi zu

¹⁸ Kolo olo anzanu n p aa kolo olo zunu n p ge mina Izelay le nuiti saama, galagi tan p d bi vaa ma. ¹⁹ Anzanui aa zunui a kolo ologi na, ti sala, à mina a ga ma walii tan p G o GALAGI wa-GALAGI ná- p l i wu, minaze e daazeeli vaa zu. Maz l ti feleg p ti maayo ge la G o GALAGI wa-GALAGI .

Kuyei maalamai ba

²⁰ À mina wo- loin ata ga é maalamai la walii ma, aa daamianigi ma, aa ani n p ma, nii nu a se e ga é ta la ma. ²¹ Wa zoo wo w n ata ga é maalamai la ma, k l à mina maalama ula wo- loin ya, naa a a k G o GALAGI wa-GALAGI tuya loo wo , wo-yeavaiti kpein su, zooi naa zu, nii wo liizu wo se e ga w n .

Minaze e faiti

²² Wa minaze e bona G o GALAGI wa-GALAGI , à mina su ooza, wo daazeeli. Maz l G o GALAGI wa-GALAGI a ma uyei wo ma, wa koto ze e ga naa. ²³ Ni wa zona, wo la minaze e boni, wo la koto ni. ²⁴ K l minaze e goo a ulana wo-laa , wo bo, k ni wo so, wo daazeeli G o GALAGI wa-GALAGI , e elei wo kulaa la yiima, wo boga wo-laa .

Si elei zu laamii

²⁵ Ni wa l na wo-zei i ná-leez n elei zu, wa zoo wo ma waai ta mi, wo yi o, k l à mina ta u wa-ani aka zu, wo a lii la. ²⁶ Ni wa l na wo-zei i ná-kpalagi zu, moloi é ga eleegi, wa zoo wo ma p gi ta aa olososo ga yeei, k l à mina w l t l wo-zei i ná-moloi zu, wo a ta le e.

24

Vulu zaa vai

¹ Ni tanisu zunui ta a anzanui ta zeina, ti y liizu la, w inze e ma, t zeí é fai ta a naa a, nii é la n ni b , to a vulu zaa z i t , é fe zea, é pil , é ula ná-p l i wu, ² naa a ze ena p b , é li, é zeí olu zunu ili b , ³ ni w in a ze ena naama zunui ma, é vulu zaa z i t , é fe zea, é kula ná-p l i wu, aa zunu aa elagi ná, nii é a seini, naa za, ⁴ zunu m ungi é pil ni, naa la m zooga é a sei ga anza, k z a oluma, maz l naa a ga fai k z ai G o GALAGI aazu. À mina zooi zulaave ga kotoi, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo ga w n .

T gi zeik l giti

⁵ Si gi zu zunui anzai zeizu la ga niin , suvaa a y g a k vai, daaloba woti vaa la laa unma, to a y ná-p l ye ei yeema, ey su kona gila, anzai é fuluai, é naa oozun vai .

⁶ À mina wo-zei i ná-molo zi a odai ta etei ti feleg ze e ma ga kp unma. À mina v l ite etei ula zea, maz l wa naa na, k e wa z nvui ula zea.

⁷ Ni wa zunui ta aana, é nu vului ta unmaai wo- lointi Izelay le nuiti saama, é d du lai zu, aa é p di, k ni unma nui naa za. Wa faa i l ula ana zaama.

⁸ À dama ga gee zee i, wo naa kpein so, wo zi la, nii zala a ula nui Leevi nuiti ti wo alasu da. Wa devei naati so, wo zi ga tiye, nii gè feeni ti ya. ⁹ À iz naa zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI k ni ga Miliyame, wo ai ma si i wosu, wo ulaai ma Ezipete yooi a.

¹⁰ Wa kuyei na wo-zei i ma, à mina l ná-p l i wu, wo a ma unma ani ze e, ¹¹ wa kuye zo nui maa un etea , é a ga ná-kp unma anii wo etea . ¹² Ni bala nui e, é ná-se e wolai veai wo ya ga kp unmai, aisa wo a la, k ni wo ná-kp unma anii aa ale ma, wo fe zea. ¹³ À mina e te esu p pa, foloi a na daa, naa a a k a na laa, é p ma, é tuya loo wo . G o GALAGI wa-GALAGI a naama vai leve wo ga telebodai.

¹⁴ À mina tooma vaa ga zea aka nui, aa maan nui, wo a ná-folo wotii ma zalai olo olo, é ni ga Izelay le nu, aa seik ma nui nii é zeini wo zaama, wa-yooi zu. ¹⁵ K ni wo salai ve zea, folo-o-folo aisa foloi a da, maz l to a ga zea aka nui, kpala ga zalai z l fai. Ni naa laade, to a kpee loo G o GALAGI woizu wo laal ma, ma otoi a la wo unma.

¹⁶ Nu la doun k iti paa ti-lointi ta- oto ai vaa zu, nu la dointi paa ti z l nuiti ta- oto ai vaa zu. Es gilagilagi a za t i ná-kotoi vaa zu, nii é k ai.

¹⁷ À mina tukp aale e ga zeel z zu, wo a seik ma nui l , aa podoin. À mina poanzai ná-se ei zo ga kp unma. ¹⁸ À iz su ga wo ni ga du iti Ezipete yooi zu, G o GALAGI wa-GALAGI wo unm ni. Naa a é k a, gè devei nii veezu ga wo zi la.

¹⁹ Si gi zu wo moloi le ezula wa- alaga , wa yeemana molo ilii ta ma kpalagi zu, à mina ale ma, wo a se e. À z ná. To a y ná seik ma nuiti b , ta podointi, ta poanzaiti, naa a a k G o GALAGI tuya loo wo , fai kpein su wo k zu. ²⁰ Wa wolive wului ma waai lo ana ga, à mina zi ogi zu, niiti ti y gai ma ekegiti ga, naati ta ga seik ma nuiti t n , ta podointi, ta poanzaiti.

²¹ Zen ana, si gi zu wo leez inti kulazu la, à mina ale ma ogi zu, wo a ma p gi m taiti kula, niiti ti y gai ma ekegiti ba, naa a ga seik ma nuiti t n , ta podointi, ta poanzaiti. ²² À iz su ga wo ni ga du iti Ezipete yooi zu. Naa a é ba, gè devei nii veezu wo ya, ga wo so, wo zi la.

25

¹ Kp a na zunu feleg iti z zu, ta li tukp aale ezula , z i peai, faa la a naa a, s ba nui eelala. ² Ni maan ga é lo a, tukp aale e nui a p zooi ma, é do a pee nui aazu ga kpak tieg i, nii soloogai ná-faa olo ologi ma. ³ K l é la lo aa, é a ud kpak uunaanig i (40) maazu, ti a y do azu, ti a poo a ma gola, wo a wo- loin aazu unfe se e.

⁴ À mina nik i laa ili, a na moloi aaliaga.

Poanza ze i vai,
nii é la d doun z l ni

⁵ G lointi ta zeina ada ila, gilagi za, é la doun zunu y ni, nii saai, naa anzai la ula kooi a, é a ze nu ili b , k l k loin a il polu, é sei ga anza, é k loun vai laazeeli. ⁶ Doun zunu m ungi anzanui naa s l su, to a leve ga k loin saai naa ná-doun zunui, naa a a k daaseigi naa mina loo ya Izelay le nuiti saama. ⁷ Ni w in la zunui naa ma ga é a nim i ze i, anzanui a

li taa undi iiti p b taa zi ida , é ti ma: «Nìm i l
ga é mina k loin laaseigi y Izelay le nuiti saama, é la p é a sèi, m i
gè ga nim i.»⁸ Taa undi iiti ta toli, ti p . Ni a lona kpaan, é :
«Gè la p gè a se e,»⁹ nim i a maa u a ba taa undi iiti gaazu, é naa
ná-sa alagi ula k a, é laa i u gaazu. To a bo, é woo ula la, é :
«Zunui nii é la p ga k loin ná-p l i aa al , naama nui a ga nii
elei.»¹⁰ Daaseigi a ba Izelay le nuiti saama ga: «Zunui nii k a
za alagi ulaai k a, naa ná-p l i.»

N pi l gi

¹¹ Si gi zu zunu feleg iti ti pii zu la, ni gilagi anzai a maa u ana ti
a, é é sinigi ula z i ya, naa e do azu, anzanui naa a yeemaalena, é zunui
zo tu ,¹² wa zeei le e ba. À mina maaw in a.

Z ganiiti

¹³ Kilo tui ma zii feleg mina wo ya wa- l i zu, gilagi wui, z i
wu gi ve a. ¹⁴ K ganii ma zii feleg mina wo ya wa- l i wu, gilagi
wola w l , z i wola l i. ¹⁵ Kilo tui ta k ganii, niiti ta wo ya, k ni
tiz le, ti zooloo su kpein n , naa a a k wo-zii zu ooza naama yooi zu, nii G o
GALAGI wa-GALAGI feezu wo . ¹⁶ Maz l nu n p é zi zu ana, nu n p
é yaava vai naa zu, naa maayo ge la G o GALAGI wa-GALAGI .

Amal ke nuiti ta-vai

¹⁷ À iz su elei Amal ke nuiti ti wo zoni da pelei zu, wo ulazu Ezipete
yooi zu, ¹⁸ elei ti il ni la wo olu, ti oluzu nuiti so, fik la ni wo zu, wo
l ai, t zeiti la ni luazu GALA ba. ¹⁹ Si gi zu G o GALAGI wa-GALAGI
doo o feezu la wo , é wo ula wo zili nuiti zea, ti wo-maa oolii zu, zooli naa zu
é feezu wo ga w n , à Amal ke nuiti ma zuwu aale e gee l gi wu, ti-
laaseigi ale, ta- isi i l . À mina yeema naa ma pa, wo k .

26

Minaze e zooli zu
wulu waa m ungit

¹ Si gi zu wo zeelizu la naama yooi zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo
ga w n , si gi zu wo se ezu la, wo zeí ná, ² wo ilagilagi a ta ze e zooli
ma l n m ungi a, é aazu s l su zooli naa zu, nii G o GALAGI wa-
GALAGI feezu wo ya, to a ti u kp l gi zu, é li G o GALAGI wa-GALAGI
yeelosu ná a ga daaseigi ná. ³ To a li, é zala a ula nui a, nii é botii zu
naama zi gi zu, é ma: «Nà d zu za ga G o GALAGI a-GALAGI ga gè l a
zooli naa zu, nii G o GALAGI onani ade-m m wolani b ná-faa zu, ga é fe de
.»⁴ Zala a ula nui a kp l gi ula zea, é sei G o GALAGI ná-zala a
ulazu akala . ⁵ Zunui a G o GALAGI ná-GALAGI aazu, é
: «K wola ni ga Alame nui, si zi nu, é yeini Ezipete yooi zu ga nu ulu ko
n , é zeí ná, ti ga zii wola ná, ti z b , ti wola m in. ⁶ K l Ezipete nuiti ti gi
zopele uni, ti gi w inze e, ti gil du la aa golai zu. ⁷ Názu a gi kpee looni
la G o GALAGI woizu, gi-m m wolani ta-GALAGI. É gi ala gooiti m nini, é
gá-maaw in a, ta gá- l i, ta gá- olu ulai, ⁸ é gi ulani Ezipete a ga ná-
zee aa aai, naa ni ga kite e vaa wola Ezipete nuiti b , ta poogiti, ta laav
vaiti. ⁹ Naa olu, é loni gi lu , é a ga giye niima yooi zu, é zooli nii ve gi
ga faan , n n i ta k in gul i oo aai ná. ¹⁰ Naa a é ba, ee, G o
GALAGI, gè aa è za ga zooli ná-t n m ungit, zooli nii è fea b .» Naa oluma,
to a kp l gi zeí G o GALAGI ná-GALAGI akala, é n k bu. ¹¹ Naa olu,
wa oozun , wa Leevi nuiti, ta seik ma nuiti ti wo zaama, ani ag iti kpein
su, nii G o GALAGI wa-GALAGI fea wo , wa wa- l ye eiti.

Kona sa ag uusi iti

¹² Si gi zu wo esu la ga wo z l ganiiti kpein ma uusi i ze e ba, konagi za asi i ma, puusi onagi ma, wa feena Leevi nuiti zea, ta seik ma nuiti ti wo zaama, ta podointi, ta poanzaiti, ti ani z l , ti mi, ti yi o, wo zeini ná, ¹³ naazu, wa nii wo G o GALAGI wa-GALAGI aazu, wo ma: «Nii kpein é ga n nà-p l i wu, gè naa ula ná, gè fe Leevi nuiti zea, ta seik ma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti, é zoloo deveiti kpein ma, è feeni zèa. Gè la a-leveiti ta ila kpalaa kolo oloni, aa gè a yeema ta ma. ¹⁴ Gè la puusi i nii ta ze eni ba, gè a mi saa w l wo faa zu, gè la ta ze eni ba, si gi zu k z a ni de la, gè la ta veeni g v ya. Gè G o GALAGI nà-GALAGI wooi zog , gè zi ga a-leveiti kpein, è ti veeni zèa. ¹⁵ Y geezu , è aazulo è-zeizu adegai a, gee l gi unga , tuya loo a-nu us iti b , Izelay le nuiti, ta zooli nii è feai gi , e elei è ma onai woni la gi-m m wolani b , zooli n n i ta k in gul i oo aai ná.»

Minaze e goo aa elagi

¹⁶ Za, G o GALAGI wa-GALAGI a zu wo , ga wo ná-deveiti so, ta ná-t giti. Wa olo ti , wo ti zo ga yiima p , ta wo-y nvui p . ¹⁷ Wo minaze ea za G o GALAGI , ga to a ga wa-GALAGI, ta wa zi ga pelei naa, nii é d a ga woye, wo ziima vaiti k , wo olo ná-deveiti ta ná-t giti b , wo woilo gooi ma. ¹⁸ G o GALAGI letemazu, é minaze ea wo za, ga wa b ga nu us iti ti wola viz gai, niiti ti olozu ná-deveiti b . ¹⁹ Ungo, G o GALAGI wa-GALAGI a p wo yeele e ziiti p ba, é ti t ai, wo l biyai z l , wo-l i ula, wo-losu w l , wo ga nu us iti ti adegai b , e elei é boni la.

MINAZEGEGI NIINE VAI

27

(27:1--28:68)

T gi z vai

¹ Nu us iti ta- wolaiti ti il ni Moize olu, é t gi veeni Izelay le nuiti zea, é ti ma: Wa deveiti kpein so, nii gè feezu wo ya za. ² Foloji wa Zulud n ud la, wo l zooli naa zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo , wa k tu aazagi ma zi igi aal ba, wo kobegi zi ma. ³ Wa zi wolai ud na, wo t gooi kpein s k tui naati ma. Wa l ana naama yooi zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu wo , n n i ta k in gul i oo aai ná, e elei G o GALAGI, wo-m m wolani ta-GALAGI minaze eni la wo . ⁴ Wa Zulud n ud na, wa k tu zi igi lo E ale gizei ma, e elei gè ma levei veezu la wo ya za, wo kobegi zi ti ma. ⁵ Naama ada n a wo zala a ulazu losu ná G o GALAGI wa-GALAGI , ga k tuiti, nii k lu ani la d v uni ba. ⁶ À mina G o GALAGI wa-GALAGI ná-zala a ulazu lo ga k tu za aai. Wa gala zala aiti kula b naama zala a ulazu . ⁷ Wa ziil i zala aiti kula, wo naa mi ná n , wo oozun G o GALAGI wa-GALAGI aazu. ⁸ Wa niima l gooit kpein s k tu zi igi ma ga pag , nu a zoo é kala ga pag .

⁹ Naa oluma, zala a ula nui Leevi nuiti ti il ni Moize olu, é ni m n Izelay le nuiti kpein p , é ti ma: Izelay le nu us iti, à maa kp , wo woilo! Za, wo a ga G o GALAGI wa-GALAGI ná-nu us iti. ¹⁰ À olo de mu G o GALAGI wa-GALAGI laawooi . À ná-deveiti so kpaan, ta ná-t giti gè ti veezu wo ya za.

¹¹ Naama volo ná n a Moize niima levei veeni la nu us iti zea, é ti ma: ¹² Si gi zu wo Zulud n ud zu la, Simiy n ná-bolodamaiti, ta Leevi n n iti, ta Zuda n n iti, ta Isakaal n n iti, ta Zoz fe n n iti, ta B nzam n n n iti,

ta lo Galizime gizei ma, ti tuyai loo nu us iti b .¹³ Lu n ná-bolodamaiti, ta Gade n n iti, ta As l n n iti, ta Za ul n n n iti, ta Dan n n iti, ta N fetali n n iti, ta lo E ale gizei ma, ti foovooi loo.

Foovooiti

¹⁴ Leevi nuiti ta kp i ze e, ti bo Izelay le nuiti ma ga woo wola, ti ma: ¹⁵ «Foovoo nu a ga nui naa, nii é k ganigi ta t zu, é p n , aa é vololibai t zu ga k lu aawuungai, ga é to ada maal uai ta zu, naa ala ani t aiti, maayo ge la G o GALAGI .» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

¹⁶ «Foovoo nu a ga naa, z i é aa ulazu k ta dee ma.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

¹⁷ «Foovoo nu a ga naa, z i é ti w pelema ma tui ze ezu daazu ta sei i, é ta ili pelei zu.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

¹⁸ «Foovoo nu a ga naa, z i a gaazu ole nui aka.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

¹⁹ «Foovoo nu a ga naa, z i é tukp aale e vai maa esu seik ma nui laal ma, aa podoin, aa poanzai.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

²⁰ «Foovoo nu a ga naa, z i a la ga k anzai ta, maz l é aa ula k ma.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

²¹ «Foovoo nu a ga naa, z i a la ga suai ma zii n p .» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

²² «Foovoo nu a ga naa, z i a la ga baazeelai, k ná-doun anzanui, aa dee ná-doun anzanui.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

²³ «Foovoo nu a ga naa, z i a la ga m in.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

²⁴ «Foovoo nu a ga naa, z i é sei i aazu d uzu.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

²⁵ «Foovoo nu a ga naa, z i a lob anizo, ga é s balala nui aa.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

²⁶ «Foovoo nu a ga naa, z i n p é la unfema veeni t gooi niiti b , é ti zo y , é la zi ni ga tiye.» Nu us i kpein ka ma: «Amina!»

28

Tuya loo vaiti

(Leevi Nuiti 26:3-13;

T S i Velesi i 7:12-24)

¹ Ni wa olona ga pag G o GALAGI wa-GALAGI , wo ná-deveiti so, wo zi ga tiye, niiti gè ti veezu wo ya za, G o GALAGI wa-GALAGI a wo ga ma m ungi, wo w l ziiti kpein ba eteai zu. ² Ni wa olona G o GALAGI wa-GALAGI , w l tuyaiti ba, é aazu ti loozu wo : ³ To a tuya loo wo taazu , ta ala ai zu. ⁴ To a tuya loo wo , é doun m in m in fe wo ya, é daamianigi ve wo ya ga b l a, é wa-nik iti gaaw l , ta wa- aalagiti, ta wa-woliiti. ⁵ To a tuya loo wa- l giti ta wa- a a li iiti ma. ⁶ To a tuya loo wo , wa na lia, ta wa na aa.

⁷ G o GALAGI a wo zili nuiti suvaza, ta aana laal zu wo wu. Ta zi ga pele ila n , ta na aa wo laal ma, k l ta ela wo a, ti li ga pele l fela. ⁸ G o GALAGI a tuya loo wo , é molo otaiti daave, wo z l wo-yeavai p su. Ungo, G o GALAGI wa-GALAGI a tuya loo wo zoi naa zu, nii é feezu wo .

⁹ Ni wa olona G o GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti b , wo zi ga pelei naati, é ti l a ga woye, to a wo ga ná-nu us iti ti adegai b , e elei é minaze eni la. ¹⁰ Eteai zu nu us iti kpein ta ka ga G o GALAGI laaseigi a wosu wo . Ta unfema ve wo . ¹¹ G o GALAGI a ani ag i kpein

gaav ni wo , zoi naa zu, nii é minaze ea, é ona ma vaa zu wo-m m wolani b , ga é fe wo ya: to a doun m inm in fe wo ya, wa-loganiiti ti u u, ti m in, é daamianigi ve wo ya ga b l a. ¹² G o GALAGI a ná-naavolo mak su ag i laalao wo , geezu , é tonai u wa-yooi zu ma yee alai ma, é tuya loo botii kpein ma, nii wo-yeei k zu. Wa kuyei zou m inm in ma, k l wa i wo d la a ba ga wo kuye ze e. ¹³ G o GALAGI a tosu m ungi ve wo ya ziiti kpein saama, wo la a ga ma aa ela. Wa y loni elela n , wo la yei a bu, ni n wa woilosu G o GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti ma, gè ti veezu wo ya za, wo olo ti , wo zi ga tiye, ¹⁴ wo mina ze e gila kpalaa ba, devei nii kpein gè feai wo ya za, wo mina ili gala kiligiti ba, wo a ti l bi.

Foovooi ta iligaa

(Leevi Nuiti 26:14-46)

¹⁵ K l ni wo la oloni G o GALAGI wa-GALAGI , ni wo la aa aani, wo a ná-deveiti ta ná-t giti so, wo a zi ga tiye, niiti gè ti veezu wo ya za, w l foovooiti ba, ti aazu zeelizu wo ma: ¹⁶ To a wo oto taazu , ta ala ai zu. ¹⁷ To a wa- l giti ta wa- a a li iiti koto. ¹⁸ To a wo oto, é la doun m inm in fea wo ya, é a daamianigi ve wo ya ga b l a, é a wa-nik iti gaaw l , ta wa- aalagiti, ta wa-woliiti. ¹⁹ To a wo oto, wa na lia, ta wa na aa.

²⁰ G o GALAGI a yee e maan i a, é a wo laal ma, ta faazupui, ta wo olo olo fai, fai kpein su wa k zu, ey su wo olo olo m tu, su la ooza wo l , t ze wo l a ba, wo faa iti k .

²¹ G o GALAGI a f zee i ili wo a, nii a wo-ma zuwu aale e zoi naa zu, nii wo aazu s l su ga w n . ²² To a wo l g a k s kolegi, k l kpadimai, ta kp l l gi ma zii p . To af v gi ili wa- alagiti su, ta siinziin ganigiti ta-zee iti. Naama maan iti kpein ta il wo olu, ey su wo undaa ili. ²³ Gee l gi é wo maazu , naa a aae k lu igi, zoi wo ma, naa aae k lui. ²⁴ G o GALAGI a fufiligi ta a aegi le e wa-yooi zu tonai otogi zu, naati ka ta uuzu wo ma, ti ze e geezu , ey su wo-ma zuwu aale e.

²⁵ To a va bu, wo iz wo zili nuiti ba, ni wa zi na ga pele ila n , wo a li ti laal ma, pele l fela a wa ela la ti a. Fai niiti ta zeelizu wo ma, naati ta eteai ma masadaiti kpein maalua. ²⁶ Wo-ma oomaiti ta ga w niiti ta d zuaiti daamianigi, nu n p ge la aa, é a ti iikpi wo maazu.

²⁷ G o GALAGI a divologi lo wo a, e elei é ni la ga Ezipete nuiti, ta puz ulagi, ta d i, ta maa elegi niiti ti la zalea. ²⁸ To a titi see i ili wo ma, ta gaazu olei, ta imalalai, ²⁹ wo a yee m m foloi, e elei gaazu ole nuiti ta a k la kpidii zu. Wo- vai tan p su la t a. Yeen p , k ni n nuiti ti a loo wo ma, ti wo yea ale, nu n p ge la ga wo a, é a wo maalobo.

³⁰ Ni zunui ta a anzalopo maazona, zunui ta ili ka naa ea. Nui ta a p l lona, ta ili ka a ze naa wu. Nui ta a kpele le ena, t i la ma waai ta mia. ³¹ Ta wa-nik iti paa wo aazu, k l wo la ma zuai tan p mia. Ta wa-zoovalegiti unma wo aazu, wo la s l ga olu g l in. Wo zili nuiti ta wa- aalagiti ta wa-woliiti kula wo ya, nu n p ge la ga wo a. ³² Wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ta l zii iligiti zeezu, wa naa aazu, ti w in a wo zo, k l wo la zooga wo a faa n p k . ³³ Zii wo la kw , naa a a wa-yooi ma l n gi mi, ta botii kpein wo k zu, naama l n giti, nuiti ta n loozu wo ma , ti a wo olo olo. ³⁴ Naama vaiti ta na a wo aazu, wo a ti a, wo- igi a ula wo ya. ³⁵ G o GALAGI a divologi lo wo- iibiiti ba, ta wo- alaiti, to a lo wo- us i kpein ba, é zo wo- a , é l w ungi zu, nii é la d ga ey su p .

³⁶ G' o GALAGI a wo l du lai zu, wa wa-masagi wa sei unda, wo li zii ta zaama, nii wa-o, wo-m m wolani-yo, wo la ni kw g l in. Wa l gala kiligiti d bi vai zu, niiti ti ga guluiti, ta k tuiti. ³⁷ Nu us iti kpein G' o GALAGI a li ga woye ti b , wa-vai a ti laav , wo ti ga faalaalii, ti a ula wo zu.

³⁸ Wa ani zuwu m inm in faza wa- alagi zu, k l tago n a wa s l , maz l kotogiti ta ti p kolo olo. ³⁹ Wa leez n eleiti te e, wo boti ti zu, k l wo la d z l ga ba, wo a kp le, wo la ma waa ila kpalaas l ga, wo a kula, maz l elekpelegiti ta ti p mi. ⁴⁰ Wolive wului a wa-yooi a ná p , k l wo la gul z l ga ma waai a ga m in a, an nii wa si zu ma, maz l wa-wolive ma uai a a uuzu ya. ⁴¹ Wa doun zunuiti ta doun anzanuiti s l , k l ti la a ga w n , maz l ta ti l du lai zu. ⁴² Kotogiti ta wa-wuluiti kpein gaami, ta zoi aa lufaiti.

⁴³ Seik ma nuiti ta wo zaama, ti-losu a li ga w l a w n i a, w un way n yeizu bu . ⁴⁴ Tiya a ta kuyei zu wo ma, k l w un wo la ani n p s l ga, wo a kuye ti ma. Ta wo lu , wo ga ti olu elei.

⁴⁵ Naama voovooi kpein ka la wo unma, é il wo olu, é wo zo, ey su wo-ma zuwu aale e, t ze wo la olozu G' o GALAGI wa-GALAGI , wo a ná-deveiti so, ta ná-t giti, niiti é ti veeni wo ya. ⁴⁶ Ta wo wa wo-mavofodaiti ga poogiti ta maa l vaiti, wa is l ga ti maa ele.

⁴⁷ T ze wo la botii ni G' o GALAGI wa-GALAGI ga koozun i, wo-yiima a z le, si gi zu anii p ge a oo ani la wo ya, ⁴⁸ wo zili nuiti G' o GALAGI ti le esu wo laal ma, wa botii ti yeezu, pului zaama, ta kp le w in, wo se e v loi zu, wo ala anii kpein ma, unbawului nii é ga k lu gelei, naa a ta pili wo ba, ey su wo-ma zuwu aale e. ⁴⁹ G' o GALAGI a a ga zii ta wo laal ma, é ze e oozama, zou ela ga, nii wo la daawooi m nisu, to a loo wo ma, e ko i a loozu ná-daamianigi ma. ⁵⁰ To a ga zii ná, zunuiti ti su, ti aazumaav ai, ti la unfema vea k wola l , ti la doungo maaw in aa. ⁵¹ Ta wa-loganiiti mi, ta wa-yooi a l n giti, ey su ti wo-ma zuwu aale e. Wa za ga pului, maz l ti la molo y ga wo ya, aa d i, aa gul i, aa nik iti, aa baalagiti, aa boliiti, ey su ti wo p wo undaa ili.

⁵² Ta wa-laaiti sei k l su, ey su si i gaa oozagiti wo igi ti a, naati ti loo bu, wa-yooi zu ná p , ta wa-laaiti kpein sei k l su zoi zu ná p , nii G' o GALAGI wa-GALAGI feezu wo . ⁵³ Si gi p daawu wo ze ai la k l su, wo zili nuiti ta y izu wo la, ey su olu ulai naa zu, wo a wo-lointi mi, ungo, wa wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ma zuaiti mi, niiti G' o GALAGI wa-GALAGI aazu ti veezu wo . ⁵⁴ Zunui nii ná-fai wola aan ai wo zaama, naa a w l k loin a ga u a, ta n b anzai, ta doin niiti ta y d zea, ⁵⁵ ga é mina ná-dointi ma zuai ta ve ti tan p zea, mak fai zu b ga t i ná-daamianigi, maz l ani n p ge la m zea, t ze olu ulai a, wo zili nuiti ta da wo ma, ga wa-laaiti kpein sei vai a k l su. ⁵⁶ Anzanui nii ná-fai wola aan ai wo zaama, é la ni zoosu é a a zou akai ma, naa a aazu i lo n b zinigi a, ta ná-doun zunui, ta ná-doun anzanui, ⁵⁷ maz l to a w in ga é doun gi ta doun la agi mi d uzu, nii é s l gai, w in galui le eai n feya, t ze olu ulai a, wo zili nuiti ta da wo ma, ga wa-laaiti kpein maalati fai.

⁵⁸ Ni wo la t gooi t iti kpein soni, ti s i zu, wo a zi ga tiye, wo a naa l bi, nii l biyai b , maayikiai, G' o GALAGI wa-GALAGI, ⁵⁹ G' o GALAGI a wo lo a ga laav vai, wa wo-mavofodaiti, ga f zee iti ta ili wo ma, ta see iti ta ili wo ma. ⁶⁰ D f zee i kpein é p ni Ezipete nuiti ba,

wo ni luazu ti a. To a naa kpein p wo a. ⁶¹Naa oluma, to a a ga see i ma zii p ta f i niiti ti-laasei ge la woni t s i nii zu, ey su wo-ma zuwu aale e. ⁶²Wo m in a ga somide aiti tieg , wo wola maa a l i, t ze i wo la oloni G o GALAGI wa-GALAGI laawooi . ⁶³E elei n é n ni la G o GALAGI ga é faan i wo , wo wola m in, zen ana a n la b m n ga é wo undaa ili, wo olo olo, wo ula zoi naa a, nii wo aazu l zu su, wo s l ga w n .

⁶⁴G o GALAGI a wo vaza eteai zu ná p , nu us iti saama. Wa gala kiligiti d bi, nii wa i wo la ni kw , aa wo-m m wolani, galagiti ti ga gului, ta k tui. ⁶⁵Zii naati saama, wo la a gaan zu, wo la ze i a ada, wa doo o s l ná. G o GALAGI a wo l ziizool i zu, wo aazu a zool , i te ei a i wo la, ⁶⁶gaa n p ge la a wo lu ele vaiti ba, wa dualuagi zu, kpidi folo a, kito ge la a wo wa-eteai vaa zu. ⁶⁷Sobui a zeelina, wo a : «Ee, ni kp k i ni de!» Kp k i wo ma: «Ee, ni sobui ni de!» T ze i dualuagi maa ele ma, nii wo s l su wo-yiima , ta naama vaiti maa ele wa ti aazu. ⁶⁸G o GALAGI a wo il Ezipete elei ma, wo li keingiti su ga pelei naa, nii gè ni wo ma: «Wo la m ka olu p .» Miná, zinaa p ta anzaa p , wa ve wo zili nui b , ga ti wo eya, wo ga du iti. K l , nu n p ge la wo eyaa.

MOIZE NÁ-KPƏEZUGŪLA ĠAABELAGI

(28:69--30:20)

⁶⁹W l minaze e gooiti ba G o GALAGI feeni Moize ya, naa ni Izelay le ná-faa ma Moa e yooi zu, é minaze egi a, nii é boni ti G l e gizei ma.

29

Faiti GALA ge ti ni
Izelay le nuiti b

¹Moize Izelay le nuiti kpein tolini, é ti ma: Wo naa kpein kaani ga wa i wo- aazu , nii G o GALAGI k ni Ezipete yooi zu, ga masagi Fala n, ta ná-boti nuiti kpein, ta ná-zooi p . ²Wo olu ula vaa wolai aani, nii é seini ti ma, wo ni ga zeelei poogiti ta maa l vaiti su, é ti ni. ³K l zaa aza, G o GALAGI la kw kigi veeni wo , aa woza a aazu , aa faa m ni goiye ei.

⁴Tòg wo lu te ebai zu ey su kona uunaanig (40), wa-ze e la za ani wo ba, wa-za ala ge la za ani wo a. ⁵Wo d la il ni ulu mii vaa a, aa d le vaa, an gaazulati gani n p , naa a a k wo kw ga nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.

⁶Ade zeeliai ma ada t i, G se on masagi Si on ta Basan masagi W ge, naati ti ulani, ti ade laa omi, ti k i ade a, ade pil s l ni ti ma. ⁷Ade ta-yooi zoni, de fe Lu n ná-bolodaiti zea ga t n , ta Gade ná-bolodaiti, naa Manasee ná-bolodai ilazu a. ⁸À olo minaze egi t i ma wooiti b , wo zi ga tiye, naa a a k wo- vaiti p su t .

Minaze egi a ga s elama vaa
GALA gaazu

⁹Wa za losu G o GALAGI wa-GALAGI aazu, wo p , bolodama undi iiti, k wolaiti, ta kundi iiti, Izelay le zunuiti kpein, ¹⁰wo-lointi, wo-anzaiti, ta seik ma nuiti ti wo zaama wo- uuzu , ti gului le ezu wo , aa ti zi i za azu wo . ¹¹Wa za , ga wo l minaze egi zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI p é bo wo za, ga konaiti, ¹²naa a a k wo ga ná-nu us iti, t i ga wa-GALAGI, e elei é boni la wo ma, e elei é ma onai woni la wo-m m wolani b , A alaame, ta Izaake, naa Zak e a.

¹³ Wa ila n laade, G o GALAGI a niima minaze egi wosu wo , ga konaiti, ¹⁴ to a wosu wo , w iti wo loni za G o GALAGI da-GALAGI aazu, ta z iti alaa ti ga de-mavofodaiti ti la d z l ni.

Maa a k gani k vai a

¹⁵ Wo kw elei ade ni la Ezipete yooi zu, elei ade ziiti ta-yooiti maazu ud ni la, wo zi ni ná. ¹⁶ Wo k gani u ugiti kaani, ti ga gului, ta k tui, naa wali aei a, ta zanugi. ¹⁷ Nu n p ge mina wo zaama, zunu, aa anzanu, aa p l ye e, aa bolodai ta, nii kigi a ze e za G o GALAGI ada-GALAGI a, é a li zii naati ta- alagiti d bizu. À lua, ga nu n p ge mina wo zaama, e gului nii ma zapei ga nu aa ani, aa ani wana. ¹⁸ Nu n p ge mina wo zaama, niima ona woiti m niga oluma, é a maamus , é a : «Fai p ka zoloo r un b , an ni ná il su kisu vaiti n olu.» Ni zooi nii z ai naa a maan iz l na, z i nii f ai naa alaa a ta z l . ¹⁹ G o GALAGI la vaa bu, é a maavaay . K l ná-zii aawanai a zeeli ma zunui naa, ná-ladalalai maa ele ma, foovoo vaiti kpein ti z ai niima z i t i su, naati ta la unma, to a daaseigi aa a, é kula eteai zu. ²⁰ Nii a k maan , G o GALAGI a kpete e Izelay le wolodamaiti kpein ba, e elei minaze egi zu voovoo vaiti kpein s ai la, niima l s i zu.

K gani k vai ma zalai

²¹ Wo-mavofodaiti ti aazu, wo-loun zunuiti ti wuze ezu, wa ze ena ná, ta w in é aazu, é ze e zou ili su oozama, ta zooi nii zu maan iti kaana, ta see iti G o GALAGI ti ai ba, ²² zooi p galaai ga timinigi, ta kpoloi, nu la zooga é a ani n p sin ná, ani n p ge la n ga, tufa n p ge la m t a ga, é a ga faazupui ele nii é ni S d me, ta G m l, ta Adema, ta Se yime, G o GALAGI ná ma vaiti supuni, ná-zii aawanai ta ná-zii ulagi zu, ²³ ziiti kpein ta ma: «Leeni vaa zu G o GALAGI niima yooi zogai ani? Leeni a é ga niima yii aawana wolai?» ²⁴ Ta ti woo aa ote, ti ma: «Nii , t zeiti l minaze egi a, nii ti-m m wolani ta-GALAGI G o GALAGI k ni ti y zu, é ti ulaai ma Ezipete yooi zu. ²⁵ T zeiti lli , ti gala kiligiti d bi, ti n k gala kiligiti bu, ti la ni ti w kaipa, é la veeni ti ya ga t n . ²⁶ Naa a é k a, G o GALAGI ná-zii aawanai a zooi nii laal ma, é a ga maan vai kpein, nii s ai niima l s i zu. ²⁷ É ti l ulani ta-yooi zu ga ná-zii aawanai, ta ná-zii ulagi, naa ná-ziimale ei a. É ti , ti li zou ili su, ti zeini ná d za.»

²⁸ Fai niiti ti l uai, G o GALAGI da-GALAGI a é naati kw . K l niiti ti ulaai k l ma, naati ta ga ad n , da de-lointi ey su , naa a é ga t gi nii zu woiti, nii maan ai, de so, de zi la.

30

Galema olui GALA p

¹ Woi niiti gè ti wogai wo ma, tuyai ta foovooi, ta aazu zu. Ni wa ti zona olu ga niin wo-yiima , nu us iti saama, G o GALAGI wa-GALAGI aazu wo zu, wo vaza náti, ² ni wa alena ma, wo a olu G o GALAGI wa-GALAGI , ni wa woi lona gooi ma, wo olo b ga wo-yiima p , ta wo-y nvui p , wa wo-lointi, nii kpein n gè feezu wo ya za, ³ naazu, G o GALAGI wa-GALAGI a wo niin , é wo maaw in a, to a wo aal ba, é a ga woye, wo ula nu us iti saama, wo a vazani ná. ⁴ An ni wa pela elei zu, zou ela ga, G o GALAGI wa-GALAGI a li, é wo aizi ná , é wo aal ba, ⁵ é a ga woye naama yooi zu, nii wo-m m wolani ti s l gai, wa se e ga w n . To a wo undaan , é wo m in, wo le e wo-m m wolani ba.

⁶ G o GALAGI wa-GALAGI a wo valibo wo-yiima , wa wo-mavofodaiti, naa a a k wo n ga wo-yiima p , ta wo-y nvui p , naazu, wa z nvui wo. ⁷ Foovoo vai niiti kpein gè ti z ai wo , naa a zeeli wo zili nuiti ma, niiti ti wo maayose ezu, ti wo w inze e. ⁸ W un wa, wa ale ma, wo a t un p olu, wo woilo gooi ma, wo ná-deveiti kpein so, nii gè feezu wo ya za. ⁹ G o GALAGI wa-GALAGI a undaan i wo , é wo- vaiti kpein su t , wo u u ga doun m inm in, wa-loganiiti gola aaw l , daamianigi oo a wo ya. Maz l G o GALAGI a w inga wa-undaan i olu, e elei é w inni la ga wo-m m wolani ta-undaan i, ¹⁰ ni n wa woilo gooi ma, wo olo ná-t giti b , ta ná-deveiti, niiti ti z ai t s i nii zu, si gi zu wo alesu ma la, wo a p , ga wo-yiima p , ta wo-y nvui p .

T gi a nu yiima

¹¹ Devei gè feezu wo ya za, é la aani, é a ud wa-z b i maazu, aa maa a ooza wo a. ¹² É la gee l gi zu, wa a ma: «B a a l gee l gi zu gi , é aa la gi , é a su vai wo gi ma, naa a a k , gi so, gi zi la?» ¹³ É la kpolo i olu elei, wa a ma: «B a a ud gi kpolo i olu elei, é aa la gi , é su vai wo gi ma, naa a a k gi so, gi zi la?» ¹⁴ Wooi a wo oba n , to a wo-laa , ta wo-yiima , ga wo so, wo zi la.

Z nvui ta saai

¹⁵ À w l , za gè z nvui ta undaan i ze i a wo lu , gè saai ta maan i alaa sei a wo lu . ¹⁶ Devei gè feezu wo ya za, naa a é ga, wo G o GALAGI wa-GALAGI n , wo zi ga pelei, nii é d a ga woye, wo olo ná-deveiti b , ta ná-t giti, ta ná-kala gooit, naa a a k wo z nvui wo, wo m in, wo tuyai z l G o GALAGI ya, wa-GALAGI, naama yooi zu, wo liizu ná, wo se e ga w n . ¹⁷ K l ni wo- igi a ze ena t un ba, ni wo la k ni, wo a olo b , wa y na ná, wo a n k gala kiligiti bu, wo a til bi, ¹⁸ nà wo loozu isu naa lu za ga wo undaa a ili. Wo-zii zu la ooza naama yooi zu Zulud n olu elei, wo aazu liizu ná, wo se e ga w n .

¹⁹ Gè gee l gi ta zooi zoga za ga zeelei wo laal ma, ga wo yiimaze e z nvui ta saai ti y zu, tuyai ta foovoo ti y zu. À yiimaze e ga z nvui, naa a a k , wo z nvui wo, wa wo-mavofodaiti. ²⁰ À yiimaze e ga wo G o GALAGI wa-GALAGI n , wo olo t un b , wo ili ba , maz l to a é ga wo-y nvui, é wo-zii zu oozazu, wo a ze i zooi naa a, nii é ma ona woni ga é fe wo-m m wolani zea, A alaame, ta Izaake, naa Zak e a.

MOIZE NÁ-FALIMAI TA SAA VAI

31

(31:1--34:12)

¹ Moize ni Izelay le nuiti kpein p ani, é ti ma: ² «Niizu gè kona ungila puufeleg (120) z l ga, gè la m zooga gè a lo wo lu . G o GALAGI ni mà, gè la Zulud n nii maazu ud a. ³ G o GALAGI wa-GALAGI i a lo wo lu . Zii naati ti zeini ná, to a naati kolo olo wo lu , wo zoo wo ta-yooi ze e ga w n . Zozuwe a é losu wo untu , e elei G o GALAGI bogai la. ⁴ G o GALAGI a ti olo olo, e elei é Am l masagiti kolo oloni da, Si on ta W ge ta ta-yooi. ⁵ To a zobogi ve wo , wo v ni zii naati ma, wa ti zo kpein n , e elei gè wo leveni la. ⁶ À yiil , wo z b ze e! À mina lua, ti mina wo zasu ali, maz l G o GALAGI wa-GALAGI i a liizu wo olu, é la yee e ga wo a, é la l a wo a.»

Zozuwe il fai Moize otogi zu

⁷ Naa olu, Moize Zozuwe lolini, é ma Izelay le nuiti kpein gaazu: «Yiil , è z b ze e, maz l a a è l zu ga niima nu us iti naama yooi zu, nii G o GALAGI ma ona woni ti-m m wolani b , é a fe ti ya. Da a è aazu liizu ga tiye, ti se e ga t n . ⁸ G o GALAGI i a lo è lu , to a è a, é la yee ega è a, é la l a è a. Mina lua ani n p ba, è zasu mina ali.»

T s i ala yee alaiti

⁹ Moize niima l gooit kpein s ni, é kaliva zala a ula nuiti ma, Leevi mavofodaiti, ti-losu ni ga ti a G o GALAGI ná-minaze e kesui ze e, ta Izelay le undi iiti kpein. ¹⁰ É niima levei veeni ti ya, é ti ma: «Konagi l felasi i ilagilagi kpein ma, kuye zuvaay konagi laawu, kota v tii ma zi gi zu, ¹¹ si gi zu Izelay le nuiti kpein ti aazu la, ti lo G o GALAGI wa-GALAGI akala, naama ada , é yeelosu ná a, wa t gooi nii ala ná Izelay le nuiti kpein b . ¹² Wa nu us iti kpein gaal ba, zunuiti, ta anzanuiti, ta doungoiti, ta w inti ti seik mai zu wo zaama, naa a a k ti p ti t gi ala gooi m ni, ti G o GALAGI wa-GALAGI aazuluabai maal l , ti niima l gooit kpein so, ti a zi la, ¹³ ti-lointi alaa, niiti ti la kw , naati ta m ni, ti G o GALAGI wa-GALAGI aazuluabai maal l , yeen p , wo-zii ma voloi p su, naama yooi zu wo aazu se ezu ga w n , wo Zulud n ud a oluma.»

Izelay le nuiti ta ga

woo alada nuiti

¹⁴ G o GALAGI ni Moize ma: «W l , è-zii aa elazu maa u a. Ua ga Zozuwe, wo lo GALA daa omi se e l i wu, miná a gè nà-deveiti feezu zea ná.» Moize ta Aal n ti liini, ti lo GALA daa omi se e l i wu.

¹⁵ G o GALAGI ulani k l ma ti miná, tona iingi zu, é lo GALA daa omi se e l i laa . ¹⁶ É ni Moize , é ma: «W l , nágo e na, è li è-m m wolani p , ti zaai. È zaa oluma, niima nu us iti ta aazu kolo ologi zu ta gala kiligiti, naama yooi zu, ti aazu liizu ná. Ta l bà, ti minaze egi olo olo, nii gè k ni ti . ¹⁷ Naa maa ele ma, nà yii aawana ti ma naama voloi zu. Nà l ti a, gè oluave ti a. Naazu, nu us iti ta ga zii ta ili daamiani, kp l m inm in ka zeeli ti ma, ta faa aagiti. Naama voloi, Izelay le nuiti ta ma: «Gaamaz, t i ada-GALAGI la m de zaama, naa a é k zu, niima maan iti ti zeelizu la de ma.» ¹⁸ Ungo, naama zi gi zu nà oluave ti a g l in, faa i kpein faa zu, nii ta k , ta aa otena gala kiligiti ma.

¹⁹ «À guyei nii z niizu. Da e Moize, Izelay le nuiti kala da, ti a too, naa a a k , guyei naa b ga zeelei ti laal ma. ²⁰ Nà liizu ga tiye zoi naa zu, n n ita k ingul i oo aai ná, gè minaze eni, gè ona ti-m m wolani b , ta daami wo, ti yi o, ta zeí ná, anii p ge oo a ti ya, názu a ta aa ote da gala kiligiti ma, ti a ti l bi, ta zì olo olo, ti nà-minaze egi olo olo. ²¹ Si gi zu maan m inm ingi zeelizu la ti ma, ta faa aagi, naazu guyei nii a ga zeelei ti laal ma. Maz l ti-mavofodaiti ti la yeemaa, ti a e too vai a. Gè ti-yiima elei w niina, aisa gè a li ga tiye zoi naa zu, nii gè minaze eni, gè ma ona wo ti .» ²² Naama volo ná n a Moize guyei naa z ni la, nii é Izelay le nuiti kalani da.

²³ Naa oluma, G o GALAGI ná-deveiti feeni Nun ná-doun zunui Zozuwe ya, é ma: «Yiil , è z b ze e, maz l a a è aazu liizu ga Izelay le nuiti naama yooi zu, nii gè minaze eni ma vaa zu, gè ona. N un nà, nà zu è a.»

²⁴ Si gi zu Moize eni da ga t gooit kpein s , s ila su, ta la y ni oluzu, ²⁵ é niima levei veeni Leevi nuiti zea, niiti ti ni G o GALAGI ná-minaze e kesui ze ezu, é ti ma: ²⁶ «À t s i nii ze e, wo da

G o GALAGI wa-GALAGI ná-minaze e kesui oba . To a y su ná, é
 ga zeelei Izelay le nu us iti daal ma. ²⁷ T ze ba ga, gè kw wa ga
 kololala nuiti, wo akag . Ni za, nà vulua wo zaama, wo a wuze e G o
 GALAGI laal ma, wa aazu k zu ale, sàa oluma! ²⁸ Niizu, à wa-wolodama
 wolaiti gaal ba màa oolii zu, ta kundi iiti kpein, gè guyei ma wooiti bo ti ma, nà
 gee l gi ta zoi zosu ga zeelei ti laal ma. ²⁹ Gè kw , gè , sàa oluma,
 k ni n wo z , wo ze e pelei a, nii gè ná-fai z ai. Naazu
 kp l i a zeeli wo ma elela elei, t ze wa G o GALAGI wanama vai
 , wo zi eleiti ta aazu ná-zii aawanai maalolisu wo ma.»
³⁰ Naa oluma, Moize guye wooiti kpein d ni ga Izelay le nu b i, ti ti p
 m nini.

32

Moize ná-guyei

- ¹ Ee, gee l gi, woilo, nà zu.
 Da e, ee, zoi, dàawooiti m ni!
² Nà-faa w gi u e tonai,
 gòoi zi e n ai,
 e du ui é tufa l t i a,
 e sabalagi é tufai a.
³ Maz l nà G o GALAGI laaseigi wosu.
 À ada-GALAGI maamus !
⁴ To a ga fasai, ná-k wotii laazeeli ,
 ná-peleiti p s leg ,
 woo ila GALAGI e, telebotala vaa la ziima,
 to a telebogai, é z le.
⁵ W un wa, t un tetemazu, wo yaava ,
 wo la m ga ná-dointi,
 t ze s gi a wo a,
 wa ga yaava nuiti, ta s letala nuiti.
⁶ Gimalala nu us iti, i ge la ti ma,
 G o GALAGI zopelei ana wo ?
 Wo- laade aa, wo t nui?
 T laade é a wo t , é a wo ze?
- ⁷ À iz w l w l voloiti su,
 wo ida yee ala ilagilagi ma onagiti bu.
 À wo z l nuiti gaaza a, ta d ga woye.
 À wa-nu l iti gaaza a, ta wo ala da.
⁸ Si gi zu nii é Anii-P -Unda, é zoi veeni la nu us iti b ,
 é nu us iti gaa w , ti vaza zoi a,
 é zoiiti kw gi la,
 é zoolo GALA dointi tieg i ma.
⁹ G o GALAGI n n i a é ga ná-nu us iti,
 Zak e ná-dointi ka ti ga n n .
- ¹⁰ É Izelay le aani te ebai zu, ná zu akai,
 nu la zeini ná, k ni suaiti kpain gooi n .
 É s s boni, é se e, é kula su,
 é aa a ma, e gaazuleegi.
¹¹ K e ko i nii paai ma yi oiti maalo azu,
 é o esu ná-zi oiti maazu,
 é o egi zuvie, é ti ze e,

é ti zo ga o ede aiti, é a li ga tiye.

¹² G o GALAGI ila kpe n a é loni ti lu ,
gala kili gila kpalaa ge la ni ni ba.

¹³ É l ni ga tiye zoi aa oozazu ,
é ti n kulani ga kpalaga aniiti.
É ti n kulani ga k in gul i, é ulazu fasai a,
é wolive wuluiti p n ni k tu tu zoi zu.

¹⁴ É ti n kulani ga nik zaaiti ta-n n i,
ta boli zaaiti ta-n n i,
é baala suai ma wul iti ba,
ta Basan yooi zu aala golaiti, ta ma woli zin iti,
ta molo apagi é ga eleegi,
ta d i papagi.

¹⁵ Su la oozani, Yesulun, nii é ga Izelay le,
é maal t ai ma, é akani.
É w l ni, é akpa, gaazu a volo.
É l ni GALAGI a, nii é t un kp t ai,
é ná-kizo fasai l ili.

¹⁶ Izelay le nuiti ti GALA diini toloi ma,
t zeiti gaa ni,
ti il gala kiligiti polu,
ti zii aawanani ga ti zi ele iti.

¹⁷ Ti a zala aiti kulazu in giti b ,
niiti ti la v l ga gala,
niiti ti la ti w , ti ulaai ga niin ,
niiti wo-m m wolani ti la ni ti l bizu.

¹⁸ Izelay le, è yeema è mak vasai ma, nii è z l gai la,
è yeema GALA ma, nii é z nvui veai è ya.

¹⁹ Si gi zu G o GALAGI naa aani la, é yii aawanani,
t zeiti ná-doun zunuiti ta ná-doun anzanuiti ti aa oni ma.

²⁰ É boni, é ma: «Nà oluavesu ti a,
fai nii é aazu ti z l su, nà naa t názu.
Maz l nu us iti be, ti yaavaai,
dointi be, ti la ga woo ila nu.

²¹ Ti k a ga tolo nu ga naa maa ele, nii é la ga gala,
ti zii aawana ga k ganigiti.
Nà alaa, nà ti zu ga tolo nuiti ga naa maa ele, nii é la ga zii n p .
Nà ti yii aawanazu ga zii ta, nii i ge la ma.

²² Maz l nà-zii aawana abui soga,
to a galai wosu, ey su é zeeli g v alaazu ogi zu,
to a zoi ta gaa aniiti miizu,
é soga gizeiti kpogiti ba.

²³ Nà maan i iizisu ti ma,
nà nà-m inti kpein pilisu ti ma.

²⁴ Pului a ti olo olo,
k l kpadimai ti a, f i ti aa.
Gè suaiti te e ti ma, ti a ti ali ga ga ti- iigai,
ta kaali iti ma wanai.

²⁵ Koi y zu ti, bo a z kp i a ti olu miná,
é a ti ala ti-lointi ma,

p l iti bu, dualuagi a zeeli ti p ma,
zunu loungoiti, ta anzanu loungoiti,
ta iimi legiti, ta k wola l iti, ti p .

²⁶W in ni mà ga gè ti p ma zuwu aale e,
nu us iti ti mina m isi ti zu eteai zu.

²⁷K l gè luani ga ti zili nuiti ti mina ula r un su,
ti a isi ga ta-zobogi a é naa a,
G o GALAGI laade, é a naati kpein k .

²⁸Izelay le a ga zii, nii balagai i pag i ma,
ti alag kele elegi ma.

²⁹Ni ti ni ga ima nu,
ta la faiti z zu aazu,
ti ida elela ele vaiti bu.

³⁰K nu ilagi a zoo ale é nu waagila (1 000) kp ?
Baa nu feleg i n nu waapuug i (10 000) ?
Naa la e naa , ni ti mak vasai la ni ti dini,
ni G o GALAGI la ni yeeze eni ti maazu.

³¹Maz l ti zili nuiti ti kw ga,
ta- alagi é ti mak su, naa la ga Izelay le ná-GALAGI ele.

³²Ti e kpelei, nii ma zuwui ze eai S d me,
ta ga kpelei nii se eai G m l.

Ma l i gwaai wana ,
leez n elei ma waai wana .

³³Ta-l i a ga kaali wanai,
to a ga p aali wana i.

³⁴K l p t , r un nà, G o GALAGI,
nii gè k ele t ai d uzu,
gè mak ba ti laal ma.

³⁵Nà a gè ga potokula nui, gè ti zala, elei soloogai la ti ma,
si gi zu ti- i un su la.

Maz l ti olo olo foloi maa u a gola,
nii deveai ti ma, naa wola maa u a.»

³⁶Ungo, G o GALAGI a ná-nu us iti tukp aale e ga telebodai,
to a ná-boti nuiti maaw in a,
si gi zu é kw su la ga ti-z b i ega,
nu la m ti zaama a ga du , aa yeema nu.

³⁷Názu, to a ma:
«Wa-y alagiti ta mini mu?

Mini a fasai ná, nii wo ni itosu ba?

³⁸Galagiti ti ni wa-zala a zua wul iti miizu,
ti a wa- uya zala ai ma l i le,
ti wuze e l , ti wo a.
Ti wo ga wo mak anii.

³⁹À su w de mu, ga nà ila kpe ka gè ga GALAGI,
ta ili ge la ná r un polu.

Nà a nà a paai wo,
nà ila kpe n a nà a z nvui ve,
nà a gè maawanai woni, nà a gè k d su,
nà sona, nu n p ge la zooga é a kula zèa.

⁴⁰Maz l gè yeel a geezu,

gè d ,gè ma:
 «E elei gè vulua la ga ite, ey su ,
⁴¹gè nà-bo a z kp i aalia,
 gè wuze ea potokulai ma,
 nà r n otokulazu màayose e nuiti ma,
 gè naati kpein sala, niiti ti w inze eai.
⁴²Sìli nuiti ti- amai a nà-m inti so e d i,
 nà-bo a z kp i a yi o ga nuiti ma zuai,
 ta nu maawanaiti ta du iti ti-ma amai,
 ta sìli nuiti ta- undi iiti t ungiti.»

⁴³Zii iligiti, à oozun ná-nu us iti ma!
 G o GALAGI a ná-boti nuiti ti zaa vai otokulazu,
 to a potokulai zu sili nuiti ma,
 to a koto gba vai zu zoi , ná-nu us iti b .

⁴⁴Moize ta Nun ná-doun zunui Zozuwe ti aani, ti niima wuye woiti kpein kala nu us iti b , naati ti m nini.

K ni nuiti ti olo
⁴⁵Moize egai ma ga niima woiti kpein bo Izelay le nuiti ma, ⁴⁶é ni ti ma:
 «À iz niima woiti kpein su, nii gè k zu ga zeele wooi wo laal ma za.
 Wa wo-lointi kala ga tiye, naa a a k , ti olo t gi ná-deveiti kpein bu, ti zi la.
⁴⁷Maz l é la ga wafuun goo wo , wa-eteai a su, niima wooi maa ele ma,
 wo-zii zu a oozaa naama yooi zu, nii wo aazus l su ga w n , wa Zulud n ud na.»

Moize zaa vai wo fai

⁴⁸Naama volo ná n , G o GALAGI ni Moize , é ma: ⁴⁹«L A alime ize kp iti ma, è l Nee o gizei ma, nii é Moa e yooi zu, Zeeliko letema , è Kanaan yooi t , nii gè feezu Izelay le nuiti b ga t n .
⁵⁰Da zaazu gizei naa ma, nii è aazu l zu ma, è li è-m m wolani p , ti zaai, e elei è-li Aal n zaani la G l gizei ma, é li m m wolani p ti zaai.
⁵¹T ze wo la ni ga lada nu b Izelay le nuiti saama, Meeli a iti p b , Kad se, Sin te ebai zu. Wo la ni vaani bu, nà- adedai a ula k l ma Izelay le nuiti gaazu. ⁵²Da y oozama, è zoi naa a ga aazu, nii gè feezu Izelay le nuiti b , k l è la l a ná.»

33

Moize tuya loo vai

Izelay le nuiti b

¹Tuyai t , nii GALA nui Moize tooni Izelay le nuiti b , aisa é a za. ²É ni ma:

G o GALAGI aa , é ze e Sinayi gizei ma,
 é wuze e ti , e foloi, é ze e Seyiil yooi zu,
 to a volozu, é zo Palan ize ma zolig ,
 paa , é ula ná-geezu eela adegai waawaagiti saama,
 t s i ni zea, abui ba.

³Ungo, nu us iti n è ,
 a mak su naati ma, niiti ti ga n iti,
 ta uuni è wu, ti a è-laawooi m ni.

⁴Ada-vaa a é t gi veeni la Moize ya,
 Zak e ná-nu us iti ti s l ga t n .

⁵É ni ga masagi Yesulun unda,
 si gi zu nu us iti ta- undi iiti ti maa ni da,

ta Izelay le wolodamaiti.

⁶ Lu n zii zu ooza, é mina za,
ná-nu us iti ti la m inni, naati y ná .

⁷ W l nii a é boni, é lo Zuda a:
Ee, G o GALAGI, woilo Zuda wooi ma.
Lo tu , è lii la ná-nu us iti p .
Zeeiti ti maalobo,
a i ga ná-kp ba nui sili nuiti daal ma.

⁸ Leevi letegi, é ni ma:
Ee, G o GALAGI! È wuulimegi ta tumimegi veeni a-lada woti nuiti zea, Leevi
mavofodaiti,
niiti è ti olu ulaai Masa,
è ti zakpe Meeli a iti p b .

⁹ Leevi, nii é zu k ta dee ta-vaa ma:
«Gè la w l zu ti al»
T igi é la zeel z zu ni ná-doun zunuiti ta k lointi z zu,
k ai ga woo ila nu è-laawooi ila n , ta a-minaze egi.

¹⁰ Leevi nuiti ta a Zak e ná-nuiti kala ga a-leveli,
ti Izelay le nuiti kala ga a-l gi,
ti ani maku n n giti gala è ,
ti gala zala ai ula a-zala a ulazu .

¹¹ Ee, G o GALAGI, ta ta-z b i a,
è tuya loo botii kpein ma, ti k zu ga yeei.
Ti zili nuiti ta- aa aai olo olo,
niiti kpein ti ti w inze ezu,
tan p ge mina ungi wuze e m n ey su p .

¹² B n zam n letegi, é ni ma:
G o GALAGI n b nui, to a zeini ziil igi zu t un koba,
GALA ka é mak su yeen p ,
to a zeini ná-gizeiti saama.

¹³ Zoz fe letegi, é ni ma:
G o GALAGI tuya loo ná-zooi ,
ga n a ag i é ze ezu geezu ,
ta zou wu wolaiti,

¹⁴ ta gulu waa ag iti, foloi ti izu,
ta gulu waai kpein n ai, ti n su alu-o-alu,

¹⁵ ta veb ani ag iti, gize l za agiti ti feezu,
ta w l w l i zu izeiti ta-l n pag iti.

¹⁶ T n gi nii fiz gai gola, é zooi laavegai.
GALA nii é ulani k l ma kp v goi zu,
nii abui ni sosu ba, naa ná-faan i a,
é ga masa b l gi Zoz fe unba, t igi ziimaze egi wogai da,
é ga k lointi ta- undi ii.

¹⁷ Unfemai a Zoz fe !
Suzeeli e nik zin i.
Min feleg i a ba, e w l w l le ui,
naati ka a a ziiti si a la,
é ti laa ili, é li ga tiye zou ela ga.
Min i gilagi a é ga Efelayime nu us waawaagiti,
z i a é ga Manasee ná-nu us m in m ingiti.

¹⁸ Za ul n letegi, é ni ma:
 Za ul n, oozun a- di loo vaiti su.
 Isakaal, un ze i kp a-ze e otaiti bu.
¹⁹ Wa nu us iti toli wa- ize aa oozagi ma,
 wa zala aiti kula ga telebodai,
 kpolo i ta zi la a aegi ta ga za u,
 wo naavolo m in m in s l .

²⁰ Gade letegi, é ni ma:
 Maamus i a G o GALAGI , nii é zou wolai veezu Gade .
 Gade a loo osu e zala zaai,
 a a ná-sua zogai ali ga, é so k iti ma, é li n unkalagi .
²¹ É yiimaze eni ga ma ag i,
 ná mak gai b , kundi i laamiizu ana.
 To a é loni nu us iti untu ,
 é telebodai zi , e elei GALA ge p la,
 é zoolo faa z legaiti ma, ti wogai Izelay le ná-faa zu.

²² Dan letegi, é ni ma:
 Dan a ga zala okpagi,
 nii é ilisu, é ze e Basan yooi zu.

²³ N fetali letegi, é ni ma:
 N fetali yi oa ga faan i,
 é G o GALAGI ná-tuyaiti p s l ga.
 Ná-zooi é se ezu ga n n ,
 to a zo folo ulazu, é li l kp ma nu yeezazu .

²⁴ As l letegi, é ni ma:
 As l a ga tuya nu, Zak e ná-doun zunuiti saama.
 Undaan b y , k lointi saama,
 k i a l gul i wu.
²⁵ Ná-taazu , s giti ta ga k lui ta k lu igi,
 ná-k d yai y zea, sii ma voloi p su.

²⁶ Ee, Yesulun, GALA pok ma la ná!
 To a gee l gi otasu, é a é è a,
 maayiki , to a tona iingiti su.
²⁷ G o GALAGI a ga nu l uzu ,
 to a ga a- ba nui o zooi ma.
 To a è zili nui è lu ,
 é è ma: «Suwu aale el!»
²⁸ Naazu Izelay le zeini ziil igi zu,
 Zak e ná-dointi ta- ungi a ulazu ga pag y ,
 zooi ná zu, moloji, é ga eleegi, naa n su ná, leez n elei ná,
 geezu a n ai vaza ná ma.

²⁹ Izelay le nuiti, wo undaan ! B ni ka ti wo ele,
 w i wo ga nu us iti G o GALAGI ti izogai?
 To a ga wa- z p gi, nii é aazu é wo a.
 To a alaa ga bo a z kp i, nii wo pil s l su da.
 Wo zili nuiti ta aana wo ga maayei,
 wa lo ta-ada aa oozagiti kpein ma.

34

Moize zaa vai

¹ Moize ze eni Moa en m i zu, é l Nee o gizei ma, Pizega unma , Zeeliko letema . G o GALAGI zooi kpein d ni la, é zo Galaade yooi zu, ey su é zeeli Dan taai ma, ² N fetali yooiti, ta Efelayime ta Manasee, ta Zuda yooi, é ze folo liizu ele olo i a, ³ ta l kp ma nu yeezazu yooi, ta Zeeliko n m i, taai nii d wuluiti ti su, é zeeli S waal. ⁴ G o GALAGI ni ma: «Zooi ana, gè minaze eni la, gè ona A alaame , ta Izaake, ta Zak e, gè ti ma: «Nà feezu wo-mavofodaiti b .» Gè d ga e, è ka ga aazu , k l è la l a ná p .»

⁵ Miná a G o GALAGI ná-boti nui Moize zaani ná, Moa e yooi zu, e elei G o GALAGI ná-devei ni la. ⁶ G o GALAGI maa uluni miná, n m i zu, Moa e yooi zu, B te-Pey l letema . Nu n p ge la ná-kabaye ei w ni, ey su niizu. ⁷ Moize kona ungila puufeleg (120) z l ni, si gi zu é zaani la. Gaazu maa la ni idini, ta la ni ulani ná-z b i la. ⁸ Izelay le nuiti ti Moize ná-saa w l i woni folo uusa ag (30) laawu, Moa en m i zu. Naa olu, g l i ta gaan n i é woni Moize ná-fai zu, naati gaa elani.

⁹ Nun ná-doun zunui Zozuwe laaveni ga ima y nvui, maz l Moize yeelaani ma. É zo názu ma, Izelay le nuiti ti oloni b , ti zi é zoloo deveiti ma, niiti G o GALAGI ti veeni Moize ya.

¹⁰ Kaipa, GALA goo wo nu la m wuze eni Izelay le nuiti saama ga Moize ele, nii G o GALAGI ni kaazu aazuni ta aazu. ¹¹ Nu n p ge la ok ga ma, poogiti ta maa l vaa wolaiti su, nii G o GALAGI te eni ga é ti , Ezipete masagi Fala n aazu ta ná-boti nu wolaiti, ta ná-nu us iti kpein, ¹² ta z b su wotiiti ti maayikiai, niiti Moize ti ni Izelay le nuiti gaazu.

Zozuwe Ná-S

S i l zeizu ma woo m ungiti
Zozuwe ná-s i a Kanaan yooi zo fai l zu, ta Izelay le wolodamaiti sei elei zooi naa zu. Zozuwe, nii é ni ga Moize otogi, naa a é loni ti lu .

S i nii zu vaiti ti ni, é zo kona waagila unnaanig (1 400) ma, é li kona waagila unfeleg puunaanig (1 240) zi gi zu , aisa Yesu Kilista a z l .
Naa kpein ge ni kona uusa ag (30) ala laawu (14:10).

Izelay le nu us iti kulaai ma Ezipete yooi zu, ti k ni ga kona uunaanig (40), aisa ti a l minaze e zooi zu, nii é ga Kanaan yooi.

Kanaan yooi zo fai ele t ni ga faa sa ag :

1 Kanaan yooi zo fai, (gaa w su 1 é li 12).

2 Zooi aa w vai, (gaa w su 13 é li 21).

3 Zozuwe ná-eteai aa elagi, (gaa w su 22 é li 24).

GALA ge zooi veeni ná-nu us iti zea, é ná-minaze egi laazeelini, nii é boni ti-m m wolani b , é niin ga Moize maa ele.

GALA ta Izelay le nuiti z zu , é lo Kanaan yooi vai a, faa e b l ai, e ti ula vai Ezipete yooi zu. Ti ula vai Ezipete yooi a, GALA i a é ti maaloboni, é k i ná-nu us iti b , ti li lu ma pil s l gai zu.

Zooi aa w vai, nii s l gai, ta nii é la d z l ni, é a ve s gilagilagi ya, naa a GALA ná-n b il zu, ga Izelay le nuiti p ge you z l ga t n . Naama isi i a de ada ti daaseigiti kalasu la, gaa w sui tanigaani su (gaa w su 13, 15 ta 16 zu).

Kanaan yooi zo fai, ta gaa w vai, a GALA ná-woo iladai l zu, ná-minaze egi daazeeli vai zu, k l Zozuwe ná-s i a d zu alaa ga k ni nu us iti ti z b ze e. Izelay le nuiti sei vai zii iligiti saama, niiti ti la GALA kw , naa ni ga faa aagi, é ti li kidaale elalai ma. Naa a é k ni Zozuwe nuiti gaal ni ba Sik me, ti minaze e olu ga niin , naa a bogai ga kp aa elagi gaa w su 24 zu. Nu us iti ti minaze eni ga ti botii GALA b . Izelay le nuiti, ta ta-yooi ná-faa l mai, ma zu ulai l zeizu ana, si n p su k ni Izelay le nuiti ti loo isu ga ziimaze egi ti boni, ti l a faa aagi zu, k ni ti naa laazeeli.

Zozuwe zei vai

nu us iti unda

¹ G o GALAGI ná-boti nui Moize zaa oluma, G o GALAGI ni Nun ná-doun zunui Zozuwe ma, Moize ná-kp ba nui: ² «Nà-boti nui Moize zaa. Niizu, ele t na, a-o, niima nu us iti-yo, wo Zulud n ud , wo l zooi naa zu, nii gè feezu Izelay le nuiti zea. ³ Ada n p wo- i a lona ná ma, gè miná vea wo , e elei gè boni la Moize ma. ⁴ Wa-yooi a zo te ebai ma, ey su é zeeli Li an izeiti ma, ta zi wolai Ufelate, G te nuiti ta-yooi kpein ka su, é zei Kpolo Wolai a, folo liizu elei. ⁵ Nu n p ge la loga è lu , è-zii ma voloi p su. Nà è a, e elei gè ni la Moize a, gè la yee ega è a p , gè la l a è a g l in. ⁶ Yiil , è z b ze e, maz l è-zaalai zu a niima nu us iti ti zooi z l su da ga t n , nii gè ma minaze e boni ti-m m wolani b , ga nà feezu ti ya. ⁷ K ni n è yiil , è z b ze e ga pag , è olo t gooi kpein b , nii nà-boti nui Moize s ni è , è zi la, è mina ze e ba, è a li ga yeeza, aa i, naazu a zobo s l fai kpein su, è k zu. ⁸ È a t s i nii ala, è a y p ga su woiti, è isi ti zu

folo kpidi a, naa a a k è olo su wooi p b , maz l názu a è-
vaiti su t zu la, è zobo s l fai kpein su, è k zu. ⁹ Gè la boni è ma
aa ga, yiil , èz b ze e? Mina lua ani n p ba, è zasu mina ali, maz l
nà, G o GALAGI, a-GALAGI, nà è a, n p è liizu ná.»

Zulud n ud vai
ma ele t i

¹⁰ Zozuwe niima leveiti feeni nu us iti ta- undi iiti zea, é ti ma: ¹¹ «À
zi ade- uuzu ná p , wo devei ve nu us iti zea, ga ti daamianigi ele
t , maz l folo sa ag oluma, wa Zulud n nii
ud zu, wo li, wo zoi ze e ga w n , nii G o GALAGI wa-GALAGI feezu.»

¹² Zozuwe ni Lu n ná-bolodai , ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-
bolodai ilazu , é ti ma: ¹³ «À iz devei zu, nii G o GALAGI ná-
boti nui Moize feeni wo ya, é wo ma: <G o GALAGI wa-GALAGI zoi vea
wo ya, é doo ogi ve wo ya.> ¹⁴ Wo-anzaiti, ta wo-lointi, ta wa-loganiiti ta y Zulud n
olu folo ulazu elei, zoi naa zu nii Moize feeni wo ya, k l zunuiti kpein,
ti ga k nuiti, wa ud , wo lo wo- leaiti untu k ma ,
wo yeeve ti , ¹⁵ ey su G o GALAGI wa-GALAGI doo o fe ti ga wo
ele, ti zoi naa z l , nii é feezu ti . Naa oluma, wa ale ma niina
w n ma yooi zu, wo zeí ná p , Zulud n folo ulazu elei, e elei G o
GALAGI ná-boti nui Moize boni la.»

¹⁶ Ti Zozuwe woo aa oteni, ti ma: «Devei kpein è fea, gá naa kpein so,
n p è gi le esu ná, gá li miná. ¹⁷ Gá olo è , e elei gi oloni la Moize
. G o GALAGI, a-GALAGI è a, e elei é ni la Moize a.
¹⁸ Z in p a akana a- undi ilai laal ma, é la oloni a-leveiti kpein
b , ta naama nui aa. Yiil n , èz b ze e!»

2

Zeeliko zu t fai

¹ Nun ná-doun zunui Zozuwe n n feleg le eni d uzu, ti ze e Akasia
n m i zu, é ti ma: «À li, wo zoi zu t , ta Zeeliko .» Ti liini, ti
i kolo olo anzanui ta ná-p l i wu, nii daaseigi ni ga La a e.

² Ti ni Zeeliko masagi ma: «W l , Izelay le nuiti seeli kpidi, ga ti
zoi zu t .» ³ Zeeliko masagi keelai le eni La a e ma, é ma: «Zunuiti fe gi
ya, ti iai a- l i wu, maz l zoi zu t fai a ti aai ma.» ⁴ K l
anzanui zunu feleg iti se eni, é ti l u, é ma: «Gaamazu, zunui naati ti
aani p b , k l gè la ni ti-ze ez u w . ⁵ Si i daa laa ulu zi gi
zu, fitilima , ma zunuiti ti ulani, ti li, gè la kw , ti liai ná. À suvil , wo
il ti olu, wa ti zum nsu.»

⁶ T un é ti l ni p l ma doo o bosu , é ti l u geze aku
zi igi wu, nii é k ele t ni ná-p l ma . ⁷ Masagi
ná-keelaiti ti il ni ti olu pelei naa zu, nii é liizu Zulud n maale esu elei. Ti
ulani n taai a feya, ti si igi laa ulu ti olu elei.

La a e ta n n feleg iti
ta-woolaamai

⁸ La a e l ni p l ma doo o bosu , é ma w inti ka, aisa ti
a la. ⁹ É ni ti ma: «Gè kw ni ga G o GALAGI niima yooi vee wo
, dualuagi gi zoga, y zu nu us iti kpein sasu a alizu wo
lu . ¹⁰ Maz l gi m nini ga G o GALAGI Seeli Kpolo i v ni su
wo lu , si gi zu wo ulani la Ezipete yooi a. Gi naa m nini, elei wo Am l
nuiti ta-masa feleg iti soni da, Si on ta W ge, ti ni masadai zu Zulud n
olu elei, folo ulazu elei, wo ti zuwu aale e ta ta-nu us iti, wo ta-yooi
olo olo. ¹¹ Gi naama vaiti m nigai ma, gi i ge le ea. Nu n p zii la l a, é

a lo wo lu . T ze i G o GALAGI wa-GALAGI a é ga GALA, gee l gi zu ta zoi ma. ¹² Niizu, à onana b , G o GALAGI laaseigi zu, ga faan i gè k ai wo , wa buu w , wa alaagi wo faan nà-p l ye ei . À poogi ta ve zèa, nii nà la da. ¹³ À minaze e b ga wa k y vulua, ta dèe, ta k ná-dointi, ta t n iti kpein, wo la vaa bu, gi a za.» ¹⁴ Zunui niiti ti ni ma: «Ni n wo la gi maal ni, gi onaa gi-y nvui ma, gá ga woo ila nu gá-minaze egi zu, gá ga faan wuu w nu è , si gi zu G o GALAGI zoi veezu la gi .»

¹⁵ La a e ná-p l i ni loni taai ma zi igi a, si igi oozu i a é ni zeini ná. Naa a é k ni, é zooni é zunu feleg iti kula fen t l i laa , é ti yei ga galui. ¹⁶ É ni ti ma: «À li ga gize yooi zu elei, ni naa laade, wo la ulaa wo nuiti zea. À l u ná folo sa ag laawu, ey su ti ale ma. Naa olu, wa pele zo niina.» ¹⁷ Zunu feleg i naati ti ni ma: «W l , elei gá minaze egi a y ma la, nii è boga ga gi k è , faa la a gi a: ¹⁸ Aisa gi a a zoi zu, galu igi nii ili fen t l i laa , nii gi ulaai daa , gi il , è è- , ta è-lee, ta è- leaiti, ta a- l ye ei kpein gaal ba a- l i wu. ¹⁹ Nu n p a ud na a- l i ma ofalagi maazu, é ula etea , naa ma amai a la t i unma, faa la a gi a. K l ni gá yeev una naa ta ila kpalaaba, niiti ti è a p l i wu, naa ma amai a la gi unma. ²⁰ Ni a gi maal na, faa la gi a, é lo konai a, gi bogai è .» ²¹ É ni ti ma: «É , e elei wa-minaze egi la!» É eni ti a, ti li. É galu igi ilini ná-fen t l i laa .

²² Ti liini, ti zeeli gize yooi zu, ti y ná, ey su folo sa ag , ey su ti aizi nuiti ti ale ma. Ti aizi nuiti ti ti aizi ni pele oba ná p , ti la ti aani. ²³ Zunu feleg iti ti yeini olu, ti ze e gize yooi zu, ti Zulud n ud . Ti zeelini Zozuwe b , Nun ná-doun zunui, ti oluvaawo ma ga nii kpein é zi ni. ²⁴ Ti ni Zozuwe ma: «Gaama e, G o GALAGI zoi kpein fee ade , maz l zoi zu nu us iti kpein sasu a alizu ade lu .»

3

Zulud n ud vai

¹ Zozuwe wuze eni poluma zobui, ta Izelay le nuiti kpein ti ze e ti- uuzu Akasia n m i zu, ti li, ti u Zulud n zi la , ti i miná, aisa ti a ud . ² Folosa ag oluma, nu us iti ta- undi iiti ti ti- uuzu maa akuni, ³ ti devei niiti fe ti ya: «Si gi zu wa zala a ula nuiti kaana la, Leevi nuiti ti G o GALAGI wa-GALAGI ná-minaze e kesui ze eai, wa ze e niina wo- uuzu wo ná, wo il ti olu. ⁴ Waz zu a wa minaze e kesui, ga kilo ila. À mina maa u a ba. Wa pelei w naazu, nii wa zi la, maz l kaipa wo la d zi ni ga ná elei.»

⁵ Zozuwe ni nu us iti ma: «À ade, maz l lina, G o GALAGI a laav vaa wolaiti k zu wo zaama.» ⁶ É ni zala a ula nuiti ma: «À minaze e kesui ze e, wo lo nu us iti tu si i zu.» Ti minaze e kesui ze eni, ti lo nu us iti tu .

⁷ G o GALAGI ni Zozuwe ma: «Za n , nà t zeizu ga è w l a Izelay le nuiti gaazu, ti kw ga nà zu è a, e elei gè ni la Moize a. ⁸ Devei nii ve zala a ula nuiti zea, niiti ti minaze e kesui ze ezu, ga ta zeelina Zulud n zi wolai laa , ti- i a lona zi i wu, ti lo miná.»

⁹ Zozuwe ni Izelay le nuiti kpein p , é ti ma: «À maa u a, wo woilo G o GALAGI wa-GALAGI laawooiti ma. ¹⁰ P t elei wa kw da ga z nvu su GALAGI, to a wo zaama, to a Kanaan nuiti kp wo lu , ta G te nuiti, ta Geeve nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Giilegase nuiti, ta Am l nuiti, ta Yee use nuiti: ¹¹ Eteai p Mali ii ná-minaze e kesui a Zulud n ud zu wo aazu. ¹² À yeelo zunu puug

maazu feleg (12) a niina, Izelay le wolodaiti su, boloda ila, nu ila. ¹³ Si gi zu zala a ula nuiti ti G o GALAGI, eteai p Mali ii ná-minaze e kesui ze ezu, naati ti- i il su la Zulud n wu, zi wolai a le esu fele, zi i é ze ezu maazu elei, naa a lo, gaal ba e si igi.»

¹⁴ Nu us iti ti ta-ze e otaiti p ni su, Zulud n ud vai zu. Zala a ula nuiti ti minaze e kesui ze eni, ti lo ti lu . ¹⁵ Molo le e zi gi zu ni de, Zulud n a a ve yeen p , é ud ma akegiti maazu. Si gi zu zala a ula nuiti ti minaze e kesui ze ezu la, ti- i maay ni la zi i wu, ¹⁶ zi i nii é ni yeizu, é a ze e maazu elei, naa zuzoni, é la m ni yeizu, é loni gaa oozae si igi, é li oozama, é zo Adame taai ma, é li Saaletan ele. K l t un, buu elei, zi i nii é yeizu Kpolo Wanai pelei, Zulud n ma tu n m i zu, naa ni yeizu, ey su é v . Nu us iti ti le eni Zeeliko letema . ¹⁷ Zala a ula nuiti ti ni G o GALAGI ná-minaze e kesui ze ezu, ti loni Zulud n zi laazu , ná v ai. Ti y ni loni ná kpaan, ey su nuiti kpein ti le e, ti- i maav ai.

4

Kiz su tu puug maazu feleg iti (12)

¹ Nu us iti kpein kpegai mag a Zulud n ud , G o GALAGI ni Zozuwe ma: ² «À yeelo zunu puug maazu feleg (12) a, boloda ila, nu ila. ³ À bo ti ma, ti li, ti k tu puug maazu feleg (12) ze e, Zulud n zi laazu , zala a ula nuiti ti a loni ná, wo li ga tiye ada wo iizu ná, za idii.»

⁴ Zozuwe zunu puug maazu feleg iti (12) tolini, niiti é yeeloni ti a, Izelay le nuiti saama, boloda ila, nu ila, ⁵ é ti ma: «À le e G o GALAGI ná-minaze e kesui akala , wo li Zulud n zi laazu , wo ilagilagi k tui aizi , é da ma, wo se e ga Izelay le wolodai lieg i, ⁶ naa a a k , é ga poogi wo zaama. Si n p su wo-loun zunuiti ta wo aaza ana la ga: <Niima tuiti ta ga leeni wo ?>, ⁷ wa ti ma: <Zulud n le eni su fele G o GALAGI ná-minaze e kesui lu , si gi zu é ni zi wolai ud zu la. Niima tuiti ta ga iz sui Izelay le nuiti kpein b ey su , é d ga Zulud n le eni su fele.> »

⁸ Izelay le nuiti ti naa ni, nii Zozuwe boni ti ma. Ti k tu puug maazu feleg (12) ze eni Zulud n zi laazu , k tu ilagila Izelay le wolodai ilagilagi , e elei G o GALAGI d ni la ga Zozuwe. Ti liini ga tiye ti-uuzu , ti ti la ná. ⁹ Zozuwe k tu puug maazu feleg (12) iligaa loni Zulud n zi laazu , zala a ula nuiti ti ni loni ná, niiti minaze e kesui ni ti ya. K tui naati ta ná zaa aza.

¹⁰ Zala a ula nuiti ti ni minaze e kesui ze ezu, ti y ni loni Zulud n zi laazu , ey su devei nii kpein G o GALAGI boni Zozuwe ma, nu us iti ti naati kpein k . Zozuwe deveiti kpein k ni, e elei Moize feeni la zea. Nu us iti ti aazuvil ni, ti le e. ¹¹ Si gi zu nu us iti kpein ti le eni da zi olu elei, G o GALAGI ná-minaze e kesui ta zala a ula nuiti ti le eni, ti lo nu us iti untu . ¹² Lu n ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ilazu , naati ta-zunuiti ti ni zi zu Izelay le nui z iti tu , ti maa iliai ga k z laiti, e elei Moize ma levei veeni la ti ya. ¹³ K nu waa uunaanig (40 000) ala, ti maa iliai ga k z laiti, naati ka ti liini k vai ma, G o GALAGI aazu, Zeeliko n m i zu. ¹⁴ Naama voloi, G o GALAGI Zozuwe w l ni Izelay le nuiti gaazu, ti unfema veeni ná-kundi ilai , e elei n ti k ni la Moize , sii ma voloi p su.

¹⁵ G o GALAGI ni Zozuwe ma: ¹⁶ «Devei ve zala a ula nuiti zea, ti zeele woo esui ze ezu, ti l , ti ula Zulud n zi laazu .» ¹⁷ Zozuwe naama levei

veeni zala a ula nuiti zea, é ti ma: «À l , wo ula Zulud n zi laazu .»
¹⁸ Si gi zu zala a ula nuiti, niiti ti G o GALAGI ná-minaze e kesui ze ezu, ti ulani la zi laazu , ti- i lo kakei ma, Zulud n i laani su olu, é náti p daave, é a yei, e elei é ni la p l mazu.

¹⁹ Nu us iti ti Zulud n ud ni, alu m ungi ma volo puug i ma. Ti liini, ti u Gilegale, Zeeliko w pelema , folo ulazu elei. ²⁰ K tu puug maazu feleg iti (12) ti ti ze eni Zulud n zi laazu , Zozuwe naati toni Gilegale. ²¹ Naa olu é ni Izelay le nuiti ma: «Ni yeei ta, wo-mavofodaiti ti ti- ni gaaza asu da ga k tui niiti ta ga leeni? ²² Wa gaal ga tiye, elei Izelay le nu us iti ti Zulud n ud ni la ga a v i, ²³ maz l G o GALAGI wa-GALAGI Zulud n v ni su daazu , ey su wo le e, e elei é k ni la ga Seeli Kpolo i gi lu , nii a k gi ud . ²⁴ É naa ni, nii a k eteai zu nu us iti kpein ti kw elei ná-z b i w l ai la, naa a k wa alaagi wo lua G o GALAGI wa-GALAGI a, wo a d bi.»

5

¹ Am l nuiti ta-masagiti kpein ti zeini Zulud n folo liizu elei, ta Kanaan masagiti ti zeini Kpolo Wolai laa , ti m nini ga G o GALAGI Zulud n v ni su Izelay le nuiti tu , ey su ti le e. Ti i ge le eni, nu n p zii la ni l ni, é a lo Izelay le nuiti tu .

Buze e niin giti
 tati fai p l olu

² Naama zi gi zu n , G o GALAGI ni Zozuwe ma: «K tuiti kp t ga bo ai, é tatip l olu vai l ze i olu Izelay le nu niin i niiti ta-vaa zu.»

³ Zozuwe k tuiti kp t ni ga bo ai, é Izelay le nuiti tatini p l olu gizei oba , Alal te (nii polu ga «tatip l olui»). ⁴ P t , lee vaa zu Zozuwe ti latini p l olu: Zunui nii kpein ná-konagi zeelini k vai ma, ti ulani Ezipete yooi zu, naati p ti zaani pelei zu, te ebai zu, ti ulaai ma Ezipete yooi a. ⁵ Ti p ti latini p l olu. K l zunu loin kpein é z l ni pelei zu, te ebai ud zi gi zu, ti ulaai ma Ezipete yooi a, nu la ni naa tan p tatini p l olu. ⁶ Izelay le nuiti ti y ni zi zu te ebai zu, é ga kona uunaanig (40), ey su zunuiti, ma alamaiti, niiti ti zeelini k vai ma, ti ulazu Ezipete yooi a, naati ti za. T ze i ti la ni G o GALAGI wooi zoni. G o GALAGI onani ga é la ti y ga ná, ti a zooi naa a ga aazu, nii é minaze eni, é ona ná-faa zu ti-m m wolani b , ga é fe ade , n n i ta k in gul i oo aai ná. ⁷ Ti-loun zunuiti ka é ti zeini ti- otogi zu. Zozuwe ti latini p l olu, t ze i ti la ni d latini p l olu, ta-zi wo si gi zu te ebai zu.

⁸ Si gi zu ti zunuiti p tatini da p l olu, ti y ni ada ilagi, ti- uuzu , ey su ti d . ⁹ Naa oluma, G o GALAGI ni Zozuwe ma: «Za, gè Ezipete unfegi ze ea wo aazu.»

Naa a é ba, ada ná laaseigi ni ga Gilegale.* Daaseigi naa a é ba zaa aza.

Pake f tii
 ta manegi e fai

¹⁰ Si gi zu Izelay le nuiti ti ni uuni la Gilegale, ti Pake f tii ulani alugi ma volo puug maazu naanisi i (14) ma k i, Zeeliko n m i zu. ¹¹ Poluma voloi n , ti zooi a l n gi ta miini, ului nii l la su, ta ani ae eegai. ¹² Poluma voloi n a manegi ete eni la uu vai a, t ze i ti ni zoosu ti n s l ga zooi zu ziinziin ganigiti ma waaiti. Mane ge la m ni ná Izelay le nuiti b , ti ni niina Kanaan yooi zu ziinziin ganigiti miizu naama onagi.

* 5:9 Gilegale: daaseigi nii ti maa u aai a ta «se eai.»

Ɔ o GALAGI ná-k undi ii
 aa vai
¹³ Foloji ta, Zozuwe ni Zeeliko oba , é aazuwuzé eni, é zunui ta a,
 é loni kakala , ná-bo a z kp i ulaai maala agi zu, é zoni zea. Zozuwe
 maa u ani ba, é gaaza a, é ma: «Da ga gá-nui ta, aa gi zili nuiti ti ta?»¹⁴ Zunui
 goo aa oteni, é ma: «Ba-o. Nà ga Ɔ o GALAGI ná-k undi ii,
 unkula ele a gè su.»
 Zozuwe n k ni, é unpil zoi ma, é ma: «Màli ii, nà ga a-
 woti nui, a-levei a ga geleni?»¹⁵ Ɔ o GALAGI ná-k undi ii
 goo aa oteni, é ma: «Da-za alagiti kula a, maz l ada è
 loni ná, naa adeg .» Zozuwe gooi zoni, é k ana.

6

Zeeliko zo fai
Izelay le nuiti b

¹ Zeeliko taai laa uluni kpekpe, Izelay le nuiti maa ele ma. Nu la ni l zu,
 nu la ni ulazu. ² Ɔ o GALAGI ni Zozuwe ma: «W l , gè Zeeliko l a
 è yeezu, ta ná-masagi, ta ná-k nu z z giti kpein. ³ Foloji zita
 laawu, a-o, a- nuiti-yo, folo-o-folo wa a lati taai ma, naa ila
 folo ila. ⁴ Zala a ula nu l fela, niiti baala min u ugi ti ilagilagi ya, naati
 ta lo minaze e kesui lu . Foloji felasi i, wa lati taai ma, ná l fela, zala a
 ula nuiti ta pu ugi v niina. ⁵ Si gi zu nu us iti ti baala sin u ugi v
 wooi m nisu da su oozaai, s p ka kpeei loo ma, taai ma zi igiti ta wolo
 gaamago n . Nu us iti ta taai zo, s ge l ga letegi.»

⁶ Nun ná-doun zunui Zozuwe zala a ula nuiti tolini, é ti ma: «À minaze e
 kesui ze e, zala a ula nu l fela baala sin u u d fela ze e, ti lo Ɔ o
 GALAGI ná-minaze e kesui lu .» ⁷ Naa oluma é ni nu us iti ma: «À li,
 wo lati taai ma, k zunu z z giti kpein ti lo Ɔ o GALAGI ná-
 minaze e kesui lu .»

⁸ Nu us iti ti k ni, e elei Zozuwe devei veeni la. Zala a ula nu
 l felaiti, ti pu u d felaiti se eni, kp t ai ga baala sin min iti. Ti loni
 Ɔ o GALAGI ná-minaze e kesui lu , ti t ze ga pu ugi v a. Ɔ o
 GALAGI ná-minaze e kesui il ni ti olu. ⁹ K nui tanigaa ti ni loni
 zala a ula nuiti tu , niiti ti ni pu ugi v zu, ta k nui z iti ti
 il ni kesui olu. Ti ni zi zu pu ugi wooi ma. ¹⁰ Zozuwe naama levei veeni
 nu us iti zea, é ti ma: «À mina kpee loo pa, nu mina wo woom ni, woo ila
 kpalaa mina ula wo-laa , ey su foloi nà devei ve la wo ya, ga wo kpeei loo. Wa
 woo ula niina.»¹¹ Ɔ o GALAGI ná-minaze e kesui latini taai ma, ná ila.
 Naa olu ti liini ti- uuzu , ti i ná kpidii.

¹² Zozuwe wuze eni ga sobuzobui. Zala a ula nuiti ti Ɔ o GALAGI ná-
 minaze e kesui ze eni. ¹³ Zala a ula nu l felaiti, ti pu u d felaiti se eni,
 niiti ti t ai ga baala sin min iti, naati ti il ni pelei zu m n , Ɔ o
 GALAGI ná-minaze e kesui lu , ti a tiv . K nui tanigaa ti loni ti lu ,
 k nui z iti ti il ni Ɔ o GALAGI ná-minaze e kesui olu. Ti ni
 zi zu pu ugi wooi n ma. ¹⁴ Ti latini taai ma, ná ila, foloi velesi i. Naa olu
 ti ale ma ti- uuzu . Ti k ni ana n folo l zitai kpein su.

¹⁵ Foloji felasi i ma, ti wuze eni ga gosui, ti lati taai ma, ná l fela ana
 n . Naama volo ila kpegi n ti latini taai ma ga d fela. ¹⁶ D felasi i ma,
 zala a ula nuiti ti pu ugi v ni, Zozuwe ni nu us iti ma: «À kpeei loo,
 maz l Ɔ o GALAGI taai vea wo ! ¹⁷ Taai a ulazu ga zala ai
 Ɔ o GALAGI , ta su aniiti kpein. K ni kolo olo anzanui La a e ila kpe
 n a a y vulua, ta niiti kpein ta ba ná- p l i wu, maz l to a é zunuiti
 d uni, niiti ade ti le eni. ¹⁸ K l à dama! À zo, wo dama ga nii

maa i ba G o GALAGI . À mina naa tan p se e, nii maa i ba, wo a Izelay le uuzu l nimizai zu, wo a maan i ba. ¹⁹Walii kpein, ta zanugi, ta k lu is laiti, ta k lu z laiti, naa kpein fee G o GALAGI . Ta uuzu G o GALAGI ná-naavolo mak su .»
²⁰Ti pu ugi v ni. Nu us iti ti m nigai ma, ti kpeei looni, ti woo ula la, si igi woloni gaamago n . Nu us iti ti ilini taazu , s ge l ga letegi, ti taai zo. ²¹Ti taai zu nu us iti p suwu aale eni, zunuiti ta anzanuiti, nu niin iti ta nu l iti. An nik iti p ka ti ti zuwu aale eni, ta baalagiti, ta soovalegiti.

La a e ta ná-nuiti mak fai
²²Zozuwe ni zunu feleg iti ma, niiti ti zooi zu t ni: «À li kolo olo anzanui ná-p l i wu, wo anzanui naa ula, ta n n iti kpein, e elei wo minaze eni la b , wo ona.» ²³Zunu feleg iti ti liini zou zu t fai ma, naati ti liini, ti La a e ula, ta k , ta dee, ta k leaiti, ta n n iti kpein, ti ná-nuiti p kula. Ti aa ti maazu, ti ti u Izelay le nuiti puuzu olu . ²⁴Ti taai alani, ta nii kpein é ni ná. K ni walii, ta zanugi, ta k lu is laiti, ta k lu z laiti, ti naati puuni G o GALAGI ná-naavolo mak su . ²⁵Zozuwe kolo olo anzanui La a e y nvui mak ni, ta ná-p l ye ei, ta niiti kpein ti ni ga n n . É zeini Izelay le nuiti saama ey su zaa aza. Maz l é keelaiti d uni ga pag , niiti Zozuwe ti le eni Zeeliko t fai ma.

²⁶Naama zi gi zu, Zozuwe niima onai woni, é ma:
«Naama zunui a ga foovoo nu G o GALAGI aazu,
nii a wuze e, é é Zeeliko taai lo olu.
Ná-doun zunu m ungi y nvui a
a y buulaagi ma ye ei w vai zu.
Ná-doun zunu aa elagi y nvui a
a y kpogiti too vai zu.»

²⁷G o GALAGI ni Zozuwe a, t i ulani zooi p su.

7

Akan ná-kotoi

¹Izelay le nuiti ti woo alada vaa wola ni, é lo aniiti ba, niiti G o GALAGI maa i ni ti a, ga nu mina ta ze e. Zuda ná-bolodai zu nui ta, nii daa ga Akan, Kaalemi ná-doun zunui, nii é ga Za edi ná-doun zunui, Za edi n n ma i ni ga Zeela. Akan naa a é ma anii tanigaa ze eni . G o GALAGI wola yii aawanani Izelay le nuiti ma.

²Zozuwe y ni Zeeliko, é zunuiti te e Ayi taazu , B te-Av n oba , Beet le folo ulazu elei, é valini ti ma ga ti ma yooi zu t . N n gi naati ti liini, ti Ayi t . ³Ti aleni ma Zozuwe b , ti ma: «Nu us i kpein ge mina li, zunu waafeleg (2 000) aa waasa ag (3 000) n li, ta v ni Ayi ma. Mina nu us i kpein kp l , de-zakpe iti ti la m inni.»

⁴Naa a é k ni ti k nu waasa ag (3 000) le eni, ti li, ti laal taai wu, k l Ayi laa eaiti ti ti ni. ⁵Ayi nuiti ti zunu uusa ag maazu l zita (36) ala aani ti a. Ti il ni z iti polu, ti ze e nul zu taazu . Ti v nini ti ma taai ma izei yeizu , ey su ti zeeli zanu kulazu . Nu us iti ti i ge le eni, ti ala ta-zobogi p ma.

⁶Zozuwe ta Izelay le wolaiti ti ta-ze eiti balini ga, ti fufiligi u t ungit ma, ti la zooi ma G o GALAGI ná-minaze e kesui akala , ti y ni ná, kp k i zeeli. ⁷Zozuwe ni ma: «Ee, Màli ii, G o GALAGI, lee vaa zu è Zulud n maazu ud ai ga niima nu us iti, gil vai e Am l nuiti zeezu aa, ga ti gi undaa ili? Ni gi y ni su ila Zulud n zi wolai olu elei! ⁸N un nà, Màli ii, leeni a nà bo, niizu Izelay le nuiti ti elaa ti zili nuiti ba? ⁹Kanaan nuiti ta zii z iti

ti zeini zooli zu, ta su w su, ta gi maa oolizu, ti gi-laaseigi aa a, é ula zooli a. Naazu leeni a è k zu ga è-laasei golai?»

¹⁰ G o GALAGI ni Zozuwe ma: «Wuze e! Lee vaa zu è y su laani zooli ma, è laa ad ai? ¹¹ Izelay le kotoi . Ti minaze egi olo olog , nii gè boni ti . Ti maa ba aniiti se e , ti ga r n iti, ti ti unma, ti z i wo, ti d aniiti saama. ¹² Naa a é ba, Izelay le nuiti ti la loga ti zili nuiti tu , ti a zi ti wu. Ta y elazu n ti zili nuiti ba, maz l tiya i ti a ga maa ba anii. Gè la y su zu wo a, ni wo la naa olo oloni, nii é wo zaama ga maa ba anii. ¹³ Wuze e, è nu us iti toli, è ti ade. Bo ti ma ga ti ade lina vaa ma, maz l w l nii a G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI bosu: Maa ba anii a wo zaama, Izelay le nuiti. Wo la zooga wo a zi wo zili nuiti bu, ni wo la naa ulani zaama. ¹⁴ Lina sobu, wa aazu, wo lo gàazu ga boloda elei. Naa olu bolodai nii G o GALAGI a yeelona ba, naati ta l ga koi elei. P l ye ei nii G o GALAGI a yeelona ba, naama zunuiti ta l niina ga gilagila. ¹⁵ Z i n p a zona ga s ba nui, ga to a é maa ba anii ze eai, to a ala ta n n iti kpein, t ze i é G o GALAGI ná-minaze egi olo olog , é aa ula ma vaa a Izelay le nuiti saama.»

Akan ná-kotoi ma zalai

z l fai

¹⁶ Poluma zobui, Zozuwe wuze eni ga sobui, é Izelay le nuiti toli ga boloda elei. Zuda ná-bolodai a é zoni. ¹⁷ É ti lolini ga koi elei. Zeela ná-koi a é zoni. É Zeela ná-koi lolini. Za edi ná-p l ye ei a é zoni. ¹⁸ É naama l ye ei lolini ga zunui ilagilagi. Akan a é zoni, Kaalemi ná-doun zunui, nii é ga Za edi ná-doun zunui, Za edi n n ma i ni ga Zeela, Zuda ná-bolodai zu.

¹⁹ Zozuwe ni Akan ma: «Dòun zunu, l biyai ve G o GALAGI , Izelay le ná-GALAGI, unfemai ve b , naa l ga ze, nii è k ai, mina d u bà.»

²⁰ Akan Zozuwe woo aa oteni, é ma: «Gaama e, gè kotoi G o GALAGI laal ma, Izelay le ná-GALAGI. W l nii a gè k ai: ²¹ Gè se eungi aani Ba il ne ze ei, pagai gola, é k zoganiiti saama, ta wali ae unfeleg (200), ta zanu pag i nii bu gi ga galamu und lug (500), gàazu ulani ti a, gè ti ze e. Ti l u niina zooli wu, nà-se e otai wu, wali aei a bu.»

²² Zozuwe numaa le eni Akan ná-se e otai wu. Ti iz ni, ti li, ti aniiti d uai a se e otai wu, wali aei laani bu. ²³ Ti ti p kulani se e otai wu, ti aa la Zozuwe , ta Izelay le nuiti p , ti ti u G o GALAGI akala.

²⁴ Zozuwe ta Izelay le nuiti ti Zeela ná-dounloin Akan zoni, ta walii, ta se eungi, ta zanu kpui, ta ná-doun zunuiti, ta ná-doun anzanuiti, ta ná-nik iti, ta ná-soovalegiti, ta ná-baalagiti, ta ná-se e otai, é zea ligi kpein ba, ti li ga tiye Ak l n m i zu.* ²⁵ Zozuwe ni Akan ma: «Lee vaa zu è maan i ze i ai gi ma? G o GALAGI maan i ze i è ma za!» Gaaman Izelay le nuiti p ti s ni ga k tui, é za. Ti ná-nuiti p s ni ga k tui, ti za. Naa olu, ti ti p gala ta zea ligiti. ²⁶ Naa oluma ti k tu zi igi loni maazu, nii é ná zaa aza. G o GALAGI yee ulani ná-zii aawanai zu. Naa a é k a naama ada laasei p ai la ga Ak l n m i zu, daaseigi naa a é ba zaa aza.

8

Ayi taai zo fai

¹ G o GALAGI ni Zozuwe ma: «Mina lua, è zasu mina ali g l in. K nuiti kpein se e, wo li, wo laal Ayi taai wu. Maz l gè Ayi masagi l a è yeezu, ta ná-nu us iti kpein, ná-taai ta ná-zooli p . ² Da Ayi zo ta ná-masagi,

* 7:24 Ak l: daaseigi nii ti maa u aai a ta «maan i.»

e elei è Zeeliko ta ná-masagi zoni da. K l niizu, niiti ta ga w n
k zoganii zu, naa a ga ti-yea ligiti, ta ta-loganiiti. K nui tanigaa
l u taa olu .»

³ Zozuwe ná-k nuiti kpein se eni, ti il pelei ma, ti li, ti laal Ayi
taai wu. Zozuwe yeeloni k nu z z waa uusa ag (30 000)
a, é ti le e kpidii. ⁴ É niima levei veeni ti ya, é ma: «À li, wo l u taai
olu . À mina maa ooza gola taai a, wo ele t wo p . ⁵ N un
nà, gá nu us iti ti bà, gá maa u azu taai a. Ayi nuiti ta ulana gi laa omisu,
e elei ti k ni la m ungi, gá elazu ti a. ⁶ Ta ula, ti il gi olu,
ey su gi ti yeele e taai a, maz l ta ma: «Ta elazu gi a, e elei
é ni la z i zu.» ⁷ Wa ula d u elei zu, wo taai zo. G o GALAGI
wa-GALAGI d a wo yeezu. ⁸ Si gi zu wo v nisu da taai ma, wa abui lo ba. Wa k ,
e elei G o GALAGI laawooi la. À zi ga devei, nii gè fea wo ya.» ⁹ Zozuwe ti
le eni, ti li, ti l u Beet leni z zu ta Ayi, Ayi folo liizu elei. Zozuwe
y ni nu us iti saama naama idii.

¹⁰ Zozuwe wuze eni sobuzobui, é ná-k nuiti p t , naa olu é loni
ti untu , ta Izelay le undi iiti, ti li Ayi laal ma. ¹¹ K nuiti
kpein ti il ni polu, ti y ni liizu ana, ey su ti zeeli taai letema . Ti
uuni Ayi l kp ma nu zu , n m i ni ti y zu ta
Ayi. ¹² Zozuwe zunu waad lug (5 000) ze eni, é ti l u Beet le ta Ayi ti
y zu , taa olu folo liizu elei. ¹³ K nuiti ti zeini ti- uuzu
iingi, l kp ma nu zu . Niiti ti ni ti mak su oluzu elei,
naati ti ni taa olu folo liizu elei. Zozuwe iini naama idii n m i
zaama .

¹⁴ Si gi zu Ayi masagi su w ni da, é ná-zunuiti buze eni gaaman , ti suvil ,
ti ula taai a, ti li k zu , ti lo Izelay le laal ma, Zulud n ma
tu n m i letema . Masagi i ge la ni ba ga ni nua l u taa
olu t un daal ma. ¹⁵ Zozuwe ta Izelay le nuiti ti k nie ta v ni
ti ma, ti ela, ti li ga te ebai zu ele. ¹⁶ Ti taazu nu us iti kpein tolini ga ti il ti
olu. Ti il ni Zozuwe olu, ti yeele e taai a. ¹⁷ Nu n p ge la ni y ni Ayi
ta Beet le taazu ti, nii é la ni ulani, é a li Izelay le nuiti kp zu .
Ti taa laalaogai y ni, ti il Izelay le nuiti polu.

¹⁸ G o GALAGI ni Zozuwe ma: «Da- in maale Ayi letema elei,
maz l nà d zu è yeezu.» Zozuwe kp in maalenii taai letegi. ¹⁹ Zozuwe
yeemaalegai ma n feya, zunuiti ti l uni, naati ti ulani, ti ili taai zu. Ti
l ni, ti so, ti abui ili ba.

²⁰ Ayi nu us iti ti w l ni olu elei, ti duului a, é a ula taai a, é a l
geezu . Ti la m ni zobo n p s l ni, ti a ela ga yeezazu ele aa
zu ele. Pele le eni ti lu ná p , maz l Izelay le nuiti ti ni
elazu, ti a li ga te ebai zu ele, naati ti aleni ma ti nuiti daal ma.

²¹ Zozuwe ta Izelay le nuiti kpein ti kaai ma ga zunuiti ti l uni, naati ti ulaa,
ti taai zo, taai ala luului ni l zu, ti aa oteni Ayi nuiti ma, ti laal ti wu.

²² K nui z iti alaa, ti ulani taai a, ti li, ti z iti ba. Izelay le
nuiti ti Ayi nuiti kalini. Ti zobo s l ni ti ma, nu ila kpalaa ge la ulani, ti la gila
kpalaa z ni vulua. ²³ K l ti Ayi masagi ma vului zoni, ti aa la Zozuwe .

²⁴ Izelay le nuiti ti Ayi nuiti kpein paani, niiti ti ni ala aiti su, ta te ebai
zu, ti ti il ni ti olu náti, ti ti p paani ga ta-wo a z kp iti, é zeeli ma
aa elagi ma. Naa oluma, Izelay le zunuiti kpein ti l ni taazu , ti taazu
nu us iti m ta zuwu aale e. ²⁵ Uele ana, naama voloi, nu waapuug maazu
feleg (12 000) undaa ilini da, zunu, anzanu, nii kpein é ni ga Ayi nu us .

²⁶ Zozuwe ná-kp in maalegai y ni de, ey su Ayi nu us iti kpein suwu aale e.

²⁷ An naa e, Izelay le nuiti ti toganiiti ta ani ag iti soni ga k zoganiiti, niiti ti ni taazu ,e elei G o GALAGI ma levei veeni la Zozuwe ya.

²⁸ Zozuwe Ayi alani, é ná olo olo, ná ga te ebai ey su , zekana ná la zaa aza. ²⁹ Ti Ayi masagi z l ni gului a, é y ni ná ey su kp k i zeeli. Foloji ai ma daazu, Zozuwe devei veeni ga ti ma ooma yei, ti kula gului ma. Ti pilini ya nul zu taazu , ti k tu zi igi uuni ma, naa a ná zaa aza.

T s i ala fai
nu us i kpein gaazu

³⁰ Zozuwe zala a ulazu loni E ale gizei ma, G o GALAGI , Izelay le ná-GALAGI. ³¹ É toni, e elei G o GALAGI ná-boti nui Moize ma levei veeni la Izelay le nuiti zea, niiti ti z ai Moize ná-t gi zu: zala a ulazu nii togai ga k tuiti, niiti k lu ani la v uni ti a. Ti gala zala aiti ta ziil i zala aiti kulani ná G o GALAGI . ³² T gi nii Moize s ni, Zozuwe naa zu woiti s ni k tuiti ma, Izelay le nuiti gaazu. ³³ Naama zi gi kpein su, Izelay le nuiti kpein, k wolaiti, ta kundi iiti, ta tukp aale e nuiti, ti ni loni G o GALAGI ná-minaze e kesui maa oolii zu, Leevi nuiti ti ga zala a ula nuiti naati gaazu, t iti ti se ezu. Seik ma nuiti ta Izelay le nu giti, ti ni ná. Ti ilazu ni loni Galizime gizei letema , ti ilazu ni E ale gizei letema ,e elei Moize, G o GALAGI ná-boti nui boni la kaite, ga ti a tuyai loo la Izelay le nu us iti b .

³⁴ Naa oluma, Zozuwe t gooit kpein kalani, tuya loo iti ta foovoo geleiti, e elei n é ni la t gi ma z i zu. ³⁵ Zozuwe ti p kalani Izelay le nu b iti kpein gaazu, nii kpein n Moize feeni ga devei, é la tan p z ni oluzu, naa ni anzaiti gaazu, ta doungoiti, ta seik ma nuiti.

9

Ga a n nuiti ta- ele ele i

¹ Ma wooi zeelini masagiti kpein ma, niiti ti zeini zooiti su, niiti ti Zulud n folo liizu elei, gize yooiti su, ta Kpolo Wolai laa ma n m i, ey su é zeeli Li an yooi ma izeiti ma. G te masagiti, ta Am l geleiti, ta Kanaan geleiti, ta Feeleeze geleiti, ta Geeve geleiti, ta Yee use geleiti, ² ti aal ni ba, ti zoloo su ga ti laal Zozuwe ta Izelay le nuiti bu.

³ Ga a n nuiti ti naa kpein m nini, nii Zozuwe k ni ga Zeeliko ta Ayi.

⁴ Ti kele ele i t ni, ti li, e ta ti le e si ma, ti l za aiti p ta-zoovalegiti k ma, ti k l woole l za agiti se e, baliai ga, ti da a.

⁵ Sa ala p l maiti ti ni ti a, ti ti la agai, ti maa ili ga se e l maiti. Buluiti ti ti t ni, naati ti v ni niina, ti vuinfuin. ⁶ Ti aani Gilegale, ti Zozuwe t , ti ti ta Izelay le zunuiti, ti ma: «Gi ze e oozama zooi ta zu, gi a, gi wo maan n ga ade minaze e bo y zu.»

⁷ Izelay le zunuiti ti Geeve nui naati goo aa oteni, ti ti ma: «B a é kw , ni wo la ga gi-zei iti ta? Niizu gi la zooga gi a minaze e bo wo .»

⁸ Ti ni Zozuwe ma: «Gá p gi ga a-woti nuiti.» Zozuwe ni ti ma: «B a ga woye, mini a wo ze eai ná?»

⁹ Ti goo aa oteni, ti ma: «Da-woti nuiti gi ze e zooi ta zu, oozama, gi a, t zeí G o GALAGI, a-GALAGI maawooi a. Gi maawooi m nig , ta nii kpein é k ni Ezipete yooi zu, ¹⁰ elei é Am l nuiti ta-masagiti soni da, niiti ti ni masadai zu Zulud n olu elei, G se on masagi Si on, ta Basan masagi W ge, nii é ni zeini Asetal te. ¹¹ Gá- wolaiti, ta gá-you zu nuiti kpein ti ni gi ma: «À si n giti se e ya, wo li, wo Izelay le nuiti ka, wo ti ma: «Gá p gi ga wa-woti nuiti. Ade minaze e bo y zu.»

¹² Gá- uluiti p t , ti adia ni de, si gi zu gi ti ze eni la ga si n gi, gi a ula gá- l iti bu, foloi gi si i l zeini la, ga gi a wo b . W l , niizu ti v a, ti a vuinfuin. ¹³ Niima l wooleiti p t , ti ma niin de, gi ti laave, ti alia ga. Gá-ze eiti p t , ta gá-za alagiti, ti p ti l za aga, t zeisi oozagi a.»

¹⁴ Izelay le nuiti ti ta-laamianigiti se eni, k l ti la ni G o GALAGI aaza ani. ¹⁵ Zozuwe ziil i fai ma minaze egi ni ti y zu, é aa ti-y nvui maazu. Nu us iti ta- undi iiti ti minaze eni, ti ona.

¹⁶ Folo sa ag le egai ma, minaze egi woga oluma ti , p t nii é ni, Izelay le nuiti ti kw ni ga ti-zei iti be, ti ni zeini oba.

¹⁷ Izelay le nuiti ti ze eni ti-zeizu , ti folo sa ag zi wo, ti zeeli ta-laazu ti. Naama laaiti ta ga: Ga a n, Kefila, Beel te, ta Kiliyate-Yeyalime.

¹⁸ Izelay le nuiti ti la ni ti aani, t zeikonai a b b iti ta- undi iiti ti boni, G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI laaseigi zu. K l nu us iti ti unsuyelii loni kundi iiti daal ma. ¹⁹ Kundi iiti kpein ti d ni ga nu us iti, ti ti ma: «Giya a gi konai woni ti , G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI laaseigi zu, niizu ade la zooga ade a v u ti a. ²⁰ À w l , elei ade aazu ti zosu da, da ti y su vulua, de mina G o GALAGI aazu ulo a, t zeikonai a, gi boni ti .» ²¹ Kundi iiti ti ti ma: «Ta y su vulua. K l k ni ti a ko ii ale, ti azi iza a nu us iti kpein b .» Naa a é ni ga kundi iiti ta-levei.

²² Zozuwe Ga a n nuiti tolini, é ti ma: «Leeni vaa zu wo gi yaavani, wo kula e wa ni zeini oozama, tama wo zeini gi oba n ? ²³ Niizu, wo voovoo , wo la m ula du lai zu, ey su , wa ko ii ale, wo a zi i za a, nà-GALAGI ná-p l i wu.»

²⁴ Ga a n nuiti ti goo aa oteni, ti ma: «Gi k ni ana, t zeiti gi obavaawoni, ga G o GALAGI, a-GALAGI devei veeni ná-boti nui Moize ya, ga to a zoi kpein feezu wo ya, é wo gaa nui kpein undaa ili, wa na lia ga ze a ga. Wo aazu , gi wola luani, é lo gi-y nvui a. Naa a é k ni, gi naa ni. ²⁵ Gá niina è yeezu, gi zo, e elei soloogai la è aazu, nii s legai.»

²⁶ Pele ana Zozuwe aani la ti maazu, ga Izelay le nuiti ti mina ti aa. ²⁷ É ti losu nigati a ko ii ale, ti azi iza a nu us iti b , ta G o GALAGI ná-zala a ulazu , naama ada , é aazu yeelosu ná a. Naa a ti y gai k zu ey su zaa aza.

10

K i é ni Ga a n ta maa oolii zu

¹ Zeeluzal me masagi Ad ni-Seed ke m nini ga Zozuwe taai zoga, nii é ga Ayi, é kolo olo m tu, nii é k ni ga Zeeliko taai ta ná-masagi, naa alai a é k ni ga Ayi ta ná-masagi. É m nini alaa ga Ga a n nuiti ti y zu t ni ta Izelay le nuiti, ta zeini ti zaama. ² É wola luani, maz l Ga a n ni ga taa iin gola, e elei n masa taaiti ti la, é w l ni Ayi a, naa , zunuiti kpein ti ni g a k nu z z giti. ³ Naa a é k ni, Zeeluzal me masagi Ad ni-Seed ke keelaiti te eni Gee el n masagi G ame ma, ta Yaalemute masagi Pileyame, ta Lakise masagi Yafia, ta Egelon masagi De iil, ga é wo ti ma ga: ⁴ «À a, wo yeeve b , ade Ga a n zakpe, t zei ná-nuiti ti ziil i minaze egi woga y zu ta Zozuwe, ta Izelay le nuiti.»

⁵ Naa a é k ni, Am l nuiti ta-masa d lug iti, ti woolaani ma, Zeeluzal me gelei, ta Gee el n gelei, ta Yaalemute gelei, ta Lakise gelei, ta Egelon gelei, ti lo ta-zala usuiti untu , ti li Ga a n laal ma. Ti Ga a n zeini k l su, ti laal taai wu.

⁶ Ga a n nuiti ti keelaiti te eni Zozuwe ma ti- uuzu Gilegale, ti ma: «Mina l a-woti nuiti gi a. Da fala, è gi a, è gi izo, maz l Am l nuiti ta-masagiti ti zeini gize yooi zu, ti yeezoga, ti a gi laal ma.»

⁷ Zozuwe ta k nuiti kpein ti l ni, ti ze e Gilegale, ta ná-k nu z z giti. ⁸ G o GALAGI ni Zozuwe ma: «Mina lua naama masagiti ba, maz l gè zobogi vea è , è v ni ti ma, ti ta ila kpalaa ge la zooga é a è zakpe.»

⁹ Zozuwe iini piin zi zu, é zo Gilegale. É ulani ti viliba, é loo ti ma. ¹⁰ G o GALAGI ti zuvazani Izelay le nuiti tu , k i olo oloni ti ya Ga a n akala . Izelay le nuiti ti pil s l ni ti ma, ti il ti olu pelei zu, é l zu gize y zu B te-G lon, ey su ti zeeli Azeeka ta Makeeda. ¹¹ Si gi zu Am l nuiti ti ni elazu la Izelay le nuiti ba, ti a yei ga pelei, é gize y zu B te-G lon, G o GALAGI sak tu wolai yeini ti ma, é ze e geezu , é a u ti ma, ey su é zeeli Azeeka. Naa nui wola aani, é le e Izelay le nuiti ta-nu aai a ga bo a z kp i.

¹² Naama volo ná, Zozuwe woo ulani G o GALAGI ma, yeei G o GALAGI feeni la Izelay le nuiti b ga ti pil s l Am l nuiti ma. Zozuwe woo ulani Izelay le nuiti kpein gaazu, é :

«Foloi, lo kp Ga a n maazu !
Alugi, lo Ayalon n m i maazu !»

¹³ Foloi loni, é la iikpini. Alugi alaa loni, ey su nu us iti ti potokulai ti zili nuiti ma. Naa z «Telebo nui ná-s i» zu. Foloi loni, é t ai ma, é la daani ey su folo ila kpalain. ¹⁴ Folo ila kpalaa ge la d ni ga naama voloi ele, naa lu aa naa oluma, ga G o GALAGI a woilo nui woo ma ana, maz l G o GALAGI a é ni k i zu Izelay le nuiti b .

¹⁵ Zozuwe ta Izelay le nuiti kpein ti aleni ma ti- uuzu Gilegale.

Zozuwe masagiti paa vai

¹⁶ Masa d lug i naati ti elani, ti l u Makeeda, pugi zu. ¹⁷ Nui tanigaani ti Zozuwe obavaawoni, ti ma: «Masa d lug iti d u Makeeda, pugi zu.» ¹⁸ Zozuwe ni ma: «À k tu wolaiti kilikili, wo da pugi laa , wo zunuiti sei ná, ti naa mak . ¹⁹ W un wa, à mina loo o, à il wo zili nuiti polu, à pele le e ti lu , ti mina l ta-laazu ti, maz l G o GALAGI wa-GALAGI ti l a wo yeezu.»

²⁰ Zozuwe ta Izelay le nuiti ti eni ga yeezeeli ti ma, nágo ti a ti-ma zuwu aale e, k ni pela geleiti n , niiti ti liini ta-laaiti su, niiti si igi ti ma. ²¹ Naa olu, nu us iti kpein gaaz legai aani ga pag ti- uuzu , Zozuwe b , Makeeda. Naa oluma, ma yooi kpein su, nu n p ge la m ni zu Izelay le nuiti daal ma.

²² Zozuwe ni ti ma: «À pugi laalao, wo masa d lug iti kula su, wo a ga tiye p .» ²³ Zekana ti k ni la, ti masa d lug iti kulani pugi zu, ti li ga tiye p , Zeeluzal me masagi, Gee el n masagi, ta Yaalemute masagi, naa Lakise masagi a, ta Egelon masagi. ²⁴ Si gi zu ti masagi naati kulani la, ti a ga tiye Zozuwe , Zozuwe Izelay le zunuiti kpein tolini, ta k nu undi iiti niiti ti ni ba k zu , é ti ma: «À maa u a bà, wo lo masagi niiti k da.» Ti maa u ani ba, ti lo ti- da ti. ²⁵ Zozuwe ni ti ma: «À mina lua, wo zasu mina ali. À yiil , wo z b ze e, maz l ele ana G o GALAGI wo zili nuiti sosu da, niiti wo aazu ti zakpesu.»

²⁶ Naa oluma, Zozuwe ti aani, é ti z l gulu l lug iti ba. Ti y ni z l ni ná ey su kp k i. ²⁷ Foloi daa zi gi zu, Zozuwe devei veeni, ga ti ti-ma oomaiti

kula guluiti ba, ti ti ili ya pugi zu, masagiti ti l uni ná. Naa oluma, ti daa ulu ga k tu wolaiti. Naati ta ná zaa aza.

Zooi l kp ma nu yeezazu
zo fai

²⁸ Zozuwe Makeeda zoni naama voloi n . É taa eaiti kpein suwu aale eni ta ta-masagi, é la ni gila kpalaa z ni vulua. É Makeeda masagi zoni, e elei é Zeeliko masagi zoni da.

²⁹ Zozuwe ta Izelay le nuiti ti ze eni Makeeda, ti li Li ena, ti laal bu. ³⁰ G o GALAGI taai naa ta taa masagi l ni Izelay le nuiti zeezu. Ti taa eaiti kpein suwu aale eni, ti la gila kpalaa z ni vulua. Zozuwe ma masagi zoni, e elei é Zeeliko masagi zoni da.

³¹ Zozuwe ta Izelay le nuiti ti ze eni Li ena, ti li Lakise. Ti seini k l su, ti laal bu. ³² G o GALAGI Lakise l ni ti yeezu, ti naa zoni foloi velesi i. Ti taa eaiti kpein suwu aale e, niiti ti ni ná, e elei ti k ni la ga Li ena.

³³ Geez l masagi G lame aani Lakise maalobosu. K l Zozuwe v nini ma, ta ná-nu us iti, é la gila kpalaa z ni vulua.

³⁴ Zozuwe ta Izelay le nuiti ti ze eni Lakise, ti li Egelon. Ti seini k l su, ti laal bu. ³⁵ Ti soni ma volo ilagi n . Ti taa eaiti kpein suwu aale eni, niiti ti ni ná. Zozuwe ná zu olo oloni ma yee n , e elei é k ni la ga Lakise.

³⁶ Zozuwe ta Izelay le nuiti ti ze eni Egelon, ti li Gee el n, ti laal bu. ³⁷ Ti taai zoni, ti masagi ta nu us iti p suwu aale e, ta taa goiti ti ni ba, naati su nu us iti, e elei ti k ni la ga Egelon. Zozuwe taai olo oloni m tu, é la ni nu ila kpalaa z ni vulua.

³⁸ Naa oluma, Zozuwe ta Izelay le nuiti ti aleni ma De iil ele, ti laal bu. ³⁹ Ti taai zoni, ti taa masagi zo, ta taa goiti kpein ti ni ba. Ti nu us i kpein suwu aale eni, niiti ti ni ná, ti la gila kpalaa z ni vulua. Zozuwe De iil ta ná-masagi zoni, e elei é Gee el n zoni da, ta ná-masagi, ta Li ena ta ná-masagi.

⁴⁰ Zozuwe zooi p soni, é pil s l ni masagiti ma, ti ni gize yooi zu, ta l kp ma nu yeezazu yooi zu, ta zi la ma n m i, ta niiti ti ni gize aa oozagiti ma. É nu vului kpein suwu aale eni, é la nu us i ila kpalaa z ni ná, e elei G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI ma levei veeni la. ⁴¹ É naa y zu ma yooi p soni, é zo Kad se-Baalenea, é zeeli Gaza, ta G s n lugi zu, é zeeli Ga a n. ⁴² Kula laa ila kpegi n zu, é zobo s l ni masagiti kpein ma, é ta-yooiti p so, maz l G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI ni k i zu ná-nu us iti b .

⁴³ Naa oluma, Zozuwe ta Izelay le nuiti ti aleni ma ti- uuzu Gilegale.

11

K wolai vai
Meel me i oba

¹ Si gi zu Gas l masagi Ya in m nini da ga Zozuwe pil s l g , é keelaiti te eni Madon masagi Y a e ma, ta Simelon masagi, ta Akesafe masagi, ² ta naati ma ti ni zeini gize yooi zu l kp ma nu zu , ta Zulud n ma tu n m i zu, zi wolai Zeenezal te l kp ma nu yeezazu , ta zi la ma n m i zu, ta folo liizu elei, D l yooi zu. ³ É ta le eni Kanaan nuiti ma, folo ulazu elei, ta folo liizu elei, ta Am l nuiti, ta G te nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Yee use nuiti ti gize yooi zu, ta Geeve nuiti ti G lem n gizei a , Misepa yooi zu. ⁴ Naama masagiti ta ta- nuiti kpein ti ulani. Ti ni ga b b i nii m in ai, e kpolo i oba a aegi. Soo ulugi ta wotoloiti ti ni ti ya, ti wola m inni gola. ⁵ Naama masagiti kpein ti yeezoni, ti li, ti- uuzu t Meel me i oba , ga ti k i Izelay le laal ma.

⁶ G' o GALAGI ni Zozuwe ma: «Mina lua ti a, maz l lina, niima yee alai ma, nà ti l zu Izelay le nuiti zeezu, ti maawana, ti za. Da ta-zooiti k olu atai le e, è ta-wotoloiti gala.»

⁷ Zozuwe ta ná-k nuiti ti ulani ti viliba, ti laal ti wu Meel me i oba . ⁸ G' o GALAGI ti l ni Izelay le nuiti zeezu, ti v ni ti ma, ti il ti olu, ey su ti zeeli Sid n taa wolai b , ey su ti zeeli Miselef te-Mayime, ey su ti zeeli Misepa n m i zu, folo ulazu elei. Ti pil s l ni ti ma, ey su ti la nu vulu ila kpalaa z ni ná. ⁹ Zozuwe ti zoni, e elei G' o GALAGI ma levei veeni la zea. É ta-zooiti k olu ataiti te eni, é ta-wotoloiti gala.

Masagiti ta-laaiti so fai

¹⁰ Naama zi gi zu, Zozuwe alesu ma ga ogi, é Gas l zoni, é ma masagi aa ga bo a z kp i. T un, m ungi Gas l a é ni ga masadai naati kpein ma laa wolai. ¹¹ Ti naa olo oloni, ti nu us i kpein suwu aale e, nu vulu n p ge la ni y ni ná. Ti Gas l alani. ¹² Zozuwe masagi naati ta-laa wolaiti kpein soni alaa, é ti olo olo, é ma masagiti ta ta-nu us iti kpein suwu aale e, e elei G' o GALAGI ná-boti nui Moize ma levei veeni la. ¹³ An naa e, Izelay le nuiti ti la ni taa wolai ta ila kpalaa galani, niiti ti uuni gizeiti ma, k ni Gas l n , nii Zozuwe galani. ¹⁴ Izelay le nuiti ti naavoloi kpein se eni , ta taazu ma loganiiti, k l ti nu us i kpein ma zuwu aale eni, ti la nu vulu ila kpalaa z ni ná. ¹⁵ Devei nii kpein G' o GALAGI feeni ná-boti nui Moize ya, Moize feeni ana n Zozuwe ya, naa ma ge ti p k ni ana n . É la ni devei naa tan p soni ga faa alagaazu vaa.

Zooi niiti Zozuwe ti zoni

¹⁶ Zozuwe zooi kpein soni: gize yooi, ta zooi nii é l kp ma nu yeezazu , ta G s n yooi kpein, ta zi la ma n m i kpein, ta Zulud n ma tu n m i, ta gize yooi p , ta l kp ma nu zu ma n m i p . ¹⁷ É masagiti soni, é ti aa, é zo Galake gizei, nii é Seyiil oba , l kp ma nu yeezazu , ey su é zeeli Baale-Gade, Li an tugi zu, G' lem n gizei a , l kp ma nu zu . ¹⁸ K i naa Zozuwe p ni naama masagiti ba, ti l bini ga ga gola. ¹⁹ Taa n p ge la ni ná, niiti ti zolooni ziil i faa ma ta Izelay le nuiti, k ni Ga a n, Geeve nuiti ti ni zeini ná. Izelay le nuiti ti k i ni, ti taai p so. ²⁰ Ti- igiti kpaa vai ze eni G' o GALAGI , ga ti k i Izelay le laal ma, nii a k naa ti aa, é mina ti maaw in a, k l k ni é ti zuwu aale e, e elei G' o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²¹ Naama zi gi n zu, Zozuwe liini, é Anake mavofodaiti sakpe, niiti ti ni zeini Gee el n izeiti ma, ta De iil, ta Ana e, ta Zuda ize yooi zu, ta Izelay le ize yooi zu. É ti zuwu aale eni, é ta-laa wolaiti kolo olo. ²² Zii nii é ga Anake, naama nu n p ge la ni y ni Izelay le yooi zu g l in. Tanigaani ti ni zeini n Gaza laai zu, ta Gate, ta Ased de. ²³ Zozuwe zooiti p se eni, e elei G' o GALAGI faiti kpein boni la Moize ma. Zozuwe feeni Izelay le nuiti b ga t n , é gaa w ti a, ga ti ze elei bolodaiti su. Ziil igi l ni zooi zu, k vai e.

12

Masagiti niiti Moize v nini ti ma

¹ Masagiti p t , niiti Izelay le nuiti ti v nini ti ma, Zulud n folo ulazu elei, ti ze ta-yooiti su, é zo zi wolai Aalen n ma, ey su é zeeli G' lem n gizei ma, folo ulazu elei, Zulud n ma tu n m i zu. ² Ma m ungi ni ga Si on, Am l nuiti ta-masagi, nii é ni zeini G' se on, ná-masadai zoni Al w l ma, nii é zi wolai Aalen n ma tugi laa , é zeeli Galaade yooi

ilazu , ey su zi wolai Ya ke b , nii é ni ga Am n nuiti ta-
w pelema .³ Zulud n ma tu n m i ni zea, folo ulazu elei, ta
zi wolai Zeeneezal te, l kp ma nu zu , é ze Kpolo Wanai
a, B te-Yesim te oba , ta l kp ma nu yeezazu , zoi nii é Pizega
izei a .

⁴ Basan nuiti ta-masagi W ge, nii é ni ga Leefa mavofodai ma aa elagi ta,
é ni masadai zu Asetal te ta Edeleyi unda. ⁵ É ni masadai zu
G lem n gizei ta Saleka ta Basan yooi p unda, ey su é ze Gesuul nuiti ta
Maakate nuiti ta- w pelema a, ta Galaade ilazu unda, ey su é ze
G se on masagi Si on ná-kw pelema a.

⁶ G o GALAGI ná-boti nui Moize ta Izelay le nuiti ti v nini naama masa
feleg iti ma. Moize ta-yooi veeni ga t n Lu n ná-bolodai ya, ta Gade ná-bolodai,
ta Manasee ná-bolodai ilazu .

Masagiti niiti Zozuwe v nini ti ma

⁷ Masagiti p t , niiti Zozuwe ta Izelay le nuiti ti v nini ti ma Zulud n folo liizu
elei, é zo Baale-Gade, Li an tugi zu, é zeeli Galake gizei ma, nii buze eai Seyiil
ele. Zozuwe ti veeni Izelay le wolodaiti zea ga t n , é gaa w ti a. ⁸ Naama
yooiti ti ni gize yooi, ta zi la ma n m i, ta Zulud n ma tu n m i, ta
gize wolaiti ma, ta Zudee te ebai zu, ta l kp ma nu yeezazu yooi zu. Zoi
naati ti ni ga G te nuiti ta-yooiti, ta Am l nuiti, naa Kanaan nuiti ta
Feeleeze nuiti ba, ta Geeve nuiti, ta Yee use nuiti. ⁹ Masagiti ti pil s l ni ti ma, ti
ni ga niiti: Zeeliko masagi, Ayi masagi Beet le oba ,¹⁰ Zeeluzal me masagi,
Gee el n masagi, ¹¹ Yaalemute masagi, Lakise masagi, ¹² Egelon masagi, Geez l
masagi, ¹³ De iil masagi, Geed l masagi, ¹⁴ G lema masagi, Alade masagi,
¹⁵ Li ena masagi, Adulame masagi, ¹⁶ Makeeda masagi, Beet le masagi, ¹⁷ Tapua
masagi, Geef l masagi, ¹⁸ Af ke masagi, Lasalon masagi, ¹⁹ Madon masagi, Gas l
masagi, ²⁰ Simelon-Melon masagi, Akese masagi, ²¹ Taanake masagi, Megido masagi,
²² Keed se masagi, Y keneyame masagi é ni Kaalem le, ²³ D l masagi é
ni D l yooi zu, G yime masagi é ni Gilegale oba , ²⁴ Tiilesa masagi.
Masagiti tieg i ni ga nu uusa ag maazu ila (31).

13

Zoi niiti ti la d zoni

¹ Zozuwe l za ani niina. G o GALAGI ni ma: «W l , è
l za aga, tama zoi w l d ná, nii é la d zoni. ² Zoi t ,
z gai ná: Filiseti nuiti ta-yooiti kpein, ta Gesuul nuiti ta-yooi kpein. ³ É zo Si l
i ma, é yeizu Ezipete yooi zu ele, Ekel n kw ma l kp ma nu
zu , naama ada p ka levezu ga Kanaan nuiti ta-yooi. Miná a
Filiseti nuiti ta-masada l lug iti ma laa wolaiti ti ná, Gaza, Ased de, Asekal n,
Gate, ta Ekel n, ta Avi nuiti ta-yooi l kp ma nu yeezazu .⁴ Kanaan yooi p
ka d ná alaa, maan ai é zo, é zo Meyala ma, nii é ga Sid n nuiti t n i, ey su é
zeeli Af ke, Am l nuiti ta- w pelema ,⁵ ta Gee ale nuiti ta-yooi, ta Li an
kpein, folo ulazu elei, é zo Baale-Gade, G lem n gizei a , ey su
é zeeli Le o-Gamate,⁶ nuiti kpein ti zeini gize yooi zu, é zo Li an, é zeeli Misesef te-
Mayime, Sid n nuiti kpein. Nà ti zu Izelay le nuiti tu . Naa a é ba,
naati kpein fe Izelay le ya ga kpakutoomai, e elei gè ma levei veeni la, ⁷ zoi
t i gaa w na, è fe boloda taa uug iti zea, ta Manasee ná-bolodai ilazu .»

Zoi aa w vai

Zulud n folo ulazu elei

⁸ Manasee ná-bolodai ilazu z i ta Lu n ná-bolodai, ta Gade n n i, naati
ti ta-yooi z l ni. G o GALA ná-boti nui Moize feeni ti ya Zulud n folo
ulazu elei,⁹ é zo Al w l, zi wolai Aalen n laa , ey su é zeeli taa wolai

ma, é p tugi zaama , é gize n m i kpein ba, é zo Meede a, ey su é zeeli Di on,¹⁰ ta Am l nuiti ta-masagi Si on, nii é ni masadai zu G se on, naa ná-taa wolaiti kpein, é zeeli Am n nuiti ta- w pelema .¹¹ É Galaade yooi alaagi a, ta Gesuul nuiti ta-yooi, ta Maakate nuiti, ta G lem n gizei, ta Basan kpein é zeeli Saleka,¹² ta W ge ná-masadai kpein Basan yooi zu, nii é ni ga Leefa mavofodai ma aa elagi, é masadai ni Asetal te ta Edeleyi. Moize zobogi z l ni niima masagiti ma, é ti ta-yooi a.¹³ K l Izelay le nuiti ti la ni Gesuul nuiti ta Maakate nuiti kp ni, naa a é k a ti zeini Izelay le nuiti saama, zaa aza.

¹⁴ Leevi ná-bolodai ila kpe ka é la ni zou z l ni ga n n . K l gala zala aiti, ti ga G o GALAGI Izelay le ná-GALAGI n n i, naa a é ga t n i, e elei é woni la t un ma.

Lu n ná-bolodai ná-zooi

¹⁵ Moize Lu n ná-bolodai n n i veeni zea, e elei ta- l ye eiti ti la.
¹⁶ Zooi ti s l ni, é zoni Al w l, zi wolai Aalen n laa , ta taa wolai é p tugi zaama , gize n m i kpein ma Meede a oba ,¹⁷ é li G se on, ta ma laa wolai kpein ti gize n m i ma: Di on, Bam te-Baale, B te-Baale-Meyon,
¹⁸ Yaasa, Kedeem te, Meefaate,¹⁹ Kiliyatayime, Si ema, Seel te-Gasa aal p tugi ma izei ma,²⁰ B te-Pey l, Pizega izei a , ta B te-Gayesim te.
²¹ Gize n m i maa laa wolai naati kpein poluma, ti Am l nuiti ta masagi Si on ná-masadai ma yooi kpein s l ni, nii é ni masadai zu G se on. Moize zobogi z l ni Si on ma, ta Madiyan undi iiti, ti oloni Si on , ti zeini zooi zu: Evi, Leek me, Suul, Guul, ta Lee a.²² Ungaizi nui Balaame, Bey l ná-doun zunui ni naati saama, niiti Izelay le nuiti ti ti aani ga bo a z kp i.
²³ Lu n mavofodaiti ta- w pelema ni ga Zulud n, ta zi la .
 Lu n mavofodaiti ta-wolodai n n i ana, e elei ta- l ye eiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Gade ná-bolodai ná-zooi

²⁴ Moize Gade ná-bolodai n n i veeni zea, e elei ta- l ye eiti ti la.
²⁵ Nii ti s l ni ga zooi ná ni ga: Yaz l, ta Galaade laa wolaiti kpein, ta Am n nuiti ta-yooi ilazu , é zeeli Al w l, La a letema ,²⁶ é zo G se on, é zeeli Lamate-Misepee, ta Bet nime, é zo Ma anayime, é zeeli De iil w pelema ,²⁷ ta n m i zu, B te-Galame, B te-Nimela, Suk te, ta Safon, G se on masagi Si on ná-masadai ma yooi m tai. Naama yooi kpein é ni zi wolai Zulud n olu . Zulud n ni zou w pelema , nii é folo liizu elei, ey su é zeeli zi wolai Zeenezal te aa elazu , l kp ma nu zu .
²⁸ Gade mavofodaiti ta-wolodai n n i ana, e elei ta- l ye eiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Manasee ná-bolodai ilazu ná-zooi,

nii é folo ulazu elei
²⁹ Naa oluma, Moize Manasee ná-bolodai ilazu n n i veeni zea, gaa w ti a, elei ta- l ye eiti ti la. ³⁰ Zooi ti s l ni, naa ni ga Basan, é zo Ma anayime, Basan masagi W ge ná-masadai ma yooi kpein, ta Yayiil ná-taa go uul zita (60), ti kpein ti uuni ma yooi zu. ³¹ Naa oluma, ti Galaade yooi ilazu z l ni, ta Asetal te ta Edeleyi, Basan masagi W ge ná-masadai ma laa wolaiti. Ti ti p aa w Makiil mavofodaiti ba, Manasee ná-doun zunui, elei ta- l ye eiti ti la.

³² Zooi ana, nii Moize feeni Moa e yooi ma n m iti su, Zulud n olu elei, Zeeliko letema , folo ulazu elei. ³³ Moize la ni zou veeni Leevi mavofodaiti zea. G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI a é ga t n i, e elei é boni la ti ma.

14

Kanaan yooi aa w vai
Zulud n folo liizu elei

¹W l nii Izelay le nuiti ti s l ni ga t n ,Kanaan yooi zu,nii zala a ula nui Elezaal, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe, ta boloda l ye eiti ta- undi iiti ti feeni ti ya. ²Zou aa w vai ná, boloda taa uug i ta ma lukp gi a, naa ni ga kpakutoomai, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ³Maz l Moize zoi veeni niina boloda feleg iti ta ma lukp gi ya, Zulud n olu elei, folo ulazu elei, é la ni ta veeni Leevi nuiti zea. ⁴Zoz fe mavofodaiti ti ni ga boloda feleg , Manasee ta Efelayime, k l ti la ni zou veeni Leevi nuiti zea, k ni n ta-laaiti, ta ná maa ooliiti, ta-loganiiti faa zu, ta ta ti- ligiti mak ná. ⁵Izelay le nuiti ti k ni, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya, ti zoi aa w ni.

Gee el n laai ta ma yooi
vee vai Kal e ya

⁶Zuda ná-bolodamaiti ti maa u ani Zozuwe a Gilegale. Kal e, Yefunee ná-doun zunui, nii é ni ga Keenize nui, naa ni ma: «È naa w , nii G o GALAGI boni GALA nui Moize ma, r un nà-faa zu, ta un a-vaa zu, si gi zu ade ni la Kad se-Baalenea. ⁷Gè kona uunaanig (40) z l ni niina, si gi zu G o GALAGI ná-boti nui Moize tè eni la, gè ze e Kad se-Baalenea, gè li zoi zu t fai ma. Gè oluvaawoni ma, ga s ledai zìima . ⁸K l zunuiti ti ni bà, naati ti nu us iti i te eni. K l r un nà, gè zi ni ga woo iladai G o GALAGI, nà-GALAGI ná-pelei. ⁹Naama volo ná, Moize niima onai woni, é ma: «Gaamazu, zoi nii è ziaa su, naa a ga n i, wa è-mavofodai, ey su , t ze è zi woo iladai zu ga G o GALAGI, a-GALAGI ná-pelei.» ¹⁰Niizu p t , é a ga kona uunaanig maazu l lug (45), si gi zu G o GALAGI ni la Moize , Izelay le ai ma si i wosu te ebai zu, é mà vului mak ga ga ná-minaze egi maa ele. Za, gè kona uul sa a maazu l lug (85) z l ga. ¹¹Sùlog d , e naama voloi n , yeei Moize tè eni da si i ma, z b i a d bà k vaa zu, e elei é ni bà la naama zi gi zu, nà zoo d gè a li, gè a a. ¹²Niizu, gize yooi naa ve zèa, nii G o GALAGI ma minaze egi woni b ma volo ná. Maz l è m nini naama voloi n ga Anake mavofodaiti ta ná, taa wolaiti ta ná, si igi ti ma. G o GALAGI bà n , nà ti , e elei G o GALAGI boni la.»

¹³Zozuwe tuya looni Kal e , Yefunee ná-doun zunui, é Gee el n ve zea ga n n . ¹⁴Dele ana Kal e, Yefunee ná-doun zunui, Keenize nui, Gee el n z l ni da ga n n ey su zaa aza, t ze è zi ni ga woo iladai, G o GALAGI ná-pelei zu, Izelay le ná-GALAGI. ¹⁵M ungi, Gee el n laaseigi ni ga Kiliyate-Aale a. Aale a ni ga zunui nii unfemai ni b gola, Anake mavofodaiti saama.

É zo názu ma niina, k i eni zoi zu, ziil igi ni ná p .

15

Zuda ná-bolodai ná-zoi

¹Zoi nii kpakutoomai feeni Zuda ná-bolodai ma l ye eiti zea, é zeelini Ed me w pelema Sin te ebai zu, l kp ma nu yeezazu . ²Pele ana, ta- w pelema l kp ma nu yeezazu , naa liini la Kpolo Wanai aa elazu , é ze l kp ma nu yeezazu yooi a, ³é li, é too ma l kp ma nu yeezazu , gize y zu Akela ime, é le e ga Sin ele, é l l kp ma nu yeezazu Kad se-Baalenea, é le e miná ga G selon ele, é l Adaal, é lati Kaalekaa ele, ⁴é le e naa olu ga Asemon ele, é lo Ezipete

tu i a, kw pelegi loni Kpolo Wolai a. Naa a é ga wo- w gi
l kp ma nu yeezazu .

⁵ Folo ulazu elei, kw pelema ni ga Kpolo Wanai, ey su é ze ti
loola a ta Zulud n.

L kp ma nu zu ,kw ma zoni kpolo i zuzeizu ,nii
é ti loola ta Zulud n. ⁶ É l ni ga B te-G' gela ele, é le e B te-Ala a,
l kp ma nu zu ,é lok tui a,ti zu ma B an,Lu n
ná-doun zunui ta ila daasei kana, ⁷ kw pelema liini De iil, é le e Ak l
n m i zu,é li l kp ma nu zu elei Gilegale, é gize y zu
Adumime letema , k tu i b , l kp ma nu yeezazu . Naa
olu é le e En-Seem se zi ungitip b , é too ma En-L g le. ⁸ Kw pelegi
l ni, é le e ga B ne-Gin me tugi zu ele, Yee use nuiti ta- izei
a ,nii é ga Zeeluzal me, l kp ma nu yeezazu . Kw pelegi
unt ni gizei ma, nii é uuni folo liizu elei, Gin me tugi zu, Lefayime
tugi aa elazu ,l kp ma nu zu .⁹ É zo gize unma ,
é yei, é zeeli N fetoa ungitip ma, é li Efelon gizei ma laaiti p pelei, aisa é a li ga
Baala ele, nii é ga Kiliyate-Yeyalime. ¹⁰ É zo Baala, kw pelema , é lati folo liizu
elei, Seyiil izeiti p pelei, é le e D izeia ,l kp ma
nu zu ,naa a é ga Kezalon, é yei B te-Seem se, é le e Timena. ¹¹ É
ze e miná, é zeeli Ekel n ize a ,l kp ma nu zu ,
é a Sikelon, é le e Baala gizei b , é li Ya eney le, é lo Kpolo Wolai a.

¹² Folo liizu elei ma w ma ni ga Kpolo Wolai laa . Uele ana
kw pelema ti ti ni la, é lo zooi a, é veeni Zuda mavofodaiti zea, e elei
ta- l ye eiti ti la.

Kal e ná-zooi zo fai
(*Tukp* aale e Nuiti 1:10-15)

¹³ Ti Yefunee ná-doun zunui Kal e n n i veeni zea Zuda mavofodaiti saama,
e elei G' o GALAGI ma levei veeni la Zozuwe ya: Kiliyate-Aale a, nii é ga
Gee el n. Aale a ni ga Anake m m wolai. ¹⁴ Kal e Anake mavofodaiti
kp ni: Seesayi nuiti, Ayiman nuiti, ta Talemayi nuiti. ¹⁵ É ze eni miná, é li é De iil
nuiti sakpe. M ungi De iil laaseigi ni ga Kiliyate-Seef l. ¹⁶ Kal e ni
ma: «Nà doun anzanui Akesa ve naama nui ga anza, nii a Kiliyate-Seef l zakpe,
é so.» ¹⁷ Kal e k loin Kenaze ná-doun zunui W teniy le a é ná zoni.
Kal e ná-doun anzanui Akesa veeni b ga anza.

¹⁸ Seeliai ma sinigi b , é d ni ga naa, ga naa kpalagi ta vali k
Kal e ma. Naa olu, Akesa ilini, é ze e ná-soovalegi ma. Kal e
gaaza ani, é ma: «Leeni a w in è ma?» ¹⁹ É goo aa oteni, é ma:
«Faan b ! Zi ungaa ve b , maz l zooi è sèi ai su, l kp ma
nu yeezazu , naa v .» Kal e zi ungitip feeni b maazu elei, ta buu
elei.

Zuda mavofodaiti ta-laaiti

²⁰ Zuda mavofodaiti ta-wolodai n n i ana, e elei ta- l ye eiti ti
la. ²¹ Zuda mavofodaiti ta-laaiti ti ni l kp ma nu yeezazu , Ed me
w pelema letegi, naati ti ni ga: Ka esey le, Ed l, Yaguul, ²² Kina,
Dimona, Adada, ²³ Keed se, Gas l, Itan, ²⁴ Zife, Teel me, Beal te, ²⁵ Gas l-
Gadata, Keliy te-G' selon, nii é ga Gas l, ²⁶ Amame, Sema, M lada, ²⁷ Gasaal-
Gada, G' semon, B te-Pal te, ²⁸ Gasaal-Suale, Beel-See a, Biziya tiya, ²⁹ Baala,
Iyime, As me, ³⁰ Elet lade, Kezile, G' lema, ³¹ Sikelage, Mademana, Sansana,
³² Le ay te, Sile ime, Ay n, ta Limon. Taa wolai lieg i ni ga taa uufeleg
maazu taa uug (29), ta ma laa goiti.

³³ Taai niiti ti ni zi la ma n m i zu, naati ti ni ga niiti: Esetaw le, S leya, Asena, ³⁴ Zanoa, En-Ganime, Tapua, Ename, ³⁵ Yaalemute, Adulame, Soko, Azeeka, ³⁶ Saalayime, Aditayime, Gedeela, ta Gedeel tayime. Taa wolai lieg i ni ga puug maazu naanig (14), ta ma laa goiti.

³⁷ Senan, Gadasa, Migedale-Gade. ³⁸ Dileyan, Misepee, Y ketey le, ³⁹ Lakise, B sekate, Egelon, ⁴⁰ Ka on, Laamase, Kitelise, ⁴¹ Gedeel te, B te-Dagon, Naama, ta Makeeda. Taa wolai lieg i ni ga puug maazu l zita (16), ta ma laa goiti.

⁴² Li ena, Et l, Asan ⁴³ Yifeta, Asena, Nesi e, ⁴⁴ Keyila, Akezi e, ta Maleesa. Taa wolai lieg i ni ga taa uug , ta ma laa goiti.

⁴⁵ Ekel n ta ma laa goiti, ta ma ala aiti, ⁴⁶ taa wolai nii kpein é Ased de oba , ta ma laa goiti, Ekel n ta Kpolo Wolai ti y zu .

⁴⁷ Ased de ta ma laa goiti, ta ma ala aiti, ta Gaza ta ma laa goiti, ta ma ala aiti, ey su é zeeli Ezipete tu i ma, é li Kpolo Wolai laa .

⁴⁸ Gize yooi ma ele geleiti ti ni ga: Samiil, Yatiil, Soko, ⁴⁹ Dana, Kiliyate-Sana, nii é ga De iil, ⁵⁰ Ana e, Esetemo, Anime, ⁵¹ G s n, G lon, ta Gilo. Taa wolai lieg i ni ga puug maazu ila (11), ta ma laa goiti.

⁵² Ala e, Luma, Es yan, ⁵³ Yanume, B te-Tapua, Afeeka, ⁵⁴ Gumeta, Kiliyate-Aale a, nii é ga Gee el n, ta Siy l. Taa wolai lieg i ni ga taa uug , ta ma laa goiti.

⁵⁵ Maon, Kaalem le, Zife, Yuta, ⁵⁶ Zizeley le, Y kedeyame, Zanoa, ⁵⁷ Kay n, Gi ea, ta Timena. Taa wolai lieg i ni ga puug , ta ma laa goiti.

⁵⁸ Gale ule, B te-Suul, Ged l, ⁵⁹ Maalate, B te-An te, ta Eletekon. Taa wolai lieg i ni ga d zita, ta ma laa goiti.

⁶⁰ Kiliyate-Baale nii é ga Kiliyate-Yeyalime, ta La a. Taa wolai lieg i ni ga feleg , ta ma laa goiti.

⁶¹ Te ebai zu geleiti ti ni ga: B te-Ala a, Midin, Sekaka, ⁶² Ni esan, Iil-Meela, ta En-Geedi. Taa wolai lieg i ni ga d zita, ta ma laa goiti.

⁶³ Zuda mavofodaiti ti la ni zooni ti a Yee use nuiti kp , niiti ti ni zeini Zeeluzal me, naati ta d zeini ná zaa aza ta Zuda nuiti.

16

Zoz fe mavofodai ná-zooi

¹ Zoz fe mavofodai ná-zooi é s l ni ga kpakutoomai, ma w pelei t zeini Zulud n a, Zeeliko oba , folo ulazu elei, zi ungi letema , nii é kp le i veezu taa nuiti zea. É ze eni miná, é l ga gize yooi zu elei, te ebai zu, é li Beet le. ² É ze eni Beet le, é li ga Luze ele, é le e Aaleke nuiti ta- w pelema Atal te ele. ³ Naa olu é yeini folo liizu elei, ga Yafel te nuiti p pelei, ey su B te-G lon ná wu elei, é zeeli Geez l, é lo Kpolo Wolai a. ⁴ Zooi ana, nii é ni ga Zoz fe mavofodaiti t n i, Manasee ta Efelayime.

Efelayime ná-bolodai ná-zooi

⁵ Zooi t , nii é veeni Efelayime mavofodaiti zea, e elei ta- l ye eiti ti la: Folo ulazu elei, ta- w pelema zoni Atal te-Adaal, é zeeli B te-G lon ná maazu elei. ⁶ É loni Kpolo Wolai a, folo liizu elei. L kp ma nu zu , kw pelema liini ga Mikemetate ele, é lati ga folo ulazu elei, é Taanate-Silo maale e, é li ga Yanoa ele. ⁷ Miná a é yeini ná ga Atal te ele, ta Naalata, é lo Zeeliko a, é il Zulud n a. ⁸ É zoni Tapua, é li folo liizu elei, Kana k tu i b , é lo Kpolo Wolai a. Naa a é ni ga Efelayime mavofodai n n i, e elei ta- l ye eiti ti la, ⁹ é taa wolaiti ba, ta ma laa goiti, niiti ti mak ni ti , Manasee mavofodai ná-zooi zu. ¹⁰ Efelayime

nuiti ti la ni zooni ti a Kanaan nuiti kp , niiti ti ni zeini Geez l. Naati ta zeini ti zaama, zaa aza, k l Efelayime nuiti ti boti aagi kpein daani ti unma.

17

Manasee ná-bolodai ilazu ná-zooi,
nii é folo liizu elei

¹ Zooni ta veeni Manasee mavofodai ya, to a é ni ga Zoz fe ná-doun zunu m ungi. Makiil ni ga Manasee ná-doun zunu m ungi, é ga Galaade k , to a é Galaade ta Basan yooiti s l ni, Zulud n folo ulazu elei, maz l é ni ga k nu wola. ² Manasee mavofodai z iti ti zooiti s l ni, Zulud n folo liizu elei, e elei ta- l ye eiti ti la. A iyez l mavofodaiti ti ta z l ni, ta Geel ke mavofodaiti, ta Aseliy le mavofodaiti, ta Sik me mavofodaiti, ta Geef l mavofodaiti, ta Semida mavofodaiti. Zoz fe ná-doun zunui Manasee mavofodaiti kana, e elei ta- l ye eiti ti la.

³ Manasee wolodamai ta ni ná, daa ga Sel fe ade, doun zunu la ni zea, k ni n anzanu lointi, ti-laaseigiti kaa: Maala, Noa, G gela, Mileka, ta Tiilesa. Sel fe ade ni ga Geef l ná-doun zunui. K wolani ti ni ga Galaade, ta Makiil, ta Manasee. ⁴ Ná-doun anzanui naati ti aani zala a ula nui Eleazaal b , ta Zozuwe, Nun ná-doun zunui, ta kundi iiti, ti ti ma: «G o GALAGI devei veeni Moize ya, ga é zou ve gi ya, gi- k lointi saama.» Ti zou veeni ti ya, ti- k lointi saama, e elei G o GALAGI ná-devei ni la. ⁵ Manasee ná-bolodai zou puug z l ni, Galaade ta Basan yooiti ti la naama aalugi zu, niiti ti Zulud n folo ulazu elei, ⁶ maz l Manasee ná-doun anzanuiti ti zou z l ni ná-doun zunuiti saama. Galaade yooi ma ge ga Manasee ná-doun zunui z iti t n .

⁷ Manasee ná-kw pelema zoni As l ma, é li Mikemetate nii é Sik me letema , é ze e miná, é yei Yamin ele, En-Tapua nuiti p b . ⁸ Tapua yooi ni ga Manasee mavofodaiti t n , k l Tapua taai, nii é ni Manasee kw pelema , miná ni ga Efelayime mavofodaiti t n . ⁹ Kw pelema loni Kana k tu i a nu yeezazu . K l taa wolai niiti ti ni ga k tu i olu elei nu yeezazu , naati ti ni ga Efelayime n n , an ni ti ti ni Manasee yooi ma. Manasee ná-kw pelegi le eni k tu i oba, l kp ma nu zu , é ze i Kpolo Wolai a. ¹⁰ Naa a é k ni, Efelayime ná-zooi liini ga l kp ma elei nu yeezazu , Manasee n n i ma ge li ga l kp ma elei nu zu . Kpolo Wolai ni ga kw ma , folo liizu elei. L kp ma nu zu , é zeini As l a, folo ulazu elei, é ze i Isakaal a.

¹¹ Manasee taa wola m in m in s l ni alaa As l ná-zooi zu ta Isakaal. Ta ga B te-Seyan ta ma laa goiti, Yi eleyame ta ma laa goiti, é D l alaagi a, ta ná-ko i sa ag iti, niiti ti ga En-D l, Taanake, ta Megido, ta ma nu us iti p , ta ma laa goiti p . ¹² An naa e, Manasee ná-nuiti ti la ni zooni ti a taa wolai naati su nuiti so, Kanaan nuiti ti y ni zeini ma yooi zu. ¹³ Si gi zu Izelay le nuiti ti z b i z l ni da, ti Kanaan nuiti d ni boti aagiti k vai zu, k l ti la ni zooni ti a ti .

Ta fai Zoz fe mavofodai ná-zooi a

¹⁴ Zoz fe mavofodaiti ti aani, ti aaza a Zozuwe ma, ti ma: «Leeni vaa zu è zooni tago n veai gi ya, ga kpakutoomai? Tama G o GALAGI tuya loa gi gola, niizu gi wola m in a gola.» ¹⁵ Zozuwe ti woo aa oteni, é ti ma: «Ni wo wola m in a gola, ni Efelayime ize yooi la m kula a wo a, à li Feeleeze nuiti ta-l iti su, ta Leefa mavofodaiti, wo ná ta maaza a .»

¹⁶ Zoz fe mavofodaiti ti ni ma: «Gaamai e gize yooi la kulaa gi a, naa olu k lu wotoloiti ta Kanaan nuiti zea, ti zeini p tugi zu, niiti ti B te-Seyan, ta niiti ti logai ba, ta niiti ti zeini Zizeley le p tugi zu.» ¹⁷ Zozuwe ni Efelayime nuiti ta

Manasee nuiti ma, ti ga Zoz fe mavofodaiti: «Wa ga nu us iti ti wola m in ai, wo-z b i w l a, wola m v niga zou go n ma. ¹⁸ K l wa gize yooi ze e, nii d i ma. Wa maaza a, wo ze i ná p . Wa Kanaan nuiti kp , an k lu wotoloiti ta ti ya, z b i ti a.»

18

Zooi aa w vai
bolodal felai z iti ba

¹ Izelay le nuiti ti zooi zogai ma, ti maa olo, ti aal ni ba Silo. Ti GALA daa omi se e l i loni ná. ² Bolodal fela a é y ni Izelay le nuiti saama, niiti ti la nid t n iz l ni.

³ Zozuwe ni naazu Izelay le nuiti ma: «Yee ala lieleg a d wo k zu faalakobai zu, wo a li, wo a zooi ze e ga w n , nii G o GALAGI, wo-m m wolani ta-GALAGI feai wo ? ⁴ À yeelo zunu sa ag a bolodai ilagilagi zu, nà ti le esu ada. Ta wuze ezuzi, ti zooi zu iz , ti ta-wolodamai n n i t , ti ná-fai z , ti aa la p b . ⁵ Ta k zu su l fela, ti gaa w a. Zuda ay su ná-kw pelema , l kp ma nu yeezazu . Zoz fe ná-p l ye ei a y su ná-kw pelema , l kp ma nu zu . ⁶ Wa zooi aa w zu su l fela, wo a p ga ma z i. Nà kpakutoomai zu wo , n G o GALAGI da-GALAGI aazu. ⁷ K l Leevi mavofodai la zou n p s l ga ga n n wo zaama, maz l G o GALAGI ná-zala a ula vai a é ga t n i. Nii é ga Gade ná-bolodai, ta Lu n ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ilazu , naati ti t n i z l g na, Zulud n olu elei, folo ulazu elei, nii Moize, G o GALAGI ná-boti nui feeni ti ya.»

⁸ Zunuiti ti yeeloni ti a ga ti zooi aa w , naati ti pele zoni. Aisa ti a li, Zozuwe niima leveiti feeni ti ya, é ti ma: «À li, wo zi zooi zu, wo gaa w s i zu, naa olu wo ale ma p b . Silo n a, gè kpakutoomai zu ná wo , G o GALAGI aazu.»

⁹ Zunui naati ti liini, ti zi zooi zu, ti gaa w s i zu, ti k su l fela, e elei taa wolaiti ti la. Ti aleni ma Zozuwe b , ti- uuzu Silo. ¹⁰ Zozuwe zooi aa w ni Izelay le nuiti ba ga kpakutoomai Silo, G o GALAGI aazu, é bolodai ilagilagi n n i ve zea.

B nzam n ná-bolodai ná-zooi

¹¹ Zooi ma m ungi kpakui looni ma, naa ni ga B nzam n mavofodaiti ta-wolodai n n i, e elei ta- l ye eiti ti la. Ná-zooi w gi ni Zuda ná-bolodai ta Zoz fe mavofodaiti ta-wolodaiti z zu . ¹² L kp ma nu zu , ti w gi zoni Zulud n a, é l Zeeliko oba , l kp ma nu zu , é l gize yooi zu folo liizu elei, é li, é il B te-Av n le ebai a. ¹³ Kw pelema le eni ga Luze ele, nii daa ga Beet le, l kp ma nu yeezazu , naa olu é yeini ga Atal te-Adaal ele gize maazu , nii é B te-G lon ná wu elei, l kp ma nu yeezazu . ¹⁴ Folo ulazu elei, kw pelema liini, é lati kpolo i pelei, é zo gizei a, nii é B te-G lon letema , l kp ma nu yeezazu , é li, é lo Kiliyate-Baale a, nii é ga Kiliyate-Yeyalime, Zuda mavofodaiti ta-laa wolai. Folo liizu ele w pelegi ana.

¹⁵ L kp ma nu yeezazu elei ma w gi zoni Kiliyate-Yeyalime a, é liini folo liizu elei N fetoa ungiti p b , ¹⁶ miná a é yeini ná gize a , nii é z l ni B ne-Gin me tugi maazu, Lefayime tugi zu, l kp ma nu zu . É yeini Gin me tugi zu, Yee use nuiti ta- ize obu , l kp ma nu yeezazu , ey su é zeeli En-L g le. ¹⁷ É latini l kp ma elei nu zu , é lo En-Seem se a, naa olu é lo Gelil te a, gize

y zu Adumime letema . É zo miná, é yeini k tui naa b , nii daa ga B an, Lu n ná-doun zunui ta ila daasei kana. ¹⁸ É le eni gizei obu l kp ma nu zu , nii s l gai Zulud n ma tu n m i maazu, é yeini p tu n m i zu. ¹⁹ É liini B te-G gela oba, l kp ma nu zu , é li, é lo Kpolo Wanai a ga nu zu elei tosu Zulud n a. L kp ma nu yeezazu ele w pelegi ana.

²⁰ Folo ulazu elei, Zulud n a é ni ga kw ma . B nzam n mavofodaiti ta-wolodai n n i ana, e elei ta- l ye eiti ti la, ta ta- w pelema ti é lati ti ma.

²¹ B nzam n mavofodaiti ta-laa wolaiti ti ni ga niiti, e elei ta- l ye eiti ti la: Zeeliko, B te-G gela, Em ke-Kesise, ²² B te-Ala a, Semalayime, Beet le, ²³ Avime, Pala, W fela, ²⁴ Kefaal-Am nayi, W feni, ta Gee a. Taa wolai lieg i ni ga puug maazu feleg (12), ta ma laa goiti.

²⁵ Ga a n, Lama, Beel te, ²⁶ Misepee, Kefila, M sa, ²⁷ Leek me, Yiilepey le, Taleyala, ²⁸ Seela, El fe, Yee use, nii é ga Zeeluzal me, Gi eate, ta Kiliyate. Taa wolai lieg i ni ga puug maazu naanig (14), ta ma laa goiti.

B nzam n mavofodaiti ta-wolodai n n i ana, e elei ta- l ye eiti ti la.

19

Simiy n ná-bolodai ná-zooi

¹ Zooi velesi i kpakui looni ma, naa ni ga Simiy n ná-bolodai n n i, e elei ta- l ye eiti ti la. Ta-yooi ni Zuda n n i zaama . ² Ta-yooi zu laaiti ti ni ga niiti: Beel-See a, See a, M lada, ³ Gasaal-Suale, Bala, As me, ⁴ Elet lade, Betule, G lema, ⁵ Sikelage, B te-Maaleka te, Gasaal-Suza, ⁶ B te-Le ay te, ta Salu n. Taa wolai lieg i ni ga puug maazu sa ag (13), ta ma laa goiti.

⁷ Ay n, Limon, Et l, ta Asan. Taa wolai lieg i ni ga naanig , ta ma laa goiti, ⁸ ta taa goiti kpein ti naama laa wolaiti maa oolii zu, ey su é zeeli Baalate-Beel, nii é ga Lamate, l kp ma nu yeezazu yooi zu.

Simiy n mavofodaiti ta-wolodai n n i ana, e elei ta- l ye eiti ti la. ⁹ Simiy n mavofodai ná-zooi ze eni Zuda nuiti t n i a, maz l Zuda mavofodaiti ta-yooi ti s l ni, gola aa oni ti ma. Naa a é k ni, Zuda ná-zooi Simiy n mavofodaiti maalatini.

Za ul n ná-bolodai ná-zooi

¹⁰ Zooi za asi i kpakui looni ma, naa ni ga Za ul n mavofodaiti ta-wolodai n n i, e elei ta- l ye eiti ti la. Ta-yooi ma w pelema zeelini Salide. ¹¹ É l ni folo liizu elei, Maleyala ele, é zeí Da ees te a, naa olu k tu i nii é yeizu Y keneyame akala . ¹² É zo Salide, é latini folo ulazu elei, Kisel te-Ta l w pelema , é il Da elate a, é l Yafia. ¹³ É ze eni miná, é le e folo ulazu elei ga Gita-Geef l ele ta Ita-Kasin, é lo Limon a, é lati, é zeeli Neyá. ¹⁴ L kp ma nu zu , kw pelema latini, é li Ganaton, é lo Yifeta-Ele tugi a. ¹⁵ É Katate a, ta Na alale, ta Simelon, ta Yideyala, ta B teley me. Taa wolai lieg i ni ga puug maazu feleg (12), ta ma laa goiti.

¹⁶ Za ul n mavofodaiti ta-wolodai n n i ana, e elei ta- l ye eiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Isakaal ná-bolodai ná-zooi

¹⁷ Zooi naanisi i kpakui looni ma, naa ni ga Isakaal mavofodaiti ta-wolodai n n i, e elei ta- l ye eiti ti la. ¹⁸ Ta-yooi zu laaiti ti ni ga niiti: Yizeley le, Kezul te, Sun me, ¹⁹ Gafalayime, Siyon, Ana alate, ²⁰ La ite, Kisiyon,

A se, ²¹ Leem te, En-Ganime, En-Gada, ta B te-Pas se. ²² Ta- w pelema loni Ta l a, Sa asima, ta B te-Seem se, é lo Zulud n a. Taa wolai lieg i ni ga puug maazu l zita (16), ta ma laa goiti.

²³ Isakaal mavofodaiti ta-wolodai n n i ana, e elei ta- l ye eiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

As l ná-bolodai ná-zooi

²⁴ Zool lusi i kpakui looni ma, naa ni ga As l mavofodaiti ta-wolodai n n i, e elei ta- l ye eiti ti la. ²⁵ Ta-yooi zu laaiti ti ni ga niiti: G lekate, Gali, Beet n, Akese, ²⁶ Alameel ke, Ameade, Miseyale. Folo liizu elei ta- w pelema zeini Kaalem le a, ta Si l-Li enate. ²⁷ Naa olu, folo ulazu elei, é latini ga B te-Dagon ele, é lo Za ul n yooi a, ta Yifeta-Éle tugi, é lil kp ma nu zu elei, é zeeli B te-Em ke ta Neyiy le, é loni Ka ule a nu zu, ²⁸ E elon ele, ta Le e, ta Gamon, ta Kana, ey su é zeeli Sid n wolai ma. ²⁹ Kw pelema lati m n Lama ele, é lo Tiil taa wolai a si igi ma, G za ele, é li, é lo Kpolo Wolai a, ga Akezi e yooi pelei, ³⁰ é Uma a, ta Af ke, ta Le e. Taa wolai lieg i ni ga puufeleg maazu feleg (22), ta ma laa goiti.

³¹ As l mavofodaiti ta-wolodai n n i ana, e elei ta- l ye eiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

N fetali ná-bolodai ná-zooi

³² Zool zitasi i kpakui looni ma, naa ni ga N fetali mavofodaiti ta-wolodai n n i, e elei ta- l ye eiti ti la. ³³ Ta- w pelema zeelini Geel fe z li, é zo Saananime s ne gului, ta Adami-Neek e, ta Ya eney le, é zeeli Lakume, é lo Zulud n a. ³⁴ É latini folo liizu elei, ga Azen te-Ta l ele, é ze e miná, é li, é lo Guk ke a, é ze i Za ul n yooi a ga nu yeezazu elei, é lo As l yooi a folo liizu elei, ta Ye uda, Zulud n ni ga folo ulazu elei. ³⁵ Taa wolaiti si igi ni ti ma, naati ti ni ga: Sidime, S l, Gamate, Lakate, Kineel te, ³⁶ Adama, Lama, Gas l, ³⁷ Keed se, Edeleyi, En-Gas l, ³⁸ Yileyon, Migatedale-Éle, G l me, B te-Anate, ta B te-Seem se. Taa wolai lieg i ni ga puug maazu taa uug (19), ta ma laa goiti.

³⁹ N fetali mavofodaiti ta-wolodai n n i ana, e elei ta- l ye eiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Dan ná-bolodai ná-zooi

⁴⁰ Zool felasi i kpakui looni ma, naa ni ga Dan mavofodaiti ta-wolodai n n i, e elei ta- l ye eiti ti la. ⁴¹ Ta-yooi zu laaiti ti ni ga ni-iti: S leya, Esetaw le, Iil-Seem se, ⁴² Saala in, Ayalon, Yitela, ⁴³ Elon, Time-nata, Ekel n, ⁴⁴ Eletekee, Gi eton, Baalate, ⁴⁵ Ye ude, Benee-Belake, Gate-Limon, ⁴⁶ Yaalekon i, ta Lakon, é zooi a, é Zafa letema .

⁴⁷ Dan mavofodaiti ti alani ta-yooi ma. Dan mavofodaiti ti l ni naazu, ti k i Lees me a. Ti v nini taai naa ma, ti su nu us ip paga bo az kp i, ti se e ga t n , ti ze i ná. Ti ti-m m wolai Dan laaseigi ni Lees me a.

⁴⁸ Dan mavofodaiti ta-wolodai n n i ana, e elei ta- l ye eiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Timenate-Seela laai

vee vai Zozuwe ya

⁴⁹ Si gi zu Izelay le nuiti ti eni la ga zooi aa w a, ti kw giti da, ti zooi ta veeni Zozuwe , Nun ná-doun zunui, é ga n n i ti zaama.

⁵⁰ E elei G o GALAGI ná-devei ni la, taa wolai é yimaze eni la, naa a ti feeni zea, Timenate-Seela, nii é ni Efelayime ize yooi zu. É taai naa loni olu, é ze i ná.

⁵¹ Zooti kana, niiti zala a ula nui Eleazaal, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe, ta p l ye e undi iiti ti Izelay le wolodaiti su, ti gaa w ni ga kpakutoomai, G o GALAGI aazu, Silo, GALA daa omi se e l i laa . Pele ana ti zooti aa w vai aa elani la.

20

Maa ela wo taa l zitaiti
(*Gaalu S* i 35:9-34;
T S i Velesi 4:41-43;
19:1-13)

¹ G o GALAGI ni Zozuwe , é ma: ² «B Izelay le nuiti p , è ti ma: «À taaiti kp t ga maa ela laaiti, nii gè ma vai woni wo ma ga Moize maa ele. ³ Nu aa nui nii a nu aana, é la gaa ilini ma, é ga te ezea vaa n , to a zoo é ela, é li ná. To a ga wo- elazu , amai otokula nui a. ⁴ Nu aa nui a ela, é li ma laai ta ila su, to a lo si ida , é ná-fai l ga taa undi iiti. Naati ta yeezei bu, é y ti b taazu , ti ada ve zea, a y ná. ⁵ Namai otokula nui a il na polu, ti la nu aa nui vea zea. Maz l é la gaa ilini ma, é ase i a, é la ni ga naa zili nu p l ma zu. ⁶ To ay naama laazu , ey su é ula k l ma nu us iti gaazu, ti ná-tukp i aale e, aa ey su zala a ula undi i wolai, nii é botii zu naama yee alai, naa za. Naama zi gi zu a nu aa nui a ale ma la ná-p l i wu, ná-taazu , é elani, é ze e ná.» »

⁷ Ti yiimaze eni ga Keed se, taai nii é Galilee, N fetali ize yooi zu, ta Sik me, nii é Efelayime ize yooi zu, ta Kiliyate-Aale a, nii é lolisu alaa ga Gee el n, é Zuda ize yooi zu. ⁸ Zulud n olu , Zeeliko folo ulazu elei, ti yeeloni Bees l a, é z l ni te ebai maazu, Lu n yooi zu, ta Lam te, nii é Galaade, Gade yooi zu, ta G lan, nii é Basan, Manasee yooi zu. ⁹ Taaiti kana, ti yeeloni ti a, ti ga maa ela laaiti, Izelay le nuiti b , ta seik ma nuiti ta ti zaama, nu-o-nu nii a nu aana, é la gaa ilini ma, naa a zoo é ela, é li ná, amai otokula nui la pa, aisa é a ula k l ma nu us iti gaazu, ná-tukp i aa a le e.

21

Leevi nuiti ta-laa wolaiti

¹ Leevi nuiti ta- l ye e undi iiti ti aani zala a ula nui Eleazaal b , ta Nun ná-doun zunui Zozuwe, ta Izelay le wolodai z iti ta- l ye e undi iiti, ² Silo, Kanaan yooi zu. Ti ni ti , ti ma: «G o GALAGI devei veeni Moize ya, ga taaiti ti ve gi ya, ga gi ze ti zu, ta ti-maa ooliiti, gá-loganiiti ta laamiizu ná.» ³ Izelay le nuiti ti taai tanigaa ze eni ta-yooiti su, ta ti-maa ooliiti, ti fe Leevi nuiti zea, e elei G o GALAGI ná-devei ni la. ⁴ Kpakutoomai zolooni m unpa su Ke ate mavofodaiti ta- l ye eiti ma. Ti zaama, Leevi nuiti ti ni ga zala a ula nui Aal n mavofodaiti, naati ti taa puug maazu sa ag (13) z l ni kpakutoomai zu, niiti ti Zuda, Simiy n, ta B nzam nni ta-wolodaiti ta-yooiti su. ⁵ Ke ate mavofodai z iti ti taa puug z l ni kpakutoomai zu, Efelayime ná-bolodai ná-zooi zu, ta Dan ná-bolodai ná-zooi zu, ta Manasee ná-bolodai ilazu ná-zooi zu.

⁶ G leson mavofodaiti ti taa puug maazu sa ag (13) z l ni kpakutoomai zu, Isakaal ná-bolodai ná-zooi zu, ta As l ná-bolodai ná-zooi zu, ta N fetali ná-bolodai ná-zooi zu, ta Manasee ná-bolodai ilazu ná-zooi zu, nii é zeini Basan yooi zu.

⁷ Melali mavofodaiti, e elei ta- l ye eiti ti la, ti taa puug maazu feleg (12) z l ni Lu n ná-bolodai ná-zooi zu, ta Gade ná-bolodai ná-zooi zu, ta Za ul n ná-bolodai ná-zooi zu.

⁸ Izelay le nuiti ti naama laaiti ta ti-maa ooliiti feeni Leevi nuiti zea ga kpakutoomai, e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Ke ate mavofodai ná-taa wolaiti

⁹ Zuda ná-bolodai ná-zooi zu, ta Simiy n ná-bolodai ná-zooi zu, taai niiti ti ti veeni naati zea, ti-laaseigiti kaa, ¹⁰ ti ni ga Ke ate ná-p l ye eiti t n , Aal n mavofodaiti saama, Leevi ná-bolodai zu. Maz l tiya a kpakutoomai ti zoni m unpa. ¹¹ Ti Kiliyate-Aale a veeni ti ya, nii é ga Gee el n, Zuda ize yooi zu, ta maa oolii. Aale a ni ga Anake k . ¹² K l kpalagiti ta taa goiti ti ilini ma laai a, naati ti veeni Yefunee ná-doun zunui Kal e ya ga n n . ¹³ Taai niiti ti veeni zala a ula nui Aal n mavofodaiti zea, ta ti-maa ooliiti, naati ti ni ga: Gee el n, taai naa ni ga nu aa nuiti maa elazu ta, Li ena, ¹⁴ Yatiil, Esetemoa, ¹⁵ G lon, De iil, ¹⁶ Ay n, Yuta, é B te-Seem se a. Taa wola taa uug ana, ti s l ni Zudani ta Simiy n ta-wolodaiti ta-yooi zu. ¹⁷ Taai niiti ti ti z l ni B nzam n ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maa ooliiti, naati ti ni ga: Ga a n, ta Gee a, ¹⁸ é Anat te a, ta Alemon, taa wola naanig . ¹⁹ Taa wolai lieg i zala a ula nuiti Aal n mavofodaiti ti s l ni, é ni ga taa wola puug maazu sa ag (13), é ti-maa ooliiti ba.

²⁰ Leevi nuiti ti ga Ke ate mavofodai z iti ta- l ye eiti, naati ti taa wolaiti s l ni ga kpakutoomai, Efelayime ná-bolodai ná-zooi zu. ²¹ Taai niiti ti ti z l ni, ta ti-maa ooliiti, naati ti ni ga: Sik me, taai naa ni ga nu aa nuiti maa elazu ta, Efelayime ize yooi zu, naa Geez l a, ²² ta Ki esayime, é B te-G lon a, taa wola naanig . ²³ Taai niiti ti ti z l ni Dan ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maa ooliiti, naati ti ni ga: Eletekee, ta Gi eton, ²⁴ ta Ayalon, é Gate-Limon a, taa wola naanig . ²⁵ Taai niiti ti ti z l ni Manasee ná-bolodai ilazu ná-zooi zu, ta ti-maa ooliiti, naati ti ni ga: Taanake, é Gate-Limon a, taa wola feleg . ²⁶ Taa wolai lieg i Ke ate mavofodai z iti ti s l ni, é ni ga taa wola puug , é ti-maa ooliiti ba.

G lesome mavofodai ná-taa wolaiti

²⁷ Leevi l ye eiti ti ga G leson mavofodaiti, taai niiti ti ti z l ni Manasee ná-bolodai ilazu ná-zooi zu, ta ti-maa ooliiti, naati ti ni ga: G lan, nii é Basan yooi zu, taai naa ni ga nu aa nuiti maa elazu ta, é Beesetela a, taa wola feleg . ²⁸ Taai niiti ti ti z l ni Isakaal ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maa ooliiti, naati ti ni ga: Kisiyon, ta Da elate, ²⁹ ta Yaalemute, é En-Ganime a, taa wola naanig . ³⁰ Taai niiti ti ti z l ni As l ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maa ooliiti, naati ti ni ga: Miseyale, A edon, ³¹ G lekate, é Le e a, taa wola naanig . ³² Taai niiti ti ti z l ni N fetali ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maa ooliiti, naati ti ni ga: Keed se, nii é Galilee yooi zu, taai naa ni ga nu aa nuiti maa elazu ta, ta Gam te-D l, é Kaaletan a, taa wola sa ag . ³³ Taa wolai lieg i G leson mavofodaiti ti s l ni, é ni ga taa wola puug maazu sa ag (13), é ti-maa ooliiti ba.

Melali mavofodai ná-taa wolaiti

³⁴ Taai niiti ti ti veeni Leevi ná-p l ye ei m taiti zea, ti ga Melali mavofodaiti, Za ul n ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maa ooliiti, naati ti ni ga: Y keneyame, Kaaleta, ³⁵ ta Dimena, é Na alale a, taa wola naanig . ³⁶ Taai niiti ti ti z l ni Lu n ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maa ooliiti, naati ti ni ga: Bees l, Yaasa, ³⁷ ta Kedeem te, é Meefaate a, taa wola naanig . ³⁸ Taai niiti ti ti z l ni Gade ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maa ooliiti, naati ti ni ga: Lam te, nii é Galaade yooi zu, taai naa ni ga nu aa nuiti maa elazu ta, ta Ma anayime, ³⁹ ta G se on, é Yaz l a, taa wola naanig . ⁴⁰ Taa wolai lieg i Melali mavofodaiti ti s l ni kpakutoomai zu, ti ga Leevi ná-p l ye ei m taiti, é ni ga taa wola puug maazu feleg (12).

⁴¹ Taa wolai lieg i Leevi nuiti ti s l ni, Izelay le nui z iti saama, é ni ga taa wola uunaanig maazu l sa a (48), é ti-maa ooliiti ba. ⁴² Taa wolai naa ilagilagi p , zooli ni maa oolii zu, pele ana é ni la, é lo taa wolai naati kpein ba.

GALA ge ná-minaze egi laazeeli vai

⁴³ Dele ana G o GALAGI zooli kpein feeni la Izelay le nuiti b , nii é ma onai woni ti-m m wolani b . Ti se eni ga t n , ti zeí ná. ⁴⁴ GALA ge doo ogi veeni ti ya ta-you w ma ti p , e elei é ma onai woni la ti-m m wolani b . Ti zili nu n p ge la v nini ti ma, é ni ti a, ti pil s l ti zili nuiti kpein ma, ta la loni ti lu . ⁴⁵ Faan i kpein G o GALAGI ma minaze eni ga é k Izelay le nu us iti b , ele ana naa p daazeelini la, tan p su aka la ni y ni.

22

Bolodai niiti ti zeini

Zulud n folo ulazu elei

¹ Zozuwe Lu n zunuiti tolini ta Gade zunuiti, ta Manasee ná-bolodai ilazu ma zunuiti, ² é ti ma: «Wo naa kpein k , nii G o GALAGI ná-boti nui Moize ma levei veeni wo ya, wo olo ná-devei kpein b . ³ Wo la ete eni wo- leaiti ba si n p su, ey su zaa aza, wo devei naa zog , wo zi la, nii G o GALAGI wa-GALAGI feeni wo ya. ⁴ Niizu, G o GALAGI wa-GALAGI doo o fea wo- leaiti b , e elei é boni la ti ma. À pele zona, wo li wa-ze e otaiti bu, wa-yooi zu, nii G o GALAGI ná-boti nui Moize feeni wo ya ga w n , Zulud n olu elei. ⁵ À dama, wo zi ga devei, wo t gi zo, nii G o GALAGI ná-boti nui Moize feeni wo ya. À G o GALAGI wa-GALAGI n , wo zi ga ná-peleiti kpein, wo ná-deveiti so, wo zi la, wo ili t un ba, wo d bi ga wo-yiima p , ta wo-y nvui p .»

⁶ Zozuwe tuya looni ti , é ti il , ti li ta-laaiti su. ⁷ Moize zou veeni Manasee ná-bolodai ilazu ya ga n n , Basan yooi zu. Z ma lukp gi n n ma yooi z l ni Zulud n folo liizu elei, ti zeí ná ta ti- leaiti. Si gi zu Zozuwe ti il ni da, ga ti li ta-ze e otaiti bu, é tuya looni ti , ⁸ é ti ma: «À ale ma, wo li wa-ze e otaiti bu ga naavolo wolaiti, ta togani ulu golaiti, ta wali m inm in gola, ta zanugi, ta k lu igi, ta k lui, ta se eiti. Wa wo- leaiti, à k zoganií aa w a, nii wo kulaai wo zili nuiti zea.»

⁹ Lu n ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, naa Manasee ná-bolodai ilazu a, naati ti ze eni Izelay le nuiti p b Silo, Kanaan yooi zu, ti ale ma Galaade yooi zu, zooli nii ti s l ni ga t n Moize ya, G o GALAGI ná-devei zu.

Zala a ulazu ,
é ni Zulud n olu' elei

¹⁰ Si gi zu ti zeelini la Zulud n laa , ti ni d Kanaan yooi zu ele, Lu n ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ilazu , ti zala a ulazu loni zi la , gola maayikini. ¹¹ Izelay le nui z iti ti m nini ga Lu n ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ilazu , ti zala a ulazu log Zulud n laa , Kanaan yooi zu ele, Izelay le nui z iti koba elei.

¹² Izelay le nui z iti ti m nigai ma, ti kpein ti aal ni ba Silo, ti a li ga k i ti laal ma. ¹³ Ti zunuiti te eni Lu n ná-bolodai b , ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ilazu , Galaade yooi zu. Nuiti ti ti le eni, ta ni ga Finease, zala a ula nui Elezaal ná-doun zunui, ¹⁴ kundi i puug ni ba, boloda ila kundi i ila. Ti p ti ni ga kundi ii ta- l ye eiti bu, Izelay le wolodamaiti su.

¹⁵ Ti liini Lu n ná-bolodai b , ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ilazu , Galaade yooi zu, ti ni ti , ti ti ma: ¹⁶ «W l nii a G o GALAGI ná-nu us iti ti boga: Lee vaa zu wo woo aladai zu, wo wuze e Izelay le ná-GALAGI laal ma? Lee vaa zu wo ze ezu G o GALAGI olu niizu? Maz l wa zala a ulazu lona za, wo la wuze eni G o GALAGI laal ma aa? ¹⁷ Ade faa aaza gola ni Pey l, de la d eni ga ade naa ma zaa aza, an nii é kp l i laani de ma. Naa la kulani aa? ¹⁸ Wa ga oluave za G o GALAGI al! Ni wa wuze ena za G o GALAGI laal ma, lina, zii a ula Izelay le nu us i kpein ma. ¹⁹ Zooi nii feai wo ya ga w n , ni naa z wo aazu, à a naama yooi zu, nii é ga G o GALAGI n n i, é seizu t ai ná, wo zei gi zaama. K l à mina wuze e G o GALAGI laal ma, à mina wuze e gi laal ma, wo a zala a ulazu lo, é ula G o GALAGI da-GALAGI n n i olu. ²⁰ Si gi zu Zeela ná-doun zunui Akan faa aaza golai ni la, é il aniiti ba, niiti G o GALAGI maa i ni ti a, é ti ze eni, Izelay le nu us iti kpein ti G o GALAGI ná-zii aawanai z l ni, wo naa zu w ga pag . T ila ta ni de, undaa a ili ná-faa i vaa zu.»

²¹ Lu n ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ilazu , naati ti Izelay le wolodai z iti ta- undi iiti goo aa oteni, ti ti ma: ²² «G o GALAGI, GALAGI ala la ná, ungo GALAGI ala la ná, G o GALAGI naa w ! Izelay le alaa ka kw ! Ni kpaka faa a gi k ai ma, aa woo alada vaa, é mina gi izo za voloi! ²³ Ni gi zala a ulazu log , nii a k gi ze e G o GALAGI a, gi a a gala zala aiti kula ná, ta veb aniiti, ta ziil i zala aiti, G o GALAGI i gi zakpe! ²⁴ K l a-o, naa laade! Gi nii , gi oozu ilini, gi a isi ga lina a lina, wo-mavofodaiti ti mina gi-mavofodaiti ma: «Lee faama a é wo y zu, wa G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI? ²⁵ Lu n ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, G o GALAGI i la Zulud n ni ga kw pelema ade y zu aa? W n la G o GALAGI ná-faiti su!» Wo-mavofodaiti ta ga za u, gi-mavofodaiti ti ete e G o GALAGI l bi vai a. ²⁶ Naa a é k ni, gi ma: «Ade zala a ulazu lo.» É la ga gi a gala zala a ulazu ná, aa zala a iligaa, ²⁷ é n ga zeele vaa ade y zu, ta ade-mavofodaiti z zu, ada ze ena ná, gi G o GALAGI l bi vai t i aazu, ga gá- ala zala aiti, ta gá-yiil i zala aiti, ta gá-zala a iligiti. Nii gi p ga é mina , naa a ga, yeeta, wo-mavofodai mina g n i ma: «Wa-vaa la G o GALAGI ná-faa zu!» ²⁸ Gi ni ma, ni yeeta ta naama i wona gi ma, aa gi-mavofodaiti ma, gá ti woo aa ote, gi ti ma: «À G o GALAGI ná-zala a ulazu ma zii t , nii gi-m m wolani ti kp t ni, é la ga gala zala aiti ti a a ula ná, aa zala a iligaa, k l é ga zeelei ade y zu.» ²⁹ Naa maa ooza gi a, gi a wuze e G o GALAGI laal ma, gi a oluave G o GALAGI a za, gi a zala a ulazu lo, gi a a gala zala aiti kula ná, ta veb aniiti, ta zala a iligiti, gi a ud G o GALAGI, gá-GALAGI ná-zala a ulazu maazu, nii é seizu akala .»

³⁰ Si gi zu zala a ula nui Finease ta kundi iiti, ta p l ye e undi iiti, ti naama woozu ula gooiti kpein m nini da, nii Lu n ná-nuiti ti boni ta Gade ná-nuiti, ta Manasee ná-nuiti, ti yiil ini. ³¹ Zala a ula nui Elezaal ná-doun zunui Finease ni Lu n ná-nuiti ma, ta Gade ná-nuiti, ta Manasee ná-nuiti: «Gi kw ga za ga G o GALAGI a ade zaama, t zei wo la woo alada vaa ni G o GALAGI laal ma. Wo la Izelay le nuiti d ni G o GALAGI yeezu, é a faa u ga tiye.»

³² Zala a ula nui Elezaal ná-doun zunui Finease ta kundi iiti, ti ze eni Lu n ná-nuiti p b , ta Gade ná-nuiti, Galaade yooi zu. Ti aani Kanaan yooi zu, Izelay le

nuiti p b , ti oluvaawo. ³³ Poluvaawogi naa Izelay le nuiti ziil ini, ti GALA mama, ti la m ni faa woni ga ti a li, ti a k Lu n ná-nuiti ba, ta Gade ná-nuiti, ti a zooi naa olo olo, nii ti zeini su. ³⁴ Lu n ná-nuiti ta Gade ná-nuiti ti daaseigi ni zala a ulazu naa a, ga «zeelei,» maz l ti ni ma: «To a ga zeelei ade y zu ga G o GALAGI ila kpe ka é ga GALAGI.»

23

Zozuwe ná-falima woo aa elagiti

¹ Kona m inm inge le eni, G o GALAGI doo ogi veai ma Izelay le nuiti zea, é ti ula ti zili nuiti zea, niiti ti ni ti-maa oolii zu. Zozuwe wola l za ani niina. ² Zozuwe Izelay le nuiti kpein tolini, ta- wolaiti, ta- undi iiti, ta-lukp aale e nuiti, ta- nu undi iiti. É ni ti ma: «Gè wola l za aga. ³ W un, wo naa kpein kaa, nii G o GALAGI wa-GALAGI k ni ga zii iligiti, wa-vaa zu. Maz l G o GALAGI wa-GALAGI a ék i ni wo . ⁴ W l , gè zooi veeni wo ya ga kpakutoomai, e elei wa-wolodaiti ti la, zii naati ti zo fai y gai oluzu, ta ziiti kpein gè ti-ma zuwu aale eni, é zo Zulud n a, ey su é zeeli Kpolo Wolai ma, folo liizu elei. ⁵ G o GALAGI wa-GALAGI ti laa ili, ti maa ooza wo a, é ti wo lu , wa ta-yooi ze e ga w n , e elei G o GALAGI wa-GALAGI boni la wo ma.

⁶ «À aa a ga z b i p , wo naa kpein so, wo zi la, nii s ai, Moize ná-t s i zu, wo mina ze e ba ga yeezai, aa ga i. ⁷ À mina zupu, wa zii niiti ti y gai wo zaama. À mina ta- alagiti daasei bo. À mina ta wo wa- ona wo faiti su. À mina ti l bi. À mina n k ti wu. ⁸ K l à ili G o GALAGI wa-GALAGI a, e elei wo k zu la zaa aza.

⁹ «Naazu G o GALAGI a nu us m inm ingiti kp wo lu , niiti ti z b i wola w l ai, ey su za zeeli, nu n p ge la d loni wo lu , é a zoo wo la. ¹⁰ Wo zaama, nu ilagi ni nu waagilagi (1 000) zu, maz l G o GALAGI wa-GALAGI ni k i zu wo , e elei é boni la.

¹¹ À dama ga gola, à G o GALAGI wa-GALAGI n .

¹² «Maz l ni wa oluavena t un ba, wo ili ziiti ba, ti d wo zaama, wo vulu ma wa tiye, ni wa zupuna wa tiye, ¹³ à su w ga G o GALAGI wa-GALAGI la y ga zii niiti kp zu wo lu , k l ta wo ga tum i, ta balii, ta kpak i é wo lo azu, ta aingi é wo- aazu , ey su wo undaa ili zou ag i zu, nii G o GALAGI wa-GALAGI feeni wo .

¹⁴ «N un nà, nà ga a zaazu. Niizu à su w ga pag wo-yiima ta wa- isi i zu, ga G o GALAGI wa-GALAGI ná-minaze e kp ag iti ma wooi gila kpalaa su aka la y ni. Ti p daazeeli wo , gila kpalaa su aka la y ni.

¹⁵ E elei G o GALAGI wa-GALAGI ná-minaze e kp ag iti boni la wo ma, ti laazeeli wo , to a maan vaiti daazeeli wo laal ma, ey su é wo- ma zuwu aale e, wo ula zou ag i a, nii é feai wo . ¹⁶ Ni wa minaze egi olo olona, nii G o GALAGI wa-GALAGI boni wo , wo li, wo a gala kiligiti d bi, wo a n k ti wu, G o GALAGI a yii aawana wo ma, to a wo ula zou ag i naa a, nii é feai wo , wo undaa ili.»

24

Gaal ba aa elagi ti boni Sik me

¹ Zozuwe Izelay le wolodamaiti kpein gaal ni ba Sik me. É Izelay le wolaiti tolini, ta kundi iiti, ta tukp aale e nuiti, ta k nu undi iiti. Ti loni GALA gaazu.

² Zozuwe ni nu us iti kpein ma: «G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI wooi aa: «Su ooza gola, wo-m m wolani, Teela , A alaame ta

Na lni ti- , naati ti zeini zi wolai Ufelate olu ele yooi zu, ti ni gala kiligiti d bizu. ³ Gè wo-m m wola A alaame ze eni zi wolai Ufelate olu ele yooi zu. Gè zi ni la Kanaan yooi zu ná p . Gè mavofodai m inni gola, gè Izaake ve zea ga doun zunui. ⁴ Gè Zak e ta Ezawu veeni Izaake ya. Gè Seyiil ize yooi veeni Ezawu ga n n . Zak e ta ná-doun zunuiti ti liini Ezipete yooi zu.

⁵ « Su oozai ma, gè Moizeni ta Aal n le eni, gè maan vaa m inm in daa Ezipete yooi ma, naa oluma gè wo ula ná. ⁶ Gè wo-m m wolani kulani Ezipete yooi a, wo zeeli kpolo i ma. Ezipete nuiti ti il ni wo-m m wolani polu ga wotoloiti, ta soo iz zala usuiti, ti zeeli Seeli Kpolo i b . ⁷ Wo-m m wolani ti kpeeí looni gòizu. Gè kpidii l ni wo y zu wa Ezipete nuiti, gè kpolo i aa ale ma, gè pu ti ma, é ti maal u. Wo naa kpein su w ga pag , nii gè k ni ga Ezipete nuiti. Wo y ni zeini te ebai zu, ey su su oozá.

⁸ « Gè liini ga woye Am l nuiti ta-yooi zu, niiti ti zeini Zulud n olu elei, folo ulazu elei. Ti k i ni wo a, k l gè zobogi veeni wo , wo pil s l ti ma. Wo ta-yooi ze eni ga w n , gè ti olo oloni wo lu . ⁹ Sip l ná-doun zunui Balake, Moa e masagi wuze eni, é Izelay le zakpe. É Bey l ná-doun zunui Balaame lolini, ga é wo voovo. ¹⁰ K l gè la ni k ni, gè a woilo Balaame wooi ma, tuyai a é tooni wo . Gè wo ulani Balake yeezu.

¹¹ « Wo Zulud n maazu ud ni, wo a Zeeliko. Naama laa wolai zu nuiti ti wo zakpeni, gè zobogi ve wo , wo pil s l ti ma. Pele n ana wo s l ni la Am l nuiti ma, ta Feeleeze nuiti, ta Kanaan nuiti, ta G te nuiti, ta Giilegase nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yee use nuiti. ¹² Gè kaogiti te eni wo lu , ti Am l nuiti ta-masa feleg i t iti kp ni wo lu , ti ti maa oozá wo a, wa-wo a z kp i aa wa-m in laade, wo a ti la. ¹³ Gè zoi veeni wo , nii wo la tii ni ma, ta taa wolaiti wo la ti loni, wo zeizu ti zu, ta leez n eleiti, ta wolive wuluiti, niiti wo la ti ziinni, k l wo ma waaiti miizu.» »

Izelay le nuiti ti yiimaze e vai
ga G o GALAGI l bi vai

¹⁴ Zozuwe ni ti ma: «Niizu, à lua G o GALAGI a, wo d bi ga s ledai ta woo iladai. À gala kiligiti kula zaama, niiti wo-m m wolani ti ni ti l bizu zi wolai Ufelate olu elei ta Ezipete yooi zu. À G o GALAGI l bi.

¹⁵ Ni é la n ni wo ga wo G o GALAGI l bi, à yiimaze e za ga galagi naa, nii wa d bi, aa naati niiti wo-m m wolani ti ti l bini zi wolai Ufelate olu ele yooi zu, aa Am l nuiti ta- alagiti, niiti wo zeini ta-yooi zu. Nà-o, nà-p l ye ei-yo, gá G o GALAGI l bi.»

¹⁶ Nu us iti ti goo aa oteni, ti ma: «Naama isi i maa oozá gi a, gi a l G o GALAGI a, gi a gala kiligiti d bi! ¹⁷ Maz l G o GALAGI, gá-GALAGI a é gi ulani Ezipete yooi a, gá gi-m m wolani, zoi nii gi ni su ga du iti. É poo golaiti k ni gi aazu, é gi mak ni pelei zu, kpein gi zi ni ná, ta nu us iti kpein saama, niiti gi ta-yooi maazu ud ni. ¹⁸ G o GALAGI a é nu us iti kpein kp ni gi lu , ma un ge da ma m ga Am l nuiti ti ni zeini zoi t i su. Gá alaagi, gá G o GALAGI l bi, maz l to a ga gá-GALAGI.»

¹⁹ Zozuwe ni nu us iti ma: «Wo la zooga wo a G o GALAGI l bi, maz l GALAGI e adegai, GALAGI e toloai, é la wa-l kolo ologiti su-vaay ga, ta wa- otoiti. ²⁰ Wa l na ba, wo a gala kiligiti d bi, to a ale ma wo laal ma, é faa i ga woye. É faan i a oluma wo , to a wo-ma zuwu aale e.»

²¹ Nu us iti ti Zozuwe woo aa oteni, ti ma: «Ba-o! G o GALAGI a gá d bi.» ²² Zozuwe ni ti ma: «Wo a ga zeeleiti, wa i wo laal ma, ga wa a wo yiimaze ea ga G o GALAGI, ga wo d bi.» Ti goo aa oteni, ti ma: «Gá ga ma zeeleiti.»

²³ Zozuwe ni ti ma: «Ni naa e, à ete e gala kiligiti ba, ti wo zaama, wo lati G o GALAGI ma, Izelay le ná-GALAGI, ga wo-yiima p .» ²⁴ Nu us iti ti goo aa oteni, ti ma: «Gá G o GALAGI l bi, gá-GALAGI, gi olo ná-deveiti b .»

Minaze egi unso fai

²⁵ Naama volo ná Sik me, Zozuwe minaze egi unsoni nu us iti b , é t gi ve ti ya, ta deveiti. ²⁶ Zozuwe niima vaiti kpein s ni GALA ná-T S i zu. É k tu wolai ze eni, é gaal s ne gului wu, nii é ni G o GALAGI zeizu adegai. ²⁷ Zozuwe ni nu us iti ma: «W l , k tui nii a zu ga zeelei ade laal ma, maz l wooi kpein G o GALAGI bogai ade ma, é naati p m nig . Ungo, to a ga zeelei wo laal ma, ga wo mina l wa-GALAGI a.» ²⁸ Ti egai ma, Zozuwe yee eni nu us iti ba, s ge li, é zei ná-poganii unda.

Zozuwe zaa vai

²⁹ Naama vaiti poluma, Nun ná-doun zunui Zozuwe, G o GALAGI ná-boti nui zaani, ná-konagi ni ga kona ungila kona puug (110). ³⁰ Ti maa uluni zooi naa zu, nii é s l ni ga n n , Timenate-Seela, Efelayime ize yooi zu, Gaase gizei l kp ma nu zu .

³¹ Izelay le nuiti ti ni G o GALAGI l bizu, Zozuwe zii ma voloi p su, saa oluma alaa, k wolai naati sii ma voloi p su, niiti ti y ni vulua Zozuwe ná-si gi kpein su, ti naama vaa wolaiti kpein kaai, niiti G o GALAGI ti ni Izelay le

³² Zoz fe ma aeiti Izelay le nuiti ti aani ga tiye, ti ze e ga tiye Ezipete yooi zu, ti naati maa uluni Sik me taazu , zou goi naa zu, nii Zak e geyani ga wali ae ungila (100), Gam l mavofodaiti ma, nii é ni ga Sik me k . Ná ni ga Zoz fe mavofodaiti t n ma yooi ta.

³³ Aal n ná-doun zunui Elezaal alaagi zaani. Ti maa uluni gizei ma, nii é veeni ná-doun zunui Finease ya, Efelayime ize yooi zu.

Tukp aale e Nuiti

Ta-Z i S i l zeizu

Faiti ti z ai Tukp aale e nuiti ta-z i zu, naati tog naama vaiti ba, niiti ti ni Izelay le nuiti k ai ma zeizu ga niin Kanaan yooi zu, Zozuwe ai ma loni ti untu , ey su naama onagiti ti e niiti ti ni Samiy le ná-si gi zu, aisa masadai l a ze.

Niima vaiti ti ni kona waagila unsa ag puul sa a (1 380) ta kona waagila puul lug (1 050) y zu , aa kona waagila unfele puufeleg (1 220) ta kona waagila puul lug i (1 050) y zu , aisa Yesu Kilista a z l .

Naama laaseigi, ga tukp aale e nuiti, naa a ga nuiti ti zobogi z l ni GALA i yeezu, é la ga faawo bo faa ila n , k l ti loni nu us iti untu faiti p su, ti ga ta- undi iiti. Ti bolodamai tanigaani kula alaa faa aagiti su.

Tukp aale e nuiti ta-z i aa w su ga faa wola sa ag :

1) Ma m ungi a naama vaiti d zu, niiti ti ni Izelay le nuiti k ai ma zeizu ga niin Kanaan yooi zu, ey su Zozuwe za (1:1 é li 2:10).

2) Fai velesi i a d zu, elegi GALA ga a ná-nu us iti un m da, é yeelo nuiti ba, é ti le e ti un m fai naa (2:11 é li 16:31).

3) Fai za asi i a d zu ga faazupui ni zu Izelay le wolodama nuiti saama, aisa masadai a ze kpasu (gaa w su 17 é li 21).

Faiti kpein ti ni ga Izelay le nuiti, tukp aale e nuiti ta-z i zu, naati ti ni t ze ti y zu elei a ta GALA. Si gi zu ta la woo aladai na la ga GALA, nu us iti ti ena ti maan , niiti ti zeini ti zaama, ta ti-maa oolii zu geleiti alaa. K l ta la alena ma GALA ma, ti woo ula ma ga é ti a, GALA ge ni ti un m su. Yeen p n , t gai ni ti olu ga ti n k gala kiligiti bu, niiti ti ni Kanaan yooi zu, aa ti il GALA polu ta i ta- ulagaan zui vaa ma (gaa w su 17 é li 18), aa ti yeema GALA ná-deveiti ma (gaa w su 19 é li 21). Ta la na naa a, undaa ili pelei a ti ena so, ni GALA ge la aani, é a ti a.

Fai za asi i a naa l zu, elei Izelay le nuiti ta la la, ni ta yeema n , ti olu la zeini GALA ba. To a d zu de mu ga, GALA ná-nu us iti, gaaza agi a ga, k ni é w , ga zobogi gele a ti w inni ti ta-eteai zi su? Soloo faa a ga ná n i, ga s ge ná-eteai zi , e elei soloogai la n gaazu?

L kp ma nu yeezazu ele wolodaiti ta-yooi zo fai

¹ Zozuwe zaai ma, Izelay le nuiti ti G o GALAGI aaza ani, ti ma: «Gi zaama, a a li m unpa, é k i Kanaan nuiti ba?»

² G o GALAGI ni ma: «Zuda m unpa ka a li, gè zool a zeezu.»

³ Zuda nuiti ti ni ti- loin Simiy n ná-nuiti ma: «Ade l wo gi a zool naa vaa zu, nii feai gi ya, ade Kanaan nuiti sakpe, gá alaa gá il wo olu, ade li naama yooi zu, nii feai wo ya.»

Simiy n ná-nuiti ti il ni ti olu ti li. ⁴ Zuda nuiti ti l ni, G o GALAGI Kanaan nuiti d ni ti yeezu, ta Feeleeze nuiti. Ti zunu waapuug (10 000) aani naati ba Beez ke. ⁵ Ti masagi Ad ni-Beez ke aani Beez ke, ti sakpeni, ti zobogi z l ni Kanaan nuiti ma, ta Feeleeze nuiti. ⁶ Ad ni-Beez ke iz ni, k l ti il ni polu, ti so, ti zeezin kpotogiti ta k zin kpotogiti te eni ba.

⁷Ad ni-Beez ke ni ma: «Masa puul fela (70), niiti ti ti-yeezin kpotogiti, ta ti-zin kpotogiti te eni ba, naati ti ni daamianigi m tai y zu, nii é ni loozu, é a ula nà-ta alii a. GALA ge naa a ga ze, nii gè k ni.» Ti liini la Zeeluzal me, miná a é zaani ná.

⁸Zuda nuiti ti laal ni Zeeluzal me wu, ti soni. Ti ma laai zu nu us iti p paa, ti abui lo taai a. ⁹Naa oluma, ti liini ti k i Kanaan nuiti ba, niiti ti ni zeini gize yooi zu, ta l kp ma nu yeezazu yooi zu, ta zi la ma n m i zu.

¹⁰Zuda nuiti ti k i ni Kanaan nuiti ba, niiti ti ni zeini Gee el n, nii daaseigi ni m ungi ga Kiliyate-Aale a. Ti zobo s l ni Seesayi nuiti ma, ta Ayiman nuiti, ta Talemayi nuiti. ¹¹Ti ze eni miná, ti li ti De iil nuiti sakpe. M ungi, De iil laaseigi ni ga Kiliyate-Seef l. ¹²Kal e ni ma: «Nà dònun anzanui Akesa ve naama nui ga anza, nii a Kiliyate-Seef l zakpe, é so.» ¹³Kal e de ei Kenaze ná-doun zunui W teniy le a é ná zoni. Kal e ná-doun anzanui Akesa veeni b ga anza. ¹⁴Seeliai ma sinigi b , é d ni ga naa, ga naa kpalagi ta vali k Kal e ma. Naa olu, Akesa ilini, é ze e ná-soovalegi ma. Kal e gaaza ani, é ma: «Leeni a w in è ma?»

¹⁵É goo aa oteni, é ma: «Faan b ! Zi unгаа ve b , maz l zooi è sèi ai su, l kp ma nu yeezazu , naa v .» Kal e zi ungititi feeni b maazu elei, ta buu elei.

¹⁶Ken nuiti, Moize n koi mavofodaiti, ti ze eni Zeeliko, D za Taa Wolai, ta Zuda nuiti, ti li ti ze nu us iti saama, te ebai zu Zuda yooi zu, ná Alade l kp ma nu yeezazu . ¹⁷Zuda nuiti ti ni ti-loin Simiy n ná-nuiti ba, ti li ti Kanaan nuiti sakpe, niiti ti ni zeini Sefate. Ti nu us iti kpein suwu aale eni, ti taai olo olo g l in. Ti taai naa laasei p ni ga G lema (nii polu ga «é olo ologa»). ¹⁸Zuda nuiti ti Gaza zoni alaa, ta Asekal n, ta Ekel n, ta naama laa wolaiti maa oolii ma yooiti. ¹⁹G o GALAGI i ni ti a, naa a é k ni Zuda nuiti ti zoo, ti gize yooi zo. K l ti la ni zooni, ti a p tugi zu nuiti kp , maz l naati, k wotoloiti ti ni naati zea, nii é ga k lu geleiti. ²⁰Kal e Gee el n z l ni, e elei Moize ma levei veeni la. É Anake mavofoda sa ag iti kp ni ná. ²¹B nzam n mavofodai la ni Yee use nuiti kp ni, niiti ti ni zeini Zeeluzal me, naati ta d zeini Zeeluzal me zaa aza, ta B nzam n mavofodai.

L kp ma nu zu ele wolodaiti ta-yooi zo fai

²²Zoz fe mavofodai alaa liini, é laal Beet le wu, G o GALAGI ni ti a. ²³Ti nuiti te eni ga ti Beet le taai t , nii m ungi daaseigi ni ga Luze.

²⁴Keelaiti ti zunu ila kaani, é a ula taazu , ti ni ma: «Pele l ga giye, gál ná taazu , gá faan è .» ²⁵Pelei ta l la taazu , é naa l ni ga tiye. Ti taa nuiti kpein paani, k l ti zunui naa ta ná-p l ye ei y ni ná, naati ti li. ²⁶Zunui naa liini G te nuiti ta-yooi zu, é taai loni ná, é daasei p ni ga Luze, daaseigi naa a é ba zaa aza.

²⁷Manasee nuiti ti la ni B te-Seyan nuiti kp ni, ta Taanake nuiti, ta D l nuiti, ta Yi eleyame nuiti, ta Megido nuiti, ta ti-aalobaiti kpein. Kanaan nui naati ti y ni zeini ma yooi zu. ²⁸Si gi zu Izelay le nuiti s b i w l ni la, ti ni boti aagi veezu ti ya, ti a k , k l ti la ni ti ni.

²⁹Efelayime nuiti ti la ni Kanaan nuiti kp ni, niiti ti ni zeini Geez l, naati ti y ni zeini Efelayime nuiti saama.

³⁰Za ul n nuiti ti la ni zooni ti a Kitelon nuiti kp , ta Na al le nuiti. Kanaan nui naati ti y ni zeini Za ul n nuiti saama, k l naati ti ni boti aagi veezu ti ya, ti a k .

³¹As l nuiti ti la ni Ako nuiti kp ni, ta Sid n nuiti, ta Aala e nuiti, ta Akezi e nuiti, ta G le a nuiti, ta Afike nuiti, ta Le e nuiti. ³²As l

mavofodaiti ti zeini Kanaan nui naati saama, niiti ti ni zeini zooli naa zu, maz l
ti la ni ti ni.

³³N fetali nuiti ti la ni B te-Seem se nuiti kp ni, ta B te-Anate, ti y ni
zeini Kanaan nui naati saama, niiti ti ni zeini zooli naa zu. K l ti ni boti
aagi veezu taa wola feleg i naati su nuiti zea, ti a k .

³⁴Am l nuiti, ti Dan ná-nuiti kp ni, ti l gize yooi zu, ti la ni vaani bu ga ti
yei n m i zu. ³⁵Am l nuiti ti y ni zeini Gaal-Geel se, ta Ayalon, ta Saale ime,
k l Zoz fe mavofodai z b i ni liizu ga w l a ti laal ma, ti ni
boti aagi veezu ti ya, ti a k . ³⁶Am l nuiti ta- w pelema liini gize
y zu Akela ime, é zo Seela, é li ná olu elei.

2

Izelay le nuiti ti la ni ni
ga woo ila nu

¹G o GALAGI ná-keelai ze eni Gilegale, é a B kime, é ni Izelay le
nuiti p , é ti ma: «Gè wo ulani Ezipete yooi a, gè aani ga woye zooli naa
zu, nii gè minaze eni ná-faa zu, gè ma onai wo, wo-m m wolani b . Gè ni
ma: «Ey su , gè la nà-minaze egi olo ologa wo letema. ²W un wa, wo la
minaze e boga niima yooi ma nu us iti b , wa ta-zala a ulazu ti toka.»
K l wo la woiloni gòoi ma. Lee vaa zu wo naa ni? ³Názu a gè ni la
ma, gè la ti zu wo lu , ta y su wo oba, ta- alagiti ti ga baliiti wo
lu .»

⁴Si gi zu G o GALAGI ná-keelai niima woiti boni la Izelay le nuiti ma,
nu us iti ti t zeini ga w l a. ⁵Ti naama ada laasei p ni ga B kime
(nii polu ga «g l nuiti»). Ti zala aiti kulani ná G o GALAGI .

Zozuwe zaa vai

⁶Zozuwe yee eni nu us iti ba, Izelay le nuiti ti liini ti zooli ze e, ti ilagilagi
zei ná-poganii unda. ⁷Nu us iti ti ni G o GALAGI l bizu, Zozuwe zii ma
voloi p su, ta k wolai naati kpein ta-zi gi zu, niiti ti ni ma ta Zozuweni, ti
k woti wolaiti kpein kaani, niiti G o GALAGI ti ni, Izelay le ná-faa zu.

⁸Nun ná-doun zunui Zozuwe, G o GALAGI ná-boti nui zaani, si gi zu ná-
konagi ni la ga ungila puug (110). ⁹Ti maa uluni ná-zooli ma, nii é s l ni
ga n n Timenate-Geel se, Efelayime ize yooi zu, Gaase gizei l kp ma
nu zu . ¹⁰Ma alamaiti kpein alaa ti ze eni ná, ti za, ti li ti-
m m wolani p , ti zaai. G alama ili ge wuze eni naati poluma, nii é la ni
G o GALAGI w , an k wotii nii é k ni Izelay le ná-faa ma.

Nu us iti ti l vai
G o GALAGI a

¹¹Názu a Izelay le nuiti ti G o GALAGI wanama vai ni la, ti Baale
alagiti d bini. ¹²Ti l ni G o GALAGI a, ti-m m wolani ta-GALAGI,
nii é ti ulani Ezipete yooi a, ti il gala kiligiti polu, nu us iti ta- alagiti
saama, niiti ti ti-maa oolii zu. Ti ni n k su ti wu, ti a G o GALAGI
yii aawana. ¹³Dele ana ti l ni G o GALAGI a, ti a Baaleni d bi
ta Asetaateiti.

¹⁴G o GALAGI yii aawanani Izelay le nuiti ma. É eni ti a, toosu nuiti ti
loo ti ma, é la ti maaloboni. É ti l ni ti zili nuiti zeezu, niiti ti ni ti-maa oolii
zu, ti la zobo s l ni, ti a lo ti zili nuiti daal ma. ¹⁵Si n p su ta la liina
la k ma , G o GALAGI ni su olo olosu ti ya, e elei é boni la
ti ma, é ma onai wo. Dele ana ti l ni la i te e wolai zu.

¹⁶G o GALAGI tukp aale e nuiti buze eni, niiti ti ti izoni, ti ti ula ti
zili nuiti zea, niiti ti ni loozu ti ma. ¹⁷K l ti la ni woilosu ta-lukp aale e
nuiti gooi ma. Ti ni n z zu ga gala kiligiti, ti a n k ti

wu. Ti ni ze ezu gaaman naama elei a, nii ti-m m wolani ti zi ni la, niiti ti oloni G o GALAGI ná-devei , ti la ni ok ni naati ma, ti zi elei ni y .¹⁸ Si n p su G o GALAGI ni tukp aale e nui le esu da, é ni zu naa a, é ti un m , é ti ula ti zili nuiti zeezu, tukp aale e nui naa ná-yee alai kpein su. Maz l G o GALAGI a la ná-nu us iti kaana, ti a kpeei loo unbawului wu, ti zili nuiti zea, ti a ti maan , ti maaw in ni sosu. ¹⁹ K l si gi zu tukp aale e nui a la zaana la, nu us iti ti ena t ze i ga z a m n , é le e ti- m m wolani t n i a, ti il gala kiligiti polu, ti a ti l bi, ti a n k ti wu, ti la ni yee esu ti-z iti ba, ta ta- ikpaiti.

GALA ge Izelay le l vai

olu ulai zu

²⁰ G o GALAGI yii aawanani Izelay le ma, é ma: «T ze i niima nu us iti ti nà-minaze egi olo ologa, nii gè boni ti-m m wolani b , t ze i ti la oloni gòoi ,²¹ n un nà, gè la m zii niiti gila kpalaa kp a, t iti ti y gai ná, ey su Zozuwe za, ²² naa a a k gè ti ga Izelay le olu ula anii, gè kw , ni ta zi ga nà-pelei, e elei ti-m m wolani ti zi ni la, ti olo b .»
²³ G o GALAGI zii naati z ni ná, ti ze i ziil igi zu, é la aazuvil ni ga ti a, t iti é la ni ti l ni Zozuwe yeezu.

3

¹ Ziiti p t , niiti G o GALAGI ti y ni zoi zu, ga ti ga olu ula anii Izelay le , tiya a ti la ni Kanaan yooi zo fai ma i ta ni. ² Naa ungi ni ga alama niin i, é wuze ezu Izelay le nuiti saama, niiti ti la k vaa w , naati ti k vai maal l .³ G o GALAGI Filiseti nuiti ta-masada l lug i ma nu us iti z ni zoi zu, ta Kanaan nuiti kpein, ta Sid n nuiti, ta Geeve nuiti ti ni zeini Li an izeiti ma, é zo Baale-G lem n gizei ma, ey su é zeeli Le o-Gamate. ⁴ Zoi naati ti ni ná, Izelay le olu ula vai ma, ni ta olo deveiti b , niiti G o GALAGI ti veeni ti-m m wolani zea ga Moize maa ele.

⁵ Izelay le nuiti ti zeini Kanaan nuiti saama, ta G te nuiti, ta Am l nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yee use nuiti. ⁶ Ti zoi naati su nuiti ti-loun anzanuiti seini ga ti-anzaiti, ti ti-loun anzanuiti fe naati ti-loun zunuiti b ga ti-anzaiti, ti a ta- alagiti d bi.

W teniy le,

tukp aale e nui Izelay le unda

⁷ Izelay le nuiti ti G o GALAGI wanama vai ni. Ti yeemani G o GALA ma, ta-GALAGI, ti li ti a n k Baaleni bu, ta Aseelani. ⁸ G o GALAGI yii aawanani Izelay le ma, é ti dini Meez p tami masagi Kusan-Liseyatayime ma. Ti du lai ni Kusan-Liseyatayime yeezu ga kona d sa a. ⁹ Ti kpeei looni G o GALAGI woizu, naa un m nu wuze eni Izelay le nuiti b , naa ti izoni, W teniy le ni ga naa, nii é ni ga Kenaze ná-doun zunui, Kal e de ei. ¹⁰ G o GALAGI ná-Z nvui ni t un ba. É ni ga tukp aale e nui Izelay le unda. É liini ga k i Kusan-Liseyatayime laal ma, Meez p tami masagi, G o GALAGI zobogi veeni b , é pil s l naa ma. ¹¹ Ziil igi ni zoi zu ná p , kona uunaanig (40) laawu. Kenaze ná-doun zunui W teniy le zaani.

E ude,

tukp aale e nui Izelay le unda

¹² Izelay le nuiti ti G o GALAGI wanama vai ni m n . Naa maa ele ma, G o GALAGI Moa e masagi Egelon i d ni, é wuze e Izelay le laal ma. ¹³ Egelon Am n nuiti kp ni a, ta Amal ke nuiti, ti li ti

laal Izelay le wu, ti zobogi z l ni ma, ti kp ti kula Zeeliko a, D za Taa Wolai, ti so. ¹⁴ Izelay le nuiti ti l ni du lai zu, Moa e masagi Egelon yeezu, kona puug maazu l sa a (18) laawu.

¹⁵ Izelay le nuiti ti kpee looni G o GALAGI woizu, naa unmu nu le eni ti ma ga E ude, B nzam n nui, Geela ná-doun zunui, nii é ni ga k nui. Izelay le nuiti ti valini ma ga é li ga maazoloo ganii Egelon , Moa e masagi. ¹⁶ E ude bo a z kp i t ni , ga gaavelegi, é ga zeelo feleg ta tukp (2,5), é gilini ná-saama iligi a ná-se ei wu, ga zeezazu ele kpalai ma. ¹⁷ É liini é maazoloo ganii ve Egelon ya, Moa e masagi. Tama Egelon ni ga zunui, nii gola w l ni. ¹⁸ Si gi zu é eni da ga maazoloo ganii ve zea, é yee eni zunuiti ba, ti li, t iti ti aani ga anii naati. ¹⁹ Seeliai ma k ganigiti p b , ti ga k tui, Gilegale oba , é aleni ma olu, é masagi ma: «Ee, masagi, keela woo a zèa, è , é ga d uzu vaa.»

Masagi devei veeni ga ti e ba, niiti kpein ti ni ná, naati p ti ulani p l i wu. ²⁰ Názu a E ude maa u ani la masagi a, é ni zeini sangasoi wu maazu , nii é mak ni doo o bosu maazu , fiil i a. E ude ni ma: «GALA ná-keela wooi a é zèa, ga é wo è ma.» Masagi wuze eni ná-kp kp gi zu. ²¹ E ude i maalenii yeezazu elei, é bo a z kp i m nni, é pu ba kogi zu. ²² Ma ungi alaa l ni, ma m ngi l a oluma, mawul i zi ni ma m ngi ma, é naa laa ulu. Maz l bo a z kp i folokulani ga polu elei, é la ni m nni, é a kula. ²³ E ude ulani ga p l olu elei, é daa ulu, é s gi loo.

²⁴ Si gi zu é ulani la, masagi ná-boti nuiti ti liini ti naa t , ti kaani ga sangasoi ma l la ti daa uluni, s gi loo. Ti ni ma: «Tanisu, to a latini p l i olu.» ²⁵ Ti l ni ga maa unga, k l t i é la ni sangasoi ma l la ti daalaoni maazu , ti kpakui ze eni, ti daalao, p t ti-mali ii ni laani zoi ma, saai.

²⁶ T i ti wola l bini maa ungi a, E ude elani. K ganigiti ti ga k tui, é naati p b maazu ud ni, é ela é li Seyila. ²⁷ Seeliai ma miná feya, é pu ugi v ni Efelayime ize yooi zu. Izelay le nuiti ti yeini, ti ze e gize yooi zu, é loni ti untu .

²⁸ É ni ti ma: «À il pòlu, maz l , G o GALAGI Moa e nuiti d a wo yeezu, wo zili nuiti.» Ti il ni polu, ti Zulud n maale esu ti so Moa e yooi letema , ti la nu n p z ni ná, é a zi wolai maazu ud . ²⁹ Naama voloi, ti zunu waapuug (10 000) aani Moa e nuiti ba, ti p ti ga zunuiti ti zuloga, k nu z z giti, gila kpalaa ge la ulani. ³⁰ Naama voloi, Moa e unmaayeini Izelay le yeewu. Ziil igi l ni zoi zu, ey su kona uul sa a (80) laawu.

Samegaal,

tukp aale e nui Izelay le unda

³¹ T un poluma, Anate ná-doun zunui Samegaal a é wuze eni. É zunu und zita (600) aani Filiseti nuiti ba, ga nik maa lukp i k lu aazo agi ga. T alaa é Izelay le nu us iti unmu ni.

4

Dee ola,

tukp aale e nui Izelay le unda

¹ E ude zaa oluma, Izelay le nuiti ti t zeini ga G o GALAGI wanama vai a. ² G o GALAGI ti l ni Kanaan masagi Ya in yeezu, nii é ni masadai zu Gas l taa wolai unda. Ná-k undi ii ni ga Sisela, é ni zeini Gal s te-G yime. ³ K lu wotolo untaa uug (900) a é ni Ya in ya,

é Izelay le nuiti gola zopele uni, kona uufeleg (20) laawu. Naati ti kpeei looni
 G o GALAGI woizu ga é ti a.

⁴ Naama zi gi zu, Lapid te anzai Dee ola, GALA goo wo anzanui, é ni ga
 tukp aale e nui Izelay le yooi zu. ⁵ É ni zeizu d wului wu, ti daasei
 p ni ga Dee ola ná-d wului, Lama ta Beet le ti y zu , Efelayime
 ize yooi zu. Izelay le nuiti ti ni liizu p b faawo bo fai ma. ⁶ Foloi ta, é
 keela le eni Balake ma, A inoame ná-doun zunui, Keed se nui, N fetali yooi zu,
 é ma: «W l , G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI devei, nii vee è ya:
 <Li è zunu waapuug (10 000) laasei s , N fetali ná-bolodai zu, ta Za ul n ná-
 bolodai, è lo ti lu , wo li Ta l gizei ma. ⁷ Nà aazu ga Ya in ná-k
 undi ii Sisela è , zi wolai Kison b , ta ná-wotoloiti, ta ná-sala usuiti,
 nà ti l zu è yeezu.» »

⁸ Balake Dee ola woo aa oteni, é ma: «Ni a il pòlu, nà li, k l ni è
 la il ni pòlu, gè la lia.»

⁹ É goo aa oteni, é ma: «Nà il su è olu, de li, k l è la l biya
 z l ga pelei naa zu, è l zu su, maz l G o GALAGI a
 Sisela l zu anzanu yeezu.» Dee ola il ni Balake olu, ti li Keed se. ¹⁰ Balake
 N fetali ná-bolodai lolini Keed se, ta Za ul n ná-bolodai. Zunu waapuug
 (10 000) il ni polu, Dee ola ni ti a, ti li.

¹¹ Ma zi gi n zu, Gee l, Ken nui, ete eni Ken nui z iti ba, G a e
 mavofodaiti, Moize n koi, é liini é ná-se e otai lo Keed se, Saananime s ne gului
 oba .

¹² É woni Sisela ma, ga A inoame ná-doun zunui Balake l a Ta l gizei
 ma. ¹³ Sisela ná-sala usuiti gaal ni ba, ta k lu wotolo untaa uug (900).
 Ná-k nuiti kpein ti liini Gal s te-G yime, zi wolai Kison b .
¹⁴ Dee ola ni Balake ma: «De liina! Za a G o GALAGI Sisela l zu la
 è yeezu, è pil s l ma. G o GALAGI i a losu è lu .» Balake
 loni zunu waapuug (10 000) untu , ti Ta l gizei yei. ¹⁵ G o GALAGI
 Sisela ni ta ná-wotoloiti, ta ná-sala usuiti, é ti p kp ni ga bo a z kp i
 Balake lu . Sisela ulani ná-wotoloi zu, é il a, é ela. ¹⁶ Balake
 il ni wotoloiti polu, ta sala usuiti, ey su ti zeeli Gal s te-G yime, ti Sisela ná-
 sala usuiti kpein paani. Nu ila kpalaa ge la ni ulani.

¹⁷ Sisela iz ni a, é li Ken nui E l anzai Yay le ná-se e otai wu,
 maz l ziil igi ma minaze egi ni Gas l masagi Ya in ta Gee l ná-
 p l ye ei ti z zu. ¹⁸ Yay le ulani, é Sisela laa omi, é ma: «L ,
 màli ii, l p b . Mina lua!» É l ni ná-se e otai wu, naa p maze ei
 ni ma.

¹⁹ É ni ma: «Soma è zi ve zèa, gè le, kp le w in a mà.» É k l
 woolei laalaoni n n i su, é fe zea, é le, naa olu, é se ei ma.

²⁰ Sisela ni ma: «Li è lo se e otai laa , ni nu a aana, é è aaza a ga:
 <Nu a ?>, a ma: <Ba-o!> »

²¹ Sisela wola l a ni de, é iini poun. Gee l anzai Yay le, se e
 otai ma wulu aazo agi ta ze eni, é p malitoi a, é maa u a ba vaavaa, é
 kpad n ungi a, é folokula é zoi zo, é zaani.

²² Balake y ni Sisela zu, é a ná, Yay le ulani é daa omi, é ma:
 «Da gè zunui l ga e, nii è gaizi zu.» É l ni naa b , é Sisela a laani zoi
 ma, saai, se e otai ma wulu aazo agi n ungi volokulaai.

²³ Zekana, naama volo ná, GALA ge zobogi veeni la Izelay le nuiti b , ti pil
 s l Kanaan masagi Ya in ma. ²⁴ Izelay le nuiti ta-zobogi liini ga w l a,
 Kanaan masagi Ya in laal ma, ey su ti-ma zuwu aale e.

5

Dee ola ná-guyei

¹ Naama voloi Dee ola ta A inoame ná-doun zunui Balake ti guyei looni, ti ma:

² Izelay le, s n ungi vieg ,k ele t ga é k i ,
nu us iti ti vee ga ti k i :

Ɔ o GALAGI mama!

³ Masagiti, à woilo mà! Kundi iiti, à woilo!

Nà guyei loozu, ungo, n un, nà guyei loozu Ɔ o GALAGI ,
gè guyei loo Ɔ o GALAGI l bi vai ma, Izelay le ná-GALAGI!

⁴ Ee, Ɔ o GALAGI, si gi zu è Seyiil izei yeini la,
è aai ma, è ze e Ed me yooi zu,
zooi alini, tona iingi yee eni tonai a, é u.

⁵ Gizeiti ti us ni è lu ,
Sinayi gizei ná-Ɔ o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI.

⁶ Anate ná-doun zunui Samegaal ná-si gi zu,
Yay le ná-si gi zu, peleiti kpein ti laa uluni,
si wo nuiti ti ni zi zu ga kaku peleiti.

⁷ Es p ge l ni Izelay le laa wolaiti ba,
ti l ni ti a,

ey su nà, Dee ola, gè wuze e,
gè wuze e, e doun deei Izelay le .

⁸ Izelay le nuiti ti yiimaze eni ga gala kiligiti,
gaamago n ,k i aani ta- l la ti.
K nui waa uunaanig (40 000) a é Izelay le,
k l k z p gila kpalaa ge la ná, an m n ila kpalaa.

⁹ Zii a zool zu Izelay le undi iiti ta-vaa zu,
ti veai nu us iti saama, ga ti k i .

À mamagi ve Ɔ o GALAGI !

¹⁰ W iti wo l zu soovale saa olegiti k ma,
w iti wo zeini se e wolaiti su,
w iti wo zi zu peleiti su, à igaizi !

¹¹ Niiti ti zi ungit koba , ti a zi i aa w ,
ta Ɔ o GALAGI ná-faan iti maamus zu,
ná-faan iti Izelay le undi iiti tetema,
si gi zu Ɔ o GALAGI ná-nu us iti ti yeini la, taa wolai ma zi ida ti.

¹² Wuze e Dee ola, wuze e!

Gaal , guye ila too!

A inoame ná-doun zunui Balake, wuze e!
Li ga a-lu iti.

¹³ Nui m tai z gai zobob nuiti su,
GALA ge feeni naati b , ga ti ze nu us iti unda,
Ɔ o GALAGI feeni b , ga n un gè k undi iiti saama!

¹⁴ Niiti ti pil s l gai Amal ke ma, naati kula Efelayime.

B n zam n il ni ti olu, to a ta- nuiti saama.
Makiil ná-p l ye ei kundi iiti kulani.

Za ul n ná-bolodai ma ge gaalu bo nuiti fe, ti s i ga s nui
ná-tukp i.

¹⁵ Isakaal ná-kundi iiti ti ni Dee ola a,
Isakaal a Balake a,

ti yeini n m i zu.

Lu n ná-nuiti saama, aai woni,
kp zu ulai woni, goolaama la ulani su.

¹⁶ Lee vaa zu è y ni loni togani mak su feleg i y zu,
è a woilo togani mak nuiti kpain gooi ma?

Lu n ná-nuiti saama, aai woni,
kp zu ulai woni, goolaama la ulani su.

¹⁷ Galaade y ni Zulud n olu elei.

Dan la ze eni ná- atoiti koba.

As l y ni zeini kpolo i laa ,
é zeini kp , ziil igi zu, ná- ato losu .

¹⁸ Za ul n a ga nu us i, nii t ai saai zu,
N fetali alaagi, zen ana é la, k zu .

¹⁹ Masagiti, ti ziliai ga giye, Kanaan masagiti,
ti k i ni gi a Taanake, Megido iti p b ,
k l ti la liini ga ani n p , wali aa k zogani.

²⁰ Gee l gi zu, somide aiti ti k i ni,
ti il ni ti zi eleiti ba, ti Sisela zakpe.

²¹ Zi wolai Kison ti y ni, é yei ga tiye,
w l w l wolai, zi wolai Kison.
De zi ga z b il!

²² Sooiti ti le eni ga kpiz i,
ti- olokagiti tugi a ula, ti-lugi a ula zooli ma.

²³ G o GALAGI ná-geezu eelai ni ma:
«À Meel ze voovo! À foovo, wo ná-taai zu nuiti foovo!
Maz l ti la aani, ti a G o GALAGI a,
ti a G o GALAGI a, k undi iiti saama!»

²⁴ Yay le a ga tuya nu anzanuiti saama,

Ken nui Gee l anzai!

Tuyai a b , anzanuiti saama,

niiti ti zeini se e otaiti bu!

²⁵ Sisela zi i valini ma,
é n n i veeni naa ya.

É nik iimi i ma wul i veeni zea l biya le akai zu.

²⁶ É gulu aazo agi zoni ga yeei gilagi,
é boti nuiti ta-malitoi ze e ga yeezai.

É Sisela lo ani ga malitoi, é naa n ungi alini su!

É tooni, é n ungi ota.

²⁷ É zeini Yay le wu,
é looni, é la.

É zeini k wu, é looni.

U é zeini ná, miná a é looni ná, é zumaale, é za.

²⁸ Maazu , fen t l laa ,
miná a Sisela dee w l ni ná, daav , é :
«Lee vaa zu ná-wotoloi l bisu, é la aazu?
Lee vaa zu ná-wotoloiti ti liizu vaa?»

²⁹ É ni naa wosu n
nii ná-boti ima anzanuiti ti boni:

³⁰ «Sala usuiti ti k zoganiiti ka ga b l a,
ti a ti aa w a:
Anzalopo ila, aa anzalopo feleg ,
naa ve k nui ilagilagi ya.

Sisela ase e zupu ag iz l su,
se eiti ti odaai, ti zu uai,
se e zu ua feleg i a loo zobo s l nui ba.»

³¹ Ee, G o GALAGI, è zili nuiti undaa ili ana!
K l niiti ti è n ai ,
naati ti volo ga foloi 'ele, a na toa gola!

Ziil igi l ni zoi zu kona uunaanig (40) laawu.

6

Madiyan nuiti ti Izelay le l vai
¹ Izelay le nuiti ti G o GALAGI wanama vai ni m n . Naa ti l ni
Madiyan nuiti zeezu, kona d fela laawu. ² Madiyan nuiti ti Izelay le wola l ni.
Madiyan nuiti ta-vaa a é k ni, Izelay le nuiti ti l uzu ti kp t ni la
gizeiti ba, ta pugiti, ta fasaiti. ³ Si gi zu Izelay le nuiti ta la tii na la, Madiyan
nuiti ti ni l zu ta Amal ke nuiti, si zi nuiti ti ga folo ulazu ele nuiti, ti
li ti laal ma. ⁴ Ti uuzu t ni zoi zu, ti a zoi zu ulanumai kpein
kolo olo, Gaza maa oolii zu. Ti la ni daamiani n p z su Izelay le nuiti zea,
an baalagiti, aa nik iti, an soovalegiti. ⁵ Ti ni aazu ga ta-loganiiti,
ta ta-ze e otaiti, e koto kpulugiti, nu la ni zooga, é a ti aalu, tiya-o,
ta- m iti-yo, ti ni aazu zoi zu, zoi olo olo fai ma.
⁶ Izelay le wola alani, t ze Madiyan nuiti ba, Izelay le nuiti ti kpee looni
G o GALAGI woizu. ⁷ Si gi zu ti kpee looni la G o GALAGI woizu, Madiyan
ná-faa zu, ⁸ é GALA goo wo nui le eni ti ma, naa ni ti ma: «G o GALAGI,
Izelay le ná-GALAGI wooi aa: <Gè l ni ga woye, gè wo ula Ezipete yooi a,
gè wo ulani du lai ma l i wu. ⁹ Gè wo izoni, gè wo ula Ezipete nuiti zea,
ta niiti kpein ti ni wo maan zu, gè ti wo lu , gè ta-yooi ve wo ya.
¹⁰ Gè ni wo ma: Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI, à mina n k Am l nuiti
ta- alagiti bu, niiti wo zeini ta-yooi zu. K l wo la woiloni gdoi ma.» »

GALA ge vali vai Zeedey n ma
ga é Izelay le unm

¹¹ G o GALAGI ná-geezu eelai aani W fela taazu . É zeini s ne gului
wu, nii é ni loni Zoase ná-zoi zu, A iyez l ná-p l ye ei wu nui. Ná-doun
zunui Zeedey n ni moloi lo azu, d igi t zu , é a d u
Madiyan nuiti ba. ¹² G o GALAGI ná-geezu eelai ulani k l ma b , é ni
ma: «G o GALAGI a è a, k nu wolai!»

¹³ Zeedey n goo aa oteni, é ma: «Ee, màli ii, ni G o GALAGI a gi
a, lee vaa zu niima maan vaiti kpein ti zeizu gi ma? Poo golai naati ta mini, niiti
gi-m m wolani ti-ma vaiti boni gi ma, si gi zu ti ni la gi ma: <G o GALAGI
a é gi ulani Ezipete yooi zu?» Niizu é l a gi a, é gi l Madiyan nuiti zeezu.»

¹⁴ G o GALAGI aa oteni ma, é ma: «Li ga naama z b i, nii é è a,
a Izelay le nuiti unm , è ti ula Madiyan nuiti zeezu. Nà laade aa, gè a
è le esu?»

¹⁵ K l Zeedey n ni ma: «Ee, màli ii, leeni a nà Izelay le nuiti kizo da?
Nà-p l ye ei a gaal i ai Manasee ná-bolodai zu, nà a gè ga doungoi k
ná-doun zunuiti saama.»

¹⁶ G o GALAGI ni ma: «K l nà è a, a zobo s l Madiyan
nuiti ma, e zunu ila n .»

¹⁷ Zeedey n ni ma: «Ni è zaalai laa mà, poo fe zèa, nii nà kw da, ga Màli ii,
a a è zu p . ¹⁸ Nà è maan n zu, mina maa ooza a, ey su gè
a ga nà-veb anii, gè da è wu.»

Naa ni ma: «Nà y su , ey su è ale ma, è a .»

¹⁹ Zeedey n liini é boli okpagi t , é ulu vuk i kilo uusa ag
(30) a, é naa t ni ga ului, nii l la su. É suai uuni kp l gi zu, é sua
i up l li ii zu, é li ga tiye p s ne gului wu, é sei kakala.

²⁰ GALA ná-geezu eelai ni ma: «Suai ze e ta ului nii l la su, ti la
k tu wolai t i maazu, è sua i u ti ma.» Zeedey n gooi zoni. ²¹ Tukp i é
ni G o GALAGI ná-geezu eelai ya, é naa zokpai loni suai a, ta ului nii
l la su. Abui soni k tu wolai a, é suai ala, ta ului nii l la su. Naa
olu, G o GALAGI ná-geezu eelai l ni gaazu. ²² Zeedey n kw ni
ga G o GALAGI ná-geezu eelai e. É kpeeí looni, é : «Màan a,
Màli ii, G o GALAGI! Maz l gè G o GALAGI ná-geezu eelai aa,
ga gàazu .»

²³ K l G o GALAGI ni ma: «Yiil i, mina lua, è la zaazu.»

²⁴ Zeedey n zala a ulazu loni ná G o GALAGI , é daasei
p ni ga: «Ziil i GALAGI.» To a d ná, zaa aza W fela taazu , A iyez l
ná-p l ye ei zaama.

Zeedey n Baale ná-zala a ulazu

olo olo fai

²⁵ Ma k i n , G o GALAGI ni Zeedey n ma: «È- ná-nik
zin i zo, kona d fela gelei. Baale ná-zala a ulazu olo olo, nii é ga è-
n n i, sale wului é loni koba, naa alaa olo olo. ²⁶ Naama izeí
maazu a è zala a ulazu t zu ná, ga pag , G o GALAGI, a-
GALAGI . Da nik zin i velesi i zo, è kula ga gala zala ai, sale wului nii
è kolo olosu, naa a a se e, è k ga ko ii.»

²⁷ Zeedey n zunu puug ze eni ná-boti nuiti saama, é naa ni nii
kpein G o GALAGI boni ma. K l é la ni zooni, é a naa ga foloi,
k ni kpídií, t zeí é ni luazu k ná-p l ye ei a, ta taa eaiti.

²⁸ Si gi zu taa eaiti ti wuze eni la ga sobuzobui, ti p t ni ga Baale ná-zala a
ulazu olo oloni, sale wului olo oloni, nik zin i ilagi ulani
ga gala zala ai zala a ulazu , naa t a niin i. ²⁹ Ti ni
aaza asu, ti a : «B a é naa ai?»

Si gi zu ti ni gaaza agi wosu da, ti ni ti ma: «Zeedey n e, Zoase ná-
doun zunui, naa a é naa ni.»

³⁰ Gaaman , taa eaiti ti ni Zoase ma: «È-loun zunui ula, k ni é za,
maz l é Baale ná-zala a ulazu olo ologa, ta sale wului é
ni ná oba .»

³¹ Zoase maa oolii zu nu us iti goo aa oteni, é ti ma: «Wa a wa Baale
maalogi wo b aa? Wa a wa ba, wo kizo? Nu-o-nu a Baale maalobona, ta
naama nui aa, aisa lina sobu. Ni Baale a ga gala, é maalogi wo
, t zeí ti ná-zala a ulazu eze elega.»

³² É zo naama voloi ma, ti Zeedey n laasei p ni ga Yelu aale (nii polu ga
« aale maalobo»), t zeí ti ma: «Baale maalobo t un
daal ma, t zeí é ná-zala a ulazu olo oloni.»

Zeedey n poogi aizi vai

³³ Madiyan nuiti ta Amal ke nuiti, si zi nuiti ti ga folo ulazu ele nu us iti,
ti aal ni ba, ti Zulud n ud , ti li ti u Zizeley le n m i zu. ³⁴ G o
GALAGI ná-Z nvui yeini Zeedey n ma, é l su. É pu ugi v ni, é A iyez l
ná-p l ye ei lolini, ti il polu. ³⁵ É keelaiti te eni Manasee ná-zooi zu, ti naati
tolini ti il polu. É keelaiti te eni As l ná p , ta Za ul n, ta N fetalí, naati
ti l ni ti ti laa omi.

³⁶ Zeedey n ni GALA ma: «Ni a p , è Izelay le izo ga ze, e elei
è bogai la, ³⁷ w l , nii a gè falizu è ma, nà baala k l i zu zooi ma, molo

lo azu . Ni n ai a uuna baala k l i n ma, zoi nii é maa oolii zu, ná p maav ai y de, ná kw gè a p è Izelay le izo ga ze, e elei è bogai la.»

³⁸ Uele n ana é ni la. Poluma zobui, é wuze eni ga sobuzobui, é li é baala k l i lu a, ma n ai kokoi laaveni.

³⁹ Zeedey n ni GALA ma: «Mina yii aawana mà, gaaza a gila kpe n a gè bosu ga e, poo gaa elagi é il baala k l i a, t ila kpe n v ai y de, k l n ai zoi maa kpein z maa oolii zu.»

⁴⁰ GALA ge naa n ni m n kpidii naa. Baala k l i ila kpe n af ai y ni de, n ai uuni zoi ma ná p .

7

Zeedey n

ta k nu unsa ag iti (300)

¹ Poluma zobui, Yelu aale, nii é ga Zeedey n, ta ná-k nuiti ti il ni pelei zu, ti liini ti u Gal de zi ungi oba . Madiyan nuiti ti uuni ti zu elei, é zo M lee izei a, ey su ma n m i zu. ² G o GALAGI ni Zeedey n ma: «Nu us i é è olu, naati gola m in , gè a va bu, ti a pil s l Madiyan nuiti ma. Naa a na, Izelay le nuiti ta waso r un ma, ti isi ga ti z b i ati unm gai da. ³ Niima aaza agi wo a- nuiti saama, è ma: «B a é wo zaama, é luazu sasu a ali? É maa oozá Galaade gizei a, é li ná-taazu.» » Ná-k nui zunu waa uufele maazu feleg (22 000) a é aleni ma, é y ni ná ga zunu waapuug (10 000).

⁴ K l G o GALAGI ni Zeedey n ma: «K nuiti gola m in d . Yei ga tiye k tu i b , miná a suw ngi wosu ná. Nii ná è ma: «Nii a il è olu,» naa a il è olu. K l nii kpein ná è ma: «Nii mina il è olu, wo a li,» naa mina il è olu, wo a li.»

⁵ Zeedey n yeini ga ná-zunuiti k tu i laa . G o GALAGI ni ma: «Nui nii kpein a laa zi i a, é akp le ga gil i ele, naati se ez iti ba, ti il su iibi a, ti a le, è ti u y .» ⁶ Nui niiti ti ni zi i lezu, ti se e ga yeei, ti to la, naati ti ni ga zunu unsa ag (300). Z iti kpein ti il ni iibi a, ti laa zi i a, ti a kp le.

⁷ G o GALAGI ni Zeedey n ma: «Zunu unsa ag i (300) niiti ti zi i lea ga yeei, naati ka gè wo unm su ga ti maa ele, gè Madiyan nuiti d wo yeezu. Nu us i m taiti ti ale ma ta- l iti bu.» ⁸ Naa olu, Zeedey n Izelay le zunuiti kpein gaa aleni ma, s ge li ná-se e otai wu, é zunu unsa ag (300) n mak , naati ma ti ta-laamianigiti se eni, ta ta- u ugiti. Tama Madiyan nuiti ti ni uuni ti yee wu n n m i zu.

Zeedey n zili nuiti ta- nui ta segi wo fai

⁹ Naama idi ná, G o GALAGI ni Zeedey n ma: «Li, è laal Madiyan nuiti bu ta- la ai zu, maz l gè ti l a è yeezu. ¹⁰ Ni a luazu ga è yei ná, à yei ta- la ai zu, wa a-woti nui Pula. ¹¹ Woilo, è naa m ni nii ti bosu, naa a è z b l , a yei naa olu è laal ta- la ai wu.» Zeedey nni ti yeini ta ná-boti nui Pula, naati ta- la ai ma m ungi b . ¹² Madiyan nuiti, ta Amal ke nuiti, ta folo ulazu ele nuiti, ti vazaga ni de n m i zu, ti m in gola, e kotogiti, nu la ena zoo é a ta- m iti gaalu, ti m inni e kpolo i oba a aegi.

¹³ Zeedey n zeelii ma ná, w l zunui ta ni segi zu ulazu b lai ta ma. É ni ma: «Sèsu , w l w lezege ma ului gila ge ilkilini, é li

é loo Madiyan nuiti ta- la ai zu, seeliai ma se e otai b , é lo ani maazu ta buu a, é toka zooi ma.»

¹⁴ B lai goo aa oteni, é ma: «Ani ili n p ta ga ná, k ni Zoase ná-doun zunui Zeedey n ná-bo a z kp i, Izelay le zunui, nii GALA ge zobogi veai b , ga é pil s l Madiyan ma, ta ná-k nuiti.»

¹⁵ Si gi zu Zeedey n segi zu wooi m nini da, ta poluwo gooi, é n k ni, é ale ma Izelay le nuiti ta- la ai zu, é ti ma: «À wuze e, maz l G o GALAGI zobogi vea wo , wo pil s l Madiyan nuiti ta- nuiti ma.»

¹⁶ Zeedey n zunu unsa ag iti (300) gaa w ni su sa a, é pu ugi veeni k nui ilagilagi p zea, ta p l li i zu akai, nii ti ni s m gi aazosu, ti d su. ¹⁷ É ni ti ma: «Wa r un p t su, wo a naa n , nii gè k zu. Nà zeelina n feya ta- la ai oba , nii gè k zu, wo naa . ¹⁸ Si gi zu gè pu ugi v zu la, niiti kpein ti bà, wa pu ugi v wa alaagi ta- la ai maa oolii zu, wo ma: «G o GALAGI , Zeedey n !»

G o GALAGI zobogi vee vai
Izelay le ya

¹⁹ Zeedey n ta zunu ungilagiti (100) ti zeelini Madiyan nuiti ta- la ai zu, aisa kua zaamai. Naati ti k la a maa nuiti maavaliboni n feya. Gaamago n , Zeedey n ta ná-nuiti ti pu ugi v ni, ti p l li iiti golo, niiti ti ni zoni ti ya.

²⁰ Ti-zeizu sa ag iti p ti pu ugi ni, ti ta- l li iiti golo. Ti s m gi zoni ga ti- i, pu ugi ti-yeezai a, ti a f , ti a kpeei loo, ti ma: «À sogi wo ga wa-wo a z kp i G o GALAGI , ta Zeedey n !»

²¹ Ti ilagilagi p ge y ni loni losu , k la ai maa oolii zu, zunuiti kpein ti elani ti ula k la ai a ga kpiz i, ti a kpeei loo. ²² Zunu unsa ag i (300) ai ma pu ugi v zu, G o GALAGI vaani bu, ga t iti ti ni k la ai zu, ti maga bo a z kp iti. K la ai zu nui m taiti ti iz ni, ey su ti li B te-Sita, ti li ga Seleela ele, ti zeeli A le-Me la taa wolai b , Ta ate oba .

Izelay le nui z iti
ti aa vai kp bai ma

²³ Izelay le zunuiti ti aal ni ba, N fetali geleiti, ta As l ta Manasee geleiti, ti il ni Madiyan nuiti polu. ²⁴ Zeedey n keelaiti te eni Efelayime ize yooi zu ná p , ti ma: «À yei wo Madiyan nuiti daa omi, wo zi le esu ti so ti lu , ey su B te-Bala, ta Zulud n le esu ti.» Ti Efelayime zunuiti kpein tolini, ti yeini ti zi le esu ti so, ey su B te-Bala, ta Zulud n le esu ti. ²⁵ Ti Madiyan nuiti ta- undi i feleg zoni, W l e ta Zee e, ti W l e aani fasai ma, daasei p ai ga W l e vasai, ti Zee e aani d i kp t zu , nii daasei p ai ga Zee e ná-d i kp t zu . Ti il ni Madiyan nuiti polu, ti liini ga W l e n ungi, ta Zee e n ungi, ti fe Zeedey n ya, Zulud n olu elei, folo ulazu elei.

8

Efelayime nuiti ta-yii aawana vai

¹ Efelayime zunuiti ti ni Zeedey n ma: «Leeni vaa a è k ai ga giye? Lee vaa zu è la gi lolini, è liizu Madiyan nuiti sakpesu?» Ti laal ni bu, ti gola.

² Zeedey n ti woo aa oteni, é ti ma: «Lee vaa wola a gè k ai, nii nu a pok na w n ai ma? Efelayime nuiti, wo-losu wo naa ai, posuy i naa la w l ni, é ale e A iyez l ná-p l ye ein n ma l i kp t ai a? ³ Naa p poluma, wa a GALA ge Madiyan undi iiti

W l e ta Zee e l ni wo yeezu. Lee ok ma vaa a gè k ni ga woye naazu?» Zeedey n ná-goo aa otegi ti yiil ini, ti ze e zii aawanai olu.

Zobo s l fai
Madiyan masagiti ma

⁴ Zeedey n zeeliai ma Zulud n ma, ta zunu unsa ag iti (300), ti maazu ud ni, ti wola l ai, k l ti ni n ti zili nuiti kp zu. ⁵ Zeedey nni seeliai ma Suk te taa wolai zu, é ni taa eaiti ma: «Nà wo maan n zu, à ulua ve zunuiti zea, niiti ti màazaasu, maz l ti l a, tama nà d Zee a ta Salemuna zu, niiti ti ga Madiyan masagiti.»

⁶ Suk te undi iiti ti goo aa oteni, ti ma: «Leeni vaa zu gá daamianigi ve a- nuiti zea? È yeezi Zee a ta Salemunani bu, aa ti l è yeezu?»

⁷ Zeedey n ni ti ma: «Ni é a ana, si gi zu G o GALAGI Zee a ta Salemuna l zu la zèezu, nà wo zuvala ga te ebai zu aingiti ta aingi ma zii p .»

⁸ Zeedey n ze eni ná, é li Penuwele, é fali ilagi naa n woni ma laa eaiti ma. Penuwele nuiti ti goo aa ote gilagi naa n woni da, nii Suk te nuiti ti boni la. ⁹ É ni Penuwele nuiti ma: «Si gi zu k i a ena la, nà alena ma ziil igi zu, nà wa-laa eaiti ta- l aa ooza golai loka.»

¹⁰ Zee a ta Salemuna ti ni Kaalek l ta ta- nuiti, ti-lieg i ni ga zunu waapuug maazu l lu (15 000). Naa n a éy ni ti ya, folo ulazu ele nuiti ta- nuiti su zunu waaungila waa uufeleg (120 000) kpein ge zaani, niiti ti ni k i zu ga bo a z kp i. ¹¹ Zeedey n l ni ga te ete e nuiti ta- elei, N a folo ulazu elei ta Y ge e a, é liini é k la ai zakpe, nii é laani la, maa ili la ni ma. ¹² Madiyan masa feleg iti, Zee a ta Salemuna, ti elani. Zeedey n il ni ti olu, ti ti zo, dualuagi l ni ta- nuiti su, ti vaza.

Suk te ta Penuwele nuiti sulo a vai

¹³ Zoase ná-doun zunui, Zeedey n ze ezu k ma , é l ni ga pelei, é gize y zu Géel se. ¹⁴ É zunu loungoi ta zoni, Suk te nuiti saama, é gaaza a, naa Suk te undi iiti ta k wolaiti daaseigi z ni, é fe zea, ti ni ga zunu uul fela maazu l fela (77). ¹⁵ Naa olu, é aani Suk te nuiti p b , é ti ma: «À w l Zee a ta Salemuna a, niiti wo pòmuni ta-vaa zu, wo a mà: <Zee a ta Salemuna ti l a è yeezu aa, gi a daamiani fe a-nuiti zea, niiti ti l ai?» ¹⁶ É Suk te taa wolaiti soni, é te ebai zu aingiti kula, ta aingi ma zii p , é ti zuvala da. ¹⁷ É Penuwele taa eaiti ta- l aa ooza golai lokani alaa, é zunuiti paa.

¹⁸ Zeedey n ni Zee a ta Salemuna ma: «Zunuiti ti ni ale, niiti wo ti aani Ta l?»
Ti goo aa oteni, ti ma: «Ti ni ga è ele, ti elei ni e masa doun a.»

¹⁹ Zeedey n ni ti ma: «K leaiti kana, gi dee ma. Nà onazu G o GALAGI ma, nii é vulua, ni wo ti y ni vulua, wo la ti aani, gè la ena wo aa p !»

²⁰ É ni ná-doun zunu m ungi Yeet l ma: «Wuze e, è ti aa!» K l zunu loungoi la ni ná-bo a z kp i ulani su, t ze é ni luazu, maz l zunu loungoi n ni de d .

²¹ Zee a ta Salemuna ti ni Zeedey n ma: «Wuze e, è gi aa a il! Maz l elei zunui la, zekana ná-z b i la!» Zeedey n wuze eni, é Zee a ta Salemuna aa. Naa olu, é ta- m iti k bu y l ag iti se eni.

Zeedey n l vai masadai a

²² Izelay le zunuiti ti ni Zeedey n ma: «Zei ga masagi gi unda, a ze ena ná è-loun zunui, naa olu è-lounloin, maz l è gi izoga gi ula Madiyan nuiti zea.»

²³ Zeedey n ni ti ma: «Gè la zeizu wo unda ga masa, an dòn zunui e, aa dònloin. G o GALAGI a é zeizu wo unda ga masagi.» ²⁴ Zeedey n ni ti ma m n : «Nà faa ila bosu wo ma ga wo k : Wo ilagilagi zanu goizu anigi gila fe b , aniiti su ti zogai k i zu.» Zanu goizu anigiti ti ni Madiyan nuiti zea, t ze i ele ana te ebai zu nuiti ti ni la.

²⁵ Ti ni ma: «Gá ti ve ga koozun .» Ti se e wolai zuvieni, s ge a goizu anigi ili su, é ula naa zu, nii é sogai k i zu. ²⁶ Zanu goizu anigi Zeedey n s l ni, ti p bu gi ni ga kilo uufeleg (20). É k bu y l iti s l ni alaa, ta se e i pag iti, niiti Madiyan masagiti ti ena too ba, ta y l ag iti, ti ni ta- m iti k bu. ²⁷ Zeedey n zala a ula ze ei t ni la, nii é ga kakazu gelei, é daani ná-taazu , W fela. Miná a Izelay le nuiti ti z ni ná, t ze i ti ni n k su bu. É ni ga balii Zeedey n ta ná-p l ye ei.

Zeedey n zaa vai

²⁸ Madiyan oloni Izelay le , ti la m ungi wuze eni p . Zooi zeini ziil igi zu, kona uunaanig (40) laawu Zeedey n zii ma voloi p su.

²⁹ Zoase ná-doun zunui Yelu aale, nii é ga Zeedey n, aleni ma, é ze i ná-p l i wu. ³⁰ Zeedey n doun zunu uul fela (70) z l ni, kp gelei, maz l anzai wola m inni. ³¹ Anzai Sik me, nii é la ni vuluni ga z iti k ele, naa doun zunu ila s l ni b alaa, é naa laasei p ni ga A imeel ke.

³² Zoase ná-doun zunui, Zeedey n zaani, k l é p l za agi woni undaan i zu. Ti maa uluni k Zoase ná-kabaye ei zu, W fela taazu , nii é ni ga A iyez l ná-p l ye ei n n i.

³³ Si gi zu Zeedey n zaani la, Izelay le nuiti ti t zeini ga kolo ologi a ta Baaleni, ti Baale-Belite ni ga ta- alagi. ³⁴ Izelay le nuiti ti la ni iz ni G o GALAGI zu, ta-GALAGI, nii é ti vieni, é ti ula ti zili nuiti kpein zeezu, niiti ti ni ti-maa oolii zu. ³⁵ Ti la ni faan i wuu w ni, ga tago n p , é a lo Zeedey n ná-p l ye ei a, nii é ga Yelu aale, faa ag i nii kpein é k ni Izelay le letema.

9

A imeel ke ze i vai
ga masagi Sik me

¹ Yelu aale, nii é ga Zeedey n, naa ná-doun zunui gila, nii é ga A imeel ke, naa a é liini k k ni p b Sik me, é dee ná-p l ye ei wu nu us iti p , é ti ma: ² «À Sik me nu wolaiti gaaza a, wo ti ma: «Leeni a fiz gai wo ma, Yelu aale ná-doun zunu uul felaiti (70) ti ze i wo unda, aa nu ila n ze i wo unda?» À iz su ga wo ta a ga ze, ada ga ama ilagi.»

³ K k ni ti liini ti naama woiti daazeeli Sik me nu wolaiti kpein ma. Naati kpein ti itoni A imeel ke a, maz l ti ni ma: «Gi ta e.» ⁴ Ti wali ae uul fela (70) veeni zea, ti se e Baale-Belite l bi l i wu. A imeel ke nu akaiti ta te ete e nuiti se eni ga naama walii, ti il polu. ⁵ Naa oluma, é liini k ná-taazu W fela, é k Yelu aale ná-doun zunu uul felaiti (70) paa, é ti p paani k tu ilagi maazu. K ni Y tame ila kpe, Yelu aale ná-doun zunui, nii gola l ini ti zu, naa la ni zaani, t ze i l uni. ⁶ Sik me nu wolaiti kpein ta B te-Milo nu us iti kpein ti aal ni ba, ti A imeel ke ze i ga masagi, ti naa ni s ne gului wu Sik me, zala a tu aa oozagi oba .

Y tame ná-faalaalii

⁷ Naa kpein ge woni Y tame ma. É liini é lo Galizime gizei unma , é ni ti , é woo ula la, é ma:

À woilo gòo ma, Sik me nu wolaiti,
ni wa p ga GALA ge wo woom ni!

⁸ Gulu wolaiti ti liini,
ga ti gul i zi masagi ma, é ze i ti unda.

Ti ni wolive wului ma:

«Zei gi unda ga masagi.»

⁹ K l wolive wului ti woo aa oteni, é ti ma:

«Gè e mà waai ma wul i vee vai a aa,
nii ta a GALA ta nu us iti d bi la,
gè li gè l ga gè ze i guluiti unda?»

¹⁰ Guluiti ti ni naazu koole oole gului ma:

«Da, è ze i gi unda ga masagi!»

¹¹ K l koole oole gului ni ti ma:

«Gè l mà n i a, ta mà waa ag i,
gè li gè l ga gè ze i guluiti unda?»

¹² Guluiti ti ni leez n ansa gi ma:

«Da, un è ze i gi unda ga masagi.»

¹³ K l leez n ansa gi ni ti ma:

«Gè l nà-d i a,
nii é GALA ta nuiti koozun zu,
gè li gè l ga gè ze i guluiti unda?»

¹⁴ Názu a guluiti kpein ti ni la ain ba wului ma:

«Da, è ze i gi unda ga masagi.»

¹⁵ Gáin ba wului ti woo aa oteni, é ti ma:

«Ni wo-yiimai ana, wo gul i zi mà,
wo k ga masagi wo unda,
à a wo l u mà niinigi wu.
Ni wa l na, abui a ula mà aingiti su,
é Li an s dele guluiti gala.»

¹⁶ Y tame ni ma m n : «Niizu de mu, kisi ag i a wo bogai
n i, ta s ledai, A imeel ke ze i vai zu ga masagi? Faa ag ana n i wo
k ai Yelu aale ná-p l ye ei letema? Wo unfemai vee b n i, é zoolo ná-
k woti ag iti ma, niiti é ti ni? ¹⁷ Maz l k k i ni
wo , é ikulani z nvui zu k ma , é wo ulani Madiyan nuiti zea.

¹⁸ W un, wo wuze ea k ná-p l ye ei laal ma za, wo ná-doun zunuiti
paani, zunu uul fela (70), k tu ilagi maazu. Wo ná-boti anzanui ná-doun
zunui A imeel ke lo Sik me ga masagi, t ze i to a ga wo- loin. ¹⁹ Ni
kisi ag i ana wo bogai za, ta s ledai, Yelu aale letema, ta ná-p l ye ei,
A imeel ke wo yiima vai wo , wa alaa wo ziima vai ! ²⁰ Ni naa laade,
abu ila ka ula A imeel ke zu, nii a Sik me nu wolaiti gala, ta Milo l ye ei,
abu ila ka ula Sik me nu wolaiti su, ta B te-Milo nuiti, nii a A imeel ke ala!»

²¹ Y tame elani é li é l u Beel, miná a é y ni ná, é maa ooza
k loin A imeel ke a.

Nuiti ti wuze e vai

A imeel ke laal ma Sik me

²² A imeel ke ni ga kundi ii Izelay le unda kona sa ag laawu. ²³ Naa
oluma, GALA ge goo aa aalala y nvui l ni A imeel ke ta Sik me nu
wolaiti z zu, naati ti wuze eni daal ma, ²⁴ t ze i faa i a é
k ni ga Yelu aale ná-doun zunu uul felaiti (70), naa a a k ti ma amai la
A imeel ke unma, t ze i ti- loin e, to a é ti aani, Sik me nu wolaiti
ti ba. ²⁵ Nii a k ti zoo A imeel ke la, Sik me nuiti, ti nuiti seini gizeiti
unma , ti ti l u taa wolai oba , naama zunuiti ti ni loozu nuiti ma,
niiti ti ni le esu ti oba . Ma wooi woni A imeel ke ma.

²⁶Yeeta, E de ná-doun zunui Gaale, ta k lointi ti ni le esu Sik me. Sik me nu wolaiti kpein ti laani da. ²⁷Ti liini ta-leez n eleiti su, ti ma waaiti kula, ti ti t , ti koozun v tii ula, ti li ta- alagi ná-p l i wu, ti daamii wo, ti le, ti A imeel ke oto. ²⁸E de ná-doun zunui Gaale ni zu ma: «B a é ga A imeel ke, a é ga Sik me, gi a botii A imeel ke ? Yelu aale ná-doun zunui laade aa, Ze ule laade é a ga ná-keelai? À botii Gam l zunuiti b , nii é ga Sik me k . G un, leeni vaa zu gá botii A imeel ke ? ²⁹Ni nui ta a niima nu us iti ta- undi ilai veena zèa! Nà la A imeel ke maa ooza. Nà la A imeel ke ma: «Li è ta a-zala usuiti ba, è a è k i !»

³⁰Ze ule taa masa golai, naa m nini nii Gaale boni, E de ná-doun zunui, gola yii aawanani. ³¹É keelaiti te eni d uzu A imeel ke ma, é ma: «W l , E de ná-doun zunui Gaale, ta k lointi ti aa Sik me, ti taai wuze è laal ma. ³²K ni niina è a a ga kuai, wa nu us iti ti è a, à l u ti a ala ai zu. ³³Sobui, foloi a ulana, a wuze e è yei ti ma taa wolai zu. Si gi zu Gaale ta polu nu us iti ta wuze ena la è laal ma, a naa la, nii a-z b i a zoo da.»

³⁴A imeel ke ta nu us iti ti ni polu, ti wuze eni ga kuai, ti li ti l u Sik me oba , ti zeini su ga naanig . ³⁵E de ná-doun zunui, Gaale ulani, é lo taa zi ida . A imeel ke ta nu us iti kpein ti ni polu d u elei zu, ti ulani k l ma.

³⁶Gaale ti aani, é Ze ule ma: «W l nu us iti ba, ti gizei yeizu.»

Ze ule goo aa oteni, é ma: «Gizeiti ma niinigi a è kaazu ga numaa e.»

³⁷Gaale ni ma m n : «Nu us iti be ti yeizu zou zaama , b b i a aazu ga ungaizi s ne gului ma elei.»

³⁸Ze ule goo aa oteni, é ma: «Da- zu ula ag iti ta mini, i è ni zu ma: «B a é ga A imeel ke, gi a botii b ?» Nu us iti ta ga naa, è ni ti l l su? Liina niina è k i ba!»

³⁹Gaale loni Sik me nu wolaiti tu , é k i A imeel ke a. ⁴⁰A imeel ke il ni polu, é ela naa a. Nu m inm in maawanani ti za, tanigaa ti looni, aisa ti a zeeli taa zi ida . ⁴¹A imeel ke w ni Aluma. Ze ule Gaale ni ta k leaiti, ti la zooni ti a y Sik me.

A imeel ke Sik me olo olo fai

⁴²Poluma zobui, Sik me nu us iti ti ulani ala ai zu. Naa woni A imeel ke ma, ⁴³é ná-k nuiti se eni, é ti aa w su ga seizu sa ag , é l u ala ai zu, ti pelei un. É kaai ma ga nu us iti ta ulazu taa wolai zu, é wuze eni ti laal ma, é ti zakpe. ⁴⁴A imeel ke ta nu zeizu lieg i é polu, ti vazani, ti loni taa zi ida , nu ulu feleg iti ti uuni naati kpein ma, niiti ti ni ala ai zu, ti ti zakpe. ⁴⁵É laal ni taai wu, é lu a loni ba folo ila g l in. Y v l é a le a taai zo, é zu nu us iti p paa ti ni ná. É taai lokani, é kpoloi vaza ná.

⁴⁶Si gi zu Migatedale-Sik me nu wolaiti ti naa m nini da, ti elani ti li ti l u ze ei zu, ta- alagi Belite ná-p l i wu. ⁴⁷É woni A imeel ke ma ga Migatedale-Sik me nu wolaiti p ti aal ni ba. ⁴⁸A imeel ke l ni Salemon gizei ma, ta nu us iti ti ni polu. É zoov i ze eni, é gulu ekegi le ega, é kula ba, é da ma. Naa olu, é ni polu nu us iti ma: «Wo naa aa, nii gè k ai, à suvil wo k , e elei gè k ai la.» ⁴⁹Nu us iti kpein s ge gulu eke gilagila te eni, ti il A imeel ke olu. Ti liini ti gulu ekegiti pu ze ei laa , ti abui lo ba, ti naa ala, ta nii kpein é ni ná. Zekana ti Migatedale-Sik me taa eaiti kpein undaa ilini la, nu waagila (1 000) k ala ni de, zunuiti ta anzanuiti.

A imeel ke zaa vai

⁵⁰ Naa oluma, A imeel ke liini Tee se. É laal ni taai wu, é so. ⁵¹ P l aa ooza golai ni taa zaama , zunuiti ta anzanuiti ti ni l uzu ná, ta taa nu wolaiti. Ti daa uluni ma, ti l k ma . ⁵² A imeel ke aani p l aa oozagi b , ná ni ga ti-l uzu , é laal ni bu, é maa u a p l la a, ga é abui lo ba. ⁵³ Názu a anzanui ta molo zi a tui looni la A imeel ke n ungi zu, é n unkalagi wolowolo. ⁵⁴ Gaamago n , é zunu loungoi lolini, nii é ni ná-k z lai ze ezu, é ma: «Da-wo a z kp i ula su, è pàa, naa a a k ti mina a ga ma: <Anzanu a é paani.> » Zunu loungoi b ni, é za. ⁵⁵ Izelay le zunuiti ti kaai ma ga A imeel ke za, s ge liini ná-taazu.

⁵⁶ Dele ana GALA ge A imeel ke ná-faa i zalani la t i ma, nii é k ni ga k ,t zeik loun uul felaiti (70) paa vai a. ⁵⁷ GALA ge Sik me nuiti ta-vaa i otokulani tiya i ma. Uele ana Yelu aale ná-doun zunui Y tame ná-foovooi laazeelini la.

10

T la ta Yayiil,
tukp aale e nuiti Izelay le unda

¹ A imeel ke zaa oluma, Pua ná-doun zunui T la, nii é ni ga Dodo ná-dounloin, Isakaal ná-bolodai zu nui ta, naa a é wuze eni ga é Izelay le unmm . É ni zeini Samiil, Efelayime ize yooi zu. ² É ni Izelay le ga tukp aale e nui kona uufeleg maazu sa ag (23) laawu. Naa oluma é zaani, ti maa uluni Samiil.

³ Yayiil Galaade nui a é zeini potogi zu, ga tukp aale e nui Izelay le unda, kona uufeleg maazu feleg (22) laawu. ⁴ Ná-doun zunui ni ga puusa ag (30), ti ni zeizu soovale uusa ag iti (30) k ma, taa uusa ag (30) a é ni ti ya, ti ti-laaseigi ni ga Yayiil ná-taaiti, zaa aza naa n a é ti a, ta uuni Galaade yooi zu. ⁵ Yayiil zaani, ti maa uluni Kamon.

Am n nuiti ti Izelay le nuiti kp l vai

⁶ Izelay le nuiti ti G o GALAGI wanama vai ni m n . Ti Baaleni d bini, ta Asetaateiti, ta Siili nuiti ta- alagiti, ta Sid n nuiti ta- alagiti, ta Moa e nuiti ta- alagiti, ta Am n nuiti, ta Filiseti nuiti. Ti l ni G o GALAGI a, ti la m ni d bizu. ⁷ G o GALAGI yii aawanani Izelay le ma, é ti di Filiseti nuiti ma, ta Am n nuiti. ⁸ É zo naama onagi ma, ey su kona puug maazu l sa a (18) laawu, ti Izelay le nuiti maan ni, ti ti nimiza. T iti ti ni Zulud n folo ulazu elei, Am l nuiti ta-yooi zu Galaade. ⁹ Am n nuiti ti Zulud n ud ni, ti k i Zuda a, ta B nzam n, ta Efelayime l ye ei. Izelay le nuiti ti ni kidaa ili golai zu. ¹⁰ Izelay le nuiti ti ainni G o GALAGI woizu, ti ma: «Gi kotoi a è laal ma, maz l gi l a è a, gá-GALAGI, gi a Baaleni d bi.»

¹¹ G o GALAGI ni Izelay le nuiti ma: «É zo Ezipete nuiti ma, é li Am l nuiti p , ta Am n nuiti, ta Filiseti nuiti, ¹² ta Sid n nuiti, ta Amal ke nuiti, ta Maon nuiti, naati kpein ti wo nimizani, k l si gi zu wo kpee looni la gòizu, gè la ni wo izoni, gè a wo ula ti ya aa? ¹³ K l wa ya, wo l ni bà, wo a gala kiligiti d bi. Naa a é ba, gè la m wo izosu m n . ¹⁴ À li wo kpeei loo gala kiligiti goizu, niiti wo yiimaze eai ga tiye, ti wo izo wa-maan zi gi zu!»

¹⁵ Izelay le nuiti ti ni G o GALAGI ma: «Gi kotoi a, gi zo, e elei è p la. K l yiil , è gi izo za!» ¹⁶ Ti gala kiligiti kulani zaama, ti G o GALAGI l bi. G o GALAGI la ni vaani bu, ga Izelay le y kp l i zu.

¹⁷ Am n nuiti ti aal ni ba, ti ta- la ai u Galaade, Izelay le nuiti ti aal ni ba alaa, ti ta- la ai u Misepa. ¹⁸ Nu us iti ta Galaade undi iiti ti aaza ani ga: «Zunui a a laal Am n nuiti bu? To a ga Galaade nuiti kpein ta- undi ii.»

11

Z fetee,
tukp aale e nui Izelay le unda

¹ Galaade nui Z fetee ni ga k nu wola. É ni ga kolo olo anzanui ná-doun zunui, ti y zu ta zunui daa ni ga Galaade. ² Zunui naa anzai alaa ge zunu lointi s l ni. Naati ti w l ni, ti Z fetee ni p l ye ei wu, ti ma: «È la pogani z l ga gi- ná-p l i wu, maz l a ga anzanu ili ná-doun zunu.» ³ Z fetee elani, é maa ooza k leaiti ba. É liini é ze i T e yooi zu. Nu akaiti ma ulugi il ni polu, ti a si polui wo.

⁴ Yee alai tanigaa oluma, Am n nuiti ti k i ni Izelay le a. ⁵ T i Am n nuiti ti k i ni Izelay le a, Galaade wolaiti ti liini, ti Z fetee loli T e yooi zu. ⁶ Ti ni Z fetee ma: «Da è ga gá- ulu ai, ade Am n nuiti sakpe.»

⁷ Z fetee Galaade wolaiti goo aa oteni, é ti ma: «Wo la ni w inze eni aa, wo a kp , wo kùla k ná-p l ye ei a? Lee vaa zu wo aazu p niina, t i wo kidaa iligi zu aa?»

⁸ Galaade wolaiti ti ni Z fetee ma: «Naa mu ka é k ai gi aai è b olu niizu, è lo gi lu , è Am n nuiti sakpe, è ga gá- undi ii, è Galaade nuiti kpein ba.»

⁹ Z fetee Galaade wolaiti goo aa oteni, é ti ma: «Wa liina ga ze olu, gè Am n nuiti sakpe, ni G o GALAGI a ti l na zèezu, nà a ga ga wa- undi ii.»

¹⁰ Galaade wolaiti ti ni Z fetee ma: «G o GALAGI a ga zeelej, nii gi bosu gá zi ga è-wooi.» ¹¹ Z fetee il ni Galaade wolaiti polu, ti li. Nu us iti ti yeeloni ba, ti k ga kundi ii, ta k ulu ai unda. Z fetee naa kpein su ulani, nii ti zolooni ma ta k wolaiti, G o GALAGI aazu Misepa.

Z fetee ná-keela wooi le e fai
Am n nuiti ma

¹² Z fetee keelaiti te eni Am n masagi ma, é ma: «Leeni a é è isu dàal ma, è aazu è a k i nà-zooi a?»

¹³ Am n nuiti ta-masagi keelaiti goo aa oteni, é ti ma: «To a ga Izelay le ulazu Ezipete yooi a, ti nà-zooi ze eni, é zo zi wolai Aalen n a, é li zi wolai Ya ke b , é zeeli Zulud n ma n m i ma. À mináti fe zèa, ziil igi zu.»

¹⁴ Z fetee keelaiti te eni olu ga niin Am n nuiti ta-masagi ma, ¹⁵ ti liini ti ma: «Z fetee bog ga: Izelay le la Moa e you ze eni, aa Am n nuiti ta-you.

¹⁶ T ze i Izelay le l ni é ze e Ezipete, é zi ni ga te ebai zu elei, ey su é zeeli Seeli Kpolo i ma, é zeeli Kad se. ¹⁷ Názu a Izelay le nuiti ti keelaiti te eni la Ed me masagi ma, ti ma: «Soma gi le e ga a-yooi zu ele.» K l Ed me masagi la ni k ni, é a woilo. Ti ta le eni alaa Moa e masagi ma, naa alaa l ni. Izelay le nuiti ti y ni Kad se.

¹⁸ «Ti zi ni te ebai zu, ti latini Ed me yooi ma, ta Moa e yooi, ti a ga Moa e yooi folo ulazu elei, ti uuni zi wolai Aalen n olu , ti la l ni Moa e yooi zu, maz l Aalen n a é ga Moa e you w gi.

¹⁹ «Izelay le nuiti ti keelaiti te eni Am l nuiti ta-masagi Si on ma, G se on masagi, ti ma: «Soma, gi zi a-yooi zu, gi le e, gi li gi liizu ná.» ²⁰ K l

Si on la ni wola laani Izelay le la, é a va bu ga naa a le e ná-zooi zu. É ná-nu us iti kpein gaal ni ba, ti ti un Ya ase, ti k i ti a.

²¹ «G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI, Si on ta ná-nu us iti d ni Izelay le yeezu, é pil s l ti ma. Izelay le zooi kpein soni, Am l nuiti ti ni ná. ²² Ti Am l nuiti ta-yooi kpein soni, é zo zi wolai Aalen n ma, ey su é zeeli zi wolai Ya ke ma, é zo te ebai ma, é zeeli Zulud n ma.

²³ «Niizu niina, ni G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI, Am l nuiti kp a ná-nu us iti Izelay le lu , a p è ti ná aa? ²⁴ Nii n p a- alagi Kem se feezu è ya ga è so, è la naa zoga aa? Nii kpein G o GALAGI, gá-GALAGI seizu gi lu ga gi se e, gi la naa ze ea aa? ²⁵ È viz g mu Balake a aa, Sip l ná-doun zunui, Moa e masagi? É Izelay le zakpeni n i aa, aa é k ni ba? ²⁶ É a ga kona unsa ag (300) Izelay le zeini G se on, ta Al w l, ta taaiti ti iliai ti a, ta taa wolaiti kpein ti zi wolai Aalen n laa . Leeni vaa zu wo la ni ti ulani ti ya naama zi gi zu? ²⁷ N un nà, gè la kotoba vaa n p k ni è laal ma, a a è faa i zu ga ze, è k i vai n un ba. G o GALAGI, tukp aale e GALAGI, za ga tukp aale e nui Izelay le nuiti ta Am n nuiti z zu!»

²⁸ Am n nuiti ta-masagi la ni woiloni naama woointi ma, niiti Z fetee ni ti wosu ma.

Z fetee ná-minaze egi
ta ná-pil s l fai

²⁹ Naazu , G o GALAGI ná-Z nvui yeini Z fetee ma, é Galaade ta Manasee yooiti maazu ud ni, é le e Misepa Galaade yooi zu, se eai ma miná, é liini lu , é laal Am n nuiti bu. ³⁰ Z fetee minaze eni G o GALAGI , é : «Ni gaamazu a zobo feena b , gè pil s l Am n nuiti ma, ³¹ nà nu m ungi naa ve è , gè kula ga gala zala ai, nii a ula nà-p l i wu, é a dāa omisu, nà zobo s l na Am n nuiti ma k i zu, gè ale ma.»

³² Z fetee le eni é li Am n nuiti daal ma, é k i ti a, G o GALAGI ti l ni zeezu. ³³ É ti wola zu olo oloni taa wola uufeleg (20) zu, é zo Al w l, Minite ele, ey su é zeeli A le-Kelamime. Am n nuiti ti oloni Izelay le nuiti b .

Z fetee ná-doun anzanui ná-fai

³⁴ Z fetee aleni ma olu ná-p l i wu Misepa. W l , ná-doun anzanui a é ulani, é daa omi ga tamadegiti ta kua wo faiti. Ná-doun ila kpegi ni de, zunui loun la ni zea, aa anzanu loun. ³⁵ É kaani n feya, é ná-se eiti balini ga, é ma: «Ee, dōun anzanu! È kp l a, a māan nuiti saama! Gè minaze e bog G o GALAGI aazu, gè la ze ea nà-minaze ei olu.»

³⁶ É ni ma: «K , ni è minaze e boga, G o GALAGI aazu, nii kulaai è laa , è bo, naa ga ze, niizu G o GALAGI n otokula è zili nuiti ma, Am n nuiti.» ³⁷ É ni k ma: «Faa ila ka gè falizu è ma, è k b , alu feleg ve b , gè li ga b laiti gizei ma, gi nà-kpea w l i wo.»

³⁸ Z fetee goo aa oteni, é ma: «Li!» É valini ma ga alu feleg . É liini gizei ma, ta b laiti, ti ná-kpea w l i wo. ³⁹ Alu feleg i oluma, é aleni ma k b , naama ge ná-minaze egi laazeelini la. É la ni d zunui vaa w .

Naama yeei a ma l gi zeini la Izelay le zaama ga, ⁴⁰ kona-o-kona, Izelay le anzalopoiiti ti a li, ti w l ga folo naanig Z fetee ná-doun anzanui ná-faa zu, nii é ga Galaade nui.

¹ Efelayime wolodai ma zunuiti ti aal ni ba, ti Zulud n ud , ti li Safon, ti ni Z fetee ma: «Leeni vaa zu è le egai, è li, è k i Am n nuiti ba, è la gi lolini, gi a il è olu? Gáp gi a- l i ala, gi è ba, è ala.»

² Z fetee ti woo aa oteni, é ti ma: «Kp wola a é a loni gi a gá nà-nu us iti, é lo gi y zu a gá Am n nuiti. Si gi zu gè wo lolini la, ga wo a wo bà, wo la aani wo a bà, wo a kùla ti ya. ³ Si gi zu gè kaani la ga gè la zooga itosu wo a, gè ikulani z nvui zu, gè liini nà ila, gè Am n nuiti sakpe. G o GALAGI ti l ni zèezu. Lee vaa zu za wo aazu dàal ma, ga wo k bà?»

⁴ Efelayime nuiti ti ni zu: «Wa ya, Galaade nuiti, wa ga Efelayime nuiti ti elai, ti li Manasee.» Naa a é k ni, Z fetee Galaade zunuiti kpein gaal ba, é k i Efelayime nui naati ba, ti pil s l ti ma. ⁵ Galaade nuiti ti Zulud n maale esu ti soni Efelayime letema . Pela nuiti ti ni ze ezu Efelayime, naa ta a la na: «Nà p gè le e,» Galaade nuiti ti ni gaaza asu, ti ma: «Da ga Efelayime nuiti ta?» A la na ti ma: «Ba-o,» ⁶ ti ni zu ma: «Da <Si l te. >» É ni zu «Zi l te,» maz l ti la ni zoosu ti a bo ga pag . Naa a é ni k zu, Galaade zunuiti ti ni ti zosu, ti a ti daale e Zulud n maale esu . Efelayime zunuiti ti undaa ilini naama vai zu, é ni ga nu waa uunaani maazu fele (42 000).

⁷ Z fetee ni ga tukp aale e nui Izelay le yooi zu kona d zita laawu. Naa oluma Galaade nui Z fetee zaani, ti maa uluni Galaade laa wolai ta zu.

I esan ta Elon ta A edon,
tukp aale e nuiti

⁸ T un poluma, B teley me nui I esan ni ga tukp aale e nui Izelay le yooi zu. ⁹ É doun zunu uusa ag (30) z l ni, ta doun anzanu uusa ag (30), é ti veeni Izelay le wolodama iligiti b ga anzai, é anzanuiti fuluni ná-doun zunuiti b , ti ula Izelay le wolodama iligiti su. É ni ga tukp aale e nui Izelay le yooi zu, kona d fela laawu. ¹⁰ Naa olu, I esan zaani, ti maa ulu B teley me.

¹¹ T un poluma, Za ul n nui Elon ni ga tukp aale e nui Izelay le yooi zu kona puug laawu. ¹² Saai ma, ti maa uluni Ayalon, Za ul n yooi zu.

¹³ T un poluma, A edon, Pilaton nui Gíl le ná-doun zunui ni ga tukp aale e nui Izelay le yooi zu. ¹⁴ É doun zunu uunaanig (40) z l ni, ná-dounloin ni ga puusa ag (30), ti ga zunuiti, ti p ti ni zeizu soovale uul fela (70) ma. É ni ga tukp aale e nui Izelay le yooi zu kona d sa a laawu. ¹⁵ Naa olu, Pilaton nui Gíl le ná-doun zunui A edon zaani, ti maa ulu Pilaton, Efelayime yooi zu, Amal ke nuiti ta- ize yooi zu.

13

Sames n z l fai

¹ Izelay le nuiti ti G o GALAGI wanama vai ni m n . G o GALAGI ti l ni Filiseti nuiti zeezu kona uunaanig (40) laawu.

² Zunui ta ni S leya, Dan ná-bolodai zu, daa ni ga Manoa. Anzai ni ga doun z l tala nui, é la ni zooni é a doun z l . ³ Foloji ta, G o GALAGI ná-geezu eelai ulani k l ma anza nui naa , é ma: «W l , a ga doun z l tala anzai, è la d doun z l ni, a kogi ze ezu, k l è doun zunu z l . ⁴ Niizu, dama ga , mina d le, aa ani n p a nu aazulati, ta è mina ani mi, nii k z ai. ⁵ Maz l a aazu kogi ze ezu, è doun zunu z l . Doungoi naa a y su dee oozu, é aliva GALA ma, ey su p , maa la n ni, é a n ungi wo, aa kp l i. To a a t ze ga Izelay le ula Filiseti nuiti zeezu.»

⁶ Anzanui liini ná-koizu, é sinigi ma: «GALA nui ta aa p b , é a ulani ga GALA ná-geezu eelai ta, gaamazu maayiki . Gè la gaaza ani ga se eai ná, ta é la laasei d ni ga ze. ⁷ K l k mà: «W l , a aazu kogi ze ezuz, è doun zunu z l . Niizu mina d le, aa gaazulati gani, ta mina ani mi, nii k z ai, t zeidoungoi naa y g dee oozu, é aliva GALA ma, ey su saa voloi zeeli.» »

⁸ Manoa G o GALAGI valini, é ma: «Ee, Màli ii, GALA nui è te eni, é aana m n gi b , é gi ala ga nii maan ai gi k doungoi ná-fai zu, nii é z l su!»

⁹ GALA ge Manoa wooi m nini, GALA ná-geezu eelai aani m n anzanui b , si gi zu é ni zeini la kpalaga , sinigi Manoa la ni ba ná. ¹⁰ É suvil ni é iz , é li, é bo sinigi ma, é ma: «W l , zunui nii é aani p b z izu, é ula k l ma b m n .»

¹¹ Manoa wuze eni, é il anzai olu, ti li zunui b , é naa ma: «Da a n i è ai anzanui nii ?»
Naa goo aa oteni, é ma: «Nà e.»

¹² Manoa ni ma: «Niizu è-laawooi a il na su, t gi gele a gá so doungoi ná-faa zu, leeni a gá k ?»

¹³ G o GALAGI ná-geezu eelai goo aa oteni, é ma: «È-anzai maan é zo naa p su, nii gè boni ma. ¹⁴ É mina leez n ansa gi ma waai mi, é mina d le, aa gaazulati gani, é mina ani n p mi, nii k z ai, é zi ga devei naa, e elei gè boni ma la.»

¹⁵ Manoa ni G o GALAGI ná-geezu eelai ma, naazu: «Va bu gi è zuzo, gi boli yi o ila kp t è .»

¹⁶ G o GALAGI ná-geezu eelai goo aa oteni, é ma: «An ni a sùzосу, gè la a-laamianigi ta mia, k l ni a p è gala zala ai ula G o GALAGI , naa !» Manoa la ni kw ga G o GALAGI ná-geezu eelai e.

¹⁷ É geezu eelai aaza ani, é ma: «È-laaseigi? Naa a a k , nii è bogai, naa laa a zeelina, gi zoo gi è w l .»

¹⁸ G o GALAGI ná-geezu eelai goo aa oteni, é ma: «Lee vaa zu è gàaza asu dàaseigi ma? Daasei be maayikiai.»

¹⁹ Manoa boli yi oi ze eni, é kp veb anii a, é gala zala a ula k tu wolai ma G o GALAGI . Laav vaa ni, si gi zu Manoa ta anzai ti ni w l zu la, ²⁰ abuzogi ni l zu geezu elei, é a ze e zala a ulazu , G o GALAGI ná-geezu eelai l ni zala a ulazu ma abuzogi zu. Manoa ta anzai ti naa aai ma, ti looni zoi ma, ti laa . ²¹ G o GALAGI ná-geezu eelai la m ni ulani k l ma Manoani b ta anzai. Manoa kw ni naazu ga G o GALAGI ná-geezu eelai ni de.

²² Manoa ni anzai ma: «Da zaazu ti, maz l de GALA kaa.»

²³ Anzai goo aa oteni, é ma: «Ni G o GALAGI ni p ga é de aa, é la ena da-veb anii ta gala zala ai zo, é la ena naama vaiti kpein d ga deye, é la ena naama vaiti kpein bo de ma.»

²⁴ Anzanui doun zunu z l ni, é daasei p ga Sames n. Doungoi w l ni, G o GALAGI tuya looni b . ²⁵ G o GALAGI ná-Z nvui t zeini ga botii a la Ma anee-Dan, S leya ta Esetaw le ti y zu .

14

Sames n Filiseti anzanui vulu vai

¹ Foloi ta, Sames n yeini Timena, é Filiseti nuiti ta-anzalopoi ta aani. ² É alegai ma ma, é boni k ta dee ma, é ti ma: «Gè anzanui ta aa Timena, Filiseti anzalopoi saama, à li wo naa vulu b ga anza.»

³ K ta dee ti ni ma: «Anzanu la è leaiti ti-loun anzanuiti saama aa, ta da-nu us iti kpein, è liizu anzanu ze ezu Filiseti nuiti p b , naama latip l olulala nuiti?»

Sames n ni k ma: «À naa ze e b , maz l naa zoloog mà.»

⁴ K ta dee ti la ni kw ga G o GALAGI a é loni naama vaiti untu , maz l naa ni kp ele ele gaizi zu é lo Filiseti nuiti ba. Naama zi gi zu Filiseti nuiti ka ti ni zeini Izelay le nuiti unda.

⁵ Sames n yeini Timena ta k ni ta dee, ti zeelini leez n elei b , gaamago n zala okpagi ulani, é a zik , é daa omi. ⁶ G o GALAGI ná-Z nvui yeini Sames n ma, zea akai, é zalai zoni, é bali ga, e elei nu a a boli yi oi ali ga la. K l é la ni naa woni k ta dee ma. ⁷ É yeini é anzanui , naa ná-fai wola n ni b .

⁸ Foloji tanigaani te egai ma, é aleni ma ga é li é vului , é ze eni pelei a, é li é zalai ma oomai t . É k ingiti kaani, ti zalai ma oomai zu, ta k in gul i.

⁹ É ta ze eni ya, é a zi , é a k m pelei zu. Si gi zu é zeelini la k ta dee b , é ta veeni ti ya, naati ti ta miini. K l é la ni boni ti ma ga é k in gul i ulani zala oomai zu.

Sames n faalaalii wo fai
Filiseti nuiti ma

¹⁰ Sames n k yeini anzanui b . Sames n vulu vai ma laa olii woni, maz l zekana nu niin iti ti ni k zu la. ¹¹ Ti kaai ma, ti yeeloni nu uusa ag (30) a ga ná-si poluiti, ti ba.

¹² Sames n ni ti ma: «Nà faalaalii ta wosu wo ma. Ni wa poluwona mà, aisa f tii ma volo l felai a e, nà se ewuze e uusa ag (30) ve wo ya, ta se e wola uusa ag (30). ¹³ K l ni wo la zooni wo a poluwo mà, wa a wa se ewuze e uusa ag (30) ve zèa, ta se e wola uusa ag (30).»

Ti ni ma: «Da-vaalaalii wo, gi m ni.»

¹⁴ É ni ti ma:

«Nii é mii wosu, nu laamianigi ula naa zu,
Nii su aai, n gelei ulani naa zu.»

Folo sa ag laawu, nu niin iti ti la ni zooni ti a faalaalii oluwo. ¹⁵ Foloji naanisi i, ti ni Sames n anzai ma: «È-zinigi n n so, é faalaalii olu wo è ma, è a è bo gi ma, ni naa laade, gá è alazu, a-o, a- l ye ei-yo. Wo gi lolig ga wo loo gi zu aa?»

¹⁶ Sames n anzai t zeini ga w l a daal ma, é a : «È la n ni ! W in la è ma! È faalaalii woga nà-zou zu nuiti ma, è la polu l ni ga zel!»
K l é ni ma: «Gè la poluwoni k ma, an dèe alaa, a a ga poluwo è ma?»

¹⁷ É ni w l zu goizu f tii ma volo l felaiti kpein daawu, foloi l felasi i é faalaalii olu woni ma, maz l anzanui ini da. Naa liini gaaman é bo ná-nu us iti ma.

¹⁸ Foloji felasi i, aisa foloi a da, taazu nu niin iti ti ni Sames n ma: «Leeni a migai k in gul i a, a su aai zalai a?»

É ti woo aa oteni, é ti ma: «Ni wo la ni wozai wolini ga nà-nik zaai, wo la ena goo aa ote s l .»

¹⁹ G o GALAGI ná-Z nvui yeini ma, é yeini Asekal n. É zunu uusa ag (30) aani, é ta-z laiti se eni, é se e wolaiti feeni naati zea, niiti ti faalaalii olu woni. Naa olu, gola yii aawanai a é aleni ma la k ná-p l i wu.

²⁰ Ti Sames n anzai veeni zunu loungoi naa ya, nii é ni ga b lai vulu vai zu.

15

Sames n potokulai wo fai

Filiseti nuiti ma

¹ Yee alai tanigaa le egai ma, moloi é ga eleegi, naa le e zi gi zu, Sames n liini laaliizu anzai ma ga boli yi oi, é a : «Nàl zu ànzai ná-p l i wu.» K l anzai k la ni k ni, é a l ná.

² Naa ni ma: «Gè a laani da ga w in la è ma, gè fea è-w lai ya ga anza. De e anzanui la ani, é a le et un ba aa? Naa ze et un potogi zu.»

³ Sames n ni ti ma: «Niizu gè la m a ga s ba nu Filiseti nuiti ta-vaa zu, ni nà faa u na ga tiye.» ⁴ Sames n liini, é ko e unsa ag (300) zo, é felefelegiti w ngiti gili a, é s m gi ili ti-w n feleg iti saama.

⁵ É abui loni s m giti ba, é yee e ko eiti ba, ti il Filiseti nuiti ta-moloiti su, nii é ga eleegi, ma iliiti ta ma m iti ti ala, ta wolive eleiti.

⁶ Filiseti nuiti ti ni ma: «B a é niima vai ai?»

Ti ni ti ma: «Sames n e, Timena nui n koi, t ze naa anzai ze e , é fe b lai ya ga anza.» Filiseti nuiti ti liini, ti anzanui naa ala, ta k .

⁷ Sames n ni ti ma: «Zekana wo k zu la aa? Gè la m loo oga ey su gè n n otokula wo ma.» ⁸ É laal ni ti wu, é ti zulo ani gola. Naa olu, é li é ze i Etame pugi zu.

Sames n vee vai

Filiseti nuiti zea

⁹ Filiseti nuiti ti liini ti u Zuda yooi zu, ti vaza Leyi ele. ¹⁰ Zuda nuiti ti gaaza agi woni, ti ma: «Lee vaa zu wo l ai gi laal ma?»

Ti ni ti ma: «Gi aa ga gi Sames n ili, gi naa otokula, nii é k ai ga giye.»

¹¹ Naa a é k ni, Zuda yooi zu zunu waasa ag (3 000) liini Etame pugi zu, ti Sames n ma: «È la su w aa ga Filiseti nuiti ta zeini ade unda? Leeni a è k ai ga giye?»

É ti woo aa oteni, é ti ma: «Gè ti zog , e elei ti sògai la.»

¹² Ti ni ma: «Gi aa gi è ili, naa olu gi è ve Filiseti nuiti zea.»

Sames n ni ti ma: «À ona b , ga wo la pàa wa i.»

¹³ Ti goo aa oteni, ti ma: «Ba-o, gá p n ga gi è ili, gi è le e ti , k l gi la è aazu.» Ti gilini ga galu niin feleg , ti kula pugi zu. ¹⁴ Si gi zu ti zeelini la Leyi, Filiseti nuiti ti kpee i looni ga koozun i, ti daa omi. G o GALAGI ná-Z nvui yeini Sames n ma gaaman . Galuiti ti ni zee a, naati ti ni e gezei, nii abui galaai, gili aluiti p ti uuni ya, ti ula zee a. ¹⁵ É soovalegi n kp ae niin i aani, é yeemaaleni, é se e, é zunu waagila (1 000) paani ga naa.

¹⁶ Sames n ni ma:

«Gè poomaiti gaal ba
ga soovale n kp ae gilagi,
ungo gè zunu waagila (1 000) paa,
ga soovale n kp ae gilagi.»

¹⁷ Si gi zu é eni la ga , é soovale n kp aegi ilini ya. Ti naama ada laasei p ni ga Lamate-Leyi.

¹⁸ Kp le w in wola ini da, é woo ulani G o GALAGI ma, é : «Da a è kizo faa wolai nii ai ga zèei, r i gè ga a-woti nui, niizu nà ga za ga kp le w in, nà ga loo tatip l olulala nuiti zeezaama?» ¹⁹ Gaaman , GALA ge k tui ma ye ei laalaoni, nii é Leyi, zi i ulani ná, Sames n leni, ziil i t n, ziila é z b i z l olu. Naa a é k ni ti zi ungi naa laasei p ni ga En-Gák lee, naa ná-zi ungi, to a d ná zaa aza Leyi.

²⁰ Sames n ni ga tukp aale e nui Izelay le yooi zu, Filiseti nuiti ta-zi gi zu kona uufeleg (20) laawu.

16

Sames n ná-fai Gaza taazu

¹ Sames n liini Gaza taazu , é kolo olo anzanui ta aani ná, é l ni naa ná-p l i wu. ² Ti ni Gaza nuiti ma: «Sames n zeeli taazu .» Ti nu ulazu kpein mak ni kpidii, ti a maa un taa zi ida . An naa e, ti aal ini kpidii g l in, ti deve ga ti paa sobui.

³ Sames n y ni laani d in ey su kua zaamai. Kua zaamai, é wuze eni, é taai ma zi igi ma o s iti soni ta daamasa feleg iti, é kpo s gi a, é ti p pu ma, é li ga tiye gize unma Gee el n letema .

Dalila Sames n yaava vai

⁴ Tago zu oozaa ma, Sames n anzanui ta n ni , nii daa ni ga Dalila, é ni zeini S l ke n m i zu. ⁵ Filiseti nuiti ta- undi iiti ti liini naa b , ti ma: «N n so d , è kw ná-z b wolai ze ezu ná, ta elei ga zobo s l da ma, gá gilizu, gi v ni ma, gi ilagilagi a wali aei waagila ungila (1 100) fe è ya.»

⁶ Dalila ni Sames n ma: «Nà è maan n zu, a-z b wolai ze ezu ná, soma è ná l ga ze, ta leeni a nu a è ili la, nu v ni è ma.»

⁷ Sames n goo aa oteni, é ma: «Ni nu a gilina ga kil galu niin l fela, niiti ti la d v ni, z b i a ula zèa, nà n e nui m taiti k ele.»

⁸ Filiseti nuiti ta- undi iiti ti aani ga kil galu niin l felaiti Dalila , niiti ti la ni d v ni. É gilini ga naati. ⁹ K l ti nuiti d uni koba p l i wu. Anzanui ni ma: «Filiseti nuiti ta ga è zo, Sames n!» É kil galui naati sule ele eni e n geze vu e ga ala abu a. Ná-z b i ze ezu la ni w ni.

¹⁰ Dalila ni Sames n ma: «W l , è gà olo azu, z iti ka è ti woga mà. Niizu nà è maan n zu, soma è naa l ga ze, nii nu a è ili la.»

¹¹ É ni ma: «Ni ta gilina ga galu niin iti, ti la d botii ni ga tiye, z b i a ula zèa, nà n e nui m taiti k ele.»

¹² Dalila galu niin iti se eni, é gili ga tiye. Naa oluma, é ma: «Filiseti nuiti ta ga è zo, Sames n!» Nuiti ma ti ni loni koba p l wu . K l galuiti ti ni zeei a, é ti le eniga e geze aali ila n .

¹³ Dalila ni Sames n ma: «Zaa aza a gà olo azu, z iti n a è ti wosu mà. D ga ze, nii nu a è ili la.»

Sames n ni ma: «Ni a r r un kpa a l felaiti f l na geze v l akogi zu, è ti ze da ga pag ga gului, nà ala nà-z b i ma, nà e elei nu us i m taiti ti la.»

¹⁴ K ai ma iizu, Dalila n un kpa a l felaiti f l ni geze v l akogi zu, è ti ze da ga pag ga gului. É ni ma: «Filiseti nuiti ta ga è zo, Sames n!»

É wuunni, é ula ná- iim nii zu, é kpako guluiti t ulani.

¹⁵ Dalila ni ma: «Da zoo ale è mà: «Gè è n .» È la laani dà! W l , ná zeizu a sa a, è a gà olo a, è la k ni, è a a-z b wolai ze ezu l ga ze.» ¹⁶ T i folo-o-folo é ni kp l zu, é a zeli lo ma ga daawooiti, saa w in soni.

¹⁷ É oozu vai p boni ma, é ma: «Kpeka la d v uni r r ungi a, t ze gè y ni dè oozu, gè aliva GALA ma. Ni r r ungi a wona, nà ala nà-z b i ma, nà e elei nu us i m taiti ti la.»

¹⁸ Dalila kaai ma ga é oozu vai p boga ma, é woole eni, ti Filiseti nuiti ta- undi iiti toli, é ti ma: «À aana niizu, maz l é oozu vai p boga mà.» Filiseti nuiti ta- undi iiti ti liini p b , ga waliiti ya. ¹⁹ É Sames n laani i

ma, naa i, naa olu é zunui ta lolini, naa n unde a v l a l felaiti te e ga. Pele ana é t zeini la ga v niga ma, t zeini ná-z b i ulani zea.

²⁰ É ni ma: «Filiseti nuiti ta ta è zo, Sames n!»

É wuunni, é ula ná- iim nii zu, é ma: «Nà ulazu, e elei gè k ai la m ungiti su, gè vie!» É la ni kw ga G o GALAGI ze ea polu.

²¹ Filiseti nuiti ti soni, ti gaazu z feleg iti kulani su. Ti yeini la Gaza, ti gili ga k lu i y l i, ti pili kasoi a, é a molo zi a tui lati.

Sames n ná-potokulai ta saa vai

²² An naa e, n ungi uyega oluma, n unde ai t zeini ga l a n ungi ma. ²³ Tama, Filiseti nuiti ta- undi iiti ti aal ni ba, ga ti zala a wola ula ta- alagi Dagon , ti oozun . Ti ni zu: «Gá- alagi gi zili nui Sames n l a gi yeezu.»

²⁴ Si gi zu nu us iti ti kaani la, ti oozun ni, ti ta- alagi maamus , ti ma:

«Gá- alagi gi zili nui l a gi yeezu,
to a é ni gá-yooi olo olosu,
é a gá-nu m inm ingiti paa.»

²⁵ T i ti wola oozun ni, ti ni ma: «À Sames n loli, é a é aogi wo gi !» Ti Sames n lolini, é ula kasoi a, é a aogi wo ti aazu. Ti toni p l i ma d giti z zu .

²⁶ Sames n ni zunu loungoi ma, nii é ni sosu zee a: «Lo tù , è zèe kp d giti ba, niiti p l i zeini ti a, gè yeeve ti .»

²⁷ P l wolai naa laaveni ga nu us i, zunuiti ta anzanuiti, Filiseti nuiti ta- undi iiti kpein ti ni ná. Seizeibosu p l ma , miná p ka naa laaveni, nu waasa ag (3 000) a é ni ná, zunuiti ta anzanuiti, ti ni w l zu Sames n a, é a aogi wo. ²⁸ Sames n woo ulani G o GALAGI ma, é ma: «Màli ii, G o GALAGI! Nà è maan n zu, iz sù, ee, GALA, z b i ve b , niizu, naa ila kpe n , gè gàazu z feleg i vaa otokula Filiseti nuiti ma!»

²⁹ Sames n yeeveeni zaamazu d feleg iti b , p l i ni zeini ga, é v u ti a, z i ni zeezazu , z i k zu . ³⁰ Naa olu é ni ma: «Gi za ma gá Filiseti nuiti!» É ti laa ilini ga z b i p , p l i woloni Filiseti nuiti ta- undi iiti ma, ta b b i, nii é ni ná. Nii é paani saazu , naa m inni é le e k ai ma vulua gele a.

³¹ K leaiti ta ná-nuiti kpein, ti yeini, ti ma oomai ze e, ti lii la, ga ti maa ulu S leya ta Esetaw le ti y zu , k Manoa ná-kabaye ei zu. É ni ga tukp aale e nui Izelay le yooi zu kona uufeleg (20) laawu.

17

Mika ná-zala a ulazu

¹ Zunui ta ni zeini Efelayime ize yooi zu, daaseigi ni ga Mika. ² É ni dee ma: «È- i ka su ga ti wali aei waagila ungila (1 100) unmani è ya, è unma nui voovooni gàazu. Nà a gè walii naa ulani è ya, to a p b .»

Dee ni ma: «G o GALAGI tuya loo dònun zunui !»

³ É wali aei waagila ungilagi (1 100) veeni dee ya, naa ni ma: «Nà niima wali aei veezu G o GALAGI ga nà i zeei, é dònun zunui , ga vololibai ta k ganigi é ga k lui gaawuungai. Zekana gè feezu la è ya olu.»

⁴ É wali aei veeni dee ya. Dee wali aei unfeleg i (200) ze eni, é fe k lu aawuun nui ya. Naa vololibai ta k ganigi t ni ga k lu aawuungai. Ti ti uuni Mika ná-p l i wu.

⁵ Mika naa, ada z l ni ná-p l i wu, é ni n k su ná ti wu. É zala a ula ze ei ta p l wu zalei ta iligaa t ni, é ná-doun zunui ta ze ga ná-zala a ula nui.

Mika ná-zala a ula nui

⁶ Naama zi gi zu, masa ge la ni Izelay le unda. Es ge ni naa n zu, nii pagai gaazu. ⁷ Zunu loungoi ta ni B teley me laai zu, Zuda yooi zu, Zuda ná-bolodai zu. É ni ga Leevi nui ta, é ni seik mai zu. ⁸ Zunui naa ze eni B teley me taazu, Zuda yooi zu, é li zeizu ada ta, a zeí ná. É y ni zi zu pelei zu, é zeeli Efelayime ize yooi zu, ey su é zeeli Mika ná-p l i wu.

⁹ Mika ni ma: «Da ze ezu mini?» É goo aa oteni, é ma: «Nà ga Leevi nui, B teley me, Zuda yooi zu, nà liizu gè zeí nà zoo zeizu ná.»

¹⁰ Mika ni ma: «Y p b , è ga k , ta zala a ula nui b , nà wali ae puug ve è ya kona gilagi laawu, é se eiti ba, ta daamianigi.»

Leevi nui ná-botii l zeini. ¹¹ É vaani bu ana, é y zunui naa b , naa alaa yeezeini bu, é deve ga ná-doun zunui ta. ¹² Mika Leevi nui zeini zala a ula wotii unda, zunu loungoi naa ni ga ná-zala a ula nui. É naa laazu ni ná-p l i wu.

¹³ Mika ni ma: «Niizu, gè kw ga ga G o GALAGI a faan b , t zeí Leevi nui nii a bà ga zala a ula nui.»

18

Zou aizi vai Dan mavofodaiti b

¹ Naama zi gi zu, masa ge la ni Izelay le unda. Dan mavofodaiti ti ni zou aizi zu, ta zeí ná. Maz l ey su naama zi gi zu zeeli, ti la ni d zou z l ni Izelay le l ye ei z iti saama. ² Dan mavofodaiti ti zunu z z d lug ulani zaama, ti ze e S leya ta Esetaw le, ti li ti zoi t , ti zi zi su. Ti ni ti ma: «À li, wo zoi zu t .»

Ti zeelini Efelayime ize yooi zu, ey su ti li Mika ná-p l i wu, ti i ná. ³ Ti maa u aai ma Mika ná-p l i a, ti Leevi zunu loungoi wooi aa ulabai w ni, ti ale ma, ti ma: «B a paai ga e ? Leeni a è k zu ? Leeni vaa zu è y su ?»

⁴ Nii kpein Mika k ni b , é naati boni ti ma, é ti ma: «To a a sàla, gè a ga ná-zala a ula nui.»

⁵ Názu a ti ni ma la: «Gá è maan n zu, GALA gaaza a d , gi kw ni si i gi t zeí a, to a zoloo.»

⁶ Zala a ula nui ti woo aa oteni, é ti ma: «À li ziil igi zu, G o GALAGI a wo a, si i zu wo t zeizu.»

⁷ Zunu l lug i naati ti liini, ti zeeli Layise. Ti nu us iti kaani ti zeini ná, ti laai la, ga Sid n nuiti k ele, ti yiil i ai kitogi zu. Nu n p ge la ni ti l zu ti-maa oolii zu, aa é a zeí ti unda. Ti maa oozani Sid n nuiti ba, kp faama la ni ti y zu ta nu n p .

⁸ Zunu l lug i naati ti aleni ma, ti li ti- leaiti p b S leya ta Esetaw le, naati ti ni ti ma: «Lee vaa a si i ma?»

⁹ Ti ni ti ma: «À wuze e! Adel ti laal ma, maz l gi zoi aa , gola ag . To a ale! Wa zeini n , wo la faa wosu! À mina ga d nui. À pele zo, wo li wo zoi naa zo! ¹⁰ Wa zeelina ná , wa nu us iti ka ná, ti laai la. Zou e gola w l ai, GALA ge fea wo ya, ada e nu la alaga ani n p ma ná, anii nii kpein n é eteai zu.»

¹¹ Zunu und zita (600), Dan mavofodaiti su, naati ka ti ta- z laiti se eni, ti ze e S leya ta Esetaw le. ¹² Ti l ni, ti k la ai u Kiliyate-Yeyalime olu , Zuda yooi zu. Naa a é ba, naama ada laasei p ai ga Ma anee-Dan, zaa aza (nii polu ga «Dan ná-k la ai»). ¹³ Ti ze eni miná, ti li Efelayime ize yooi zu, ey su ti zeeli Mika ná-p l i wu.

¹⁴ Zunu l lug i niiti ti liini Layise yooi zu t su, naati ti ni ti-w laiti ma: «Wo su w n i aa, ga zala a ula ze ei a p l i nii ta wu, ta p l wu zaleiti, ta vololibai, ta k ganigi ta ili, nii é ga k lu aawuungai? À naa leve, nii wa k .» ¹⁵ Ti aleni ma miná, ti l Leevi zunu loungoi ná-p l i wu, Mika ná-p l i wu, ti tu gi wo. ¹⁶ Názu niina, Dan mavofodaiti, nu und zitai (600) niiti k z lai ni ti ya, ti ele t ai k vai ma, naati ti ni loni p l la . ¹⁷ Zunu l lug i niiti ti liini zooi zu t su, naati ti l ni, ti vololibai ze e, ta zala a ula ze ei, ta p l wu zaleiti, ta k ganigi, nii é ni ga k lu aawuungai. Zala a ula nui ni loni p l la ta nu und zitaiti (600) niiti k z lai ni ti ya.

¹⁸ Zala a ula nui z iti kaai ma, ti l Mika ná-p l i wu, ti vololibai ze e, ta zala a ula ze ei, ta p l wu zaleiti, ta k ganigi é ga k lu aawuungai, é ni ti ma: «Leeni a wo k zu miná?»

¹⁹ Ti goo aa oteni, ti ma: «Maa kp ! Yee la, è il gi olu, ga i gi , ta zala a ula nui. Fiz g è ma n i aa, è ga zala a ula nui zunu ilagi n , aa è ga zala a ula nui bolodai , ta p l ye ei , Izelay le yooi zu?»

²⁰ Zala a ula nui wola oozun naama vai zu. É zala a ula ze ei ze eni, ta p l wu zaleiti, ta vololibai, é il nu us iti saama.

²¹ Ti pele zoni, ti a li, ti doungoiti toni lu , ta toganiiti, ta kas iti.

²² Ti maa oozai ma Mika ná-p l i a, Mika ze i iti ti lolini, ti il Dan ná-nuiti polu. ²³ Ti ni kpeei loozu Dan ná-nuiti polu, naati ti aleni ma, ti Mika ma: «Leeni a k ai, è toligi wosu ana?»

²⁴ É ti woo aa oteni, é ti ma: «Nà-galagiti gè ti t ni, wo ti ze ea, é zala a ula nui a, wo lia ga tiye, lee ili ka niina z gai zèa, wa gaaza a mà vaa zu?»

²⁵ Dan ná-nuiti ti goo aa oteni, ti ma: «Mina gi woizu l ! Tanisu gi zaama, nui tanigaa yii aawana, ti loo è ma. To a ga è undaa ili faa, wa a- l ye ei.» ²⁶ Dan ná-nuiti ti pele zoni, ti a li. Mika kaai ma ga ta-zobogi w l n n i a, é aleni ma, é li ná-p l i wu.

Dan mavofodaiti ti ze i vai Layise

²⁷ Nii kpein Mika kp t ni, zekana Dan ná-nuiti ti naati se eni la, ti li ga tiye, é zala a ula nui a, é ni zea. Naa oluma, ti laal ni Layise wu, ti nu us iti paa, niiti ti aal ini, ti laai la, ti zeini ziil igi zu, naa olu ti abui loni taai a. ²⁸ Nu n p ge la ni aani, é a ti a, maz l ti maa oozani Sid n yooi a, kp faama la ni ti y zu ta nu n p , ná ni n m i zu, nii é B te-Le e.

Dan ná-nuiti ti taai loni olu, ti ze i ná. ²⁹ Ti taai laasei p ni ga Dan, ti- m m wola Dan laaseigi, Izelay le ná-doun zunui, k l m ungi daaseigi ni ga Layise. ³⁰ Dan ná-nuiti ti vololibai naa aal ni ná, ti Zonatan ze i ga zala a ula nui, Dan mavofodaiti b , nii é ni ga G lesome ná-doun zunui, Moize ná-dounloin. Naa mavofodaiti ka ti ni naama wotii ma, ey su ti li ga tiye du lai zu. ³¹ Vololibai nii Mika kp t ni, ti naa mak ni, GALA p l i nii é ni Silo, naa ná-yee alai kpein daawu.

¹ Naama zi gi zu, masa ge la ni Izelay le unda. Leevi nui ta ni ná, é ni zeini Efelayime ize yooi aa elazu , é anzai ta ze eni B teley me Zuda yooi zu, nii é la vuluni ga z iti k ele. ² K l anzanui naa l ni kolo ologi zu, é ze eni p b , é ale ma k b B teley me, é k ni ná ga alu naanig . ³ Sinigi wuze eni, é li p b , é a p , é ziila, é lii la. Ná-boti zunu loungoi ni ba, ta soovale feleg . Anzanu loungoi naa l ni k ná-p l i wu, si gi zu k zunui aani la, é yeezeini bu ga koozun .

⁴ N koi, anzanu loungoi k , naa yee ilini su, é y naa b , é k ná ga folo sa ag . Ti a daamii wo, ti a le, ti a i ná. ⁵ Foloi naanisi i, ti wuze eni ga sobuzobui, Leevi nui ele t ni ga é li. K l anzanu loungoi k ni n koi ma: «Ani go mi, è z b z l , wa li niina.»

⁶ Ti zeini, ti daamii wo, ti le ma ti feleg . Naa olu anzanu loungoi k ni anza zinigi ma: «Deve, è i , è yiil i.» ⁷ Anza zinigi wuze eni ga é li, k l n koi ilini ma, é kpidi ila k ni ná m n . ⁸ Foloi l lusi i, é wuze eni ga sobuzobui ga é li. Anzanui k ni ma: «Nà è maan n zu, ani go mi, wo naa maa un, foloi gaayei.» Ti feleg p ti daamii woni.

⁹ Anza zinigi wuze eni, ga ti li ta anzai nii é la ni fuluni ga z iti k ele, ta ná-boti zunu loungoi, k l anzai k ni ma: «W l foloi gaayei a, woza lia, à i , foloi lia. À i , è yii aal i, lina wa wuze e ga sobuzobui, wo il pelei zu, è li a-laazu.» ¹⁰ Anza zinigi la ni p ga é a i ná, é wuze eni, é li. É zeelini Yee use akala , nii é ga Zeeluzal me, ta soovale feleg iti ti maa iliai, ta anzai nii é la ni vuluni ga z iti k ele.

¹¹ Si gi zu ti zeelini la Yee use, foloi wola liini niina. Boti zunu loungoi ni mali ii ma: «Ade li, de lati Yee use nuiti ta-laai t i ma, ade i ná.»

¹² Mali ii goo aa oteni, é ma: «Ba-o, ade la laazu zii iligiti ta-laazu, Izelay le nu la ná, ada iizu Gi ea.» ¹³ É ni m n ná-boti zunu loungoi ma: «Ade li, de maa u a nuuma ada ti ta a, Gi ea aa Lama, de i ná.» ¹⁴ Ti y ni zi zu ey su foloi da, si gi zu ti maa u ani la Gi ea a, nii é B nzam n yooi zu. ¹⁵ Ti latini ey su ti zeeli miná, ti i Gi ea. Leevi nui l ni, é lo taa zaama . Nu n p ge la ni suzoni, é a daazu ná-p l i wu, ga é i ná.

¹⁶ Gaa elasu, k wola l i ta aani kp k i, é ze e boti zu kpalaga , zunui naa ni ga Efelayime ize yooi zu nui ta, é ni zeini Gi ea, k l ná nuiti ti ni ga B nzam n nuiti. ¹⁷ É aazuwuze eni, é w in a taa zaama . K wolai ni ma: «Da liizu mini? Da ze ezu mini?»

¹⁸ É goo aa oteni, é ma: «Gá ze ezu B teley me Zuda yooi zu, gá liizu Efelayime ize yooi aa elazu , miná a gè z l ni ná. Pàa , gè ze e B teley me Zuda yooi zu, nà liizu G o GALAGI ná-p l i wu, k l nun p ge la ná, nii é yeezeizu bù. ¹⁹ Tama, tufai a gi ya soovalegiti k n fai zu, ta ului alaa, ta d i, gi ga ànzai ta nà-boti nui, gi d la ani n p ba.»

²⁰ K wolai ni ma naazu: «Ziil igi è ! Gè minaze ea ga è-maavai p , è la ia taa zaama .» ²¹ É ti l ni ná-p l i wu, é tufai ve soovalegiti zea. Si eaiti ti iti maagbani, naa olu ti daamii wo, ti le.

²² Si gi zu ti ni oozun zu la, taazu zunuiti, nu akaiti, ti aani ti aku p l i ma, ti a daa zi a, ti a k wola l i ma, p l k nui: «Zunui ula, nii t ai è b , gi d ula la!»

²³ P l k nui ulani, é li ti b , é ti ma: «Ba-o, k leaiti, à mina faa u , nà wo maan n zu, t zei zunui nii a ga mà w n, à mina t olo olo faa . ²⁴ W l dònun anzanui a, kpeaai, ta zunui anzai, nà ulazu ga naati. À loo naati ma, wo naa nii wo w inni wo k . K l à mina t olo olo faa wolai naa ga zunui nii.»

²⁵ Zunui naati ti la ni woiloni goo ma. Názu a Leevi nui anzai zoni la, é kula etea . Ti uuni ma, ti oo a ma, é zo kpidii ma ey su sobui, naa olu sobuzobui ti yee e ba. ²⁶ Sobui, anzanui naa aani, é loo zunui naa ná-p l la , sinigi ni ná, ey su woza ala.

²⁷ Sobui sinigi wuze eni, é p l i laalao, é ula, é a li ná-si i ma. K l anzanui naa, é ga anzai nii é la ni fuluni ga z iti k ele, é naa aani laani nu l zu p l i wu, zeeiti p ai kpofalagi ma. ²⁸ É ni ma: «Wuze e, de li!» K l goo aa ote ge la ni veeni. Sinigi se eni, é p soovalegi gila k ma, é il pelei zu, é a li ná-taazu.

²⁹ Seeliai ma ná-p l i wu, é bo ai ze eni, é anzai le ele e, é k ga ma ulukpulu puug maazu feleg (12), é te eni Izelay le yooi zu ná p . ³⁰ Niiti kpein ti naa aani, ti ni ma: «Nii ala vaa n p ge la d ni, nu la d ta aani, kaipa Izelay le nuiti ti l ni, ti ula Ezipete yooi a, ey su zaa aza. À isi su, wo a, wo deve wo!»

20

Izelay le nuiti ti devei wo fai

B nzam n nuiti daal ma

¹ Izelay le nuiti kpein ti aani, é zo Dan é li Beel-See a, ey su Galaade yooi zu, b b i aal ni ba G o GALAGI akala e nu ila n Misepa.

² Nu us iti ta- undi iiti kpein, ti ga Izelay le wolodamaiti, ti ni GALA ná- nu us iti ta-maa gi zu, zunu waaunnaanig (400 000) ni ná, niiti ti ni zi zu a, bo a z kp i ni ti ya. ³ B nzam n nuiti ti m nini ga Izelay le nuiti ti l ni Misepa. Izelay le nuiti ti ni ma: «Delei faa i nii aai la, à naa wo l gi ma.»

⁴ Leevi nui nii ti anzai aani, naa ni ti ma: «Ànzai nii é la ni vuluni ga z iti k ele, gá naa a gi aani Gi ea B nzam n yooi zu, ga gi i ná. ⁵ Taa eaiti ti laal ni r un bu. Kpidii, ti p l i maalatini, gè ni ná, ti ti pàa. Ti il ni ànzai olu, ti y laazu la ey su ti paa. ⁶ Gè ma oomai ze eni, gè te ele e, gè sei su puu maazu fele (12), gè te e Izelay le yooi zu ná p . T ze amaba vai é ga t olo ologi niima zii a Izelay le yooi zu. ⁷ W l , Izelay le nuiti wo kpein ka, wo aal ai ba, à unpil na, wo faa ila deve!»

⁸ Nu us i kpein ge wuze eni s gilagi zu, ti ma: «Nu ila kpalaa ge la alesu ma ná-se e otai wu, nu ila kpalaa ge la liizu ná-p l i wu. ⁹ W l nii ade k zu niina ga Gi ea nuiti, ada kpakutoomai zu, ade kw nii da k ga tiye. ¹⁰ Izelay le wolodai kpein su, ada nu puug ze ezu nu ungilagi (100) zu, ta nu ungila (100) nu waagilagi (1 000) zu, ta nu waagila (1 000) nu waapuug i (10 000) zu, ta liizu ti daamiani gaizi nu us iti b , naa a a k ta alena ma, ade Gi ea zo, nii é B nzam n yooi zu, e elei ta- amaba vaa i la, ti k ai Izelay le yooi zu.» ¹¹ Zekana Izelay le zunuiti kpein ti aal ni ba la taai laal ma, e zunu ila kpe n .

¹² Izelay le wolodaiti ti zunuiti te eni B nzam n ná-p l ye ei ma, ti ma: «Namaba vai, nii u ai, naa ale wo zaama? ¹³ Gaamago n , su mina ooza, à nu akaiti fe gi ya, niiti ti Gi ea, gi ti undaa ili, gi faa i ula Izelay le zaama anal!»

B nzam n nuiti ti la ni k ni, ti a woilo ti- leaiti goo ma, Izelay le nuiti. ¹⁴ B nzam n nuiti ti ze eni ta-laa wolaiti su, ti aal ba Gi ea, ti a li ga k i Izelay le laal ma. ¹⁵ B nzam n nuiti gaaluni ma volo ná, ti ni ga, zunu waa uufele maazu l zita (26 000), niiti bo a z kp i ni ti ya, Gi ea taa eaiti ti la naama aalugi zu, t ze naati tiegi ni ga nu und fela (700), ti ga k nu z z giti. ¹⁶ Naama nuiti saama, k nui ni ti zaama ga nu und fela (700), naati kpein ti ni zoosu ti k tui ili ga

f l v l gi, ti la oola nu unde a ila kpegi a. ¹⁷ Ti Izelay le nuiti gaaluni alaa, ti ni ga nu waaunnaanig (400 000), niiti bo a z kp i ti ya, ti ga k nuiti, B nzam n nuiti ti la naama aalugi zu.

K i vai
B nzam n nuiti daal ma
¹⁸ Izelay le nuiti ti wuze eni, ti l Beet le, ti GALA gaaza a, ti ma: «Gi zaama a al d m unpa, é B nzam n nuiti sakpe?»

G o GALAGI ni ma: «Zuda nuiti ka ta l ti t zeii.»

¹⁹ Geelaalaoni n feya, Izelay le nuiti ti wuze e ti ta- la ai u Gi ea oba . ²⁰ Ti ulani, ti li ga ti k i B nzam n nuiti ba, ti zeini su, ti lo Gi ea laawu. ²¹ B nzam n nuiti ti ulani Gi ea, ti Izelay le nui aani k zu naama volo ná ga nu waa uufeleg maazu fele (22 000). ²² Nu us iti, Izelay le nuiti, ti i d ni, ti ele t ni k vai ma m n ga niin naama ada n , ti ni uuni ná folo m ungi. ²³ Izelay le nuiti ti l ni, ti w l G o GALAGI aazu, ey su kp k i zeeli. Ti G o GALAGI aaza ani, ti ma: «Gi maan n i gi k laal B nzam n nuiti bu, gi- leaiti?»

G o GALAGI ni ti ma: «À li ti laal ma.»

²⁴ Poluma zobui, Izelay le nuiti ti laal ni B nzam n nuiti bu olu, ná zeizu velesi i. ²⁵ Ná zeizu velesi i naa, B nzam n nuiti ti ulani Gi ea, ti ti laa omi, ti nu waapuug maazu l sa a (18 000) aani Izelay le nuiti ba, k zu , ti zoogai bo a z kp i ilisu.

²⁶ Izelay le nuiti kpein, ti ma b iti ti l ni Beet le. Ti y ni zeini ná, G o GALAGI akala, ti a w l , ti zugi zo ey su kp k i, ti gala zala aiti kula, ta ziil i zala aiti G o GALAGI akala. ²⁷ Ti G o GALAGI aaza ani m n . Naama zi gi zu, miná a G o GALAGI ná-minaze e kesui ni ná. ²⁸ Eleazaal ná-doun zunui, Finease, nii é ga Aal n ná-dounloin, naa a é ni botii zu naama onagi. Ti ma: «Gi maan gi li m n , gi gi- leaiti sakpe, B nzam n mavofodaiti, aa gi loo o?»

G o GALAGI ni ti ma: «À li, maz l lina, nà zobo feezu wo , wo pil s l ti ma.»

²⁹ Izelay le nuiti, ti zunuiti seini d uzu Gi ea maa oolii zu. ³⁰ Naa olu, ti liini, ti laal B nzam n nuiti bu ná foloi za asi i. Ti zeini su k vai ma Gi ea lu , e elei ma m un feleg i ni la. ³¹ B nzam n nuiti ti ulani k vai ma, ti eni a, ti yee ete e taai a. Ti t zeini ga nuiti paa nu us iti saama, e elei n ti k ni la m ungitu su, pelei naati su, nii gilagi l zu ga Beet le ele, gilagi a li ga Gi ea ele ala ai zu. Izelay le zunui ti paani, é ni ga nu uusa ag (30).

³² B nzam n nuiti ti ni zu ma: «Ade v niga ti ma ga m ungi n elei.»

K l Izelay le nuiti ti ni zu: «Ade ela ti a, de ti ete e taai a, de li ga tiye pelei zu.»

³³ Izelay le zunui kpeinge ze eni losu ti, ti ele t Baale-Tamaal. Izelay le ná-nuiti ti l uni, naati ti ze eni Maalee-Gee a, ti ni ná. ³⁴ K nu z z waapuug (10 000), niiti zeelobai woni ga tiye Izelay le zaama, naati ti zeelini Gi ea akala . K i wola ini, k l B nzam n nuiti ti la ni kw ga maan i a aazu ti . ³⁵ G o GALAGI B nzam n nuiti sakpeni Izelay le , naama voloi, Izelay le zunu waa uufeleg maazu l lug ungi (25 100) paani, ti p ti zoogai k i zu ga bo a z kp i.

³⁶ B nizam n nuiti ti kw ni ga Izelay le nuiti ti pil s l ga ti ma. Izelay le zunuiti ti k ni, e ta elazu B nizam n nuiti ba, k l ti-igi ni ta- nuiti ba, niiti ti l uni Gi ea oba . ³⁷ Názu a nui naati ti l uni, ti ulani la, ti loo Gi ea zu, ti vaza taazu , ti nuiti undaa ili. ³⁸ Ti zolooni ma ta Izelay le nui z iti, ga ti abui lo, ma luului wuze e taazu , é a l geezu . ³⁹ Izelay le zunuiti ti aa oteni olu ti ma, ga k i. B nizam n nuiti ti nu uusa ag (30) ala aani niina ti a, naa maa ele ma, ti ni zu ma: «Ti oluazoga, ti a ela ade a, e elei é ni la k volo m ungi zu.»

⁴⁰ Gaaman , duulu wolai t zeini ga wuze ea taazu . B nizam n nuiti ti latini, ti ka ga abuzogi a ta-laai a, ma abuzogi a l geezu . ⁴¹ Názu a Izelay le zunuiti ti aleni ma la B nizam n nuiti daal ma, naati ti wola zuluani. Maz l ti undaa iligi aani, nii é ni ti lu . ⁴² Ti oluaveni Izelay le zunuiti ba, ti a li ga te ebai zu ele. K l k i la ni ud ni ti maazu, niiti ti ze eni taazu elei, naati ti ni ti aazu, t ze ti ni ti y zu. ⁴³ Izelay le nuiti ti B nizam n nuiti maalatini, ti il ni ti olu, ti a ti aa, kpein ti ni zu ti loo o ná, ey su Gi ea letema , folo ulazu elei. ⁴⁴ Ti B nizam n zunu waapuug maazu l sa a (18 000) aani, ti p ti ga k nu z z giti. ⁴⁵ Niiti ti y ni vulua, naati ti iz ni, ti li te ebai zu, Limon fasai pelei, ti nu waad lug (5 000) aani naati saama pelei zu, ti il ti olu, ey su ti zeeli Gidome, ti nu waafeleg (2 000) aa ti a miná.

⁴⁶ B nizam n nui lieg i é zaani, é ni ga zunu waa uufele maazu l lu (25 000), ti p ti ga k nu z z giti. ⁴⁷ Zunu und zita (600), niiti ti oluaveni, ti ela ti li te ebai zu, Limon fasai pelei, naati ti y ni miná ey su alu naanig . ⁴⁸ Naa oluma, Izelay le nuiti ti aa oteni B nizam n nuiti daal ma, ti a zunuiti paa ga bo a z kp i taaiti su, ta toganiiti, ta niiti kpein n ti ni ti aazu lu . Ti abui loni taaiti kpein ba, ma yooi zu, niiti ti ti aani.

21

B nizam n mavofodai uu vai su olu
¹ Zunuiti ti onani Misepa ga ti la m ti-loun anzanu vea B nizam n nu ga vulu.

² Nu us iti ti aani Beet le, ti y ni zeini ná GALA kakala ey su kp k i. Ti y ni z ng zu, ti a w l gola, ³ ti a ma: «Leeni vaa zu, G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI, niima vaa u zii ai Izelay le? Leeni vaa zu Izelay le alagai za ná-bolodai gila ma?»

⁴ Poluma zobui, nu us iti kpein ti wuze eni ga sobuzobui, ti zala a ulazu loni ná . Ti gala zala aiti kulani ta ziil i zala aiti. ⁵ Naa olu, Izelay le nuiti ti ni ma: «Izelay le wolodai kpein su, ma gele a é laade zaama, gaal bai zu, G o GALAGI aazu?» Maz l ti konai woni naama nui laal ma, nii é la aani G o GALAGI akala Misepa, é woni ga ta naama nui aa.

⁶ Izelay le nuiti ti- loin B nizam n ná-fai ma maaw in ti zoni, ti a ma: «Za, bolodai gila kpete ea Izelay le a. ⁷ Leeni a ada k ti , nii a k niiti ti y gai vulua, naati ti anza z l ? T ze de onani G o GALAGI , ga de la de-loun anzanuiti ta vea ti ya ga anza.» ⁸ Ti ni ma: «Nui ta a ná n i aa, Izelay le ná-bolodaiti saama, nii é la l ni Misepa, G o GALAGI akala?» Ti kaani ga Ya eese nii é Galaade, naa ná-nu ila kpalaa ge la ni aani k la ai zu, ta maa gi zu. ⁹ Ti nu us iti gaalugai ma, Ya eese nii é Galaade, ti la ni naa ná-nu ila kpalaa kaani.

¹⁰ Nu us iti ti k nu waapuug maazu feleg (12 000) le eni, ti devei ve ti ya, ti ti ma: «À li Galaade yooi zu, wo Ya eese laa eaiti p paa, anzanuiti p ta

doungoiti. ¹¹W l elei wa k la, à zunuiti kpein suwu aale e, ta anzanui kpein niiti ti zunu vaa w .» ¹²K nui naati ti anzalopo ea unnaanig (400) aani Ya eese taa eaiti saama, Galaade yooi zu, niiti zunu la ni d v uni ti a. Ti liini ga tiye, Silo k la ai zu, Kanaan yooi zu.

¹³Nu us iti kpein ti keelaiti te eni B nzam n nuiti ma, niiti ti l uni Limon fasai ma, nii a k ti y zu t , ziil igi ti zaama. ¹⁴B nzam n nuiti ti aleni ma. Ti anzanuiti feeni ti ya, niiti ti la ni ti aani Ya eese, Galaade yooi zu, k l é la ni kula ni ti a.

¹⁵B nzam n nuiti maaw in nu us iti soni, t zeĩ G o GALAGI ze e aka w ni Izelay le wolodamaiti saama. ¹⁶B b i ma undi iiti ti ni ma: «Ada k ale, de a anzanu z l z iti b , ti y gai vulua, t zeĩ B nzam n anzanuiti kpein undaa ilig ?» ¹⁷Ti ni ma m n : «Niiti ti y gai vulua B nzam n nuiti saama, naati ti ta- oganiiti mak , naa a a k bolodai ta aa mina ala ba Izelay le zu. ¹⁸K l ade la zooga de a de-loun anzanui ta ve ti ga anza.» Maz l Izelay le nuiti ti konai woni, ti ma: «Naama nui oto , nii a anza ve B nzam n nui ta ya!» ¹⁹Ti ni ma: «W l kona-o-kona G o GALAGI ná-f tii a a ula Silo, nii é Beet le l kp ma nu zu , é lo pelei naa a folo ulazu elei, nii é ze ezu Beet le é a li Sik me, ta Le na l kp ma nu yeezazu .»

²⁰Naa olu, ti niima levei veeni B nzam n nuiti zea, ti ti ma: «À li wo l u ná, leez n eleiti su. ²¹Si gi zu wo Silo anzalopoiti kaazu la, ti a kuai wo, ti a lati, wa ula leez n elei zu, wo ilagilagi a anzalopo ila so ga anza, wo li ga tiye B nzam n yooi zu. ²²Ni ti- ni, aa ti- leaiti, ta aana ti aaza a gi b , gá ti ma: «À gi maaw in a, maz l gi la anzanu z l ni ti k i zu. Wa laade wo a fe ti ya, ni wa ni de, wa la ga s ba nu.» »

²³Zekana B nzam n zunuiti ti k ni la, ti anzanuiti se eni ga ti-lieg i, é ula anzalopoiti saama, niiti ti ni kuai wosu Silo, naa olu ti li ga tiye. Ti ta-laaiti to olu, ti zeĩ ná, ta- oganiiti saama ti ilagilagi p . ²⁴Naama zi gi n zu, Izelay le nui z iti ti liini ta-wolodaiti su, ta- l ye eiti bu, ti ilagilagi ti zeĩ ta- oganii unda.

²⁵Naama zi gi zu, masa ge la ni Izelay le unda. Es ge ni naa n zu, nii pagai gaazu.

Lute

Ná-S i

Lute ná-s i l ze i elei

B a é ga s i nii nui: Nu la kw .
 S i nii zu ma ungi: GALA ná-zaalai ta ná-gaazumaaw in ai a naati
 k n fe, niiti ti igi losu ba.

S i nii zi gi: Kona waagila kona ungila (1 100) si gi zu, Yesu Kilista
 z l si gi yeelu .

Lute ná-fai zi elei a de igi loozu tukp aale e nuiti ta-zi gi zu, ti ai
 ma Izelay le nu us iti untu .

S i nii ungi ta a ga, é d e elei anzanu ili ge aani la,
 é ze i GALA ná-nu us iti saama. Naa maa ele ma, s i nii aa: Lute ná-
 woo iladai maa akpasu, nii nu a ok ma, é lo sinigi ná-p l ye ei
 a, é Izelay le ná-GALAGI a. To a naa elei l zu, e elei
 GALA ge Moa e nui Lute m in veeni la, ná-woo iladai vaa zu. Lute ta
 deem in Naomi ti maan ni m ungi ti ni ga maaw in nuiti, k l ti
 ulani naa zu, ti ziil igi zu ta undaan i. S i nii zu vai zu ula e ga
 pag , to al ag wosu, é lo woo iladai a ga nu us iti z zu
 n b i maa ele, ta é il GALA ná-kitogi a é nui zu.

Boaze ele t ni ga é Lute unm , t ze i ba: Elimeel ke nii é ni
 ga ná-nu gi, zobo ge la ni b , é a unm . Boaze a ga Kilista ma
 oogi, nii paai naa laazeelizu, nii t gi la zooni é a k : É nuiti unm ni.

Lute ná-doun zunui z l fai a ga s i nii zu vai ma iingi: Doin naa a
 é ni ga masagi Davide k wolai, to a ga k wolaiti ti ta.

Lute Moa e anzanui a Yesu Kilista i mavofodai zaama. (Matiyo 1:5)

Elimeel ke ná-p l ye ei
 ná-maan vai

¹ Tukp aale e nuiti ta-zi gi zu, pului looni Izelay le nuiti ta-yooi zu.
 B teley me laai é Zuda yooi zu, naama zunui ta liini ta anzai ta ná-doun zunu
 feleg iti, ga ti lago ze i Moa e yooi zu. ² Zunui naa laaseigi ni ga Elimeel ke,
 anzai laaseigi ni ga Naomi, ta ná-doun zunu feleg iti daaseigiti ti ni ga Maalon
 ta Kiliyon. Ti ni ga Efelata nuiti, B teley me laai zu Zuda yooi zu. Ti zeeliai ma
 Moa e yooi zu, ti zeizu t ni ná. ³ Naomi zinigi Elimeel ke zaani, anzanui
 ila ko y ni niina ná, ta ná-doun zunu feleg iti. ⁴ Ti Moa e anzanuiti seini. Gilagi
 laaseigi ni ga W lepa, feles i laaseigi ga Lute. Ti zeini ná kona puug
 laawu. ⁵ Maalon ta Kiliyon ti zaani alaa ti feleg p . Naomi y ni ná, balagai ná-
 doun feleg iti ma ta sinigi.

Lute ta Naomi
 ti lii vai B teley me

⁶ É y ni Moa e yooi zu, é m ni ga G o GALAGI undaan laa ná-
 nu us iti b , é daamianigi vea ti ya. É wuze eni, t -o, ná-doun anzaiti-yo, ga ti
 ze e Moa e yooi zu. ⁷ Ti ze eni ti-zeizu , ta ná-doun anza feleg iti, ti il
 pelei ma, ga ti ale ma Zuda yooi zu. ⁸ Naomi ni naazu ná-doun anza feleg iti
 ma: «À ale ma, s ge li dee ná-p l i wu. G o GALAGI faa
 wo , elei wo k a la wo-zinigiti b , niiti ti zaai, ta wo k a la nà alaa b .
⁹ G o GALAGI wo ilagilagi ze i ele t zini p l i wu, wa bul!» É ti
 n n ni. Ti t zeini ga w l a. ¹⁰ Ti ni ma: «Ba-o, ada liizu ma a-
 nu us iti p b .»

¹¹ Naomi ni ti ma: «À ale ma, dòn anzanuiti! Lee vaa zu wa il pòlu? Doun zunua ta kòozu m n aa, ta ga wo-zinigiti? ¹² À ale ma, dòn anzanuiti. À li! Maz l gòla l na, gè a ze zini b . An alaa nà zu ma: «Kito ka b , ga za idii, gè ve zini b ga gè zunu loun a z l ,» ¹³ wa naati maa un ga ti w l , wa l wo ze vai a zini b naazu aa? Ba-o, dòn anzanuiti! Maz l nà-kp l i w l w n i a, ta m n G o GALAGI yeewuze e dàal ma.»

¹⁴ Ti w l ni m n . W lepa deem n n n ni, ti bali ma, k l Lute ilini ba. ¹⁵ Naomi ni Lute ma: «P t , è-zeeb i alega ma ná-nu us iti p ta ná-galagiti. Gale ma, è il è-zeeb i olu.»

¹⁶ K l Lute ni ma: «Mina i dà ga gè ze e è olu, ga gè l è a! U a li ná, nà li miná, a ze ná, nà ze miná. Da-nu us iti ta ga nà-nu us iti, a-GALAGI a ga nà-GALAGI. ¹⁷ U a za ná, nà za miná, màa ulu ná. G o GALAGI sò ná-zii aawanai p su, ni ani ili ka kpète ena è a, é ula saai olu!» ¹⁸ Naomi kaai ma ga w in ga ti li ma, é z ni kana niina.

¹⁹ Ti feleg ti z i ni ma, ey su ti zeeli B teley me. Si gi zu ti l ni la B teley me, taai kpeinge us ni ti maa ele ma, anzanuiti ti ni zu ma: «Naomi a n i aa?» ²⁰ É ni ti ma-o: «À mina m tòli ga Naomi,* k ni Mala.† Maz l Z b i-P -Mali ii eteai aa mà. ²¹ Diizu , zèi laavega ni de, G o GALAGI aa ga ze zèa akai. Lee vaa zu wa tòli ga Naomi? T ze i G o GALAGI oluavega bà, Z b i-P -Mali ii màan a.»

²² Zekana Naomi ta ná-doun anzai Lute, Moa e nui, ti aani la, ti ze e Moa e yooi zu. Ti zeelini B teley me, moloi nii daa ga w lezege, naa le e vai l ze i ai n kpein.

2

Lute molo p gi y vai

Boaze ná-kpalaga

¹ Naomi zinigi ná-nui ta ni ná. É ni ga zobob nu kp t ai, Elimeel ke ná-p l ye ei wu, daaseigi ni ga Boaze. ² Moa e nui Lute ni Naomi ma: «Nà è maan n zu ga è va bu, gè li molo p gaizi zu kpalaga , naama nui wosu , nii a màaw in a.» É ni ma: «Li, dòn anzanu.»

³ É liini molo p gaizi zu kpalagi ta zu, molo le e nuiti pogi zu. É zoolooni n kpein ga kpalagi naa ni ga Boaze n n i, nii é ni ga Elimeel ke ná-p l ye ei wu nui.

⁴ Ná tago k ai ma, Boaze aani, é ze e B teley me, é molo le e nuiti ma: «G o GALAGI wo a!» Ti goo aa oteni, ti ma: «G o GALAGI tuya loo è !»

⁵ Boaze ni ná-boti zunui ma, nii é ni w l zu molo le e nuiti ma: «Anzanu loungoi nii a ga ná-doun?» ⁶ Boti zunui é ni w l zu molo le e nuiti ma, naa goo aa oteni, é ma: «Moa e anzanu loungoi ta e, nii ti aai ta Naomi, ti ze e Moa e yooi zu. ⁷ É bog mà ga gè va bu, é a molo p giti gaizi , molo iliiti z zu, molo le e nuiti polu elei, é a ti aal ba. Paa yee ma za sobui, to a loni n ey su niizu, é lago loo og n kotai wu.»

⁸ Boaze ni Lute ma: «Woilo, dòn anzanu, mina li molo p gaizi zu kpala kili su, mina maa ooza a, y nà-boti anzanuiti ba. ⁹ W l moloi le ezu ná kpalagi zu, è li ti olu. Gè nà-boti zunuiti t n g ga ti mina v u è a. Si gi zu kp le w in è zosu da, a li zi li iiti p b , è le ga nii boti zunuiti ta sa a.» ¹⁰ É il ni iibi a zoi ma, é n k ,

* 1:20 Naomi: daaseigi nii polu ga «koozun anzanui.» † 1:20 Mala: daaseigi nii polu ga «zii l anzanui.»

é ma: «Gè zaalai z l g ale è aazu, ga è zu mà b b , r i gè ga w n anzanui?» ¹¹ Boaze goo aa oteni, é ma: «Ti naa kpein bog mà, nii è k a è-leem n , è-zinigi zaa oluma, elei è ze eai la è-ta è-leeni ba, ta zoi è z l gai su, ga è a nu us iti p , niiti è la a ti w p l mazu. ¹² G o GALAGI naa è , nii è k a. G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI, nii è aa, è l u ko egi wu, naa è n kula ga gola.» ¹³ Lute ni ma: «Ee, Màli ii, gè zaalai z l ga è aazu! Maz l è gàan n a, ta è a p , è zìila, r i, gè ga a-woti anzanui. An naa e, r un, gè la ga a-woti anzanuiti gila kpalaa k ele.»

¹⁴ Daamii zi gi zu, Boaze ni ma: «Maa u a, è daamii wo, a- ulu u ai l guulu da ai wu.» É zeini molo le e nuiti koba . Boaze ani ae eegai veeni zea. É miini, é yi o, é m tai mak . ¹⁵ Naa olu é wuze eni posuy i ma. Boaze niima levei veeni ná-boti zunuiti zea, é ti ma: «À yeezei bu ga é posuy i alaa molo iliiti z zu. À mina kp l . ¹⁶ An wa ma p gi tanigaa ula ma iliiti ba, ga wo z ná, é z , wo mina zelilo ma.»

¹⁷ É posuy i ni kpalaga ey su kp k i. É naa lo ani, nii é z ni. É kilo uusa ag (30) l ila daaveni ga molo aamagi nii daa ga w lezegi. ¹⁸ Nii é z ni, é naa ze eni, é lii la taa zu, é d ni ga deem n. É ná-daamianigi m tai alaa ulani, é ti ve zea. ¹⁹ Deem n ni ma: «Mini a è posuy i ai ná za? Mini a è botii ai ná za? Tuya a naa , z i è z s bogai!» É naa kpein su ulani deem n ma, nii kpein é zi ni su. Naa olu, é ni ma: «Zunui nii gè botii ai p b , daa a ga Boaze.» ²⁰ Naomi ni ná-doun anzai ma: «G o GALAGI tuya loo naama nui , t igi é maaw in ai zu naati b , ti vulua, ta naati b , niiti ti zaai!» Naomi ni ma m n : «Zunui naa a ga da-nu ite ite, to a ga naati ti ta, niiti ti-losu ga ti de unm .»

²¹ Moa e nui Lute ta laani ma, é ma: «K mà alaa: <Y ná-boti nuiti ba, ey su ti e ga ná-moloi le e.> » ²² Naomi ni ná-doun anzai Lute ma: «Naa ag , doun anzanu, ga è ná-boti anzanuiti ba, naa a a k nu mina è l kpalagi ta ili su.»

²³ Naazu, é y ni Boaze ná-boti anzanuiti ba, é a posuy i , ey su moloi nii daa ga w lezegi ta moloi nii daa ga eleegi, naati ti le e vaiti kpein ti e. Naa p su é ni deem n b .

3

Lute ná-maan n i

¹ Yeeta Lute deem n Naomi ni ma: «Dòun anzanu, nà p gè è ze ele t , naa a a k è undaan i zu. ² È kw ni ga Boaze nii è a ná-boti anzanuiti ba, naa a ga da-nui ta. Tama za kp k i, to a liizu moloi aav zu, ná-molo lo azu . ³ Maagba, è gul maku n n gi zi ma, è a-ze e ag iti too, è yei molo lo azu . Mina l la, ey su é e ga daamii wo, é le. ⁴ Si gi zu é liizu la, é la, ná t , é laazu ná. Naa olu maa u a ba, è se ei tago wuze e k iti ma, è la. T go, to a naa wo è ma, nii maan ai ga è k .» ⁵ Lute goo aa oteni, é ma: «Nà naa kpein k , nii è boga mà.»

⁶ É yeini molo lo azu , é naa kpein k ni, nii deem n deveni ma. ⁷ Boaze laamiini, é le, koozun ni ziima . É liini, é la molo iliiti polu . Lute aani naazu vaavaa, é se ei ze e k iti ma, é la. ⁸ Kua zaamai, zunui naa wunni kami, é lati, é ka ga anzanui ta a laani k iti bu. ⁹ É ma: «B a ga e?» Naa goo aa oteni, é ma: «Nà e, Lute e, a-woti anzanui. Baa màazu, maz l elei è la ga gi nu, unm fai ma losu vee è ya r un tetema.»

¹⁰ É ni ma: «G o GALAGI tuya loo è , dònun anzanu! Faa aa elagi nii a a-woo iladai l zu m n , é le e ma m ungi a, maz l è la nu niin iti gaizi ni, bala nua, aa kp t nua. ¹¹ Niizu, dònun anzanu, mina lua g l in. Nà naa kpein k è , nii è bosu, maz l nu us p ge su w ga a ga anzanu z elama. ¹² Gaamai e ga unm fai ma losu a zèa, k l ta ili ka ná, nii é r un tu . ¹³ Ni . Lina, ni to a p é unm fai ma losu è , é k . K l ni é la n ni b ga é k è , gè ona G o GALAGI ma, nii é vulua, r un, nà k è . Y laani ey su sobu.»

¹⁴ É y ni laani k iti bu ey su sobui. É wuze eni ga kpidi idigi, nu la d zooga è a nu maa aga a. Maz l Boaze ni ma: «Maa la n ni ga nu a su w ga anzanu l molo lo azu .» ¹⁵ É ni ma: «Da-ze e wolai zuvie, è so.» É soni. Naa su l zita ni moloi zu, é pu su, é daal bu. Naa olu é l ni taa zu.

¹⁶ Lute aani deem n b . Naomi ni ma: «Da e aa, dònun anzanu?» Lute naa kpein su ulani, nii zunui naa k ni b . ¹⁷ É ni ma: «É su l zita vee b moloi zu, é mà: «È la lia ga yea aka è-leem n b .» ¹⁸ Naomi ni ma: «Y , è yiil i, dònun anzanu, ey su è kw elei niima vai aazu esu da, maz l zunui nii la doo o n p boga g l in, k ni a niima vai aa elana za.»

4

Lute vulu vai Boaze

¹ Boaze liini taa zi ida , é ze i ná. P t , z i unm fai ma losu ni zea, nii Boaze ná-fai woni, naa aani, é a le e. Boaze ni ma: «Uaa l , ze i l .» Naa aani, é ze i. ² Boaze nu puug ze eni taa wolaiti saama, é ni ti ma: «À ze i l .» Ti zeini. ³ Naa olu é ni naama nui ma, nii unm fai ma losu ni zea: «È su w ni ga Naomi a, é ze e Moa e yooi zu. To a p é zou u ai di, nii é ga ade- loin Elimeel ke n n i. ⁴ Gè isi ga gè naa wo è ma, ga è geya taa eaiti gaazu, ta nà-nu us iti ta- wolaiti gaazu. Ni a p è unm , unm . Ni è la unm su, d ga ze, gè kw , maz l a a m unpa ma losu è ya. Nà a é zèa un è oluma.» É goo aa oteni, é ma: «Nà p gè zooi unm .»

⁵ Boaze ni ma: «Foloi è zooi eyazu la Naomi ma, a Moa e nui Lute alaagi ze i naama zi gi zu, nii é ga poanzai, nii a k vofoda sinigi a, nii saai, niiti ta ná-poganii ze e.» ⁶ Z i unm fai ma losu ni zea, naa goo aa ote, é ma: «Ni naa e, gè l a unm tosu a, gè mina a nà-poganii olo olosu. Unm fai ma losu ze e ga n , maz l gè la zooga gè a unm .»

⁷ Izelay le nuiti saama m ungi, faa n p a la na ilia ba, é lo unm faa a, aa anii maavalibo faa a, gilagi ena ná-sa alagi ula i a, é fe z i ya, naa ena ga poogi Izelay le nuiti b ga naama vai t a. ⁸ Z i unm fai ma losu ni zea, naa ni Boaze ma: «Zooi eya ,» é ná-sa alagi ulani a.

⁹ Boaze ni naazu k wolaiti ta nu us iti kpein ma: «Wo a ga zeeleiti za, ga nii kpein é a ga Elimeel ke n n ta Kiliyon, naa Maalon a, gè naati p geyaa Naomi ma. ¹⁰ Gè Moa e nui Lute ze i a alaa, é ga ànza, nii é ni ga Maalon anzai, ga nii saai naa laaseigi mina l ná-poganii zaama, naa a a k nii saai naa laaseigi y k leaiti saama, s l taa zi ida . Wo a ga ma zeeleiti za.»

¹¹ Nu us i niiti kpein ti ni taa zi ida ta k wolaiti, ti ni ma: «Gá ga naama zeeleiti! Anzanui é l zu a- l i wu, G o GALAGI k ga Zak e

anzaiti Las le ta Leani k ele, niiti ti feleg iti ti Izelay le l ye ei logai!
 Da i alaa, tuyai è ma Efelata, ta è l z l B teley me!

¹² Vofodai nii G o GALAGI feezu è ya ga anzanu loungoi nii maa ele, é a-
 l ye ei ga Peel se ná-p l ye ei ele, nii Tamaal s l ni
 Zuda !»

¹³ Boaze Lute ze eni, é k ga anza, é daani olu. G o GALAGI vaani bu Lute
 kogi ze e, é doun zunu z l . ¹⁴ Anzanuiti ti ni Naomi ma: «Mamagi a
 G o GALAGI , nii é la vaani bu, è a ala za p l ye ei mak nui ma,
 GALA ge k daaseigi w l Izelay le nuiti saama faan! ¹⁵ Doin nii a è-y nvui
 niin , é è mak a l za ana, maz l è-loun anzai nii è n ai b , ta
 fiz gai è zunu loun l fela a, naa a é s l gai.» ¹⁶ Naomi doin ze eni,
 é p yii la. T a é kulani su. ¹⁷ Anzanuiti ti ni ga sei iti, naati ti
 ma: «Doun zunu z l ga Naomi !» Ti daasei p ni ga W de. To a é
 ni ga Izayi k , é ga Davide k wola.

Davide m m wolaiti

¹⁸ Peel se mavofodaiti ta ga: Peel se G selon z l ni, ¹⁹ G selon Lame
 z l , Lame Aminada e z l , ²⁰ Aminada e Naason z l , Naason Salema
 z l , ²¹ Salema Boaze z l , Boaze W de z l , ²² W de Izayi
 z l , ta Izayi Davide z l .

Samiy le
Ná-S M ungi
SAMIYELE NÁ-FAI

(1:1--7:17)

Ane lii vai GALA sei l i wu Silo
¹Efelayime zunui ta ni Lama, S fe o ii ma, Efelayime ize yooi zu. Daaseigi ni ga Elekana. É ni ga Yel ame ná-doun zunui, k wola ni ga T u ná-doun zunui Eliyu. T u naa, k ni ga Sufe. ²Anza feleg a Elekana seini. Ma m ungi laa ni ga Ane, felesi i laa ga Penina, dointi ti ni Penina , k l ta la ni Ane .
³Kona-o-kona Elekana ena ze e ná-taazu , é li Silo, é n k G o GALAGI wu, Fai-P -Mali ii. Eli ná-doun zunu feleg iti, G feni ta Finease, naati ti ni ga G o GALAGI ná-zala a ula nuiti Silo taazu . ⁴Zala ai ula laa ilagila, Elekana , é ena ma zuai ta aa w Penina ta ná-dointi ba. ⁵K l Ane n n i ena w l ga seizu feleg , t ze i Ane wola n ni Elekana , an ni GALA ge la ni doun veeni naa . ⁶Sinianzai Penina la ni loo osu ga gaazu unfe se eai, maz l G o GALAGI la ni doun veeni b . ⁷Kona-o-kona, naa n a ti ni daawu. Penina a Ane yii l , t laa ilagila G o GALAGI ze i l i wu.
 Ti y ni naazu konagi ta, Ane t ze i ga é a w l , é a l daami wo fai a. ⁸Sinigi Elekana gaaza ani, é ma: «Ane, lee vaa zu è w l zu, è a l daamianigi a? To a ale, è maaw inzu? Nà ila gè la viz ni doun puug a è aa?»

Ane ná-GALA maan n i
⁹Ti daamii wogai ma, ti le Silo, Ane wuze eni, é li zala a ulazu elei, zala a ula nui Eli ni zeini ná-kp kp gi a, G o GALAGI ze i l i laa . ¹⁰T ze i zii l a ni de koozu gola, é G o GALAGI maan n ni, é a w l gola. ¹¹É minaze egi woni, é : «Ee, G o GALAGI, Fai-P -Mali ii! Ni a ná-kp l i t na, è gàazumaaw in a, ni è la yeemani mà, ni a doun zunu veena b , nà fe è , G o GALAGI, sii ma voloi p su, kpeka la v ua n unde ai ta kp l i a ey su p .»
¹²T i Ane l bini G o GALAGI valizu, Eli ni dak l giti iikpi pelei zum su. ¹³É ni naa lak l giti kaazu, ti a iikpi, k l nu la ni woo n p m nisu, maz l Ane ni GALA falizu yiima . Eli isi ni ga d i a é Ane zogai. ¹⁴Eli ni Ane ma: «Da ulazu niima elei zu yeel ? Li, è a-l i ula aazu ada ili pele.»
¹⁵Ane goo aa oteni, é ma: «Ba-o, màli ii, d l i é a bà, gè la d leni, aa gaazulati gani n p . K l zii a é l zu kòozu. Nà ga gè nà-zii l i l ga G o GALAGI. ¹⁶Mina p t ga anzanu akai, zii l late egai a é k a gè l biga nà-GALA falii zu.»
¹⁷Eli goo aa oteni, é ma: «Ni naa e, li, ziil igi è , Izelay le ná-GALAGI è woo aa ote, nii è falia ma, é naa ve è ya!»
¹⁸Ane Eli woo aa oteni, é ma: «Da-nu lai zoo é y bà.» Naa woga oluma Ane , é liini, é daamii wo, gaazu ze i ga pag . ¹⁹Poluma zobui, kpidi idigi, Elekana ta ná-p l ye ei p ti liini, ti n k G o GALAGI wu, naa oluma, ti aleni ma, ti li ta-laazu Lama.

Elekana d ni anzai Ane ma, G o GALAGI ge naa maaw in aani. ²⁰ Ane kogi ze eni naama onagi n laawu, é zunu loun z l , é ma: «Doin nii laa a ga Samiy le, maz l gè fali G o GALAGI ma.»

Ane ná-doin alivaa vai GALA ma

²¹ Naa oluma, Elekana ta ná-p l ye ei p ti ni liizu m n Silo, ga ti naama zala ai ula, nii ta a kula kona-o-kona, G o GALAGI , ta é ná-minaze egi laazeeli, nii é k ni. ²² K l Ane la ni il ni ti olu naama zi i zu, é ni sinigi ma: «Nà naa maa unsu, ey su doin laa ula iimii a, naazu nà lii la niina Silo, gè fe G o GALAGI , nii a k doin t i ge y G o GALAGI ya, sii ma voloi p su.»

²³ Sinigi Elekana ni ma: «K e elei è devea la, naa maa un ey su è doin laa ula iimii a. G o GALAGI ge k , nii é minaze ea la, naa laazeeli.» Ane y ni ná, é a iimii ve doungoi ya, ey su naa laa ula iimii a.

²⁴ Doin laa ulaai ma iimii a, dee Ane se eni, é lii la Silo, an ni doungoi l i a ni de d . É kona sa ag nik zin ize eni, é ulu vuk ikilo uusa ag (30) a, ta k l woole ila daavegai ga d i. ²⁵ Ti nik i aani, ti kula ga zala ai, naa oluma, ti liini ga doungoi Eli . ²⁶ Ane ni ma: «Ee, màli ii, è- i ka naa zu n i aa, ga anzanui ta aani, é a G o GALAGI vali è oba ? GALA ka kàazu, e elei è vulua la ga ite, gaamazu nà ni de. ²⁷ W l , doin nii a gè ni falizu GALA ma. Tama G o GALAGI fea zèa. ²⁸ Nà alaagi, nà p ga gè kaliva G o GALAGI ma, to a ga n n sii ma voloi p su.» Ti n k ni ná G o GALAGI wu.

2

Ane ná-mama guyei

¹ Ane GALA falini ani:

«Zìi laaveg ga koozun i, G o GALAGI zaalai zu.

Gè unbuze ei z l ga G o GALAGI zaalai zu,

nà zoo niina gè , gè sili nuiti goo aa ote,

kòozun , t ze GALA ge ga bà.

² G o GALAGI ala la ná, t ila kpe ka adegai.

È ula t un polu, gala kili ge la ná,

gala kili ge la ná, é a ga fasai, ga g n ma GALAGI ele.

³ À wa-waso kp iti kpelana mu pele zu,

ta poomu gooti ti a ulazu wo-laa ti.

Maz l G o GALAGI a ga GALAGI, nii é fai p kw ,

to a é nu us iti ta- wotiiti bu gi su.

⁴ K ulu a wolaiti ta- il giti ti ale alea,

k l z b sulala nuiti ti z b iz l ga.

⁵ Z iti ti yi oa a de, naati ta laamiani gaizi zu.

K l niiti mu pului a ti ma, ti la m d ni ga ti boti p , ti a n s l .

Doun z l tala anzanui doun l fela z l ga, z i ma doin a m inni zea, naa maaloga.

⁶ G o GALAGI a a a paai wo, é lati, é z nvui ve,

t a a a nui y nvui yei g v alaazu,

t n a alaa a a nui y nvui ula g v alaazu.

⁷ G o GALAGI ila kpe ka a a baladai ve,

é kp t i alaa fe.

T a a a nui maayei,

k l to a a nui unbuze e alaa.

⁸To a a bala nui wuze e, é kula fufiligi zu,
 é zea aka nui wuze e, é kula kpo agi zu,
 é seizu ve ti ya, seizumaan giti saama,
 é unfema losu ve ti ya.

Zooi ma d giti, ta ga G o GALAGI n n ,
 tiya a é eteai zeini ti ma.

⁹G o GALAGI a a aa ná-woo ila nuiti maazu, ti-zi zu p .
 K l faa u nuiti undaa a ili kpidii zu,
 maz l nu n p ge la v niga faa ma, ga t iz b i.

¹⁰Z iti ti wuze ezu G o GALAGI laal ma,
 ti kpein ti zu a olo olo.

G o GALAGI a y su gee l gi zu, é ain ga tiye, e gee ad lugi.
 To a eteai lukp aale e, é zeeli zou ela ga naa p .

To a zobogi ve ná-masagi ya,
 nii é gul i ziaai ma, é ta s b i a.»

¹¹Naa p poluma, Elekana aleni ma, ná-taazu Lama, k l zunu loungoi
 Samiy le y ni Silo, é a botii G o GALAGI , zala a ula nui Eli
 oba .

Eli ná-dointi ta-vai

¹²Eli ná-doun zunuiti ti ni ga nu akaiti, ti la ni unkesu G o GALAGI
 ma. ¹³W l , ti zi elei ni ga nii, nii ti ni k zu ga b b i: nu n p
 é aazu ga zala ai kula vai ma, zala a ula nui ná-boti nui ni liizu, naama
 nui b , si gi zu zala a zuai zu la abui a, é a ili, a na lia
 sua z mit wolai a zea, nii iigai ga ga sa ag . ¹⁴É ena mit wolai l
 ani akai zu, nii é ga di ii, aa p l li ii, ni naa laade kokoi, nii n p mit i
 naa a l na ba, naa a é ga zala a ula nui n n i. Naa a ti ni k zu ga
 Izelay le nuiti kpein, niiti ti ni aazu Silo zala a ula vai ma. ¹⁵Yeeta ena
 le ite, ti a ti zala a zuai ma wul iti gala, zala a ula nui ná-boti
 nui ena a, naama nui b , é ma: «Zala a ula nui ná-m suai ve,
 maz l é la aazu giliai ta zosu, ma undui n a é p .»

¹⁶Ni zunui nii ti ná-zala ai ulazu, naa a na ma: «Z na d , gi e ga ma
 wul i ala, a a niina, nii n p è p , è naa ze e,» zala a ula nui ná-
 boti nui ena ma: «Ba, k ni è fe niizu, è la na k ni, nà ta ze e ga
 zee aa aai.»

¹⁷Niima zunu loungoiti s gi wola uni, G o GALAGI aazu, t ze
 veb anii niiti nuiti ti ni feezu G o GALAGI , zunu loungoi niiti ti ni
 naa zu ga fuun gani.

¹⁸K l doungoi Samiy le ni ná-botii zu G o GALAGI , k ba
 ze ei ni ga zala a ula ze ei.

Samiy le ta s l nuiti

¹⁹Kona kula laa ilagila, Samiy le dee ena se e maav nigi t b , ta la
 na lia ta sinigi Silo, zala a ula vai ma, é ni liizu ga naama ze ei ná-doin
 . ²⁰Eli tuya looni Elekana ta anzai , é ti ma: «G o GALAGI va bu
 ga é doun iligaa z l è-anzai nii a, niiti ta ga Samiy le otogi, nii é fea
 G o GALAGI .» Naa oluma, ti aleni ma ta-laazu. ²¹G o GALAGI Ane
 maaw in aani, polu ga Ane zunu loun sa ag , ta anzanu loun feleg iligaa
 z l ni olu. Naama zi gi zu Samiy le ni ba, é a w l , G o
 GALAGI aazu.

Eli ta ná-dointi

²²Eli l za ani niina ga gola. É ná-doun zunuiti si elei ma woo m nini,
 é il Izelay le nuiti ba, é m nini ga ná-doun zunuiti ta v l laazu ga anzanuiti,

niiti ti aal zu ba GALA daa omi se e l i laa . ²³ Eli ni ná-doun zunuiti ma: «Leeni a gè m nisú, é il wo a? Es p ka wo-l i wosu, t zeí wo zi elei la ani. Leeni vaa zu wo naa zu? ²⁴ Dòun zunuiti, à yee ula naazu, nii gè m nisú é il wo a, naa la ani. Wa G o GALAGI ná-nu us iti diizu t kolo ologiti ma. ²⁵ Ni nui ta a koto na b la nu us i ta laal ma, GALA ka é ga tukp aale enui naazu, k l z i é kotoi zu, G o GALAGI i laal ma, a a naama nui maavaawo?» Eli nii kpein boni, k l ná-doun zunuiti ti la ni k ni, ti a ti- wooi zo, t zeí G o GALAGI deveni niina ga ti za.

²⁶ Samiy le ma zunu loungoi ni w l zu, é a GALA ta nu us iti ziilaa.

Nimizai é zeini

Eli ná-p l ye ei ma

²⁷ Yeeta GALA goo wo nui ta aani, é Eli ma: «Woilo niima nii GALA ge bosu è ma: «È su w kala, ga è-m m wolani k ai ma Ezipete yooi zu, Fala n ná-p l i wu ga du iti, gè l ni ga tiye, tiya-o, ta- l ye eiti-yo. ²⁸ Izelay le l ye ei kpein saama, è-m m wola Aal n a gè yimaze eni la, ga é ga nà-zala a ula nui. É a lo nà-zala a ulazu , é a nà-zala aiti daazeeli mà, é a ani maku n n giti gala b , ta é a gàaza a. Gè ti-laamiizu veeni, t - o, mavofodai-o, zala a zuaiti ba, niiti Izelay le nuiti ti aazu la. ²⁹ To a ale mu, wo b l ulazu nà-zala aiti ta nà-veb aniiti ba, nii gè ma levei veai, ga é a nà-p l i wu? Lee vaa zu è è-loun zunuiti fiz su bà? Wo a n kula ga zala a zuai asu ti, niiti nà-nu us iti, Izelay le nuiti, ti aazu la p ?

³⁰ « «Naa a é ba, t i é a ana, r i gè ga Izelay le ná-GALAGI, gòoi a é ga nii: Gè minaze eni è , a-o, a- l ye ei-yo, ta è-m m wolani t n ma l ye ei alaa, ga wa a wo ga nà-boti nuiti yeen p ey su . K l , r un nà, G GALAGI, nà bosu è ma ga minaze egi naa li poun. Maz l nà a aazu unfegi ve naati b , niiti ti d bizu, k l niiti ti b l lalazu, unfegi a a yei ga tiye. ³¹ Su la ooza, nà aazu a- l ye ei, ta è-m m wola n n ma l ye ei zuvik i ulazu ti ya, naa a a k , nu l za a n p ge mina m a- l ye ei wu. ³² Da w l , è è zili nui a, é a aa a sèi l i ma. Fai p ka ga pag Izelay le l ye e , naama zi gi zu nu la m k wola l n p kaa, a- l i wu. ³³ Naap ge a, nà aazu è-mavofodai gila mak su, nà-zala a ulazu oba , nii a k é a nimiza ma, ga toloi ta kite ei. Názu ma, a- l ye ei wu nui m taiti kpein ta za, ti-ma niin lai zu.

³⁴ « «Nii é aazu zu ga è-loun feleg iti, G feni, ta Finease, naa a é zu ga poogi è , ga nii gè bosu gaamai e, t zeí, ti feleg p ta zaazu folo ila kpe. ³⁵ Naa oluma, nà yimaze e ga zala a ula nu , gè sei, nii a ga lada nu, to a zi ga nà-kisi iti, ta zii mai vaiti. Nà mavofodai t ba, nii a y ná , é ga zala a ula nui, masagi oba, nii gè yimaze ezu la, gè gul i zi ma. ³⁶ Z i a y vulua è-mavofodai zu, naa a a zala a ula nui naa b , é il iibi a kakala, nii a k é a wali ilagi z l , aa ulu u a ila ko. To a zala a ula nui naa maan n , é ma: Soma, è boti ve zèa, zala a ulazu , nii a k gè ulu u a go z l ga k n gi.»

3

Samiy le loli fai GALA b

¹ Zunu loungoi Samiy le ni G o GALAGI ná-botii zu, Eli oba . Naama zi gi zu, G o GALAGI la ni ni nuiti p , valafala, ti la m ni ná-kulak l ma vaiti s l su valafala.

² É ni ga kpidii ta, zala a ula nui Eli ni laani daazu , naama zi gi zu Eli aazu ti maa idini niina. É la m ni woza aazu f n. ³ Samiy le

alaa ni GALA sei l i wu, é ni laani minaze e kesui oba , naazu GALA ná-fitinai a zo d . ⁴ Naama zi gi zu, G o GALAGI Samiy le lolini, Samiy le ma: «Nà aa!»

⁵ Samiy le iz ni, é li Eli b , é ma: «Nà aa, maz l è tòlig .» Eli goo aa oteni, é ma: «Gè la toli boni, ale ma, è li, è la.» Samiy le liini, é la olu.

⁶ G o GALAGI Samiy le lolini olu. Samiy le wuze eni, é li Eli b , é ma: «Nà aa, maz l è tòlig .»

Eli goo aa oteni, é ma: «Dòun zunui! Gè la toli boni, li, è la.»

⁷ Samiy le ma ge la ni d G o GALAGI w , t ze i kaipa naa la ni d ni t i .

⁸ G o GALAGI Samiy le lolini olu, ná zeizu za asi i. Samiy le aleni ma Eli b , é ma: «Nà aa, maz l è tòlig .»

Eli gaa aani niina ga G o GALAGI a é doungoi lolisu. ⁹ Eli ni Samiy le ma naazu: «Liina, è la, ni a toli kili m nina, a ma: «B na, G o GALAGI, a-woti nui woilog .» » Samiy le liini, é la daazu .

¹⁰ G o GALAGI aani, é lo koba , é toli ga ma m ungiti k ele, é ma: «Samiy le! Samiy le!»

Samiy le goo aa oteni, é ma: «B na, maz l r i gè ga a-woti nui gòilog .»

¹¹ G o GALAGI ni Samiy le ma: «Nà aazu faa laazu Izelay le nu us iti ma, nu-o-nu a ma wooi m nina, daa a v . ¹² Naama voloj, maan i nii kpein gè deveai Eli ta ná-p l ye ei , nà ti p daazeeli, gè la gila kpalaa z ga oluzu. ¹³ Gè d la ga, nà ná-p l ye ei eelalazu ey su , maz l é a su w ga ná-dointi ta b l lalazu, k l é la k ni, é a naati maa olo. ¹⁴ Naa a é ba, gè ona Eli ná-p l ye ei , gè ma: «Zala ai aa veb aniiti ti la zooga ti a Eli ná-p l ye ei ná-kotoi gba ey su p .» »

¹⁵ Samiy le y ni laani ey su geelaalao. Naa oluma, é wuze eni, é GALA sei l i ma l la ti daalao. K l nii GALA ge boni ma, é ni luazu ga é a naa wo Eli ma. ¹⁶ K l Eli tolini, é ma: «Samiy le, dòun zunui!»

Doungoi goo aa oteni, é ma: «Nà aa.»

¹⁷ Eli ma: «Lee a G o GALAGI bogai è ma? Mina tan p d u bà. GALA ka è zo ná-zii aawanai p su, ni a gila kpalaa d una bà!» ¹⁸ Samiy le daani ma kp , é ti p daazeeli ma, é la ni tan p d uni Eli a. Eli ni ma: «T a é ga G o GALAGI, é naa , nii pagai gaazu.»

¹⁹ Samiy le ni w l zu, G o GALAGI ni ba yeen p , wooi ilagilagi kpein é ni bosu, G o GALAGI laaseigi zu, ti p daa ni zeelizu.

²⁰ Naa a é k ni, Izelay le kpein, é l ze i Dan, é zeeli Beel-See a, ti p ti kw ni, ga Samiy le a ga G o GALAGI ná-keelai. ²¹ G o GALAGI la ni eni ula vai a k l ma Silo, maz l miná a é ni l zu ná ga Samiy le, é a daawooi l la.

4

¹ Samiy le ni naama wooi laazeelizu Izelay le p ma, nii é ni s l su G o GALAGI ya.

Minaze e kesui ze e vai Filiseti nuiti b

Izelay le nuiti ti ulani ga ti Filiseti nuiti daa omi ga k i, Izelay le ná-k b i uuni E n-Ez l. Filiseti nuiti ti t n i u Af ke taazu .

² Filiseti nuiti ti lopele t ni k vai ma, ti k i l zeini ta Izelay le nuiti. K i ini ga gola, Filiseti nuiti ti zeelini Izelay le nuiti ma, ti nu waanaanig (4 000) ala aani ti zaama, k zu . ³ Z iti ti elani,

naati ti alegai ma ma k la ai zu, Izelay le lotu iti ti ni aaza asu ga: «Lee vaa zu G o GALAGI ade y gana Filiseti nuiti ti a v ni ade ma?» Ti ni ma: «Ade li Silo, ade a ga GALA ná-minaze e kesui. Naa a na ade zaama, to a ade izo ade zili nuiti zeei ma.»

⁴ Ti numaa le eni Silo, G o GALAGI ná-minaze e kesui alama, Fai-P - Mali ii, nii é zeini seelu inti unda. Zala a ula nui Eli ná-doun zunu feleg iti G feni ta Finease ti y ni minaze e kesui olu, ti a.

⁵ Ti zeeliai ma ga minaze e kesui k la ai zu, Izelay le b i woo ulani ga koozun i, ey su zoi ali ti wu, ti ni ná. ⁶ Filiseti nuiti ti z ng wooi naa m nigai ma, ti ni aaza asu, ti a ma: «Kpee wolai nii olu a ga leeni, E ulu nuiti ta- la ai zu?» Ti m nini ga G o GALAGI ná-minaze e kesui a ti aai la Izelay le ná-k la ai zu.

⁷ Ti wola luani, ti a ma: «Ade maan a, t ze i GALA ge a E ulu nuiti ta- la ai zu, é la a ana p l ma. ⁸ Ade maan a- o! B a a ade ula z b su alagi niiti zea? Galagi t iti ka ti maan i ma zii m in m in seini Ezipete nuiti ma, te ebai zu. ⁹ À zasulo! Filiseti nuiti, wo ga zunu ! Wo mina a l zu du lai zu, E ulu nuiti zea, e elei ti a la wo ya du lai zu, naa a é ba, à zunuyai na, wo k i .»

¹⁰ Filiseti nuiti ti k i l zeini, ti v nini Izelay le ma, s p ge a iz ga l ua ná-se e otai wu. Ti v nini Izelay le ma ga gola, nu waa uusa ag (30 000) a é zaani Izelay le a. ¹¹ Filiseti nuiti ti GALA ná-minaze e kesui ze eni, Eli ná-doun zunu feleg iti ma, G feni ta Finease, naati ti za k i zu.

Eli ta ná-doun anzai ti zaa vai

¹² Naama volo ilagi n , zunu ila ge iz ni, é ula k la ai zu, é ni ga B nzam n mavofodai zu nui ta, é aani Silo, ná-se eiti bali aliai ga, fufiligi n ungi p unma, zii l i maa ele ma. ¹³ T ai ma taazu , Eli ni zeini ná- kp kp gi a, pele oba , é a maa ungi wo, t ze i zii ni zool zu ga GALA ná-minaze e kesui ma vai. Zunui t i paai ma, é nuuma wooi wo taazu , nu us iti p ti kpee i ulani bu.

¹⁴ Eli naama eei m nigai ma, é gaaza agi woni, ga: «Lee ma ee a é loozu?» Zunui t i ge aani, ga é naama vai laazeeli Eli ma. ¹⁵ Naama zi gi zu, Eli zii ma volo i ni ga kona uutaa uu maazu l sa a (98), gaazu oleni niina. ¹⁶ Zunui ni Eli ma: «Pèla , gè ze e k zu za n .»

Eli ni ma: «Leeni a k ai, dònun zunu?»

¹⁷ Keelai goo aa oteni, é ma: «Izelay le iza Filiseti nuiti ba, gi loo bu ga gola. È-loun zunu feleg iti saa v l k i zu, G feni ta Finease. GALA ná-minaze e kesui alaagi ze e Filiseti nuiti b .» ¹⁸ Si gi zu keelai ni la, é il minaze e kesui a, Eli ulani ná-kp kp gi a, é ud maazu, é loo kpogi oba , kpo oi woloni, é za. Maz l , Eli l za ani niina, é wuini ma alaa. Eli Izelay le lukp aale eni kona uunaanig (40) laawu.

¹⁹ Ná-doin, Finease anzai ogi aaw ni niina. É m nigai ma, ga ti GALA ná-minaze e kesui ze e , naa oluma, k m in ta sinigi ti zaa, anzanui nii zeini olu, é doin z l , t ze i koozu wanai soni gaaman . ²⁰ T i é nina zaazu, anzanui niiti ti ni koba, naati ti ni ma: «Mina lua, maz l è zunu loun z l ga.» K l é la v l ni woiloni naa ma, é a ta ze e ba ti . ²¹ É doin laasei p ni ga I-Ka de (nii polu ga «l biya la m ná»). Maz l é ni ma: «GALA ná-l biyai ze ea Izelay le a.» K ai ma naa wosu, é isi ni, é il GALA ná-minaze e kesui a, nii Filiseti nuiti ti se eni,

ta k m in ta sinigi ti zaa vai. ²²É woo ulani, é ma: «Ungo, l biyai ula Izelay le a, maz l Izelay le zili nuiti ti lia ga GALA ná-minaze e kesui.»

5

Minaze e kesui vai
Filiseti nuiti p b

¹Filiseti nuiti ti GALA ná-minaze e kesui ze eni E n-Ez l, ti lii la Ased de taazu . ²Ti t ni ta- alagi Dagon ná-p l i wu, ti da maaniini sa ai naa oba . ³Ased de nuiti ti wuze eni sobuzobui, ti ka ga Dagon a laani daa ai zooi ma, G o GALAGI ná-minaze e kesui akala . Ti buze eni, ti to tosu . ⁴Poluma zobui m n , ti wuze eni kpidi idigi, ti ka ga Dagon a laani daa ai m n zooi ma, G o GALAGI ná-minaze e kesui akala , n ungi ta zee feleg iti te eai ba, ti vazagai kpofalagi maazu, kpus i n a é y ni ná niina. ⁵Naa a é k a, Dagon ná-zala a ula nuiti, ta niiti kpein ti l zu Dagon ná-p l i wu Ased de, ti la a ga zi kpofalagi ma, zaa aza.

⁶G o GALAGI ná-z b i l ni ga Ased de nuiti, é dualuagi l ni ti zu, é puz ulagi ni ti a, Ased de ta ná-zooi p su. ⁷Ased de nuiti ti naama vai aai ma, é a ga tiye, ti ni ma: «Izelay le ná-GALAGI ná-minaze e kesui la l biga ada-laazu , maz l zeei ná-z b i a ade laal ma, ada-o, ada-alagi Dagon-o.»

⁸Ti Filiseti undi iiti tolini Ased de taazu , ti ti aaza a, ti ma: «Lee a ada k ga Izelay le ná-GALAGI ná-minaze e kesui nii?»

Naati ti ti woo aa oteni, ti ni ti ma: «K ni Izelay le ná-GALAGI ná-minaze e kesui le e Gate.» Ti liini ga GALA ná-minaze e kesui miná. ⁹K l ti lia oluma la, G o GALAGI wuze eni Gate taai laal ma. Dualua golai l ni ti p su, puz ulagi ti zoni, é l ze doungoiti ma, é li kpakologiti p .

¹⁰Gaamago n , ti GALA ná-minaze e kesui ulani naa a, ti lii la Ekel n. K l ti zeelii ma la Ekel n, Ekel n nuiti ti kpee wolai looni, ti ma: «Ti a ga Izelay le ná-GALAGI ná-minaze e kesui ada-laazu , nii a k ade za, adeya-o, ada-nu us iti-ol!» ¹¹Tiya alaa, ti Filiseti undi iiti tolini, ti ti ma: «À Izelay le ná-GALAGI ná-minaze e kesui aa ale ma ná-zooi zu, ni naa laade, gi kpein gá aazu zaazu, giya-o, gá-nu us iti-ol!» Maz l nuiti ti ni zaazu ga du i taazu ná p . Maz l GALA ge ná-z b i l ni ga tiye gola. ¹²Nui niiti saai a la oola ti a, puz ulagi a é ena naati so, naa maa ele ma, taai zu nu us iti kpain gooi l ni gee l gi zu.

6

GALA ná-minaze e kesui

aa ale ma vai Izelay le yooi zu

¹G o GALAGI ná-minaze e kesui k ni ga alu d fela Filiseti nuiti ta-yooi zu. ²Filiseti nuiti, ti ta-zala a ula nuiti ta elela ele vaa wo nuiti gaal ni ba, ti ti ma: «Leeni a gá k ga G o GALAGI ná-minaze e kesui? À pele l ga giye, nii gá le e da, gi daazeeli ná-zooi zu.»

³Naati ti ti woo aa oteni, ti ma: «Ni wa Izelay le ná-GALAGI ná-minaze e kesui le esu ná-zooi zu, à mina ma akai n le e. K ni wo faazu t zala aa ula b . Wa naa na, wa d , wa kw leeni vaa zu é wuze ezu wo laal ma si n p .»

⁴Filiseti nuiti ti ti aaza ani olu ga: «Faazu t zala ai ma zii gele a gá kula?»

Zala a ula nuiti ta elela ele vaa wo nuiti ti ti woo aa oteni, ga: «À zanu s la l lug t , é ga puz ulagi aa ulabai, ta zanu s la l lug , nii é zu ga in giti baa ulabai, naa a é zoloosu Filiseti undi i

l lug iti tieg i ma, maz l kpak ilagi n a seeliai wo ma, wa-o, wa-undi iiti-yo. ⁵ À wa- uz ulagiti ta in giti baa ulabaiti kp t , niiti ti faa zu olo ologi zu zoi zu, wo z ba wo l biyai ve Izelay le ná-GALAGI , tanisu to a ná-zii aawanai y ná, é bosu wo laal ma, wa-o, wa- alagiti-yo, ta wa-yooi. ⁶ À mina ikpa ga Fala n ta Ezipete nuiti k ele. Wo iz su, ga GALAGI nii a é naati kp l ni gak ele m inm in, ey sunaati ti e Izelay le a, é ula du lai zu.

⁷ «À wotolo niin i t na, wo nik zaa feleg ze e, niiti ti-ma yi oiti ti iimii lezu, nik zaai niiti unbawului laade laani ti unma kaipa. Wo ti ili wotoloi a, k l wo li ga ti-ma yi oiti togani mak p l i wu. ⁸ À Ğ o GALAGI ná-minaze e kesui ze e, wo da wotoloi zu, wo z ba wo kesui ta ili se e, wo zanu s laiti pu su, niiti wo ti ulaai ga wa-vaa zu t zala ai, Ğ o GALAGI , à naama esui la minaze e kesui oba, wotoloi zu, wo e wotoloi a, é a li. ⁹ Wa losu, wo a w l nik iti ba. Ni ta liina ga Izelay le yooi zu ele, kw pelema elei, ele B te-Seem se ná, wa kw naazu, ga Izelay le ná-GALAGI a é maan i niiti sei a ade ma. K l , ni ti la liini ga naa ele, ada ma naazu: <T laade zee a ade a, k l niima vai aa n .> »

¹⁰ Filiseti nuiti ti zi ni ga naama l n gooi. Ti koima nik feleg i ze eni, ti ti ili wotoloi a, ti nik yi oiti t togani mak p l i wu. ¹¹ Ti Ğ o GALAGI ná-minaze e kesui laani wotoloi zu, ta kesui nii zanu s laiti ti su, puz ulagi ta in giti baa ulabai. ¹² Nik zaaiti ti liini ga B te-Seem se ele, ti lete n tein, ti a li ga ainga, ti la ni ze eni pelei a, ti a li ga yeezazu ele, aa zu ele. Filiseti undi iiti ti y ni ti olu, ey su ti zeeli B te-Seem se w pelema .

¹³ B te-Seem se nuiti ti ni n m wolai zu, molo le ezu . Ti minaze e kesui aai ma, ti wola oozun ni. ¹⁴ Wotoloi zeelini B te-Seem se nui, Zozuwe ná-kpalagi zu, wotoloi loni k tu wolai oba . Nuiti ti wotoloi ma wuluiti te ele eni, ti bali ali, ti z ba ti nik feleg iti k ga gala zala ai Ğ o GALAGI . ¹⁵ Leevi nuiti ti Ğ o GALAGI ná-minaze e kesui ulani wotoloi zu, ta kesui nii zanu s laiti ti ni su, ti ti la k tu wolai maazu. Naama volo ilagi n , B te-Seem se nuiti ti gala zala aiti kulani Ğ o GALAGI , ta zala ai ta iligaa. ¹⁶ Si gi zu Filiseti undi iiti ti miná aai ma la, ti aleni ma naama voloi n Ekel n.

¹⁷ Filiseti nuiti ti faazu t zala ai ulani Ğ o GALAGI . Zanu s la l lug ni de, nii é ni ga ta- uz ulagi aa ulabai, é zoloo ta-laa wola l lug i niiti tieg i ma: Ased de, Gaza, Asekal n, Gate, ta Ekel n.

¹⁸ In giti baa ulabaiti alaa ti ni ná, naa alaa zolooni taai naati ma, niiti Filiseti undi i l lug iti ti zeini ti unda, é l ze i taa wolaiti ma, niiti si igi ti ma, é li taa goiti p , niiti si i ge la ti ma. K tu wolai nii Leevi nuiti ti Ğ o GALAGI ná-minaze e kesui laani ma, B te-Seem se nui Zozuwe ná-kpalagi zu, naa a d ná, zaa aza, ga niima vaiti ma zeelei.

¹⁹ Ğ o GALAGI yee ni B te-Seem se nuiti ma, nu uul fela (70) a é zaani ti zaama, maz l ti w l ni minaze e kesui zu. B b i kpeinge naama zaa w l i woni, t ze i Ğ o GALAGI v uni ti a gola. ²⁰ B te-Seem se nuiti ti ni ma: «B a a zoo é lo Ğ o GALAGI aazu, GALA adegai nii? B da a ada zoo ade ná-minaze e kesui le e ná, nii a k é ze e ade b ?» ²¹ Ti keelaiti te eni Kiliyate-Yeyalime nuiti ma, ti ti ma: «Filiseti nuiti ti Ğ o GALAGI ná-minaze e kesui aa alega ma, à a, wo se e, wo lii la wa-laazu .»

7

¹ Kiliyate-Yeyalime nuiti ti aani, ti Ğ o GALAGI ná-minaze e kesui ze e, ti lii la, ti t A inada e ná-p l i wu, gizei ma. Ti yiimaze eni ga ná-doun zunui

Elezaal, ga é a mak G o GALAGI ná-minaze e kesui a.

Izelay le nuiti paa vai olu

G o GALAGI

² É l zeí minaze e kesui a voloi ma Kiliyate-Yeyalime, su oozani gola, kona uufeleg (20) le eni niina. Naazu *Izelay* le nuiti kpein ti ni alakpalasu, maz l w in ni ti ma, ga ti a olu G o GALAGI .³ Samiy le ni *Izelay* le l ye ei p ma: «Ni wa alesu ma G o GALAGI ma ga wo-yii p , à gala kiligiti kula zaama, ta saleiti ti-laa ga Asetaatee, wo ili G o GALAGI a ga wo-yii p , wo t ila kpe d bi, naazu to a wo izo, é wo ula Filiseti nuiti zea.»⁴ *Izelay* le nuiti ti Baaleni ta Asetaateiti kpein kulani

zaama, ti la m ni ani ilin p d bini, k ni G o GALAGI ila kpe n .

⁵ Samiy le ni ti ma: «À *Izelay* le nuiti kpein gaal ba Misepa, gè G o GALAGI maan n wa-vaa zu.»

⁶ Ti aal ni ba Misepa, ti a zi i za a, ti a pu ya zoi ma, G o GALAGI aazu. Ti zugi zoni naama voloi, ti laani z ga ga ta- otoiti, ti ma: «Gi kotoi a G o GALAGI laal ma.» Misepa a Samiy le ni ná ga *Izelay* le ná-tukp aale e nui.

Izelay le v ni fai Filiseti nuiti ma

⁷ Si gi zu Filiseti nuiti ti m nini da ga *Izelay* le aal ba Misepa, ta- undi il lug iti ti deveni ga ti a ti k i *Izelay* le a. *Izelay* le nuiti ti ma wooi m nigai ma, ti luani ga gola Filiseti nuiti ba. ⁸ Ti ni Samiy le ma: «Mina maa kp , è a woo ula ade G o GALAGI ma, ada-GALAGI, nii a k é ade izo Filiseti nuiti ma.»⁹ Samiy le baala zi oi ze eni, nii é ni d iimii lezu, é kula ga gala zala ai G o GALAGI . Naa oluma, é G o GALAGI maan n ni *Izelay* le , G o GALAGI goo aa oteni.

¹⁰ Si gi zu Samiy le ni gala zala ai ulazu la, Filiseti nuiti ti maa u ani *Izelay* le a, ga ti k i ba. K l naama volo ná, G o GALAGI gee ad lu golai ilini ti zaama, é ti , ti oluazo. *Izelay* le nuiti ti v nini ti ma. ¹¹ *Izelay* le nuiti ti ulani Misepa a, ti il Filiseti nuiti polu, ti a ti , ti a ti aa, ti y ni Filiseti nuiti polu, ey su ti zeeli B te-Kaal taa wu .

¹² Samiy le woo ulani, é ma: «G o GALAGI g ade a, ey su ade zeeli .» É k tu wola ila se eni, naazu é kpad Misepani z zu , ta Seen, é daaseigi ga E n-Ez l (nii polu ga «kp ba tui»).

¹³ Filiseti nuiti gaazu unfegi ze eni naazu pa, ti la m ni ud ni ta- w pelema maazu, ti a ili *Izelay* le yooi zu ele. Maz l G o GALAGI yeewuze eni ti laal ma Samiy le zii ma voloi p daawu. ¹⁴ *Izelay* le laa wolaiti kpein, niiti ti ni Filiseti nuiti zea, naati kpein, ti aa aleni ma olu, ti zeeli *Izelay* le ya, é zo Ekel n, é li Gate, é naa maa oolii ma yooi p ba, ti ulani ti ya. Ziil igi ni *Izelay* le nuiti z zu ta Am l nuiti.

¹⁵ Samiy le ni ga tukp aale e nui, sii ma voloi p daawu, *Izelay* le yooi zu. ¹⁶ Kona-o-kona, Samiy le ena le e zoi zu, é t zeí Beet le, é li Gilegale, é zeeli Misepa, é a *Izelay* le nuiti tukp aale e, naama laaiti su. ¹⁷ Naa p poluma, é ena ale ma Lama, ná-p l i ni ná, miná a é ena *Izelay* le nuiti tukp aale e ná. Ná n a é zala a ulazu t ni ná G o GALAGI

MASA FAI LÓZEI DELEI

8

(8:1--12:25)

Masa gaizi vai *Izelay* le

¹ Samiy le l za agai ma, é ná-doun zunuiti seini otogi zu, tukp aale e vai ma, *Izelay* le yooi zu. ² Ná-doun zunu m ungi laaseigi ni ga Zow le, felesi i

laaseigi ga A iya. Ti zeini Beel-See a, ga ti a tukp aale e miná. ³K l ti la ni il ni ti- Samiy le zi elei olu. T i walii ná-n b i ni ti-yiima ga gola, ti ni lob aniiti sosu, ti a tukp i aale e ga telebotalai.

⁴Naa a ék ni, Izelay le undi iiti kpein ti maa ni Lama, Samiy le b . ⁵Ti ni Samiy le ma: «Da aa, è l za agai, tama è-lointi ti la zi zu ga pag , ga è ele. Naa a é ba, masa sei gi unda, nii a gi levezu, e elei é zu la z ma yooiti su.»

⁶Naama wooi wanani Samiy le ma, ga ti vai ma: «Masa sei gi unda, nii a gi levezu.» Samiy le G o GALAGI valini. ⁷G o GALAGI Samiy le woo aa oteni, é ma: «Woilo Izelay le nuiti gooi ma, nii ti maa aaza aboga, yeezei naa wu. Maz l a laade ti a l zu è a, nà a ti l zu bà, ga gè mina m ga masagi ti unda. ⁸Nii ti k zu ga e, naa n a ti k zu ga ze kaite, é l ze voloi gè ti ulani la Ezipete yooi a, du lai zu, ta a l bà, ti a gala kiligiti d bi. ⁹Naa a é ba, nii ti boga naa ti , k l ti l n ga gola, è naati d ga tiye, nii kpein a ga masagi z giti.»

¹⁰Samiy le liini, é G o GALAGI wooi p daazeeli b b i ma, niiti ti ni zu ma, é masa sei ti unda. ¹¹Samiy le ni ti ma: «À woilo fai niiti ma, niiti ti zu ga masagi z gi: m unpa, to a wo-loun zunuiti se e, é ti ga ná-sala usuiti. Ti ga ná-k wotolo iz nuiti, aa ná-sooiti kpiz nuiti, aa niiti ti zi zu t i ná-wotoloi akala . ¹²To a yiimaze e ga tanigaa, é ti ga nu waagilagilagiti ta- undi iiti, é tanigaa ga nu uul lud lugiti ta- undi iiti sala usuiti saama. To a tanigaa ga ná-wozawoli nuiti, z iti ti ga ná-molo le e nuiti. To a ta iligaa ze e, é ti ga ain bo nuiti, ti a k z laiti gain, ta ma wotoloi a z laiti. ¹³To a wo-loun anzanuiti se e, é tanigaa ga gul maku n n kp t nuiti, aa daa oli wo nuiti, aa ulu t nuiti. ¹⁴To a wa- alagiti se e, ta wa-leez n eleiti, ta wa-wolive ele apagiti, é ti ve ná-boti nu wolaiti zea. ¹⁵To a puusi i ula wa-ani zuwuiti ba, ta wa-leez n eleiti, é ti ve ná-nu wolaiti zea, ta ná-boti nu wolaiti. ¹⁶To a wa-woti nuiti, zunuiti ta anzanuiti se e, naa wa-nu niin iti ba, niiti ti ga z b su geleiti, ta wa-zoovalegiti, ti a botii b . ¹⁷To a wa-loganiiti ma uusi iti se e, wa i, wa ga ná-du iti. ¹⁸Naama voloi, wa kpeei loo ga wa-masagi laal i, nii wo yiimaze eai la, k l G o GALAGI la woiloga wo-woo ma.»

¹⁹Izelay le nuiti ti la ni k ni, ti a Samiy le wooi zo, ti ni ma: «Gá vaa ana! Gi masagi n gi unda, ²⁰naa a a k , gá alaa gi ga z ma yooiti k ele, gá-masagi a gi lukp aale e, é a lo gá-b iti tu , gi a k i ma.»

²¹Samiy le egai ma ga Izelay le nuiti ta- i naati m ni, é ti p daazeelini G o GALAGI ma. ²²G o GALAGI ni Samiy le ma: «Yeezei naa wu, nii ti maa aaza aboga è ma, masagi ze ti unda.»

Naa oluma, Samiy le ni Izelay le nuiti ma: «Es p ge liina ná-taazu.»

9

Sayile soovale saaiti gaizi vai

¹Zunui ta ni B nzam n mavofodai zu, nii daa ni ga Kise, A iy le ná-doun zunui ni de, A iy le k ni ga Sel l, Sel l k ga Bek late, Bek late k ga Afia, Afia alaa ni ga B nzam n mavofodai zu nui ta ná-doun zunu. Kise ni ga z b su nu. ²Zunu loun ila ge ni Kise nii ya, nii daaseigi ni ga Sayile, zunu loungo apa ge ni de. Izelay le nuiti saama, tan p ge la ni zeelini su pagi zu, é oozani é le e ti p ba.

³ Yeeta, Kise ná-soovale saaiti ti looni ya, é a ná-doin Sayile ma: «Boti nui gila se e, wo li, wo soovale saaiti gaizi .»⁴ Sayile ta ná-boti nui ti Efelayime ize yooi zu iz ni, ti le e miná a, ti li ga Salisa yooi zu ele, ti la soovale saaiti kaani. Ti liini m n ga Saalime yooi zu ele, ta B nzam n yooi zu ele, k l ti la ti aani p .

⁵ Ti zeelai ma Sufe yooi zu, Sayile ni ná-boti nui ma: «De ale ma taazu, ni naa laade, k a aazu yeemazu soovale saaiti fai ma, é yiizool ga deye.»

⁶ Ná-boti nui ni ma: «GALA goo wo nui ta a taai nii zu é de lu , t i wola ula , nii n p é bosu, naa a a il su. De li, de gaaza a, af to a de lii ele l da-zi i niizu.»

⁷ Sayile ni ná-boti nui ma: «Ungo, k l leeni a de liizu la zunui t na p ? Daamianigi ega da- l iti su, veb ani ili ge la de ya, nii da fe GALA goo wo nui ya. Leeni a é de ya?»

⁸ Ná-boti nui ni ma: «Wali ila ka d zèa, nà naa ve GALA goo wo nui ya, é pelei l ga deye, nii da zi la.»

⁹ (M ungi, Izelay le nuiti p b , ta la na lia GALA gaaza asu, ti ena ma: «À a, ade li woza aa nui b .» Maz l nii daaseigi ga «GALA goo wo nui» za, naa laa ni ga «woza aa nui.»)

¹⁰ Sayile ni ná-boti nui ma: «Gaama a è ya, de liina.» Ti liini ga taai naa zu ele, GALA goo wo nui ni ná. ¹¹ Ti ai ma taa izei l zu, ti omini ga anzalopoiti, ti a gizei yei zi za azu , ti naati gaaza ani, ti ma: «Woza aa nui a n i taazu ?»

¹² Anzalopoiti ti ti woo aa oteni, ti ma: «Ungo, paa a feya wo lu , paa za gá-laazu , t ze i taai kpein ka za zala a ulazu, zala a ula ada ma. À li fala. ¹³ Wa aazu kaazu, wa l na n feya taazu , é a é li zala a ula ada daamii vai ma. À liina fala, wa ka, t ze i nu us iti ti la daami woga t un polu, maz l to a tuyai loo zala ai ma p , niiti ti loligai, naati ti a daami wo.»

Sayile lii vai

Samiy le b Lama

¹⁴ Ti liini taazu , nu l zu taai zu, Samiy le a ula ga ti pelei, é a li zala a ula ada .

¹⁵ Tama Sayile a é a, folo ila ge y ni naa lu , G o GALAGI niima vai l ga Samiy le. ¹⁶ É ma: «Lina, niima yee alai n zu, nà zunui ta le esu è ma, é ula B nzam n yooi zu. Da gul i zi ma, è k ga masagi nà-nu us iti unda, Izelay le nuiti. To a ti unm , é ti ula Filiseti nuiti zea. Maz l gè nà-nuiti ta- l i aa, gè ti ain gooi m niga.»

¹⁷ Samiy le Sayile aai ma, G o GALAGI ni ma: «Zunui nii a gè ni ná-fai wosu è ma, nii a é masadai zu nà-nu us iti unda.»

¹⁸ Sayile maa u ani Samiy le a, nu l zu taazu , é ma: «Woza aa nui ná-p l il ga ze.»

¹⁹ Samiy le goo aa oteni, é ma: «Nà a gè ga woza aa nui, lo tù , de li zala a ula ada . Ada laamiizu ma za, lina sobu, nà ena ga a- idaa ili faiti kpein su ula è ma, nà eniina è a, è a li. ²⁰ Nii é ga soovale saaiti, ti loai ya ma volo za asi a, mina m yiizool ga naati, maz l ti naati kaa na. K l é ud naa maazu, ani ag i niiti kpein ti Izelay le yooi zu, naati ta ga n n ? Da laade aa? Da-o, è- ná-p l ye ei-yo?»

²¹ Sayile goo aa oteni, é ma: «Lee vaa zu è naa wosu mà? N i gè ga B nzam n mavofodai zu nui ta n , nii gaal i ai Izelay le wolodai kpein su. K ná-p l il i é al i B nzam n wolodamai kpein saama aa?»

²² Samiy le l ni ga Sayile, ta ná-boti nui, daamii wo p l i wu, é seizu ag ve ti ya elela , naama nu uusa ag iti (30) saama, niiti ti lolini daamii

wo fai ma. ²³ Samiy le ni daa oli wo nui ma: «Ua ga suai gè a feeni è ya, ga è mak ba y .»

²⁴ Daa oli wo nui sua alai ze eni, é baalobai p ba, é aa la, é da Sayile akala. Samiy le ni Sayile ma naazu: «Nii a gè a mak ni è , si gi zu gè nuiti toligai ma la daamii vai ma, to a ná, miina.» Zekana é ni la Sayile ta Samiy le ti daamii woni ma naama voloi. ²⁵ Naa oluma, ti ze eni zala a ula ada , ti yei ga taazu ele. Samiy le ta Sayile ti liini, ti ze doo o bosu , p l i maazu , ti a y p .

Samiy le gul i zi vai Sayile ma

²⁶ Poluma zobui, Sayileni ta ná-boti nui ti wuze eai ma, Samiy le Sayile lolini doo o bosu p l i maazu , é ma: «De liina, gè è u ga pele.» Sayileni ti il ni pelei ma ta Samiy le, ti a li. ²⁷ Ti zeeliam taai w ma , Samiy le ni Sayile ma: «Bo a-woti nui ma, é le e elela .» Naa liini ga elela elei. Samiy le ni Sayile ma: «Lo d , nii G o GALAGI bogai, gè naa l ga e.»

10

¹ Samiy le ná-gul woolei laalaoni, nii é ni zea. É gul i uuni Sayile n ungi ma. É n n ni ga daa komagai, é ma: «G o GALAGI gul i ziaa è ma, è a ga ná-nu us iti ta-lotu i. ² Za, da balina ma, a liizu, è ula zunu feleg ma Las le ná-kabai oba , S lesa B nzam n yooi zu, ta aazu zu è ma: «Soovale saai niiti è a liini ti aizi zu, ti ti aa. È- la m yiizool zu ga naati, wa-yiizool i a è ma niina, é a aaza a ga: To a k ale, é a ná-doun zunui a?»

³ «Da ze ena miná, a lago liizu poun, è zeeli gulu wolai ma, é Ta l. Wa omisu miná, wa zunu sa ag , ti a li Beet le GALA d bi vai ma, boli yi o sa ag i a ma m ungi ya, ulu sa ag i zoni felesi i ya, k l woole ila ge zoni sa asi i ya, daavegai ga d i. ⁴ Ta aazu laaliizu è ma, ti ulu feleg ve è , yeezei bu.

⁵ «Naa oluma a zeelizu Gi ea-El yime, Filiseti nuiti ta- undi ii gila ge zeini ná. Da na l a taazu , wa omisu wa GALA goo wo nuiti ma ulugi, ti a ze e zala a ula ada , g ing in gani g in nuiti ti ti lu , ti a k nig i in, ta papai, ta tamadegiti, ti a koolei v . GALA goo wo nui naati, ti a GALA ná-kulak l ma vaiti bo. ⁶ G o GALAGI ná-Z nvui a yeizu è ma, a alaagi, è a GALA ná-kulak l ma vaiti bo ga ti ele, a valibosu, è ga nu niin . ⁷ Niima vaiti kpein daa a zeelina, a kw naazu ga GALA ka è a. Naazu nii maan ai ga è k , naa .

⁸ «Naa p poluma a tosu da tù , è li Gilegale, nà aazu, gè è a ná, gala zala aiti kula vai ma, ta ziil i zala aiti. Da màa unsu ná folo l fela laawu, ey su gè a, gè naa l ga e, nii maan ai ga è k .»

⁹ Sayile oluaveni n feya Samiy le a, é a li, GALA ge zii maavaliboni, nii kpein Samiy le boni ma, ti p daazeelini naama voloi n . ¹⁰ Seeliam ma Gi ea, GALA goo wo nu ulugi daa omini, GALA Z nvui yeini ma, t alaa é ili ti zaama, é a GALA ná-kulak l ma vaiti bo. ¹¹ Z iti kpein ti ni kw kaite, ti kaai ma, é a GALA ná-kulak l ma vaiti bo, GALA goo wo nuiti saama, ti ni aaza asu, ga: «Leeni a k ai ga Kise ná-doun zunui? Sayile alaa kana GALA goo wo nuiti saama aa?»

¹² Naama nui ta ni ma: «B a mu é ga ta- alam in?» Miná a faalaalii naa z l ni ná, ga: «Sayile alaa kana GALA goo wo nuiti saama aa?» ¹³ Sayile egai ma ga GALA ná-kulak l ma vaiti bo, é liini zala a ula ada .

¹⁴ Sayile k k loin ni ma: «Mini a wo a liini ná, wa a-woti nui?»

É ni k k loin ma: «Gi a liini soovale saaiti gaizi zu, k l gi la ti aani, naa a é k a, gi lia, gi Samiy le aaza a.»

¹⁵ K k loin ni ma: «Leeni a mu Samiy le boga wo ma?»

¹⁶ Sayile goo aa oteni, é ma: «K n gi ma, soovale saaiti kaa na.» K l Sayile la ni k ni, é a naa wo k k loin ma, nii Samiy le boni, é il masa fai a.

Sayile ze i vai

ga masagi Izelay le unda

¹⁷ Samiy le Izelay le nu us iti p tolini G o GALAGI aazu Misepa, ¹⁸ é ti ma: «G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI wooi aa: «Nà a gè Izelay le ulani Ezipete yooi zu, gè l la. Gè wo un m , gè wo ula Ezipete nuiti zea, ta z ma masa zooti, niiti ti ni wo w inze ezu.» ¹⁹ Wa a za, wo l zu wa-GALAGI a, tama ka é wo izoni wa-yii l i yee alai, ta wa-maan voloiti su. Wo r un ma: «Masa sei gi unda.» Naa a é ba, à aal ba G o GALAGI akala ga bolodama elei, ta p l ye e elei.»

²⁰ Samiy le Izelay le nuiti te eni ga bolodama elei, B nzam n ná-bolodamaiti ka zeelobai woni ga tiye. ²¹ Samiy le B nzam n ná-bolodamaiti te eni ga p l ye e elei, ziimaze egi zolooni Mateli ná-p l ye ei ma, naati saama, Kise ná-doun zunui Sayile a ziimaze egi zolooni ma. Ti gaizi ni, k l ti la kaani.

²² Ti G o GALAGI aaza ani olu, ti ma: «Zunui ta ili kana aa, nii paai ?»

G o GALAGI ti woo aa oteni, é ti ma: «À w l , d u kas iti polu .»

²³ Ti iz ni, ti li, ti aa la, é lo b b i zaama, gaa oozani ti p ba. ²⁴ Samiy le ni b b i p ma: «À w l , zunui t i ka G o GALAGI yiimaze eni la, k ala n p ge la wo zaama.»

Ti p ti woo ulani, ti a ma: «Masagi l bi eke faan!»

²⁵ Naa oluma, Samiy le daani ma kp é naal ga tiye, niiti maan ai ti ga masagi laamiizu ta tosu , é lati, é s , é da G o GALAGI l bizu . Kpegai ma, é nu us iti p gaa aleni ma, s ge li ná-taazu. ²⁶ Sayile alaa ge aleni ma ná-taazu, Gi ea, s elama nui tanigaa ti il ni polu, niiti GALA ge puuni ti yiima, ga ti ili t un ba. ²⁷ An naa e, nu akai tanigaa ti ni ná, ti a ma: «Lee ma ba a nii a zook zu ade ?» Ti ni b l lalazu, ti la ni veb ani n p feeni b . K l Sayile la ni faa woni.

11

Sayile v ni fai Am n nuiti ma

¹ Am n nuiti ta-masagi Na ase aani ga ná-k b i, é Ya eese taai ze k l su, nii é Galaade yooi zu. Ya eese nuiti ti ni Na ase ma: «Ade minaze e bo y zu, gá olo è .»

² K l Na ase ti woo aa oteni, ga: «Ni wa p ade minaze e bo y zu, k ni wo va bu, gè wo yeezazu ele aazu z giti kula su, wo ilagilagi p , gè unfegi u Izelay le nuiti p gaazu ga naa.»

³ Ya eese wolaiti ti ni Na ase ma: «D ila ku ve gi , gi keelaiti te e Izelay le yooi zu ná p . Ni nu n p ge la z l ni, nii a kp ba ve gi , gá ve è ya naazu.»

⁴ Keelaiti ti zeelini Gi ea, Sayile ná-taazu , ti naama vai p bo taazu nui p ma. B b i p ge w l ni. ⁵ Naa zolooni n Sayile a ze e kpalaga ga ná-nik iti. É gaaza agi woni, é ma: «Lee a k ai ga nu us iti ti w l zu?» Ti Ya eese nuiti daawooi laazeelini ma.

⁶ Naama wooiti m nigai ma Sayile , GALA Z nvui yeini ma, zii aawanani ga gola. ⁷ Sayile nik feleg zoni, é ti aa, é su ulukpulu, é fe keelaiti zea, é ti

le e Izelay le yooi zu ná p , é vali ti ma ga: «Nu n p é la k ni, é a li k zu Sayile ta Samiy le olu, zekana ma nui ná-nik iti ta ulukpulu da.» GALA maa igi yeini Izelay le nuiti p ma, ti lua gola, ti ulani, ti a li ná, e nu ila n .⁸ Sayile ti aaluni Beez ke. Izelay le wolodamai z iti ti ni ga nu waaunsa ag (300 000), Zuda wolodamaiti ti ga nu waa uusa ag (30 000).

⁹ Ti ni Ya eese eelaiti ma: «À li, wo Ya eese nuiti ma, Galaade yooi zu: «Lina, wa unmgiz l , si gi zu foloi gaal su da.» » Keelaiti ti liini, ti naama wooi wo Ya eese nuiti ma, é ni ga koozun wola ti .¹⁰ Ti ni Am n nuiti ma: «Lina gá ve wo ya, nii n p wo p , wo naa ga giye.»

¹¹ Poluma voloi, Sayile ná-k b i aa w ni su ga sa ag . Ti l ni Am n nuiti ta- la ai zu ga gosui, ti y ni naati paazu, ey su folo gaal gai. Z iti ti la ni zaani, naati ti vazani ga gilagila, ti tan p ti la ni olu fele.

¹² Izelay le nuiti ti ni Samiy le ma: «B ni ka ti ni zu ma: «Sayile la masadai a gi unda?» À ti ve gi ya, gi ti aa.»

¹³ K l Sayile ni ti ma: «À mina nu n p paa za ala foloi, maz l G o GALAGI f nifaamai vea ade za, Izelay le nuiti.»

¹⁴ Samiy le ni Izelay le nuiti ma: «À a, ade li Gilegale, ade laa la Sayile ná-masadai maazu, ade maa akpa.»¹⁵ B b i p ge aal ni ba Gilegale. Ti bo G o GALAGI aazu, ti maa akpa, ga Sayile a ga masagi. Ti ziil i zala aiti kulani G o GALAGI . Sayile ta Izelay le nuiti p ti wola oozun ni.

12

Samiy le ná-falima iti

¹ Samiy le ni Izelay le nuiti ma: «Wo kaa, gè woiloga wo-woo ma, nii wo a p , gè naa p k a wo , gè masagi ze i a wo unda. ² Za oluma, masagi nii a a a lo wo lu niina. N un gè lo ga wo lu , é l ze i mà loungo yee ma, é zeeli za ma. Gè l za a ga, r unde aiti ti olea, dòinti alaa kana ti wo zaama. ³ Nà losu za wo aazu, gè wo aaza a, à gò aa ote, G o GALAGI aazu, ta masagi nii é gul i ziaai ma. Wo zaama, a gè ná-nik , aa ná-soovale kula zea? B a gè m n a, aa gè suzi aa, wafuun? B a é lob ani vea zèa, nii a k gè aazu ma, ná-faa aazagiti ma? À bo d mà, ni nà ani n p kulani nu ya telebotala maazu, nà ti p gaa ale ma.»

⁴ Ti goo aa oteni ga: «È la gi m n ni, è a gi zuzi a fuun, è la alaa lob ani n p kulani nu ya.»

⁵ Samiy le ni ti ma olu: «G o GALAGI, ta wa-masagi, ta ga zeelei, ga wo la s kaani bà, nii wa pèelala su.»

Ti ni ma: «Ungo, zekana é la.»

⁶ Samiy le ni nu us iti ma, m n : «G o GALAGI a é yimaze eni ga Moize ta Aal nni ga ti wo-m m wolani kula Ezipete yooi zu. ⁷ Naa a é ba, à aal na ba G o GALAGI akala, gè wo itoo naama vaa wolaiti su, niiti é ti a wo izo faa zu, wa-o, wo-m m wolani-yo.

⁸ «Zak e ta ná-nu us iti, ti liai ma Ezipete yooi zu, kp l i y ni zeizu ti ma, ti G o GALAGI lolini, ga é ti a, naa a é k ni G o GALAGI Moize ta Aal nni te eni, ti ti ula Ezipete yooi a, ti a ga tiye, ti ze i zoi ni zu, ade ná za. ⁹ K l wo-m m wolani ti l ni G o GALAGI a, ta-GALAGI. Naa a é k ni, G o GALAGI yee eni ti a la, ti l Gas l ulu ai Sisela yeezu, ta Filiseti nuiti, ta Moa e masagi, niiti ti k i ni ti a. ¹⁰ Ti woo ulani m n G o GALAGI ma, ti la z ga ga ta- otoiti, ti ma: «G o GALAGI, gá ga s ba nu, maz l gi l a è a, gi a k ganigiti d bi, Baaleni, ta Asetaateiti. K l gi unmgiz niizu, è gi ula gi zili nuiti zea, naa a na,

gá è l bi.» ¹¹ Naa oluma, G o GALAGI Zeedey n le eni, é Bedan le e, ta Z fetee, é gaa ela ga ze, nà Samiy le, ga é wo izo wo zili nuiti ma, niiti ti ni wo-maa oolii zu, naa a é k a, wo zeini ziil igi zu zoi zu.

¹² «Wo Am n nuiti ta-masagi Na ase aai ma, é a a k i zu wo a, wo ni mà: «Masa sei gi unda.» Wo naa , e G o GALAGI l i, é a ga wa-masagi. ¹³ Wa-masagi aa mu, e elei wo yimaze ea la da, ta wo maa aaza aboga da mà. G o GALAGI a é sei a wo unda. ¹⁴ É l ze i za ma, ni wa G o GALAGI l bina, wo botii b , wo olob , ni wo la wuze eni ná-t giti daal ma, ni wa-o, wa-masagi-yo, wa il na G o GALAGI olu, fai p ka ga pag . ¹⁵ K l ni wo la woiloni gooi ma, wa wuze ena ná-deveiti daal ma, G o GALAGI a yeewuze e wo laal ma ga gola, e elei é k ni la ga wo-m m wolani.

¹⁶ «À y losu ti, wo laav vaa wolai a, nii G o GALAGI aazu k zu wo aazu. ¹⁷ Fo oil i ade a su aa? Nà G o GALAGI valizu, é yee e gee ad i a, ta tonai, ti a, wo kw ga naati ga faa u wola a wo k a G o GALAGI aazu, ga wo masa gaizi .»

¹⁸ Samiy le G o GALAGI valini, naama voloi G o GALAGI tonai uuni, é gee ad iti too. Izelay le nuiti p ti luani G o GALAGI a, ta Samiy le. ¹⁹ Ti p ti ni Samiy le ma: «Da-GALAGI maan n gi , nii é ga G o GALAGI, nii a k gi mina za, maz l gá- otoi z iti p poluma, gi ta laa ma, ga gi masa gaizi .»

²⁰ Samiy le ni ti ma: «À mina lua. Wa a wo niima vaa i a, k l à mina oluave G o GALAGI a, k l à d bi ga wo-yii p . ²¹ Wa oluavena ba, naa olu a ga wo il k ganigiti polu, niiti zobo ge la ti , ti a nu a, aa ti a nu izo, maz l ta ga fuun ganiiti. ²² N G o GALAGI , ga é wo ga ná-nu us iti, naa a é ba, é la l a wo a, maz l to a p gal biyai ve daasei golai . ²³ Niima é ga r un tetegi, GALA ge kizo naama oto wolai vai ma, t un daal ma, ga gè a e maan n i wosu wo . Nà y su wo alasu ga pelei pagai, ta s legai. ²⁴ Wa ma, à lua G o GALAGI a, wo d bi gaamai zu, ga wo-yii p . Maz l à iz faa wolaiti su, é ti ai wo aazu. ²⁵ K l ni wa faa i na, wo undaa a ili, wa-o, wa-masagi-yo.»

SAYILE NÁ-MASADAI

13

(13:1--31:13)

Izelay le aka fai

Filiseti nuiti daal ma

¹ Sayile ná-konagi ni ga puusa ag (30), si gi zu é zeini la ga masagi. Kona uunaanig maazu feleg (42) a é k ni masadai zu, Izelay le unda.

² Sayile yeeloni sala usu waasa ag (3 000) a, Izelay le nuiti saama, nu waafeleg i (2 000) y ni koba Mikemase ta Beet le ize yooi zu, m ta waagilagi (1 000) il ni ná-doun zunui Zonatan olu, ti li, ti ze i Gi ea, B nzam n yooi zu. Sayile nu us i m taiti gaa aleni ma, s ge li ná-p l i wu.

³ Yeeta, Zonatan Filiseti nuiti ta- la ai zoni, nii é ni Gee a. Naama wooi zeelini Filiseti nuiti ma. Sayile ni ti pu ugi v Izelay le yooi zu ná p , maz l é ni bosu, é a ma: «K ni E ulu nuiti p ti su w .»

⁴ Izelay le nuiti p ti m nini ga Sayile Filiseti nuiti ta- la ai zog , naa maa ele ma, Izelay le w inze ea Filiseti nuiti ma. Izelay le b i p ge aal ni ba Sayile oba, Gilegale.

⁵ Filiseti nuiti alaa, ti ta- b i aal ni ba, ga ti k i Izelay le a. K wotolo waasa ag (3 000) a é ni ti ya, soo

iz zala usu waad zita (6 000), sala usuiti ti m in, é kpolo i laa a aegi. Ti t n ma la ai uuni Mikemase, folo ulazu elei B te-Av n letema . ⁶ Izelay le nuiti ti kaai ma ga faa aagi a ti daawu, maz l ti zili nuiti ti ti atani, ti ni l uzu pugiti su, p tugiti su, ze eiti su, k tu ye eiti su, ta zi ye eiti su niiti ti zuv ai. ⁷ E ulu nuiti saama, tanigaa ti Zulud n maale esu ud ni, ga ti li, ti l u Gade ta Galaade yooi zu.

Naazu Sayile ni d Gilegale, ná-k b i koba, ti a ali ga dualuagi. ⁸ Folol fela laawu, ti ni Samiy le unsu, maz l é boni ga to a aazu. K l é la ni d aani Gilegale, k nuiti ti t zeini ga ti a vaza, ti a ze e Sayile oba.

Sayile ná-faa aazagi

⁹ Sayile ni ti ma: «À a ga zala a loganiiti p , gala zala aiti, ta ziil i zala aiti.» T i é gala zala ai ulani. ¹⁰ Kpesu ga kula, Samiy le a zeeli ná. Sayile liini, é daa omi, é tu .

¹¹ Samiy le ni ma: «Lee a è k ai?»

Sayile goo aa oteni, é ma: «Si gi zu gè kaa la, ga nà-k nuiti ta ta ze e koba, a ma, è la aani fala toligi ma, nii bogai, Filiseti nuiti ma gaal ai na ba Mikemase, ¹² gè ni ma: «Filiseti nuiti ta aazu ti loo gi ma Gilegale, aisa gi a G o GALAGI maan n !» Naa a é k a, gè lala vaa a, gè gala zala ai ula.»

¹³ Samiy le ni Sayile ma: «È imalala vaa , è la oloni devei naa , nii G o GALAGI, a-GALAGI feai è ya. Ni è ná-devei zoni, é a vaazu bu a- l ye ei y masadai zu ey su , Izelay le unda. ¹⁴ K l t i è la oloni G o GALAGI ná-deveiti b , a-masadai la y ga ná . G o GALAGI devea ga é ziima nui aizi , é naa ze ná-nu us iti unda, Izelay le nuiti.»

K nuiti ti ele t vai

¹⁵ Naa oluma, Samiy le ze eni koba Gilegale, é li Gi ea, B nzam n yooi zu. Sayile ná-k nuiti gaaluni, niiti ti ni koba, ti ga nu und zita (600). ¹⁶ Sayile ta ná-doun zunui Zonatan, ta ta- nuiti, niiti ti ni ti a Gee a, B nzam n yooi zu, ti lopele t ni k vai ma, naazu Filiseti nuiti alaa, ti lopele t a Mikemase. ¹⁷ Faa zu olo olo k b i ulani Filiseti nuiti ta- la ai zu, ti aa w su ga sa ag , ma m ungitu ti W fela elei zoni, Suale yooi zu ele. ¹⁸ Felesi iti ti li ga B te-G lon ele, sa asi iti ti li ga kw pelema elei nii é liizu ga p tugi zu ele, nii daa ga Se yime tugi, te ebai pelei.

¹⁹ Naama zi gi zu, ain bo nu n p ge la ni Izelay le yooi zu ná tan p , maz l Filiseti nuiti ti ni ma: «Ade pele esa E ulu nuiti tu , ga ti mina bo a z kp aa kp n t .» ²⁰ K ni, Izelay le nuiti p ti ena li Filiseti nuiti p b , ga ti ta-wozawoli nik iti ta- aliiti gaali, ta zoov iti, naa ze e w luiti ba, ta k tu wolo luiti. ²¹ Si gi zu wozawoli nik iti ta- aliiti, ta k tu wolo luiti, ta gaaza a k luiti, ta zoov iti, ti- aa a la zaana, aa togani mak nuiti ta- lu aazo agi zokpai z le fai zu, k ni ti li Filiseti nuiti p b .

²² K voloi zeeliai ma, bo a z kp n p ge la nu n p zea, an kp in, k ni Sayile ta Zonatanni n a ta ni ti ya.

²³ Filiseti b i gila ge aani, é gize y zu elei zo Mikemase oba .

¹ Yeeta, Sayile ná-doun zunui Zonatan ni ná-k z la ze e nui ma: «Da, de li Filiseti b i nii b , nii é kw pelegi olu elei.» K l Zonatan la ni faa woni k ma.

² Sayile ni zeini Gi ea taa w ma , gului ta wu, nii daa ga g l nade gului, nii é Migelon. K nu und zita (600) ala a é ni zea.

³ Zala a ula nui, nii é ni loni naa oba, zala a ula ze ei k ba, daa ni ga Ayiya, Ayitu e ná-doun zunui. Ayitu e k loin ni ga I-Ka de. Ti-laaseigi ni ga Finease, Eli nii é ni ga zala a ula nui Silo, naa ná-doun zunui. Nu n p ge la ni su w ga Zonatan lia ada.

⁴ Pelei nii Zonatan soni, nii a k é zeeli Filiseti gi ma, ma elei ni laani fasa aazo a feleg i y zu , niiti ti-laa ga B s se, ta Senee.

⁵ Ma m ungi ni loni l kp ma nu zu Mikemase letema , felesi i ni loni l kp ma nu yeezazu Gee a letema .

⁶ Zonatan ni zunu loungoi ma: «Da, de vala tatip l olulala nui t iti ta-la ai a, tanisu G o GALAGI a aazu su de a. Maz l zobogi a b , é kizogi wo, ga nu ulu ko n , e elei a k la ga nu ulu golai.»

⁷ Zunu loungoi ni ma: «Nii é è isu, de naa . De li, k ele t ga gè il è olu, n p è p ga de li ná.»

⁸ Zonatan ni ma: «Da zi zu vaavaa, de zeeli nui niiti ma, ey su de ula ti viliba.

⁹ Ni ta de aana, ti de ma: «À lo miná, à mina ze e ná, ey su gi zeeli wo ma,» da y de-losu , de la lia ti b . ¹⁰ K l ni ta na de ma: «À l ,» da liizu, naa a é d zu ga G o GALAGI a vaazu bu, de v ni ti ma.»

¹¹ Si gi zu ti l ni la, ga Filiseti nui naati, niiti ti ni k la ai naa zu, naati ti ainni, ti ma: «À w l E ulu nuiti ba! Ti ula ze eiti su, ti ti a l uni náti.» ¹² Ti ni Zonatan ta zunu loungoi ma, nii é k z laiti se ezu: «À l , gi l ga woye.»

Zonatan ni ná-boti nui ma: «Dil pòlu, de l gize unma . Maz l G o GALAGI zobogi vea Izelay le ya, ga é v ni ti ma.»

¹³ Zonatan ni ya, é a zi . Filiseti nuiti ti ni loozu Zonatan wu, zunu loungoi ná-k z laiti ti ni zea, naa a ti aa ga polu elei. ¹⁴ Nu uufeleg (20) a Zonatan ta ná-k z la ze e nui, ti paani ada l il i koi miná. ¹⁵ Filiseti la ai zu ni n wuulee, b b iti kpein ti ni ná maa oolii zu laaiti su, ti p ti luani. Dualuagi taa mak k gi zoni, ta pi gelei nii é ni Filiseti nuiti zea. Naa p poluma, zooli t zeini ga é a ali, naa ti m ta unga wuulee.

¹⁶ Taa maa nuiti, niiti Sayile ti il ni Gi ea taai ma, nii é B nzam n yooi zu, naati ti Filiseti nu ulugi aani, ti a vaza, ti a li pele ungi p su. ¹⁷ Sayile ni ná-k nuiti ma, niiti ti ni koba: «À gaalugi wo d , wo ka niiti ti ulaai ade zaama, ti li.» Ti gaalugi woni, ti ka ga Zonatan ta ná-k z la ze e nui, ti la ti zaama.

¹⁸ Sayile ni Ayiya ma: «Maa u a ga G o GALAGI ná-minaze e kesui.» Maz l naama voloi minaze e kesui ni Izelay le nuiti zea. ¹⁹ Si gi zu Sayile ni zu la zala a ula nui , z ng i wola ni w l zu Filiseti nuiti saama. Sayile ni zala a ula nui ma: «Yee ula niina naa zu.»

²⁰ Sayile ná-k nuiti gaal ni ba, ti li k zu . Ti ti zili nuiti kaani, ti a aa ga bo a z kp iti, é ni ga faazupu wolai. ²¹ E ulu nuiti ti ni Filiseti nuiti zea d , du lai zu, ti y ni ti olu, ti li k la ai zu, naati ti latini ga Izelay le nuiti p pelei, ti naati ba, niiti ti ni Sayile ta Zonatan olu. ²² Izelay le nuiti alaa, niiti ti l uni Efelayime ize yooi zu, naati ti m nini ga Filiseti nuiti ti elani, ti ulani, ti a Filiseti nuiti kp , ti a

ti aa. ²³ Naama voloi G' o GALAGI unmi gi veeni Izelay le , ti y ni k i a ey su tile e B te-Av n a.

²⁴ Ma voloi Izelay le nuiti ti wola l ni, maz l Sayile ti il ni foovooi laawu, é ma: «Ni gè la d wana ulani sili nuiti ba, z i n p a daami wona, kp k a é zeeli, ma nui voovoo .» Naa maa ele ma, nu n p ge la ni daamiani n p miini.

²⁵ Ti p ti zeeli d i ta zu, gului ta ni ná, k in gul i ma ye ei zu, é a u ya zooi ma. ²⁶ Ti zeeliai ma gului naa ma, ti p ti kaani, k in gul i a yei la. K l tan p ge la ni yee il ni ga, é a t la, maz l ti ni luazu foovooi a, nii Sayile tooni. ²⁷ K l Zonatan la ni k wooi m nini, si gi zu naa ni foovooi loozu la b b i laal ma. Kpakui é ni zoni zea, é naa l ni k in gul i a, é d la, gaamago gaazuzeini ga pag . ²⁸ K nui gila ge ni ma: «È- foovooi loo ga: Z i a daami wona za, naama nui voovoo . To a é k a, s p suvik i ulaai.»

²⁹ Zonatan ni ma: «K a é kp l i ze i a b b i ma. À w l na, elei gè z b i z l ga la, k in gul i nii ta m gai ma b . ³⁰ Ni k nuiti p ti daami woni za, ga aniiti ti zogai k i zu, ade a Filiseti nuiti paazu, é le e nii a k ai.»

³¹ Naama voloi Izelay le v nini Filiseti nuiti ma, ti y ti olu ti ze e Mikemase, ti zeeli Ayalon. Ti zuvik i p ge ulani niina ti ya. ³² Ti looni ani naati su ti zogai k i zu. Ti baalagiti ta nik iti ta nik yi oiti soni, ti ti aa ná n , ti a suai ma amai a, ti a mi. ³³ Nui ta aani, é Sayile ma: «Nu us iti ta ga kotoi G' o GALAGI laal ma, ta suai zu ma amai a, ti a mi.»

Sayile ainni ga tiye, é ti ma: «Wa ga woo alada nuiti! À k tu wolai ta ilikili fala, wo aa la . ³⁴ Naa oluma, à le e ga boga s p ma, ga ti aal ba p b , s ga na aa, é a ga ná-nik i, aa ná-baalagi, a maan ai ga ti ta-loganiiti k daale e ná, ta a mi niina, naa a a k , ti mina kotoi naa ma zii G' o GALAGI laal ma, ga ti a suai ma amai a, ti a mi.» Naama k i, s p ge aani ga ná-togani, ti k daale e miná. ³⁵ Sayile zala a ulazu t ni miná G' o GALAGI . Naa a é ni ga ma m ungi, nii é kp t ni G' o GALAGI l bi vaa ma.

³⁶ Sayile ma: «Ade li za idii, ade loo Filiseti nuiti su, ey su geelaalao, ade ti- ligiti se e ga zee aa aai, ade mina e nu ila kpalaaba, z nvui a y su.»

Nuiti ti ni ma: «Nii n ai è , naa .»

K l zala a ula nui ma: «Ade G' o GALAGI aaza a d .»

³⁷ Sayile G' o GALAGI aaza ani, é ma: «Nà zoo n i gè yei Filiseti nuiti polu? Nà liina, a k n i aa, è ti l gi yeezu, gi v ni ti ma?» K l GALA ge la ni goo aa oteni naama voloi.

³⁸ Sayile Izelay le undi iiti p gaal ni ba, é ti ma: «À faiti buu t ga pag , wo kw kotoi nii k ai za. ³⁹ Gè onaa G' o GALAGI ma, nii é vulua, Izelay le ná-unmi GALAGI, ga: Z i é niima vaa i ai, k ni é za, an alaa doun zunui Zonatan e.» K l b b i zaama, nu n p ge la ni goo aa oteni.

⁴⁰ Sayile a ti ma: «Wo p à lo ga epema ila pele, nà-o, doun zunui Zonatan-o, gi lo ga epema ila pelei, gi feleg .»

Nuiti ti ni ma: «Nii n p è p , naa .»

⁴¹ Sayile ni G' o GALAGI ma: «Izelay le ná-GALAGI! Gaamai ula k l ma.» GALA ná-goo aa otegi é feeni, naa Sayile ta Zonatan zoni, faa ze e nu us iti ba niina. ⁴² Sayile devei veeni, ga kpakutoomai ti y zu ta ná-doun zunui Zonatan. Naa ai ma, Zonatan a é zoni.

⁴³ Sayile ni Zonatan ma: «Nii è k ai, bo d mà.»

Zonatan ni ma: «Gè k in gul i tago g ga tukp i ogi, nii é a zèa. Nà aa, k ele t ga gè za.»

⁴⁴ Sayile ma: «È gaamai woga, k ni è za, Zonatan. GALA ge sò ná-zii aawanai p su, ni è la zaani.»

⁴⁵ K nuiti ti ni Sayile ma: «È ma lee? Zonatan za! Naa li poun! Nii é a ga za ui, é zobogi ve Izelay le sili nuiti ma. Gi onaa G o GALAGI ma, nii é vulua, ga gi la vaa bu p , ga n unde ai gila kpalaa ge a loo zooi ma, maz l , nii é k ai za, é naa GALA ná-kp bai zu.» Naa a é k ni k nuiti ti Zonatan izoni da saai ma.

⁴⁶ Sayile la m ni il ni Filiseti nuiti polu, naati ti aleni ma ta-yooi zu.

Sayile ná-f nifaamaiti sili nuiti ma

⁴⁷ Sayile masadai z l gai ma Izelay le unda, é k i ni sili nuiti p ba, ti ni maa oolii zu, Moa e nuiti, Am n nuiti, Ed me nuiti, S a yooi zu masadaiti, ta Filiseti nuiti. Naama i p su, é ni v nisu sili nuiti ma. ⁴⁸ É ná-z b sulai l ni, si gi zu é v nini da Amal ke nuiti ma, é Izelay le ula naati zea, niiti kpein ti ni zea ligiti se ezu ga zee aa aai.

⁴⁹ Sayile zunu loun a z l ni, ti-laaseigiti ti ni ga: Zonatan, Yisevi, ta Malekisua. É doun anzanu feleg z l ni alaa, ma m ungi laa ni ga Meela e, felesi i laa ga Mikale. ⁵⁰ Sayile anzai laa ni ga, Ayinoame, Ayimaase ná-doun anzanui ni de. Sayile ná-k ulu a wolai laa ni ga, A en l, N l ná-doun zunui, N l naa ni ga, Sayile k de ei. ⁵¹ T ze, Kise nii é ga Sayile k , naati ta N l a ti ni ma, ti- laa ni ga, A iy le.

⁵² Si gi kpein Sayile k ni masadai zu, k i ni n ti y zu ta Filiseti nuiti ga zee aa aa. Naa a é k ni, Sayile a la zunui ta aana, é ga z b su nu, aa é ga ziil nu, é ni naa ze ezu, é d ná-k gi zaama.

15

GALA k l vai Sayile a

¹ Yeeta, Samiy le ni Sayile ma: «Nà a G o GALAGI t è eni, ga gè gul i zi è ma, è ga Izelay le ná-masagi, niiti ti ga ná-nuiti. Woilo naa ma, nii é p gè bo è ma. ² G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: «Kì ka su ga Izelay le ze ezu Ezipete yooi zu, Amal ke nuiti ti pele esani tu . ³ Naa a é ba, li, è vala ti a, è ti-yea ligiti p kona GALA ma. Nii kpein é ga fuluani, naati p suwu aale e, è mina gaazumaaw in aa n p k , t ze, zunuiti ma, é li anzanuiti p , ta doungoiti, naa iimi legiti p ba, nik iti alaa, ta baalagiti, m iti, ta soovalegiti.»

⁴ Sayile ná-k b i aal ni ba, é ti aalu Telayime taazu . Izelay le wolodai z iti ta- nuiti ti ni ga nu waaunfeleg (200 000), Zuda wolodai zu geleiti ti ni ga, nu waapuug (10 000). ⁵ Sayile loni ti lu , ey su ti zeeli Amal ke nuiti ta-laai oba , é z ba é nuiti pil , ti l u, ti pelei un, ti lu n m i zu. ⁶ Sayile ni Ken nuiti ma: «À mina y Amal ke nuiti saama, à maa ooza ti a. Gè la p ga nii gè seizu ti ma, wa a w n z l su, maz l , wo ni ga woo ila nu Izelay le nuiti b , ti ze ezu Ezipete yooi zu.» Ken nuiti ti ulani Amal ke nuiti saama.

⁷ Sayile Amal ke nuiti paa vai l zeini Gavila, é y ti olu, ti zeeli Suul, taai nii é Ezipete oba , folo ulazu elei. ⁸ Sayile Amal ke nuiti ta-masagi Agage zoni ga ma vului, é nu us i m taiti suwu aale e ga bo a z kp i. ⁹ K l Sayile ta ná-k nuiti ti Agage y ni vulua, ta togani ag iti, niiti ti zoni k i zu, baalagiti, nik iti, boliiti, togani niiti ti wola wul ai, ta baala zi oiti, ti la ni

k ni, ti a naati suwu aale e. K l z iti ti la ni ani, tosu la ti a, naati ka ti ti zuwu aale e.

¹⁰ G o GALAGI ni Samiy le , é ma: ¹¹ «Gè nimizaa ma, ziimaze e vai zu ga Sayile, ga gè k ga masagi, maz l é oluavega bà, nà-devei nii gè fea zea, é la zi ni ga naa.» Samiy le yii l ni koozu, kpidii g l in, é ni G o GALAGI maan n zu.

¹² Poluma zobui, Samiy le wuze eni ga sobuzobui, é li é Sayile a. É y ni pelei zu, é m ni ga Sayile l ni Kaalem le gizei ma, ga é iz su ani il ná, naa oluma, é aleni ma, é yei ga Gilegale ele.

¹³ Samiy le zeeliai ma Sayile ma, naa daa omini, é ma: «G o GALAGI tuya loo è ! Devei nii G o GALAGI feai zèa, gè k a.»

¹⁴ Samiy le ni ma: «Mini a baalagiti kpain gooi ze ezu ná, nii gè m nisu, ta nik iti kpain gooi, é loozu gòizu?»

¹⁵ Sayile ni ma: «K nuiti ka ti yiimaze eai ga baalagiti ta nik iti ma apagiti, ti ze e ga tiye Amal ke nuiti p b , ga ti a ga zala ai, a-GALAGI, G o GALAGI . Gi m taiti suwu aale e g l in.»

¹⁶ Samiy le ni Sayile ma: «Gw mina! Naa kula a su. B gè naa wo è ma, nii G o GALAGI d ni ga ze kpidii te egai.»

Sayile ni ma: «Awa, na.»

¹⁷ Samiy le ni ma: «Si gi zu è la ni aazu la ga s elama nu, názu a è a la ga masagi Izelay le wolodamaiti unda, G o GALAGI a é gul i zi è ma, è ga masagi Izelay le unda. ¹⁸ Tama G o GALAGI è zi elei l a, é devei ve è ya, ga è li, è Amal ke nuiti suwu aale e, kotoba nui naati, è k i ti a, ey su è ti zu olo olo. ¹⁹ Lee vaa zu è la oloni G o GALAGI ná-devei ? Lee vaa zu è G o GALAGI wanama vai zu, è a aniiti se e, niiti ti zogai k i zu?»

²⁰ Sayile ni Samiy le ma: «Nà ma, kòlo G o GALAGI ná-devei , nii é fea zèa, nii é tè egai k vai ma, gè naa , gè ale ma ga Agage, Amal ke nuiti ta-masagi, gè nui m taiti suwu aale e G o GALAGI .

²¹ K l k nuiti ka ti baalagiti ta nik iti ma apagiti se eai, anii naati su ti zogai k i zu, niiti maan a ni de ga maa i ti a G o GALAGI , ti naati se e ga ti a ga zala ai Gilegale G o GALAGI , nii é ga a-GALAGI.»

Woozogi viz g zala ai a

²² Samiy le goo aa oteni, é ni ma:

«G o GALAGI w in n i ga zala aiti ta gala zala aiti, e elei w in ai la ga nu olo daawooi ?

W l , woozogi viz g zala aiti ba, kolo viz g é le e baala sin iti ma wul i a.

²³ Maz l z i é kololalai zu, naa u e elei ungaizi wo fai la.

B maayeilalai u , ta ga elei n ta ani vai.

T i è G o GALAGI laawooi iliga ya,

t alaa é è iliga ya, é masadai ula è ya.»

²⁴ Sayile kp i ze eni, é Samiy le ma: «Gè kotoi a, maz l gè G o GALAGI ná-devei olo ologa, ta n ma l n gooit, è ti veai zèa. Gè sum ga dualuagi ma, ga gè mina k nuiti zii aawana, gè woiloga naa ma, nii ti maa aaza aboga mà. ²⁵ Nii gè è maan n zu la, naa a ga, è soma è nà-kotoi nii zuvaay , è a, de li, gè n k G o GALAGI wu.»

²⁶ Samiy le goo aa oteni, é ma: «Ba-o, de la liizu ma, maz l è Ğ o GALAGI ná-deveiti daa ilig , naa a é k a, t alaa é è laa iliga, é masadai ula è ya Izelay le unda.»

²⁷ T i Samiy le ni oluavesu, ga é ale ma, Sayile soni ná-se ei lak l gi a, é ali ga, ma u ai y zea. ²⁸ Samiy le ni ma: «Dele ana Ğ o GALAGI Izelay le masadai alizu ga la, é kula è ya za, é fe ta ili zea, nii fiz gai è a. ²⁹ Su w ga Mali ii nii é ga Izelay le ná-l biyai, é la z woga, é la nimiza ma ga nu us i ele.»

³⁰ Sayile ni ma olu: «Gè kotoi , k l an naa e, soma è unfema ve zèa nà-nu us iti ta- undi iiti gaazu, ta Izelay le nuiti p gaazu. Soma è il pòlu, de li, gè n k a-GALAGI wu, nii é ga Ğ o GALAGI.» ³¹ Samiy le il ni Sayile olu, ti li, Sayile n k Ğ o GALAGI wu.

³² Samiy le ni ti ma: «À a ga Amal ke masagi Agage p .» Agage ni aazu koozun ai, é a isi ga saai a na a ud maazu. ³³ K l Samiy le ni Agage ma: «Da-wo a z kp i a é anzanui ma m inm in balani ti-lointi ma, naa maa ele ma, a alaa è-lee a ala è ma za.» Samiy le Agage aani Gilegale, Ğ o GALAGI aazu.

³⁴ Naa oluma, Samiy le aleni ma Lama, Sayile alaa ge aleni ma ná-taazu Gi ea. ³⁵ Samiy le la m ni aleni ma olu, é a li Sayile a vaa ma, ey su saa voloi zeeli. K l Sayile ma yiizool i ni ma, maz l Ğ o GALAGI l ni niina Sayile a, é Sayile mina m ga masagi.

16

GALA ge yiimaze e vai
ga Davide ga masa niin i

¹ Ğ o GALAGI ni Samiy le ma: «Da y su w l zu, ey su yeel , Sayile ná-faa zu? N un gè l a ba, nii a k gè Izelay le masadai ula zea. Da-wul min i laave, è li B teley me taazu . Nà è le esu Izayi ná-p l i wu, maz l gè yiimaze e ga ná-doun zunui gila, ga é ga masagi.» ² Samiy le ni ma: «Naa a zoo é ale? Sayile a m nina, to a pàa.» Ğ o GALAGI ni ma: «Nik okpa gila se e, è lii la, a zu ma: «Pàa zala a ulazu Ğ o GALAGI .» ³ Da Izayi loli zala a ulazu . Nii gè p ga è k , nà naal ga e niina. Nui nii gè d zu ga e, naa a è gul i zi zu ma b .»

⁴ Samiy le oloni Ğ o GALAGI wooi , é liini B teley me. Taa wolaiti ti Samiy le aai ma, ti yiizool ni, ti gaaza a, ti ma: «È aa ungi a ga faa ag aa?» ⁵ Samiy le ni ti ma: «Ungo, pàa zala a ulazu Ğ o GALAGI . À adena zala a ula vai ma, wa a niina p pelei.» Samiy le Izayi ta ná-dointi tolini ga ti ade, ti a zala a ulazu .

⁶ Naati paai ma, Samiy le Elia e aani, é a ma: «Tanisu nii a Ğ o GALAGI yiimaze eai la.» ⁷ K l Ğ o GALAGI ni Samiy le ma: «È aazu mina ula kpus i ta kooza elei a, maz l gè la yiimaze eni la. Gè la faiti p t su ga e elei nuiti ti kaazu la. Nu us i elagi a n ga nii é kaazu ga aazu , k l r un, nà a w l nui yiima .»

⁸ Naa oluma, Izayi A inada e lolini, é d ga Samiy le, k l Samiy le ni ma: «Ğ o GALAGI la yiimaze eni ga nii alaa.» ⁹ Naa oluma, é aani ga Sama. Samiy le ni ma olu: «Ğ o GALAGI la yiimaze eni ga nii alaa.»

¹⁰ Izayi ná-doun l fela l ni ga Samiy le ana n , k l Samiy le ni ma: «Ğ o GALAGI la yiimaze eni ga nii tan p .» ¹¹ Samiy le Izayi aaza ani, é ma: «È-loun zunuiti tie ka ná aa?» Izayi ni ma: «Ti-ma loungoi a d i

zu, é a baalagiti mak .» Samiy le ni ma: «Nu le e, ti toli, é a, t zeide ade la zala a laamii l zeizu polu, k ni a aana.»

¹² Izayi nu le eni, ti Davide loli, é a. Davide ni ga zunu loungoi, é ni ga kp i nu, gaazu z iti sei ai su ga pag , d t ai alaa ga pag . G o GALAGI ni Samiy le ma: «T aa, wuze e, è gul i zi ma.» ¹³ Samiy le gul min i ze eni, é gul i zi Davide n ungi ma, k lointi gaazu. G o GALAGI ná-Z nvui yeini Davide ma naama voloi, é y ni ba . Samiy le egai ma, é aleni ma Lama.

GALA Z nvui ze e vai Sayile a

¹⁴ G o GALAGI ná-Z nvui ze eni Sayile a, z nvui i ta le ega ni de G o GALAGI , naa a n ungi ze e ma. ¹⁵ Sayile ná-boti nuiti ti ni ma: «Gi su w ga GALA ge z nvui i ta le ega, nii é ungi ze ezu ma. ¹⁶ Naa a é ba, ni a devei veena n gi ya, gá nu aizi zu, nii soogai k niginsu, naa a a k , si gizu z nvui ia ungi ze ena ma, g ing in gani g in nui a k nigin, naazu ungi zu a la ga pag .»

¹⁷ Sayile ni ti ma: «Zèe a bu, à g ing in gani g in nu aizi na b , wo aa la p .» ¹⁸ Ná-boti nui gila ge kp i ze eni, é ma: «Gè zunu loungoi ta aa B teley me taazu , Izayi ná-dointi saama, soog k niginsu. To a ga k nu wola, é ud naa maazu, soog zu ga pag , pag gola, G o GALAGI a ba.»

¹⁹ Sayile keelaiti te eni Izayi ma ga ti ma: «Masagi è Davide le e ma, è-loin nii é baalagiti mak su.» ²⁰ Izayi ului tanigaa ze eni, ta k l woole ila, nii d i su, ta boli yi o ila, é ma as i la soovalegi olu, ná-doin Davide li ga tiye Sayile . ²¹ Davide zeelini n feya Sayile b , é l naa ná-botii zu. Davide ná-fai n ele ma Sayile , é se eni, é k ga ná-k z laiti se e nui. ²² Sayile keela le eni Izayi ma, é ma: «È-loin Davide ná-fai wola n b , é y kòba, é a boti b .» ²³ É l zeide naama voloi ma, z nvui i GALA ge ni te esu, naa a la Sayile n ungi ze ena ma, Davide ena k nigize e, é a g in. Sayile n ungi zu ni laazu ga pag , é lago viz , z nvui i maa ooza ba.

17

G liate malimasak i le e fai
Izelay le nuiti ma

¹ Filiseti nuiti ti ta- giti gaal ni ba, ti a k i loo. Ti aal ni ba Soko, Zuda yooi zu. Ti ta- la ai uuni Ef se-Damime, Soko ta Azeeka ti y zu . ² Sayile ta Izelay le giti alaa ti aal ni ba. Ti ta- la ai u Ela tugi zu, ti lopele t ni k vai ma, Filiseti nuiti daal ma. ³ Naa ai ma, Filiseti nuiti ti ni gize ila ma, Izelay le nuiti alaa ti gize ta ili ma, z la elei, p tugi ti y zu.

⁴ Filiseti nuiti ta- ulu ai ila ge ulani ti zaama. Gate taazu nu ni de, daaseigi ni ga G liate, s ligi ni ga, m t l sa ag . ⁵ Maa ilia ni de ga k lu i b l gi, k lu ze ei nii é ga kaka mak gele, naa alaa ni ga k lu igi, bu gi ni ga kilo uul zita (60). ⁶ Kpekazu ti mak ga ni de ga k lu i kokologiti, kp n goi é ni z l ni kpaki polu , naa alaa ni ga k lu igi. ⁷ Ná-kp n wolai ma wului aa oni, e se ev l nui ná-gba gului, nii a ase ei u ma, kp in ma m ngi wu gi ni ga kilo l fela. Ná-k z p se e nui ni loni tu .

⁸ Filiseti nui loni Izelay le nuiti daawu, é ti ma: «Lee vaa zu wo lopele t zu k vai ma? N un nà ga Filiseti nui, wa ma, wa ga Sayile ná-du iti. À nu ila kula, é a gi k i gá t . ⁹ Ni a v nina mà, é pàa, gá ga wa-lu iti, k l ni nà a ga v ni ma, gè paa, wa ga gá-lu iti. ¹⁰ Za, gè malimasak i le ea ga Izelay le gi! À nu ila kula, gi k gá t .»
¹¹ Si gi zu Sayile ta ná-k gi ti Filiseti nui naa wooi m nini da, ti zasu alini, ti wola lua.

Davide lii vai Izelay le la ai zu

¹² Davide ni ga Efelata l ye ei wu nu, Izayi ná-doun zunui gila, nii é ni zeini B teley me, Zuda yooi zu, doun zunu l sa a a é ni zea. Sayile ná-si gi zu, Izayi l za ani niina ga gola. ¹³ Izayi ná-doun zunu m un sa ag iti ti il ni Sayile olu k zu . Ma m ungi laa ni ga Elia e, felesi i laa ni ga A inada e, sa asi i laa ni ga Sama. ¹⁴ Davide a é ni ga doungoi ti p su. Di sa ag iti ti il ni Sayile olu k zu . ¹⁵ Davide ni liizu k la ai zu, é a ale ma B teley me, k ná-baalagiti mak fai zu. ¹⁶ Sobu ilagila, kp k ilagila, Filiseti nui ni losu Izelay le laawu. É k ni ga folo uunaanig (40).

¹⁷ Názu a Izayi ni la ná-doun zunui Davide ma: «Kilo uusa ag (30) ze e, ani ae eegai zu, è lii la, ta ulu puug i, è ti ve è-li ni zea, k la ai zu. ¹⁸ Folomaze puug i niiti alaa se e, è li, è fe ta- undi ii ya, nii é nu waagila (1 000) unda. Li, è ka, ni è-li ni k d g , a na aa, ti sabali a ve è ya, è aa la p . ¹⁹ Da ti aazu Sayile b , ta Izelay le gi p , Ela tugi zu. Ta k i a, ta Filiseti nuiti.»

²⁰ Poluma zobui, Davide wuze eni ga sobuzobui, é k ná-baalagiti kaliva nu ili ma, ga naa a ti mak . Kas i nii maan ni ga é lii la, é naa ze eni, e elei k boni ma la. Davide zeelini n kpein, si gi zu k b i ni lopele t zu la k vai ma, ta ti a k eei loo. ²¹ Izelay le nuiti ti lopele t ni, Filiseti nuiti ti lopele t , k vai ma. ²² Davide ná-kas iti kalivaani kas mak nui ma, é li ga k zu elei, é di ni tu .
²³ Davide ai ma zu di ni p , é kaani ga, zunu ila ka ulazu Filiseti nuiti saama, daa ga G liate, Gate nu ni de, é a ma ilagi n wo. Davide gooi m nini. ²⁴ Izelay le nuiti kpein ti kaai ma, ti wola luani, ti ela. ²⁵ Ti a ma: «Wa zunui nii aazu? To a na a m n , ga é Izelay le oomu, z i n p a zoo é zunui nii aa, masagi a naavolo m inm in fe ma nui ya, é ná-doun anzanui ve b ga vului, naa olu é ma nui k ná-p l ye ei ula mului zu, Izelay le yooi zu.»

²⁶ Davide zunuiti gaaza ani, niiti ti ni koba, é ti ma: «Leeni a ta fe naama nui ya, nii a zoo é Filiseti nui nii aa, é unfe kas i ze e Izelay le unma? Filiseti nui nii a ga leeni, tatip l olulala nui t i, a z nvu su GALAGI ná-k gi oomu?» ²⁷ Ti Davide woo aa oteni, ga minaze e gooi nii bogai naama nui vaa ma, nii a zoo é paa.

²⁸ Di Elia e goom nini, ti a y p ta zunuiti. É yii aawanani, é Davide ma: «Lee a è aai k zu ? B a è baala kpulu koi y gai zea, te ebai zu? Gè a-wasogi w , ta kib l mai, nii é è-yiima . È aa ga è k zu a.»

²⁹ Davide di aaza ani, é ma: «Leeni a gè k a ga faa i? Gaaza a n a gè boga.» ³⁰ Davide oluaveni di a, é gaaza agi wo ga k nui ta ili, é ma aaza a gilagi n woni, ga nu m inm in, ti a goo aa ote gilagi n ve zea.

Davide ula vai
ga ti k ta G liate

³¹ Davide wooi zeelini s p ma, Sayile i alaa m nini, é Davide lolini. ³² Davide ni Sayile ma: «Màli ii, nu n p ge mina i te e Filiseti nui t i ná-faa zu, n i gè ga a-woti nui, nà liizu, gi k gá t .»

³³ Sayile ni Davide ma: «Ba! È la zooga liizu laal zu Filiseti nui nii wu, maz l a ga zunu loungo n , tama to a ga k nu kaite ma loungo zi su.» ³⁴ Davide ni Sayile ma: «Si gi zu n i gè ga a-woti nui, nà la na k ná-baala kpulugiti mak su la, zalai aa fil zuai ta a la aana ga é togani gila kula baala kpulugi zaama, ³⁵ gè ena il polu, gè toganii naa ula daa . Ni zalai aa fil zuai a la alena ma, é laal bù, gè ena so k ma le ai a, gè y do azu, gè paa. ³⁶ Dele ana gè zalai ta fil zuai ma m inm in paani la. Zekana n gè k zu la ga Filiseti nui nii, tatip l olulala nui t i, maz l é z nvu su GALAGI ná-k gi oomuga. ³⁷ G o GALAGI nii é kùla zalai ta fil zuai zaingiti zea, naa a zoo é kùla Filiseti nui t i zea.»

Sayile ni Davide ma: «Liina, G o GALAGI y è a.» ³⁸ Naa woga oluma, Sayile Davide maa ilini ga t i ná-k z lait, é k lu i b l gi l unba, é kaka mak k lu ze ei loo k ba. ³⁹ K maa ili z lai naati poluma, Davide Sayile ná-bo a z kp i ilini zaama, é é zi la, k l é la ni zooni é a zi . T ze, é la ni naa ma p l ma. É ni Sayile ma, naazu: «Gè la zooga gè a zi ga niiti p , gè la ma p l ma.» Davide ti kpein kula ma. ⁴⁰ É ná-tukp i ze eni, é yei k tu i oba , é yiimaze e ga k tu l lug ná , niiti ti maaloungai, é ti l ná- l i zu, é ná-f l v l gi ze e, é li Filiseti nui laal ma.

Davide v ni fai G liate ma

⁴¹ Filiseti nui ta ná-k z p se e nui alaa, nii é ni tu , ti ni maa u azu Davide a, vaavaa. ⁴² Filiseti nui w l ni ga pag , é Davide aai ma, é l ni su, maz l zunu loungo aazui ni ba, é ga kp i nu, pagai, d t ai. ⁴³ Filiseti nui ainni ga Davide, é ma: «Da kàazu ga gil aa, è aazu dàal ma ga kpakuiti?» Kpegai ma ga Davide voovo, ná-galagiti kpein daaseigi zu, ⁴⁴ é ni Davide ma: «Ua , gè è-ma zuai ve w niiti zea, ta d zuaiti, ga ti- n gi.»

⁴⁵ Davide goo aa oteni, é ma: «D un a aazu dàal ma ga bo a z kp i, ta kp in, naa kp n goi a, k l r un nà aazu è laal ma G o GALAGI laaseigi zu, Fai-P -Mali ii, Izelay le gi ná-GALAGI, nii è poomugai. ⁴⁶ Za, G o GALAGI zaalai zu, nà v nisu è ma, gè è aa, gè ungi le e è a. Foloji a é li za, nà Filiseti b iti ma oomaiti k zu ga w niiti, ta d zuaiti k n gi. Naazu etea p ka kw ga GALA ka Izelay le . ⁴⁷ B b i nii p ka kw ga G o GALAGI a a nu izo, bo a z kp vaa la ba, aa kp in. Maz l , G o GALAGI a po ge ga k i, to a wol zu za gi yeezu.»

⁴⁸ Gaamago n , Filiseti nui t zeini ga ele t a, é a maa u a Davide a. Davide suvil ni ga izaak zu , é a li Filiseti nui laa omi su. ⁴⁹ Davide yeel ni ná- l i zu, é k tu ila se e, é pili ga ná-f l v l gi. K tui li n , é il Filiseti nui lo ala , é l n ungi zu, Filiseti nui ula unga, é laa zooi ma. ⁵⁰ Davide v ni pelei ana Filiseti nui ma, bo a z kp la ni zea, k ni ná-f l v l gi n , ta k tu ila kpe naa n a é Filiseti nui z ni la, é paa. ⁵¹ Davide iz ni, é zeeli Filiseti nui ma, é naa ná-bo a z kp i ula ma la agi zu, é n ungi le e ba. Filiseti nuiti ti kaai ma ga, ta- ulu ai zaa, ti elani.

⁵² Izelay le ta Zuda nuiti ti il ni Filiseti nuiti polu, ti a k eei loo, ti y ni Filiseti nuiti kp zu, ey su ti zeeli p tugi oba , ta Ekel n taa zi ida . Filiseti nui niiti ti ti aani, naati ma oomai vazani Saalayime elei ma,

ey su é zeeli Gate ta Ekel n. ⁵³ Izelay le nuiti ti ze eni Filiseti nuiti polu, ti ale ma naati ta- la ai zu, ti a naati zea ligiti se e. ⁵⁴ Davide Filiseti nui n ungi ze eni, é lii la Zeeluzal me. K l é naa ná-k z laiti puuni ná-se e otai wu.

⁵⁵ Si gi zu Sayile Davide aani la, é a li Filiseti nui laal ma, é ná-k ulu ai A en l aaza ani, é ma: «Zunu loungoi nii a ga ná-doun zunu?» A en l ni ma: «Ee, masagi, GALA ka kàazu, e elei è vulua la ga ite, gaamazu gè la naama vai w .» ⁵⁶ Masagi ni ma: «Gaaza a bo, è zunu loungoi nii k w .» ⁵⁷ Davide alegai ma ma, kpegai ma ga Filiseti nui aa, A en l loni tu , ti li Sayile b . Filiseti nui n ungi ni d zoni Davide ya. ⁵⁸ Sayile Davide aaza ani, é ma: «Doungo, doun zunu a ga e?» Davide goo aa oteni, é ma: «Nà ga a-woti nui Izayi ná-doun zunui, B teley me nui.»

18

Zonatan ná-n b i
é il Davide a

¹ Davide egai ma ga Sayile , Zonatan ilini Davide a ziima . É Davide n ni , e t i. ² Naama voloi, Sayile la ni eni Davide a, é a li k b , é Davide mak ni oba. ³ Zonatan ta Davide ti minaze e boni y zu, t ze i Zonatan Davide n ni , e t i. ⁴ É ná-se e wolai ulani ba, é fe Davide , naa ná-k ze eiti ba, é ná-bo a z kp i ta ná-kil giti feeni Davide , ta ná-saama iligi. ⁵ U n p Sayile a la Davide le e ná k ma , Davide ni v nisu naa ma, naa a é k ni, Sayile pil ni da ná-k nuiti unda. Davide ná-fai wola n ni b b i , ta Sayile ná-boti nu wolaiti.

Sayile toloi ula vai ga Davide

⁶ Davide egai ma ga Filiseti nui aa, ti alegai ma ma, ti ze e k zu , anzanuiti ti ulani Izelay le laaiti p su, ti masagi Sayile laa omi, ti a kuai wo, ti a guyei loo, ga koozun woo wolai, ti a tamadegiti ta g ing in ganigi ta iligaani g in. ⁷ Ti p ti ni guyei loozu ma ga koozun i, ti a ma: «Sayile v nini nu waagilagilagiti ma, Davide ma ge v ni nu waa uupuugiti ma!»

⁸ Sayile naama vai ze eni ga faa u, é yii aawana ga gola, é a isi ga: «Ta waa seizu uupuugiti feezu Davide ya, ti a waa seizu ilagilagiti fe zèa. Masadai n a é la d zea.» ⁹ É l ze i naama voloi ma, Sayile ni w l zu Davide a niina ga toloi.

¹⁰ Poluma voloi, GALA ge z nvu i gila te eni, é l Sayile zu, é t ze i ga é a kulak l ma vaiti bo ná-p l i wu. Davide ni ná-k nigi insu, e elei é ni k zu la z ma voloiti su. Sayile ná-kp in ni zoni zea. ¹¹ Sayile ná-kp in ilini, é a ma: «Nà s zu, gè kpad p l i a.» K l ná zeizu ni fele, Davide a ze e tu .

¹² Sayile luani Davide a, maz l G o GALAGI ni Davide olu, k l é ze ea t un polu. ¹³ Naa a é k ni, Sayile Davide maa oozani la a, é sei sala usu waagila (1 000) unda. Davide ta ná-sala usuiti, ti ena li k zu ti. ¹⁴ U n p Davide a la li ná, é ni zobogi z l su fai p su, maz l G o GALAGI ni polu. ¹⁵ Sayile naama v nifaama wolaiti kaai ma, ta ni ná-duai a. ¹⁶ K l Davide ná-fai wola n ni Izelay le , ta Zuda nu us iti p b , maz l to a é ni losu ti lu ta-vaiti su.

Davide Mikale vulu vai

¹⁷ Yeeta, Sayile ni Davide ma: «W in a mà ga gè dònun anzanu m ungi Meela e ve è ga vului, ni a na b ga k ulu a wola, è a lo G o GALAGI ná-k iti tu .» Naa wosu b ,é ni isi zu ga: «Nà i gè la paazu, Filiseti nuiti ka ti paazu.» ¹⁸ Davide goo aa oteni, é ma: «Nà ga leeni, aa tosu gele a é k l i a, Izelay le yooi zu, gè ga masagi n koi?» ¹⁹ K l si gi zeelii ma, ga Sayile ná-doun anzanui Meela e ve Davide ya ga anzai, k tatini, é fe Me la nui Adeliy le ya ga vului.

²⁰ Sayile ná-doun anzanui velesi i, nii daa ni ga Mikale, naa Davide n ni . Sayile m nigai ma, koozun ni ga gola. ²¹ Maz l é ni zu ma: «Nà feezu b ga vului, nii a k ,é b ga balii, Filiseti nuiti ti paa.» Sayile ni Davide ma olu: «Da zoo è ga r koi niina.»

²² Sayile ni ná-boti nu wolaiti ma, ti Davide ga pag , ti ma: «Da-vai n a masagi ta ná-nu us iti b . Va bu za ga è ga masagi n koi.»

²³ Sayile ná-boti nu wolaiti ti liini, ti naama wooiti daazeeli Davide ma. K l Davide ti woo aa oteni ga: «To a wo aazu ga faa go aa, ga r un gè ga masagi n koi? Nà ga bala nu n , ta tosu wola la bà.»

²⁴ Sayile ná-boti nu wolaiti ti liini, ti Davide ná-goo aa otegi laazeeli Sayile ma.

²⁵ Sayile ni ti ma: «À Davide ma: «Masagi la vulu z ng aizi zu ná-doun anzanui vaa zu. Nii n w in ma, naa a é ga, zunu ani laay ungila (100), Filiseti nuiti saama, naa a é zu ga ná-wana ulai sili nuiti ba.» » Sayile naa woni, nii a k , é Davide undaa ili Filiseti nuiti zea.

²⁶ Sayile ná-boti nu wolaiti ti aani, ti naa wo Davide ma. Naama wooi Davide n k ni, nii a k , é ga masagi n koi. Kui nii masagi toni, naa a é zeeli,

²⁷ Davide ta ná-k nuiti ti liini ti Filiseti nu unfeleg (200) a, ti naati ta-zunu aniiti daay giti te e. Davide aani ga ti p gaav nigai, é fe masagi ya, nii a k , é ga naa n koi. Sayile ná-doun anzanui Mikale veeni Davide ga anza.

²⁸ Sayile gaa aai ma ga G o GALAGI a Davide a, ta Davide n t i ná-doun anzanui Mikale , ²⁹ Sayile ná-dualuagi w l ni, é lo Davide a, é ni naa w inze ezu niina n yeen p .

³⁰ Naama zi gi zu, Filiseti undi iiti ti ni liizu ga k i, Izelay le nuiti daal ma. K l ti lii laa ilagila ga k i, Davide ena zobo s l gola, é le e Sayile ná-k ulu aiti p ba. Naa a é k ni, t i ulani gola.

19

Zonatan Davide maalobo fai

¹ Sayile ni ná-doun zunui Zonatan , ta ná-boti nu wolaiti, ga ti Davide a. K l Sayile ná-doun zunui Zonatan Davide n ni ga gola. ² É Davide oba vaa woni, é ma: «K Sayile a p ga é è a. Naa a é ba, w l ma, lina sobu, mina ula k l ma, l u. ³ Gá k , gá aazu ulazu, gi zi zi kpalagi naazu, è l uai ná. Nà zu k ga a-vai, gè kisu vai w , é il è a, gè a, gè bo è ma.»

⁴ Zonatan ni Davide maamus iti bosu k Sayile oba, é ma: «Masagi mina ga s ba nu ná-boti nui Davide ná-faa zu, maz l é la faa aazani è ma. K l ná-botii p k ga undaan è . ⁵ É ikulani z nvui zu, é li, é Filiseti nui a, naa ni ga un m faa wola, nii G o GALAGI k ni Izelay le p b . Da i è miná aani, è oozun naama vai zu. Lee vaa zu mu a li l zu kotoi naama zii zu, ga è s balala nui ma amai u, lee vaa zu a Davide a n fuun?»

⁶ Sayile woiloni Zonatan ná-kp iti ma, é ma: «Gè onaa G o GALAGI ma, nii é vulua, ga Davide la zaa.» ⁷ Zonatan Davide lolini, é naama iti p bo ma, é lo Davide lu , é lii la Sayile b . Davide ná-botii l zeini Sayile b ga m ungi ele.

Davide izo fai anzai Mikale

⁸ T i k i l zeini olu, Davide liini, é k i Filiseti nuiti ba, é v ni ti ma ga gola, naati ti ela ba.

⁹ Z nvu i nii G o GALAGI te eni, naal ni Sayile zu, é ni zeini ná-p l i wu, ná-kp in zoni zea. Davide ni zeini, é a k nig i in. ¹⁰ Sayile ni p ga é Davide z , é kpad p l i a ga ná-kp in. K l Davide l kp ni kp in lu , kp in ad p l i a. Davide iz ni, é ela. Ma idii n , ¹¹ Sayile keelaiti te eni Davide ná-p l la , ga ti ná mak , ti a paa sobui. K l Davide anzai Mikale boni ma, é ma: «Ni è la elani za idii, lina, è zaa.»

¹² É kulani fen t l i laa , é ze i. Davide elani, é li. Pele ana é ulani la.

¹³ Naa oluma, Mikale p l wu zalei ze eni, é da betei zu. É boli l i ze e, é d unba, é se ei ma.

¹⁴ Si gi zu Sayile keelaiti te eni da, ga ti Davide zo, é ni ti ma: «É la d ni.»

¹⁵ Sayile ti aa aleni ma, ga ti Davide t . É ni ti ma: «À z ná-betei zu, wo aa la p , nii a k gè paa.» ¹⁶ Keelaiti ti aleni ma olu, w l , p l wu zalei a é ni laani betei zu, boli l i laani unbu.

¹⁷ Sayile ni Mikale ma: «Lee vaa zu è yàavaai ani, è e sili nui a, é ela?» Mikale goo aa oteni, é ma: «T a k ai mà: <Z na, gè li. Ni naa laade, nà è aazu.> »

Davide ela vai Samiy le b

¹⁸ Davide ela elei ana, é li Samiy le b Lama. Nii p Sayile k ni, é naati p boni Samiy le ma. Naa oluma, ti feleg ti liini, ti ze i Nay te. ¹⁹ Nuiti ti liini ti Sayile ma: «W l , Davide a Nay te, Lama oba .» ²⁰ Sayile nuiti te eni ga ti Davide zo. K l ti liai ma, ti GALA goo wo nu ulugi aani, ti a kulak l ma vaiti bo, Samiy le loni ti lu , GALA Z nvui yeini ti ma, tiya alaa, ti a kulak l ma vaiti bo. ²¹ Sayile m nigai ma, é ta iligaa le eni m n , naati alaa, ti a kulak l ma vaiti bo. Sayile ta iligaa le eni ná zeizu za asi i, naati alaa, ti a kulak l ma vaiti bo. ²² Sayile i liini Lama. Seeliai ma zi ye e wolai ma, nii é Seeku taazu , é gaaza agi woni, é ma: «Mini a Samiy le ta Davide ti ná?» Ti goo aa oteni, ti ma: «Ta Nay te, Lama oba .» ²³ Diizu miná, GALA Z nvui yeini ma, t alaa pelei zu, é ni kulak l ma vaiti bosu, é a li, ey su é zeeli Nay te, Lama oba . ²⁴ Seeliai ma, é se ei ulani ba t alaa, é a kulak l ma vaiti bo, t alaa Samiy le aazu. É looni su ili, maa akai y ni laani zoi ma, naama voloi, ta ma idii. Naa a é k a, ti ni ma: «Sayile alaa kana GALA goo wo nuiti saama aa?»

20

Davide ta Zonatan ta-woolaamai

¹ Davide elani, é ze e Nay te, Lama oba . É liini, é Zonatan aaza a, é ma: «Leeni a gè k a? Nà-faa aazagi a ga leeni, kotoi gele a gè k a è- laal ma, é zu é pàa?» ² Zonatan goo aa oteni, é ma: «Naa li poun! È la zaa. K la d faa n p k ni, ni é la boni mà. Lee vaa zu mu k nii l uzu bà? Faa n p ge la naazu.» ³ Davide ni ma: «Nà onazu è ga è- kw ni ga b lai a ga e, to a isi ni n ga: <K ni Zonatan mina faa w niima vai zu, ni naa laade, zii a l .> K l gè onaa G o GALAGI ma, nii é vulua, ta a alaa ma, i è vulua, nà bosu è ma ga k lo daa ila n a é gi y zu gá saai.»

⁴ Zonatan ni Davide ma: «Nii n p è p , bo mà, nà k è .» ⁵ Davide ni ma: «Lina a é ga alu niin i ma v tii, maan gè daami wo masagi ná-ta alii a. K l va bu, gè li, gè l u d i zu, ey su foloi za asi i kp k .» ⁶ Ni è- a kaana ga gè la ná, a ma: «Davide màan n ga

gè e ba, é li fala ná-taazu B teley me. Maz l ná-p l ye ei p kazala ai ulazu, nii ta a kula kona-o-kona.» ⁷ Ni a na ma: «Naa ag ,» naazu ziil igi a b a-woti nui. K l , ni a yii aawanana, kw ga é devea ga é pàa. ⁸ Da woo iladai l ga ze naazu, r i gè ga a-woti nui, maz l de minaze ea ga n b i, G o GALAGI laaseigi zu. Ni nà ga s ba nu faa n p su, pàa a i, k l mina li ga ze è- .»

⁹ Zonatan ni ma: «Naama igi maa ooza bà poun! Ni nà kw na ga k ap é faa u ga e, nà bo è ma.» ¹⁰ Davide ni Zonatan ma: «Ni è- a è woo aa otena ga u a, a è te esu ga é bo mà?» ¹¹ Zonatan ni Davide ma: «Da, de li d i zu.» Ti feleg ti liini d i zu.

¹² Zonatan ni ma: «Gè minaze ea G o GALAGI laaseigi zu, Izelay le ná- GALAGI, ga lina, aa lina a le ena, niima yee alai n ma, nà k ooze aaza asu, gè ná-kisi iti kw . Ni ná-kisi iti pag , é il è a, naazu nà bo è ma. ¹³ K l , ni k ap é faa u ga e, gè la k ni, gè a bo è ma, G o GALAGI sò ná-zii aawanai p su. Nà e è a, è li ziil igi zu. G o GALAGI è a, e elei é ni la k a. ¹⁴ Ni nà d vulua, zi b ga G o GALAGI ná-woo iladai, nii a k gè mina za. ¹⁵ Da-woo iladai mina ze e màvofodaiti ba, an alaa, G o GALAGI a è zili nuiti p kulazu eteai zu.»

¹⁶ Zonatan minaze egi ni ti y zu ta Davide ná-p l ye ei. Kpegai ma, é ma: «Ni a minaze egi nii olo olona, G o GALAGI a è lo aga è zili nuiti ta- ak i.»

¹⁷ Naa oluma Zonatan ni Davide ma, é ona ga to an ey su . Maz l Zonatan Davide n ni e t i.

¹⁸ Zonatan ni ma: «Lina, ta kw su ga è la aani alu niin i ma v tii zu, t ze è-zeizu akai a zu lee. ¹⁹ Lina a le ena, li è l uni ná, si gi zu niima vaiti p t zeini la, a l u Ez le tui oba . ²⁰ Nà kil gi ilisu sa a k tui pelei, gè a tete anii ta ma. ²¹ Naa oluma, nà nà- boti zunu loungoi le esu, ga é ti ze e. Ni nà na ma: «W l , kil kaeiti ta è olu elei, ale ma, è ti ze e,» naazu, a zoo aazu, maz l fai p pag è lu . Gè onaa G o GALAGI ma, nii é vulua, ga faa n p ge la ná, nii a lua ba. ²² K l ni nà na zunu loungoi ma: «Li poun, kil kaeiti maa ooza è a,» naazu, li, maz l G o GALAGI a é p ga è li. ²³ Wooi ana de giliai ba, y zu, a-o, nà-o, G o GALAGI va bu, de y woo iladai zu, ey su .»

Sayile deve vai ga é Davide a

²⁴ Davide liini, é l u d i zu. Alu niin i ma v tii ula yeei, kp k i, masagi liini, é ze ta alii akala daami wosu . ²⁵ Masagi zeini seizu , a a ná p l ma, é oluzei p l i a, Zonatan ze é aa ote ma, A en l ze i Sayile oba, k l Davide zeizu akai ni de. ²⁶ Sayile la ni faa n p boni naama voloi, é ni isi zu ga naa a k z ba vai ta ni kazemazu. ²⁷ K l , f tii ma voloi velesi i, Sayile Davide zeizu akai aai ma m n , é Zonatan aaza ani, é ma: «To a ale gè la Davide aazu daami wosu , wogi, ta za?»

²⁸ Zonatan goo aa oteni, é ma: «Davide gòla màn n ga gè e ba, é li B teley me. ²⁹ K mà: «Nà è maan n zu, yee e bà, gè li. Maz l , gá zala a ulazu p l ye ei wu, gá-laazu, d i tòlig ma vai ma. Naa a é ba, va bu b , gè li gè aazula nà-nuiti ma.» Naa a é k a, Davide la f ti laamii woni è b .»

³⁰ Sayile wola yii aawanani Zonatan ma, é ma: «Da ga tu a ele u anzanui ta kololala anzanui ná-doun zunui. Gè su w ga è Izayi ná-doun zunui a ga è-w lai, a-unfe kana, è-lee ná-unfe ge lee. ³¹ K l , woilo nii ma,

gè bosu è ma: ni nu laali nuu a vulua, è la a ziil i su p , è la masadai z l ga ey su p . Naa a é ba, nu le e naa lu , ti so, ti aa la p , k ni é za.»

³² Zonatan k Sayile woo aa oteni, é ma: «Lee vaa zu é zaazu? Lee a é k a?» ³³ Sayile ná-kp in ilini ga é Zonatan z . Zonatan gaa aani naazu ga k deve ga é Davide aa. ³⁴ É wuze eni ga zii aawanai, é la daami woni naama voloi. T zeii zii ni zool zu ga Davide ná-faa, k ni poomusu ga gola.

Davideni ti vali vai ta Zonatan

³⁵ Poluma zobui, Zonatan liini d i zu, ti zolooni ná ma, ta Davide. Boti zunu loungo ila ge ni polu. ³⁶ É ni naa ma: «Biz , è li, kil kaeiti gè ti ilisu, è ti y .» Boti zunu loungoi iz ni, Zonatan kil kae ila pilini, é kpud naa maazu. ³⁷ Zunu loungoi maa u aai ma, kil kaei ad zu a, Zonatan ni ma: «Kil kaei maa ooza è a. ³⁸ Li ga suvil , mina y miná!» Zonatan ná-boti zunu loungoi m inti gaal ni ba, é li ga tiye mali ii . ³⁹ Zunu loungoi la ni faa n p gaa aani, k ni Zonatanni ta Davide a ti ni gaa aazu y zu. ⁴⁰ Zonatan ná-kil gi, ta ná-m inti feeni ná-boti zunu loungoi ya, é ma: «Li ga tiye taazu.»

⁴¹ Zunu loungoi liai ma, Davide ulani d uzu k tu zi igi olu , é n k ná zeizu sa a, Zonatan akala, é unpil zoi ma. Ti feleg ti n n ni, ti l bi w l zu, Davide ge wola w l ni. ⁴² Naa oluma, Zonatan ni Davide ma: «Li ziil igi zu. Gí z b la vai ma minaze egi zu, de feleg de boga y zu, G o GALAGI laaseigi zu, de ma: «G o GALAGI va bu, de y woo iladai zu, ey su , a-o, nà-o, ta de-mavofodaiti!»

21

¹ Davide wuze eni, é li, Zonatan alaa ge ale ma, é l taazu.

Davide ela vai Ayimeel ke b

² Davide liini N e, zala a ula nui Ayimeel ke b . Naa kaai ma, é daa omini ga kpalii, é gaaza a, é ma: «Lee vaa zu a ila è aazu, nu n p ge la è olu?» ³ Davide goo aa oteni, é ma: «Masagi tè eg keela ma, é : «Nu n p ge mina faa w niima vai zu, nii gè è le esu ma, ta devei nii gè feezu è ya.» Naa a é k a, gè adal a ga nà-nu us iti ga gi omi ná. ⁴ Daamiani kp gele a è ya ani? Bulu l lug ve zèa, aa nii n p a s l .»

⁵ Zala a ula nui goo aa oteni, é ma: «Bulu ili ge la zèa, k ni nii mak gai G o GALAGI . Da zoo ti ze ezuz, è li ga tiye a-nuiti b , ni ti la anzanu vaa ni niizu .» ⁶ Davide goo aa oteni, é ma: «Si n p su gi nii ala vai ta ma la, t ka gi ma, é il anzanu vai a. Ni gá na lia k zu ta n , nà-si poluiti p ta- z laiti p adeg , to a ud naa maazu, niima zi i zu.» ⁷ Zala a ula nui ulu adegai naati feeni Davide ya, maz l ta ili ge la ni ná. Bului naati fea ni de G o GALAGI , naa oluma ti ti ulani zala a ula la alii a, ti maavalibo fai zu ga ma niin i.

⁸ Naama voloi, Sayile ná-boti nui ta ni G o GALAGI ná-zala a ulazu , ga é fai ta aa ula ba, ti y zu ta GALA. É ni ga Ed me nu, daa ga D w ge, t a é ni ga Sayile ná-baala mak nuiti ta- undi ii. ⁹ Davide zala a ula nui Ayimeel ke aaza ani olu, é ma: «Kp in la è ya, aa bo a z kp ? Masagi ná-keela zi gi nii ga gaazuvil vaa, t a é k a gè la ná maaz l ni, gè a nà-bo a z kp ize e, aa k z lai ta ili.» ¹⁰ Zala a ula nui goo aa oteni, é ma: «Filiseti nui G liate ná-bo a z kp i a é , nii è paani Ela p tugi zu. Maaveleveleg se ei ta zu, to a laani

zala a ula ze ei olu . Ni a p ga è se e, se e, t ze i ta ili ge la gi
ya , k ni t n .» Davide ni ma: «Fe zèa, t ze i k ala la ná.»

Davide lii vai
Filiseti nuiti p b Gate

¹¹ Davide wuze eni, é ela Sayile a, naama voloi n . É liini Akise b , Gate masagi. ¹² Akise ná-boti nu wolaiti ti ni ma: «Davide la ga nii aa, zooi ma masagi? Nii l i ti ni guyei loozu b , ti a kuai wo, ti a ma: «Sayile v nini nu waagilagilagiti ma, Davide ma ge v ni nu waa uupuugiti ma?» »

¹³ Davide naama woosti se eni ga s elama vaa, é wola lua Gate masagi Akise a. ¹⁴ Davide ni ga olo a nui Filiseti nuiti gaazu, é a zee oz baiti k kpogiti ma, é a e daa agi a, naa a yei kp l i a. ¹⁵ Akise ni ná-boti nu wolaiti ma: «Wa kaazu wa i ga zunui t i n ungi ze ea ma! Lee vaa zu wo aazu la p ? ¹⁶ Bolo a nu ala ka é mà aa, wo aazu ga niima gelei ga é a olo a vaiti k gàazu? Wa isi zu ga nii al zu nà-p l i wu aa?»

22

Davide vai ga k lotu i

¹ Davide ze eni miná, é li, é l u Adulame ugi zu. K lointi ta ná-p l ye ei wu nuiti p ti m nigai ma, ti liini p b . ² Naa oluma, maan nuiti p , ta niiti kuyei ni ti ma, ta niiti ti oozu la ni n ni, naati p ti aal ni ba Davide oba, é ga ta- undi ii. Ti ni ga nu unnaanig (400) ala.

³ Davide ze eni miná, é li Misepee, Moa e yooi zu. É ni Moa e masagi ma: «Nà è maan n zu, ga k ni ta dèe ti a, ti ze i , ey su gè a sò pelei a, G o GALAGI .» ⁴ Davide liini ga k ta dee, Moa e masagi ná-koizu . Ti y ni miná si gi naa p su Davide k ni d ui zu.

⁵ Yeeta, GALA goo wo nui Gade ni Davide ma: «Gula d ui nii zu, ale ma, è li Zuda yooi zu.» Naazu Davide liini, é l Geel te l i zu.

Sayile Ayimeel ke aa vai
ta ná-p l ye ei wu nuiti

⁶ Sayile ni Gi ea, é zeini gizei ma, tamalise wului ma niinigi wu, ná-kp in zoni zea, ná-boti nuiti kakugai ma. É m nini ga ti Davide ta ná-nuiti kaa . ⁷ É ni ná-boti nuiti ma: «B nzam n nuiti, à woilo gòoi ma! Wa isi zu ga Izayi ná-doun zunui nuu a kpalagiti fe wo p zea, ta leez n eleiti? Wa isi zu ga to a wo ze i nu ungilagilagiti unda, ta nu waagilagilagiti unda aa? ⁸ Lee vaa zu mu, wo p wo yaavai l zu mà? Maz l wo tan p ge la boni mà ga dòn zunui ti, ta Izayi ná-doun zunui, Davide, ti minaze eni y zu. Wo tan p ge la yiizool ni ga é a d ga ze, ga dòn zunui a nà-boti nui laa ilisu mà, nii a k é bali l tù , e elei ade kaazu la za.»

⁹ Ed me nui D w ge, nii é ni Sayile ná-boti nu wolaiti saama, naa Sayile woo aa oteni, é ma: «Gè Izayi ná-doun zunui aa , é a N e, Ayitu e ná-doun zunui Ayimeel ke b . ¹⁰ Ayimeel ke G o GALAGI aaza ag Davide , é daamianigiti fe zea, é Filiseti nui G liate ná-bo a z kp i ve zea.»

¹¹ Masagi nuiti te eni, ga ti a ga Ayitu e ná-doun zunui Ayimeel ke, nii é ni ga zala a ula nui, ta ná-p l ye ei wu nuiti p , ti ga zala a ula nuiti N e. Ti p ti aani, ti l ga masagi. ¹² Sayile ni ma: «Woilo ga pag , Ayitu e ná-doun zunui!» Naa goo aa oteni, é ma: «Gòì log , màli ii.»

¹³ Sayile ma: «Lee vaa zu wa Izayi ná-doun zunui wo woyai l zu mà? Lee vaa zu è ului ta bo a z kp i veai zea, è G o GALAGI aaza a b , nii

a k , é wuze e dàal ma, é bali l tù , e elei é k zu la za?»
¹⁴ Ayimeel ke masagi woo aa oteni, é ma: «Da-woti nuiti saama,
 a é ga woo ila nu, ga Davide ele? É ga è-n koi, é ga è mak nui, naa p
 poluma t l i unfema wolai a zea a- l i wu aa? ¹⁵ Ma m un ge la ga
 nuu alaa, gè a GALA gaaza asu b . K l naa li poun! Gè la isi ni kaipa
 ga gè woya l è ma. T a é ba, mina niima as i la ùnma, aa nà-p l ye ei
 wu nu us iti unma, maz l gè la faa n p kw niima vai zu.»

¹⁶ Masagi ni ma: «Ayimeel ke, a zaazu, wa a- l ye ei wu nuiti p .»

¹⁷ Naa oluma masagi ni mak nuiti ma, ti ni koba : «À li, wo
 G o GALAGI ná-zala a ula nuiti paa, maz l tiya alaa ti g Davide
 a, ti a kw ni ga to a elazu, ti la boni mà.» K l , masagi ná-boti
 nuiti ti la ni k ni, ti a yeev u G o GALAGI ná-zala a ula nuiti
 ba. ¹⁸ Masagi ele ana D w ge ma: «Li, è zala a ula nuiti paa.» Ed me
 nui D w ge a é latini, é zala a ula nuiti paa. Naama voloi, zunu uul sa a
 maazu l lug (85) a é paani, niiti zala a ula ze ei ni ti ba. ¹⁹ É
 N e nuiti paani m n ga bo a z kp i, zala a ula nuiti ta-laazu . É
 t zeini zunuiti ma, é li anzanuiti, ta doungoiti p , naa iimi legiti ba,
 ta alaa nik iti, ta soovalegiti, ta baalagiti, é ti p paani.

²⁰ K ni A iataal, nii é ni ga Ayimeel ke ná-doun zunui, é ga Ayitu e ná-
 doun loin, naa ila kpe n a é zooni é ela, é li Davide b . ²¹ A iataal
 boni Davide ma ga Sayile G o GALAGI ná-zala a ula nuiti paa . ²² Davide
 ni A iataal ma: «Gè gaa aani ga Ed me nui D w ge a li n ti, é niima vaiti
 daazeeli Sayile ma, t zeí é ni N e naama voloi. Da- l ye ei wu nuiti
 saa vai ma ungi a é ga ze. ²³ Naa a é ba, y kòba, mina lua, maz l z i é
 z nvui aizi zu, to a a alaa è-y nvui aizi zu. K l ni a kòba, nà è
 mak ga pag .»

23

Davide Keyila taai unm vai

¹ Ti aani, ti Davide ma: «Filiseti nuiti ti k i laal a Keyila taai wu, ti
 a moloi unma molo lo azu .» ² Davide G o GALAGI aaza ani, é
 ma: «Nà zoo n i gè li, gè k i Filiseti nui niiti ba?» G o GALAGI
 goo aa oteni, é ma: «Ungo, li, a v nisu ti ma, è Keyila taai ula ti ya.»

³ K l Davide ná-nuiti ti ni ma: «Zuda yooi zu mu ka gi ná dualuagi zu, gá liina
 laal zu Filiseti nuiti bu Keyila, ta la a dualuagi a aa?»

⁴ Davide G o GALAGI aaza ani olu, G o GALAGI goo aa ote, é
 ma: «Wuze e, è li Keyila, maz l nà Filiseti nuiti d zu è yeezu.»

⁵ Davide ta ná-k nuiti ti a li Keyila, ti k i Filiseti nuiti ba, ti
 naati ta-logani ulugi zo, ti v ni naati ma ga gola. Uele ana Davide Keyila nuiti
 unm ni da. ⁶ Si gi zu Ayimeel ke ná-doun zunui, A iataal ni elazu la
 Davide b Keyila, é liini ga zala a ula ze ei ya, ti ni G o GALAGI
 aaza asu da.

⁷ Ti liini, ti Sayile ma: «Davide a Keyila.» Sayile ma: «GALA ge d a zèezu,
 maz l é l a bali a, ga dii vai é l taai naa zu, kpogi da, ta pilisuiti.»

⁸ Sayile ná-nuiti p gaal ni ba, ga ti li, ti Davide ta ná-k nuiti sei k l
 su, Keyila taazu . ⁹ Davide su w ni ga Sayile maa te ea, é ni zala a
 ula nui A iataal ma: «Ua ga zala a ula ze ei.» ¹⁰ Davide ni ma: «G o
 GALAGI, Izelay le ná-GALAGI, gè m niga ga Sayile a ele t zu ga é a,
 é Keyila taai olo olo r un maa ele ma. ¹¹ Keyila undi iiti ta aazu fèezu zea
 aa? T un ka aazu ga ite, e elei gè m nigai da, r i gè ga a-woti
 nui? G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI, zoo è naa l ga ze.» G o GALAGI
 goo aa oteni, é ma: «Ungo, to a aazu.»

¹² Davide ni ma olu: «Sayile a aana, Keyila undi iiti ta aazu gi le esu p aa, nà-o, nà-nuiti-yo?» G o GALAGI ma: «Ta wo le esu p .»

¹³ Davide ta ná-k nuiti ti ulani Keyila taai a. Ti ni ga nu und zita (600) ala, ti li ta zoo ti li ná. Sayile m nigai ma ga Davide ulaa taai a, é ná-k gi aa aleni ma.

Zonatan ná-daalimai

¹⁴ Davide zeelini Zife te ebai zu, é ze gize akama ná z l gai. Sayile ni gaizi zu folo-o-folo, k l GALA ge la ni feeni zea.

¹⁵ Davide su w ni ga Sayile il ga polu, ga é paa. É y ni G l sa, Zife te ebai zu. ¹⁶ Názu a Sayile ná-doun zunui Zonatan wuze eni la, é il pelei ma, ga é li G l sa, é Davide i d GALA ná-fai zu. ¹⁷ É ma: «Mina lua, maz l k Sayile, yee la zeelia è ma p . Da masadai zu Izelay le unda, r un gè ga a-zeikobai. K i su w ga zekana é zu la.» ¹⁸ Ti feleg ti minaze egi ni y zu, G o GALAGI aazu. Davide y ni G l sa, Zonatan ale ma ná-taazu.

Sayile oola vai Davide a

¹⁹ Zife nui tanigaa ti liini Gi ea, Sayile b , ti ma: «Davide l u gi zaama, d u G l sa, ada z l giti Gakila ize ma, te ebai zu l kp ma nu yeezazu . ²⁰ Ee, masagi, ni a p ga è Davide zo, a n , gá fe è ya.»

²¹ Sayile ti woo aa oteni, é ti ma: «G o GALAGI tuya loo wo , w i màaw in wo zogai. ²² Nà wo maan n zu, à li d , wo te esu ti kw , a é kaa? Maz l gè m nig ga kele eleg gola. ²³ À faiti buu t , wo d uzu ti kw , naa oluma wo a, wo ma aamai wo mà. Nà y wo olu, naazu ade li. Ni to a zooi zu, nà gaizi Zuda yooi ma zokogi p su.» ²⁴ Zife nuiti ti toni da Sayile lu , ti a li Zife. Naazu Davide ta ná-k nuiti, ti ni Maon te ebai zu, Zulud n ma tu n m i zu, nii é te ebai zu l kp ma nu yeezazu .

²⁵ Sayile ta ná-k nuiti ti liini gaizi zu. Davide m nigai ma, é yeini, é ze fasa izeiti saama, Maon te ebai zu. Sayile m nigai ma, é il ni Davide olu te ebai zu. ²⁶ Sayile ta ná-k nuiti ti ni zi zu gize akama gilazu elei, Davide ta n n iti ti a zi z la elei. Davide ni elazu ga suvil Sayile a. Sayile ta ná-k nuiti ti nina zeelizu Davide ta ná-k nuiti ma, ti a ti maa aku, ti ti zo, ²⁷ ey su keela zeeli Sayile ma, é ma: «Ua fala! Filiseti nuiti ti k i a zooi a.» ²⁸ Sayile aleni ma ga olu elei, é ze e Davide olu, é li, é Filiseti nuiti daa omi, ga k i. Naa a é k ni ti miná laasei p ni ga Zee aa w Vasai.

24

Davide l vai Sayile aa vai a

¹ Davide ze eni miná, é li, é ze En-Geedi, ada ti náti maaz l su aai. ² Sayile alegai ma ma, é ze e Filiseti nuiti polu, é m nini ga Davide a En-Geedi yooi ma le ebai zu. ³ É yeeloni nu waasa ag (3 000) a, niiti ti ga sala usu z z giti Izelay le yooi ná p su. T -o, naati-yo, ti li Davide ta ná-k nuiti gaizi zu, ey su ti zeeli D Woliiti Ta-Vasaiti ma.

⁴ É zeelini baala sasai ma, nii é ni pele oba , pugi ta ni miná. Sayile l ni pugi naa zu, ga é l d zu. Davide ta ná-nuiti ti ni pugi naa oma .

⁵ Davide ná-k nuiti ti ni ma: «P t yee alai a nii G o GALAGI ma minaze e boni, ga é è zili nui l è yeezu, nii a k nii n ai è , è naa la.» Davide wuze eni, é li, é Sayile ná-se ei laa ta le e ba, Sayile la looni ga naa. ⁶ Davide naa ai ma, zii do ani, t ze é Sayile ná-se e wolai ta le eni ba.

⁷É ná-k nuiti ma: «G o GALAGI màk , ga gè mina nii ala vai ta ey sup ,gè a yeeloo màli ii ma, nii G o GALAGI gul i ziaai ma, maz l G o GALAGI a é gul i ziaa ma.»

⁸Davide ná-k nuiti suzoni ga naama wooi, é la k ni, naati ti a vala Sayile a. Sayile wuze eni, é ula pugizu, é a li.

⁹Naa oluma, Davide wuze eni, é ula pugizu, é il Sayile olu, é a toli, é ma: «Ee, masagi! Màli ii!» Sayile w l ni olu, Davide il ni iibi a, é unpil zooi ma, é n k . ¹⁰Davide ni Sayile ma: «Lee vaa zu è woilosu naati goo ma, niiti ti zu è ma: <Davide a p é faa u ga e?> ¹¹Da i è naa aa za ga è- aazu z iti, ga G o GALAGI a za è l ni zèezu, pugizu. Ti a ni mà, gè è aa, k l gè è y g ná, gè ma: <Gè la yeeloozu màli ii ma, maz l to a G o GALAGI yiimaze eai la, nii é gul i ziaai ma.> ¹²Ee, k , w l na a-ze e wolai lak l gi a, é zèa. Ni gè a-ze e wolai lak l gi ta le ea ba, k l gè la è aani, gaa a ga naa ga sili vaa la kisu, aa buze e daal ma vaa, gè la alaa koto ni è laal ma. D un ka è gàizi zu ga è pàa. ¹³G o GALAGI a é zu ga tukp aale e nui de y zu, a-o, nà-o. G o GALAGI a r n i otokula è ma, k l r un gè la yeev uzu è a. ¹⁴E elei faalaalii l mai bosu la ga: <Su u nuiti n a su i a a ula ti zu.> K l , r un, zèei la a è laal ma. ¹⁵B a mu Izelay le masagi liizu daal magak i? B a è il su polu? Gil oomai, koe f f goi n . ¹⁶G o GALAGI a telebodai , t a é zu ga tukp aale e nui de y zu, a-o, nà-o, to a màalobo, to a tukp i lo b , é kùla è ya.»

¹⁷Davide egai ma ga naama iti bo Sayile ma, Sayile gaaza ani, é ma: «Dòun zunu Davide, a ka gè è woom nisu n i aa?» Sayile t zeini ga é a w l gola. ¹⁸Naa oluma, é ni Davide ma: «È lelebog , é le e r un ba, maz l è nu lai a b , r un gè faa i ga e. ¹⁹È nu lai ula k l ma za, nii è k zu b , t ze G o GALAGI a fèeni è ya, k l è la pàani. ²⁰Ni nui ta a ulana sili nui viliba, to a a z ná, é li yeema aa? Nii è k a b za, G o GALAGI i naama ulanumai ve è ya. ²¹Gè kw ga niina ga, a zu ga masagi, Izelay le masadai a ze ga pag è yeezu. ²²Gonana b , G o GALAGI laaseigi zu, ga è la màvofodai aale ea, naa oluma, è la k l i laaseigi alega.»

²³Davide onani Sayile . Sayile aleni ma ná-taazu, Davide alaa ta ná-k nuiti ti ale ma ti-l uzu .

25

¹Naama zi gi zu Samiy le zaani. Izelay le nuiti p ti aal ni ba, ti ná-saa w l i wo, ti maa uluni ná-taazu Lama.

Na ale faan wuu w talai vai ga Davide

Naa oluma, Davide il ni pelei ma, é li ga Palan te ebai zu ele. ²Zunui ta ni Maon, é ga kp t nu wola, k ligiti ti ni Kaalem le taa goi zu. Baalagi ni zea ga waasa ag (3 000), bolii zea ga waagila (1 000). Niima zi gi zu é ni Kaalem le, é a ná-baalagiti maale ai le e. ³Zunui nii ni ga Kal e mavofodai zu nui ta, daa ni ga Na ale, anzai laa ga A igayile. É ni ga ima anzanu, pagai alaa, k l sinigi ná-fai aani, su u.

⁴Davide m nini te ebai zu ga Na ale a ná-baalagiti maale ai le ezu. ⁵É yeeloni zunu loungo puug a, ná-nuiti saama, é ti ma: «À li Kaalem le, wo Na ale lu b . ⁶Wo ma: <È-zii zu ooza! Ziil igi è , a-o, a- l ye ei-yo, ta nii p é ga n . ⁷Gè m nig ga a a- aalagiti maale ai le ezu. Tama a- aala mak nuiti ti a gi a, gi la faa u

ni ga tiye, ti la alani ani n p ma, yee alai naa p su, nii ti k a Kaalem le. ⁸Ti aaza a ma, ta zoo ti bo è ma. Naa a é ba, yeezei nà-zunu loungoiti bu ga pag , t ze i gi aa gi zoolo f ti voloi ma. Naa maa ele ma, nii n p é è ya, naa ve gi ya, g i gi ga a-woti nuiti, gá è-loun zunui Davide.» »

⁹ Davide ná-zunu loungoiti seelii ma, ti naama woiti p daazeelini Na ale ma, Davide laaseigi zu. Naa oluma ti maa kp . ¹⁰Na ale ti woo aa oteni, é ti ma: «B a é ga Davide? B a é ga Izayi ná-doun zunui? Niizu boti nu m inm in ka elazu, ti ze e ta-lu k iti p b . ¹¹N un gè nà- ului, ta nà-zi i ze e, ta nà-suai, nii gè k ele t ai nà-baala maale a le e nuiti b , gè fe naama nuiti zea, niiti gè la ti-ze ezu w ?»

¹² Davide ná-zunu loungoiti ti oluazoni, ti ale ma, ti Na ale ná-kp iti p daazeeli Davide ma. ¹³ Davide ni naazu ná-k nuiti ma: «Wo ilagilagi p ge ná-bo a z kp i ili zaama.» Davide ta ná-nuiti p ti ta-wo a z kp iti gilini zaama. Nu unnaanig (400) a é il ni polu, nu unfeleg (200) y kas iti koba.

A igayile fai Davide a ga ná- imalai

¹⁴ Na ale ná-boti nu ila ge liini, é naama vaiti p daazeeli Na ale anzai A igayile ma, é ma: «Davide keelaiti te eg , ti ze e te ebai zu, ga ti gá-alam in lu , k l é la yeezeini ti wu ga pag . ¹⁵Nui naati ma, ti ni ga nu ag gi , ti la faa u n p k ni ga giye, ani n p ge la ulani gi ya, yee alai naa p su, nii gi k ni ti oba. ¹⁶Kpidii folo a, ti a gi ma ga si igi, yee alai naa p su, nii gi k ni ti oba, gi a baalagiti k n kula. ¹⁷Naa a é ba, isi naazu ga pag , nii a k , maz l ni è la faa ni, maan i a é aazu gá-alam in , ta ná-p l ye ei. T ma, to a ga nu aka, nu la zooga faa n p bosu ma.»

¹⁸ A igayile suvil ni, é ulu unfeleg (200) ze e, k l woole feleg d i zu, baala d lug niiti ti ele t a ni de niina, k ganii zu l lug ani ae eegai zu, leez n v i zee ungila (100), ta koole oole f i ma uun ba unfeleg (200), é ti p daani soovalegiti k ma. ¹⁹É ná-boti nuiti ma: «À lo tù , nà wo olu.» Sinigi Na ale la ni faa n p kw naama vaiti su.

²⁰É ni zeini ná-soovalegi ma, é a yei, gizei ni gaazu lu . Naazu ma Davide ta ná-k nuiti ti a a ga p pelei, gaamago é aani naati kakala.

²¹ Naazu Davide egai ga ma: «Gè nii ligiti mak g n fuun te ebai zu, ga ta mina loo ya, é nà-faa ag i zuloa ga faa i. ²²GALA ge sò ná-zii aawanai p su, ni é zo za ma, é li lina , nà zunu ila kpalaa z ná vulua Na ale ná-p l i wu.»

²³ A igayile Davide aai ma, é ulani ná-soovalegi ma ga suvil , é aazuyei zoi ma, é n k Davide wu. ²⁴Naa oluma é looni k wu, é ma: «Màli ii, va bu ga niima vaa i p ge ga ùnma as ! Va bu, r i gè ga a-woti anzanui, gè è , woilo gòo ma. ²⁵Màli ii, mina w l nu akai Na ale a, maz l daaseigi sog z z : daa a ga Na ale, polu ga nu akai, tama ele ana é zi zu la. N i gè ga a-woti anzanui, gè la zunu loungoiti kaani, niiti è ti le eni. ²⁶K l gè onaa G o GALAGI ma, nii é vulua, ta a alaa ma i è vulua, ga G o GALAGI a é pele esaga è lu ga è mina l nu aa vaa zu, aa è a potokulai . Màli ii è zili nuiti p ti ga Na ale ele. ²⁷Yeezei veb anii nii wu, gè aa la, è gaa w zunu loungoiti ba, niiti ti è olu, màli ii. ²⁸Soma è nà-faa i zuvaay b , r i gè ga a-woti anzanui. Dàa da ga G o GALAGI a masadai veezu è ya, a-o, a- l ye ei-yo, maz l màli ii a losu

zu G o GALAGI ná-k vaiti su. Ni nu a w l na è zi elei a, è-zii ma voloiti su, nu la è a ga s ba nu. ²⁹ Ni nui ta a il na è olu ga é è aa, G o GALAGI a-GALAGI a màli ii è-y nvui mak oba, nii a k è y fulu nuiti saama. K l to a è zili nui y nvui ili ya poun, e f l v l ka ani ili ya. ³⁰ Si gi zu G o GALAGI esu la ga faa ag i naati p k è , niiti é minaze eai ga tiye è , é è ga Izelay le ná-totu i, ³¹ màli ii è-yii la l a è oo zu, aa è a nimiza maga è a nu aani n fuun, aa è a potokulai . Si gi zu G o GALAGI esu la ga faa ag i è , màli ii, iz sù, r i gè ga a-woti anzanui.»

³² Davide ni A igayile ma: «Mamagi a G o GALAGI , Izelay le ná-GALAGI, nii é è le ega za dàa omisu. ³³ Tuya a è ma a- imala ag i ma vaa zu, tuya a è ma alaa è pele esa fai zu tù ga gè mina nu aa, gè mina potokulai . ³⁴ Gaamazugè onaa G o GALAGI ma, Izelay le ná-GALAGI, nii é vulua, ga é pele esag tù ga gè mina faa u ga e. Ni naa laade, ni è la ni dàa omini fala, é zo niizu ma, é li lina sobui , zunu ila kpalaa ge la m ni y ga vulua Na ale ná-p l i wu.» ³⁵ Davide yeezeini veb anii wu, nii A igayile aani la p , é naa ma: «Gale ma, è li a- l i wu, ziil igi è . Gè è woom niga, gè yeezei bu, e elei è bogai la mà.»

Davide A igayile ze e vai ga anza

³⁶ A igayile zeelii ma, é kaani ga Na ale a f tii ulazu e masa. Gola oozun ni, d i sogai, é la ni faa n p boni naa ma, ey su sobui. ³⁷ K l sobui, Na ale ná-d i ulaai ma gaazu, anza naama vaiti p boni ma, niiti ti le egai. Na ale yii do ani, suvidi. ³⁸ Folo puug le egai ma, G o GALAGI do ani, é za.

³⁹ Davide m nigai ma ga Na ale zaa, é ni ma: «Mamagi a G o GALAGI , nii é màaloboga, si gi zu Na ale ni pòmusu la. Mamagi a b , é pele esaga tù , ga gè mina faa u . T a é Na ale ná-faa u as i la t unma.»

Naa oluma, Davide keela le eni A igayile ma ga naa ga anza. ⁴⁰ Ti zeelini A igayile b Kaalem le, ti ma: «Davide gi le eg è b , maz l to a p ga è ga anza.» ⁴¹ É wuze eni gaaman , é n k zoi ma, é ma: «K ele t , ga gè ga du i, gè a màli ii ná-boti nuiti k iti maagba.» ⁴² Naa oluma é wuze eni, é ze soovalegi ma, é il pelei ma ta Davide ná-keelaiti, ná-boti anzanu l lug a é maazaani. Uele ana é ni la ga Davide anza.

⁴³ T i Davide Zizeley le nui Ayinoame ze eni, ti feleg ti ni ga Davide anzaiti.

⁴⁴ Mikale nii é ni ga Davide anza m ungi, naa k Sayile feeni Paleti ga vului, Layise ná-doun zunui, nii é ni ga Galime nui.

26

Davide l vai olu Sayile aa vai a

¹ Zife nuiti ti liini Gi ea, ti Sayile ma: «Davide l u Gakila izei ma, te ebai oba .» ² Sayile liini Zife te ebai zu, ga é Davide aizi . Nu waasa ag (3 000) a é ni polu, niiti ti ga sala usu z z giti Izelay le yooi ná p su. ³ É ná-k la ai uuni Gakila izei ma, te ebai oba pele laa . Naama zi gi zu Davide ni iizu te ebai zu. É m nigai ma ga Sayile il g polu, é a gaizi te ebai zu, ⁴ é n n giti te eni d uzu, é kw ni naazu ga Sayile aa ga ite.

⁵ Davide wuze eni, é il pelei ma, é zeelini Sayile ná-k gi uuni ná, é w l ga pag , é Sayileni daazu a, ta ná-k ulu ai A en l,

N l ná-doun zunui. Sayile ni laani k la ai zaama , ná-sala usuiti ti laani maa oolii zu.

⁶ Davide G te nui Ayimeel ke lolini, ta A isayi, Seluya ná-doun zunui, Zoa e k loin, é ti aaza ani, é ti ma: «Wo zaama, gá a gi liizu Sayile b ,k la ai zu?» A isayi ma: «N un,k ele t ga de li.»

⁷ Davide ta A isayi ti l ni k b i zaama ga kpidii, ti Sayile aani laani zaamazú ,k la ai zu, ná-kp in ad ai unbua zooli ma. A en l ta sala usuiti ti laani maa oolii zu.

⁸ A isayi Davide ma: «GALA ge è zili nui l a za è yeezu. Va bu gè s ga kp in, ná ila n , felesi vaa la ba.»

⁹ K l Davide ni A isayi ma: «Mina paa! Maz l a a yeeloo naama nui ma, nii GALA ge yiimaze eai la, é gul i ziaai ma, ma nui ga s balala nu?

¹⁰ Gè onaa G o GALAGI ma, nii é vulua, ga G o GALAGI i a é nii y nvui ze ezu ga saai, aa é undaa ili k i zu. ¹¹ G o GALAGI kizo naa ma, gè a yeev u naama nui a, nii é gul i ziaai ma. Kp in n ze e, nii é unbua , ta zi woolei, de li.»

¹² Davide kp in ta zi woolei ze eni, niiti ti ni Sayile unbua , ti a li. Nu n p ge la ti aani, nu la looni ga ná, tan p ge la alaa wuunni, ti p ti ni iizu, maz l G o GALAGI iim ni wolai le eni ga tiye.

¹³ Davide p tugi maale eni, é lo gize unma oozama, ti y zu ooza ta Sayile ná-k la ai. ¹⁴ É t zeini ga woo ula N l ná-doun zunui A en l ma ta ná-k b i, é ma: «A en l, è la gòo aa otesu?» A en l ni ma: «B a ga e, i è ainsu masagi woizu?»

¹⁵ Davide kp i ze eni olu, é A en l ma: «Da ga zunu ite ite, è ala n p ge la Izelay le, lee vaa zu mu è la masagi mak ni, è-mali ii? Maz l nu us iti saama nui ta aa , ga é è-mali ii a-masagi aa. ¹⁶ Nii è k ai, é la ani. Gè onaa G o GALAGI ma, nii é vulua, ga wo maan ga wo za, maz l wo la masagi mak ni, wo-mali ii, nii G o GALAGI gul i ziaai ma. W l na! Mini a masagi ná-kp in ta ná-zi woolei ti ná, niiti ti a unbua ?»

¹⁷ Sayile Davide wooi w ni, é ma: «Dòun zunu Davide, è-wooi a gè m nisu aa?» Davide goo aa oteni, é ma: «Ungo, masagi màli ii, gòoi a è m nisu.» ¹⁸ É ni ma: «Lee vaa zu màli ii il su pòlu, r i gè ga ná-boti nui? Lee a gè k a? Faa i gele a é ga s gi? ¹⁹ Niizu, màli ii, soma é woilo gòoi ma, r i gè ga ná-boti nui: Ni G o GALAGI a é è laa ilisu mà, naazu é soma é yeezei zala a ila bu, naa ziil i, k l ni nuiti ka ti è laa ilisu mà, G o GALAGI a ma nuiti foovo, maz l ta kp zu ga ti kùla zooli a za, nii G o GALAGI feai ná-nu us iti zea ga t n , k e ta zu mà: «Li, è gala kiligiti d bi.» ²⁰ K l , ee! Mà amai mina u kae G o GALAGI aazu poluma, maz l Izelay le masagi lii ga k i koe f f go n laal ma, e ta kakalo kp zu gizeiti ma.»

²¹ Sayile ainni, é ma: «Gè kotoi a. Gale ma è a, dòun zunu Davide, maz l gè la m faa u n p k a ga e, t ze i z nvui viz ga za è aazu. Gimalala vaa a gè k ai, gè faa aaza golai a.» ²² Davide goo aa oteni, é ma: «Masagi, a- in a é , a-woti nui gila ge a é se e.

²³ G o GALAGI a s p ná-telebodai, ta ná-woo iladaì zul n gi ve zea, maz l G o GALAGI a è veeni zèa za, k l gè la vaani bu, gè a yeev u naa a, nii ná-gul i ziaai ma. ²⁴ E elei è-y nvui viz ga la gàazu za, nà alaa z nvui viz ana kae G o GALAGI aazu, é kùla kidaa iligi p su.» ²⁵ Sayile ni Davide ma: «G o GALAGI tuya loo è , dòun zunu Davide. Da aazu faa wola m in m in k zu, nii n p at ze i, ti p su a n .»

Naa oluma Davide liini ga pelei, Sayile alaa ge li ná-taazu.

27

Davide l u vai olu
Filiseti nuiti p b

¹ Davide isi ni, é ma: «Yeeta Sayile a aazu v nisu mà, é pàa. Nii pagai ga gèk , naa a ga gè ela, gè li, gè l u Filiseti nuiti ta-yooi zu, nii a k Sayile loo o gàizi zu Izelay le yooi zu, naazu kùla ana zea.» ² Davide wuze eni, ta nu und zitai (600) niiti ti ni ba, ti li Maoke ná-doun zunui Akise b , Gate masagi. ³ Davide ta ná-k nuiti ti liini, ti ze Gate masagi Akise oba, s p ta ná-p l ye ei, Davide alaa, anza feleg iti ti ni zea, Ayinoame Zizeley le nui, ta Kaalem le nui A igayile poanzai, nii Na ale z ni. ⁴ Ti liini, ti naa laazeeli Sayile ma, ga Davide ela, é li Gate. Sayile loo oni Davide aizi vai a.

⁵ Davide ni Akise ma: «Ni a k è faa b , seizu ve zèa d zu laai ta zu, nà li, gè ze ná. Maz l é la ga faa ag ga r i gè ga a-woti nui, gè ze è oba, masa taai zu.» ⁶ Naama voloi n Akise Sikelage laai veeni zea. T a é k a Sikelage ni la ga Zuda masagiti t n ey su za. ⁷ Davide k ni Filiseti yooi zu ga kona gila, alu naanig .

⁸ Davide ta ná-k nuiti ti ni liizu, ti a k i Gesuul nuiti ba, ta Giileze nuiti, ta Amal ke nuiti, nu us i niiti ti ni zoi naazu kaite Suul letegi, é zeeli Ezipete yooi w pelema . ⁹ Davide ni naama yooi zu olo olosu, é la ni zunu aa anzanu y su vulua. É ni aazu ga baalagiti, boliiti, nik iti, soovalegiti, m iti, ta se eiti, a la alena ma, é ni liizu Akise b . ¹⁰ Akise ena Davide aaza a, é ma: «B ni ka za wo k i ai ti a?» Davide ni goo aa otesu, é ma: «Zuda yooi l kp ma nu yeezazu ,» aa «Yelaamey le yooi l kp ma nu yeezazu ,» aa «Ken yooi l kp ma nu yeezazu .» ¹¹ Davide la ni nu n p z su vulua, é ni ga zunu, aa anzanu, é a lii la Gate , maz l é ni zu ma: «Ti mina poluvaawo bo ga s gi a nii aa nii.» Naa n a Davide ni k zu, yee alai p daawu, nii é k ni Filiseti nuiti ta-yooi zu. ¹² Akise laani Davide la ga gola, é a ma: «Davide w inze ea ná-nuiti ma, Izelay le nuiti, to a y su bù , é a botii b .»

28

¹ Naama zi gi zu Filiseti nuiti ti ta- b i aal ni ba, ga ti k i Izelay le a. Akise ni Davide ma: «K ni è kw ga a-o, a-nuiti-yo, wa zu gi pelei k i nii zu.» ² Davide ni Akise ma: «Naa ag , a aazu kaazu, r i gè ga a-woti nui, nii gè aazu k zu.» Akise ni Davide ma olu: «Gè è ze ea ga màk nui, ey su .»

Sayile lii vai

g v laawoole e anzanui ta b

³ Ná laay zu, Samiy le zaani, Izelay le p ge ná-saa w l i wo, ti maa ulu ná-taazu Lama. Sayile g v laawoole e nuiti p kulani Izelay le yooi a, ta niiti g v iti ti elela ele vaiti bosu ti ma.

⁴ Filiseti nuiti ti aal ni ba, ti ta- la ai u Sun me. Sayile Ize- lay le p gaal ni ba, ti ta- la ai u Gile oa. ⁵ Sayile Filiseti nuiti ta- la ai aai ma, dualuagi soni, sasu alini gola. ⁶ Sayile G o GALAGI aaza ani, k l G o GALAGI la k ni, é a goo aa ote, ga segiti, aa gaaza a s laiti, aa GALA goo wo nuiti maa ele. ⁷ Sayile ni ná-boti nuiti ma: «À anzanui ta aizi b , nii a zoo é g v iti daawoole e, gè li p b , gè gaaza a.» Ná-boti nu wolaiti ti ni ma: «Anzanui ta a En-D l, nii a a g v iti gaaza a.»

⁸ Sayile maavaliboni, é se e iligaa loo ba, é zunu feleg il olu, ti li En-D l, ti zeelini anzanui b ga kpidii, Sayile ma: «Nà p ga è elela ele vaiti bo b , ga è g v i ta laawoole e b , nii gè zu, è toli.»

⁹ Anzanui ni ma: «È su w s ga Sayile g v laawoole e nuiti kula zoi a, ta niiti g v iti ti elela ele vaiti bosu ti ma, a zu è balii l tù aa? Sàa vai a è p aa?»

¹⁰ Sayile onani G o GALAGI laaseigi zu, é ma: «Gè onaa G o GALAGI ma, nii é vulua, ga faa u n p ge la ula niima vai zu, é a zeeli è ma.»

¹¹ Anzanui ni ma: «B a è zu gè toli è ?» Sayile ma: «Samiy le loli b .» ¹² Si gi zu anzanui Samiy le aani la, é wola ainni, é Sayile ma: «Lee vaa zu è yaavazu? Da a è ga Sayile.»

¹³ Masagi ni ma: «Mina lua, k l gele a è kaazu?» Anzanui ma: «Galagi ta ma zii a gè kaazu, é a ula zoi wu.»

¹⁴ Sayile ma: «K elei a ale?» Anzanui goo aa oteni, é ma: «K wola l i e de, é l zu, maavelevelegai ga se ei.» Sayile kw ni ga Samiy le e, é unpil ni zoi ma, é n k .

¹⁵ Samiy le ni Sayile ma: «Lee vaa zu è ná-doo ogi zu olo ologai? Lee vaa zu è tòlisu?» Sayile goo aa oteni, é ma: «Nà zii l wolai zu, Filiseti nuiti ti k i laal a bù, G o GALAGI ma ge ze ea bà, é la gò aa oteni ga GALA goo wo nuiti aa segiti maa ele. Gè è lolig ga nii nà k , è naa l ga ze.»

¹⁶ Samiy le ma: «Lee vaa zu mu è tòlisu, ni G o GALAGI l a è a, é a ga è zili nui? ¹⁷ G o GALAGI naa laazeelia, nii é ni gè bo è ma. É masada ulaa è ya, é fe è oba nui ta ya, Davide ya. ¹⁸ T i è la k ni, è a olo G o GALAGI ná-devei , elei é ni zu, é yee la Amal ke nuiti ma, ná-zii aawanai zu, è la naa ni. Naa a é k a, G o GALAGI è zosu la ani za. ¹⁹ G o GALAGI a v l wol zu Filiseti nuiti zeezu, a-o, Izelay le nuiti-yo. Da-o, è-lointi-yo, wa aazu p pelei lina, G o GALAGI a Izelay le b i p d Filiseti nuiti zeezu.»

²⁰ Gaamago Sayile y ni loni, é loo zoi ma, maz l é wola luani Samiy le laawooi a. Naa olu, t i é la ni daami woni foloi, ta kpidii, z b la m ni zea.

²¹ Anzanui aani Sayile oba, é ka ga naa wola lua , é ni Sayile ma: «P t , n i gè ga a-woti anzanui, gè woiloga è-woo ma, gè ikula z nvui zu, gè naa , nii è boga mà. ²² Da alaa woilona, a-woti anzanui wooi ma: gè ulu u a ila k ele t è , è mi, nii a k è z b z l , è wuze e, è il pelei ma, è a li.»

²³ Sayile l ni, é ma: «Gè la daami wosu.» K l ná-boti nuiti, ta anzanui, ti ini da, Sayile ma ge woilo ti-woo ma. É wuze eni zoi ma, é zeì betei zu.

²⁴ Anzanui nik okpagi aani, nii é ni zea, é a mak , é ulu vuk ize e, é gaay , é kp t ga uluiti, nii l la su. ²⁵ Anzanui daamianigi naati feeni Sayile ta ná-boti nuiti zea. Ti egai ma ga daamii wo, ti wuze eni, ti li ma idi naa n .

29

Filiseti nuiti ti Davide aa ale vai ma

¹ Filiseti nuiti ti ta- b i p gaal ni ba Af ke, Izelay le ná-k la ai u zi ungi oba , nii é Zizeley le. ² Filiseti undi iiti ti maa u ani ga ta-nu ungilagiti, ta ta-nu waagilagiti. Davide ta ná-k nuiti ti il ni masagi Akise olu, ti ni oluzu elei. ³ Filiseti undi iiti ti ni ma: «B ni ka ga E ulu nui niiti?» Akise ti woo aa oteni, é ti ma: «Davide e, Izelay le masagi Sayile ná-boti nui, é folo m inm in, ta kona m inm in k a kòba, gè la d s kaani, nii nu a peelala su, é l zeì paa yee ma, é zeeli za ma.»

⁴ K l Filiseti undi iiti ti yii aawanani Akise ma, ti ma: «Zunui nii aa ale ma, è sei ai ná. É mina yei gi olu k zu , é mina a zu ga gi zili nui k zi gi zu. Nii la aazu mali ii n k su, k ni é gá-nu us i ta le e naa .»⁵ Davide nii n laade ti ni guyei loozu b , ti a kuai wo, ti a ma: «Sayile v nini nu waagilagilagiti ma, Davide ma ge v ni nu waa uupuugiti ma?»

⁶ Akise Davide lolini, é ma: «Gè onaa G o GALAGI ma, nii é vulua, ga a ga s le nu, n b ga gè a è a kòba, ade a l , ade a ula, ada k b i, maz l kaipa è aani kòba, gè la d è-z kaani, è y ga su za zeelia. K l , è maayo ge la Filiseti undi iiti b .⁷ Naa a é ba, ale ma, è li, ziil igi è , nii a k Filiseti undi iiti wanama vaa mina .»

⁸ Davide ni Akise ma: «Lee a gè k a mu, leeni a è kaai bà, r i gè ga a-woti nui, é l ze i pàa yee ma è oba, é zeeli za ma, nii a k gè mina li, gè a k i màli ii zili nuiti daal ma?»

⁹ Akise Davide woo aa oteni, é ma: «Gè kw ni ga è n b , e GALA ná-geezu eela, k l Filiseti undi iiti ka ti ai mà: «É la il su gi olu k zu .»¹⁰ Naa a é ba, à wuze e lina sobuzobu, a-o, a- alam in ná-boti nuiti-yo, niiti ti il gai è olu, à wuze e sobui, woza zu a na kala, wo a li.»

¹¹ Poluma voloi sobuzobui, Davide ta ná-k nuiti ti wuze eni fala, ti ale ma Filiseti nuiti ta-yooi zu. Filiseti nuiti ti liini Zizeley le.

30

Amal ke nuiti ti loo vai Sikelage zu

¹ Amal ke nuiti ti k i ni Sikelage a, ta Zuda yooi a, l kp ma nu yeezazu . Si gi zu Davide ta ná-k nuiti ti zeelini la foloi za asi i Sikelage, ti kaani ga ti taai olo olog , ti galaai ga abui. ² Ti anzanuiti soni, ta niiti p ti ni taazu , doungo kpakolo ba. Ti la ni nu n p paani, k l ti ti zoni, ti pele zo, ti a li. ³ Davide ta ná-k nuiti ti zeeliai ma taazu , ti taai aani galaai. Ti-anzanuiti, ta ti-loun zunuiti, ta ti-loun anzanuiti, ti zogai ga k lu iti, ti li ga tiye. ⁴ Davide ta nu us iti ti ni polu, ti t zeini ga ainga, ti a w l , ey su z b i p ge ula ti ya. ⁵ Ti Davide anza feleg iti p soni ga du i, Ayinoame Zizeley le nui, ta A igayile poanzai, nii Kaalem le nui Na ale z ni.

⁶ Davide yii wola l ni, maz l nu us iti ti ni zu, ti s ga k tui, é za, t ze i ti ilagilagi p ti yii ni zool zu ga ti-loun zunuiti, ta ti-loun anzanuiti ta-vai. K l Davide alivaani G o GALAGI ma, ná-GALAGI, é z b niin z l ni olu.

⁷ Davide ni zala a ula nui Ayimeel ke ná-doun zunui A iataal ma: «Da ga zala a ula ze ei, nii G o GALAGI aaza asu da.» A iataal aani la, é fe zea. ⁸ Davide G o GALAGI aaza ani, é ma: «Nà zoo n i gè il niima nuiti polu? Nà il na ti olu, nà ti zum n n i?» G o GALAGI goo aa oteni, é ma: «Dil ti olu, a ti zum nsu, nii p ti liai la, è ti p unm .»

⁹ Davide ta ná-nu und zitaiti (600) ti il ni pelei ma. Ti zeeliai ma Bez l k tu i ma, tanigaa ti y ni miná. ¹⁰ Davide il ni n pelei ma, nui naati polu, ta nu unnaanig (400), nu unfeleg (200) z iti ti l ni, ti la zooni ti a Bez l k tu i ud , naati ti y ni miná.

¹¹ Ti Ezipete zunui ta aani d i zu, ti so, ti lii la Davide . Ti ului veeni zea, é mi, ti zi i ve zea, é le, ¹² ti koole oolegi ma waa v i ta veeni zea, ta zee feleg leez n v i zu. Kpegai ma ga daamii wo, é z b z l ni, maz l é k ni ga folo sa ag , ta kpidi sa ag , é la daami wosu, é la lezu.

¹³ Davide gaaza ani, é ma: «B ná-nu a ga e? Mini a è ze ezu ná?» É goo aa oteni, é ma: «Nà ga Ezipete zunu loungo, Amal ke zunui ta ná-du a ga ze, folo sa ag a nà-du k i tòi ya, maz l gè la d ni. ¹⁴ K i a gi liai gi too, Kel te yooi zu l kp ma nu yeezazu , Zuda yooi, ta Kal e yooi l kp ma nu yeezazu , gi abui log alaa Sikelage a.» ¹⁵ Davide gaaza ani, é ma: «Da k è lo tù , de zeeli k gi naa ma?» Ezipete zunu loungoi ni Davide ma: «Gona b GALA daaseigi zu, ga è la pàa, ta è la fèa nà-du k i ya, naa a na, nà lo è lu , de zeeli ti ma.»

Davide zi vai Amal ke nuiti bu

¹⁶ É loni Davide lu , ti zeeli Amal ke nui naati ma, ti vazagai naama you y zu , ti a daamii ta kp lei wo, ti af tii ula, koozun i maa ele ma, é l ze naama ani m inm ingi vaa a, nii ti soni k i zu, Filiseti yooi, ta Zuda yooi zu. ¹⁷ Davide k i ni ti a gosui, é y ti aazu, ey su poluma voloi kp k i. Tan p ge la ulani zea, k ni zunu loungo unnaanig iti (400), niiti ti zeini m iti k ma, ti ela. ¹⁸ Davide naati p unm ni, niiti Amal ke nuiti ti ti ze eni, é anza feleg iti alaa unm ni. ¹⁹ Ti la ni alani nu ila kpalaa ma, doungoa zu, kpakologaa zu, zunu loungo, aa anzanu loungo, nii p é zoni k i zu, ti la alani gilazu alaa ma. Nii p ti kulani ti ya, Davide aleni ma ga ti p . ²⁰ Davide togani l l giti, ta ma aazagiti soni, nui niiti ti ni loni togani ulugi naati tu , ti ni zu ma: «À ka, nii a Davide sogai k i zu.»

K zoganii aa w vai

²¹ Davide zeelini nu unfeleg iti (200) ma, niiti ti l ni, ti la ni zooni ti a il polu, ti y ni Bez l k tu i b . Naati ti aani Davide laa omisu, ta nui niiti ti ni polu. Davide maa u ani ti a, é ti lu . ²² Nui niiti ti ni Davide olu, nu iti ta nu akai tanigaa ti ni ti zaama, ti a ma: «T i ti la ade maazaani k zu , nii p ade sogai k i zu, t n la ba, k ni ti-anzaiti, ta ti-lointi n a ta ve ti ya, ti a li.» ²³ K l Davide ni ti ma: «K lointi, à mina naa , ga nii G o GALAGI feai ade ya, maz l é ade mak ga, é naati d ade yeezu, niiti ti laal ai ade wu. ²⁴ B a é woilosu wo-woo ma niima vai zu? Z i diai k zu , ta nii z gai kas iti koba, t n i a zu ga ele, ti gaa w y zu ma.» ²⁵ Dele ana è ni la, é l ze naama voloi ma, é li ga naa lu elei, ti naa ni ga t gi, ta devei Izelay le yooi zu, zaa aza t gi naa a ná.

²⁶ Davide liai ma Sikelage, aniiti ti zogai k i zu, é naati gaa w ni, é ta le e b laiti ma, Zuda undi iiti, é ti ma: «Wo-zabai aa, kulaai anii naati su, ti zogai k i zu, nii k ai G o GALAGI zili nuiti daal ma.» ²⁷ Dele ana é k ni la Beet le geleiti b , é ta le e Lam te undi iiti ma ti l kp ma nu yeezazu yooi zu, é ta le e Yatiil undi iiti ma. ²⁸ É ta le e Al w l undi iiti ma, ta Sifem te undi iiti, é ta le e Esetemoa undi iiti ma. ²⁹ É ta le e Lakale undi iiti ma, é ta le e Yelaamey le laa wolaiti su undi iiti ma, ta Ken laa wolaiti su undi iiti ma. ³⁰ É ta le e G lema undi iiti ma, ta B l-Asan undi iiti, é ta le e Atake undi iiti ma. ³¹ É ta le e Gee el n undi iiti ma, ta kpein Davide ta ná-k nuiti ti le eni ná.

31

Sayile zaa vai

(1 D l S i 10:1-12)

¹ Filiseti nuiti ti k i ni Izelay le nuiti ba. Izelay le nuiti ti elani ti a, ti-ma m inm in ge zaani ti zaama, Gile oa gizei ma. ² Filiseti nuiti ti aa oteni ga ite ite Sayile ma, ta ná-doun zunuiti. Ti ná-doun zunuiti paani: Zonatan,

A inada e, naa Malekisua a. ³ K i aa oteni Sayile n ma niina. Kil pili nuiti ti kaani, é wola lua.

⁴ Sayile ni ná-k z la ze e nui ma: «Da-wo a z kp i ula ma la agi zu, è pàa, nii a k tatip l olulala nui niiti ti mina a pàazu, ti a aa ula mà.» K l naa la ni k ni, t ze i é ni alizu ga dualuagi. Sayile i a ná-bo a z kp i ze e, é l ga. ⁵ Ná-k z la ze e nui kaai ma ga é zaa, t alaa é l ni n n ma wo a z kp i a, ti p ti za.

⁶ Dele ana Sayile ta ná-doun zunu sa ag iti ti zaani la folo ila kpegi, ta ná-k z la ze e nui, é ná-k nuiti ba. ⁷ Izelay le nui niiti ti ni p tugi olu elei, ta z iti ti ni Zulud n olu elei z ma akei ma, ti kaai ma ga Izelay le b i ela, ta Sayile ná-dointi ba, ti za, tiya alaa ti ulani ta-laaiti su, ti ela. Filiseti nuiti ti aani, ti ze naama laaiti su.

⁸ Poluma voloi Filiseti nuiti ti aani k l i zu, nii a k ti poomaiti k ligiti se e. Ti Sayile ta ná-doun zunu sa ag iti ma oomaiti kaani Gile oa gizei ma. ⁹ Ti Sayile n ungi le eni ba, ti ná-k z laiti se e. Naa olu ti ta-v nifaamai ma wooi laazeeli Filiseti yooi ná p su, daazeeli nu us iti ma ta ta-ganigiti ta- l iti bu. ¹⁰ Ti Sayile ná-k z laiti daani Asetaateiti ta- l i wu, ti ma oomai z l B te-San zi igi a.

¹¹ Si gi zu Galaade yooi zu Ya eese laa eaiti, ti naa m nini da, nii Filiseti nuiti ti k ai ga Sayile, ¹² k nu z z giti ti a, naati ti il ni pelei ma, ti i piin zi zu, ti a, ti Sayile ma oomai ula B te-San zi igi a, ti ná-doun zunu sa ag iti ma oomaiti se e alaa, ti li ga tiye Ya eese, ti ti ala miná. ¹³ Ti ti-ma aeiti se eni, ti naati maa ulu, tamalise wului wu, nii é Ya eese. Naa oluma, ti zugi zoni folo l fela laawu.

Samiy le
Ná-S i Velesi i
DAVIDE NÁ-MASADAI

*Sayile ta Zonatan
ti zaa vai wo fai Davide ma*

¹ Sayile nina zaani, si gi zu Davide aleni ma la, é a, é zeí Sikelage, kpegai ma ga v ni Amal ke nuiti ma. É folo feleg ni Sikelage. ² Foloi za asi i, zunui ta ulani Sayile ná-k la ai zu, é a, k ba ze eiti bali aliai ga, fufiligi uuni n ungi ma. Seeliai ma Davide oba, é looni zoi ma, é n k Davide wu.

³ Davide gaaza ani, é ma: «Mini a è ze ezu ná?» É goo aa oteni, é ma: «Pèla , gè ze e Izelay le ná-k la ai zu.» ⁴ Davide ni ma: «Lee a k ai? Nà è maan n zu, bo d mà.» Naa ni ma: «Izelay le b i izaak i a, ti zunu m inm in paa ti zaama. Sayile i ta Zonatan ti zaa.»

⁵ Davide zunu loungoi naa aaza ani, nii é ni poluvaawogi wosu, é ma: «È kw g ale ga Sayile ta ná-doun zunui Zonatan ti zaa?» ⁶ Zunu loungoi goo aa oteni, é ma: «Soloog n kpein ga gè a Gile oa gizei ma, gè Sayile a, é a z l ga ná-kp in ma ungi, k wotoloiti ta soo iz zala usuiti ti a maa u a ba. ⁷ É w l ni olu, é kà, é tòli, gè ma: «Yoo, masagi.» ⁸ É gàaza ani, é mà: «B a ga e?» Gè ma: «Nà ga Amal ke nu.» ⁹ É ni mà: «Maa u a bà, è pàa. Maz l gaazulatigi sòga, an ni z nvui a d sù.» ¹⁰ Gè maa u ani ba, gè paa, maz l gè kaani ga é la m y nvua ná-tooí olu ma. Naa oluma gè masa b l gi ula unma, gè balai ula zeei a. Tiya aa, pàa ga tiye màli ii .»

¹¹ Davide ba ze eiti soni, é ti ali ali ga. Koba nuiti p ti ta-ze eiti bali alini ga ga k ele. ¹² Ti saa w l i woni, ti maaw in, ti zugi zo ey su kp k , Sayile ta Zonatan ta-vaa zu, naa G o GALAGI ná-k b i a, ta Izelay le nuiti p ta-vaa zu, niiti ti zaani k i zu.

¹³ Davide zunu loungoi aaza ani olu, nii é poluvaawogi woni ma, é ma: «Mini nu a ga e?» Naa goo aa oteni, é ma: «K a ga Amal ke zunui ta, nii paai seik mai ma zoi nii zu.» ¹⁴ Davide ni ma olu: «Lee vaa zu è la luani, è yeemaalega, è naama nui aa, nii G o GALAGI yiimaze eai la, é gul i ziaai ma?»

¹⁵ Davide ná-k nui gila tolini, é ma: «Da, è paa.» K nui Amal ke nui naa aani. ¹⁶ Davide ni ma: «È zaa vai ma ungi a ga a i, maz l a a è maal a, si gi zu è a la ma: «Nà a gè naama nui aa, nii G o GALAGI yiimaze eai la, é gul i ziaai ma.» »

*Saa w l wuyei Davide tooni
Sayile ta Zonatan ma*

¹⁷ Davide saa w l wuyei nii t ni, é too Sayile ta Zonatan ma. ¹⁸ É devei veeni ga ti Zuda mavofodaiti p kala ga ma guyei. Guyei e daa ga «Kil gi.» S «Telebo nui ná-s i» zu.

¹⁹ Izelay le, a- nu wolaiti ti zaa, a- izeiti ma!

To a ale k ulu a wolaiti toai?

²⁰ À mina ma wooi laazeeli Gate, ma wooi mina wo Asekal n koi y zu ti, nii a k Filiseti anzanu loungoiti ti mina oozun , nii a k tatip l olulala nuiti ti-loun anzanuiti ti mina guyei loo,

ti a a kuai wo.

²¹ Ee, Gile oa gizeiti, du u mina m u wo ma, ta tona,
tii n p ge mina m wo- akama ti, é a a t .
Maz l ná a aa ulaai ná k nuiti ta- z p giti ma,
Sayile ná-k z p gi, nii gul i la m ziaa ma ey su p .

²² Zonatan ná-kil gi la a ulazu olu, aisa é a sili nuiti paa,
é la a ze ezuk itis b i lu ,
Sayile ná-bo a z kp i la a aa alesu ma,
k ni a la losu na.

²³ Sayile ta Zonatan ti a n ni nuiti b , ti-zii ma voloi p su,
ti la alaa aa w ni saai zu.
Ti zuvil ni, é le e ko iti ba,
ti aa a, é le e zalaiti ba.

²⁴ Izelay le anzanu loungoiti, à w l Sayile ná-faa zu,
nii é a se e iingiti toozu wo ba, ti agai,
é a zanu s laiti gilizu wa-ze eiti ba.

²⁵ To a ale k ulu a wolaiti toai k i zaama?
Naa ale, Zonatan zaai gize unma ?

²⁶ Zii a l zu kòozu a-vaa zu, Zonatan,
k loin, b la ag i nii gola a n ni b .
Da-w la vai wola a ani r un b ,
é a é le e anzanui ná-n b i a.

²⁷ To a ale k ulu a wolaiti toai?
To a ale k nu wolai niiti undaa iligai?

2

*Davide ze i vai
ga Zuda masagi Gee el n*

¹ Naama vaiti poluma, Davide G o GALAGI aaza ani, ga ni to a zoo liizu,
é ze i Zuda laa wolai gila su. G o GALAGI goo aa oteni, é ma: «Ungo,
a zoo liizu.» Davide ma: «Taai ma gele zu?» G o GALAGI ma:
«Gee el n.»

² Davide liini zeizu miná ta anza feleg iti, Zizeley le nui Ayinoame, ta A igayile,
poanzai nii Kaalem le nui Na ale z ni. ³ É liini alaa ga ná-k nuiti p , ta
ta- l ye eiti, ti li, ti ze i Gee el n maa oolii zu laaiti su. ⁴ Zuda nuiti ti aani
miná, ti gul i zi Davide ma ga é ga Zuda masagi.

Davide m nini ga Ya eese nui niiti ti Galaade, ti Sayile maa ulu . ⁵ Davide
keelaiti te eni ti ma, é ti ma: «G o GALAGI tuya loo wo , t ze i
woo iladai naa a, nii wo k a wo-mali ii Sayile , ga wo maa ulua.
⁶ G o GALAGI i alaa zoo é nu lai ta woo iladai wo
. Nà wa-nu lai ala wo . ⁷ À z b ze e, wo ga
gaa aa nu wolaiti. Wo-mali ii Sayile zaa, k l à su w ga Zuda nuiti ti gul i
zi mà, ga gè ga ta-masagi.»

*Ise aale ze i vai
ga Izelay le masagi*

⁸ Naama zi gi zu, Sayile ná-k ulu ai, N l ná-doun zunui A en l liini
ga Sayile ná-doun zunui Ise aale Ma anayime taazu . ⁹ É liini, é d ga naa
a é ga masagi Galaade, Asuul, Zizeley le, Efelayime, ta B n zam n yooiti unda,
su u a zu Izelay le yooi kpein. ¹⁰ Sayile ná-doun zunui Ise aale ná-konagi ni
ga puunaanig (40), si gi zu é zeini la ga Izelay le masagi. Kona feleg a é k ni
masadai zu. K l Zuda wolodamaiti ti ilini Davide a. ¹¹ Davide masadai ni
Zuda wolodai unda kona d fela, alu d zita laawu Gee el n.

Tetele k i Zuda ta Izelay le y zu

¹²N l ná-doun zunui A en l ta Sayile ná-doun zunui Ise aale ná-k nuiti ti ze eni Ma anayime, ti a li ga Ga a n ele. ¹³Seluya ná-doun zunui Zoa e ta Davide ná-k nuiti alaa ti il ni pelei ma, ti zeizu feleg p ti omi kpoigi oba nii é Ga a n, ti lopele t , z iti ti lo zi olu , z iti alaa ti lo zi olu .

¹⁴A en l ni Zoa e ma: «Nà p ga a-zunu loungoi tanigaa ta r n i tanigaa ti k ga gilagila.» Zoa e ni ma: «Zèe a bu.» ¹⁵K nu puug maazu feleg (12) ulani B nzam n ma wolodamaiti saama, ta Sayile ná-doun zunui Ise aale letegi, sala usu puug maazu feleg (12) ula Davide ná-k nuiti saama. ¹⁶K nui ilagilagi zili nu zoni n ungi a, é bo a z kp il ko kakama , ey su ti p ti loo ma. Ti Ga a n oba miná laasei p ni ga Bo a Z kp Balagi. ¹⁷K i wuze eni ti y zu, é i. Davide ná-nuiti ti zi ni A en l ta Izelay le nuiti bu naama voloi.

¹⁸Seluya ná-doun zunu sa ag ni sala usuiti saama: Zoa e, A isayi, ta Azay le. Azay le ve ani ma, é iz , e dopai é d i zu. ¹⁹É il ni A en l olu, é a kp . É il ni naa olu, é la ze eni polu, é a li ga yeezazu ele aa zu ele. ²⁰A en l ungi latini, é gaaza agi wo, é ma: «Azay le, a a è pòlu?» Azay le ma: «Ungo, nà e.» ²¹A en l ni ma: «Li ga yeezai, aa i, è il sala usu zunu loungoi nii gila polu, è ná-k z laiti kula zea.» K l Azay le la ni k ni, é a ze e polu. ²²A en l ni ma olu: «Ze e pòlu, lee vaa zu è òli zu è aa vai ma? Nà zoo ale gè w l è-li Zoa e aazu?» ²³K l Azay le la ni k ni, é a ze e polu. A en l ná-kp in ma ungi l Azay le ogi zu, é ula ga polu elei. É looni gaama, é za ná n . Nu n p a la zeelina Azay le zaai ná, k ni a la lo.

²⁴Zoa e ta A isayi ti il ni n A en l olu, foloi daazu kpein ti a zeeli Ama ize ma, Giya letema , Ga a n te ebai zu elei. ²⁵B nzam n nuiti ti aal ni ba, ti un ma A en l oba , ti gize unma zo. ²⁶A en l a woo ula Zoa e ma, é ma: «Ade la loo oga k i zu laal ma ga bo a z kp i? È la gaa aazu ga niima vaiti gaa elagi a ga faa u? Lee a è maa unsu, è a bo a-nuiti ma ga ti ze e ti-lointi polu?» ²⁷Zoa e goo aa oteni, é ma: «Gè onaa G o GALAGI ma, nii é vulua, ni è la ni ni ana, nà-nuiti ti a y su wo zu ey su lina sobu.» ²⁸Zoa e pu ugi v ni, k b i p ge loni, ti loo ok i a ta Izelay le nuiti kp vai a.

²⁹A en l ta ná-k nuiti ti zi ni naama idii g l in, Zulud n ma tu n m i zu, ti zeeli Zulud n ma, ti kpud , ti Bitelon maale e, ti zeeli Ma anayime.

³⁰Zoa e ze eai ma A en l olu, é ná-k b iti p gaal ni ba. É ula Azay le olu, nu puug maazu taa uug (19) iligaa a ti la ni ni toligi ma, Davide ná-nuiti saama. ³¹K l Davide ná-nuiti ti nu unsa ag nu uul zita (360) aani B nzam n nuiti ta A en l ná-nuiti saama. ³²Ti liini ga Azay le ma oomai, ti maa ulu k ná-kabai zu B teley me. Zoa e ta ná-k nuiti ti iini piin zi zu, ti zeeli Gee el n geelaalaosu .

3

¹K il bini Sayile ná-p l ye ei ta Davide ná-p l ye eiy zu, k l Davide ná-p l ye ei z b i ni liizu ga w l a, Sayile ná-p l ye ei z b i ali ga l l ga.

Davide ná-doun zunuiti
ti z l ni Gee el n

² Davide doun zunua z l ni Gee el n. Ma m ungi laa ni ga Amen n, Zizeley le nui Ayinoame ná-doun zunui. ³ Felesi i laa ga Kileya e, A igayile ná-doun zunui, Kaalem le nui Na ale ná-poanzai. Sa asi i laa ni ga A esal me, Maaka ná-doun zunui, Gesuul masagi Talemayi ná-doun anzanui. ⁴ Naanisi i laa ga Ad niya, Gagite ná-doun zunui. D lusi i laa ni ga Sefatiya, A itale ná-doun zunui, ⁵ ta d zitasi i laa ga Yiteleyame, Davide anzai Egela ná-doun zunui. Davide ná-doun zunuiti kana, ti z l ni b Gee el n.

A en l ili vai Davide a
⁶ K i ai ma Sayile ná-p l ye ei ta Davide ná-p l ye ei y zu, A en l losu maa akpani Sayile ná-p l ye ei wu. ⁷ Anzai ni Sayile ya, nii é la vuluni ga z iti k ele, daa ga Lisepa, Aya ná-doun anzanui. Ise aale a zeli lo A en l ma, é ma: «Lee vaa zu è laai k anzai oba?» ⁸ Naama woiti ti wola wanani A en l ma, é Ise aale ma: «Da kàazu ga gil , nii é botii zu Zuda aa? Kaite nà woo iladai zu è- Sayile ná-p l ye ei , naa k lointi ba, ta b laiti. Gè la vaani bu, è a loo Davide yeezu. Da a è faa aaza daazu ùnma za, anzanui nii maa ele ma. ⁹ GALA ge sò ná-zii aawanaiti p su, ni gè la losu kpein k ni, naa laazeeli vai zu, nii G o GALAGI minaze ea la Davide , é konai wo maazu, ¹⁰ é to a Izelay le ta Zuda masadai ulazu Sayile ná-p l ye ei ya, é fe Davide ya, é l zei Dan, é li Beel-See a.» ¹¹ Ise aale la ni zooni é a goo aa ote ga woo ila kpalaa, maz l é ni wola luazu ba.

¹² A en l keelaiti te eni Davide ma, é ma: «B ili ka n n ga zooni nii? De minaze e k y zu, nà zoo gè è a, gè Izelay le p tati è ma.»

¹³ Davide ni ma: «Zèè a bu, da minaze e y zu, k l faa ila kpe maazu: a na aa, k ni è a d ga Sayile ná-doun anzanui Mikale.»

¹⁴ Naama zi gi zu, Davide keelaiti te eni Sayile ná-doun zunui Ise aale ma, é ma: «Ànzai Mikale ve zèa, nii gè fuluai ga Filiseti nuiti ta-zunu ani laay ungilagi (100).»

¹⁵ Ise aale Mikale ze eni sinigi Paletiy le b , Layise ná-doun zunui.

¹⁶ Paletiy le il ni polu, é a w l , é y ni polu, ti zeeli Ba ulime. Ti zeeliani ma niina, A en l ni ma: «Galena ma, è li.» É aleni ma.

¹⁷ A en l ni Izelay le wolaiti p , é ti ma: «Kaite w in a wo ma ga Davide ga wa-masagi. ¹⁸ Yee alai zeelia, wo naama wotiiti k . Maz l G o GALAGI minaze e , é ma: «Nà-boti nui Davide a gè nà-nuiti Izelay le nuiti unmu su ga maa ele, gè ti ula Filiseti nuiti zea, ta ti zili nuiti p zea.» »

¹⁹ A en l ni ana n B nzam n mavofodai . Naa oluma é liini Gee el n, é naama vaiti daazeeli Davide ma, nii ti zooloni ma ta Izelay le nui m taiti, naa B nzam n mavofodai zu nuiti ba. ²⁰ É zeelini Davide b Gee el n, ta zunu uufeleg iti (20), niiti ti maazaani. Davide daami wola ele t ni ti p b . ²¹ A en l ni Davide ma: «Nà liizu, gè Izelay le nuiti p gaal ba a-zobogi wu, màli ii masagi, minaze egi a wo y zu, a masadai , elei n p è p la.» Naa oluma Davide yee eni A en l a, é li ziil igi zu.

Zoa e A en l aa vai

²² Su la oozani, Zoa e ta Davide ná-nuiti ti a unkula, ti ze e k ma ta. Ti aani ga ani m inm in, niiti ti ti zoni k i zu. A en l la m ni Davide b Gee el n, maz l Davide eni ba, é li ziil igi zu. ²³ Si gi zu Zoa e ta ná-si poluiti ti zeelini la, ti ni ma: «N l ná-doun zunui A en l a aani masagi b , naama ge e ba, é li ziil i su.» ²⁴ Zoa e liini masagi b , é ma: «Lee a è k ai? A en l aa è b , un è z ná, é li yeema. ²⁵ È N l ná-doun zunui A en l w s ! Ni paa è

b ,naa a n ga é è yaava, é è lii eleiti ta è aa eleiti kw ,naa oluma é naa p kw ,nii è k zu.»

²⁶ Zoa e ulani masagi b ,é keelaiti te e A en l olu. Ti A en l aa aleni ma, é ze e zi ye ei b z lig ,nii é Sila. Davide w faa la ni naa zu. ²⁷ A en l alegai ma ma Gee el n, Zoa e liini la d uzu, taai ma zi ida oozu elei, e a d uzu vaa wosu naa ma. Ti zeeliai ma miná, Zoa e bo ai l ni A en l ogi zu, é paa, nii a k é de ei Azay le aa vai otokula.

²⁸ Davide naama wooi m nigai ma, nii k ai, é ni ma: «Nà-o, nà-masadai-yo gi-z ge la N l ná-doun zunui A en l zaa vai zu G o GALAGI aazu ey su . ²⁹ Ma as ip ka laazu Zoa e ta ná-p l ye ei unma! Mavofodai zu mina ala p ga: kala a kole nu, aa gee nu, aa nui a z l su ga tukp i, é a zi , aa nii a za ga bo a z kp i, aa nui daamianigi a e alasu zea.»

³⁰ Zoa e ta de ei A isayi ti A en l aani, maz l é ti-le ei Azay le aani Ga a n i zu.

³¹ Davide ni Zoa e ta k nuiti p ma, ti ni polu: «À wo ba ze eiti bali ga, wo maa ili ga saa w l wo se ei, wo A en l ná-saa w l i wo.» Davide ni zi zu pooma esui olu elei. ³² Ti A en l maa uluni Gee el n, Davide kpeei ulani bu. Ey su nu us iti p ti ni koba, ti a w l . ³³ Masagi saa w l wuyei nii looni A en l ma, é ma:

«Lee vaa zu è zaai, A en l, ga nu akaiti saa elei?

³⁴ È-yeeiti su la a ilini, y l la a è- iti su, k l è-ma oomai loo , e nui nii toosu nuiti ti valaai ba.»

Nu us iti p tit zeini ga w l a olu. ³⁵ Naa oluma s p ge ini Davide la ga é daami wo, si gi zu foloi ni ná la d , k l é konai nii woni, é ma: «GALA ge sò ná-zii aawanai p su, ni nà ulu u a ila kpalaa miina, aa gè daamiani n p mi, foloi a é da.» ³⁶ Nu us iti p ti faa w ni, é lo naa a, ti va bu, e elei ti ni vaazu la masagi vai p bu. ³⁷ K b iti p ta Izelay le p ge kw ni naama voloi ga masagi z ge la N l ná-doun zunui A en l ná-saa vai zu.

³⁸ Masagi ni ná-boti nuiti ma: «Wo su w n i aa, ga masa gila ta é ga nu wola ila, naa a toai za Izelay le? ³⁹ Masa gul i zi mà, k l z b wola la d zèa. Seluya ná-doun zunui niiti ma, ta ga z b su nu wolaiti. G o GALAGI i faa u nui zala, é zoloo ná-faa i ma.»

4

Ise aale zaa vai

¹ Si gi zu Sayile ná-doun zunui Ise aale m nini la ga A en l zaa Gee el n, z b i ulani zea, ta dualuagi Izelay le nuiti p soni. ² Zunu feleg ni Ise aale ná-devei wu, ti ga k kundi iiti, gilagi laa ni ga Baana, z i laa ga Leeka e, ti- ni ga B nzam n nui Limon, Beel te taazu nu ni de. (Beel te ni ga B nzam n nuiti po. ³ Beel te nuiti ti elani, ti li, ti zei Gitayime, ti-mavofodaiti ta d miná zaa aza.)

⁴ Zunu loun ila ge ni Sayile ná-doun zunui Zonatan , k feleg i p maal f gai. Zizeley le i ma zi gi zu, kona d lug a é ni zea. Sayile ta Zonatan ti zaa wooi aai ma, doun zo anzanui se eni, é ela la, é y gaazuvil i zu, é too, naa feleg iti ti ula bu. Daa ni ga Mefi aale.

⁵ Beel te nui Limon ná-doun zunui feleg iti Leeka e ta Baana ti l ni Ise aale ná-p l i wu folo gaal gai, naa ni laani folo iim nii zu. ⁶ Ti l ni p l

oozu e ta molo ze ezu, ti bo ai u kogi zu. Naa olu Leeka e ta k loin Baana ti elani, ti li. ⁷ Ti l ni p l oozu , si gi zu é ni laani la, é a loo o ná-betei zu daa l i wu, ti paa. Ti n ungi le eni ba, ti iz la, ti i piin zi zu Zulud n ma tu n m i zu. ⁸ Ti liini ga Ise aale n ungi masagi Davide Gee el n, ti ma: «Sayile ná-doun zunui Ise aale n ungi a, è zili nui Sayile nii é a è aizi zu ga é è aa. G o GALAGI màli ii masagi n n i otokulaa Sayile ta mavofodaiti ma za.»

⁹ Davide Beel te nui Limon ná-doun zunu feleg iti goo aa oteni, Leeka e ta Baana, é ti ma: «Gè onaa G o GALAGI ma, nii é vulua, nii é ún m gai, é kùla kidaa iligiti p su, ¹⁰ z i é aani p Sikelage, é Sayile zaa vai wo mà, é ni kaazu ga woo niin ag a é daazeelizu mà, gè ni ti so, ti paa, naa a é ni ga ná-woo niin ag i zul n gi, nii gè feeni zea. ¹¹ Si gi zu mu faa u nuiti wo s balala nui aazu la ná-p l i wu, daazu , gè la ma amai maa aaza aboga wo ma aa, nii é wo-yeeiti ma? Nà wo ulazu zoi a!»

¹² Gaamago Davide devei veeni ná-nuiti zea, ti ti aa, naa oluma ti ti-yeeiti ta ti- itite eti a, ti ti z l Gee el n kpoigi oba . Ti Ise aale n ungi ze eni, ti maa ulu A en l ná-kabai zu Gee el n.

5

Izelay le masagi Davide

(1 D l S i 11:1-3)

¹ Izelay le wolodamai z iti p ti aani Davide b Gee el n, ti ma: «Ada ga zii ila, ta ama ila. ² Kaite Sayile ná-masadai ma zi gi zu gi unda, a a è ni losu Izelay le ná-k iti tu . G o GALAGI minaze eni è , é ma: «Da a è zu ga ná-nu us i Izelay le maa nui, è ga ná-totu i.» ³ Izelay le wolaiti p ti aani masagi Davide b Gee el n. Miná a ti minaze ek ni ná y zu G o GALAGI aazu. Ti gul i zi ni ma, k vai zu ga Izelay le p ma masagi.

⁴ Davide ná-konagi ni ga puusa ag (30), si gi zu é zeini la ga masagi. Kona uunaanig (40) a é k ni masadai zu. ⁵ É kona d fela ta alu d zita ni Gee el n, Zuda wolodamaiti unda, é k ga kona uusa ag maazu sa ag (33) masadai zu Zeeluzal me, Zuda ta Izelay le wolodamaiti p unda.

Zeeluzal me zo fai

(1 D l S i 11:4-9;

14:1-2)

⁶ Masagi ta ná-k nuiti ti liini Zeeluzal me laal ma, nii a k ti k i Yee use nuiti ba, niiti ti ni zeini naama yooi zu. Naati ti ni Davide ma: «È la l a taai nii zu p ! Maz l an gaazu ole nuiti ta d kpu nuiti ta è laa ili.» Naa olu ni ga Davide la l a taazu p . ⁷ K l Davide Siy n zoni, taai nii mak gai ga si i gaa oozagiti, ti ná laasei p ga «Davide ná-taa wolai.»

⁸ Naama voloi, Davide ni ná-k nuiti ma: «Z i é p é zi Yee use nuiti bu, é le e n ga zi yei elei, é zoi wu, to a zeeli ti ma, d kpu nui ta gaazu ole nui niiti w inze e mà.» Miná a faalaalii naa ze eni ná ga: «Gaazu ole nui ta d kpu nui ti la l ap l i wu.» ⁹ Davide zeini taazu , é ná laasei p ga «Davide ná-taa wolai.» É ta ni taai z b i ag ap l iti ta si igiti, niiti é ti loni maa oolii zu. ¹⁰ Davide z b i ni liizu ga w l a, tama G o GALAGI Fai-P -Mali ii ni ba.

Tiil masagi Gilame ná-keelaiti

(1 D l S i 14:1-2)

¹¹ Tiil masagi Gilame keelaiti te eni Davide ma, é s dele guluiti te e ma, ta p l maal nuiti, naa k tu za a nuiti ba. Ti masa p l i loni Davide .

¹² Davide kw ni naazu ga G o GALAGI t un toga ga Izelay le masagi, ta é ni ná-masadai aaw l zu, ná-nu us iti maa ele ma, Izelay le nuiti.

Davide ná-doun zunuiti
ti z l ni Zeeluzal me
(1 D l S i 3:5-9;
14:3-7)

¹³ Davide ze eai ma Gee el n, é li zeizu Zeeluzal me, é anza iligaa vuluni, ta é tanigaa ze, niiti ti la vuluni ga z iti k ele. É doun zunuiti ta doun anzanuiti s l ni naati ba. ¹⁴ Davide ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, niiti ti z l ni Zeeluzal me: Samua, S a e, Natan, Sal m n, ¹⁵ Yi aal, Elisua, Neef ge, Yafia, ¹⁶ Elisama, Eliada, ta Elifeel te.

Davide ná-f nifaamaiti Filiseti nuiti ma
(1 D l S i 14:8-16)

¹⁷ Si gi zu Filiseti nuiti ti m nini la ga ti Davide ze a ga Izelay le masagi, ti gul i zi ma, ti l ni gaizi vai ma. Davide ma wooi m nini, é yei k la ai zu. ¹⁸ Filiseti nuiti ti aani ga k i, ti u Lefayime tugi zu. ¹⁹ Davide G o GALAGI aaza ani, é ma: «Nà zoo n i gè li Filiseti nuiti daal ma? Da ti l n izèezu aa?» G o GALAGI goo aa oteni, é ma: «Li, t ze ze e ma n p ge la ba, nà Filiseti nuiti d zu è yeezu.»

²⁰ Davide zeelini Baale-Pelasime, é v ni ti ma miná. Davide ni ma: «G o GALAGI ze e w sili nuiti ta- gi a tù , e elei zi i a a kaa ai olo la.» Naa a é k ni, ti ná laasei p ni ga Baale-Pelasime (nii polu ga «Mali ii nii é ze e w zu»). ²¹ Filiseti nuiti ti ta- ganigiti tooni ya miná, Davide ta ná-k nuiti ti naati se e.

²² Filiseti nuiti ti aleni ma olu ga k i, ti u Lefayime tugi zu. ²³ Davide G o GALAGI aaza ani olu. Naa goo aa oteni, é ma: «Mina ti laa omi. Gula ga ti olu elei, a zeelizu ti ma guluiti tetema . ²⁴ Si gi zu è nu lugi m nisu da guluiti saama, zivil , è a, maz l názu a gè losu da è lu , nii a k gè v ni Filiseti nuiti ma.» ²⁵ Davide naa ni, nii G o GALAGI boni ma. É v nini Filiseti nuiti ma, é a ti , é zo Gee a, é zeeli Geez l.

6

Davide lii vai
ga minaze e kesui Zeeluzal me
(1 D l S i 13:1-14)

¹ Davide Izelay le nu apagiti gaal ni ba olu, ti ga nu waa uusa ag (30 000). ² Naa oluma, é il ni pelei ma ta naama b iti p , ti a li Baalee-Zuda ga ti a ga GALA ná-minaze e kesui, nii G o GALAGI laaseigi maalolisu ma, Fai-P -Mali ii, é zeini seelu inti unda. ³ Ti minaze e kesui ulani A inada e ná-p l i wu gize unma , ti da wotolo niin i zu. A inada e ná-doun zunuiti Uza ta Ayiyo a ti ni loni wotoloi lu . ⁴ Ti minaze e kesui ze eni A inada e ná-p l i wu gize unma , ti a lii la. Ayiyo ni zi zu wotoloi lu . ⁵ Davide ta Izelay le nuiti p ti ni oozun zu G o GALAGI aazu, ti a g ing in ganigi ma ziiti p g in, niiti ti t ai ga sipele gului, naa k nigiti ba, ta papaiti, tamadegiti, s k iti, ta k t giti.

⁶ Ti zeelii ma Nakon ná-molo lo azu , nik iti ti un ni, ti ni zu, ti GALA ná-minaze e kesui loo. Uza yeemaaleni, é so. ⁷ G o GALAGI yii aawanani Uza ma, é do a ná n , t ze ná-faa aazagi a. Uza zaani miná, GALA ná-minaze e kesui oba .

⁸ Davide yii aawanani, maz l G o GALAGI nii ala lo ai woni ga Uza. Ná laasei ge ni ga Peel se-Uza (nii polu ga «é ula Uza ma»),

naama laaseigi a d é ba zaa aza. ⁹Naama voloi Davide wola luani G o GALAGI a, é a aaza a ga: «Nà zoo ale gè l ga G o GALAGI ná-minaze e kesui p b ?» ¹⁰Davide la ni vaani bu, é a li ga G o GALAGI ná-minaze e kesui p b , Davide ná-taa wolai zu. Ti liini la Gate nui W de-Ed me ná-p l i wu. ¹¹G o GALAGI ná-minaze e kesui y ni ná alu sa ag laawu. G o GALAGI tuya looni Gate nui W de-Ed me ta ná-p l ye ei p .

Minaze e kesui zeeli vai Zeeluzal me
(1 D l S i 15:25--16:3)

¹²É woni Davide ma ga G o GALAGI tuya loo W de-Ed me ná-p l ye ei ta n n iti p , GALA ná-minaze e kesui maa ele ma. Názu Davide liini, é GALA ná-minaze e kesui ze e W de-Ed me ná-p l i wu, é lii la Davide ná-taa wolai zu, koozun wolai zaama. ¹³Minaze e kesui ze e nuiti ti k lo d zita ai ma, Davide nik zin wola ila ta nik okpa gila kulani ga zala ai. ¹⁴Davide ni kuai wosu ga z b i p G o GALAGI aazu, maa iliai n ga geze ze ei, kulaai ga zala a ula nuiti ta-ze ei. ¹⁵Dele ana Davide ta Izelay le nuiti p ti liini la ga G o GALAGI ná-minaze e kesui Zeeluzal me, ga koozun wooiti ta pu u f wooiti.

¹⁶T i G o GALAGI ná-minaze e kesui ni l zu Davide ná-taa wolai zu, Sayile ná-doun anzanui Mikale loni, é a w l fen t l laa . É masagi Davide aani, é a ili, é a kuai wo G o GALAGI aazu. É Davide l l ni yiima .

¹⁷Ti aani ga GALA ná-minaze e kesui, ti da se e otai wu, nii Davide toni b . Davide gala zala aiti ta ziil i zala aiti kulani G o GALAGI . ¹⁸Davide egai ma ga zala ai naati kula, é tuya looni nu us iti b , G o GALAGI Fai-P -Mali ii laaseigi zu. ¹⁹É z ba é daamianigi aa w Izelay le nuiti p ba, zunuiti ta anzanuiti, s gilagilagi ulu ilagila s l ni, ta sua m gai, é leez n v i ma uun gilagila ba. Naa oluma, s p ge aleni ma ná-p l i wu.

²⁰Davide aleni ma ná-p l i wu ga é tuya loo ná-p l i wu nuiti b . Sayile ná-doun anzanui Mikale daa omini, é ma: «Ee! Gaamazu Izelay le masagi l biya z l g za, é ba akai ula ná-boti nuiti ta-woti anzanuiti gaazu, e zunu akai ta n !» ²¹Davide Mikale woo aa oteni, é ma: «G o GALAGI a gè nà-koozun i ulaai gaazu, nii é yiimaze eai ga ze, é è- y ná, ta ná-p l ye ei p , é k ga ná-nu us iti Izelay le nuiti ta-lotu i. Nà koozun i ula d olu, d bi vai ma. ²²Nà d l l su olu, é le e nii a k ai, gè maayei. K l naa p ge a, l biyai a ve b , boti anzanui naati zea, niiti è vaazu ti ma.» ²³Sayile ná-doun anzanui Mikale la ni doun z l ni, ey su é za.

7

GALA ná-minaze egi

Davide mavofodaiti b

(1 D l S i 17:1-15)

¹T i masagi Davide zeini ná-p l i wu, ta G o GALAGI doo o feeni zea, é kula sili nuiti p zea, niiti ti ni maa oolii zu, ²é ni GALA goo wo nui Natan ma: «W l ! Nà iizu masa p l i wu, nii togai gas dele gului, GALA ná-minaze e kesui ma ge a i se e l wu.» ³Natan masagi woo aa oteni, é ma: «Li, nii n p é è yiima, è k , maz l G o GALAGI a è a.»

⁴K l naama idii, G o GALAGI ni Natan ani: ⁵«Li, è nà-boti nui Davide ma: «G o GALAGI wooi aa: Da a è zu è p l lo b , nà zeí ná? ⁶É l zeí Izelay le nuiti kula yee ma b Ezipete yooi zu, é

zeeli za ma, sèizu la ga p l wu, gè ni ti a se e l i wu, GALA daa omi se e l i wu. ⁷Yee alai nii p gè k ni Izelay le nuiti polu, gè ni totu iti seizu, k l ti zaama a gè ni ma: Lee vaa zu wo la p l losu b ga s dele gului?>

⁸«P t , nii a è liizu niina, è bo nà-boti nui Davide ma: <G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: Nà a gè è ze eni baala mak su tufa l t iti su, gè è ga nà-nu us iti Izelay le nuiti ta-lotu i. ⁹Nii p è yee ua bu, z g è a naati p su, gè è zili nuiti p suwu aale e. Nà l biya laasei feezu è ya, ga etea nu wolaiti t n i ele. ¹⁰Nà seizu veezu nà-nu us i Izelay le nuiti zea, ta zeì ná, ti la luaa ani n p ba, telebotala nuiti ti la m t zeì a ga ti a a ti l ga ma m ungi zu ele, ¹¹e elei tukp aale e nuiti ta-zì gi ni la, niiti gè ti zeini nà-nu us i Izelay le nuiti unda. Nà doo ogi veezu è ya, gè è unm è zili nuiti ma. Naa oluma, r un nà, G o GALAGI, nà d zu ga e ga a- l ye ei a zu ga masa p l ye ei.

¹²« <Si gi zu è lii voloi zeelizu la è-m m wolani p , nà è-mavofodai ta sei ga è- otogi masadai zu, gè ná-masadai zeì. ¹³T a é aazu p l losu b , nà aa ná-masa kp kp gi maazu ey su . ¹⁴Nà i nà b ga i, t un ge b ga doun zunu. Ni a faa u na, nà maa olo, e elei doun k i a a ná-doin maa olo la. ¹⁵K l gè la nà-nu lai maa oozaa ba p , e elei gè maa oozani la Sayile a, nii gè dikpini, gè è il ga potogi. ¹⁶Da- l ye ei ta a-masadai ta zeì ga pag gàazu ey su , a-masa kp kp gi la iikpiga ey su .>»

¹⁷Natan liini, é niima iti p ta ma ulak l maiti p daazeeli ga pag Davide ma.

Davide ná-maan n i
(1 D l S i 7:16-27)

¹⁸Naa ai ma, Davide liini, é zeì G o GALAGI aazu, é GALA fali ani: «Màli ii, G o GALAGI, nà ga leeni, nà-p l ye ei alaa ka ga leeni, è liizu dàazeelizu, gè ná? ¹⁹È la m naa aani ga faa wola, Màli ii, G o GALAGI, è minaze ea olu b , r i gè ga a-woti nui, ga elela ele vaiti ti maa oozaai, é il nà-masa p l ye ei a. Màli ii, G o GALAGI, elei ana a a nu us i zo da n i? ²⁰Lee ili ka nà bo è ma, é nii a? Màli ii, G o GALAGI, a i è kw , r i gè ga a-woti nui. ²¹Da-minaze egi ta a-leveiti maa ele a é k a, è niima vaa wolaiti k a, è lati, è ti ula b k l ma, r i gè ga a-woti nui.

²²«Ee, Màli ii, G o GALAGI, è w l ! Nu n p ge la ga è ele, gaamazu gala kili n p ge la ná, é ula è olu, e elei n gi m nigai la ga gi-woiye eiti. ²³Eteai zu, zii gele a é ga a-nuiti Izelay le nuiti k ele, nii è liai, è ti unm , ti ga a-nu us iti, ta è w l ? È la zii iligi tanigaa ni aa ta ta- alagiti a-nu us iti tu , niiti è ti unm gai, è ti ula Ezipete yooi a. ²⁴È a-nu us i Izelay le nuiti sei a ga ti ga a-nu us iti ey su . Da ma, G o GALAGI, è a ga ta-GALAGI.

²⁵«Niizu niina, Màli ii, G o GALAGI, soma kae, è aa a-minaze egi maazu, nii k a b , r i gè ga a-woti nui, ta nà-masa p l ye ei . K , e elei è boga la. ²⁶Naazu a l biyai z l ey su , ta nuiti ti ma: <G o GALAGI, Fai-P -Mali ii a é ga Izelay le ná-GALAGI!> N i gè ga a-woti nui Davide, nà-masa p l ye ei mina iikpi p è aazu. ²⁷Maz l , ee, G o GALAGI Fai-P -Mali ii, Izelay le ná-GALAGI, a i a è d a ga ze, r i gè ga a-woti nui, ga a masa p l ye ei losu b , naa a é k a gè gaa aa z l ga, gè niima maan n wooi laazeeli è ma.

²⁸«Niizu niina, Màli ii, G o GALAGI, a a è ga GALA, è-laawooiti ta ga gaamai, a ma ka è minaze ea b ga undaan i nii, r i gè ga a-woti nui.

²⁹ Soma mu niina, è tuya loo nà-masa p l ye ei ma, nii a k é y ná è aazu. Maz l , Màli ii, G o GALAGI, a a è minaze ea, a-luyai maa ele n a a k , n i g è ga a-woti nui, nà-masa p l ye ei tuya z l .»

8

Davide zobo s l fai
z ma ziiti ma, ti maa oolii zu
(1 D l S i 18:1-13)

¹ Naa oluma Davide v nini Filiseti nuiti ma, é ti aazu unfe se e, é ta- aa aai ula ti ya.

² É v nini alaa Moa e nuiti ma. Niiti é ti zoni, é ti laani zooni ma, é ti aa w su ga seizu sa ag ga galui. Nu zeizu sa ag i zaama, é seizu feleg iti paani, é seizu ilagi y vulua. Moa e nuiti ti oloni Davide , ti a mului zala ma.

³ Naa oluma Davide v nini S a masagi G adadeez l ma, Le e ná-doun zunui, si gi zu é ni liizu la ga ná-masada i ze i a olu zi wolai Ufelate maa . ⁴ Davide soo iz zala usu waagila und fela (1 700) zoni, ta si k a zala usu waa uufeleg (20 000). É wotolo iz zoo ungi la (100) mak ni. É m taiti k olu ataiti te eni.

⁵ Siili yooi zu nuiti ti ni Damase, naati ti aani su S a masagi G adadeez l a. Davide nu waa uufeleg maazu feleg (22 000) aani ti a.

⁶ Naa oluma, Davide kundi iiti seini Damase yooi zu Siili nuiti saama. Siili nuiti ti oloni Davide , ti a mului zala ma. G o GALAGI ni f nifaamai veezu Davide , kpein é ni liizu ná ga k i. ⁷ Davide zanu k z p giti se eni, niiti ti ni G adadeez l ná-sala usuiti zea, é li ga tiye Zeeluzal me.

⁸ Davide k lu i m in m in se eni masagi G adadeez l ná-taa wolaiti su, Beeta ta Beel tayi.

⁹ Si gi zu Gamate masagi T yi m nini da ga Davide v nig G adadeez l ná-k b iti p ma, ¹⁰ é ná-doun zunui Y lame le eni Davide ma ga é tu , ta é mama fala vai zu G adadeez l a, é v ni ma, t ze i T yi ta G adadeez l ti ni k i a n . Y lame liizu , é liini ga s lai ma zii p , niiti ti ni ga walii, zanugi, ta k lu igi. ¹¹ Masagi Davide ti veeni G o GALAGI , e elei é k ni la niina ga walii ta zanugi, nii é kulani z ma zii iligiti zea, niiti é v nini ti ma: ¹² Ed me nuiti, Moa e nuiti, Am n nuiti, Filiseti nuiti, ta Amal ke nuiti, ta nii kpein é soni k i zu, é kula S a masagi G adadeez l ya, Le e ná-doun zunui.

¹³ Davide l i m ta ulani, si gi zu é aleni la ma, f nigai ma Ed me nu waapuug maazu l sa ai (18 000) ma, Kpolo U tugi zu. ¹⁴ Naa oluma, é kundi iiti seini Ed me yooi ná p su. Ed me nuiti p ti oloni Davide . G o GALAGI ni f nifaamai veezu Davide , kpein é ni liizu ná ga k i.

Davide ná-boti nu wolaiti daaseigiti
(1 D l S i 18:14-17)

¹⁵ Davide masada i ni Izelay le p unda, é ni tukp i aale ezu ga s ledai ná-nu us iti p b . ¹⁶ Seluya ná-doun zunui Zoa e a é ni ná-k b i unda, Ayilude ná-doun zunui Z zafate ga s mak nui, ¹⁷ Ayitu e ná-doun zunui Sad ke, ta A iataal ná-doun zunui Ayimeel ke ti ga zala a ula nuiti, Selaya ga s nui. ¹⁸ Ye yada ná-doun zunui Benaya u a é ni Kel te nuiti ta Peel te nuiti unda, niiti ti ni ga masa mak nuiti. Davide ná-doun zunuiti ni ga zala a ula nuiti.

9

Davide yeezei vai

Zonatan ná-doun zunui Mefi aale wu

¹ Davide gaaza agi woni, é ma: «Sayile ná-p l wu nui ta y g n i vulua? Nà p gè woo ilada b , Zonatan maa ele ma.» ² Sayile ná-p l ye ei wu boti nui gila ge ni ná, daa ga Si a. Ti aani la masagi b . Davide gaaza ani, é ma: «Da a è ga Si a?» É goo aa oteni, é ma: «Nà a gè ga Si a, a-woti nui.» ³ Masagi a gaaza a, é ma: «Nu vulu n p ge la y ni Sayile ná-p l ye ei wu, nii nà zi b ga GALA ná-woo iladai?» Si a goo aa oteni, é ma: «Zonatan ná-doun zunui gila ka d ná, nii k feleg i p maal f gai.» ⁴ Masagi ni ma: «Mini a é ná?» Si a goo aa oteni, é ma: «To a Lode aal, Makiil ná-p l i wu, Amiy le ná-doun zunui.» ⁵ Masagi Davide nu le eni, ti li, ti se e Lode aal, Amiy le ná-doun zunui Makiil ná-p l i wu.

⁶ Si gi zu Sayile ná-dounloin, é ga Zonatan ná-doun zunui Mefi aale zeelini la Davide akala, é n k ni masagi wu. Davide tolini, é ma: «Mefi aale!» Naa ma: «W l nà a, a-woti nui.» ⁷ Davide ni ma: «Mina lua. Nà woo ilada zu è , è- Zonatan maa ele ma. Nà è- wola Sayile ná-zooi p feezu olu è ya, a i a laamiizu nà-ta alii a folo-o-folo.» ⁸ Mefi aale n k ni, é ma: «Masagi, lee vaa zu è yiizool zu ga ze, r i gè la viz ni gil oomai a?»

⁹ Masagi Si a lolini, Sayile ná-boti nui, é ma: «Nii kpein é a ga Sayile ta ná-p l ye ei n n , gè ti p fea è-mali ii ná-dounloin ya. ¹⁰ Da e-o, è- loun zunuiti be-o, a-woti nuiti be-o, wa zu tii zu b . Nii wa s l na, wo aa la, naa a é zu ga è-mali ii ná-p l ye ei n gi. Mefi aale i a zu laamiizu nà-ta alii a folo-o-folo.» Si a ma, zunu loun puug maazu l lug (15) a é ni zea, ta boti nu uufeleg (20). ¹¹ Si a ni masagi ma: «Nii kpein màli ii masagi bogai mà, r i gè ga a-woti nui, nà ti p k zu.» Mefi aale ma ge ni daami wosu masagi ná-ta alii a, e masagi ná-doin ta. ¹² Zunu loun ila ge ni Mefi aale ya, nii daa ni ga Mika. Si a ná-p l wu nuiti p ti ni botii zu Mefi aale . ¹³ Mefi aale y ni Zeeluzal me, é a laami masagi ná-ta alii a. K feleg iti p maal f ni.

10

Am n masagi Davide ná-keelaiti unfe fai

(1 D l S i 19:1-5)

¹ Naa oluma Am n masagi zaani, ná-doun zunui Ganun zeipotogi zu ga masagi. ² Davide ni ma: «Nà woo ilada zu Ganun , e elei k Na ase woo iladai ni la b .» Davide ná-boti nui tanigaa le eni ga ti ena fe b k zaa vai zu. Si gi zu Davide ná-boti nuiti ti zeelini la Am n yooi zu, ³ Am n lotu iti ti ni ta-masagi Ganun ma: «Da kaazu ga è- ná- l biya a é k zu Davide gaan n nua le esu la è ma aa? Taai w fai ta p t fai laade aa, nii a k ti a kolo olo yeeta?»

⁴ Ganun Davide ná-keelaiti soni, ti ti- l iti gilazu ti bo, ti ti ba ze eiti te ega, é zo bu, é l ti-zaama letema , ti e ti a, ti a li. ⁵ Davide m nini nii k ai. É keela le eni ti lu , maz l naati ti wola unfeni. É ti ma: «À y Zeeliko ey su wo- l iti ti l olu, wa a niina.»

Davide v ni fai Am n ta Siili nuiti ma

(1 D l S i 19:6-19)

⁶ Am n nuiti ti kaani ga ti w inze ea Davide ma. Ti sala usuiti gaizi ni zou iligaa zu: sala usu waa uufeleg (20 000) Siili nuiti saama ti B te- Le e, ta S a, sala usu waagila (1 000) Maaka masagi b , ta sala usu waapuug maazu feleg (12 000) T e pelei. ⁷ Davide m nigai ma, é Zoa e le eni ti laal ma, ta Izelay le b iti p .

⁸ Am n nuiti ti ulani, ti lo k vai ma, ta-laa wolai laa . Si- ili zala usuiti, niiti ti ze eni S a ta Le e ta T e, é Maaka zala usuiti ba, naati p ti ni loni y k l i zu. ⁹ Zoa e kaai ma ga k zu a fele ma, elela ta oluzu elei, é yeeloni k nu z z giti ba, é ti il Siili nuiti daawu k vai ma. ¹⁰ É k b i m tai ma lotu lai alivaani k loin A isayi ma, naati ti lo Am n nuiti daawu k vai ma. ¹¹ Zoa e ni k loin A isayi ma: «Ni Siili nuiti zeevi ka m inna mà, a a, è bà. Ni Am n nuiti zeevi ka m inna è ma, nà a, gè è a. ¹² Z b ze e, ade k i , de danu us iti maalobo, ta da-GALAGI ná-taaiti. G o GALAGI naa , nii pagai gaazu!»

¹³ Zoa e ta ná-k b i ti lopele t ni k vai ma, Siili nuiti daal ma, naati ti elani ba. ¹⁴ Am n nuiti ti kaai ma ga Siili nuiti ti ela, tiya alaa ti elani A isayi a, ti li ta-laazu. Zoa e ze eni Am n nuiti polu, é ale ma Zeeluzal me.

¹⁵ Siili nuiti ti kaai ma ga Izelay le nuiti ti v niga ti ma, ti ta- b i p gaal ni ba. ¹⁶ Masagi Gadadeez l keela le eni, ga ti Siili nui z iti gaal ba, niiti ti zi wolai Ufelate olu elei. Gadadeez l ná-k ulu ai S ake loni ti lu , ti zeeli Geelame.

¹⁷ Davide faa w gai ma su, é Izelay le nuiti p gaal ni ba, ti Zulud n ud , ti li Geelame. Siili nuiti ti ele t ni ga ti vala Davide a, ti k i l zeini. ¹⁸ K l ti elani Izelay le nuiti ba. Davide k wotolo und fela (700) zu zala usuiti paani, ta soo iz zala usu waa uunaanig (40 000). Zeezeelini alaa ta- ulu ai S ake ma, naa za ná . ¹⁹ T i masagi niiti kpein ti ni Gadadeez l a, ti kaani ga Izelay le ziaa ti wu, ti ziil igi aizi ni y zu ta Izelay le, ti olo Izelay le . Naa oluma Siili nuiti ti ni luazu ga ti a li su Am n nuiti ba.

11

Davide ta Bate-See a ta-vai

¹ Poluma onagi, yee alai nii masagiti ta a lii la k zu , Davide Zoa e ta ná-k nu wolaiti te eni, ti lo Izelay le nuiti kpein tu . Ti Am n yooi zu olo oloni, ti ta-laa wolai La a ze k l su. K l Davide y ni Zeeluzal me.

² Yeeta kp k voloi, Davide wuze eni folo iim nii zu, é a zi zi doo o bosu , ná t ai ná-masa p l i ma . É y ni miná, é anzanui ta a, é a maagba, gola agai. ³ Davide nu le eni ga ti anzanui naa olu aaza a bo. Ti ma: «Eliame ná-doun anzanui Bate-See a e, G te nui Ilii anzai.» ⁴ Davide numaa le eni, ti li, ti toli. É aani Davide b , naa la koba. T ma kpega ni de n feya ga ade fai ná-alugi a oluma. É aleni ma ná-p l i wu. ⁵ Naa oluma, é kaani ga kogi a ma, é keela le e Davide ma, é ma: «Kogi a mà.»

⁶ Davide keela le eni Zoa e ma ga naa G te nui Ilii le e ma. Zoa e devei veeni naa ya, ga é li masagi b . ⁷ Ilii zeelini Davide ma, naa Zoa e ta k b i maa aaza abo ma, ta k i elei. ⁸ Naa oluma Davide ni ma: «Li a- oizu, è loo o.» Kulaai ma masagi b , naa veb anii le eni ma. ⁹ K l Ilii la ni k ni, é a li ná-p l i wu. É laani masagi ná-p l la , ta mali ii mak nuiti.

¹⁰ Ti boni Davide ma ga Ilii la liini ná-p l i wu. Davide tolini, é ma: «Si i a è ze ezu ma, lee vaa zu è la liini a- oizu ?» ¹¹ Ilii goo aa oteni, é ma: «Minaze e kesui, ta Izelay le kpein, é Zuda a, ta iizu kotaiti bu, k ulu ai Zoa e ta ná-sala usuiti ta k l i a. Nà zoo ale, gè naati z miná, gè li nà-p l i wu, gè laami, gè le, ta gè la ànzai oba? GALA ka kàazu, e elei è vulua la ga ite, gaamazu gè la naama vaa zii a ey su p .»

¹² Davide ni ma: «Y m n za, lina, gè e è a, è li.» Ilii y ni Zeeluzal me naama voloi, ta poluma zobui. ¹³ Davide tolini ga ti daami wo ma p b , é d i veeni zea, naa y kp lezu ey su d i so. K l kp k i, Ilii liini m n , ti la ta mali ii mak nuiti. É la k ni, é a li ná-p l i wu.

¹⁴ Poluma zobui Davide s ni Zoa e ma, é fe Ilii ya ga é lii la. ¹⁵ S i naa zu wooi ni ga nii: «Ilii il elela , k i i ai ná, wo ula olu, wo maa ooza ba, nii a k ti yeezeeli ma, é za.»

¹⁶ Zoa e ai ma taai zeizu k l su, é Ilii il ni, ná zogai kpe ti zili nuiti ta-zala usu wolaiti b . ¹⁷ Niiti ti ni taai naa zu, naati ti ulani, ti k i vala Zoa e a. Ti sala usui tanigaa ta ulu ai tanigaa aani Davide ná-k b i a. G te nui Ilii ni naati saama, ti zaai.

¹⁸ Zoa e woole eni Davide ma, é k i elei p su ula ma. ¹⁹ Zoa e ni keelai ma, nii é ni liizu ga woole egi: «Da ena ga k zu vai p bo masagi ma, ²⁰ ni a yii aawanana, é è aaza a ga: «Lee vaa zu wo wola maa u aai taai a anak zi gi zu? Wo la su w ga nu a zoo y su si igi unga , é kil gi ili? ²¹ Wo- i ka su n i aa anzanu a é Yelu ees te ná-doun zunui A imeel ke aani Tee se? É la ni y ni si igi unga , é k tu wolai ili ma, é paa? Lee vaa zu wo wola maa u aai si igi a?» Da ma niina: «Da-woti nui G te nui Ilii alaa saa k i zu.» »

²² Keelai liini ga é woole egi wo Davide ma, nii a k nii p Zoa e boni ma, é li, é bo Davide ma. ²³ É ni Davide ma: «Taai maa nuiti ti a d zi ni gi wu, ti ulani gi laal ma, ti a d i zu, k l gi ti laa ilig , ey su taa zi ida . ²⁴ Názu a kil pili nuiti ti y ga la si igi unga , ti kil giti pili, masagi a-zala usui tanigaa zaa , a-woti nui G te nui Ilii a naati saama, niiti ti zaai.»

²⁵ Davide ni keelai ma: «Nii a a bo Zoa e ma: «Mina niima vai ze e ga faa a. K i zu aka la a ga ula. Gaa a, è taai zo, è kolo olo.» Li, è Zoa e i d ga naama wooi.»

²⁶ Si gi zu Ilii anzai m nini da ga sinigi zaa, é naa ná-saa w l i woni. ²⁷ Saa w l i ma voloiti te egai ma, Davide nu le eni daa omisu, é naal ni ná-p l i wu, é ga anzai, é doun zunu z l ni b . K l nii Davide k ni, naa wanani G o GALAGI ma.

12

GALA goo wo nui Natan zelilo fai Davide ma

¹ G o GALAGI Natan le eni Davide ma. É liini p b , é ma: «Zunu feleg ni taai ta zu, z i ga kp t nu, b lai ga bala nu. ² Nik iti ta baalagiti ti m inni kp t nui ya. ³ Baala saa yi o ila kpe n a é ni bala nui ya, nii é geyani, é a to, naa ni aa ozu p b ná-dointi koba. É ni zunui ná-daamianigi miizu, é a le ná-ziaw i zu, é a la zeeloko zu, é ni zea e ná-doun anzanu. ⁴ Yeeta w n ulani kp t nui ma, k l t un ge la ni p ga é a ná-toganii ta ze e, baalagiti aa nik iti saama, é a gili ma w in ga k n gi. É liini, é bala nui ná-baala saa yi oi zo, é kp t ga ma w in n gi.»

⁵ Davide wola yii aawanani naama zunui ma, é Natan ma: «Gè onaa G' o GALAGI ma, nii é vulua, ga nui nii é naama vai a, maan ga é za. ⁶ Baala zi oi é se eai, to a naama da naanig i ve, maz l é la gaazumaaw in aa ni.»

⁷ Natan ni Davide ma naazu: «Da a è ga zunui naa! G' o GALAGI Izelay le ná-GALAGI wooi aa: «Nà a gè gul i ziaa è ma ga è ga Izelay le masagi, gè è ula Sayile ya. ⁸ Gè è-mali ii Sayile ná-p l i l è yeezu, gè anzaiti pu è yeezu, gè è ze i ga Izelay le ta Zuda unda ga masagi. Ni naa p ge a ga faa go, k ele t a a de ga gè veb ani iligaa la ma. ⁹ Lee vaa zu mu è dàawooi l l su, è a wànama vai ? È G' te nui Ilii aa ga bo az kp i, è anzai ze e, è k ga n , t i ma è paa ga Am n nuiti ta-wo a z kp i. ¹⁰ Naa a é ba, toomai la m ze ea a- l i a p , maz l è p l l ga, è G' te nui Ilii anzai ze e ga n .» ¹¹ G' o GALAGI wooi aa: «Nà aazu ga maan i è , è ula a- l ye ei n wu, nà è anzaiti se ezu è aazu, gè ti ve nu ili zea, é la ga tiye s p gaazu. ¹² D un è n i d uzu, n un nà nii zu Izelay le p gaazu, folo wolai.» »

¹³ Davide ni Natan ma: «Gè kotoi a G' o GALAGI laal ma.» Natan ni Davide ma: «G' o GALAGI a- otoi maavaay ga, è la m zaazu. ¹⁴ K l t i niima vai maa ele ma, è yee alai vea G' o GALAGI zili nuiti zea ga ti woo i wo ma, doin s l gai è , to a za.»

Davide ná-faa aazagi ma zalai

¹⁵ Natan aleni ma ná-koizu. G' o GALAGI see wolai ilini doungoi ma, nii Ilii anzai s l ni Davide . ¹⁶ Davide GALA maan n ni doungoi . É zugi zoni, é i piin laani zoi ma. ¹⁷ Ná-p l i wu woti nu wolaiti ti loo oni ba ga é wuze e, k l é l ni, é la k ni, ti a laami ma.

¹⁸ Folo l fela oluma, doungoi zaani. Davide ná-boti nuiti ti la ni zosu ti a bo ma, maz l ti ni zu ma: «Doungoi ai ma vulua, é la woiloni ade-woo ma. Ada zoo ale, ade ma, doungoi zaa? To a faa u ga .» ¹⁹ Davide kaani ga ná-boti nuiti ta zu laa wu. É gaa aani ga doungoi zaa. É ti aaza ani, é ma: «Doungoi zaa aa?» Ti ma: «É zaa.»

²⁰ Naazu Davide wuze eni zoi ma, é maagba, é gul maku n n gi zi ma, é ná-se ei maavalibo, é li G' o GALAGI ná-p l i wu, é n k ná. Naa oluma é liini ná-koizu, é ti daamianigi ve zea, é laami. ²¹ Ná-boti nuiti ti gaaza ani, ti ma: «Nii è k ai, naa olu a ga leeni? Si gi zu doungoi a la vulua, è zugi zog , è a w l . T i é zaa, è wuze e, è a laami.» ²² É ti woo aa oteni, é ma: «Si gi zu doungoi a la d vulua, gè a zugi zosu, gè a w l , maz l gè a zu ma: «B a é kw ni G' o GALAGI la màaw in a, é a doungoi y nvui y su?» ²³ Ni é zaa, lee vaa zu nà li zu sosu? Naama zobo ka b , gè z nvui u su? N un nà liizu p pelei, k l t un ge la m aazu ga p pelei.»

Sal m n z l fai

²⁴ Davide maa u ani anzai Bate-See a a, é gaan n , é laani koba, naa doun zunu ili s l b olu, é daasei p ga Sal m n. G' o GALAGI doungoi naa n ni , ²⁵ é naa l ni ga Davide ga GALA goo wo nui Natan maa ele. Naama n b i maa ele ma, doungoi laaseigi ni ga, Yedidia (nii polu ga «G' o GALAGI n i»).

Davide Am n nuiti ta-laa wolai

La a zo fai
(1 D l S i 20:1-3)

²⁶Naama zi gi zu k ulu ai Zoa e laal ni Am n nuiti ta-laa wolai La a wu, é masa koizuv zoni. ²⁷Názu a é keelaiti te eni la Davide ma, é ma: «Gè laal a La a wu, gè buu ele oizu zoga v l , zi mak su ná. ²⁸K b i m tai aal na ba mu, è a, è taai ze k l su a i, è so. Gè la p gagè so, mal biyai p ge a a p .» ²⁹Davide k b i m tai p gaal ni ba, é li, é laal La a wu, é naa zo. ³⁰Davide masa b l gi ze eni, nii é ni ta-masagi unma. B l gi naa ni ga zanu tetelegi, bu gi ni ga kilo uusa ag (30), k tu z ng aagi ila ge ba. Ti d ni Davide unma. É ulani taai naa zu ga ani m inm in, niiti é ti zoni k i zu. ³¹Nu us i niiti ti ni zeini ná, é naa tanigaa ni ga sii zi nuiti, k tu olo nuiti, gulu nuiti, é tanigaa ga iliki lo a nuiti. Dele ana é k ni la ga nu us iti p , niiti ti ni Am n laaiti su. Naa oluma, Davide ta k b iti p ti aleni ma Zeeluzal me.

13

Amen n ta Tamaal ta-vai

¹Naa oluma, p t nii é ni, zeela ila ge ni Davide ná-doun zunui A esal me ya, pagai ga gola, daa ga Tamaal. Davide ná-doun zunui Amen n w inni la. ²Amen n zee ni ga zii l i, é il ná-seelai Tamaal a, nii w in ni ma. É ni Amen n aazu ga fai maayikiai, ga é a maa u a naa a, maz l naa la ni d zunu vaa w . ³Amen n b lai ta ni ná, gola ele elegai, daa ga Y nada e, Davide k loin Simea ná-doun zunui ni de. ⁴É ni Amen n ma: «Lee vaa zu i è ga masa doin, è maaw inzu ani sobu-o-sobu? È la p è a bo mà?» Amen n goo aa oteni, é ma: «Tamaal a w in mà, k loin A esal me ná-seelai.» ⁵Y nada e ma: «La betei zu, è ga see nui. Si gi zu è- a aana la, a ma: «Va bu, nà-seelai Tamaal a, é daamii ve zèa, é kp t gàazu, t i é fe zèa, gè mi.» »

⁶Amen n laani, é ga see nui. Masagi liini w l zu ma, Amen n masagi ma: «Nà è maan n zu, soma nà-seelai Tamaal a, é d uun feleg t gàazu, t i é ti ve zèa, gè ti mi.» ⁷Davide keela le eni Tamaal ma ná-p l i wu, é ma: «Li è-li Amen n ná-p l i wu, è k n gili.»

⁸Tamaal liini di Amen n b , é ka laani, é ulu vuk i y ni, é gaay , é d uun feleg i t di aazu, é gili. ⁹É ma li ii ze e, é daaloka gaazu. K l Amen n l ni daami a. É ma: «À nuiti kula nà-p l i wul!» Es p ge ulani ná-p l i wu. ¹⁰Amen n ni niina Tamaal ma: «Daana ga d uungiti d à l i wu, miná a è ti veezu ná zèa a i, gè ti mi.» Tamaal liini ga d uungiti, é ti t ni di Amen n , naa laa l i wu. ¹¹Si gi zu é ni feezu la zea, Amen n soni, é ma: «Ua, de la, zeela!» ¹²Tamaal ma: «Ba, di , mina u mà! Naa la a ga Izelay le. Mina unfetala vai naa ! ¹³Naa a oluma, mini a nà li ná ga nà-unfegi? Da alaa, a ula naazu ga unfetala nu Izelay le. Lee vaa zu è la lia, è bo masagi ma? É la l a fèe vai a è .» ¹⁴K l Amen n la ni k ni, é a woilo goo ma, é soni ga maa aai, é u ma, é laa la.

¹⁵Naa ai ma, maayo ge ze eni Amen n , é naa w inze eni ga gola, é le e naa ná-n b i a, nii é ni ziima. É ni naa ma: «Wuze ena , è li!» ¹⁶Tamaal ni ma: «Ba! Mina kp ana, naa a ga faa u wola, é le e nii a, è k ai ga ze niina.» K l é la k ni m n , é a woilo goo ma. ¹⁷É ná-boti zunu loungoi lolini, é ma: «Anzanu loungoi nii ula mà p l i wu, è p l i ilisu ga polu elei.» ¹⁸Boti zunu loungoi kulani etea , é p l i ilisu ga polu elei.

Se e apagi ta ni Tamaal ba, p n ai, naama ze ei ma zii a masagi ná-doun anzanuiti ti ena too ba, niiti ti la d zunu vaa w .¹⁹ Tamaal zu ui uuni n ungi ma, é ná-se e n gi ali ga, nii é ni k ba, é yeela unma, é a li ga w l a.

²⁰ K loin A esal me ni ma: «È- loin Amen n uu è ma aa? Nii gè bosu è ma niina, zeela, maa kp , a-zeelai e. Mina naama vai ze e yii .» Tamaal y ni niina di A esal me ná-p l i wu, e anzanui nii sinigi l ai ba.

²¹ Masagi Davide naama vaiti m nini, é wola yii aawana. ²² A esal me la ni faa n p boni Amen n ma. É naa w inze eni, maz l naa uuni ná-seelai Tamaal ma.

A esal me potokulai vai ná-seelai

²³ Kona feleg oluma, baala maale a le e nuiti ti ni A esal me ya Baale-Gas l, Efelayime oba . É masagi ná-doun zunuiti p tolini ná. ²⁴ É liini masagi b , é ma: «È kw ni ga r i gè ga a-woti nui nà nà-baalagiti maale ai le ezu. Masagi soma t -o, ná-boti nuiti-yo, wo a p b , r i gè ga a-woti nui.» ²⁵ K l masagi ni ma: «Ba-o, dòn zunu, gi p gi la aazu, naa a ga kas wola è unma.» A esal me ini da, k l masagi l ni toligi a, é tuya looni n b .

²⁶ A esal me ni ma: «Ni è la m k ni è a a, va bu k loin Amen n li, é gi maaza.» Masagi ni ma: «Lee vaa zu é liizu, wo maazaasu?» ²⁷ A esal me ná-kp idai maa ele ma, masagi eni Amen n a, ti li ta masagi ná-doun zunuiti p .

²⁸ A esal me devei veeni ná-boti nuiti zea, é ti ma: «Wa Amen n aana feya koozun ai ga d i, ta nà na wo ma: «À Amen n lo a,» názu wa paa niina. À mina lua, nà a gè devei veai wo ya. À z b ze e, wo aa a.» ²⁹ A esal me ná-boti nuiti ti ná-devei zoni, ti Amen n a. Gaamago masagi ná-doun zunui z iti ti wuze eni daami wosu , s gel ná-soovale fuului ma, é ela.

³⁰ Ti y ni pelei ma, Davide m ni ga A esal me masagi ná-doun zunuiti p paa , gila kpalaa ge la ulani. ³¹ Masagi wuze eni, é ná-se eiti bali ali ga, é la zooi ma. Ná-boti nu wolaiti p ti ni loni koba, ta-ze eiti bali aliai ga.

³² Davide k loin Simea ná-doun zunui Y nada e kp i ze eni, é ma: «Màli ii masagi mina isi ga masagi ná-doun zunuiti p ka ti zaai, Amen n ila ka saai. Kaite yeei é uuni la ná-seelai Tamaal ma, A esal me ni zu, to a paazu. ³³ Màli ii masagi mina niima vai ze e mu yii , é a a isi ga ná-doun zunuiti p ka ti zaai. Amen n ila n a saai.»

³⁴ A esal me i ela . Si gi zu ada maa nui w l ni la oozama, é nu m inm in golai aani, ti a a ga polu elei, gize akama . ³⁵ Y nada e ni masagi ma: «W l na masagi ná-doun zunuiti ba, ti aazu, e elei n gè a bosu la è ma, r i gè ga a-woti nui.» ³⁶ Kpesu ga , masagi ná-doun zunuiti ti unkulani. Ti p ti w l ni ga gola, masagi alaa ta ná-boti nuiti ti w l ni gola.

³⁷ A esal me elani, é li Gesuul masagi Talemayi b , Amiyude ná-doun zunui. Davide ni ná-doun zunui zaa w l i wosu folo-o-folo. ³⁸ A esal me y ni pela elei zu Gesuul, é k ga kona sa ag . ³⁹ Masagi Davide loo oni A esal me vai a, maz l gaan n a ni de niina Amen n zaa vai zu.

14

A esal me ale ma vai Zeeluzal me

¹ Seluya ná-doun zunui Zoa e kaani ga masagi yiimaal i a A esal me letegi.
² É keela le eni Tekoa, ti a ga anzanui ta, nii gola zoogai faa t zu, é ma:

«B e a saa w l wosu, è saa w l ze ei loo ba, mina gul maku n n si ma, aazu e anzanui nii é ná-nui ta zaa w l wosu kaite. ³ Da li niina masagi b , nii gè bosu è ma, è naa wo ma.» Zoa e naa l ni la, nii maan ni é bo masagi ma.

⁴ Tekoa anzanui liini masagi b , é n k bu, é ma: «Ee, masagi, kizo.»

⁵ Masagi ni ma: «Leeni a è p ?» É ni ma: «Masagi! Nà ga poanzai, sìnigi zaa. ⁶ Doun zunu feleg a é a zèa, r i gè ga a-woti anzanui. Ti feleg ti k ni d i zu, nu la ná, é a ti aa w , z i a b lai lo a, é paa.

⁷ P l ye ei p buze e ele ana dàal ma, ti mà: «Z i é b lai aai, fe, gi paa, t ze i é k loin aa . Uele ana gá pogani ze e nui undaa ili da gaama.» Ta naa na, ta nà-kito gaa elagi olo olosu naazu. Sìnigi laaseigi ta mavofodai a l zooi a.»

⁸ Masagi ni anzanui ma: «Li a-laazu, nà deveiti feezu a-vaa zu.» ⁹ Tekoa anzanui ni ma: «Màli ii masagi, niima vaa aazagi y ga giye, gá nà-p l ye ei, masagi ga s balala nu, ta mavofodaiti, niima vai zu.» ¹⁰ Masagi ni ma: «Ni nu n p ka zeli lona è ma niima vai zu, aa la p , to a è y ná.»

¹¹ Anzanui kp i ze eni olu, é ma: «Masagi soma, é minaze e b G o GALAGI laaseigi zu, ga potokula nui mina ta nà-maan i a, ga é az i aa, nii z gai zèa.» Masagi goo aa oteni, é ma: «Gè onaa G o GALAGI ma, nii é vulua, ga è-loin unma unde ai gila kpalaa ge la loa zooi ma.»

¹² Anzanui ni ma: «Da va bu n i, màli ii masagi, gè faa ili bo d è ma, r i gè ga a-woti anzanui?» Masagi ma: «B na.» ¹³ Anzanui kp i ze eni olu, é ma: «Lee vaa zu mu è isi i ana, é lo GALA ná-nu us iti ba? Maz l wooi niiti maa ele ma, è ti wogai feya, masagi, è w g ga s ba nu, maz l è la A esal me aa aleni ma, nii è kp ai. ¹⁴ Yeeta ade p ada zaazu, e zi i puai ya zooi ma, nu la zooga z zu. GALA ge la a ga z nvu ula nu ya, k l to a a pelei aizi ga nii kp ai, é mina y pela elei zu. ¹⁵ Da kaana, pàai gè è , to a ga nu us iti k elei a, é màluai, gè ma: «Nà liizu, gè masagi , tanisu to a zi ga nà-t n gooi, r i gè ga ná-boti anzanui. ¹⁶ Tanisu to a k é aa màazu, r i gè ga ná-boti anzanui, zunui naa laal ma, nii é a p é gi laaze e etea, gá doun zunui, ga é gi ula nu us iti saama, niiti GALA ge yiimaze eai ga tiye ga ti ga n n .» ¹⁷ K ma: «Mali ii masagi laawooi a ga ziil i kp b .» Maz l màli ii masagi e GALA ná-geezu eelai ga é faa ag i ta faa i y zu ula. G o GALAGI a-GALAGI y è a.»

¹⁸ Masagi ni anzanui ma: «Nà alaa, nii gè è aaza asu ma, mina tan p d u bà.» Anzanui ma: «Màli ii masagi, na.» ¹⁹ Masagi kp i ze eni olu, é ma: «Zoa e l i é a olu niima vai p su?» Anzanui ma: «Ee, màli ii masagi, GALA ka kàazu, e elei è vulua la ga ite, nii kpein màli ii masagi boga, nu la zooga ze ezu ba, è a li ga yeeza aa zu ele. Ti p ka ga gaamai, a-woti nui Zoa e a é tè ega, ga gè è . Nii kpein maan ai ga gè bo, r i gè ga a-woti anzanui, t a é ti p pua dà. ²⁰ Ni a-woti nui Zoa e naa a, to a p é niima vai ula ga k elei ta ili. K l igi a màli ii ya, e GALA ná-geezu eelai. Nii kpein é zu zooi zu, é ti p kw .»

²¹ Masagi liini, é Zoa e ma: «Nii è boga, gè vaa bu. Liina, è a ga zunu loungoi A esal me .» ²² Zoa e n k ni masagi wu, é ma: «GALA ge tuya loo è , masagi! Gè kw ga ga è yiilaa mà, t ze i è naa a, nii gè bogai è ma, r i gè ga a-woti nui.» ²³ Zoa e wuze eni, é li Gesuul, é A esal me ze e ná, é aa la Zeeluzal me.

²⁴ Masagi ni ma: «A esal me mina zeeli p b , é li ná-p l i wu.» A esal me liini ná-p l i wu, é la aazulaani masagi ma.

Davideni ta A esal me
ti y zu t vai

²⁵Izelay le yooi zu, A esal me ala la ni ná pagi zu, é zo k a ,
é l unma , ná p paga ni de. ²⁶Konagi esu ilagila, é ni n ungi
wosu, maz l n un de ai ni wuizu ma. Ti ena n un de ai ,
é ga, kilo feleg ta tukp (2,5), e elei masagi ná-k giti ti la.
²⁷A esal me zunu loun sa ag z l ni, ta anzanu loun ila, nii é ni ga
anzanu apa gola, daa ni ga Tamaal.

²⁸A esal me k ni ga kona feleg Zeeluzal me, é la liini masagi akala.
²⁹Yeeta é Zoa e lolini ga é naa le e masagi b , k l Zoa e la nik ni,
é a li p b toligi ma. A esal me tolini ná velesi i zu, k l Zoa e la ni
k ni. ³⁰Názu a A esal me ni la ná-boti nuiti ma: «À w l ! Zoa e
ná-kpalagi a n n i oba. À li, wo abui ili ba.» A esal me ná-boti nuiti
ti abui ilini Zoa e ná-kpalagi a. ³¹Zoa e wuze eni, é li A esal me b ,
é gaaza a, é ma: «Lee vaa zu a-woti nuiti ti abui logai ná-kpalagi a?»
³²A esal me goo aa oteni, é ma: «Gè è lolig , è la k ni, è a a. Gè
a zu, gè è le e, è masagi aaza a, è ma: «Lee vaa zu sè eai Gesuul,
gè a? Maan ni n gè y ná.» Nà p niina ga gè masagi akala niizu, ni nà
ga s ba nu, é pàa!» ³³Zoa e liini masagi b , é naa ná-doin laawooiti p daazeeli
ma. Masagi A esal me lolini. Diai ma, é n k masagi wu. Masagi A esal me
n n ni ga daa komagai.

15

A esal me wuze e vai
Davide laal ma

¹Naa oluma A esal me k wotolo ila ta sooiti gaizi ni
, ta nu uul lug (50), niiti ti ni iz zu ná-wotoloi akala. ²É ni
wuze ezuga sobuzobui, é lo pele oba . Nu n p a la na lia masagi
b tukp aale e vai ma, A esal me ni gaaza asu, é ma: «Da ga taa
gele zu nu?» Naa a la na ma: «Nà ga Izelay le wolodai zu nui ta.» ³Naazu
A esal me ni zu ma: «È lii ungi ag , k l nu n p ge la masagi
b , a woilo è-woo ma.» ⁴É ena ma olu: «Ee, ni nà a gè ni
tukp aale ezuzooi nii zu, niiti kpein kp aa goomaa aali ti y zu, ta
la aazu p , nà ma, nà la ta-lukp i aale ezuga telebodai.» ⁵Ni nui ta a
la maa u ana ga é n k b , é ni yeemaalesu ma, é so, é buze e, é n n .
⁶Zekana A esal me ni k zu la ga nui p n a liizu masagi b
tukp i aale e vaa ma, naa a é y nik zu, é n Izelay le nuiti b .

⁷Kona naanig oluma, A esal me ni masagi ma: «Va bu, gè li Gee el n,
gè minaze egi laazeeli, nii gè k a G o GALAGI . ⁸Maz l n i gè ga
a-woti nui, gè minaze e k ni, si gi zu gè ni la Gesuul, Siili yooi zu. Gè
ni ma: «Ni G o GALAGI a gàa alena ma Zeeluzal me, nà zala a ula b .»
» ⁹Masagi ni ma: «Li, ziil igi è .» A esal me liini Gee el n.

¹⁰K ai ma miná, é keelaiti te eni Izelay le wolodaiti p ma, é ti ma: «Si gi
zu wa pu u f wooi m nina la, wa ma: «A esal me a ga masagi
Gee el n.» ¹¹Nu unfeleg i (200) niiti A esal me ti lolini, ti ze e Zeeluzal me,
ti il polu ladalai zu, ti la ni faa n p kw ná-kisi i zu. ¹²K ai ma
zala ai ulazu, é nu le eni Gilo taazu ga ti Gilo nui Ayit f le loli, é ni
ga Davide ná-t n bo nui. Woyai z b i wola w l ni, ta nu us i ni liizu
ga m in a A esal me olu.

Davide ela vai

¹³Nui ta aani, é Davide ma: «Izelay le nuiti ti aa otega A esal me
ma.» ¹⁴Davide ni ná-boti nuiti ma, niiti kpein ti ni koba Zeeluzal me: «À

wuze e, ade ela, maz l ade ula ele ele kili ge la ná A esal me ya. À suvil , wo li, ni naa laade, to a zuvil zu ga é zeeli ade ma, é faa u ga adeye, ta é l taazu ga bo a z kp i, é a nuiti paa.»¹⁵ Masagi ná-boti nuiti ti ni ma: «Masagi, nii n p è devezu, gá è yeema.»

¹⁶ Masagi ta ná-p l ye ei p ti il ni a, ti ela, k l é anza puug y ni ná, niiti ti la vuluni ga z iti k ele, ga ti a w l koi ma. ¹⁷ Masagi ulazu taai a ta nu us iti p , ti lago loni p l aa elagi oba .
¹⁸ Ná-boti nuiti kpein ti ni le esu koba, ta t i mak nuiti niiti ti ni ga Kel te nuiti ta Peel te nuiti, naa Gate nu und zitaiti (600) ba, niiti ti ze eni Gate, ti il masagi olu, ti a lo tu .

¹⁹ Masagi ni Gate nui Itayi ma: «Lee vaa zu a alaa è il su gi olu? Gale ma, è li, è y masa niin i oba, maz l a ga w n , ti è ulaai a-yooi a. ²⁰ È aa p b su la d oozani, nà è il su ale m n ma za gi olu? Gè la d v l kw mini a gè liizu ná. Gale ma, è li wa è- lointi. G o GALAGI zoo é nu lai ta woo iladai è .»²¹ Itayi masagi woo aa oteni, é ma: «Gè onaa G o GALAGI ma, nii é vulua, ta a alaa ma i è vulua, ga n p màli ii masagi è liizu ná, nà è olu, saai zu aa z nvui zu.»²² Davide goo aa oteni, é ma: «Naa ag . Le ena mu elela .» Gate nui Itayi le eni elela ta ná-nu us iti p , é ta- l ye eiti ba. ²³ B b ile esu , nu us iti p ti ni w l zu. Masagi Seedel n tugi ud ni, ta polu nuiti p . Ti te ebai zu elei zoni.

Davide woo ila boti nuiti z fai Zeeluzal me

²⁴ Zala a ula nuiti Sad ke ta A iataal alaa ti ni ná, ta Leevi nui niiti ti ni GALA ná-minaze e kesui ze ezu. Naati ti minaze e kesui laani zooi ma, ey su nu us i p ge e ga ula taai a. ²⁵ Masagi ni Sad ke ma: «Gale ma ga GALA ná-minaze e kesui taazu. Ni G o GALAGI a p é faa

b , to a a ga ze olu, é va bu gè ná-minaze e kesui a, ta seizu .

²⁶ K l ni a na mà: «Ziima nu la m ga e,» naazu é sò elei é p la.»
²⁷ Masagi ni zala a ula nui Sad ke ma olu: «Da woza aazu? Gale ma, é li taazu ziil igi zu, wo-loun feleg iti ti wo maaza, è-loin Ayimaase, ta A iataal ná-doin Zonatan. ²⁸ N un nà maa ungi wosu zu te ebai zu, zi maale esu oba , ey su gè wo-laa eela z l .»²⁹ Sad ke ta A iataal ti aleni ma ga GALA ná-minaze e kesui Zeeluzal me, ti y ná.

³⁰ Davide ni Wolive izei l zu, é a w l , é se ei ai n ungi ma, é ni zi zu ga k a akai. Z iti p ti ni polu, ti se eiti p ni t ungit ma alaa, ti al ga w l a. ³¹ Ti aani, ti Davide ma: «Ayit f le a woya gili nuiti saama, niiti ti A esal me olu.» Davide ni ma: «Ee, G o GALAGI, Ayit f le ná-t n gooit su aka ula.»

³² Davide zeeliaz ma gize unma , nu n k su ná GALA bu, Aaleke nui Gusayi ulani ga polu elei, k ba ze ei aliaz ga, fufiligi n ungi ma. ³³ Davide ni ma: «Ni a il na pòlu, a zu ga kàs . ³⁴ K l ni a alena ma taazu, è A esal me ma: «Ee, masagi, nà ga a-woti nui, gè botii a è- ey su za zeeli, niizu niina a a gè botii zu è ,» naazu a zoo è pele esa b Ayit f le ná-t n gooit tu . ³⁵ Zala a ula nuiti Sad ke ta A iataal ta zu è a. Nii n p a m nina masagi ná-p l i wu, a li, è bo ti ma. ³⁶ Ti-loun feleg iti ta ná, Sad ke ná-doun zunui Ayimaase ta A iataal ná-doun zunui Zonatan. Wooi n p wo m nisu, naati ka wa vali ti ma, ti a, ti bo mà.»
³⁷ Davide b lai Gusayi aleni ma naazu taazu, si gi zu A esal me ni l zu la Zeeluzal me.

16

Davide ta Mefi aale ná-boti nui Si a

¹ Davide lago le eni n gize unma a, é Mefi aale ná-boti nui Si a a, é aazu daa omisu ga soovale feleg ti maa iliai ta ti as iliai ga ulu unfeleg (200), ta leez n v uun ungila (100), naa gulu waa ungila (100) kili ba, ta k l woole ila d i zu. ² Masagi gaaza ani, é ma: «Lee a è p è k ga nii p ?» Si a goo aa oteni, é ma: «Soovalegiti ta ga masagi ná-p l ye ei n n , ti a ze ti ma, ului ta gulu waaiti ti ga n gi buze e niin giti b , d i ga kp le i naati b , ta l te ebai zu.» ³ Masagi ni ma olu: «Mini a mu a- alam in ná-doun zunui ná?» Si a masagi woo aa oteni, é ma: «Z g Zeeluzal me, maz l é a zu ma: «Izelay le l ye ei a k ná-masadai ve zèa niina.»» ⁴ Masagi ni Si a ma naazu: «Ni zekana é la, nii p é ga Mefi aale n n , gè ti p fea è ya.» Si a ni ma: «Nà n k su è wu. Da-vaa i zoo é y bà, màli ii.»

Simeyi Davide voovo vai

⁵ Masagi Davide zeeliaz ma Ba ulime, zunui ta ulani taa goi naa zu, é ga Sayile ná-p l ye ei wu nui ta. Zunui naa laaseigi ni ga Simeyi, é ga Geela ná-doun zunui. É ni aazu ga Davide voova, ⁶ é a k tuiti pili Davide ta ná-boti nuiti ma, an ni nu us iti ta sala usuiti ti akuni naa ma, k zu elei ta zeezazu elei. ⁷ Simeyi ni woo ulazu, é a Davide voovo, é a ma: «Le e, le e, nu aa nui, nu akai! ⁸ G o GALAGI Sayile ná-p l ye ei ma amai laa è unma, Sayile nii è masadai zu potogi zu. G o GALAGI masadai ula è ya, é fe è-loin A esal me ya. W l a a za, è maaw in ai, e elei soloogai la è ma, maz l a ga nu aa nui.»

⁹ Názu a Seluya ná-doun zunui A isayi ni la masagi ma: «Lee vaa zu nu a gil oomai nii y ná, é a màli ii masagi voovo? Va bu gè li, gè n ungi le e ba.» ¹⁰ Masagi goo aa oteni, é ma: «W n i a naa zu ga leeni, Seluya ná-doun zunuiti? Maz l ni G o GALAGI a k ai ma é fòovo, a a zelilo ma?» ¹¹ Naa oluma Davide ni A isayi ta ná-boti nuiti p ma: «Ni doun zunui nii gè s l gai nà i, naa a zu é pàa, B nzam n nui nii la k a, é a le e naa aa? À z ná d in, é foovooi loo, maz l G o GALAGI a é boga ma. ¹² Tanisu G o GALAGI a nà-maan i t su, é za voovooi lati ga tuyai.»

¹³ Davide ta ná-nuiti ti ni liizu n , Simeyi alaa ni zi zu Davide oba gize akama , é a foovooi loo, ta é a k tui ta fufiligiti pili. ¹⁴ Gaa elagi, masagi ta polu nuiti ti zeelini, ti wola l ai. Miná a ti loo oni ná.

A esal me zeeli vai Zeeluzal me

¹⁵ A esal me ta Izelay le nu us iti p ti l ni Zeeluzal me, Ayit f le ni ba. ¹⁶ Si gi zu Davide b lai Aaleke nui G usayi zeelini la A esal me oba , é ni ma: «Masagi l bi eke, é l bi eke faan!» ¹⁷ A esal me ni G usayi ma: «Da-woo iladai p kana, é il è-w lai a? To a ale, è la il ni polu?» ¹⁸ G usayi goo aa oteni, é ma: «Ba, nui nii G o GALAGI ta nu us i niiti, naa k nuiti p ba, ti yiimaze eai la, naa a gè il su polu, gè y koba. ¹⁹ T un v l , nui ma zii p t i nà a botii b . B lai ná-doun zunui la ga e aa? Uelei n gè a la ga è-ná-boti nui, zen ana gè botii zu la è .»

²⁰ A esal me ni Ayit f le ma: «À a t n gi wo ma. Ada k ale?» ²¹ Ayit f le goo aa oteni, é ma: «Li, è la ga è- anzaiti, niiti ti la vuluni ga z iti k ele, é ti y gai masa p l i wu, ga ti a mak . Izelay le p ka

kw naazu ga è l a è- zu, naazu niiti p ti è olu, ta z b z l .»
²² Ti se e otailoni A esal me , doo obosu ná t aip l i maazu, miná a é laani ná ga k anzaiti, niiti ti la vuluni ga z iti k ele, Izelay le nuiiti p gaazu.

²³ Naama zi gi zu ku ni Ayit f le ná-t n gooitip ba, e nu a GALA i aaza a, zekana ná-t n gooitip ti ni la Davide ta A esal me alaa b .

17

Gusayi Ayit f le ná-t n gooi maa aali vai

¹ Ayit f le ni A esal me ma: «Be gè yeelo nu waapuug maazu feleg (12 000) a, gè il Davide olu za idii n . ² Nà zeelizu ma si gi zu kp l ai la, z b la m zea. Nà faa zupui ilisu p b . Niiti kpein ti polu, naati ti iz , gè masagi ila n aa. ³ Naa oluma gè ale ma ga nu us iti p . Maz l ni zunui naa a zaana, nii è gaizi zu, nu us iti p ta ale ma è . Ti zeiziil igi zu.» ⁴ Naama wooi zooloni A esal me ta Izelay le nu wolaiti p ma.

⁵ A esal me ni ma: «Aaleke nui Gusayi loli d , ade t alaa goom ni.»
⁶ Gusayi l ai ma A esal me b , A esal me gaaza ani, é ma: «W l nii a Ayit f le boga, gi naa , nii é bogai, aa igi ta ili ka è ?» ⁷ Gusayi A esal me woo aa oteni, é ma: «Niima gelei zu, Ayit f le ná-t n gooi la ani.» ⁸ Gusayi ni ma: «È è- w s ta ná-nuiti! Ta ga z b su zala usuiti, ti vil e zulu ui, nii ma yi oi ulaai zea d i zu. È- a ga k nui, é la aazu kpidiu zu nu us iti saama. ⁹ De zu ani, to a l ua k tu ye ei ta zu, aa ad ta ili. Ni t a zeina ga a- nui tanigaa ti zaana ti ya, ma wooi ga m ni é wo ga: «A esal me ná-nuiti ti loa bu.» ¹⁰ Naazu, an z b su zala usui, niiti zala yii ti oozu, naati p ta i te ei zu. Maz l Izelay le p ge kw ga è- a ga k ulu a wolai, ta k nu wolaiti ta ba. ¹¹ Nà p ga Izelay le nuiti p ti aal ba è oba, é l zeidi Dan, é zeeli Beel-See a, a- b i a m ine kpolo ilaa ma a aegi. Da i è lo ti lu k zu . ¹² Ada zeelizu Davide ma ad ta, d uai ná, ade looma, e elei n aia a la zooli ma. T -o, ná-si poluiti-yo, tan p ge la ula ade ya. ¹³ Ni a l una taai ta zu, Izelay le nuiti p ta a ga galuiti, ade taai naa m n p tugi zu, é koba , ey su k tu ila kpalaa ge mina m ná.»

¹⁴ A esal me ta Izelay le nuiti p ti ni ma: «Aaleke nui Gusayi ná-t n gi viz g , é le e Ayit f le n n i a.» Maz l G o GALAGI deveni ga é Ayit f le ná-t n pag i loo bu, nii a k é a ga maan i A esal me ma.

Davide Zulud n ud vai

¹⁵ Gusayi liini zala a ula nuiti Sad ke ta A iataal b , é Ayit f le ná-t n gooi laazeeli ti ma, ta nii t i é bogai A esal me ta Izelay le nu wolaiti p ma. ¹⁶ É ni ti ma olu: «À nu le e fala Davide ma, é bo ma ga, é mina i za te ebai zu zi maale esu oba , k l é Zulud n ud , é li poun, nii a k ti mina za ta ná-si poluiti.»

¹⁷ Zonatan ta Ayimaase ti ni En-L g le, boti anzanui gila ge ni liizu, é a keela wooi wo ti ma, nii maan ni ga ti li, ti bo Davide ma. Maz l ti maa la ni n ni ga ti l taazu , naa a a k nu mina ti a. ¹⁸ K l zunu loungo ila ge ti aani, é li, é bo A esal me ma. Keela feleg iti ti liini ga gaazuvil , ti liini, ti l Ba ulime zunui ta ná-p l wu. Zi ye e ni ná-koizu , ti l uni ze ei naa zu. ¹⁹ P l deei se e wolai ze eni, é p ze ei la, é ani ae zi ai uuni ma, nu n p ge la ena gaa a ga ani a ná.

²⁰ A esal me ná-keelaiti ti aani anzanui naa b , ti ma: «Mini a Ayimaase ta Zonatan ti ná?» Anzanui ti woo aa oteni, é ma: «Ti zi i ud a.» Ti naati gaizi ni, k l ti la ni Ayimaase ta Zonatan aani. Ti aleni ma Zeeluzal me.

²¹ Ti liai ma, Ayimaase ta Zonatan ti ulani zi ye ei zu, ti li, ti keela wooi wo Davide ma. Ti Ayit f le ná-t n gooi laazeelini Davide ma, nii é boni daal ma. Naa oluma ti ni ma: «À wuze e, wo zi i ud ga suvil .» ²² Davide ta nui niiti kpein ti ni polu, ti Zulud n ud ni. Geelaalaosu kaani ga ti p ti le ega.

²³ Ayit f le kaai ma ga ná-t n gooi la zoni, é l ni ná-soovalegi ma, é li ná-taazu. Kpegai ma ga vali ná-p l wu nuiti ma, é z l ni, é za, ti maa ulu k ná-kabai zu.

Davide zeeli vai Ma anayime

²⁴ Davide zeelini Ma anayime. A esal me ta Izelay le nuiti p ti Zulud n ud ni. ²⁵ A esal me Amasa ni ga ná-k ulu ai, Zoa e otogi zu. Amasa t na ge ni ga Izelay le zunui ta ná-doun zunui, nii daa ni ga Yitela. Amasa dee laa ni ga A igayile, Na ase ná-doun anzanui, nii é ni ga Zoa e dee Seluya baazeelai. ²⁶ Izelay le nuiti ta A esal me ti ta- la ai uuni Galaade yooi zu.

²⁷ Davide zeelilai ma Ma anayime, zunui tanigaa ti daa omini: Na ase ná-doun zunui S i, é ga La a nui, Am n nuiti ta-laa wolai, ta Lode aal nui Amiy le ná-doun zunui Makiil, naa Baalezilayi a, L g lime nui Galaade yooi zu.

²⁸ Zunui niiti ti aani ga daama aniiti, ta ani akaiti, ta di iiti, ti a ga moloi nii é ga eleegi ta w lezege, ti a ga ulu vuk i, ta ani ae eegaiti, ti a ga t aazagiti ta ma l l gi. ²⁹ Ti aani m n ga k in gul i, ta nik iimi i ma wul i, naa folomazegi a, ta baalagiti. Ti naati p feeni Davide ta ná-nu us iti zea, nii a k ti laami, maz l ti ni zu ma: «Numai niiti ti l a ga si i ti boga te ebai zu, pului ta kp le w in ana ti ma.»

18

A esal me ná-k b i loo vai bu

¹ Davide k nuiti gaaluni, niiti ti ni polu. É nu waagilagila kundi iiti ta nu ungilagila kundi iiti seini ti unda. ² Davide k b i aa w nisusa a, é ma m ungi ve Zoa e ya, é felesi i ve Zoa e k loin A isayi ya, Seluya ná-doun zunui, é sa asi i ve Gate nui Itayi ya. É z ba é t i to a il su ti olu k zu . ³ K l k nuiti ti ni ma: «Kpele-o, è la il su gi olu! Maz l ni gá elana, é la a ga faa iin gi zili nuiti gaazu, an alaa gi ilazu p ka zaazu, ti la naa a ga faa iin. K l a ila, è e nu waapuug (10 000) gi zaama. É ula naa olu alaa, fiz g ga è y taazu , è a kp bai le e gi ma.» ⁴ Masagi ni ti ma: «Nà naa zu, nii pagai wo aazu.» Masagi loni taa zi ida oba , si gi zu k b i ni ulazu la, nu ungilagilagiti ta nu waagilagilagiti. ⁵ Masagi devei veeni nu sa ag i niiti zea, Zoa e, A isayi, ta Itayi, é ti ma: «Nà wo maan n zu, à mina faa u ga zunu loungoi A esal me.» B b i p ge masagi woom nini, é a devei naa ve k b i ma undi iiti zea, é il A esal me a.

⁶ K b il ni d i a ga ti Izelay le nuiti daa omi ga k i. Ti k i l ni ga, Efelayime l i zu. ⁷ Davide ná-k gi v nini Izelay le gelei ma ga gola, nu waa ufeleg (20 000) a ti paani Izelay le a. ⁸ K nuiti ti vazani ma zou l gi naa zu. Naama voloi nui liegi é zaani d i zu, naa m inni, é le e niiti ba, bo a z kp i ti aani.

Zoa e A esal me aa vai

⁹ A esal me w l ni, é a Davide ná-nuiti kakala. É iz ni ná-soovale fuului ma, naa li, é l s ne gulu wola ta ma v i zu. A esal me n ungi atani gulu ekegiti z zu , é y ni z l ni gee l gi ta zooni y zu , ná-soovale fuului ula bu, é a li. ¹⁰ K nui ila ge kaani, é li, é bo Zoa e ma. É ma: «Gè A esal me aa z l ni s ne gului a.» ¹¹ Zoa e ni ma: «È kaa ! Leeni vaa zu è la paani ná n ? Nà la wali ae puug ve è ya ta saama ili gila.» ¹² K l k nui goo aa oteni, é ma: «Ba-o, an ni wali ae waagila (1 000) ka a la k , è fe zèa, gè la k a, gè a yeelo masagi ná-doun zunui ma, maz l gi goom nini, é fali nii wo wo ma, a-o, A isayi-yo, ta Itayi, é wo ma: «À dama ga nu n p ge mina faa u ga zunu loungoi A esal me.» ¹³ T v l ni gè ikulani z nvui zu, gè paa ná, gè k e faa la ula su, masagi a la m ni n , maz l faa la a gal u ba, a i alaa è la ena màavaawo.» ¹⁴ Zoa e ni ma: «Gè la nà-yee alai olo olosu è ma!» É kpaku aazo a sa ag ze eni, é li, A esal me y nvui sud z l ni gului a, é ti ad naa yii a. ¹⁵ Zunu loungo puug i niiti ti ni Zoa e ná-k z laiti se ezu, naati ti akuni A esal me ma, ti m ta a.

¹⁶ Zoa e pu ugi v ni ga ti loo ok i a. Ná-k b i aleni ma, ti ze e Izelay le nuiti polu. ¹⁷ Ti A esal me ze eni, ti pili ze e oma ooza golai ta zu, ti k tu zi i golai lo maazu. Názu Izelay le nuiti s ge a li da.

¹⁸ A esal me ai ma vulua, é k tu ila kpad ni Masagi Ná-P tugi zu ga iz sui, maz l é ni zu ma: «Zunu loun la b , nii t i a y ba ey su .» É t i daaseigi v ni iz su tui naa a, zaa aza daa a ga «A esal me ná- iz su tui.»

Davide A esal me zaa vai m ni fai

¹⁹ Sad ke ná-doun zunui Ayimaase ni Zoa e ma: «Va bu, gè li, gè niima woo niin ag i laazeeli masagi ma, ga G o GALAGI ná-gaamai vea zea, é unm ga, é kula sili nuiti zea.» ²⁰ Zoa e ni ma: «È la zooga zu ga woo niin ag laazeeli nu za, a zoo zu la yee ili, k l za è la zooga liizu niima wooi wosu, maz l masagi ná-doun zunui zaa .» ²¹ Zoa e ni Etiy pi zunui gila ma: «Nii è kaai, li, è naa wo masagi ma.» Zunui naa n k ni Zoa e wu, é wuze e, é li ga kpiz i. ²² Sad ke ná-doun zunui Ayimaase kp i ze eni olu, é Zoa e ma: «Nii a ulana su, naa ula su! K l e bà, gè iz Etiy pi zunui olu.» Zoa e goo aa oteni, é ma: «Lee iz a è p è bo, b ? Da-undaan n p ge la nii ala woo laazeeli vai zu.» ²³ Ayimaase ni ma olu: «Nii a ulana su, naa ula su! K l nà p gè iz .» Zoa e a ma niina: «Biz na mu.» Ayimaase iz ni, é li ga Zulud n ma n m i zu ele, é le e Etiy pi zunui a.

²⁴ Davide ni zeini taai ma zi ida oozu elei. Taai maa nui l ni si igi a, é w l zeemaalegi zu, é zunu ila ka, é a aga kpiz i. ²⁵ Taai maa nui woo ulani, é daazeeli masagi ma. Masagi ni ma: «Ni t ila be, to a aazu ga woo niina ag .» Zunui naa ni maa u azu ga kpiz i. ²⁶ Taai maa nui w l ni m n , é zunu ili ka, é a a ga iza, é woo ulani si ida mak nui ma, é ma: «W l zunu ili ba, é aazu ga iza t ila.» Masagi ni ma: «T alaa to a aazu ga woo niin ag .» ²⁷ Taai maa nui ni ma: «Nà kaazu ga ma m ungi iz ele e Sad ke ná-doun zunui Ayimaase.» Masagi ma: «Nu ag e, to a aazu ga woo niin ag a.»

²⁸ Ayimaase maa u ani masagi a, é ma: «Fai p ka zi zu ga pag !» É n k ni masagi wu, é ma: «Mamagi a G o GALAGI , a-GALAGI, nii é va bu, è v ni naati ma, niiti ti a wuze eni màli ii masagi laal ma.»

²⁹ Masagi gaaza ani, é ma: «Zunu loungoi A esal me d g faa la ba?» Ayimaase goo aa oteni, é ma: «Si gi zu Zoa e a tè esu la è b

ga boti nui ta ili ma, gè a nuiti kaazu, ti a wola unga wuulee, k l gè la kw lee ma vaa wuulee be.»³⁰ Masagi ni ma: «Zi su, è lo .» Ayimaase zi ni su, é a maa ungi wo.

³¹ Etiy pi zunui unkulani názu , é ma: «Woo niin ag a gè aazu daazeelizu màli ii masagi ma, maz l G o GALAGI a- aamai vea è ya, é è unm ga, é è ula è zili nuiti zea.»³² Masagi gaaza ani, é ma: «Zunu loungoi A esal me d g faa la ba?» Etiy pi zunui goo aa oteni, é ma: «Nii seeliai zunu loungoi naa ma, é zeeli faan màli ii masagi zili nuiti ma, ta niiti ti wuze ezu daal ma.»

19

Davide ná-doun zunui zaa w l i

¹ Masagi l ni ziima naazu, é l zu ga w l a p l aa oozagi wu si ida , é a ma: «Ee, dòn zunui, A esal me, dòn zunui! Ee, dòn zunui, A esal me! Ni r un gè zaani n è- otogi zu! Ee, A esal me, dòn zunui, dòn zunui!»

² Ti liini, ti Zoa e ma: «Masagi a w l zu, é a maaw in A esal me ná-faa zu.»³ Naama voloi ma v nifaamai ma oozun i latini ga saa w l inu us ip b , maz l tim nini ga masagi aazu ili ná-doun zunui zaa vai zu. ⁴ Ma volo ilagi n , k nuiti p ti l ni taazu ga d ui, e k nuiti ti elaa k i a, ti a unfe. ⁵ Masagi se ei ni aazu, é a n ma: «Ee, dòn zunui A esal me! Ee, A esal me dòn zunui, dòn zunui!»

⁶ Zoa e l ni p b p l i wu, é ma: «È unfegi yei a za ga a- nuiti, niiti ti wo-y nvuiti kizoga, a-o, è-loun zunuiti ta è-loun anzanuiti-yo, naa è-anzaiti p ba. ⁷ Niiti ti è w inze ezu, naati ka è ti n zu , è naati w inze e, niiti ti è n zu . È d a za ga a- b i ma undi iiti ta a- nuiti, naati z nvui la ga ani n p è aazu. Gè kw ga niina ga ni A esal me y ni vulua, gi p gi za, naa a la n è . ⁸ Wuze e niina, è ula mu, è a- nuiti p ga i d woosti. Maz l gè onaa G o GALAGI ma ga ni è la ulani, nu n p ge la y ga è a za idii. Naa a u è ma, é le e maan i p ba, niiti ti zeelias è ma, é zo a-loungo zi su ma, é zeeli za ma.»⁹ Masagi ulani naazu, é zeisi ida . Ti daazeelini k nuiti p ma ga masagi anu, é zeini si ida . Ti p ti aal ni ba koba.

Davide ale ma vai Zeeluzal me

A esal me ná-k nuiti ti elani, s ge li ná-p l wu. ¹⁰ Izelay le l ye ei p bu nuiti ti ni zu ma: «Masagi a é ade unm ga ade zili nuiti ma, ma un ge da ma ga, t a é ade unm ga Filiseti nuiti ma. K l niizu A esal me maa ele ma, é elaa, é ula zooi a. ¹¹ A esal me nii ade gul i ziaa ma, ga é ga ada-masagi, naa zaa k i zu. Leeni a mu wo maa unsu, Davide loli fai zu, é a ze i olu ga masagi?»

¹² Nii é ni wosu Izelay le yooi zu ná p , Davide m nini, é woole e ga ti bo zala a ula nuiti ma, Sad ke ta A iataal, ti ti ma: «À li, wo Zuda wolodai ma undi iiti ma: «Lee vaa zu wo zu ga gaa ela wo aa vai zu ga masagi seizu ? ¹³ Wa ga masagi k lointi, wo ga zii ila, ta ama ila. Leeni vaa zu mu wa ga nu aa ela wo aa vai zu ga masagi?» ¹⁴ À Amasa ma: «Da ga zii ila, ta ama ila. GALA ge sò ná-zii aawanai p su, ni gè la è ni ga k ulu ai Zoa e otogi zu.» ¹⁵ Naa maa ele ma, Davide Zuda nuiti p kigi aa oteni ma e nu ila n . Ti ni masagi ma naazu: «Gale ma, è a, wa a-woti nuiti.»

Davide Simeyi maavaay fai

¹⁶ Masagi aleni ma olu, é zeeli Zulud n laa . Zuda nuiti p ti liini ga kpiz i Gilegale, ga ti masagi laa omi, é zi i le e. ¹⁷ Geela ná-doun zunui Simeyi, B nzam n nui nii é ni ga Ba ulime nui, naa il ni Zuda nuiti polu, ti li masagi laa omisu. ¹⁸ Ta B nzam n nu waagila (1 000) ka ti liini. Sayile ná-p l ye ei wu boti nui Si a liini alaa, ta ná-doun zunu puug maazu l lug iti (15), naa ná-boti nu uufeleg (20) a. Ti p ti yeini ga gaazuvil i Zulud n laa masagi laa omisu. ¹⁹ Naama zi su, bebei a zi i le e ga masagi ná-p l ye ei, ta é naa , nii n ai masagi . Masagi Zulud n le egai ma, Geela ná-doun zunui Simeyi looni masagi wu, ²⁰ é ma: «Màli ii masagi mina sò ga nà-faa aazagi, é mina iz su ga foloi é ni ulazu la Zeeluzal me a, gè faa u ni la, é a naa mak yii ma. ²¹ Maz l r i gè ga a-woti nui, gè su w ga gè koto , nà a gè ga nu m ungi Zoz fe mavofodaiti saama, gè a, gè màli ii masagi laa omi.»

²² Seluya ná-doun zunui A isayi ni ma naazu: «Simeyi maa la n ni, é a za aa? T igi é masagi voovoai, nii G o GALAGI gul i ziaai ma?» ²³ Davide goo aa oteni, é ma: «Lee a é ade y zu, Seluya ná-doun zunuiti, wa-o, nà-o? Wo liizu zu ga sìli nuiti k ele. Za a n i ga ku, nii nu a Izelay le nui ta aa ma? Ladalai la zèa za aa ga nà masadai zu d Izelay le unda?» ²⁴ Masagi latini Simeyi ma, é onani b , é ma: «È la zaa.»

Mefi aale woozu ula fai Davide

²⁵ Sayile ná-doun loin Mefi aale alaa ge liini masagi laa omisu. É l ze i naa ula voloi ma Zeeluzal me a, é zeeli naa ale ma voloi ma, Mefi aale la ni aa aani k iti ma, é la l i woni, é la ná-se eiti gbani alaa. ²⁶ Seeliai ma masagi b , naa gaaza ani, é ma: «Mefi aale, leeni vaa zu è la il ni pòlu?»

²⁷ É masagi woo aa oteni, é ma: «Ee, màli ii masagi, nà-boti nui a é yàavaai, ni naa laade, gè ni ma: «Nà nà-soovalegi ele t zu, gè ze i k ma, gè il masagi olu, maz l nà ga maal f nu.» ²⁸ K l nà-boti nui aa è b , é z i mà. K l màli ii masagi, a ga e GALA ná-geezu eelai. Nii n p soloogai è aazu, naa . ²⁹ K wola Sayile ná-p l ye ei wu nui tan p ge la a ani ili maa unsu è ya k ni saai, k l an naa e, è yeezei r un bu, gè naati saama, niiti ti daami wosu a-la alii a. Zobogi gele a é b ga gè kp ba ili falì màli ii masagi ma?»

³⁰ Masagi goo aa oteni, é ma: «Da- zu ula m inm ingi y ná kana, gè deve ga wo Sayile ná-zooiti gaa w a, wa Si a.» ³¹ Mefi aale ni masagi ma: «Si a ti p se e v l . T i n màli ii masagi alesu ma ga ag , naa a gè a p .»

Davide Baalezilayi m in vee vai

³² Galaade nui Baalezilayi alaa ze eni L g lime, é a masagi uuzu ga pele Zulud n zi la , ta é vali naa ma zi la . ³³ Kona uul sa a (80) wola l ni de. T a é ni masagi d ma vai p gaa ulazu ba, naa ai ma Ma anayime, t ze i é ni ga kp t nu wola. ³⁴ Masagi ni Baalezilayi ma: «Dil pòlu, de zi i ud , de li Zeeluzal me, nà è d ma vai p gaa ula ba p b .»

³⁵ K l Baalezilayi goo aa oteni, é ma: «Si ma onagi y ga oluzu ga dieleg , gè il su è olu, de li Zeeluzal me? ³⁶ Kona uul sa a (80) a é zèa, gè la m zoosu gè a ani ag i ta ani i y zu ula. N i gè ga a-woti nui, gè la v l zoosu gè a naati ta-n i y zu ula, niiti gè ti miizu, ta niiti gè ti lezu. Gè la zoosu alaa gè a guye loo zunuiti ta guye loo anzanuiti goo aa ulaba a. Lee vaa zu nà li zu ga màli ii masagi unma as ? ³⁷ Nà Zulud n ud zu n , de lago li. Gè la ite kw lee vaa zu masagi a li m in

veezu ani. ³⁸ Va bu, n i gè ga a-woti nui, gè ale ma nà-p l i wu, gè za nà-taazu, k ta dèe ta-abaiti koba. W l a-woti nui Kime ame a, to a y su è olu, nii n p è p è k b gama ag , naa b .» ³⁹ Masagi ni ma: «Zèe a bu, Kime ame il pòlu, nii n p è p , nà k b . Nii n p w in è ma, nà k è .»

⁴⁰ Es p ge Zulud n ud ai ma, masagi alaa kpud ai ma, é Baalezilayi n n ni ga daa komagai, é tuya loo b . Naa oluma Baalezilayi aleni ma ná-taazu. ⁴¹ Masagi liini ga Gilegale ele, Kime ame ni polu. Zuda b ip , ta Izelay le b ilazu p ge ni ná, si gi zu masagi ni Zulud n ud zu la.

Maa aalii l vai
Zuda ta Izelay le y zu

⁴² K l Izelay le nuiti ti maa u ani masagi a, ti ma: «Lee vaa zu gi-lointi Zuda nuiti ti aai, ti è ze e d uzu, ti Zulud n ud ga e, a-o, a- l ye ei-yo, ta nu us i niiti p ti a è olu?» ⁴³ Zuda nuiti ti ti woo aa oteni, ti ma: «Gá-o, masagi-yo, gi g é le e wo a. To a ale wo yii aawanazu naazu? Gi z l ka bogai masagi a aa? Baa veb ani gele a é fea gi ya?» ⁴⁴ Izelay le nuiti ti ni ma: «Masagi a ga g n ná zeizu puu, é le e wo a, gi leve a Davide i ma, é le e wo a. To a ale mu, wo gi l lalazu ani? G i gi a ga nu m ungi, gi ma: «Ade a ga ada-masagi.» » K l Zuda nuiti ta-woo aa otegi yee aa aani, é le e Izelay le nuiti t n i a.

20

See a aka fai Davide laal ma
¹ Nu akai ta ni ná , daa ga See a, é ni ga B nzam n nui, Bikeli ná-doun zunui. É pu ugi v ni, é woo ula, é ma: «Faa la ade y zu ada Davide, ade la ni faa n p ma ada Izayi ná-doun zunui. Ad i de ga Izelay le nuiti, s p ge li ná-p l wul!» ² Izelay le nui z iti p ti ze eni Davide a, ti il Bikeli ná-doun zunui See a olu. K ni Zuda nuiti n a ti y ni ta-masagi a, ti y ni polu, ti ze e Zulud n zi la , ey su ti zeeli Zeeluzal me.

³ Davide zeeliai ma masa p l i wu, é anza puug iti gaizi ni, niiti ti la vuluni ga z iti k ele, niiti é ti y ni ga ti a w l koi ma. É ti uuni p l ila bu, ná mak gai ga pag . É ni ti d ma vaiti p gaa ulazu ba, k l é la m ni laani ti oba p . Naati ti y ni p l laa ulugai wu ey su ti zaa voloi zeeli, ti ta-eteai zi e poanzaiti.

Zoa e Amasa aa vai
⁴ Masagi ni Amasa ma: «Gè folo sa ag vea è ya, è Zuda b ip toli b , wo a .» ⁵ Amasa masagi ná-devei laazeelini, k l kui le eni, nii masagi toni.

⁶ Davide ni A isayi ma: «Bikeli ná-doun zunui See a u a, é le e A esal me a niina. Liina mu, é lo masa mak k b i lu , wo il polu, é minal uzu z l taa wolai ta zu, nii si igi ma, ade yee la zeelia ma ná.» ⁷ A isayi liini ga Zoa e ná-k b i, ta Kel te nuiti, naa Peel te geleiti ba, ta k ulu a iteiti. Ti ze eni Zeeluzal me, ti li Bikeli ná-doun zunui See a zosu .

⁸ Ti zeeliai ma k tu wolai ma, nii é Ga a n, ti Amasa aani, é a a ga ti pelei. Zoa e saama iligi ta ilini ná-se ei maazu, bo az kp i ni ma la agi zu, giliai saama iligi a. Si gi zu Zoa e ni maa u azu la Amasa a, bo ai looni. ⁹ Zoa e ni Amasa ma: «È d g , k loun?» É Amasa l i zoni ga zeezai, é n n ga daa komagai. ¹⁰ Amasa la ni bo a z kp i aani ga pag , nii é ni Zoa e i a. Naa z ba é bo ai l kogi zu, é koozu z laiti pu zoi ma. Amasa zaani gaaman , Zoa e la m ni bo ai uuni ba,

ná a fele. Naa oluma Zoa e ta k loin A isayi ti pele zoni, ti il Bikeli ná-doun zunui See a aizi vai ma.

¹¹ Zoa e ná-k nui gila ge ni loni Amasa ma oomai oba , é a ma: «Z iti kpein ti Zoa e ta Davide , naati ti il Zoa e olu.»
¹² Amasa maa k ni ma amai zu pele z i zu. K nui naa kaai ma ga k b i p ka aazu, ti a lo, é Amasa ma oomai ze eni pelei zu, é da kpalagi ta zu, é se ei ma. ¹³ Poomai ze eai ma pelei zu, k nuiti p ti le eni, ti il Zoa e olu, Bikeli ná-doun zunui See a aizi vai ma.

See a ná-fai aa elasu

¹⁴ Ti Izelay le yooi ná p su iz ni, ti li ga A le-B te-Maaka ele. Beel nuiti p ti aal ni ba, ti il Zoa e olu. ¹⁵ Zoa e ta ná-k b i ti zeelini A le-B te-Maaka taai ma, ti sei k l su. Ti si igi loni taai laal ma, é zeeli taai ma zi igi ala. Nu us i niiti ti ni Zoa e olu, naati ti t zeini ga si igi wu ula, nii a k é a olo.

¹⁶ Anzanui ta ni ná, é ga ima nu, naa y ni taazu , é ain, é ma: «À woilo d ! À bo Zoa e ma, é soma é maa u a , nà p gè p .»

¹⁷ Zoa e maa u ani, anzanui ma: «Da a è ga Zoa e?» É ma: «Eyei, nà e.» Anzanui ma: «Woilo gò ma, r i gè ga a-woti nui.» Zoa e ma: «Gòilog .» ¹⁸ Anzanui ma: «M ungi ti ni zu ma: «À li, wo gaaza a bo A le, naama vai a aa ula ba.» ¹⁹ Gá naama nuiti saama, niiti ti yiil i ai, ta ti ga woo ila nuiti Izelay le. Da ma, un, a p è taai naa olo olo, nii é Izelay le ga taa iin gola! Lee vaa zu è p è G o GALAGI n n i olo olo?»

²⁰ Zoa e ni ma: «Naa li poun! Gè la aani taa olo olo faa ma, aa gè ani n p su olo olo. ²¹ Naama vaa laade. K l Efelayime ize yooi zu zunui ta a ná, daa ga See a, Bikeli ná-doun zunui e. Naa a é wuze eai masagi Davide laal ma. À t ila n ve zèa, gè maa ooza taai a.» Anzanui Zoa e ma: «Naa zolooga! Gá n ungi ili niina è ma si igi olu elei.»

²² Anzanui liini, é sei iti p ga imalai. Ti Bikeli ná-doun zunui See a n ungi le eni ba, ti pili Zoa e ma. Zoa e pu ugi v ni, s p ge vaza, ti ze e si igi ma, ti ale ma ta- l iti bu. Zoa e aleni ma masagi b Zeeluzal me.

Davide ná-boti nu wolaiti daaseigiti

²³ Zoa e ni Izelay le b iti p unda. Ye yada ná-doun zunui Benaya a é ni Kel te nuiti ta Peel te nuiti unda. ²⁴ Ad lame a é ni p l t wotiiti unda. Ayilude ná-doun zunui Z zafate ni ga s mak nui.

²⁵ Seva ni ga s nui, Sad ke ta A iataal ti ga zala a ula nuiti.

²⁶ Yayiil nui lila ni alaa ga zala a ula nui Davide .

21

Kona sa ag ului loo vai

¹ Davide ná-si gi zu, pului looni, é k ga kona sa ag . Davide G o GALAGI aaza ani, naa goo aa ote, é ma: «Sayile maa ele e, ta ná-p l ye ei, é ga ama uu l ye ei, maz l é Ga a n nuiti paani. ² Masagi Ga a n nuiti tolini. Ti la ni ga Izelay le nu, k l Am l nuiti m taiti ge ni de. Izelay le nuiti ti minaze eni ti ga ti la naati pa, k l an naa e, Sayile ná-gaa aai é ni zea Izelay le nuiti ta Zuda nuiti b , é ni zu, é ti zuwu aale e. ³ Davide ni Ga a n nuiti ma: «Lee a nà k wo ? Lee a nà kula ga zala ai niima oto gba vai zu, nii a k wo tuya loo G o GALAGI ná-nu us iti b ?»

⁴ Ga a n nuiti ti goo aa oteni, ti ma: «Kp i é gi y zu gá Sayile ta ná-p l ye ei, su la t a ga walii aa zanugi, gá l i alaa gá Izelay le

nui tan p paa.» Masagi ni ti ma: «Lee a mu wo p gè k wo ?»
⁵ Ti goo aa oteni, ti ma: «T i zunui nii a zu, é gi undaa ili, ta é gi zuwu aale e Izelay le yooi ná p su, ⁶ gi d i a mavofodai zu zunu l fela a, gi ti z l gului a G o GALAGI aazu, Sayile nii G o GALAGI yiimaze eni la, naa ná-taazu Gi ea.» Masagi ni ma: «Nà ti l zu wo yeezu.»

⁷ Masagi Zonatan ná-doun zunui Mefi aale y ni ná, t ze minaze egi a, ti k ni y zu ta Sayile ná-doun zunui Zonatan, G o GALAGI aazu.
⁸ K l masagi Aya ná-doun anzanui Lisepa ná-doun zunu feleg iti soni, niiti é ti z l ni Sayile , Aalem ni ta Mefi aale, ta Sayile ná-doun anzanui Meela e ná-doun zunu l lug iti, é ti z l ni Me la nui Baalezilayi ná-doun zunui Adeliy le . ⁹ É ti ve Ga a n nuiti zea, ti ti z l gize unma G o GALAGI aazu. Ti nu l fela p ti zaani ma. Ti zaani n é zoloo moloi nii daa ga w lezege, naa le e volo m ungi ma.

¹⁰ Aya ná-doun anzanui Lisepa saa w l wo se ei ze eni, é p wu fasai ma, molo le e volo m ungi, ey su tonai u ti ma, é ni w niiti kp zu poomaiti ma foloi, é a d zuaiti kp kpidii. ¹¹ Ti liini, ti naa wo Davide ma, nii Aya ná-doun anzanui Lisepa k ni, Sayile anzai nii é la ni vuluni ga z iti k ele. ¹² Davide liini naazu, é Sayile ma aeiti ta ná-doun zunui Zonatan ma aeiti maavali Ya eese nuiti ma, Galaade yooi zu. Maz l naati ka ti ti-ma oomaiti se eni B te-San ta zaama , Filiseti nuiti ti ti z l ni ná, si gi zu ti v nini la Sayile ma Gile oa. ¹³ Ti ze eni miná ga Sayile ma aeiti ta ná-doun zunui Zonatan ma aeiti, ti a ga tiye, ti kp z iti ba, ti z l ni. ¹⁴ Ti liini, ti Sayile ma aeiti ta Zonatan ma aeiti maa ulu Sayile k Kise ná-kabai zu, Seela, B nzam n yooi zu. Ti masagi ná-deveiti p daazeelini. Naa oluma GALA ge zooi maaw in aani.

K i niiti ti ni
 Filiseti nuiti daal ma
 (1 D l S i 20:4-8)

¹⁵ K i t zeini m n Filiseti nuiti ta Izelay le y zu. Davide ta ná-k nuiti ti liini, ti vala Filiseti nuiti ba. Davide l a ni de niina.
¹⁶ Lafa mavofodai zu nui nii daa ni ga Yise i-Ben de ni zu, é Davide aa. Bo a z kp niin i ni keela , kp in é ni zea, ma m ngi ni ga k lu igi, bu gi ga kilo sa ag ala. ¹⁷ K l Seluya ná-doun zunui A isayi aani, é Davide a, é Filiseti nui a. Davide ná-k nuiti ti ni ma naazu: «È la m il ga gi olu k zu , naa a a k Izelay le ná-lanboi mina za.»

¹⁸ K i ta ili su m n , Filiseti nuiti daal ma G e, Gusa nui Si ekayi Safe aani, naa alaa ni ga Lafa mavofodai ta. ¹⁹ Naa olu k i ta ili su m n Filiseti nuiti daal ma G e, B teley me nui Yaalee-W legime ná-doun zunui Ele anan Gate nui G liate aani, nii ná-kp in ma wului w l ni, e se e v l nui ná-gba gului. ²⁰ K i ta ili su m n Gate, zunui ta ni ná, koozaai, zee e aiti ta k e aiti ti ga d zitad zita, ti p kp ga ga puufele maazu naani (24). É ni ga Lafa mavofodai ta t alaa. ²¹ É malimasak i le eni ga Izelay le nuiti, Davide k loin Simea ná-doun zunui Zonatan paani. ²² Lafa mavofoda naanig i niiti ti z l ni Gate, ti p ti zaani Davide ta ná-k nuiti zeezu.

22

Davide ná-guyei *(Guyeiti 18)*

¹ Davide niima wuyei looni G o GALAGI , si gi zu naa un m ni da, é kula sili nuiti kpein zeezu, ma un ge la ma m ga Sayile. ² É ni ma:

«G o GALAGI a ga nà-fasai, nà-si igi, ùnm nui,

³ GALAGI nii é ga nà-fasai, gè l uzu ná,

nà-k z p gi, zobogi nii é kizosu,

nà-si i gaa oozagi, d uzu ,

kizo nui, nii é kizosu tosu nuiti ma.

⁴ Mamagi a G o GALAGI !

Si gi zu gè tolini da, gè vieni, gè ula sili nuiti kpein zea.

⁵ Maz l saai ma lakpatakpagiti ti màa leni,
é a màalua, e elei k tu i la, é faa zu olo ologi zu.

⁶ G v alaazu aluiti ti veleveleni mà,
saai ná-tum iti ti tù , ti a màalua.

⁷ Nà-kidaa iligi zu, gè woo ulani G o GALAGI ma,
gè woo ulani nà-GALAGI ma,
é y ni ná-masa p l i wu, é gòom ni,
nà-kpee wooi looni goizu.

⁸ Naazu, zoi alini, é iikpi,
gee l gi ma wuulaagiti ti alini,
ti iikpini ná-zii aawanai maa ele ma.

⁹ Duului a ulazu sokpaye eiti su,
abui nii é galai wosu, naa a ula daa ,
ga ti ilekai é a ala.

¹⁰ É gee l gi zi ni su, é yei,
tona iin gaa iligai k i wu.

¹¹ É l ni seelu in ma, é a o e,
é ula k l ma fiil i o egiti k ma.

¹² É maaveleveleni ga kpidii, é l u su,
fiil wolai ma idii zu, tona iin gaa iligai zu.

¹³ Wozakalagi, nii é ni tu ,
abulekaiti ti ni zosu ba.

¹⁴ G o GALAGI a zik zu gee l gi zu,
GALA nii é Anii-P -Unda, naa wooi a ulazu.

¹⁵ É m inti pilini ga é sili nuiti suvaza,
é mainmainti pilini, nii a k ti oluazo.

¹⁶ Kpolo i oma ulani k l ma,
eteai ma wuulaagiti maa kala,
ga G o GALAGI ná-kpaaza ai maa ele,
ta sokpaye eiti su viil !

¹⁷ É yeemaaleni, é y geezu , é n un so,
é m n, é kùla zi wolaiti ga.

¹⁸ É kùlani sili nu wolai ya,
niiti ti w inze ezu, tama ti zu aai n un ba.

¹⁹ Ti wuze eni dàal ma nà-kidaa ili foloi,
k l G o GALAGI a é loni pòlu.

²⁰ É kùlani faa aagi zu,
é kùlani, maz l n b .

²¹ G o GALAGI vaani bu, é sò e elei nà-telebodai la,
é k ni b , e elei zèeiti ade pelei la,

²² maz l gè G o GALAGI ná-peleiti sog ,
gè la maa oozani nà-GALAGI a, ga faa u vaa maa ele.

23 Gàazu a ná-t giti ba yeen p ,
gè la ze ezu ná-deveiti ba.

24 Gè ni ga ziimai nui,
gè zoni ga gè mina faa aaza gola .

25 G o GALAGI sàlani nà-telebo fai maa ele ma,
e elei n un adegai la t un gaazu.

26 Z i é è ga woo ila nui, a naa ga woo ila nui,
z i peelalazu la ba, peelalazu la è a naa letema.

27 Z i adegai, a a- adedai l zu ga naa,
niiti ti ga yaava nuiti, a a- imalai l zu ga naati.

28 Da maan nuiti kizosu,
a w l zu gaazul nuiti ba, è ti maayei.

29 Da a è ga nà-wozakalagi, ee, G o GALAGI!
G o GALAGI a nà-kpidii zu kala.

30 Ni a bà, nà ili sala usu ulugi zaama,
ni nà-GALAGI a bà, nà ili gè ud si igi maazu.

31 GALA ná-peleiti daazeeli ,
G o GALAGI laawooi ole .
GALA ka ga k z p gi naati kpein b , niiti ti l uzu t un polu.

32 Maz l a é ga GALA, ni G o GALAGI laade?
B a é ga fasai, ni gá-GALAGI laade?

33 GALA ka é ga nà-si i gaa oozagi, nii zee aa aai,
é nà-pelei t ga pag .

34 To a k iti k zu, e dopai iti,
é tò ada aa oozagiti.

35 To a é màal l zu ga k vai,
kil gi é ga k lu igi kpili fai aai, zèeiti ta m in ilisu ga naa.

36 Unm gi è bosu ga ze, naa a é ga nà-k z p gi,
a- baiti ta s b l zu.

37 È-zaalai zu, nà zi zu valafala,
k iti ti la liizu ga.

38 Nà il su sili nuiti polu, gè ti zu olo olo,
gè la alega ma, ni gè la ti-ma zuwu aale eni.

39 Gè ti-ma zuwu aale eni, gè ti ali ga,

ti la m wuze ea,
ti loo k wu.

40 Da sàama ilizu ga z b i k vai ma,
a sili nuiti toozu bu b .

41 Da sili nuiti kp zu t ,
nà w inze e nuiti kolo olo.

42 Ti kp ba nu aiziaa, ti la s l ni,
ni ta G o GALAGI lolina, naa la ti woo aa otesu!

43 Nà ti zu ga zooi ma vufiligi,
gè ti wolowolo, gè zi ti zu, e pele zu ala alai.

44 È kùla nà-nu us iti ta- aka fai laawu,
è màk ga ga zii iligiti ta- undi ii.
Nu us iti gè la ti w , naati ta botii zu b .

45 W inti ta aazu, ti a t su.
Nà ti levena n feya, ti olo b gaaman .

46 W inti ta i te ei zu,

ti zasu a ali, ta na ulaa ta-zi igi zu.

⁴⁷ G' o GALAGI a vulua! Mamagi a b , to a é ga nà-fasai!
Es p ge nà-GALAGI maamus , nà-kizo fasai.

⁴⁸ GALAGI é zobo feezu b , gè n n otokula,
é ziiti kolozu b ,

⁴⁹ a kùlazu sili nuiti zea.
Da sèizu w inze e nuiti unda,
è kùla nu iti zea!

⁵⁰ Naa a é ba, nà è maamus zii iligiti saama, ee, G' o GALAGI!
Nà guyei loo è-laaseigi l bi vaa ma.

⁵¹ G' o GALAGI unm faa wolai a ná-masagi .
To a woo iladai zu naa , nii gul adegai ziaai ma,
nii é ga Davide, ta mavofodai, ey su l»

23

Davide ná-woo aa elagiti

¹ Davide ná-woo aa elagiti kaa:

Davide wooi, Izayi ná-doun zunui,
tosu ba nu wolai wooi,
nii Zak e ná-GALAGI yiimaze eai la, é gul i ziaai ma,
Izelay le yiima wuye loo nui.

² G' o GALAGI ná-Z nvui a ga màa ele,
é daawooi ua dà.

³ Izelay le ná-GALAGI a,
Izelay le ná-fasai ni mà:
«Z i é masadai zu nuiti unda ga telebogi,
ta é k zu GALA gaazuluabai zu,

⁴ kula ga foloi, é ulazu sobui,
é volozu geezu , tona iin ge la ná,
ma zezei ta tonai ti a tufai n zooi ma.»

⁵ Nà-p l ye ei la ana aa GALA gaazu?
T zeí é o minaze e k b ,
é gaa ula ba, é mak ga pag .
To a aazu ga nà-kizogi,
é zìima vaiti daazeeli.

⁶ K l nu akaiti kpein k e aingiti ti ilisu ya,
t zeí nu la ti ze ea ga yea aka.

⁷ Z i é p é ti ze e,
k ni é k lui aa kp in ma wului ze e,
ti ala abui zu ná n .»

Davide ná-k ulu a wolaiti daaseigiti

(1 D l S i 11:10-47)

⁸ W l Davide ná-k ulu a wolaiti daaseigiti ba: Ma m ungi ni
ga Y s e-Basee te, Taakem n mavofodai, é ni ga k ulu a
sa ag iti ta-lotu i. Daa ni alaa ga Esenee nui Adino. T a é nu
und sa a (800) aani ma k laa ila su.

⁹ T un polumai ni ga Dodo ná-doun zunui Eleazaal, A oa nui ta ná-doun
loin. É ni k ulu a sa ag iti saama, niiti ti y ni Davide a, si gi zu
ti malimasak i le eni la ga Filiseti nuiti, naati gaal ai ma ba k vai ma,

naazu Izelay le b i a ula olu, ti a l u. ¹⁰ K l Elezaal loni kpaan, é y ni Filiseti nuiti paazu, zeei ata bo a z kp i a ga kp l i. Naama voloi G o GALAGI f nifaama wola veeni Izelay le ya, k b i maa u ani Elezaal a n ga ti poomaiti k ligiti se e.

¹¹ T un polumai ni ga Sama, Galaal nui Agee ná-doun zunui. Filiseti nuiti ti aal ni ba Leyi. T elei ta ni ná , Izelay le nuiti ti ni elazu Filiseti nuiti ba. ¹² K l Sama loni kpalagi zaama, é ná zo olu, é a Filiseti nuiti paa. G o GALAGI f nifaama wola veeni Izelay le ya.

¹³ Yeeta molo le ei l zeizu , k ulu a uusa ag iti (30) saama, nu sa ag yeini Davide oba Adulame ugi zu, si gi zu Filiseti gi gila ge ni aal zu la ba Lefayime tugi zu. ¹⁴ Davide ni názu ná-d u wosu , si gi zu Filiseti gi gila ge zeini la B teley me. ¹⁵ Ani w in ta Davide zoni n sa, é ma: «B a a b ga B teley me taa loa ma aye ei zu i ta p , gè kp le?» ¹⁶ K ulu a sa ag iti ti l ni Filiseti la ai zu, ti zi i za a zi ye ei zu, é B teley me taa loa . Ti aani la, ti fe Davide ya, k l é la ni k ni, é a kp le. É feeni G o GALAGI , é pu ya zooi ma. ¹⁷ É ni ma: «G o GALAGI kizo nii ala vai vai ma! Kula e nà naama nuiti ma amai lezu, niiti ti ikulaai ti-y nvuiti su, ti li.» É l ni kp le vai a.

L ula faa wolai ana k ulu a wola sa ag i naati ti k ni.

¹⁸ Zoa e k loin A isayi, Seluya ná-doun zunui a é ni ga nu sa ag iti ta- undi ii. T a é nu unsa ag (300) aani ga ná-kp in. É l z l ni naazu nu sa ag iti saama. ¹⁹ T ulani ti sa ag zaama, é ga ta- undi ii, k l é la ni zeelini nu sa ag m ungiti su.

²⁰ Benaya u, Ye yada ná-doun zunui, é ni ga k ulu a wolai ta ná-dounloun, nii é ni ga Ka esey le nu, é l ula faa wolaiti k ni. Benaya u naa a é Moa e ulu a wola feleg aani. T a alaa, k l vuk i y ni uuzu foloi ta, é yeini zi ye ei oma , é zalai a. ²¹ T a m n é Ezipete nui ta aani, nii gola maayikini, kp in zoni zea. Tukp n a é ni zoni Benaya u ya, é ili Ezipete nui naa ma, é naa ná-kp in ula zea, é paa la. ²² L ula faa wolaiti kana Benaya u k ni, Ye yada ná-doun zunui, é l wola z l ni k ulu a wola sa ag iligi niiti saama. ²³ É l biya wola z l ni nu uusa ag iti (30) p ba, k l é la ni zeelini nu sa ag m ungiti su. Davide seini t i mak zala usuiti unda.

²⁴ Niiti alaa ti ni nu uusa ag iti (30) saama: Zoa e k loin Azay le, B teley me nui Dodo ná-doun zunui Ele anan, ²⁵ Sama ta Elika, Gal de nu feleg iti, ²⁶ Peel te nui Geel se, Tekoa nui Ikeese ná-doun zunui lila, ²⁷ Anat te nui A iyez l, Gusa nui Me unayi, ²⁸ A oa nui Salemon, Net fa nui Ma alayi, ²⁹ Net fa nui Baana ná-doun zunui Geel e, Li ayi ná-doun zunui Itayi, Gi ea nui B nzam nyooi zu, ³⁰ Pilaton nui Benaya u, Na alee-Gaase nui Gidayi, ³¹ Ala a nui A i-Ale on, Baale ume nui Azemav te, ³² Saale on nui Elia a, Benee-Yas n, Zonatan, ³³ Galaal nui Sama, Alaal nui Salaal ná-doun zunui Ayiame, ³⁴ A asebayi ná-doun zunui Elifeel te, Maaka zunui ta dounloun ni de, Gilo nui Ayit f le ná-doun zunui Eliame, ³⁵ Kaalem le nui G selayi, Ala e nui Paalayi, ³⁶ S a nui Natan ná-doun zunui Yigeyale, Gade nui Bani, ³⁷ Am n nui Seel ke, Beel te nui Naalayi, nii é ni Seluya ná-doun zunui Zoa e ná-k z laitise ezuz, ³⁸ lila ta Gal e, Yeet l nu feleg iti, ³⁹ ta G te nui Ilii.

Ti p kp ga ni ga nu uusa a maazu l fela (37).

24

Davide Izelay le nuiti daaseigiti s vai
(1 D l S i 21:1-26)

¹ Yeeta G o GALAGI yii aawanani m n Izelay le nuiti ma, é Davide li ti laal ma ga, é Izelay le ta Zuda nuiti daaseigiti s . ² Masagi ni naazu ná-k ulu ai Zoa e ma, nii é ni koba: «Le e Izelay le yooi ná p su, é zo Dan, é li Beel-See a, nu us iti daaseigi z , nii a k gè ti-lieg i w .»

³ Zoa e ni ma: «Da-GALAGI é ga G o GALAGI, naa k é nu us i m in su ga seizu ungila (100), ta màli ii masagi ka ga aazu! K l leeni e màli ii masagi p ga é naa ala vai ?»

⁴ K l masagi la ze eni wooi olu, nii é boni Zoa e ta k b i ma undi iiti ma. Ti il ni pelei ma ga ti li, ti Izelay le nuiti daaseigiti s .

⁵ Ti Zulud n ud ni, ti u Al w l, taa wolai yeezazu nii é Gade n m i zaama, Yaz l oba . ⁶ Ti ze eni miná, ti li Galaade o i ma ta Taatime-G desu yooi. Ti z su, ti li ga Dan-Yaan ele ey su ti zeeli Sid n. ⁷ Ti zeelini Tiil taa wolai zu si igi ma, naa olu ti liini Geeve ta Kanaan laa wolaiti p su. Gaa elagi zu, ti zeeli Beel-See a, Zuda yooi zu l kp ma nu yeezazu . ⁸ Dele ana ti zooi ná p su iz ni la, alu taa uug folo uufeleg (20) laawu, ti aleni ma Zeeluzal me. ⁹ Zoa e daasei s i ma oluvaawogi woni masagi ma: Izelay le ni ga zunu waaund sa a (800 000), niiti ta zoo liizu k ma, Zuda geleiti ti ni ga zunu waaund lug (500 000).

¹⁰ Gaamago Davide gaa aani ga to a ga s ba nu, maz l é nu us iti daaseigiti s ni. É ni G o GALAGI ma: «Gè faa aaza gola a ga nii vai! Naa a é ba, G o GALAGI, sùvaay ga nà-faa i kae, n i gè ga a-woti nui, maz l gè kw ni ga gè nii e imalala nu.»

¹¹ Davide wuze eai ma poluma zobui, G o GALAGI ni GALA goo wo nui Gade , nii é ni Davide oba, é ma: ¹² «Li, è Davide ma: <G o GALAGI wooi aa: Nà faa sa ag i niiti gila seizu è ma, yiimaze e ga gila, gè sei è ma.> » ¹³ Gade liini Davide b , é keela wooi wo ma, é ma: «Leeni a è p ga gè sei è ma: Kona d fela pului a-yooi zu? Baa alu sa ag é a iz è zili nuiti ba, ti wuze ezu è laal ma? Ni naa laade, f i a a-yooi zu folo sa ag laawu? Gisi su ga pag , è yiimaze e, è naa wo mà, nii nà li, gè bo tè e nui ma.» ¹⁴ Davide Gade woo aa oteni, é ma: «Zii l wolai a gè su! Ade loo G o GALAGI yeezu, maz l ná-gaazumaaw in ai zuw l , k l gè mina loo nuiti zeezu!»

¹⁵ G o GALAGI f zee i le eni Izelay le yooi zu, ma yee zobui n ey su é zeeli kui ma te eai ba. É t ze Dan, é zeeli Beel-See a, é zunu waa uul fela (70 000) aa. ¹⁶ T i geezu eelai ni yeemaalesu Zeeluzal me ma ga é kolo olo, G o GALAGI nimizani ma ga naama vaa i. É ni geezu eelai ma, nii é ni faa zu olo ologi zu nu us iti saama: «Yeei l na ba, naa kula a su.» Geezu eelai ni niina Yee use nui Alavena ná-molo lo azu oba .

¹⁷ Davide geezu eelai aai ma, é a nu us iti paa, é ni G o GALAGI ma: «Nà a gè kotoi ai, nà a gè faa aazagi ai. K l nu us i niiti, leeni a ti k a? Dò a mu, nà ila, nà-o, nà-p l ye ei-yo.»

¹⁸ Naama voloi n , Gade liini Davide b , é ma: «Wuze e, è li Yee use nui Alavena ná-molo lo azu , è zala a ulazu t ná G o GALAGI .» ¹⁹ Davide liini ná, e elei G o GALAGI valini la Gade ma ga é bo ma.

²⁰ Alavena aazuwuze eni, é masagi a ta ná-boti nuiti, ti a a. É liini naazu, é n k masagi wu. ²¹ É gaaza a, é ma: «To a ale, màli ii masagi, è aazu p , n i gè ga a-woti nui?» Davide ma: «Gè aa, gè molo

lo azu eya è ma, gè zala a ulazu t ná Ğ o GALAGI
 , nii a k f i nii maa ooza nu us iti ba.»

²² Alavena ni Davide ma: «Molo lo azu ze e. Zala ai nii è p è kula, è
 naa ula. Nik iti ka gala zala ai vai zu, wotoloi ma wuuiti ta nik iti gili wuuiti ta
 ga ko ii. ²³ Ee, masagi, gè ti p fea è ya. Ğ o GALAGI é ga a-ĞALAGI, naa
 yeezei kae è wu ga pag .»

²⁴ K l masagi ni Alavena ma: «Ba-o, nà geyazu è ma ga s ng i ite itegi.
 Gè la gala zala a ulazu nà-GALAGI Ğ o GALAGI , nii gè la l ni
 ma.» Davide molo lo azu eyani ta nik iti ga wali ae uul lug (50).

²⁵ É zala a ulazu t ni miná Ğ o GALAGI , é gala zala aiti ta
 ziil i zala aiti kula. Názu a Ğ o GALAGI zooi maaw in aani la, f i
 maa ooza Izelay le a.

T n Faalaaliiti
S il zeigi

T n Faalaaliiti ma z i a ga ima z i ta. Ġima z i naa ta a é ga Z en n i, ta T n bo Nui n n i. B l zu ni ga Sal m n n n i (1:10; 10:1; 25:1), ima nu z b l golai Izelay le nui. Ġ o GALAGI imalai veeni zea y (1Ma 5:9-13). K l ima nui ta iligaa ti ni ná, Izelay le u ui zu. Naati ti losu ni s i nii vai a (22:17; 24:23), Aguul ta Lemuw le (30:1; 31:1).

Kidafaawui ma ungi ta ima nuiti ta- alagiti ti ni ga « imalai,» naa a ga gaamai, nii koleai ga wooi ma m inm in: Faa aa ai, kele elegi, kisi ag i, faa w gi, nu zi ele ag i (1:1-5). Ġimalai nii a ga z nvui zu imalai, kalagi nu a zi la.

Niima z i zu, imalai nii a l zu «t n faalaaliiti» su. Naa ze i su tago ga k ele feleg , ti zi zu ma, ti a laa ok , ti a laazeeli, aa ti a laal ma. Zekana faalaalii ma m inm in ge la, é zo gaa w su 10 é li 31 zu. K l tanisu, ma lotodai tanigaa zu ooza (é zo gaa w su 1 é li 9; 31:10-31).

T zeizu n a s i nii woo iingi veai naa, nii é ná-kala gooi p unda: Soloog ga nu lua Ġ o GALAGI a (1:7; 3:7; 8:13; 9:10; 22:4; 31:30; naa alaiti). Naama imalai a losu eteai zu faiti kpein ba: Nu us iti ta- faamai, faazeikpasui, t n ba vaiti, vulu vai, boti vai, ta naa alaiti.

Baalobazu m ungi zu (é zo gaa w su 1 é li 9 zu), s i nui a ná- kalagi veezu, e doun k i é ná-doun zunui alasu (1:10; 2:1; 4:1; ta naa alaiti), maz l ele ana Ġ o GALAGI naati kalasu da, niiti é ti n ai (3:12). Ġimalai, pok gai nu us i ma (1:20; 8:1; 9:1), nii é z nvui ma eela wooi laazeelizu (3:16, 18, 22), é Titigi laal ma (9:13), nii é nuiti t zu ga, é ti li kotoi vai ma, naama oogi i a é ga kolo olo anzanui (2:15; gaa w su 5). Maz l nui imala la zea, k ni é fali (2:3, 4). GALA ka a a fe (2:6), ná-Z nvui (1:23).

S i aalobazu velesi i (é zo gaa w su 10 é li 31) aa a elazu ga anzanu ag i ná-fai, nii sulogai, Ġimalai ma itoosui (31:10-31).

S il zeigi ta s ungi

¹ Sal m n é ni ga Davide ná-doun zunui, ta Izelay le masagi, naa ná-t n faalaaliiti:*

² Ti ungi a ga ti nu ala ga imalai, ti nu ele t , é kp iti gaa a, niiti ti woni ga kele elegi.

³ Ti nui ala ga si elei ná-eteai zu, kele elegi , é lelebo, é z le, é zooloo su.

⁴ Ti i pag i ve naati zea, niiti ti la d faa m inm in kw ni, ti faa w gi ta kidafaawui ve zunu loungoiti zea.

⁵ Ġima nui woilo, to a ta ná-soofalai a, z i kele elegai, naa a zi ele ag i z l .

⁶ Ta zoo ti t n faalaalii ma l uzu vai tanigaani kw , ta ima nuiti daawooiti ma l uzu vaiti polu ti.

⁷ Ġ o GALAGI aazuluabai a é ga faa w gil zeizu ,† faa aa aalala nui a a imalai l l ta kalagi.

* 1:1 Faalaali laaseigi, ta Sal m n laaseigi ma vaa zu, w l s i l zeizu .

† 1:7 w l ti: 9:10; 15:33; 31:30; Z 28:28; Guy 111:10.

Dama ga zunu loungo iti

⁸ Dòun zunu, woilo, è dama ga faa w gi, è s l su è- ya,
mina è-lee ná-t n gooiti da oba.

⁹ Maz l ta ga masa b l pag i è unba,
ta ga k bu ani ag i è bu.

¹⁰ Dòun zunu, ni faa u nuiti ta p , ti è aazul ,
mina yeezei bu.

¹¹ Ta na ma: «Dil gi olu!
Ade li de nuiti te esu maa un, de ta aa,
de laal nui ta wu lein n , † an ni é la faa aazani.

¹² De ti-ma vului le, e elei g v alaazu a a k la,
ti l g l in ga naati k ele, niiti ti yeizu kabai zu.

¹³ Ade ti- li pag iti se e,
de da- l iti buulaave da.

¹⁴ Da n z l su gi ,
ada su wali l ilagi ma ade p !»

¹⁵ Dòun zunu, mina il ti olu, è a zi ga ta- elei,
maa ooza ta- elei a.

¹⁶ Maz l ti- iti suvil faa u vai zu,
ti zuvil amai uu zu.

¹⁷ Maz l to a ga fuun faa,

w nii a tum i a, é a ze i tu .

¹⁸ K l tiya i a ti yaavai zeizu lu ,
tiya i ti-y nvui a ti bali i laazu tu .

¹⁹ Zekana naati gaa elazu la,
niiti ti ta- t i wosu ga kakama vaiti su,
t n i a a s l nui undaa ili.

Gimalai a toligi wosu ta t n gi

²⁰ Gimalai a kpeei loozu taazu peleiti su,
to a woo ulazu maa bosu ti.

²¹ É toligi wo maa bosu ,
é ná-keela wooi wo taa loa , é :§

²² «Gimalala nuiti, wa imalala vaiti n zu , ey su yeel ?
N ulasu nuiti, wo-yiimai a zu ga ulasui, ey su yeel ?
Faa aa aalala nuiti, wa y su faa w gi w inze ezu, ey su yeel ?

²³ À woilo nà-t n gooiti ma!
W l nà nà-kele elegi ve wo ya,
nà dàawooiti d ga woye.

²⁴ T ze i gè wo lolini, wo l ,
t ze i gè yeeleteni, nu n p ge la ma w l woni,

²⁵ wo nà-t n gooiti kpein pilini ya,
wo la vaani nà-zelilomaiti bu,

²⁶ naa a é ba, nà alaagi, nà wo , si gi zu maan i aazu wo ,
nà ula wo zu, si gi zu kidaa iligi zeelizu la wo ma,

²⁷ si gi zu kidaa iligi aazu la wo , e fiil wolai,
si gi zu maan i zeelizu la wo ma, e t ng l fiil i,
si gi zu koozu iligi ta kidaa iligi aazu la wo .

²⁸ Naazu, ta woo ula mà, gè la ti woo aa otega,
ta gàizi , ti la kàa.*

† 1:11 lein n : Bog E ulu wooi zu ga: fuun n , aa fai un ge la ba. § 1:21 Faawo bo
nuiti ti ena ze i taa loa (31:23; Lut 4:11; Z 29:7). * 1:28 W l ti: Zel 11:11;
Mis 3:4.

²⁹To a ana, t zeiti faa w gi w inze e ,
 ti la yiimaze eni ga G o GALAGI aazuluabai,
³⁰t zeiti la vaani nà-t n gooiti bu,
 ti laa luni ga nà-zelilomaiti,
³¹ti zi elei ma l n gi a a ga ti- n gi,
 ti l n gooiti ta ga ti-laamianigi, ey su m tai y .
³²Maz l imalala nui ná-kakagi a a paa,
 faa aa aalala nui ná-ziizool lalai ga , naa a a a too ya.
³³K l z i a woilo gòoi ma, naa a zeigaan i zu,
 é ná-eteai zi ziil igi zu, é la luaa maan i a.»

2

Gimalai a ga ani iingi d uai
¹Dòun zunu, ni a dàawooiti sona,
 ni a nà-deveiti mak na è-yiima ,
²ni a woilona imalai ma,
 è è-yii ve kele elegi ya,
³ungo, ni a woo ulana faa aa ai ma,
 ni a kele elegi aizi na,
⁴ni a gaizi na ga walii ele,
 ni a daana ma kp , è gaizi ga naavolo ele,*
⁵názu a è G o GALAGI aazuluabai w su da,
 a zoo è GALA kw .
⁶Maz l G o GALAGI a a a imalai ve,
 daawooi a a a faa w gi ta kele elegi ve.
⁷To a undaan vai mak su s le nuiti b .
 E k z p gi, to a naati mak , niiti ti zi zu telebodai zu.
⁸Niiti ti ta-eteai zi zu ga s ledai, to a naati ba.
 Niiti ti b ga woo ila nuiti, to a aa naati ta- elei maazu.
⁹Da zoo è faiti z zu a, telebodai, ta s le fai, ta faagaamai,
 è pele ag iti kpein kw .
¹⁰Maz l imalai a a é zeì è-yiima ,
 faa w gi a ga è yiima vaiti.
¹¹Kidafaawui a è mak ,
 kele elegi a aa è maazu,
¹²ga ti è unm , ti è ula pele iti su,
 ta nu iti ta-yaava iti,
¹³niiti ti l zu gaama elei a,
 ti a zi ga pelei su idiai.
¹⁴Ti-yiimai ga faa u vai,
 ti oozun zu ga ti l woya vai zu.
¹⁵Ti zi eleiti maa egai,
 ta- eleiti suzei .
¹⁶Naazu, a izo w nzi anzanui ná-t gai ma,
 é ga kolo olo anzanui woo n n giti ti da,†
¹⁷nii k l ai sinigi a, é ni zea ma niin yeei,
 é yeema ná-vulu minaze egi ma, nii é boni ná-GALAGI laaseigi zu.‡
¹⁸Maz l maala a ena saai pelei, ná ga seizu ,
 si elei a liizu la g v alaazu.§

* 2:4 W l ti: 3:14-16; 8:11; 16:16; Z 28:12-19; TbN 7:11; 9:16-18. † 2:16 W l
 ti: 5:3, 20; 7:5. ‡ 2:17 W l : Mal 2:14-16. § 2:18 Tati pelei ta ili alaa ka ga
 nii: ná-p l i maala a ena ga saai pelei.

¹⁹ Niiti kpein ti liizu p b , ta ila kpalaa ge la alega ma olu, é a a,
ta ila kpalaa ge la z nvu elei aa.

²⁰ Yiimaze e ga nu ag iti si elei,
zi ga telebo nuiti si elei.

²¹ Maz l s le nuiti ta zei zoi* zu,
gaama nuiti ta y zeini ná.

²² K l nu iti t a ula ná,
woovele nuiti ta ula ná a.

3

Nu ito GALA ba

¹ Dòun zunu, mina yeema nà-kala gooit ma,
mak nà-deveiti ma è-yiima .

² Maz l ta ta ili a-voloi lieg iti su, ta è-zii ma onagiti,
ti undaan i ve è .

³ Mina ala woo iladai ma, ta gaamai,
ti ili bu, è ti z è-yiima .

⁴ Naazu, a zaalai z l GALA ta nu us iti zea,
è l ag i z l , è leve ga ima nui.

⁵ Galiva G o GALAGI ma ga è-yiima p ,
mina oluzei è ele elegi a.

⁶ Ziimai aizi è- vaiti kpein su,
to a è zi ele ag iti d ga e.

⁷ Mina ze e ga ima nu,
lua G o GALAGI a, è maa ooza faa i a.*

⁸ To a ga k d yai è- us i ,
ta è- aeiti niin vai.

⁹ G o GALAGI l bi, ga è z l gani ag iti,
ta è z l ganii ma m ungiti kpein.

¹⁰ Naazu, a-molo otaiti daa a ve gola,
a-l li iiti daa a ve ga d niin iti.

¹¹ Dòun zunu, mina l G o GALAGI ná-maa oloi a,
mina ná-zelilomai l l .†

¹² Maz l nii G o GALAGI n ai , naa a a a zeli lo ma,
e elei doun k i a a k la ná-doun zunui , nii n ai b .

Gimalai ta undaan i

¹³ Undaan nu a ga naama zunui, nii é igi z l gai,
zunui nii é ga kidafaawu nui!

¹⁴ Maz l kulanumai é s l su, naa viz g walii n n i a,
ná-t n gi viz g zanu kitei a.

¹⁵ Fiz g éle ek tu z ng aagi p ba,
è yiima anii tan p ge la viz ga ga t un k ele.‡

¹⁶ Sii zu oozai a imalai yeezai a,
k i a, naavoloi ta l biyai a é miná.

¹⁷ Peleiti é nu il su ti a, naati pag ,

* 2:21 zoi: Naa a ga minaze e zoi. W l ti: Zen 17:8; Guy 37:29. * 3:7 Bog
m n W l 12:16 zu. † 3:11 Niima wooiti bog m n E u 12:5-6 zu. W l alaa
ti: Z 5:17, 1K 11:32. ‡ 3:15 W l : 2:4.

ná-peleiti kpein ta omisu undaan i b .

¹⁸To a ga z nvu wului[§] naati b , niiti ti sosu kpe,
niiti ti mak su ma, naati undaan .*

¹⁹G o GALAGI ná- imalai a é zoi t ni la,
ná-kele elegi a é gee l gi t ni la.

²⁰Ná- imalai , zou wu iti kula , ti la zoi ma,
tona iingiti ti a tonai u.

²¹Dòun zunu, ili kele elegi a, ta kidafaawui,
mina ze e ti olu ey su .

²²Maz l ta ga z nvu ag i è ya,
a naazu ga zaalamai.

²³Naazu, è- i su a ala, è a li ga lii ele,
è- i la zi aa.

²⁴Ni a laana, maa ili la a è ma,
a- iim nii aa aan .

²⁵È la luaa kulafiliba vaa a ba,
aa faa zu olo ologi nii a ze nu iti ma.

²⁶Maz l G o GALAGI a ga a- itogi,
to a balii kpein se e è lu .

²⁷Si n p su zobogi è la,
mina l , è a e su naati ba, niiti ti alaai.

²⁸Mina è-zei i ma:

«Li è a olu, lina, nà fe!»

Tama anii è ya, nii a fe zea.

²⁹Mina faa u t isu, è-zei i laal ma,
nii t un ka zeini kp è oba.

³⁰Mina nu n p sakpe wafuun,
ni é la faa un p k ni ga e.

³¹Mina aazu ula toosu nuiti ba,
è mina ok ti zi elei ma.

³²Maz l yaava nuiti maayose e G o GALAGI ,
k l to a a oozu vai l ga naati niiti ti z legai.

³³G o GALAGI a a nu i ná- p l ye ei voovo,
naazu ma, to a a tuya loo telebo nuiti seizu .

³⁴To a a ula ulasu nuiti su,
k l to a a aazu ag i lo maayei nuiti ba.†

³⁵L biyai a a ga ima nuiti t n i,
k l faa aa aalala nuiti t n i a ga unfegi.

4

Doun k i ná- t n gooiti

¹Dòun zunuiti, à woilo l n gooiti ma,
à woilo ga pag , wo kele elegi w .

²Nà kala pag veezu wo ya,
à mina nà-kala gooiti pili ya.

§ 3:18 z nvu wului: W l ti: 11:30; Zen 2:9. * 3:18 undaan : Bog ná
tanigaa ga sii zu oozai. W l ti: 4:10, 13; 9:11; 13:14; TbN 7:12. † 3:34 Bog
m n , ga g l ke woo z l mai, ti: Zak 4:6; 1Pi 5:5.

³ Gè ni k ya, ga doun zunu ilagi,
dèe r ni gola, e doun zunu ila kpegi.

⁴ K ni kàlasu, é a mà:

«Dàawooiti so ga è-yii p ,

nà-deveiti so, a z nvui wo.

⁵ Gímalai aizi , ta kele elegi,
mina yeema dàawooiti ma, mina ze e ti a.

⁶ Mina l imalai a, to a è a,
n , to a aa è maazu.

⁷ W l imalai l zeigi a: Gímalai aizi ,
kele elegi aizi ga è z l ganii kpein.*

⁸ B l , to a è wuze e,
ni a ilina ba, to a gal biya è .

⁹ To a b l pag il è unba,
é è maa ili ga masa b l maayikiai.»

¹⁰ Woilo dòn zunu, dàawooiti gaa a,
naazu, a è-zii zu ooza.†

¹¹ Gè è alag ga imalai ma elei,
gè lo è lu telebo peleiti su.

¹² Ni a na ziaa ana, è- zu la ataga,
ni a na iza, è- i la zi aa.‡

¹³ Gili kpaan è maa olo vai a, nii è s l gai, mina too ya,
y ilini ba, maz l naa a è-y nvui su.

¹⁴ Mina zi ga nu iti ta- elei,
mina il naati k elei olu, niiti ti faa i zu.

¹⁵ Maa ooza ta- elei a, mina zi la,
ze e ba, è zi y .

¹⁶ Maz l faa u nui naati, ti la ia, ni ti la faa i ni,
ta ala iim nii ma, ni ti la nui ta looni.

¹⁷ Maz l ti- n gi a ga faa i,
ta- le l i a ga su ulai.

¹⁸ Telebo nuiti ta- elei e , geelaalaosu wozakalagi,
nii ma wozakalagi aa y su w l zu, ey su foloi t .

¹⁹ Faa u nuiti ta- elei e kpidii,
ti la ti zi a ani w .

²⁰ Dòn zunu, woilo dàawooiti ma,
woilo ga pag kp wooiti ma.

²¹ Mina yeema ti ma,
k l mak ti ma è-yiima .

²² Maz l niiti ti yeezeizu ti wu, ta a ga z nvui naati p ,
ti k d yai ve ti- us i ya.

²³ Mak è-yii ma, é le e anii p ba,
maz l to a z nvui wo fai ma ungi su.

²⁴ Mina e è-laa a, é a a z iti bo,
mina è-lak l giti z ná, ti a a yaava iti bo.

²⁵ Gaazulo akala elei a,
w l akala ga pag .

²⁶ Pelei zu t , è zi zu ná,
pelei è laai da, zi ga naa.

* ^{4:7} W l Yesu ná-faalaalii a, é bogai Mat 13:45-46 zu. † ^{4:10} W l : 3:18.

‡ ^{4:12} W l ti: 3:23; 4:19; 10:9; Guy 18:37; Eza 40:30-31.

27 È mina ze e ba, è a li ga yeezazu elei, aa zu elei,
ula faa u vai zu.

5

W nzi gi a a nui aa
 1 Dòun zunu, woilo ga pag nà- imala wooi ma,
 woilo nà-kele ele gooiti ma,
 2 naa a a k , è zoo kidafaawui la,
 faa w gi a è-laawooiti su.
 3 Maz l w nzi anzanui laawooiti n e k in gul i,
 ti ag e si ma wul i.*
 4 K l ná-fai aa elazu aa a a wana ga nu, e siinziin ganigi, nii
 wanaai,†
 gaali e bo a z kp i, nii gaa fele.
 5 Si elei a a li ga nui saai pelei,
 k iti ta a zeeli g v alaazu.
 6 É la a ga yiizool ga, é zi ga z nvu elei,
 é la su w ga to a zi zu ga kaka peleiti.

7 Niizu de mu, dòun zunu, woilo gòoi ma,
 mina l dàawooiti ba,
 8 Maa ooza naama anzanui ma zii a,
 mina maa u a ná-p l la a,
 9 naa a a k , è mina è aazu unfegi l zunu ili zeezu,
 a-eteai mina l zunu u‡ yeezu.
 10 Ni naa laade, è-mool zu a ga w inti daamiizu,
 a-wotii zul n gi a ga p l ili bu ani,
 11 naa a a k , è mina li alasu, a-eteai aa elazu ,
 si gi zu è- us i kpein suy k gai na la,
 12 è mina ma:
 «Leeni vaa zu gè maa oloi w inze eni?
 Leeni vaa zu t n gi la ni zoni zii ma?
 13 Leeni vaa zu gè la ni woiloni nà-kalam inti gooiti ma?
 Gè la woiloni naati gooi ma, niiti ti kàlani?
 14 Ná tago n , gè a maan i zu,
 nu us iti ta-maa gi zaama.§»

È-anzai n

15 È-anzai e ze e i.
 B le ga ze e i naa!*
 16 Mina è yiima vai y ná, é a a yei taazu peleiti su, e zi i,
 é a a vaza maa bosu wolaiti.
 17 È yiima vaiti ti ga a ila kpe n n !
 Ti mina ga wo ma wa anzanu iligiti.
 18 Goozun yeen p su, wo eteai zi , wa anzanui naa,
 nii è yimaze eni la, è-ma nu niin lai zu.

* 5:3 w l ti: 2:16; 7:6-27; 22:14. † 5:4 siinziin ganigi nii wanaai: A is nte, tufa wanawanagi, é ni ga faa wanai (TSV 29:17; Zel 9:14; Am 6:12) aa kotoi ná-ani ili koozui oogi (G l 3:15; Kul 8:10-11). ‡ 5:9 Anza zinigi (6:34-35) a zoo é ma, k ni t gi ze è ma (Lev 20:10; TSV 22:22). W l alaa ti: Ezk 16:35-40; Zan 8:5. § 5:14 Nii olu a ga z ng z l bai ta unfegi k l ma kpaun (6:33), ey su é ná-faa aaza golai zul n gi z l (Lev 20:10). * 5:15 Naa a ga: «anzanui nii è yimaze eni la, è-ma nu niin lai zu» (5:18).

¹⁹ È-anzai ná-fai aan , ná-fai ag e dopai.

Kpus i a- oozun i laazeeli yeen p .

Goozun si n p su ná-n b i zu.

²⁰ Dòun zunu, leeni vaa zu è aazu ulazu nu ili anza a?

Leeni vaa zu a ziil i gaizi naama anzanui ya, nii é la ga n ?

²¹ G o GALAGI a nui kpein si elei zum su.

To a s k wotii t su.

²² Faa u nui a a zo, t i ná-faa aaza golai n zu,

to a a zo, ga t i ná-kotoi a aluiti n .

²³ Undaa a ili, t zeí é la zooni zosu,

ná- olo ai a a paa.

6

Zeelaga vai

¹ Dòun zunu, ni è ga zeelagai è-w lai ta maa uye vai zu,

ni è minaze eni è-zei i ,*

² ni è ilia ga è-laawooiti,

ni è a ga kaso a nu ga è-laawooiti maa ele,

³ naa ma, nii a k dòun zunu, vie,

t zeí é loa è-zei i yeezaama,

li è maayei b , è i da ga maan n i.

⁴ Mina va bu, iim nii a l è- aazu,

aa è- aazu l giti ti a p ma m .

⁵ B vie ga dopai ele, é ulazu dosoiti zea,

e elei w nii a a k la, é ula w ni zo nui ná-tum i zu.

Naka nui ná-fai

⁶ D i è ga aka nui, li l pupuiti p b , è ti t ,

ti zi eleiti sum , è igi z l .

⁷ Ta-w l ma nu la ná,

ta- alam n la ná, ta- undi i la ná,

⁸ ta a ti- n gi t , fo o undaa ulazu ,

ti ti-laamianigi aal ba molo le e zi gi zu.

⁹ Naka nui, a y su laani, ey su yeel ?

Si gi gele a è wuze ezu la, è ula a- iim nii zu?

¹⁰ È l ago i, è l ago aazu ma,

è yeeiti da ma, è l ago zaamale,†

¹¹ k l naama zi gi zu, baladai a ula è viliba e si zi nui,

nimizai zeeli è ma e k nui.

Yaava nui ná-fai

¹² Nu akai a ga telebotala nui,

to a a a li ga z iti boga,

¹³ é a aazu loo ma, é a iti gaalo a,

é a poogiti k ga yee e aiti,

¹⁴ yaava isi i n a é ziima ,

faa i n a a a isi su yeen p ,

é a kp le e vai .

¹⁵ Naa a é ba, kolo olo fai a ga kulafilibai,

* ^{6:1} Zeelaga vai wola ni Izelay le nuiti saama, nii a k ti aa ta-naavoloiti maazu, ni kuye ze e nui la kuyei ulani, zeelagai a é ena kula, é ena kp unmai leve ga k ligi ta, aa ná-nui ta (Zen 43:9; 44:32; Eza 38:14; Guy 119:122). Naa ala vai a T n Faalaalii Z i p , é t gi zeí ma (11:15; 17:18; 20:16; 22:26; 27:13). † ^{6:10} w l : 24:33-34.

naa a ba ila n , é olo olo, ma zale la ná.‡

Nii G o GALAGI w inze ezu
 16 Faa l zita a ná, nii b l ulaai G o GALAGI ,
 to a v l ga d fela, niiti ti ga maa i:
 17 gaazul aazui, z wo n gi,
 nui s ge la ba, nuiti ti naa ma amai uuzu ga ti-yeeiti,
 18 nu yii nii é isi zu telebotala vaiti su,
 nu iti ti zuvilaai iz zu faa u zu ,
 19 z zeelei, é z zeele wooi wosu,
 ta z i é kp i le ezu lointi z zu.

W nzi gi zakpe pelei
 20 Dòun zunu, iz è- ná-deveiti su,
 mina è-lee ná-t n gooiti too ya!
 21 Mak ti ma yeen p è-yiima ,
 ti z l bu.
 22 Ta lo è lu a-zi i zu,
 ti è mak è-laazu ,
 ti y p è , a wuunna.
 23 Maz l devei a ga lanboi,
 kalagi ga wozakalagi,
 zelilogi ta maa oloi, ta ga pelei é lo z nvui a.
 24 Ta è mak w nzi anzanui zi elei ma,
 ta è-zei i anzai ná-kp n n gi ma.§
 25 Mina aazu ula ná-pagi a è-yiima ,
 mina y ná, é a è ze e ga gaazu l giti.
 26 Maz l kolo olo anzanui maa ele ma, a ala a- ulu u ai n ma,
 k l anzanui é zini b , a è ala è-y nvui p ma.
 27 Nu a zoo n i é abui l ná-zuvai zu,
 é la ná-se eiti kpein gala aa?
 28 Nu a zoo n i é zi abulekai a,
 é la k iti gala aa?
 29 Zen ana é la, ga naama nui nii é il su sei i anzai olu,
 a v una ba, salalalai la y ga.
 30 Nu la unma nui l iliga, nii é unmai wosu ga é kogi zulaave,
 t ze i ani la zea, nii a mi.
 31 An naa e, ni ta sona, maan é potogi ve ga seizu l fela,
 ani ag i kpein é ná-p l i wu, to a naa p fe.*
 32 K l z i é w nzi gi zu anzanui , naa alag faa aa ai ma,
 a naa na, a olo olosu, a i.
 33 To a kp l iz l ta aa ulamai,
 ná-unfegi la ega ey su .
 34 Maz l toloi a a anzazinigi yii ula,
 é la maaw in a a, yeei é potokulai zu la.
 35 É la unm gani n p soga,
 é la vaa bu g l in, an ni a lob ani m in m in te esu.

7

W nzo anzanui a a zunu loungoi aka
 1 Dòun zunu, mina yeema dàawooiti ma,

‡ 6:15 W l ti: 1:26; 24:22; Z 34:20. § 6:24 W l 5:3 zu, ta su ulazu .
 * 6:31 Nii olu a ga k ni ma nu potogi ve. T gi ná-devei ni ga ma nu potogi
 ve ga ma da feleg , aa naanig , aa ni gola zu a aa ona, ma nu ma
 da l lug i ve (Egz 22:1-16).

nà-deveiti mak .

²Ni a p è z nvui wo, nà-deveiti so,
è mak nà-kala gooit ma, e è- aazuleegi.

³Ti l yee e aiti ba, e bala aegiti,
ti z yiima .

⁴Gĩmalai leve ga è- aazeelai,*
è kele elegi leve ga è-w lai,

⁵ga ti è izo w nzi anzanui ma,
ta è-zei i anzai ná-t ga n n giti ma.

⁶Foloi ta, gè ni loni nà-fen t l i laa ,†
gè a w l etea .

⁷Gè buze e niin giti kaani, ti la d faa p polu w ,
ti zaama, zunu loungoi ta ni ná, balagai igi ma.

⁸É ni zi zu taazu pelei zu, ada t na naama anzanui ta ni loni
ná,

é liini ga naa ná-p l i pelei.

⁹É ni ga fitili p zu , foloi liini niina,
kpidii t zeini niina ga a.

¹⁰K l w l , anzanui daa omini,
maa iliai e kolo olo anzanu, yaava igi b .

¹¹É a z ng , su la zoga,

k iti ti la y ga loni kp ada ila.

¹²Taa zaama eleiti su, ta ada wolaiti,
ada p ka é ná-balii laazu ná.

¹³É zunu loungoi zo, é n n ,

é aazulo gaazu a, é ma:

¹⁴«Ziil i zala aiti ka gè a ti ulazu,
za n a gè nà-minaze egi laazeelii la.‡

¹⁵W l nii a é k a gè ula, gè a è laa omisu,
gè a p gè è a, gè è aa.

¹⁶Gè nà-betei aa t a, ga dasuze ei su uai,
ta geze ze ei é ga Ezipete gelei.§

¹⁷Gè dàazu makugi n a ga,
miilegi, ta al w gi ta kan legi.

¹⁸Da de l ziima i zu, ey su sobui zeeli,
de l yiimai ma n b i zu.

¹⁹Maz l sinigi la , p l i wu,
dii si ooza ma.

²⁰É wali m inm in se e ya,
k ni alugi a zeina gize la, é a a.»

²¹É v nini ma ga ná-kele elegi,
é m nni ga ná-woo n n giti.

* 7:4 baazeelai: N b wooi a ga nii, t a é naa l zu nii é lolisu ga «nr b anzanui,» Guye Uag i zu (GyU 4:9-10, 12; 5:1). † 7:6 Fen t l i laa : F v zooiti su fen t l iti daalaoga ni de, k lu ansa v l v l giti ti il ni ti la, é a ta ula foloi ma zezeiti da. Nui a nap l i wu, to a nu t , k l nu la y ga etea elei, é a ma nu t . ‡ 7:14 Nui nii ti ná-zala ai ulazu, naa ena zala a zuai ilazu mi ta ná-p l ye ei (Lev 7:12-15), folo m ungi ta feles i (Lev 7:15-16). Zunu loungoi nii lolig naama laamii wosu . § 7:16 Ezipete ezei wola ni aizi zu, s ng i wola aani (Eza 19:9; Ezk 27:7). É ni ga kp t i ma oogi (31:22).

²² Gaamago n , é il ni anzanui naa olu,
 e nik i ti liizu la paazu ,
 e olo a nui, ti gilizu ga, ti maa olo,
²³ ey su m in s zii a,
 e w nii é aazuvil zu ga é ili tum i zu,
 é la in in su ga z nvui, é faa aagi laawu.

²⁴ Dòun zunuiti, niizu niina, à woilo gòoi ma!

À dama ga dàawooiti!

²⁵ Wo-yii mina valibo, é a il anzanui niima zii olu!

À mina aka, wo a il ná-pelei a!

²⁶ Maz l ná-nu maawanaiti m in , niiti ti zaai,
 ta niiti é ti undaa iligai, ti ni ga z b su nu wolaiti.

²⁷ Ná-p l i a é ga g v alaazu elei,
 nii é yeizu saai zeizu .

8

Gimalai a woo ulazu

¹ À woilo, imalai a toligi wosu,

kele elegi a woo ulazu.*

² To a loni ada aa oozagiti maazu pele oba ,
 pele za ala ti.

³ Taa loa , si i daa ti,
 nu l zu taazu , to a woo ulazu:

⁴ «Nuiti, wa a gè woo ulazu wo ma,
 nu us iti, wa a gè zu wo .

⁵ W iti wo la d faa m in m in kw ni, à kidafaawui maa li,
 faa aa aalala nuiti, à ga kele ele nuiti.

⁶ À woilo d , maz l faa iin ka gè bosu wo ma,
 telebo kp iti ka ti ulazu dàa .

⁷ Maz l gaama iti ka gè ti wosu,
 màa i a ga z iti.

⁸ Dàawooiti kpein s leg ,
 tan p su la zeini, aa é a ga z , aa yaava .

⁹ Ti p gaa alag naama nui , nii kele elegai,
 ti ole naama nui , nii kalagai.

¹⁰ Nà-kalagi gè bosu ga woye, à naa w in , é le e walii a,
 faa w gi viz g zanugi a, an zanu kitei.

¹¹ Maz l imalai viz g k bu y l ag iti ba,
 ani ag n p ge la zooga ok su t un ma.†

¹² N un nà, nà ga imalai, sèizu a ga kidafaawui,
 sòog faa w gi ta kidafaawui z l su.

¹³ G o GALAGI aazuluabai a é ga, è zili ga faa i.
 Niiti gè ti w inze ezu, ta ga,

gaazul i, wasogi, faa u elei, ta z wo daa .

¹⁴ T n goo ag iti, ta kidafaawui ta ga r n ,
 nà a gè ga kele elegi, zobogi a ga r n .

¹⁵ Masagiti ta masadai zu r un sa ui zu,
 kundi iiti ti t giti sei, niiti ti z legai.

¹⁶ Sa ui zu a kundi iiti ti kundi ilai zu la,

* 8:1 w l : 1:20. † 8:11 w l : 2:4.

ta seizumaan giti ti p ta ga tukp aale e nuiti ti z legai.

¹⁷ N un nà, naati kpein n b , niiti ti r zu ,
niiti ti gèizi zu, naati ta p t .

¹⁸ Naavoloi ta l biyai ta ga r un n n ,
ta undaan i ta ani ag iti ti y su ná .

¹⁹ Nà-t n gi viz g , é le e zanugi a, an zanu kitei,
kulanumai gè feezu naa aa o walii a.

²⁰ Nà zi zu telebo pelei zu,
pìl g s le peleiti ba,

²¹ gè a ani ag i ve naati b , niiti ti r ai ,
gè ta- l iti buulaave ga naavoloi.

²² Gè ni G o GALAGI ya, † kaite ná-botiiti t zeizu ,
aisa ná-boti m ungiti tan p ge a .

²³ Gè zeini kaite w l w l ,
aisa eteai a t .

²⁴ Si gi zu gè z l ni da, kpolo i la ni d ná,
aa zi ungiti, zi iti ti a a ula ti zu.

²⁵ Gè z l ni p , aisa gizeiti ti a t ,
aisa gize uf giti ti a ula,

²⁶ GALA ge la ni d zooi t ni, ta zou y zu ti,
an eteai ma vufili m ungi.

²⁷ Gè ni ná niina, si gi zu é gee l gi zeini su la,
é kw gi la, é tati zi wolai ma.

²⁸ Si gi zu é tona iingiti seini su la geezu ,
é z b i ve zi ungiti b , ti a ula ga kee aa aai.

²⁹ Si gi zu é kpolo i w gi laani la, zi iti ti mina ud maazu,
si gi zu é eteai ma wuulaagi aza ini da,

³⁰ gè ni koba, e ná-boti undi i,
gè ni ziilaazu folo-o-folo,

gè ni kuai wosu gaazu yeen p ,

³¹ gè a kuai wo ná-etea t ai zu,

gè a nà-ziilaai z l nu us iti saama.

³² Niizu dònun zunuiti, à woilo gòoi ma,
wa ga undaan nuiti, ni wa zi na ga nà-peleiti!

³³ À woilo nà-kala gooiti ma,
wa ga ima nuiti.

À mina da oba p !

³⁴ Undaan nu a ga naati, niiti ti woilosu gòo ma,
niiti ti losu nà-p l la folo-o-folo,

ti aa aazu nà-p l la ma!

³⁵ Maz l z i a kà, naa z nvui z l ga,
é G o GALAGI ná-kp bai z l ga.

³⁶ K l z i n p é la oloni b , naa a l zu,
niiti kpein ti w inze ezu, saai n naati b .»

9

Gimalai a toligi wosu

¹ Gimalai ná-p l i loni,

† 8:22 Tati peleiti ta ili alaa ka ga niiti: G o GALAGI yimaze eni ga ze, G o GALAGI gèyani, G o GALAGI s l ni, aa G o GALAGI k p t ni.

é ma d d felaiti sa ani.

²É toganiiti paani, é d i ele t ,*

é ta alii aa t ni.

³É ná-boti anzanuiti te eni toli bosu ,
ti l ni ada ti, a ná, è z l taai maazu, ti a :

⁴«W iti wo la d faa m inm in kw , à aa l .»

É boni naati ma, niiti ti la ele eleni, é :

⁵«À a, à nà- ului ta mi,
à d i le, nii gè supuai.

⁶À l nuiti ta-zi polui a, niiti ti la d faa m inm in kw , wa z nvui
wo.

À zi ga kele ele pelei!

⁷Z i a zeli lo waso nui ma, naa a a b l lalai z l ,
z i a nu i maa olo, naa a a poomugi z l .

⁸Mina ulasu nui z gi wo ma, maz l to a è w inze e,
k l ima nui z gi wo ma, to a è n .

⁹Ungo, ima nui l n , ta a ná- imalai a.

Telebo nui ala, ta a ná-faa w gi a.

¹⁰Gĩmalai l zeigi† a é ga G o GALAGI aazuluabai,
è GALA Nadegai w , é ga kidafaawui.‡

¹¹Maz l r un nà, imalai, sà u zu,

è-zii ma voloiti su a ooza,

è-zii ma onagiti su ooza.§

¹²Ni a ga ima nu, a su ulanumai z l ,
ni a ga waso nu, a ila kpe ka a sul n gi z l .»

Titigi a toligi wosu

¹³Titigi a ga e anzanui é z ng zu,

é la faa aa aazu, é la faa w .

¹⁴To a zeini ná-p l la ,

seizu a ga ada ti ti z l gai taai maazu.

¹⁵É a te e nuiti toli,
niiti ti liizu ga pele zakpai,

¹⁶«Z i é la d faa m inm in kw , naa ale ma, é a !»

Z i balagai igi ma, é naa ma:

¹⁷«Zi i unmaai n
daamianigi é miizu d uzu, naa n !»

¹⁸Ti la su w ga ta ta li laazu g v iti ma,
niiti anzanui naa ti lolisu, naati ta niina g v alaazu.

T n gooi ma ziiti

10

¹Sal m n ná-t n faalaaliiti.

Gĩma loun zunui a a ga k ná-koozun i,
faa aa aalala loun zunui ga dee ná-ziizool i.

²Naavoloi s l pelei u ai, é la faa aa ey su p ,
k l nii é ná-eteai zi zu telebogi zu, naa a a izo saai ma.

³G o GALAGI la telebo nui y gana, é a l ga pului,

* 9:2 Folo ulazu ele yooiti su, ti ena d i zupu ga ani maku n n giti, nii
a k ti ta ná-n i a (Eza 5:22). † 9:10 w l 1:7 zu, ta su ulazu .
‡ 9:10 È GALA Nadegai w : Tanigaa ta bosu ga: nu adegaiti ta-vaa w gi. § 9:11
w l : 3:18.

k l to a l nu i yiima vaiti ba.

⁴Z i é la yee a faa a, naa a a ga bala nu,

k l zeemale ebogi a a nu t .

⁵Nii é ani aal zu ba, fo o undaa ulazu , naa a ga doun zunui, nii kele elegai,

k l z i é iizu molo le e zi gi zu, doun zunui a ga naa, nii aa a ula ma.

⁶Tuyaiti ta uuni telebo nui unma ,

k l nu i laawooiti ta a tooma vai maal u.

⁷Telebo nui ná-kiz sui a a ga tuyai ta iligaani b ,

k l zeemai a a wo nu iti daaseigi ma.

⁸Z i igi ma ziima , naa a a deveiti so,

k l nui é kp zu ula akaiti bosu, naa a a loo ya.

⁹Z i é zi zu s ledai zu, naa a zi zu ziil igi zu,

k l z i é zi zu ga pele zuzeigiti, naa olu a ula.

¹⁰Nii é gaamai l uzu b laiti ba,* naa a ti l zu,

k l z i é zeli losu ti ma gaamai zu, naa a aazu ga ziil igi.†

¹¹Telebo nui laawooiti ta ga z nvu ungi,‡

k l nu i laawooiti ta a tooma vai maal u.

¹²W inze emai a a sakpegi aazo,

k l n b i a a faa aazagi p suvaay .§

¹³Kele ele nui laawooi a a ga ima i,

k l faa aa aalala nui olu n n i a ga kpak i.

¹⁴Gima nuiti ta a faa w gi aal ba,

k l si gi zu faa aa aalala nui zu la, maan i maa la m oozani ba.

¹⁵Kp t nui yea ligi a b ga taa wolai si igi ma,

k l bala nui ná-maaw in a a kolo olo.

¹⁶Telebo nui ná-t n gi a a lo tu , é z nvui wo,

k l nu iz l gi a a ga faa u anii.

¹⁷Z i é woilosu t n gooi ma, naa z nvu elei ze ea,

k l z i é l zu zeli lo mai a, naa loa ya.

¹⁸Wooveledai ana, a w inze emai l una,

z i é le esu gat olo ologi a, naa a ga imalala nui.

¹⁹Z i é kp izu ulazu gola, é la ega t kolo ologi zu,

k l z i a laa zo, naa a ga zunui, nii i pag i ma.

²⁰Telebo nui laawooiti ta ga walii adegai,

k l tosu la faa u nuiti ta- isi i a.

²¹Telebo nui laawooiti ta a nu us m in m in ba,

k l imalala nuiti ta a za, t zei ti alag faa aa ai ma.

²²G o GALAGI laa luyai a a a kulagaan zui ve,

é la koozu ili faa n p pil ga polu.*

²³Faa i vai a ga a o faa imalala nui ya,

e elei imalai vai la ga a o faa ima nui ya.

²⁴Nii nu i luazu ba, naa a a a s l ,

k l nii telebo nuiti ta w in , naa a a ve ti ya.

²⁵Si gi zu t ng l fiil i le esu da, nu i a a l !

K l telebo nui a loni ani ma, nii é ná ey su .

* 10:10 nii é gaamai l uzu b laiti ba: E ulu wooi zu, naa a ga: z i é gaazu gilagi zu ma. † 10:10 k l z i é zeli...ziil igi: Dele ana é la g l ke woo z l mai zu. Puuzu l sa ai aa elasu a E ulu woo z i bogai olu. ‡ 10:11 W l : 3:18. § 10:12 Bog m n ti: Zak 5:20; 1Pi 4:8. * 10:22 Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: Nu us i ná-kp l i la zooga tan p kp su ba.

26 E elei ani odai a a k la ga nu iigai,
duului alaa ga uuna nu aazu a a k la,
zekana aka nui la, naati b niiti ti te esu.

27 G o GALAGI aazuluabai a a nui ná-eteai zu ooza,
k l faa u nui ná-konagiti su a a u a.†

28 Telebo nui ná-maa ungi olu a ga koozun i,
k l faa u nuiti ta- itogi a olo olo.

29 G o GALAGI ná-pelei a ga si igi woo ila nuiti maa oolii zu,
k l to a ga naati kolo olo sa u, niiti ti faa i zu.

30 Telebo nui la iikpiga ey su p ,
k l faa u nuiti ti la y ga zooi zu.

31 Telebo nui laa a a imalai wo,
k l yaava nuiti n gi a le e ga.

32 Telebo nui lak l giti ti nu lai w ,
k l faa u nuiti daa yaava .

11

1 G o GALAGI maa i a ga z bo ganiiti,

k l kiloiti ti laazeelii, naati n b .*

2 Wasogi olu anii a é ga w inze emai,
k l imalai a loni maayei nuiti koba .

3 Ladalai a loni s le nuiti tu ,
k l yaava nuiti ta-woyai a a lati, é ti olo olo.

4 Naavoloi la levea ga ani n p , tukp aale e voloi,
k ni telebodai vai n a a nu izo saai ma.

5 Telebo nui ná-ladalai a a ná-eteai z le,
k l faa u nui vaa i a a a too.

6 Telebo nui ná-s legi a a kizo faa aagiti ma,
k l woovele nuiti koozu isi i a a ga balii, ti la.

7 Si gi zu nu i zaazu la, ná-kitogi p ge olo ologa,
ná-kitogi é ni ga naavoloi, naa loa ya.

8 Telebo nui a ula kidaa iligi zu,
faa u nui il potogi zu.

9 Nui é l zu GALA ba, naa a a z iti kolo olo ga daawooiti,
k l telebo nuiti imalai , ta izo.

10 Si gi zu telebo nuiti undaan zu la, taai kpein koozu a a n ,
si gi zu faa u nuiti undaa ilisu da, nuiti ta a woo ula ga koozun i.

11 S le nuiti daa luyai a a a ga z l gi ta-laazu .
K l faa u nuiti daa i a a kolo olo.

12 Z i é sei i l ilisu, naa la ga faa aa aa nu,
k l nui nii é faa aa aazu, naa a a maa kp .

13 Fama wo nui a a d uzu vaiti kula k l ma,
k l s elama nui a a ti mak oozu.

14 Si gi zu totu ag la zooi la, nu us iti ta a loo bu,
k l kizogi a a z l t n bo nu m inm ingiti zea.

15 Z i é yeelaazu w n maa uyei a, to a aa ma,
k l z i é l zu zeelaga† vai a, naa a ziil igi zu.

16 Anzanu ag i a a l biyai z l ,
su a zunuiti ti naavoloi z l .

17 Zunui é nu lai zu, naa a k zu n ,
k l su u zunui a maan zu.

† 10:27 W l ti: 11:31; 13:21; 14:26-27; 19:23. * 11:1 W l ti: 16:11; 20:10,
23; Lev 19:36; Am 8:5; Mis 6:9-12. † 11:15 Zeelaga: W l 6:1 zu, ta su ulazu .

18 Faa u nui a a yaava l n gi aizi ,
 k l z i é telebodai zu, naa a a zala itei z l .
 19 Zekana, telebodai aa elazu a ga z nvui,
 k l z i é il su faa i olu, naa a saai laa omisu.
 20 G o GALAGI la w inni ga naati, niiti ti-yiima laavegai ga yaavai,
 k l to a losu naati polu, niiti ti zi zu ga s ledai.
 21 Gaamazu, faa u nuiti salalalai la y ga,
 k l telebo nuiti ti-mavofodaiti ta izo.
 22 Anzanui nii pagai, k l balagai igi ma,
 k e zanu bala aegi piligai boigi zokpai a.‡
 23 Telebo nuiti w inma vaa ila kpegi n a faa ag i.
 Nii n faa u nuiti ta zoo ti ito ba, naa a n ga GALA ná-zii aawanai.
 24 Tanigaa ta a faan i gola, tama ti a wola t .
 Tanigaa ma ti a ikpa naavoloi ma gola, tama ti a ala.
 25 Faan nui a a s l gi wo gola,
 z i a nu ga kp le i, t alaa ka kp le iz l .
 26 Nu us iti ta a molo mak nui voovo, z i é zu, é a p di ga daa aai,
 k l ta a tuya loo naa , nii é liizu la ga é p di.
 27 Z i é faa ag i vai aizi zu, naa a a undaan iz l ,
 k l z i é faa i aizi zu, faa i a a zeeli naa ma.
 28 Z i a oluzei ná-naavoloi a, naa a loo bu,
 k l telebo nuiti gaa a w l e gulu wola, nii gaalaagi m in ai.
 29 Z i a goo aavazagi l na ná-p l ye ei wu, to a sul n gi z l ga
 fiil wolai,
 faa aa aalala nui a ga ima nui ná-du i.§
 30 Telebo nui ná-k wotiiti ta ga z nvu wului,*
 ima nui a a nui ta iligaa il pele a.
 31 Ni telebo nui a zalai z l su gaaman eteai zu,
 kole alaa ga, faa u nui ta kotoba nui, ta ti-zalai z l †

12

1 Z in aib ga maa olo, faa w gi w in a naa ma,
 k l z i zelilomai aawanazu la, naa la ele eleni.
 2 Nu ag i a a G o GALAGI ná-undaan iz l ,
 k l G o GALAGI a a naama nui eelala, nii é kisi iti bosu.
 3 Su u vai la a ga nui losu t a,
 k l z i s legai naa l la ulaa.
 4 Ziil anzanui a a sinigi n ungi wuze e,
 k l anzanui é unfetala vai zu, to a sinigi a ga kae wana zee i.
 5 Telebo nuiti ta- isi iti ta faa z le faiti n a,
 k l faa u nuiti si elei a n ga yaavai.
 6 Faa u nuiti daawooiti ta ga baliiti ti nui aazu,
 k l telebo nuiti daawooiti ta a ti izo.
 7 Faa u nuiti ta lokana, ti la m a ná!
 K l telebo nuiti ta- l i ay loni kpaan.
 8 Nui a a maamus iz l , é zoloo ná-kisi ag iti ma,
 k l z i kigi la z leni, naa w in a ze e.
 9 Fiz g nu ga nui zobo ge la b , boti nu ila n è ya,

‡ 11:22 Folo ulazu ele yooi zu anzanuiti ti ena zanu bala aegi ili ana ti-zokpaiti ba (Zen 24:47; Ezk 16:12). § 11:29 T ze i kuyeiti ba, é ti ze eai n , é la idaani bu. W l ti: 14:9; 22:7. * 11:30 z nvu wului: W l ti: 3:18; Zen 2:9. † 11:31 W l : 10:27. Niima wooiti bog m n , g l ke woo z l mai zu, 1Pi 4:18 zu.

è a ga nui t i ulaai, k l é alasu k n gi ma.
¹⁰ Telebo nui a a aa a ná-toganiiti ma,
 k l faa u nuiti koozu vai a ga gaazumaav i n .
¹¹ Z i é ná-tii zu, naa a daamianigi z l ga b l a,
 k l z i é il su gaa alaba vaiti polu, naa alag igi ma.
¹² Nu i aazu a a ula faa u nuiti daamiizu a,
 k l telebo nuiti ma zapei a a a gwaa wo.
¹³ Faa u nui a a gat i ná-z iti ma alii,
 k l s le nui a a ula faa aagiti kpein su.
¹⁴ Nui laawooi , to a zoo é undaan wola aal ba,
 e elei nu a a ná-botii ma zalai z l da.
¹⁵ Gimalala nui ná-pelei z leg t i aazu,
 k l ima nui a a woilo z iti t n gooi ma.
¹⁶ Gimalala nui a a ná-zii aawanai ula k l ma gaamago n ,
 k l ima nui a a ná-daazu li vaiti buu le.
¹⁷ Nui é gaamai ulazu k l ma, naa a telebo fai l zu,
 k l z zeelei a a yaavai .
¹⁸ Kp zu ula akaiti ta a maawanai wo e bo a z kp i,
 k l ima nuiti daawooi a a a ga k d yai.
¹⁹ Gaama nui a y ná ,
 k l z i é z i wosu, naa la l biga.
²⁰ Niiti ti faa iti kp t zu, naati ziima ti daaveg ga yaava vaiti,
 niiti ti nuiti t n su ga faa ag i, naati ta a koozun i z l naa zu.
²¹ Maan n p ge la zeelia telebo nui ma,
 k l kp l i a a faa u nuiti unma.
²² G o GALAGI la w inni ga z wo nuiti,
 k l to a gaama wo nuiti polu.
²³ Gima nui la a ga ná-faa w gi zul a,
 k l imalala nui a a zeze ga ná-faa aa aalalai.
²⁴ Niiti ti botii zu gola, naati ta a lo faa wolaiti untu ,
 k l aka nuiti ta a l du lai zu.
²⁵ Ziizool i a na nui yiima , to a a v ,
 k l i d i a a nui oozun .
²⁶ Telebo nui a a ga elela ag b laiti b ,
 k l faa u nuiti si elei a a ti aka.
²⁷ Sua nui nii d ai, naa la sua z l ga, é a gee.
 Faa ag i, nii pagai ti p ba nu us i ná-faa zu, naa a ga é ga boti nu.
²⁸ U telebodai zu ná, miná a z nvui ná,*
 naama elei a nu izosu saai ma.

13

¹ Gima loun zunui a a iz maa oloi zu, k bogai la,
 k l waso doun zunui la a ga woiloga zeliloma ila kpalaa ma.
² Da zoo è ani ag iti s l ga nu laawooiti maa ele,
 k l faa u nuiti ta-etea zi i a ga toomai.
³ Z i a dama ga daawooiti, naa a z nvui mak su,
 z i é kp i wola zu ulazu, é la idaazu bu, naa a a loo ya.
⁴ É la faa aad nui ma, gaazu a ula ani a,
 k l boti nu wolai a a naa z l , nii w in ma.
⁵ Telebo nui a a z iti w inze e,
 k l nu i a a unfe fai , ta t olo olo fai.
⁶ Z i é si elei z legai, telebodai a a naa mak ,
 k l faa i kotoba nuiti ti k zu, naa a a ti undaa ili.

* 12:28 w l ti: 3:18; 10:11.

⁷ Tanigaa ta k zu e ta t , tama ani n p ge la ti ya,
tanigaa ti e bala nu, k l anii ti ya ga gola.

⁸ Tanisu naavolo nui a a ani zala, é a z nvui unm ,
k l bala nu la woiloga zeliloma ma.

⁹ Telebo nui a volozu, e wozakalagi gola volozu,
k l faa u nui e lanboi, nii é zaazu.

¹⁰ Sakpegi kpein ka ulazu wasogi zu,
imalai a naati zea, niiti ti woilosu t n giti ma.

¹¹ Naavoloi nii s l gai ga wuugi, gaa a a ala ba,
k l nii s l gai vaa, vaa, naa aa a a w l .

¹² Nui ná-kitogi a olo olona, to a a zii l ,
k l nui yiima vai a na, naa e z nvu wului.*

¹³ Z i a wooi l ilina, naa a su olo m ,
k l z i a devei zona, naa a ma zalai z l .

¹⁴ Gima nui ná-kalagi a ga z nvu ungi,†
to a a kaka faiti kpud nu maazu, niiti ta ga nu zaa vaa.

¹⁵ K ele ag i a a zaalai la nu ma,
k l gaa elazu la yaava nuiti ta- elei a.‡

¹⁶ Gima nu la faa a, ni é la igaizi ni su,
k l imalala nuiti ta a ta- imalala vaiti sul .

¹⁷ Keelai u ai, naa a a l maan i zu,
k l goole e nui s legai, naa a a faiti su t .

¹⁸ Baladai ta unfegi a naama nui lu , nii é l zu maa oloi a,
k l z i a vat n gooiti bu, naa a l biyai z l .

¹⁹ To a ga faa ag nui w inma vai laazeeli,
k l imalala nuiti ti la w inni ga ti yee ula faa i zu.

²⁰ Nui é zi zu ima nuiti polu, to a a ga ima nu,
k l z i é zeizeisu imalala nuiti koba, naa a faa aagi z l .

²¹ Maan i a kotoba nuiti polu,
undaan i a a telebo nui zala.§

²² Zunu ag i a a poganii y ná mavofodaiti b ,
k l kotoba nui ná-s l giti mak g ga telebo nuiti t n .

²³ Bala nui ná-woza wogai zu a a a n gi z l ná, ga b l a,
k l telebotalai a a n gi olo olo.

²⁴ Z i é l zu ná-doun zunui lo a vai a, naa la n ni b ,
z i é n zu , naa la in in ga maa olo vai a.

²⁵ Telebo nui a a daami wo, ziila,
k l faa u nuiti koozu akai a a y de.

14

¹ Gima anzanui ná-p l ye ei loni,
k l imalala gelei n n i woloni t i.

² Z i é zi zu telebodai zu, naa a a zi G o GALAGI aazuluabai zu,
k l z i é zi zu ga yaava eleiti, naa a a p l l .

³ Gimalala nui a a maa oloi z l ga daawooiti maa ele,
ima nuiti ti-lak l giti ta a ti mak .

⁴ U woza woli nik la ná, daamianigi a daamii akai zu,
k l nik zin i zuvik i a a at n golai ve.

⁵ Zeelei s legai, é la z woga p ,
k l z zeelei a a z iti bo.

* 13:12 z nvu wului: W l ti: 3:18; Zen 2:9. † 13:14 z nvu ungi: W l : 3:18. ‡ 13:15 K l gaa elazu la yaava nuiti ta- elei a: Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: K l yaava nuiti ta- elei zi la aa . § 13:21 W l : 10:27.

- ⁶ An ni ulasu nui a imalai aizi , é la s l ga,
k l kidafaawu nui a a faa w gi z l y n .
- ⁷ Maa ooza faa aa aalala nui a,
maz l é la i gila kpalaa fea è .
- ⁸ Kidafaawu nui a a si elei t ,t zeito a ga ima nui,*
faa aa aalala nuiti ta a loo ya ta- imalalai .
- ⁹ Gimalala nuiti ta a ula z zu t vai zu,
k l undaan i a a s le nuiti saama.†
- ¹⁰ Es n a é ná-ziizool i w , ta ná-koozun i,
nu ili ge la zooga é a n n z l naa zu.
- ¹¹ Faa u nuiti ta- l i a wolo,
k l s le nuiti ta-ze e otai aa a w l .‡
- ¹² Nu m inm in ka isi zu ga pelei ti ma pag ,
k l t un, ta pelei ma, nii gaa elasu, é liizu ga tiye, é ti l saai zu.
- ¹³ N i a zoo é ziizool i aazumaal u,
koozun i a zoo é aa ela ga ziizool i.
- ¹⁴ K z ba nui a a ná-k wotiiti ma ulanumai z l ,
k l nu ag i a oozun n n ma zi eleiti ma ulanumai zu.§
- ¹⁵ Nui nii é la d faa m inm in kw , to a a la naati kpein da, niiti ti wosu ma,
k l kidafaawu nui a a zi ga kele ele.
- ¹⁶ Gima nui a a lua faa i a, é oluave,
k l imalala nui a a yii aawana, é k ,t zeidaave la.
- ¹⁷ Zii ula nui a a imalala vaiti k ,
nui kigaizi i ziima , to a a w inze emai maaloli ma.
- ¹⁸ Nuiti ti la d faa m inm in kw , naati ta- oganii a é ga imalalai,
k l kidafaawu nuiti ta-masa b l gi a é ga faa w gi.
- ¹⁹ Nu iti ta a unmaayei nu ag iti b ,
faa u nuiti alaa ta a k ana n telebo nuiti ta- l la .
- ²⁰ Bala nui la n ni nu n p b , an sei iti,
k l kp t nui w laiti m in gola.
- ²¹ Z i é sei i w inze ezu, naa a koto zu,
k l undaan nu a ga naa, nii é maan nuiti maaw in aazu.
- ²² Niiti ti isi zu faa i zu, naati ta kaka pelei ma,
k l niiti ti isi zu faa ag i zu, naati ta k zu nu lai ta gaamai zu.
- ²³ Botii kpein ka kulanumai ba,
k l pului a kp zu ula wafuungi olu.
- ²⁴ Gima nuiti ta-masa b l gi a é ga ta-naavoloi,
imalala nuiti ta-vaa aa aalalai a é ga ta-litigi.
- ²⁵ Gaama wo zeelei a a z nvuiti kizo,
k l z wo zeelei a ga yaava nu.
- ²⁶ Z i é luazu G o GALAGI a, naa a kito gola z l ,
ná-doun zunuiti ti d uzu z l p b .*
- ²⁷ G o GALAGI aazuluabai a é ga z nvu ungi,
to a nu izo saai ná-baliiti ma.
- ²⁸ Nu us i ná-m in a é ga masagi ná-l biyai,
k l nu us iti maa l vai a a kundi ii olo olo.
- ²⁹ Z i zii la ula fala, naa a ná- imala wolai l zu,
k l zii ula nui a a ná- imalalai zul .

* 14:8 Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: Kidafaawu nui ná- imalai a a ba, é si elei t . † 14:9 Tati pelei ta ili alaa ka ga niiti: k l i pag i a s le nuiti b , aak l s le nuiti ta p ti undaan iz l . ‡ 14:11 W l : 3:33. § 14:14 Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: k l nu ag i elei viz g n n i a, aak l nu ag i elei aa ooza n n i a. * 14:26 W l : 10:27.

³⁰ Ziil igi a é ga kpus i ná-sii zu oozagi,
k l toloi a é ga see i ma aeiti su.

³¹ Nu a bala nui maan na, è Kp t Nui l l ga,
k l nu a maan nuiti maaw in aana, è ti B t nui l biya.

³² Faa u nui ná-yaavai a a toka,
k l kitogi a a telebo nui ya, ey su saai.

³³ Gimalai a a ze kele ele nui yiima ,
naa w g alaa imalala nuiti saama.

³⁴ Telebodai vai a a zoi w l ,
k l kotoi a ga nu us iti kpein unfe faa.

³⁵ Masagi ná-unfemai a a boti nui naati b , niiti ti botii zu b ga
imalai,
k l z i é unfe fai zu, ná-zii aawanai a a zeeli naa ma.

15

¹ Goo aa ote pag i a a zii ulagi aayei,
k l nu maawana i a a kp i zuw l .

² Z i é kalagi wosu ga imalai, to a a kala w in nu ma,
k l imalala nui a a imalala vaiti n wo.

³ G o GALAGI aazu a ada p ,
é a nu iti ta nu ag iti sum .

⁴ Nu laawoo ag iti k e z nvu wulu wolai,
k l faa u n gi a a zii olo ologi .

⁵ Gimalala nui a a k ná-t n gooiti p l l ,
k l z i é yeezeizu zelilomai wu, naa a l zu ga ima nu.

⁶ Naavolo m inm in ka é telebo nui ná-p l i wu,
k l nii kpein nu is l su, to a a ga ziizool i ma ungi.

⁷ Gima nuiti daawooi a a faa w gi vaza,
k l faa aa aalala nuiti ziima la ana.

⁸ G o GALAGI maa i a ga faa u nuiti ta-zala aiti,
k l s le nuiti ta-GALA maan n woiti n b .

⁹ G o GALAGI maa i a ga faa u nui zi elei,
k l naama nui n b , nii é il su telebodai olu.

¹⁰ Z i é ze ezu faa ag i olu, faa wola a la ma ga maa olo,
z i é zelilomai w inze ezu, naa undaa a ili.

¹¹ G o GALAGI g v alaazu ta undaa ili ze eza ai, zu vaiti kpein kw ,
nu us iti zii w fai a ga leeni t un b !

¹² Waso nui n b vaa la ga nu zeli lo ma,
é la a ga li ima nuiti p b .

¹³ Koozun i a a nu aazu volo,
k l zii l i a a nu aal i.

¹⁴ Kele ele nui a a aa a faa maa li vai ma yeen p ,
k l imalala nui n gi a a ga imalala vaiti n .

¹⁵ Maan nui zii ma voloi kpein u ,
k l z i undaan ai, naa a a f ti ula vai laawu n .

¹⁶ Fiz g nu a ani go n z l , è ga G o GALAGI aazuluaba nu,
è a li naavolo wola z l su, nii zii l i polu.

¹⁷ Fiz g nu tufa wuulugi ma laamii wo, kp t ai n b i zu,
è a li nik wul i miizu, ni w inze emai a ná.

¹⁸ Zii ula nui a a kp iti suw l ,
k l z i zii aa la wana fala, naa a a sakpegiti gaayei.

¹⁹ Naka nui ná-pelei e ain sasai,
k l s le nuiti ta- elei aa a s li.

²⁰ Gima loun zunui a a k oozun ,

k l faa aa aalala zunui a a dee l ili.
²¹ Gimalalai a ga koozun i naama nui , nii balagai faa aa ai ma,
 k l zunui kele elegai, to a a zi s ledai zu.
²² Faa m inm in ka a aza i, ti la zolooga t ze gaaza atalai a,
 k l ti zu a a t , nit n bo nua ta ná.
²³ Koozun vaa e zunui , si gi zu é woo aa otegi veezu la,
 ziil i faa e, ni kp i a wona ga bo yee ala!
²⁴ Kele ele nui a a zi ga pelei, nii é l zu geezu z nvui b ,
 naa a kizosu g v alaazu ma, nii é buu elei.
²⁵ G o GALAGI a a waso nuiti ta- l i olo olo,
 k l to a a aa poanzai ligiti maazu.
²⁶ G o GALAGI maa i a ga kisi iti,
 k l kp ag iti ka a a va ti wu.
²⁷ Z i é w inni ele-o- ele, é t , to a a ná- p l ye eil kp l i zu,
 k l z i é lob anii w inze ezu, naa zii zu a ooza.
²⁸ Telebo nui a a igaizi , aisa é a goo aa otegi ve,
 k l faa u nuiti ta a faa i vaza ga laa .
²⁹ G o GALAGI maa ooza faa u nuiti ba,
 k l to a a woilo telebo nuiti ta- maan n woiti ma.
³⁰ Nu lai ma aazu a a koozun i ve,
 nui a woo niin ag i m nina, to a a i d , é zeeli ma aeiti ma.
³¹ Z i é woilosu t n gooti ma, ta ba etea zi i zu,
 naa zeizu a ima nuiti saama.
³² Z i é l zu ga zeli mina lo ma, naa a l l su,
 k l z i é woilosu t n gooti ma, naa a i pag iti s l .
³³ G o GALAGI aazuluabai a a nu ala ga imalai,*
 aisa nu al biya z l , k ni è maayei p .†

16

¹ Nuiti ta a ta- vaiti seikpasu,
 k l G o GALAGI a woo aa elagi zea.
² Es p ka a isi ga nii kpein é k zu pag ,
 k l G o GALAGI a é de- vaiti ma ungi ma lukp i aale ezu.
³ Da- vaiti p z G o GALAGI yeezu,
 a- vaa zeikpasuiti su a t .
⁴ Ani kpein kp t ungi a ná, G o GALAGI ,
 an faa u nuiti, ta ná maan voloi .
⁵ Waso nuiti maayo ge la G o GALAGI ,
 kole ga ti zalalalai la y ga.
⁶ Faa aaza golai a a gba ga nu lai ta gaamai,
 G o GALAGI aazuluabai , nu a a maa ooza faa i a.
⁷ Nui zi elei a n na G o GALAGI ,
 to a a ti y zu t ta sili nuiti.
⁸ Fiz g ani goi nu s l su, é z l telebodai zu,
 è a s l golai wo, yaavai zu.
⁹ Nui a a faa zeikpasui ,
 k l G o GALAGI a lo k olu p .
¹⁰ Masagi a na a, daawooi a ga GALA gooi,
 a na tukp i aale ea, daa mina wooveleda .
¹¹ G o GALAGI w in ga kiloiti ti laazeeliai,
 to a devezu, elei k ganiiti maan ai ti la.*

* 15:33 w l 1:7 zu, ta su ulazu . † 15:33 w l : 18:12. * 16:11 w l 11:1 zu, ta su ulazu .

- ¹² Faa u vai maayose e masagiti b ,
maz l telebodai ai a a ná-zobogi maawui.
- ¹³ Masagi w in ga naati, niiti ti-laawooiti s legai,
naati n b , niiti ti zu ga gaamai.
- ¹⁴ Si gi zu masagi yii aawanazu la, ná-zii ulagi e saa eelai,
k l ima nui a zoo é gaa .
- ¹⁵ Si gi zu masagi aazulo pelei asu da, naa a é ga z nvui,
ná-nu lai e fo o ulazu lona iingi.†
- ¹⁶ Gimalai z l fai viz g zanu kitei aal ba vai a,
kele elegi maa gai le eg walii a!‡
- ¹⁷ S le nuiti ta- elei a é ga, è oluave faa i a,
z i é aa aazu si elei ma, naa a z nvui izosu.
- ¹⁸ Wasogi a a a ga nu olo olo fai,
kib l mai a a a ga tooi.
- ¹⁹ Fiz g nu maayei, wa maayei nuiti,
wo a li su k zoganii ma, wa waso nuiti.
- ²⁰ Z i é idaazu kala gooiti bu,§ naa a undaan i z l ,
undaan nu a ga naama nui, nii é itosu G o GALAGI a.
- ²¹ Z i é ga ima nui ziima , naa a ta a ma, kele ele nui,
kp n n gi a a a pil s l .
- ²² Gimalai a a z nvui ve naati zea, niiti ti zi zu la,
imalala nuiti salai a ga imalalai.
- ²³ Ni imalai a nui yiima , to a a ga kidafaawui,
ná-y p i é bosu, naa a a faa aa m ni nuiti ma.
- ²⁴ Kp ag itik e k in gul i,
nii n ai z nvui , pagai ga k d ganii kpus i vaa zu.
- ²⁵ Ta a ná, si elei z legai gaazu,
k l gaa elazu a ga saa elei.
- ²⁶ Pului a a ga boti nui ná-kp bai,
daa a a di boti vai ma.
- ²⁷ Nu akai a a faa i ele t ,
daawooiti k e abulekai, é galai wosu.
- ²⁸ Yaava nui a a kp iti te e,
z zuzi nui a a b la nuiti bali ma.
- ²⁹ Su u nui a a sei i yaava,
é naa il pelei a, nii u ai.
- ³⁰ Z i é aazu zu ma ga é isi yaava vaiti su,
é lak l giti pu bu, naa ega ga faa i .
- ³¹ Unde a olegiti ta ga l biya w l gi,
ta a z l s ledai zu.
- ³² Z i zii la ula fala, naa viz g k ulu ai a,
nui é zosu, naa viz g z i a, é taa wolai zosu.
- ³³ Ta a kpakutoomai ga, ti elela ele vaiti kw ,
k l G o GALAGI a a a deve aa elagi wo.

17

¹ Fiz g ulu u a v goi nu ya, è a mi ziil igi zu,
nu a p l i naa wu, daamiani pag i kpein ge ná, k l sakpegi la ega ná.

† 16:15 Fo o aa elasu lonai a é d zu ga tufaiti p n si gi zeelia. To a ga
kp t i ta koozun i ma oogi (TSV 11:14). ‡ 16:16 W l : 2:4. § 16:20 Tati
pelei ta ili alaa ka ga niiti: z i é ga kidafaawu nui, aa z i é woilosu GALA daawooi
ma.

² Boti nui é ga ima nui, naa a a ze i doun zunui unda, nii é aa ulama vai zu.

To a n n z l poganii zu leaiti saama.

³ Wali aei ta zanugi, ti aa a a wun ga abui, ma n i a ula ba, ele ana G o GALAGI nuiti zii olu ulazu la.

⁴ Z i é faa i zu, to a a woilo faa u nuiti goo ma, z nui a a woilo, woo u wo n giti goo ma.

⁵ Da ulana bala nui zu, Kp t Nui a è unfesu, z i é oozun zu sei i ná-maan vai zu, salalalai la y ga.

⁶ Nu l iti ta-l biya w l gi a é ga ti-lounlointi, lointi ma zaalai a é ga ti z l nuiti.

⁷ Nu woozu z i la zolooni faa aa aalala nui ma, zekana n , z i la zolooni la kundi ii ma.

⁸ Tanigaa ta a isi ga, lob anii a ti ga undaan i, naa a ta z l su, ta-vai p su.

⁹ Z i é p é n nuiti b , naa a a t kolo ologiti suvaay , niiti ti ai la, t ze i a na su ulaa kenein, naa a a è-w laiti maa oozu è a.

¹⁰ Zeliloma ilagi a a faa aa kele ele nui ma, é le e kpak ungila (100) ba, ta faa aa aalala nui lo a la.

¹¹ Nu i a a buze e daal ma vai n aizi , keelai é la maaw in a a, naa a a le e daal ma.

¹² Nu omi ga fil zua leei, nii ná-zi oiti kulaai zea, naa viz g , è a omi ga faa aa aalala nui é ná-titidai zu.*

¹³ Ni nu a faa ag i zalana ga faa i, maan i la ze ea maala p .

¹⁴ Sakpegi l ze i, naa a é ga è zi i lu losu laavie, ze e ná, aisa kp i a le e.

¹⁵ Nii é losu faa u nui olu, ta z i é telebo nui eelalazu, ti feleg p ti maayose e G o GALAGI .

¹⁶ Walii a na imalala nui ya, leeni a a k la? To a zoo é imalai eya la aa?

K l i pag la zea.

¹⁷ B la nui a a n b i yeen p .

G loin a a kp bai , faa aagi a aana.†

¹⁸ K ni nui balagai igi ma, naa a a a minaze e, é ga zeelagai, nu iligi ná-kuyei zala vai zu.‡

¹⁹ Nui kp ba vai n ai b , t kolo ologi n b . Z i kib l mai su, naa w in ga é olo olo.

²⁰ Nui yaavai ziima , é la undaan z l ga, z i é ga n felegi, naa a l nimizai zu.

²¹ Z i é faa aa aalala loun zunui z l su, ziizool i a a ma. Gimalala loun zunui, k oozu la ga n .

²² Ziilaai a ga k d ya za u wola, k l kite ei a a nui zu gi e.

²³ Yaava nui a a lob anii zo, ti d u se ei wu, nii a k é tukp i maa e.

²⁴ Gimalai maa u a kele ele nui a, k l imalala nui aazu a liizu faiti p , niiti é la zooga é a ti z l .

²⁵ Faa aa aalala loun zunui k a a zii l i zu, é ga zii olo ologi naa , nii é s l ga.

* 17:12 W l ti: 2Sa 17:8; W z 13:8. † 17:17 Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: loin ta a a z l faa aagi ma voloi vaa zu. ‡ 17:18 W l 6:1 zu, ta su ulazu .

²⁶ É la zooloni, nu a fuun gani ula s balala nui ya,
to a ga telebotala vaa, è a unfema nui lo a.

²⁷ Nui nii é ziaa faa m inm in su, naa a a dama, é mina ga gola,
kele ele nui a a yee alai ze e, é a isi .

²⁸ Gimalala nui alaa a a leve ga ima nu, ni to a zoo maa su kp .
Z i é laa ulusu, naa a é ga zunui nii kele elegai.

18

¹ Nui nii kpalai ga akala n , to a a maa ooza z iti ba,
to a a yii aawana, ima vai kpein daal ma.

² Gimalala nui yiima vaa la ga faa aa aa vai,
k ni ná-kisi iti sul vai.

³ Si gi zu nu i aazu la, w inze emai a a il polu, ti a.
Unfegi a a il aa ulamai olu.

⁴ Nui wooiti ti da, ta ga zi i buuzei ai gola,
imalai ma ungi a ga k tu i, é zulusu.

⁵ Maa la n ni, nu a lo faa u nui olu,
è a telebo nui eelala ná-gaamai zu.

⁶ Gimalala nui ná-kp iti ta a sakpegi loo,
daawooi a a do ai maaloli ma.

⁷ Gimalala nui a na a, to a a olo olo fai ,
kp wooiti ta a ga baliiti, é ga tiye.

⁸ Z zuzi nui ná-kp iti k e ani migiti,
ta a yei ti zeeli nu oozu .

⁹ Z i é ná-boti vai maa on su,
ta ga ani ila, ta z i é kolo olosu.

¹⁰ G o GALAGI a ga si i golai,
telebo nui a a iz , é li ná, é ziil igi zu.

¹¹ Kp t nui ná-naavoloi a é ga ná-taa wolai,
to a a igaizi ga to a ga si igi, nii a zoo t un mak su.

¹² Si gi zu wasogi nui yiima laavesu da, kolo olo geei zeelia.
Aisa è a unfemai z l , k ni è zoo maayeizu.*

¹³ Z i é goo aa otegi veezu, aisa é a woilo kp i ma, é wosu,
to a ná- imalalai ula k l ma, é z ng z l a.

¹⁴ Kisi ag i a zobo fe nui , é zi see i wu,
k l kisi ag i a valibona ga i te ei, a a pu su olu?

¹⁵ Kele ele nui w in ga é faa w gi z l ,
ima nui a a aa a ga é woilo kp iti ma, ta nu ala.

¹⁶ Faan i a a peleiti daalao,
é nu laazeeli nu wolaiti ma.†

¹⁷ Nu m ungi é aaza azu, to a a e to a gaamai zea,
ey su tukp i a é gooitii sakpe.

¹⁸ Kpakutoomai a a sakpegi e,
to a a alaa nu wolaiti se e unga.

¹⁹ Nu zeeli vai aa loin ma, nii maawanaai, é le e taa wolai a, nii
si igi ma.

Kp i e si igi laa ma z giti.

²⁰ Es ka a daawooiti ma l n giti k , é yi o ga tiye,
to a yi o ga niiti, dak l giti ti ti veai.

²¹ Saai ta z nvui ta zoo z l su nui n gi za ui zu.

Z i kp zu ulai n ai b , k ni é va su olo m fai wu.

²² Nui a anzai z l na, é undaan i z l ga,

* 18:12 w l : 15:33. † 18:16 w l : 17:8.

faan a naa, é s l gai G o GALAGI ya.

²³ Bala nui a a ga maan n wooi,
kp t nui goo aa otegi wo ga zee aa aai.

²⁴ Nui nii b lai m in ai, ta polu kp l vai ma,
k l nu w la itei a a ili è a, é le e è- loin a.

19

¹ Fiz g nu ga bala nu, è eteai zi ladalai zu,
è a ga faa aa aalala nui, nii z ai.

² É la viz ni nu n p ma, é a ala faa w gi ma,
z i é zuvil zu, to a a faa aazagi .

³ Nui ná- imalalai a a ná-pelei aa ala ba,
é a yii aawana G o GALAGI ma niina.

⁴ Naavoloi a a nui w lai m in gola,
k l bala nui b lai a a l ba.

⁵ Z zeelei zalalalai la y ga,
do ai la oolaa naa a, nii é z i vazasu.

⁶ Nu m in m in ka a s elama nui maamus gaazu,
s ka p é ga naa b lai, nii é faan i zu.

⁷ Bala nui la n ni k lointi b ,
aa mu ná-si poluiti, naati ta a maa ooza ba.

Si gi zu é w inni la ga é ti , ti la m koba.

⁸ È kigaizi i maa li, a naa zu a i a-undaan i vaa ma,
a ilina imalai a, a undaan iz l .

⁹ Z zeelei zalalalai la y ga,
z i é z i vazasu, naa a loozu ya.

¹⁰ É la viz ni imalala nui ma, é a eteai zi gaan zu,
s naga du i a ga kundi iiti deve nu.

¹¹ Nui ná- imalai a a v ni da ná-zii ulagi ma,
to a b gal biya, é ná-faawanamaiti suvaay .

¹² Masagi ná-zii ulagi maayiki e zalai zik wooi,
k l ná-faan i e n agi, nii é tufai a.

¹³ Faa aa aalala loun zunui a ga k ná-nimizai.

Kp le e anzanui e zi goi, nii é il su peinpein maa la le ezu.

¹⁴ Nu a zoo è p l i ta anii kpein s l ga pogani è- ni zea,
k l G o GALAGI ila kpe n a a zoo, é ima anzanui ve nu ya.

¹⁵ D i a a nui wui ma,
z i akaai, pului a so.

¹⁶ Nii é devei zosu, naa a aazu z nvui maazu,
z i é la aa aazu si elei ma, naa a za.

¹⁷ Z i a bala nui maaw in a, l d kana é feezu G o GALAGI ya,
naa a naa ve zea, nii maan ai ga é s l .

¹⁸ È-loun zunui maa olo gelegele, si gi zu kitogi ná la d ,
k l mina w in ga paa vaa.

¹⁹ Nui zii ulazu, k ni ti ani ula zea.

Ni ti la ani ulani zea, ti zobo fea b ga é t ze i olu.†

²⁰ Woilo t n gooiti ma, va zelilomai wu,
gaa elasu, a ga ima nu.

²¹ Nui a a faa m in m in k ele t ná-kisi i zu,
k l G o GALAGI ná-devei a daa a a zeeli.

* 19:18 si gi zu kitogi ná la d : Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: maz l kito ka d ná. † 19:19 ti zobo fea b ga é t ze i olu: Tati pelei ta ili alaa ka ga niiti: ta t ze i olu, aa ta ta baa vai a.

22 Nii nu us i p nui ná-fai zu, naa a é ga woo iladai,
k l tama, bala nui viz g woo alada nui a.

23 G o GALAGI aazuluabai a a nu a, è z nvui wo, ‡
anii p ge è ya, è kpidiiti si , maan la zeelia è ma.

24 Naka nui a a yeel a a okoi zu,
k l d vai daa , naa aa.

25 Si gi zu ti waso nui lo azu la, z i é la d faa m inm in kw ni, naa a a
i s l ,
zelii lo kele ele nui ma, to a faa w gi z l .

26 Z i é k zopele uzu, é dee ,
naa a ga doun zunui é unfe fai zu, ta aa ulama vai.

27 Dòun zunu, a ena woilosu kala gooi ma,
a oluave faa w kp iti ba.

28 Zeele i a a tukp aale e vai aa ala ba,
faa u nuiti daa a a telebotalai mi.

29 Tukp i ele t ga é loo ulasu nuiti ma,
do a ak i a ga faa aa aalala nuiti polu zaama n n .

20

1 D i a ga ulasu anii, kp le anii é nu aazulatisu, to a ga
z l ma anii,

nu-o-nu é loozu ya su, naa la zooga é a ga ima nu.

2 Masagi a yii aawanana, maa a a yiki e zalai zik wooi,
i a masagi ná-zii aawanai aazul na, è-y nvui a faa aagi laawu.

3 Nu maa ooza sakpegi a, naa a ga l biya vaa.

K ni imalala nui a a a woizu l , é l su.

4 D nui la k ni, é a wozai woli ma yee alai,
ani la a ná, nii a te e molo le ei zu.

5 Kisi iti ti nu us i yiima , ta ga zi i buuzei ai,
kele ele nui a soogai ta za azu.

6 Nu m inm in ka a ná-woo iladai zul ,
k l mini a s elama nui a a ná?

7 Telebo nui a zi zu ná-s ledai zu,
undaan vaa wola a naa, ná-dointi b , a ze ena naa.

8 Si gi zu masagi zeizu la tukp aale ezu ,
to a a faa iy zu a, ga w l laa ilagi n .

9 B a a zoo é ma: «Ziima olea ena,
gè adega koto la m bà?»

10 Nu kiloi ta k ganii ma zii feleg iti se e, é a nuiti yaava,
naa a ga G o GALAGI maa i ba vaa.*

11 Zunu loungoi a a ele l ga ná-k wotiiti,
nu ka ni s gi a a, é z le.

12 Nu woiye ei é faa m nisu, nu aazu é woza aazu,
G o GALAGI a é ti ilagilagi p kp t a.

13 Mina iim nii wola n , è mina gaa ela baladai zu.
Wuze e ga sobuzobui, a daamiani s l , è l ba.

14 Ani eya nui a a ma: «É la ani! É la ani!»
K l a ze ena ná, é maamus ga anii naa z l fai.

15 Zanugi ma vaa la aani, k bu ani ag i m in ,
k l anii nii fiz gai ti p ba, naa a é ga, nu laawooi é faa w gi veezu.

16 Ni nui ta a na ga zeelaga è b , é il nui ta ná-kuye vaa a,
nii è la kw ,

‡ 19:23 w l : 10:27. * 20:10 w l 11:1 zu, ta su ulazu .

ná-se ei ze e ga kp unmai, nui naa ná-faa zu, nii è la kw .
 17 Daamianigi unmaai, m unpa to a an ,
 k l naa olu, to a a ga k tui, é nui laa laave.
 18 Faiti ti aza isu, ti laa a a zeeli ga t n pag iti maa ele.
 Da na lia k ma , gaalugi wo, è faiti kp t .
 19 Z i é fama i vazasu, naa a d uzu vaiti kulazu.
 À mina faa ma, wa nuiti ti kp zu ula akaiti bosu.
 20 Z i a k voovo ta dee,†
 zii a loo, e lanboi é zaazu kpidi ii zu.
 21 Poganii s l gai ga gaazuvil i m unpagi zu,
 tuya la a ma naa olu.
 22 Mina ma: «Nà n otokula!»
 Gito G o GALAGI a, to a è izo.
 23 G o GALAGI maa a ga k ganii daa la zeelini,
 é la vaa z iloi wu.‡
 24 G o GALAGI a é losu nui lu ná-eteai zu.
 Nu us i a zoo ale é pelei w , nii é zi zu la?
 25 Polu la ani nui ma, è a ani ve G o GALAGI ga gaazuvil i,
 aa è minaze e p , è a le a igaizi su.§
 26 Gima masagi a a faa u nuiti so,
 é faa la ti ma, maaw in a la su.
 27 Nui ná-faa aa aa igi a ga lanboi, nii G o GALAGI feai,
 to a é nui yiima vaiti p f l f l su.
 28 Nu lai ta woo iladai a a masagi mak ,
 ná-nu lai a é ná-masa kp kp gi ze ele t zu la.
 29 Z b i a é ga buze e niin giti ta- adai,
 k wola l iti ta-unfemai a é ga unde a olegi.
 30 Maawana alai a ga faa i d salei,
 zekana é la, do ai a a zeeli kisi iti ma, niiti ti l uai.

21

1 Masagi yii a G o GALAGI yeezu, e zi i é yeizu,
 é a lii la, n p ná n ai b .*
 2 Es ka a isi , ga nii kpein é k zu pag ,
 k l G o GALAGI a é de vaiti ma ungi ma lukp i aale ezu.
 3 Nui a telebo fai ta s le fai na,
 naa a fiz gai G o GALAGI aazu, é le e zala aiti ba.
 4 Gaazul i ta waso z nvui,
 faa u nuiti ta-eteai kpein ka ga kotoi.
 5 Z i é aa aazu, é faazeikpasuiti k , naa z l gi zu a w l ,
 k l z i é faiti k zu ga gaazu adii, naa a li é l pului zu.
 6 Niiti ti ta- t iz l su z izu,
 ta ga faa aa aalala nuiti ti iz zu, ti l saai zu.
 7 Faa u nuiti ta-zu i a a li ga tiye,
 maz l ti la vaani bu, ti a ladalai .
 8 Namaba nuiti ta a il pele ngugi olu,
 k l lada nuiti si elei z leg .
 9 Fiz g nu ze fiil zosu sokogi zu p l ma ,
 wo a li su zeizu ma, wa kp le e anzanui.

† 20:20 Faa u wola a ga nii t ge zeini ma kpaan, z i a la kolo olo, ti ena naa
 a (Egz 21:17; Lev 20:9; TSV 27:16). ‡ 20:23 W l 11:1 zu, ta su ulazu . § 20:25
 W l : TbN 5:3-5. * 21:1 P t elei é k ni la ga Ne ukaden zaal (Dan
 4:28-29, 32) ta Siluse (Eza 45:1-3; Esd 6:22). W l ti: 16:1, 9; 19:21; 20:24.

- ¹⁰ Faa u nui yiimai a ga faa u vai,
an b lai i, é la loga maazu.
- ¹¹ Maa olo ak i a zeelina waso nui ma, z i é la d faa m inm in kw , naa
alaa a a is l ,
a ima nui alana, to a a faa w gi z l .
- ¹² Telebo nui[†] a a ida naa kpein bu, nii é zu faa u nuiti ta-
l i wu,
si gi zu ti l zu la maan i zu.
- ¹³ Nui nii é la woilosu maaw in nui ná-kpee wooi ma,
t i a kpee i loo, é la goo aa ote s l ga.
- ¹⁴ Faan i é zu d uzu, naa a a zii aawanai aayei.
Lob anii é le esu d uzu, naa a a zii ula golai aayei.[‡]
- ¹⁵ To a ga koozun vaa telebo nui , s le fai a na a,
k l naa a ga nimiza vai faa u nui .
- ¹⁶ Nui nii é ze ezu i pag i ma elei a,
ná-doo o bosu a zu ga g v iti ta-maa gi zu.
- ¹⁷ Z i yiimai n ai b , to a kpalai w ,
z i é veai d i ya, ta etea aazu ulap i, é la t a ey sup .
- ¹⁸ Faa u nui a é ga telebo nui unm ganii,
yaava nui ga s le nuiti t n i.
- ¹⁹ Fiz g nu ze i zoi ta zu naa v ai,
è mina ze i kp le e anzanui oba, zii aawanaai.
- ²⁰ Ġima nui zeizu , nu a a ani naavolo ag iti ka ná, ta gul mak gaiti,
faa aa aalala nui a a naati suvaza, niiti ti zea.
- ²¹ Z i é aa aazu, é ga telebo nu, ta woo ilada nu, sii zu a ooza,
to a zo ga telebodai ta unfemai.
- ²² Ġima nui a laal na taa wolai wu, nii sala usu z z giti ti
maa zu,
é si igi loka, nii taai itogai ba.
- ²³ Z i é aazu daa maazu ta n gi,
naa a izo kidaa ili faa m inm in ma.
- ²⁴ N ulasu nui a ga waso nui, ta gaazul nui,
nii waso date egai diizu faiti k vai ma.
- ²⁵ Naka nui a a za, t ze i ziima vaiti daa la zeelizu,
maz l é la p é a yee fai n p ba.
- ²⁶ Yeen p , to a gaazu ulap i laawu,
k l telebo nui a a ti p kw , é la ta mak ga .
- ²⁷ Faa u nuiti ta-zala ai a ga ziimazi ganii,
s naga ta aana kulazu ga kisi i.
- ²⁸ Z zeelei undaa a ili,
k l z i é gaamai wosu, nii é m nini, zobo ka naa si n p su é .
- ²⁹ Faa u nui a a ula ga lada nu,
k l s le nui a a aa a si elei ma.
- ³⁰ Nu us i ná- imalai, ta ná-kele elegi ta ná-kisi i,
naati tan p ge la zooga, é a li Ġ o GALAGI yiimai laal ma.
- ³¹ Ta a sooiti maa ili k voloi laal ma,
k l pil s l fai a Ġ o GALAGI yeezu.

22

¹ T ulagi viz g naavolo wolaiti ba,
è unfe z iti ma, naa viz g , é le e walii a ta zanugi.

² Kp t nui ta bala nui ti g faa ila ma:

[†] 21:12 telebo nui: Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: telebo GALAGI. [‡] 21:14 W l ti:
17:8, 23.

G o GALAGI a é ti feleg p kp t a.

³ Gima nui a a maan i a é aazu, é l kp tu ,
k l nui é la d faa m in m in kw , naa a a zi ná oba , é ma
l i z l .

⁴ B maayei ta G o GALAGI aazuluabai ma ulanumai a ga,
kulagaan zui, ta unfemai, ta sii zu ooza.

⁵ Yaava elei, aingiti ka ti su, ta baliiti, maan ai nu maa ooza ba,
ni è-y nvui w in a è ma.

⁶ Doungoi ala ga pelei maan ai é zi la,*
an si gi zu é l za asu da, é la ze ea ba.

⁷ Kp t nui a a ze, bala nui unda.

Kuye ze e nui a ga du i, kuye nui ya.

⁸ Z i a telebotalai vaza, to a te e ga maan i,
ná-zobogi a olo olo, nii é toomai zu la.

⁹ Nui é nu lai zu sei iti b , to a tuyai z l ,
t ze ta su ná-daamianigi ma ta bala nui.

¹⁰ N ulasu nui , kp i a e,
goomaa aaliiti ta poomugiti ta e.

¹¹ Ni nu w in é ga masagi n i,
k ni kisi ag iti ti n b , ta n n kp iti.

¹² G o GALAGI a w l zu faa w gi ma,
k l to a a yaava nui ná-kisi iti supu.

¹³ Naka nui : «Zalai a loni etea ,
é mina lia bàlizu ga pelei zu taa zaama !»

¹⁴ W nzi anzanuiti daa a ga ze eza ai su oozaai,
nui G o GALAGI yii aawanazu ma, naa a loo su.†

¹⁵ Gimalalai ili doungoi yii a,
maa olo ak i a maa ooza ba.

¹⁶ Z i é bala nui laazu lizu, é a t n s l ba,
ta z i é veb aniiti feezu kp t nui , naati gaa elazu a ga baladai.

Gima nuiti daawoiti

¹⁷ Dama, è woilo ga pag ima nuiti gooi ma,
yiilaalao faa w gi lu , gè feezu è ya.

¹⁸ Maz l fiz g è ti mak isu,
è ele t yeen p , è a ti zu ula.

¹⁹ W in ga è ito G o GALAGI a,
naa a é ba, za, nà è alasu, a alaagi.

²⁰ Gè la t n gooiti ta kidafaawu vaiti s ni è ma,
ná zeizu a ga puusa ag (30),‡ aa?

²¹ Naati ta kala kitei ve è ya, soloogai kitogi ma.

Ni nui ta a è le ena, gaamai aizi zu,
a zoo è faa gaamaiti bo ma, kisu ala.

²² Mina lo bala nui ná-zobotalai ma, è a maavo,
mina maaw in nui maan tukp aale ezu .

²³ T ze ta G o GALAGI a ti maalobo,
to a naama nuiti z nvui ula ti ya, niiti ti z iti zea ligiti kulazu ti ya.

²⁴ Mina zii aawanawana nu zeizei,

* 22:6 Tati pelei ta ili alaa ka ga niiti: doungoi maa olo ga si elei, aa doungoi
maa olo ná-eteai l ze zi gi zu. † 22:14 w l ti: 2:16; 5:3, 5; 6:24; 7:5.

‡ 22:20 puusa ag : Nii wola la oleni E ulu wooi zu. Tati pelei ta ili alaa ka ga
niiti: m unpa, aa niiti ti wola agai.

mina zii ula nu ga zi polu ,
²⁵ è a li maa olozu ga si elei,
 è a bali la lu a-eteai zu.

²⁶ Mina naati saama, niiti ta ga zeelagaiti,
 ziingao faa zu, ta kuye ze e vaa zu. §

²⁷ Maz l ni ani la è ya, è a sala,
 ta è etei ula è ya, è laazu ga.

²⁸ Mina kw pelema l za agi ze e daazu,
 nii è-m m wolani ti daani.

²⁹ Ni a zunui ta aana igi ma ná-botii zu,
 to a zoo é botii masagiti b ,
 é mina y naati saama, niiti ti la ga s elama nu.

23

¹ Ni a na zeini daami wosu ta ali a,
 wa unfema nui ta, dama ga ná-fai.*

² Ta ula a- ului la,
 ni è ulukpug .

³ Mina daamiani pag iti n t ,
 tanisu ta feezu è ya kisi i maazu.

⁴ Mina l ga è t vai,

l v l ma isi i a. †

⁵ È zu n , è aazulo naavoloi a, t un é ega ga l ,
 maz l to a ko egiti tosu a, é o e, é li oozama, e ko i
 é geezu .

⁶ À mina daamiani ma, wa nui é ga zii od nui,
 è aazu mina ula daamiani pag iti ba.

⁷ Maz l nui e kpegai na ga deve, é ma: «Laami, è le.»
 K l gaamai zu, é la è ziima .

⁸ Da unpili ga ma u ai è miai,
 woo n n giti è ti wogai, ti la m faa aa.

⁹ Mina faa aa aalala nui ,
 to a è woo ag iti baa ula.

¹⁰ Mina kw pelema l za agi maavalibo,
 è a w in ga è podointi ta-yooi ze e. ‡

¹¹ T ze ti maalobo nu wola a ná,
 GALA i a ti maalobo è laal ma.

¹² Yiil maa oloi wu, è s l su,
 è woilo faa w gi ma alagi ma, é wosu ga e.

¹³ Mina in in ga è-loin maa olo vai,
 an ni a do azu ga kpak tieg , é la zaa.

¹⁴ Naa a zoo é kaka faiti kpud maazu,

§ 22:26 w l 6:1 zu, ta su ulazu . * 23:1 dama ga ná-fai: Tati pelei ta ili alaa ka ga
 nii: dama ga nii é è- akala . † 23:4 Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: ga kele ele
 nu è kw pelezu. ‡ 23:10 w l ti: 15:25; 22:28; TSV 19:14.

niiti ta la ga undaa ili faa.

¹⁵ Dòun zunu, ni a ilina imalai a ga è-yii p ,
nà koozun wola z l naa zu.

¹⁶ Si gi zu è zu la ga gaamai,
to a b ga koozun wola.

¹⁷ Mina aazu ula faa u nuiti ba,
k l yeen p olo G o GALAGI .

¹⁸ Maz l a elela elei z l ,
a- itogi la olo ologa.

¹⁹ Woilo gò ma ga pag , dòun zunu, è ga ima nu,
è yii il s le pelei a.

²⁰ Mina il d le nuiti polu,
aa naati niiti ti veezu daamii n n giti zea.

²¹ Maz l d le nuiti, ta ulukpu nuiti, ta a gaa ela nimizai zu,
iim ni wo nuiti alaa, ná tago ena, ti maa ili ga se e za aiti.

²² Woilo è- wooi ma, nii é è z l ga,
mina è-lee l l , si gi zu é l za asu da.

²³ Gaamai aizi , ta imalai, ta kalagi, ta faawuuzum gi,
mina ti zu olo olo.

²⁴ Telebo nui k a a koozun i zu ,
undaan nu a ga naa, nii é ima loun zunui z l su.

²⁵ È- ta è-lee ti oozun è ma,
naama undaan i ga anzanui naa n n , nii é è z l ga eteai zu.

²⁶ Dòun zunu, la r un da,
è sè elei wuuzum .

²⁷ Maz l kolo olo anzanui a ga ze eza ai su oozaai,
w nzi anzanui a ga k l ye ei sul i ai. §

²⁸ To a a pele ungi wo, e toosu nu,
to a a zunu m inm in k ga woo alada nu.

²⁹ B a é kpeei loozu ga: «Ee, dèe, m àan a?»
B a kp wafuungiti ti losu ba, maa a wana un ge la ba?
B a gaazu z iti kp i ai su?

³⁰ Naati, niiti ti l bisu d lezu ,
t i ti d zupuiti kp lezu.*

³¹ Mina w l d i a pelei a,
é n su, é a volo l i zu, é a yei vaa.

³² To a a gaa ela ga, é nui i e kaalii,
é nu wo e kpokpo ganii ma wanai ba.

³³ È- aazu a faa iligiti ka,
è- igi ta è-laawooiti ta zupu. †

³⁴ To a è isu, e a laani kpolo i zaama ,
e ato zu nui, é z l ni ga ma wului, fiil wolai a iikpi.

³⁵ È a ma: «Ta dò azu, gaa la wanazu ga ze,
ti pool ni ga kpak i, gè la gaa aani!
Nà wuunsu yeel ? K ni gè ani z l , nii nà kp le m n !»

§ 23:27 W l : 5:5. * 23:30 W l 9:2 zu, ta su ulazu . † 23:33 W l :

24

¹ Mina aazu ula faa u nuiti ba,
mina w in ga ta-zi polui.

² Maz l ta- isi i a n ga ti su olo olo,
ti a , é il faa i a, ti aazu k zu.

³ P l i a a lo ga imalai,
kele elegi a a sapezi .

⁴ Faa w gi a a a buu ti daave ga
ani ag iti ti viz gai.

⁵ Zunui igi ma, to a ga zunui suzeelai,
z i faa w gi zea, ta a a s b i a.

⁶ Maz l faazeikpasu ag i a a zoo è k i la,
t n bo nuiti ta-m in a kizoga a z l su.

⁷ Gimalala nui la zooga é a ima vaiti gaa a.
Naa a é ba, k ni é a maa kp , ta na taa vaiti devea.

⁸ Z i ná-kisi i ga é faa i ,
naa laa a gat olo olo kalam in.

⁹ Gimalala nui ná-kidafaawui a ga kotoi,
ulasu nui maayose e nu us iti b .

¹⁰ Dai te ena kp l i ma zi gi zu,
è-z b i maa a l l !

¹¹ Naati unm , niiti ti liizu ga tiye ga ti ti l saai zu,
naati kizo, niiti ti liizu ga tiye kazemazu, ga ti ti aa.

¹² Mina ma: «Ee, gè la a su w !»
GALA nii é fai p kw , nii é zu è-yiima ,
naa la z zu w aa?
Ungo, z i é è-y nvui mak su, naa kw ,
to a s gilagilagi zala, e elei ná-k wotiiti ti la.

¹³ Dòun zunu, k in gul i m , maz l k in gul i ag ,
ma migi a n è-laa .

¹⁴ Gítoos u, ga imalai ag a-eteai ma vaa ma.
Ni a zoona è zi la, a zoo è oozun elela elei,
a- itogi la olo ologa.

¹⁵ Mina woyal telebo nui ná-p l i ma, ga faa u,
mina seizu olo olo.

¹⁶ Maz l an ni telebo nui loo la a zu l fela, to a wuze e,
k l faa u nuiti su a a eze ele ga maan i.

¹⁷ Mina oozun ni è zili nui a loona,
ni a l na kp l i zu, mina kua wo ga koozun i.

¹⁸ G o GALAGI a naa a ga wanama vaa,
é la m yii aawana ma.

¹⁹ Mina yii aawana naati ta-vaa zu, niiti ti faa i zu,
mina aazu ula faa u nuiti ba.

²⁰ Maz l kulanuma la naati tu , niiti ti faa i zu,
ti-y nvui a za e lanboi.

²¹ Dòun zunu, unfe G' o GALAGI ma ta masagi.

Mina kp naati ba, niiti ti p ga ti fai p falibo.*

²² Maz l ti olo olo fai a ula ti viliba,
a é kp l i w , nii G' o GALAGI ta masagi, aazu seizu ti ma?

Gima nuiti ta-l n gi ta iligaa

²³ W l nii a ima nuiti ti boga m n .

Topolui a ga faa i tukp i aale ezu .

²⁴ Ni tukp aale e nui a na faa u nui ma:

«S ge la è a,»

nu us iti ta foovo, ziiti ti yii aawana ma.

²⁵ K l tama z iti ti faa u nui eelalazu,
naati ta gaan zu, tuya a loo ti , é ga ta-undaa .

²⁶ Goo aa otegi é veezu ga gaamai,
naa a ga b lalai ma oogi.

²⁷ Aisa è a a- l i lo,
k ni è etea ele wotiiti k d ,
è a- alagi ele t , é zoloo molo le ei ma.

²⁸ Mina zeele woo wo fuun è-zei i laal ma,
mina nu yaava ga è-laawooi.

²⁹ Mina ma: «Nà sosu, e elei é sòni da,
nà seizu zunu t i zea, e elei é k ni la ga ze.»

³⁰ Gè le eni aka nuiti ta ná-kpala kpelama ,
imalala nuiti ná-leez n elei laa .

³¹ W l , kpolo aingiti ta gui iti ti ni n su ná p ,
si igi é ni ma ga sasai, naa woloni.

³² Gè naa aai ma, gè t zeini ga igaizi ,
nii gè p t ni, igi gè s l ni naa ma, é ni ga:

³³ è lago i n , è lago aazu ma f in n ,
è zaamale, è yeeiti da ma.

³⁴ Naama zi gi zu, baladai a na a è , e nui é ulazu è viliba,
maan i ula è viliba e toosu nui.

Sal m n ná-t n faalaalii ta iligaani

25

¹ W l Sal m n ná-t n faalaalii tanigaani ba m n , niiti Zuda masagi
Ezeekiase ná-nuiti ti ti aal ni ba.*

² Ada GALA d bizu t zeid uzu vaiti ba, é ti zu,
ada masagiti d bizu si gi zu ti ta-wotiiti kulazu la k l ma.

³ Ade la kw , geei wuze e é w mini, aa mini a zoi oma
w gai ná.

Ade la zooga, de a masagiti ta- isi iti kw alaa.

⁴ Ni nu a wali aei ma n iti kulana ba,
ain bo nui a kp t ga ani aka.

⁵ Ni nu a faa u nuiti kp na masagi maa oolii zu,
to a ná-zobogi w l , a na telebodai a.

⁶ Mina w l masagi aazu,

* ^{24:21} niiti ti p ga ti fai p falibo: Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: niiti ti ga l
ba nuiti. * ^{25:1} W l s il zeizu .

mina zeu nu wolaiti seizu .†

7 Maz l fiz g ti ma: «Ua è zeu unfema zeizu ,»

ti a li è unfesu nu wolaiti gaazu.

8 Nii a ka, naa mina ga za u, è a suvil ga nu loliga tukp aale ezu.

Ni nui naa elei a è unfena, leeni a a k ?

9 Ni kp a na wo y zu wa è-zei i, a gaa ula ba wa t ,
k l mina ta ili ná-d uzu vaa ula k l zu.

10 T zeu a m nina, to a è oomu,

è-l i a olo olo ey su .‡

11 Kp i maa t ai ga pag , naa wola ag ,

e zanu s lai, maa iliai ga wali aei.

12 Z i é woilosu ima nui ná-t n gooi ma ga pag ,

to a b ga zanu bala aegi ele, ta zanu kitei ma bu anigi.

13 Molo le e voloi ma liegi zu, zi l i a a ga nu yiil i ganii.

Zekana, goo ila keelai a ze ena ná-si i ma, to a a mali ii yiil i.

14 Nui é wasosu ga faan vai, tama é la k zu,

kula ga tonai, nii é maaluai, k l é la aazu.

15 Maa ungi a nu a a v ni da kundi ii ma,

woo n n gi alaa a a nu aei wolo.

16 Da k in gul i aana, k m n ga è-ma lieg i,

maz l ni a gola m na, a unpili da.

17 Mina a ga laali è-zei i ma valafala, ni naa laade,

to a l ga a-vai, è w inze e ma.

18 Nui a z zeele wooi wona, sei i laal ma,

gaawana gulu ak wolai ná-do ai a, ta bo a z kp i, ta m n
aazo agi.

19 È ito yaava nui a, kidaa ili foloi,

k e a daami wosu ga è- iigai, é iikpisu, aa è zizi è- i
ma, é alizu.

20 È guyei loo nui , nii ziizool zu,

k e a ná-se ei ulazu k ba k l voloi, aa è zi odai
u s aei ma.

21 Ni pului a è zili nui ma, daamianigi ve zea, é mi,

ni kp le w in a ma, zi i ve zea, é le. §

22 Maz l abulekaiti kana è puuzu unma ,

G o GALAGI a è n fe.

23 L kp ma nu zu ele viil i a a a ga tonai,

kp zu ula m inm ingi a a a ga z iti ta-yii aawanai.

24 Fiz g nu zeu fiil zosu sokogi zu p l ma ,

wo a li su zeizu ma, wa kp le e anzanui.

25 Keela woo ag i é aazu, é ze e oozama,

naa e zi l i, nii a fe nui ya, kp le w in ma gola.

26 Telebo nui é y su ná, faa u nui aazumaayiki ma,

naa e zi ungi kp l ai, aa zeu goi k z ai.

27 É la ani ga nu k in gul i m ga gola,

aa è a l biyai aizi ga gola.*

28 Taa wolai maa k zobo ge la ná,

zekana zunui la, nii é la zooga v nisu ná-zii aawanai ma.

† 25:6 W l : Luk 14:8-10. ‡ 25:10 Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: è la m zooga è
a pele le e maaw in wooiti tu . § 25:21 Bog m n W l 12:20 zu. * 25:27
Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: k l nu faa iingiti kala, naa a fiz gai.

26

¹L biyai wola la zolooni imalala nui ma,
e elei k l vuk i, naa la zolooni da fo oi ma, ta tonai nii é aazu molo
le e zi gi zu.*

²Foovooi nii un ge la ba, é la faa aa,
k e soologi é o esu, aa s z goi é o esu, ti la zeizu.

³Kpak i t sooi laal ma, kalafei ga soovalegi n n ,
kpak i ga imalala nui zaama n n .

⁴Mina imalala nui woo aa ote ga ná- imalalai ele,
è a ga t un k ele a i.

⁵Gimalala nui woo aa ote, é zoloo ná- imalalai ma,
a a isi ga to a ga ima nu.

⁶Z i é keela woo alivaazu imalala nui ma,
naa a iti te ezu ga, ta to a gaazuvil vaa m inm in sei lu .

⁷Delei m l nui iti ti zu la y ,
ele ana z b la la faalaalii ya, nii imalala nui bosu.

⁸Gimalala nui maamus vai e
nu a a li k tui ilizu f l v l gi a.

⁹Gaingi é zoni d zo nui ya,
ele ana faalaalii la imalala nui laa .

¹⁰Delei kp in ili nui la, é nu us i kpein maawanazu,
pele ana naama nui la, nii é imalala nui ze ezu boti vai ma, aa te ete e
nuiti.

¹¹E elei gil i a a ale da ma, ná-unpiligi ma,†
zekana é la ga imalala nui, é alesu ma ná- imalalai ma.

¹²Da nu aana daai da ga gola ele eleg ,
imalala nui ná-fai a viz ná-fai a.

¹³Naka nui a a ma: «Zalai a pelei zu,
sua i a zi zu taazu pelei zu!»

¹⁴E elei kpogi a a lati da ná-sani l iti ga,
zekana aka nui a a lati da ná-betei zu.

¹⁵Naka nui a a yeel daami ani akai zu,
k l to a a ka ga kp l vaa wola , é a d laa .

¹⁶Naka nui laa la ga igi a ma,
é le e zunu l fela a, niiti ta zoo ti goo aa ote fe ga kele elegi.

¹⁷È ili kp i a, nii é la loni è a,
k e gil i a y le esu, è so goii a.

¹⁸E titi nui é abule egiti pilisu,
ta m inti é a nuiti paa maa oolii zu,

¹⁹pele ana zunui naa la, nii é sei i yaavazu,
naa oluma, é ma: «Soleya vaa n e.»

²⁰Ko i alagi a a abui za,
si gi zu n fele ge la ná la, kp i aa a a yei.

²¹Ti ii a a abulekai ve, ko ii abui aazo,
kp le e zunui a a kp i aazul .

²²Famai e daamiani n n gi,
to a a yei, ey su é zeeli nui yiima .

²³Wali aei p ai pen i maazu,
ele ana kp n n giti ti la, ti nui yiima ma vaa iti maal uzu.

²⁴Nui w inze emai daavegai, to a a maal u ga laawooiti,
é a yaavaiti kp t oozu.

* 26:1 É zo Gainbogi ma, é li Latagi , tona maan a la a ga u Izelay le yooi zu. † 26:11
Bog m n 2Pi 2:22 zu.

25 Ni a na kp ag iti boga, mina la da,
 maz l ná-kisi iti sulaaveg ga faa i.
 26 Kele eleg gola ná-w inze emai l u vai zu,
 k l nu us ip ge ega ga ná-su i w .
 27 Z i a ze ei w , t a loo su,
 z i a k tui ilikilina, to a loo t i n ma olu.
 28 È nui ta maawana ga z mai, naa a ga è zili la.
 Wooveledai ma i wo fai a a ga faa zu olo ologi.

27

1 Mina mazei ga nii a lina,
 maz l è la naa w , nii é zu za.*
 2 È-laa mina è maamus , nu iligiti z ná, ti k .
 Nu iligi naa , a i è-laa mina k .
 3 K tui wui , a aegi wu gi wui,
 k l zii aawanai imalala nui buze ezu, naa wui ti feleg p ba.
 4 Zii aawanai u , zii ulagi ee aa a,
 k l a a lo toloi lu ?
 5 Fiz g è zeli lo nui ma k l i zu,
 è a maa kp b la vai ma.
 6 Nu w lai ná-zelilomai, a ná-woo iladai l zu,
 nu zili nui è n n vai, naa a ga yaava vaa n .
 7 Zi o nui a a l k in gul i a,
 pulu nui a a ani wanai a ga mig .
 8 Si zi nui maa a oozana seizu a,
 k e w nii maa oozaai ná-da agi a.
 9 Gul i ta gul maku n n gi, ta a nu yii aan ,
 b la vai ná-gaan i a a koozun i ve nu ya, é le e a
 n k gi a.
 10 Mina ete e è-w laiti ba, ta è- b laiti.
 Ni a na faa aagi zu, mina iz , è a li è- loin b ,
 maz l si m inm in su, è-zei i maa u aai è a, naa viz g é
 le e è- loin a, maa oozaai è a.
 11 Zi ga imalai dòn zunu, zìima laa a ve ga koozun i,
 nà zoo gè naati goo aa ote, niiti ti vaazu mà.
 12 Gima nui a faa aagi aana, é a a, to a a l u.
 Nui nii é la d faa m inm in kw , naa a a li n ga yiima elei, ey su é
 su oloi m .
 13 Ni nui ta a na ga zeelaga è b , é il nui ta ná-kuye vaa a,
 nii è la kw ,
 ná-se ei ze e ga kp unmai, nui naa ná-faa zu, nii è la kw .
 14 Ni nui ta a tuya loona sei i , é woo ula la sobuzobui,
 to a leve b ga foovooi.
 15 Kp le e anzanui e zi i, é il su peinpein,
 maa la le ezu tonai a voloi.
 16 Da w inna ga è gaa , k e a fiil i zosu ga yeei,
 aa è gul i u yea ga è mak .
 17 K lui a a k lui aali,
 nui igi aazu a a ze e ma, sei i ná-si polui .
 18 Z i é w l zu koole oole gului ma, to a ma waai ta mi,
 z i é mali ii mak su, to a l biya z l .
 19 Delei nu aazu aazu la zi i wu,
 ele ana nu igi a a è- aa ulabai l la.

* 27:1 w l : Zak 4:13-16.

²⁰ G v alaazu ta undaa ili ze eza ai ti zulaa la vega, zekana é la, nu us i yiimai laa la zeelia p .

²¹ Zanugi ta wali aeiti, ta a t abui a, k l nui lukp i aa a le ezu, é zoloo daaseigi ma.

²² An ni a imalala nui zi azu kodai zu ga etei, e elei nu a a kpazii zi a la, è la zooga è a ná-titigi ula ba.

²³ Da-loganiiti gilagilagi elei w ga pag , aa a gola a-logani ulugiti ma.

²⁴ Maz l kp t i la zeey ga ma ey su , masa b l gi la y ga nu unba yeen p .

²⁵ Si gi zu è tufa v i le ezu la,† tufa undui a a wuze e, gizeiti ma lufaiti gaa a l ba,

²⁶ a- aalagiti maale aiti ta ga è maa ili z laiti, boliiti ta ga a- alagi eya aniiti,

²⁷ boliiti ta- iimi i maan , é kula ga è-laamianigi, wa a- l ye ei, ta a-woti anzanuiti maavaiti.

28

¹ Faa u nui a a iz , an ni nu la kp zu, kitogi a telebo nuiti zea, e zala okpagi.

² Si gi zu kpakagi la zooli zu, kundi ila aizi nuiti ta a m in. K l kundi ii a zeina, kele elegai é ala, faiti ta a zi ga pag .

³ Zunui é ga bala nui, é maaw in nuiti maan zu, to a ga faa zu olo olo tonai, é pului loozu.

⁴ Niiti ti l zu GALA ná-t gi a, naati ta a faa u nuiti maamus , k l niiti ti olozu t gi , naati ta a laal ti wu.

⁵ Niiti ti veezu faa i ya, naati ti la s le fai tan p gaa aazu, k l niiti ti ilizu G o GALAGI a, naati ta a faiti p gaa a.

⁶ Fiz g nu ga bala nui, è a zi s ledai zu, è a li zu ga kp t nui, nii si elei ga wooveledai.

⁷ Z i é olozu GALA ná-t gi , doun zunu ana kele elegai, k l z i é il su tu a ele u nuiti polu, naa a a a ga unfegi k .

⁸ Z i é ná-s l gi maam inzu ga talama walii, nii date egai,* naa a s l gi aal zu ba naa , nii a maaw in nuiti maaw in a.

⁹ Ni nu a oluavena, ga é mina woilo GALA ná-t gooi ma, ná-GALA falii w in a ze e GALA ma.

¹⁰ Z i é telebo nuiti kakasu, é ti il pele i ma, to a loo ze ei zu, nii é b ai.

K l niiti ti zi zu ga s ledai, undaan i a naati tu .

¹¹ Kp t nui ele eleg n aazu, k l bala nui kele elegai, naa a zoo é polu ula.

¹² Si gi zu telebo nuiti ti kundi ilai z l su da, l biya a a lee s p b .

K l si gi zu nu iti ti wuze ezu la, s ka a l u.

¹³ Z i é ná-t kolo ologiti d uzu, naa la ula numa, k l GALA ka a naa zuvaay , z i é laazu z ga é l ti a.

¹⁴ Undaan nu a ga naama nui, nii yeen p é luazu faa i vai a, k l z i é ikpaazu, é a faa i , naa a l maan i zu.

† 27:25 É zo Gainbogi ma, é li A ui . * 28:8 GALA ge t gi zeini naama vai ma. W l ti: Egv 22:45; Lev 25:35-37; TSV 23:20-21; Ezk 22:12.

- ¹⁵ Uelei zalai la, é zik zu, ta fil zuai pului ma,
ele ana faa u nui la, nii é masadai zu nu us iti unda, ti alagai.
- ¹⁶ Kundi ii a alana igi ma, to a a telebotalai wola ,
k l z i é l zu kakama ani mii vai a, to a al bi kundi ilai zu.
- ¹⁷ Nui nii nu aa vai ziima , to a a iz ga lia ná-kabaye ei pelei,
nu n p ge mina pele esa tu .
- ¹⁸ Nu-o-nu nii si elei z legai, naa a kizogi z l ,
k l s letala nui, é pele zu ili feleg i zi zu, to a loo gila su.
- ¹⁹ Z i a tii zu ná-zooi ma, naa a laamianigi z l ,
k l z i é il su fuun faiti polu, naa n gi a ga daan wogi.
- ²⁰ Nui é ga lada nui, zee laa a ve ga tuyai,
k l z i é w inni é t ga gaazuvil i, maan i la oola ba.
- ²¹ É la viz ni ga nu zeel z zui nu us iti z zu,
an naa e, nui a zoosu é faa i ulu u ai z l fai zu.
- ²² Zunui é ga gaazu ulap nui, to a a kp t i aizi ga gaazuvil i,
to a a yeema ga baladai a aazu p .
- ²³ Z i é zelii losu sei i ma, gaa elasu naa a a ná-faan i wuu w ,
é le e z i a é maamus i wosu ga n gi.
- ²⁴ Nu-o-nu é kaazu ga faa u laade, ga é k ta dee maavo,
é la viz ni toosu nu a.
- ²⁵ Zunui nii s l gi la ziil i a, to a a kp i wuze e,
k l z i é alivaazu G o GALAGI ma, to a anii p su n
ya aba.
- ²⁶ D i è laazu a- igaizi iti n la, a ga imalala nu,
k l z i é zi zu ga imalai, faa aagiti ta oola ba.
- ²⁷ Z i é faan i zu bala nuiti b , é la y ga kpala zu,
k l z i é aazu zu ma, sei i ná-kp l i lu , to a foovoo
m inm in s l .
- ²⁸ Si gi zu faa u nuiti ti zeizu la kundi ilai zu, s p ka al u,
k l si gi zu ti loozu bu la, telebo nui ma m inm in ka a ula k l ma.

29

- ¹ Zunui nii maan ai ga zelii lo ma, é a gi aa ga,
to a olo olo ga kulafilibai, sosu la aa.
- ² Telebo nuiti ta m inna, nu us iti koozu a a n ,
k l nu iti ta zeina kundi ilai zu, nu us iti ta ' a kpalagi wo.
- ³ Z i é p ga é zi ga imalai, naa a a k oozun ,
k l z i é il su kolo olo anzanuiti polu, naa a a ná-naavoloiti kolo olo.
- ⁴ Masagi a a ná-zooi t , si gi zu é zi zu la ga telebodai,
k l a lob anii maalolina, to a naa olo olo.
- ⁵ Nui é b laiti t zu su,
to a balii laazu k i wu.
- ⁶ Faa u nuiti ta a ga kaso a nui, tiya i ta-l kolo ologiti
faa zu,
s le nuiti ta a pil s l , ti oozun .
- ⁷ Telebo nui naa w , nii maan ai é bala nuiti b ,
k l naama i ge la faa u nui ma.
- ⁸ N ulasu nuiti ta a kp abui ili taa wolai zu,
k l ima nuiti ta a zii aawanai aayei.
- ⁹ Ni ima nui ta imalala nui ta na tukp i ma,
imalala nui yii aawana a, aa é i wo, é la l a.*
- ¹⁰ Nama uu nuiti ta a telebo nui w inze e,

* ^{29:9} Tati pelei ta ili alaa ka ga niiti: to a la n yii aawana, aa é , tama nu
la ega p .

k l s le nuiti ta a aaz nvui maazu.

¹¹ Gimalala nui a a ná-zii aawana vaiti kpein kula k l ma,
k l ima nui a a zo, é la n n iti kula k l ma.

¹² Si gi zu kundi ii woilosu da z iti ma,
niiti ti botii zu zeewu, naati p ta a ga woo alada nuiti.

¹³ Bala nui ta maan nui, ti g faa ila ma:
G o GALAGI gaazu vee ti feleg p b , ga ti a w l la.

¹⁴ Masagi nii é zobob lala nuiti ta-lukp i aale ezu ga gaamai,
ná-masadai a ay zea .

¹⁵ Kpak i ta zeliimai, ta a imalai ve,
k l zunu loungoi pil gai yeema, to a a dee unfe.

¹⁶ Si gi zu nu iti ti m inzu la, t kolo ologi zu a a w l ,
k l telebo nuiti ta ga ta-loobui ma zeelei.

¹⁷ Ni a è-loun zunui maa olona, é la è yiizool vaa a,
k l to a è yiil i ga gola.

¹⁸ Si gi zu GALA ge la kulak l ma wosu da, nu us iti ta a eteai zi faazupui zu.
Undaan nu a ga naama nui, nii naazu, é olozu GALA ná-t gi .

¹⁹ Nu la a ga boti nui maa olo ga kp zu ulai,
maz l an ni to a naa aa aazu, nii é wosu ma, é la oloa g l in.

²⁰ Da nu aana, é a , é la igaizi zu,
nu a ito imalala nui a, é le et un ba.

²¹ Ni nu a boti nui laan na ná-nu niin lai zu,
to a gaa ela ga kololalai.†

²² Zii ula nui a a kp ile e,
z i zii ulazu valafala, naa a a t kolo ologiti k .

²³ Wasogi a a nui maayei,
k l maayei a a nui w l .

²⁴ Z i é yeezeizu unma nui wu, naa a a nimiza,
t zeí é foovooi w , é naama nui laal ma, nii é l zu ga é mina a,
é a zeele wooi wo.‡

²⁵ Da na lua nuiti ba, to a ga balii,
k l z i é alivaazu G o GALAGI ma, naa yiil i .

²⁶ Ma m inm in ka ná, ti a kp bai aizi ta- undi ii ya,§
k l s maalobo fai a G o GALAGI ya.

²⁷ Telebotala nuiti w in a a ze e telebo nuiti ma,
s le nuiti maayose e faa i nuiti b .

Aguul ná-kp iti

30

¹ Yakee ná-doun zunui Aguul ná-kp iti.* Zunui nii ná-deve woiti ti Itiy le ná-faa ma. Itiy le ná-faa ma, ta Ukale.

² Gaama e, nà ga imalala nui, gè le e nu us iti kpein ba,
nu us ele elegi la zèa.

† 29:21 Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: to a gaa ela ga é t ga p l wu loun zunui ila. ‡ 29:24 Maan n i é wosu foovooi ba k l ma kpaun, ga ti s ba nui ula k l ma. W l ti: Lev 5:1; T N 17:2. § 29:26 ti a kp bai aizi ta- undi ii ya: Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: ti p ga totu i ti-wooi m ni aa totu i yeezei ti wu. * 30:1 Tanisu Aguul ni ga ima nui ta, e elei Etan ta Geeman ti ni la (1Ma 5:11). Yakee ná-doun zunui Aguul ná-kp iti: Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: Masa nui Yakee ná-doun zunui Aguul ná-kp iti. Ni naa e tama, Aguul ni mu ga Isemay le mavofodai gila. W l : Zen 25:13-14.

³ Gè la imalai alani,

gè la GALA Nadegai ná-faa w gi w .†

⁴ B a é l ni gee l gi zu, GALA p b , é ze e ná, é yei?

B a é fiil i zoga, é y zea?

B a é zi iti pua ná-se ei la?

B a é zoi w giti kpein daa?

Daasei ka , ná-doun zunui laasei ka ?

Bo d , ni è kw !

⁵ GALA daawooi ilagilagi p ka ga gaamai.

To a ga k z p gi naati b , niiti ti l uzu bu.

⁶ Mina tan p da daawooiti ma,

ni naa laade, to a è lo a, è t ga z nu.

⁷ G o GALAGI, nà faa feleg valizu è ma,

naati k b , aisa nà-eteai a e:

⁸ màk , gè mina kp aka wo, aa z iti,

mina k ga bala nu, aa kp t nu wola.

Naa ve zèa n , nii fiz gai mà, gè eteai zi .

⁹ Maz l anii p ga oo ana zèa, nà a lia l zu è a,

gè a ma: «B a é ga G o GALAGI?»

Baa mu, maan i a ina dà, gè ga unma nu,

gè aa ula nà-GALAGI ma ana.

¹⁰ Mina va boti nu ma, mali ii aazu.

É mina è voovo, a-vaa aazagi ma as i a la è unma.

¹¹ Nui tanigaa ta ná, ta a ti- oto,

ti la tuya loa ti-lee .

¹² Nui tanigaa ta ná, ti aazu ga ti adeg ,

tama, ti la gbani, ti a ula ta- z ba vaiti su.

¹³ Nui tanigaa ta ná, ti aazul ai,

ti a w l nui p ba fawuu.

¹⁴ Nui tanigaa ta ná, ti- iigaiti ti ga bo a z kp iti,

ti- al aeiti ti ga bo aiti, ti a maan nuiti mi,

ti a l , ti ula eteai zu,

ti a bala nuiti suwu aale e, ti ula nu us iti saama.

¹⁵ Mool i ná-doun anzanuiti ti fele, ti-laasei ka ga: Fe! Fe!

Ani sa ag a ná, ti-yii la l i a ey su p ,

ey su p ti la a ma: «É kula a.»

¹⁶ G v alaazu, doun z l tala anzanui,

zoi, nii zi la ga kp le w inze e ma,

k l ti-naanisi i a ná alaa, abui, nii é la a ma: «É kula a.»

¹⁷ Nui aazu z iti é ulazu la k zu, é a woozotalai ga dee,

k tu i ma alaw niiti ta ti ula su, ko yi oiti ti ti mi.‡

¹⁸ Faa sa ag a ge la d gaa aani,

kpud ai màazu:

† 30:3 Tati pelei ta ili alaa ka ga niiti: k l gè nuiti ta-vaa w gi w , aa tama gè la nu adegaiti ta-vaa w gi w . ‡ 30:17 Nii olu a ga faan wuu w tala loun zunui ma oomai la kaba z l ga, to ay ná fil w niiti b .

¹⁹ko i o e pelei geezu ,
kaalii okpo pelei fasai ma,
atoí ná-pelei kpolo i zaama .
K l naanisi i alaa a ná:
zunui zi elei é lo anzalopoi a.

²⁰W l elei w nzo anzanui a a k la:
a yiima vaiti k na ziil i, é laama ale,
é : «Gè la faa u n p k ni.»

²¹Faa sa ag a ná,
niiti ta a eteai iikpi, é la ziaa bu:

²²du i a zeina ga masagi,
imalala nui a zobo s l na, é a n gi z l ,

²³anzanui k l bai wogai da, naa a zeina zini b .
K l naanisi i alaa a ná:
du anzanui é zeizu du dee otogi zu.

²⁴Sua naanig a ná eteai zu, ti wola l i ai gola,
an naa e, ti wola ig dagele e:

²⁵pupuiti, z b n p ge la ti a,
k l ta a ti- n gi ele t fo oi,

²⁶fasa woliiti,§ z b la ti a,
k l ta a ti- uuzu t fasaiti su,

²⁷kotogiti, masa ge la ti unda,
ta a zeí su, ti ma ulugi a ula,

²⁸kooloiti, niiti nu a a ti zo n ga yeei,
ta a l masagiti ta-masa p l iti bu.

²⁹Fuluani sa ag a ná,
ti zi elei, ta ti maan elei ga p t gani:

³⁰zalai, nii ziil ai é le e suaiti p ba,
é la ula olu nu n p b ,

³¹t zin i,* nii a a aal k olu valagiti ga, aa mu boli zin i.
K l naanisi i alaa a ná:
masagi é loni ná-k b i untu , ti a li.

³²Ni è ni ga imalala nui, è a waso,
aa ni è ni kigaizi iti bosu,†

za oluma, zo.

³³Maz l n n ilo aai a nu a agul iz l da,
sokpa lo ai a amai a a ula su,
zii aawanai aazul ai akp ia a ula su.

T n gi é veeni masagi ya

31

¹Masagi Lemuw le* laawooiti. Kalagiti dee ti woni da.

§ 30:26 fasa woliiti: Naati ta ga tufa mi zua goiti, ta a m in olu gizeiti ma. W l alaa
ti: Lev 11:5; Guy 104:18. * 30:31 t zin i: Tati pelei ta ili alaa ka ga niiti:

sooi, za ei. † 30:32 Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: ni è t zeí a ga kigaizi i woga.

* 31:1 Lemuw le: Nu la masagi nii w . Masagi Lemuw le laawooiti, kalagi niiti
dee...: Tati pelei ta ili alaa ka ga nii: Masa masagi Lemuw le laawooiti, niiti dee...
Ni naa e tama, Lemuw le ni mu ga Isemay le mavofodai gila. W l 30:1 zu,
ta su ulazu .

² Lee a nà bo è ma, dòn zunu?
 Lee a nà bo è ma, kòozu loin?
 Lee a nà bo è ma, dòn zunu, gè minaze eni ga gè s l ?
³ Mina è-zuvik i ve anzanuiti zea,[†]
 ta a- eleiti, naati zea, niiti ta a masagiti kaka.

⁴ É la zolooni masagiti ma, Lemuw le,
 é la zolooni masagiti ma, ga ti a d i le,
 aa naati, niiti ti kundi ilai zu, ti a gaazulati gani le.‡
⁵ Maz l a ti zona, ti mina yeema t gi laawooiti ma,
 ta ti mina maaw in nuiti ta- aamai maavalibo.
⁶ Nu gaazulati kp le anii ve naa ya, nii undaa aazu ilisu,
 ta d i ve maaw in nui ya.
⁷ É kp le, é yeema ná-baladai ma,
 é mina itoo ná-maan i zu.

⁸ Laalao è , è naati maalobo, niiti ti la zooga ti a ,
 è naati kpein maalogi wo, niiti k l bai wogai ga tiye.
⁹ Laalao è , è tukp i aale e ga telebodai,
 è maan i nui maalobo ta bala nui.

Anzanu z elamai ná-fai
¹⁰ Undaan nu a ga naa, nii a anzanu z elamai z l ,
 tosu w l k bu ani ag iti s ng i a.

¹¹ Sinigi laa da,
 ani ag n p ge la alaga ná-p l i wu.

¹² É la a ga kazemazu vaa n p k ga sinigi,
 k ni faa ag i n , sii ma voloiti p su.

¹³ To a a baala de ai aizi ta gezei,
 é a boti ga zeeiti ga koozun i.

¹⁴ E yaa o atoi,
 to a a ze e ga n gi oozama.

¹⁵ To a a wuze e ga kpidi idigi,
 é daamianigi ve ná-p l ye ei ya,
 é ná-deveiti fe ná-boti anzanuiti zea.

¹⁶ É isi kpalagi ta zu, é geya,
 é leez n elei le e ba, ga ná-botii zul n gi.

¹⁷ To a a botii ga suvik i p ,
 zea la alaga .

¹⁸ To a p t su ga zeavaiti su a t zu,
 to a a aazu a, é a botii kpidii, abu zezei a.

¹⁹ To a a kenagi zo ga yeei, é a gezei ali,
 é kena kpakui zo ga yee e aiti.

²⁰ Zeei maaleg maan nuiti ta- ba vai ma,
 to a ga faan nu bala nuiti b .

²¹ É la lua k l a, é il ná-p l i a,
 t zeise e ag iti ta ti p zea.

²² To a a dasuze eiti kp t t i,
 geze i se eiti ta[§] zea.

[†] 31:3 Nii a zu, é il anza l i wu anzanu m inm ingiti ba masa p l i wu, niiti ta la zoo ti masagi ze e si ele a. W l ti: 5:9-11; 1Ma 11:1; Ne 13:26. [‡] 31:4 W l ti: 16:10, 12; Guy 72:1-4; TbN 10:16-17. [§] 31:22 geze i se eiti ta: Se e z ng aa aagiti k ni ga tiye, ti ni ga zobodai ma oogi. W l ti: 7:16; Zen 41:42.

²³ Sinigi a ga seizumaan gi s p ge kw , ti a unfe ma,
tiya a ta a ze i taa vaawo bosu ti.

²⁴ To a a se eiti f l , é a ti di,
é a saama iligiti fe yaa oiti zea.

²⁵ Z b i ta unfemai, ta b ga maa ili z lai,
to a a laa akama, a na isiaa elela ele vaiti su.

²⁶ To a a ga imalai,
soog kalagi wosu ga woo iladai.

²⁷ To a a w l fai kpein ma, é zi zu ná-p l ye ei wu,
é la loo oga botii a.

²⁸ Ná-dointi ta a wuze e, ti a ti a maamus .
Maamus vai a a ga guyei sinigi la.

²⁹ É ma: «Anzanui m in , ti-losu ti b l ai,
k l un a, è ud ti p maazu.»

³⁰ Zaalai a ga yaava ani, padai a a le e,
k l anzanui é luazu G o GALAGI a, naa a maan ai ga é maamus i

³¹ À kp l zu mal n gi ve zea!

Wo maamus vaiti bo, taazu g l in é il k wotiiti p ba!

Misee

Ná-S i

S i l zeigi

GALA goo wo nui Miseeni ka ti ni ma ta GALA goo wo nui Ezayi, é n n ma wotii ni gaamai zu, é zo kona und fela puunaanig i (740) ma, é zeeli kona und felai (700) ma, aisa Yesu Kilista a z l eteai zu. Ulei n Ezayi k ni la, é ni Zuda masadai zu nu us iti p , si gi zu naati ti ni la kp i maazu ta Asiili yooi zu zala usuiti.

Misee ni goom ni nuiti p p , ga ta-yooi, m un ge la ma ga ta-laa wolai Zeeluzal me, to a aazu zosu, e elei é ni la ga Samali, Izelay le ná-masadai ma laa wolai, é looni bu, é zo kona und fela puufeleg maazu feleg i (722) ma, é zeeli kona und fela puufeleg maazu ilagi (721) ma, aisa Yesu a z l eteai zu. É ti looni izu ga, faa aagi é aazu, faa iti ti ti ni, naa zu oloi ana ti aazu k m su, m un ge la ma m ga telebotala vaiti ti ti zu ga

GALA goo wo nui a p ga, GALA ge faiti daazale, naa a ga ti il ga laawu ta nu wolaiti, ta nu us iti ta- undi i wolaiti, ta zobob nu wolaiti, ta totu iti, ta tukp aale e nuiti, ta zala a ula nuiti. É sakpegi wuze eni alaa GALA goo wo nuiti daal ma, niiti ti ni nu us iti kakasu ga minaze e kp iti, ti a ma, zobo ge la m ná, faa n p ge a valibo niima vaiti su.

Misee ná-t n gooiti maa ele ma, to a p ga z iti ti woilosu gooi ma, ti igaizi ti ziimaze e pag wo, ti olo n GALA ziimai , ti unfemai wo, ti z iti n (6:8). Naama l n gooiti ka GALA ná-kizo fai ma wooi wo fai il ni polu, GALA ge aazu k zu ga niin , elela elei ná-nu us iti b .

Misee ná-s i log keela woo feleg ma, ti il su olu, ti a omi: GALA ka bosu ga to a aazu ná-nu us iti tukp aale ezuz, é ti maa olo (gaa w su 1 é zeeli gaa w su 3 ma, gaa w su 6:1 é zeeli gaa w su 7:7 ma), k l é minaze eni b alaa, ga to a kizo (gaa w su 4 é zeeli 5 ma, gaa w su 7:8 é li gaa w su 20), é ti u su olu, é ti l kundi i wu, nii a ula Davide mavofodai zu (gaa w su 5:1-4a).

¹ Wooiti ka ga niiti G o GALAGI ti laazeelini M lees te nui Misee ma, Zuda masa sa ag iti ta-yee alaiti, Y tame, ta A aze ta Ezeekiasé. Kulak l mai naati ti il ni taa wolaiti ba, ti ga, Samali ta Zeeluzal me.

GALA ná-tukp aale eai Izelay le laal ma

² Nu us iti p à woilo!

Zooi ta w iti wo zooi a, à ida bu!

Mali ii G o GALAGI a y su seizu adegai,
é zeele wooi wo wo laal ma!

³ W l Mali ii ana ula seizu ,
é yei, é a zi zala a ula ada ti su.

⁴ Gizeiti ti a us k wu,
p tugiti sulaa a lao,
e kedoi aa a wuunsu abui a,
e zi a gizei yeizu.

⁵ Naa p ka ga Zak e mavofodaiti ta-l kolo ologi,
Izelay le l ye ei ná-kotoi maa ele ma.

B a é Zak e liizu t kolo ologi ma?

Ná-taa wolai Samali laade aa?

B a é Zuda liizu ani vaiti ma?

Zeeluzal me laade aa?

⁶ Mali ii ni ma: «Naa ma, nà Samali zu ga k tu zi igi d i zu,
ti a leez n elei la ma,
nà ná-k tuiti kilikili, ti la n m i zu,
gè kpale ná, ma wuulaagiti ti maa ala.

⁷ Ná-k gani kp t aiti su a ale ale,
ná-t n iti p ti ala.

Ná-vololiba za aaiti, gè naati su ulukpulu,
t ze i naati ti t ni ga ná-kolo ologi ma ulanumai,
ta aazu zu ga kolo ologi ta iligaa ma ulanumai.»

GALA goo wo nui ná-g l i

⁸ Naa a é k zu gè aal izu, gè a w l ,
gè a zi ga a akai, k ba akai,
gè a kpeei loo e ko ei,
gè a kpalagi wo e saa w nigi.

⁹ Maz l maan i seeliai Samali ma, é la ulaa su p .
É zeelia Zuda yooi ma ta Zeeluzal me taa zi ida ,
nà-nu us iti ti zeini ná.

¹⁰ À mina daazeeli Gate taazu , à mina w l !
B te-Leafela nuiti à ilikili fufiligi zu!

¹¹ Safiil nuiti, à le e ga ba akai ta wa-unfegi!
Saanan nuiti ti la zoosu ti a ula taa a.
G l i a wosu B te-Gay s le taazu ,
kp ba zobo ge la m ná.

¹² Mal te taa eaiti sasua alizu ta- ulanumaiti ma vaa zu.
Maz l nimiza vai G o GALAGI te egai
é zeelia Zeeluzal me taa zi ida ma.

¹³ Lakise laa eaiti, à wa- wotoloiti ta sooiti k ele t .
Wo ok ni Izelay le ná-woo aladai ma,
wo Zeeluzal me l t kolo ologiti su.

¹⁴ Naa ma, Zuda nu us iti à bali ma wa M lees te-Gate nuiti.
Akezi e taa wolai la a ga
kula faa zu ani Izelay le nu us iti ta-masagiti b .

¹⁵ Mali ii a wo l zu nu niin yeezu Maleesa nuiti.
Izelay le undi iiti ti-l ulaai,
ta elazu aizi Adulame ugi zu.

¹⁶ À w ungiti bo, wo ti uye ma, Zeeluzal me taa eaiti,
kpaanagi wo unma, e uai n ungi,
à wo yiima lointi ta-w l i wo,
maz l ta liizu ga tiye du lai zu, ti maa ooza wo a.

2

Tooma nuiti

¹ Maan a naati tu , niiti ti telebotala vai ele t zu,
ti a isi faa i zu, ta na laani kpidii!
Geelaa a laona, ti il k vai olu,
si gi zu ma zobogi ti la.

² Ti a aazu ula kpalagiti ba, ti a ti ze e,
ta p l iti, ti a ti ze e.
Ti a loo nuiti ma, ti a ta- l wu z laiti se e,
ti a ta-yooiti kula ti ya.

³ Naa a é ba, G o GALAGI wooi aa:
«Nà maan i ele t zu niima nu ziiti daal ma,
wo la zooga wo a gi ula bu,

wa na ziaa, k ni wo w ungi il ,
maz l yee alai é aazu to a ga nimiza zi gi.»

⁴Naama volo ná, ta wo laal guyei zu,
ti a maaw in wuyei loo wo ma ga:
«Giya a gi olo ologai m tu!
Gá-nu us iti ti alaga ta-yooiti ma!
Z iti ta gi zu gá- alaga ti,
ti a ti aa w a!
Leeni vaa zu ti loozu gi ma?»

⁵Tama, wo tan p ge la m n n z l ga zooi zu,
nii G o GALAGI ná-nu us iti ti gaa w zu.

Z iti ti GALA goo wo nui wooi zakpesu

⁶Ta z i wosu, ti a ma:
«À mina z i wo fuun.
Nu mina z i wo ga naama zii, ga:
Baa ulama vai la ze ea ma!

⁷An naa e, leeni a é wosu Zak e ná-nu us iti saama?
G o GALAGI yii aawana fala aa?
Ná-faa ele a n i aa?»

GALA ge ma: «Dàawooiti ti la zolooni ga pag ,
naama nui , nii é telebodai zu aa?

⁸K l wogi m n , wo nà-nu us iti k ni ga wo zili nuiti.
Wa se e wolai ulazu se ewuze eiti maazu,
naati k ba ti le esu wo oba ziil igi zu, ti a ze e k ma .

⁹Wa nà-nu us iti ti-anzaiti kp zu ti zaama,
wo ti ula ti yiima l iti bu,
l biya oganii gè feai ti ya,
wa naa ulazu ti ya, ti la s l ga p .

¹⁰À wuze e! À liina!
Maz l niima yooi la ga doo o bosu,
t zeí ná-k z i maa ele ma, to a aazu olo olosu ga gola.

¹¹Nui ta a aana, é a kpiz akai wo,
é a z iti bo, ga:

«Nà bosu wo ma,
wa aazu d i z l su ta gaazulati ganiiti.»
Z wo nui naa a soloogai niima nu us iti ma!»

GALA ka Izelay le nu vului m taiti gaal ba

¹²«Nà aazu wo p wo aal zu ba, Zak e mavofodaiti,
nà aazu wo aal zu ba, Izelay le nu vului m taiti,
nà wo aal ba, e baalagiti ti sasa ilagi zu,
e baala kpulugiti ti laamiizu ada ila.
Nu a b b wolai z ng wooi m nis.»

¹³Z i é pelei ulazu, naa a lo ti lu .
Ta pelei ula, ti aa a,
ti le e si ida , ti ula ga naa elei.
Ta-masagi a lo ti lu ,
G o GALAGI a a ti untu .

3

Izelay le undi iiti ta-lo pele i

¹Gè ma:
«À woilo, Zak e mavofodai ma undi iiti,
w i wo zeini Izelay le nu us iti unda!

Wo-losu la ga wo a zi ga s ledai aa?

² Wa l zu faa ag i a,
faa i an ai wo ,
wa nuiti k l gi ulazu ti ma,
wo ti ma zuai ula ti- aeiti ma.»

³ Ti-laamianigi a n n ga nà-nu us iti ma zuai.
Ta ti- l gi ulazu ti ma,
ti ti- aeiti gale ale.

Ti ti zu ulukpulu,
e suai, nu gilizu k lu li ii zu.

⁴ Naa a é ba, ta woo ulana G o GALAGI ma ga é ti a,
Mali ii la ti woo aa otega p ,
k l to a oluave ti a,
t ze i faa i a, ti k ni.

GALA goo wo nuiti ti Izelay le yaavazu

⁵ G o GALAGI wooi aa, é ga nii,
GALA goo wo nuiti ta-vaa zu,
niiti ti ná-nu us iti kakasu, é ma:
«Ni ta ani l na ti-la,
ta a ma naazu fai p ge zolooga,
k l ta ak i naati ba,
z iti ti la ani l ni ti-la.

⁶ Wa niina kpidii zu,
wo la m kulak l ma aa!
Delela ele vaiti bo fai ega!
Kpidii a niina wo ma, e foloi a daana,
foloi zu a idi wo .»

⁷ Z iti ti faiti bosu ma yeelu , aa a ula ti ma,
ad nuiti ta unfe!
Ti p ta aazul u,
maz l GALA ge la ti woo aa otega p .

⁸ K l n un, dàaveg ga gaa aai ta G o GALAGI ná-Z nvui,
ta s ledai, ta z b i,
ga gè Zak e mavofodai ná-t kolo ologiti d la,
ta gè Izelay le ná-kotoi l la.

Zeeluzal me olo olo fai

⁹ À woilo de mu nii ma,
Zak e mavofodai ma undi iiti,
w i wo zeini Izelay le nu us iti unda!
Wa s le fai w inze ezu,
wo telebodai maa e.

¹⁰ Wa Siy n losu ga nu aai,
wo Zeeluzal me lo ga su i.

¹¹ Ta- undi iiti ta tukp i aale ezu lob anii maazu.
K ni ti ta-zala a ula nuiti sala p , ti a nuiti kala ga t gooi.
K ni ti ta-GALA goo wo nuiti sala p ga walii, ti a elela ele vaa wo.
Ti a oluzei G o GALAGI a, ti a ma:
«G o GALAGI la gi zaama aa?
Da ma, maan n p ge la zeelia gi ma.»

¹² Naa a é ba, wo maa ele ma,
Siy n a woli, e kpalagi,
Zeeluzal me a ga k tu zi igi,
d i a GALA p l i ma izei maa le.

4

GALA ka masadai Siy n

¹ Yee ala aa elagiti ta zeelina,
 G o GALAGI ná-P l i ma izei aa a ooza, é lo gizeiti p maazu,
 to a lo gize goiti p maazu,
 nu us b i a liizu p b .

² Zii iligiti ta liizu ná, ti a ma:
 «À a adel G o GALAGI ná-gizei ma,
 Zak e ná-GALAGI ná-P l i wu,
 naa a a k , é ná-peleiti d ga adeye,
 ade a zi ga ná-peleiti.»

Maz l Siy n a t gi a ze e ná,
 ta G o GALAGI laawooi a z l Zeeluzal me n .

³ To a zaamazu logi wo nu us m in m in z zu,
 to a ga zii wolaiti ta-lukp aale e nui, an z iti ti maa oozaai.
 Ta ta- wo a z kp iti k ga kaliiti,
 ti ta- inti k ga molo le e wo aiti.

Zii la m valaa zii a,
 nu la m k vaa ma ala boga.

⁴ Es ka ná-leez n ele la zii l igi zu, ta ná-koole oole gulu elei,
 nu n p ge la b la maalua m n ,
 maz l G o GALAGI, Fai-P -Mali ii, a é boga.

⁵ Z ma nu us iti ta zi zu ta- alagiti daaseigi zu,
 k l giya ma, gá y zi zu G o GALAGI ada-GALAGI laaseigi zu, ey su .

GALA ka ná-baala kpulugi aal ba

⁶ G o GALAGI wooi aa:
 «Naama volo ná, nà nà-baalagiti gaal ba,
 z iti ti maal f gai, ta z iti ti zuvazagai,
 niiti gè ti zopele uni.

⁷ Z iti ti maal f gai, nà naa m taiti mak ,
 z iti ti maa oozani, gè naati k ga zii wola.
 G o GALAGI a masadai ti unda, Siy n gizei ma,
 é zo názu ma, ey su .

⁸ Da e, Zeeluzal me izej, è w l zu nu us iti ma,
 e baala mak nui é w l baala kpulugi ma,
 a ga a a-masadai z l su olu, nii é ni è ya m ungi.
 Zeeluzal me a olu ga masadai ma laa wolai.»

Zeeluzal me ná- olu ulai ta un m fai

⁹ Lee ee a wo toozu niizu, niizu Zeeluzal me nu us iti?
 Masa ge la m wo aa?

Wo l n nui zaa aa,
 ta ai wo zosu ani, e anzanu a doun z l su?

¹⁰ Siy n laa eaiti, à zu ili ga ta ai,
 wo kpalagi wo, e anzanui é doin z l su!

Maz l wa ulazu taai a,
 wo zeid wolai zu,
 wa liizu, ey su wo zeeli Ba il ne.

K l miná a wa un m gi z l ná,
 G o GALAGI a wo eya olu,

é wo ula wo zili nuiti zea.

¹¹ K l niizu , zii m in m in ge aal a ba wo laal ma,
 ti a ma:

«Baa ula faan wa-laai ma!

Ade Siy n taai t i kolo olosu a!»

¹²K l ti la G o GALAGI ná-devei w ,
ti la kisu vaiti gaa aazu,
ti la kw ga é ti aal ba,
e molo iliiti, é ti u ti-lo azu .

¹³Siy n nuiti, à wuze e, wo moloji lo a!
Nà min i losu wo a, é ga k lui,
gè wo- olokagi e k lu igi,
wa nu us m inm in d v wu,
wa ti-yea ligi kpein k ga G o GALAGI n n ,
ta-naavoloi kpein ka ga G o GALAGI n n , eteai p Mali ii.

¹⁴K l niizu, à wa- nuiti gaal ba, Siy n nuiti!
Ta ga ade zeik l su,
ti Izelay le ná-kundi ii lo a gaazu ga tukp i.

5

Masagi a z l B teley me
¹Da e, B teley me Efelata,
i è ga taa goi Zuda laa wolaiti saama,
è b a nu ulazu ná b ,
z i a zeik Izelay le nu us iti unda,
nii ná-fai l zeizu ulaai w l w l i ma zi gi zu,
yee alaiti ti le egai kaite.
²Naa a é ba, G o GALAGI a d a aazuze e ná-nu us iti ba,
ey su naama yeei zeeli, yeei anzanui naa,
nii maan ai é doin z l , naa s l .
K leai m taiti ti y su du lai zu,
naati ti a olu, ti u Izelay le nui z iti ma.
³T un ka zeik pag ,
é lo ná-baala kpulugiti tu ga G o GALAGI ná-zobogi,
ga G o GALAGI maa iagi, nii é ga ná-GALAGI.
Ná-nu us iti ta z nvui wo ziil igi zu,
maz l s p ka b l ada p ,
ey su zou ela ga ná p .
⁴Naa a ga ziil igi!

Si gi zu Asiili nuiti ta aa la, ti l gá-yooi zu,
ti l gá- l ag iti bu,
gá totu iti ta kundi i m inm in te e ti laal ma.
⁵Ta- z laiti sa ui zu,
ta-zobogi a Asiili yooi ma, Nimel de yooi.
T i to a gi ula Asiili nuiti zeezu,
si gi zu ta gá-you w pelema maazu ud na la, ti l gá-yooi zu.

Izelay le nu us iti ti zii iligiti su
⁶Izelay le nu us i m taiti ta y nu us m inm in saama,
ta e n a pag i G o GALAGI te esu,
a e sabalagi é uuzu tufai a,
zee la laani nu n p ma,
ki ge la loni nu us a.
⁷Izelay le nu us i m taiti ta y ziiti saama,
nu us m inm in saama,
ti zu a aa, e zalai é d zuaiti saama,
aa e zala okpagi é toganiiti saama.

Si gi zu é le esu da, é a lo ti ma, é a ti ali ga,
nu n p ge la kulaa zea.

⁸ À yee wo- iti ma,
ta m n wo zili nuiti p ti olo olo!

GALA ka ná-nu us iti ade

⁹ Ğ o GALAGI wooi aa:

«Naama volo ná,
nà wa- zooiti p kula zooi a,
gè wa- wotoloiti p kolo olo.

¹⁰ Nà wa-yooi ma laa wolaiti p kolo olo,
gè ada iingiti suvaza, ti wo oluzei ai naati ba.

¹¹ Nà zo o vaiti p kula wo zaama,
ungaizi nu n p ge la m a wo yeema.

¹² Nà k ganigiti kula wo zaama,
gulu za aaiti ta k tu zi igiti,
wo la m n k ga ani n p bu, nii wo kp t ai ga yeei.

¹³ Nà wa-zale wuluiti t ula,
gè wa-laaiti kolo olo.

¹⁴ Nà potokulai zii iligiti ma, ti la oloni b ,
ga zii aawanai ta zii ulagi.»

6

Tukp i é Mali ii ta ná-nu us iti z zu

¹ À woilo de mu naa ma, nii Ğ o GALAGI bosu:
Wuze e, è lukp gizeiti kakala,
gize goiti ti è-wooi m ni!

² À woilo, wa e, gizeiti, Ğ o GALAGI ná-tukp aale eai ma,
wa alaa zooi wu d giti ti la iikpiga p !
Maz l tukp i a Ğ o GALAGI ta ná-nu us iti z zu,
kp i a ti y zu ta Izelay le nuiti.

³ Mali ii ma: «Nà-nu us iti, leeni a gè k ai ga woye?
Leeni a gè wo l ni la?

À gòoi aa ote d !

⁴ T zeì gè wo ulani Ezipete yooi a, wo a !
Gè wo un m ni, gè wo ula du lai zu!
Gè Moize ta Aal n ta Miliyamèni toni wo lu !

⁵ Nà-nu us iti, à iz su ga,
Moa e masagi Balake faa i leveni wo laal ma,
wo iz naa zu, nii Bey l ná-doun zunui Balaame goo aa oteni da.
Gè y ni wo a, é zo Sitime é li Gilegale,
wo k wotiiti kaani, niiti ti z legai,
n i gè ga Ğ o GALAGI.»

Nii Ğ o GALAGI p ga nu us i a k

⁶ Leeni a nà li gè lo da, Ğ o GALAGI aazu,
si gi zu gè liizu n k su da t un bu, GALAGI é Anii-P -Unda?
Gala zala aiti ka nà li ga tiye p aa,
ti ga kona gila nik yi oiti?

⁷ Ğ o GALAGI a yeezei n i, baala sin ulugiti bu?
Baa gul i ma oigi la e zi wolaiti?
Baa gè dòn m ungi ve nà-t kolo ologiti faa zu,
nii a k é nà-kotoiti suvaay ?

⁸ Ee, a e nui, ti è alag ga tu a ele ag i,
ta nii G o GALAGI w inni ga è k ,
to a ga è zi ga s ledai,
woo iladai n è , è a zi la,
è zi ga pag unmaayei zu, ga a-GALAGI yiima elei.

GALA ka yaavai ta toomai zala

⁹ G o GALAGI a zu taa wolai ,
imalai a ga nu unfe daaseigi ma:
«À woilo zeli ma, é losu wo ma, wo maa olo vai zu,
wo woilo naa wooi ma, z i é devei wosu!
¹⁰ Nà zoo n i gè va bu ga faa u nuiti
ti ta- l iti buulaave ga naavoloi s l gai yaavai zu?
Ta z bo ganiiti, ti la kula ni su, naati w in la mà?
¹¹ Gè la zeli loga naati ma aa,
z iti ti z ganiiti se ezu ta- l i zu,
ti a nuiti yaava la?
¹² Taai t i su naavolo nuiti ta ga tooma nuiti,
taa eai t iti ta a z i wo, yaava n gi a é ti-la.
¹³ Naa a é ba, nà wo zopele uzu ey su wo zee ,
gè wo olo olo wa- otoiti faa zu.
¹⁴ Wa daami wo, wo la yi oa,
pului la ze ea wo ma.
Z i wa mak , naa la mak ga.
Z i wa aa maazu,
nà naa olo olo ga k i.
¹⁵ Wa faza, k l wo la te ea.
Wa wolive wul i t , wo la wo-maavaa a ga ta,
wa d igi t , k l wo la ma l i ta pa kp lea.
¹⁶ Wa zi zu ga pele i masagi W meli d ni,
ta Aka e ná-p l ye ei zi elei a wo zi zu la.
Naa a é ba, nà aazu ga wa-laai olo olo sa ui.
Nà wo ga ulasu anii,
nà-nu us iti ta-unfegi ma as i a la wo unma.»

7

GALA keelai w l vai nu us iti ta-yaava vai zu

¹ Ee! M àan a! Gè a ga naama nui,
é aazu gulu waa ulazu , ti ega oluma ga ti ula ga,
e z i é gulu waa p giti gaizi zu kula nuiti polu elei.
K l leez n ila kpalaa ge la ná, nu a mi,
koole oole gwaa ma n n gila kpalaa,
nii gòla w in ai ma.
² Woo ila nuiti ti ega zoi a,
s le nu n p ge la m ná.
Nu aa isi in a é ti p ziima ,
ti a aa n , ti ilagilagiti p .
³ Ti ele eleg faa i zu, ti yee la ulaa su.
Kundi iiti ta tukp aale e nuiti ta lob anii ulazu nuiti zea ga maa aai,
nu wolaiti ti a ti yiima vai wo ti ma,
ti p ta zoloosu faa ila ma.
⁴ Z i pagai ti zaama, naa e aingiti ti aal ai ba,
ti zaama, z i s legai ti p ba, naa u é le e aingi ma l l gi a.

W l , wo zala voloi ana a,
nii wo mak nuiti ti boni, GALA goo wo nuiti.

Niizu, wa niina kite ei zu.

⁵ Mina la è-w la la,

mina oluzei è-n a.

Dama, è mina laalao è anzai aazu.

⁶ Maz l doun zunui a k w inze e,

doun anzanui wuze e dee laal ma,

leem in ná-doun anzai wuze e daal ma,

s sili nui a gat i ná-p l ye ei wu nuiti.

Nu la GALA ná-maaw in ai la

⁷ N un ná, ná w l zu ga G o GALAGI pelei,

nà itosu ná-kizo GALAGI a,

nà-GALAGI a gòo aa ote.

⁸ Sìli nui, mina oozun ná-faa zu!

Maz l ni ná loona, ná wuze e olu.

Ni ná zeini kpidii zu,

G o GALAGI a b ga wozakalagi.

⁹ Nà va G o GALAGI ná-zii aawanai wu,

t zeì gè kotoi ni daal ma.

K l yeeta to a màalogi wo,

é ula ga ze, é tò wozakalagi a,

nà ná-telebodai ma wotii a.

¹⁰ To a sìli nuiti gaazu, unfegi l ti aazu,

t iti ti ni zu mà:

«Mini a de mu a-GALAGI, G o GALAGI ná?»

Ta ti l v wu, e taazu ala alai, ná ti t !

¹¹ W l , naama voloi ana a,
yeei wa-laa wolai ma zi igiti ti losu da.

W l , naama volo ná,

ta a wa-yooi a, kw ma ti.

¹² Naama volo ná, nuiti ta a è b ,

ti ze e Asiili yooi zu, ti ze e Ezipete yooi zu,

ti ze e zi wolai ma,

ti ze e kpolo i ma ná p ,

ti ze e gizeiti ma.

¹³ Zooi m ta zu a wo, gaa nuiti maa ele ma,

naa a ga ta- woti iti ma zalai.

¹⁴ Lo a-nu us iti untu ga a-lukp i,

baala kpulugiti be ti ga n i,

ti ya ila be ti zeini d i zu, Kaalem le gizei ma!

Ti zoo ti laami Basan lufa l t iti su, ta Galaade gizei ma,

e elei é ni la, m ungi ma voloiti sul!

¹⁵ E foloi è gi ulani la Ezipete yooi a,

laav vaiti k gi .

¹⁶ Zii iligiti ta ti t , ti wola unfe,

an zobogi p ka ti ya.

Ta yee la, ti laav vai ma,

ti-woizu ti ta l .

¹⁷ Ta fufiligi m e kaalii,

e kpokpo aniiti ti zooi a.

Ta ula ga duai ti-l uzu ti,

ti a ga sasu alii G o GALAGI , gá-GALAGI,

ta lua a-zobogi a.

¹⁸ GALA, a é ga è ele,
 a zoo é faa aaza golai e, é t kolo ologi zuvaay ,
 a-nu us i m taiti b ,ti ga a-nuiti?

Ɖ i è la a ga y zii aawanai zu ey su ,
 maz l è-yiimai a ga è woo iladai .

¹⁹ Da gi maaw in aazu m n ,
 è la gá-vaa aaza golaiti p t ga,
 a gá- otoiti kpein pili ya kpolo i ma alii zu.

²⁰ Ungo, a a-woo iladai ula k l ma Zak e mavofodaiti b .

È è-zaalai ula k l ma A alaame mavofodaiti b ,
 e elei è ma minaze egi woni da kaite w l w l i gi-m m wolani b .

Na uume
Ná-S i
Wooi l zeigi

Na uume ná-s i a Ninive wolo vai wosu ma yeelu , Asiili nuiti ta-
masadai ma laa wolai, nii Izelay le ni du lai ti ya. É z ni T ese zo si gi
laawu Asiili nuiti b kona und zita puul zita maazu sa ag (663) ma, aisa Yesu
a z l eteai zu, ta Ninive wolo zi gi laawu Ba il ne nuiti b kona und zita
puug maazu feleg (612) ma, aisa Yesu a z l eteai zu.

Faa wola zeizu sa ag a è niima z i zu: Faa m ungi a faiti p d zu
é ti zu kala, ta é GALA ná-zobogi l , é masadai zu la kp t aniiti kpein
unda, ta é eteai lukp aale ezula (1:2-8). Fai velesi i a zobogi naa ula elei
l zu k l ma naama zi gi zu undi ilai zi elei zu, Na uume ná-foloi zu,
Ninive taa wolai naa olo olo fai zu, nii é ulani naa zu, naa ni ga Zuda nuiti
fie fai (1:9-2:3). Fai sa asi i a Ninive zu olo olo pelei l zu, ta zobogi nu a
pok ma (2:4-3:19).

GALA ná-keelai ná-keela wooi la ni n ga, é Ninive olo olo fai n laazeeli.
K l Na uume a ná olo olo fai l zu ga, k ga GALA ná-
tukp aale eai. Taa wolai, wasogi ta nu aai ta kolo ologi su, Ninive a ga
nu us i ná-zobogi, kp t ai faiti maazu, nii GALA ge la vaani bu. Na uume ná-
s i a l zu ga adeye, é il niizu vaiti ba, ga naama zobogi ma zii p
deve ga gaa ala ba.

Tukp vai Ninive laai laal ma

¹ Keela wooi a ga nii, é wosu Ninive* ma. Na uume Elek se nui ná-kulak l ma
z i.

² G o GALAGI a ga GALAGI nii toloai ta potokula nui.
To a n n i otokulazu, ná-zii aawanai maayiki gola,
to a a n n i otokula sakpe iti ma,
to a a ná-zii aawanai ze yiima sili nuiti daal ma.

³ G o GALAGI yii la a ga ula fala,
ná-zobogi zuw l ,
k l é la a ga faa u nui zalalalai y ga.
Fiil wolai a a lokole e, si gi zu é le esu da.
Tona iingiti ka ti ga k a vufiligiti.

⁴ To a a zeli lo kpolo i ma, é f su,
to a a zi wolaiti p f su.
Basan ta Kaalem le lufaiti ti ikp i,

Li an lufa uaiti ti oolo. †

⁵ Si gi zu é wuze ezula, gizeiti ta a ali,
gize goiti ti a iikpi,
eteai zasu a a ali gaazu,
eteai é gaa anii p ba.

⁶ B a a zoo é lo tu ná-zii aawanai zu?
B a a y loni tu , zii a ulana?
Ná-zii ulagi a a e abui te egai,
an k tu wolaiti ta a vuka tu .

* 1:1 Ninive ni ga Asiili yooi ma masa taa wolai. † 1:4 Basan, ta gulu eleiti ti
Kaalem le gizei ma, é Li an izeiti ba, mináti ka aniiti ti ena wola t
ná, naama yooi y zu .

⁷ G' o GALAGI ag ,
to a ga nu l uzu kidaa ili foloi.
To a a aa naati maazu, z iti ti l uzu p b .
⁸ To a Ninive olo olo m tu ga zi vegi é uuzu ya,
é sili nuiti daa ili kpidii zu.

Nii a wosu Zuda ma
⁹ Leeni a wo isi zu su G' o GALAGI laal ma?
To a é faa zu olo ologi ai m tu,
kidaa iligi aala la a fele!
¹⁰ Ti e kp v i zu aingiti ti velevelegai ma,
ti d i lezu ey su é ti zo.
Ta ala m tu e tufa v i.

Nii a wosu Ninive ma
¹¹ È b a nu ze eai ná,
nii é ni isi zu faa i zu G' o GALAGI laal ma,
é a nu aka isi i wo.

Nii a wosu Zuda ma
¹² G' o GALAGI wooi aa:
«An ni wo zili nuiti m in , ti zu a,
ta l , gila kpalaa ge la y ga ná.
An ni gè wo unfeni,
gè la m naa ta ili k a p .
¹³ Nà wo viesu niina,
gè wo ula wo zili nuiti ta-lu lai zu,
gè wa-y l iti gale ale, ti vie wo ma.»

Nii a wosu Ninive masagi ma
¹⁴ W l nii a G' o GALAGI deveai è laal ma:
«È la è-mavofoda z l ga, è-laaseigi a ti a,
nà a- ganigiti ti ga gului a k lu aawuungaiti kula a- alagi ná-
p l i wu,
gè ti olo olo.
Nà a- abaye ei t ,
maz l r un gaazu, wo la m ga ani n p .»

2

Nii a wosu Zuda ma
¹ À w l keelai a, é gizeiti ma,
é a a ga woo niin ag i,
é ziil i fai laazeelizu.*
Zuda nuiti, à GALA fai ma v tiiti k ele t ,
wo wa-minaze egiti daazeeli GALA b !
Maz l nu akai la m ziaa wo zaama p ,
é olo ologa m tu.

Ninive wolo vai ma ulak l mai
² È olo olo nui ana a è laal ma.
Da-ada iingiti mak !
Gaa a, è w l peleiti ma,
zaama ili, è aa a ga z b i p !
³ Maz l G' o GALAGI a Zak e mavofodaiti ta-l biyai veezu ti ya olu,
é Izelay le ná-b l lai ve zea olu.
Toosu nuiti ti ti aa alani ba,

* 2:1 W l : Eza 52:7.

ti ta-leez n elei olo olo.

⁴Ani igi a siaai k nuiti ta- z p giti ma,
 ta-zala usuiti maa ili ga se e igiti.
 Si gi zu ti ele t ai la k vai ma,
 k wotoloiti kp i e abui,
 kp inti ti a ali.
⁵K wotoloiti ti a iz taazu ga zii aawanai,
 ti a iz ada ti,
 a ti a n ga s m giti ti aazogai,
 ti a iz mini-o-mini e mainmain.

⁶Ninive masagi a ná-k ulu aiti tolisu,
 k l ta zi zu, ti zu a ali.
 Ti zo nuiti ta iz zu ga lia si igi b ,
 maalobosu t miná.

⁷Zi wolai lu zosu laa vieni,
 masa p l i woloni!

⁸Ti anzanu masagi maa akai il ga, ti lia la,
 ná-boti anzanuiti ta kpalagi wosu e poopogiti,
 ta-yii l i zu, ta ekegiti sulo azu.

⁹Ninive ni ga zi mak di i wolai,
 k l zi i p ge ua ya, é ula su.
 «À lo, wa e! À lo, wa e!» Kpeei ana é loozu,
 k l pela nui tan p ge la aleni ma.

¹⁰À ná-waliiti z , à ná-zanugiti z !
 Taai ná-naavoloi la ega p ,
 ani ag i letele ka é uuni ná.

¹¹Tooma vai, ama uu vai, ta nu aa vai!
 Nuiti i te e ti-yiima ,
 ti- iibiiti su a ali,
 ti l t zule ea, ti- aazu ti maavala.

F nimai woga ga zalai

¹²Leeni a k ai ga zalai ná-ze ei?
 U zala yi oiti ti ni n gi z l su ná,
 nu n p ge la ni ti l zu ná,
 zala zin i a la liina ti- n gaizi zu .

¹³Zala zin i ni suai zosu ma yi oiti b ,
 é a tanigaa daale e zala zaaiti b ,
 é ná-ze ei laave su ga daamianigi,
 é sulaave ga suaiti, é ti ali aliai ga.

¹⁴G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa:
 «W l , nà a gè è laal ma,
 nà a- wotoloiti k zu ga zu ui,
 a-zala yi oiti kpein ta za k ma .
 Toomai è k zu eteai zu, nà a gè naa esu,
 nu la m a- eelaiti goom niga.»

3

Maan i a ama uu laai
¹Maan a ama uu laai ,
 nii é masadai zu yaavai maazu,
 é ná-kp t i wosu ga toomai,

yeen p to a toomai zu!

² Kpak i lugi a é m nisu ná,
wotoloiti k lugi ta sooiti tugi,
k wotoloiti tugi ná.

³ Soo iz nuiti ti a k i loo,
bo a z kp iti ti a iikpi,
m inti ti a mainmain za a.
Nu maawanai laaw l a,
nu oomai ada p n ,
nu la zooga gaalusu,
nu a zi poomaiti ma n !

⁴ Naa p ge ni t ze i kolo olo anzanui ná-kolo ologi a,
ná-pagi l ulaai, gola zoogai sale vai la.

É ni nu us iti ta zii iligiti maamiizu,
ga ná-kolo ologiti ta ná-sale vaiti maa ele.

⁵ G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa:
«W l , nà a gè è laal ma,
nà a-look bai ulazu è ba, gè p è aazu,
gè è-maa akai l ga zii iligiti,
z ma masa zooiti ti aa ula è ma.

⁶ Nà ka a luulai ilisu è ma,
gè unfegi yei ga e,
gè è ga p t ganii.

⁷ Nu n p a è aana, to a ela è a,
é ma: «Ninive olo ologa.

«B a a maaw in a?»
Mini a nà gaan n nua z l ná è ?»

⁸ È viz ka bogai T ese* a aa,
taa wolai é ni uuni zi wolai Nile ma ekegiti z zu ,
zi i akuni ma, zi wolai a mak ,
naa ma ga si igi?

⁹ Etiy pi ta Ezipete, naati ka zeelaani ti ma,
ta-zobogi olu la ni ulaa.

Pute nuiti ta Li i nuiti, ta naati ka ti yeezoni.

¹⁰ An naa e, t alaagi liini du lai zu,
ungo, ti soni ga du i, ti lii la,
ná-doungoiti alaa, ti ti aani taazu ná p .
Nuiti ti zeizumaan ni, ti naati se eni ga kpakutoomai,
ná-kundi i wolaiti kpein, ti y l i loni ti a.

¹¹ Da alaagi, a-la ai a è zo e d i, a l u.
Da alaagi, a l uzu aizi ,
è a ula è zili nuiti zea.

Ninive ná-zobotalai é a ula
¹² È- oluzeizu tip ti a ga koole oole gului, nii ma waai gay y .
Nu a ma wului iikpina n feya,
ti u ya naama nui laa , z i é w inni é mi.

¹³ Da-zala usuiti p t ,
anzanuiti n ana ti è ya,
a-yooi laa ti daalaoga gola è zili nuiti tu ,

* ^{3:8} T ese ni ga Ezipete masa taa wolai, nii Asiili masagi Asuule anipale kolo oloni.

abui ta-z giti gala.

¹⁴ Zi i za a , t ze i a ga a zeizu k l su,
ta è maalobo fai a.
Pen l iti kp t , è iliki lo azu ti to!

¹⁵ K l a zaazu, è ala abui zu,
a è za k i zu.

Da olo olo e daaiti, niiti koto zi oiti ti ti miai.

Ninive zuwoga

Da-nu us iti ti uunni a e koto zi oiti,
ti uunni a e koto kpulugiti.

¹⁶ Da-yaa oiti ti m inni, ti le e geezu zomide aiti ba.
E koto zi oiti ti anii p miizu, ti o e.

¹⁷ È maazu t nuiti ta e kotogiti,
a-woti nuiti ti e koto kpulugiti,
ti uuzu gulu l l koiti ga, k l zi gi zu.

Foloi a ulana, ti ze e ná, nu la m ti aa.
Nu la m kw , ti liai ná.

¹⁸ Asiili masagi, a- undi iiti ti ia,
ti la wuunga ey su .

Da- ulu aiti ti la m iikpisu g l in!
Da-nu us iti ti vazaga gizeiti ma,
nu n p ge la ti aal zu ba.

¹⁹ Da-nimizai zo kele ele kili ge la ná!

Palai loa è a, nii é la aloa p !
Fai nii sei ai è ma, z iti p ti m nisu,
ta yealo azu n è ma.

B a è-z i ta la zeelini ma, è ni k zu yeen p ?

A akuke
Ná-S i
Wooi l zeizu

A akuke ná-s i a GALA goo wo nui aazulo pelei l zu ga adeye, faa aagi ma yee alai zu, nui e é nu iligiti ta- l iz l su, é a zeli lo faa i ma, é woo ula GALA ma, ta é oozun , si gi zu é ná-goo aa otegi z l su da. Niima z i ni kona und zitai (600), aisa Yesu Kilista a z l eteai zu, naama zi gi zu a Ba il ne nuiti ti zeini la folo ulazu elei oba yooiti unda, názu a Izelay le nu us iti ti ni aaza asu da, zizool i zu, ga, ta-eteai a aazu zu ale, ta ti y zu a aazu zu ale ta GALA.

GALA ge daawoo wo nui woo aa oteni, é keela woo ve zea, n n ma zi gi zu nuiti ta-vaa ma, ta yee alai zu nu us iti p ta vaa ma, è ga woo ila nu GALA b , naa a a zobogi ve è è eteai zi (2:4) è maa ungi wo ga ladalai, ey su GALA ge losu (Gaa w su 3).

Woza a aana, si m inm in su, nu a a A akuke ná-s i maaloli, nii a k è naama itogi z l . P le ná-t n gi é boni ga GALA ná-nu us m ungitu, nui ná-woo iladai é il GALA ba, naa a é kidaale ei l zu Yesu Kilista ná-GALA ma (W l 1:17, Gal 3:11, E u 10:38 t alaagi).

¹ Keela wooi a ga nii, GALA ge d ni ga GALA goo wo nui A akuke.

GALA goo wo nui GALA toli fai ga é ba

² Nà y su è lolisu ey su si gi gele zeeli,
G o GALAGI, ga è kp bai ?

È la woilosu gòoi ma.

Nà kpeei loozu ga: «É i al!»

È la un m gi wosu?

³ Leeni vaa zu è telebotala vaiti p d zu ga ze?

Leeni vaa zu è vaazu bu, è ga maan vai t nu?

Toomai ta nu us maan vai n a gè kaazu màa oolii zu, sakpegi ta kp vaiti n a ti zu ada p .

⁴ Naa maa ele ma, nu la m zi zu ga t gi,

s le faa la m zi zu.

Maz l faa u nuiti ti la vaazu bu, telebo nuiti ti a boti ,
tukp iti ti aale ezu, ta le ezu yaavai maazu.

GALA ná-goo aa otegi

⁵ Mali ii ma: «À aazulo d zii iligiti ba,
wo laa a v ga duai.

Maz l wa y su vulua, wo naa a, nii é aazu zu,
fai naa é zu, nu a la bona wo ma, wo la ena la da.

⁶ Nà aazu ga Ba il ne nuiti,

su u nu us iti, ti ziliai,

ti iz zu eteai zu
ga boa yooiti kula ti ya.

⁷ Ti maayiki , ti maalua,

tiya a ti ti yiima vai levezu ga ta-zobogi.

⁸ Ta-zooiti kpiz , é le ek ii a,

ta- iigi aawana , é le ezulu uiti t n i a, ti nu zu kpidii.

Ta-zoo iz nuiti ti a lo a, ti ze e oozama, ti a,
ti o e e ko i, é loozu ná-daamianigi ma.

⁹Nu us i naati p ta aazu tooma vai n ma,
 ti aazulogai n ti- akala a,
 ti a du iti gaal ba e a aegi,
¹⁰ti a ula masagiti su,
 ti a kundi iiti .
 Ada iin ge la ti aazu ga faa,
 ta p l i zi itona si igi a, ti l ga ti naati so,
¹¹ti le e e fiil wolai, ti li ná ta ili,
 ti ga s ba nui, ta-z b i a ti k zu ga ta- alagi.»

GALA goo wo nui woo ula vai GALA ma olu
¹²K l kaite w l w l , a a è ga G o GALAGI,
 a ga nà-GALAGI, adegai, gi la zaal!
 G o GALAGI, nà-fasai é màk su,
 è yiimaze ea ga gi zili nui niiti, è zobogi ve ti ya,
 è ti tukp i la gi unma.
¹³È- aazu ti adeg gola,
 è a va bu ga è faa i a,
 è la zooga zeizu kp , è a w l nimiza vai a.
 Leeni vaa zu è w l zu n , è la faa n p bosu,
 naa zu, nii yaava nuiti ti bosu?
 Leeni vaa zu è maa su kp ,
 si gi zu nu iti ti z iti kolo olosu da,
 tama naati s legai ti a?
¹⁴Da nu us iti sosu, e kpolo i wu aleiti,
 e ani vulu goiti ti-ma un ge la ná.
¹⁵Maz l Ba il ne nuiti ta nuiti sosu,
 e kalei kalagi sosu,
 ti a ga tiye ta-lum i zu,
 ti ti u ma ta-zeemai zu.
 Naazu ta oozun zu, ti a ai ula.
¹⁶Ti a zala ai ula ta-lum iti b ,
 ti ani maku n n giti gala ta-zeemaiti b ,
 maz l naati sa ui zu, ta zoo ti laami,
 daamianigi m in ti ya, gola n .
¹⁷Ti y n ta-lum iti suwosu,
 ti a zii iligiti paa, maaw in a la su?

2

Telebo nui a zi ná-kidaale ei zu
¹N un nà y su nà-ada mak su ,
 gè loni si igi a,
 ga gè kw nii GALA ge bosu mà,
 ta elei nà nà-kpee woiti gaa ote da.
²G o GALAGI gò aa oteni, ga niima woiti:
 «Nii gè d zu ga e, naa z ,
 yee oz ba kokologiti ma,
 naa a a k nuiti ti a kala ga pag .
³Yee alai la d zeelini
 ga kulak l mai t i daa a zeeli,
 k l to a na maa u a k yeei a,
 é la valiboga p .
 Sul bi pa, maa un,
 maz l daa a zeeli n ti,

é la ze ea ma p .

⁴ Nui daavegai ga wasogi, é la z lega ziima ,
k l telebo nui a zi ga ná-kidaale ei maa ele.

⁵ Gaamazu, d i yaava ,
gaazul nui la a ga ze i a kp ,
to a a daye ei zuw l e g v alaazu.
Zii la l i a e saai.
É a li n ga zooiti sogá,
é a nu us iti p gaal ba ma.»

Nimizai a gaazumaav nuiti tu

⁶ Nu us iti ti zogai,
ti p ta aazu ulasu i wosu ti laal ma, ta faalaalii,
ti a ma: «Nimizai a naama nui lu ,
z i é aniiti gaal zu ba, tama n n laade!»
É a ta maa uye as iti ba!
Da y su naa a, ey su yeel ?»

⁷ Z iti wo kuyei ni ti ma, ti la wuze ea gaaman ?
Niiti ta ad zu wo ma, ti la wuze ea aa?
Tiya alaa, ta loo wo ma!

⁸ T ze i wo looni zii m in m in ma,
nu us i m taiti p ta loo wo ma,
t ze i nu us i amai a wo puuzu,
faa zu olo ologi zu wo k zu ga zooiti,
ta taa wolaiti, ta ta-laa eaiti!

Nimizai a woo alada nuiti tu

⁹ Nimizai a naama nui lu
z i é kakama anii aal zu ba ná-p l ye ei ,
nii a k é ze i s p unda,
ga maan mina zeeli ma.

¹⁰ Da- l ye ei ná-unfe fai a na è deveai,
è nu us i ma m in m in kolo oloni,
è alaga a-eteai ma.

¹¹ Maz l si igi zu tuiti ta kpeei loo,
p l i unsu wuluiti ti daazo.

Nimizai a tooma nuiti tu

¹² Nimizai a naama nui lu ,
é amai uuzu, é taai lo da,
é taai uuzu ga faa aaza golai.

¹³ Si gi zu nu us iti ti botii zu la,
naama aniiti faa zu ti alazu abui a,
ziiti ti a l wafuun,
naa la ga G o GALAGI ná-devei aa,
nii é ga Fai-P -Mali ii?

¹⁴ Maz l etea nu us ip ka G o GALAGI ná-l biyai w ga pag ,
e elei zi i kpolo i oma zulaavegai da.

Nimizai a naama nui lu , z i é d i losu sei i la

¹⁵ Nimizai a naama nui lu
z i é d i losu sei i la,
k ai e aniveb i, é so,
é maa akai ula, ti a ka!

¹⁶ L biyai a s l , naa a valibo ga è maa oo,
a alaagi, d i le, è abei ula!
Da-voloi a zeelizu,

è le ga G o GALAGI ná-zii aawana aaw i.
Da-l biyai a valibo ga è unfegai.

¹⁷Faa zu olo ologi é ni Li an,
naa oto ka ula è ma.
Suaiti undaa ili fai a la è unma, ga é è l v .
Maz l è nu us iti amai uuni,
è tooma vaiti k ni zoi laal ma,
ta ná-taa wolai, ta su nu us iti.

Nimizai a k gani k nuiti tu
¹⁸Leeni a k ganigi paazu, nii li i nui kp t zu?
Baa k lu aawuungai kp t ai ga salei,
é losu nuiti tu z vaiti su?
Maz l z i é kp t zu, naa a alivaazu ná-kp t anii ma,
k ganigi é la zu.

¹⁹Nimizai a naama nui lu ,
é zu gulu u ai ma:
«Gaazuze e ma!»
É zu k tui ma, é la zu: «Wuze e!»
Ta zoon i ti nu ala aa?
P t d , zanugi ta wali aei z l ni ba,
k l z nvu viil ila kpalaa ge la su.
²⁰G o GALAGI i a zeini ná-p l adegai wu.
Eteai p ge maa kp , t un gaazu!

3

GALA guyei

¹GALA goo wo nui A akuke ná-GALA falii, é ga maaw in wuyei.

²G o GALAGI, gè naa m nini, nii è k ni,
gè luani a- wotii a, ee, G o GALAGI.
Da- wotiiti ti il su gi aazu!
Ti ula k l ma konagiti daawu!
K l a-yii aawanai zu, iz a-maaw in ai zu.

³GALA paa é ze e Teeman,
GALA Nadegai aa é ze e Palan izeiti ma.

Lo!

Ná-maayikii a ni gee l gi ma,
ná-l biyai eteai laaveg .

⁴K e wozakalagi ma voloi,
ma zezeiti ti a volo, é ula zea ,
ná-zobogi ma l uzu vai ana!

⁵D f zee i a kakala elei, é a li,
k l kpadima zee a k ogiti su.

⁶Si gi zu a lona da, zoi a iikpi,
si gi zu é w l zu la, zii iligiti sasu a ali,
gize w l w l giti ti us ,
kaite ize n m iti ti vuka,
ti ti ni m ungi ga peleiti, é a zi la.

⁷Gè Kusan nuiti ta-ze e otaiti kaa, ti aa alagai ba,
Madiyan yooi ma l iti su eze elega.

⁸Ee, G o GALAGI, è yii aawana zi wolaiti ma aa?
È yii ula ti laal ma, è yii aawana kpolo i ma aa?
È losu k wotoloiti su,
ma zoiiti ti liizu ga e pil s l su ?

⁹È a- il gi t a,
a-m inti ta ga minaze egiti, è ti woni.

Lo!

Da zooli alizu su ga zi wolaiti.

¹⁰Gizeiti ta è aana, ta a ali,
sabalagi a zooli y ,
kpolo wolai a zik ,
é a ma lakpatakpagi l geezu .

¹¹Foloi ta alugi ti y loni losu ,
a-m inti ti zi zu ta-wozakalagi akala,
ta a- in é volozu ma wozakalagi akala.

¹²Da eteai zu iz zu ga zii ulagi,
è ziiiti d v ga zii aawanai.

¹³Da aazu a-nu us iti ta- ba vai ma,
è a-masagi a è sei ai.
Da faa u nui ná-p l i ungi le ezu ga,
è kolo olo, è p su m .

¹⁴Da gi zili nuiti ta- undi iiti t ungi kpotasu ga ti m inti.

Lo!

Ti ni e fiil wolai,
ti yeizu gi ma ga ti gi zuvaza,
ti a koozun eei loo,
ti ele t ai ga z i maan ai,
ti kolo olo d uzu.

¹⁵È pelei laa a-zooiti b kpolo i wu,
zi wolai wu é zulusu.

¹⁶Gè naama wooi m nini,
gè unga wuulee.
Dàk l giti ti a ali,
mà aeiti su a y ,
gè y ná, gè a ali.
K l maan ga gè ze k p ,
gè kidaa ili foloi maa un,
foloi é aazu gi zili nuiti daal ma.

¹⁷Koole oole gului la m waa p ,
leez n elei la m gwaa woga p ,
wolive wului waa vai a a nuiti kaka,
nu tii , é la ani n p s l ga ná.
Baalagiti ta boliiti gaa a ala ba ta-zasaiti su,
nik zasa la m a ná.

¹⁸K l n un nà, nà oozun zu G o GALAGI maa ele ma,
zìima laave ga koozun i, nà-GALAGI maa ele ma, é kizosu.

¹⁹Mali ii G o GALAGI a é ga nà-zobogi,
to a k iti fe asu bu, ga dopai n n iti k ele,
é zi ga ze gize wolaiti ma.

Guye loo undi ii n n i e. É loozu ga k nigiti.

Sofoni

Ná-S i

Wooi l zeizu

GALA goo wo nui Sofoni, ná-t n gooi woni kona und zita (600) aisa Yesu Kilista a z l eteai zu, aisa A akuke a ná-t n gi wo. Si gi zu é ni t n gi wosu da, masagi Z ziasé la ni d GALA fi ma valibo fai zeini kpasu (2Ma 23:1-28) ta Zuda masadai ni faazupui laawu ma yee alai. GALA keelai a naati goo aa otesu, z iti ti isi zu ga GALA maavaa a n i nu us iti ba, ta faiti ta n i zu zeema? To a GALA tosu l zu faa m inm in su: GALA ka a é Zuda nuiti ta Zeeluzal me nuiti tukp aale e (1:1--2:3), to a Zuda maa oolii ma nu us iti kolo olo (2:4-15), naa oluma, to a Zeeluzal me niin olu, kpega oluma ga faa i ma zapei p t ula, é nu us iti ze naa, ti ga unmaayei nuiti, ti alagai, nii a k , ti nu us i p si elei maavalibo (3:1-20).

Sofoni a bosu é kole, ga GALA ná-nu us iti ti la zooga ti y zu a ole ta GALA, ni naama nu us iti ti la ulani ná m tu, niiti ti ti ya i n ta- l n gi aizi zu, é le e GALAGI n n i a. K l to a zeele wooi wosu ga, GALA ka aa aazu y naati ma, niiti ti zoi zu ga maayei nu us iti (2:3; 3:12).

¹ Wooi niiti ka G o GALAGI ti woni Sofoni ma, Zuda masagi Z ziasé, Amon ná-doun zunui, ná-yee alai zu. Sofoni ni ga Kusi ná-doun zunui, naa k ga Gedalia, naa k ga Amalia, naa k ga Ezeekiase.

Eteai p tukp aale e vai

² G o GALAGI wooi aa:
«Nà aazu anii kpein suwu aale ezu,
niiti ti y nvuzu eteai zu.

³ Nà nu us i p kolo olosu ta suaiti,
gè w niiti p kolo olo ta kaleiti p ,
gè naa olo olo, nii é nu iti k zi azu.
Nà nu vului ma zuwu aale ezu eteai zu.»
G o GALAGI wooi ana.

Fai é k gani k nuiti daal ma

⁴ «Nà yeewuze ezu Zuda nu us iti daal ma,
Zeeluzal me nuiti kpein daal ma,
gè Baale l bi nui m taiti p suwu aale e ada t na ba,
ta z iti ti botii zu b ,
ti p ma ta zala a ula nuiti.

⁵ Nà naati p kolo olo, niiti ti l zu p l ma ,
ti a n k ná aniiti p bu, ti volozu gee l gi zu,
ta z iti ti n k su bù, ti a ona mà, r i gè ga G o GALAGI,
ti lati ti a minaze egiti bo ta- alagi M l ke .

⁶ Nà naati kolo olo, z iti ti oluavegai bà, r i gè ga G o GALAGI,
ta z iti ti la gàizi zu,
ti la w inni ti a nà-kp ba z l , a ti a gàaza a.»

Fai é nu wolaiti daal ma

⁷ À maa kp , Mali ii G o GALAGI aazu,
maz l G o GALAGI ná-foloi maa u aa!
Maz l G o GALAGI zala ai ele t ,
é naati gba, z iti é ti loligai.

⁸ G o GALAGI ma: «Tama, nà-zala a ula voloi,

nà laal kundi iiti bu, ta masa dointi,
ta niiti kpein ti w inti ta-maa ilii ma zii wosu.

⁹ Naama volo ná, nà v u naati ba,
z iti ti ud zu GALA sei l i ma ofalagi maazu, e zii iligiti,
ti ti-mali ii ná-p l i wuulaave ga naavoloi, s l gai toomai zu ta yaavai.»

Fai é wosu yaa oiti daal ma

¹⁰ G o GALAGI wooi aa:

«Tama, naama volo ná,
ta kpee woo wolai m ni Kale zi ida ,
ta z ng wooi Koi Niin i zu ele,
ta ani olo lu golai gizeiti ma.

¹¹ À kpee loo, Buu Dele Goizu nuiti,
maz l yaa oiti p ta zaazu,
wali aizi nuiti p ti zuwu aa a le ezu.»

Fai é wosu kib l ma nuiti daal ma

¹² «Naa zu, nà Zeeluzal me zuv l f l ga fitinai,

nà v u zunuiti p ba,
ti zeini su kp , e d i buu ai,
ti a bo yiima ga:

«G o GALAGI la faa n p k a,
ma ag aa ma ul!»

¹³ Toosui a wo ga ta-naavoloiti,
ta- l iti ta olo olo.
Ta p l iti to, k l ti la ia ti wu,
ti leez n eleiti da, k l ti la ma l i ta lea.»

G o GALAGI ná-foloi

¹⁴ G o GALAGI ná-folo wolai maa u aa,
maa u aa, gaazuvil é a a,
kpee i a é loozu G o GALAGI ná-foloi,
sala usui ziilogai ti p ba, naa i a kpee wolai loo.

¹⁵ To a ga zii aawana voloi,
kidaa ili foloi ta koozu iligi,
faa zu olo olo foloi ta faa aa alabai.
Foloi naa a ga kpidii, é ga kpidi ii,
foloi naa a ga tona iingi ta umugi.

¹⁶ Naama volo ná, sala usuiti ta pu ugi v ,
ti k eei loo taa wolaiti daal ma si igi ti ma,
ta ti zu l aa oozagiti daal ma.

¹⁷ «Nà nu us iti d kidaa iligi zu,
ta zi e gaazu ole nuiti, ti a yee m m ,
maz l ti kotoi a dàal ma, n i gè ga G o GALAGI.
Ti-ma amai a u ada p e fufiligi,
ti-ma oomaiti ta luula e ka ai.»

¹⁸ Ta-waliiti ta zanugi ti ti ya
naati ti la zooga ti a ti izo
G o GALAGI ná-zii aawana voloi.
Ná-zii aawana abui a etei p kolo olo.
Gaamazu, naa maa a yiki,
to a etei zu nu us iti p suwu aale e.

2

Toligi é wosu

maayei vai zu

¹ À aal ba, wo maa ,
w i wo ga zii, unfe ge la wo ma,

² aisa deve z i a ula,
foloi a le e e molo ooloi,
aisa G o GALAGI ná-zii aawana a zeeli wo ma,
aisa G o GALAGI ná-zii aawana voloi a zeeli!

³ À G o GALAGI aizi , w i wo ga maayei nuiti zooi zu,
wo olozu ná-deveiti b !
À telebodai aizi ta maayei.
Tanisu to a wo y ná G o GALAGI ná-zii aawana voloi.

Nimizai a folo liizu ele nuiti tu

⁴ Kulaai a wo Gaza a t t ,
Asekal n olo olo,
Ased de nuiti ti ná, ga folo gaal gai kpekpe,
Ekel n nuiti ti ula ná a.

⁵ Maan i a wo , Kel te nuiti, kpolo i oba ze i wo nuiti!
GALA ná-tukp i a wo laal ma, é ma:
«Kanaan, é ga Filiseti nuiti ta-yooi,
nà è olo olosu, nu vulu n p la m a ná.

⁶ Da-yooi, kpolo i laa ,
miná a valibo ga togani laamiizu ,
zooi baala mak nuiti ta iz zu su,
ti a baalagiti ta-zasai lo ná.»

⁷ Kpolo i laa t na ka ga Zuda nu us i m taiti t n .
Ta liizu ga ta-loganiiti ná, ti a laami.
Kp k i, ti a loo o Asekal n l iti bu,
maz l G o GALAGI, ta-GALAGI a ti maalobo,
é ta-vai valibo ga pag .

Nimizai a folo ulazu ele nuiti tu

⁸ «Gè Moa e nuiti ta- oomu gooiti m nini,
ta woo i Am n nuiti ti boni,
ti aa ulani nà-nu us iti ma,
ti a ta-yooi zuw l ga naati ta-yooi, ti ni se ezu.»

⁹ G o GALAGI Fai-P -Mali ii Izelay le ná-GALAGI wooi aa:
«Naa a é ba, e elei gè vulua la ga ite,
Moa e a ga S d me ele,
Am n nuiti ti ga G m l ele,
tufa i letele n a a n su ná ,
kpolo ula ye ei n ná, zooi olo olo m' tu ey su .
Nà-nu us i m taiti ta loo ti zu,
nà-zooi zu nuiti ta y ná, naati ta naa ze e ga t n .»

¹⁰ Naa a zeelizu ti ma ga ta-wasogi ma zalai,
t ze i ti aa ulani G o GALAGI, Fai-P -Mali ii, ná-nu us iti ma,
ti ta-vaiti gaaw l , naati ti loo bu.

¹¹ G o GALAGI a ná-maayikii l ga tiye,
maz l to a eteai ná-galagiti kpein kolo olo.
Naazu, an zii niiti ti maa oozai,
ti p ta l biyai ve b ,
s gilagilagi a naa t i zeizu .

Nimizai a l kp ma elei nu yeezazu nuiti tu

¹² Etiy pi nu us iti alaa,
nà-bo a z kp i a ti zu ota.

Nimizai a l kp ma elei nu zu nuiti tu
¹³ G o GALAGI a yeewuze e
 nu zu ele yooi laal ma,
 to a Asiili undaa ili,
 é Ninive olo olo,
 naa ga zou v i e te ebai.
¹⁴ Taai uuzu a, toganiiti ta zu ná,
 ta suai ma ziiti kpein,
 buungiti ta d v iti ta z l su ma d giti ba kpidii.
 Nu a w niiti goom ni p l iti ma ven t l iti da,
 nu a y su kpofalagi n ma, è p l i wuu olo ologai a,
 s dele dakaiti ta ula ná.
¹⁵ W l l taa wolai a, koozun i ni su,
 su nu us iti ti ni kaazu ga ta zeini ziil igi zu,
 ti a isi ga ti ala la ná.
 É woloa, é a ga d zuaiti p zu !
 Z iti d in ti le esu ná
 ta foei v zu, ti yee la.

3

Nimizai a Zeeluzal me nuiti tu
¹ Nimizai a kololala laai , k z ai,
 é ga nu aa laai!
² É la woiloni toligi ma,
 é la vaazu maa oloi wu,
 é la alivaazu G o GALAGI ma,
 é la oluzeizu ná-GALAGI a.
³ Ná-kundi iiti ti ná
 ta ga zalaiti ti zik zu,
 ná-tukp aale e nuiti ta ga zulu uiti ti kp gi wosu kpidii,
 ti la tan p mak su, ti a mi sobui.
⁴ Ta-GALA goo wo nuiti ti la ga totu ag ,
 ta ga yaava nuiti.
 Ta-zala a ula nuiti ti la unfema veezu aniiti b ti veai GALA b ,
 ta ná-t giti kolo olosu.
⁵ An naa e, G o GALAGI a ná, taazu ,
 é a l ga telebo nu e,
 é la faa u n p k zu.
 Sobu-o-sobu, ze ema la ba, to a ná-tukp iiti gaale ezu.
 K l faa u nui la a ga unfe p .
⁶ «Gè ziiti suwu aale ea,
 gè ti-velesu ti su olo olo.
 Gè koi y zu ti kolo ologa,
 nu n p ge la m zi zu náti.
 Ta-laa wolaiti su akai de,
 nu ila kpalaa ge la m zeini ná.
⁷ K l gè ni ma:
 <Da unfe mà, è t n gooi zo,
 naa a a k , è-zeizu mina olo olo.>
 Gè ti lo ani si m inm in su,
 k l ti ni aazuvil zu ga faa i a,
 ti- vai p su.»
⁸ G o GALAGI wooi aa: «Naa a é ba, à mà un,

ungo, à naama voloi maa un,
 yeei gè aazu wuze ezu la k zoganii vaa zu.
 Gè devea ga gè ziiti ta masadaiti gaal ba,
 ga gè nà-zii aawana wolai ze ti ma.
 Eteai p ka ala ga nà-zii aawana abui.»

Tukp i aawaaiti

⁹«Naazu nà nu us iti maavalibo,
 nà ti-lak l giti ade,
 ta fàli, r i gè ga Ġ o GALAGI,
 ti p ta d bi ga yiima p .

¹⁰An Etiy pi wolai olu ele nuu,
 d bi nui, niiti gè ti vazani,
 ta a p ga ta-veb aniiti.

¹¹Naama volo ná, nà-nu us iti,
 wo la m unfega ga wo lu a eleiti faa,
 kotoi niiti wo ti ni dàal ma.
 Nà naati p kula wo zaama,
 z iti ti laavegai ga wasogi,
 wa e niina waso fai a nà-gize adegai ma.

¹²Nà nu us iti mak wo zaama,
 ti ga maayei nuiti ta ti alagai,
 ta velesu Ġ o GALAGI olu.

¹³Izelay le nu us i m taiti ta vulua,
 ti la m telebotala vaa n p k a,
 ti la m z n p boga,
 ti la m yaava vaa n p k a ga ti-laa .
 Ta zoo ti daami wo, ti iim ni ag i wo,
 nu n p ge la ti maalua.»

Minaze egi Siy n

¹⁴Ee, Siy n nu us iti, à vuka ga koozun i!
 Ee, Izelay le nuiti, à k ga koozun i!
 Ee, Zeeluzal me nu us iti, à oozun ga wo-yiima p !

¹⁵Ġ o GALAGI peelala vai ma as i ze ea wo unma,
 é wo zili nuiti kp a wo olu.
 Izelay le ná-masagi, Ġ o GALAGI a wo zaama,
 maa la m n ni wo a lua maan a.

¹⁶Naama volo ná, ta Zeeluzal me ma:

«À mina lua, Siy n nu us iti,
 wo i ge mina le e pa!

¹⁷Maz l Ġ o GALAGI wa-ĠALAGI a wo zaama,
 ga k ulu ai é wo izosu.
 To a wo aan n zu ga ná-n b i,
 to a koozun wuyei loo wa-vaa zu.»

¹⁸Mali ii ma: «Nà maan vaiti kpe wa-v ti voloiti ba,
 niiti ti a wo unma ga kas i ta zelilomai.

¹⁹W l , naama zi gi zu, nà v u naati p ba,
 niiti ti wo zopele uni.
 Nà naati balo, niiti ti l kpuzu,
 z iti ti loai ya, gè naati gaal ba.
 Nà wo ga unfema nuiti,

wo-l i ula zooiti p su,
ti unfegi zeelini wo ma náti.

²⁰ Naama zi gi zu, nà a ga woye olu,
si gi zu gè wo aal zu ba la olu,
nà wo-laaseigi w l ,l biyai wo
eteai zu nu us iti p saama.

Nà naa si gi zu,
gè wa-vaiti maavalibosu da, wa i wo aazu.»
G o GALAGI a é boga.

Azee
Ná-S i
Wooi l zeigi

Niima z i a GALA goo wo nui Azee losu l zu GALA sei l i lo fai zu Zeeluzal me, Zuifuiti galegai ma ma ti ula du lai zu Ba il ne, ti ni ná kona und zitai (600) l zeizu . É woo m inm in fee ade ya, niiti GALA ge ti woni kona und lug puufeleg (520) ma, aisa Yesu Kilista a z l .

Zuifui m ungiti ti aani ti ula du lai zu, kona und lug puusa ag maazu l sa ai (538) ma, aisa Yesu Kilista a z l , naati ka ti maan ni ti GALA sei l i lo olu nii Ba il ne nuiti ti goloni kona und lug puul sa a maazu l felai (587) ma, ti i ge le eni fala. Naa a é k ni GALA ná-keelai nu us iti ta- undi iiti maan n zu ga ti botii l ze i olu. Naama wotii l ze i olu kona und lug puufeleg i (520) ma. Azee a naati i d zu z iti p ti woilosu gooi ma, ga nu us iti ta- aladai, ta aniiti kp t lalai, naa l ze i GALA sei l i kolo ologai, é y nán (1:1-14), é boni ti ma ga, GALA sei l niin i ná-pagita ná-l biyai a ud zuz in n i maazu nii é woloni (2:1-9), naa lo fai a gaza u, k z ba vai e, ta baladai nii GALA ná-nu us iti ti saama (2:10-20). Z l a le zou z undi ii, Davide mavofodai, GALA ge minaze e gola ni naa , elela elei ma vaa zu (2:20-23).

GALA sei l i ma maa ungi, a a, l biyai b , é le e ma m ungi a, é z l su GALA zea, ga ná-boti nui maa ele, é yiimaze ezu la, naa a é aazu Izelay le nu us iti k elei l zu ti ula oluma du lai zu. Azee ná-t n gooitii maa ele ma, é i d veeni ná-yee alai zu nu us iti b , ti ula i te ei zu, ti ve botii ya, t ze i faa niin iti ba GALA ge kp t zu.

GALA sei l i lo fai olu ma yee alai

¹Masagi Daliyuse ná-masadai ma ona felesi i ma alu d zitasi i ma volo m ungi ma, G o GALAGI ni GALA goo wo nui Azee , ga é daazeeli Zuda you z undi ii Z l a le ma, Seyaletiy le ná-doun zunui, ta zala a ula undi i wolai Zozuwe ma, Yew sadake ná-doun zunui, é ti ma: ² G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: «Niima nuiti ta zu ma: <Yee alai la d zeelini, ga G o GALAGI ze i l i a lo olu.> »

³ G o GALAGI laawooi laazeelini ti ma, GALA goo wo nui Azee ya, é ti ma: ⁴ «Yee alai a n i wo aa, wo ze i wa- l ag iti bu, ti maan ai, tama GALA sei l i olo ologai?»

⁵ Naa a é ba, G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: «À ida bu ga pag , fai é laazu wo ma. ⁶ Wo ani m inm in fazaga, k l tago n a wo s l su, wa daami wosu, é la kula zu ga woye, wa lezu, k l é la wo yiil izu, wa maa ilizu, die ge la ze i a wo ma, boti nui zalai a zu, e a uuzu l za ai zu.»

⁷ G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: «À ida bu ga pag , fai é laazu wo ma. ⁸ À l gizeiti ma, wo a ga guluiti, wo sè l i lo. Naazu kòozu an miná, ná l biyai z l .» G o GALAGI a é boga. ⁹ «Wo igi loni ani m inm in ba, k l tago n a wo s l ni wa- alaga ti. Nágoi a wo aani la wa- l iti bu, k l gè laa viil i uuni ma, gaa ala ba. Leeni vaa zu?» G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: «T ze i sè l i vai a, kolo ologai, tama wo p wa aa aazu wa- l iti n ma. ¹⁰ Naa a é k zu, gee l gi la k zu, é a du ui ve, zoi la vaazu bu, ani a a n . ¹¹ Nà a gè f v gi maaloliga zoi ma, ta gizeiti ma, ta kpalagiti ma, ta leez n eleiti, ta wolive eleiti,

ta ziinziin ganigiti kpein zooli ma, ta nu us ita ta suaiti p , é kula nu us ita ta-wotiiti p ma.»

¹² Z l a le, Seyaletiy le ná-doun zunui, ta zala a ula undi i wolai Zozuwe, Yew sadake ná-doun zunui, ta nu us i m taiti p , niiti ti aani ti ula du lai zu, naati p ti G o GALAGI, ta-GALAGI wooi ze eni ga gaamai, niigi GALA goo wo nui Azee boni ti ma. Keela wooi G o GALAGI ta-GALAGI feeni zea, é naa aa elani ga pag , nu us ita ti luani G o GALAGI a. ¹³ Naa oluma, Azee, G o GALAGI ná-keelai é te eni, é G o GALAGI wooi woni ti ma, é ti ma: «Nà ya, nà wo a!» G o GALAGI wooi ana. ¹⁴ G o GALAGI z b niin veeni Zuda you z undi ii Z l a le , Seyaletiy le ná-doun zunui, ta zala a ula undi i wolai Zozuwe , Yew sadake ná-doun zunui, ta nu us i m taiti p b , niiti ti aani ti ula du lai zu. Ti p ti liini G o GALAGI Fai-P -Mali ii ze l i wu, ti botii l ze, ¹⁵ naa ni, masagi Daliyuse ná-konagi velesi i ma alu d zitasi i ma folo uufeleg maazu naanig i (24) ma.

2

GALA sei l niin i ná-pagi

¹ Masagi Daliyuse ná-masadai ma ona felesi i ma alugi l felasi i ma volo uufeleg maazu ilagi (21) ma, G o GALAGI laawooi laazeelini ga GALA goo wo nui Azee maa ele, é ma: ² «Nii a a bo Zuda you z undi ii Z l a le ma, Seyaletiy le ná-doun zunui, ta zala a ula undi i wolai Zozuwe ma, Yew sadake ná-doun zunui, ta nu us ita m taiti p ma, niiti ti aani ti ula du lai zu, ti ma: ³ «B a é wo zaama, é niima GALA sei l i t i kaani ná-pada m ungi zu? Wa p t su ale niizu? É la m wo aazu ga ani n p niizu, k l ?» ⁴ G o GALAGI wooi aa: «Niizu, z b ze e, Z l a le. Z b ze e, zala a ula undi i wolai Zozuwe, Yew sadake ná-doun zunui.» G o GALAGI wooi aa: «À z b ze e, wa e, zooli zu nu us ita p .» G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: «À ve botii ya, maz l nà wo a. ⁵ Gè naama minaze egi ni wo , si gi zu wo ulani la Ezipete yooi a. Nà-Z nvui a wo zaama, à mina lua g l in!»

⁶ Maz l G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: «Naa oluma m n , su la m oozazu gè gee l gi ali ta zooli, ta kpolo i ta zooli. ⁷ Nà zii iligiti p k zu unga wuulee, ta-naavoloiti p ta a , nà niima GALA sei l i laave ga padai.» G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é boga. ⁸ G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: «Walii kpein ka ga r n , zanugi kpein ka ga r n . ⁹ Naazu, niima GALA sei l niin i a a, é a volo, é le e ma m ungi a.» G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é boga. «Nà ziil igi ze miná.» G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi ana.»

Tuyai ma minaze egi bogai nu us ita b , ti z ai

¹⁰ Masagi Daliyuse ná-masadai ma ona felesi i, ma alu taa uusi i ma volo uufeleg maazu naanisi i (24) ma, G o GALAGI ni GALA goo wo nui Azee , é ma: ¹¹ «G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: «Zala a ula nuiti gaaza a, ti i fe è niima vaiti su: ¹² Ni zala a zua adegai ta a na nui ta ná-se e la, se ei naa a v una ului a, a n gi ta, a d i, a gul i, a daamiani n p n , naama anii a ade niina aa?» » Zala a ula nuiti ti goo aa oteni, ti ma: «Ba-o.» ¹³ Azee ti aaza ani m n , é ti ma: «Ni nui ta a z na, t ze é v uni nu oomai ta a, ni a v una daamianigi tan p ba, naa a z niina aa?» Zala a ula nuiti ti goo aa oteni, ti ma: «Ungo, to a z .» ¹⁴ Nàzu a Azee kp ize eni la, é ti ma: «G o GALAGI wooi aa: «De mu zekana niima nu us ita ti

la, zekana zii nii la gàazu, zekana ta-woti zul n gi kpein ge la, nii ti feezu b ana, k z
¹⁵ Niizu, à ida l bu ga pag , nii é aazu zu, é zo za ma, é li. Aisa wo a k tuiti da maazu, G o GALAGI ze l i lo fai zu, ¹⁶ leeni a é ni ga woye? Ni nui igi ana panisu uufeleg (20) a ná-kpalagi zu, puug i n a é s l su ná. Ni nui igi ana lit l uul lug (50) a ná-d i b , puufeleg i (20) n a é s l su ná. ¹⁷ Gè v uni wo a, gè wa-wotiiti p mal n fai aa ala ba, ga siinziin ganigiti ta-zee iti, ta sak tuiti, k l wo la ze eni yee ma, wo a a p .> G o GALAGI wooi ana. ¹⁸ <Za a ga alugi laa uusi i ma volo uufeleg maazu naanisi i (24), yeei G o GALAGI ze l i lo fai l zeini la. Niizu, à ida l bu ga pag , nii é aazu zu, é zo za ma, é li. ¹⁹ K b ani zuwu n p ge la m wo ya kotaiti su, k l ? Leez n elei, ta koole oole guluiti, ta gelenade guluiti ta wolive wuluiti, tan p ge la gwaa woni, g l in. K l é zo za voloi ma, nà nà-tuyai zuw l zu wo .> »

Minaze egi é woni Z l a le , Mali ii yiimaze eni la

²⁰ Ma volo naa n , alugi ma volo uufeleg maazu naanig i (24) ma, G o GALAGI ni m n Azee , ná zeizu velesi i zu, é ni ma: ²¹ «B Z l a le , Zuda you z undi ii, è ma: <Nà aazu gee l gi iikpisu ta zooi. ²² Nà aazu masagiti tokasu, gè zii iligiti ta-masadaiti ma zobogiti kolo olo, gè k wotoloiti daa ta ti iz nuiti, sooiti ta za, ti ma nuiti ti a.> ²³ G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: <K l naama volo ná, nà boti alivaazu è ma, nà-boti nui, Z l a le, i è ga Seyaletiy le ná-doun zunui.> G o GALAGI wooi ana. <Gè yi-imaze ea ga e, gè è ga nà-bala aegi, nii nu a a poogi la.> G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi ana.»

Zakali

Ná-S

S

Nu a la zo Zakali ná-s i laasei p ga kito s i. To a d zu z z elegi Izelay le nu us iti ta- itogi laazeelini la w l w l i zu. S i nii aa w su ga seizu feleg niiti ti la ni.

Ma m ungi é zo gaa w su 1 ma é zeeli gaa w su 8 ma, naati s é l zeii kona und lug puufeleg (520) ma, é yei und lug puug maazu l sa ai (518) ma, aisa Yesu a z l . Ti ni botii zu ma yee ala ila su ta GALA goo wo nui Azee. Naama GALA gooiti ta ga kulak l maiti. Izelay le ná-kito m ungi ni ga naazu GALA sei l wolai lo fai, ta Zeeluzal me il fai tosu ite itegi zu, kundi ii Z l a le, ta zala a ula nui Zozuwe a ti ni naama vaiti untu .

Felesi i ni ga yee alai maa un fai, si gi zu GALA ge aazu masadai zu la zooi a ná p .

Zakali ná-s i aa elazu elei, é zo gaa w su 9 ma é zeeli 14 ma, ti z ai z iti poluma lago poun, naati ta laa akpasu gola faa wola m un feleg i naati ma.

Mali ii ná-toligi é bosu ga Izelay le nuiti

¹ Masagi Daliyuse ná-masadai ma onagi velesi i, ma alu d sa asi i ma, G o GALAGI ni GALA goo wo nui Zakali , Beeleekia ná-doun zunui, Ido ná-doun zunui alaa ni de, é ma: ² G o GALAGI wola yii aawanani wo-m m wolani ma. ³ G ti ma: «G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: À ale ma wo a p , G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi ana. Nà alaa nà ale ma wo . G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é boga. ⁴ À mina ga wo-m m wolani k ele, niiti GALA goo wo nu m ungiti ti ni zu ti ma: «G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi a é ga nii: À ze e wo zi ele iti ta wo-z iti polu.» K l ti la ni k ni, ti a woilo gò ma, ti la gò zoni, G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi ana. ⁵ Mini a za wo-m m wolani ti ná? GALA goo wo nuiti alaa ti y g vulua ey su aa? ⁶ K l tama, dàawooiti, ta nà-deveiti gè ti veeni nà-boti nuiti, GALA goo wo nuiti zea, naati ti wo-m m wolani k zum nni. Ti ti zi elei maavaliboni, ti ma: «G o GALAGI Fai-P -Mali ii gi zog elei é deveni la, é zoloo gi zi eleiti ta gi-z giti ma.» »

Kulak l mai ma m ungi: Soo ulugi

⁷ Masagi Daliyuse ná-konagi velesi i ma, alu puug maazu ilasi i (11) daa ga See ate, naa ná-folo uufele maazu naanig i (24) ma, G o GALAGI ni GALA goo wo nui Zakali , Beeleekia ná-doun zunui, é ga Ido ná-doun zunui alaa: ⁸ Naama idii gè kulak l mai ta aani. Gè zunu ila kaani zeini soo maa ikp igi ma, é ni loni mil te guluiti saama p tu kpoma . Soo maa ikp igiti, ta soo maal it igiti, ta soo olegiti ti ni loni polu elei. ⁹ Gè gaaza ani, gè ma: «Màli ii, lee ma zoo a ga niiti?» Geezu eelai nii é ni zu p , naa ni mà: «Nà aazu ti- aa ulabai l zu ga e.» ¹⁰ Zunui nii é ni loni mil tegiti saama, naa ma: «Niiti ka G o GALAGI ti le egai ga ti eteai zu iz .» ¹¹ Soo iz nuiti ti oluvaawoni G o GALAGI ná-geezu eelai ma, é ni loni mil tegiti saama, ti ma: «Gi ega ga eteai zu iz , gi kaa ga ziil igi, ta doo ogi a ná.»

¹² G o GALAGI ná-geezu eelai ma: «G o GALAGI Fai-P -Mali ii, w l , é a ga kona uul fela (70), è yii aawanai Zeeluzal me, ta Zuda laa

wolaiti ma. K ni yeel è a ti maaw in a?»¹³ G o GALAGI i d
iti ta gaan n iti boni naazu geezu eelai ma, nii é ni zu
p .

¹⁴ Geezu eelai nii é ni zu p , naa devei veeni zèa ga gè niima eela
wooi laazeeli ga: «G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: «Zìima laaveg
ga n b i, Zeeluzal me ta Siy n gizei ta-vaa zu. ¹⁵ K l gola yii aawana
zooi naati ma, ti ze ele t ai ga pag . Maz l gè lago yii aawana n
nà-nu us iti ma, k l tiya mu ti ta ga naati ta-maan i a.»¹⁶ Naa a é
ba, G o GALAGI wooi aa: «Nà alesu ma, gè Zeeluzal me aazumaaw in a,
nà-p l i a lo ná olu, p l lo nui ná-k galui a la Zeeluzal me ma.»
G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi ana.»

¹⁷ Geezu eelai ni mà: «Nii wo olu, è ma: «G o GALAGI Fai-P -
Mali ii wooi aa: Nà-taa wolaiti ta ta- ulagaan zui z l olu, nà Siy n
aan n , gè yiimaze e olu ga Zeeluzal me.» »

2

Kulak l mai velesi i: Min iti ta ain bo nuiti

¹ Gè aazuwuze eni, gè min naanig aani kulak l mai ta ili su. ² Gè
ni geezu eelai ma, é ni zu p : «Min i niiti ta ga leeni?» É
gò aa oteni, é mà: «Min i niiti ka ti Zuda zuvazagai, naa Izelay le
ta Zeeluzal me a.»

³ G o GALAGI ain bo nu naanig l ni ga ze. ⁴ Gè ni ma: «Leeni
a ti aazu k zu?» É gò aa oteni, é mà: «Gain bo nui niiti paa ga
ti zii iligi naati kp l , ti ti-min iti su ale, t igiti ti-min iti buze eai Zuda
yooi laal ma ga ti su nu us iti suvaza. Min iti ka ti Zuda ta Zeeluzal me
nu us iti suvazagai ga k ele u, nu n p ge la m a zoosu un-
buze ezu.»

Kulak l mai za asi i: K galui

⁵ Gè aazuwuze eni, gè zunu ila ka, k galui zoni zea. ⁶ Gè ma: «Mini
a è liizu ná?» É mà: «Nà liizu Zeeluzal me su, gè sakpai, ta kogi
w .»

⁷ Geezu eelai nii é ni zu p , naa maa u ani geezu eelai ta ili ba,
nii é ni daa omisu. ⁸ É ni naa ma: «Biz , è zunu loungoi nu ,
è ma: «Zeeluzal me a zu ga taai, si i n p ge la m a ma,
t ze nu us iti ta toganiiti m in elei a, niiti ti zu ná.» ⁹ G o
GALAGI wooi ana: «Nà i a gè zu maa oolii zu e abu zi igi,
gè ma taazu ga ná-l biyai.» »

Kula zou a nuiti toli fai olu

¹⁰ Ee! Ee! À ela!
Wo ula l kp ma elei nu zu yooi t i ba ga suvil !
G o GALAGI wooi ana.
Maz l gè wo zuvazag gee l gi wu epema naanig i p ,
G o GALAGI wooi ana.

¹¹ Ee, Siy n nu us iti, à ela,

w i wo zeini Ba il ne taazu .

¹² Maz l G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa:

T igi é tè egai ga ná-zobogi,
zooi naati daal ma niiti ti loai wo ma, é ma:
«Z i n p é v uzu wo a,
naama nui v ua gèazuleegi a.

¹³ W l , nà yeewuze ezu zooi naati daal ma,
ta latisu ti ga ta-lu iti zeezu ani.»

Wa kw naazu ga G o GALAGI Fai-P -Mali ii tè eg .

¹⁴ «Wa e de, Siy n nu us iti, à oozun !

Wo woo ula ga koozun i,
maz l nà ga a gè ze wo zaama,
G o GALAGI wooi ana.

¹⁵ Naama volo ná, zii iligi ma m inm in ka a,
ti ili G o GALAGI a.
Ta ga nà-nu us iti,
nà ze wo zaama.»

Wa kw naazu ga G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é tè egai wo ma.

¹⁶ G o GALAGI a Zuda ze e olu ga n n i, zou adegai zu.

É yiimaze e olu ga Zeeluzal me.

¹⁷ Eteai p ge maa kp mu G o GALAGI aazu!

Maz l to a na ula ga suvil sei l adegai wu.

3

Kulak l mai naanisi i: Zala a ula undi i wolai Zozuwe

¹ É zala a ula undi i wolai Zozuwe l ni ga ze, é loni G o GALAGI ná-geezu eelai akala, Setana ni loni Zozuwe yeezazu elei, é a maal .

² G o GALAGI ná-geezu eelai ni Setana ma: «G o GALAGI zelilo è ma faan, Setana! Gaamazu G o GALAGI zelilo è ma, t igi é yiimaze eai ga Zeeluzal me! Zunui nii la ga ko ile egi kulaai abui a aa?»

³ Zozuwe ni loni geezu eelai akala, maa iliai ga se e n iti. ⁴ Naa ni nuiti ma, ti ni loni koba: «À se e n iti kula k ba.» Naa oluma é ni Zozuwe ma: «W l gè a-vaa aaza golai ze ea è a, nà è maa ilizu ga se e apagiti.» ⁵ Gè ni ma: «Ti b l pag i l unba.» Tama ti b l pag i l ni unba, ti maa ili ga se e adegaiti. Miná a G o GALAGI ná-geezu eelai ni loni ná.

⁶ G o GALAGI ná-geezu eelai niima zeele wooi woni Zozuwe ma, é ma:

⁷ G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: «Ni a zi na ga zìima eleiti, è nà-deveiti so, a ga tukp aale e nui nà-p l i wu, a w l zu ma oizu p ma, nà pele vie è lu . Da , naati saama, ti botii zu b .

⁸ À woilo, zala a ula undi i wolai, Zozuwe, wa è-w laiti ti zeini è oba, t ze wo p wa ga poogi, maz l nà aazu ga nà-boti nui nii daaseigi ga: Ma U n gi. ⁹ W l gè k tu ila pil ga Zozuwe lu . K tu ila kpegi naa aazu a ba ga d fela. Nà i a gè s i zu ma. G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi ana: Nà zoi nii ná-kotoi ze e ba ga folo ila n .

¹⁰ Naama volo ná, wo ilagilagi kpein wa lolisu wa-leez n eleiti ta koole oole guluiti bu, wo a oozun ná ziil igi zu.» G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi ana.

4

Kulak l mai l lusi i: Fitina ze anii ta wolive wulu feleg i

¹ Geezu eelai nii é ni zu p , naa aani olu, é màalo a, elei nu a a iim ni nui maalo a la. ² É ni mà: «Leeni a è kaazu?» Gè goo aa oteni, gè ma: «Fitina ze anii a gè kaazu é ga zanugi n g l in, fitina l fela a é zeini ga. Gul ani akai zeini ti maazu , s l felaiti togai ba, gul i zi zu ti zu, é zeeli fitinaiti su. ³ Wolive wulu feleg a loni gul ani akai oba , gilagi a zeezazu , z i ga k zu elei.» ⁴ Gè geezu eelai aaza ani olu, nii é ni zu p , gè ma: «Màli ii, nii olu a ga leeni?»

⁵ Geezu eelai é ni zu p , é gàaza ani é mà: «È la naa olu w ?» Gè ma: «Ungo Màli ii, gè la polu w .» ⁶ É gòo aa oteni, é

mà: «G o GALAGI wooi a é bosu Z l a le ma: È la niima wotii a ga zobogi ta gaa aai, k ni nà-z nvui z b i zu. G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é boga.

⁷ Da ga leeni kae, gize wolai?

Da valibosu è ga n m i Z l a le lu .

To a k tu iingi ula è zu,

maamus wooi zaama, ti a ma:

«Tuya tui! Tuya tui!»

⁸ G o GALAGI ni p olu, é mà:

⁹ «Z l a le yeeiti ka ti niima wuulaagi laa, tiya ma n a ti p l i nii lo fai aa elazu.»

Naa a na wa kw naazu ga G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é tè ega wo ma.

¹⁰ «B ni ka mu ti botii l zeizu goi aa ulaai?

Ti maa ni n ni ga ti oozun ,

si gi zu ti k tu za a lui aani la zoni Z l a le ya.

K tu aazu l felaiti ta ga G o GALAGI aazu z giti, ti w l zu fai p ma, ti zu zooi a.»

¹¹ Gè gaaza ani olu, gè ma: «Wolive wulu feleg i nuuti polu a ga leeni, ti loni fitina ze i anii yeezazu ta k zu ?» ¹² Gè ma m n : «Wolive wulu eke feleg i nuuti polu a ga lee, ti loni zanu s feleg iti koba, niiti gul l i zi zu ti zu?» ¹³ É ni mà: «È la ti olu w ?» Gè ma: «Ungo Màli ii, gè la ti olu w ni.» ¹⁴ É polul ni ga ze, é mà: «Zunu feleg iti kana niiti gul i ziaai ti ma, ti losu eteai p Mali ii akala.»

5

Kulak l mai l zitasi i: S iligi é o esu

¹ Gè aazuwuze eni olu, gè s iligi a, é a o e. ² Geezu eelai mà: «Leeni a è kaazu?» Gè ma: «S iligi a gè kaazu, é a o e, sakpai a ga m t l puug , kogi ga m t l l lug .» ³ É ni mà: «S i naa a maan vai z ai su, nii é aazu zeelizu zooi l k l ma ná p . Bog su ga unma nui p ge , ti ula zooi nii a, z iti alaa ti z zeele woosti bosu, ta , ti ula a. ⁴ G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi ana: Nà a gè aazu ga maan i naa, nii a k é l unma nui ná-p l i wu, ta z i é konai wosu ga dàaseigi z i maazu. Foovooi a l é ze i ta- l i wu, é p l i p kolo olo, é p dakai a ta k tuiti.»

Kulak l mai l felasi i: Anzanui ni zeini kp l gi zu

⁵ Geezu eelai é ni zu p , é ni mà: «Ungi wuze e è w l naa a, nii é ulazu munu.» ⁶ Gè ni ma: «B gele e?» É gò aa oteni, é mà: «Kp l gi e, é ulazu.» É mà m n : «Kp l gi nuu a é ga nu us iti koozu isi i zooi zu ná p .» ⁷ Naama zi gi zu k lui nii é ni ga kp l gi ma lakulugi, naa wuze eni da, anzanu ila ka é ni zeini kp l gi zu. ⁸ Geezu eelai ni mà: «Anzanui nuu a é ga su ulai ma oogi.» Naa oluma é z ni naa a, é yei kp l gi zu olu, é daa ulu ma.

⁹ Gè aazuwuze eni olu, gè anzanu feleg a, fiil i ze i ai ti wu, ti a o e, ko egi ni ti a, e w ni daa ga sig . Ti kp l gi ze eni, ti l la fiil i zu. ¹⁰ Gè geezu eelai aaza ani, é ni zu p , gè ma: «Mini a ti liizu ga kp l gi ná?» ¹¹ É mà: «Ta liizu la Ba il ne yooi zu, ti k l i lo. À ele t na ta sei niina k tui maazu.»

6

Kulak l mai l sa asi i: Wotolo naanig iti

¹ Gè aazuwuzé eni. gè soo wotolo naanig a, ti a ula k lu i gize feleg iti z zu . ² Soo maa ikp igiti ka ti ni ma m ungi a, soo l igiti ti felesi i a. ³ Soo olegiti ti sa asi i a, soo n giti ti zu aai ti ni naanisi i a. ⁴ Gè geezu eelai aaza ani, é ni zu p , gè ma: «Màli ii, lee zoo a ga nuuti?» ⁵ É gò aa oteni, é mà: «Fiil naanig iti be, ti a loni eteai Mali ii oba , ti ulazu ná niina, ti a li.» ⁶ Soo l igi niiti ti ni wotoloi gilagi a, naati ti liini ga l kp ma nu zu elei yooi zu, naa olu soo olegiti alaa ti ulani, soo n giti ti liini ga l kp ma nu yeezazu elei yooi zu. ⁷ Soo zu aagiti p ti ulani, w in wola ni ti ma ga ti eteai l k l ma p su iz . É ni ti ma: «À liina wo eteai l k l ma p su iz .» Tama ti eteai l k l ma p su iz ni. ⁸ É tòlini, é mà: «W l na z iti ti liizu l kp ma elei nu zu , naati ta ziil igi ve Z nvui naama yooi zu.»

Masa b l gil vai zala a ula nui Zozuwe unma

⁹ G o GALAGI ni p ani: ¹⁰ «Yeezei kula zou a nuiti ta-veb aniiti bu, nii G ledayi, ta To iya ta Yedaya ti aai la. Liina za n Sofoni ná-doun zunui Z ziasé ná-p l i wu, nui niiti ti laayei ai ná, ti ze eai ma Ba il ne. ¹¹ Da walii ta zanugi ze ezu, è ti t ga masa b l gi, è d zala a ula undi i wolai Zozuwe unma, Yew sadake ná-doun zunui. ¹² G ma: <G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa:

Zunui ta a ,
daaseigi ga Ma D n gi,
to a n é ná,
é G o GALAGI ze l i lo.
¹³ T a ka é tosu olu.
Maa a ili ga masa s laiti,
é masadai ná-masa kp kp gi zu.
To a ga zala a ula nui alaa ná-masa kp kp gi a.
Goolaama ag i a boti feleg i naati z zu.»

¹⁴ Masa b l gi a mak su G o GALAGI ze l i wu, é ga iz su anii Geel me vaa ma, ta To iya ta Yedaya, naa Sofoni ná-doun zunui ná-nu lai a.»

¹⁵ Numaa ta ze ezu oozama, ti a a, kp bai wosu G o GALAGI ze l i lo fai zu. Wa kw naazu ga G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é tè egai wo ma. Naa a n ti, ni wa olona G o GALAGI wooi , wa-GALAGI.

7

Zu so kuiti

¹ Masagi Daliyuse ná-masadai ma onagi naanisi i ma, G o GALAGI ni Zakali , alugi laa uusi i daa ga Kisel ve naa ma volo naanig i ma. ² Beet le nu us iti ti Sal s l ta Leeg me-Meel keni te eni, é numaa a, ga ti G o GALAGI maan n , ³ ti zeeli zala a ula nuiti p b , niiti ti botii zu G o GALAGI, Fai-P -Mali ii ná-p l i wu, ta GALA goo wo nuiti p b , ti naati gaaza a, ga: «Gá y su g l i n a , gi a zugi zo konagi ma alugi l lusi i ma, elei gi a k zu la p l ma?»

⁴ G o GALAGI Fai-P -Mali ii ni p naazu, é mà: ⁵ «G zooli zu nu us iti p ma, ta zala a ula nuiti: <Wo k a ga kona uul fela (70), wo a zugi zo, wo a maaw in konagi ma alugi l lusi i ta d felasi i

ma, k l wo la naa ni b . ⁶ Wo ni daami wosu, ta kp lei, wo- ogiti sulaave fai n ma.» »

⁷ Niima woo ilagiti n l i G o GALAGI ti uuni GALA goo wo nu m ungiti da, ti bo si gi zu nu us iti ti ni zeini la ziil igi zu Zeeluzal me, ta taaiti ti maa oolii zu, ta si gi zu alaa l kp ma elei nu yeezazu yooi zu, ta zi la ma n m iti ti laaveni da ga nu us iti.

⁸ G o GALAGI ni Zakali ani: ⁹ «G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: À a tukp iti gaale e ga gaamai, wo ilagilagi p ge a nu lai ta gaazumaaw in ai b lai . ¹⁰ À mina a ga poanzaiti, ta podointi suzi a, ta seik ma nuiti, ta niiti kpein ti kpalaiti su. Wo tan p ge mina faa u t b laiti daal ma.» ¹¹ K l ti la ni k ni, ti a woilo naama woointi ma, ti akani, ti ti-woiye eiti daa ulu ga ti mina faa m ni. ¹² Ti ikpaani kpaan e diamai, nii a k ti mina yeezei G o GALAGI Fai-P -Mali ii ná-t giti, ta daawooiti bu, niiti ná-Z nvui ni bosu GALA goo wo nu m ungiti ma. G o GALAGI Fai-P -Mali ii wola yii aawanani naazu. ¹³ G o GALAGI Fai-P -Mali ii ma: «T i gè ti lolini, ti la woiloni gò ma, tiya alaa ta tòlina, gè la woiloga ti-woo ma. ¹⁴ Gè ti vazani zii iligiti saama, niiti ti la ni ti w kaipa. Ti ta-yooi zu akai y ga olu elei, nu n p ge la m ni l zu ná, é a a yei. Ti zou apagi valiboni ga te ebai.»

8

Zeeluzal me lo fai olu

¹ G o GALAGI Fai-P -Mali ii ni ani: ² G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: «Siy n n b , ma yii wola a b , gaamaz, nà alazu su ga ná-maayogi.

³ G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: Nà alesu ma Siy n, sèizu a ga Zeeluzal me. Zeeluzal me a loli ga <Woo ila taai,> ta G o GALAGI Fai-P -Mali ii ná-gizei ma <Gize adegai.>

⁴ G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: Nu l za agiti ta zeizu m n Zeeluzal me, zunuiti ta anzanuiti ta zeikoi zaama ti, s p ná-tukp zea, t zeima nu ná-konagi m in elei a.

⁵ Zeeluzal me koi zaama ti daa a ve ga zunu loungoiti ta anzanu loungoiti, ti a a o.

⁶ G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: Ni nu us i m taiti ta kaazu ga niima vaiti ti la zooga zu niima voloiti su, an n i nà alaagi nà isi zu ga naati ti la zooga zu? G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi ana.

⁷ G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: Nà nà-nu us iti kizosu, gè ti ula folo ulazu ele yooi ta folo liizu ele yooiti su.

⁸ Nà a ga tiye ti ula ná, ti ze Zeeluzal me. Ta ga nà-nu us iti, gè ga ta-GALAGI, nà masadai ti unda ga woo iladai ta telebogi.

⁹ G' o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa:
 À z b ze e, w igi wo niima wooiti m nisuu niizu,
 nii GALA goo wo nuiti ti ni bosu,
 si gi zu GALA sei l i ma wuulaagiti ti ni laazu la,
 GALA p l i naa lo fai zu.

¹⁰ Maz l , aisa naama voloiti ti a zeeli,
 nu us iti ta toganiiti ti la ni ta-wotii ma zala z l su.
 Si wo nui niiti ti ni l zu, ti a yei,
 naati ti ni n ga ti zili nuiti t n ,
 maz l gè yee eni nuiti ba,
 ti a wuze e laal ma.

¹¹ K l niizu niina, gè la m nu us i m tai zosu ga
 elei gè ni k zu la m ungi.

G' o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi ana.

¹² Maz l , nà ziil igi vaza wo zaama, e ani zuwui.

Leez n elei a gaawaai ve,
 zoi a bal n gi ve,
 gee l gi a e tonai a, é u ga gola.
 Nà niima vaa i p k zu
 nà-nu us i m taiti b .

¹³ Ee, Zuda ta Izelay le l ye eiti,
 m ungi wo ni zii iligiti saama,
 ga nu us iti ti voovoai, naati ma oogi.

Uele n ana gè wo izosu da,
 wo ga tuya ungi.

Naa a é ba mu, à mina lua, à z b ze e olu.

¹⁴ Maz l G' o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa:

Si gi zu gè devea la ga gè wo l ,
 t ze wo-m m wolani ti zii aawanani,
 gè la ni ze eni gòoi olu.

¹⁵ Niizu niina, gè ze ea naama levei olu,
 nà faa ag i zu niina Zeeluzal me ,
 ta Zuda nu us iti p b .

À mina lua mu.

¹⁶ P t ele a wa faiti k la: Es p ge a gaamai wo b lai ma,
 tukp aale e nuiti ti a tukp aale e ga telebogi, tukp aale ei nii ziil igi
 a z l su. ¹⁷ Wo tan p ge mina faa u t yiima b laiti
 daal ma, à mina a ga ona ga z i, t ze naama vai tan p b l
 la b .» G' o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi ana.

Zu so foloiti ta valibo ga f ti voloiti

¹⁸ G' o GALAGI Fai-P -Mali ii ni p , é mà: ¹⁹ G' o
 GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: «Zugi nii wo sosu, alugi naanisi i, d lusi i,
 d felasi i ta puusi i konagi zu, ta valibo ga koozun voloi, ta f ti voloiti Zuda
 nu us iti b .

Naa ma, à gaamai ta ziil igi n .

²⁰ G' o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa:

Zou ili su nu us iti,
 ta taa wolaiti su ze wo nu m inm in ga ta a m n .

²¹ Taa wolaiti su nu us iti ta li ti ta iligaa ma:

«Ade li de G' o GALAGI Fai-P -Mali ii maan n , de gaizi . Nà alaagi nà
 liizu.»

²² Uele ana nu us m inm in, ta zee aa aa yooiti,

ta aa la G' o GALAGI Fai-P -Mali ii aizi zu la, ti maan n .

²³ G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa:
Naama voloiti nu puug ti tan p ti la ga zii ila ta aal ba,
ti Zuifu ila so ná-se ei lak l gi a,
ti ma: <Gá il su wo olu,
maz l gi m nig ga GALA ka wo a.> »

9

Izelay le oba yooiti tukp aale e vai ta ti izo fai
¹ G o GALAGI ná-keela wooi.

Daawooi Gadelake yooi zoga,
é w Damase taazu .
Maz l nu vului p ka ga G o GALAGI n n ,
elei n Izelay le wolodaiti p ti la.

² É Gamate alaa zoga,
niiti ti ze i ai la ta Damase,
é zeeli Tiil, ta Sid n ma,
niiti ti wola oozu eleai.

³ Tiil si i gaa oozu toga ,
é walii aal a ba e fufiligi,
é zanugi aal ba e koi y zu ala alai.

⁴ K l Mali ii a ti p kula zea,
to a ná-si igiti toka kpolo i wu,
to a ala ga abui.

⁵ Asekal n a naa a, é lua,
Gaza alaa zu a ali ga duai,
Ekel n alaa ka ana n ,
t ze i kitosu a ula zea.
Masa ge la m a Gaza,
nu vulu n p ge la m a Asekal n.

⁶ Nu zupuiti ta ze i Ased de.
Nà Filiseti nuiti ta-wasogi zu olo olo.

⁷ Nà amasu zuai ula ti-la,
gè k gani k laamianigiti kula ti- iiga y zu ti.
Ta-nu us i m tai a ga gá-GALAGI n n .
To a losu z l Zuda wolodamaiti saama,
Ekel n nuiti alaa ti ga Yee use nuiti k ele.

⁸ Nà nà-zooi maa oolii zu,
gè mak k giti daal ma, ti le esu,
su u nui tan p ge la m nà-nu us iti kp l a,
maz l gàazu a ti a niina.

Ziil i masagi aa vai

⁹ Ee, Siy n nu us i, k ga koozun i!
Ee, Zeeluzal me nu us i, woo ula ga koozun i!
W l a-masagi a, é aazu è ,
telebog , pil s l dai vee b ,
to a ga maayei nu, é zeini soovalegi ma,
soovale saai ma yi oi ma.

¹⁰ Nà k wotoloiti kulazu Efelayime a,
gè k zooiti kula Zeeluzal me a,
kil gi nii k i zu la, naa zu a ale ale.
Masagi naa a ziil igi l zii iligiti saama,
ná-masadai a zo kpolo i z i ma, é ze i z i a,

é zo zi wolai Efelata ma, é li zou ela ga.

Du iti un m fai
 11 D un n i, minaze egi maa ele ma,
 é de y zu, nii k ai ga amai maa ele,
 nà a-lu iti un m su,
 gè ti ula ze ei zu, nii zi la su.

12 Kaso a nuiti w iti kitogi wo ,
 à ale ma wa-laazu zi i gaa oozagi zu!
 Nà nii wosu za ga:
 Nà wo aazumaaw in a ga seizu feleg .

13 Maz l gè Zuda a ga nà-kil gi,
 gè Efelayime ga ná-m in.

Ee, Siy n, nà è-loun zunuiti te esu,
 ti vala n ma loun zunuiti ba Yavan,
 nà è ga k wo a z kp i.

14 G o GALAGI a ula k l ma ti maazu,
 ná-m in a iz e mainmain.
 Mali ii G o GALAGI pu ugi v ,
 to a aazu l kp ma elei nu yeezazu lonavifigi wu.

15 G o GALAGI Fai-P -Mali ii a aa ná-nuiti maazu.
 Ta daami wo, ti f l v l k tuiti golowolo.

Ta le, ti a z ng ,
 e d a ti zo,
 ti laa a ve e ama vaza ani akai,
 ti maa a le e zala a ulazu ma woizu ti.

16 Ta-GALAGI, G o GALAGI, a ná-nu us iti kizo naama voloi,
 e elei n baala mak nui,
 a a ná-baala kpulugi izo da,
 ti a volo ná-zooi zu,
 elei k tu z ng aa aagiti ta a volo la.

17 Ee, ti wola undaa a n !
 Ee, ta apa ga gola!
 Mloi a z b i ve zunu loungoiti zea,
 d niin iz b i ve anzalopoiti zea.

10

Tosu n p ge la k ganigiti ba

1 À G o GALAGI vali ga
 é yee ala m ungi ma lonai u.

T a a a sabalagiti pu,
 to a tonai ve ga poo ama,
 to a s gilagilagi ná-kpalaga aniiti kp t .

2 Maz l p l wu zaleiti ta wo woo aa otesu ga z i,
 g v aaza a beaiti ti a z ula k l maiti ka,
 k z sulala ze gooiti ka ti su ulazu,
 yaava aan n i a ti bosu.

Naa a é k a nu us iti ti lia poun maan i zu,
 e baala kpulugiti mak nu la ti .

Kula zou a niin i
 3 «Baala mak nuiti ka zì aawanaai ti ma,
 boli zin iti ka gè ti lo azu.

Maz l G o GALAGI Fai-P -Mali ii a aa aazut i ná-baala
 kpulugi ma,

nii é ga Zuda l ye ei.

To a ti zu ga ná-l biya zooi,

é liizu la k zu .

⁴T a kundi i ma zii p ka ula su,

ti ai e k tu iingi,

e se e otai ma zuzo k luti,

e k il gi.

⁵Ta e k ulu aiti, ta k i ,

ti a koi y zu ala alai aay ga i,

maz l Ğ o GALAGI a zu ti a.

Unfegi a yei ga ti zili nuiti, ti sooiti k ma.

⁶Nà Zuda l ye ei z b l ,

gè Zoz fe ná-p l ye ei izo.

Nà ti ze i ele t olu ga niin ,

t ze i nà ti maaw in a,

e v l kaipa gè la ni l ni ti a.

Maz l nà a gè ga Ğ o GALAGI, ta-ĞALAGI,

nà ta-maan n wooiti gaa ote.

⁷Z b i a Efelayime nuiti ba e k ulu aiti,

ti laa a ve ga koozun i, e ta d le.

Si gi zu ti-lointi ta miná aa la, ti oozu an ,

ti oozu an ga Ğ o GALAGI maa ele.

⁸Nà ti loli ga foe wooi ti aal ba,

maz l gè ti unm ga.

Ta m in ga m ungi ele.

⁹Gè ti zuvazag z ma ziiti saama,

zooiti su ti maa oozai,

ti- i ka loo sù miná,

ta y ná ta ti-lointi,

naa oluma ti ale ma, ti a.

¹⁰Nà ti ula Ezipete yooi zu, ta Asiili yooi zu,

gè a ga tiye Galaade, ta Li an yooi zu,

k l miná alaa ge la kula a ti a.

¹¹Izelay le nuiti ta kidaa ili kpolo i ud ,

Ğ o GALAGI a kpolo i ma lakpatakpagi lo a,

zi wolai Nile a v , é zeeli kpoma.

Asiili ná-wasogi zu a ale,

Ezipete ná-masa tukp i a ula zea.

¹²Nà i, Ğ o GALAGI,

nà z b i ve Izelay le nuiti b ,

ti zi ga zìimai.»

Ğ o GALAGI wooi ana.

11

GALA zobob nuiti kolo olo fai

¹Li an, a-laaiti daalao,
abui a é a-s dele guluiti gala.

²Sip l guluiti, à alakpala oozu,

t ze i s delegi loa bu,

maz l gulu maan n giti ti ga.

À alakpala Basan s ne guluiti,

maz l goya wolai oloa,

nii nu n p ge la a l zu ba!

³ Nu a baala mak nui ti kpala gooi m nusu,
maz l tufa l t i ti a wokomaal zu la naa olo ologa.
Nu a zalaiti sik wooi m nusu alaa,
maz l Zulud n ma l iili wolai,
ti a wokomaal zu la naa oloa.

Baala mak nu zeizu feleg iti

⁴ Nà-GALAGI, G o GALAGI ni ma: «G ga baalagi t iti mak nui, niiti ti leveai na saai ma. ⁵ T igiti ti ti eyazu, ti a ti aa wafuun, ti di nui ti a ma: «Mamagi a G o GALAGI , maz l gè t al» Ti mak nu iti ti la v l ti maaw in aazu.» ⁶ N un nà, G o GALAGI, gòoi aa: «Gè la m zoi nii zu nu us iti maaw in aap . Maz l nà nui ti z su yeezu, tanigaa ti a ti-waiti suzi a, gè ti y ta-masagiti zeezu. Ta-masagiti ta zoi olo olo, k l gè la nu n p kula ti ya.»

⁷ Gè t zeini ga baalagi naati mak ga, niiti ti leveai na saai ma, ma un ge da ma m ga z iti ti maaw inni baala kpulugi zaama. Gè baala mak tukp feleg vaa ni . Gè ma m ungi laasei p ga «Zaalai,» gè felesi i laasei p ga «Gilibai.» Gè z ba gè a aa a baalagiti ma. ⁸ Alu gilagi laawu, gè mak nu sa ag iti kp ni. Naa oluma, zì la ni l ni baalagiti bu, tiya alaagi w inze e ti ma. ⁹ Gè ni baalagiti ma: «Gè la m wo n kula p ! Z i é zaazu, naa za! Z i ta paazu, naa y ná, ti paa! Z iti ta y vulua, naati ti a mi y zu.» ¹⁰ Gè nà-tukp i zoni, nii daa ga «Zaalai,» gè gale ale, naa ga nà-minaze egi olo ologa, nii é a gi y zu gá ziiti p . ¹¹ Minaze egi naa olo oloni naama voloi n . Baalagi niiti ti wola maaw in ai, ti ni w l zu bà, naati ti kw ni ga, G o GALAGI a é zu ga niima vaiti maa ele. ¹² Gè ni ti ma: «Ni wa kaana ga soloo faa e, a sàlai ve zèa, a wo z ná.» Ti wali ae uusa ag i (30) aaluni, ti fe ga sàlai. ¹³ G o GALAGI ni mà: «Walii é ti aazu ga ma ag i, naa ili ya di i lo nui ma, nii ti kaai ga r un s ng i.» Gè wali ae uusa ag i (30) ze eni, gè pili ya di i lo nui ma, G o GALAGI ná-p l i wu. ¹⁴ Naa oluma gè nà-tukp i velesi i «Gilibai» ale aleni, naa ga k lounlai olo ologa Zuda ta Izelay le y zu.

¹⁵ G o GALAGI ni mà: «B maa ili niina ga baala mak nui ná-s laiti, nii é zu ga imalala nui. ¹⁶ Maz l nà baala mak nu ila buze ezu zoi nii zu, nii é la yiizool a ga baalagiti, ti zu ti za, é la baala goiti gaizaa, nii maawanaai é la naa aloa, nii k d gai é la naa n kula. K n gi a ga togani niiti ti wul ai naati ma zuaiti, é a ti- olokagiti bali ali.»

¹⁷ Maan a imalala aala mak nui ,
é l zu ná-baala kpulugi a!
T igi bo a z kp i zeei zu vik i olo olosu,
ta é zeezazu ele aazu z gi wolo su!
Zeei za ma faan, ta zeezazu ele aazu z gi za su faan!

12

Masagi ná-zobo s l da aa elagi

¹ G o GALAGI ná-keela wooi daazeeliai Izelay le ma.

G o GALAGI wooi a,
t igi é gee l gi z l gai, é zoi la,
é lati é nu vului y nvui t su:

² «Nà Zeeluzal me zu ga gaazulati d l i, nu us iti p b , ti maa oolii zu. Uele n ana é zu la ga Zuda, si gi zu Zeeluzal me zeizu la k l su. ³ Naama volo ná, nà Zeeluzal me losu gbi i nu us iti p tu , e

k tu wolai nii nu n p ge la zooga buze ezu. Z i n p a é buze e, naa a maawana. Názu eteai zu yooiti kpein ta su, ti wuze e daal ma. ⁴G o GALAGI wooi ana: Naama volo ná, nà ta-zooiti do a ga dualuagi, gè ta-zoo iz nuiti do a ga titigi. K l nà aa Zuda nu us iti maazu, gè zii iligiti ta-zooiti gaazu ole. ⁵Zuda undi iiti ta bosu yiima ga: <Zeeluzal me nuiti ta ta-z b i z l su ta-GALAGI, G o GALAGI ya, Fai-P -Mali ii.> ⁶Naama volo ná, nà Zuda undi iiti k ga abu i golai nii é d i a, gè ti ga s m abui, é zosu molo iliiti ba, ta ti-maa oolii zu nu us iti p gala m tu epema p . K l Zeeluzal me ze wo nuiti ta y ti-zeizu n ziil igi zu.

⁷G o GALAGI a t zeizu d ga Zuda nu us iti kizoga, naa a a k Davide mavofodaiti, ta Zeeluzal me nuiti ti mina waso, ti a ka ga ti viz g Zuda nu us i m taiti ba. ⁸Naama volo ná, G o GALAGI a Zeeluzal me ze wo nuiti mak , z i s b i wola l ai ti zaama, naa a z b i z l ga Davide ele, Davide ná-p l ye ei a ti e GALA, e v l G o GALAGI ná-geezu eelai nii é zi zu ti lu . ⁹Naama volo ná, zoi niiti p ta wuze e Zeeluzal me laal ma, nà ti p kolo olo.»

Saa w l i é wosu zoi zu ná p

¹⁰«Nà maaw in a y nvui, ta maan n y nvui yei Davide ná-p l ye ei ma, ta Zeeluzal me nuiti ma. Ta aazulo r un ba, r i ti b ni. Ta w l ná-faa zu, e ele nu a w l la gila loin zaazu . Ta maaw in ga gaawana, e nu a ala ná-doun m ungi ma. ¹¹Naama volo ná, saa w l i a w l Zeeluzal me, e elei é ni la Gadelimon, Megido tugi zu. ¹²Saa w l i a wo zoi zu ná p , p l ye e ilagilagi a u y : Davide mavofodaiti ta- l ye ei a u y , ma anzaiti ti u y , Natan n n iti ti u y , ma anzaiti ti u y , ¹³Leevi n n iti ti u y , ma anzaiti ti u y , Simeyi n n iti ti u y , ma anzaiti ti u y , ¹⁴z ma l ye eiti ti u y ga gilagila, anzanuiti alaa ti u y ga gilagila.»

13

K gani k nuiti tukp aale e vai

¹Naama volo ná, zi ungi laa a lao Davide ná-p l ye ei ta Zeeluzal me nuiti b , é ta- otoiti ta ta- z ba vaiti gba.

²G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: «Naama volo ná, nà k ganigiti folo zoi a, nu n p ge la m ti-laasei boga. Nà ma ala goo wo nuiti alaa kula zoi a, ta k z ba isi iti p . ³Naazu, z i n p é zu GALA goo wosu, s l k i, ta s l deei ta ma: «È la m y ga vulua maz l z ala gooi a è bosu G o GALAGI l i zu.» S l nuiti go a naazu ti b zu, si gi zu é zu GALA gooi wosu da. ⁴Naama volo ná, ma ala goo wo nuiti ti p ti laa a ve ga unfegi, si gi zu ti gala gooi wosu da, ti s l su ta- ulak l maiti su. Ti la m k a p , ti a sua le a ze e wolai ta loo ba, ti a a nuiti yaava. ⁵Ti ilagilagi a a ma: «Gè la ga GALA goo wo nu, nà ga tii nu n , tii yooiti ta zèa kaite mà nu niin zi su.» ⁶Ni ta gaaza ana, ti ma: «È palai niiti s l g ale, ti è- l gi ma?» To a ti woo aa ote, é ma: «Gè ti z l g r iti ta- l i wu.» »

Minaze egi niin vai olu

⁷G o GALAGI Fai-P -Mali ii wooi aa: «Bo a z kp i wuze e nà-baala mak nui laal ma, r i laal ma! Baala mak nui lo a, baalagiti ti zuvaza, nà ma goiti alaa do a.

⁸ Zoonu us itigaa awusasa,
seizu felegi aza, ti unda ili,
kl seizu ilagi ay vulua zoonu.

Goo GALAGI wooi ana.

⁹ Nà seizu ilagi naal abui zu,
gè gaawunk z i ula ba,
elei nu a walii aawun da k z i ula ba,
nà n i ula ba,
elei nu a zanugi ma z i ula la ba.

Naazu ta fàli, gè ti woo aa ote.

Nà ti loli ga: «Nà-nu us iti.»

Tiya ma, ta ma: «Goo GALAGI a é ga gá-GALAGI!» »

14

Goo GALAGI ná-foloi ta pi aa elagi

¹ Wl Goo GALAGI ná-foloi a é aazu, foloi nii ta aniiti
gaa w zu la a-zi igi oozu, niiti ti zogai k i zu è b .² Nà zii iligiti
p gaal ba, tik i vala Zeeluzal me a. Taai a zo, toomai a p l iti
bu, pumai a ga anzanuiti, nu us i ilazu p ka li du lai zu, kl
nu us im ta goi ay taazu .³ Naa oluma Goo GALAGI a a é
k i zii iligi naati daal ma, elei a ak la k voloiti
su. ⁴ Naama volo ná, to alo Wolive izei ma, nii é Zeeluzal me oba folo
ulazu elei. Wolive izei a ali sakpa ma, é zo folo ulazu elei é li folo liizu
elei, p tu golai ti y zu, gizei ilazu a likpi gal kp ma elei
nu zu , gilazu likpi gal kp ma elei nu yeezazu .⁵ Wa ela,
wo li ga p tugi zu elei, nii é nà-gizeiti z zu , maz l p tugi naa a
li é zeí Asale a. Wa ela elei wo ni elazu la zou alii a, Zuda masagi
W ziasé ná-si gi zu. Naa oluma nà-GALAGI, Goo GALAGI a a niina, ta
ná-geezu eela adegaiti p .

⁶ Naama volo ná, wozakala ge la m a ná, k l la m a ná, ta zi un
ge la m a ná. ⁷ Foloi naa ila kpe n a é n n ma, Goo GALAGI a é
kw , folo la m a ná, a kpidi, an kp k i wozakalagi a volo.

⁸ Naama volo ná, z nvu su ungi laa a lao Zeeluzal me, é a yei, ma i
ilazu a yei ga folo ulazu ele olo i pelei, gilazu yei ga folo
liizu ele olo i pelei, ele ana a la fo oi ta samai. ⁹ Goo
GALAGI a masadai eteai p unda. Naama volo ná, Goo GALAGI ila kpe
n a a aazu, t ila kpe n at ia ula alaa.

¹⁰ Zoonu naa p ka valibogan m i, é zo Gee a é li Limon, Zeeluzal me l kp ma
elei nu yeezazu . Zeeluzal me aa a ooza koba laaiti p ba, taai zu a
w l , é zo B nzam n si ida , é zeeli si ida l mai ma, é li Zokosu
si ida , é zo m n Gananey le l aa ooza golai ma, é zeeli masagi ná-
k la .¹¹ Sei a wo taazu , ani la m a ná nii foovoai, Zeeluzal me
a zeí zii igi zu.

¹² Wl maan i niiti ka Goo GALAGI a ti zeí nu us i naati ma,
niiti ti k i ai Zeeluzal me laal ma. Ta y vulua ti- l gi luula
ti ma, ti- aazu z giti ti luula ti- aazu okologiti su, ti-n giti ti luula ti-
laa oozu ti. ¹³ Naama volo ná, Goo GALAGI a ti unga wuulee, ta
zi azu ga ti-yee uinti, ti d ga kili ga kaka pi. ¹⁴ Zuda nuiti ta
p Zeeluzal me pi a, ta naavoloi ula ti-maa oolii zu zii iligiti
zea, ta zanugi aal ba, naa walii a, naa se e m in m in ba.

¹⁵ Maan i nii n a zeeli nu us iti ma, naa alai n a a zeeli zii
iligiti ta-loganiiti ma, ta k zu , sooiti, soovale fuuluuti, soovalegiti,
ta m iti.

¹⁶ Naazu zii iligi niiti kpein ti k i valaai Zeeluzal me a, ta-nu us i m tai niiti ta y vulua naati ta a l kona-o-kona, ti n k masagi wu, G o GALAGI Fai-P -Mali ii, ta ti kota v tii ula. ¹⁷ K l ni eteai zu yooi gila kpalaa ka l na l zu Zeeluzal me, é a n k masagi wu, G o GALAGI Fai-P -Mali ii, naama yooi la m tona z l ga. ¹⁸ Ni Ezipete nuiti ta l na l zu Zeeluzal me, ti a kota v tii ula, maan i nii G o GALAGI daazu zii iligi z iti ma, ti la l ni f ti ulazu , naa alai n a a ze i ti ma. ¹⁹ Naa a a ga Ezipete ta zii iligi z iti ta- ak i a zeeli ti ma, t iti ti la l ni kota v ti ulazu .

²⁰ Naama volo ná, ta s i sooiti k bu lalagiti ma, ti ma: «Mak g G o GALAGI .» G o GALAGI ná-p l i wu li iiti ta ade, e ama vaza ani akaiti zala a ulazu akala . ²¹ Zeeluzal me, ta Zuda li iiti kpein ta ve G o GALAGI , Fai-P -Mali ii, niiti kpein ta aazu zala a ula vai ma, naati ta a ma li iiti se e, ti a zala a zuai ili ti zu. Naama volo ná, yaa on p ge la m a G o GALAGI Fai-P -Mali ii ná-p l i wu.

Malasi

Ná-s i

E ulu wooi zu Malasi laaseigi olu a ga «nà-keelai.» Naama laaseigi ila n a s ai gaa w su sa ag i zu, puuzu ilagi zu, é d zu ga: G o GALAGI ná-keelai a é aazu é ná-pelei t .

Ti ni zu alaagi GALA goo wo nuiti ta zala a ula nuiti ma: «GALA Keelaiti» (2:7, ta Azee 1:13 zu). Naa a é k zu, tanigaa ti zu Malasi laaseigi a ga daaseigi ta ti p ni ba, k l nu la ni n n ma laasei kitei w .

Malasi ná-s i ni kona und lug i ma aa w su m ungi ma zi giti su, Yesu Klista z l foloi yeelu . Siagizu, Izelay le nuiti ti aai ma la ta-yooi zu, ti ze e zou iligiti su ti ti ni naati pela elei zu, ti aal ini, ti i ge le e, Malasi ná-GALA goo wo wotii ni Zuda nuiti saama, GALA sei l i lo fai olu, ta GALA d bi elei ma wotiiti ti l zeini olu, P ls masadai ma zi gi zu. (Mal 1:7, 8, 12-14; 3:10) Fai tanigaani ti wogai S i zu, ti n e Esedelase ta Neemi nii ta-voloi n . Vulu vaiti ti ni k zu ta kidaale elala nuiti, ta ti z l ganii ma uusi iti kulalalai. Esedelase ta Neemi ti deveiti boni naama vaiti daal ma. (Esd. 10:3; Nee. 13:23-27; 13:1-3).

T ze ba ga nu us iti ti la ni GALA ná-minaze egiti daazeeliai aani fala, ti igiti maa oozaa ni de G o GALAGI a. Zuda nuiti ti ni zi zu ga GALA ná-pelei, k l ti la ni ma leveiti sosu ga pag .

Z nvu su GALAGI w fai la ni ti yiima ga ite ite. Zala a ula nuiti ti la m ni zi zu ta-wotii wu, Izelay le nuiti alaa ti la ni luazu GALA ná-t gi a. GALA keelai ná-kisi i zu, naama vaiti maa ele ma ti ni zu, k ni é wuze e é zala a ula nuiti i d , ta é bo Izelay le nu us iti ma ga k ni ti valibo ti-yiima ti. É ena GALA ná-n b i ma vai loo ti igiti su, é bo ti ma ga: «GALA ná-tukp aale ei ta paa voloi maa u aa. (Mal. 2:17-3:5; 3:13-24). Malasi a G o GALAGI ná-keelai aa vai wosu (3:1), nii é ga: Eli niin i (3:23, 24). Naa a aazu Mali i goi lu , nii é ga: Minaze egi ma eelai nuiti ti maa unsu ga ite itegi (3:1). An kitogi kpeinge ni ná, Izelay le nu us iti ti aai ma ti ze e zou iligiti su, ti ze ta-yooi zu, ti ele la ni d t ni, k ni nii é ga Eli niin i, naa aa é nu us iti kigi ele t ta-GALAGI laa omi fai zu. Yesu Klista a é ga: Minaze e niin i ma eelai, naa laa omi fai a é daazeelizu ade ma, é ade loli ma m n za.

Nu us iti ta-vaan wuu w talai

¹G o GALAGI ná-keela wooi, é boni Izelay le nuiti ma, é ula Malasi la.

²G o GALAGI ma: «N un, gè wo n . K l wa gàaza asu, wo a ma: «Lee a gá kw ba ga è gi n ?» G o GALAGI goo aa otegi vee , é ma: «Ezawu la ni ga Zak e k loin aa? An naa e, gè yiimaze e ga Zak e, ³gè Ezawu likpi. Gè ná-gize yooi a ga fuagi, gè ná-poganiiti kw a ko eiti ma te ebai zu.» ⁴Ezawu mavofodai, Ed me, a zoo, é ma: «Gi olo ologa, k l gá ada woloaiti tosu olu.» K l G o GALAGI Fai-P -Mali ii ma: «Ti náti to, nà náti toka n , ta-yooi a loli ga zoi nii faa i masadai zu su, ta nu us iti niiti G o GALAGI ti laal ma yeen p . ⁵Izelay le nu us iti, wo- aazu a naati p ka, wo a ma: «G o GALAGI w l Izelay le nà-zou w pelegiti p polu eleiti!» »

L biyai nii maan ai é ve G o GALAGI

⁶G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é nii wosu zala a ula nuiti ma: «Doin a a k l bi, boti nui alaa mali ii l bi. Ni nà ga i,

l biyai gele a é veezu b ? Ni nà ga mali ii, unfemai gele a é b ? Wa dàaseigi l ilisu. K l wa gàaza asu, wo a ma: «Leeni a gi è-laaseigi l ilisu da?» ⁷ Wa aazu ga k z ba laamianigiti nà-zala a ulazu ti. K l wa gàaza asu, wo a ma: «Leeni a gi è z a la?» Wo vai zu ma: «G o GALAGI ná-ta alii a ga fuun gani.» ⁸ Si gi zu wo aazu la wo gaazu ole logani ula ga zala ai, faa u la ga naa aa? Si gi zu wo aazu la ga d kpu gelei ta see geleiti, faa u la ga naa aa? Naa ve l a-you undi ii ya! To a yeezei n i è wu, é è zuzo ga pag ?» G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é boga. ⁹ «Niima zi gi zu, à k mu ga wo màan n , r i gè ga wa-GALAGI, nii a k gè nà-nu us iti wo maaw in a! Naati fea oluma, wa kaazu ga nà wo zuzo ga pag aa?» G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é boga. ¹⁰ «Fiz g mu ga wo zaama, nu ila ge sè l i ma ogiti daa ulu, nii a k wo mina abui aazo wafuun nà-zala a ulazu .» G o GALAGI Fai-P -Mali ii ma: «Ziima n p ge la ga woye, gè la yeezeizu wa-veb ani n p bu. ¹¹ Maz l t i w l zii iligiti saama, é zo folo ulazu, é li folo liizu. Mini-o-mini, ta ani maku n n giti galazu d bi vai ma, ti a a ga veb ani adegaiti, maz l t i wola a w l zii iligiti saama.» G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é boga. ¹² «K l w un, wa b l lalazu, wa na a ma: «Mali ii ná-ta alii z , daamianigi é z l su gaa, kulanuma n p ge la naa a.» ¹³ G o GALAGI Fai-P -Mali ii ma: «Wa laa eluzu ga ze, wo a ma: «B l vaa a ga nii!» Wo a a ga toganii niiti ti unmaai, niiti ti l kpuzu, a ti zee zu, veb aniiti kana wo ti veezu! Wa kaazu ga nà yeezei n i naati bu aa?» G o GALAGI a é boga. ¹⁴ «Foovooi a yaava nui , nii togani zin ag i ta zea ná-togani ulugi zu, é minaze eai la GALA b , é naa y ná, é z ba é a ga ta ili nii daa la zeelini, é naa ga zala ai Mali ii ! Maz l nà ga masa gola, dàaseigi maayikiai zii iligiti saama.» G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é boga.

2

Zala a ula nuiti t n fai

¹ «Zala a ula nuiti, devei a niizu é veezu wo ya.» ² G o GALAGI Fai-P -Mali ii ma: «Ni wo la woiloni, wo a so ga igi, wo a dàaseigi l bi, nà wo voovoozu, gè wa-undaan iti maavalibo ga maan i. Ungo, nà wo-laa luyaiti maavalibo ga foovooi, t ze i wo tan p ge la se eni ga yii, é a d bi.

³ Nà wo-mavofodai olo olosu. Nà togani ooit fazasu wo- aazu , suaiti wo ti ulazu ga zala ai wa-v ti voloiti su, wo ma ooit ba, ti wo laa ili etea elei. ⁴ Wa kw naazu ga gè devei nii vee wo ya, naa a a k naama minaze egi y na , nii gè se eni Leevi mavofodai .» G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é boga. ⁵ «Minaze egi naa maa ele ma, gè z nvui ta undaan i vee ti . Gè ti veeni zea, nii a k é unfe mà, tama é unfeni mà, sasu a ali gàazu. ⁶ É ni kalagi wosu ga gaamai, telebotala vaa la ni dak l giti su g l in. É ni zi zu p zii iligiti ta s ledai. É nu ma m inm in se eni faa aaza golai olu. ⁷ Maz l zala a ula nui a a mak faa w gi ma, t a ta a t gi maa aaza abo ma, t ze i to a ga G o GALAGI Fai-P -Mali ii ná-keelai. ⁸ K l w un wa, wo akaga, wo ze e pele ag i a, wa- ala bo pelei a ga ma m inm in too za ui. Gaama zu wo Leevi ná-minaze egi olo ologa.» G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é boga. ⁹ «Nà Izelay le nu us iti kpein buze ezu wo laal ma, ga ti wo l ili, ti wo l l , t ze i wo la zi zu ga ziima, wa zeel z zui zu, wa na nuiti kalaga ga t gi.»

GALA ná-t gi olo olo pele feleg i

¹⁰ Ade- la ilan aa? GALA gilagin laade, é aade t aa? Leeni vaa zu ade yaavazu, de a de-m m wolani ta-minaze egi olo olo? ¹¹ Zuda nuiti ti woo aladai a, ti a k z ba vai , Izelay le yooi ta Zeeluzal me. Zuda nuiti ti seizu adegai z a, ná n ai G o GALAGI , ga ti lii elei, ti a zii ili anzaiti fulu, ti a n k k ganigiti bu. ¹² Zunui nii é naa zu, G o GALAGI a ma zuwu aale e Zak e ná- p l ye ei wu. Naama nui doun la m a zea, a mavofoda, a nu n p nii a zala aiti kulazu G o GALAGI, Fai-P -Mali ii . ¹³ W l , faa aazagi ta ili ba, nii wo k zu m n : Wa G o GALAGI ná-zala a ulazu maa lesu ga wo- aazu iti, naa g l iti ta kpalagiti ba, t zeí G o GALAGI la m w l zu wa-zala aiti ba, ta é la yeezeizu wa-veb aniiti bu. ¹⁴ Wo a gaaza agi wo ga: «Leeni vaa zu naa zu?» T zeí G o GALAGI ni ga zeelei wo ilagilagi wo y zu wa wo-anzaiti, niiti wo ti zeini wa-zunu loungo zi gi zu, niiti wo ai ti ga woo alada nuiti, an ni ti ga wa-zi polu nuiti ta wa-minaze e anzaiti. ¹⁵ G o GALAGI la wo feleg wo ni ga kpus ila ta z nvu ila wa t ? Lee a é ga naama su vai olu ? É la ga wo-mavofodai z l n aa, nii GALA ge feezu? À dama ga , wa a l anzanui a, nii wo sei ai wa-zunu loungo zi gi zu! ¹⁶ G o GALAGI, Izelay le ná-GALAGI ma: «Anza l ba vai maayo ge la b . Z i é l zu anzai a, kula e nui, nii é ná-se ei zulaavesu ga amai, a na toosu vaiti k a.» G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é boga. À dama ga wo-y nvui, wo mina ga woo alada nu!

Mali ii a ná-keelai le esu

¹⁷ Wa G o GALAGI l zu ga wa- zu ulaiti. K l wa gaaza agi wo su, wo a ma: «Leeni a gi kp l zu la?» Wa kp l zu, wa na a ma: «Nu-o-nu nii é faa i olu, naa a pagai G o GALAGI aazu, to a losu naama nuiti polu.» Baa mu: «Telebo GALAGI a mini?»

3

¹ G o GALAGI Fai-P -Mali ii ma: «Nà nà-keelai le esu, ga é pelei t tù . Mali ii nii wo kp unsu, naa a a, é l gaaman GALA sei l i wu, ná ga n n i. Minaze egi ma eelai wo w in zu, w l , t a é aazu.»

² K l a a zi paa voloi wu? B a a y lok a, si gi zu é ulazu la k l ma? Maz l kula ga ain bo nui ná-abui, e s i zee aa aai. ³ To a zeí ga ain bo nui ele, nii a a k lui i, é gaawun, é wali aei ade. To a Leevi mavofodai ade, e elei nu a a zanugi ta walii ade da. Naazu ta ga G o GALAGI n n iti, ti ga nuiti ti aazu ga veb aniiti, e elei é la t gi zu. ⁴ G o GALAGI a yeezei naazu Zuda nuiti ta Zeeluzal me nuiti ta-veb aniiti bu, e elei z ma voloiti ti ni la, kona m ungiti su.

⁵ G o GALAGI Fai-P -Mali ii ma: «Nà aazu wo zaama, nii a k gè wo lukp . Gè zivil ga gè zo oiti ta w nzo nuiti peelala, ta niiti ti z onaiti bosu, ta niiti ti la boti nuiti salai veezu. Nà alaa naati daal ma, niiti ti la luzu bà, ti poanzaiti ta podointi kp l zu, naa seik ma nuiti ba.»

Puusí iti ta GALA k iti ta-vai

⁶ «Nà a gè ga G o GALAGI, gè la ze ea ele ma p ! Naa maa ele a é k ni, w i wo ga Zak e mavofodaiti, wo ma zuwui aa la le eni. ⁷ Kaite wo- m m wolani ta-zi giti su, wo oluaveni nà-deveiti ba, wo la oloni ti . À ale ma p , nà ale ma wo .» G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é boga. «K l wa gàaza asu, wo a ma: «Gá ale ma è ale?» ⁸ Nà wo woo aa otesu ga nii: Nu a zoo n i é GALA unma? Maz l wa ùnmazu. K l wa gàaza asu,

wo a ma: «Gi è unma ale?» Wa ùnmazu, si gi zu wo l zu la wa-uusi iti ta wa-GALA k iti feezu la. ⁹ Foovooi zeeli wo ma, maz l nà a wo p wo ùnmazu, w i wo ga nu us iti. ¹⁰ À a mu ga wa-uusi iti kpein naavolo mak su GALA sei l i wu, naa a a k , daamianigi mina ala nà-p l i wu.» G o GALAGI Fai-P -Mali ii ma: «À pòlu ula l ga naama elei, wa p t , ni gè la gee l gi ma l la ti daalaoni wo , gè a tuya loo wo , é oo a ma.» ¹¹ G o GALAGI Fai-P -Mali ii ma: «Nà kotogiti kolo olo wo . Ti la m wa-yooi aawaaiti kolo ologa p . Ta wa-leez n eleiti ta y waazu wa- ala aiti su.» ¹² G o GALAGI Fai-P -Mali ii ma: «Zii iligiti kpein ta wo ma undaan nuiti, maz l wa zou n ai zu.»

GALA ka ná-telebodai l zu
¹³ G o GALAGI ma: «Wa b l lala zu ulaiti bosu dàal ma. K l wa gàaza asu, wo a ma: «Lee ka gi bogai un è laal ma?» ¹⁴ Wa zu ma: «Nu a botii zu GALA b n fuun. Gi ná-deveiti sogá, gi maaw in, nii a k gi G o GALAGI Fai-P -Mali ii ná-kp bai z l , k l lee ulanuma a gi s l gai naa zu? ¹⁵ Naa a é ba, gi ida bu ga waso nuiti ka ti ga undaan nuiti. Ungo! Nuiti ti faa i olu, naati ka ti kulagaan zui zu. An ni ta GALA su su, faa n p ge la ti a, ta ulazu su.» »

¹⁶ K l , niiti ti G o GALAGI ga woo ila nuiti, naati ti woolaani ma ga pag , G o GALAGI idaani ti wooiti bu, é ti woom nini. S i ni ga iz sui G o GALAGI aazu, naati ta-vaa zu, niiti ti b ga woo ila nuiti, ti a d bi. ¹⁷ G o GALAGI Fai-P -Mali ii ma: «Yeei n p gè aazu nà-zobogi ulazu la k l ma, naama nu us iti ta ga r n iti, ta nà-nu ite itegiti, nà ti aazumaaw in a, e elei doun k i a a ná-doun zunui aazumaaw in a la, nii é botii zu b . ¹⁸ Wa w l naazu, wo ka m n ga z zu a telebo nuiti ta nu iti ba, ta z zu a naati ba ti botii zu GALA b , ta niiti ti la botii zu b .» ¹⁹ G o GALAGI Fai-P -Mali ii ma: «Foloi ta a aazu, to a e abu i golai, nii kpadiái. Naama volo ná, waso nuiti kpein, ta niiti ti ga faa u nuiti, ta ala abui zu, e elei molo a ai a ala la, ma laagi, aa ma zapei tan p ge la y ga ná. ²⁰ K l , w iti wo b ga woo ila nuiti, telebo foloi a ulazu k l ma wo , ma zezei a a g a k d gi. Naazu wa a ula, wo a l , wo a ili ga koozun i, e elei nik yi oiti ta na ulaa la sasai zu. ²¹ Voloi gè nà-zee aa aai l zu la, wa zi faa u nuiti ma, ti ga zu ui wo wu.» G o GALAGI Fai-P -Mali ii a é boga.

Eli aa vai olu
²² «À iz Moize ná-t gi ta deveiti su, nà-boti nui nii gè ti veeni zea G l e gizei ma, Izelay le nu us iti kpein b . ²³ À w l : Nà GALA goo wo nui Eli le esu wo ma, aisa G o GALAGI ná-foloi a zeeli, naama volo wolai nii maayikiai. ²⁴ To a doun k iti z zu t ta ti-lointi, é lointi z zu t ta ti- ni, naa a a k gè mina a gè a faa u la zoi ma, é a olo olo.»

Keelaiti K wotiiti

S i l zeizu ma woo m ungiti
 Keelaiti k wotiiti ma z i a é ga Woo niin ag i za asi i ma lodai.
 Nu ila kpegi a é s feleg i niiti k ai, daaseigi a ga Luke, é ni ga
 t l i ta P le zi i. Tosu wola a ná-s iti ba Minaze e
 niin i zu, maz l to a é Egilisii l ze i elei z ai.
 Si m in m in su, s i nii ni lolisu ga «Z nvu Nadegai wotiiti,»
 t ze i ná zeizu m in puul lug (50) ma, é a é il Z nvu
 Nadegai a. Luke ai ma ná-Woo niin ag i z zu, é elani n
 naama vaiti ba, niiti Yesu ti ni eteai zu. K l é l ze i niina Yesu l
 zi gi ma gee l gi zu, Yesu elei maavalibog ná-kaladopoiti saama: Nu
 la m kaa ga kpus i ma aazu z giti. Uele ana Egilisii ná-yee alai
 l zeizu la ga keelaiti k wotiiti ma z i: Yesu a ná-kaladopoiti saama ga
 ná-Z nvui maa ele, nii é z b i veezu ná-kaladopoiti zea. Fai niiti ti z ai
 keelaiti k woti z i zu, ta pelei laalaosu Egilisii ná-botii lu feai zea ga é
 k yee alai p su, nii é ga: Yesu ná-Woo niin ag i laazeeli vai nu us i
 p ma, ey su zou ela ga.

Z nvu Nadegai ma minaze egi wo fai keelaiti b

¹ Teyofile: Nà-s m ungi zu, gè naati p su ulani, niiti Yesu ti ni,
 ta kalagi niiti, é ni ti wosu, m unpa, ² ey su naama voloi zeeli, yeei é l ni la
 gee l gi zu, kpegai ma ga deveiti fe keelaiti zea ga Z nvu Nadegai maa ele, niiti é
 yimaze eni ga tiye. ³ Ná-kp l i oluma, naati n a é l ni ga tiye
 poo m in m in su ga to a vulua. Folo uunaanig (40) laawu, é ni ulazu
 k l ma ti , é a ti , é il GALA ná-masadai a.

⁴ Yeeta, ti ai ma daamii wosu ma, é niima levei woni ga tiye, é ti ma:
 «À mina maa ooza Zeeluzal me a, k l à K ná-minaze egi maa un, nii
 kulaai dà, gè bo wo ma. ⁵ Maz l Zan atizei woni ga zi i, k l w un, su la
 m ooza, wa atize ga Z nvu Nadegai.»

Yesu l elei gee l gi zu

⁶ T igiti ti aal ni ba, ti gaaza ani, ti ma: «Màli ii, naama zi gi zu a
 è Izelay le masadai zeizu la olu aa?» ⁷ É ti woo aa oteni, é ti ma: «Wo
 d la ba ga wo si giti ta yee alaiti kw , niiti K ti le eai ba, t
 i ná-zobogi zu. ⁸ K l si gi zu Z nvu Nadegai yeizu la wo ma, wa z b i
 z l , wo ga nà-zeeleiti Zeeluzal me taazu , Zudee yooi zu ná p , Samali
 yooi zu alaa, ey su zou ela ga.»

⁹ Yesu egai ma ga naama iti bo, ti aazuy ni ba, é l gee l gi zu
 ele, naa oluma tona iingi d uni ti a. ¹⁰ T i ti- aazu ni n
 geezu , si gi zu Yesu ni liizu la, zunu feleg ulani k l ma ti , ti
 maa iliai ga se e olegiti, ¹¹ ti keelaiti ma: «Galilee nuiti, lee vaa zu wo losu,
 wo a w l geezu ? Yesu nii buze eai wo zaama, é l gee l gi zu, to a
 a olu m n , e elei wo kaa la, é a l gee l gi zu.»

¹² Ti aleni ma Zeeluzal me, ti ze e Wolive ize ma, nii é Zeeluzal me oba, ti
 y zu oozai ga kilo ila. ¹³ Si gi zu ti aleni la ma taazu , ti l ni geezu
 l i wu, ti ena ze i ná. T iti ti ni ná ti laaseigiti kaa: Piy l , Zan,
 Zake, Andelee, Filipe, Tomase, Baatelemi, Matiyo, Alefee ná-doun zunui Zake, Sim n
 nii é ni ga Zou Maalobo Nui ta, naa Zake ná-doun zunui Zude a. ¹⁴ Ti p
 ti ena aal ba, ti ni i gila ma, ti aa a GALA falii ma, naa anzanui
 tanigaa a, ta Yesu dee Maali, ta de eiti.

Zudase maavalibogi aizi vai

¹⁵ Naama voloiti su, Piy l wuze eni k loun ungila puufeleg iti (120) saama, é ti ma: ¹⁶ «K leaiti, k ni GALA s i zu wooi a la il su, nii Z nvu Nadegai boni é ula Davide la, é ni ma yeelu , é il Zudase a, nii é loni Yesu zo nuiti tu . ¹⁷ É ni ga ade ta, é n n z l ada-woti ilagi nii zu.» ¹⁸ (Kpegai ma ga zou ila geya ga telebotala walii, nii ti feai zea, é looni gi ma, kogi ali su, koozu z laiti p ti vaza. ¹⁹ Zeeluzal me nuiti p ti faa w ni su, naa a é k a ti naama yooi laasei p ai ga Ak ledama, ti-laawooi zu nii polu ga «Nama ba yooi»). ²⁰ «Tama, s GALA s i ma wuye z i zu ga:

«Seizu aka y ,

é ala nu us iti ma ná!»

Naa olu s ai m n ga:

«Ta ili ge ze potogi zul»

²¹ K ni mu, nu ila ge ade a, z iti saama, niiti ti a ade a, naama zi gi p su ade ni l zu la, ade a ula ada Mali ii Yesu, ²² é zo Zan ná-atizei wo si gi ma, é zeeli t voloi ma gee l gi zu, naama nui ga zeelei ta, é il buze e vai a, é ula saai ya.»

²³ Ti nu feleg l ni: Zoz fe nii daa ni ga Balasa ase, daasei kili ge ni ba ga Zusetuse, ta Matiyase. ²⁴ Naa oluma, ti GALA falini ani, ti ma: «Màli ii, i è nui p ziima w , nu feleg i niiti saama, naa l ga giye, nii è yiimaze eai la, ²⁵ nii a k é Zudase losu ze e, keela wotii nii zu, Zudase ná akai y gai, é li ga liizu ele.» ²⁶ Ti kpakutoomai ni, kpakui looni Matiyase ma, é niina keela puug maazu ilagi (11) z iti ba.

2

Z nvu Nadegai aa vai

¹ Pantekote voloi zeeliai ma, ti p ti aal a ni de ba ada ila. ² Gaamago, z ng wolai ze eni geezu , e fiil wola, é p l i wu ná p daave, ti ni zeini ná. ³ N giti, ti ulaai ga abu zogi, ti ulani ti k l ma, ti aa w ma, ti ze ti ilagilagiti unma. ⁴ Naati p ti laaveni ga Z nvu Nadegai, ti t ze ga ti a zii woo iligiti su, e elei Z nvu Nadegai ni feezu la ti ya ga ti bo.

⁵ Naama zi giti su, Zuifui tanigaa ti ni ii wosu Zeeluzal me, ti ni ga GALA gaazuluaba nuiti ti ze eai eteai zu ná p . ⁶ Naama wooi ziaai ma, ti ma b wolai aani, ti wola laav ni, t ze ti p ge ni ti woom nisu ti wooiti su. ⁷ Ti laav ni, ti a ma: «Nui niiti ti zu ani, k b ti p ta ga Galilee nu, k l ? ⁸ É le e ale mu, ade p ade ti woom nisu ade wooiti su? ⁹ Ad i de ga, Paate nuiti, ta M de, Elame, Meez p tami, Zudee, Kapad se, P n, Azi o ii, ¹⁰ Filizi, Panfili, Ezipete, naa Sil ne lugi zu a Li i yooi zu, ta z iti ti ze eai W l me, ¹¹ Kel te ta Aala i: Zuifuiti be-o aa w inti be-o, niiti ti il gai Zuifuiti ta-GALA pelei ma. Ade p , ada ti woom nisu ade wooiti su, ti a GALA ná-k woti wolaiti bo.» ¹² Ti p ti laav ni, tanigaa ti unga wuulee, ti a ma: «Niima vai olu a ga lee?» ¹³ Ta iligaa ti ni zu ma: «D n n gi a é ti zogai!»

Piy l GALA daawooi wo fai Pantekote voloi

¹⁴ Piy l wuze eni é lo, keela puug maazu ilagi (11) z iti saama, é woo ulani, é ma: «À woilo ma-o! Zudee nuiti ta w igi wo ii wosu Zeeluzal me, wo niima vaiti gaa a, niiti ti zu. ¹⁵ D l i é a niima nuiti ba, e elei wo isi zu la, folo liegi kpaazu n ad ade su. ¹⁶ K l nii GALA goo wo nui Zow le boni, naa a é zu ani. É ni ma:

¹⁷ <GALA ge ma: Folo aa elagiti su,
 nà nà-Z nvui yeizu nu us ip ma.
 Wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ta GALA gooiti bo,
 wa-wuze e niin giti ta kulak l maiti ka,
 wa- wola l iti ta segiti bo.

¹⁸ Ungo, naama voloiti su, nà nà-Z nvui yei nà-boti zunuiti ta nà-boti
 anzanuiti ma,
 ti a GALA gooi wo.

¹⁹ Nà maa l vaiti k gee l gi zu, ta poogiti zooi ma,
 amai ta abui a ná, naa abu luului ma lona iingi a.

²⁰ Foloji a ote ga kpidii,
 alugi i e amai,
 aisa G o GALAGI ná-foloji a zeeli,
 folo wolai, nii maayikiai.

²¹ Naazu z in p a woo ula Mali ii ma, GALA ka kizo.>

²² À woilo niima woiti ma, w i wo ga Izelay le nuiti, wa i wo kw ni
 ga GALA ge yeezeini Yesu Nazal te nui wu wo aazu, maz l GALA ge ni
 laav vaiti, maa l vaiti ta laav oogiti k zu ga t un maa ele wo
 zaama. ²³ Zunui naa w ni wo ma, é zoloo GALA ná-devei ta ná-seikpasui ma, nii
 é k ni ma yeelu kaite, wo paa si gi zu wo z ga la t kolo olo nuiti
 zea, ti kpad saa wului ma. ²⁴ GALA ge buze e olu, é kula saai ma zool iti su,
 maz l naa la ni zolooga ga saai a mak ba ná-zobogi wu. ²⁵ Davide niima
 wooi woni, é il Yesu a, é ma:

<Gàazu log G o GALAGI a yeen p , maz l to a kòba ,
 nii a k gè mina iikpi ey su p .

²⁶ Naa a é ba, zì aan a, gòoiti daaveg ga koozun i,
 kpùs i i a loo osu, mak gai kitogi zu.

²⁷ Maz l è la l a bà, gè a y g v alaazu,
 è la vaa bu r i gè ga a-wotii nui, gè ga woo ila nu, gè a luula kabaye ei
 zu.

²⁸ È z nvu elei l a ga ze,
 a r un daave ga koozun i è vai zu kòba.>

²⁹ K lointi, zobogi vee b ga gè wo ma: Ade-m m wola Davide
 zaa , maa ulu, ná-kabai alaa ka ade zaama zaa aza. ³⁰ K l é ni ga GALA
 goo wo nui, ta é ni kw ni ga GALA ge minaze eni b , é ona ga mavofodai
 ta a zeí ná-masa kp kp gi a. ³¹ Kilista wuze e vai, é ula saai ya, naa a
 Davide kaani ma yeelu , naama wooi a é boni ga: <GALA ge la l a bà, gè
 a y g v alaazu, é la vaa bu, kpùs i a luula kabaye ei zu.> ³² GALA ge Yesu
 nii wuze e , é kula saai ya, gi p gá ga naama zeeleiti. ³³ Buze e , é zeí GALA
 zeezazu , é Z nvu Nadegai z l k ya, nii ma minaze egi woni, naa
 a é feai, e elei wo m nisu da, ta wo kaazu la. ³⁴ Maz l Davide la l ni
 gee l gi zu, k l t i bog ga:

<Mali ii GALA ge ni Màli ii ma: Zei zèezazu ,

³⁵ ey su gè è zili nuiti k ga a- loma anii.>

³⁶ Izelay le l ye ei p maan ti kw , ti la da, ga Yesu nii wo
 kpad ni saa wului ma, naa a GALA ge k ai ga Mali ii ta Kilista.>

Kidaale e nu m ungiti

³⁷ Ti naama woiti m nigai ma, é ti yiizoni ga gola, ti ni Piy l ta keelai z iti
 ma: «Gi- lointi, gá k ale mu?» ³⁸ Piy l ti woo aa oteni, é ti ma: «À
 wo zi elei maavalibo, wo ilagilagi p ge atize Yesu Kilista laaseigi zu, nii a k
 wo zuvaay ga wa- otoiti, wa Z nvu Nadegai z l ga faan . ³⁹ Maz l
 minaze egi a ga w n , wa wo-lointi, ta naati t n niiti ti maa oozaai, naati p

de-Mali ii da-GALAGI aazu ti lolisu.»⁴⁰ Piy l ni zeele wooi wosu ti ma wooi ta iligaa zu, é a ti i d , é a ti ma: «À ula tukp i laawu, nii é aazu zeelizu yamani i nii zu nu us iti ma.»

⁴¹ Z iti ti yeezeini gooi wu, naati ti atizeni, naama voloi nu waasa ag (3 000) ala a é ni kidaale e nuiti ba. ⁴² Ti ni woilosu yeen p kalagi ma, nii keelaiti ti ni feezu, ti kp faamai zu, ti a daamii wo, ta ti a GALA falii wo ma. ⁴³ Dualuagi ni s p su, maz l GALA ge ni maa l vaiti ta laav oogiti k zu ga gola ga keelaiti maa ele. ⁴⁴ Kidaale e nuiti p ti ilini a, ti- ligiti ti su ila kpe. ⁴⁵ Ti ni ta-yooiti ta ti- ligiti p dizu, ti a ga ma walii, ti gaa w s ba, é zoloo ma nu d ma vai ma. ⁴⁶ Ti p ti ni aal zu ba folo-o-folo GALA sei l i wu, ti ni ului ale alezu ta- l iti bu, ti daamii wo koozun i zu, ta zii ag lai zu. ⁴⁷ Ti ni GALA maamus zu, naa oluma ta-vai ni nu us i p ziilaazu. Folo-o-folo Mali ii ni ta su kidaale e nuiti ma gi a ga niiti é ni ti izosu.

3

M l nui d fai
¹ Yeeta, Piy l ta Zan ti ni l zu GALA sei l i wu, GALA falii ma zi gi zu kp k volo l l i za asi i ma. ² É zolooni n ga ti aai ga m l nui ta, nii é z l ni ga m l gi. Folo ilagila ti ni aazu la, ti da GALA sei l i ma l la naa laaseigi ga: «P l la Dag i,» nii a k é a faa maavali naama nuiti ma, ti l zu GALA sei l i wu. ³ É Piy l ta Zan aai ma, ti a l ná, é faa maavalini ti ma. ⁴ Piy l ta Zan ti aazuloni ba, Piy l ma: «W l l gi a!» ⁵ É aazuloni ti a, é a isi ga naati ta ani veezu zea. ⁶ K l Piy l ni ma: «Wali la zèa, a zanu, k l nii é zèa, nà naa veezu è ya, naa a é ga: Nazal te nui Yesu Kilista laaseigi zu, wuze e, è zi !» ⁷ É soni zeezai a, é buze e. Gaamago n , k iti ta t ainti ti zuloni kpe, ⁸ é ili kpulu, é wuze e, é a zi . É il ni ti olu, ti l GALA sei l i wu, é a zi , é a ili, ta é a GALA maamus . ⁹ B b i p ge kaani, é a zi , é a GALA maamus . ¹⁰ Nu us iti ti ni w su aazu ba, ga t a é ni zeizu GALA sei l i laa naa laaseigi ga: «P l la Dag i,» é a falii wo. Fai nii é ni zunui naa , é ni ga laav va, ta kulafilibai nuiti b .

Kp i Piy l su ulani GALA sei l i wu
¹¹ T i mu ge la m ni ze ezu Piy l ta Zan olu. B b i iz ni, ti a, ti aal ba ti ma seizei bosu , ná laa ga «Sal m n ná-seizei bo kotai.» ¹² Piy l miná aai ma, é ni nu us iti ma: «Izelay le nuiti, lee vaa zu niima vai wo laav zu? Lee vaa zu wo aazulosu gi a, e gá a gá zunui nii wuze e, é a zi , ga gá-z b i aa gi ili elei GALA ba? ¹³ Ade-m m wolani A alaame, Izaake, ta Zak e ta-GALAGI a é l biyai veeni ná-boti nui Yesu . Pilate ni p ga é pil , k l w un, wo d ni yeel zu, wo l ba. ¹⁴ W un, wo l ni Telebo Nui a, nii adegai, wo ti yee e nu aa nui a wo . ¹⁵ Z i é z nvui unda, wo naa aani, k l GALA ge buze eni, é kula saai ya, gá ga naama zeeleiti. ¹⁶ T i g un, gi idaale eai Yesu ma, naa a é k a, daaseigi naa ná-z b i zobogi vea la zunui nii ya, nii wo kaazu, ta wo kw . Kidaale ei Yesu ma, naa a é zunui nii d ga kpezekele, e elei wo p wo kaazu la.

¹⁷ Naa p poluma, k lointi, faa w talai a wo naa ai la, wa wa- undi iiti. ¹⁸ K l kaite, GALA ge boni é ula GALA goo wo nuiti p da ma yee lu , ga ná-nui nii é ga Kilista naa a l , naa a é daazeelii ani. ¹⁹ À wo zi elei maavalibo mu, wo lati olu GALA ma, nii a k wa- otoiti ale t t . ²⁰ Naazu doo o yee alaiti ta a, ti ze e Mali ii b , naa oluma é naa le e wo

ma, nii é deveni ma yeelu wo , nii é ga Yesu Kilista. ²¹ Naa laa y zu, to a d y su gee l gi zu, ey su eteai p ge ga ma niin , e elei GALA ge boni la kaite w l w l , é ula GALA goo wo nu adegaiti da.

²² T ze i Moize ni ma: «Mali ii, wa-GALAGI a GALA goo wo nui ta wuze ezu wo ga rr un k ele, wo- leaiti saama. À woilo goo ma fai p su! ²³ K l ni nui ta a l na, ga é mina woilo GALA goo wo nui naa woo ma, naama nui ula ná-nu us iti saama ga saai.» ²⁴ GALA goo wo nui niiti kpein ti ai, é l ze i Samiy le ma, é zeeli naati p ma, ti aai t un poluma, ti p ti niima voloiti ma vaa woni. ²⁵ Wa a, wo ga GALA goo wo nui ta- oganii ze e nui ti, wo ga minaze egi ma ulanumai z l nui ti, nii GALA ge k ni ade-m m wolani b , si gi zu é ni la A alaame ma: «P l ye eiti kpein ti eteai zu, ta tuyai z l è-mavofodai maa ele ma.» ²⁶ Wa a m unpa GALA ge ná-boti nui wuze eai ma, é te egai wo ma, nii a k é tuya loo wo , ga é wo ilagilagi p se e ná-telebotala elei ma.»

4

Piy l ta Zan ti lo fai tukp aale e nu wolaiti kakala

¹ Si gi zu *Piy* l ta Zan ti ni d zu la nu us iti p , zala a ula nui ti ti aani, ta GALA sei l i maa undi ii, naa Sadusey inti ba. ² Ti wola yii aawanaa ni de, t ze i ti naati kaani, ti a nu us iti kala ga t i Yesu wuze eai, é ula saai ya, g v iti alaa ta wuze e, ti ula saai ya. ³ Ti yee ni ti ma, ti ti ili kaso i a ey su poluma zobui, t ze i kp k i ni de niina. ⁴ An naa e, nu m inm inge idaale eni naati saama, niiti ti woiloni ti-wooi ma, kidaale e nui lieg i a laazeeli nu waad lug (5 000) zu.

⁵ Poluma zobui, ta- undi iiti, ta totu iti, ta t kalam inti, ti aal ni ba Zeeluzal me. ⁶ Zala a ula undi i wolai Ane i ni ti zaama, ta Kayife, ta Zan, ta Al gezandele, naa zala a ula undi i wolai ná-p l ye ei wu nui ti p ba. ⁷ Ti aani ga *Piy* l ta Zan, ti naati to akala, ti ti aaza a, ti ti ma: «B ná-z b a laasei ka wo niima vai ai la?» ⁸ Naazu t i *Piy* l laaveni ga Z nvu Nadegai, é ni ti ma: «À woilo nii ma, w i wo ga nu us iti ta- undi iiti, ta totu iti. ⁹ T i wo gi aaza asu za faa ag i ma, nii k ai see nu ila b , wo gi d , elei baloai la, ¹⁰ wo p à kw , Izelay le nui ti p ti kw alaa, ga Nazal te nui Yesu Kilista, nii wo kpad ni saa wului ma, GALA ge buze e, é kula saai ya, naama ele a zunui nii d gai da, é loni wo akala. ¹¹ T a é ga:

«K tui nii p l lo nui ti wo l ai ba, tama t a k ai ga k tu iingi.»

¹² Yesu ila n a kizogi a zoo z l su sa ui zu, maz l GALA ge la nu ili n p daasei feeni eteai zu nui ti saama, nii da zoo izosu ga t un maa ele.»

¹³ Ti laav ni gola si gi zu ti *Piy* l ta Zan aani la, ti a ga ladalai, maz l ti ni kw ni alaa ga naati ta ga kalatala nui ti. Ti kw ni ga naati ta ga Yesu zi l maiti. ¹⁴ K l t i ti ni zunui d gai aazuloni ti oba, ti la ni zooni ti a faa n p bo ga goo aa ote. ¹⁵ Ti ni ti ma naazu, ti ula tukp aale e l i wu, ti t zeigati a aaza a kp gi zu, ¹⁶ ti a ma: «Leeni a ada k ga zunui niiti? T ze i Zeeluzal me nui ti p ti kw ni ga ti laav vaa wolai nii ula k l ma, nii ade la zooga ade a maa aali. ¹⁷ K l k ni ade pele le e tu ga su mina aa o nu us iti saama, ade t sei ti ma, ade ti maalua ga ti mina m daaseigi naa zu nu n p gaazu.»

¹⁸ Ti naati tolini olu, ti t gi ze i ti ma, ti ma: «Ey su p wo mina m , a wo a kala bo, Yesu laaseigi zu.» ¹⁹ K l *Piy* l ta Zan ti ni ti ma: «B gele a soloogai GALA gaazu, gi olo wo , a gi olo GALA b ? Wa

i à naama lukp aale ena! ²⁰ K l g un, gi la zooga gi a laa ulu naa ma, nii gi kaai ta gi m nigai.» ²¹ Ti naati maaluani olu, ti e ti a. Ti la ni naati nimiza ele n p kaani, maz l nu us iti p ti ni GALA d bizu, t ze i laav vai naa a, nii é ni. ²² Maz l zunui nii é d ni ga laav oog i, s l konagi a la le e puunaanig (40) a.

Kidaale e nuiti ta-GALA falii

²³ Ti ti il gai ma, Piy l ta Zan ti liini ti-w laiti p b , ti naama vaiti p su ula ti ma, niiti zala a ula undi iiti ta totu iti ti boni ti ma. ²⁴ Si gi zu ti naama vaiti m nini da, ti p ti zolooni faa ila ma, ti woo ula GALA ma, ti ma: «Màli ii, a a è gee l gi ta zoi t a, naa kpolo i a, ta ti zu aniiti p , ²⁵ a n a è niima wooi uuni ga a-Y nvu Nadegai maa ele, a-woti nui gi-m m wola Davide laa , é ma:

«Leeni vaa zu zii iligiti ti ni unga wuulee?

Leeni vaa zu ziiti p ti kisi akaiti boni?

²⁶ Zou masagiti ti k i t ni, kundi iiti ti yaavai t Mali ii laal ma, ta ná-zunui nii é gul adegai ziaai ma.»

²⁷ Gaamazu, El de ta P nse Pilate, naa Izelay le nu us iti ta zii iligiti ba, ti p ti aal ni ba taai nii zu, a-woti nu adegai Yesu laal ma, nii é gul adegai ziaai ma, ²⁸ ti naama vai laazeeli n , nii è deveni ma yeelu , a-zobogi ta è-yiimai zu. ²⁹ Niima zi gi zu, Mali ii, woilo ta-maalua iti ma, ti bosu, va bu g i gi ga a-woti nuiti gi è-laawooi laazeeli ga ladalai. ³⁰ Da-zobogi ula k l ma, naa a a k k d gi a wo, laav oogiti ta maa l vaiti ti a a-woti nu adegai Yesu laaseigi zu.»

³¹ Ti egai ma ga GALA fali, ti ni ná gaal bai zu, miná alini, ti p ti laaveni ga Z nvu Nadegai, ti t ze i ga GALA daawooi laazeelia ga ladalai.

Kidaale e nuiti ta- ilibai

³² Z iti kpein ti ni ga kidaale e nuiti, ti ilini a igila ta z nvu ila su. Nu n p ge la ni zea li se ezuga t ila n n , k l ti p ti ni ti- ligiti ma. ³³ Keelaiti ti ni zeele wooi wosu ga z b wolai ga Mali ii Yesu wuze e , é ula saai ya. GALA ná-zaalai ni botii zu ti p ba ga z b wolai. ³⁴ Ti zaama, nu n p ge la ni alani ani n p ma, t ze i z iti kpein zoiiti a p l iti ti ni ti ya, ti ni p dizu, ti a ga ma z ng i, ³⁵ ti fe keelaiti zea, ti gaa w s p ba, e elei ma nu maavai la. ³⁶ Leevi mavofodai ta ni ná, daaseigi ga Zoz fe, é ni ga Sipele nu. Keelaiti ti daasei p ni ga Balana ase, (nii polu ga «nu i d nui»). ³⁷ Zoi ta ni zea, é p dini, é a ga ma z ng i, é fe keelaiti zea.

5

Ananiase ta Safila ta-vai

¹ K l zunui ta ni ná, daaseigi ga Ananiase, anzai laa ga Safila, ti ti- ligi ta dini. ² Naa oluma, ta anzai ti zolooni ma ga ti ma z ng i ilazu mak ya, é a ga m tai, é fe keelaiti zea. ³ K l Piy l ni ma: «Ananiase, lee vaa zu Setana è-yiima laavegai? È zou z ng i ilazu mak , è z i wo Z nvu Nadegai ma. ⁴ È a è zoi di, al i n a a de? P dia oluma alaa, ma z ng i la a è yeema aa? È le eg ale mu, è nii ala vai t yiima ? Nuiti t i è a z i wo ti ma, GALA ka è z i wogai ma.» ⁵ Ananiase naama iti m nigai ma, é looni, é za. Z iti kpein ti naama wooi m nini, ti p ti luani. ⁶ Zunu loungoiti ti wuze eni, ti maavelevele, ti lii la, ti maa ulu.

⁷L l sa ag ala le egai ma, anzai aani, k l é la ni kw ni, nii k ai. ⁸Piy l gaaza ani, é ma: «Gaamai wo mà, an n i nuuma walii lieg i a, wo zooi diai la?» É naa woo aa oteni, é ma: «Ungo, naa a p diai la.» ⁹Piy l ni ma naazu: «Lee vaa zu wo zoloogai ma, ga wo Mali ii ná-Z nvui zu ? W l ,z iti ti liai ti è-zinigi maa ulu, ta p l la , ta liizu ga e a alaa.» ¹⁰Gaaman , é looni Piy l wu, é za. Zunu loungoiti ti l ni, ti ka ga é zaa, ti liini la, ti maa ulu sinigi oba . ¹¹Naama vai dualuagi l ni Egilisii p su, ta z iti ti naama wooi m nini.

Laav vai niiti keelaiti ti ni k zu
¹²Keelaiti ti ni laav oogiti ta maa l vai ma m inm in k zu nu us iti saama. Kidaale e nuiti p ti ena aal ba GALA sei l i ma zeizei bosu , ná laa ga «Sal m n ná-seizei bo kotai.» ¹³Nu ili n p ge la ni zu ti a, k l ta-vai wola n ni nu us i . ¹⁴Ti maa ni liizu ga m in a ga kidaale e nu niin iti, zinaa anzaa a, niiti ti ni veezu Mali ii ya. ¹⁵Nuiti ti ni liizu v l ga see nuiti koi y zu eleiti su, ti a ti la beteiti ta daama ani goiti ma, naa a a k Piy l a na le ega, ma niinigi alaa tanigaa ma. ¹⁶Nu us m inm in ge ni ze ezu alaa Zeeluzal me oba laa goiti su, ti a a ga see nuiti, ta niiti k z ba y nvuiti ti ni ti zu, tama ti p ti ni alozu.

Keelaiti so fai olu, ta ti unm fai

¹⁷Naazu, zala a ula undi i wolai wuze eni ga tolo oo amai, ta koba nuiti p , niiti ti ga Sadusey inti ta- gi. ¹⁸Ti keelaiti soni, ti naati pili kaso zi i golai zu. ¹⁹K l kpidii, Mali ii ná-geezu eelai gila ge aani, é kaso zi igi ma ogiti daalao, é ti ula, é ti ma: ²⁰«À li, wo lo GALA sei l i wu, wo z nvu niin i ma i p daazeeli nu us i ma.» ²¹Keelaiti ti oloni naama wooi , sobuzobui n ni de, ti li GALA sei l i wu, ti t ze ga kalagi woga.

Zala a ula undi i wolai ta ba nuiti ti aani, ti tukp aale e nu wolaiti gaal ba ta Izelay le wolaiti. Ti devei veeni ga ti keelaiti kula kasoi a, ti a ga tiye. ²²K l sala usuiti ti liini kaso zi igi zu, ti la ti aani. Ti aleni ma, ti a, ti oluvaawo kundi iiti ma, ²³ti ma: «Gi kaso zi igi aa piligai su kpe, kaso l mak nuiti ti loni ti-losu ti p l la ti, k l si gi zu gi p l iti daalaogai da, gi la nu n p kaani bu.» ²⁴Si gi zu GALA sei l i maa undi ii ta zala a ula undi iiti ti naa m nini da, ti idaa ilini ga keelaiti ta-vai, ti a aaza a ga elei fai nii aa aazu elazu la. ²⁵Nui ta aani, é ti ma: «À woilo d ! Zunui niiti wo ti ilini kasoi a, tiya anu, ti loni GALA sei l i wu, ti a nu us iti kala.»

²⁶GALA sei l i maa undi ii ta polu nuiti ti liini naazu, ti a olu ga keelaiti, k l ti la ni k ni ga maa aa vaa, t ze ti ni luazu ga nu us i mina y ti z zu ga k tuiti, ti a za. ²⁷Ti aai ma ga tiye, ti naati toni tukp aale e nu wolaiti kakala. Zala a ula undi i wolai ti aaza ani, ²⁸é ti ma: «Gi t tog wo ma kpaan ga wo mina m kala bo zunui t na daaseigi zu, k l w l , wo Zeeluzal me laavega kpekpe ga kalagi wo bosu. Wa p ga wo zunui naa ma amai la gi unma mu aa?» ²⁹K l Piy l ta keelai z iti ti goo aa oteni, ti ma: «K ni nu olo GALA b , é le e nuiti ba. ³⁰Ade- m m wolani ta-GALAGI a é Yesu wuze eai, é kula saai ya, nii wo kpad ni saa wului ma, wo paa. ³¹T ma ka GALA ge buze eai, é sei yeezazu , é k ga Totu i ta Kizo Nui, nii a k Izelay le nuiti ti ti zi elei maavalibo, ta- otoiti suvaay . ³²Gá ga naama vaiti ma zeeleiti, naa Z nvu Nadegai alaa ba, nii GALA ge feai naati zea, niiti ti olozu b .»

³³Naama wooiti m ni fai wanani ti ma ga gola, ti ni ga ti keelaiti pa. ³⁴K l Falizi n gila ge buze eni kundi iiti saama, daaseigi ni ga Gamaliy le, é ni

p ga t kalam in, nii nu us iti ti ni wola unfesu ma, é devei veeni ga ti keelaiti kula d etea . ³⁵ Naa oluma, é ni ti ma: «Izelay le nuiti, à dama ga naama vai, nii wo zu wo k ga zunui niiti. ³⁶ Su la d oozani, Tudase wuze eni, é a ga nu iin, nu unnaanig (400) ala il ni polu. K l ti paani, naa oluma z iti kpein ti il ni polu, naati ti vazani, gila kpalaa ge la y ni ná. ³⁷ T un poluma, Galilee nui Zudase wuze eni daasei s zi gi zu, é nu m inm in m nni, ti il polu. K l t alaa, ti paani, polu nuiti p ti vaza. ³⁸ Nii niina gè bosu wo ma, naa a ga, à mina yee ili niima nuiti tavaiz zu, à ti y ná, ti li. Ni nu us iti ka ti niima vaa zeikpasui, aa ma wotiiti k zu, su a olo olo. ³⁹ K l ni GALA ka é k zu, wo la zooga wo a ti olo olo. À dama, wo mina a k i zu GALA daal ma.»

Kundi iiti ti vaani gooi wu. ⁴⁰ Ti keelaiti tolini olu, ti naati do a ga kpak i, ti t sei ti ma kpaan ga ti mina m Yesu laaseigi zu, naa oluma ti eni ti a, ti li. ⁴¹ Naati ti ze eni tukp aale e nu wolaiti kakala ga koozun i, soloo fai zu ti ma ga ti ulasui z l Yesu laaseigi ma vaa zu. ⁴² Tama folo-o-folo GALA sei l i wu ta koizu ti, ti la ni l zu ga kalagi woga, ta Woo Niin Uag i laazeeliai ga Yesu a é ga Kilista.

6

Zeelobai wo fai ga totu nu l fela

¹ Naama zi gi zu, t i kaladopoiti ti ni m inzu gola, ti zaama Zuifui niiti ti G l ke wooi wosu, naati ti ni unsuyelii losu ga E ulu nuiti, maz l folo ilagila k n gi aa w zi gi zu, ti la ni ta- oanzaiti daaz bosu ga pag .

² Keela puug maazu feleg iti (12) ti kaladopoiti p gaal ni ba, ti ti ma: «É la zolooni ga gi GALA daawooi laazeeli vai y ná, n gaa w vai zu. ³ Naa a é ba, k leaiti, à yeelo nu l fela a wo zaama, niiti l ag ti a, ti laavegai ga Z nvu Nadegai ta imalai, gi naama wotii ve ti ya. ⁴ G un, gá aa aazu GALA falii ta GALA daawooi ma wotii ma.» ⁵ Naama wooi laani b b i yii a ga pag . Ti yeeloni Etiy ni a, zunui nii daaveni ga kidaale ei ta Z nvu Nadegai, naa oluma Filipe ta P l k l, Nik n l ta Tim n, Paalemeenase ta Antiy se nui Nik la, nii é l ni m ungi Zuifuiti ta-GALA pelei ma. ⁶ Ti ti l ni ga keelaiti, naati kpegai ma ga GALA falii , ti yeelaani ti ma.

⁷ GALA daawooi zu ni w l zu, kaladopoiti ti a m in Zeeluzal me, zala a ula nui ma m inm in ge ni idaale ezu alaa.

Yesu Kilista ná-zeelei Etiy ni z vai

⁸ Etiy ni nii GALA ná-zaalai ta ná-z b i ni ba ga gola, é ni maa l vaiti ta laav oogiti k zu nu us iti saama. ⁹ K l nui tanigaa ti wuze eni daal ma, tanigaa ti ze eni GALA d bi l i wu, nii daaseigi ga «Du i niiti ti unmgai,» naa tanigaa ti ni ga Sil ne Zuifuiti ta Al gezandili eaiti, naa Silisi ta Azi Zuifuiti ba. Ti Etiy ni maa aalini, ¹⁰ k l ti la ni zi zu bu, t ze é ni zu ga igi, nii Z nvu Nadegai ni feezu zea. ¹¹ Ti veleni nuiti su, ti a ma: «Gi goom nig , é a woo i wo Moize ta GALA daal ma.» ¹² Dele ana ti uutugi le eni la nu us iti saama, ta totu iti, naa t kalam inti ba, naa oluma ti liini, ti so ga maa aai, ti aa la tukp aale e nu wolaiti p . ¹³ Ti z zeeleiti kulani, ti a ma: «Zunui nii a woo i wosu n ada adegai ta t gi laal ma. ¹⁴ Maz l gi goom nig , é a ma, Nazal te nui Yesu a ad olo olosu, ta é faa l maiti maavalibo, niiti Moize ti l ai ga adeye.» ¹⁵ Z iti kpein ti ni zeini tukp aale ezu , ti aazuloga ni de Etiy ni a, ti p t ni ga gaazu e geezu eelai.

7

Etiy ni ná-kp zu ulai

¹Zala a ula undi i wolai ni ma: «Gaama a nuu n i ti bosu?» ²Etiy ni goo aa oteni, é ma: «À woilo mà, w i wo ga k ni ta k leaiti! L biya GALAGI ulani k l ma ade-m m wola A alaame , si gi zu é ni la Meez p tami, aisa é a li, é zei Galan. ³É ni ma: «Ze e a-yooi zu, a-woladai zu, li zoi naa zu, gè ná l zu ga e.» ⁴Názu a é ula la Kaledée yooi a, é li é zei Galan. Miná a é y ni ná, k zaai ma, GALA ge ud la zoi nii zu, wo zeini ná za. ⁵É la ni ada n p feeni zea naama yooi zu, an k lo daa ila k ala you, k l é minaze eni b ga to a zoi naa veezu b , ta mavofodaiti b t un poluma, naazu doun n p gela ni d zea. ⁶À woilo d naa ma, nii GALA ge boni ma: «Su w ga è-mavofodaiti ta ga seik ma nuii zoi ta ili su, ta ná ga du iti, ti ti zopele u kona unnaanig (400) laawu. ⁷K l nà zii naa lukp aale e, nii ta du lai zeezu, naa oluma, ta ula, ti a, ti ð bi .» ⁸Naa oluma, GALA ge minaze egi t ni ti y zu ta A alaame, é tatip l olui ga ma oogi. Naa a é k ni, é Izaake z l gai ma, é tatini p l olu foloi l sa asi i ma, Izaake alaa k ni ana n ga Zak e, Zak e alaa k ana n ga ade-m m wola puug maazu feleg iti (12).

⁹Ade-m m wolani ti toloi ulani ga Zoz fe, ti p di ga ti lii la Ezipete yooi zu. K l GALA ge ni ba, ¹⁰é kula ná-maan i p su. GALA ge igi veeni zea, é zaala z l Ezipete masagi Fala n aazu, naa sei ga kundi ii Ezipete yooi ta ná-p l ye ei unda. ¹¹Pului looni Ezipete yooi zu ná p ta Kanaan yooi alaa su, kp l i wola w l ni, ade-m m wolani ti la ni n s l su. ¹²Zak e m nigai ma ga moloi a Ezipete yooi zu, é ade-m m wolani te eni ná m unpa. ¹³Ti zi laa velesi i zu, Zoz fe l ni ga k lointi, Fala n Zoz fe ulazu w ni. ¹⁴Naa oluma, Zoz fe valini ga ti a ga k Zak e, ta ná-p l ye ei p , ti p kp ga ni ga nu uul fela maazu l lug (75). ¹⁵Zak e liini Ezipete, é y ná, é za, ade-m m wolani alaa ti za. ¹⁶Ti liini ga ti-ma oomaiti Sik me, ti ti maa ulu A alaame ná-kabama , nii é geyani ga walii Am l ná-doun zunuiti ma Sik me.

¹⁷T i yee alai maa ni u azu ga GALA ná-minaze egi laazeeli, nii é k ni A alaame , ada-nu us iti ti m inni, ti u u Ezipete yooi zu, ¹⁸ey su masagi ta ili ge wuze e Ezipete yooi zu, nii é la ni Zoz fe w . ¹⁹Masagi naa zeini ada-nu us iti ga, é a ade-m m wolani kp l , ey su é naati ma, ti a ta-loun giti kula p l i a, ti a za.

²⁰Naama zi gi zu a Moize z l ga da, gola a GALA gaazu. É k ni ga alu sa ag , ti ak n kulak l i wu. ²¹Si gi zu ti kulani la p l i a, Fala n ná-doun anzanui se eni, é kulasu e kp loun zunu. ²²Moize kalagi z l ni Ezipete imalai p su, s b i w l ni kp zu ulai tak wotiiti su.

²³É kona uunaanig i (40) z l gai ma, i ge looni b ga é w l k lointi ma, Izelay le nuiti. ²⁴É gila kaani, ti a kp l , é naa maaloboni, nii ti ni kp l zu, naa n n i otokulazu , é Ezipete nui aani. ²⁵É isi ni ga k lointi ta gaa a ga GALA ka p é ti izo ga maa ele, k l naati ti la ni naa aa aani. ²⁶Poluma voloi, é liini, é l tanigaa y zu, niiti ti ni pii zu, nii a k é ti y zu t , é ni ti ma: «Wa ga lointi, lee vaa zu wo l zu?» ²⁷K l z i é ni b lai l zu, naa goolaa ilini, é ma: «B a é è zei a ga kundi ii ta tukp aale e nui gi unda? ²⁸Da p è pàa, e elei è Ezipete nui aani la wogi?»

²⁹ Moize naama woiti m nigai ma, é elani, é li, é ze! Madiyan nuiti ta-yooi zu, é doun zunu feleg z l miná.

³⁰ Kona uunaanig (40) le egai ma m n , geezu eelai gila ge ulani b k l ma Sinayi gizei ma le ebai zu, abuzogi zaama, nii é ni kp v goi a.

³¹ Moize laav elei ma ga naama ulak l mai, é ni maa u azu ba ga é ka, Mali ii ni p , é ma: ³² «Nà a gè ga è-m m wolani ta-GALAGI, A alaame, Izaake, ta Zak e.» Moize zasu alini, é la ni zoosu é a w l .

³³ Mali ii ni ma: «Da-za alagiti kula a, maz l ada è loni ná, zou e gè maa ai ba. ³⁴ Gaamazu, gè nà-nu us iti ta- l i aa Ezipete yooi zu, gè ti ala gooi m niga, ti bosu. Gè aa ga gè ti unm . Naa a é ba, nà è le esu Ezipete yooi zu.»

³⁵ Moizei t na nii ti l ni ba, ti a ma: «B a é è ze! a ga kundi ii ta tukp aale e nui?» Naa a GALA ge te eni ga kundi ii ta unm nui, geezu eelai ná-kp bai za ui zu, nii é ulani b k l ma kp v goi zu. ³⁶ T a é ti ulani Ezipete yooi a ga maa l vaiti ta laav vaiti, Kpolo B igi zaama ta te ebai zu kona uunaanig (40) laawu. ³⁷ Moize ilagi naa n a, é ni Izelay le nuiti ma: «GALA ka GALA goo wo nui ta wuze ezu wo ga n r un k ele, wo- leaiti saama.» ³⁸ Si gi zu nu us iti gaal a ni de la ba te ebai zu, t n a é ni ade-m m wolani z zu ta geezu eelai, nii é ni zu p Sinayi gizei ma. É z nvu su woiti s l ni, ga é ti laazeeli ade ma. ³⁹ Ade-m m wolani ti la ni k ni, ti a olo b , k l ti ni daa ilisu, ti-yiima p tatiga ni de Ezipete yooi ma. ⁴⁰ Ti ni Aal n ma: «Wuze ena, è galagiti kp t gi , ti lo gi lu , maz l Moize nii, é gi ulaai Ezipete yooi a, gi la kw nii k ai la.» ⁴¹ Naama zi gi zu, ti nik yi oi maaniinigi t ni, ti a zala aiti kula k ganigi naa , ti a oozun naa ma, nii ti kp t ai ga ti yeei. ⁴² GALA ge oluaveni ti a, é ti y ná, ti a aniiti p d bi, ti volozu gee l gi zu. Naa a s ai GALA goo wo nuiti ta-z i zu ga:

«Ee, Izelay le nuiti, zala a zuai wo ni ti aazu, ta zala ai niiti wo ni ti ulazu
kona uunaanig (40) laawu te ebai zu,
nà a wo ni ti ulazu b aa?
⁴³ Ba-o, wo M l ke ná-se e l i ze eni,
ta wa- alagi Lefan ma zomide ai,
maaniinigi niiti wo ti t ai ga wo a n k ti wu!
T a é ba, nà wo le esu du lai zu poun Ba il ne olu elei.»

⁴⁴ Ade-m m wolani k ai ma te ebai zu, se e l i ni ti ya, nii mi-naze egi ma z i ni bu, se e l i nii GALA ge Moize leveni ga é to, ga naama aza igi nii é kaani. ⁴⁵ Ade-m m wolani ti naa z l gai ma, Zozuwe y ni ti lu , ti l la zooi naa zu, ti kulani ziiti zea, niiti GALA ge ni ti zu ti lu . Se e l i naa y ni ná ey su Davide ná-yee alai, ⁴⁶ naa zaala z l ni GALA gaazu, é suvali ga zobo ge ve b , é p l lo Zak e ná-GALAGI . ⁴⁷ K l Sal m n a niina, é p l i loni GALA b . ⁴⁸ K l an naa e, GALA nii é Anii-P -Unda, naa la a ga ze! p l i wu, nii togai ga nu yeei, e elei GALA goo wo nui boni da, é ma:

⁴⁹ «Mali ii wooi aa: Gee l gi a é ga nà-masa kp kp gi, zooi ga nà-k loma anii.
P l i ma zii gele a wa to b ?
Mini a ná a ga sèizu ?

⁵⁰ Nà l i gè a naama aniiti p kp t aa?»

⁵¹ Ee, suv nuiti, niiti ti-yiima , ta ti-woiye eiti daa ulugai! Wa Z nvu Nadegai zakpesu yeen p ! Wo ula ga wo-m m wolani. ⁵² GALA goo wo nui a, wo-m m wolani ti la kp l ni? Ti naati paani v l , niiti ti ni

Telebo Nui aa vai wosu ma yeelu , nii wo yaavaai, wo pa. ⁵³ W igi wo GALA ná-t gi z l gai ga geezu eelaiti maa ele, k l wo la k ni wo a olo b .»

Etiy ni z vai ga k tuiti

⁵⁴ Ti naama wootti m nigai ma, é wanani ti ma ga gola, ti a iigai zi ga Etiy ni laal ma. ⁵⁵ K l t i Etiy ni mu daavega ni de ga Z nvu Nadegai, é aazuwuze eni gee l gi zu ele, é GALA ná-l biyai aani, ta é Yesu a loni GALA zeezazu . ⁵⁶ É ni ma: «Nà gee l gi laalaogai aazu, ta Nu ná-Doun Zunui loni GALA zeezazu .» ⁵⁷ Názu a ti kpee looni la, ti a ti-woiye eiti daa ulu, ti iz ma daal ma. ⁵⁸ Ti kp ni, ti kula taai a, ti a s ga k tuiti. Naama zeeleiti ti ni ta-ze eiti feezu zunu loungoi ta ya, nii daaseigi ni ga S le. ⁵⁹ Si gi zu ti ni Etiy ni z zu la, é ni GALA falizu, é a ma: «Màli ii Yesu, yeezei z nvui wu.» ⁶⁰ Naa oluma, é il ni iibii a, é ain ga woo wola, é ma: «Màli ii, mina niima otoi la ti unma.» É naa wogai ma, é zaani.

8

¹ S le vaani bu, ti Etiy ni a.

W inze emai ta kidaale e nuiti faza fai

Naama voloi n , w inze ema wolai laal ni Zeeluzal me Egilisii wu. É ula keelaiti polu, kidaale e nuiti p ti vazani Zudee laaiti ta Samali laaiti su. ² GALA gaazuluaba nuiti ti Etiy ni maa uluni, ti wola w l ná-faa zu. ³ K l S le mu ge ni Egilisi nuiti kp l zu, é ni l zu p l iti bu, é a kidaale e nuiti folo ná, zunuiti ta anzanuiti, é a ti ili kasoi a.

GALA daawooi laazeeli vai Samali

⁴ Z iti ti vazani, naati ti ni liizu ad ti, ti a Woo Niin Dag i laazeeli. ⁵ Filipe yeini Samali laa wolai gila su, é Kilista ná-fai laazeeli ná. ⁶ B b i p ge woiloni ga pag Filipe wooi ma, si gi zu ti ni gooi m nisu da, ti a laav vaiti ka, niiti é ni ti zu. ⁷ Maz l k z ba y nvui ma m inm in ge ni ulazu in su nuiti su, ti a kpee loo ga gola, naa oluma m l nuiti ta maal f nui ma m inm in ge ni alozu. ⁸ Koozun wolai ni taa wolai naa zu.

⁹ Kaite zunui ta ni taai naa zu, daaseigi ga Sim n, é ni molikula fai zu, é Samali nu us iti p daav ni, é ni l zu ga to a ga nu wola.

¹⁰ Es p , é zo doungoiti ma, é li kpakologiti p , ti ni woilosu goo ma ga pag , ti a ma: «Zunui nii a é ga GALA ná-z b i, nii daaseigi ga <Z b Wolai.>» ¹¹ Ti wola atani ba, maz l é l bini gola ti laav zu ga ná-molikula faiti.

¹² K l si gi zu ti idaale eni la Filipe laawooi ma, nii é ni GALA ná-masadai ta Yesu Kilista laaseigi ma Woo Niin Dag i laazeelizu ti ma, zinaa ta anzaa, ti atizeni.

¹³ Sim n i alaa idaale eni. Kpegai ma ga atize, é la m ni ze ezu Filipe olu. Daa ni v zu ga maa l vaiti ta laav vai, niiti Filipe ni ti zu.

¹⁴ Keelaiti ti ni Zeeluzal me, ti m nigai ma ga Samali nuiti ti yeezei a GALA daawooi wu, ti Piy l ta Zan le eni ti ma. ¹⁵ Naati ti zeeliai ma ná, ti GALA falini ti , nii a k ti Z nvu Nadegai z l . ¹⁶ Maz l Z nvu Nadegai la ni d yeini ti tan p ma, ti atizeni n Mali ii Yesu laaseigi zu. ¹⁷ Piy l ta Zan ti yeelaani ti ma, ti Z nvu Nadegai z l .

¹⁸ Sim n kaai ma ga kidaale e nuiti ta Z nvu Nadegai z l su si gi zu keelaiti ti yeelaazu la ti ma, é walii leteni Piy l ni ta Zan ma. ¹⁹ É ni ti ma: «À ma z b ive b , ga z in p nà yeela ma, ma nu Z nvu Nadegai z l .» ²⁰ K l Piy l ni ma: «Da walii y è a, wo li undaa iligi zu, t ze i a isi zu ga GALA ná-veb anii a z l su ga walii. ²¹ D n ta è- da n p ge la

niima vai zu, maz l è-yii la z leni GALA gaazu. ²² Nimiza mu ga è oozu isi i, Mali ii maan n , nii a k ni soloo faa e, é è zuvaay ga kisi i, nii é è-yiima . ²³ Maz l elei gè kaazu la, è laaveg ga faa wanai, ta a ga faa i ná-du i.» ²⁴ Sim n ni ma: «Wa i à Mali ii maan n b , nii a k nii kpein wo bogai, naa tan p ge mina zeeli mà.»

²⁵ Piy l ta Zan ti egai ma ga zeele wooi wo, ta ti Mali ii laawooi laazeeli, ti aleni ma Zeeluzal me, ti a li ga Woo Niin Uag i laazeeli Samali nuiti ta-laa go m inm in su.

Filipe ta Etiy pi undi i wolai

²⁶ Yeeta, Mali ii ná-geezu eelai gila ge ni Filipe , é ma: «Wuze e, è li ga l kp ma elei nu yeezazu , pelei naa zu nii é ze ezu Zeeluzal me, é yei Gaza elei, nii é te ebai zu.» ²⁷ Filipe liini gaaman . Ná-pelei zu, é zunu z agai gila kaani, Etiy pi nu ni de. É ni ga kundi i wola, Etiy pi masa anzanui Kandase ná-naavoloi unda nui ni de. É aani Zeeluzal me GALA d bizu. ²⁸ É ni alesu ma, é zeini ná-soo wotoloi zu, é a GALA goo wo nui Ezayi ná-s i ala. ²⁹ Z nvu Nadegai ni Filipe ma: «Maa u a soo wotoloi nuu a.» ³⁰ Filipe iz ni, é Etiy pi zunui woom ni, é a GALA goo wo nui Ezayi ná-s i ala. É ni naa ma: «Nii é kalasu, a gaa aazu n i?»

³¹ Zunui goo aa oteni, é ma: «Nà gaa a ale, ni nu la su ulani mà?» É Filipe lolini ga naa l , é ze i koba wotoloi zu. ³² U é ni ná alasu, é z ni ná ga:

«É la ni woo gila kpalaa boni,

e baalagi ti liizu la paazu ,

e baala zi oi é loni maale a le e nui akala.

³³ Ná- maayeei zu, ti ná-tukp i aale eni ga telebotalai,

a a k alazu ti d ?

Maz l z nvui ulani zea.»

³⁴ Etiy pi zunui Filipe aaza ani, é ma: «Nà è maan n zu, a GALA goo wo nui vaazu ma? T i e, aa nu ili be?» ³⁵ Filipe kp i ze eni naazu, é t ze i naama z i zu wooi ma, é Yesu ná-Woo Niin Uag i laazeeli ma. ³⁶ Ti y ni liizu, ti zeeli ad ta, zi i ni ná, kundi ii ni Filipe ma: «W l zi i a. Lee a é pele le esu tù , gè a atize?» ³⁷ Filipe goo aa oteni, é ma: «Ni a idaale ena ga è-yiima p , a zoo atizesu.» Zunui ma: «Gè idaale ea ga Yesu Kilista a é ga GALA Doun Zunui.»

³⁸ Etiy pi zunui devei veeni ga wotoloi lo. Filipe ta zunui naa ti feleg ti il ni zi i wu, Filipe kpatize. ³⁹ Si gi zu ti ulani la zi i wu, Mali ii ná-Z nvui Filipe ze eni. Etiy pi zunui la m ni Filipe aani, k l é liini ga koozun i.

⁴⁰ Filipe w l ni n , é a Az te, naa oluma, taa wolai niiti kpein é ni le esu ti zu, é Woo Niin Uag i laazeelini naati p , ey su é zeeli Seezalee.

9

S le idaale e vai

¹ Naama zi su, S le ni ba n , é a maalua vaiti ta nu aa vai wo Mali ii ná-kaladopoiti daal ma. É liini zala a ula undi i wolai b , ² é s a aizi zea, te egai Damase GALA d bi l i wu nuiti ma, ga ni a nu n p kaana, zunu aa anzanu, é kidaale e ele niin i naa ma, é gili, é aa la Zeeluzal me.

³ K ai ma pelei zu, é a li, maa u aai ma Damase a, gaamago n wozakalagi ta ulani gee l gi zu, é a volo maa oolii zu. ⁴ É looni zooi ma, é wooi ta m nini, é a toli, é a ma: «S le, S le, lee vaa zu è w inze ezu?» ⁵ É ni naa ma: «B a ga e, Mài ii?» Naa ma: «Nà a gè ga Yesu, nii è w inze ezu.

⁶ K l wuze e, è l taa zu, ta naa wo è ma, nii a k .» ⁷ Si iti ti loni, ti laav kpaan, ti la zooni ti a woo ila kpalaa bo, ti ni wooi m nisu, k l

ti la ni nu n p kaazu. ⁸ S le wuze eni zooi ma, gaazuze eni ma, k l é la ni woza aazu. Ti soni zeei a, ti lii la Damase. ⁹ É k ni ga folo sa ag , é la woza aazu, é la laamiizu, é la lezu.

¹⁰ Tama kaladopoi ta ni Damase, daaseigi ga Ananiase. Mali ii tolini, é ma: «Ananiase!» É goo aa ote, é ma: «Nà aa, Màli ii!» ¹¹ Mali ii ni ma: «Wuze e, è li ga koiy zu elei nii daaseigi ga <S legai,> è w l Zudase ná-p l i wu ga zunui nii daa ga S le, Taalese nui, maz l to a GALA falizu. ¹² Tama é zunui ta aa kulak l mai zu, daaseigi ga Ananiase, é a l p l i wu ga é yeela ma, nii a k gaazu ze e ma.» ¹³ Ananiase ni ma: «Màli ii, gè m niga nu m inm in da, ga zunui naa faa u m inm in k a ga a-nuiti Zeeluzal me taazu . ¹⁴ Naa oluma, zala a ula undi iiti ta-zobogi a zea , nii a k é naati gili, z iti n p a ti a, ti a woo ula GALA ma è-laaseigi zu.» ¹⁵ K l Mali ii ni ma: «Li, t ze i zunui nuu a ga ani akai nii gè yimaze eai la, nii a k é dàaseigi ula k l ma zii iligiti b , ta masagiti, naa Izelay le nu us iti ba. ¹⁶ Nà i, nà aazu d zu la, elei é aazu l zu la b .»

¹⁷ Ananiase liini, seeliai ma p l i wu, é yeelaani S le ma, é ma: «K loun S le, Mali ii Yesu, nii kulaai è k l ma pelei zu, nii è aai la, naa a é t è egai ga è- aazu ze e ma, ta è laave ga Z nvu Nadegai.» ¹⁸ Gaamago n , é ni e ani alaiti ta ula S le aazu , ti loo, gaazu ze e ma. É wuze eni, é atize. ¹⁹ É daamii wogai ma, é z b iz l ni. É foloi tanigaa ni kaladopoiti ba, niiti ti ni Damase. ²⁰ É t zeini gaamago ga Yesu ná-fai laazeeli GALA d bi l iti bu, é a ma: «Yesu a é ga GALA Doun Zunui.» ²¹ Z iti p ti ni goom nisu, ti laav ni, ti a aaza a ga: «Nii l i é a naama nuiti w inze ezu Zeeluzal me, niiti ti GALA tolistu daaseigi nii zu? K b , paa ungi a n ga é naama nuiti gili, é li ga tiye zala a ula undi iiti p , k l ?» ²² K l folo-o-folo S le ná-kala gooi z b i ni aa ozu: Zuifui niiti ti ni Damase, ti la m ni kw nii ta bo, t ze i é ni d zu ga tiye ga Yesu a é ga Kilista.

²³ Yee ala zu ooza te egai ma, Zuifuiti ti leveni ga ti paa. ²⁴ S le faa w ni ta-yaava vai zu. Ti ni w l zu v l taa zi ida ti ma, folo kpidi a, nii a k ti paa. ²⁵ K l , ná-kaladopoiti ti se eni ga kpidi, ti da kp l gi zu, ti ze i ga si igi olu elei.

S le ni Zeeluzal me
²⁶ S le zeeliai ma Zeeluzal me, é k ni ga é p kaladopoiti ba, k l ti p ti ni luazu ba, ti la ni laani da ga é a ga kaladopoi ta. ²⁷ Balana ase se e ele ana, é lii la keelaiti p b . É naa kpein su ulani ti ma, elei Mali ii l ni la ga S le pelei zu, é p , ta elei S le GALA daawooi laazeelini la ga ladalai Mali ii Yesu laaseigi zu Damase. ²⁸ É zo naazu ma niina, ta naati ti ni l zu, ti a yei Zeeluzal me taazu , é a GALA daawooi laazeeli ga ladalai Mali ii laaseigi zu. ²⁹ Zuifui niiti ti G l ke wooi wosu, ta naati ti ni y p zu, ti a maa aali, k l naati ti ni paa ele ele gaizi zu. ³⁰ Kidaale e nuiti ti naa zu w gai ma, ti liini la Seezalee, ti te e Taalese.

³¹ Ziil igi ni Zudee Egilisii p su, ta Galilee, naa Samali a, é ni w l zu kidaale ei zu, é a zi maayei zu Mali ii , gaa ni w l zu ga nui lieg i, nii é ni zu ba ga Z nvu Nadegai ná-kp bai.

Enee alo vai

³² T i Piy l ni le esu zooi zu ná p , é zeelini alaa kidaale e nuiti p b , niiti ti ni Lida taazu . ³³ É zunui ta aani ná, daa ga Enee, é laani see etei a kaite kona d sa a laawu ga k l sama zee i. ³⁴ Piy l ni ma: «Enee, Yesu Kilista é aloa! Wuze e, a i è a- etei l ba.» É wuze eni

gaamago. ³⁵ Lida ta Sal n n m i zu nui ti p ti miná aai ma, ti idaale eni Mali ii ma.

D l kase wuze e vai,
é ula saai ya

³⁶ Kidaale e anzanu ila ge ni Z pee, daa ga Ta ita, (nii polu ga «D l kase»), é ni botii ag m inm in k zu, é a faa iti k .
³⁷ Naama zi gi zu, é zee ni, é za. Ti maagbaai ma, ti daani geezu l i ta wu.
³⁸ Z pee aladopoiti ti m nigai ma ga Piy l a ti oba laai zu Lida, ti zunu feleg le eni polu, ti ma: «Soma, è a fala gi b .» ³⁹ Piy l wuze eni, é il ti olu, ti li. Ti zeelii ma, ti l ni la geezu l i wu. Poanzaiti p ti maa u ani ba, ti a w l , ti nise egoiti ta took ba wolaiti d zu la, niiti D l kase ni ti t zu ti , si gi zu naa ni la ti a. ⁴⁰ Piy l s p kulani etea , é GALA fali. Naa oluma, é aa oteni poomai ma, é ma: «Ta ita, wuze e!» Naa aazuze eni ma, é Piy l a, é z ba é ze. ⁴¹ Piy l yeelaani zea, é buze e, naa oluma é kidaale e nui ti ta poanzaiti tolini, é d ga tiye, é vulua. ⁴² Z pee nu us iti p ti naa m nini, ma m inm in ge idaale e Mali ii ma. ⁴³ Piy l yee ala go ni Z pee k l t nui ta b , nii daa ga Sim n.

10

Kulak l mai K len ye s l ni Seezalee

¹ Zunui ta ni Seezalee, daaseigi ga K len ye, é ni sala usu ulu gila maazu, nii é ze eni Itali. ² Zunui naa ta ná-p l ye ei ti ni ga GALA gaazuluaba nua, é ni faa m inm in k zu nu us iti b , é ni GALA falizu si n p su. ³ Yeeta, kp k volo yee alai za asi i ma, é GALA ná-geezu eelai gila kaani, kulaai k l ma kpezekele, é al ná-p l i wu, naa tolini, é ma: «K len ye!» ⁴ É aazuloni naa a, dualuagi soni, é ma: «To a ale, Màli ii?» Naa ma: «Da-GALA faliiti, ta a-vaa iti ti zeelia GALA ma, ki ka ti zu. ⁵ Keelaiti te ena ani ani n Z pee, ti Sim n loli, nii daasei p ai ga Piy l . ⁶ K l t nui Sim n ná-p l i wu a é iizu ná, kpolo i laa .» ⁷ Geezu eelai nii é ni zu p , naa liini n feya, K len ye ná-boti nu feleg loli, ta GALA gaazuluaba zala usui gila, nii é botii zu t un ba. ⁸ Kpegai ma ga fai p su ula ti ma, é ti le eni Z pee.

Kulak l mai Piy l s l ni Z pee

⁹ Polumai, t i ti ni pelei ma, ti maa a u a Z pee a, Piy l l ni p l ma ga folo ekpegi, ná t ai ga doo o bosu , ga é GALA fali.
¹⁰ Pului soni, é ni p ga é daamii wo. Si gi zu ti ni n gi t zu la b , su ilini. ¹¹ É gee l gi laalaogai aani, é ani ta aani e se e wolai toko logai seki naanig i p ga, é a yei zoi ma. ¹² G naani suaiti ti ni su, ta kpokpo suaiti, naa w niiti ba. ¹³ Wooi ta zeelini ma, é ma: «Piy l , wuze e, è ta aa, è mi!» ¹⁴ K l Piy l ni ma: «Ba-o, Màli ii, t ze i kaipa gè la d t ma ani a k z ba ani miini.» ¹⁵ Wooi naa ni ma olu ná velesi i: «Nii GALA ge zu ma adeg , mina naa t ga k z ba ani.» ¹⁶ Naama vai zeini ma ga seizu sa ag , naa oluma, anii naa aa aleni ma gee l gi zu.
¹⁷ Si gi zu Piy l oozu ilini da ga é kulak l mai naa olu w , gaamago K len ye ná-keelaiti é ti le eni, ti gaaza agiti boni, ti a kw Sim n ná-p l i ná, naati ti loni si ida . ¹⁸ Ti toligi woni, ta ti a gaaza agi wo, ni Sim n laazu a ná, nii daasei p ai ga Piy l . ¹⁹ T i Piy l ni isi zu kulak l mai olu zu, Z nvu Nadegai ni ma: «W l , zunu sa ag aa , ti a è aizi . ²⁰ Wuze e, è yei, mina in in , à li ma wa tiye, t ze i nà agè ti le egai.» ²¹ Piy l yeini, é zunui naati ma: «W l nà

a, nà a wo gàizi zu, lee a é ga wo aa ungi ?»²² Ti goo aa oteni, ti ma: «Sala usu undi ii daa ga K len ye, é ga zunui nii telebogai, ta é luazu GALA ba, nii Zuifuiti p ti t ag i wosu, naa a GALA ge ná-geezu eela adegai gila te egai ma, é , é è loli ná-p l i wu, nii a k é è woom ni.»²³ Piy l ti l ni p l i wu, é ti laazu .

Poluma zobui é wuze eni, é il ti olu, ti li. Z pee idaale e nuiti tanigaa ti il ni polu, ti maaza.²⁴ Poluma voloi, ti zeelini Seezalee. K len ye ni ti unsu, é ná-nuiti ta b la wanawanagiti tolini ná-p l i wu.²⁵ Si gi zu Piy l l ni la p l i wu, K len ye daa omini, é look wu, é n k bu.²⁶ K l Piy l buze eni, é ma: «Wuze e, t ze i nà alaa, nà ga nui ga è ele.»²⁷ Ti y ni y p zu, ti l p l i wu, ti num inm inkaani, ti aal ai ba.²⁸ É ni ti ma: «Wo kw ni ga t ka Zuifuiti ma, ga ti mina faa n p ma ta zii iligiti, a ti al naati ta- l wu. K l GALA ge d ga ze ga maa la n ni, nu a nui tan p mak z ba nu, a adetala nu.²⁹ Naa a é k a, si gi zu wo keela le ega da mà, gè a, gè la maa aali n p k ni su. K l nà wo aaza asu, lee a wo tòligai ma?»³⁰ K len ye ni ma: «Ma volo naanisi i a ga za, niima yee alai n zu, gè ni GALA falizu ná-p l i wu kp k volo yee alai za asi i ma. Zunui ila ge aani, é lo kàkala, k ba ze ei oleai é a volo,³¹ é mà: «K len ye, a-GALA falii aa otega, GALA ki ka a-vaa iti su.³² Keelaiti te ena ani ani n Z pee, ti Sim n loli, nii daasei p ai ga Piy l . K l t nui Sim n ná-p l i wu a é iizu ná, kpolo i laa .»³³ Gaamago n , gè keelaiti te e è ma, è laa omi fai zu, a ma, è soloog ga è a fala. U niina gi p ka gi GALA gaazu, gi woilo naa ma, nii Mali ii è leveai ma.»

Piy l ná-kp i é boni K len ye b

³⁴ Piy l kp i ze eni naazu, é ma: «Gaamazu, gè kw ga niina ga GALA ge la zeel z zu zu nuiti ba,³⁵ k l zii p saama, z i n p é luazu ba, ta é telebodai zu, naama nui n b .³⁶ Wo daawooi w ni, nii é te egai Izelay le nuiti ma, é ziil i Goo Niin Uag i laazeeli ti ma ga Yesu Kilista maa ele, tama ka é ga s p Mali ii.³⁷ Wo kw ni nii é ni d Galilee, naa oluma Zudee yooi zu ná p , Zan daazeeliai ma b b i ma ga ti atizei.³⁸ Wo kw ni elei GALA ge Z nvu Nadegai yeini la Nazal te nui Yesu ma, ta é z b i ve zea. Wo kw ni alaa elei Yesu ni le esu da zooi zu, é a faa ag i , é a naama nuiti p balo, niiti ti ni In gi ná-zobogi wu, t ze i GALA ge ni ba.³⁹ Nii kpein é k ai Zuifuiti ta-yooi zu ta Zeeluzal me, giya a gi ga naama zeeleiti. Ti kpad ni saa wului ma, ti paa.⁴⁰ GALA ge buze eni, é kula saai ya foloi za asi i, é zobogi ve zea ga é l ga nuiti.⁴¹ K l nui p ge la ni de, k ni z iti niiti GALA ge yiimaze eni ga tiye kaite, ga ti ga zeeleiti, gá ya, g i gi daamii ta kp lei woni ma gá tiye, GALA kpegai ma ga buze e, é kula saai ya.⁴² Naa oluma, Yesu devei veeni giya ga gi GALA daawooi laazeeli nu us iti ma, gi zeele wooi wo ga t a GALA ge yeelogai ba, ga é ga nu vuluiti ta g v iti ta-lukp aale e nui.⁴³ GALA goo wo nuiti p ta naama zeele wooi wosu ná-faa zu, ga z i n p a idaale ena Yesu ma, naama nui ná-kotoi zuvaa a y ga t un daaseigi maa ele.»

Z nvu Nadegai yei vai zii iligiti ma

⁴⁴ Si gi zu Piy l ni d naama woosti bosu da, Z nvu Nadegai yeini nuiti p ma, niiti ti ni woilosu.⁴⁵ Kidaale e nui niiti p ti ni ga Zuifuiti ti y ni Piy l olu ti a, ti laav ni ga Z nvu Nadegai yei vai zii iligiti alaa ma.⁴⁶ Maz l ti ni naati goom nisu, ti a zii woo iligiti su, ti a GALA d bi.⁴⁷ Piy l kp i ze eni olu, é ma: «Nu a l n i naama nuiti kpatizesu zi i wu, niiti ti Z nvu Nadegai z l gai ga ade ele aa?»⁴⁸ É

devei veeni, ti naati kpatize Yesu Kilista laaseigi zu. Ti maan n ni ga é y ti oba foloi tanigaa laawu.

11

Piy l ná-poluvaawogi Zeeluzal me Egilisii zu

¹ Keelaiti ta kidaale e nui niiti ti ni Zudee yooi zu, ti m nini ga zii iligiti alaa, ti yeezei GALA daawooi wu. ² Si gi zu *Piy* l l ni la Zeeluzal me, kidaale e nui niiti ti ga Zuifuiti ti peelalani, ti ma: ³ «È le e ale, è liai, è l zii iligiti ta- l i wu, naa oluma wo laami ma wa tiye.»

⁴ *Piy* l t zeini naazu ga faiti su ula ti ma ga gilagila, é ni ti ma: ⁵ «Gè ni Z pee taazu , gè y ni GALA falizu sù ili, gè kulak l mai ta z l ni. Ani ta ze eni gee l gi zu, e se e wola toko logai seki naanig i p ga, é a yei, ey su é zeeli mà. ⁶ Gè su t ni ga pag , gè naani suaiti kaani, ta d zuaiti, naa kpokpo suaiti ta w niiti ba. ⁷ Gè woo ila m nini alaa, é a mà: «Wuze e, *Piy* l , è ta aa, è mi.» ⁸ K l gè ni ma: «Ba-o, Màli ii, t ze kaipa k z ba ani a t ma ani la d l ni dà .»

⁹ Wooi woni mà olu ná velesi i zu, é ula geezu , é mà: «Nii GALA ge zu ma adeg , mina naa t ga k z ba ani.» ¹⁰ Naama vai zeini ma ga seizu sa ag , naa oluma, ti p ge aa aleni ma gee l gi zu. ¹¹ Gaamago n , zunu sa ag unkulani, ti ze e Seezalee, ti a tòlisu, ti loni si ida , gi ni ná. ¹² Z nvu Nadegai ni mà, gè il ti olu gi li, gè mina in in . W l k loun l zitaiti ba, niiti ti màazani, gi li, gi l K len ye ná-p l i wu.

¹³ Naa alaa boni gi ma, elei é kulak l mai z l ni la, geezu eelai loni, é a ma: «Keela le e Z pee, ti Sim n loli, nii daasei p ai ga *Piy* l . ¹⁴ To a naa l ga e, elei a izo da, wa a- l wu nuiti.» ¹⁵ Si gi zu gè kp zu ulai l zeini la, Z nvu Nadegai yeini ti ma, elei é yeini la ade ma m ungi. ¹⁶ Naama zi gi zu, kigi looni Mali ii laawooi nii zu ga: «Maz l Zan atizei woni ga zi i, k l w un, wa atize ga Z nvu Nadegai.» ¹⁷ Ni tama GALA ge veb ani ilagi naa n vea ti ya, nii feai ada alaa zea, ad i de idaale eai Mali ii Yesu Kilista ma, n un nà ga leeni, nà li losu GALA daawu?»

¹⁸ Naama wooi ti yiimaal ini, ti l biyai ve GALA b , ti a ma: «GALA ge va bu ga zii iligiti alaa ti ti zi elei maavalibo, nii a k ti z nvui z l !»

Antiy se Egilisii l ze elei

¹⁹ W inze emai aai ma ey su ti Etiy ni a, kidaale e nui z iti ti vazani, naa tanigaa ti zeelini f Fenisi, ta Sipele, naa Antiy se a, k l ti la ni GALA daawooi laazeelizu zii ili n p ma, k ni Zuifuiti n . ²⁰ An naa e, ti zaama nui tanigaa, niiti ti ze eni Sipele ta Sil ne, ti li Antiy se, naati ti ni alaa zii iligiti p , ti Mali ii Yesu ná-Woo Niin Uag i laazeeli ti ma. ²¹ Mali ii ni ti a, nu m inm in ge laani ti-laawooi la, ti aa ote Mali ii ma.

²² Naama wooi zeelini Zeeluzal me Egilisii zu nuiti ma, ti Balana ase le eni f Antiy se. ²³ Naa zeeliazai ma, é p t ni elei GALA ná-zaalai ni botii zu la, koozun ni gola. É kidaale e nuiti i d ni ga ti ga woo ila nu Mali ii , ta ti ili ba ga ti-yiima p . ²⁴ Maz l Balana ase ni ga nu ag , nii daavegai ga Z nvu Nadegai ta kidaale ei. Nu m inm in ge z l ni, ti ve Mali ii ya. ²⁵ Naa oluma, Balana ase liini Taalese, é S le laa omi. ²⁶ É naa aani ná, ti y olu, ti a Antiy se. Ti kona gila k ni miná, ti a gaal bai wo ma ta Egilisii, ta ti a nu m inm in kala. Antiy se a kaladopoiti ti-laasei ge ni ná m unpa ga keleti inti.

²⁷ Naama zi gi zu, GALA goo wo nuiti ti ze eni Zeeluzal me, ti yei Antiy se. ²⁸ Ti ila ge ni ná, nii daaseigi ni ga Aga use. Z nvu Nadegai loni tu , é wuze e, é bo ga pulu wolai a loozu eteai zu ná p . Pului naama ge looni W l me

masagi Kelode ná-si gi zu. ²⁹ Kaladopoiti ti deveni ti zoloo ma ga nii n p gi ma zobogi s b , ma nu k ga kp bai kidaale e nuiti b , niiti ti Zudee yooi zu. ³⁰ Naa a ti k ni, ti fe Balana ase ta S le ya, naati ti te e totu iti p .

12

Piy l ula vai kasoi a

¹ Naama zi gi zu, masagi El de yee ni Egilisii zu nui tanigaa ma. ² É Zan k loin Zake aani ga bo a z kp i. ³ T i é kaani ga naa wola n ni Zuifuiti b , é Piy l alaa soni, f ti zi gi zu, si gi zu ta a ului mi la, nii l la su. ⁴ É naa zogai ma, é pili kasoi a, é kalivaani sala usu naanig zeizu naanig ma, ga ti a w l ma. Ná-kisi i ni ga é naa ná-tukp i aale e, si gi zu Pake f tii le esu da. ⁵ Piy l mak ga ni de kasoi a, Egilisi nuiti ti la ni loo osu GALA falii a b .

⁶ Yeei El de deveni la ga geelaa a laona n feya, é naa ná-tukp i aale e k l zu, naama yee idii, Piy l ni laani, é a i sala usu feleg y zu, kaso mak nuiti ti loni kaso l i laa . ⁷ Gaaman , Mali ii ná-geezu eelai gila ge ulani k l ma, kaso l i wu alani kpoke, Piy l ni ná. Geezu eelai yeelooni Piy l t aga , é maalo a, é ma: «Wuze e fala!» Y l iti ti vieni Piy l yeeiti ba, ti loo. ⁸ Geezu eelai ma: «Da-zaama iligi ili zaama, è a-za alagiti d a!» Piy l naa ni. Geezu eelai ma: «Da-ze e wolai loo ba, è il pòlu.» ⁹ Piy l ulani kaso l i wu, é il polu, é la ni laani da ga nii geezu eelai k zu, ite vaa e, é ni isi zu ga kulak l ma n a é kaazu. ¹⁰ Si gi zu ti le eni la kaso mak nuiti seizu m ungi ta felesi i a, ti zeelini k lu ogi ma, nii daalaosu ga taazu elei. Naa laalaoni ti lu , ti ulani ti il koi y zu elei gila ma, ti a li. Gaamago, geezu eelai l ni koba.

¹¹ Piy l naama vaiti gaa aani niina, é ma: «Gaamazu, gè kw niina ga Mali ii ná-geezu eelai le eg ga é kùla El de yeezu, ta naa p su, nii Zuifui nu us iti ki ge a ba, é lo r un ba.» ¹² É idaa ma faiti bu, é sakpani Zan nii daasei p ai ga Maleke naa dee Maali ná-p l i wu, nu m inm in ge aal ni ba ná, ti a GALA fali. ¹³ Si gi zu é si igi ma ogi laalo ani la, boti anzanui ta ni ná, daaseigi ga L de, naa maa u ani kpogi a ga é woilo. ¹⁴ É w su aani Piy l wooi a, koozun elei ma, é la ite si igi laalaoni, é iz ni, é li zu ti ma, Piy l a é si ida . ¹⁵ Ti ni ma: «È litig !» K l é ti isu alani ga gaamai e. Ti ni ma: «Ná-geezu eelai e mu.»

¹⁶ Naazu Piy l ni ba n , é a p l i laalo a. Ti p l i laalaogai ma, ti laav ni ga kaa vai. ¹⁷ É yee ni ti ma ga ti maa kp , é z ba é naa zu ula ti ma, elei Mali ii kulaai la kasoi a, naa oluma, é ni ti ma: «À bo Zake ma ta kidaale e nui z iti.» Naa oluma, é liini ga ada ili pele.

¹⁸ Poluma zobui, sala usuiti ti wola ni unga wuulee naama vai zu, nii é ni ga Piy l . ¹⁹ El de numaa il ni ga ti Piy l aizi , k l ti la kaani. É kaso mak nuiti gaaza ani, é devei ve ga ti naati paa. Naa oluma, é ze eni Zudee yooi zu, é li zeizu Seezalee.

Masagi El de zaa vai

²⁰ Kp i ni El deni z zu ta Tiil nuiti, naa Sid n nuiti ba. Naati seizu feleg ti zolooni faa ila ma, ti oluzeigi ga Belasetuse, masagi ii l i wu lotu i. Naa oluma ti liini ga ti ziil igi maavali masagi ma, t ze ti- n gi p ge ni ze ezu masagi ná-zooi n zu. ²¹ Naama voloi zeelii ma, El de maa ilini ga masa se ei, é ze ná-masa kp kp gi a, é a masa kp wolai wo ti ma. ²² Nu us iti ti ni maamus zu, ti a ma: «Nu woo la ga nuu, galagi ta woo e de!» ²³ Gaamago n , Mali ii ná-geezu eelai gila ge El de

lo ani, kpeinti ti kpud gi zumiini, é za, maz l é la ni l biya veeni GALA b .

²⁴ K l GALA daawooi aa ni w l zu.

²⁵ Balana ase ta S le ti egai ma ga ta-wotii Zeeluzal me, ti aleni ma. Ti liizu , ti liini ga Zan, nii daasei p ai ga Maleke.

13

Balana ase ta S le le e fai keela zi gi ma

¹ GALA goo wo nuiti, ta kalam n wolai niiti ka ti ni Antiy se Egilisii zu: Balana ase, Simiy n nii daaseigi velesi i ga ma L igi, Lusiyuse Sil ne nui, Manay n nii ta masagi El de ti w l ni ma, ta S le. ² Yeeta, ti ai ma Mali iil bizu ma, ti a zugi zo, Z nvu Nadegai ni ti ma: «À Balana ase ta S le ula zaama b y , naama wotii vaa zu, nii gè ti loligai ma.» ³ Ti egai ma ga zugi zo, ti GALA fali, ti yeelaani ti ma, ti e ti a, ti li.

Balana ase ta S le ti lii vai Sipele

⁴ Z nvu Nadegai Balana ase ta S le le egai ma, ti liini Selusi, ti l atoi zu miná, ti li Sipele. ⁵ Ti zeelii ma Salamine, ti GALA daawooi laazeelini Zuifuiti ta-GALA d bi l iti bu. Zan-Maleke a é ni ga ta- ba nui. ⁶ Naa oluma, si gi zu ti eni la ga zi zaama yooi maale e, ti zeeli Paf se. Ti molikula nui ta aani ná, Zuifui ta ni de, é ga z ala goo wo nui, daaseigi ga Baal-Yesu. ⁷ É ni kundi ii S leziyuse P luse a, zunui naa ni ga faa w nu wola. Naama zunui Balana ase ta S le lolini, é d ga w in a ma ga é GALA daawooi m ni. ⁸ K l molikula nui Elimase (t ze i daaseigi ana G l ke wooi zu), naa ni ti laal ma, é ni p ga é pele le e kundi ii lu ga a a idaale e Yesu ma. ⁹ Naazu, Z nvu Nadegai S le laaveni, nii daaseigi alaa ga P le, naa aazulo ba, ¹⁰ é ma: «Ee, a e, i è laavegai ga kele ele i ma zii p ta yaavai, In gi ná-doun zunui, telebodai p sili nui! È la l a aa, ga Mali ii ná-pele z legiti se ea k ele ma? ¹¹ Niizu niina, Mali ii a yeev uzu è a, è aazu ole, yee ala go laawu è la aazulaa foloi ma.» Gaamago n , kpidii ni Elimase aazu ti ma, é a nuiti gaizi m m ga ti pelei l la. ¹² Kundi ii naama vai aai ma, nii k ai, é idaale eni, maz l daav ni ga Mali ii ná-kalagi.

P le ta Balana ase ti lii vai Antiy se Pisidi o ii ma

¹³ P le ta si iti ti l ni atoi zu Paf se, ti li P leze Panfili o ii ma. Zan-Maleke ze eni ti olu, é ale ma Zeeluzal me. ¹⁴ T n i, ti ze eni P leze, ti li ga lu , ti zeeli Antiy se Pisidi o ii ma. Doo o foloi, ti l ni GALA d bi l i wu, ti ze. ¹⁵ Ti egai ma ga GALA ná-t gi ta GALA goo wo nuiti ta-z iti su wooi tanigaa ala, GALA d bi l i ma undi iiti ti nu le eni ti ma, é ti ma: «Gi-leaiti, ni t n goo a wo la nu us iti faa ma, à bona.»

¹⁶ P le wuze eni naazu, é yee ga ti maa kp , é ti ma: «Izelay le nuiti ta w igiti wo luazu GALA ba, à woilo gò ma. ¹⁷ Izelay le nu us i niiti ta-GALAGI a é yimaze eni ga ade-m m wolani, é ti aaw l si gi zu ti ni zeini la Ezipete yooi zu. É ti ulani ná a ga ná-z b wolai. ¹⁸ É yeezeini ti wu kona uunaanig (40) ala laawu te ebai zu. ¹⁹ Kpegai ma ga zii l fela olo olo Kanaan yooi zu, é naati ta-yooi veeni ade-m m wolani zea ga t n , ²⁰ kona unnaanig puul lug (450) laawu. Naa oluma, é tukp aale e nuiti fe ti ya, ey su é zeeli GALA goo wo nui Samiy le ma. ²¹ Naa oluma, w in ni ti ma ga masa ge ze ti unda. GALA ge Kise ná-doun zunui S le zeini ti unda kona uunaanig (40) laawu, é ni ga B nzam n ná-bolodamai zu nui ta. ²² GALA kpegai ma ga l S le a, é Davide veeni ti ya ga masagi, é niima wooi woni naa ná-faa zu, é ma: «Gè Izayi ná-doun zunui Davide aa , zìima nui nii é aazu zìima vaiti p k zu.» ²³ E elei GALA ge minaze eni la, Davide naa mavofodai

zu a é Yesu ulaai ná ga Izelay le Gizo Nui. ²⁴ Aisa Yesu a z l , Zan ni GALA daawooi laazeelizu Izelay le nu us iti p ma ga ti ti zi elei maavalibo, ti atize. ²⁵ Zan ai ma ná-botii aa elasu, é ni ma: «Nà l i gè a ga naa, nii wo isi zu su. K l ta ili ka aazu r un poluma, nii gè la v l kula ni su ga gè a ná-sa alagiti daavie.»

²⁶ K leaiti, wo ni ga A alaame mavofodai ta, a w iti wo luazu GALA ba, ade ya a kizo kp i nii le egai ade ma. ²⁷ T ze Zeeluzal me ze wo nuiti ta ta- undi iiti ti la Yesu ná-fai aa aani, naa GALA goo wo nuiti gooi a, nii é alasu doo o foloi p . Ti peelalaa ma, ti GALA goo wo nuiti daawooi naati pil ni su. ²⁸ An ni ti la ni s kaani ba, nii nu a nu aa su, ti ni Pilate ma, é Yesu a. ²⁹ Ti egai ma ga naama vaiti p daazeeli, niiti ti z ai ná-faa zu, ti kulani saa wului ma, ti da kabai zu. ³⁰ K l GALA ge buze eni, é kula saai ya. ³¹ Folo m inm in daawu, é l ni ga niiti ti y ni ba, ti ze e Galilee, ti li Zeeluzal me, ti ai niina ga ná-zeeleiti nu us iti koba.

³² Giya i alaa, gá naama Woo Niin Dag i laazeelizu wo ma, nii GALA ge ma minaze egi woni ade-m m wolani b , ³³ GALA ge naa laazeelia ade , ad iti ade ga ti-lointi, ga Yesu wuze e vai, é ula saai ya, e elei s ai la GALA s i ma wuyei velesi i zu ga:

«Da ga dòn zunui,
gè è z l g za.»

³⁴ GALA ge buze e vai, é kula saai ya, é mina m ale ma, é a luula, naa a é boni ga:

«Nà faa adegaiti k wo ,
niiti ti maa la valiboga p ,
nii gè minaze eni la Davide .»

³⁵ Naa a é k ai é bogai la ná ta ili ga:

«È la vaa bu a-wotii nui,
é ga woo ila nui, é a luula kabaye ei zu.»

³⁶ Tama Davide egai ma ga botii GALA b ná-yee alai zu, é zaani, é li m m wolani p , é luula. ³⁷ K l z i GALA ge buze eai, é ula saai ya, naa la luulani.

³⁸ K lointi, à su w mu ga Yesu maa ele a kotoi zuvaay fai laazeelizu la wo ma. ³⁹ Z i n p é idaale ezu ma, naama nui ná-kotoi ze ea ba, nii Moize ná-t gi la ni zooga k zu wo . ⁴⁰ À dama ga mu, naa a a k nii bogai GALA goo wo nuiti ta-z iti su, naa mina zeeli wo ma ga:

⁴¹ «W i wo ga nu us iti ti laavegai ga maayo bala b i, à w l ,
wo laa a v , wo-ma zuwu aale e.

Maz l nà aazu fai ta zu wa-yee alai,
naama vai ni nu a la bona wo ma, wo la ni la da.» »

⁴² B b i ai ma ulazu, ti naati maan n ni ga ti olu, é il naama vaa ilagi n a, doo o foloi nii é aazu. ⁴³ Gaal bai oluma, Zuifui ma m inm in ta zii iligi niiti ti latigai, ti il Zuifuiti ta-GALA pelei ma, ti il ni P le ta Balana ase olu. Naati ti ni zu ti , ti a ti i d ga ti ili kpaan GALA ná-zaalai a.

⁴⁴ Poluma loo o foloi, nu a ma, taazu nu us i p ka n é aal ni ba GALA daawooi m ni fai zu. ⁴⁵ Zuifuiti ti b b i aai ma, ti laaveni ga toloi. Nii P le ni bosu, ti a naa maa aali ga woo iti. ⁴⁶ P le ta Balana ase ti ni ti ga ladalai, ti ti ma: «Wa a m unpa GALA daawooi maa a n ni, é wo wo ma. K l t i wo l zu ba, ta wo levezu ga wo la zolooni o z nvui ma, naa maa ele ma, gi aa ote zii iligiti ma.

⁴⁷ T ze naama levei a Mali ii feai gi ya, é ma:

«Gè è loga, è ga ziiti ta-wozakalagi,
è kizo fai ula k l ma ey su zou ela ga.» »

⁴⁸ Zii iligiti ti naama wooi m nigai ma, ti oozun ni gola, ti a Mali ii l bi daawooi vaa zu. Niiti kpein o z nvui ele t ni ti ma vaa ma, naati ti idaale eni. ⁴⁹ Mali ii laawooi aa ni w l zu naama yooi zu ná p . ⁵⁰ K l Zuifuiti ti l ni tosuba anzanuiti unsu niiti ti latini, ti il Zuifuiti ta-GALA pelei ma, ta taazu zeizumaan giti, ti w inze emai il ni P le ta Balana ase olu, ti naati kp ta-yooi zu. ⁵¹ Naati feleg ti ti a vufiligi ukpun ni ti laal ma, ti li Ikoniyyume. ⁵² Kaladopoiti mu, ti laaveni ga koozun i ta Z nvu Nadegai.

14

P le ta Balana ase ti ni Ikoniyyume

¹ P le ta Balana ase ti ai ma Ikoniyyume, ti l ni miná alaa Zuifuiti ta-GALA d bi l i wu, ti y ni zu ga k elei ta, Zuifui ma m inm in ta G l kii ma m inm in ti idaale e. ² K l Zuifuiti ti ikpaai, naati ti l ni zii iligiti unsu, ti naati daa ili ga ti faa u ga kidaale e nuiti. ³ An naa e, P le ta Balana ase ti l bini Ikoniyyume, ti ni zu ga ladalai, t zeiti laani Mali ii la, naama ge ni ná-zaala wooi ma aamai ulazu k l ma ga laav vaiti ta maa l vaiti, nii é ma zobogi veeni ti ga ti a k . ⁴ Taazu nu us i aa w ni su fele, gilazu ni Zuifuiti polu, gilazu keelaiti polu. ⁵ T i zii iligiti ta Zuifuiti é ta- undi iiti ba, ti ni ele t zu ga ti P le ta Balana ase maan , ti a ti z ga k tuiti, ⁶ naati ti su w gai ma, ti elani ti li Likaoni o ii ma: Lisetele, D le e, ta ti-maa oolii zu. ⁷ Ti Woo Niin Dag i laazeelini miná.

P le ta Balana ase ti ni Lisetele

⁸ M l zunui ta ni zeini Lisetele taazu , nii é z l ni ga m l gi, kaipa é la ni d zooni é a zi . ⁹ É ni woilosu P le woo ma. Naa w l ni ba, é ka ga kidaale ei a zea ga é alo, ¹⁰ P le woo ulani, é ma: «Wuze e, è lo è- itiga!» Zunui ilini kpulu k itiga, é t zeiga é a zi . ¹¹ T i b b i naa aani, nii P le ni k zu, ti ni ainsu ga woo wola Likaoni wooi zu, ti a ma: «Galagiti ti nu us l gi ze ea, ti yei gi zaama.» ¹² Ti Balana ase laasei p ni ga Zuuse, ti P le laasei p ga G lem se, t zeinaa a kp i ni da. ¹³ Galagi nii daa ga Zuuse, naama zala a ula nui ná-gala p l i ni taa loa , é aani ga nik zin itita tufal l gaiti taa zi ida . Ta b b i ti zolooni ma niina ga ti naama aniiti kula ga zala ai Balana ase ta P le .

¹⁴ Keela feleg ititi naa m nigai ma, ti ta-ze eiti balini ga ba, ti iz b b i pelei, ti ain ga tiye, ti ma: ¹⁵ «Lee vaa zu wo naa zu? Gá alaa gá n ga nu us i ga wo ele, gi aa Woo Niin Dag i laazeelizu wo ma, ga wo ete e imalala vai naati ba, wo lati z nvu su GALAGI ma, nii é gee l gi, ta zoi ta kpolo i t a ta ti zu aniiti. ¹⁶ Yee alai niiti ti le egai, é zii ilagilagiti p z g ná, s ge a zi ga yiima ele. ¹⁷ An naa e, é la eni l zu ga tiye ga ná-faa itima ele, niiti é ti zu, t zeit a é tonai ta ani t yee alaiti te esu wo ma, é a n gi ve wo ya, ta é koozun i l wo-yiima ti.» ¹⁸ An alaa keelaiti ti naama woiti boni, k l é ni ga faa aa a gola, ti a pele le e b b i lu ga naati ti mina zala ai ula ti .

¹⁹ Naa oluma, Zuifuiti ti ze eni Antiy se ta Ikoniyyume, ti a ti b b i unsu le e. Ti P le z ni ga k tuiti, ti kpokpo, ti kula taai a, t zeiti ni isi zu ga é za. ²⁰ K l si gi zu kaladopoiti ti aal ni ba la koba, é wuze eni é l taazu , poluma zobui ta Balana ase ti liini D le e.

Ti ale ma vai Antiy se

²¹ Si gi zu P le ta Balana ase ti eni la ga Woo Niin Dag i laazeeli D le e, ti kaladopo m inm in s l ni ná, ti aleni ma Lisetele ta lkoniyume, ti gaa ela Antiy se. ²² Ti ni kaladopoiti i d zu, ti a til n ga ti y kidaale ei zu, ti a naati ma: «K ni ade kp l m inm in s l p , ade a l GALA ná-masadai zu.» ²³ Ti yeeloni totu iti ba Egilisii ilagilagi p su, ta la ena ga GALA fali ti zugi zo, ti ni naati kalivaazu Mali ii ma, nii ti idaale eai ma. ²⁴ Naa oluma, ti le eni Pisidi o ii ma, ti zeeli Panfili. ²⁵ Ti GALA daawooi laazeelini P leze, naa oluma ti li Atali. ²⁶ Ti ze eai ma miná, ti l ni atoi zu, ti li Antiy se, ti alivaani ná GALA ná-zaalai ma, botii naama vaa zu, nii ti eni ga k . ²⁷ Ti zeeliam, ti Egilisii zu nuiti p gaal ni ba, ti oluvaawo ti ma ga nii p GALA ge k ai ga ti maa ele, ta ele naa kidaale ei ma l i laalaogai la zii iligiti tu . ²⁸ Ti ku ni ná fele kaladopoiti saama.

15

Maa gi nii é ni Zeeluzal me

¹ Zunui tanigaa ti ze eni Zudee yooi zu, ti a Antiy se, ti a kidaale e nuiti kala, ti a ti ma: «Ni wo la latini p l olu, e elei s ai la Moize ná-t gi zu, wo la zooga izosu.» ² Naa aa elani ga maa aali aa a golai ti y zu ta P le naa Balana ase a. Naa oluma, ti deveni ga P le ta Balana ase naa ta iligaa a ti l Zeeluzal me, ti naama vai y zul ga keelaiti ta Egilisi lotu iti. ³ Antiy se Egilisii ti le eni, ti liini ti le e ga Fenisi ta Samali ele, ti a naa zu ula, elei zii iligiti ti idaale eai la. Naama woiti ti ni ga koozun vaa wola kidaale e nuiti b . ⁴ Ti zeeliam Zeeluzal me, Egilisii nuiti ti ti laa omini ta keelaiti naa totu iti ba, ti oluvaawoni naati ma ga nii p GALA ge k ni ga ti maa ele. ⁵ Falizi inti saama, niiti ti idaale eni, naa tanigaa ti wuze eni, ti ma: «K ni zii iligiti ti lati p l olu, é ti leve ga ti olo Moize ná-t gi .»

⁶ Keelaiti ta totu iti ti aal ni ba, ti naama vai wuu t ga pag . ⁷ Kp zu ula wolai egai ma, Piy l wuze eni, é ti ma: «K leaiti, wo kw ni ga kaite GALA ge yiimaze eni ga ze wo zaama, nii a k gè Woo Niin Dag i laazeeli zii iligiti ma, ti idaale e. ⁸ GALA nii é nu yiima w , naa i ma zeele wooi woga ga é yeezei a ti wu, t zeí é Z nvu Nadegai vea tiya ga ade ele, ⁹ é la zee aa w zu ni ade y zu ada tiye, t zeí é ti-yiima ti adeg ga ta- idaale ei maa ele. ¹⁰ Lee vaa zu mu wo GALA su su, ga wo unbawului naa la kaladopoiti kpo o a, nii ada adem m wolani ade la zi ni se e vai wu? ¹¹ K l ad un, Mali ii Yesu zaalai a ade idaale eai la ga ade izog ga ti ele.»

¹² B b i p ge maa ni kp , ti woilo Balana ase ta P le woo ma, ti a naa zu ula, elei GALA ge ni laav vaiti ta maa l vaiti k zu la ga ti maa ele zii iligiti saama. ¹³ Ti egai ma ga , Zake kp i ze eni, é ma: «K leaiti, à woilo d gò ma! ¹⁴ Sim n naa zu ulaa ade ma, elei t zeizu m unpa GALA ge yiimaze eni la zii iligiti saama ga zii ila, nii a ga n n . ¹⁵ Naama vai alaa zoloog GALA goo wo nuiti daawooi ma, t zeí s ga: ¹⁶ «Naa oluma nà ale ma olu, Davide ná-p l i nii goloai, nà gaal olu, ti náti kolo ologai, gè mináti kp t olu.

Nà to olu,

¹⁷ naa a a k , nu us i m taiti ti Mali ii aizi , ta zii iligi niiti kpein ti ai ga r n .

Naa a Mali ii bogai,

¹⁸ nii é ná-faazeikpasuiti kulaai k l ma kaite w l w l .) »

¹⁹ Zake ni m n ti ma: «Naa a é ba, nà kaazu ga fiz g ga ade mina faa a kp t zii iligiti tu , niiti ti idaale ezu GALA ma, ²⁰ k l ade s i le e

ti ma ga ti maa ga k ganigiti ta- z ba vaiti, kolo ologi,
ta ti mina sua mi nii ma ama la uuni, naa amai a. ²¹ T ze kaite
w l w l zi giti su, nuiti ta taa ilagilagiti su ti a Moize ná-t gi ala, ta
to a alasu doo o foloiti p GALA d bi l iti bu.»

Devei niiti ti ze eni ta s i é le eni kidaale e nuiti ma
²² Naama zi gi zu, keelaiti ta totu iti, naa Egilisii zu nuiti p ba ti zolooni
ma, ga ti nui tanigaa ula zaama, ti ti il P le ta Balana aseni polu,
ti li Antiy se. Ti yeeloni Zude a, nii é lolisu ga Balasa ase, ta Silase, ti feleg ti
ni ga nuiti, niiti unfema wola ni ti kidaale e nuiti saama. ²³ Ti s i
veeni ti ya, nii su wooi ni ga nii: «Wo- lointi, ti ga keelaiti ta totu iti ta
wo lu su, w iti wo la ga Zuifua, wo Antiy se taazu , naa Siili ta Silisi
o iiti ba. ²⁴ Gi m nig ga gi zaama, nui tanigaa ti aa wo b , ti wo
yii l , ti wo iikpi ga ta- zu ulai. Gál i gi a naama levei ve ti ya. ²⁵ Gi
p gi zoloog ma ga gi yeelo nua a, gi ti gi-n iti Balana ase
ta P le a, ti a wo b , ²⁶ niiti ti ikula ti-y nvuiti su ade-Mali ii Yesu
Kilista laaseigi vaa zu. ²⁷ Naa a é k a, gi Zude ta Silase le ega wo ma, ga ti a ti
niima eela woo laazeeli wo ma ga laawoo. ²⁸ N Z nvu Nadegai , ta gá
i gi , ga nu mina kas n p da wo unma, k ni nii maalaasu la ná.
²⁹ Naa a é ga, k ni wo mina a ga suaiti mi, niiti ti ulaai ga zala ai k
ganigiti b , ta amai, naa sua oomaiti ba, wo maa alaa ga
kolo ologi. Wa naati k na, faa ag e wo . Ade aana m n !»
³⁰ Ti yee eni keelai naati ba, ti li. Ti liini Antiy se, ti kidaale e nu gi p
gaal ba, ti s i ve ti ya. ³¹ S i alagai ma, ti wola oozun ni, t ze
i d wooi a é ni su. ³² T i Zude ta Silase ti ni ga GALA goo wo nuiti, ti
l bini zu kidaale e nuiti p , ti a naati t n , ta ti a ti i d . ³³ Ti ku
ni ná fele, naa oluma lointi ti yee eni ti a ga ziil igi, ti ale
ma naama nuiti p , niiti ti valini ti ma. ³⁴ [An naa e, é n ni Silase ga é
y ná.] ³⁵ P le ta Balana ase ti y ni Antiy se, naa nu m inm in ba, ti
kalagi wo, ta ti a Mali ii ná-Woo Niin Dag i laazeeli.

P le ta Silase lii vai keela zi gi velesi i ma
³⁶ Ku ni fele, naa oluma P le ni Balana ase ma: «De ale ma ogi
zu, de li de kidaale e nuiti ka, p de le ega ná, de Mali i laawooi laazeeli, de
ka mini ala a ti ná kidaale ei zu.» ³⁷ Balana ase ni p , é Zan il ti
olu, nii daasei p ai ga Maleke, ³⁸ k l P le kaani ga é la viz ni ga ti a naa il
olu, nii é ze eni ti olu si m ungi zu Panfili z li, é la ni ti a ta-wotii
zu. ³⁹ Naama maa aalii aani ti y zu, ey su ti bali ma. Balana ase Maleke
ze eni, ti l atoi zu, ti li Sipele. ⁴⁰ P le ma ge yiimaze e ga Silase, kidaale e
nuiti ti ti alivaani Mali ii ná-zaalai ma, ti a li. ⁴¹ Ti le eni Siili yooi zu ta Silisi, ti
a Egilisiiti i d .

16

Tim tee il fai P le ta Silase olu
¹ Naa oluma, P le zeelini D le e, ta Lisetele. Kidaale e nui ta ni miná,
daaseigi ga Tim tee, dee ni ga Zuifu anzanui ta kidaale eai Kilista ma, k
ni ga G l kii ta. ² Kidaale e nui niiti ti ni Lisetele ta Ikoniyume, naati ti
ni zeele woo ag wosu, é lo Tim tee a. ³ W in ni P le ma ga é naa
ga zi , é naa ze eni, ti tati p l olu, t ze Zuifuiti ta-vai a,
niiti ti ni naama ad ti, maz l tip ti ni kw nigak ni
ga G l kii. ⁴ Taai niiti é ni le esu ti zu, é ni deveiti bosu nuiti ma, niiti
keelaiti ta totu iti ti ti ze eni Zeeluzal me, naa a a k ti olo naama leveiti
b . ⁵ Egilisiiti s b ni l zu kidaale ei zu, ta a ti a folo-o-folo.

P le loli fai Maseed ine

⁶ Ti Filizi ta Galate yooi maale eni, t ze i Z nvu Nadegai pele le eni ti lu ga ti mina wooi laazeeli Azi yooi zu. ⁷ Ti zeeliai ma Misi yooi oba , ti ni p ga ti li Bitini, k l Yesu ná-Z nvui la ni vaani bu. ⁸ Ti Misi yooi maale eni naazu, ti zeeli Toloase. ⁹ Kpidii P le kulak l mai ta z l ni, é Maseed ine zunu ila kaani loni, naa a maan n , é a ma: «Soma kae, è le e Maseed ine, è gi al» ¹⁰ P le ná-kulak l mai naa maa ele ma, gi pele aizi ni gaamago ga gi li Maseed ine, maz l gi kw ni ga naa maa ele ga GALA ka gi lolisu ga gi Woo Niin Uag i laazeeli ná.

Lidi idaale e vai Filipe taazu

¹¹ Gi l ni atoi zu Toloase, gi li Sam telase zi zaama yooi pelei, poluma zobui gi li ga Neyap lise ele. ¹² Gi ze e miná, gi li f Filipe taazu , nii é ni ga W l me laai ta, é ni ga Maseed ine o i m ungi ma laai ta. Gi ku feleg ni naama laai zu. ¹³ Doo o foloi gi ulani taai a, gi li zi wolai laa , é ni gi isu ga gá Zuifuiti ta-GALA falizu ta aa ná. T i gi zeini, gi ni anzanuiti p , niiti ti aal a ni de ba. ¹⁴ Anzanu ila ge ni ná, nii é ni ga GALA gaazuluaba nu, daaseigi ga Lidi, é ni ga se e i p di nui, ta ná-taazu ni ga Tiyatiil. É ni woilosu ga pag , Mali ii ziilaalaoni, nii a k é naati m ni, nii P le ni bosu. ¹⁵ T i ta ná-p l wu nuiti ti atizeni, é gi maan n ni, é gi ma: «Ni wo kw ni ga gè idaale ea ga ite Mali ii ma, à soma wo l ná-p l i wu, wo ze i ná.» É ini gi la gola ga k ni gi naa .

Filipe aso zi igi zu vai

¹⁶ Yeeta, gi ni liizu GALA falizu , du anzanu ila ge gi laa omini, nii ad y nvui ni su, ná-ad vaiti maa ele ma, ná-du k iti ti ni kulanuma wola z l su. ¹⁷ É il ni gi olu, gá-o, P le-o, é a ain, é a ma: «GALA nii é Anii-P -Unda, naa ná-boti nuiti ka ga zunui niiti, ti aa kizo pelei l zu ga woye.» ¹⁸ É ni naa zu folo m inm in daawu. P le l ai ma ga naa, é latini, é z nvu i ma: «Yesu Kilista laaseigi zu, nà è levezu ga è ula anzanui nii zu.» Gaamago é ulani anzanui zu.

¹⁹ Si gi zu ná-du k iti ti kaani la ga kito ge la m ti , ti a ani m inm in s l ga maa ele, ti P le ta Silase zoni, ti naati kpkokpo taa zaama tukp aale e nuiti p b . ²⁰ Ti naati te eni W l me nuiti, niiti ti ni ga tukp aale e nuiti, ti ti ma: «Zunui niiti ka ti faa ya abagi iliga ada-laai zu. Zuifuiti be, ²¹ ta kalagi ma zii tanigaa wosu, nii maa la n ni ga ad i de ga W l me nuiti ade a va bu, aa ade a k .» ²² B b i alaa wuze eni ti laal ma. Tukp aale e nuiti ti ta-ze eiti kulaai ma ti ba, ti devei veeni ga ti naati do a ga kpak i. ²³ Ti egai ma ga ti lo a ga kpak m inm in, ti naati pilini kasoi a, ti kaso mak nui leve ga é a wola w l ti ma. ²⁴ T i naama levei veeni kaso mak nui ya, é ti ilini kaso l i oozu ele nuu, é ti- iti d kpe i a.

²⁵ Kua zaamai P le ta Silase ti ni GALA falizu, ti a GALA d bi wuyeiti too, kaso a nui z iti ti ni ti woom nisu. ²⁶ Gaamago, zou ali wolai ni, é kaso l i ma wuulaagiti iikpi, kpogiti daalaoni n ma, y l iti ti vieni kaso a nuiti p ba. ²⁷ Kaso l mak nui wuungai ma, é ka ga kaso l i ma ogiti daalaog , é ná-bo a z kp i ulani ma la agi zu, é ni liizu aazu niina, t ze i é isi ni ga kaso a nuiti p ti ela. ²⁸ K l P le ainni ga woo wola, é ma: «Mina faa u n p k ga , gi p gá .» ²⁹ Kaso l mak nui wozakalagi maalolini, é l ni ga suvil , é a ali, é looni P le ta Silase wu, ³⁰ é ula ga tiye etea , é ti ma: «K ni, nà k ale, gè a izo?» ³¹ P le ta Silase ti goo aa oteni, ti ma: «Gidaale e Mali ii Yesu ma, a izo wa a- l ye ei wu nuiti.» ³² Ti Mali ii

laawooi woni ma, ta ná-p l ye ei wu nuiti p .³³ Naama yee alai n kpidii, kaso l mak nui liini ga P le ta Silase, é ta- alaiti gaagba, naa oluma ti atizeni gaaman ta ná-p l ye ei wu nuiti p .³⁴ É l ni ga tiye ná-p l i wu, é daamianigi ve ti ya. Zunui nii ta ná-p l ye ei wu nuiti p ti oozun ni, ti idaale e vai zu GALA ma.

³⁵ Sobui, tukp aale e nuiti ti sala usuiti te eni kaso l mak nui ma, ti ma: «Yee e zunui niiti ba, ti li.»³⁶ Kaso l mak nui naama wooi laazeelini P le ma, é ma: «Tukp aale e nuiti ti keela le eg mà, ti gè wo il , naa maa ele ma à ula, wo li ziil igi zu.»³⁷ K l P le ni ti ma: «G i gi ga W l me nuiti, ti la gá- eelala l ni, ti gi lo a k l ma , ti gi ili kaso i a. Ta p niina ga ti gi ula d uzu? Gi la naa a p ! K ni tiya i ti a, ti gi ula ti!»³⁸ Sala usuiti ti liini ti naama woiti bo tukp aale e nuiti ma. Naati ti wola luani, ti m nigai ma ga ta ga W l me nuiti.³⁹ Ti liini ti pee ve P le ta Silase , ti naati maan n ga ti ula ta-laai a.⁴⁰ P le ta Silase ti ulaai ma kaso i a, ti l ni Lidi ná-p l i wu. Ti lointi kaai ma, ti naati i d ni, naa oluma ti a li.

17

P le ta Silase ti lii vai T sal nike

¹ P le ta Silase ti le eni Anfip li ta Ap l ni, ti zeeli T sal nike, Zuifuiti ta-GALA d bi l i ta ni ná. ² É l ni bu, e elei a a k la p l ma, doo o folo sa ag laawu P le ni liizu, é a ti ga GALA s i zu vaiti. ³ É ni su ulazu ti ma, é d ga tiye ga k ni Kilista a la l , é za, naa oluma é wuze e, é ula saai ya, é ti ma: «Yesu nii gè ná-fai wosu wo ma, naa a é ga Kilista.» ⁴ Tanigaa ti idaale eni ti zaama, ti P le ta Silase a, ta G l kii ma m inm in niiti ti ni luazu GALA ba, naa tosuba anzanui ma m inm in ba.

⁵ K l toloi Zuifuiti ziima laaveni, ti nu akai tanigaa ze eni b b i zaama, ti ti aal ba, ti uutugi ili taai zu. Ti liini ti Zaz n ná-p l laa ale, ti a P le ta Silase aizi ga ti li ga tiye b b i . ⁶ T i ti la ni ti aani, ti Zaz n ta kidaale e nui tanigaa zoni, ti li ga tiye tukp aale e nuiti kakala, ti a ain, ti a ma: «Niima zunuiti ka ti eteai p k ai unga wuulee, tiya a ti aai . ⁷ Zaz n a é yeezei ai ti wu. Ti p ta faiti k zu masagi Seezaal ná-deveiti daal ma, ti masa kili ka ná, nii daaseigi ga Yesu.» ⁸ Naama woiti ti b b i yii ulani ba ta tukp aale e nuiti, ⁹ naati ti la ni k ni, ti a yee e Zaz n ta z iti ba, k ni ti kp unma ani ulani ti ya p .

P le ta Silase ti lii vai Beelee

¹⁰ Kpidii ni n feya, kidaale e nuiti ti P le ta Silase le eni Beelee. Ti zeelii ma, ti liini Zuifuiti ta-GALA d bi l i wu. ¹¹ Naati koozu isi i ani, é le e T sal nike Zuifuiti ba, ti yeezeini GALA daawooi wu ga oozun ele, folo-o-folo ti ni GALA s itif l f l su, ti p t ni nii ti bogai ti ma gaamai e. ¹² Ma m inm in ge idaale eni ti zaama, naa oluma G l kiiti saama, tosuba anzanuiti ta zunui ma m inm in ti idaale eni. ¹³ K l T sal nike Zuifuiti ti kw gai ma ga P le a GALA daawooi laazeelizu Beelee, ti aani ná ga ti b b i aazul , ti uutugi ili ti zaama. ¹⁴ Kidaale e nuiti ti P le le eni ga kpolo i laa elei, k l Silase ta Tim tee ti y ni taazu . ¹⁵ Z iti ti liini P le maazaasu, ti liini la f At ne. Ti alesu ma, P le valini ti ma ga Silase ta Tim tee ti li p b fala.

P le ai ma At ne

¹⁶ Si gi zu P le ni si iti kp unsu da At ne, zii ni l zu, t ze i é kaani ga taai naa wola laaveg ga k ganigiti. ¹⁷ É ni zu

Zuifuiti p , GALA d bi l i wu, ta zii iligiti p , niiti ti il gai Zuifuiti ta-
 GALA pelei ma, naa oluma folo-o-folo é ni zu nuiti p p , niiti ti ni
 aazu ete zaama .¹⁸ Faa w nui tanigaa, niiti ti ga Epikuli inti ta Sit isi inti,
 ti t zeini ga a p . Tanigaa ti a ma: «Lee ma zu ula aka a
 zunui nii bosu?» Z iti ti a ma: «Da ka ga to a gala kiligaa ta-vaa laazeelizu.»
 T ze i ti ni P le woom nisu, é a Yesu ná-Woo Niin Uag i laazeeli, ta
 buze e vai, é ula saai ya.¹⁹ Ti li ele ana la Aley paze nuiti kakala, ti ma:
 «Gá zoo n i gi faa w aa, é il kala niin i naa a, nii è bosu ga giye?
²⁰T ze i gá fai tanigaa m nisu è-la, niiti kaipa gi la d ta m nini. T a é ba, gá
 p gi naati polu w .»²¹ Tama At ne nuiti p ta w inti ti ni ti zaama, ti
 ni ta-yee alai p k zu n ga ti a faa niin iti bo ma, ta ti
 a m ni.

²² P le wuze eni naazu Aley paze nuiti saama, é ma: «At ne nuiti, gè
 p t ga wo p wa ga gala pele zi nu wolaiti, k elei p ma.²³ T ze i
 z g le esu taazu , gè a wa- ganigiti ka, ey su gè ná ta aa
 s ai ná ga: «Galagi nii nu la kw , naa n n i a.» Nii wo d bizu, wo
 la kw , naa a gè ná-fai laazeelizu wo ma.²⁴ GALAGI nii é eteai ta su aniiti p
 kp t a, t igi é ga gee l gi ta zoi ti-Mali ii, seizu la gala p l i naa wu, nii
 nuiti ti togai ga yeei.²⁵ Kp d la ba alaa ga nuiti ti ani ve b , e a ala ani ta
 ma zii n p ma, t ze i to a é z nvui ta z nvu viil i veezu nu us iti p zea,
 naa ani m taiti p ba.²⁶ É etea nu us i p kp t ga nu ila kpegi
 mavofodai n , nii a k ti ze i zoi a ná p . É yee alaiti te eni ba, é nuiti ti
 ze i yooiti kw giti da,²⁷ nii a k ni to a zoo zu nuiti ti y zu ti ili
 ti ili ti GALA gaizi ti ka. Tama t un maa la oozani de tan p ba.²⁸ T ze i:
 «T un maa ele zu, z nvui a de ya, de a iikpi, ta da vulua.»
 E elei wa-vaa w nui tanigaa ti bogai la ga:

«Ada ga mavofodaiti.»

²⁹ Naa a é ba, t i ade ga GALA mavofodaiti, ade mina isi ga GALA kula
 ga k ganigiti niiti li i nuiti, ti ti t ai ga zanugi, aa
 walii, aa k tui, ga ti oozu ele elegiti.³⁰ GALA ge nu us iti ta- imalala
 yee alai naati z ga ná, k l niizu to a nuiti p devezu ada p ga
 ti ti zi elei maavalibo.³¹ T ze i é yee ala le ea ba, si gi zu é aazu
 nu us i p tukp aale ezu la ga telebodai, zunu ila kpegi maa ele, nii é
 yiimaze eai la, é naama oogi ula k l ma s p b ga é naa wuze e, é
 kula saai ya.»

³² Ti naama wooi m nigai ma ga g v iti buze e vai saai ya, tanigaa ti ni
 ulasui zu la, ta iligaa ti a ma: «Gá è woom ni yee ili, é
 lo naama vaiti ba.»³³ Uele ana P le ulani la ti zaama.³⁴ An naa e, ti zaama
 tanigaa ti idaale eni, ti ili P le a, naati tanigaa ti ni ga Denise, nii é ni
 ga Aley paze nui gila, ta anzanu ila nii daaseigi ni ga Damalise, ta ta iligaa.

18

P le ni K l nte

¹ Naa oluma, P le ze eni At ne, é li K l nte.² É Zuifu ila p t ni ná,
 daaseigi ga Akilase, é ni ga P n nu, ta anzai Pelisile ti aani n feya ti ze e
 Itali, t ze i masagi Kelode devei veeni ga Zuifuiti p ti maa ooza W l me a.
 P le ilini ti a,³ t i li i ilagi n a é ni ti p ti ya ga se e ota
 t vai, é y ni ti b , ti a boti ma.⁴ Doo o foloi ilagilagi
 p P le ni zu Zuifuiti ta zii iligiti p , GALA d bi l i wu, é ni
 aa aazu ga é ti lati.

⁵ Si gi zu Silase ta Tim tee ti aani la, ti ze e Maseed ine, P le veeni
 GALA daawooi laazeeli vai n ya niina, é ni d zu ga Zuifuiti ga Yesu a é

ga Kilista. ⁶ K l t i Zuifuiti ti ni maa aalizu ga woo iti, é ná-se eiti su ukpun ni, é ti ma: «Wo ma amai a la niina wo unma, wa-vaa n p ge la m r un unma, niina gè aa ote zii iligiti ma.» ⁷ É ze eni miná, é li zunui ta ná-p l i wu, nii é ni ga GALA gaazuluaba nu, daaseigi ni ga Titiyuse Zusetuse, ná-p l i ni GALA d bi l i oba . ⁸ An naa e, GALA d bi l i ma undi ii, nii daa ni ga Kilisepuse, naa idaale eni Mali ii ma, ta ná-p l wu nuiti p . K l nte nui ma m inm in alaa, niiti ti ni P le woom nisuu, ti idaale eni, ti atizei z l .

⁹ Yeeta kpidii, Mali ii ni P le ma kulak l mai zu: «Mina lua p , mina maa kp , ¹⁰ t zeirr un nàè a, nu n p ge la v uaè a, é a faa u ga e, maz l nà-nu us i wola m in taai nii zu.» ¹¹ P le k ni K l nte ga kona gila ta tukp (1,5), é a nuiti kala ga GALA daawooi.

¹² Si gi zu Galiy n ni la ga Akayi masagi, Zuifuiti p ti zolooni faa ila ma, ti wuze e P le laal ma, ti liini la tukp aale ezu , ¹³ ti ma: «Zunui nii a é nuiti tatisu, é GALA d bi elei ta ili d zu ga nuiti, nii é la zolooni t gi ma.» ¹⁴ P le nina zu é , ey su Galiy n kp i ze e, é ma: «Ee, Zuifuiti! É ga é ni ga telebotala va a faa u va, nà la woilo wo-woo ma, elei maan ai é la, ¹⁵ k l t i é ga maa aali n , é il wooiti ta daaseigiti ba, naa wo l giti ba, wa-vaa ana. Gè la p ga gè ga naama lukp aale e nu.» ¹⁶ É ti ni, ti ze e tukp aale ezu . ¹⁷ Ti p ti S set ne zoni naazu, nii é ni ga GALA d bi l i ma undi ii, ti a do a tukp aale ezu akala. K l Galiy n maavaa la ni naa zu.

P le ale fai ma olu Antiy se

¹⁸ P le ku ni fele K l nte, naa oluma é valini kidaale e nuiti ma, é l atoi zu, dii vai zu Siili ele, ta Pelisile naa Akilase a. Aisa é a ze e ná, é n ungi uyenima ato losu Sankelee, t ze é minaze e k ni. ¹⁹ Si gi zu ti zeelini la Ef ze, P le si itiz ni miná. É l ni GALA d bi l i wu, é a Zuifuiti, ²⁰ naati ti maan n ni ga é yee ala go ti a, k l é la ni vaani naa wu. ²¹ An naa e, se ezu ná, é ni ti ma: «Ni GALA ka vaana bu, nà d alesu ma wo b .» É l ni atoi zu Ef ze. ²² É ulani atoi zu Seezalee, é ze e miná é l Zeeluzal me, é laali Egilisii zu nuiti ma, naa oluma é yeini Antiy se.

P le lii vai keela zi gi za asi i ma

²³ É ku ai ma fele miná, é aleni ma olu, é a le ete e Galate ta Filizi, é a kaladopoiti i d .

²⁴ Zuifui ta aani Ef ze, é ni ga Al gezandili nu, daaseigi ni ga Ap l se. Zunui naa ni ga kp zu ula nu wola, kalagai gola GALA s i zu. ²⁵ É alani ga Mali ii ná-pelei ma vai, z b i ni ba, é a nuiti kala ga Yesu ná-faiti ga gaamai, k l Zan ná- atizei n a é ni kw ni. ²⁶ É t zeini ga a ga ladalai GALA d bi l i wu, k l si gi zu Pelisile ta Akilase ti goom nini da, ti se eni ti maa u a a, ti GALA ná-pelei l la ga pag . ²⁷ T i é deveni ga é li ga Akayi ele, kidaale e nuiti ti i d ni. Ti s i ni kaladopoiti ma ga naati ti yeezei bu ga pag . Seeliai ma miná, é ni ga kp ba nu wola naati b , niiti ti idaale eni GALA ná-zaalai za ui zu. ²⁸ T ze é ni Zuifuiti ta- iti polulaazu n kpaun k l i zu, é a d ga tiye GALA s iti su ga Yesu a é ga Kilista.

19

P le zeeli vai Ef ze

¹ Si gi zu Ap l se ni la K l nte, P le le eni ga maazu ele yooi zu ele, é zeeli Ef ze. É kaladopoi tanigaa aani ná, ² é ti aaza a, é ti ma: «Si gi zu wo idaale ea la, wo Z nvu Nadegai z l ni?» K l naati ti goo aa oteni, ti

ma: «T un kaipa gi la d v l m nini ga Z nvu Nadega a ná.»³ É ni ti ma: «Batizei ma gele a mu wo s l gai?» Ti ma: «Zan ná- atizei.»⁴ P le kp i ze eni olu, é ma: «Batizei nii Zan ni k zu, naa ni ga nuiti si ele maavalibo fai, é ni zu nuiti ma, ti idaale e naama nui ma, nii é aazu t un poluma, naa a é ga Yesu.»⁵ Ti naama wooi m nigai ma, ti atizei z l ni Mali ii Yesu laaseigi zu.⁶ P le yeelaai ma ti ma, ti Z nvu Nadegai z l , ti t ze ga a zii woo iligiti su, ta ti a GALA gooi wo. ⁷ Ti p kp ga ni ga nu puug maazu feleg (12) ala.

T n gi P le boni Ef ze

⁸ P le ni l zu GALA d bi l i wu alu sa ag laawu, é a ladalai zu Zuifuiti p ga GALA ná-masadai ma vai, é ni aa aazu ga é naati tati, niiti é ni zu ti .⁹ K l t i tanigaa ti igi aani, ti la k ni, ti a maavalibo, t un ti a kp iti bo kidaale e ele niin i ma, b b i aazu, P le ze eni ti oba. É ni liizu ga kaladopoiti, folo-o-folo é a ti ala Tilanuse ná-kala bosu .¹⁰ É y ni naa zu, ey su é ga kona feleg , naa maa ele ma nuiti kpein ti ni zeini Azi yooi zu, Zuifuiti ta zii iligiti, ti p ti Mali ii laawooi m nini.

Seva ná-doun zunu l felaiti

¹¹ GALA ge ni laav vaiti k zu ga P le maa ele, niiti ti la ni zu p l ma. ¹² Ey su ti a P le ná-maa ale se eiti a ná-se e maazu ze eiti p see nuiti ma, ti a d , z nvu iti ti a ula ti zu. ¹³ Zuifui tanigaa niiti ti ni le ete esu ga ti a in giti kp nuiti su, ti su ni ga ti a Mali ii Yesu laaseigi wo naama nuiti ma, niiti z nvu iti ti ni ti zu, ti a ma: «Nà wo levezu Yesu laaseigi zu, nii P le ná-fai laazeelizu!»¹⁴ Z iti ti ni niima vaiti k zu, ti ni ga Seva ná-doun zunu l felaiti, nii é ni ga Zuifuiti ta-zala a ula undi ii gila. ¹⁵ z nvu iti woo aa oteni, é ti ma: «Gè Yesu w ni, gè kw ni alaa z i é ga P le, k l w un, wa ga ní?»¹⁶ Gaaman , zunui nii z nvu i ni su, naa valani ti a, é v ni ti ma, é ti lo a z z , ey su ti ela ga ti-maa akaiti, ti maawanaai. ¹⁷ Es p ge naama vai w ni, Zuifuiti ta zii iligiti niiti ti ni ii wosu Ef ze taazu , dualuagil ni ti p su, naa ni ga za u Mali ii Yesu laaseigi l biya z l .¹⁸ Z iti p ti idaale eni, naati ma m inm in ti ni aazu, ti a lo z ga ga nii p ti k ai. ¹⁹ Niiti p ti molikula faiti k ni, naati ti aani ga ta- z iti, ti gala s p gaazu. Ti naama z ng i aaluni, é ga wali ae waa uul lug (50 000).

²⁰ Dele ana Mali ii laawooi wo fai zu ni w l zu la ga gaa aai, Mali ii i ná-z b i za ui zu.

Duutugi é le eni Ef ze ta P le ze e vai ná

²¹ Naama vaiti kpegai ma, P le deveni ga é li Zeeluzal me, é le e ga Maseed ine ta Akayi ele. É ni zu ma: «Si gi zu gè zeelizu la Zeeluzal me, k ni alaa gè aazula W l me ma.»²² É ná-kp ba nu feleg le eni Maseed ine, Tim tee ta Eelasete, t i é y ni d Azi yooi zu.

²³ Naama yee alai zu a kp wolai le eni la, é lo kidaale e ele niin i a. ²⁴ Zanu kp t nui ta ni ná, daaseigi ga Deemeetiliyuse, é ni anzanu alagi Aaleteemise ná-p l i maaniini koiti kp t zu ga wali olegi, é ni naavolo wola aal zu ba k gani naama li i nuiti b . ²⁵ É naati gaal ni ba ta z i niiti ti ni li i ilagi zu, é ti ma: «Wo p wo kw ni ga ada- ulanumai a niima wotii n zu, ²⁶ k l wa m nisu ta wa p t su nii P le k zu, Ef ze taazu ta Azi yooi zu ná p , é nu m inm in tatiga, é a ti ma, galagi niiti p nuiti ti kp t ai , naa tan p ge la ga gala. ²⁷ Naama vai a aazu aa ulazu ada-wotii ma,

é b l ula anzanu ala golai Aaleteemise ná-p l i a, naa oluma to a ala l biya wolai ma, nii é zea, t igi nuiti ti n k su b Azi yooi zu ta eteai p su.»

²⁸ Naama woiti m nigai ma ti , ti wola yii aawanani, ti a ain, ti a ma: «Ef ze nuiti ta- alagi Aaleteemise w l !» ²⁹ Taai zu ná p ge ni n wuulee, ti p ti liini ma ga kpiz i naama ada , ná ga maa bosu , ti li ga P le zi feleg iti Maseed ine nuiti Gaiyuse ta Alisetaake. ³⁰ P le ni p é l ga b b i, k l kaladopoiti ti la ni k ni. ³¹ Azi nu wolaiti tanigaa v l , niiti ti ni ga b laiti, naati ti woole eni ma, ti ma, é mina li maa bosu . ³² Es p ge ni ainsu ga elei é p la, t zeí faa wuuleegi wola w l ni b b i zaama, nui b l zu ti la v l ni kw ni lee vaa zu ti aal ai ba. ³³ Nui tanigaa ti ma vai zu ulani Al gezandele ma, nii Zuifuiti ti ni daa ilisu elela . Al gezandele yee ni ti ma , é ni p ga é goozu ula bo b b i aazu. ³⁴ K l ti kw gai ma ga to a ga Zuifui ta, ti p ti ni ainsu l l feleg laawu, ti a ma: «Ef ze nuiti ta- alagi Aaleteemise w l !»

³⁵ Gaa elagi zu, taa z nui zooni é b b i aa , é ni ti ma: «Ef ze nuiti, a é la kw ga Ef ze taai a ga Aaleteemise wolai ná-p l i mak su , ta maaniinigi nii é ulani gee l gi zu, é loo? ³⁶ T i nu n p ge la zooga ze ezu naa a, wo maan wo maa kp , wo mina kazemazu vaa n p k . ³⁷ T zeí wo a ga zunui niiti, tama ti la faa olo oloni gala p l i ma, ti la woo u woni ada-anzanu alagi ma. ³⁸ Ni nui tan p s ka Deemeetiliyuse ta ná- li i iti b , tukp aale e voloiti ta ná, tukp aale e nuiti ta ná, ti a ti ta- aaza ai la. ³⁹ K l ni faa iligaa ta wo isu, naati gaa a ula ba gaal ba itei zu. ⁴⁰ Zaa vai nii te egai, ni ade la daani ma, to a la ade unma, ti ade eelala, e ada ga gaazul ea, t zeí gi woozu ulasu n p ge la ná, nii a ga kp gi nii ma ungi.» ⁴¹ Si gi zu é eni la ga naama woiti bo, é b b i aa aleni ma.

20

P le lii vai Toloase

¹ Si gi zu z ng i eni la, P le kaladopoiti tolini, é ti l n . Naa oluma é valini ti ma, é pele zo, é a li ga Maseed ine ele. ² É naama yooi zu zi ni, é a t n m inm in bo ga kidaale e nuiti. Naa oluma é liini G l ki yooi zu, ³ é y ni miná alu sa ag laawu. É ele t ni niina ga é l atoi zu, é li Siili, ey su é faa w su ga Zuifuiti ti yaavai ili ma. Naa maa ele ma, é deveni ga é ale ma Maseed ine ele. ⁴ Si iti daaseigiti kaa: Beelee nui Piiluse ná-doun zunui Sopat l, T sal nike nu feleg i Alisetaake ta Sek nduse, naa D le e nui Gaiyuse a, ta Tim tee, naa oluma Azi nuiti Tisike ta Tolofime. ⁵ Naati ti toni da gi lu , ti li ti a gi un Toloase. ⁶ G n i, si gi zu ului nii l la su naama v ti voloiti ti eni la, gi l ni atoi zu Filipe taazu , gi k ga folo l lug zi i a, gi li gi ti a Toloase, gi k miná ga d ila.

Etikuse wuze e vai,
é ula saai ya Toloase

⁷ D i ma volo m ungi, gi aal a ni de ba ga gi ului aa w a. T i P le maan ni ga é li poluma zobui, é ni zu gaal bai zu nuiti p , é ná-kp i zu oozani, ey su kua zaamai zeeli. ⁸ Lanboi wola m inni geezu l i wu, gi ni ná gaal bai zu. ⁹ Zunu loungoi ta ni zeini fen t l i laa , daaseigi ga Etikuse, t i P le ni ná-kp i wola zu oozazu, iim nii le eni la ga gola, é ula geezu l i za asi i zu, é loo zoi ma. Ti buze eni, k l é zaani niina. ¹⁰ K l si gi zu P le il ni da, é maa ni zunu loungoi ma, é se e é da yeezu, é ti ma: «À mina yiizool ,

to a vulua!»¹¹ P le l ai ma olu geezu l i wu, é ului ale aleni, é daamii wo. Naa oluma, é y ni kp zu ulai a ey su wozai se e ma, é z ba é a li.
¹² Ti aani ga zunu loungoi, é vulua, naa ni ga s p i d va.

P le lii vai Mil

¹³ G un, gi toni da P le lu atoi zu, gi li As se, miná a maan ni ga gi P le ze e ná, e elei t i é deveni la, maz l k ni a la le e ga si k a elei. ¹⁴ Seeliai ma gi ma As se, gi se eni atoi zu, gi li Mitil ne. ¹⁵ Gi ze e miná, gi y kpolo i a poluma zobui, gi zeeli Siyo. Naa olu voloi, gi zeeli Sam se, naa oluma voloi gi le a zeeli Mil . ¹⁶ P le deveni ga é le e Ef ze oba, naa a ak é mina ma volo li Azi yooi zu, t zeí é ni zivil zu ga é li Zeeluzal me, ni a la zoo zu ná Pantekote voloi.

P le ná-falima wooiti Ef ze lotu iti ma

¹⁷ K l P le y ni Mil , é keela le e Egilisi lotu iti tu Ef ze ga ti a. ¹⁸ Si gi zu naati ti aani la p b , é ni ti ma: «Yee alai kpein ge k a wo a, wa i wo kw ni elei gè a zi zu la, é l zeí folo m ungi ma, yee gè il ni la Azi yooi ma. ¹⁹ Gè botii Mali ii maayeii zu naa g l i ta kp l iti ba, niiti ti ni zeizu mà Zuifuiti ta-yaavaiti maa ele ma. ²⁰ Wo kw ni alaa ga gè la faa n p d uni wo a, k l gè naa p daazeelini wo ma, ta gè wo ala k l i zu, ta wa- l iti bu ga nii kpein soloogai wo ma. ²¹ Gè ni Zuifuiti ta zii iligiti tolistu yeen p ga ti ti zi elei maavalibo, é il GALA ba, ta ti idaale e ade-Mali ii Yesu Kilista ma.

²² Niima zi gi zu nà a gè liizu Zeeluzal me, Z nvu Nadegai a é , k ni gè li. N un, gè la kw ni nii é kp unsu ná. ²³ K l taai kpein gè le esu su, Z nvu Nadegai a d zu ga ze, é bo mà ga kasoi ta maan iti ta kp unsu. ²⁴ K l r un z nvui la gàazu ga ani n p , gè la p t su ga s elama ani n p , nii mà yiizool i ma, naa a ga gè kpiz i aa ela ta botii, nii gè s l gai Mali ii Yesu ya, nii é ga gè GALA ná-zaalai ma Woo Niin Dag i laazeeli.

²⁵ Gè kw ni niina ga w i kpein gè a le esu wo zaama, ga GALA ná-masadai ma wooi laazeelia wo ma, wo tan p ge la m r un p t ga. ²⁶ Naa a é ba, nà bosu wo ma za ga: Wo tan p ma amai ma oto la bà. ²⁷ T zeí gè la GALA ziima vai tan p d uni wo a, gè ti p d ga woye. ²⁸ Naa a é ba, à mak ma, ta GALA ná-baala kpulugi p ma, nii Z nvu Nadegai wo zeí ai unda ga wo mak . À aa a GALA ná-Egilisii ma, nii é geyaaí ga t i ná-Doun zunui ma amai. ²⁹ Gè kw ni ga si gi zu gè liizu la, zulu u vil iti ta l wo zaama, ti la GALA ná-baala kpulugi maaw in a. ³⁰ Wa i wo zaama, nui tanigaa ta wuze ezu, ti a z iti bo, nii a k ti kaladopoiti tati ga ti pelei. ³¹ À w l ma mu, wo iz su ga kona sa ag laawu, gè la l ni folo kpidi a ga wo ilagilagi p t n ga yeeta v l gag l i.

³² Niizu, nà wo veezu GALA ta ná-zaalai ma wooi ya. Zobogi a GALA b ga é wo w l kidaale ei zu, ta é tuyai loo wo , nii é mak gai nu adegaiti p b . ³³ Gàazu la ulani nu n p ná-wali a zanu, a nu ná-se ea a. ³⁴ À w l zèeiti ba, wa i wo kw ni ga niiti ka ti màavaiti gaa ulaai ba, ta z iti alaa ti a pòlu. ³⁵ Gè d ga woye k elei p su ga ele ana wo maan ai wo botii la, nii wo su da z b sulala nuiti ba, wo iz alaa Mali i i wooi zu, nii é boni ga: «Undaan a faan nui , é le e naa a, nii é s l su.» »

³⁶ Si gi zu é eni la ga naama wooiti bo, é il ni iibi a ga ti GALA fali ma. ³⁷ Ti p ti veleveleni P le bu, ti a wola w l , ti a n n . ³⁸ P le wooi é boni ti ma ga: «Wo la m gàazu t ga,» naa a é ti wola yiizool ni. Ti liini ti pu ga pele atoi b .

21

P le l vai Zeeluzal me

¹Gi ze eai ma ti oba, gi l ni atoi zu, gi sakpa K se, naa oluma voloi gi zeeli L de, gi ze e miná gi li Patala. ²T i gi atoi ta aani miná, é a kpolo i maale e ga Fenisi ele, gi l ni su, gi a li. ³Gi zeeliazai ma Sipele oba , gi z ni ga zu elei, gi li ga Siili ele. Gi loni Tiil, t ze miná a atoi maan ni ga é laayei ná ná-kas i wu. ⁴Gi kaladopoiti kaani miná, gi y ni ti oba d ila daawu. Z nvu Nadegai puuni naati ziima ga ti P le l n ga é mina l Zeeluzal me. ⁵K l naama voloiti te egai ma, gi pele zoni, ti p ti gi uuni ga pele, ta ti-anzaiti é ti-lointi ba, ey su gi ula taai a, gi il ni iibi a kpolo i laa ga gi GALA fali. ⁶Naa oluma, gi valini ma ga tiye, g un gi l atoi zu, tiya ma, ti ale ma ta-laazu.

⁷Gi kpolo a zi i aa elani ga gi ze e Tiil gi li Pet leemayise, gi laali kidaale e nuiti ma miná, gi folo ila k ti a. ⁸Gi ze e ná poluma voloi, gi zeelini Seezalee. Gi l ni woo niin ag laazeeli nui Filipe ná-p l i wu, é ni ga nu l felaiti gila, niiti zeelobai woni ga tiye. Gi y ni ná-p l i wu. ⁹Anza lopo naanig ni zea, ti la d zunu vaa w , naati ti ni GALA gooi wosu.

¹⁰T i gi ku ni ná fele, GALA goo wo nui ta ze eni Zudee yooi zu, é yei, daaseigi ga Aga use. ¹¹É aani gi b , é P le ná-saama iligi ze e, é iti ta zeeiti su ili, é ma: «Z nvu Nadegai : <Zunui nii n n ga saama iligi nii, ele a Zuifuiti ti aazu gilizu la Zeeluzal me, ti fe zii iligiti zea.> » ¹²Gi naama wooi m nigai ma ga taai naa zu nuiti, gi P le maan n ni ga é mina l Zeeluzal me. ¹³K l P le gi woo aa oteni, é ma: «Lee ana wo k zu, wo a w l , wo a zì olo olo? N un, k ele t gili vai n laade, k l gè za alaa Zeeluzal me Mali ii Yesu laaseigi .» ¹⁴T i gi la ni zoosu gi a ná-kisi i lati, gi la m ni daani kpaangbali, gi ni ma n : «Mali ii yiimai zoo, é !»

¹⁵Naama voloiti te egai ma, gi gá- ele t ni, gi l Zeeluzal me. ¹⁶Kaladopoi tanigaa ti ze eni Seezalee, ti il gi olu, ti li ti gi laazu Sipele nui ta ná-p l i wu, daaseigi ga Menas n, zunui naa ni ga kidaale e nu l ma.

P le ta Zake ti omi fai

¹⁷Si gi zu gi zeelini la Zeeluzal me, kidaale e nuiti ti gi laa omini ga koozun i. ¹⁸Poluma voloi, P le ni gi a, gi li Zake b , totu iti gaal a ni de ba alaa ná. ¹⁹P le ti lu ni, naa oluma é t ze ga naa zu ulaa ti ma ga gilagila, nii GALA ge k ai zii iligiti saama ga ná-botii maa ele. ²⁰Ti egai ma ga goom ni, ti l biyai veeni GALA b . Naa oluma, ti ni ma: «K loun, è p t ga, nu waa m inm in ge idaale ea Zuifuiti saama, ti p ti z b ze e t gi zo fai zu ga gola. ²¹Tama ti m nig ga Zuifuiti niiti ti zii iligiti saama, a naati p kalasu ga ti ete e Moize ná-t giti ba, a zu ti ma ti mina m ti-lointi tati p l olu, naa oluma ti mina m ok faa l maiti ma. ²²To a ale mu? T ze ze e ma n p ge la ba, ta aazu m nisu ga è aa . ²³Naa a é ba, nii gi bosu è ma, naa . Zunu naanig a gi zaama, niiti ti minaze e k ai, ²⁴ti ze e wo ade ma wa tiye, è ti-maavaiti p se e ga as , naa a a k ti t ungiti kpuye. Naazu s p ka kw ga z i a ti bogai ti ma a-vaa zu, k l a alaagi a ga t so nui ta. ²⁵Nii é ga zii iligiti t n i, niiti ti idaale eai, gi s i le eg ti ma ga ti mina a ga suaiti mi, niiti ti ulaai ga zala ai k ganigiti b , ta amai, naa suaiti ba ti ma ama la uuni, ti maa alaa ga kolo ologi.» ²⁶Poluma voloi P le zunui naati se eni, ti ade ta naati, naa oluma ti l

GALA sei l i wu. É kui l ga tiye voloi ta- ade fai aa elazu la, yeei zala ai maan ai la, é ula ti ilagilagi .

^P le zo fai GALA sei l i wu
²⁷ Folo l felasi i aa elazu ai ma zeelizu, Azi yooi zu Zuifuiti ti P le aai ma GALA sei l i wu, ti b b i p buze eni daal ma, ti so, ²⁸ ti a kpeei loo, ti a ma: «Izelay le nuiti, à gi a! W l , zunui nii a é s p kalasu ada p Izelay le nu us iti daal ma, ta Moize ná- t gi ta GALA sei l i laal ma, é l a ga v l zii iligiti GALA sei l i wu, ti ada adegai nii z a!» ²⁹ Ti ni naa wosu, t ze m unpa ti Ef ze nui Tolofime aani P le olu taazu , ti ni kaazu ga t ga naa GALA sei l i wu. ³⁰ Taazu naa p ge ni gaama wuulee, nu us iti ti a ula ad ti p ga kpiz i, ti a a, ti P le zoni, ti kula GALA sei l i wu, ti kpogiti daa ulu gaaman . ³¹ Ti ni zu, ti P le a, ey su ma wooi zeeli W l me sala usu ulugiti unda ulu ai ma ga Zeeluzal me taazu a wuulee. ³² Gaamago n , é sala usuiti ta- undi iiti se eni, ti li b b i pelei ga kpiz i. Ti k ulu ai aai ma ta sala usuiti, ti eni P le lo a vai a. ³³ K ulu ai maa u ani P le a, é so, é devei ve ga ti gili ga y l feleg . Naa oluma, é ti aaza ani ga to a ga , ta leeni a é k ai. ³⁴ K l b b i zaama s p ge ni n n wosu, ti a ain, ti woo la liini ga faa ila. T i k ulu ai la ni faa n p gaa aazu naama vaa zupui zaama, é devei veeni ga ti lii la k la ai zu. ³⁵ Si gi zu P le ni la nu l zu , k ni sala usuiti ti se eni, t ze b b i ná-zii ulai a, ³⁶ maz l b b i ni polu, ti a ain, ti a ma: «À paal!»

^P le vai b b i
³⁷ Si gi zu ti ni P le l zu la k la ai zu, é k ulu ai aaza ani, é ma: «Da k gè è aa?» Naa ma: «È G l ke wooi w mu aa? ³⁸ Da l i è a mu ga Ezipete nui naa, nii é uutugi le eai feya, é li ga nu aa nu waanaanig (4 000) te ebai zu?» ³⁹ P le ma: «Ba-o, n un, nà ga Zuifu ite ite, s l g Taalese, Silisi yooi zu, nà ga s elama laa wolai naa zu nu. Nà è maan n zu, va bu, gè nu us iti p .» ⁴⁰ T i k ulu ai vaani bu, P le y ni loni nu l zu , é yee nu us iti ma ga ti maa kp . Naa l in it nt n, P le t ze i ga a ti Alame wooi zu, é ti ma:

22

¹ «K ni ta k leaiti, à woilo nii ma gè bosu ga nà-goozu ulagi.» ² Naa m ta l ini olu t nt n, si gi zu ti m nini la ga P le a zu ti Alame wooi zu. P le ni ti ma: ³ «N un, nà ga Zuifui ta, s l g Taalese, Silisi yooi zu, k l gè kulasui wog taa wolai nii zu, gè kalagi z l Gamaliy le yeezu, nii a k gè il gi-m m wolani ta-l gi w gai olu ga ite ite. S b ze eni gola GALA ná-fai zu, e elei wo la za. ⁴ Gè kidaale e ele niin i nii ma nuiti w inze e ey su saai a zeeli tanigaa ma, gè zunuiti ta anzanuiti gili, gè a ti ili kasoi a. ⁵ Zala a ula undi i wolai ta totu iti p ta zoo zu ga nà-zeele. Gè falima z iti s l ni v l ti ya, ga é ve ade- lointi Zuifuiti zea, si gi zu gè ni liizu la Damase ga gè naama idaale e nuiti gili, gè a ga tiye Zeeluzal me, nii a k gè faa ze ti ma.

⁶ T i gè ni pelei ma, màa u azu Damase a, folo gaal gai ma zi gi zu, gaamago wozakala golai ta ulani gee l gi zu, é a volo màa oolii zu.» ⁷ Gè looni zooli ma, gè wooi ta m nini, é a mà: «S le, S le, lee vaa zu è w inze ezu?» ⁸ Gè ni ma: «B a ga e, Màli ii?» É mà: «Nà a gè ga Nazal te nui Yesu, nii è w inze ezu.» ⁹ Sì iti ti wozakalagi aani, k l ti la ni naama nui woom nisu, nii é ni zu p . ¹⁰ Gè ni ma: «Màli ii, lee a

nà k ?) Mali ii mà: «Wuze e, è li Damase, ta naa p bo è ma, nii maan ai ga è k .» ¹¹T i wozakalagi naa ma voloi gàazu oleni, sì iti ti sòni zèei a, ti li ga ze Damase.

¹²Zunui ta ni miná, daaseigi ga Ananiase. GALA gaazuluaba nu ni de, é oloni GALA ná-t gi . Zuifuiti kpein ti Damase ti ni t ag i wosu.

¹³É aani, é mà: «K loun S le, woza a olu!» Gaamago n , gàazu ze eni ma, gè w l ba. ¹⁴É ni mà: «Ade-m m wolani ta-GALAGI yeelog è a kaite ma yeelu ga è ziimai w , è Telebo Nui t , ta è daawooiti m ni.

¹⁵Da zu ga ná-zeelei nu us iti p gaazu, é il naama vai a, nii è kaai ta è m nigai. ¹⁶Lee vaa zu mu è n k su? Wuze e, è atize, a- otoiti ti gba è a, è aliva Mali ii ma.»

¹⁷Naa oluma, si gi zu gè aani la olu Zeeluzal me, yeeta gè ni GALA falizu GALA sei l i wu sù ili. ¹⁸Gè w l ni, gè Mali ii a, é a mà: «Suvil , è ula Zeeluzal me a, t zeinu us i niiti ti zeini ná, ti la woiloga p a-zeele wooi ma, é il r un ba.» ¹⁹Gè goo aa oteni, gè ma: «Màli ii, ti p ti su w ni ga gè a liizu GALA d bi l iti bu, gè a naama nuiti pili kasoi a, ta gè a ti lo a, niiti ti idaale eai è ma. ²⁰An alaa si gi zu ti ni a-zeelei Etiy ni aazu la, nà i gè ni ná, gè vaani bu, nà a gè ni mak su ma nu aa nuiti ta-ze eiti ba.» ²¹Naazu Mali ii ni mà: «Li, nà è le esu oozama poun zii iligiti p b .» »

P le ili fai kasoi a

²²Ti woiloni goo ma, ey su é naama wooi wo. K l naa oluma ti woo ulani, ti ma: «À nii ala nui aa! Maa la n ni ga wo a z vulua!»

²³Ti ni kpeei loozu, ti a ta-ze eiti pili ya, ti a fufiligi wuze e geezu .

²⁴K ulu ai devei veeni ga ti l ga P le k la ai zu, ti gaaza a ga kpak i, nii a k ti kw lee vaa zu nuiti ti ainsu ani t un daal ma. ²⁵T i ti ni gilizu ga ti a do a, P le sala usu undi ii aaza ani, é ma: «Zobo fee wo ya ga W l me nu lo a, nii ná-tukp i aa la d v l le eni?»

²⁶Sala usu undi ii naa m nigai ma, é liini é k ulu ai ma: «Lee a è aazu k zu? Zunui nii a ga W l me nu.» ²⁷K ulu ai aani, é P le ma: «Bo mà, a ga W l me nu ite ite?» P le ma: «Ungo.»

²⁸K ulu ai ma: «Wali wola a r un gè kula, gè a ga W l me nu.» P le ma: «N un, s l g su.» ²⁹Z iti ti ni gaaza asu ga kpak i, naati ti eni ba. K ulu ai wola luani, é kw gai ma ga P le a ga W l me nu, tama é naa iliai ga y l iti.

P le ni tukp aale e nuiti kakala

³⁰Poluma zobui, t i k ulu ai ni p ga é naama vai w ite ite, nii Zuifuiti ti P le eelalazu su, é fiene, é devei ve ga zala a ula undi iiti ta tukp aale e nu wolaiti p ti aal ba. Naa oluma é devei veeni ga ti yei ga P le, é naa il ni ti zaama.

23

¹P le w l ni tukp aale e nu wolaiti p ba, é ti ma: «K leaiti, sì GALA gaazu ga kisi ag i ey su za voloi.» ²K l zala a ula undi i wolai Ananiase devei veeni naama nuiti zea, niiti ti ni P le oba, ga ti naa lo a daa . ³Naama zi gi zu P le ni ma: «GALA ka è lo a, si i kolegi! Da zeini ga è nà-tukp i aale e ga t gi, è z ba è a devei ve t gi laal ma ga ti dò a!» ⁴Z iti ti ni ná, naati ti ni P le ma: «Da GALA ná-zala a ula undi i wolai oomusu!» ⁵P le ni ti ma: «K leaiti, gè la a kw ga zala a ula undi i wolai e, t zeis GALA s i zu ga: «Mina woo u wo a-nu us iti ta- undi ii ma.» »

⁶ T i P le kw ni ga kp gi ilazu a ga Sadusey inti, gilazu ga Falizi inti, é woo ulani tukp aale e nu wolaiti saama, é ma: «K leaiti, nà ga Falizi n, Falizi in ta ná-doun zunu a ga ze, kitogi é zèa g v iti buze e vai zu saai ya, naa maa ele a za tükp aale ezu la.»⁷ É naama wooi wogai ma, maa aali l ni Falizi inti ta Sadusey inti z zu, b b i aa w ni su fele. ⁸ T ze i Sadusey inti ti ni bosu ga g v iti ti la wuze ea saai ya, geezu eela la ná, ta z nvu la ná, Falizi inti ma ti laa naama vaiti p da. ⁹ Kp wolai le eni, Falizi inti p pele t kalam in tanigaa ti wuze eni, ti maa aali ili su, ti ma: «Gi la zunui nii z u n p kaazu. B a é kw ni z nvui ta a kp ai p , a geezu eelai ta a kp ai p ?» ¹⁰ Kp i zuw l ni, k ulu ai ni luazu ga nuiti ti mina P le aa, é devei veeni sala usu ulu gila zea ga ti yei ti P le ula ti zaama, ti l la k la ai zu. ¹¹ Naama yee idii, Mali ii ulani k l ma P le , é ma: «Z b ze e, è a ga nà-zeelei Zeeluzal me, k ni alaa è ga nà-zeelei W l me taazu .»

Zuifuiti ta-yaavai P le laal ma

¹² Poluma voloi sobuzobu wolai, Zuifuiti tanigaa ti yaavai ilini, ti ona ga tan p ge mina daami wo a kp le, k ni ta P le aana p . ¹³ Z iti ti naama yaavai t ni, ti m inni nu uunaanig (40) ma. ¹⁴ Ti liini zala a ula undi iiti p b ta totu iti, ti ti ma: «Gi minaze e , gi ona ga gi la ani n p pok ga, ni gi la d P le aani. ¹⁵ Wa alaa mu, à zoloo faa ila ma wa tukp aale e nu wolaiti, wo k ulu ai , ga é aga P le wo , e wa ná-fai wuu t su ga pag . G un, gi ele t naama zi su ga é a é zeeli, gi paa.»

¹⁶ K l P le daa ei yaavai naa zu w ni, é liini k la ai zu, é su ula P le ma. ¹⁷ P le sala usu undi i gila tolini, é ma: «Li ga zunu loungoi nii k ulu ai b , faa a kisu ga é bo naa ma.» ¹⁸ Sala usu undi ii naa liini ga zunu loungoi k ulu ai b , é ma: «Kaso a nui P le gè a ga zunu loungoi nii è , faa a kisu ga é bo è ma.» ¹⁹ K ulu ai zunu loungoi zoni zeei a, é lii la, ti maa elesa ge le e, é ma: «Lee a è p ga è bo mà?» ²⁰ Naa goo aa oteni, é ma: «Zuifuiti ti zoloog ma ga ti a è b ga è P le le e tukp aale e nu wolaiti p lina, e ta ná-fai wuu t su ga pag . ²¹ K l mina woilo ti-woo ma, t ze i tanigaa ta ti zaama ta m in nu uunaanig (40) ma, niiti ti minaze eai, ti ona ga ti la daami woga a kp le, ni ti la d P le aani, ti ele t na, a n a niina, ti è unsu ga è va bu.» ²² K ulu ai eni zunu loungoi a, é li, k l é naa laa maa akpani, é ma: «Mina bo nu n p ma ga è aa è niima vai wo mà.»

Ti P le le e fai masagi Felikise ma

²³ Naa oluma, k ulu ai ná-sala usu undi i feleg lolini, é ti ma: «À sala usu unfeleg (200) ele t , ta soo iz zala usu uul fela (70), naa kp n ili nu unfeleg (200) a, za idii n l l ilaa uusi i ma, wo li Seezalee. ²⁴ K ni alaa wo sooiti faa P le , naa a a k é zeeli zou z undi ii Felikise ma ga pag .»

²⁵ Ná-s i zu wooi aa, nii é k ni: ²⁶ «Kelode Lisiyase a é ná-tu gooi laazeelizu ná-nu ag wolai zou z undi ii Felikise ma. ²⁷ Zuifuiti ti zunui t i soni, nii gè te esu è ma, ti nina paazu, ey su gè zoloo ná ma, ga sala usu ulugiti ti kula ti ya, gè kw gai ma ga to a ga W l me nu. ²⁸ T i gè ni p ga gè so ungi w , gè liini la ta-lukp aale e nu wolaiti kakala. ²⁹ Gè p t ni ga ta peelalazu, é il ta-l gi ma vaiti ba, k l é ula naa olu, é la faa ili kolo oloni, nii nu a paa su, a nu a gili ma vaa zu. ³⁰ K l nui ta gò i v a ga yaavai

ili ma ga ti paa. Naa a é k a, gè la ná maa unsu, gè te ega è ma, gè maal nuiti deve ga ti a è b , ti aaza a ná.»

³¹T i sala usuiti ti naama levei z l ni, ti P le ze eni ga kpidii, ey su ti zeeli Antipatili. ³²Poluma zobui, ti aleni ma k la ai zu, ti z soo iz zala usuiti zea, ti li ta naati. ³³Ti zeelii ma Seezalee, naati ti s i veeni zou z undi ii ya, ti P le l la. ³⁴Si gi zu é eni la ga s i ala, é P le aaza ani naa ze ezu ma. T i é kw ni ga naa ze e Silisi o ii ma, ³⁵é ni naa ma: «Nà è woom ni, si gi zu è maal nuiti ti aazu la.» É devei veeni ga ti mak naa a El de ná-masa p l i wu.

24

P le maal vai zou z undi ii Felikise ma
¹Folo l lug olu ma, zala a ula undi i wolai Ananiase, ta totu iti, naa laavaawo gila ba daaseigi ga T letule, ti yeini Seezalee. Ti zeelini zou z undi ii Felikise b , ti aaza a ma ga P le laal . ²Ti naa lolini, T letule ná-kp zu ulai l zeini ani: «Ee, gá-nu ag i Felikise, è zaala a gi ziil i daazeelii zu la, ta falibo pag i niiti ti zoi zu, gi naati s l ga ga a- ima wotii maa ele. ³La da ga yee alai p su, ta ad p gi a-vaa i wuu w . ⁴K l gi la p ga gi è l bi zeini ada ilagi, naa a é ba, soma a-nu ag lai zu, è woilo gi-woo ma yee ala u ako laawu. ⁵Gi kaa ga zunui nii a ga e ulusa nu wola nu us iti saama, to a kp i l zu Zuifuiti p z zu eteai zu ná p , to a é ga Nazal te alabo nuiti talotu i. ⁶É aa aani v l ga é GALA sei l i z , tama gi so. [Gi ni p ga gi ná-tukp i aale e, e elei gá-l gi la. ⁷K l k ulu ai Lisiyase aani ga maa aai, é kula gi ya, ⁸é devei ve ga gi a, gi gá- aaza ai la è b .] Da i gaaza a, è naama vaiti kw niiti gi ti-ma aaza ai wosu è ma ga daal .» ⁹Zuifuiti ti vaani bu, ti ma zekana niima vaiti ti la.

P le ná-goozu ulagi
¹⁰Zou z undi ii yeeleteni P le ma ga é , P le kp i ze eni, é ma: «Gè kw ni ga kaite a a è tukp aale ezu gá-yooi zu, naa maa ele ma nà aazu nà-goozu ulagi wosu è ma ladalai p su. ¹¹Da i a zoo è polu ula ga é la d le eni folo puug maazu feleg (12) a, gè l ni Zeeluzal me GALA d bi vai ma. ¹²Nu la kàani GALA sei l i wu, a GALA d bi l iti bu, a taazu gi a a maa aali ga nu, gè a nu us iti buze e kp le e vaa ma. ¹³Niima nuiti ti la zooga ti a gaama ila kpalaa d naama vaiti su, niiti ti màal zu ti zu. ¹⁴Nii gè kw ni naa a ga, nà gi-m m wolani ta-GALAGI l bizu ga kidaale e ele niin i, nii ti zu ma, gaa w elei. N un, d àa naa p da, nii s ai t gi zu ta GALA goo wo nuiti ta-z iti su. ¹⁵Kitogi a zèa, é lo GALA ba, naama itogi a alaa ga t n , ga g v iti ta wuze e saai ya, telebo nuiti ta telebotala nuiti. ¹⁶Naa a é ba, nà aa aazu kele yeen p ga peelalazu n p ge mina bà nà-kisi i zu, GALA ta nuiti gaazu.

¹⁷Naa olu kona m inm in te egai ma, p àa ga gè faa i nà-zou zu nuiti b , ta gè zala a ula, gè fe GALA b . ¹⁸Názu a ti kàani la GALA sei l i ma oizu , kpegai ma ga nà- ade fai p k , b b la ni kòba, z ng la ni ná. ¹⁹K l Zuifu tanigaa ti ze eai Azi, naati ka ti a ti p t , tiya mu ka v l maa a n ni ga ti a ti aaza a è ma, ni faa a ti isu n un daal ma. ²⁰Ni naa laade, z iti ti , naati ti d na nii n p ti kaai ga pèelalazu , si gi zu gè ni la tukp aale e nu wolaiti kakala. ²¹K ni, ni ti yii aawana mà, t ze i naama wooi a gè boni kpaun ti zaama ga: «Kitogi é zèa g v iti buze e vai a saai ya, naa maa ele a za tükp aale ezu la wo akala.» »

²²T i Felikise ifaa ite ite kw é il kidaale e ele niin i a, é ku loni ma d , é ti ma: «Si gi zu k ulu ai Lisiyase aazu la, nà a-vai wuu t niina.» ²³É devei veeni sala usu undi ii ya ga é mak P le ma kasoi a, k l é mina a ga naa wola ata, ta é mina pele le e naa ná-nui tan p tu ga ti a faa b .

²⁴Ku ni fele naa oluma, Felikise aani ta anzai Dulisile, nii é ni ga Zuifui ta. É nu le eni ga ti a ga P le, é woiloni naa woo ma, é il kidaale ei a Yesu Kilista ma. ²⁵K l t i P le ni zu, é il telebodai a, ta zogi, naa tukp i a é aazu, Felikise luani gola, é P le ma: «Gula olu d , voloi nà yee ala ag z l da, nà è loli niina.» ²⁶É ki ni ba ga P le a wali veezu zea, naa a é k ni é ni naa lolisu da valafala, é a y p p .

²⁷Ti y ni naa zu kona feleg le e, naa oluma ti Felikise maavalibo ga P lisiyuse F setuse. T i Felikise ni p é Zuifuiti ziima vai , é P le y ni kasoi a.

25

P le woo ula vai masagi Seezaal ma

¹Si gi zu F setuse folo sa ag i ni la zoi unda, é ze eni Seezalee, é l Zeeluzal me. ²Zala a ula undi iiti ta Zuifuiti ta-nu wolaiti ti aani p , ti aaza a ma ga P le laal . ³Ti gola maan n ni ga naa ga faa wola ti , é P le le e ti ma Zeeluzal me. Ti yaavai zeini P le lu ga ti paa pelei zu. ⁴F setuse ti woo aa oteni ga P le a kasoi a Seezalee, naa oluma t i to a alesu ma fala. ⁵É ni ti ma: «Z iti ti ga nu iingiti wo zaama, naati ti il pòlu, gi li, ni zunui nii faa olo olo k , ti maa aaza a la.»

⁶F setuse folo l sa a a folo puug n ni ti a Zeeluzal me, é yei olu Seezalee. Poluma voloi, é zeini tukp aale ezu , é devei ve ga ti a ga P le. ⁷Si gi zu naa aani la, Zuifui niiti ti ze eni Zeeluzal me ti yei Seezalee, naati ti akuni ma, ti a maal ga faa a golaiti, nii tiya i ti la ni zooga gaama z z bo su. ⁸P le woozu ulani, é ma: «Gè la faa n p gaazani Zuifuiti ta-l gi ma, ta GALA sei l i ma, an masagi Seezaal alaa ma.» ⁹T i F setuse ni p é Zuifuiti ziima vai , é ni P le ma: «Da p ga è li Zeeluzal me, ade p ade y ná a-lukp i aale e gàazu, é lo niima vai a?» ¹⁰P le goo aa oteni, é ma: «Ba-o, nà loni masagi ná-tukp aale ezu , a nà-tukp i aale ezu ná. Gè la telebotala vaa n p k ni ga Zuifuiti, e ele a i è naa w ni la. ¹¹Ni nà ga s ba nu, aa ni gè faa olo olog , nii soloogai saai ma, gè la l ni r un saa vai a, k l ni gaama n p ge la niiti ta- aaza ai zu, nii ti bosu ga ze, zobo ge la nu n p zea ga é r un fe ti ya. Nà woo ulazu masagi Seezaal ma, gè su ula ma.» ¹²Si gi zu F setuse ta nu wolaiti ti eni la ga un p a, é P le woo aa oteni, é ma: «È woo ulaa Seezaal ma, naa a é ba, k ni niina è li n ti Seezaal akala.»

P le lo fai Agelipa ta Belenise akala

¹³Ku ni fele, naa oluma masagi Agelipa ta Belenise ti aani laaliizu F setuse ma, Seezalee. ¹⁴T i é ni ku zu ná fele, F setuse P le ná-fai l ni ga masagi, é ma: «Felikise zunui ila z g kasoi a. ¹⁵Si gi zu gè liini la Zeeluzal me, zala a ula undi iiti ta Zuifuiti ta-lotu iti ti aaza ani ga daal , ti gè ná-saa vai leve. ¹⁶Gè ni ti ma: «W l me nuiti ti la a ga nui zaa vai levea n , ni ti la ma nui loni maal nuiti kakala, ti a lukp ta naati é woozu ula.» ¹⁷Naa a é k ni ti aani , gè la ku ili toni ma, poluma zobui n gè zeini tukp aale ezu , gè devei veeni ga ti a ga zunui naa. ¹⁸Gè ni isi zu ga kp iti ta aazu maal zu ga faa aaza golaiti, k l naa la ni. ¹⁹Nii aagi é ni ti y zu, naa ni n ga

fai tanigaa ti il gai ta- ala pelei a, ta zunu ila nii daa ga Yesu, nii é zaani, tama P le zu ma to a vulua. ²⁰ Gè p t ni ga gè la zooga deve n p se ezu naa ala vai zu, naa a é k ni, gè P le aaza ani, ni to a p ga é li Zeeluzal me, ti ná-tukp i aale e miná. ²¹ K l P le woo ulani niina masa golai ma, é naa w faa loo ná-fai zu, gè deve ga ti mak ba kasoi a ey su gè te e Seezaal ma.» ²² Agelipa ni F setuse ma: «Nà alaa nà p gè zunui naa woom ni.» Naa ma: «Lina a goom ni.»

²³ Poluma voloi Agelipa ta Belenise ti l ni tukp aale e l i wu l biya wolai zaama, k ulu aiti ta taazu nu wolaiti ti ni ti olu. F setuse devei veeni ti a ga P le. ²⁴ Naama zi gi zu F setuse ni ma: «Masagi Agelipa ta w igi p wo gi oba, zunui nii é wo akala, nii a Zuifuiti ti ma b wolai aani, ti aaza a mà ga daal Zeeluzal me ta taai nii zu, ti a ain, ti zunui nii maa la m n ni, é ay vulua. ²⁵ N un gè kaa ga é la faa aazani, nii nu a paa su, k l t it i é woo ula masa golai ma, gè isi ga soloog ga gè te e naa ma. ²⁶ K l tama faa ite ite ge la ná, nii nà s ná-faa zu masa golai ma, naa a é k a gè toliga wo akala, k l a ite ite è akala, masagi Agelipa, naa a a k ada ena ga gaaza a, gè kw nii gè aazu s zu. ²⁷ T ze i to a b ga kele eletala va ga gè kaso a nu le e, ni gè la s gi ulani k l ma, nii é laani unma.»

26

P le ná-goozu ulagi masagi Agelipa aazu

¹ Agelipa ni P le ma: «Kp i a è ya, a zoo è woozu ula.» P le yeemaaleni, é woozu ula, é ma: ² «Ee, masagi Agelipa, gòla undaan ga gè woozu ula è aazu, é il naama vaiti p ba, nii Zuifuiti ti daazu ùnma. ³ T ze i a i è Zuifuiti k vaa l maiti kw kala, ta ta- zu ulaiti. Nà è maan n zu soma kae, è yiil , è woilo gòo ma.

⁴ Zuifuiti p ti sè elei w , kaite k ai ma ga buze e niin gi nà-nu us iti saama, ma un ge da ma ga Zeeluzal me taazu . ⁵ Kaite ti kw ni, tiya i ni ta p ta zoo ti naama zeele wooi ve, ga gè nà-eteai é zoloo kp gi naa ma, nii ná-fai wola aai ada-GALA pelei ma, naa a é ga Falizi inti tagi. ⁶ Niima zi gi zu ti a ga ze tukp aale ezu , t ze i kitogi naa a, nii é zèa minaze egi zu, nii GALA ge k ni ade-m m wolani b , ⁷ ada-woloda puug maazu feleg iti (12) p kitog naa laazeeli vai a, ti a GALA d bi ma vaa zu kpidi folo a. Ee, masagi Agelipa, naama itogi maa ele a Zuifuiti ti màal zu su! ⁸ To a ale mu! Wo la laani da aa ga GALA ka zoo é z nvui ve g v iti zea olu?

⁹ N un nà i gè isi ni d ga k ni gè le e ga pele goi ma zii p , gè wuze e Yesu Nazal te nui laaseigi laal ma. ¹⁰ Naa a gè k ni Zeeluzal me, zobogi nii gè s l ni zala a ula undi iiti zea, gè lo naa ma, gè a kidaale e nui ma m inm in pili kasoi a. Ni a la na ga ti zaa vai leve vai, gè ni p zu ba ga ti maan ga ti za. ¹¹ Gè ni le esu si m inm in su GALA d bi l iti p bu, ga gè ni faa zeizu ti ma, gè i ti la ga ti l ta- idaale ei a, nà-zii ulai late e pele ma ti laal ma, gè ni liizu gè a ti zo w n laaiti su.

¹² Naa a gè y ni su yeeta, zala a ula undi iiti ti valini mà ga ta-zobogi gè li Damase. ¹³ Ee, masagi, gè y ni pelei zu, folo ekpegi gè wozakalagi a, é ze e gee l gi zu, é a volo gi-maa oolii zu ga sè iti, ma zezei le egai foloi n n i a. ¹⁴ Gi p gi looni zoi ma, gè wooi ta m nini, é a p Alame wooi zu, é a mà: «S le, S le, lee vaa zu è w inze ezu? Da maawanazu ga a l na ani aazo agiti ga.» ¹⁵ Gè ni ma: «B a ga e, Màli ii?» Mali ii mà: «Nà a gè ga Yesu, nii è w inze ezu. ¹⁶ K l wuze e,

è lo iti ga, maz l gè ulaa è k l ma, nii a k gè è ga nà-
boti nui, è a zeele wooi wo nuiti ma ga è kàa , ta è naama vaiti bo ti ma, niiti
gè aazu ti l zu ga e m n . ¹⁷ Nà è un m Zuifuiti ma ta zii iligiti, niiti
gè è le esu ti zaama. ¹⁸ Nà è le esu, nii a k è ti- aazu ti se e ma, è ti ula
kpidii zu, ti a wozakalagi a, è ti ula Setana ná-zobogi wu, ti a GALA p , nii a
k ti zuvaay ga ta- otoiti ta ti t n z l ma, ta niiti ti adegai ga
kidaale ei maa ele r un ma.»

¹⁹ Masagi Agelipa, naa a é k ni, gè la zooni gè a l kulak l mai naa
zu vai a, nii gè s l ni, é ula gee l gi zu. ²⁰ K l gè t zeini d , gè
daazeeli Damase nuiti ma, naa oluma Zeeluzal me nuiti, naa a é zeelini Zudee yooi
zu nuiti p ma, gaa ela ga zii iligiti, gè ni zu ti ma, k ni ti zi elei
maavalibo, ti idaale e GALA ma, ta ti k wotiiti k niiti ti zoloogai maavalibogi
ma k ai ta-eteai zu. ²¹ Naa maa ele a é k a Zuifuiti ti sògai GALA sei l i wu,
ti ti pàa. ²² K l GALA kpaa r un maazu, é y ga su za zeeli zaa aza, nà
mu, gè a zeele wooi wo olomad iti ta seizumaan giti ma. Niima gè
bosu, naa la ga faa ili n p , k ni nii GALA goo wo nuiti ta Moizeni ti boni ga daa
a zeeli. ²³ Naa a é k ni Kilista a la l , ta é ga nu m ungi g v iti
saama, é wuze e, naa oluma é kizo fai ma wozakalagi laazeeli d Zuifuiti ma, é le a
zeeli zii iligiti alaa ma.»

Masagi Agelipa isu vai

²⁴ T i é ni zu anu, F setuse ainni la, é ma: «È litig , P le!
Da-vaa w golai ana é olo al!» ²⁵ P le goo aa oteni, é ma: «Ba-o, nà-
nu ag wolai F setuse, gè la litini. Wooi niiti gè ti wosu, ta ga gaama i, gè
ti wog alaa ga imalai. ²⁶ T un v l masagi Agelipa i niima vaiti
su w , naa a é k zu gè la zu p ga in in , dàa da ga niima vai
tan p ge la ni zeemazu, t zeiti la ni ga d uzu va. ²⁷ Masagi
Agelipa, è laa n i GALA goo wo nuiti gooiti da? N un, kisu alag ga è laa ti
la.» ²⁸ Agelipa ni P le ma: «Da- isi i zu, su la m oozani, è k ga keleti n!»
²⁹ P le ma: «Su u ani a su oozani, nà GALA falizu ga a ila n laade,
k l z iti p ti gdoi m nisu za, wo p wo ga k ele, é ula gili alui
niiti polul!»

³⁰ Naa wogai ma, masagi e-o, zou z undi ii e-o, Belenise e-o ta z iti
p ti sei woni ti oba, ti p ti wuze eni. ³¹ Si gi zu ti ni ulazu la, ti ni
zu ma: «Zunui nii la faa n p k ni nu a paa ma vaa zu, a é
a ili kaso a ma vaa zu.» ³² Agelipa ni F setuse ma: «Ni zunui nii la ni
woo ulani masagi Seezaal ma, nu a la yee e ba.»

27

P le lii vai W l me

¹ T i ti eni ga deve ga gi l atoi zu, gi li Itali yooi zu, ti P le ta kaso a nui
ta iligaa veeni masagi Oguste ná-sala usu ulu kundi ii ta ya, nii daaseigi ni
ga Zuliuse. ² Gi l ni Adela mite atoi gila su, nii é ni le esu ato losu ti
Azi yooi zu, gi liini. Alisetaake ni gi a, Maseed ine yooi zu nu ni de, ná-
taazu ga T sal nike. ³ Poluma voloi gi zeelini Sid n. T i Zuliuse ni ga
nu P le , é vaani bu ga naa li b laiti p b , é kp ba z l ti
ya. ⁴ Gi ze eni miná, gi a zi ga Sipele ake obu elei, t zeifiil i ni
gi laa omisu. ⁵ Si gi zu gi Silisi ta Panfili olo i ud ni la, gi zeelini Miila, Lisi
yooi zu. ⁶ Sala usu undi ii Al gezandili atoi gila kaani miná, é a li Itali, é gi l
naa zu. ⁷ Folo m in m in daawu gá- atoi la ni zi zu valafala, gi wola l ni,
gi a zeeli Kenide taai oba . T i fiil i la ni k zu gi a li miná elei,
gi le eni ga Salem nee ele, gi le e Kel te ake obu elei. ⁸ Gi le eni naama

ake obu ga kpalai n , ey su gi zeeli ada ta naa laasei ge ga «Bato losu ag i,» Lasee taai oba .

⁹ Yee ala m inm in ge le eni ana, ato zu zi i ni liizu ga wola aa, t ze i zugi ma zi gi le eni niina. Naa a é k ni, P le ni ti ma: ¹⁰ «B laiti, nà kaazu ga ni ada na ade si i nii wo n ti, faa zu olo olo m inm in ka zuga atoi ta su as i, k l ada alaa ade undaa a é ili.» ¹¹ K l sala usu undi ii laani ato iz nui ta ato k nui la, é le e P le wooi a, é ni bosu. ¹² Naa oluma t i ato losu la ni ani ga nu samai le e ná, nu us i b l zu zolooni ma ga gi ze e ná, ni to a zoo zu gi zeeli Fenikise, Kel te ato losu nii gaa otegai l kp ma nu yeezazu folo liizu elei ma, ta l kp ma nu zu folo liizu elei ma, nii a k gi samai le e miná.

Fiil wolai lokole e vai kpolo i a

¹³ L kp ma nu yeezazu ele viil goi aani f , ti isi ni ga ti yiima vai laazeelia ti , ti k lu ap gi ulani zi i wu, ti li ga zi zaama yooi Kel te oba elei. ¹⁴ K l su la ni oozani, fiil i nii daaseigi ga «Wulakil n,» naa lokole eni zi zaama laai maazu. ¹⁵ Fiil i atoi ze eni ya, naa la ni zobo s l ni fiil i ma, gi y ni zea, é a li ga giye. ¹⁶ Gi le eni zi zaama you goi ta oba, daaseigi ga Keloda. T i é ni gi tago maal uzu, gi aa aani kele gi kein koi maz l . ¹⁷ Ti t ai ma atoi zu, ti kp ba ele aizi ni, ti atoi zaama ili ga galuiti. T i ti ni luazu ga é mina ili a ae mun mun gi zu, ti fiil zuzo se ei yeini, naa a é k ni ti y ni fiil i ya, é a li ga giye. ¹⁸ Poluma voloi, t i fiil i ni atoi wo la iikpisu, ti ná-kas i ilazu ilini ya kpolo i wu. ¹⁹ Foloji za asi i, ti atoi iz z laiti pilini ya kpolo i wu ga ti yeeiti. ²⁰ Folo m inm in daawu nu la m ni foloi ta somide aiti kaazu. Fiil i ni liizu ga zee aa a n kenein, gaa elasu kito n p ge la m ni gi , ga gá y vulua.

²¹ Su oozani niina gi la daami wosu, P le wuze eni nu us iti samaa, é ma: «Wo p t ga, b laiti, ga maan ni ga wo woilo gò ma, ade mina ze e Kel te, naazu ade a izosu niima maan i ta faa zu olo ologi nii ma. ²² K l nà wo l n su niizu ga wo z b ze e, wo tan p ge la alaga z nvui ma, k ni atoi n a é olo olosu. ²³ Za kpidii GALAGI nii gè zea ta gè d bizu, naa ná-geezu eelai gila maa u a bà, ²⁴ é mà: «P le, mina lua, t ze i k ni è lo feya Seezaal aazu, t v l ka GALA ge è-zi iti p kaliva è ma, tan p ge la zaa.» ²⁵ Naa a é ba, à z b ze e mu, bòaiti, t ze i r un daa GALA da, ga elei bogai la mà, zekana é zu la. ²⁶ K l k ni d ade ili ya zi zaama laai gila su.»

²⁷ Nii ni ga kpidi puug maazu naanisi i (14), fiil wolai a li n ga giye Meeditelanee olo i a, kua zaamai ato iz nuiti ti gaa aani ga gi maa u a kakei ta a. ²⁸ Ti k galui ilini zi i wu, ti ka ga bu ooza ga m t l uusa ag maazu l fela (37). Gi a lago li poun, ti pili m n , ti ka ga m t l uufeleg maazu l sa a (28). ²⁹ K l t iti ni luazu ga atoi mina lo a k tuiti ba, ti k lu ap naanig ilini atoi oga elei, ti ala ga wozai se ema vai. ³⁰ T i ato iz nuiti ti ni p ga ti ela, ti ula atoi zu, ti kein koi il ni zi i a, e ta liizu poun ga ti k lu ap giti pili elela elei. ³¹ P le ni sala usu undi ii ma ta sala usuiti: «Ni niima nuiti ti la y ni atoi zu, wo la m izoga.» ³² Sala usuiti ti kein koi ma aluiti te ele eni naazu, ti e ba, é loo bu.

³³ Wozai se e ma la y zu, P le ni nu us iti p t n su ga ti daamii wo, é ti ma: «Za a ga folo puug maazu naanisi i (14) wo a maa ungi wo, wo la d daamii n p boni. ³⁴ Nà wo maan n zu de mu ga wo daamii wo niina. Naa wola zoloog wo ma, nii a k wo ula , naa oluma à la dà: Wo

tan p unde ai ila kpalaa ge loa ya.»³⁵ É naa wogai ma, é ului ze eni, é mamagi ve GALA b ti p gaazu, é gale ale, naa oluma é t ze ga mia. ³⁶ Z iti p ti z b ze eni, ti t ze ga daamii woga. ³⁷ G i kpein gi ni atoi zu, gi ni ga nu unfeleg puul fela maazu l zita (276). ³⁸ Ti daamii wogai ma, ti aa kpe, ti ta ulani atoi as i ma, moloi da ga eleegi, ti a naa ili kpolo i wu.

³⁹ Si gi zu woza se eni la ma, ti la w su aani kakei a, ti w l ni, ti zi ekegi ta t ta ma a aegi, ti ni zu, ni ta zoo ti z atoi a miná elei. ⁴⁰ Ti k lu ap giti ma aluiti te ele eni, ti naati z zi i wu, ti yee e gaamago ato iz aniiti ba. Ti fiil zuzo se ei wuze eni, ti t , ti a li ga kakei ma ele. ⁴¹ K l ti zi ani a ae si igi gila ba, nii kpolo i ma veinfein feleg i gaal ai ba y zu, ti ata ná. Uelesa atani ba kpe é la ni iikpisu, oluzu a ale ale ga kpolo i ná-zee aa aai.

⁴² Sala usuiti ti zolooni ma ga ti kaso a nuiti p paa, naa a a k ta mina y lasesu, é a ela. ⁴³ K l t i sala usu undi ii ni p ga é P le izo, é la ni vaani bu, ti a naama vai . É devei veeni ga z iti p ti zoogai lasesu, naati ti ili zi i a m unpa, ti kakei maz l . ⁴⁴ É z iti ti ze gulu z iti ma, a atoi ma ulukpulgiti ma. Uele ana s p ge kakei maaz l ni la ga pag .

28

P le ai ma zi zaama yooi zu daa ga Malete

¹ Gi ulaai ma faa aagi laawu, gi kw ni ga zi zaama yooi naa laasei ka ga Malete. ² Ná nuiti ti yeezeini gi wu ga pag , ti abu wolai aazoni, ti gi p toli ga gi l , t ze tonai tak l i a é ni aazu ga gola. ³ P le kpata alagi ta aal ni ba ga é pu abui a, k l abui liegi maa ele ma, p aali ila ge ulani su, é so zeei a. ⁴ Ná nuiti ti kaalii aai ma z l ni P le yeei a, ti ni zu ma: «Gaama zu zunui nii a ga nu aa nui ta, kulaa n a feya faa ii zu kpolo i wu, gaaman ada- alagi ná-tukp i la vaani bu, é a y vulua.» ⁵ K l P le kaalii vo eni abui zu, é la v l ma zool n p gaa aani. ⁶ Naama nuiti ti ni ná maa unsu, é ni ti isu ga ti P le a zeei ve, a é loo é za gaaman . T i ti l bini maa ungi naa zu, ti la faa u n p kaani, é a ga P le, ti- igi valiboni, ti a ma: «Galagi ta e de.»

⁷ Ná oba zi zaama yooi naa ma nu wola m ungi daaseigi ga Pu iliuse ná-kpeleiti ti ni ná. É yeezeini gi wu ga n n gi, é gi laazu folo sa ag laawu. ⁸ Pu iliuse k ni zee zu, k l kpadimai ta k l nd gi a é ni ba. P le l ni p b , é GALA fali b , é yeela ma, é balo. ⁹ Naa oluma, see nui niiti kpein ti ni zi zaama laai zu, ti aani alaa, tama ti p ti aloni. ¹⁰ Ti unfema wola veeni gi , gi liizu nii p é ni ga gi d ma ani, ti naa p feeni gi .

P le zeeli vai W l me

¹¹ Alu sa ag le eni p gi a l Al gezandili atoi gila su, nii é samai ni zi zaama laai zu, atoi naa laaseigi olu ni ga «Gala feleg iti ti ga yoogiti.» ¹² Gi zeelini Silakuse taazu , gi k miná ga folo sa ag . ¹³ Gi ze eni miná, gi a li ga kake obu elei, ey su gi zeeli Legio. Poluma voloi l kp ma elei nu yeezazu viil i lokole eni, gi k ni ga folo feleg gi a zeeli Puz le. ¹⁴ Gi kidaale e nuiti tanigaa aani miná, ti gi maan n ni ga gi d ila k ti a. Uele ana gi zeelini la W l me. ¹⁵ W l me idaale e nuiti ti gi-maawoo m nini, ti il pele ma gi laa omisu ey su ti a ada ná laa ga Apiyuse L i, ta ná laa ga W n Laazu U l Sa ag i. Si gi zu P le ti aani la, é GALA mamani, naa oluma i ge l ni.

¹⁶ Si gi zu gi zeelini la W l me, ti vaani bu ga P le y l wu, sala usui gila ge a w l ma.

¹⁷ Folo sa ag le egai ma, P le Zuifuiti ta-lotu iti tolini ga ti omi ta naati. Si gi zu naati ti aani la p b , é ni ti ma: «K leaiti, gè la faa olo oloni ada-nu us iti ma, gè la ade-m m wolani ta-vaa l mai ta olo oloni alaa. An naa e, ti sòni, ti pili kasoi a Zeeluzal me, ti kùla miná, ti fè W l me nuiti zea. ¹⁸ Naati ti egai ma ga nà-faiti buu t , ti ni zu, ti pìl , t ze i ti la ni n un s kaani, nii soloogai nu a vaa ma.

¹⁹ K l t i Zuifuiti ti la ni vaazu naa wu, k ele ele ge la ni ná k ni gè woo ulani masagi Seezaal ma, naa la bosu ga w in a mà ga gè nà-nu us iti maal . ²⁰ Naa a é k a gè toligi wogai la ga ade a, ade y p é il naama vai a, t ze i Izelay le ná-kitogi maa ele a za gè y l i nii zu la.»

²¹ Zuifuiti ti goo aa oteni, ti ma: «Gi la s z l ni, é a ze e Zudee yooi zu a-vaa zu, gi- loin gila kpalaa ge la aani, é a a-vaa u wogi ma.

²² K l w in a gi ma ga a i è a- isi il ga giye. Nii é ga kalagi naa è p ai ba, gi kw ni ga ad p nuiti ta wuze ezu daal ma ga gola.»

²³ Ti ku ili toni ga ti omi. Naama voloi zeeliaz ma, ti aani p b , ti m in, é le e ma m ungi a. É zo sobui ma ey su kp k i zeeli, P le ni ti , é ná-kalagi wo pelei l ga tiye: É GALA ná-masadai ma wooi laazeelini ti ma, é Moize ná-t gi zu wooiti se eni ta GALA goo wo nuiti ta- iti, é aa a kele ga é ti- igi lati, é lo Yesu ná-fai a. ²⁴ Tanigaa ti laani gooi la, z iti ti la k ni p ti a la da.

²⁵ Si gi zu ti ni ze ezu la P le b , tiya letele ti la ni zolooni faa ila ma, P le niima isi ilagi woni ti ma, é ma: «Gaama ni Z nvu Nadegai ya, si gi zu é ni zu la wo-m m wolani p ga GALA goo wo nui Ezayi maa ele, é ni ti ma:

²⁶ «Li, è niima nu us iti ma:

wa la woilo n ,
k l wo la faa aa aa p .

Wa la w l n ,
k l wo la woza aa p .

²⁷ T ze i niima nu us iti ti a ga kigaaza nuiti,
ti woizu l a, ti yee aazu,
naa a a k ti aazu mina woza a,
ti-woiye eiti ti mina faa m ni,
ti-yii mina faa aa a,
ti a ale ma p ,
nii a k gè a ti d .»

²⁸ P le ni ti ma olu: «À kw mu ga kizo fai nii GALA ge fea, daa ana zeelizu zii iligiti ma, naati mu ta woilo ma.» ²⁹ [P le naama wooi wogai ma, maa aali wolai y ni Zuifuiti z zu, ti a li.]

³⁰ P le k ni ga kona feleg p l i naa wu, nii é se eni. É ni yeezeizu nuiti p bu ná, niiti ti ni aazu p ga ti ka. ³¹ É ni GALA ná-masadai ma vai laazeelizu, é a kalagi wo, é il Mali ii Yesu Kilista ná-fai a ladalai zu, faa n p ge la ni kpete eni naa a.